

**NIOSPA MEKA FENA  
JESUCRISTOÑO**

El Nuevo Testamento  
de nuestro Señor Jesucristo  
en el idioma yaminahua



**LA LIGA BÍBLICA**

LAS SAGRADAS ESCRITURAS PARA TODOS

El Nuevo Testamento  
de nuestro Señor Jesucristo  
en el idioma yaminahua

Primera edición, 2003  
Segunda edición, 2008

Publicado por  
© La Liga Bíblica 2008

Usted es libre de copiar, distribuir y comunicar  
públicamente la obra bajo las condiciones siguientes:

- Reconocimiento. Debe reconocer los créditos de la Liga Bíblica (pero no de una manera que sugiera que tiene su apoyo o apoyan el uso que hace de su obra).
- No comercial. No puede utilizar esta obra para fines comerciales.
- Sin obras derivadas. No se puede alterar, transformar o generar una obra derivada a partir de esta obra.

## CONTENIDO

Mateo	Mt.	5
Marcos	Mr.	67
Lucas	Lc.	102
Juan	Jn.	164
Los Hechos	Hch.	208
Romanos	Ro.	262
1 Corintios	1 Co.	292
2 Corintios	2 Co.	325
Gálatas	Ga.	344
Efesios	Ef.	355
Filipenses	Fil.	365
Colosenses	Co.	372
1 Tesalonicenses	1 Ts.	379
2 Tesalonicenses	2 Ts.	384
1 Timoteo	1 Ti.	387
2 Timoteo	2 Ti.	395
Tito	Tit.	401
Filemón	Flm.	405
Hebreos	He.	407
Santiago	Stg.	430
1 Pedro	1 Pe.	439
2 Pedro	2 Pe.	448
1 Juan	1 Jn.	453
2 Juan	2 Jn.	460
3 Juan	3 Jn.	461
Judas	Ju.	463
Apocalipsis	Ap.	466



# Mateo Jesúsnoa Yoikĩ Keneni

---

## Jesucristo ãfe xinifãfe anefo

(Lc. 3.23-38)

**1** <sup>1</sup>Ë mato yoinõ a taeyoi ipaonifo Jesucristo ãfe xinifo. Jesucristo ãfe xini David. Nã David ãfe xini Abraham. Nãfo Jesucristo ãfe xinifo taeyoi iyopaonifo.

<sup>2</sup>Nã Abraham ãfe fake Isaaca ini. Isaaca ãfe fake Jacobo ini. Jacobo fake Judá ini. ãfe extofori ini. <sup>3</sup>Judapa fake Fares fe Zara ini. ãto afa Tamar ini. Fares ãfe fake Esrom ini. Esrom ãfe fake Aram ini. <sup>4</sup>Aram ãfe fake Aminadab ini. Aminadab ãfe fake Naasón ini. Naasón ãfe fake Salmón ini. <sup>5</sup>Salmón fake Booz ini. Booz ãfe afa Rahab ini. Booz ãfe fake Obed ini. Obed ãfe afa Rut ini. Obed ãfe fake Isaí ini. <sup>6</sup>Isaí ãfe fake xanifo David ini. Xanifo David ãfe fake Salomón ini. Salomón ãfe ãfa fene fetsaya iyopaoni, Urías.

<sup>7</sup>Salomón ãfe fake Roboam ini. Roboam ãfe fake Abías ini. Abías ãfe fake Asa ini. <sup>8</sup>Asa ãfe fake Josafat ini. Josafat ãfe fake Joram ini. Joram ãfe fake Ozías ini. <sup>9</sup>Ozías ãfe fake Jotam ini. Jotam ãfe fake Acáz ini. Acáz ãfe fake Ezequías ini. <sup>10</sup>Ezequías ãfe fake Manasés ini. Manasés ãfe fake Amón ini. Amón ãfe fake Josías ini. <sup>11</sup>Josías ãfe fake Jeconías ini; ãfe extofori ini. Mã Jeconías rama xanifo ikaino, Babilonia anoxõ xanifãfe ãfe sorarofõ nĩchini israelifo ato ifitanõfo anã ato

yonomaxikakĩ. Mã sorarofãfe ato ifitanaifono israelifo Babilonia ano fonifo. Jeconíasri iyonifo. Jeconías ãfe extofori kainifo.

<sup>12</sup>Nãskata Babilonia anoax fake fetsafori kainifo. Jeconías ãfe fake Salatiel ini. Salatiel ãfe fake Zorobabel ini. <sup>13</sup>Zorobabel ãfe fake Abiud ini. Abiud ãfe fake Eliaquim ini. Eliaquim ãfe fake Azor ini. <sup>14</sup>Azor ãfe fake Sadoc ini. Sadoc ãfe fake Aquim ini. Aquim ãfe fake Eliud ini. <sup>15</sup>Eliud ãfe fake Eleazar ini. Eleazar ãfe fake Matán ini. Matán ãfe fake Jacobo ini. <sup>16</sup>Jacobo ãfe fake José ini. Nã José ãfe ãfi ini, María. Nã María fake ini, Jesús. Jesús ãfe ane fetsa Cristo ini.

<sup>17</sup>Abraham ãfe fenafo ichapa ini, nã David kaintitã catorce inifo Abraham ãfe fenafo. Askatari nã David ãfe fenafo ichapa ini. Nãskano David ãfe kaifo yora fetsafãfe Babilonia ano ato iyonifo ato yonomaxikakĩ. Babilonia ano ikanax David ãfe fenafo catorce inifo. Askatari David ãfe fenafo Babilonia anoax anã fenifo ãto mai ano. Mã fenixakakĩ David ãfe fena fetsafori kainifo catorce inifo. Askatari Cristo kaini.

## María Jesucristo kãini

(Lc. 2.1-7)

<sup>18</sup>Ë mato yoinõ ea nikakapo afeskax Jesucristo kãinimakĩ. José fe María yoinãyonifo fianãxikakĩ. Fianãyofafomano Niospa Yõshi Sharapa María fake

nanemani. <sup>19</sup>José Nios Ifofasharakōiax sharakōi ini. Nāskaxō José María yōapainima yorafāfe ferotaifi. Fomāxopaoni. Nāskaxō tsoa yoixoma José María enepaini. <sup>20</sup>Nāskano José āfe namapa ōini Niospa āfe ājirinī yoiaito. Yoikī iskafani: “José, rateyamafe María fe fianāxiki. Na fake nanea Niospa Yōshi Sharaōxō akaki. <sup>21</sup>María fake feronāfake fii kiki. Mī anekī Jesús faxikai. Nāato ato ifipakenakaki. Nāskaxō afe yorafa ōto chaka soaxoxii kiki ato nimapakexakī,” ixō ājirinī José yoini.

<sup>22-23</sup>Chanīmakōi nāskakōi nā Nios yoimisto yoini keskarakōi. Iskafakī kirika keneyoni Niospa shināmanaino:

Kēro xotofake feronāfake fe imisma fake onixii. Fake feronāfake fixō anekī Emanuel faxii, ixō yoini. (Akka nōko mekapa Emanuel fakī, “Nios nofe ika,” ixō nō yoimis.)

<sup>24</sup>Mā ājirinī yoiano José moinākfani. Nā ājirinī yoia kesfafakī, José María fani. Mā fixō āfe pexe ano iyoni. <sup>25</sup>Mā afe fianāx afe chotanānima āfe fake kāiyonō. Mā fake kāiano anekī Jesús fani.

**Feronāfakefo fishi tāpikōimiffo  
a xini oaikirinoax mai fetsa anoax  
Jesús ōipai fenifo**

**2** <sup>1</sup>Herodes xanīfo ikano Jesús kāini Belén pexe rasi anoax, Judea mai anoax. Nāskano a xini oaikirinoax mai fetsa anoax feronāfakefo fishi tāpikōimiffo fenifo Jerusalén ano. <sup>2</sup>Nokotoshikaxō yōkanifo: “¿Fanīmē a rama kāia judeofāfe āto xanifo ikai? Mā nō ōia āfe fishi oaito. Nāskakē nō oa Jerusalén ano xanīfo ōiyoi. Nō akiki inimai nō oa, ‘Mī nōko xanīfokōi,’ ixō yoipakī,” fanifo.

<sup>3</sup>Askafaifono fetsafāfe yoiaito nikakī Herodes shināchakakōini xanīfo iki kiki ixō. Askatari keyokōi Jerusalén anoāferi shināchakakōinifo. <sup>4-5</sup>Akka Herodes judeo inima. Nāskaxō ato kenamani a ato Nios

kīfixomis āfe xanīfofo fenōfo ato yōkaxiki. Askatari a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamiffo ato kenamani ato yōkaxiki. “¿Faniāx Cristo kāixiimē?” ato faito kemanifo iskafakakī: “Belén anoax iki, Judea mai anoax,” fanifo. “Niospa meka yoimisto nānori kirika keneyoni a inōpokoai yoikī Niospa shināmanaino. Iskafakī keneni:

<sup>6</sup>Belén, Judá mai anoax pishtakōi.

Akka pexe rasi fetsafo efaokōifo. Askafiax Belén sharafinakōia ixii māmāi israelifo āto xanīfo finakōia kāixiaino Belén anoax. Nāskakē āfe inakōifo israelifo āto xanīfokōi ixii, ixō kirikaki keneni Niospa meka yoimisto Niospa shināmanaino,” fanifo.

<sup>7</sup>Nāskakē Herodes a fishi tāpimiffo ato yōkani onexō tsōa nikayamanō: “¿Afetīa fishi mā ōitamē?” ato fani.

<sup>8</sup>Nāskaxō ato nīchini Belén ano. Herodes tāpipaikī, “Belén ano fotakāfe a fake tāpixikakī. Mā fichixō ea yoifexikakī ēri akiki inimaikanō,” ato fani āa ato pārakī.

<sup>9</sup>Ato askafaino fonifo. Fokakī fishi rekē kaino chīfafainifo. Nāskax fishi nēteni nā fake yome ano. <sup>10</sup>Nā fishi anā ōikanax inimakōinifo. <sup>11</sup>Nāskakanax pexe mēra ikifaikaxō fake yome fichinifo afa María yafi. Mā fichikaxō ratokonō mai chachipakefofānifo, a fakeki inimakakī. Nāskakaxō āto kafo fēpekaxō afama mīshti sharakōifo Jesús inānifo. Oro minikāta, pirofomāri mininifo a nō koofatiro pirofomāri nakas sharakōi. Askatari pirofomā fetsari āfe ane mīra inānifo. <sup>12</sup>Nāskakē namakē Niospa ato yoiano anā Herodes ano fonifoma. Fai fētsa fonifo āto mai ari.

**María feta José Jesús  
ichokiniffo Egipto mai ari**

<sup>13</sup>Askata a fishi tāpimiffo mā foaifono, José namakē, Niospa āfe ājirinī yoini:

“Moinākafafe. Mī āfi feta mī fake yome ichokitāfe Egipto mai ari. Nāri ikiyoxiki nā ē mato yoiaino mā anā onō. Herodes na fake yome fenai kiki retepaikī,” Niospa ājirinī José fani namakē.

<sup>14</sup>Nāskata moinākafata, nā fakishi fonifo María fe José āto fake Jesús iyoi fokani Egipto ano. <sup>15</sup>Egipto ano José fe María ipaonifo mā Herodes naano fexixakakī. Nāskakē Egipto ano iyopaonifo. Niospa meka yoimisto nānorikōi kirika keneyoni Niospa shināmanaino iskafakī: “Ēfe fake ē kena Egipto anoa,” ixō Niospa meka yoimisto kirika keneni.

#### **Fakefo retenōfo Herodes ato manamani**

<sup>16</sup>Fishi tāpimisfo Herodes fomākani. Fai fētsa foafono nikai, Herodes ōitifishkikōini. Fishi tāpimisfāfe taeyoi Herodes yoiyonifo ato yōkaito iskafakakī: “Afetīama nō nā fishi ōikī taefati, mā xini rafe aka,” fanifo. Nāskakē Herodes sorarofō ato manamani fake feronāfake xini rafe akafo, yome mīshtifoya ato retenōfo, Belén anoafō retekāta, a Belén pasotai ikafori ato retenōfo. <sup>17-18</sup>Nāskara taeyoi Jeremías Niospa shināmanaino kirika keneyoni a inōpokoai yoikī. Iskafakī keneni:

Ramā anoxō nikanifo fāsikōi oiaifono. Raquel oiaito nikanifo āfe fake manoi, mā āfe fake nano.

Oiyayamafe fafiaifono nishpanima, ixō Jeremías keneni.

Nā Jeremías yoini keskara mā askakōia.

<sup>19</sup>Mā Herodes naano Niospa ājirinī afianā José yoini namakē iskafakī:

<sup>20</sup>“Moinākafafe. Mī āfi feta mī fake iyotaxiki Israel mai ano. A fake yomefo retepaimisfo mā naafoki,” fani.

<sup>21</sup>Nāskafaino moinākafani José. Āfe āfiri mōini āfe fake yafi. Nāskakanax

Israel ano anā fonifo. <sup>22</sup>Mā fōkakī nikanifo ato yoiaifono Herodes fake Arquelao mā xanīfokē Judea anoax. Nikai José rateni Judea ano kapai. Nāskaito anā ājirinī José yoini namakē iskafakī: “Galilea mai ano katāfe,” fani. Nāskafaino fonifo Galilea ano āfe āfi fe Jesús iyokani. <sup>23</sup>Nāskax nokonifo Nazarete pexe rasi ano. Nāno inifo. Nānori taeyoikōi Niospa meka yoimisfāfe yoiyonifo, “Cristo Nazarete ano imis,” fakakī, a inōpokoai yoikakī. Nāskakōini.

**Juan Maotista tsōa istomaxō ato yoini**  
(*Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28*)

**3** <sup>1</sup>Jesús Nazarete ano ikano Juan ato maotisafapani tsōa istoma ixō Judea mai anoxō. Nānoxō Niospa meka ato yoipaoni. <sup>2</sup>Nānoxō ato yoipaoni iskafakī: “Yorafāfe, anā Nios shinākāfe. Māto chaka xatekōikāfe, a mā chakafamisi shināmakikāfe. Niospa meka nikakōikāfe. Mā chaima nōko Ifo Nios oi kiki nōko xanīfo finakōia ixii kiki,” ixō Juan ato yoipaoni fāsikōi.

<sup>3</sup>Isaías kirika kenekī yoiyoni a inōpokoai yoikī Niospa shināmanaino. Iskafakī yoini:

Tsōa istoma anoxō yorafo yoixii akiki feaifono. Iskafaki ato yoixii: “Mā nōko Ifo oi kiki. Nāskakē itipinīsharakāfe. Āfe fai sharafaxokāfe. Māto chaka xatekāfe,” ixō ato yoiaito nikaxikani,

ixō Isaías kirika keneyoni Juanoa yoikī.

<sup>4</sup>Akka Juan āfe rapati kamīcho fichi kishi faxō safepaoni. Āfe sitorari fichi koiro safepaoni. Nāskaxō tseo pipaoni, fonari apaoni. <sup>5</sup>Nāskano Jerusalén anoafō yafi Judea anoafō fenifo Juan nikai fekani. A faka Jordán chaima ikafori fenifo. <sup>6</sup>Mā fēkaxō Juan yoinifo a afara chakafamisfo. Nāskaxō āto chaka xatepaiyaifono Juan ato maotisafapani faka Jordán anoxō.

<sup>7</sup>Nāskaifono fariseofo xanīfo metsamafo feaifono, saduceofo xanīfo metsamafori fenifo Juan ano. Ichapakōi fenifo, “Nokori Juan nashimanōra,” ikanax. Juan ato ōikī ato iskafani: “¿Afeskaī mā ea ano oimē? ¿Ē mato maotisafapanō mā oimē? ¿Tsōa mato yoiāmē? Mā shināiraka nō chiifā mēra katiroira ixō nāskax mā maotisapaimē, nō chiifā mēra kayamanōra ikax. Maa, mākaī afaa tāpiama, aska mā maotisatiroma. Mā Nios Ifofaima. Mā oa shano keskara māto ōiti chakakōi. Nāskaxō mā Satanás ifofaa. Nāskakē kaxpa ē mato maotisafatiroma māmāi Satanás fisti shināito. Āa fētsa mato pāratiro nō maotisanō nō chiifā mēra kaimakai Nios nikayamafīax ixō mato pārano mā chiifā mēra katiro fetsa afaa tāpiamato mato pārano. Askara Niospa mato ifitiroma mākaīroko shināito, ēroko mato maotisafaano. <sup>8</sup>Māto chaka xatekāfe, Nios shinākāfe. Mā Nios shināito ē mato maotisafapakai. <sup>9</sup>Ē mato anā yoinō nikakapo. Mā shināitiro: ‘Nā Abraham nōko xini ipaoni, ōiti sharayaxō Nios shināpaoni.’ Akka mā shinākī: ‘Nōmāi Abraham fenaxō nō shara shināi,’ ixō mā shinākī mā shināsharaima. Askara shināyamakāfe. Akka māto ōitinī mā chaka shināfi mā chanī. Nikasharakōikāfe, ē mato yoinō. Na tokiri Niospa onifaxō nīchikē mā ōitiro Abraham āfe fena inō. Nāskakanax Abraham fakefo itirofo na tokiri ōikī Nios shinākanax. Akka mākaī anori shināima mā mā chanī: ‘Abraham shināpaoni keskara nō shināira,’ ikax. Askara shināyamafī Satanás fisti ifofafīai. <sup>10</sup>Akka fana fimiyaamaito ifāfe reratiro. Āfe tapori tsekaxō koofatiro anā niyamanō. Nāskarīfakī mā Nios nikakaspaito a omiskōipakenakafo mēra Niospa mato potaxii mā chaka xateaxma mā isharayamaito. <sup>11</sup>Nāskakē ē mato maotisafai māto chaka mā xatepaiyaito Nios Ifofapāikī. Akka nā ea keskarama mā chaima oi kiki, nā sharafīnakōia. Aato

afama mīshti fatiro, ē atiroma keskara. Akka ē afaama. Mā Nios chanīmara faino aato āfe Yōshi Shara mato mēra naneyoi. Akka tsōa Nios chanīmara fayamaito, Niospa mato omiskōimaxii. <sup>12</sup>Akka yōra āfe tarepa aros fanaxō mā pachiano topitiro. Nāskaxō katotiro a sharafo fixō a chakafo potaxō koofatiro. Nāskarīfakī a chipo oaito a chanīmara faafo yafi a nikakaspamisfo ato paxkanāfaiyoi. Nāskaxō a chanīmara faifo a ika ano ato iyoxii afe isharapakexanōfo. Akka nā nikakaspamisfo chiifā mēra ato potano anoax omiskōipakenakafo. Chiifā mēranoax omiskōi xatenakafoma,” ixō Juan ato yoini.

**Juan Jesús maotisafani faka Jordán anoxō**  
(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

<sup>13</sup>Askata Galilea anoax Jesús kani faka Jordán ari Juan maotisafanō. <sup>14</sup>Akiki nokoaino Juan Jesús iskafani: “Jesús, ¿afeskakī ē mia maotisafatiromē? Akka mīroko ea atironō,” fani.

<sup>15</sup>Askafaino Jesús kemani iskafakī: “Epa Niospa noko yoia keskara keyokōi nō nikakōitiro. Nāskakē ea mīa maotisafatiro,” fani.

Jesús askafaino, Juan Jesús maotisafani. <sup>16</sup>Nāskata Jesús faka mēranoax fininākafānaino nai fepekemetani. Ariax Niospa Yōshi Shara akiki ftoni, oa rifi keskara Jesús ōiaino. <sup>17</sup>Askaino nai mēraxō Āpa yoiaito nikani iskafaito: “Mī ēfe Fakekōi ē mia noikōi. Ē mikiki inimasharakōi,” ikaito nikanifo.

**Satanás chakata Jesús afara chakafamapaini**

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

**4** <sup>1</sup>Nāskaino Niospa Yōshi Sharapa Jesús iyonī tsōa istoma anoxō Satanás afara chakafamapainō.



<sup>2</sup>Mā cuarenta nia oxax Jesús fonāikōini afaa pishta piyamax. <sup>3</sup>Nāno Satanás akiki nokoni. Mā akiki nokoxō ifofamapaini. Askatari chakafamapaini. Iskafakī yoini: “Mī Niospa Fakemākī na tokirifo pāa fapo,” fani.

<sup>4</sup>Askafaito Jesús kemani: “Maa, na mī ea yoiai keskara ē akima. A nō piyai fisti nō shināima nipaikī. Akka Epa Niospa āfe meka fisti shara nō shinātiro. Nāskara Niospa meka yoimisto keneni,” Jesús fani.

<sup>5</sup>Jesús askafaino Satanás iyoni Jerusalén ano a Nios kīfiti pexefā māmākīa. <sup>6</sup>Nānoxō yoini iskafakī: “Mī Niospa Fakekōiaxroko mī niriāx ichopakekafanikai. Mī ichopakekafanax mī afeskaimakai. Nā Niospa meka kirikaki keneaki iskai: ‘Niospa āfe ājirifo yoixii mia kexenō.’ Askatari kirika keneano iskaki: ‘Mī āto mifiki pakeaito mia achixikani kiki mī tokiriki pakenōma,’ kirika kenea iskaki,” Satanás Jesús fani.

<sup>7</sup>Askafaito anā Jesús kemani: “Akka na kirika keneano yoinifo iskafakī Niospa meka: ‘Nōa nō meka fetsafaxō nō yoitiro: “Ē afara afeskarafaito, ea Niospa kexei,” ixō nō shinātiro. Akka, “Niospa ea amapaiyai keskara nā fisti ē atiroki Niospa ea kexenō,” ixō shinākāfe,’ ikaki na kirika keneano,” Jesús fani.

<sup>8</sup>Askata Satanás Jesús iyoni māchifā mánānē. Arixō ōimani nā maifo tii sharafinakōia. <sup>9</sup>“Ōipo. Mī ea ratokonō mai chachixō, ‘Mī ēfe ifoki,’ mī ea faito na maitio keyokōi ē mia inātiro mī āfe ifo inō,” fani.

<sup>10</sup>Askafaito Jesús kemani: “Satanás. Emakinoax katāfe. Ē mia ifofaimakai. Na kirika kenea ano Niospa meka yoimisto iskafani: ‘Nā nōko Ifo Nios fisti nō ratokonō mai chachixō nō yoitirokī, nā fistimāi nōko Ifokē,’” fani.

<sup>11</sup>Askafaino Satanás Jesús makinoax kaino Niospa āfe ājirifo akiki fotonifo pimaxikakī.

**Galilea anoxō Jesús ato yoikī taefani**  
(Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)

<sup>12</sup>Akka mā Juan sorarofāfe karaxa mēra ikimana nikata Jesús Galilea mai ano anā oni. <sup>13</sup>Nazarete anoax Capernaúm ano nokoni ano ixiki. Nā Galilea ia kesemē Capernaúm ini. Nānori yora fetsafori osia ini. Zabulonōfo fe Neftalifo ano ikafo ini. <sup>14-16</sup>Isaías kirika kenekī yoini keskakōi Jesús nāno ipaoni. Isaías kirika kenekī iskafani:

Zabulonōfo fe Neftalifo āto mai ano ikafo ia Galilea ano. Faka Jordán okiri chai poketa nāno judeofoma fakish mēra ika keskara, Niospa meka nikakatsaxakakima. Fakish mēra ika keskara ifiakaxō, oa koshi penai keskara ōixikani. Fakish mēra ipafikeranaxakakī atoki penarisatani, ixō Isaías a inōpokoai yoikī Jesúsnoa keneni. Nāskarifiai omiskōipakenakafo mēra ikeranafo. Askafikeranafono atoki Jesús nokoaitia nā Ifofafo tii ato nimapakenaka.

<sup>17</sup>Anoxō Jesús ato yoikī taefakī iskafani: “Mā chaima nōko Ifo Nios xanifo finakōia oi kiki. Nāskakē shināmitsayanā mātō chaka xatekāfe. Afaa chakafatamaroko Niospa meka nikakōikāfe,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús cuatro feronāfake kenani tarafanāfānē foe fimisfono āfe inakōi inōfo**

(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)

<sup>18</sup>Ato yoita Jesús Galilea ia kesemē kani. Kakī fichini Simón yafi onefetsa Andrés. Simón āfe ane fetsa Pedro ipaoni. Nā rafeta tarafanāfānē fimisfo inifo, āto tarafanāfā faka naki

poteaifāfe. <sup>19</sup>“Efe fokāfe. Māfi tarafanāfānē fimiskī. Mā foe ichapa rasi tarafanāfānē fiai keskari fakī iskaratīari mā ekeki yora ichapa efexii ē āto Ifo inō,” ixō Jesús ato yoini. <sup>20</sup>Ato askafaino tarafanāfā fafaikani afe fonifo.

<sup>21</sup>Askata ori chaimashta kaxō Zebedeo fake raferi fichini, Santiago yafi Juan. Nā rafeta āto apa feta kanōa nakixō tarafanāfā itipinī fanifo, kishifakākī. Nā raferi, “Efe fokāfe,” Jesús ato fani. <sup>22</sup>Ato askafaino āto apa kanōa ano nīchifainifo Jesús fe fokakī.

### Jesús yora ichapafo tāpimani

(Lc. 6.17-19)

<sup>23</sup>Mā askafaxō afe foafono nā Galilea anoafō kafāsakī Niospa meka ato yoini. Judeofāfe ichanāti pexe mēraxō Jesús ato Niospa meka shara yoisharakī is kafani: “Itipinīsharakāfe. Nios nonoax māto xanīfo ipai kikī,” ixō ato yoifofāsafani. Askatari a isinī ikaifo fetsa fetsatapafo ato sharafāpani. <sup>24</sup>Askafaano nikakaxō Siria mai anoafō isinī ikaifo akiki efenifo ato sharafapanō. Isinī ikaifo fetsa fetsatapafo akiki efenifo. A yōshi chaka āto mēra naneaforti ato sharafani. A nīsoaifori efeta, a finimismaforti efeta, a chatofori efenifo. Ato keyokōi sharafapani. <sup>25</sup>Askafaito yorafā rasichi chīfafainifo. Atiri Galilea anoax fonifo, atiri Decápolis anoax fonifo, atiri Jerusalén anoax fonifo, atiri Judea anoax fonifo, atiri faka Jordán okirinoax fekāta Jesús chīfafainifo.

### Machi mánānēxō Jesús ato yoini

(Lc. 6.20-23)

**5** <sup>1-2</sup>Yorafā rasi akiki feaifono ōi Jesús ato paxafāni kaax, machi pochinī tsaoni. Tsaono āfe meka tāpipaimisfo akiki fenifo. Āfe meka nikai fekani. Akiki feafono ato yoikī is kafani:

<sup>3</sup>“Fētsa āto shinā mēraxō shinākī is kafax: ‘Ēakai ē isharatiroma. Ē Nios yopakōi,’ ikaito Niospa inimamaxii māmāi Nios Ifo sharafaino āfe fakekōi inō.

<sup>4</sup>“Fetsa shināmitsakōīfaiino chipo Niospa noikī inimamaxii.

<sup>5</sup>“Fetsa kakapaimisma imisno Niospa inimamasharaxii. ‘Keyokōi maitio atonā ixii,’ ixō Niospa yoiyoni keskara atonāri ixii.

<sup>6</sup>“Fētsa Niospa meka noikōikī Niospa ato imapaiyai keskara shara ipaikōikani, nā keskarafo Niospa ato inimamaxii.

<sup>7</sup>“Fētsa fetsaforti noikī ato sharafaito Niospa tāpia. Nāskakē ari Niospa noikī axosharapakenaka inimamakī.

<sup>8</sup>“Fētsa Nios shināsharakī, āfe ōiti mēra afaa chaka shinātama Nios fisti shinākī chipo Nios ōixii. Nāskax inimakōixii.

<sup>9</sup>“Akka noikaspa faatanāifono fētsafāfe ato raenā faano, nāfo Niospa ato yoikī is kafaxii: ‘Mā ēfe fakefo,’ ixō ato yoiaino inimakōixikani.

<sup>10</sup>“Fētsa Nios Ifofasharapaiyaino, fetsafāfe ato omiskōimafiaifono, Epa Niospa kexesharakōiano nāskakē inimakōixii.

<sup>11-12</sup>“Mā ea Ifofakē fetsafāfe mato īchakani, mato omiskōimayanā askatari matoōnoa meka chaka yoikani meka fetsa fetsatapafo. Nā mato chakafaifo keskafakāri māto xinifāfe nā Niospa meka ato yoixomisfiro ato chakafapaonifo. Nāskakē inimasharakāfe eōxō matori chakafakani kiki. Mā askaito Niospa afara sharafo mato mekexona nai mēranoa mātonā inō,” ixō Jesús afe imisfo ato yoini.

“Mā tashi keskarata askatari mā pena keskara,” ixō a Ifofafo Jesús ato yoini

(Mr. 9.50; Lc. 14.34-35)

<sup>13</sup>Anā Jesús ato yoini is kafakī: “Māfi nono mai anoax tashi keskarakī. Nāskakē shinākāfe. Tashi sharakē nō meetiro. Akka tashi sharayamakekai nō

shara meetiroma. Nāskarakai tsoa pishta fichipaima. Mā paispakē anā nō pitiroma. Nāskakē nō potatiro. Nāskarifiiai mā tashi keskara. Mā nono mai ano isharaino yorafāfe mato ōikani inimatirofo. Askafixō mā Nios anā Ifofasharayamaito matoōxō tsōakai tāpitirofoma Niospa meka shara. Mā tashi paispa keskarakē mato potatirofo. Iskafakī yoitirofo: ‘Mā chakafoki nonoax fotakāfe. Mā kai afaama,’ ixō yoitirofo.

<sup>14</sup>“Nāskatari mā oa luz peeikai keskarakī. Akka pexe rasi māchi keya mǎnǎnēnoax onetiroma. Chai ixō penakōi nō ōitiro. Nāskarifiiai matoōxō yorafāfe xafakīa eōnoa nikatirofo.

<sup>15</sup>Nāskafakīri tsōakai fakishaino ōipaifikī luz fepotiroma. Tapo kamaki luz ōtaxō kēsho fepotiroma.

Askatamaroko tapo kamaki fomākīa nō ōtaxō tsāotiro a pexe mēra ikafāfe ōisharanōfo. <sup>16</sup>Nāskarifiiai isharakāfe. Mā askaito mato ōikakī tāpitirofo mā eōnoax xafakīa isharakē. Askata māto Epa Nios nai mēra ikano aōnoa yoikī iskafaxikani: ‘iAicho! Na yorafo Niosnoax isharakōimisfo. Āto Nios sharakōi,’ ixō yoixikani,” Jesús ato fani yoikī.

**Jesús ato yoini a Niospa shināmanaino Moisés keneniōnoa nikasharakōinōfo**

<sup>17</sup>Anā Jesús ato yoini: “Mā shināiraka iskafakī: ‘A Moisés Niospa shināmanaino keneni, askatari a Niospa meka yoimis fetsafāferi kirika kenenifo afo Jesús noko nikamakaspai,’ ixō mā shināiraka. Anori shināyamakāfe. Ēkai Moisés feta a Niospa meka yoimis fetsafāfe kenenifo keskara ē potayoi onima. Askatamaroko nā kenenifo keskara ē ato tāpimaxii ē fotoni nai mēranoax. <sup>18</sup>Akka ē mato xafakīa yoi. Ea nikasharakāfe. Nai fe mai keyoyoamano a Moisés yoini keskara

tsōa fetsafatiroma. Askatari afaa nō potatiroma. Akka mā keyokōi mitokomeano, mai fe nai keyoxii. Mā afama mishtifo keyoano nō anā Moisés mekari nō yopaxima. <sup>19</sup>Akka fētsa Moisés meka nikasharayamaxō fetsafori ato meka chaka tāpimanaino nikakaspamisfo a Moisés keneni keskara. Nā feronāfake Epa Nios ika ariax anā afaa itiroma. Nāskafekē fētsa Niospa meka nikasharataifakī fetsafori Niospa meka xafakīa yoiax Epa Nios ika anoax afe xanīfo itiroki. <sup>20</sup>Askano nā fariseofo fe a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo, ‘Nōfi sharakōi,’ ifiamisxakakī Niospa yoini keskara keyokōi nikafoma. Akka a Moisés yoikī keneni keskara nikakōikanaxma tsoa Epa Nios ika ari nokotirofoma,” ixō Jesús ato yoini.

**“Ōitifishkiyamakāfe,” ixō Jesús ato yoini (Lc. 12.57-59)**

<sup>21</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Mā mā nikamiskī a Moisés nōko xinifo ato yoipaoni keskara. Iskafakī ato yoini: ‘Tsoa reteyamakāfe. Mā fetsa retekē xanīfofo ano mato iyotirofo matori kopikiri retematirofo,’ ixō nōko xinifāfe yoinifo. <sup>22</sup>Mēstekōi anori yoifinikē ē mato meka fetsari mēstekōi yoinō. Ea nikasharakāfe. Fētsa fetsa īchaito mī xanīfofo ari iyotiro a omiskōimanō. Askatari fētsa fetsa chakafai iskafakī: ‘Mī afaa tāpiama. Mī tatimakōi,’ faito Niospa a omiskōipakenakafo mēra chiifā mēra potatiro anoax omiskōipakexanō.

<sup>23-24</sup>“Nāskakē mā Nios kifiti pexefā mēraxō mā kifipaikī mā iskafaki shināino: ‘Ooa, ē fetsa chakafaa ē raefama,’ ixō shinākī, anā Nios kifixoma nā mā Nios ināpaifāīnai fetsa ano koshi fotakāfe. Akikī nokoxō yoisharafe anā mikiki raenō. Nāskaxō anā mā Epa Nios kifitiro.

<sup>25</sup>“Mā fetsa nimiano matoki oxō mato iskafatiro: ‘Mī ea nimia. ¿Afetia mī ea kopifaimē? Mī ea kopifayamaito ē mia xanīfo ano iyoikai,’ mato faito, xanīfo ano kayoxoma koshi raefakāfe. Akka mā askafayamaino xanīfo ano mato iyotiro. Mā mato iyoano xanīfāfe policia yoitiro iskafakī: ‘Na feronāfāke fetsa nimiakī kopifaamaki, karaxa mēra ikimafe,’ fatiro. <sup>26</sup>Ē mato paraima. Fētsa mato karaxa mēra ikimanano mā fena tseketiroma. Akka nā mā nimia kopifafāia mā tseketiro,” ixō Jesús ato yoini.

**“Māto āfikōima chotapaiyamakāfe,”  
Jesús ato fani**

<sup>27</sup>Anā Jesús ato yoini: “Mā mā nikamis a nōko xini Moisés yoini keskara. Iskafakī ato yoini: ‘Māto āfima chotayamakāfe. Askatari kēromāri māto fenema chotamayamakāfe,’ ixō ato yoini. <sup>28</sup>Nāskara chanīma. Nāskakē ēri mato yoi, fētsa āfe āfima ōikī āfe shinā mēraxō shināi: ‘Ē na kēro chotapai,’ ixō shinākī āfe shinā mēraxō chotai.

<sup>29</sup>“Akka māto fēro ōikī mā chakafatiro. Nāskakē afara chaka ōiyamakāfe afara chakafaxikakima, nā nōko fero tsekaxō nō ōitiroma keskafakī. Mā māto chaka xateyamax omiskōipakenakafo mēra mā katiro. Akka mā māto chaka xateax mā Nios ika ari kaax mā afe ipaxatiro. Askara shara. <sup>30</sup>Nāskarifikī māto mēke kayakai aōxori mato afara chakafamakē, mextemekāfe. Mā askafax shara mā itiroki. Nāskarifikī māto chaka xatekāfe nā mā mextemea keskaraxō. Akka mā māto chaka xateax, nā omiskōipakenakafo mēra mā katiro. Akka mā māto chaka xateax, Nios ari mā kaax afe mā ipaxatiro. Askara shara,” ixō Jesús ato yoini.

**Feronāfake āfe āfi fe  
enēnātirofoōnoa Jesús ato yoini  
(Mt. 19.9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)**

<sup>31</sup>Anā Jesús ato yoini: “Nāskatari Moisés nōko xinifo yoini iskafakī: ‘Fētsa

āfe āfi potaxikī a potayoxoma iskafatiro kirika kenexō: “Ē anā mia fipaima. Ē mia eneikai,” ixō kenexotiro,’ ixō Moisés ato yoini. <sup>32</sup>Akka anori Moisés yoifinikē anā meka fetsari ē mato yoinō. Tsōa āfe āfi chotayamafiano, feronāfake āfe āfi eneano nā kēro feronāfāke fetsa fe chotanāi chakanai. Askatari feronāfake fētsa nā kēro fīax chakanai āfe āfikōima chotai,” ixō Jesús ato yoini.

**“A mā yoiyomis keskara akāfe,”  
ixō Jesús ato yoini**

<sup>33</sup>Askata anā Jesús ato yoini: “Mā mā nikamis a Moisés nōko xinifo yoini keskara. Ato iskafakī yoipaoni: ‘A mā Nios yoiyomis keskara axosharakāfe. A mā yoiyomis keskara Epa Niospa mā nikakī akka mā ayamano nā chakakōi itiro,’ ixō Moisés nōko xinifo yoini. <sup>34</sup>Akka nānori ato yoifinikē, ēri mato yoisharanō. Nikakapo. Mā fetsafo yoiyomis keskara axosharakāfe. Iskafakī yoiyamakāfe: ‘A ē mato yoiyoa keskara ē axii. Ē mato yoiyoa keskara ē ayamaino Epa Niospa ea omiskōimatiro,’ ixō yoiyamakāfe. Askatari, ‘A ē mato yoiyoa keskara ē akēma keyokōi nai mēraxō ea omiskōimatiro,’ ixō yoiyamakāfe. Akka nai mēranoax Epa Nios xanīfo finakōia iki. Nāskakē anori nō yoitiro. <sup>35</sup>Askatari, ‘A ē mato yoiyoa keskara ē ayamaino nono mai anoāfāfe ea omiskōimatiro,’ ixō anori yoiyamakāfe. Keyokōi mai ano Epa Niosnā. Askatari, ‘A ē mato yoiyoa keskara ē ayamaino a Jerusalēn anoāfāfe ea omiskōimatiro,’ ixō anori yoiyamakāfe. Nā Jerusalēn nōko xanīfo finakōi Niosnā. <sup>36</sup>Askatari, ‘A ē mato yoiyoa keskara ē ayamaino ēfe māpo ea omiskōimatiro,’ ixō yoiyamakāfe. Akka nōa nōko māpo shināxō nōko foo nō fetsafatiroma oxo inō, askatari fiso inō. Epa Nios fistichi askafatiro. <sup>37</sup>Akka fetsafo parayamakāfe. ‘Ē mia axōikai,’ ixō axokāfe.

Askatari, 'Ē mia axōima,' ixō axoyamakāfe. 'A ē yoioya keskara ē ayamaino afaa ranā ea omiskōimatiro,' ixō anori yoiyamakāfe. Mā askara yoikī mā chakafai," ato fani.

**"Tsoa kopiyamakāfe," Jesús ato fani**  
(Lc. 6.29-30)

<sup>38</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: "Mā mā nikamiski a nōko xinifo Moisés yoini. Iskafakī ato yoini: 'Fētsa mato fero tsēkaito, kopikiri mā fero tsēkatiro. Askatari mato piti tēkeaito, pitiri mā tēketiro,' ixō Moisés yoini. <sup>39</sup>Akka nōko xinifo anori yoifinifono, ē mato meka fetsa yoinō. Ea nikakapo ē mato yoinō. Fētsa mato chakafayanā mato tapasaito, 'Takai fetsari ea afe,' fakāfe mato tāpinōfo mā ato kopiyamaito. <sup>40</sup>Fētsa mia xanīfo ano iyoxō mia rapati fiapaiyaito, ināfe fotanō. Mī chōpari ināfe. <sup>41</sup>Xanīfo iyamakī soraronō, 'Ea pisha chaima foxōikafe,' mato fafiaito, mā chai foxotiro. <sup>42</sup>Akka fētsa mato afarafo yōkaito inākāfe. 'Ea ināyope,' mato faito ināfe fishkoyamakāfe," ixō Jesús ato fani.

**"Mato noikaspaifafono māroko ato noikāfe," Jesús ato fani**  
(Lc. 6.27-28, 32-36)

<sup>43</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: "Askatari mā mā nikamis a nōko xinifo yoipaonifo keskara. Iskafakī ato yoipaonifo: 'Māto kaifo noikāfe. Akka a mato noikaspaifo ato kopikiri noikaspakāfe,' ixō nōko xinifo yoipaonifo. <sup>44</sup>Anori yoifinifono, akka ē mato yoi a mato noikaspaifo ato kopikima ato noikāfe. Askatari ato axosharakāfe. Askatari a mato omiskōimamiso Epa Nios ato kifixokāfe. <sup>45</sup>Mā askafai Niospa fake mā iki. Akka Niospa xini onifani yora chakafoya, yora sharafo ato chaxanō. Askatari oiri imani nā yora sharafoya a yora chakafori ato onifaxoni. Nāskakē māri a mato chakafafoya a mato sharafaifo keyokōi ato noikāfe. Nāskax mā Niospa

fake ikikai. <sup>46</sup>Akka a mato noiaifos mā ato noia fetsafo noiyamata askarakai sharama. Akka yora chakafo a ato paraxō kori ichapa ato fiamisfori aska famis. Mā askaino Nios matoki inimaima. <sup>47</sup>Mato fe yorafos mā noia askarakai afaama. Akka a Nios Ifofaafomari nāskarifiakani aa ranāri noinākani. <sup>48</sup>Nāskakē Epa Nios nai mēraxō yorafo noiai keskafakī māri yorafo keyokōi noikāfe. A Epa Niospa shināsharamis keskafakī māri askafakāfe," ixō Jesús ato yoini.

**"Afaamaisfori ato noikī afara ato ināsharakāfe," Jesús ato fani**

**6** <sup>1</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: "Mā fetsafo sharafaino, 'Nā feronāfake sharakōi ea fanōfora,' ixō anori shināyamakāfe yorafāfe ferotaifi. Mā askaino yorafāfe, 'Sharara,' mato fafiaino, akka Epa Nioskai matoki inimatiroma. Nāskaxō mato afaa inātiroma. <sup>2</sup>Nā āa keparanāmisfo keskara iyamakāfe. Afāfe nōko kaifāfe ichanāti pexe mēraxō afaamaisfo afara ato ināmisfo, 'Sharara noko fanōfora,' ikaxō. Askatari fofāsakakī afaamaisfo ato afara ināfōfāsafamiso, 'Noko yoisharanōfora,' ikaxō. Akka askafiaifono Niospa ato afaa ināxima. <sup>3</sup>A afara yopaifo mā afara inākī tsoa yoiyamakāfe tsōa tāpiyamanō. <sup>4</sup>Akka tsōa oiyamaino a afaamaisfo mā ato ināino Epa Nios matoki imani. Nāskaxō mato afara axosharatiro," ixō Jesús ato yoini.

**"Epa Nios kifikī iskafakāfe,"**  
**ixō Jesús ato fani**  
(Lc. 11.2-4)

<sup>5</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: "Mā Epa Nios kifiaitīa a chanīmisfāfe kifimiso keskara iyamakāfe. Akka afāfe nōko kaifāfe ichanāti pexe mēraxō yorafāfe ferotaifi Epa Nios kifimiso: 'Noko oinōfora,' ikaxō. Epa Nios shinātamaroko ato oimapaikani. Yorafāfe ato oiaifono

askamisfo. Akka Epa Nios atoki inimaima. Nāskakē ato afara shara ināxiima. <sup>6</sup>Akka māri ato keskara iyamakāfe. Mā Nios kīfikī tsōa mato ōiyamaino nānoxō Epa Nios kīfikāfe. Māto pexe kene mēra ikixō tsōa mato ōiyamaino nānoxō Epa Nios kīfikāfe. Akka yorafāfe mato ōiyamafiaino Epa Nios fistichi mato nikatiro. Nāskakē matoki inimai. Nāskaxō afara shara mato ināxii.

<sup>7</sup>“Akka a Nios chanīmara faafāfema kīfimisfo keskayamakāfe. Nāfāfe mēxotaima nā meka fisti yoiri famisfo. ‘Nō na meka fisti yoirifaito noko Epa Niospa nikai,’ ixō shināmisfo. Askafiaifonokai Niospa a keskara meka nikapaima. <sup>8</sup>Akka māri ato keskara iyamakāfe. Mā Epa Niospa tāpiakī mā afara yopaito, mā yōkayoamano. <sup>9</sup>Akka mā kīfikī iskatifiro:

Epa Niosi, mī fisti sharafinakōia. Mī nai mēra ika. Nō mia noikōi. <sup>10</sup>Nai mēra mefe ikafo mī ato yoiaito mia nikakōimisfo. Akka nono mai anoxori nā mī noko amapaiyai keskara nō atiro. Na nono mai ano ikafāfe keyokōichi mia Ifofanōfo. <sup>11</sup>Nā pena tii a nō piāi noko ināfafāife nō afaa yopayamanō. <sup>12</sup>Nō afara chakafaito nōko chaka noko soaxōfe nā noko chakafāife nō ato raefai keskafakī. <sup>13</sup>Nokoki Satanās chaka omayamafe, askakimaroko nomakinoa pōtafe nō nikayamanō, ixō kīfikī iskatifāfe.

<sup>14</sup>“Akka fetsafāfe mato chakafaifono mā ato raefai keskafakī Epa Nios nai mēranoato mā fetsafo raefai keskafakī matori chaka soaxotiro. <sup>15</sup>Akka mā fetsafo raefayamaito Epa Niospari mato chaka soaxotiroma,” ixō Jesús ato yoini.

**Foni tenemisfoōna Jesús ato yoini**

<sup>16</sup>Anā Jesús ato yoini iskatifakī: “Ē mato yoyonō. Mā foni tenei oa shināmitsai keskara māto femānā iyamakāfe a āa keparanāmisfo ikaifo keskai. Afāfe foni tenekani āto femānā shināmitsai keskara

ikani yorafāfe ato ōikani. Askatari foaromekanima yorafāfe ato ōinōfo. Nāskakē Epa Niosnoa shinākanima. Askaifono Epa Nios atoki inimaima. Nāskakē ato afaa ināima. Akka māri foni tenei ato keskara iyamakāfe. <sup>17-18</sup>Akka mā foni tenei mā Nios shināyanā mā fechokometiro. Askatari fōxti mā foaromesharatiro. Nāskakē Epa Nios fistichi tāpitiro yorafāfe tāpiafomano. Mā askaito yorafāfe tāpitirofoma mā foni teneaito. Akka Epa Nios fistichi tāpitiro. Nāskakē Epa Nios matoki inimatiro. Askatari mato afara shara ināxii,” ixō Jesús ato yoini.

**“Epa Nios ika anoxō afara sharakōifo mato mekexona,” ixō Jesús ato yoini**  
(Lc. 12.33-34)

<sup>19</sup>Anā Jesús ato yoini iskatifakī: “Nono mai anoxō afama mīshti ichapa mekeyamakāfe. Mato nakaxa pīaino mā fenotiroki. Askatari chakanai fetsetiro. Askatari yometsofo māto pexe mēra ikixō māto afama mīshtifo keyokōi mato fiano mā fenotiro. <sup>20</sup>Akka afama mīshti noitama Nios noikāfe. Nā mato yoini keskara akāfe. Mā akiki nokoaito nā mato afara sharakōi mekexona mato ināxii. Akka ono nai mēraxō afama mīshti mato mekexona, a nakaxa mato pīatiroma. Askatari chakanaima. Askatari anā māto pexe mēra ikiax tsoa yometsofiroma. <sup>21</sup>Akka māto afama mīshtifo noikī mā shināfafāini. Nā māto afama mīshtifo mā shināfafāinai keskafakī Niosri shināfafāikāfe, a noikī yonoxosharakāfe,” ixō Jesús ato yoini.

**“Nōko ōiti sharakē nō shināsharakōitiro. Akka nōko ōiti chakakē nō shināsharatiroma,” ixō Jesús ato yoini**  
(Lc. 11.34-36)

<sup>22</sup>Anā Jesús ato yoini iskatifakī: “Anā ě mato meka fetsari yoinō mā tāpikōinō.

Akka nōko fero rafeta nā rāparinī chai chaxai keskarakē, nōko yora shara itiro. Nāskarifiāi nōko fero sharano nō xafakīa ōisharatiro. Nāskatari nō isharakōitiro. <sup>23</sup>Akka nōko fero chakakē nō ōisharatiroma. Fakishkōi itiro. Nāskarifiakī nōko ōiti mēraxō nō chaka shinākī nō afara chakafamis nō itiro. Akka ōisharakāfe. Mā Epa Nios shināi xafakīa ifiaxō āfe meka kachikiri faxō mā anā xafakīa shinātiroma. Fakish keskara mā itiro,” ixō Jesús ato yoini.

**“Nōko afama mīshti noisharatama nō Nios noisharakōitiro,” Jesús ato fani**  
(Lc. 16.13)

<sup>24</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Tsōa āfe ifo rafe yonosharaxotiroma. Fetsa noikaspata, fetsa noisharatiro, nā yoiāi keskarakōi axotiroma, akka a fētsa amapaiyai keskara axotiroma noikaspatiro. Nāskarifiakī mā kori fisti shinākī mā Nios shinātiroma. Nāskatari Epa Nios fisti shinākī mā kori noitiroma,” ixō Jesús ato yoini.

**“Epa Niospa āfe fakefo kexesharamis,”**  
**ixō Jesús ato yoini**  
(Lc. 12.22-31)

<sup>25</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Anā ē mato yoisharanō. Ea nikasharakāfe. Shināchakayamakāfe. Nō afaa piyamata, afaari nō ayaima iyamakāfe. Askatari afaari nō safeima ixō shināchakayamakāfe. Akka a nō piāitokai noko imasharatiroma. Askatari a nō safeatori nōko yora noko imasharaxotiroma. <sup>26</sup>Akka shinākapo. Peyafāfe afaa fanamisfoma. Afaari topimisfoma. Askaxori afaa mekemisfoma. Nāskafekē Epa Niospa ato pimamis. Akka nā peyafō afaayamafoiakē Epa Nios nai mēra ikato ato pimamis. Akka Niospa mato noikī nā peyafō finōmainifōfā mato kexesharakōimis. <sup>27</sup>Nāskakē, ōafeskakī

mā shināchakaimē? A nō shināchakaitokai pena fisti noko anā nimatiroma. Nāskakē afaa shināchakayamakāfe.

<sup>28</sup>“Askatari iskakī shināyamakāfe: ‘Ooa. ōFaniā ē rapati fitiromē safexiki?’ ixō anori shināyamakāfe. Akka shinākapo afeskax charofo foaikamakī. Nā charofāfe yonokanima. Askatari xapo toro atirofoma rapati faxikakī. <sup>29</sup>Nāskafīax charofo sharamīshti foaikani. Nāskarari xanīfo Salomón rapati sharafinakōia safexixō nā charofo finōama. <sup>30</sup>Akka Niospa nafefo sharashtafo onifani. Sharafiano nō sepakī xateano natiro. Nāskaxō nō koofatiro. Akka Niospa nafefo finōmainifōfā mato noikī mato rapati safematiro mato kexesharaxō. Akka mā shināchakakī mā Nios chanīmara fasharaima. <sup>31</sup>Nāskakē shināchakayamakāfe. Shinākī iskafayamakāfe: ‘Ooa. Ē fonāiki a ē piāi keyoano, a ē ayairi keyoano koriyaxomari ē afaa safeima,’ ixō anori shināchakayamakāfe. <sup>32</sup>Akka nā Nios Ifofaiāfema iskara shināmisfo. A piāi fisti shinākata, a safepaiyaiפורי shināmisfo. Akka Epa Niospa mā mato tāpia afarafo mā yopaito. <sup>33</sup>Nāskakē Nios māto xanīfoōnoa shinākāfe. A Niospa mato amapaiyai keskara nāskara fisti shinākōikāfe. Mā askafaito afara fetsa mā yopaito Epa Niospa mato ināxii. <sup>34</sup>Nāskakē shināchakayamakāfe. Yoi iskayamakāfe: ‘Ooa. Ē tāpiama penama afara chaka afeskara afiaino. Ē nā keskara tenetiroma,’ ixō shināyamakāfe. Shinākī iskafakāfe: ‘Epa Niospa na penata ea kexesharamis keskafakī penamari ea kexesharai,’ ixō nānori shinākāfe,” ixō Jesús ato yoini.

**“Fetsafo mekakakī chakafayamakāfe,”**  
**ixō Jesús ato yoini**  
(Lc. 6.37-38, 41-42)

**7** <sup>1</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Mēxotaima fetsafo mekakafayamakāfe iskafakī yoiikī: ‘Naato

afara chakafakī Niospa omiskōimapainō, fakī. Akka mā ato askafayamaino Niospari mato mekafatiroma iskakafakī yoiikī: ‘Na yorafo chakafo,’ mato fatiroma. <sup>2</sup>Akka māri nāato akai keskafakī afara mā chakafaito, matori Niospa omiskōimaxii. Akka mā fetsafo afara ināsharakēma Niospa matori afaa ichapa ināxima, mā ato afara ināsharakōikēma. <sup>3</sup>Āfeskakī ifi pasta pishta fetsa feronaki ikano mā ōimē, māroko ifi pasta efapa feostamefixō? <sup>4</sup>Akka, ĩmā shināimamē a mā ifi pasta efapa feostamea? Akka, āfeskakī mā fetsa iskakaimē?: ‘Yamā, ē mia fixonō a mī ifi pasta pishta fero naki ika,’ fakī, mākōi mā kakamepaimis. Mākai afaa tāpiama. <sup>5</sup>Nāskax mā chanīkōi mā ato parapaimis. Akka ē mato yoinō ea nikakapo. Akka māto fero mēranoa a ifi pastafā mā feostamea tsekayokāfe. Nāskaxō ōisharakī, a fetsafo ifi pasta pishta feronaki ika mā tsekaxotiro. Nāskarifikakī mato chaka xateyamaxō mā fetsafo chaka xatematiroma. Akka māto chaka xatexō fetsafo mā chaka xatematiroma.

<sup>6</sup>“Ē meka fetsari mato yoinō mā tāpinō. Paxta pōfe nō nami shara ināpaifiaino noko keyotiro mifiki. Askatari kochi nō afara shara ināino peama peamakī chakana fatiro. Nāskari fakī yorafāfe Niospa meka shara nikakaspakī chakafatirofo, Epa Nios chakafakī mekakafakī. Askaifono Epa Niospa meka shara anā ato yoiyaiyamakāfe,” ixō Jesús ato yoini.

**“Nō Epa Nios afara yōkaito noko inātiro,”**  
ixō Jesús ato yoini  
(Lc. 6.31; 11.9-13)

<sup>7-8</sup>Anā Jesús ato yoini iskakafakī: “Nāskakē ē mato yoi, afara fichipaikī Epa Nios yōkakāfe mato ināi kiki. Fena fena kakīma manakāfe nā Epa Niospa

mato ināitīa. Nāskakē Epa Nios kīfifafāikāfe mā kīfiaiito mato ināi kiki. Akka nā yōkai Epa Niospa afara shara ināxii. Nāskarifikakī fētsa afara shara fenaito Epa Niospa fichimatiroma. Nāskarifikakī fētsa Epa Nios kīfiaiito ināsharakōixii.

<sup>9</sup>“Akka māto fake mato yoa yōkaito, ĩmā tokiri inātiro? Maa. Mākai māto fake mā askafatiroma. <sup>10</sup>Askatari, ĩmāto fāke mato foe yōkaito mā rono inātiro? Maa. Mākai māto fake mā askafatiroma. <sup>11</sup>Akka mā chakafixō māto fakefo kexesharaxō afara sharafo mā ato inātiro. Nāskarifikakī Epa Nios nai mēranoato mā afara yōkaito mato kexesharakatsaxakī afara sharafo mato ināsharaxii nā nai mēraxō mato mekexona.

<sup>12</sup>“Nā mā fichipaiyai keskafakī fetsafāfe mato axosharaifono, nāskarifikakī māri fetsafo axosharakāfe. Moisés feta a Niospa meka yoimisfāfe nānori yoinifo kīrika kenekakī,” ixō Jesús ato yoini.

**Fepoti pishtaōnoa Jesús ato yoini**  
(Lc. 13.24)

<sup>13</sup>Anā Jesús ato yoini iskakafakī: “Meka fetsa ē mato yoinō. Nikakapo. Fepoti rafe iskarakī: Fepoti fetsa pishtaki nā fepoti pishta ikikāfe. Akka nā fepoti fetsa efapa. Nā fepoti efapato fai efapa kaa. Nāskakē nā fai efapato yora ichapa fomisfo a omiskōipakenakafo mēra. <sup>14</sup>Akka fepoti pishta ano fai kaa, pishta fekax. Nā fai Nios ano nokoa nā fai atso pishtakōi. Nāskakē ichapama aō fomisfo,” ixō Jesús ato yoini.

**Ifi āfe fimioxō nō tāpitiro afe keskaramākī**  
(Lc. 6.43-44)

<sup>15</sup>Anā Jesús ato yoini iskakafakī: “Ōisharakāfe, a chanīaifāfe mato paratirofokī: ‘Nō Niospa meka yoimis,’



ixō mato paratirofo. Afāfe Niospa meka yoimismomaki. Akka afofi ovejafo keskarafa fikanax akka āto shinā mēra poomā pōfēfo keskarakōifo. Nāskakē ato fishtayamakāfe. <sup>16</sup>Akka mā tāpitiro afaa afeskafakanimākai. Akka ifi āfe fimioxō nō tāpitiro afe keskarāmākī. Xopa foaikī moxaya foaitiroma. Askatari kachafi moxaya foaitiroma. Nāskaxō nō tāpitiro moxayafo oikī xopakairokokē. Nāskarīfakī nō tāpitiro kachafimāi moxayakē. <sup>17</sup>Akka ifi shara fimi sharaya itiro. Akka ifi chaka fimi chakaya itiro. <sup>18</sup>Nāskakē Ifi shara fimi chakaya itiroma. Ifi chakari fimi sharaya itiroma. <sup>19</sup>Akka ififo fimi sharaya iyamaito ifāfe reraxō koofatiro. <sup>20</sup>Nāskakē a ato tāpimamisfoōnoa mā ato tāpitiro sharafa iyamakani chakafo itirofo,” ixō Jesús ato yoini.

**“Akka keyokōi fotirofoma  
Epa Nios ika ano. Fisti rasi fotirofo,”  
ixō Jesús ato yoini  
(Lc. 13.25-27)**

<sup>21</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Akka yora ichapato yoimis iskafakakī: ‘Jesús, mī ēfe Ifokōi,’ famisfo. Nāskafikaxō atirito ea Ifofamismoma. Nāskakē ēfe Epa Nios ika ari nokotirofoma. Ēfe Epa nai mēra ikato nā ato amapaiyai keskara akatsaxakakī nāfo ēfe Epa ari nokotirofo afe ipaxakakī. <sup>22</sup>Akka mā mai keyoaino nā onifanifo tii keyokōi Niospa ichanāfaxii. Nā nikakaspamisfo tii omiskōipakenakafo mēra ato potaxii. Nāskakē yora ichapafāfe ea yoikani iskafakakī: ‘Ifo, shināpo. Nō mī aneōxō nō yorafo yoimis. Mī aneōxori nō a niafaka chakafo yorafo mēra nanea nō ato makinoa potamis. Mī aneōxori nō afama mishti famis yorafāfe atiroma keskafakī. Noko shināfe, Ifo,’ ixō ea yoixikani. <sup>23</sup>Askaifono ē ato xafakīa yoixii iskafakī: ‘Mākai efe yorama. Māfi

ato pāramiski. Afara chaka fisti mā famiski. Emakinoax fotakāfe,’ ē ato faxii,” ixō Jesús ato yoini.

**Pexe rafeōnoa Jesús ato yoini  
(Mr. 1.22; Lc. 6.47-49)**

<sup>24</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Akka nā ea nikaito nā ē yoiai keskara aki, nā yōra pexe fakī tāpixō mai chai pōkixō mai teikī pexe kishi nīchitiro keskafakī. <sup>25</sup>Akka oi ikaino, pexe nāmā faka faitiro. Askatari nēfefakī pexe afeskafatiroma. Nāskakē pexe paketiroma mā mai teikōikimāi pexe kishi niano. <sup>26</sup>Akka nā ē yoiaito ea nikafikī a ē yoiai keskara nikaima, askara yora nā yora tatimato pexe fakī mashi ano pexe fatiro keskarakōi. <sup>27</sup>Akka oi ikaino faka faitiro. Askatari nēfefakī pexe potatiro. Nāskax pexe chakanatiro. Nāskarīfakī fētsa ēfe meka nikafikī ea nikaima afofi fenoī fetsekani. Nāskakē omiskōipakenakafo,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>28-29</sup>Nāskata mā Jesús mekai xateano yorafāfe nikakaxō, “iKee! Nikakapo. Nato tāpikī finakōia, a Moisés yoikī kirika kenenī keskara ato tāpimamisfo keskarama, meka sharakōi nato yoi,” fanifo.

**Jesús yora rashkishiai sharafani  
(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)**

**8** <sup>1</sup>Askata Jesús ato yoikī xateta māchi keya ariax tisirimepakeaito yorafāfe chīfafainifo afe fōkakī. <sup>2</sup>Jesús kaino feronāfakē isinī iki rashkishi fetseax Jesúsiki oni. Akikī oxō ratokonō mai chachipakefōfā yoini iskafakī: “Ifo, ea sharafapaikī mī ea sharafatiro,” fani. <sup>3</sup>Askafaino Jesús āfe mēkemā ramāyanā yoini iskafakī: “Ē mia sharafanō. Iskaratīa mī sharaikai,” faino, a rashkishi fetseai koshikōi sharatani. <sup>4</sup>Mā sharano Jesús nīchini iskafakī yoianā:

“Mī tsoa yoiki. Akka nã ato Nios kīfixomis ispatāfe. Nāskaxō ovejanã fake foxō inãfe mia retexonō Moisés yoini keskafakī. Nāskaxō keyokōichi tãpinōfo a mī isinī imis mã mī sharano,” ixō Jesús yoini.

**Jesús sharafani romanō xanīfãfe  
ãfe ina yonaito  
(Lc. 7.1-10)**

<sup>5</sup>Askafãini Capernaúm ano kani. Nãno akiki soraro xanīfo nokoni a yonoxomis sharafamapai. <sup>6</sup>Nokoxō yoini: “Ifo, a ea yonoxomis isinī iki. Ĕfe pexe ano rakax omiskōiferoikima,” fani.

<sup>7</sup>Askafaino, “Ĕ kanōkī sharafaxikī,” fani.

<sup>8</sup>“Ifo, ĕkai afama. Akka mī tsoa keskarama. Mī finakōiakī ĕfe pexe ano kayamafe. Mī mekapa a ea yonoxomis ea sharafaxōfe nonoxō. <sup>9</sup>Akka eari ĕfe xanīfãfe yonomamis. Ĕri sorarofu yonomatiro. ‘Katãfe,’ ĕfaino karisatiro. Askatari, ‘Ĕkeki ofe,’ ĕfaino ekeki orisatiro. Nāskakē a ea yonoxomis afara ea axōfe ĕfaino ea axotiro. Akka mī afama mīshti fatiroki. Mī mekapa a ea yonoxomis ea sharafaxōfe,” ixō yoini.

<sup>10</sup>Askafaito nikakī a afe foafo Jesús ato yoini: “Kee, nikakapo. Na feronãfake israeliyamafixō ea chanīmara fakī finakōi fetsafo keskarama. Akka Israel anoafãfe ea iskafamisfoma chanīmara fakakī. <sup>11</sup>Ĕ mato xafakīa yoinō. Na maitio ano ikafo Nios chanīmara fakanax nõko xinifo Abrahamnō Isaacnō Jacobonō ichanãxikani Nios yorafo ixikakī. <sup>12</sup>Akka atiri nõko kaifo nã israelifo Niospa afe yorafo ato imapaifaino chanīmara fakanima. Nāskakanax Nios ika ano nokotirofoma. Niospa ato fakishifã mēra potaxii. Anoax eaiyanã fasi omiskōixikani,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>13</sup>Nāskata Jesús yoini soraro xanīfo: “Mī pexe ano katãfe. Mī ea chanīmara

faino a mia yonoxomis mã sharaki,” fani.

**Jesús Pedro rayos sharafani  
(Mr. 1.29-31; Lc. 4.38-39)**

<sup>14</sup>Askata Jesús Pedro pexe ano kani. Nãno Pedro ĕfe rayos yōxafo yonai oxati kamaki raka ini. <sup>15</sup>Jesús õikī ĕfe mēkemã ramãni. Ramãino ĕfe yona matsirisatani. Mã Jesús sharafaano anã yonanima. Mã sharaxō fininãkafãta Jesús pimani.

**A isinī ikaifo Jesús ato sharafani  
(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)**

<sup>16</sup>Nāskano mã xini kaino a isinī ikaifo Jesúski efenifo ato Jesús sharafapanō. Atiri a niafaka chakafo ato mēra nanea Jesús ĕfe mekapa ato makinoa pōtapakeni. Keyokōi Jesús ato sharafapani. <sup>17</sup>Nãnori Niospa meka yoimisto Isaías a inōpokoai yoikī kirika kenekī iskafani: “Nō isinī imisno Cristo mã noko sharafaa. Askatari nã noko pãefaifo nomakinoa mã noko potaxona,” ixō Isaías kirika keneni keskara Jesús ani.

**A afe fopaimisfoñoa Jesús ato yoini  
(Lc. 9.57-62)**

<sup>18</sup>Askata Jesús õini yorafã rasi akiki feaifãfe. Askaifono aõxō tãpimisfo yoini iskafakī: “Okiri nõ ãmãfã pokefainō fokãfe,” ato fani. <sup>19</sup>Akka Jesús kayoamano a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tãpimamis akiki oxō yoikī iskafani: “Maestro, ĕri mefe kapai nã mī kai ari ĕri mefe kafãsaxiki,” faito, <sup>20</sup>Jesús kemani: “Akka maxoteneroa kiniya, peyafari naayafo akka ĕkai pexe yama,” fani.

<sup>21</sup>Askatari a afe kafãsamis fetsa iskafakī yoini: “Maestro, ea nĩchiyofe ĕfe epa naito ĕ maifayotanō. Chipu mia Ifofaxiki,” faito, Jesús kemani:

22“Iskaratīa ea Ifofafe. Akka nā ea Ifofaafāfema yora nakē maifatirofo,” ixō Jesús yoini.

**Jesús nefe yafi iamāfā poo  
iki meseniaito nishpa fani**  
(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

23Nāskata Jesús kanōanāfānē naneinīkafāni aōxō tāpimisfori afe naneinīfōfānifo. 24Īamāfā pokefainaifono atoki nēfēfā nokoni. Jesús kanōanāfā xaki mēra rakax oxano nefeyanā ĩamāfā poo ini. Kanōanāfā faka fospikōini. 25Askaino aōxō tāpimisfāfe mōinifo iskafayanā: “Īfo, mā nō āsaikai! iNō āsayamanō moife!” fanifo.

26Askafaifono, Jesús ato yoini: “¿Afeskai mā rateimē? Mā ea chanīmara fasharama. Nāskakē mā ratei,” ato fani. Ato askafata, finināfafāta fāsikōi, “iNēfe, nishpafe!” fata, “Īamā, nishpafe!” fani. Askafaino anā ĩamāfā feroinima. 27Askafaito ōikani yoinānifo: “Īkee! ¿Na feronāfake afe keskaramē na nefe feta ĩamāfānē ato yoiaito nikaifo?” ikanax yoinānifo.

**Feronāfake rafeta Gadara mai anoxō  
niafaka chakafo nanea- fono Jesús  
ato makinoa potani**  
(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

28Askata Jesús okiri ĩamāfā aōxō tāpimisfo feta pokefainax Gadara mai ano nokonifo. Nāno feronāfake rafe niafaka yōshi chaka nanekanax Jesúski nokonifo kinīfā mēranoax. Nā rafe mesekōi ipaonifo. Nāskakē yorafāfe a ikafo ano tsōa ato finōtiroma ipaoni atoki mesekakī. Nā maiyafō ano nā rafe ipaonifo. 29Nāskakē Jesús fichikanax fāsikōi fiisiyanā yoinifo: “Mīfi Niospa Fakeki. Akka, ĩmī noko afeskafaiyoamē? ¿Mī noko omiskōimaniyoamē?” Jesús fanifo.

30Askafaifono chaimaxō kōchifā rasichi pinifo. 31Nāskakē niafaka chakafāfe Jesús iskafanifo: “Mī nā feronāfake rafe makinoa mī noko potaimākai kochifo mēra noko nīchife,” faifono, 32“Fotakāfe,” Jesús ato fani. Nāskax niafakafo feronāfake rafe makinoax tsekekanax kochifo mēra ikinifo. Nāskakē kochi rasi ichoax ĩamāfā mēra keyopakeni. Nāskax āsai fetseti.

33Askaito ōikani a kochifo kexemisfo ichonifo. Mā pexefo tii ano nokokaxō ato yoinifo: “Nā feronāfake rafe nā niafaka naneafo rafe mā Jesús ato makinoa niafaka pōta. Askatari nōko kochifo mēra ikimanano keyokōi nāfoya nōko kochifo ĩamāfā mēra keyopakeax āsai fetsea,” ato fanifo. 34Ato yoiiaifono nikakanax keyokōi nā pexefo tii anoax Jesúski fenifo. Akiki nokokaxō yoinifo: “Na nōko mai anoax katāfe,” fanifo.

**Jesús yora finimisma sharafani**  
(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

**9** 1Askata Jesús kanōanāfā mēra nanekaini. Īamāfā okiri pokefaini kaax āfe mai ano nokoni. 2Nāno ikano a feronāfake finimisma yorafāfe akiki efenifo āfe ratatinī rataxaxō Jesús sharafanō ikaxō. Jesús ōini shināifāfe iskakakī na finimisma Jesús sharafai kiki ikaxō. Nāskakē a finimisma Jesús iskafani: “Efe yorashta, inimafe. Iskaratīa mē mia chaka soaxonaki,” fani.

3Askafaino a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe atirito nikakaxō āto shinā mēraxō shinānifo iskafakakī: “Natokai ato chaka soaxotiroma. Nios fistichi ato chaka soaxotirokī. Akka nato noko feparapai, ‘Ē Niosra’ noko fapai,” ixō āto shinā mēraxō shinānifo. 4Askaifono Jesús tāpixō a shināifo keskara ato yoini:

“¿Afeskakī mātō shinā mēraxō mā chaka shināimē? <sup>5-6</sup>Ēfi Cristokī ē yorafo ato chaka soaxotiro. Akka, ¿ē afaa fatiromē? Mē mia chaka soaxona ē fatirotaka. Askatari ē mia sharafaa ē fatirotaka,” ato fani. “Akka ē mato tāpimanō ē Niosxō mato chaka soaxotiro nono mai anoxō.” Nāskata Jesús a feronāfake finimisma yoini: “Fininākfata mī rakati fifaini mī pexe ano katāfe,” Jesús fani.

<sup>7</sup>Jesús askafaino a finimisma fininākfata āfe pexe ano kani. <sup>8</sup>Askaito ōikani yorafo ratei fetsenifo. “iKee, ōikapo! Nios tsoa keskarama. Fāsi sharakōi. Nō ōimisma keskara mā noko rama ōimana. Niospa Yōshi Sharaōxō na feronāfake finimisma Jesús āfe mekapa mā sharafaa. Askatari āfe chakari mā soaxona,” ikanax yoinānifo.

**Jesús Mateo ifini aōxō tāpimis inō**  
(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

<sup>9</sup>Jesús nānoax kakī feronāfake fisti fichini, āfe ane Mateo, \* āfe xanīfo kori fixōi tsaokē. Nāskaito Jesús yoini: “Efe kofe ē mia tāpimanō,” faino Mateo fininākfā Jesús fe kani.

<sup>10</sup>Nāskafaito Mateo Jesús iyoni āfe pexe anoxō pikikakī. Askatari a yora chakafori afe inifo a xanīfo kori fixomisfo. Nāfāfe āa chanīxō kori finōmainīfōfā fimisfo inifo. Askatari a yora fetsafo chakafamisfori fekanax akairi mīsa ano Jesús fe tsaonifo a feta pixikakī. Jesúsxō tāpimisfori nāno ato fe tsaonifo ato feta pixikakī. <sup>11</sup>Askaito ōikakī fariseofāfe Jesúsxō tāpimisfo yōkanifo: “¿Afeskakī mātō maestro nā ato kori fixomisfo feta piimē, a yora fetsa chakafo fetari pii?” fanifo.

<sup>12-13</sup>Askafaiāfe nikakī Jesús ato yoini: “A sharafāfe notoro fenakanima. Akka

nā isinī ikaifāfe notoro fenakani. Nāskafakīri yorafāfe yoimisfo iskakakī: ‘Ēkai afaa chakafamisma. Nāskakē ē afaa yopaima ēfe chaka ea soaxonō,’ imisfo. Nāskakē ē ato chaka soaxotiroma. Akka fetsafāfe yoikī iskafafono: ‘Ē afara chakafamis. Nāskakē a ē imis keskara ē anā ipaima,’ ikaifono ē ato chaka soaxotiro. Akka nā nō sharakōi ikaifoōnoax ē onima. Akka ē oni a yora chakafo āto chaka ato soaxoxiki. Akka ē mato yoipai mā tāpinō a Niospa ato shināmanaino iskafakī kenenifo: ‘Mā yoināfo retexō ea ināxiki mā koamis mātō chaka soapaikī, askara ē fichipaima. Akka ē fichipai fetsafo mā ato noikī mā ato sharafaxōaito,’ ixō kenenifo.

“Akka ē onima a yora sharafōnoax. Askatamaroko a yora chakafoōnoax ē oni ato chaka soaxoxiki,” ixō Jesús ato yoini.

**Nā foni tenemisfōfāfe Jesús yōkanifo**  
(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

<sup>14</sup>Juan āfe inafō fēkaxō Jesús yoinifo iskafakakī: “Fariseofāfe foni tenekī feyafamisfo Nios shinākakī. Nōri askafamis foni tenekī Nios shinākī. Akka, ¿afeskakī mīōxō tāpimisfāfe foni tenekanimamē?” fanifo.

<sup>15</sup>Askafaiāfe Jesús ato kemani: “Feronāfake āfiyaino, yorafo ano fisti ichanākaxō afara fetsa fetsatapafo afeta pitirofo inimayanā, aicho fakakī akiki inimakakī. Nā kēromā āfe fene ano ato fe ikano tsōa foni tenetirofoma inimakakī. Akka mā fene rēteafono afe yorafāfe shinākakī foni tenetiro,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>16</sup>“Tsōa sama fenaya sama xini kishi fatiroma. Nō askafaino sama fena samama chakanatiro. Nāskatari sama

\* 9.9 Mateo ane rafeya ipaoni. Āfe ane fetsa Leví.

fena fe sama xini isharatiroma. Nāskakēri nā ē mato yoi ai keskara mā nikakōiō a mā ipaoni keskara anā mā itiroma māmāi ea nikakōiāx. A mā ipaoni keskara shināmakita nāskax māto yora fena keskara shara itiro.

<sup>17</sup>Nāskarifikāi tsōa māmā fata koiro pisha xini mēra nanetiroma nā māmānō faraxakaino toxamāiyanō. Nāskakē nā māmā fata fe koiro pisha chakanatirofo. Akka nā māto xinifāfe mato yoimisfo keskara fe nā ē mato yoi ai keskara ōsinātiroma. Nā ē mato yoi ai keskara Niospa meka sharakōi. Akka a māto xinifāfe mato yoimisfo anori shināx mā isharatiroma. Niospa mekaya meka chaka ōsinātiroma. Nāskakē mā nikapaifi mā shināsharatiroma. Nāskarifikāi tsōa māmā fata koiro pisha xini mēra nanetiroma nā māmānō faraxakaino toxamāiyanō. Nāskakē nā māmā fata fe koiro pisha chakanatirofo. Akka nā māto xinifāfe mato yoimisfo keskara fe nā ē mato yoi ai keskara ōsinātiroma. Nā ē mato yoi ai keskara Niospa meka sharakōi. Akka a māto xinifāfe mato yoimisfo anori shināx mā isharatiroma. Niospa mekaya meka chaka ōsinātiroma. Nāskakē mā nikapaifi mā shināsharatiroma,” ixō Jesús ato yoini.

**Jairo fake xotofake mā nakē Jesús otofani. Askatari kēromāri Jesús rapati mēeax sharani**

(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

<sup>18</sup>Nānori Jesús ato yoiaino judeofāfe xanifo nokoni. Jesúski nokoxō xanifāfe a nāmā ratokonō mai chachipakefofā yoini: “Ēfe fake xotofake rama naa. Akka mī kaxō mī mēkemā mī ramāino anā ototiro,” xanifāfe Jesús fani.

<sup>19</sup>Askafaino Jesús finināfata aōxō tāpimisfo fe kani xanifo acho. <sup>20</sup>Askatari nānori kēro imi nesemisma ini, doce

xinia amis imi nesekima. Nā kēromā Jesús kaito acho kaxō a kachikirixori āfe tari kexa ramākani. <sup>21</sup>“Ē āfe tari mēeax ē sharatiroma,” ixō āfe shinā mēraxō shināni. <sup>22</sup>Akka Jesús ifiakekafāta nā kēro fichini. Fichita yoini: “Yōxashta, rateyamafe. Mī ea chanīmara faax mā mī sharaki,” Jesús faino nā kēro imi nesisatani.

<sup>23</sup>Askata mā Jesús nokoax xanifāfe pexe mēra ikikaini. Anoxō Jesús ōia yorafāfe āto xāiti manenifo, yora fetsafo oiakani sheesaifono. <sup>24</sup>Askaifono Jesús ato iskafani: “Nonoax fōtakāfe. Na fakekai naamaki. Oxaki,” ato faito Jesús ōsanifo. <sup>25</sup>Ato kāimata xotofake mētsoinifōfānaino koshikōi fininākfani. <sup>26</sup>Nāskata Jesús nā xotofake naa otoakē nikakanax pexefo tii chanifōfāsanifo.

#### **Fēxo rafe Jesús sharafani**

<sup>27</sup>Nāskata Jesús xanifāfe pexe anoax kaino fēxo rafetari chīfafainifo iskafayanā fāsikōi: “Mī nōko xini David fenaki, noko noife,” fanifo.

<sup>28</sup>Askafaifono Jesús pexe fetsa mēra ikikaini. Nāno afe ikiafono Jesús ato yōkani: “ĪMā chanīmara faimē a ē mato sharafatiro?” ato faito, “Ēje, Ifo, nō mia chanīmara fai,” fanifo. <sup>29</sup>Nāskata ato fero ramākayanā ato yoini: “Ea chanīmara faaxfi mā sharaikai,” ato fani. <sup>30</sup>Ato askafaino ōisharanifo. Nāskakē Jesús ato yoisharani: “Ea nikakapo. A ē mato sharafaa tsoa yoiyamakāfe,” ato fani. <sup>31</sup>Akka ato anori yoifekē nā Jesús sharafaa nā ano ikafo ato yoifōfāsanifo nā rafeta.

#### **Feronāfake mekamisma Jesús sharafani**

<sup>32</sup>Nā fēxo rafe imisfo pexe mēranoax tsekefainaino fetsafāfe feronāfake mekamisma Jesúski efenifo Jesús sharafanō. Niafaka chaka a mēra naneano mekamisma ini. <sup>33</sup>Jesús mā

feronāfake makinoa niafaka chaka potano nā feronāfake mekamisma mekani. Nāskakē nā ano ikafo rateyanā yoinānifo: “iKee, ōikapo! Na nōko mai Israel anoxō Jesús akai keskara tsōa ōimisma,” ikanax yoinānifo.

<sup>34</sup>Askafaifono fariseofāfe yoinifo: “Nato nīafaka xanīfoōxō niafaka potai,” ikanax yoinānifo chakafakī mekafakani.

### Jesús yorafo shinākōini

<sup>35</sup>Nāskakē Jesús pexefo tii judeofo ikafo ano kafāsani. Judeofāfe ichanāti pexe mēraxō Jesús Niospa meka shara ato yoisharani iskafakī: “Isharakāfe. Nios mātō xanīfokōi ipai kiki,” ixō ato yoifofāsafani. Nāskaxō a isinī ikaifo fetsa fetsatapafo ato sharafani. <sup>36</sup>Yorafā rasi akiki feaifono ōikī Jesús ato shinākōini fekaxteiaifāfe ōikī, nā ovejafo ifomaiskanax tsōa ato kexeyamano fofāsatirofo keskara ato ōikī. <sup>37</sup>Nāskaxō a aōxō tāpimisfo ato yoini iskafakī: “Yora ichapafāfe ea nikayamafiaifono ichapatoma ea yonoxokani eōnoa ato yoikakī. Nāskakē mā Epa Nios kīfikāfe a yonoxomisfo katonō eōnoa ato yoinōfo. <sup>38</sup>Akka Epa Nios kīfikāfe yorafo nīchinō ēfe meka ato yoitanōfo ea Ifofanōfo,” ixō Jesús ato yoini.

### Jesús aōxō tāpimisfo doce feronāfake ifini (Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

**10** <sup>1</sup>Askata Jesús aōxō tāpimisfo kenani: “Ekeki fekāfe,” ato faino, akiki foaifono ato yoini aōxō yorafo sharafanōfo, a niafaka chakafo yorafo mēra nanea ato makinoa potanōfo, a isinī ikaifo fetsa fetsatapafo aōxō sharafanōfo.

<sup>2</sup>Nā feronāfake docefāfe āto anefo iskarakī: fetsa Simón. Nā Simón āfe ane fetsa Pedro. Āfe exto Andrés. Fetsafori āto ane Santiago, āfe exto Juan, nā rafe Zebedeo fake ini. <sup>3</sup>Felipe, Bartolomé,

Tomás, Mateo, nā Mateo Roma anoxō xanīfo kori fixomis ini. Askatari Santiago fetsa, Alfeopa fake, Tadeori ini. <sup>4</sup>Simón fetsa nāato āfe kaifo feta romanōfo potapaini anā israelifo yonomayamanōfo. Askatari Judas Iscarioteri ifini, nāato Jesús chakafakī ato achimani Jesús retenōfo. Nā tii Jesús ifini aōxō tāpimiskōi inōfo.

### Jesús aōxō tāpimisfo nīchini Nios Xanīfoōnoa ato yoitanōfo (Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

<sup>5</sup>Nāskata Jesús aōxō tāpimisfo nīchini ato iskafakī yoianā: “Nā nōko kaifomafāfe āto mai ano foyamakani. Askatari nā samāritanōfo ikafo anoriri foyamakani. <sup>6</sup>Akka nā nōko kaifo israelifo ato mēra fotakāfe. Nāfo oveja fenoafo keskarafokī. <sup>7</sup>Fokaxō ato yoikī iskafatakāfe: ‘Mā chaima nōko Ifo Nios oi kiki nōko xanīfo finakōia ixii,’ ixō ato yoitakāfe. <sup>8</sup>A isinī ikaifo ēfe sharaōxō ato sharafatakāfe. Askatari naafono ato otofatakāfe. A rashkishii fetseaifori ato sharafatakāfe. A niafaka chakafori āto mēra naneafo ato makinoa pōtatakāfe. Akka ēfe shara kaxpa ē mato minia afaa ē mato yōkama. Nāskari fakī, ato kaxpa sharafatakāfe.

<sup>9-10</sup>“Akka mā kakī afaa mā fokiki. Mātō kori foyamata, mātō rapati fetsa foyamata, mātō sapato fetsa foyamata, mātō forosa foyamata, mātō mēsteti foyamata fakāki, eōxō ēfe meka mā ato tāpimani kaikai. Nāskakē mā afara yopaito mato inātirofo mā pinō a mato nikamisfāfe.

<sup>11</sup>“Mā pexe rasi ano nokoxō nā feronāfāke Nios Ifofasharakōia fenakāfe. A keskara fichixō āfe pexe ano iyoxō Niospa meka ato yoisharaxikakī nā mā kaitīa. <sup>12</sup>Nā pexe mēra ikixō ato yoikī iskafakāfe: ‘Aicho. Nō mato ōiyoa,’ ato fakāfe. <sup>13</sup>Akka mato ifisharaino, mā

tāpitiro nā pexe ifāfe afe yorafo  
 ikisharamis. Nā mā yoiāi keskafakī Epa  
 Niospa axosharai tanaima shara inō.  
 Akka a mato ifisharayamaifo, afāfe afe  
 yorafo ikisharamisfoma. Nāskakē nā mā  
 yoiāi keskafakī Epa Niospa ato  
 axosharaima. <sup>14</sup>Akka pexe fetsa mēraxō  
 mato ifikaspaifono, a pexe mēranoax  
 mā tseketiro. Askatari pexe rasi  
 mēraxori mato askafaifono, mā anoax  
 katiro. Mā anoax tsekekaikī māto  
 taekinoa mā mapo taa taa atiro ato  
 ōimākī. Mā askafaino tāpitirofo Nios  
 atoki inimayamaino. <sup>15</sup>Ē mato paraima  
 yoi. Nā pexe rasi Sodoma anoafō feta  
 Gomorra anoafāfe afara chakakōi  
 fapaonifo. Nāskakē Niospa nā ato  
 omiskōimanaitia ato omiskōimaxii.  
 Akka nā mato nikakaspaifo nāfo ato  
 omiskōimaki finakōixii,” ixō Jesūs ato  
 yoini.

**“Mato omiskōimakani kiki,”  
 ixō Jesūs ato yoini**

<sup>16</sup>Anā Jesūs ato yoini iskafakī:  
 “Ōikapo. Ē mato nīchikai nā yora  
 chakafo mēra. Akka nā yora chakafāfe  
 nā poomānā ovejafo pipaitiro  
 keskafakani kiki mato. Mato askafaifono  
 nā poomā onāyakōi keskara ikāfe eōxō  
 tāpisharakāfe. Nā rīfi afaa chaka  
 shināmisma keskafakī māri askara  
 shinākāfe. <sup>17</sup>Ōisharakaki. Nā yora  
 chakafāfe mato achikaxō āto xanīfofo  
 ano mato iyotirofoki. Nāskakaxō āto  
 ichanāti pexe mēraxō mato  
 koshatirofoki. <sup>18</sup>Nāskakaxō xanīfofo ano  
 mato iyotirofo eōxō. Akka anoxō na  
 meka shara eōnoa mā ato yoixii.  
 Askatari judeofomari māto kaifomafori  
 na meka shara eōnoa mā ato yoixii.  
<sup>19</sup>Akka mato achikaxō xanīfofo ano  
 mato ināifono shināchakayamakāfe  
 afeskaxō mā ato yoisharaimākai.  
 Xanīfofo ano mato iyofaifono Epa

Niospa mato shināmanaino mā ato  
 yoisharaxii. <sup>20</sup>Akka mā ato yoi mā  
 mekaima Epa Niospa Yōshi Shara mekai  
 mā ato yoiaino.

<sup>21</sup>“Nāskatari yorafāfe āto extofo ato  
 achimaxikani, yora fetsafāfe ato  
 retenōfo. Askatari ato apafāferi āto  
 fakefo ato achimakani fetsafāfe ato  
 retenōfo. Fakefāferi āto apa yafi āto  
 afakī ōitifishkikakī ato achimakani  
 fetsafāfe ato retenōfo. <sup>22</sup>Mā ea  
 chanīmara fakē nāskakē eōxō mato  
 yorafāfe noikaspakani. Akka mato  
 noikaspafiaifono mā eōnoax omiskōifiki  
 mā ēfe meka nikasharakōiaito ē mato  
 kexesharakōixii Epa Nios fe mā  
 isharapakexanō. <sup>23</sup>Akka pexe rasi anoxō  
 mato omiskōimanaifono, pexe rasi fetsa  
 ano ichotakāfe. Akka ē mato  
 yoisharanō. Ea nikasharakāfe. Mā  
 israelifāfe pexe rasi anoxō keyokōi mā  
 ato yoioamano, ē orisaxii.

<sup>24</sup>“Akka a aōxō tāpimisfāfe a ato  
 tāpimamis finōtirofoma. Askatari a  
 yonoxomisfāfe āfe patoro finōtirofoma.  
<sup>25</sup>Akka a aōxō tāpimisfo a ato  
 tāpimamis keskara ikani. Askatari a  
 yonoxomisfo āto patoro keskara itirofo.  
 Nāskax māri ea keskara ixii. Nāskakē nā  
 ea chakafamisfo keskafakī matori  
 chakafakakī finakōixikani. Nāfāfe ea  
 noikaspakakī ea yoimisfo iskafakakī: ‘Mī  
 niafaka yōshi chakafāfe xanīfo. Mī  
 Beelzebū,’ ixō ea yoimisfo. Ē māto  
 Ifokē ea askafamisfo. Akka matori  
 askafakakī finakōixikani,” ixō Jesūs ato  
 yoini.

**Akka Nios fistiki nō mesetiro  
 (Lc. 12.2-7)**

<sup>26</sup>Anā Jesūs ato yoini iskafakī: “Akka  
 mato omiskōimafiaifono, atoki  
 rateyamakāfe. Akka nā afara one  
 yoifimisfono Niospa ato xafakia  
 kāimaxoxii, afarari fomāpaimisfono,

nāfori Niospa ato xafakīa kaimaxoxii.

<sup>27</sup>Akka nā ē mato yoimis yorafāfe ato ferotaifi xafakīa ato yoisharakāfe.

<sup>28</sup>Akka mato retapaifiaifono rateyamakāfe. Afāfe mato retefitirofono, akka mātō fero mēsho afeska fatirofoma. Atoki ratetamaroko, Nios fistiki mesekāfe. Nāato noko retexō nōko fero mēsho nā omiskōipakenakafo mēra potatiro.

<sup>29</sup>“Nāskakē a yora chakafo retemitsamisfoki atoki rateyamakāfe. Epa Niospa mato kexesharai kiki. Shinākapo. Peya mīshti afaayamafekē Epa Niospa afo shināki. Ato namapaiyamaino tsōakai nā peya mīshtifo retetiroma. <sup>30</sup>Akka ē mato yoi, Epa Niospa mātō foo fisti rasi mato tāpikakōia. <sup>31</sup>Nāskakē rateyamakāfe. Nā peya mīshtifo kexesharamis keskakakī, matori Epa Niospa kexesharakī finakōiakī,” ixō Jesús ato yoini.

**“Akka atiri yorafāfe, ‘Jesús ēfe Ifora’  
ea famisfo yorafāfe ferotaifi. Akka  
atirifāferi, ‘Jesús ēfe Ifomara’ ea famisfo,”  
ixō Jesús ato yoini**

*(Lc. 12.8-9)*

<sup>32</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Yora fetsafāfe ferotaifi, ‘Jesús ēfe Ifora’ ea faifāfe ēri ēfe Epa Nios nai mēra ika anoxō, ‘Nafo efe yoraki’ ē ato faxii.

<sup>33</sup>Akka nā yora fetsafāfe ferotaifi, ‘Jesús ēfe Ifomara’ ea faifāfe ēri, ‘Nafo efe yorafomara’ ē ato faxii ēfe Epa Nios arixō,” ixō Jesús ato yoini.

**“Akka atirifāfe ea chanīmara faifono,  
atirifāferi ea chanīmara fakanima,” ixō**

**Jesús ato yoini**

*(Lc. 12.51-53; 14.26-27)*

<sup>34</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “¿Mā shināimē maitio anoax keyokōi yorafo eōnoax inimanōfo ē oni? Maa. Anorima. Akka nā ē mato yoiai keskara tsōa

anoris shinākanima. Akka nā ea chanīmara faifāfe shara shināifono akka nā ea chanīmara faafāfema afara fetsa chakafo shinākani. <sup>35</sup>Akka āfe apa ea chanīmara faino āfe fāke ea chanīmara fakaspakī āfe apaki ōitifishkitiro.

Askatari āfe āfari ea chanīmara faino āfe fake xotofāke ea chanīmara fakaspakī āfe afaki ōitifishkitiro.

Askatari āfe fāfafa yōxafāfe ea chanīmara faino, āfe fāfafa naetāfa ea chanīmara fakaspakī, āfe fāfafa yōxafokī ōitifishkitiro. Akka ē nai mēranoax matoki oyamanikē askakeranafoma.

<sup>36</sup>Eōxō nānorifos shinākanima. Akka fetsafāfe ea chanīmara faifono eōxō ato fe yorakōifo noikaspatirofo.

<sup>37</sup>“Fētsa āfe apa yafi āfe afa noikī finakōixō akka ea noikī finayamax, ea Ifofamis itiro. Askatari fētsari āfe fake feronāfake yafi āfe fake xotofake noikōixō, akka ea noikī finayamax ea Ifofamis itiro. <sup>38</sup>Akka fētsa yoitiro iskafakī: ‘Ea omiskōimafiaifono ēfe Ifo ē potatiroma,’ ixō yoitiro. Akka fētsari yoikī iskafatiro: ‘Ea omiskōimanaifono ē Jesús Ifofaima,’ ea askafax efe nīpaxatiroma. <sup>39</sup>Akka fētsa iskafakī shināi: ‘Ē Jesús Ifofaito ea omiskōimakanira,’ ixō shinākī, ēfe meka kachikiri faax, nā keskara yora naax omiskōipakenaka. Akka fetsa eōnoax omiskōifikī ea potaxma nā keskara yora naax efe isharapakenaka,” ixō Jesús ato yoini.

**Akka fetsafāfe ato sharafaxōaino,  
Niospa afara shara ināxii**

*(Mr. 9.41)*

<sup>40</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Akka fetsafāfe mato nikakōikakī eari nikakōikani. Askatari fetsafāfe ea nikakōikakī ēfe Epa Niosri nikakōikani nāatomāi ea nono mai ano ea nīchinino.

<sup>41</sup>Akka fētsa shinākī iskafatiro: “Nāatofi



Niospa meka yoimiski. Nāskakē ē āfe meka nikasharai,' ixō yoitiro. Akka nā Niospa meka yoimis afara shara ināi keskafakī ari Niospa ināsharaxii. Nāskakē fētsari shināki iskatifiro: 'Nā feronāfake sharaki Niospa meka nikasharamiski. Nāskakē āfe meka ē nikakōi,' ixō shināino, nā Niospa meka yoimis afara shara ināi keskafakī ari afara shara ināsharaxii. <sup>42</sup>Fētsa ea chanīmara faxō ea Ifofakī, aato shināi iskatifiro: 'Ē Jesús Ifofamis. Nāskakē afara shara ē axōi,' ixō shināki afara shara axotiro. Nāskakē ē yoinō, ea nikakapo. Faka pishta mā fetsa ayamakē Niospa matori afara shara ināsharaxii," ixō Jesús ato yoini.

**Juan aōxō tāpimisfo Jesúski nīchini**  
(Lc. 7.18-35)

**11** <sup>1</sup>Askata Jesús aōxō tāpimisfo doce ato tāpimaxō ato nīchini yorafo Niospa meka shara ato tāpimatanōfo. Jesús mā ato yoikī keyoax ari kani, fetsafo tāpimanikai a pexe rasi chaimashta ikafo ano.

<sup>2-3</sup>Askatari Juan Maotista karaxa mēra ixō nikani Jesús Apa Niosxō yorafo sharafaito. Nāskakē tāpisharapaini. Nāskaxō karaxa mēraxō aōxō tāpimisfo nīchini Jesús ano. Mā ato nīchia fōkaxō yōkanifo: "¿Mīmē Cristo nā Epa Niospa nokoki nīchiai, askayamai fetsa nokoki oiraka nā nō manai?" ixō yōkatanōfo Juan ato nīchini.

<sup>4-5</sup>Mā Jesús ano nokokaxō yōkanifo. Askafaifono Jesús ato kemani: "Fokaxō Juan yoitakāfe a mā oīyanā a mā nikafori. Yoitakāfe, mā fēxōfāfe sharakaxō ōisharakani kiki, askatari nā chatofori mā sharakanax niafoki, a rashkishiaifori mā sharafokī, a pastofāferi mā nikasharakani kiki, a namisfori mā otoafokī, a afaamaisfāferi Niospa meka shara nikakani kiki

afeskaxō Epa Niospa noko ifitromakī." <sup>6</sup>Nāskaxō ato yoini: "Akka a ea chanīmara fasharakōia afara fetsa shinātama ekeki inimakōitiro," Jesús ato fani, Juan ina rafe.

**Jesús ato yoini Juanoa**

<sup>7</sup>Nā a Juan ato nīchia rafe mā foaifono Jesús yorafo yoikī taefani Juanoa. "¿Afeskakī tsōa istoma anoa Juan ōifokani fonifomē? Juankai nā nēfe tafa pei taka taka akai keskarama. Nāskarifiakī mā mā tāpia Juankai ōiti ranāyama. <sup>8</sup>Akka, ūtsōa ōikai mā kamismē? Ōitsai, feronāfake rapati sharakōi safekē ōikai mā kamisraka. Akka mā mā tāpia a rapati sharakōi safemisfo xanifofōfāfe āto pexe anoxō rapati sharakōi safetirofo. <sup>9</sup>Akka, ūtsōa ōikai mā kamismē? Nā Niospa meka yoimis ōikai mā kamisraka. Akka chanīma, nā Juan Niospa meka yoimis finakōia, fetsafo keskarama. <sup>10</sup>Akka nā Juanoa yoikī Isafas kīrika keneni iskafakī:

Mī nai ariax mai ano oyoamano, nā ēfe meka yoimis ē nīchi taefakī mītonoa ato yoiaino itipinī sharakaxō mia nikakōinōfo, ixō keneni. <sup>11</sup>Akka ē mato yoi ē mato paraima. Tsōakai Juan finōama. Juan yoimis keskara meka shara noko tsōa yoimisma. Juanki Nios inimakōimim. Akka fetsafāferi afaayamafikaxō ea Ifofaifono Nios atoki inimakōirikai. Nāskakē Juan Maotista finakōifiano fetsafāfe finōkōiafo Niospa ato ōimis. <sup>12</sup>"Nā Juan ato matotisa fapanitīa Niospa meka nikanixakakī, iskaratīari yorafo Nios ika ano ikipaikōikani. Iskakī shināmisfo; 'Nios xanīfo ariax ēri āfe yora ipai afe nīpaxakī. Afaa pishtakai ea nēfetiroma ē āfe yora inō,' ixō shināmisfo. <sup>13</sup>Akka Juan oniyamano taeyoi nā Niospa meka

yoimisfo feta Moisésri keneni iskafakī:  
 ‘Nā noko ifimis nōko Xanīfo  
 finasharakōi oxii,’ ixō kenenifo. Akka nā  
 Niospa meka yoimisfāfe kenenifo  
 keskara nānorikōi Juan ato yoini.  
<sup>14</sup>Niospa meka yoimisto keneni iskafakī:  
 ‘Ē matoki Elías nīchixii,’ ixō Niospa  
 yoini. Akka mā āfe meka chanīmara  
 fapaikī mā tāpitiro nā Juan Elías  
 keskarari. <sup>15</sup>Mā ea nikatirokī ea  
 nikakāfe. Ēfe meka māto shinā mēra  
 nanekāfe,” ato fani.

<sup>16</sup>Nāskaxō anā ato yoini: “Iskaratīa na  
 niyoafo afe keskarafomāki ē mato yoinō  
 mā tāpinō. Nā fakefo āto kaxeti anoax  
 kaxekakī āto yamafo kenatirofo tai tai  
 iyanā. Akka mā āto yamafo nokokanax  
 a ato yamafāfe fichipaiyai fo keskai tsoa  
 kaxesharayamaino ato yoitirofo  
 iskafakakī: <sup>17</sup>‘Nō nōko xāiti maneaino  
 akka mā mairamisma. Askatari  
 shināmitsayanā nō fanāikaino mā  
 oiamisma,’ ixō ato yoitirofo. Akka māri  
 nāskariai mā tsoaki inimamisma.  
<sup>18-19</sup>Nāskafakīri Juan yafi ea mā  
 mekafei. Juankai pikī finapaimisma nā  
 ōiai pishta pimis, askatari fimi ene pae  
 pishta ayamisma. Nāskakē aōnoa mā  
 yoia iskafakī: ‘Nā Juan niafaka yōshi  
 chakaya,’ mā famis. Akka ē yorakōi ē  
 Niospa Fakekōi piyanā ē ayasharamis.  
 Akka mā ea iskafakī yoimis: ‘Jesús  
 ichapakōi piimis, askatari pae ayamis,’  
 mā ea famis. ‘Nāskax yora chakafo fe  
 rafemis, a romanō xanīfo kori fixomisfo  
 ferī rafemis,’ mā ea famis. Akka ē shara  
 imis ea Niospa ea shināmanaino. Juanri  
 shara imis Niospa shināmanaino.  
 Yorafāfe noko ōikī tāpitirofo,” ixō Jesús  
 ato yoini.

**Pexe rasi anoxō Jesús nikakaspanifo**  
*(Lc. 10.13-15)*

<sup>20-21</sup>Askata anori ato yoita Jesús nā  
 pexe rasi anoafo ato yōani iskafakī:

“Ooa, Corazin anoafāfe Betsaida anoafo  
 fe, mā omiskōi finakōixii. Akka Tiro  
 anoxō Sidón anoxori nā ē mato ōimana  
 keskara, ē ato ōimanano āto chaka  
 xatekaxō Epa Nios Ifofakeranafo. ‘Ooa,  
 nō afara chakafamiskī iskaratīa nō anā  
 Nios Ifofai,’ iyanā rāfikaxō āto rapati  
 chapo safekaxō chii māpo raish  
 akeranafo fetsafāfe ato ōinōfo. <sup>22</sup>Akka  
 Niospa Tiro anoafo yafi Sidón anoafori  
 ato omiskōimafiakī ato  
 omiskōimasharaima, akka matoroko  
 omiskōimakī finakōixii. <sup>23</sup>Akka, ĩnō  
 Capernaúm anoax nō nai mēra kai Epa  
 Nios ari ixō mā shināimē? Maa. Nā  
 omiskōipakenakafo mēra ē mato potaxii.  
 Akka yōra atiroma keskara afara shara ē  
 mato ispafiano māto chaka māka  
 xateama. Akka nā ē mato ōimana  
 keskara Sodoma anoafo ē ato  
 ōimamiskē āto chaka xatekeranafo.  
 Nāskakē keyokeranafoma. Askatari āto  
 pexefā rasi keyokeranama. <sup>24</sup>Ē mato  
 yoinō. Afetiara Epa Niospa nā  
 chanīmara faafoma ato omiskōimani.  
 Nā Sodoma ano ipaonifo omiskōixikani.  
 Akka māfi omiskōi finakōixii,” ixō Jesús  
 ato yoini.

**“Ekeki fekāfe ē mato shināmasharanō,”**  
**ixō Jesús ato yoini**  
*(Lc. 10.21-22)*

<sup>25</sup>Ato askafata Jesús Apa kīfini iskafakī:  
 “Epa, ē mia aicho fai. Keyokōi nai  
 mēranoafoya nono mai anoafo mī āto Ifo.  
 Mī sharafinakōi. Akka atirifāfe kirika kene  
 tāpifikaxō mia Ifofakaxoma. Iskafakī  
 shināmisfo: “Tsoa fetsakai noko keskarama.  
 Nō tāpikōia,’ ixō shināmisfo. Akka nāfo mī  
 meka mī ato tāpimanimā. Akka nā kirika  
 kene tāpikaxoma, mia Ifofaifono nāfo mī  
 meka shara mī ato tāpimani, <sup>26</sup>nā mī  
 fichipaiyai keskafakī,” ixō Jesús yoini.

<sup>27</sup>Askata anā Jesús ato yoini iskafakī:  
 “Epa Niospa a tāpia keskara eari

keyokoi tāpimani, ēmāi āfe Fakekē. Akka tsōakai ea tāpiama, ēfe Epa fistichi ea tāpikōia. Nāskarifikāi tsōa ēfe Epa tāpiama, akka eres fisti ē tāpikōia. Akka nā fetsafori ē ato tāpimanaino nāfāferi Epa Nios tāpitirofo. <sup>28</sup>Akka mā shināchakakōikī ea kifikāfe. Nāskaxō mā ea chanīmara fasharayanā mā ea nikasharaito a mato fekaxtefai ē mato potaxotiro anā mā shināchakayamanō. <sup>29</sup>Akka ea shinākōikī eōxō mā tāpisharakōitiro. Ē mato noikī fenāmāshta ē mato yonomamis tenemasharayanā. Nāskaxō mā anā shināchakatiroma. <sup>30</sup>Akka a ē mato amapaiyai keskara anā fekaxma. Nāskakē anā mato ōiti fekaxtetiroma,” Jesús ato fani.

**Nā judeofāfe pena tenetitīa Jesúsxō tāpimisfāfe aros keskara metesfenifo**

(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

**12** <sup>1</sup>Askata judeofāfe āto pena tenetitīa Jesús aōxō tāpimisfo fe tarepa kani. Aōxō tāpimisfāfe fonāikakī aros keskara meteskaxō pii fonifo. <sup>2</sup>Fariseofāfe ōikakī Jesús yoinifo: “Ōipo, Jesús. Iskaratīa nōko pena teneti. Akka Moisés noko yoini na pena tenetitīa tsōa pishta yonotiroma. Akka mī inafāfe yonokani na aros keskara meteskakī,” ixō yoinifo.

<sup>3</sup>Ato askafaifono Jesús ato kemani: “Akka, ʻa nōko xini Davidōnoa kirika kenenifo keskara mā ōimismē David afaa afeska fanimē āfe inafō feta fonāikōikī? <sup>4</sup>Nāskaxō Nios kīfiti pexefā mēra ikikaixō a mēranoa pāa ato pikīni fonāikōikī ano afaayamano. Akka nā pāa nā judeofo ato Nios kīfixomisfonā ini. Nāskakē fetsafāfe nā pāa tsōa pitiroma ini. Nānori Niospa Moisés yoifinino akka fonāikōikī David pini a afe rafeafo feta. <sup>5</sup>Akka, ʻa Moisés kenenī keskarari mā tāpiamamē?

Iskafakī yoini: ‘Nios kīfiti pexefā mēra a ato Nios kīfixomisfāfe yonotiromo nā pena tenetitīa. Nāskakē afaa chakafakanima,’ ixō Moisés kenenī. <sup>6</sup>Nios kīfiti pexefā sharafiano akka ē na pexefā finōkōia. <sup>7-8</sup>Epa Niospa shināmanaino Niospa meka yoimisto Oseas kirika kenenī iskafakī: ‘Mā yoināfo inafō retexō ea ināxikī, mā koofamis ea shinākī nā shara. Askafiano fetsafo noikī, mā ato sharafaxōaito ē ōimis nā sharafinakōia,’ ixō kirika kenenī Niospa shināmanaino. Niospa noko yoimis keskara mā tāpisharaxō, mā ato yoikī chakafakeranama. Nāskakē ē mato yoi iskafakī, ēfe Epa Niospa ea nāmā nīchini xanīfofinakōi ē inō. Nāskakē ē yoitiro afaa nō atiromakī pena tenetitīa. Ē mato yoi na ēfe inafāfe akaifo keskara shara,” ixō ato yoini.

**Feronāfake mēke yōshiya Jesús sharafani**  
(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

<sup>9</sup>Nāskata Jesús nānoax kaax judeofāfe āto ichanāti peke mēra ikitoshini. <sup>10</sup>Nāno feronāfake āfe mēke yōshia ini. Nāskakē fariseofāfe Jesús yōkanifo afara chakafaito yōaxikakī. Iskafakī yōkanifo: “Maestro, pena tenetitīa, ʻnō yora sharafatiromē?” ixō yōkanifo.

<sup>11</sup>Askafaifono Jesús ato kemani iskafakī: “Mā ovejayaxō mato oveja kini mēra pakeano, ʻmā pena tenetitīa mā ifirisafatiromamē?” ato fani. <sup>12</sup>“Akka yorafo sharafinakōiafo, oveja keskarafo. Nāskakē yorafo nō shinākī pena tenetitīa nō ato sharafatiromo. Nāskaxō nō afaa chakafaima. Na pena tenetitīa yorafo nō sharafakī Epa Niospa ōia shara,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>13</sup>Nāskata a feronāfake mēke yōshiya Jesús yoini iskafakī: “Mēshafe,” faino, nā feronāfake mēke yōshiya mēshatanaino āfe mēke sharatani. Nā takai fetsa keskara shara ini. <sup>14</sup>Nāskata

fariseofo mā tsekekanax yoinānifo:  
 “¿Afeskaxō nō Jesús ato achimatiromē  
 retenōfo?” ikanax yoinānifo.

**Epa Niospa shināmanaino Isaiás keneni  
 Jesúsnoa a inōpokoai yoikī**

<sup>15</sup>Jesús nānoax kani mā tāpiax  
 retapaiyafono. Nāskakē anoax kaino  
 yorafā rasichi chīfafainifo. Akka a isinī  
 ikaifo Jesús ato sharafapani. <sup>16</sup>Akka ato  
 sharafaxō ato yoini: “Ē Niospa Fakekī tsoa  
 yoyimakāfe,” ato fani. <sup>17</sup>Nāskarakōi Isaiás  
 kirika keneni Niospa shināmanaino  
 Jesúsnoa. <sup>18</sup>Iskafakī keneni:

Ōikapo. Nakīa ea yonoxomis ē  
 katonī. Ē aō noikōi. Ē akiki inimakōi. Ēfe  
 Yōshi Shara ē afe rafemamis. Nā  
 maifotio ano ikafāfe āfe meka  
 nikasharaifono ē āto chaka soaxotiro efe  
 yora inōfo. <sup>19</sup>Nakai yora fetsafo fe  
 feratenāxima. Meka mitsisipato ato  
 yoima. <sup>20</sup>Akka tafa kerexma ē xatexima.  
 Askatari chii ketesharayamaito ē  
 nokafaxima. Askatamaroko ē ketefaxii.  
 Nāskarifikā yorafāfe ēfe meka  
 nikapaifikakī nikasharayamaifono ē ato  
 potaima. Ato potatamaroko ē ato  
 axosharai ea Ifo sharafanōfo. <sup>21</sup>Nāskakē  
 keyokōi maitio ano ikafāfe yoixikani  
 iskafakakī: “Nā fistichi noko ifitiro nō  
 aōnoax Epa Nios fe nīpaxanō,” ixō  
 yoixikani.

Nāskara Isaiás yoikī kirikaki keneni.  
 Nāskarakōi nō ōi Isaiás keneni.

**Yora fetsafāfe, “Jesús niafakaōxō  
 ato sharafaira,” fanifo**  
 (Mr. 3.20-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

<sup>22</sup>Askata Jesúski feronāfake fēxo efenifo.  
 Askatari mekamisma ini. A mēra niafaka  
 chaka naneano Jesús sharafanō akiki  
 efenifo. Nāskakē Jesús a fēxo ōimasharani,  
 askatari mekamasharani anā mekanō.

<sup>23</sup>Askafaito ōikani yoinānifo: “iKee!  
 Ōikapo. Jesús afama mīshti shara fatiro.

Akka, ¿namē David āfe fena nā Epa Niospa  
 katonī, nāmē na nō manai?” ikax  
 yoinānifo.

<sup>24</sup>Askafaifāfe nikakaxō fariseofāfe yoinifo:  
 “Maa. Natokai Epa Niosxō niafaka chaka  
 potatiroma. Akka nā niafaka chakafāfe āto  
 xanīfo nā Beelzebūxō ato makinoa niafaka  
 chaka potai,” ikax yoinānifo.

<sup>25</sup>Askafaifono Jesús tāpini a shināifo  
 keskara. Nāskaxō ato yoini: “Yorafo  
 paxkanākanax āa ranā retenāi keyotirofo.  
 Askatari pexe rasi anoax āa ranā retenāi  
 keyotirofo. Nāskax isharatirofoma āa ranā  
 retenāitirofo. <sup>26</sup>Nāskarifikā Satanás āfe  
 niafaka chakafo potaxō anā afaa afeska  
 fatiroma. <sup>27</sup>Akka mā ea iskafai: ‘Nato  
 niafaka xanīfoōxō niafaka chakafo ato  
 makinoa potai,’ mā ea fai. Akka ea  
 yoikapo, ¿tsōaōxō mātō inafāfe niafaka  
 chakafo potafomakī? Akka, ‘Niosxō nōko  
 inafāfe niafaka chakafo potafo,’ ixō mā ea  
 yoitiro. Nāskakē mā tāpitiro ēri Niosxō  
 niafaka chakafo potaino. <sup>28</sup>Akka ē niafaka  
 chakafo Niospa Yōshi Sharaōxō ato  
 makinoa potaino mā tāpitiro a Niospa  
 matoki nīchiai mā nokoano. Nāskakē  
 yorafāfe ea Ifo sharafaxii.

<sup>29</sup>“Ē anā mato yoinō, nikasharakāfe. Akka,  
 ¿afeskaxō yorafāfe feronāfake mitsisipakōi  
 āfe pexe kene mēranao āfe rapatifo  
 fiatirofomē? Akka rapati fiakakī achixō  
 metexkere akaxō āfe rapati fiatirofo.  
 Askafakaxō fiaifonokai ato afeska fatiroma.

<sup>30</sup>“Akka fetsa efe rafepaikima ea  
 nikakaspatiro. Akka fētsa ēfe meka  
 nikakaspai ea noikaspai. Nāskakē  
 fetsafāferi ea Ifofaifono fichikaspakani.  
 Askakimaroko emakinoa ato  
 paxkanāfpapai Epa Nios Ifofayamanōfo.

<sup>31</sup>“Nāskakē ē mato yoi. Fētsa afara  
 fetsafo chakafakē Niospa āfe chaka  
 soaxotiro. Askatari fētsa afara chaka  
 yoiaino Niospa āfe chaka soaxotiro. Akka  
 ēfe Yōshi Shara chakafakī mekafaito,  
 Niospa āfe chaka soaxonakama. Āto chaka

neepakenaka. <sup>32</sup>Askatari fêtsa Niospa Fake yorakōi chakafaino Epa Niospa âfe chaka soaxotiro. Akka fêtsa Epa Niospa Yōshi Shara mekafakī chakafaino, Epa Niospa âfe chaka soaxonakama. Āto chaka neepakenaka. Nā naitiari âfe chaka aō neepakenaka,” ixō Jesús ato yoini.

**Ifi âfe fimioxō nō tāpitiro afe keskaramākī**  
(Lc. 6.43-45)

<sup>33</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Akka shinākapo. Ifi shara âfe fimi sharakōi itiro. Akka ifi chaka âfe fimiri chaka itiro. Ififo âfe fimioxō nō tāpitiro afe keskaramākī. <sup>34</sup>Akka māfi keyokōi chakakōi, nā rono pae keskarakōi mā. Nāskaxō meka shara mā yoitiroma māmāi chakakōixō. Nā mātō shināmā mā shināi keskafakī chakai mā mekamis. <sup>35</sup>Nāskarifikī yora sharapa meka shara yoitiro, âfe ōiti mēraxomāi shara shinākī. Akka yora chakapari meka chaka yoitiro, âfe ōiti mēraxomāi chaka shinākī. Nāskaxō nā âfe ōiti mēraxō shināi keskara yoitiro. <sup>36</sup>Akka ē mato yoinō. Fatora penata keyokōi Niospa ato ichanāfai tāpikōixō ato yoixiki fatofāfe chanīmara faafomākī, akka fatofāferi nikakaspakanimākī. Nāskatari nā shinātama chaka yoimisfori Niospa ato shināmaxii kiki. <sup>37</sup>Akka mā mātō mekaoxō mā Nios ipatiro mā isharamākī, askayamai mā isharamamākī. Nāskax isharax mā afe nīpanaka. Askatari mā meka chaka yoimisno nā omiskōipakenakafo mēra mato potaxii. Māto mekapa mato omiskōimaxii,” ixō Jesús ato yoini.

**Yora chakafāfe, “Tsōa atiroma keskara noko ispafe nō mia chanīmara fanō,”**  
**ixō yōkanifo**

(Mr. 8.12; Lc. 11.29-32)

<sup>38</sup>Askata fariseofo feta a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe

Jesús iskafanifo: “Maestro, nō ōipai tsōa atiroma keskara mī faito,” ixō yoinifo.

<sup>39</sup>Askafafono Jesús ato kemani: “Māfi afara chaka shināyanā mā Nios kachikiri famis. Nāskakē, ‘A tsōa atiroma keskara noko ispafe,’ mā ea fai. Akka nā Jonás ini keskara nā fisti mā ōixii. <sup>40</sup>Akka nā Jonás ini keskai ēri askai. Jonás fafinōa xaki mēra tres nia ini. Nāskarifiāi ēri mai mēra maiax tres nia ixii. <sup>41</sup>Akka fatora penata nā Niospa yorafo keyokōi ichanāfaitia ato yoixii fatofāfe chanīmara faafomākī, akka fatofāferi nikakaspakanimākai. Nāskakē nā Nínive anoafāfe mato yoixikani iskafakakī: ‘Jonáspa noko Niospa meka yoiaito nikaxō nōko chaka xatexō nō Niospa meka chanīmara fani. Akka mā Niospa Fake nikafikī mātō chaka mā xatemisma,’ ixō mato yoixikani. Akka ē Jonás finōfekēkai mā ea nikapaimisma. <sup>42</sup>Askatari okirinoax nā nafa kēro āto xanīfo ipaoni nōko xanīfo Salomón ōipai chai inoaxkōi oni. Afara sharafo tāpikōia nikaferani oni. ‘Afara shara ea tāpimanō,’ ikax akiki oni. Akka ē nā Salomón ē finōfekē, mākai ea nikapaima. Akka keyokōi mā mai keyoano Niospa noko yoixii fatofomākī sharafo fatoforimākī nikayospafo. Askatari nā kēromā mato yoixii iskafakī: ‘Māfi chakakōifokī. Āfeskakī mā Niospa Fake nikakaspamismē? Mātō xanīfo Salomón tāpikōia keskafakī nāato keyokōi tāpikōifiano. Akka ē Salomón nikaikai chaikōi ē kani. Akka mākai nā Jesús mato fe ifiakē mā nikakaspamis nāato tāpikōifekē,’ ixō mato yoixii,” ixō Jesús ato yoini.

**Anā niafaka chaka yoraki nanetiro**

(Lc. 11.24-26)

<sup>43-44</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Ē mato yoinō meka fetsafaxō. Niafaka chaka feronāfake makinoax tsekeax

kaḡasatiro tsōa istoma ano fenafoḡāfoḡāitiro ano tsoaxō tenepaikī. Akka tsoa fichixoma niafaka chakata anā shināitiro: ‘A ē anoax tsekeita ano ē anā kapai,’ itiro. Mā nokoxō ōia nā feronāfake nā pexe xaka mātsomea keskara shara ini. <sup>45</sup>Nāskakē nā nīafaka afe niafaka siete efetiro nā chaka finakōiafo, nāfo nā feronāfake mēra iki fetsenō. Nāskakē nā feronāfake chaka finakōi itiro a iypaoni keskarama,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús ōifekani āfe afanō āfe extonō fenifo**  
(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

<sup>46</sup>Jesús yorafo yoiaino āfe afanō āfe extonō akiki fenifo afe mekapaikani, pexe emāiti nikaxō mananifo. <sup>47</sup>Fētsa yoini: “Mī efanō mī extonō emāiti niafo mefe mekapaikani,” fani. <sup>48</sup>Askafaino kemakī: “¿Fatomē ēfe efa keskarafo ēfe exto keskarafori?” ato fani.

<sup>49</sup>Nāskata a aōxō tāpimisfo yoini mētoxō: “Nafo ēfe efafo keskarafo, ēfe exto keskarafori ē ato ōi. <sup>50</sup>Akka nā ēfe Epa nai mēra ikato ato amapaiyai keskara akaifo nāfofi ēfe extofo ēfe chikofori ēfe efafori,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús ato yoini meka fetsafaxō fimi exe saamisnoa**  
(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

**13** <sup>1</sup>Askata na pena fisti Jesús pexe mēranoax tsekekaini kaax, ĩamāḡa kesemē tsaoni. <sup>2</sup>Nāno tsoano yorafā rasi akiki fenifo, āfe meka nikai fekani. Akka Jesús kanōanāḡa xaki mēra tsoaxō ato yoiaino nikanifo, ĩamāḡa kesemēxō. <sup>3</sup>Askata meka fetsafaxō afama mīshti Jesús ato yoini iskafakī: “Feronāfake fistichi fimi exe saafoni āfe nōxati mēra kēchoxō fokī. <sup>4</sup>Fimi exe safoikaino ranāri fai nēxpakīa pakeaino a kachikirixori peyafāfe pini.

<sup>5</sup>Nāskata fimi exe ranāri makexfoki pakei fetseni mai shara anoma. Nāskakē samamakōi fimi exe foaipaini. <sup>6</sup>Akka mā foaipaiyaito xinī namani, yosipanā, āfe tapokairoko mai mēra kasharakē. Foaikax, samama nani xinī tsaifaano. <sup>7</sup>Ranāri fimi exefo moxafo mēra pakei fetseni. Moxafo mēranoax moxafoya foaipaiyaito moxafāfe namani. <sup>8</sup>Akka fimi exe ranāri mai shara ano pakeni. Nāskax foaisharax fimi ichapayakōi ini. Fetsa cien fimiya ini, fetsari sesenta fimiya ini, fetsari treinta fimiya ini. <sup>9</sup>Mā pachoyakī ea nikasharakōikāfe,” ato fani.

**Meka fetsafaxō yorafo yoixō a aōxō tāpimisfo xafakīakōi ato yoini**  
(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

<sup>10</sup>Nāskata Jesúski a aōxō tāpimisfo fēkaxō yōkanifo: “¿Afeskakī meka fetsafaxō mī yorafo yoimē? Meka xafakīa mī ato yoimisma,” ixō yōkanifo.

<sup>11</sup>Askafaiḡafe Jesús ato kemani: “Akka afeskaxō Epa Niospa afe yorafo ĩkināmakī ē mato fisti tāpimanō. <sup>12</sup>Akka nā Niospa meka nikasharakōiafo āfe Yōshi Shara āto mēra naneano nāato ato tāpimasharakōixii kiki. Nāskaxō mā tāpikī finasharakōi. Akka nā nikasharayamaifāfe tāpisharakanamax nāfo fenokōixikani. <sup>13</sup>Nāskakē meka fetsafaxō ē ato yoi. Akka ōifikakī tāpikanima. Askatari nikafikakī nikasharakanima. <sup>14</sup>Nānori a Niospa meka yoimisto Isaías kirika keneni a inōpokoai yoikī. Iskafakī yoini:

Nikataifafiafikakī nikakanima. Ōifikakī tāpikanima. <sup>15</sup>Nā yorafo āto mapo kerexkōifo. Askatari āto pachō fēstokōifo. Askatari āto fero fepoa keskarafo. Nāskaxō ēfe meka chanīmara fakanima. Nāskakē ē āto chaka soaxotiroma, ixō Niospa yoini keskara Isaías kirika keneni.

16“Akka mā kai ato keskarama. Ē mato yoia keskara mā nikasharamis. Ē mato tāpimanai keskara mā tāpisharakōia.

17Shinākapo. Mā ōimis keskara a Niospa meka ato yoimisfo feta a Nios Ifofamis fetsafāferi ōipaifīkākī ōipaonifoma. A ē mato yoimis keskara nikasharapaifīkākī nikapaonifoma,” ixō Jesūs ato yoini.

**Jesūs meka fetsafaxō fimi exe saamisnoa ato yoini ato tāpimasharakōixiki**  
(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

18Anā Jesūs ato yoini iskafakī: “Nā ē mato meka fetsafaxō yoiai nā fimi exe saamisfoōnoa ē mato yoikai. Nikasharakāfe tāpīxīkākī. 19Atiri fimi exe fai kesemē pakeaino peyafāfe pinifo. Nāskafakīri fētsa Nios Xanīfoōnoa nikafīkī Niospa meka nikasharayamaito, nā Satanās chakata Niospa meka fiatiro. 20-21Akka atiri fimi exe makex mēra pakeax, foaipaiŋaito xinī namani, āfe tapo mai mēra ikikēma. Nāskafakīri fētsa taefakī Niospa meka nikai inimayotiro. Akka afara chaka nokoaino anā inimatiroma, anā Nios Ifofayamaino Niospa meka anā āfe shinā mēra nanetiroma. 22Akka atiri fimi exe moxafo mēranoax foaikax yosinima. Nāskari fakī fētsa Niospa meka nikasharamax, nāskaxō afara fetsa shinākī, āfe shinā mēraxō shināchakakōitiro. Nāskaxō kori ichapakōi noikī, ‘Ē kori ichapayax ē inimatiro,’ ixō shinākī Niospa meka anā shināima. Nāskakē Niospa meka nikafīkī afara fetsafo shināino, afaa Niospa axotiroma. 23Akka atiri fimi exe mai shara anoax foaikax mā yosīax fimi ichapaya ini, āfe fimi cien ini, fetsari āfe fimi sesenta ini, fetsari āfe fimi treinta ini. Nāskafakīri fētsa Niospa meka nikakōikī Niospa meka nanexō nikasharakōitiro. Akka fētsa Niospa meka nikakōisharakī nā fimi exe cien

keskara itiro, fētsari nikasharakōi nā fimi exe sesenta keskara itiro, fētsari nikakōisharakī nā fimi exe treinta keskara itiro,” ixō Jesūs ato yoini.

**Meka fetsafaxō afara fetsa ato tāpimaxiki anā Jesūs ato yoini**

24Anā Jesūs meka fetsafaxō afara fetsa ato tāpimaxii ato yoini iskafakī: “Ē mato yoinō nā Nios xanīfokōi ika anoax afe keskara ixikanimākai. Ifokōi faafo afe keskaramākī ē mato anā yoinō. Nā yorafāfe Nios Ifokōi faafāfe fimi exe shara fana keskarafo. 25Akka tare ifo āfe inafō fe oxano, a ato noikaspamis fakishi kaxō a fana shara ano fana chakafanafaini kani. 26Akka nā fana shara foaikī pei sharayakōi foaini. Askatari fana chakari foaini. 27Nāskata a tare ifokī āfe inafō fokaxō yoinifo: ‘Īfo, fana shara mī tarepa mī fanafiano, akka, ĩfanīax na fana chaka foaikamē?’ ixō yōkanifo.

28“Askafaifono nā tare ifāfe ato yoini: ‘Nā noko noikaspamisfāfe fanafo rakikīa,’ ato faito āfe inafāfe yoinifo: ‘ĪNa fana chaka nō tsekatiromē?’ fanifo. 29Akka a tare ifāfe ato yoini iskafakī: ‘Maa, fana chaka tsekapaikī fana sharari mā tsekatiro. 30Nāskanōki. Nā fana sharafōya yosiyonō nā fana shara āfe fimi topiaifotīa, ē mato yoixīnō iskafakī: ‘Na fana chakafo xatekāfe. Xatexō mextexō koaxīkiki. Nāskata nā fana sharafofō ēfe tapas mēra ea faxoxīkākī,’ ” ixō a tare ifāfe ato yoitiro keskafakī, nāskarīfakī Epa Niospa mato paxkanāfaxīi ea Ifofafo ē ato ifixīi. Akka ea Ifofayamafo chiifā mēra ē ato nīchixīi,” Jesūs ato fani.

**Mostaza exeōnoa yoikī meka fetsafaxō Jesūs ato tāpimani**  
(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

31-32Askata anā Jesūs meka fetsafaxō ato yoini iskafakī: “Afe keskaramākī

Nios xanifāfe noko ikinā ē mato yoinō. Nā fimi exe mostaza yōra āfe tarepa fanatiro. Akka nā mostaza exe pishtakōi. Akka mā yosiax eḡapakōi itiro fana fetsafo keskarama. Nāskakē peyafāfe āfe teshpafo ano naa faxō too fatiro. Nāskari fakī taefakī pishta mā Epa Nios Ifofayotiro. Nāskaxō fisti rasichi mā Ifofayotiro. Akka chipo ichapakōichi atirofo Nios Ifofakakī,” ixō ato yoini.

**Meka fetsafaxō pāa faraxika  
keskaraōnoa Jesús ato yoini**  
*(Lc. 13.20-21)*

<sup>33</sup>Askata anā Jesús meka fetsafaxō ato yoini iskafakī: “Afe keskaramākī Nios xanifāfe noko ikinā ē mato yoinō. Nā kēromā pāa fakī levaduraya arinā osixō kamosakano faraxitiro keskara. Nāskarifiakī nō ōitiro. Yorafāfe Niospa meka āto shinā mēra naneano nō ōiyamafiaino āto ōiti fetsafakanax Nios keskara shara itirofo,” ixō Jesús ato yoini.

**Afama mīshtikiri yoikī meka fetsafaxō  
Jesús ato yoipaoni**  
*(Mr. 4.33-34)*

<sup>34</sup>Askatari Jesús nā yorafā rasi yoini meka fetsafaxō afara fetsa ato tāpimaxii. Akka meka fetsafaxō Jesús mēxotaima ato yoipaoni. <sup>35</sup>Akka nā Niospa meka yoimisto a inōpokoai yoikī kirika kenekī keskakōifakī Jesús nāskakōi fani. Iskafakī keneni Jesúsnoa yoikī:  
Ē ato meka fetsafaxō yoixii.  
Niospa keyokōi onifanitīa nāskatari a nikamisfoma ē ato tāpimaxii,  
ixō Jesúsnoa yoikī keneni.

**Jesús nā fana chakafoōnoa ato tāpimani**

<sup>36</sup>Askata yorafā rasi makinoax Jesús pexe mēra ikikaini. Mā pexe mēra kaano, aōxō tāpimisfāfe anā yōkanifo ato yoisharanō. “Ifo, meka fetsafaxō mī

noko yoia nā fana chakaōnoa nō tāpiama. Anā noko xafakīa yoife nō tāpisharanō,” ixō yoinifo.

<sup>37</sup>Askafaifono Jesús ato kemani: “A fana shara fanamisfo keskara ēkīa,” ato fani. <sup>38</sup>“Akka a tare ē yoiai mā tāpitiro nā maitio ē yoi. Akka nā fimi exe shara ē yoiai nā Nios Ifofamisfo ē yoi. Akka nā fana chakafo ē yoiai nā Satanás ifofamisfo ē yoi. <sup>39</sup>Akka nā noko noikaspamisto fimi chakafana ē yoiai, a Satanás ē yoi. Akka nā fimi exe topiaifo ē yoiaito mā nikai, mā mai keyoaino ē yoi. Akka a fimi exe topimisfo ē yoiaito mā nikai, nā Niospa āfe ājirifo ē yoi. <sup>40</sup>Nā fana chakafo xatekaxō chīi koatirofo keskai, nāskarifiakiani nā omiskōiai nokoaitīa omiskōixikani mā mai keyoaino. <sup>41-42</sup>Nāskarifikī ēfe ājirifo ē nīchixii a afara ato chakafamamisfoya a afara chaka tāpimisfori ato chii xoisai mēra ato potanōfo anoax oiayanā omiskōipakexanōfo. <sup>43</sup>Akka nā Niospa meka nikasharakōiaifo, Epa Nios ika anoax nā xini chaxai keskara shara ixikani. Mā pachoyakī ēfe meka nikasharakī mato shinā mēra nanekāfe,” ato fani.

**Afara sharakōi oneaōnoa yoikī meka  
fetsafaxō Jesús ato tāpimani**

<sup>44</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Ē mato yoinō nā Nios xanifokōi ika anoax afe keskara ixikanimākai. Feronāfāke tare ano yonokī orokī afara sharafinakōia fichixō nā fichia ano anā oneni. Nāskaxō āfe afama mīshti keyokōi ato minixō mā kori fixō nā mai fini nā afara sharakōi āfenā inō. Nāskarifiakī mā Nios Ifokōifapaikī mā fichikōipaitiro,” ixō Jesús ato yoini.

**Makex oxo fakkai fakkaisai  
keskaraōnoa āfe ane perlaōnoa,  
mekā fetsafaxō Jesús ato tāpimani**

<sup>45-46</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Ē mato yoinō nā Nios xanifokōi ika anoax afe keskara ixikanimākai. Yora fistichi



fenafofāfofāimis perla ato ināxii. Akka nā perla sharafinakōia mā fichixō āfe afama mīshti keyokōi ato minixō kori fixō nā perla sharakōi fini. Nāskarifiakī nō Epa Nios Ifofasharapaikī nōko afama mīshtifo nō shināmakitiro Epa Niosmāi sharafinakōikē,” ixō Jesús ato yoini.

**Anā meka fetsafaxō riniōnoa  
Jesús ato tāpimani**

<sup>47</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Ē mato yoinō nā Nios xanīfokōi ika anoax afe keskara ixikanimākai. Nā rini faka mēra potexō foe fetsa fetsatapafo fitirofo keskara ixikani. <sup>48</sup>Akka nā rini mā foe fospikōiano, nā rinipa fimisfāfe faka ketokonō rini ninifotirofo. Faka ketokonō tsoxō foefo katotirofo. Nā sharafo fēta mēra nanekaxō nā chakafo potatirofo. <sup>49</sup>Nāskarifiaxii nōko mai keyoaino. Nāskatari Niospa āfe ājirifāfe noko paxkanā faxii nā chakafoya nā sharafo. <sup>50</sup>Akka nā chakafo nā chii xoisai mēra ato potaxii. Nānoax oiayanā omiskōipakenakafo,” ato fani.

**Afara fena sharakōi yafi afara shara  
xiniōnoa Jesús ato yoini**

<sup>51</sup>Nāskaxō Jesús ato yōkani: “¿Nā ē mato yoiai keskara mā mā nikaimē?” ato faito, “Ēje, a mī noko yoiai nō nikai,” faifono anā Jesús ato yoini: <sup>52</sup>“Akka pexe ifāfe pexe xaki mēra āfe afara shara onekatsaxakī nā fena yafi nā xini ato ispatiro. Nāskarifiakī a Moisés yoikī kirika keni keskara ato tāpimamisfāfe mā Nios Ifokōi faifono, Nios xanīfoōnoa ato yoitirofo. Akka meka xiniōxō meka fena sharari mā tāpitiro,” ato fani.

**Jesús Nazarete anoxō nikakaspanifo  
(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)**

<sup>53</sup>Askata Jesús mā meka fetsafaxō ato yoikī keyoax nānoax kani. <sup>54</sup>Mā kaax

āfe mai anokōi nokoni. A judeofāfe āto ichanāti pexe mēraxō ato yoikī taefani ano. Nānoxō yorafāfe iskafanifo: “iKee, nikakapo! ¿Fanixō iskara tāpixō yoimē askatari nā tsōa atiroma keskara fai? ¿Fanixō iskara tāpiamē?” fanifo. <sup>55</sup>“Nā mīsa famisto fakeki. Āfe afa María. Āfe extofo mā nō ōimis. Santiago ikaino, José ikaino, Simón ikaino, Judas ikaino, nāfo āfe extofo,” fanifo. <sup>56</sup>“Āfe poifori nofe imisfo. Nōfi Jesús tāpia. Nākai afama. Akka, ¿afeskaxō afama mīshti fatiromē?” ikax yoinānifo.

<sup>57</sup>Nāskakē nikakaspanifo. Akka Jesús ato yoini iskafakī: “Keyokōi nā maitio anoxō Niospa meka yoimis nikatirofo. Akka nā āfe maikōi anoxō nikapaitirofoma. Nāskakē mā ea nikakaspamis,” ixō ato yoini.

<sup>58</sup>Nāskakē anoxō afama mīshti ato ōimanima tsōakairoko nikaito.

**Juan Maotista nani  
(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)**

**14** <sup>1-2</sup>Nāskatari Galilea ano nā xanīfo Herodes ini. A Jesús afama mīshti faito nikaxō āfe inafō yoini iskafakī: “Akka nā Juan Maotista ē ato textemayamea mā anā otoa. Mā otoxō tsōa atiroma keskara afama mīshtifo fai,” ixō shināni.

<sup>3-4</sup>Akka Herodes Juan reteyoamano Juan yōani iskafakī: “Xanīfo Herodes, mī exto Felipe mī āfe āfi Herodías mī fīa. Askara chakakōi,” nāskafani. Nāskakē Herodes akiki ōitifishkini. Nāskaxō āfe sorarofō achimani karaxa mēra ikimaxii.

<sup>5</sup>Akka Herodes Juan retepaifi yorafokī meseni yorafāfemāi chanīmara faifono Juanmāi Niospa meka ato yoimiskē. Nāskakē Herodes shināni iskafakī: “Ē Juan retekē eari yorafāfe retetirofo,” ixō shināni. <sup>6-7</sup>Akka Herodes āfe cumpleañō ikaino, yorafō ato ichanāfani.

Ichanāfono nā Herodías fake xomaya ares mairani yorafāfe ferotaifi ato inimamai. Nāskakē Herodes yoikī iskafani nā xomaya yorafāfe ferotaifi, “Mī afara fichipaiyai keskara ea yōkafe ē mia inānō,” ixō yoini. <sup>8</sup>Nāskakē nā kēro xomayato āfe afa ano kaxō yōkani iskafakī: “¿Ē afaa Herodes yōkatiromē?” faito āfa yoini iskafakī: “Juan Maotista āfe mapo textexō ea sapakī rataxō ea fexōfe fafe,” fani.

<sup>9</sup>Askafaito nikai xanīfo Herodes shināmitsani. Shināmitsayanā āfe shinā mēraxō shināni iskafakī: “iOoa! Ē Juan ato textemapaima. Akka yorafāfe nikaifono mē na kēro xomaya yoia. Nāskakē ē Juan ato textemapaiyamafikī ē ato textemani,” ixō shināni. <sup>10</sup>Nāskaxō xanīfāfe āfe sorarofo yoini: “Juan textexō āfe mapo ea fixotakāfe,” ixō yoini. <sup>11</sup>Ato askafaino fōkaxō sorarofāfe Juan textekaxō āfe mapo sapakī ratakaxō fenifo. Fēkaxō nā kēro xomaya inānifo. Nāatori āfe afa ināni.

<sup>12</sup>Nāskakē Juan inafō fēkaxō āfe yora fōkaxō maifanifo. Mā askafakaxō Jesúski nokokaxō yoinifo.

**Jesús cinco mil feronāfakefo ato pimani**  
(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

<sup>13</sup>Askata Herodes sorarofo Juan textemana nikai Jesús ares fisti kani kanōanāfānē tsōa istoma ano. Mā Jesús ato makinoax kaa nikakani pexe rasi anoax yorafā rasi fāi fonifo. <sup>14</sup>Mā kanōanāfā makinoax fotoxō akiki yorafā rasi foaito fichini. Ato ōikī ato shinākōini. Nāskaxō a isinī ikaifo ato sharafapani.

<sup>15</sup>Mā yātapakeaino aōxō tāpimisfo akiki nokokaxō yoinifo: “Mā yātapakei kiki nono afaamakī yorafo nīchife a piaifo fitanōfo pexe rasi anoafō,” ixō yoinifo.

<sup>16</sup>Askafaifono Jesús ato kemani: “Maa. Fokanima kiki. Māroko ato pimakāfe,”

ato faito, <sup>17</sup>kemanifo: “Nō nono cinco pāaya, askatari foe rafes,” fanifo.

<sup>18</sup>Askafaifono Jesús ato yoini: “Ēa fixotakāfe,” ato fani.

<sup>19</sup>Nāskaxō yorafā rasi yoini fasi ano tsaonōfo. Askata foe rafe yafi cinco pāa tsomaxō nai foisinīfōfā Apa Nios kīfīni iskafakī: “Aicho, Epa, mīōxō ē ato pimai. Mī sharakōi,” fata, pāa kaxketa foe rafeya osixō aōxō tāpimisfo ināni a yorafo ato ināketsanōfo. <sup>20</sup>Nāskax pikanax māyākōinifo. Akka nā chetefafo doce fēta fospini. <sup>21</sup>Nā piaifo cinco mil feronāfakefos ini. Kērofāferi fakefo feta pinifo.

**Jesús iamāfā femākīa kani**  
(Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21)

<sup>22</sup>Mā cinco mil yorafo pimata Jesús aōxō tāpimisfo yoini iskafakī: “Kanōanāfānē nanekāfe, okiri iamāfā pokefaitaxikākī,” ixō ato yoini. Jesús kayoxoma yorafo nīchiaino aōxō tāpimisfo fonifo. <sup>23</sup>Mā yorafo nīchita, māchi keya ari arese kani arixō Apa Nios kīfikai. Mā fakishaino, ares fisti ano ini. <sup>24</sup>Akka a aōxō tāpimisfo kanōanāfānē mā chai foafono, nēfefaino iamāfā poikī ato katimafani. <sup>25</sup>Akka mā penaino Jesús ia femākīa atoki kaito tsōa tāpinima. <sup>26</sup>Nāskata tāpikanamax aōxō tāpimisfo Jesús iamāfā femākīa kaito fichikanax tai tai iyanā ratekōinifo, niyakara ikanax.

<sup>27</sup>Askaifono Jesús ato yoini: “Rateyamakāfe, ēki,” ato fani.

<sup>28</sup>Ato askafaino Pedro kemani: “Ifo, mīmākī eari kenafe ēri iamāfā femākīa kanō mia ari,” Pedro fani.

<sup>29</sup>“Ofe,” Jesús fani. Nāskakē Pedro kanōanāfā makinoax fotopakekafā iamāfā femākīa Jesús ari kani. <sup>30</sup>Kapaifi nefeaifo ōi nefe kerexkōi mei mesekōini. Nāskakē iamāfā mēra ikipakekafakī fāsikōi kenani: “iIfo, ea ifife!” fani.

<sup>31</sup>Askaito Jesús koshikōi āfe mēke achixō yoini: “Mīkai ea chanīmara fasharama. ĩAfeskakī mīa chanīmara faimamē?” ixō Jesús yoini.

<sup>32</sup>Askata nā rafe kanōanāfā mēra naneinīfōfanaifono nefe nishpatani.

<sup>33</sup>Nāskakē nā kanōanāfā mēra naneafāfe Jesús nāmā ratokonō mai chachipakefōfā yoinifo: “Chanīma, mīfi Niospa Fakeki,” ixō yoinifo.

**Jesús Genesaret anoafo a isinī**

**ikaifo ato sharafani**

(Mr. 6.53-56)

<sup>34</sup>Akka ĩamāfā pokefaikani Genesaret mai ano nokonifo. <sup>35</sup>Nāskata nā ano ikafāfe yorafāfe Jesús tāpirisafanifo. Nāskakē nā chai ikafori ato yoinifo akairi tāpinōfo. Nāskakē a isinī ikaifo Jesúski efenifo. <sup>36</sup>Nāskakē Jesús yōkanifo: “ĩNō mia tari kexa maikiri pishta ramākatiromē nō sharaxiki?” fanifo. Nāskakē Jesús tari ramākanax sharai fetsenifo.

**Jesús ato yoini afeskai**

**yorafo chakafomakī**

(Mr. 7.1-23)

**15** <sup>1</sup>Askata fariseofo fe a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo Jerusalén anoax Jesúski fēkaxō yōkanifo: <sup>2</sup>“ĩAfskai na mīōxō tāpimisfo a nōko xinifo ipaonifo keskakanimamē? Akka a nōko xinifāfe yoinifo keskara tāpifikaxō pixikakī mechokomekeranafo,” ixō yoiaifāfe Jesús ato kemani:

<sup>3</sup>“Akka, ĩafeskakī mārī māto xinifo ipaonifo keskara mā tanapaimē? Nāskaxō a Niospa yoini keskara mā nikatama nā māto xinifāfe yoimisfo keskara mā nikamis. <sup>4</sup>Akka Epa Niospa yoikī iskafani: ‘Māto epa yafi māto efa nikasharakāfe. Akka a āto apa yafi āto afa chakafaifo ato retemakāfe,’ ixō

Niospa yoini. <sup>5-6</sup>Nānori Niospa yoifinikē māfi ato mēstekōi nofe yorafo mā ato tāpimamismakī. Akka mā ato yoimis iskafakī: ‘Māto epa yafi māto efa mā yoikī iskafatiro: ‘Epa, na kori ē mia inākerana. Nāskafixō mē kori keyoa ē Nios inākī. Nāskakē ē mia anā afaa inātiroma,’ ixō mā ato yoitiro. Nāskaxō māto epafo mā shināmākia keskara mā itiro,’ ixō mā ato yoimis parakī. Askafixō mā ato tāpimasharamisma. A kirikaki yoikī Niospa meka kenenifo anori mā yoimisma. Nā māto xinifo ipaonifo keskara fisti mā tanamis. A Niospa yoini keskara mā akima. <sup>7</sup>Māfi keparanāmiski. Matoōnoa yoikī Niospa meka yoimisto Isaías kirika keneni chanīmākōi iskafakī:

<sup>8</sup>Nā yorafāfe eōnoa yoisharafikakī āto shinā mēraxō ea shinākōiafoma.

<sup>9</sup>Āa kaxpa ichanākanax fanāimimisfo ea kīfiyanā. A ato tāpimanaifo yorafāfe shinā keskarafo. Akka askarakai Niospa shināma, ixō Isaías keneni, Niospa shināmanaino.”

<sup>10</sup>Nāskata Jesús yorafo kenaxō ato yoini iskafakī: “Ea nikasharakōikāfe tāpisharakōixikakī ē mato yoinō. <sup>11</sup>Na mā piaito choshta keskara mato imatiroma. Askatamaroko yorafāfe āto shinā mēraxō chaka shinākanani, askatari chakai mekaifono choshta keskara Niospa ato ōi,” Jesús ato fani.

<sup>12</sup>Askata aōxō tāpimisfo fōkaxō Jesús yōkanifo: “Īfo, ĩmī tāpīamamē fariseofo ōitifishkikani nā mī yoiaito nikakani?” ikaxō yoinifo.

<sup>13</sup>Askafaifono Jesús ato kemani meka fetsafaxō: “Tare ifāfe afara chakafo fanatiroma. Askatamaroko a chaka foaikaino tsekaxō potatiro. Nāskarifikakī ēfe Epa nā nai mēra ikato afarafo fanayamaxō, āfe tapo tsekaxō potaxii anā afaa inōma. <sup>14</sup>Akka fariseofo

nikayamakāfe. Nā fēxo keskarafoki. Akka fēxo afe fēxo iyopai xato mēra paketiro. Nāskarifiakī nā fariseofāfe Niospa meka tāpikaxoma fetsafo tāpimatirofoma. Nāskakē ato fe Nios ari nokotirofoma,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>15</sup>Ato askafaito Pedro Jesús yoini: “A na mī yoia keskara meka fetsafaxō noko yoisharafe nō tāpisharanō,” fani.

<sup>16</sup>Askafaito Jesús kemani: “¿Afeskakī mārī mā nikasharaimamē? <sup>17</sup>Akka nō afara piano nōko ato mēranoax payokomeano nō aya safatiro. Nāatokai mato chakana fatiroma. <sup>18</sup>Akka a mātō shināmā shināxō mā afara chaka yoiaino nāato mato chakana fatiro. <sup>19</sup>Akka yorafāfe afara chakafakakī āto shinā mēraxō chaka shinātirofo, ato reteti-rofo, askatari āto āfima chotati-rofo, askatari kēro fetsa kaxefati-rofo, askatari yometso-tirofo, askatari chanīti-rofo, askatari ato īchatirofo. <sup>20</sup>Akka mechokomexoma mā piaino Epa Niospa choshta keskara mato ōima. Akka yorafāfe āa shinākaxō afara chakafati-rofo. Nāskakē Epa Niospa ato ōi choshta keskara,” ixō Jesús ato yoini.

**Xotofake judeoyamafixō Jesús  
chanīmara fakōini  
(Mr. 7.24-30)**

<sup>21</sup>Askata Jesús aōxō tāpimisfo fe kani nā pexe rasi Tiro fe Sidón chaimashta ano. <sup>22</sup>Askata kēro fisti Canaán mai ano ikatsaxakī judeo kaifoma Jesús ano kani. Kaxō fāsikōi yoikī kenani iskafakī: “Ifo, mī David fenakī, ea shināfe. Ēfe fake xotofakeshta niáfaka chakata omiskōimamiski,” ixō yoini.

<sup>23</sup>Askafaito nikafikī Jesús kemanima. Nāskakē āfe inafāfe fōkaxō yoinifo: “Ifo, na kēro yoife katanō. Nocho okī noko fekaxtefafei kiki. Fāsikōi fiisikī kiki,” fanifo.

<sup>24</sup>Askafafono Jesús ato yoini: “Ēfe Epa Niospa ea nīchini judeofos ano,

nāfo oveja fenoa keskarafō. Akka yora fetsafo ano ea nīchinima,” ato askafani.

<sup>25</sup>Akka nā kēro Jesús nāmā ratokonō mai chachipakefōfāyanā iskafakī yoini: “Ifo, ēfe fake ea sharafaxope,” fani.

<sup>26</sup>Askafaino Jesús kemani meka fetsafaxō: “A fakefāfe piā fīaxō nō paxta inā, askarakai sharama,” fani.

<sup>27</sup>Jesús askafaito nā kēromā kemani: “Ēje, Ifo. Akka paxtafāfe pitirofo a ifāfe piā āfe potofō mīsa nāmā keyo pakeaito,” fani.

<sup>28</sup>Askafaito Jesús yoini nā kēro: “Mī ea chanīmara fakōini fetsafo keskarama. Akka nā mī ea yoiā keskara ē mia axonō,” ixō Jesús nā kēro yoini. Askafaino āfe fake xotofake shararisatani.

**Jesús yora ichapa sharafani**

<sup>29</sup>Askata Jesús anoax aōxō tāpimisfo fe kaax īa Galilea kesemē nokoni.

Nāskata machi keya māpefainax tsaoni.

<sup>30</sup>Nāno yorafā rasi akiki fenifo. Nā isinī imisfo akiki efenifo Jesús ato sharafanō.

Fetsa chāto ini, fetsari fēxo ini, fetsari mifi yōshia ini, fetsari mekamisma ini. Nāskakē fetsa fetsatapafo a isinī ikaifo Jesús keyokōi ato sharafani. <sup>31</sup>Ato sharafaino ōikani yorāfo yoinānifo:

“¡Kee! Ōikapo. Iskarakai nō ōimisma. Nā mekamisfoma mā mekakani. A mifi yōshiafori mā sharafo. Nā chatofori mā nisharakani. Nā fēxofāferi mā ōisharakani. Jesús afama mīshti fatiro. Akka nōfi israelifokī nōko Nios fāsi sharakōi,” ikanax yoinānifo.

**Jesús cuatro mil feronāfakefo pimani  
(Mr. 8.1-10)**

<sup>32</sup>Askata Jesús aōxō tāpimisfo kenaxō yoini: “Ē na yorāfo shinākōi, nono tres nia mā efe ikafono, nonoxori afaa pikanima. A piaifo mā keyoa. Akka afaa pimaxoma āto pexe ano ē ato nīchiano

fonãikani afaa pikanaxma fai nẽxpakãa paketiromo,” ixõ Jesús ato yoini.

<sup>33</sup>Akka ato askafaino aõxõ tãpimisfãfe kemanifo: “Akka, ¿afeskaxõ a nõ piã nã fichitromẽ na yorafo ato pimaxikĩ nono tsoa ikama?” fanifo.

<sup>34</sup>Askafaifono Jesús ato yõkani: “¿Afe tii mã pãayamẽ?” ato faito, “Siete pãa pishta, foe ichapamashtari,” fanifo.

<sup>35</sup>Nãskata nã yorafo nãmã tsaonõfo Jesús aõxõ tãpimisfo ato yoini.

<sup>36</sup>Nãskata Jesús siete pãa yafi foeri tsoamaxõ Apa Nios kĩfini: “Aicho Epa, mĩõxõ ã ato pimaikai. Mĩ fãsi sharafinakõiakĩ,” fata, pãa kaxketa, foeri tekenãfaxõ aõxõ tãpimisfo ato inãni nã yorafã rasi ato miniketsanõfo.

<sup>37</sup>Nãskakẽ keyokõichi pikanax mãyakõinifo. A pikĩ chetefaafõ siete fẽta fospikõia ini. <sup>38</sup>Akka nã pãa piafo cuatro mil feronãfakefos inifo.

Kẽrofãferi fakefoyaxori ato feta pinifo.

<sup>39</sup>Nãskata Jesús yorafo yoini fõtanõfo ãto pexe ano. Nãskata Jesús kanõanãfã mãra naneinãkafani aõxõ tãpimisfo fe. Mã naneinãkafãta aõxõ tãpimisfo fe mai fetsa ano kani, Magdala ano.

**Fariseofo feta saduceofãfe, “Tsõa atiroma keskara noko ispafe nõ mia chanĩmara fanõ,” ixõ Jesús yõkanifo**  
(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

**16** <sup>1</sup>Askata Magdala mai ano Jesús nokoano fariseo fe saduceofo Jesús õifokani fonifo afara chakafamapaikani. Nãskakaxõ yoinifo: “Mĩ Niospa Fakemãkĩ tsõa atiroma keskara noko ispafe nõ mia chanĩmara fanõ,” fanifo. Nãskakaxõ Jesús afara chakafamapainifo. <sup>2</sup>Askafaifono Jesús ato kemani: “Mã yãtapakeaino xini iki sharapakekõikai, ‘Penama oi ikima,’ mã famis. <sup>3</sup>Akka mã penaino nai choshtakõĩ õikĩ, ‘Oĩ iki kiki,’ mã famis. Akka nai choshtakẽma õikĩ, ‘Oĩ ikima,’ mã famis.

Nai foiskĩ mã tãpitiro oi feyamai feima rakikãa mã fatiro. Askafixokai nã Niospa mato yoiã keskara mã chanĩmara faima. Nãskakẽ mã ea tsõa atiroma keskara fafe, nõ õinõ mã ea famis. Akka, ¿afeskakĩ mã tãpiamamẽ Epa Niospa noko ikĩfiano?” ato askafani yoikĩ. <sup>4</sup>“Na yora chakafãfe ea chanĩmara faafãfema õipaikani ã Niosxõ afara shara ã ato ispanõ. Akka ã ato õimanima. Akka Jonás fãfinõfãñẽ xeaitano fãfinõfãñẽ xaki mãra tres nia ini. Nãskakẽ Niospa Jonás kãimani fãfinõfãñẽ xãki mãranoax tsekeinõ. Nãskakẽ a tsõa atiroma keskara ã mato ispaima,” ato fata ato makinoax Jesús kani.

**“Fariseofo feta saduceofãfe anorima yoimifoki ato nikayamakãfe,”**  
**Jesús ato fani**  
(Mr. 8.14-21)

<sup>5</sup>Nãskano Jesúsxõ tãpimisfãfe okiri ãamãfã pokefaini fõkakĩ a pii foaifo shinãmakifainifo. Nãskakaxõ shinãnifo: “Kee, ¿nõ afaa piikaimẽ? A nõ piikai mã nõ shinãmakikerani,” ikanax yoinãnifo. <sup>6</sup>Nãskakẽ Jesús ato yoini iskafakĩ: “Nã fariseofo feta saduceofãfe ãto pãa faraxati keskara fiyamakãfe,” ixõ ato yoini.

<sup>7</sup>Ato askafaito nikakani aõxõ tãpimisfo yoinãnifo: “¿Afeskakĩ Jesús noko yoimẽ fariseofo feta saduceofãfe ãto pãa faraxati fiyamakãfe noko fai? Akka nõ pãa feama. Nãskakẽ pãanoa noko yoiraka,” ikax yoinãnifo.

<sup>8</sup>Akka mã tãpixõ Jesús ato yoini: “¿Afeskai nõ pãayamara mã ikimẽ? Akka mã ea chanĩmara fasharama,” ato fani. <sup>9</sup>“Mãkai ea tãpisharama. Akka, ¿mã shinãimamẽ cinco pãa kaxkexõ cinco mil feronãfakefo ã ato pimati? Akka, ¿afe tii fẽta pãa fospia ikitamẽ?” ato fani. <sup>10</sup>“Askatari, ¿mã shinãimamẽ nã siete pãa kaxkexõ cuatro mil

feronāfakēfo ē ato pimati? Akka, ¿afe tii fēta texefafo mā fitamē? <sup>11</sup>Akka, ¿mā tāpimamē pāanoa ē mato yoima? Nā fariseofoya saduceofoōnoa ē mato yoi,” Jesús ato fani.

<sup>12</sup>Nāskakē tāpinifo Jesús ato yoiaito. Akka nā pāa faraxitiōnoa Jesús ato yoinima. Nā fariseofāfe saduceofo feta ato anorima tāpimapaiyaito Jesús ato yoini.

**“Mī Cristo mia Niospa ifini nokoki nīchixii mī nōko xanifo finakōia inō,”  
ixō Pedro Jesús yoini  
(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)**

<sup>13</sup>Askata Jesús aōxō tāpimisfo fe mai fetsa ari nokoni, Cesarea Filipino mai ano. Nānoxō aōxō tāpimisfo yōkani iskafakī: “Yorafāfe, ¿afaa ea fakanimē ē tsoamē?” ato fani.

<sup>14</sup>Ato askafaito kemanifo iskafakakī: “Fetsafāfe, ‘Juan Maotistara’ mia fakani. Fetsafāferi, ‘Elíasra’ mia fakani. Fetsafāferi mia iskafakani: ‘Nā Niospa meka ato yoimis nā Jeremíaskā, askayamai nā Niospa meka ato yoimis fetsa rakikīa,’ mia fakani,” fanifo aōxō tāpimisfāfe.

<sup>15</sup>“Akka, ¿mā, ea tsoara faimē?” ato faito, Pedro kemani iskafakī: <sup>16</sup>“Mīfi Cristoki, nā Nios nīpanakato Fakekōi,” fani.

<sup>17</sup>Askafaito Jesús kemani iskafakī: “Simón, mīfi Jonásra fakeki. Niospa mia noixō mia sharafaxōa. Akka ē Niospa Fakekē tsōa mia tāpimanama. Éfe Epa Niospa nā nai mēra ikato āa mia tāpimana. <sup>18</sup>É mia anā yoinō. Mīfi Pedroki,” ixō Jesús yoini. Akka israeli mekapa Pedro Tokirinifā nō fatiro. Tsōa tokiri efapa pītsi itiro. Nāskaxō Jesús anā yoikī iskafani: “Mī ea yoia: ‘Mī Cristo, nā Nios nīpanakato Fakekōi,’ mī ea faa. Nā mī yoia keskaraōxō fetsafāfe arifi chanīmara faxikani. Nāskafāfe efe

yorafo ē ato imaxii. Nāskax ichanāxikani ea fanākani ekeki inimakani. Yōshi chakafāfe Nios noikaspakakī ato namapayanā ato xatemapaiiafono tosa xatetiroma. Nā ea Ifofafo xatenakafoma ea fanākani. Tokiri efapanāfā pītsikiki tsōa tararatiroma keskara ixikani. <sup>19</sup>Akka fētsa chamisi fepoti fēpetiro yorafo pexe mēra ikimaxikī. Nāskarifiakī ē mia yoi mī yorafo eōnoa mī ato tāpimaxii ea Ifofanōfo. Akka mī ato yoiaito nikakōikanax efe yora itirofo Epa Nios fe ipaxakakī. Nāskai mī chamis keskara itiro. Nā mī ōiai fato sharakōimākī mī ato yoitiro: ‘Nā sharakōi mā atiro,’ ixō mī ato yoitiro. Nā sharakōi mī ōiai, Epa Niospari sharakōi ōi. Askatari mī ōikai fato chakamakī, mī ato yoitiro: ‘Na chaka mā atiro. Nāskara mī yoiaino, Epa Niospari nā chaka ōitiro.’”

<sup>20</sup>Nāskata Jesús aōxō tāpimisfo yoini: “Tsoa yoiyamakāfe ēfi Cristoki,” ato fani.

**“Chipo ea retexikani,” Jesús ato fani  
(Mr. 8.31-9.1; Lc. 9.22-27)**

<sup>21</sup>Akka anā meka fetsafaxō Jesús ato yoinima. Xafakīakōi a aōxō tāpimisfo ato yoini achiyoafomano: “É Jerusalén ano kai. Nānoxō a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanifofo feta a Moisés yoikī kirika kenei keskara ato tāpimamisfāferi, askatari nōko kaifāfe āto xanifofofāferi ea omiskōimaxikani. Ea ato retemafiafono, tres nia oxata ē anā otoxii,” ixō ato yoini. <sup>22</sup>Askafaino Pedro Jesús ori iyoxō yoini iskafakī: “Ifo, askayamafe. Miakai retekanima kiki,” fani.

<sup>23</sup>Pedro askafaino Jesús texkeakekafāni. Nāskaxō iskafakī yoini: “Satanás, emakinoax katāfe. Mī ea xītipaikai a Niospa ea amapaiyai ē anōma. A Niospa shināi anori mī

shināima. Akka nā yorafāfe shināi keskara mī shināi,” fani.

<sup>24</sup>Askafata Jesús aōxō tāpimisfo yoini: “Fatora fetsa ēfe inakōi ipaikī āakōi apaiyai keskara anā atiroma. Nā ē yoiai keskara nikakōitiro. Nāskakē iskatiro: ‘Ēfe Ifoxō ea retefiaifono ēkai ēfe Ifo ē potapakenakama,’ ixō shinātiro. <sup>25</sup>Akka fetsa āa shinātiro iskakī: ‘Ē Nios Ifofaito ea retetirofo. Nāskakē ē Nios Ifofaima,’ ixō shinātiro mesekī. Askara yora naax ēfe Epa ano katiroma. Akka nā ea Ifofaa, eōxō reteafono ē ifixii efe īpaxanō eamāi Ifofamiskē. <sup>26</sup>Akka fatora fetsa nono mai anoax kori ichapaya ikatsaxakī mā naax aya katiroma. Ea Ifofayamax koriya ifiyakatsaxakī Epa Nios ano katiroma. Nāskakē afama mīshtifoya iyopaofinixakī nā omiskōipakenakafo mēra mā kaax anā aya itiroma. Nāskakē āfe afaraforikai Nios inātiroma afe īpaxakī. <sup>27</sup>Akka ēfi Niospa Fakekī yorakōiri. Nāskakē sharafinakōia chaxapakefofāxii ēfe ājirifo fe nai mēranoax mai ano okī. Mēoax ē āto xanīfo finakōia ē ixii. Nāskakē nā afara shara famisfo ē ato ināsharakōixii ē atoki inimakōikī. Akka nā afara chakafamisfo afara shara ē ato ināsharakōima. Ē ato omiskōimaxii. <sup>28</sup>Ē mato yoi ē xanīfo finakōia ixii. Akka mā atirito ea Ifofaxō nayoxoma mā ōiyotiro,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús āfe femānā fetsa keskara ini, fafekōini. Āfe rapatiri oxokōi ini**  
(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

**17** <sup>1</sup>Askata seis nia mā finōano Jesús aōxō tāpimisfo tres iyoni. Pedro iyota, Santiago iyota, Santiago āfe exto Juanri iyoni. Ranāri ato nīchifaini. Nāskaxō māchi keya māmākīa ato iyoini. <sup>2</sup>Nānoax āto ferotaifi Jesús fetsa keskara itani. Āfe femānā fafekōini xini keskara. Āfe

rapatiri oxokōi itani oa luzpa chaxa keskara. <sup>3</sup>Nāskakē nānoa Moisés yafi Elías ōinifo Jesús fe mekaifāfe. <sup>4</sup>Askaito Pedro Jesús yoini: “Ifo, sharakōi ano nō oa. Akka, ĩmī fichipaimē ē tres tapas fanō? Mia fetsafaxota, Moisés fetsafaxota, Elías fetsafaxota, ē fanō,” ixō Pedro yoini.

<sup>5</sup>Akka Pedro askafaino kōinī ato keyokōi maipakefofāni. Nā kōi mēranoax Nios mekaito nikanifo iskaito: “Nafi ēfe Fakeki ē fichisharapaikōi. Ē akiki inimakōi. A nikakōikāfe,” ikaito nikanifo. <sup>6</sup>Nikakani Jesúsxō tāpimisfo ratekōiyanā feopakefofānifo. <sup>7</sup>Askafifono Jesús ato ano kaxō ato ramāyanā ato yoini: “Finikāfe. Ratekakima,” ato fani. <sup>8</sup>Nāskakē foisinīfofākakī ano tsoa ōinifoma, Jesús fisti nikē ōinifo.

<sup>9</sup>Nāskata machi keya ariax anā tisirimepakenifo mā fekani. Tisirimepakekī Jesús ato yoifeni: “A mā ōia keskara mā tsoa yoiki. Ē naax mē anā otoano mā ato yoitiroki,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>10</sup>Nāskakē a aōxō tāpimisfāfe Jesús yōkanifo iskafakakī: “A Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāferi iskafakī yoinifo: ‘Cristo oyoamano Elías rekē oi taexii kiki,’ ixō yoimisfo. Akka, ĩafeskakī iskara yoimē?” fanifo.

<sup>11</sup>Askafāifāfe Jesús ato kemani: “Chanīma, Elías rekē oi taei nāato keyokōi itipinīsharafaiyoi āto chaka xatenōfo. <sup>12</sup>Akka ē mato yoinō mā Elías ifana mākai tāpiama. Nāskakē nā apaiyai keskakakī chakafanifo. Nāskarifikī ea omiskōimakani,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>13</sup>Nāskakē aōxō tāpimisfāfe tāpinifo Juan Maotistaōnoa Jesús ato yoiaito.

**Jesús feronāfake naetapa niafaka chaka pōtaxoni**  
(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

<sup>14</sup>Askata Jesús a aōxō tāpimisfo fe mā māchifā ariax fotoano yorafā rasi akiki

fenifo. Akka feronāfake fistichi ratokonō mai chachipakefofā Jesús yoini: <sup>15</sup>“Ifo, ēfe fake shināfe. Ēfe fake nīsoi omiskōimiski. Nāskakē chii naki pakeyanā faka mēra pakemiski. <sup>16</sup>Akka mī inafō ano ēfe fake ē efefekē mī inafāfe ēfe fake ea sharafaxomisfoma,” fani.

<sup>17</sup>Askafaito Jesús kemani: “Ooa. Mākai ea tāpisharama. Mā afara shināmis. Akka afetiakai ē matoki onima. Āfetiakai mā ea tāpimē? Niri nā fake efekāfe,” Jesús ato fani.

<sup>18</sup>Nāskakē Jesús nā feronāfake naetapa makinoa niafaka chaka potani. Nāskax sharakōi itani nā feronāfake naetapa.

<sup>19</sup>Nāskaxō aōxō tāpimisfāfe Jesús yōkanifo: “Akka, ĩafesakāiri nō niafaka yōshi chaka potatiromamē?” ixō yōkanifo.

<sup>20</sup>Askafaifono Jesús ato yoini: “Akka mā ea nikaima. Ē mato yoinō, ea nikakapo. Akka mā ea pishta nikaxō mā na machi, ‘Nōnox tsekekainax mai fetsa ari katāfe,’ mā faino na machi tsekekaitiro. Ea nikakōixō nā mā apaiyai keskara mā atiro. <sup>21</sup>Akka na keskara niafaka chaka mā foni tenekī Nios shinākī mā Epa Nios kīfiyanā mā potatiro,” ixō Jesús ato yoini.

**Anā Jesús ato yoini:**  
**“Chipo ea retexikani,” ixō**  
*(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)*

<sup>22-23</sup>Askata aōxō tāpimisfo fe Galilea ano ichanāxō ato yoini: “Ea achikaxō āto xanifofo ano ea iyoxikani, afāfe ea retenōfo. Akka ea retefiafono tres nia oxata ē anā otōxii,” ixō Jesús ato yoini. Ato askafaito nikakani aōxō tāpimisfo shināmitsakōinifo.

**Nā Nios kīfīti pexefā ano**  
**yonomisfāfe ato kori yōkanifo**

<sup>24</sup>Askata Jesús aōxō tāpimisfo fe Capernaúm ano nokoaino a Nios kīfīti

pexefā anoxō ato kori fiamisfāfe Pedro ōifokaxō yōkanifo: “ĀMī Ifāfe kopifaimamē na Nios kīfīti pexefā nā ato kori fixomisfāfe?” Pedro fanifo. <sup>25</sup>“Ēje, kopifai,” Pedro ato fani.

Askata Pedro pexe mēra ikikainaito Jesús yoini iskafakī: “Simón, ĩafe keskara mī shināimē? ĀXanifāfe nā maitio anoa āfe kaifo kori fiaimē, askayamakī yora fetsafo ato fiaraka?” ixō Jesús Pedro yōkani.

<sup>26</sup>Askafaito Pedro kemani: “Yora fetsafo fiatiro,” fani. “Ēje, chanīma,” Jesús ini. “Akka āfe kaifāfe kopifatiroma. <sup>27</sup>Akka nokoki ōitifiškiyamanōfo ĩa ano kaxō mīshkimātāfe. Nā mī fafi mīshkimāna āfe axfa mēranoa mī kori exe fichikai. Nāskakē nā Nios kīfīti pexefā kori fixomisfo nō ato kopifaikai,” ixō Jesús Pedro yoini.

**“Akka, ĩtsoakaimē sharafinakōia?” inifo**  
*(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)*

**18** <sup>1</sup>Akka nāskatari aōxō tāpimisfo fōkaxō Jesús yōkanifo: “Akka, nō mia Ifofamiski, ĩfatomē finakōia?” ixō yōkanifo.

<sup>2</sup>Askata Jesús fake yome kenaxō ato nēxpakīa nīchini. <sup>3</sup>Nāskaxō ato yoini: “Ē mato pāraima. Iskara mā shinātiroma: ‘Ē keyokōi finōfakī,’ mā itiroma. Akka fake yome kakapaitiroma. Akka mā shinā fetsafaax na fake yome keskara mā itiro. Mā askayamaxō mā Nios Ifofatiroma. <sup>4</sup>Akka Nios Ifo sharakōi faax nā Nios nikakōiaifo fake yome keskarafo, askatari, ‘Nō tsoama,’ ixō shināifo nāskarafo sharafinakōiafo. <sup>5</sup>Akka fatora fētsa ēfe aneōxō na fake yome noikī nāatori ea noisharakōi,” ixō Jesús ato yoini.

**Noko fētsa afara chakafamaino**  
**āfenā mesekōi itiro**  
*(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)*

<sup>6</sup>Jesús anā yoini iskafakī: “Akka nā ea rama Ifofai fetsafāfe ato afara



chakafamaino òikī, nā keskarafato achixò tokirinīfāya tenextifaxò fakafā noa mēra potatirofo āsanòfo fetsafo anā ato afaa chakafamayamanòfo. Nā keskara shara ikerana,” ato fani.

<sup>7</sup>Askafata Jesús aòxò tāpimisfo yoini iskafakī: “Mēxotaima ea chanīmara faafāfema yorafo chakafamapaimisfo. Akka fētsa fetsafo chakafamax omiskōi finakōixikani.

<sup>8-9</sup>“Akka mātò mēkemā mato afara chakafamatiro, askayamākī mātò tae mato afara chakafamatiro, askayamākī mātò fēro mato chakafamatiro. Nāskaino mātò chaka xatekōitakāfe anā chakafayamaxii. Oa mātò mēke xateta pota keskara itaxikakī, oa mātò tae xateta pota keskara itaxikakī, oa mātò fero fetoshimea keskarakōi itaxikakī afaa mā chakafayamanō. Akka mā mā mēke fisti potax anā afaa chakafayamai mā Epa Nios fe isharapakenakaki. Nā keskara sharakōi. Nā mātò mēke mā xateama keskaraxò mā aò chakafaino, nā omiskōipakenakafo mēra mā kanaka ari chiifā nokanakama mēra. Nā mātonā chaka finakōia ixii. Nāskatari mātò tae fisti xatea keskara mā sharafinakōia mā isharapakekōitiro. Nāskax, mā askayamaino nā omiskōipakenakafo mēra mā ipanakaki ari chiifā nokanakama mēra. Nāskatari mātò fēro chakafaino, mā fetoshimeax mā isharapakenakaki. Mā askayamax fero rafeyax nā omiskōipakenakafo mēra mā kaxii nā chiifā nokanakama mēra,” ato askafani.

**Oveja fenoaōnoa Jesús meka  
fetsafaxò ato yoini  
(Lc. 15.3-7)**

<sup>10</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Nā rama ea Ifofaōnoa fakefo keskara shinākī iskafayamakāfe: ‘Na rama Jesús Ifofaafokai afaafoma,’ ixò yoiyamakāfe.

È mato mēstekōi yoinō. Epa Niospa āfe ājirifāfe nā rama ea Ifofaafato ato kexesharafafāimis. Nā ājirifo Epa Nios fe imisfo. Nāskakē āfe fakefo kexesharamis. <sup>11</sup>Akka nā yorafo fenoafo è āto chaka soaxoniyoì è oni isharapakexanòfo.

<sup>12</sup>“Akka, ÷afaa mā shināimē? Feronāfake fetsa cien ovejaya itiro. Nāskakē fisti a makinoax fenoano nā noventa y nueve anā kāimatiroma nā fenoa fenakī. <sup>13</sup>È mato chanīma yoinō. Mā oveja fisti fichiay inimaifinakōitiro. Akka nā fenoamafoki inimatama nā fenoitaki mā fichiay inimaifinakōitiro. <sup>14</sup>Nāskarifiay Epa Nios nā nai mēranoato nā rama Ifofaifo keyokōi ato noisharai ato òikī. Askatari tsoa pishta fenopaima āfe fakefo,” ato fani.

**Jesús chanīmara faa fētsa  
mia chakafaito mī raefatiro  
(Lc. 17.3)**

<sup>15</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Akka meka fetsa è mato yoinō. Ea chanīmara famis fētsa mia chakafakē mī yoitiro iskafakī: ‘Yamā, mī ea chakafaa,’ ixò mī yoitiro. Mī askafaito mia nikaxò, ‘Èje. Ea mīa chakafa. Ea anā raefafe,’ ixò mia yoiaito mī afe rae faatanātiro. <sup>16</sup>Nā mī askafafaito mia nikaspaito feronāfake fisti kenafe, askayamakī rafe kenafe nā rafetari nikanòfo mia chanīmara faimākai. <sup>17</sup>Nāskatari atori nikayamaito nā ea Ifofaafato ichanāfo anoxò ato yoife mia tāpinòfo. Nā ichanāfo anoxò mī yoiaito mia nikayamaito mī iskafakī yoitiro: ‘Na feronāfāke Epa Nios Ifofafiyax nā Nios Ifofaafoma keskara ika. Nāskatari nā ato pāraxò ato kori fīamisfo keskarakōi,’ ixò mī yoitiro.

<sup>18</sup>“È mato chanīma yoi. Nā mā òiai fato sharakōimākī mā ato yoitiro: ‘Nā sharakōi. Nāskara nō atiro,’ ixò ato yoitiro. Nāskara mā sharakōi òi Epa

Niospari shara ôi. Askata mā ôikai fato chakamakī, mā ato yoitiro: ‘Na chaka. Nāskara nō atiroma,’ ixō ato yoitiro. Nāskara mā ôikī chakamakī, ‘Na chaka nō atiroma,’ ixō mā yoiaino, Epa Niospari nā chaka ôitiro.

<sup>19</sup>“Askatari fetsari ē mato yoinō, ea nikakōikapo. Fatora mā rafeta nono mai anoxō mā shināsharaxō, mā Epa Nios afara yōkaiyanā mā kīfaiato ēfe Epa nai mēranoato mato afara ināsharaxii. <sup>20</sup>Akka rafe iyamakani tres yora ea shinākani eōnoax ichanākaxikani ēri ato fe ichanāxii,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>21</sup>Askata Pedro akiki kaxō Jesús yōkani: “¿Ifo, oato ea noikaspakī ea chakafamis, afe tii fakī ē yoitromē ē raefaxiki? ¿Siete fakī ē yoitromē?” faito, <sup>22</sup>Jesús kemani: “Maa. Siete fakī mā yoitroma. Mēxotaima mā yoitiro,” fani.

**Jesús anā meka fetsafaxō ato yoini  
feronāfake fētsa a afeta yonomis  
raefapainima**

<sup>23</sup>Anā Jesús ato yoini: “Nō Epa Nios Ifofaxō nō fetsafo raefatiro, Epa Niospa mato raefamis keskafakī. Nā ē mato yoiaino keskara nikakapo mā tāpinō mā rae faatanāino. A xanīfāfe ato yonomamis kenani ato yoixii afe tii mā nimiamakī. <sup>24</sup>Xanīfāfe taefakī afe rafea kenani ichapakōi nimiano. <sup>25</sup>Akka a nimia koriya inima afaa kopifatiroma ini. Nāskakē xanīfāfe iskafani: ‘Mī koriyama mī kori nokotiroma mī ea kopifapanā. Akka ē mia xanīfo fetsa ināi mī āfe ina inō ea kori inānō. Mia ināta mī āfi ināta mī fakefo ināta mī afama mīshififo keyokōi ea ināi mī ea aō kopifanō,’ ixō xanīfāfe yoini. <sup>26</sup>Nāskakē āfe inapa ratokonō mai chachipakefōfā yoini: ‘Ifo, ea manayofe. A ē mia nimia ē mia chipo kopifaikai,’ ixō yoini. <sup>27</sup>“Askafaito nikakī xanīfāfe shinākōini. Nāskaxō yoini: ‘Rateyamafe.

A mī ea nimia ē anā shināima. Mī ea nimia ē keyokōi sofai mī anā ea niminōma. Kasharatāfe,’ ixō yoini. <sup>28-29</sup>Nāskakē xanīfāfe pexe mēranoax kakī, āfe yama fichini, nāato ichapama pishta nimia ini. Nāskakē fichixō testopa achixō temo temosayanā yoini: ‘Mī ea nimia ea kopifarisafāfe,’ fani. Mā eneano ratokonō mai chachipafōfā yoini, ‘Ea manayofe ē mia inānō,’ fani. <sup>30</sup>Askafaito nikakaspakī karaxa mēra ikimani a mēraxō kopifanō. <sup>31</sup>Nāskakē ranāri shināmitsakōikakī a ôiaifo āto xanīfo yoifokani fonifo. <sup>32</sup>Nāskakē xanīfāfe kenaxō mā oano yoini: ‘Mī chaka finakōia. Akka ē mia askafatima mī ea nimifiano, “A ē mia nimia ē mia kopifanō ea manayofe,” mī ea faito, <sup>33</sup>akka mīri mī yama mī shinākerana nā ē mia noikī shināti keskafakī,’ ixō xanīfāfe yoini. <sup>34</sup>Nāskax ôitifishki finakōikī xanīfāfe nā āfe ina karaxa mēra ikimani anox omiskōi finakōinō nā nimia kopifayanā.

<sup>35</sup>“Ēfe Epa nai ari ikato matori askafaxii fetsafo mā raefayamaito mato omiskōimaki,” ixō Jesús ato yoini.

**Feronāfake āfe āfi fe enēnātirofoōnoa  
Jesús ato yoini  
(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)**

**19** <sup>1</sup>Mā ato yoikī keyota Jesús aōxō tāpimisfo fe Galilea anoax kakī faka Jordán pokefainax Judea mai ano nokoni. <sup>2</sup>Nāskakē yorafā rasichi chīfāfāinifo. Nārixō nā isinī ikaifo ato sharafapani.

<sup>3</sup>Nāskakē fariseofo akiki fēkaxō chakafakī mekamapainifo. Nāskaxō yōkanifo iskafakī: “Nōko xinīfāfe Niospa meka yoikī kenenifo keskafakī, ¿feronāfāke āfe āfi enepaikī enetromē afeskaraito?” ixō yōkanifo. <sup>4</sup>Askafaifono Jesús ato kemani: “¿A Moisés kirika keneni mā ôimismamē? Iskafakī keneni: ‘Niospa

keyokoi onifani. Feronāfake yafi kēro onifakī taefani. <sup>5-6</sup>Mā askafaxō iskafakī yoini: “Feronāfake mā āfiyax āfe apa yafi āfe afa makinoax pakxatiro āfi fe fianāxiki. Nāskakē āfe āfi fe yora fisti keskara itirofo,”’ ixō Niospa yoinino Moisés keneni. Nāskakē anā yora rafema, yora fisti keskara ikani āfe āfi fe. Nāskakē feronāfāke āfe āfi enetiroma Niospamāi ato fianāmano,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>7</sup>Ato askafaino yōkanifo: “Akka, ĩafeskalī Moisés yoinimē iskafakī? ‘Feronāfāke āfe āfi eneyoxoma kirika kenexō yoitiro iskafakī: “Ē anā mia fipaima. Ē mia enei,”’ ixō yoitiro Moisés fani,” fariseofāfe Jesús fanifo.

<sup>8</sup>Askafafono Jesús ato yoini: “Akka māri mātō xinifo keskara mā Niospa meka nikakaspmis. Akka Moisés yoini nō kēro enetiro. Akka Niospa taefakī anori shinānima. <sup>9</sup>Ē mato yoinō. Akka fētsa āfe āfi enetiroma fetsa fe chotanāyamafiano. Akka fētsa āfe āfi enexō kēro fetsa fia askara sharama, chakafai. Askatari a kēro fenē enea fētsa fia askarari sharama, chakafai,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>10</sup>Askara nikakakī Jesús a aōxō tāpimisfāfe yoinifo: “Akka nā mī noko yoiyai keskara nikakanax, fianāfoma askara shara itirofo,” ikaxō yoinifo.

<sup>11</sup>Askafafono Jesús ato kemani: “Na ē yoiyai keskara atirifāfe nikasharatirofoma. Akka nā Niospa ato shināmanai titos shinākanax nāfo shara itirofo fianākanamax. <sup>12</sup>Akka yōshikoi káiāx mā yosiax āfiyatiroma. Akka fetsafori ato oxkofixotirofo āfiyanōfoma. Akka fetsaferi Epa Nios fisti nikakōipaikakī, nā fisti nikakōitirofo. Nāskakē afo āfiyapakenakafoma,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús fakefo chishtoxō ato māmāyanā**

**Epa Nios kīfixopakeni**

*(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)*

<sup>13</sup>Ato askafaino yorafāfe āto fakefo Jesúsiki efenifo ato māmāpakeyanā ato

Nios kīfixonō. Akka a Jesúsxō tāpimisfāfe ato iskafanifo: “Mātō fakefo efexō nōko Ifo fekaxtefayamakāfe,” ato fanifo.

<sup>14</sup>Ato askafafono Jesús ato yoini: “Ato enekāfe nā fakefo ekeki fenōfo. Ato nētefayamakāfe. Ēfe Epa Nios xanīfo ika ari na fakefo keskarakōifoki,” ixō ato yoini. <sup>15</sup>Nāskaxō fakefo māmāpaketa Jesús nānoax kani.

**Feronāfake naetapa kori ichapayax  
Jesús fe mekani**

*(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)*

<sup>16</sup>Feronāfake naetapa fistichi Jesús oikaxō yōkani: “Maestro, mī sharaki, ea yoife afaa shara ē afeska fatiromakī Nios xanīfo fe ipaxaki,” ixō yōkaito, <sup>17</sup>Jesús kemani: “ĪAfeskalī sharara mī ea faimē? Akka Nios fisti sharafinakōia. Nios xanīfo fe mī ipaxapaikī a Moisés yoini keskara mī nikasharakōitiro,” faito, <sup>18</sup>“ĪFatomē ē nikanō?” faito, Jesús yoini iskafakī: “Nā Moisés yoini keskarakōi mī nikakōitiro. Iskafakī yoini: ‘Ato reteyamakāfe. Askatari mātō āfima chotayamakāfe. Askatari atoki yometsoyamakāfe. Askatari chanī yoiyamakāfe. Askatari kaxpa ato parayamakāfe. <sup>19</sup>Askatari mātō epa yafi mātō efa nikasharakōikāfe, ato sharafakāfe. Askatari a mā chaima nikari noisharakōikāfe a mā mā noimeai keskafakī,” ixō Jesús yoini.

<sup>20</sup>Askafaito a kori ichapayato kemakī iskafani: “Nā mīa yoiyai keskara mē nikakōimis. Akka, ĩafaa fetsari ē nikamamē?” faito, <sup>21</sup>Jesús kemani: “Mī isharakōipaikī, mī afama mīstiffo ato minitāfe. Kori fixō nā afaamaisfo ato ināketsatāfe. Nāskakē nai mēranoax afama mīstiffoya mī ixikai. Mā mī kori ato ināketsata anā oxō ea Ifofasharafe,” ixō Jesús yoini.

<sup>22</sup>Askafaito nikai nā feronāfāke shināchakakōi tooxinima kori

ichapayamāiyaxō ato inākaspai. Nāskax Jesús makinoax kani.

<sup>23</sup>Nāskaxō Jesús aōxō tāpimisfo yoini: “Ē mato pāraima, fekaxkōi yora kori ichapayato Epa Nios Ifofapaia. <sup>24</sup>Akka anā ē mato yoinō meka fetsafaxō. Camello akoja kini mēra ikipaiifi ikitiroma, fekaxkōi, efapamāiax. Nāskarari yora kori ichapayato Nios Ifofapai, fekaxkōi āfe afama mīstifomāi potakaspakī,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>25</sup>Ato askafaito nikakakī a aōxō tāpimisfāfe tāpipayainifo. “iKee! ¿Afeskax nō Nios fe ipaxatiromē?” ikanax yoinānifo.

<sup>26</sup>Askafāfe oikī Jesús ato yoini: “Yorafokai āa ifimetirofoma. Nios fistichi yorafo ifitiro. Niospa afama mīstiffo fatiro, yorafāfe atiroma keskara,” ixō ato yoini.

<sup>27</sup>Ato askafaito nikakī Pedro yoini: “Ifo, nō mefe okī nōko afama mīstiffo nō oiferani nō mefe oni. Akka, ¿afaa nō fīmē?” fani.

<sup>28</sup>Askafaito Jesús ato kemani: “Ē mato pāraima. Keyokōi ē ato ikināno sharafinakōia ea oixikani, ēfe Epa Nios keskara sharakōi ē ikaito. Akka māmāi ea Ifofasharakatsaxakī nai mēranoax mā efe xanīfofo ixii. Mā nōko kaifo israelifāfe āto xanīfiro mā ixii. Nā doce nofe yorafo israelifo mā ato ikipakenakakī. <sup>29</sup>Akka yora fētsa eōxō ēfe meka sharaōnoa ato yoikakī āfe pexe oīfaini, askatari āfe onefetsafori oīfaini, āfe poifori oīfaini, āfe aparī oīfaini, āfe afari oīfaini, āfe āfiri oīfaini, āfe fakefori oīfaini, āfe tareri oīfaini, akka nāato afama mīstiffo fixii. Nāskatari mā naax Nios fe ipanaka.

<sup>30</sup>Akka iskaratīa yora ichapafāfe ato finōpaikani, nō finakōiara ikaxō, akka chipo fenotiromo. Akka a ato finōpaiyamaifo iskaratīa Niospa ato finakōia imaino Nios fe ipanakafo,” ixō ato yoini.

#### A yonomisfokiri yoikī meka fetsafaxō Jesús ato yoini

**20** <sup>1</sup>Anā Jesús ato yoini: “Afe keskaramākī Epa Niospa keyokōi ato ikinā mā Ifosharafaino, ē

anā meka fetsafaxō ē mato yoinō. Ea nikasharakāfe. Nā tare ifo mā fakishparikōi kani yorafo fenaikai āfe tare ano yonoxonōfo. <sup>2</sup>Ato fichixō ato yoini iskafakī: “Ē mato pena fisti yonomapai. Akka nā ē ato kopifamis tii mā pena fisti yonoano ē mato kopifai, ¿nāskara sharamē?” ato faito, ‘Ēje, shara,’ fanifo. Nāskaxō āfe tare ari ato nīchini. <sup>3</sup>Askata rama xini keyaino tare ifo anā kakī oia plaza anoxō ranārīto manaifono yonopaikakī tsōa ato yonomayamaino. <sup>4</sup>Askafono tare ifāfe ato yoini: ‘Māri ēfe tare ano yonopaimē nā ē ato kopifamis keskafakī ē mato kopifanō?’ ato faito nikakata atiri fonifo yonoi fokani. <sup>5</sup>Askata tare ifo anā xini keya kaxō oia ranārīto mananifo yonopaikakī. Nāskakē afori nīchini āfe tare ano. Askata mā xini kaino anā kaxō oia ranārītori manaifono. Nāfori nīchini yonotanōfo. <sup>6</sup>Askatari yātapishtakōi plaza ano anā kaxō oia nānoa ranārī ato fichitoshini yonopaiyāifāfe. Nāskaxō ato yōkani: ‘¿Afaa nonoxō mā afeskafaimē yonokima?’ ato faito kemanifo, <sup>7</sup>“Tsōa noko yonomayamaino nō iki,’ fanifo. Askafafono ato yoini: ‘Māri ēfe tare ano yonotakāfe,’ ato fani.

<sup>8</sup>“Nāskata mā fakishano nā tare ifāfe afe xanīfo yoini iskafakī: ‘Ea yonoxonaifo ato kenafe ato kopifanō. Nā rama ikiafo ato kopifakī taefafe. Askata nā iki taeafō chipo ato kopifaxiki,’ fani. <sup>9</sup>Akka yātapishtakōi ikikaxō yonoafo nāfo ato kopifani nā pena fisti yonoafo kopifamis keskafakī. <sup>10</sup>Akka nā yonoi iki taeafāfe shinānifo: ‘Nō kori ichapa fira,’ ikaxō, askafikaxō nā fetsafāfe fiaitiri finifo. <sup>11</sup>Nāskakē mā ato kopifaino, nā tare ifo mekafakakī yōachēpenifo. <sup>12</sup>Iskafakī yoinifo: ‘Akka nā rama fēkaxō yonoafo mā ato kopifaa nā mā noko kopifaa keskafakī. Akka nō xini pae meeyanā nō yonoa nīskayanā nā pena tii,’

fanifo. <sup>13</sup>Akka nã tare ifãfe fisti kemani: ‘Efe yorashta, ã mia chakafakĩ mekafaama. Akka mẽ mia kopifaa nã mĩ pena fisti yonoa. Nã pena fisti ã ato kopifamis tii ã mato kopifai ã mato faaki. Nã sharaki mã ea faaki,’ fani. <sup>14</sup>‘Akka ã mia kopifano, nakĩa mĩ kori. Katãfe mĩ pexe ano. Akka nã rama ikikaxõ yonoafo nã ã mia inãĩ keskafakĩ atori ã inãĩ. <sup>15</sup>Nã ã inãpaiyai keska fakĩ ã ato inãtiro, ãfe korimãiyakẽ. Akka, ¿afeskai mĩ ekeki õitifishkikimẽ ã fetsafo inãsharaino?’ ixõ yoini. <sup>16</sup>Nãskarifikĩ Epa Niospa nã taefakĩ chanĩmara faafo ato inãĩ keskafakĩ nã rama chanĩmara faifo nãfori ato inãsharaxii. Akka Epa Niospa yora ichapa kena a ika ano fonõfo. Nãskakẽ Epa Niospa ato kenafaito tsõa nikayamaito nã ifofaafos ato ifixii,” ixõ Jesús ato yoini.

**Anã Jesús ato yoini: “Mã chaima ea retekanira,” ixõ**  
(*Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34*)

<sup>17</sup>Askata Jesús Jerusalén ari fãĩ kakĩ a aõõõ tãpimisfo kenaxõ ato yoini iskafakĩ: <sup>18</sup>“Ea nikakãfe. Mã mã õikakai iskaratĩa Jerusalén ano nõ mãpei kaikai. Nãnoxõ ea achikaxõ ea ato inãkani, a Nios ato kifixomisfãfe ãto xanĩfofo, askatari a Moisés yoikĩ kirika keneni keskara ato tãpimamisfo anori ea iyoxikani. Nãnoxõ, ‘Mã mĩ naikai,’ ixõ ea yoixikani kiki. <sup>19</sup>Nãskakaxõ yora fetsafo nõko kaifoma ea inãkani ea kamaketsayanã ea koshaketsakani. Nãskakaxõ ifi cruz ikaki ea mastakani. Akka ea askafafono tres nia oxata ã anã otõxii Epa Niospa ea otõfaano,” ixõ ato yoini.

**Ãfa ãfe fake rafe Jesús yoixonĩ**  
(*Mr. 10.35-45*)

<sup>20</sup>Zebedeo fake rafe Juan fe Santiago ini. Nã rafe ãto afa fe Jesús ano fonifo. Mã Jesúsiki nokoxõ nã kãromã ratokonõ mai chachipakefõfãni Jesús afara shara

yõkapaikĩ. <sup>21</sup>Askafaito Jesús yõkani: “¿Afaa mĩ fichipaimẽ ã mia axonõ?” faito, nã kãromã yoini: “Ifo, nã mĩ xanĩfo finakõia ikaitĩa ãfe fake raferi mefe xanĩfo inõfo ato xanĩfo imafe. Nã xanĩfãfe tsaoti ano mĩ tsaoano ãfe fake rafe takairafe mefe ketaxamei tsaonõfo,” fani.

<sup>22</sup>Askafaito Jesús nã kãromã fake rafe yoini: “Mã tãpiama a mã ea yõkai keskara. ¿A ã omiskõixiai keskara mãri omiskõitromẽ?” Jesús ato faito kemanifo: “Ëje, nõri tenetiro,” fanifo.

<sup>23</sup>Askafafãfe Jesús ato yoini: “Chanĩma, mãri mã omiskõixii. Akka ãkai tsoa yoitiro, ‘Efe ketaxamei tsaofe efe rafexii’ ixõ. Akka ãfe Epa Nios fistichi yoitiro. Nã Niospa ato katoafos nãfo afe ketaxamei tsaotirofo efe rafexikakĩ,” ixõ ato yoini.

<sup>24</sup>Nãskakẽ a aõõõ tãpimis rafeta askafakĩ yõkaifãfe a aõõõ tãpimisfo fetsafãferi nikakakĩ, “¿Afeskai oa iskai rafe mekakanimẽ?” ikaxõ a rafe meepainifo. <sup>25</sup>Askaifono Jesús ato kenaxõ ato yoini: “Mã mã tãpia yora fetsafãfe ãto xanĩfofo afe keskarafofãkĩ. Nã xanĩfãfe mitsisipakõixõ ato yonomamis. A xanĩfo fe rafeafãferi ato yoimisfo iskafakakĩ: ‘Nõri mãto xanĩfo. Nõ mato yoiaito mã noko afara axorisafatiro,’ ixõ fãsikõĩ ato yoimisfo. <sup>26</sup>Akka mã ranã askayamakãfe.

Askatamaroko fatora fetsa mã xanĩfo ipai ato yonoxomis keskara mã itiro. <sup>27</sup>Askatari fatora fetsari xanĩfo ipaikĩ iskafakĩ shinãtiro: ‘Ëkai afaama. Nãskakẽ ã fetsafo axosharapai. Nã apaiyai fo keskara ã ato axosharai,’ ixõ shinãtiro. <sup>28</sup>Akka ãri anori shinãima, ãfe Epa Nios ariax ã nãmã fotoni feronãfakekõĩ ixiki, ã Niospa Fakefekẽ ea afara axonõfo ã onima. Askatamaroko fetsafo ã ato afara sharafaxoxiki ã oni. Ë atoõnoax naxiki ã

oni Satanás chaka áto ifo inōma,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús yora fēxo rafekōi sharafani**

(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

<sup>29</sup>Askata Jericó anoax Jesús aōxō tāpimisfo fe kaino yorafā rasichi chífafainifo. <sup>30</sup>Akka fai kesemē fēxokōi rafe tsaonifo. Nānoxō Jesús fāi kaito nikakaxō nā rafeta kenanifo iskafakakī: “Ifo, David fenapa, noko shināfe,” fāsikōi fanifo.

<sup>31</sup>Askafaifono nā yorafā rasichi ato iskafanifo: “Nōko Ifo fekaxtefayamakāfe,” ato faifono, akka nā fēxokōi rafe fāsikōi kenanifo: “Ifo, David fenapa, inoko shināfe!” fanifo.

<sup>32</sup>Askafaifono Jesús nēteakekafani. Ato kenaxō ato yōkani nā fēxokōi rafe: “¿Afaa mā fichipaimē ē mato axonō?” ixō ato yōkani.

<sup>33</sup>Ato askafaito kemanifo: “Ifo, nō fēro ōisharapaikōi,” fanifo. <sup>34</sup>Jesús ato shinākī áto fero mēeni. Áto fero mēeaino nā fēxokōi rafeta áto fēro ōirisafatanifo. Nāskakaxō Jesús chífafainifo.

**Jesús nokoni Jerusalén ano**

(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

**21** <sup>1</sup>Nāskata mā Jerusalén chaima fokanax pexe rasi Betfagé ano nokonifo machi Olivos ano. Nānoxō Jesús a aōxō tāpimis rafe nīchini, <sup>2</sup>ato iskafayanā: “Mēstekōi fotakāfe oa ono pexe rasi ano. Nānoa burro nexekē mā fichi kaikai áfe fake fe nexekē. Nāskakē tēpexō ea efexotakāfe. <sup>3</sup>Anoxō yora fētsa mato yōkaito: ‘¿Afeskakī mā burro tēpeyoamē?’ mato faito, yoikī iskafakāfe: ‘Nōko Ifāfe fichipaiyaito nō ifixoniyoa. Akka samama nō mia nīchixoniyoi kai,’ fakāki,” a aōxō tāpimis rafe fani.

<sup>4</sup>Nā Niospa meka yoimisto kirikaki kenekī yoini keskakōini Jesús. <sup>5</sup>Iskafakī keneni:

Pexe rasi Sión anoafao ato yoikāfe iskafakī: “Ōikapo. Māto xanīfokōi mā matoki oi kiki. Xanīfofi axafama keskara oi kiki. Burro fake kamaki tsaao na feronāfakakai kakapaimisma,”

ixō Niospa meka yoimisto kirika keneni.

<sup>6</sup>Nā Jesúsxō tāpimisfāfe mā fōkaxō nā ato yoia keskara fanifo. <sup>7</sup>Nāskata burro fake yafi áfe afa iyonifo. Nāskaxō burro kate kamakī áto sama fanifo. Nāskakē Jesús a kamaki tsaoinākakāni. <sup>8</sup>Yora ichapakōi inifo. Nāfāfe áto rapatifo kakafa fonifo fai nēxpakā. Ranāritori epe pei xatekaxō kakafanifo. <sup>9</sup>Akka nā rekē foaifo fe a acho foaifo fāsikōi mekafonifo. Tai tai fokani. “iAicho! iNōko xanīfo David áfe fena nokoki oi kiki! iSharafinakōia nokoki oi kiki Niospa nīchiano nai mēraxō! iNōko Ifo Nios sharafinakōia!” ikanax tai taifonifo.

<sup>10</sup>Nāskata Jesús Jerusalén ano kaito ōikani yorafo ratei fetsenifo ōiakefaikani. “¿Tsoamē na?” ikanax āa ranā yōināi fetsenifo. <sup>11</sup>Askaifāfe nā Jesús fe foafāfe ato kemanifo: “Nafi Jesúski Niospa meka ato yoimis. Nazarete ano Galilea mai ano imis,” ixō ato yoinifo.

**Jesús a Nios kīfiti pexefā mēraxō a ato ināifo ato potani**

(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

<sup>12</sup>Mā fotoax Nios kīfiti pexefā mēra Jesús ikitoshini. Ikikaixō ōia a mēraxō yorafāfe áto afama mīshtifo ato miniketsakani inifo kori fikani. Askafaifāfe ōikī Jesús ato pōtaketsani a ato afama mīshtifo miniaifo, a ato fīaifori potani. A kori fīanōnāifo anoari áto mīsa pōtakī ato nāpakaketsani. Askatari a ato rifi miniaifori áto tsaotifori ato pōtaketsani. <sup>13</sup>Askafata ato yoini iskafakī: “Niospa shināmanaino

Isaías Niospa meka keneni iskafakī: ‘Mā ēfe pexefā mēraxō mā ea kīfitiro,’ ixō keneni. Akka nā yometsofāfe peke keskara mā famis,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>14</sup>Ato askafaino a Nios kīfiti pexefā ano fēxofo, chatofa Jesúski fenifo. Nāskakē anoxō Jesús ato sharafani.

<sup>15</sup>Jesús askarafo ato sharafaino ōikani. Akka nā Nios ato kīfixomisfāfe āto xanīfofo feta a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe ōinifo afama mīstiffo Jesús akaito. Askatari fakefo Nios kīfiti pexefā mēranoaxri tai tai ikaiifāfe nikanifo iskaifāfe, “iAicho! iNā Jesús David āfe fena sharafinakōia!” ikaiifāfe nikakani ōitifishkinifo.

<sup>16</sup>Nāskakakī Jesús yoinifo iskafakakī: “¿Oaiskai mī nikaimē yoiaifo keskara faifāfe?” Jesús ato kemani: “Ēje, mē nikai,” ato fani. “Akka a kirika keneano, ¿mā ōimismamē? Iskafakī kenenifo, Niospa ato shināmanaino:

Fake yomefāfe mia fanākani, mī ato fanāimaino, ixō kenenifo,” Jesús ato fani.

<sup>17</sup>Askafakī ato yoita ato makinoax kani peke rasi ano Betania ano. Nāno oxafistishini.

**“Fana higuera, mī anā fimiyanakama,” Jesús fani**  
(Mr. 11.12-14, 20-26)

<sup>18</sup>Mā penano Jerusalén ano anā okī Jesús meea fonāikōini. <sup>19</sup>Mā anā kakī Jesús ōini a fana higuera fai kesemē nikē. Nāskakē akiki kaxō āfe fimi fenani pipaikī. Akka fimiya inima, āfe pei fisti ini. Nāskakē yoikī iskafani: “Anā mī fimiyanakamaki,” faino koshikōi nā higuera xanarisatani.

<sup>20</sup>Askaito ōikakī aōxō tāpimisfāfe yōkanifo: “Kee, ¿afeskai na ifi xanarisatanimē?” ikaxō, <sup>21</sup>yōkaifono Jesús ato kemani: “Ē mato pāraima mā ea nikakōixō māri atiro na ē ifi higuera

xanafaa keskafakī. Nāskarifikā na machiri mā yoitiro iskafakī: ‘Nonoax tsekekainax fakafā mēra paketāfe,’ mā faino fakafā mēra paketiro. <sup>22</sup>Mā Epa Nios chanīmara fakōixō mā afara kīfaiato mato inātiro,” ixō ato Jesús yoini.

**“¿Tsōa mia nīchinimē mī xanīfo inō?” ixō Jesús yōkanifo anoxō achipaikakī**  
(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

<sup>23</sup>Ato askafata Nios kīfiti pexefā mēra ikikaini. Nā Nios kīfiti pexefā mēraxō ato tāpimanaino, nā ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofo fe judeo anifofo fonifo. Akiki fōkaxō yōkanifo iskafakakī: “¿Tsōa mia nīchinimē? ¿Tsōa mia yoiamē mī iskafanō?” ixō yōkanifo.

<sup>24-25</sup>Askafaifono Jesús ato kemani: “Ēri mato yōkanō. Ea yoikapo ē nikanō. ¿Tsōa Juan nīchinimē ato maotisafakī ato faka mēra ikimapakenō? Niospa nīchiyamakī yorafāfe nīchiniforaka. Akka mā ea kemaito, ēri mato yoikai tsōaōxō ē iskafaimākai.”

Ato askafaino, āa ranā mēenāpai fetsayanā. Shinānifo iskakakī: “Niospa Juan nīchini nō faito noko yoikī iskafatiro: ‘¿Akka afeskakī mā Juan nikamismamē?’ noko fatiroki,” ikanax yoinānifo. <sup>26</sup>“Akka nō iskafatiroma: ‘Yorafāfe Juan nīchinifo,’ nō fatiroma. Nō yorafoki mesei keyokōichi shinākani Niospa shināmanaino Juan ato yoipaoni,” ikanax xanīfofo yoinānifo.

<sup>27</sup>Nāskakaxō Jesús yoinifo iskafakakī: “Nō tāpiana,” faifono Jesúsri ato kemani iskafakī: “Ēri mato yoima tsōa ea nīchinimākī ē iskafanō,” Jesús ato fani.

**Meka fetsafaxō feronāfake rafeōnoa Jesús ato yoini**

<sup>28</sup>Jesús ato yoini: “Meka fetsafaxō ē mato yoinō. Feronāfake fisti fake

naetapa rafeya ini. Nāskaxō āfe fake iyoa yoini: ‘Ēfe tare ano kaxō ea yonoxotāfe,’ fani. <sup>29</sup>Askafaito āfe fāke kemani: ‘Ē kapaima,’ fani. Askafiax mā shināx kani.

<sup>30</sup>“Askata āfe fake chipokori yoini iskafakī: ‘Mīri kaxō ēfe tare ano ea yonoxotāfe,’ fani. Askafaito nāato kemani iskafakī: ‘Ia, epa. Ē yonotanōkī,’ fafiax kanima. <sup>31</sup>Akka, ėfatoto a āfe āpa fichipaiyai keskafakī axonimē?” ato faito, “Iyoato axoni,” fanifo. Nāskaxō Jesús ato yoini: “Ē mato pāraima. Nā xanīfo kori fixomisfo fe, nā kēro chotaferomafo āto chaka xatekanax mā Epa Nios Ifofakōikani. Akka mā afaa afeskafaxoma mā Epa Nios Ifofaama. <sup>32</sup>Akka Juan ato maotisafamis oni ato tāpimaxiki afeskax mā itromāki, Niospa fichipai keskara. Akka mā kai Juan nikamisma. Akka nā xanīfo kori fixomisfo feta nā kēro chotaferomafāfe nikakōinifo. Akka māto chaka mā xateama mā afara fetsafo shināmis,” ixō Jesús ato yoini.

**Meka fetsafaxō Jesús ato yoini a ato yonoxomis chakafoñoa**  
(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

<sup>33</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Ea nikakapo ē mato meka fetsafaxō yoinō. Tare ifāfe āfe tare ano uva fanani. Fanaxō akiki keneakeni. Nāskaxō mai pōkini a mēraxō uva tsinīxiki. Askatari pexe keya fani anoxō kexexiki tsōa mēeyamanō. Mā askafakī fetsaxō ato ināni nā uva tare kexenōfo. Nāskata mai fetsa ari kani. <sup>34</sup>Akka nā fimimistia mā āfe fanafo pachiaino, a yonoxomisfo nīchini a kexexonafo ato yōkaxō nā āfenā tiiri fixotanōfo. <sup>35</sup>Akka nā tare kexexonafāfe a xanīfo yonoxomis achikaxō fisti seteketsanifo. Askatari fetsari retenifo. Askatari fetsari tokirinī tsakaketsanifo. <sup>36</sup>Nāskakē tare ifāfe anā

āfe inafō ichapakōi nīchini. Mā foafono nā tare kexemisfāfe ato askari fanifo.

<sup>37</sup>“Mā ato askafapaxō āfe fakekōi nīchini aōnoa shināchakatama, ‘Ēfe fake nikatirofokī,’ ixō. <sup>38</sup>Akka mā āfe fake kaito fichikanax nā tare kexemisfo aa ranā yoinānifo: ‘Nato āfe apa naano na fanafo fixii kiki. A nari retekape na āfe fanafo nōkonā inō,’ inifo. <sup>39</sup>Nāskakata achinifo. Mā achikaxō tare pasotai iyokaxō retenifo. <sup>40</sup>Akka, ėmā tare ifo oxō a tare kexemisfo ato afeskafatiromē?” ixō Jesús ato yōkani.

<sup>41</sup>Ato askafaito kemanifo: “Ato retetiro ato noitama yora chakafokē. Nāskaxō tare ifāfe yora fetsafo āfe tare inātiro, nāfāfe inānōfo nā āfenā tiiri mā āfe fana fimifo pachiano,” ixō yoinifo.

<sup>42</sup>Nāskata Jesús ato yoini meka fetsafaxō: “ĒNa kirika kenea anoa mā anemismamē? Iskafakī kenenifo:

Tokiri pexe fapaikakī nā pexe famisfāfe na tokiri chakara ixō potafiafono, fetsafāfe fichikaxō na tokiri sharakōi ikaxō akiki pexe fatirofo. Nāskarifiakī xanīfofōfāfe, ‘Nakai afama,’ ikaxō Niospa Fake ōikaspamisfo. Askafafiaifono Niospa āfe Fake katonī nōko Ifo inō. Nāskakē nō akiki inimakōi, ixō kirika ano kenenifo,” Jesús ato fani.

<sup>43</sup>“Nāskakē ē mato yoi, taeyoi Nios fe rafexō āfe meka mā ato yoiyomis. Askafixō mā ea nikakaspai. Nāskakē Epa Niospa fetsafo yoi āfe meka ato tāpimanōfo afeska faxō Nios Ifo sharakōifatiromakī. <sup>44</sup>Akka tokiriki fetsa pakeki aō xao teketiro. Akka tokiri yoraki pakekī yamakōi fatatiro. Nāskarifiakī ē Niospa Fakekōixō a ea nikakaspaifono ē ato omiskōimaxii,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>45</sup>Akka nā Nios ato kīfixomisfo āto xanīfofo feta fariseofāfe nikanifo Jesús meka fetsafaxō ato yoiato. Nāskakaxō



tāpinifo Jesús atoōnoa yoiaito.

<sup>46</sup>Nāskakaxō achipainifo. Akka achipaifikani mesenifo yorafāfemāi chanīmara faifono Jesús Niospa meka ato yoimiskē. Nāskakē achinifoma achipaifikakī.

**Meka fetsafaxō Jesús ato yoini a  
feronāfake āfiyaino inimayanā  
piaifoōnoa yoikī**  
(Lc. 14.15-24)

**22** <sup>1</sup>Anā Jesús meka fetsafaxō ato yoini iskafakī: <sup>2</sup>“A Epa Nios xanīfo ika ano iskaraki ē mato yoinō. Nikakāfe. Nā xanīfāfe āfe fake āfi fiaino fista axoxiki. <sup>3</sup>Akka xanīfāfe a yonoxomisfo nīchini ato yoitanōfo fenōfo. Akka mā fōkaxō ato yoiāifono fekaspanifo. <sup>4</sup>Nāskaxō anā a yonoxomis fetsafo nīchini ato iskafayanā: ‘Ato yoikī iskafatakāfe: “Mā xanīfāfe āfe fāke āfiyaino mā itipinīsharakōi faa pixiki. Āfe fakka efapa mā ato retemana. Askatari fakka fake xoakōiari ato retemana. Mā keyokōi itipinīsharafakī, kookāfe pixikakī,” ’ ato fani. <sup>5</sup>Akka ato askafaifono ato fe fekaspanifo. Fetsa āfe tare ari kani. Fetsari kani āfe afama mīshti minikai. <sup>6</sup>Atirifāfe nā xanīfāfe inafō ato achikaxō ato seteketsayanā ato retenifo. <sup>7</sup>Nāskakē xanīfo ōitifishkifinakōini. Nāskaxō āfe sorarofō nīchini a retemitsamisfo ato reteyanā āto pexefori ato kōakī mītōkakōitanōfo. <sup>8</sup>Nāskaxō xanīfāfe a yonoxomis fetsafo yoini ato iskafakī: ‘Mē itipinīshara faa ēfe fāke āfiyaino pixiki. Akka nā chakafo ē ato kenamanafō fekaspakōiafokī. <sup>9</sup>Akka māri fotakāfe nā pexe rasi ano. Nāria ato fichixō nā mā ōiaifo ato yoikāfe fenōfo pii fenōfo, ēfe fāke āfiyaino,’ ixō ato yoini. <sup>10</sup>Nāskakē a yonoxomisfo fai fetsa fonifo. Mā fōkaxō yora ichapafo fichikaxō ato efenifo. Yora sharafo efeta yora

chakafori efenifo. Nāskakē xanīfāfe āfe fāke āfiyaino yorafo pexe fospikōinifo.

<sup>11</sup>“Nāskakē xanīfo pexe mēra ikikaini yorafo feaito itipinīsharafaxō ato rapati sharakōi ato ināketsani safenōfo āfe fāke fista akaino. Xanīfo ikikaini ato ōikai mā sharakōi safeketsafomakī. Akka fistichi rapati shara safea inima, chapokōi safea fichini. <sup>12</sup>Akka a rapati shara safeama fichixō yoini: ‘Āfeskakī mī rapati sharakōi safeax mī oamamē ēfe fāke āfiyafaiaino?’ Askafaino nā feronāfake tooxinima. <sup>13</sup>Nāskaxō xanīfāfe a yonoxomisfo yoini: ‘Na feronāfake otekere ata metexkeraxō fakishifā mēra potakāfe, anoax omiskōipakexanō eaiyanā,’ ixō ato yoini. <sup>14</sup>Nāskarifiāi Epa Niospa yora ichapa kenai a ika ano fenōfo nā āfe Fake Ifofaifo tii afe ipanakafo,” ixō Jesús ato yoini.

**“ĀXanīfo nō kori inātiromē noko  
yōkaito?” ixō Jesús yōkanifo**  
(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

<sup>15</sup>Nāskata mā Jesús ato yoiaito nikakata mā fokanax fariseofo yoinānifo: “Āfeskaxō nō Jesús afara chaka yoimatiromē? Afara chaka noko yoiaito nō yōaxiki,” ikanax yoinānifo. <sup>16</sup>Nāskafakata āto inafō nīchinifo, Herodes āfe inafōya iskafakī yoitanōfo: “Maestro, mā nō tāpia mī chanīmakōi yoimis. Nā Epa Niospa noko shināmapaiyai keskarakōi mī noko yoimis yorafāfe mīōnoa afara chaka yoifiaifono. Afara mī yoipai mī ranomisma. Keyokōi nāskarafos mī ato yoimis. <sup>17</sup>Nāskakē noko tāpimasharafe. Akka chanīmamakī noko yoife na romanō xanīfo nō kopifatiromakī askayamakī nō kopifatiroma rakikā,” fanifo. Jesús chakafamapaikakī askafanifo.

<sup>18</sup>Askafaifāfe ōikī Jesús tāpini feparapaiyāifāfe. Ato yoini: “Feparamisfāfe, āfara chaka mā ea

yoimapaime eōnoa afara chaka yoipaikī? <sup>19</sup>Akka mato kori exe ea ispakāfe a aō mā xanīfo kopifamis,” ato fani. Ato askafaito kori exe fisti fōxonifo. <sup>20</sup>Nāskaxō Jesús ato yōkani: “¿Tsōa femānā na keskaramē? ¿Tsōa aneri na kori exe ano keneamē?” ixō ato yōkaito, <sup>21</sup>kemanifo iskafakakī: “Nōko xanīfo César keskara,” fanifo. Nāskakē Jesús ato yoini: “Akka na kori exe Césarnākē César inākāfe, akka Niosnākē Niosri inākāfe,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>22</sup>Ato askafaito nikakani, ratekōiyanā. “Kee. Āfe mekakai tsōa finōtiroma,” ikanax a makinoax fonifo ōifaikani.

**“¿Yora naax anā otoax afeskatiromē?”  
ixō Jesús yōkanifo**

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

<sup>23</sup>Nāskatari afia pena fisti saduceofo fenifo Jesús ōifekani. Nā saduceofāfe yoimisfo iskafakakī: “Yora naaxkai anā afeskax ototiroma,” ixō shināmisfo. Nāskakaxō Jesús yōkai fevani fenifo iskafakakī: <sup>24</sup>“Maestro, Moisés yoini iskafakī: ‘Feronāfake naano āfe āfi feta fake akamax, one fētsa nā kēro fitiro, āfe āfi inō. Mā fixō afeta fake atiro āfe ōchi fake inō,’ ixō Moisés noko yoikī kenei.

<sup>25</sup>Akka nō mia yoikī taefanō. Noko nikafe chipo noko yoixiki. Akka nā nane tii siete inifo, feronāfake. Āto ochi iyoa āfiyai taeni. Mā āfiyax afeta fake akamax nani. Mā āfe ochi naano chipokoto fini. <sup>26</sup>Nāskarifiyai nā chipokori nani afeta fake akamax. Nāskatari chipoko fētsari fini, nāri nani afeta fake akamax. Nāskakanax akikinoax nai keyonifo afeta fake akanamax. <sup>27</sup>Nāskata mā nai keyoafono nā kērori chipo nani. <sup>28</sup>Akka, ¿a yorafo mā otokaxō nai mēraxō, fatoto nā kēro fixiimē, nā fistimāi fipakaxō?” ixō yōkanifo.

<sup>29</sup>Askafaifono Jesús ato kemani: “Mā kai afaa tāpiama. Nā kirika ano Niospa meka yoikī kenenifokai mā

tāpiama. Nāskaxori Niospa akai keskara āfe sharaōxō ari mā tāpiama. Na mā ea fanīrira yoiyai,” ato fani. <sup>30</sup>“Akka yorafo nakanax anā otokanax anā āfiyatirofoma. Kērofori anā feneyatirofoma. Nāskakanax ājirifo keskara itirofo nai mēranoax. <sup>31</sup>Akka, ¿a yorafo naax otokiaifo Niospa yoini keskara, a kirika keneano mā ōimismamē? <sup>32</sup>Iskafakī Niospa yoini: ‘Ēfi mī xinifāfe āto Nioskōiki, Abraham ikaino Isaaca ikaino Jacobo ikaino,’ ixō Niospa yoini. Akka yorafo mā nafiafono naafoma keskara Epa Niospa ato ōimis. Niospa yoini iskafakī: ‘Ēkīa āto Nioskōi,’ ixō Niospa yoini.” Nāskara Jesús keyokōi ato yoini.

<sup>33</sup>Saduceofāfe nikanifo Jesús ato askafaito, “iAira! iNikakapo! Jesús sharakōi yoi,” ikanax yoinānifo.

**“Akka, ¿fato meka sharafinakōiamē,  
nā Niospa shināmanaino Moisés ato  
yoiniraka?” ikaxō fariseofāfe  
Jesús yōkanifo  
(Mr. 12.28-34)**

<sup>34</sup>Nāskakē saduceofo Jesús ato meka xatemanaito nikakaxō fariseofo ichanākanax Jesús ano fenifo. <sup>35</sup>Akka feronāfake fisti a Moisés yoikī kirika kenei keskara ato tāpimamis ini. Nāto Jesús fanīrira kemamapaikī yōkani, <sup>36</sup>“Maestro, ¿fato meka sharafinakōiamē, nā Niospa shināmanaino Moisés keneniraka sharafinakōia?” faito,

<sup>37-38</sup>Jesús yoini iskafakī: “Moisés yoikī taefani iskafakī: ‘Nōko Ifo Nios noikōikāfe nōko ōitifyaxō, nōko māpori shināsharakōita, nōko yōshi sharafoyaxori.’ Nā mekafi sharafinakōiakī nā Moisés yoini keskara. <sup>39</sup>Nāskatari nā ē mato taefakī yoiya keskarakōiri nāno fetsari, a mia chaima nikari noisharafe a mīa mī noimeai

keskafakī ixō Moisés keneni. <sup>40</sup>Moisés noko yoini keskai afeskax nō shara itiomākī. Askatari a Niospa meka yoisfāfe yoinifo keskai afeskaxri nō askatiromakī. Akka nō askasharapai nā meka rafe nikakōisharax nō askasharakōitiro,” ixō Jesús ato yoini.

**“Akka, ¿tsōa fenamē Cristo?”**

**ixō Jesús ato yōkani**

*(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)*

<sup>41</sup>Fariseofo afe ichanāyoafono, <sup>42</sup>Jesús ato yōkani: “Akka, ¿nā Niospa katoa nā Cristoōnoa, afaa mā shināimē? ¿Tsōa fenamē?” ato faito kemanifo: “David āfe fenakīa,” fanifo. <sup>43</sup>Nāskata Jesús ato yoini: “David Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino nōko Ifo Cristoōnoa kirikaki keneni iskafakī Cristo oyoamano. Ē mato yoinō mā shinākōinō:

<sup>44</sup>Epa Niospa ēfe Ifo yoini

iskafakī: ‘Mī efe xanīfokōi ipanakaki.

Akka nā mia noikaspaifo mī ato finōkōinō ē ato mīnāmā nīchikai,’ ixō Epa Niospa yoinino David kirika keneni.

<sup>45</sup>“Akka, ¿afeskai Cristo David āfe fena itiomē, nā David Cristo ēfe Ifora fafiapaonino?” Jesús ato fani.

<sup>46</sup>Ato askafaino nikakakī tsōakai pishta kemanima. Nāskakē akiki ranokakī anā tsōa afaa pishta yōkanima.

**Jesús ato yōani fariseofoya a Moisés yoini keskara ato tāpimamisfo**

*(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)*

**23** <sup>1</sup>Mā askafata Jesús yorafo yoini aōxō tāpimisfoya: <sup>2</sup>“A Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo feta fariseofāfe a Moisés yoini keskara mato tāpimakani. <sup>3</sup>Akka ato nikakāfe. Nā mato yoiāifo keskara akāfe. Akka nāfāfe nā yoiāifo keskara akanima. Nāskakē nā yoiāifo keskara

akātama afara fetsafo amisfo. Nāskakē māri ato keskara iyamakāfe. <sup>4</sup>Āto patoronō ato yoitiro iskafakī: ‘Na efekōi pefexō fōtakāfe,’ ato fafiāxō ēri foyoikanō ato fatiroma. Nāskarifiakī a Moisés keneni ato tāpimamisfo feta fariseofāfe mato afara fekaxkōi yoisfāfe afeskax Epa Nios fe mā itiomākī Epa Nios matoki inimanō ikaxō. Nāskafikaxō mato afara axosharamisfoma. <sup>5</sup>Afaa mīshiti sharafo apaikani yorāfāfe noko ōinōfora ikaxō kakapaiyanā. Niospa meka kirikaki kenekata koiro kafo pishta fakāta a mēra Niospa meka nanekaxō āto fishpi ano nētamisfo. Askatari āto pōya anori nētamisfo. Askatari tari kepanātia chainipa safemisfo sharakōira noko fanōfo ikaxō. <sup>6</sup>Askatari sharakōi anoxō pipaimisfo, askatari tsaoti sharakōi anori tsaopaimisfo ichanāti pexe anoax, keyokōichi noko ōinōfora ikanax. <sup>7</sup>Nāskakata nā yora ichapa rasi ano fopaikani noko finōkakī noko yoisharakakī, ‘Maestro noko fanōfora,’ ikanax.

<sup>8</sup>“Akka mā, ‘Maestro, noko fakāfe,’ ato fayamakāfe. Akka keyokōi mā yora fisti keskara. Tsoa fetsakai finama. Akka mato Maestro fisti finakōiaki. <sup>9</sup>Nāskakē iskaratīa nono mai anoxō tsoa Ēpa fayamakāfe. Akka nōko Epa Nioskōi nai mēra ikaki. Nā fisti Epa nō fatiroki. <sup>10</sup>Askatari tsoa ifofayamakāfe. Akka nā Epa Niospa katonī fisti na Cristo fisti mā Ifofatiro. <sup>11</sup>Nā fatora fetsa xanīfo ipai nā ato yonoxomis keskara itiro. Nāskaxō ato afara axosharatiro. <sup>12</sup>Akka fatora fetsa ato finōpaiyato a keskara Niospa ato nāmā nīchitiro anā afaa inōma. Akka a shināi iskai: ‘Ēkai afama, ē fetsafo finōpaima, ē ato keskarama,’ ixō shināito Niospa fetsafo finōmainīfōfā sharakōi nīchitiro,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>13</sup>Nāskata Jesús a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfoya

fariseofo yoini iskafakī: “Moisés meka ato tāpimamisfāfe, māri fariseofāfe ea nikasharakāfe. Māfi ato pārापaimiski. Mākai a mā yoia keskara mā ato yoimisma. Mā ato xītimis Epa Nios Ifofayamanōfo. Māri mā Nios Ifofamisma. Nā Nios Ifofapaiyaifo mā ato xītimis. iOoa! Epa Niospa mato fāsi omiskōimaxii.

<sup>14</sup>“iOoa! Mā omiskōikai, Moisés meka ato tāpimamisfāfe fariseofo fe. Mā ato yoimiski iskafakī: ‘Nō mato afara shara faxōira,’ ixō mā ato pārāmis. Akka kēro ifomafa mā pāraxō mā peXe fiamis. Nāskaxō mā Nios kīfikī mā chaikōi kīfimis yorafāfe sharakōi shinānōfora ixō. Nāskakē Epa Niospa mato fāsi omiskōimaxii.

<sup>15</sup>“iOoa, a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe, mā omiskōixii fariseofo fe! Akka mā judeofoma ari kafāsamis ato yoikai noko keskara inōfora ikax, nō mato Niospa meka tāpimanōra ixō. Askafixō mā ato yoisharamisma. Nāskakē mato nikakanax mato keskarari ikani kiki. Mā chakakōifo nāfori chakafinakōia ikani kiki. Nāskakē mā nakanax Epa Nios ari foxikanima. Mato fe nā omiskōipakenakafo mēra foxikani.

<sup>16</sup>“iOoa! Niospa mato omiskōimaxii, mā ato mēstekōi yoimiskēma. Mā tāpīamafixō mā ato paramiski ato tāpīmapaikī. Mā fēxo keskarakī fēxo afe fēxo iyoikai nā rafe fenotirofo. Nāskarifiakī Niospa meka anoriyamafiano mā ato paramiski iskafakī mā ato yoikī: ‘Ē mato paraīma. Nāskakē ē mato yoi, nā ē mato yoīyoa keskara ē ayamaito Nios kīfīti pexefānē ea omiskōimatiro,’ mā imis. ‘Akka nā Nios kīfīti pexefā aneōxō mā yoīyoa keskafakī mā ato axoyamaxō shināchakayamakāfe. Askafixō nā Nios kīfīti pexefā mēranoa oro aneōxō mā

ato yoīyoa keskafakī ato axokāfe,’ ixō mā ato yoimis. <sup>17</sup>Mā tatimakōīfo, askatari mā fēxo keskarakōīfo. Akka, ġfato sharafīnakōīamē? Nā Nios kīfīti pexefā mēranoa oro raka sharafīnakōīa, askayamai Nios kīfīti pexefā raka sharafīnakōīa. Akka oro ares rakax shara itiroma. Akka Nios kīfīti pexefā mēramāi rakax shara itiro.

<sup>18</sup>“Nāskarifiakī, ‘Nā ē mato yoīyoa keskara ē ayamaito nā a kamakixō yoinā koati mīsāmāfānē ea omiskōimatiro,’ ixō yoimisfo. Akka mā fariseofāfe, anorima mā ato yoikī iskafamis: ‘Nā mīsāmāfā aneōxō mā ato yoīyomis keskafakī mā ato axoyamafixō shināchakayamakāfe. Askatari nā mīsāmāfā kamakixō yoinā koaki nā yoinā aneōxō mā ato yoīyomis keskara akāfe,’ ixō mā ato yoimis.

<sup>19</sup>“Akka mā fēxo keskarakōi. Akka, ġfato sharafīnakōīamē? Nā afarafo mā Nios ināi raka sharafīnakōīa, askayamai a kamakixō yoinā koati mīsāmāfā raka sharafīnakōīa. Akka nā yoinā ina ares shara itiroma. Askafīax nā shara, māmāi mā Nios ināno mīsāmāfā anoxō koakī. Nāskakē nā yoinā inapa nā koati mīsāmāfā finōama. <sup>20</sup>Akka nā koati mīsāmāfā aneōxō afara yoīaito nā koati mīsāfā fīstīōnoa aneīma. Akka nā mīsāmāfā kamaki rakaōnoari yoi. <sup>21</sup>Akka nā Nios kīfīti pexefā aneōxō afara yoikī Nios kīfīti pexefā fīstīōnoa yoīma. Akka Niosri a mēra ikano mā yoi. <sup>22</sup>Akka nā nai aneōxori mā afara yoikī, nai fīstīōnoa mā yoīma. Nā Nios Xanīfo nai mēra ika anoāfori mā yoi.

<sup>23</sup>“iOoa, a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe fariseofo feta! Ea nikakapo. Māfi ato parापaimiski. Māto afama mīshtifo mā Nios ināpaīfikī a Niospa afara fetsa yoīa keskara mā shināmisma. Mā māto fana mīshtifo nā korātorofo fana fetsa mīshtīfori mā Nios

ināmis. Akka fetsafo mā ato yonomaxō afara fichipaifaifāfe mā ato noikima mā ato afaa ināmisma. Epa Niospa yoini keskafakī mā ato noima. Akka a mā yoiai keskara tsōa māto meka chanīmara fatiroma. Nāskaxō māto fana mīshtifo mā Nios ināfikī a Niospa yoia keskara mā shināima. <sup>24</sup>Akka mā nā fēxo afe fēxo iyotiroma keskarāfo. Nāskarifiakī māri mēstekōi shināsharaima yorafo Niospa meka tāpimapaifikī. Nāskaxō afara sharakōifo mā ato tāpimasharamisma. Akka afara sharama mā ato tāpimamis. Akka nāpe pishta māto kecho mēra naneano, mā fixō mā potamiski. Akka nā camello efapakōi mā potakaspakī mā ayamis.

<sup>25</sup>“iOoa, a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe fariseofo feta! Mā ato parapaimiskōi. Akka māto kecho yafi māto sapa femākīa fisti chokasharafikī, oke mērakai mā chokasharamisma, nachoshtax pisikōi itiro. Nāskarifiakī mā yorafo ōimapai nafo sharafora noko fanōfora ixō. Akka māto shinā mēraxō mā shara shināyamafikī, oa choshta pisi keskaraxō. Nāskaxō afafo māto ato fiamis fetsafo ratexō. Askatari mareshkōi mā shinākī, ichapakōi fichipaikī mā icha icha famis. Nāskakē Epa Niospa mato omiskōimakōixii. <sup>26</sup>Fariseofāfe, māakai mēstekōi shināsharamisma. Akka iskaratīa māto shinā mēraxō shināsharakāfe, isharakōixikakī. Anā afaa chaka shinākakima. Nāskaxō mā yorafo ikisharakōitiroki.

<sup>27</sup>“iOoa, a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe, fariseofo feta! Māfi ato parapaimiski. Māfi nā mafa kini keskaraki. Akka mafa kini femākīa oxo sharakōi nō ōifiaino oke mēra sharama. A namisfāfe āto xaofō fospikōia pisia fetsa fetsatapafo.

<sup>28</sup>Nāskarari shara keskara yorafāfe mato

ōikani. Akka māto shinā mēraxō mā shara shināima. Afara chakakōifo mā shināmis, ato mā parakōimis.

<sup>29</sup>“iOoa, a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe, fariseofo feta! Mā ato parapaimis. Nāskakē Niospa mato omiskōimakī finakōixii. Nā māto xinifo a Niospa meka yoimisfo fetsafāfe ato retenifo maiāfo ano mā tokiri famis a māto xinifo namisfo ato shināxikī. Nāskaxori a maiāfo mānāo charofori mā famis yorafāfe ōikakī na mēra sharakōira fanōfora ixō. <sup>30</sup>Nāskaxō mā yoimis iskafakī: ‘Nōko xinifāfe a Niospa meka ato yoimisfo retenifo keskafakī nōri niyoxō nō ato retekeranima,’ ixō mā yoimis. <sup>31</sup>Akka nā mā yoiai keskara chanīma. Māto xinifāfe ato chakafakī ato retenifo. Māri ato keskarakōifo. <sup>32</sup>Nā Niospa matoki nīchiari mā retexii. Akka nā mā apaiyai keskafakī ayotakāfe.

<sup>33</sup>“Mā afara chakafa fafāfāini. Nāskakē mā rono keskarāfo. Mā chakafa fafāfāini. Mā rono paekapato fake keskarakōifo. Nāskakē mā omiskōipakenakafo mēra mā kaxii. Akka afeskax mā faki ichotiroma. Askatari tsōakai mato nētefatiroma. <sup>34</sup>Nāskakē a Niospa meka yoimis ē matoki nīchikai. Askatari a Niospa meka tāpisharakōixō shināsharakōimisno ē nīchikai. Nāskatari a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfori ē matoki nīchixii. Nāskakē atiri mā ato retexii. Askatari fetsafori ifi cruz ikaki mā ato mastaxii nanōfo. Askatari fetsafori māto ichanāti pexe mēraxō mā ato kosxaxii. Nāskakī mā ato omiskōimakōixii. Nāskaxori fetsafori mā ato chīfafafāsa faxii ato omiskōimayanā. <sup>35</sup>Nāskakē Epa Niospa matori omiskōimaxii nā māto xinifāfe nā yora sharafo retenifono. Akka taefakī nā Abel sharafiano āfe ōchi reteni. Askatari fetsafori sharafafono ato retenifo. Chipori mā xini ichapa finōano nā Zacarías,

Berequías fake, mǎto xinifáfe retenifo. Nǎ Zacarías feronǎfake sharafiano Nios kífiti pexefǎ chaimashtaxō koati mǎsamǎfǎ nakirafexō retenifo. Nǎskakē Niospa atoōxō mato omiskōimaki finakōixii.

<sup>36</sup>Akka chanǐma ē mato yoinō. Na yorafo iskaratǐa niyoafo Niospa ato omiskōimaki finakōixii,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús Jerusalén anoafo ato shinǎi oiáni**  
(Lc. 13.34-35)

<sup>37</sup>Anǎ Jesús ato yoini iskafakǐ: “iOoa, Jerusalén ano ikafáfe! Mǎfi a Niospa meka yoisimiso mǎ ato retemiski. Askatari aōnoa áfe meka shara yoitanōfo Niospa mato ano nǐchiafori mǎ ato tokorinǐ tsakakǐ retemis. Oa takaranǎ áfe fakefo áfe pei nǎmǎ onetiro keskafakǐ ē mato kexepaifaito mǎ ea nikakaspamis. Mǎfi ekeki omismakǐ ē mato ikipanǎ. <sup>38</sup>Akka oikapo, iskaratǐa anǎ tsōa mato kexeima nǎ mǎ imis ano. <sup>39</sup>Ē mato yoinō, iskaratǐakai mǎ ea anǎ oima. Nǎ ē oaitǐa mǎ ea oixii. Nǎ ē nai mēranoax ē oaitǐa mǎ yoikǐ iskafaxii: ‘Nafi Niospa nokoki nǐchia. Fǎsi sharafinakōia Epa Niospa na shara fapanaka,’ ixō mǎ eōnoa yoixii,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús ato yoini: “Na Nios kífiti pexefǎ pǎoixii,” ixō**  
(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

**24** <sup>1</sup>Nǎskata Jesús Nios kífiti pexefǎ mēranoax tsekekainaino, aōxō tǎpimisfo akiki fēkaxō yoinifo iskafakakǐ: “Ifo, oipo. Nōko Nios kífiti pexefǎ sharakōi,” fanifo. <sup>2</sup>Askafaifono Jesús ato yoini: “Na mǎ oiai, akka ē mato pǎraima anǎkai tokirifo petsanǎmēxima, keyokōi pǎoixii. Na tokirifori maoui fetsexii,” ato fani.

**Afaa afeskaximǎkai mǎ chaima nōko mai keyoaino Jesús ato yoini**  
(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

<sup>3</sup>Askata fonifo mǎchifǎ Olivos ano. Nǎno Jesús tsaoni. Nǎskakē aōxō

tǎpimisfo akiki fonifo yōkaxikakǐ iskafakakǐ: “Nō tǎpipai mǐ noko yoinō afetǐa iximē a mǐ yoiai keskai. Afeskaxō nō tǎpititromē a mǐ anǎ oxiai mǎ mai keyoaino noko yoife,” fanifo.

<sup>4</sup>Askafaifono Jesús ato kemani: “Kexemesharakani mǎ ato nikaino mato afara chakafamatirofoki. <sup>5</sup>Yora ichapa fēkaxō, ‘Ē Cristora,’ ixō mato paraxikani. <sup>6</sup>Nǎskaxori mǎ nikaxii yorafo retenǎifáfe chai inoax. Nǎskatari nonoaxri askaxikani retenǎkani. Askara ōi, rateyamakáfe. Nǎ ē mato yoisim keskakōi kiki. Nǎskafiax nōko mai fena keyoxima kiki, chipo ixii. <sup>7</sup>Akka yorafo mai fetsa anoax mēenǎpaiyaifono yora fetsafori mai fetsa anoax retenǎxikani. Askatari fonǎiki finakōixikani afaa pikanima. Nǎskatari nǎ mai fetsa anoax mai naya naya ixii. Askatari pae finakōia fetsa fetsatapafo nokoxii kiki. <sup>8</sup>Akka taei nǎ omiskōiaifo, askai fetsexii.

<sup>9</sup>“Nǎskata mato achikaxō fetsafo mato inǎxikani mato omiskōimanōfo. Nǎskaxō mato retenōfo. Nǎskaxō keyokōi nǎ mai tio anoxō eōxō mato noikaspaxikani. <sup>10</sup>Nǎskatari yora ichapafáfekai ea anǎ chanǐmara fakanima. Nǎskakanax āa ranǎ noikaspa faatanǎxikani. Nǎskakaxō yora fetsa yōsixikani ato achinōfo. <sup>11</sup>Nǎskatari yora ichapafo āa chanǐxikani iskakani: ‘Ea Niospa shinǎmani kiki ē Niospa meka mato yoinō,’ iki āa chanǐxikani. Nǎskaxō yora ichapafo ato pǎraxikani. <sup>12</sup>Nǎskaxō ato chakakōi faxikani. Ato noimisfo keskafakǐ atirififáfe anǎ ato noisharaxikanima. <sup>13</sup>Akka nǎ ea shinǎmakixoma ea shinǎkōiai nǎfi ēfe Epa Nios fe ipaxatiroki. <sup>14</sup>Nǎskakē na meka shara Jesúsnoa nikaxakani Jesús noko nǎxonikē Epa Nios xanifo anoax nō afe ipaxanō. Na maifo tii ano ato yoiaifono, chipo nōko mai keyoxii.

<sup>15</sup>“Nā Niospa meka yoimisto Daniel a inōpokoai yoikī keneni iskafakī: ‘Nios kīfīti pexefā mēra afara chakakōi faxikani,’ ixō kirika keneni. Nāskakē na kirika kenea anexō tāpikāfe. <sup>16</sup>Nā chakafinakōia ōikanax, nā Judea anoafō machi keya ano ichorisatakāfe.

<sup>17</sup>Askatari āfe pexe māmākīa tsaoxō ato fichiax koshikōi fotopakekafā āfe afaa fiamax ichtiro. <sup>18</sup>Askatari a āfe tare ano yonoaito anā oxō āfe rapati fitiroma. <sup>19</sup>Askatari a kēro fake naneafō fe a fake yome pishta chocho amaifo omiskōixikani māmāi yorafo omiskōifinakōiaifono. <sup>20</sup>Akka Epa Nios kīfīkāfe iskafakī: ‘Epa Niosi, noko omiskōimayamafe nōko pena tenetiāa askayamāi yōtaino matsi meexikākīma,’ ixō yoikāfe. <sup>21</sup>Askatari a omiskōiaifo nokoxii, taeyoi askakatsaxākīma. Nā Niospa yora onifakī taefanitīa tsōa askara ōiyomisma. Askatari anā tsoa chipo omiskōinakama. <sup>22</sup>Akka a omiskōiaifo nōko Ifāfe xateyamano, tsoa nikeranama nai keyokeranifo. Akka afe yorafo ato noikī omiskōinōfoma xateni atomāi katonixakī.

<sup>23</sup>“Akka fētsa mato yoikī iskafaino: ‘Ōikapō, nakīa Cristo,’ mato fayana, ‘Oa onokīa, ōikapō,’ mato faito nikayamakāfe. <sup>24</sup>Akka nā chanīmisfo fekani, ē Cristora ixikani, nāfo nō Niosxō nō mato yoirā ikani. Nāskakaxō tsōa atiroma keskara fakani Satanās yōshixō mato parapaikakī. Nā Niospa ato katoafori nāfo ato parapaikani. <sup>25</sup>Mē mato yoikai iyoamano shināsharakāfe. <sup>26</sup>Nāskakē mato parapaikani: ‘Cristo mā tsōa istoma ano oa,’ ikaxō. Nāskakē ari foyamakāfe. Askatari mato iskafakani: ‘Ōikapō, na Cristo na pexe mēra,’ mato faifāfe ato nikayamakāfe. <sup>27</sup>Akka nā kana peikī fafetanaito nō ōitiro keskara, nāskarifiāi ē oxii xafakiākōi ea ōixikani ē oaito. <sup>28</sup>Akka nā naafo ano ishpifo

ichanātiro. Nāskari fakī keyokōichi ea tāpixikani ē oaito,” ato fani.

**“Niospa Fake fotoaino afe keskara iximākai,” ixō Jesús ato yoini**  
(Mr. 13.24-37; Lc. 17.26-30, 34-36; 21.25-33)

<sup>29</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Akka nā penatari, nā omiskōiaifo mā keyoano, xini fakishkōi ixii, ōxeri anā chaxaxima. Fishifori nai mēranoax pakei fetsexii, askatari nā nai mēranoafō naya naya iki fetsexii. <sup>30</sup>Nāskatari ōixikani nai mēranoax afara afeskaraito mā tāpinō ē fotoaitīa. Nāskatari keyokōi nā maitio anoax ratei fetseyanā oiaxikani. Nāskatari ea ōixikani ē nai mēranoax nai kōinī fotoiyōaito. Ē sharafinakōia ēfe sharaōnoax ē fotoaito ea ōixikani. <sup>31</sup>Nāskatari ēfe ājirifori ē yoixii āto maneti fāsikōi manekakī chāi chāisafanōfo a nikakanax efe yorafo a ē ato katoa ichanānōfo. Chai inoax fisti rasi efe yorafo fexikani nāno fistiax ichanāxikakī.

<sup>32</sup>“Akka shinākapo ē mato yoinō. Mā yōkkafaino mā tāpitiro āfe pei sirikiāito. Nāskakē āfe peifo keyopakeaito ōikī mā tāpitiro māmāi chaima xiniaito. <sup>33</sup>Nāskarifiakī afarafo afeskaraito ōikī mā tāpitiro mē chaima oaino askai fetsexii. <sup>34</sup>Ē mato pāraima ē mato yoikōi, na ē mato yoiai keskara nono mai anoxō yorafāfe nayokaxoma ōiyokani. <sup>35</sup>Akka nai fe mai keyoi. Akka ēfe meka fisti keyonakama, nā ē mato yoiai keskakōi.

<sup>36</sup>“Afetiāra nai mēranoax ē oxii tsōakai tāpiama. Nā ājirifāfe nai mēra ifiakaxō tāpiafoma. Ērikai tāpiama. Ēfe Epa Nios fistichi tāpia. <sup>37</sup>Akka nā Noé niyoano ini keskai, nāskarifiāxii ē anā oaino. <sup>38</sup>Nāskata fakafānē ato maiyoamano, Noé kanōanāfā mēra ikini, yorafo pikāta, ayakāta fianākāta ikaifono. <sup>39</sup>Akka tsōa shināyamaino mā

faka faipafaxō keyokōi ato āsakī mitokōini. Nāskarifiāxii ē oaino ea shinātama afara chakafaifono.

<sup>40</sup>Nāskatari feronāfake rafeta āto tare ano yonokani. Fetsa ea ari kai yamarisatatiro. Akka fetsa nētetiroti nā omiskōipakenakafo mēra kaxiki.

<sup>41</sup>Nāskarifiāi kēro rafeta xiki renekani. Fetsa ea ari kai yamarisatanaino akka fetsa nētetiroti nā omiskōipakenakafo mēra kaxiki.

<sup>42</sup>“Nāskakē itipinīsharakāfe oa mā moinākakafanai keskakāfe. Akka mā tāpiamaki afetiāra ē anā oxikai.

<sup>43</sup>Nāskakē māri nā keskara tāpisharakāfe. Akka pexe ifāfe mā tāpixō afetiā yometso nokoimākai ixō āfe pexe itipinīshara fatiro mā moixō, a mēra ikiāx yometsoyamanō.

<sup>44</sup>Nāskarifiāi māri itipinīsharakāfe. Akka oimara ixō mā ea manayamaino ē matoki nokorisatani,” ixō Jesús ato yoini.

**Ina shara yafi ina chakaōnoa Jesús yoini**  
(Lc. 12.41-48)

<sup>45</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Ē mato yoinō afe keskaramākī a yonoxomis shara mā tāpinō. Xanīfāfe mai fetsa ari kakī, a yonoxomis āfe pexe ano nīchifaini nānoxō a yonoxomis fetsafo a piaifo pena tii ato ināfafainō.

<sup>46</sup>Mā mai fetsa ari katani oxō ōitoshini a yonoxomisto mā yonoxosharakōiano. Nāskakē akiki inimakōini a yonoxomistri inimakōini māmāi yonoxosharakōiax.

<sup>47</sup>Ē mato paraima. Nāskaxō āfe xanīfāfe mā xanīfo imaxō āfe afama mīstiffo kexexonō inātiro. <sup>48</sup>Akka nā yonoxomis chakapa shinātiro: ‘Ēfe xanīfo fena oimara,’ ixō. <sup>49</sup>Nāskaxō a yonoxomis fetsafori ato seteketsani. Askatari nā pāemisfo fe rafexō ato feta piyanā askatari ato feta ayayanā. <sup>50</sup>Iskaratiā ēfe xanīfo oimara ixō manasharayamaino

nā penata āfe xanīfo nokorisatani. <sup>51</sup>Mā oxō nā yonoxomis omiskōimaxii. Nā yora keparanāmisfo fomisfo mēra potaxii. Nāskakē anoax oiāiyanā omiskōipakenaka,” ixō Jesús ato yoini.

**Meka fetsafaxō Jesús ato yoini diez xotofake xomayaōnoa**

**25** <sup>1</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Ē mato yoinō meka fetsafaxō mā tāpinō ē anā oxii a Nios Ifofafoōnoax afe keskara ixikanimākai. Akka nā diez xotofake xomayafāfe āto rāpari fifaikani fonifo. Feronāfake rama āfiyaino afe fista mēra foxikakī manai fokani fonifo. <sup>2</sup>Akka nā cinco xomayafāfe shināsharanifoma, itipinīnifoma. Akka nā cincofāferi shināsharanifo. <sup>3</sup>Akka nā shināsharaifāfema āto rāpari foiyakakī āto kirosī fonifoma anā fospifaxikakima. <sup>4</sup>Akka nā shināsharakōiaifāfe āto manishomoki kirosī fonifo. Askatari āto rāpari fonifo. <sup>5</sup>Akka feronāfake fena nokoyamaino, mā fakishaino, oxakatsa ikani. Nā kēro xomayafo oxanifo. <sup>6</sup>Nāskakē yame nakekafanaino nikanifo kenaiifāfe iskaifono: ‘iMā nā feronāfake oi kiki! iMoinīfofākāfe, ifixikakī!’ ato faifono. <sup>7</sup>Nāskakē nā kēro xomayafo moinīfofākata itipinī fakī fetsanifo āto rāparifo ōtaketsakakī. <sup>8</sup>Nāskata nā cinco xotofake shināsharaifāfema nā cinco xotofake shināsharaifo āto kirosī pishta yōkanifo: ‘Noko kirosī pishta inākāfe. Nōko rāpari otasharaima kiki,’ ato fanifo.

<sup>9</sup>“Ato askafaifono nā xotofake shināsharaifāfe ato kemanifo ato iskafakakī: ‘Maa. Nō mato inātiro, nōri afaa otatiroma. Akka mā kaxō fitiro a kirosī miniaifo anoa fitakāfe mātonā faxikakī,’ ato fanifo. <sup>10</sup>Akka nā cinco xotofakefāfe kirosī fiifofāfono nā manaifo feronāfake nokoni. Nāskakē nā



cinco xotofakefo shara shināmisfo nā feronāfake mā nokoaino afe pexe mēra ikiniho afeta fista ayanā pixikāki.

Nāskakaxō pexe fepti feponifo.

<sup>11</sup>Nāskano nā xotofakefo kirošī fitakani anā fenifo. Mā fēkaxō iskafakī yoitoshinifo: ‘Xanīfo, noko fepti fēpexōfe nō ikikanō,’ faifāfe, <sup>12</sup>ato kemani: ‘Maa. Ēkai mato ōimisma, ē mato ikimatiroma,’ ato fani.

<sup>13</sup>“Nāskarifiakī māri isharakōixō ea manasharakōikāfe. Afetiara ē anā matoki oxikai tsōa tāpiamaki,” Jesús ato fani.

#### **Meka fetsafaxō koriōnoa Jesús ato yoini**

(Lc. 19.11-27)

<sup>14</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Ē anā mato yoinō Nios xanīfo iskaraki.

Feronāfake mā mai fetsa ari kakī a yonoxomis kenaxō yoini āfe kori kexexonō. <sup>15</sup>Akka a yonoxomis fetsa ināni cinco mil. A yonoxomis fetsari ināni dos mil, fetsari ināni mil. Akka nā kori kexekī tāpia ichapa ināni. Akka a kori kexekī tāpisharafomari ichapa ato inānima. Nāskax kani mai fetsa ari.

<sup>16</sup>Akka āfe ina fetsa nā cinco mil fiato nā kōri afama mīshti fini. Nāskaxō anā cinco mil fini āfe afama mīshtiōxō.

<sup>17</sup>Nāskafakīri nā dos mil kori fiato nāatori nāskarifani afianā dos mil kori fikī. <sup>18</sup>Akka nā mil kori fiato nāato kori oneni āfe xanīfo mekexokī. Mai kini mēra maifani.

<sup>19</sup>“Akka mā samarakax anā oni āto xanīfo. Mā oxō a yonoxomisfo nā tres ato yōkani afe tii kori fixofafomākī. <sup>20</sup>Nāskakē nā cinco mil kori fini akiki oi taeni. Nāskaxō āfe xanīfo kori ināni iskafakī yoivanā: ‘Xanīfo, mī ea cinco mil kori ināti. Akka ē finōmainīfofā anā cinco mil faxō ē fia. Ōipo. Nakīa mī kori,’ fani.

<sup>21</sup>“Askafaito āfe xanīfāfe yoini: ‘Aicho, mī ea yonoxomis sharakōi. Nā pishta ē

mia ināoxō mī yonosharakōia. Nāskakē ēfe afama mīshtifo ichapakōi ē mia anā ināni mī ea kexexonō. Nāskakē nā ē inimai keskariai mīri inimafe,’ ixō yoini.

<sup>22</sup>“Nāskatari a yonoxomis fetsari chipo oni, nā dos mil kori fini. Oxō yoini iskafakī: ‘Xanīfo, mī ea dos mil kori ināni. Akka ē finōmainīfofā anā dos mil faxō ē fia. Nakīa mī kori,’ fani. <sup>23</sup>Nāatori askafaito āfe xanīfāfe yoini: ‘Aicho, mī ea yonoxomis sharakōi. Nā ē mia ināoxō mī yonosharakōia. Nāskakē ēfe afama mīshtifo ē mia anā kexemani. Nāskax mīri nā ē inimai keskariai mīri inimafe,’ fani.

<sup>24</sup>“Nāskata a yonoxomis fetsari oni nā mil kori fini. Mā oxō āfe xanīfo yoini: ‘Xanīfo, ē tāpia mī feronāfake mitsisipakōi.

A mī fanama ano a mī fimis. Askatari a mī saakama ano afori mī fimis. <sup>25</sup>Nāskakī ē mesekī ē mia kori maifaxōa. Nakīa mī kori,’ faito āfe xanīfāfe kemani: <sup>26</sup>“Mī ea yonoxomis chakakōi. Askatari mī xanikōi. Akka, ūmī shināmē a ē fanama ano afo fita, a ē saakama ano afori ē fimis? <sup>27</sup>Nāskakī nānori mī shinākī mī kori banco ano ea fāxōama anā oxō ē kori ichapa fikerana mā ēfe kori ichapano ē anā fikerana,’ fani.

<sup>28</sup>Nāskaxō nā ano afo ato yoini: ‘Nā feronāfake nā mil kori fiakāfe fetsa ināxikakī nā kori diez milya,’ ato fani.

<sup>29</sup>Akka nā afara ichapaya ichapayakōi itiro. Nāskaxori āfe afara ranāri anā meketiro. Akka nā afaa ichapayama āfe afara fiatiro anā afaa ichapaya iyamanō.

<sup>30</sup>Nāskata a yonoxomis chaka mā potaxō fakishifā mēra nīchini nā fakishi mēranoax oiayanā omiskōipakexanō,” ixō Jesús ato yoini.

#### **Mā mai keyoaino nā omiskōipakenakafoōnoa Jesús ato yoini**

<sup>31</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Ē mato anā yoinō, ea nikakapo. Ē nai mēranoax oni. Ē Niosfiar feronāfakekōi ē oni. Ē anā nai mēranoax fotoyoi, ē xanīfokōi oxii ēfe

ājirifo fe keyokōi ē oxii, ea kemataima mapoi fetsexikani. Askatari efe xanīfāfe tsaoti ano tsaoxikani. Keyokōi sharafinakōia ōixikani. <sup>32</sup>Nāskatari yorafo keyokōi nā maitio anoafō ēfe ferotaifi ichanāxikani. Nāskakē ē ato paxkanā faxii nā oveja kexemisto āfe ovejafōya āfe cabrafo paxkanā fatiro keskafakī. <sup>33</sup>Nā āfe inafō kexemisto āfe inafō paxkanā fakī āfe ovejafōs āfe pōya kayakai aōri nīchixii. Askatari āfe cabrafoi āfe pōya mishkiori nīchixii. Nāskarīfialī ē yorafo keyokōi ē paxkanā faxii. Nā ea Ifofaafos ēfe pōya kayakai aōri ē ato nīchixii, akka a ea Ifofaafomafori ēfe pōya mishkiori ē ato nīchixii. <sup>34</sup>Nāskaxō mē xanīfoxō ē ato yoixii nā ēfe pōya kayakai aōrinoafō ekeki fekāfe, ēfe Epa Niospa mato inīmamamiski. Nāskakē ēfe Epa Xanīfo ano mā afara fikai nā mai onīfaiṭia mato yoiyoni keskara. <sup>35</sup>Akka ē fonāikaito mā ea pimamis; ē nōamāikaitori mā ea ayamamis; ē pexemaisax kafāsaitori, ‘Nono ēfe pexe ano ofe nono oxaxiki,’ mā ea famis. <sup>36</sup>Askatari ē rapatimaiskē mā ea ināmis; ē isinī ikaitori mā ea kexesharamis; ē karaxa mēra ikikēri kaxō mā ea ōimis.

<sup>37</sup>‘Ē ato askafaito ea yōkaxikani iskafakākī: ‘Ifo, ħafetīa nō mia ōimismē mī fonāikaito, akka mī fonāikaito nō mia pimamis? Askatari, ħafetīa nō mia ōimismē mī nōamāikaito, akka mī nōimāikaito nō mia ayamamis? <sup>38</sup>Askatari, ħafetīa nō mia ōimismē pexemaisax mī kafasaito, akka nō mia pexe ināmis ano mī oxanō, askatari mī rapatimaiskē akka nō mia rapati ināmis? <sup>39</sup>Askatari, ħafetīa mī isinī ikaito nō mia ōimismē? Askatari, ħafetīa karaxa mēranoa nō mia ōikamismē?’ ixō ea yōkaxikani.

<sup>40</sup>‘Ea askafaifono ē ato kemaxii: ‘Ē mato paraima, nā fetsafo omiskōiaino mā tanaima isharaxō eōxō mā axomis.’

<sup>41</sup>‘Askatari na ēfe pōya mishkiorinoa ē ato yoikī iskafaxii: ‘Na ēfe pōya mishkiorinoa emakinoax fotakāfe mā

chakakōikī. Chii xoisai mēra fotakāfe anoax omiskōixikaki. Nā ē chii xoisai itipinī fani mēranoax Satanás chaka fe āfe yōshi chakafori anoax afe omiskōinakafo. <sup>42</sup>Akka ē fonāikaito mā ea pimamisma. Askatari ē nōamāikaito mā ea ayamamisma. <sup>43</sup>Askatari ē pexemaisax kafāsaito, ‘Nono nōko pexe mēra ife,’ mā ea famisma. Askatari mā ea rapati ināmis. Askatari karaxa mēranoa mā ea ōikamisma. Askatari ē isinī ikaito mā ea ōikamisma,’ ixō ē ato yoixii.

<sup>44</sup>‘Ato askafaito yorafetsafāfe yōkaxikani iskafakākī: ‘Ifo, ħafetīa nō mia ōimismē mī fonāikaito, askatari a mī nōiamāikaito, askatari mī pexemaiskē, askatari mī rapatimaiskē, askatari a mī isinī ikaito, askatari a mī karaxa mēra ikikē nō mia tanamisma nō mia ōikaspamis?’

<sup>45</sup>‘Ea askafaifono ē Xanīfokōixō ē ato kemaxii iskafakākī: ‘Ē mato paraima. Nā omiskōiaifō mā ato tanamisma nafokai afaafoma ixō askatari eari mā tanamisma,’ ixō ē ato yoixii. <sup>46</sup>Nāskakē nāfo nā omiskōipakenakafo mēra foxikani. Akka nā ea Ifofaafō efe nīpanakafo,’ ixō Jesús ato yoini.

“Ĥafeskaxō nō Jesús retetiromē?”  
ixō shinānifo

(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

**26** <sup>1</sup>Nāskata mā ato yoikī keyota Jesús aōxō tāpimisfo yoini: <sup>2</sup>‘Mā mā tāpiakī oxa rafeta Pascua fista ikiki. Nāskatari Pascua fistaṭia ea achikani fetsafāfe ea mastanōfo,’ ixō Jesús ato yoini.

<sup>3</sup>Nāskakē a Niospa meka yoimis xanīfofo fe a judeo anifofo ichanānifo Caifás pexe anoax. Nā Caifás ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfo ini. <sup>4</sup>Nāno ichanākanax yoinānifo: “Ĥafeskaxō nō Jesús achitromē paraxō retexiki?”

ikanax yoinānifo. <sup>5</sup>Nāskakanax yoinānifo: “Fistatīakai nō achitiroma yorafā rasi mekai fetsekani nokoki ōitifishkitirofo,” ikanax yoinānifo.

**Kēromā Jesús shinākī āfe mapoki pirofomā nachini**  
(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

<sup>6</sup>Nāskata Jesús Betania ano ini Simón pexe ano. Nā Simón “Rashkishiai” fapaonifo. <sup>7</sup>Jesús nānoxō piaino kēro fisti akiki kani pirofomā manishomo sharakōikī foikai nā manishomo āfe ane alabastro. Akka nā pirofomā kopikōi ini. Jesús mīsa ano tsoxō piaino, nā kēromā āfe mapoki pirofomā nachini.

<sup>8</sup>Askafaito ōikani Jesúsxō tāpimisfo ōitifishkiyanā iskanifo: “¿Afeskakī nā pirofomā shara mī nachimē? <sup>9</sup>Mī ato minixō mī kori ichapa fixō a afaamaisfo mī ato inākerana,” fanifo.

<sup>10</sup>Askafaiāfe nikakī Jesús ato yoini: “¿Afeskakī na kēro mā fekaxtefaimē? Na ea iskafai sharakī,” ato fani. <sup>11</sup>“Akka nā afaamaisfori mato fe ipanakafo. Akka eakai mēxotaima mā ea anā ōima.

<sup>12</sup>Akka na kēromā ea iskafakī ēfe yoraki pirofomā nachia ea itipinīsharafakī ea iskafa ea maifasharaxinōfo. <sup>13</sup>Ē mato pāraima, fanīxōra na meka shara eōnoa yoikakī nā mai tio anoxō na kēromā ea iskafaōnoa yoixikani. Askatari na kēroōnoa shināpakenakafo, shināmakiyamaxikakī,” ixō Jesús ato yoini.

**Judaspa aōxō tāpifikatsaxakī Jesús ato achimani**  
(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

<sup>14</sup>Nānori Jesús ato yoiaino a aōxō tāpimis fetsa, āfe ane Judas Iscariote, nā kani nā ato Nios kīfixomis xanīfofo ano.

<sup>15</sup>Mā kaxō ato yoini: “¿Afe tii mā ea kori inātīromē ē mato Jesús achimanō?” ato faito yoinifo: “Treinta nō mia

inātīro,” fanifo. <sup>16</sup>Nāskaxō Judaspa shinākī taefani: “¿Afeskakomāi ē Jesús ato achimanō?” ixō shināni.

**Mā chaima reteafono Jesús aōxō tāpimisfo feta yātapake pini**  
(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

<sup>17</sup>Akka nā Pascua fistatīa pāa faraxatimais pipaonifo. Nāskata mā fista pakeano aōxō tāpimisfo akiki fokaxō yōkanifo: “¿Fani mī fichipaimē ano kaxō nō itipinī fanō, anoxō Pascuatīa yātapake pixiki?” fanifo.

<sup>18</sup>Askafafono Jesús ato kemani iskafakī: “Oa pexe rasi ano fotakāfe. Nānoa feronāfake fetsa fichixō yoitakāfe iskafakī: ‘Nōko Ifāfe noko yoia nō mia yoioyō iskafaki: Mē chaima naikai. Nōko fistatīa mī pexe anoxō eōxō tāpimisfo feta ē pii kaikai,’ ixō yoitakāfe,” ato faano, <sup>19</sup>nāskafakī yoinifo nā āto Ifāfe ato yoia keskafakī. Nānoxō itipinī fanifo Pascua fistatīa pixikakī.

<sup>20</sup>Jesús mā fakishaino pexe ano nokoax mīsa ano tsaoni a aōxō tāpimiskōifo fe. <sup>21</sup>Nānoxō piyanā ato yoini: “Ē mato pāraima, fatora mā fētsa ea mā ato achimafainaka,” ato fani.

<sup>22</sup>Ato askafaito nikai shināmitsakōinifo. Nāskaxō yōkaketsanifo: “¿Ēraka, Ifo?” fakī fetsanifo.

<sup>23</sup>Askafafono Jesús ato kemani: “Nā efeta sapakinoa pāa momoxō piaito nāato ea ato achimaxii. <sup>24</sup>Ē Niospa Fakekōifiax ē yorakōi. Nā eōnoa yoikī kirika kenenifo keskakōi fakī ē asharakōitiro. Akka nā feronāfake ea ato achimafiax akairi omiskōikōixii. Akka nā feronāfake shara ikerana fakeyamanixakī,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>25</sup>Nāskakē Judaspa nā ato achimanaito yōkani: “Maestro, ¿ēraka?”

faito, “Ēje, nā mī yoiai keskarākīa,”  
Jesús fani.

<sup>26</sup>Nāskakaxō piaifono Jesús pāa  
tsomainīfofā Apa Nios kīfini. Mā Apa  
kīfita pāa kaxkeketsaxō aōxō tāpimisfo  
ināni ato iskafayanā: “Na ěfe nami  
keskara pikāfe,” ato fani.

<sup>27</sup>Ato askafata kechokinoa fimi ene  
tsomainīfofāxō Apa Nios kīfini. Nāskaxō  
aōxō tāpimisfo ato ayamani ato  
iskafayanā: “Na fimi ene ayakāfe,” ato  
fani. <sup>28</sup>Nāskaxō ato yoini: “Nafi ěfe imi  
keskaraki. Akka nā ě mato yoyoni  
keskai mē nai. Nāskakaxō ěfe imi  
ōikaxō tāpitirofo Epa Niospa yoyoni  
keskafakī yora ichapafo ě ato chaka  
soaxonō. <sup>29</sup>Akka anā ě mato yoinō ě anā  
mato feta fena na fimi ene ayaima. Mā  
mā nai mēra kano ě mato feta anā fimi  
ene ayaxii ěfe Epa xanīfo anoxō,” ixō  
Jesús ato yoini.

**“Ē Jesús ōimisma,”**

**Pedro ixiaino Jesús ato yoini**

*(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)*

<sup>30</sup>Nāskakata mā fanāiki xatekata  
machi Olivos ano fonifo. <sup>31</sup>Nānoxō  
Jesús ato yoini: “A na fakishi keyokōi  
mā ea shināmaki fetsei. Nānori kirika  
kenenifo iskafakakī: ‘Āfe ifo reteaifono,  
āfe ovejafo ichoi fetsetirofo,’ ixō kirika  
kenenifo,” ato fani. <sup>32</sup>“Akka ea  
retefiafono ě otoax ě Galilea ano rekē  
kai mā kayoamano,” ato faino, <sup>33</sup>Pedro  
kemani: “Keyokōi shināmakīfiaifono,  
akka ěkai mia shināmakima,” fani.

<sup>34</sup>Askafaito nikakī Jesús yoini: “Ē mia  
pāraima na fakishi takara fene  
keofamano, ‘Ē Jesús ōimismara,’ mī ea  
fai tres fakī,” fani.

<sup>35</sup>Askafaito nikakī anā Pedro kemani:  
“Maa. Mia retefiaifono ě mefe nai. Ē  
ōimismara ě mia faima,” fani. Pedro  
askafaito nikakakī keyokōichi aōxō  
tāpimisfāfe askafakī fetsanifo.

**Getsemaní anoxō Jesús Apa Nios kīfini**

*(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)*

<sup>36</sup>Nāskata Jesús kani aōxō tāpimisfo  
fe Getsemaní ano. Nānoxō ato yoini:  
“Nono tsaokāfe onī chaimashta kaxō ě  
Epa Nios kīfityotanō,” ato fani.

<sup>37</sup>Akka Pedro iyoni, Zebedeo fake rafe  
yafi. Nāskaxō āfe yora meeni  
shināmitsakōiyanā fekaxteaito. <sup>38</sup>Anoxō  
ato yoini: “Ēfe yōshi shināmitsai  
napaiyaito ě meikai. Nono nētekāfe  
oxakakima māri efeta ōisharaxikakī,”  
ato fani.

<sup>39</sup>Ato askafata Jesús ares fisti ori  
chaimashta kani. Nānoax maikiri  
fepepakekafata āfe fishpi mai tiisani.  
Nāskaxō Apa kīfini iskafakī: “Epa, na ě  
omiskōiai ekeki nokoyamafe. Akka nā ě  
apaiyai keskafakima. Nā mī ea  
amapaiyai keskafafe,” fani.

<sup>40</sup>Nāskata anā anoris oni aōxō  
tāpimisfo ano. Oxō ato ōia oxafo inifo.  
Nāskaxō Pedro yoini: “ĴMā efeta pishta  
oxa tenetirromamē?” ato fani.

<sup>41</sup>Nāskafata anā yoini: “Moikaxō Epa  
Nios kīfikāfe Satanás chakata mato  
chakafamapaiyai keskara axikakima.  
Chanīma, nā Epa Niospa mato  
amapaiyai keskara mātō shinā mēraxō  
mā apaifikī mā atiroma. Akka mātō  
yora pachikōikī,” ato fani.

<sup>42</sup>Ato askafata anā kani Apa Nios  
kīfikai iskafakī: “Epa, ea mīa  
omiskōimayamakī ea mīa  
omiskōimatiroma. Akka nā mī ea  
amapaiyai keskafafe,” fani.

<sup>43</sup>Nāskata anā oxō ato fichitoshini  
aōxō tāpimisfo oxafono, oxa paemei  
fetsoafono. <sup>44</sup>Nānoa ato ōifaini kaxō anā  
Apa Nios kīfini, afia yoitana keskafakī.

<sup>45</sup>Nāskata Jesús anā oni aōxō tāpimisfo  
ano. Mā oxō ato yoini: “ĴAimā oxamē  
tenekōiyanā? Akka iskaratīa a ea ato  
achimaniyoai mā chaima oi kiki. Yora

chakafāfe ea achifenōfo ato efei kiki.

<sup>46</sup>Fininīfōfākāfe nō kanō. Mā chaima oi kiki a ea ato achimaniyoai,” Jesús ato fani.

### Jesús achinifo

(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

<sup>47</sup>Jesús ato yoiaino Judas nokoni, nā Judaspa Jesúsxō tāpifikatsaxakī, yorafā rasifo fe oni. Nā yorafo kenofoya ifi xatefoya fenifo, a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofo feta judeofāfe āto xanīfofōfāfe ato nīchiafono. <sup>48</sup>Judaspa nā ato efeaito ato yoiyoni iskafakī: “A ē kokoki tsoo akaito ōikī achirisafaxikāki,” ato fani.

<sup>49</sup>Mā Jesús ano nokoxō Judaspa iskafakī yoini: “Maestro, ūmīmē?” fatishoni. Nāskaxō kokotoshini.

<sup>50</sup>Askafaito ōikī Jesús kemani: “Efe yora, nā mī apaiyai keska farisafāfe,” fani.

Askafaito ōikakī nā Judas fe foafāfe Jesús achinifo. <sup>51</sup>Akka Jesús achiaifāfe ōikī a aōxō tāpimis fētsa āfe kenno chainipa tsekainīfōfā a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfāfe ina paxteni.

<sup>52</sup>Askaito ōikī Jesús yoini: “Mī keno fafe. Akka nō kenopa retenāino kenopari noko retetirofo. <sup>53</sup>ŪMī tāpiamamē Epa Nios ē yoiaito iskaratīa āfe ājirifo ichapakōi ea nīchixotiro ea kexei fenōfo?” fani. <sup>54</sup>“Ē iskaratīa ājiri kenano ea kexeaifono ē naima. Akka nā Niospa meka yoikī kirika kenekī yoinifo keskai ē naikai,” Jesús ato fani.

<sup>55</sup>Askaifono ōikī Jesús yorafo yōkani: “Āfeskai kenofoya ifixatefoya mā oamē ea achiyoi oa ē yometso keskarakē? Pena tii ē mato fe itiani Nios kīfiti pexefā mēraxō ē mato tāpimani, akka māakai ea achipaimisma. <sup>56</sup>Akka nā eōnoa yoikī kenenifo keskafakī mā ea achi,” ixō Jesús ato yoini.

Ato askafaino aōxō tāpimisfo Jesús ōifaikani. Ichoi fetsenifo a makinoax.

### Xanīfo finakōiafo ano Jesús iyonifo

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71;

Jn. 18.12-14, 19-24)

<sup>57</sup>Mā Jesús achikaxō a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfo Caifās āfe pexe ano iyonifo. A xanīfofo fe a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo fe a judeo anifofo fe nā tsoafo ano Jesús iyonifo. <sup>58</sup>Pedro chai ixō ōini faki Jesús iyoi fokanimākai. Nāskaxō ato chīfafoni. Nāskata nā ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfāfe pexe emāiti ano Pedro nokoni. Mā nokoax nāno tsaoni nā pexefā kexemisfo fe anoxō Jesús afeska fakanimākai ōixiki.

<sup>59</sup>Nā Nios kīfixomis xanīfofo feta a ato fe rafeafāfe Jesús noikaspakakī, “Āfaa nō fatiromē Jesús afaa chakakōi faamakī nō retexiki?” ixō shinānifo. <sup>60</sup>Akka Jesús afaa chakafayamafiano, yora ichapafāfe āa chakafakakī mekafanifo parakī. Akka aōnoa afaa chaka nikanifoma. Nāskakē feronāfaka raferi mekafai fekani fenifo. <sup>61</sup>Nā rafeta yoinifo: “Mā nō nikaita Jesús iskaito: ‘Ē na Nios kīfiti pexefā ē pāo fatiro. Nāskata tres nia oxata ē anā pexefā fatiro,’ ikaito nō nikaita,” fanifo nā rafeta āa parakakī.

<sup>62</sup>Askafaifono a ato Nios kīfixomis xanīfo fininīkafāta Jesús yōkani: “ŪMī kemamitsaimamē afamē na mīōnoa meka chaka yoiaifo?” ixō yoini.

<sup>63</sup>Akka Jesús tooxinima. Nā Nios ato kīfixomis xanīfāfe yoini iskafakī: “Nā Nios nīpanakato mia ōi kiki mī yoikai chanīmākōi, noko yoife mīmākī Cristo Niospa Fake,” fani.

<sup>64</sup>Askafaito nikakī Jesús kemani: “Nā mī ea yoiai keskarakīa, ēkīa Niospa Fake. Ē mato yoinō. Akka mā ea ōixii ēfe Epa ketaxamei āfe pōya kayakai aōri ē tsāokē xanīfo finakōia ēfe Epa fe. Askatari mā ea ōixii nai kōi mēranoax ē anā fotofaito,” Jesús ato fani.

<sup>65</sup>Ato askafaito nikakakī a Nios ato kīfixomisfāfe āto xanīfāfe āfe rapati faxteni yorafāfe tāpinōfo Jesús yoiato nikakaspakī. Askafata yoini: “Na feronāfāke āfe meka chakakōi Nios chakafakī mekafai. Mā nōakōi nō nikakī noko anā tsōa yoitromaki nō tāpinō,” ato fani. <sup>66</sup>“¿Afe keskara mā shināimē?” ato faito keyokōichi kemanifo: “iNanōki!” fanifo.

<sup>67</sup>Mā fenexakō āfe femānāki kemo mechoketsayanā koshaketsanifo. Atirito fepasketsanifo. <sup>68</sup>Iskafakī yoiyanā: “Mīkai Cristomākī, noko yoife tsōa mia koshaketsamakī,” fanifo.

**“Ē Jesús ōimisma,” Pedro ini**  
(*Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62;*  
*Jn. 18.15-18, 25-27*)

<sup>69</sup>Pedro nāno ato fe pexefā emāiti tsaono, nāno kēro xomaya a xanīfo yonoxomis akiki kaxō yoini: “Mīri Jesús fe kafāsamis Galilea anoax,” faito, <sup>70</sup>Pedro kemani, yorafāfe ōiaifono iskafakī: “Ēkai Jesús ōimisma. Ēkai afaa tāpiama tsoaraōnoa mī yoi,” fani.

<sup>71</sup>Nāskafata pexe fepoti ano kani. Nānoa kēro xomaya fētsari fichixō fetsafo yoini: “A nari Jesús fe Nazarete anoax kafāsamis,” fani.

<sup>72</sup>Askafaino anā Pedro kemani: “Maa, nā mī yoiato keskara Niospa tāpia ē na feronāfāke ōimisma,” fani.

<sup>73</sup>Nāskafaino nā anoafāfe Pedro ano fōkaxō yoinifo: “Chanīma, mīri Jesús fe rafemis mā nō mia nikai mī mekaito, nā keskara,” fanifo.

<sup>74</sup>Nāskafaiyono Pedro ato yoiakī taefani iskafakī: “Ē mato paraima, Niospa ea ōi ē chanīkē Niospa ea omiskōimatro. Niospa tāpia ē mato yoiakōi nā feronāfāke ē ōimisma,” ixō ato yoini.

Pedro askaino takara keoinākafani.

<sup>75</sup>Nāskaino Pedro shināni nā Jesús yoiato keskara. “Takara keoyoamano mī ato

yoiakī tres faxii: ‘Ē Jesús ōimismara,’ mī ixii,” ixō Jesús yoiato keskara Pedro shinātani. Nāskata Caifās pexefā mēranoax kākainax oiai finakōini.

### Pilato ano Jesús iyonifo

(*Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32*)

**27** <sup>1</sup>Nāskata mā penaino keyokōi a ato Nios kīfixomis xanīfofo fe judeo anifofo yoinānifo: “¿Afesakō nō Jesús retetromē?” ikanax yoinānifo. <sup>2</sup>Nāskakaxō metexkere akaxō Jesús iyonifo Pilato ano. Nā Pilato āto xanīfo yora fetsa Roma anoa ini.

### Judas nani

<sup>3</sup>Judaspa Jesús ato achimaxō reteaifāfe ōikī shināmitsayanā ato treinta kori exe ināni, a ato Nios kīfixomis xanīfofoya judeo anifofo. <sup>4</sup>Ato iskafayanā: “Ē chakafaa, Jesús afaa chakafayamafiamiskē. Paraxō ē ato achimana retenōfo,” ato faito kemanifo: “Nōkai aōnoa afaa shināchakaima. Mīa mī shināchakakōi,” fanifo.

<sup>5</sup>Askafafāfe nikai nā Nios kīfiti pexefā mēraxō ato nāmā kori exe saafaini kaax āari tenexemeax Judas nani.

<sup>6</sup>A ato Nios kīfixomis xanīfofofāfe anā kori finifo iskayanā: “Na kori exe imi foano mā chakanaki. Nāskakē a kori fati mēra nō nanetromaki,” ikax yoinānifo.

<sup>7</sup>Nāskakanax yoinānifo: “A na kōri nō mai finō ano yora fetsafo maifaxiki. Nā neo kesho fakakī neo fimisfo ano nā mai nō finō,” ikanax yoinānifo.

<sup>8</sup>Nāskakē nā mai anekī fetsafanifo. “Imi Mai,” fanifo. Akka iskaratīari, “Imi Mai,” famisfo. <sup>9</sup>Nāskakē nā Niospa meka yoimisto Jeremías a inōpokoai yoiakī kirika keneni keskakōini. Iskafakī yoiakī keneni:

Kori exe treinta fixikani nā israelifāfe yoinifo keskafakī.

<sup>10</sup>Nāskakē nā kōri kesho faxii mai

fimisfo anoa nã mai finifo nã Niospa ea yoiyoni keskafakã, ixõ Jeremías keneni.

#### **Pilato xanifãfe Jesús yõkani**

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

<sup>11</sup>Jesús iyonifo Pilato xanifo ano. Mã iyoafono nãnoxõ yõkani iskafakã:

“¿Mimẽ judeofãfe xanifo?” faito Jesús kemani: “Ëje, nã mĩ ea yoiai keskarakã,” fani.

<sup>12</sup>Akka nã ato Nios kifixomis xanifofo feta judeo anifofofãfe, “Mĩ chakakõi famis,” pãrakĩ fanifo. Askafafono Jesús ato kemanima. <sup>13</sup>Nãskakẽ Pilato yõkani: “¿Mĩ nikaimamẽ mia chakafakĩ mekafafãfe?” fani.

<sup>14</sup>Askafaito nikakĩ, Jesúskaĩ pishta kemanima. Nãskakẽ xanifo Pilato, “Kee, ¿afeskai ea kemaimamẽ?” ixõ shinãni.

#### **Pilato ato yoini Jesús retenõfo**

(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

<sup>15</sup>Akka Pascua fistatã xanifo Pilato yora fisti karaxa mẽranoa kãimapaoni. Nã yorafãfe kãimapaiyaifo ato kãimaxopaoni.

<sup>16</sup>Akka nã karaxa mẽra ika feronãfake chakakõi ini, ãfe ane Barrabás ini.

<sup>17</sup>Nãskakẽ yorafo ichanãfono Pilato ato yõkani: “¿Fato mã fichipaimẽ ã mato kãimaxonõ? ¿Barrabás iyamai Jesús nã Cristo nã Niospa nĩchini ã kãimatromẽ?” ato fani.

<sup>18</sup>Akka mã Pilato tãpia ini judeo xanifãfe shinãchakaito nõ anã xanifo itiromara ixõ, a ano Jesús iyoaifono.

<sup>19</sup>Nã xanifãfe tsaoti kamakĩ tsaõxõ Pilato shinãino, ãfe ãfinĩ ãfe ina nĩchini Pilato yoitanõ: “Mĩ ãfinĩ ea yoia ã mia yoinõ iskafakã: ‘Na feronãfake afaa chakafamismakĩ afeska fayamafe. Ëfe namapa aõxõ chakakõi ã namakĩ,’ mia faa,” ãfe inapa fani.

<sup>20</sup>Akka nã ato Nios kifixomisfãfe ãto xanifofo feta judeo anifofofãfe ãfe

yorafo ato yoinifo iskafakakã: “Jesús kãiyamanõ. Akka Barrabás kãinõ. Jesús ato retemanõ Pilato yoikãfe,” ato fanifo. <sup>21</sup>Askafãfe xanifo Pilato anã ato yõkani: “Fato mã fichipaimẽ ã mato kãimaxonõ ea yoikãfe,” ato faito, “Barrabás kãimafe,” fanifo.

<sup>22</sup>Anã Pilato ato yõkani: “Akka, ¿ẽ Jesús nã Cristo famisfo ã afeska faimẽ?” ato faito, keyokõichi kemani: “iifi cruz ikaki mastamafe!” fanifo.

<sup>23</sup>Askafafãfe nikakĩ Pilato ato yoini: “Akka, ¿naato afaa chakafamẽ?” ato fani.

Ato askafaito nikakakã fãsikõĩ yoinifo: “iMastafe!” fanifo.

<sup>24</sup>Akka Pilato õia tsõa nikakanima inifo. Yorafã rasi fãsikõĩ mekanifo. Nãskakẽ ãfe ina faka fixotanõ nĩchini. Askata mechokomeni yorafãfe ferotaifi õinõfo ato iskafakã yoianã: “Ëkai afaamaki na feronãfake ã retepanã. Mã mã apaikai akãfe. Eõnoax naima kiki. Matoõnoax nai kiki,” ato fani.

<sup>25</sup>Ato askafaito yorafãfe kemani: “Akka nõ akikai retetekĩ nõ tenetiroma nokoõnoax nai. Nõko fakefoõnoaxri nai,” fanifo.

<sup>26</sup>Nãskakẽ Pilato Barrabás ato kãimaxoni. Nãskata mã Jesús ato koshamata ifi cruz ikaki mastatanõfo ato yoini.

<sup>27</sup>Askata sorarofãfe Jesús iyonifo xanifãfe pexefã ano. Nãnoax sorarofõ ichanãkanax Jesús kemataima niakenifo. <sup>28</sup>Nãskakaxõ ãfe rapati pëkakaxõ, rapati õshi nana safemanifo, xanifãfe tari keskara. <sup>29</sup>Nãskatari moxa chainipafo maiti fãkaxõ maimanifo. ãfe mẽke kaiyakai aõriri ifi chati tsomamanifo. Nãskakaxõ ãfe ferotaifi ratokonõ mai chachipakefofã ãto xanifo feyakanakõĩ keskarakaxõ kaxemetsamakõĩ fanifo, iskafakã: “Mĩ sharakõĩ. Mifi judeofãfe ãto xanifo,”

fanifo kaxefakakī. <sup>30</sup>Nāskakata akiki kemo mechokata, afia ifi xate tsoma fiakaxō aō mapoki koshanifo. <sup>31</sup>Mā kaxemetsama fakaxō, tari ōshi fiakata, Jesús āfe rapatikōi safemakaxō iyonifo mā mastai fokakī.

**Jesús ifi cruz ikaki mastanifo**

(Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

<sup>32</sup>Anoax fōkakī, feronāfake fisti fichinifo āfe ane Simón. Nā Simón Cirene anoa ini. Nāskaxō yoinifo: “Na Jesús ifi cruz ika foxōi afe,” fanifo.

<sup>33</sup>Nāskakata nokonifo machi āfe ane Gólgota ano. (Nā āfe ane fetsa Mapo Xao fanifo.) <sup>34</sup>Nānoxō fimi ene moka osia Jesús ayamapainifo. Akka Jesús mā meexō ayakaspani.

<sup>35</sup>Nāskata mā Jesús mastakaxō āfe rapati fīanifo. Sorarofāfe makex tokoronō tsakaketsakaxō nāskakaxō sakka sakka anifo kanānōnākakī. Nā kanāto Jesús tari fōani. Nāskaxō Jesús rapati fetsa fīanifo. <sup>36</sup>Mā Jesús mastakanax nāno tsaonifo anoxō kexexikakī. <sup>37</sup>Nāskaxō āfe mapo mǎnāori tafaraki kenexō mastanifo. Mā retexō kenekī iskafanifo: “Jesúsfi judeofāfe xanīfokī,” ikaxō kenenifo.

<sup>38</sup>Jesús yafi yometso rafe mastanifo, fetsa āfe pōya kayakai aōri ata, fetsari āfe pōya mishkiori anifo. <sup>39</sup>Nā ano finōfāifāfe ičhayanā āto mapo rafe rafeanifo. <sup>40</sup>Iskafakī yoinifo: “Mī yoimis ē Nios kīfiti pexefā pāofaxō ē tres nia oxata ē nā axii pexefā fakī mī imiski, akka mī ifimetiromākī mīa ifimefe. Mī Niospa Fakemākī na ifi cruz ikakinoax fotopakekafāfe,” fanifo.

<sup>41</sup>Nāskariakani akiki kaxemetsamanifo a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofo fe a Moisés yoikī kīrika kenenī keskara ato tǎpimamisfo a judeofāfe āto xanīfofori āa ranā yoinānākani iskanifo: <sup>42</sup>“Naato

fetsafo ififitiroxakī, akka āakai ifimeima. A nafi israelifāfe ato xanīfokī, akka ifi cruz ikakinoax fotoano nō chanīmara fai. <sup>43</sup>A naato Nios shināmis. Mēxotaima noko yoimis: ‘Epa Nios ēfe Epakōira,’ noko famis. Akka chanīmamakī Niospa noikī ifimākai nō ōinō,” ixō mekafakī chakafanifo.

<sup>44</sup>Nāskaxō nā yometso rafeya mastafono fetsa chakafakī mekafakī ičhani.

**Jesús nani**

(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

<sup>45</sup>Nāskata xini keya nā mai tio fakishifākōi itani. Nāskax mā xini kaino anā penani. <sup>46</sup>Nāskata mā penano Jesús fāsikōi āfe mekapa kenai iskanī: “Elī, Elī, ėlema sabactani?” Nōko mekapa iskafakī yoini: “Ēfe Nios, Ēfe Nios, ėafeskakī mīa ea potamē?” fani.

<sup>47</sup>Nāskaito nā ano niafāfe nikakakī iskafanifo: “Nikakapo, nā ato Niospa meka yoipaoni Elías kenai kiki,” fanifo.

<sup>48</sup>Nāskaito nikafaini fetsa ichoni xapo keskara fiikai. Nā xapo keskara fimi ene kachaki momoxō tafa xate kaxkexō akiki aō nētaxō ayamapaini. <sup>49</sup>Askafaito ranārīto yoinifo: “Enefe. Elías nai mēranoax fotoxō ifimākai nō ōinō,” fanifo.

<sup>50</sup>Anā Jesús fāsikōi ea ini. Nāskax nani. <sup>51</sup>Mā Jesús natanaino, sama nami Nios kīfiti pexefā mēranoax naki rafekōi faxtepakekafāni fomākīanoax. Nāskatari mai naya naya ini. Tokirinīfāfori kaxkei fetseni. <sup>52</sup>Nāskakē a maiafo anoax kini fepekemetani. Akka a Nios Ifofaafō nakatsaxakakī otōinīfōfānifo.

<sup>53</sup>Nāskakata maiafo anoax fonifo. Mā Jesús otōitano, Jerusalén ano fonifo. Nānoxō yora ichapafāfe ōinifo.

<sup>54</sup>Nāskata soraro xanīfāfe a afeta Jesús kexeafo feta ōinifo mai naya naya ikaito afarāfori afeskara ikaito. Nāskakē



ratekōiyanā yoinānifo iskayanā:  
 “Chanīma, na feronāfake Niospa Fake  
 ika,” fanifo.

<sup>55</sup>Kērofāferi chaimashta nikaxō ōinifo.  
 Kēro ichapafāferi Jesús fe fopoonifo  
 Galilea anoax ato afara axosharamisno.  
<sup>56</sup>Nā tiixō Jesús ōinifo. María  
 Magdalena ikaino María fetsari ikaino,  
 nā María Jacobo feta José āto afa ini.  
 Askatari kēro fetsari ini Zebedeo āfe āfi.  
 Āfe fake rafe Santiago fe Juan ini.  
 Keyokōichi Jesús ōinifo chaimashta  
 nikaxō.

#### Jesús makex kini mēra maifanifo

(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

<sup>57</sup>Akka mā fakishaino feronāfake kori  
 ichapaya fisti kani āfe ane José. Nā José  
 Arimatea mai anoax ini. Nāatoro Jesús  
 Ifofamis ini. <sup>58</sup>Nā José xanīfo Pilato ano  
 kaxō Jesús āfe yora yōkani maifai axiki.  
 Nāskakē Pilato ato yoini Jesús āfe yora  
 inānōfo. <sup>59</sup>Nāskata José mā Jesús yora  
 fixō, sama oxosharakōipa rakoni.  
<sup>60</sup>Nāskaxō makex kini a tsoa  
 maiyomisma mēra ratani. Nā makex  
 kini fakī José ayoni. Nāskata nā Jesús  
 maifaa ano makex kini tokirinīfanē  
 fepofaini kani. <sup>61</sup>Akka María Magdalena  
 fe María fetsa nāno nētekanax a Jesús  
 maia ano tsaokaxō ōinifo.

#### Sorarofāfe Jesús maia ano kexenifo

<sup>62</sup>Mā askaitano, judeofo āfe pena  
 tenetitīa a ato Nios kifixomisfāfe āto  
 xanīfofo fe fariseofo fonifo Pilato  
 ōifokani. <sup>63</sup>Mā fōkaxō yoinifo  
 iskafakakī: “Xanīfo, mā nō shināi na  
 feronāfake chanīmisto nayoxoma yoikī  
 iskafamis: ‘Ē naax tres nia oxata ē  
 otoxii,’ ixō yoimis. <sup>64</sup>Nāskakē mī  
 sorarofō nīchife a maia ano kexeyonōfo  
 tres nia aōxō tāpimisfo fakishi fēkaxō  
 āfe yora fiyamanōfo. Fiakaxō yorafo  
 yoitirofo iskafakī: ‘Mā Jesús otoaki,’ ato

fatirofoki. Akka ē otoxira ikax a  
 chanīmiskī. Nāskakē mā otoara ikaxō  
 ato parakī finakōitirofoki,” fanifo.

<sup>65</sup>Askafaifono Pilato ato yoini: “Nakīa  
 sorarofō. Ato iyotakāfe. Fokaxō mafa  
 kini kexesharatakāfe nā mā apaiyai  
 keskakakī,” ato fani. <sup>66</sup>Nāskakanax  
 fonifo. Mā fōkaxō itipinī fanifo nā mafa  
 kini. Nāskata nā aō fepoa tokirinīfā  
 sichopa marakka fanifo. Nāskakaxō ano  
 sorarofō nīchitakani fenifo anoxō  
 kexesharanōfo.

#### Jesús otoni

(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

**28** <sup>1</sup>Judeofāfe āto pena teneti  
 safaro mā finōano, nāskata  
 nomikonō fakishparikōi fonifo a Jesús  
 maia ano. María Magdalenanō María  
 fetsanō fonifo a Jesús maia ano  
 ōifokani. <sup>2</sup>Nāskata samamakōi fāsikōi  
 mai naya naya ini, nōko Ifo Niospa āfe  
 ājiri nai mēraxō fotomanaino. Mā fotota  
 a Jesús maia ano kaxō, a aō fēpoita  
 tokirinīfā fepeta a kamaki tsaoni. <sup>3</sup>Nā  
 nōko Ifo Niospa āfe ājiri fafekōini, nā  
 kana peeikai keskara. Āfe rapati  
 oxofinakōi ini. <sup>4</sup>Askaito ōikani sorarofō  
 choayanā ratekōinifo. Nāskakanax oa  
 naa keskara nāmā pake pakefōfanifo.  
<sup>5</sup>Akka nā nōko Ifo Niospa āfe ājirinī nā  
 kēro rafe yoini: “Rateyamakāfe. Mē  
 tāpiakī mā Jesús fenaiyoaki a  
 mastaitafo,” ato fani. <sup>6</sup>“Nonomaki, mā  
 otoaki a mato yoimis keskai. Ōifekapo,  
 a rātaitafo ano. <sup>7</sup>Koshikōi fōkaxō aōxō  
 tāpimisfo yoirisafatakāfe iskafakī: ‘Mā  
 otoaki. Galilea ano kai kiki mā  
 kayoamano. Nānoa mā ōikaikai ato  
 yoitakāfe. Mē mato yoikai  
 shināmakiyamakāfe,’” ato fani.

<sup>8</sup>Ato askafaito nikafaikani nā kēro  
 rafe koshikōi fonifo nā Jesús maita  
 anoax. Ratefiyanā āto shinā mēra  
 inimakōinifo aōxō tāpimisfo

chanifaifokani ichonifo. <sup>9</sup>Ichoaifono Jesús atoki nokorisatani nã kero rafeki. Nãskaxõ, “Mê oi,” ato fani. Ato askafaino nã kero rafe Jesúski fõkaxõ akiki inimakakĩ ratokonõ mai chachipakefõfã áfe fitax ano achinifo. “Mĩ sharakõi,” fanifo. <sup>10</sup>Nãskaxõ ato yoini: “Rateyamakãfe. Fokaxõ êfe extofo ã yoimis keska fakĩ ea ato yoixotakãfe Galilea ano fotanõfo. Nãnoa ea fichifokani kiki,” ixõ ato yoini.

#### **Sorarofãfe ato yoinifo**

<sup>11</sup>Mã nã kero rafe foaifono, nã Jesús maia ano kexekanax soraro ranãri fonifo pexe rasi ano. Mã fõkaxõ a ato Nios kifixomis áto xanifofo yoinifo nã õiafo keskara. <sup>12</sup>Nã xanifo ano fonifo. Nã anifofo fe mekai fokani, ato fe yoinãsharaxikaki. Nãskakaxõ sorarofõ kori ichapakõi inãnifo. <sup>13</sup>Ato iskafanifo: “Ato iskafakakĩ yoitakãfe: ‘Nõ fakishchã oxano Jesús áfe inafõ fẽkaxõ áfe yora yometsoanafo,’ ato fatakãfe. <sup>14</sup>Mã ato askafaito xanifãfe nikaxõ mato afara faito, nõ yoisharanõ mato afeska fanõfoma,” ato fanifo.

<sup>15</sup>Nãskakaxõ sorarofãfe mã kori fikaxõ, mã fõkaxõ nã ato yoiafo keskafakĩ ato yoinifo. Nãskakẽ nã maitio anoxõ nikaketsanifo. Iskaratiãri a keskara chanimara famisfo judeofãfe.

**Jesús aõxõ täpimisfo yoini aõxõ  
keyokõi yoifofãsafatanõfo**  
(*Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23*)

<sup>16</sup>Nãskakanax Jesús aõxõ täpimisfo once fonifo Galilea ano, nã Jesús ato yoiyomis keskai fonifo mãchifã ari. <sup>17</sup>Nãskakata Jesús õikakĩ, “Aicho, mĩ nõko Ifo Jesús nõ mia noikõi,” fanifo. Akka Jesús otoano ranãrito chanimara fanifoma. <sup>18</sup>Nãskaifono Jesús atoki kaxõ ato yoini: “Êfe Epa Niospa ea yoia nai mëranoafoya nono mai anoafori ã ato yoinõ. <sup>19</sup>Akka nã maitio ano yorafoki fotakãfe ato yoixikakĩ ea Ifofasharanõfo. Nãskaxõ êfe Epa aneõxõ ato maotisafapatakãfe. Êfe aneõxori ato askafatakãfe, áfe Yõshi Sharaõxori ato askafatakãfe. <sup>20</sup>Nãskaxõ ato yoisharakãfe nikasharakõinõfo nã ã mato yoia keskara. Akka ã mato fe mẽxotaima ipanakaki,” Jesús ato fani.

# Marcos Jesúsnoa Yoikí Keneni

**Juan Maotista tsōa istomaxō ato yoini**  
(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

**1** <sup>1</sup>Ē mato meka shara yoinō  
Jesucristoōnoa. Nā Jesucristo  
Niospa Fakekōi.

<sup>2</sup>Afetīama nā Isaías Niospa  
shināmanaino Jesucristoōnoa yoikí  
kirika keneni iskafakí:

Mī nai mēranoax nāmā  
fotoyoamano nā ěfe meka yoimis ě  
atoki rekē nīchixii mīōnoa ato yoinō,  
itipinīsharanōfo chipo mia  
nikasharaxikani kiki,

ixō Epa Niospa āfe Fakeōnoa yoinino Isaías  
keneni. <sup>3</sup>Askatari anā keneni iskafakí:

Tsōa istoma anoxō yorafo yoixii  
akiki feaifono iskafakí ato yoixii nā  
ěfe meka yoimisto ato yoixii iskafakí:  
“Itipinīsharakāfe. Mā chaima nōko Ifo  
oi kikí. Māto chaka xatekāfe  
isharaxikāki,” ixō ato yoixii,

ixō Juanoa yoikí Isaías kirika keneni.

<sup>4</sup>Nānorikōi Juan ato yoini tsōa istomaxō  
yorafo ato maotisafayanā. Ato iskafakí  
yoiyanā: “Anā Nios shinākāfe māto chaka  
xateyanā ě mato maotisafanō Epa Niospa  
māto chaka mato soaxonō,” ixō Juan ato  
yoini. <sup>5</sup>Nāskakē keyokōi Judea anoax  
feaifono, Jerusalén anoaxri fenifo, ato  
yoiaito nikai fekani. Nānoxō a afara  
chakafamisfo yoiiaifono, Juan ato  
maotisafapani faka Jordán anoxō.

<sup>6</sup>Akka Juan āfe rapati kamīcho fichi  
kishi faxō safepaoni. Āfe sītorari fichi

koiro safepaoni. Nāskaxō tseo pipaoni,  
fonari apaoni. <sup>7</sup>Nāskaxō Juan ato  
mēxotaima yoipaoni: “Nā ea keskarama  
mā chaima oi kiki, nā sharafinakōia.  
Aato afama mīshti fatiro, ě atiroma  
keskara. Akka ě afaama,” ixō ato  
yoipaoni Jesúsnoa yoikí. <sup>8</sup>“Akka ě mato  
fāka mēra ikimapakea maotisafakí.  
Akka nā rama oaito āfe Yōshi Shara  
mato mēra naneyoi,” ixō Juan ato yoini.

**Juan Jesús maotisafani faka Jordán anoxō**  
(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

<sup>9</sup>Nāskano Jesús kani Nazarete anoax,  
Galilea mai ano. Nānoxō faka Jordán  
anoxō Juan ato maotisafani.

<sup>10</sup>Nāskafaino Jesús fakanakinoax  
fininākafā ōia nai fepekemeaito ōini.  
Akiki Niospa Yōshi Shara fotoiyoi oa rifi  
keskara oni. <sup>11</sup>Nāskaino nai mēranoax  
mekaito nikani iskafakí yoiaito: “Mī ěfe  
Fakekōi, ě mia noikōi. Ē mikiki  
inimasharakōi,” ixō yoiaito nikani.

**Satanás chakata Jesús afara chakafamapaini**  
(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

<sup>12</sup>Nāskata Niospa Yōshi Sharapa Jesús  
iyoni tsōa istoma ano. <sup>13</sup>Nāri cuarenta nia  
ini, yoināfo mēra. Nārixō Satanás afara  
chakafamapaiyaito āfe ājirifāfe kexenifo.

**Galilea anoxō Jesús ato yoikí taefani**  
(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

<sup>14</sup>Akka mā Juan karaxa mēra  
ikimaitafono Jesús kani Galilea ano

Niospa meka shara yorafo yoikai. <sup>15</sup>Ato yoikĩ iskafani: “Nōko Ifo Nios mā chaima matoki oi kiki, xanifofinakōi a ixii. Māto chaka xatekāfe anā Nios nikakōisharaxikakĩ. Āfe meka sharari nikakōikāfe chanīmara fayana.”

**Jesús cuatro feronāfake kenani tarafanāfānē foe fimisfono āfe inakōi inōfo**

(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

<sup>16</sup>Ato askafakĩ yoita Jesús Galilea ĩa kesemē kani. Kakĩ fichini Simón yafi onefetsa Andrés. Nā rafeta tarafanā fimisfo inifo, āto tarafanāfā faka naki poteaifāfe. <sup>17</sup>Jesús ato yoini iskafakĩ: “Efe fokāfe. Māfi tarafanāfānē fimiskĩ. Mā foe ichapa rasi tarafanāfānē faii keskari fakĩ iskaratĩari mā ekeki yora ichapa efexii ē āto Ifo inō,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>18</sup>Ato askafaino tarafanāfā fafaikani afe fonifo.

<sup>19</sup>Anā orishta fāi katapaikĩ Jesús ōia Santiago onefetsa Juan fe nia ini. Nā rafeta āto apa feta kanōa nakixō tarafanāfā itipinĩ fanifo, kishifakākĩ.

<sup>20</sup>Nā raferi Jesús ato kenaino nā rafeta āto apa Zebedeo yafi āfe inafoya ato nīchifainifo. Āto kanōari ōifainifo Jesús fe fokākĩ.

**Nā feronāfake niafaka nanea ini**

(Lc. 4.31-37)

<sup>21</sup>Jesús aōxō tāpimisfo fe kaax Capernaúm ano nokoni. Pena tenetitĩa nā ichanāti pexe mēra Jesús ikikaixō ato yoikĩ taefani. <sup>22</sup>Ato yoiaito nikakĩ yorafā rasichi Jesús ōiketsanifo. “iKee! Nikakapo. Nato tāpikĩ finakōia, a Moisés yoikĩ kirika keneni keskara ato tāpimamisfo keskarama, meka sharakōi nato yoi,” fanifo. <sup>23</sup>Judeofāfe ichanāti pexe mēraxō yora mēra niafaka yōshi chaka nanexō Jesús fāsikōi mekafani.

<sup>24</sup>Iskafakĩ yoini: “Īfeskakĩ mĩ noko fekaxtefaiyoamē, Jesús Nazarete anoato? ĪMĩ noko a omiskōipakenakafo mēra mĩ noko potaiyoamē? Ē mia ōimisnō, mĩ sharakōinō Niospa mia nīchiano,” fani.

<sup>25</sup>Jesús niafaka yōshi chaka iskafakĩ yoini: “Askayamafe. Na feronāfake makinoax tsekekaitāfe,” faino, <sup>26</sup>niafaka yōshi chakata feronāfake choamata, fāsikōi mekainākfata a makinoax tsekekaini. <sup>27</sup>Askaito ōikani, yora rasi ratei fetseyanā āa ranā yoināi fetsetenifo iskakani: “ĪTsoamē na? Na tāpisharakōixō ato yoiai nā xanifāfe tāpisharakōixō ato yoiai keskara. Nā niafaka yōshi chakafāferi nikakani ato yoiaito,” ikanax yoinānifo.

<sup>28</sup>Nāskakē keyokōichi nikaketsanifo Galilea mai anoxō nā Jesús aka keskara.

**Jesús Simón Pedro rayos sharafani**

(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

<sup>29</sup>Nā ichanāti pexe mēranoax Jesús tsekekaini. Santiagonō, Juannō fonifo, Simón feta Andrés āfe pexe ano. <sup>30</sup>Akka nāno Simón āfe rayos yōxafo yonai raka ini. Nāno rakano Jesús yoinifo. <sup>31</sup>Jesús akiki kaxō āfe mĩfi fininīfofanaino a yonai koshikōi sharatani. Mā sharaxō pīchani ato pimaxii.

**A isinĩ ikaifo Jesús ato sharafani**

(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

<sup>32</sup>Mā xini kaino a isinĩ ikaifoya a niafaka chaka naneafo Jesúski efenifo. <sup>33</sup>Nāskakē nānoafo keyokōi yorafo ichanānifo nā pexe fepoti anoax. <sup>34</sup>Jesús ato sharafani yora ichapa pae fetsa fetsatapafāfe ikaifono. Niafaka chakafori ato mēra naneano ato makinoa pōtani. Akka Jesús niafakafo mekamanima māmāi tāpiafāfe Jesúsmaĩ Niospa Fakekē.

**Jesús ichanāti pexe mēraxō Apa Niospa  
mekasharaōnoa ato yoini**  
(Lc. 4.42-44)

<sup>35</sup>Mā chaima penaino, Jesús fininākaḡ pexe rasi mēranoax tsekekaini tsōa istomaxō Apa Nios kīfikai. <sup>36</sup>Mā Jesús ato makinoax penaino kaano Simón āfe rafeafo fe kani Jesús fenaikai. <sup>37</sup>Mā fichikaxō yoinifo iskafakāki: “Keyokōichi mia fenakani,” fanifo.

<sup>38</sup>Askafaifāfe nikakī Jesús ato kemani iskafakī: “Nō chaima fetsa ano kanō fokāfe, anoxori nō ato Niospa meka tāpimanō. Nāskakē ē oa,” ato fani.

<sup>39</sup>Nāskakē Jesús kafāsapaoni nā Galilea pexefo tii ano Niospa meka shara ato yoifofāsafai ichanāti pexe mēraxō. Fanīma mīshitixō niafaka yōshi chakafo ato makinoa ato potafōāsafai.

**Jesús yora rashkishiai sharafani**  
(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

<sup>40</sup>Feronāfake fetsa isinī iki rashkishi fetseax Jesúski oni. Akiki oxō ratokonō mai chachipakefoḡ yoini iskafakī: “Ea mīa sharafapaikī, ea mīa sharafatiro,” fani.

<sup>41</sup>Askafaito nikakī Jesús shinākōini, omiskōiāito. Nāskaxō āfe mēkemā ramāyanā yoini iskafakī: “Ē mia sharafanō. Iskaratīa mī sharaikai,” faino, <sup>42</sup>a rashkishi fetseai koshikōi sharatani. Nāskax sharakōi ini. <sup>43-44</sup>Mā sharano Jesús nīchini iskafakī yoiyanā: “Mī tsoa yoiki. Akka nā ato Nios kīfixomis ispatāfe. Nāskaxō ovejanā fake foxō ināfe mia retexonō Moisés yoini keskafakī. Nāskaxō keyokōichi tāpinōfo a mī isinī imis mā mī sharano,” ixō Jesús yoini.

<sup>45</sup>Jesús askafakī yoifiano, akka nā feronāfake mā kaxō ato yoifofāsafani. “Ōikapo, mā Jesús ea sharafaa,” ixō ato

yoifofāsafani. Nāskakē Jesús anā pexe rasi ano ikixō ato yoitiroma ini. Xafakīa nini, tsōa istoma ano. Nāskafiaino pexe rasi anoāfo akiki fenifo ōifekani.

**Jesús yora finimisma sharafani**  
(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

**2** <sup>1</sup>Mā samaraka pishtata Capernaúm ano anā oni Jesús. Mā nokoano, “Mā Jesús anā oa āfe pexe ano,” fanifo. <sup>2</sup>Nāskakata Jesús fe anā ichanānifo pexe mēraxō. Jesús nikakani. Pexe ano fospikōikanax āfe emāiti ninifo āfe fepoti ano ikitiroxakākima. Nānoxō Jesús ato tāpimani Niospa meka. <sup>3</sup>Mā ato tāpimanaino feronāfake cuatro nokotoshinifo. Yora finimisma āfe xefapa efenifo. <sup>4</sup>Mā xītiafono ikitirofoma, Jesús ano nā yora finimisma efepaiyafono ikitirofoma ini. A pexe sapa mánāoxori paitinī māpekaxō fotomanifo āfe xefapa rataxō. Risfi rafeta nexati fākaxō a mánāoxori kini fakaxō, nā finimisma fotomanifo, āfe xefapa. <sup>5</sup>Jesús ato ōikī tāpikōia ini. “Naato nōko yama noko sharafaxotiroki,” faifono Jesús tāpini. Nāskafaifono a finimisma Jesús yoini iskafakī: “Efe yorashta, mī chaka mē mia soaxona,” Jesús fani.

<sup>6</sup>A Moisés yoikī kirika kenenī keskara ato tāpimamisfāfe ranārīto ano tsoaxō nikakī shinānifo. <sup>7</sup>Nānoxō shinānifo: “¿Afeskai Jesús mekaimē iskai? Tsōa noko chaka soaxotiroma. Nios fistichi noko axotiro. ¿Jesús āa shināimē Nios?” ixō shinānifo.

<sup>8</sup>Askafaifāfe Jesús ato tāpini āto shinā mēraxō shināifāfe. Jesús ato yoini: “¿Afeskai mā iskara shināimē?” ato fani. <sup>9-10</sup>“Akka ea Niospa shināmani. Nāskakē ē mato ōimanō Niosxō na feronāfake ē sharafatiro. Tsōa iskara atiroma, Niospa shināmanai fistichi atiro. Nāskakē ē na feronāfake sharafa mā tāpinō Niosxō ēri

āfe chaka soaxotiro,” ixō ato yoini. Nāskafata anā yoini feronāfake finimisma, <sup>11</sup>“Fininākakafāfe. Mī xefa fifaini, mī pexe ano katāfe,” fani.

<sup>12</sup>Askafaino fininākakafani. Fininākakafaxō āfe xefa fifaini, āfe pexe ano kaito keyokōichi ōnifo. Nāskakaxō, “iAicho, Nios sharakōi! Na keskara nō ōimisma, sharakōi,” fanifo.

**Jesús Leví ifini aōxō tāpimis inō**  
(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

<sup>13</sup>Nāskax Jesús anā kani ĩa efapa ano. Anoxō yora ichapa rasichi ōnifo. Nānoax Jesúski ichanānifo. Nānoxō ato tāpimani. <sup>14</sup>Nānoax kakī Jesús finōfāikī Leví\* ōini, a yonoai āfe tsaoti mīsa ano tsoxō, ato keyokōi kori fīaito. Nā Leví āto kori fīamis ini āfe xanīfo minixiki Roma anoa. Leví Alfeo fake ini. Jesús ōixō yoini: “Leví, efe kafe ē mia tāpimanō,” fani. Askafaino Leví afe kani.

<sup>15</sup>Nāskax Jesús aōxō tāpimisfo fe kani Leví ato kenano a anoxō pii fokani. Ato kori fīamisfo fe yora chakafori a Moisés keneni nikamisfomafāferi Jesús feta pinifo. Yora ichapa Jesús fe foafofāinifo. Nāskakē yora ichapakōichi Leví pexe mēraxō pinifo. <sup>16</sup>Nāskakē a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo nāfori fariseofo inifo. Afāfe Jesús ōnifo yora chakafo feta piaito. Nāskaxō a Jesúsxō tāpimisfo yōkanifo: “¿Afeskakī māto maestro na ato kori fīxomisfo feta piimē? Yora chakafo fetari pii,” ato faifono, <sup>17</sup>Jesús nikaxō ato yoini: “A sharafāfe notoro fenakanima, a isinī ikaifāfemari notoro fenakanima. Akka nā isinī ikaifāfe notoro fenakani. Nāskakēri ē ato yora sharafos kenatapa ikerani ē oama. Nā yora chakafo ē ato tāpimaniyoi ē oanō,” ato fani.

**Nā foni tenemisfofāfe Jesús yōkanifo**  
(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

<sup>18</sup>Juan Maotista āfe inafāfe āto feyafati ipaoni fisti rasi pikakī pipaonifoma foni tenemisfo ipaonifo Nios shara shinākakī. Nā fariseofo nāskarari ipaoni āto feyafati. Nāskakē yora fetsafāfe Jesús yōkanifo tāpipaikakī, “Jesús, ¿afeskakī mī inafāfe mēxotaima piimē? Juan āfe inafāfe foni tenekaninō Nios shināsharakakī. Askatari fariseofāferi foni tenekaninō. Akka, ¿afeskai mīōxō tāpimisfo askaramamē?” fanifo.

<sup>19</sup>Askafaiifāfe anā Jesús ato yoini: “Feronāfake āfiyaino, yorafo ano fisti ichanākakō afara fetsa fetsatapafo afeta pitirofo inimayanā, aicho fakakī akiki inimakakī. Akka feronāfake āfi fikī foni tenetiroma. Askafixō inimakī pitiro. <sup>20</sup>Akka mā fene rēteafono āfe yorafāfe shinākakī foni tenetiroma,” Jesús ato fani. (“Nāskakē ē nono ikano inimakī eōxō tāpimisfāfe efeta pimisfo. Akka mē naano ea shinākakī tsōa pitirofoma eō noikakī,” ato fani.)

<sup>21</sup>Askata anā fetsa ato yoini: “Tsōa sama fenaya sama xini kishi fatiroma. Nō askafaino sama fena samama chakanatiro. Nāskatari sama fenafe sama xini isharatiroma. Nāskakēri nā ē mato yoiyai keskara mā nikakōixō a mā ipaoni keskara anā mā itiroma māmāi ea nikakōiax. A mā ipaoni keskara shināmakita nāskax māto yora fena keskara shara itiro. <sup>22</sup>Nāskarifikī tsōa māmā fata koiro pisha xini mēra nanetiroma nā māmānō faraxakaino toxamāiyano. Nāskakē nā māmā fata fe koiro pisha chakanatirofo. Akka nā māto xinifāfe mato yoimisfo keskara fe nā ē mato yoiyai keskara osinātiroma. Nā ē mato yoiyai keskara Niospa meka sharakōi. Akka

\* 2.13 Leví ane rafeya ipaoni. Āfe ane fetsa Mateo.

a mǎto xinifáfe mato yoimisfo anori shinǎx mā isharatiroma. Niospa mekaya meka chaka osinǎtiroma. Nǎskakē mā nikapaifi mā shinǎsharatiroma. Nǎskarifikǎ tsōa mǎmǎ fata koiro pisha xini mēra nanetiroma nǎ mǎmǎnō faraxakaino toxamǎiyanō. Nǎskakē nǎ mǎmǎ fata fe koiro pisha chakanatirofo. Akka nǎ mǎto xinifáfe mato yoimisfo keskarafe nǎ ē mato yoiyai keskara osinǎtiroma. Nǎ ē mato yoiyai keskara Niospa meka sharakōi. Akka a mǎto xinifáfe mato yoimisfo anori shinǎx mā isharatiroma. Niospa mekaya meka chaka osinǎtiroma. Nǎskakē mā nikapaifi mā shinǎsharatiroma.”

**Nǎ judeofáfe pena tenetitǎ Jesúsxō tǎpimisfáfe aros keskara metesfenifo**

(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

<sup>23</sup>Jesús aōxō tǎpimisfo fe kani a judeofáfe tenetitǎ. Tarepa kakǎ áfe inafáfe aros keskara meteskaxō fikaxō pinifo. <sup>24</sup>Nǎskafaiáfefe fariseofáfe oikakǎ ato iskafanifo: “Óipo. ¿Afeskakǎ mí inafáfe na aros keskara metesfekanimē na pena tenetitǎ tsōa yonotiroma ixō Moisés noko yoifinino?” fariseofáfe fanifo.

<sup>25</sup>Ato askafaifono Jesús ato kemani: “Akka, ¿a nōko xini Davidōnoa kirika kenenifo keskara mā oimismamē? ¿David afaa afeska fanimē áfe inafō feta fonǎikōikǎ?” <sup>26</sup>Nǎskakē David Nios kǎfiti pexefǎ mēra ikikaini. Akka nǎ Nios kǎfiti pexefǎ anoax Abiatar nǎ ato Nios kǎfixomisfáfe áto xanifo ini. Akka nǎ Nios kǎfiti pexefǎ mēranoa David pǎa pini a pǎa tsōa pishata pifiatirmano. Akka nǎ ato Nios kǎfixomisfáfe arese a pǎa pimisfo ini. Nǎskafekē nǎ pǎa David pini a afe foafori ato pikǎni.

<sup>27</sup>“A Niospa taefakǎ feronǎfake onifani. Askata teneni. Nǎ feronǎfake Niospa tenemani, pena tenetitǎ yonoyamanō. <sup>28</sup>Nǎskakē Niosxō ē yoitiro na pena tenetitǎ ēmǎi xanǎfokōixō afeskaimǎkai ē

yoitiro. Nǎskakē ē mato yoi ēfe inafáfe afaa chakafakanima aros keskara meteskakǎ pena tenetitǎ fonǎiki finakōikaxō,” ato Jesús fani.

**Feronǎfake mēke yōshiya Jesús sharafani**

(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

**3** <sup>1</sup>Jesús anǎ ikikaini judeofáfe áto ichanǎti pexe mēra. Nǎno feronǎfake mēke yōshiya ini. <sup>2</sup>Aas oinifo, judeofáferi. “Jesús sharafaimǎkai nō oinō na pena tenetitǎ,” fanifo yōaxikakǎ. <sup>3</sup>Askata Jesús yoini nǎ feronǎfake mēke yōshiya: “Fininǎkafata ano nife nakirafe,” fani.

<sup>4</sup>Askata yorafo yōkani: “¿Afaa nō afeska fatiromē pena tenetitǎ? ¿Shara nō atiromē? ¿Chaka nō atioraka? ¿Nō ifitromē? ¿Nō retetioraka?” ixō ato yōkani.

Ato askafaito tsōa kemandi. <sup>5</sup>Ato feratexō Jesús ato oini, yora fetsafoñoox shinǎyamaiáfefe. Askatari Jesús shinǎmitsani. Shinǎmitsaxō yoikǎ iskafani feronǎfake: “Mēshafe,” fani. Askata nikax mēshatani. Mēshatanaino sharatani. <sup>6</sup>Askaito oikani fariseofo oitifishkinifo. Tsekefainifo ichanǎti pexe anoax. Taefakakǎ shinǎnifo: “¿Afeskafaxō na Jesús nō retetiomē?” fanifo. Herodes áfe inafō feta shinǎnifo.

**Yora ichapa ini iamǎfǎ ano**

<sup>7</sup>Askata Jesús anǎ kani aōxō tǎpimisfo fe iamǎfǎ kesemē ano. Nǎskakē Galilea anofo yora ichapa rasi fonifo. Jesús chǎfáfainifo. <sup>8</sup>Mǎ yorafáfe nikakanax fonifo, nǎ Jesús ato sharafaino nikafaikani fonifo Jesús ari. Judea anoafori, Tiro yafi Sidón anoafori fonifo. Jesús ano nokonifo.

<sup>9</sup>“Kayakōi yorafo fei kiki,” ato fani aōxō tǎpimisfo Jesús. “Ea shoi aki fetirofoki, ea kanōa fexokáfe ē nanenō,” ato fani. <sup>10</sup>Jesús ichapa yora rasi sharafaino, nǎskakē na yora isinǎ ikani akiki fenifo Jesús shinǎfǎikani ramǎpaikani ato sharafanō. <sup>11</sup>Nǎskaino a niafaka chakafoyáfefe Jesús oinifo.

Nāskakē Jesús fīchikanax feopakefofānifo Jesús nāmā. “Jesús mī Niospa Fakekōiki,” niafaka naneafāfe fāsikōi fanifo.

<sup>12</sup>Askata Jesús ato yoini: “Tsoa yoyiyamakāfe ē Niospa Fakeki,” ato fani.

**Jesús aōxō tāpimisfo doce feronāfake ifini**  
(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

<sup>13</sup>Nāskata Jesús māchi keya māpeni. Ari kakī aōxō tāpimisfo ichapa ato kenani ato yoixiki arixō tāpinōfo. Askata Jesús ano fonifo aōxō tāpimisfo. <sup>14-15</sup>Feronāfake doce faxō ato ifini, afe rafeafono ato nīchixiki aōnoa āfe meka shara ato yoitanōfo, nāfāfe yorafo makinoa niafaka yōshi chakafo ato potaxotanōfo. Nāskata nāfo ato aneni, “Ēfe meka yoimisfo” ato fakī. <sup>16</sup>Nā tii ato ifipakeni fisti rasi. Taefakī Simón ifini. Āfe ane fetsafaxoni, Pedro kenaxiki. Simón ikaino, <sup>17</sup>Jacobo yafi āfe onefetsa Juan kenani, āto apa Zebedeo ini. Jesús ato ane fetsa kenani Boanerges fakī. Nō askafatiro, “Yora finakōia oa nai tiri ikai keskara” fakī. <sup>18</sup>Askatari Andrés kenani, Felipe ikaino, Bartoloméri ikaino, Mateori ikaino, Tomásri ikaino, Jacobo fetsari ikaino, Alfeo fake. Askatari Tadeori ikaino, Simón fetsari ikaino. Na Simón nāskara ipaoni nā yora xanīfo chakafapaikī, potapaikī fetsafo feta. Mā ato makinoax ota Jesús fe rafeni. <sup>19</sup>Askatari Judas Iscarioteri ifini. Nā Judás Iscariote Jesús fe iyopaoni. Nāskaxō chipo chakafakī ato achimani Jesús retenōfo. Nā tii Jesús ifini aōxō tāpimiskōi inōfo.

**Yora fetsafāfe, “Jesús niafakaōxō ato sharafaira,” fanifo**

(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

Nāskata māchifā ariax fotota, āfe inafa fe ikikaini pexe mēra. <sup>20</sup>Anā yora rasi ichanāfatishoni. Askaito ōikī, yora

ichapa ōikikakī, pitirofoma inifo.

<sup>21</sup>Jesús afe yorafāfe tāpinifo mā pexe mēra kaano fōkaxō Jesús anoax ifipainifo. Yoiaifāfe nikakakī ifipainifo fōkaxō Jesús anā shināsharaima faifāfe.

<sup>22</sup>Askatari a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo Jerusalén anoax Jesús ano feafono ato yoini: “Na Jesús nā niafaka chakafāfe āto xanifoōxō nā Beelzebú āfe shara miniano aōxō āto niafaka pōtai,” fanifo.

<sup>23</sup>Jesús nikakī ato kemani meka fetsafaxō: “¿Afeskak Satanás āa potametiromē? Āa itiroma. <sup>24</sup>Nāskakēri yorafo paxkanākanax āa ranā retenāi keyotirofo. Askatari pexe rasi anoax āa ranā retenāi keyotirofo. Nāskax isharatirofoma āa ranā retenāitirofo. <sup>25</sup>Fetsari nā nofe yorafo mīshti paxkanāitirofoma. Paxkanāx keyotirofo. <sup>26</sup>Nāskakēri Satanás āfe inafa fe paxkanāitirofo. Paxkanāx keyotiro anā xanīfo itiroma.

<sup>27</sup>Askatari feronāfake mitsisipakōi taefakī metexkere akaxoma tsoa āfe pexe mēra ikītiroma āfe afama mīshti fiaxikakī. Nāskarifiakī nō yora nexaxō āfe afara nō fiatiro keskafakī, nāskarifikakī ē Satanás nexaxō Niospa Yōshi Sharaōxō ē Satanás āfe ina pōtatiro.

<sup>28-29</sup>“Chanīma ē mato yoikōi, keyokōi chaka Niospa soaxotiro. Askatari keyokōi meka chakarī Niospa soaxotiro. Askafixō fētsa yoixō, ‘Jesús Niospa Yōshi Sharaōxō askara ato sharafatiroma, Satanás āfe yōshioxō ato sharafai,’ askafaito Niospa ato āfe chaka soaxotiroma, āto neepakexanō,” ato fani Jesús.

<sup>30</sup>Anori yorafāfe yoini: “Jesús yōshi chakaya,” fanifo. Nāskakē Jesús ato yoini Epa Niospa Yōshi Sharaōxō ato sharafai.

**Jesús ōifekani āfe afanō āfe extonō fenifo**

(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

<sup>31</sup>Jesús āfe afanō onefetsanō nokonifo a Jesús ano. Mā nokokanax pexe mēra ikinifoma. Xafakīa ninifo pexe emāiti.



Nānoxō yora fetsa nīchinifo Jesús yoitanōfo. <sup>32</sup>A Jesús foaketifaya kekanax tsaofāfe yoinifo: “Jesús, mā mī efanō mī extonō nokoafō. Mia yōkakamekani,” fanifo.

<sup>33</sup>Askafaiāfe ato Jesús kemani: “Ēfe efanō, ēfe poinō, ē ato fistis shināima. Yora fetsafori ē ato shināi efe yora keskarafō. ¿Tsoamē ēfe efa, ēfe extofori? ¿Mā tāpipaimē tsoamāki ēfe efa, ēfe extofori? Ē mato yoinō,” ato fani.

<sup>34</sup>Askafaxō Jesús ōini a tsaofafo. Nāskaxō ato yoini: “Nā ea Ifoafifo, ea nikaifo efe yorafo. Nakīa ēfe extofo, ēfe efafo,” nāskafani. <sup>35</sup>“Nā Niospa fichipaiyai mā akaino Niospa mato fichipaiyai keskarifakī nā ēfe extofo, ēfe chikofo, ēfe efa keskara,” ato fani Jesús.

**Jesús ato yoini meka fetsafaxō  
fimi exe saamisnoa**

*(Mt. 13.1-9; Lc. 8.4-8)*

**4** <sup>1</sup>Nāskata anā Jesús ato tāpimani ĩa kesemēxō. Nāskakē yora ichapa ichanānifo Jesús ano. Nāskaifono Jesús kanōa ĩa ketokonō rakano aō naneinīkafanax tsaoni. Akka yorafo ĩa ketokonō tsaonifo. <sup>2</sup>Nāskaxō Jesús ato tāpimani afama mīshti meka fetsafaxō. Ato yoikī iskafani:

<sup>3</sup>“Ea nikakāfe ē mato yoinō,” Jesús ato fani. “Feronāfake fistichi fimi exe saafoni āfe nōxati mēra kēchoxō fokī.

<sup>4</sup>Fimi exe saafōikaino ranāri fai nēxpakīa pakeaino a kachikirixori peyafāfe pini. <sup>5</sup>Nāskata fimi exe ranāri maxefoki pakei fetseni mai shara anoma. Nāskakē samamakōi fimi exe foaipaini. <sup>6</sup>Akka mā foaipaiyaito xinī namani, yosipanā, āfe tapokairoko mai mēra kasharakē. Foaiakx, samama nani xinī tsasifaano. <sup>7</sup>Akka ranāri fimi exe moxafo mēra pakeni. Nāskakē moxafo foaikī namani. Nāskakē fimi exe foaikx fimi yamax nani. <sup>8</sup>Akka fimi exe ranāri

mai shara ano pakeni. Nāskax foaisharax fimi ichapayakōi ini. Fetsa treinta fimiya ini. Fetsa sesenta fimiya ini. Fetsari cien fimiya ini.”

<sup>9</sup>Nāskaxō Jesús ato yoini: “Mā pachoyakī ea nikasharakōikāfe,” ato fani.

**Meka fetsafaxō yorafo yoixō a aōxō  
tāpimisfo xafakīakōi ato yoini**

*(Mt. 13.10-17; Lc. 8.9-10)*

<sup>10</sup>Mā yora ichapa rasi foaifono Jesús ares nēteni, akka nā foafāfema a aōxō tāpimisfo docefo fe nēteafāfe yōkanifo. “¿Afaa mī noko yoipaiamē meka fetsafaxō?” faifono, <sup>11-12</sup>Jesús ato kemani, “Epa Niospa a ika anoxō afe yorafo ato ĩkināi afe keskaramākī ē mato xafakīa yoinō. Akka fetsafo meka fetsafaxō ē ato yoiaki. Akka ōifīkakī tāpikanima nikafīkakīri nikasharakanima. Nios Ifofakaspakani. Nāskakē Niospari ato chaka soaxotiroma.”

**Jesús meka fetsafaxō fimi exe saamisnoa  
ato yoini ato tāpimasharakōixiki**

*(Mt. 13.18-23; Lc. 8.11-15)*

<sup>13</sup>Nāskata ato yoini: “¿Nā ē ato meka fetsafaxō yoiai mā tāpīamamē? Akka, ¿afesakī fētsa nikatiromē? <sup>14</sup>Nā fimi exe fanamis, nā Niospa meka yoimis keskara. <sup>15</sup>Akka ranāri yora fetsafo fimi exe fai nēxpakīa pakea keskarafō Niospa meka nikafīkani. Akka Niospa meka mā nikafīaifono Satanás ato xītītiro peyafāfe fimi exe pitiro keskakī. <sup>16</sup>Fetsafo nā fimi exe tokirifo mēra pakeax foaipaiyai keskarafō. Niospa meka nikai akiki inimakōikī nikayotiro. <sup>17</sup>Akka nā fimi exe foaikx āfe tapo mai mēra ikikēma xinī namatiro keskakī. Nāskarīfakī fētsa taefakī Niospa meka nikai inimayotiro. Akka afara chaka nokoaino anā inimatiroma anā Nios

Ifofatiroma, Niospa meka anā āfe shinā mēra nanekema. <sup>18-19</sup>Akka atiri fimi exe moxafo mēranoax foaikax yositiroma keskarafa. Nāskariatirofo Niospa meka shara nikasharakanaxma. Akka fētsa afarafo shinākī āfe shinā mēraxō shināchakakōitiro. Nāskaxō kori ichapakōi noikī, ‘Ē kori ichapayax ē inimakōitiro,’ ixō shinākī Niospa meka anā shināima. Nāskakē Niospa meka nikafikī afara fetsafo shināino afaa Niospa axotiroma. <sup>20</sup>Akka atiri fimi exe mai shara anoax foaikax fimi ichaya ini. Āfe fimi treinta ini, fetsari afe fimi sesenta ini, fetsari āfe fimi cien ini. Nāskafakīri fētsa Niospa meka nikakōikī nikasharakōitiro. Akka fētsa Niospa meka nikakōisharakī nā fimi exe treinta keskara itiro, fetsari nikasharakōikī nā fimi exe sesenta keskara itiro, fētsari nikasharakōikī nā fimi exe cien keskara itiro,” ixō Jesús ato yoini.

**Meka fetsafaxō rāpariki Jesús aōxō tāpimisfo yoini**  
(Lc. 8.16-18)

<sup>21</sup>Nāskatari ato yoini. “Akka tsōa rāpari otaxō kafo mēra nanetiroma, askatari a ika nāmā tsāotiroma chaikairoko chaxanō. Akka nō rāpari fomākīa tsāofaano chai chaxatiro. Nāskakē ōisharakōitirofo. <sup>22</sup>Nāskarifiakī nō afaa pishta onetiroma, nō onefiano keyokōichi tāpitirofo. Nāskarifiakī a fomāyomisfo Niospa xafakīa faxii. <sup>23</sup>Mā pachoyakī ea nikasharakōikāfe,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>24</sup>Nāskaxō anā ato yoini. “Nikakapo, ē mato yoinō. Akka a ea nikakī finasharakōiai, Niospa tāpimasharakōi. <sup>25</sup>Akka nā tāpia nā Epa Niospa tāpimakī finasharakōi. Akka fetsa ē tāpisharakōia ifiaxō nikamiskēma, askara yora nā tāpia pishta Niospa anā fiatiro,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús meka fetsafaxō yoini, fimi exe yositiroōnoa**

<sup>26-29</sup>Nāskata Jesús anā ato yoini. “Epa Nios xanifāfe noko ikinā iskaraki. Nā feronāfāke fimi exe mai shara ano fana keskaraki. Mā fanax oxatiro fakishi, akka penata yonotiro. Nāskakē ifāfe ōiyamaino ares fimi exe yositiro. Nāskakē mai mēranoax fimi exe āfe tapo foaikax yositiro. Mā yosiāx efapa itiro, nāskata chipo fimitiro. Nāskata mā fana fimi pachiano, ifāfe topitiro māmāi pachiano,” ixō Jesús ato yoini.

**Mostaza exeōnoa yoikī meka fetsafaxō Jesús ato tāpimani**  
(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

<sup>30</sup>Askata anā Jesús ato yoini iskafakī: “Afe keskaramākī Nios xanifāfe noko ikinā ē mato yoinō. <sup>31</sup>Nā mostaza exe yōra āfe tarepa fanatiro. Akka nā fimi exe pishtakōi fetsafo keskerama. <sup>32</sup>Akka nā fimi exe fanax, mā yosiāx efapakōi itiro fana fetsafo keskarama. Nāskakē mā teshpapafai fetseano peyafāfe āfe teshpafō ano nā fatiro. Nāskarifiakī taefakī ichapatoma Nios Ifofayotiromo. Akka chipo ichapafāfe Ifofakōitirofo,” ixō Jesús ato yoini.

**Afama mishtikiri yoikī meka fetsafaxō Jesús ato yoipaoni**  
(Mt. 13.34-35)

<sup>33</sup>Nāskatari meka fetsafaxō Jesús ato tāpimani Niospa meka shara keyokōi tāpikanimākai. <sup>34</sup>Akka meka fetsafaxō Jesús mēxotaima ato yoipaoni. Akka nā aōxō tāpimisfo xafakiakōi ato yoipaoni.

**Jesús nefe yafi iamāfā poo iki meseniaito nishpa fani**  
(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

<sup>35</sup>Mā yātapakeaino nā pena fisti Jesús aōxō tāpimisfo yoini: “Nō okiri iamāfā pokefainikanō, fokāfe,” ato fani.

<sup>36</sup>Nāskata nāno yorafo nīchifainifo, Jesús iyoifokakī. Nāskakanax kanoānāfā mēra nanefainifo. Mā foaifono kanōanāfā fētsari fokākī yorafāfe ato chīfafainifo. <sup>37</sup>Īamāfā pokefainifono nāno atoki nēfēfākōi nokoni. Atoki nēfēfākōiaino ĩamāfā pooiyanā kanōanāfā faka fospikōini. <sup>38</sup>Akka Jesús oxano kanōanāfā chipo kamaki rakax, āfe tēkesati kamaki tēkesameax. Oxakē aōxō tāpimisfāfe mōinifo iskafayanā: “Īfo, mī noko shināimamē mā nō āsaikai?” faifono, <sup>39</sup>Jesús fininīkafāta, “Nēfe, nishpafe,” fata, “Īamā nishpafe,” fani.

Nāskafaino nefe nishpani anā feroinima ĩa fe nefe. <sup>40</sup>Nāskata chipo Jesús aōxō tāpimisfo yoini. “ĪAfeskai mā rateimē? ĪMā ea chanīmara fasharamamē?” ato fani.

<sup>41</sup>Ato askafaino, akka aōxō tāpimisfo ratekōiyanā āa ranā yoinānifo iskakani: “ĪKee! ĪNa feronāfake afe keskaramē na nefe feta ĩamāfānē ato yoiāito nikaifo?” ikanax yoinānifo.

**Gadara anoxō Jesús feronāfake  
makinoa niafaka rasi potani**  
(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

**5** <sup>1</sup>Nāskata okiri ĩamāfā pokefaikanax nokonifo, Gadara mai ano. <sup>2</sup>Nāskata Jesús kanōanāfā makinoax fotopakekafanaino, nā feronāfake niafaka yōshi chaka nanea nāno akiki oni. Nā feronāfake nā maiāfo kinifā mēranoax oni. <sup>3</sup>Mai kinifā mēra ipaoni. Tsōa nexatiroma ipaoni kaninānā nexaifaifono. <sup>4</sup>Akka mēxotaima kaninānā otxkere ata metexkere ata fafiaifono, kaninā tesa tesa aki fetsapaoni. Tsōakai afeska fatiroma ipaoni. <sup>5</sup>Nāskata penata kafāsata fakishchāiri kafāsapaoni, māchifā ariri māpepaoni maiāfo anori kinifā mēra kapaoni. Nāskata fiisiyanā tokirinī āa

tsakamepaoni. <sup>6</sup>Akka chai ixō Jesús fichiax, akiki farekekeranax aō ferotaifi ratokonō mai chachipakefōfāni.

<sup>7-8</sup>Fāsikōi yoini fiisiyanā. “ĪEa afeska fayamafe, Jesús! Mī Nios Sharapa Fakekī, ē mia yoi Niospa mia ōi kiki ea omiskōimayamafe,” fani. Nāskai mekani, akka Jesúsmāi iskafakī yoiano: “Niafaka yōshi chakata, na feronāfake makinoax tsekekaitāfe,” māmāi faano.

<sup>9</sup>Askafaito Jesús yōkani: “ĪMī afe anemē?” faito, nāato kemani: “ĪEfe ane Legiōn nōmāi ichapax,” fani.

<sup>10</sup>Nāskaxō nā nīafaka Jesús yoini iskafakī: “Mai fetsa ari noko nīchiyamape,” fani. <sup>11</sup>Akka nā chaima māchifā mánānēxō kochifāfe pinifo. <sup>12</sup>Nāskakē niafaka yōshi chakafāfe iskafanifo: “Kochifo mēra noko nīchife, kochifo mēra nō ikinō,” faifono, <sup>13</sup>kochifo mēra Jesús ato nīchini. Nāskakē niafaka yōshi chakafo feronāfake makinoax tsekekainax kochifo mēra iki fetseni. Nā niafaka chakafo dos mil ini. Nā niafakafo kochifo mēra ikiano kochifo ichoax mǎfǎfǎ ariax ĩamāfā mēra keyopakeax āsai fetsenifo.

<sup>14</sup>Askaito ōikani nā kochifo kexeāfo ichoi fetsenifo. Mā fokaxō a pexe rasi anoāfo ato yoinifo, a pexe rasi pasotai ikafori ato yoinifo nā ōiafo keskara. Ato askafakī yoiāifono nikakani yōrafā rasi fenifo kochifo āsaito ōipaikani. <sup>15</sup>Mā nokokaxō ōiafo nā feronāfake tsaoa ini rapati shara safeax, mā shināsharai a makinoax mā niafaka yōshi chaka tsekeano. Nāskaito ōikani yōrafā rasi ratei fetsenifo. <sup>16</sup>Nā Jesús niafakafo kochifo mēranoa potaito ōikaxō āto kaifo yoifokani fonifo. <sup>17</sup>Nāskakē yorafāfe yoinifo iskafakakī: “Jesús, nonoax katāfe, nō mia ōipaimakai,” fanifo.

<sup>18</sup>Mā Jesús kanōanāfā mēra naneinākfananaino, nā feronāfake

niafakaya ikato, “Ēri mefe kapai,” fani. <sup>19</sup>Nāskafaino, “Maa, mī efe katiroma. Mī pexe ano katāfe. Mī kaifofo fe kaxō mefe yorafo ato yoitāfe a nōko Ifāfe mia sharafa, mīo noiķi mia sharafaki,” ixō Jesús yoini.

<sup>20</sup>Askafaito nikafaini nā feronāfake kani. Kaxō nā pexe rasi anoafo ato yoini, nā Decápolis anoafo nā Jesús sharafaa keskara. “Aira, nikakapo, ¿afeskax sharamē?” iki fetsenifo.

**Jairo fake xotofake mā nakē Jesús otofani. Askatari kēromāri Jesús rapati mēeax sharani**

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

<sup>21</sup>Askafata Jesús mā kanōanāfānē ĩamāfā pokeferani oano yōrafā rasi ano ichanānifo. Akka Jesús ĩamāfā ketokonō nēteni. <sup>22</sup>Akka nāno nā ichanāti pexe anoa xanīfo fisti akiki oni, āfe ane Jairo. Jesús fichiāx a nāmā feopakekafani.

<sup>23</sup>Nāskaxō yoini iskafakī: “Mā ēfe fake xotofake nai kiki. Mī mēkemā ea rāmāxoniyofe, sharax ninō,” ixō yoiaino, <sup>24</sup>Jesús afe kani, yōrafā rasiri afe fonifo. Afe fokakī shoiakī fetsanifo.

<sup>25</sup>Nā yōrafā rasi mēra kēro fisti ato fe kani, doce xinia aka ini isinī iki, imi nesemisma ini. <sup>26</sup>Omiskōitiani sharapai notorofo mēra katiani, mā kori potakī mitotiani ini. Tsōa pishta sharafatiroma ini, askatamaroko isinī iki finakōini.

<sup>27-28</sup>Nā kēromā Jesúsnoa yoiāifāfe nikani. Nāskakē yōrafā rasi foaifono ato acho kaxō āfe tari kexa ramākani. “Ē āfe tari kexa ramākax ē sharatoraka,” ixō āfe ōiti mēraxō shināni. <sup>29</sup>Nāskaxō āfe tari kexa ramākaxō meea āfe imi koshikōi nesetani. Nāskaxō āfe yora meea mā sharakōia meeni. <sup>30</sup>Jesús mā tāpixō āfe sharaōnoax nā kēro mā sharano, yōrafā rasi mēra fesoakekafā ato yōkani: “¿Tsōa ea tari ramākamē?” ato faito, <sup>31</sup>a aōxō tāpimisfāfe yoinifo

iskafakakī: “¿Mī meimamē yorafāfe mia shoiakifetsakaxō mia pitsikinaifāfe? ¿Afeskakī mī noko yōkaimē tsōa ea ramāmē?” ixō fanifo.

<sup>32</sup>Askafaitono Jesús aa kemataima ōiakeni, tāpixiki tsōa ramāmākī.

<sup>33</sup>Nāskaino nā kēromā ratei choayanā a sharafaa mā tāpixō, akiki kaxō ratokonō mai chachipakefōfā yoini: “Ē mia tari kexa ramākax mē shara,” ixō yoitā a isinī itianiri yoini. <sup>34</sup>Nāskafaito Jesús yoini: “Yōxashta, mā mī shara ea chanīmara faax. Nāskakē tanaima katāfe a mī isinī imis mā mī sharaki,” fani.

<sup>35</sup>Jesús mekai xateamano nā xanīfo Jairo pexe anoax fetsafo akiki fēkaxō yoifekani fenifo. Iskafakī yoinifo: “Mā mī fake naaki anā nōko Ifo fekaxtefayamafe,” faifono, <sup>36</sup>akka Jesús ato nikakima, iskafakī nā xanīfo Jairo yoini: “Ratekima, ea chanīmara fafe,” ixō yoini.

<sup>37</sup>Nāskaxō Jesús, “Tsoa nofe kaima kiki,” ato fani. Pedro iyota, Santiago iyota, āfe exto Juan iyota ato fani.

<sup>38</sup>Nāskata mā Jairo pexe ano nokokaxō ōiafo yorafo oiakani fiisinifo nā fake xotofake manokani mā naano.

<sup>39</sup>Nāskata pexe mēra ikikaixō ato yoini iskafakī: “¿Afeskai mā oiāi fiisikimē? Na fakekai nakeroko oxanō,” ato fani.

<sup>40</sup>Ato askafaito yorafāfe Jesús ōsaketsanifo. Askafaitono pexe xaki mēranoa keyokōi Jesús ato kāimani. Nāskaxō apa yafi afa iyoni, a afe foafori afe fonifo. Nāskakanax nā fake xotofake raka ano ikifainifo. <sup>41</sup>Nāskata Jesús mēkemā mētsoinīfōfā yoini: “Xotofakeshta, ē mia yoikai fininīkafāfe,” faino, <sup>42</sup>koshikōi fininīkafāni, nā xotofake doce xinia aka ini. Mā fininākakānax kani. Nāskaito ōikani yorafo ratei fetsenifo. “iKee, ōikapo! ¿Afeskaxō otofamē?” fanifo.

<sup>43</sup>Nāskaxō Jesús ato yoini: “Mā tsoa

yoiki na fake xotofake nakē ē otofakī,”  
ato fani. Nāskaxō, “Pimakāfe na fake  
xotofake,” ato fani.

**Jesús Nazarete anoxō nikakaspanifo**

(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

**6**<sup>1</sup>Nāskata Jesús nānoax kani āfe  
maikōi ano. A aōxō tāpimisfori afe  
fonifo. <sup>2</sup>Nāskata pena tenetitīa ichanāti  
pexe mēraxō ato yoikī taefani. Anoxō  
Jesús ato yoiatio nikakani yorafo āa  
ranā yoinākani iskanifo: “Airā nikakapo,  
¿Fanīxō iskara tāpikī finakōiamē?  
Tāpikī finakōixō afama mīshtifo fai tsōa  
atiroma keskafai,” ikanax āa ranā  
yoinānifo. <sup>3</sup>“¿Akka namamē a mīsa  
famis? María fake Santiagonō Josénō  
Judasnō Simónnō āto ochi. ¿Akka mā  
ōimamē afe chikofori nono nofe ikafo?  
Nāskakē nō nikapaiyaitoroko,” fanifo.  
<sup>4</sup>Askafaifono Jesús ato yoini iskafakī:  
“Na mai tio anoxō a Niospa meka  
yoimis nikakōitirofo aōnoa  
yoisharakōiyanā. Akka āfe maikōi  
anoxō nikatirofoma, āfe kaifofo feta afe  
yorakōifāfe.”

<sup>5</sup>Nāskakē arixō afama mīshti fapaifikī  
anima. Akka a isinī ikaifo fisti rasi ato  
ramāino sharai fetsenifo. <sup>6</sup>Nāskata Jesús  
shināni: “¿Afeskakī ea chanīmara  
fakanimamē?” ixō tsōa nikayamaino.  
Nāskakē pexe rasi chaima ano Jesús  
kafāsani ato tāpimafofāsafai.

**Jesús aōxō tāpimisfo nīchini Nios**

**Xanifoōnoa ato yoitanōfo**

(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

<sup>7</sup>Nāskata aōxō tāpimisfo doce kenani.  
Ato kenaino akiki feafono rafe rasi faxō  
ato nīchini: “Eōxō niafaka yōshi chakafo  
ato makinoa pōtatakāfe,” ixō ato yoini.  
<sup>8</sup>Nāskaxō anā ato yoini: “Fāi kakī, mā  
afaa fokiki, akka māto mēsteti fisti mā  
fotiro. Māto pishari mā fokiki a mā  
piairi mā fokiki māto koriri mā fokiki.

<sup>9</sup>Nāskax fotakāfe māto sapato fistiya,  
māto rapati fetsari mā fokiki.”

<sup>10</sup>Nāskaxō ato yoini: “Mā pexe fetsa  
mēra ikiax nāno nētekāfe, nā mā anoax  
kaitīa. <sup>11</sup>Akka fatora pexe rasi anoxō  
mato ifikaspayanā mato nikakaspaifono  
anoax tsekekāfe māto taekinoa mapo  
taa taa ayanā. Mā askafaino tāpinōfo  
Nios atoki inimayamaino. Ē mato  
parakima yoi. Nā pexe rasi Sodoma  
anoafo feta Gomorra anoafāfe afara  
chakakōi fapaonifo. Nāskakē Niospa nā  
ato omiskōimanaitīa ato omiskōimaxii.  
Akka nā mato nikakaspaifo nāfo ato  
omiskōimaki finakōixii,” ixō Jesús ato  
yoini.

<sup>12</sup>Nāskakē Jesúsxō tāpimisfo anoax  
fonifo yorafo yoifokani. “Māto chaka  
xatekaxō Nios Ifofakāfe,” ato fayanā.

<sup>13</sup>Ato makinoa ichapa niafaka chakafo  
potanifo. A isinī ikaifoya ato  
sharafayanā xiniyaxō ato māmāyanā.

**Juan Maotista nani**

(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

<sup>14</sup>Xanīfo Herodes nikani Jesúsnoa  
yoiaino aōnoa fanīma mīshtixō  
yoifofāsafaifono. Nāskakē Herodes  
shinākī iskafani: “Mā Juan Maotista  
otoita, nāskakē āfe sharaōxō ato  
sharafai,” ixō shināni.

<sup>15</sup>Akka fetsafāfe yoikī iskafanifo: “Nā  
ato Niospa meka yoimis Elīfaskīa,”  
faifono, fetsafāferi yoikī iskafanifo:  
“Nato Niospa meka ato yoimis, nā  
afetiāma Niospa meka ato yoipaonifo  
keskafakī,” ixō yoiaino.

<sup>16</sup>Nāskafakī yoiāifāfe nikai Herodes  
iskani: “Nākīa Juan, mē ato  
textemafaitano mā anā otoa,” ixō  
shināni.

<sup>17</sup>Herodes Juan reteyoamano yoikī  
iskafani: “Mī exto āfi fiayamafe,” faito  
nikakī, Herodes akiki ōitifishkiki āfe  
sorarofo yoini achikaxō metexkere

akaxō karaxa mēra ikimanōfo. Akka nā Herodías Felipe āfe āfi ini, nā Felipe Herodes āfe exto ini. Akka nā Herodes Herodías fe fianāni. <sup>18</sup>Akka Juan Herodes yoini: “Na mī exto āfi mī fiatiroma,” ixō yoiaino, <sup>19</sup>nāskakē Herodías Juan noikaspakōikī retepaini. Akka retepaifikī retetiroma ini. <sup>20</sup>Akka Herodes Juanki rateni māmāi tāpiax Juanmāi feronāfake sharakōikē Nios Ifofasharakōia. Nāskakē kexesharakōini. Nāskakē āfe āfinī noikaspafiaito nikafikī, “¿Ē afeskaimē?” ixō shināta, Herodes Juan nikakōini. <sup>21</sup>Akka Herodías mā ato Juan retematiro ini, Herodes āfe cumpleaños ikaino. Nāskakē Herodes fista akī afe xanīfofoya soraro xanīfofoya Galilea anoa xanīfofori ato ichanāfani. <sup>22</sup>Nāskaifono Herodías fake xomaya fista ikaino ikikainax ares yorafāfe ōinōfo mairani. Mairaito ōikī Herodes inimani, a afeta piaifori inimanifo askafanifo. Nāskakē nā xanīfāfe nā fake xomaya iskafani: “Ea yōkafe a mī fichipaiyai, ē mia mininō,” fani. <sup>23</sup>“Mā na yorafāfe ōikani ē mia pāraima a mī fichipaiyai keskara ea yōkafe ē mia mininō,” ixō yoini.

<sup>24</sup>Askafaino nā xomaya kākaiaxō afa yoini iskafakī: “¿Ē afaa xanīfo yōkatromē?” faito āfa kemakī iskafani: “Juan textexō ea āfe mapo ināfe fafe,” fani.

<sup>25</sup>Nāskata nā xomaya anā ikikaixō xanīfo yoini iskafakī: “Iskaratía sapaki rātaxō Juan Maotista textexō ea āfe mapo ināfe,” fani.

<sup>26</sup>Askafaito nikai xanīfo shināmitsakōini, Juan shināi. “Akka na yorafāfe nikaifono mē na kēro xomaya yoia. Nāskakē ē ato Juan textemapaiyamafikī ē ato textemani,” ixō shināni. <sup>27</sup>Nāskakē āfe soraro nīchini, Juan textexō āfe mapo fixotanō.

<sup>28</sup>Nāskakē soraro karaxa mēra kaxō, Juan textexō āfe mapo sapaki feni. Nāskaxō nā kēro xomaya ināno, nāatori āfe afa ināni.

<sup>29</sup>Nāskakē Juan āfe inafāfe nikanifo mā texteafo. Nāskakē āfe yora fonifo maifaxikakī.

**Jesús cinco mil feronāfakefo ato pimani**  
(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

<sup>30</sup>Mā askano a aōnoa yoimisfāfe afe ichanākaxō yoinifo a atanaifo keskara ato tāpimayanā. <sup>31</sup>Askafaifāfe nikakī Jesús ato yoini: “Niri fekāfe tsōa istoma ano nores kaxō nō teneyonō,” ato fani. Yorafo mēxotaima atoki feaifono, nāskakē pitirofoma inifo. <sup>32</sup>Nāskakē Jesús aōxō tāpimisfo fe kanōanāfānē tsōa istoma ano kani. <sup>33</sup>Akka mā fōkaxō yorafāfe Jesús kaito ōikakī tāpinifo. Nāskakē nā pexe rasi anofo nā aōxō tāpimisfo fe kai ari ichonifo. Jesús aōxō tāpimisfo fe nokoamatai noko taenifo. <sup>34</sup>Mā nokoax Jesús kanōanāfā makinoax fotopakekafā ōia yōrafā rasi ōini. Ato fichixō ato shinākōini, nā oa ovejafo ifomais keskara ato ōikī. Nāskaxō afama mīshtiftō ato yoisharakōini. <sup>35-36</sup>Nāskakē mā yātapakeaino aōxō tāpimisfo akiki fōkaxō yoinifo: “Mā yātapakei kiki nono tsoa ikamakī. Na yorafo nīchife pexe rasi ari yafi a pexe pasotai ikafo ari fokaxō a piaifo fitanōfo,” faifono, akka Jesús ato kemani: <sup>37</sup>“Askakakīma māroko ato pimakāfe,” ato faito, kemanifo iskafakakī: “¿Mī shināimē na yorafo pimaxiki kaxō a piaifo dos cientos kori exenē pāa nō ato fixotanō?” faifono, <sup>38</sup>Jesús ato yoini: “¿Afe tii mā pāayamē? Fokaxō ōiyotakāpo,” ato faito, mā fokaxō ōitakakī yoinifo iskafakakī: “Nāno cinco pāa yafi foe rafes,” fanifo.

<sup>39</sup>Nāskakē ato yoini: “Ichanāfaxō na yorafo yoikāfe fasi ano tsaonōfo,” ato

fani. <sup>40</sup>Ato yoikī askafaifono keyokōi tsaoi fetsenifo, fetsa ano cien ini, fetsa ano cincuenta ini. <sup>41</sup>Nāskata Jesús cinco pāa yafi foe rafe tsomainīfōfā, nai foisnīfōfā Apa Nios aicho fani. Nāskata mā pāa kaxkeketsaxō aōxō tāpimisfo ināni, yorafori ato inānōfo. Askatari foe raferi keyokōi ato inānifo pinōfo. <sup>42</sup>Nāskakē mā keyokōichi pikanax māyakōinifo. <sup>43</sup>Nāskakē a chetefaafo pāa yafi foe doce fēta fospikōiya ini. <sup>44</sup>A cinco pāa piaifo cinco mil feronāfakefos inifo.

**Jesús ĩamāfā femākia kani**  
(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)

<sup>45</sup>Mā yorafo pimata Jesús aōxō tāpimisfo yoini iskafakī: “Kanōanāfānē nanekāfe okiri ĩamāfā pokefaitaxikāki Betsaida ano rekē nokotaxikakī. Ē fenakaimakai, ē na yorafo nīchiyonō,” ixō ato yoini. <sup>46</sup>Mā yorafo nīchita māchi keya ari arese kani arixō Apa Nios kifikai. <sup>47</sup>Mā fakishaino ĩamāfā nakirafe kanōanāfā ini. Akka Jesús kanima, ares fisti nēteni. <sup>48</sup>Jesús ōini aōxō tāpimisfāfe tōfeafifāfe nēfēfanē ato katima faino ĩamāfā pooiki mesenikōiaino, mā penaino. Nāskakē Jesús atoki kani ĩamāfā femākia. Akka ĩamāfā femākia kakī oa ato finōfainai keskara ini. <sup>49-50</sup>Īamāfā femākia kaito ōikakī niafakara ixō shinākani. Tai tai inifo. Nāskakē keyokōichi ōikani rateaifono. Akka Jesús ato yoini iskafakī: “¿Afesakai mā rateimē? Ēki rateyamakāfe,” ato fani.

<sup>51</sup>Nāskata kanōanāfā mēra naneinākaḡā, nēfēfā nishpafani. Nēfēfā nishpafaito ōikakī a aōxō tāpimisfāfe, “iKee! ¿Afesaxō nēfēfā nishpafaimē?” fanifo. <sup>52</sup>Akka Jesúsnoa tāpiyonifoma, Jesús afama mīshti fatiroxakī cinco pāa cinco mil feronāfakefo ato pimafittano. Niospa Fake fiano āto ōiti mēraxō tsōa shinānima, tāpiyonifoma.

**Jesús Genesaret anoāfo a isinī  
ikaifo ato sharafani**  
(Mt. 14.34-36)

<sup>53</sup>Jesús aōxō tāpimisfo feta ĩamāfā pokefainax Genesaret mai ano nokoni. Nāno ĩamāfā ketokonō kanōanāfā nexanifo. <sup>54</sup>Nā kanōanāfā mēranoax fotopakefōfānaifono, yorafāfe tāpinifo. <sup>55</sup>Mā tāpikanax pexe rasi pasotai ichoi fetsenifo. Nāskakaxō a isinī ikaifo, rātati kamaki rātakaxō ato efenifo Jesús ano. <sup>56</sup>Nā Jesús kai ari fanīma mīshtixō, a isinī ikaifo fai nēxpakīa ato rātanifo. Nāfāfe, “Noko ramāmafe nō mia tari kexa ramākanō,” fanifo. Nā ramāifo tii sharai fetsenifo.

**Jesús ato yoini afeskai yorafo  
chakafomakī**  
(Mt. 15.1-20)

**7** <sup>1</sup>Nāskata fariseofo fe a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo Jerusalén anoax Jesús ano fenifo. <sup>2-3</sup>Nāfāfe ōinifo Jesúsxō tāpimisfāfe mechokomexoma piaifāfe, a āto xinifāfe yoinifo keskayamaifono. Nāskakē ato mekafanifo. Akka fariseofāfe keyokōi judeofo āto xinifāfe yoipaoni keskapaonifo. Piamax taeyoi mechomepaonifo chipo pixakakī. <sup>4</sup>Akka a afarafo ato miniaifo anoax fekanax, a ato xinifāfe yoinifo keskai mechokomekaxoma pitirofoma. Āto xinifāfe afarafo feyafapaonifo keskai nāfori askapainifo. Āto kechofoya, āto jarafoya āto ochamefetifoya, āto rakoti chokapaonifo āto xinifāfe apaonifo keskara.

<sup>5</sup>Nāskakē fariseofo feta a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe Jesús yōkanifo: “¿Afeskakī na mīōxō tāpimisfāfe a nōko xinifāfe yoinifo keskara nikkanimamē na mechokomexoma piaifofaifāfe?”

<sup>6-7</sup>Jesús ato kemani iskafakī: “Nā Niospa meka yoimisto Isaías matoōnoa yoini iskafakī:

Na yorafāfe afaa tāpiafoma ato feparapaimisfo. Na yorafāfe eōnoa yoisharafikakī, akka āto ōiti mēraxō ea shināsharafoma. Āakōi ichanākanax fanāikani ea kīfiyanā. A yorafo tāpimanaifo keskarakai ēfe mekama. Āakōi shinākaxō ato yoikani,

ixō Isaías Niospa meka keneni.

<sup>8</sup>Nāskakē a Niospa yoini keskara mā shinākima, a mātō xinifāfe yoini keskara mā shināmis.

<sup>9</sup>“Nā mā shināpaiyai keskara fisti mā shināpai. Nāskakē a Niospa mato yoini keskara mā anā nikapaima. <sup>10</sup>Akka Moisés yoini iskafakī: ‘Mātō epa yafi mātō efa nikasharakāfe. Akka a āto apa yafi āto afa chakafaifo ato retēkāfe,’ ixō yoini. <sup>11-12</sup>Anori kenekī yoifinino, akka mā yoikī iskafamis: ‘Feronāfāke āfe apa yafi āfe afa yoikī iskafatiro: “Ē mato afaa inātiroma, nā ēfenāfo mē Nios inākī ixō yoitirofo,” ’ mā famis. Nāskata a Niospa yoini anori mā ato yoimisma mātō epa yafi mātō efa kexeshakāfe ifiano. Akka mā ato yoimis iskafakī: ‘Anā mātō epa yafi mātō efa mā afaa inātiroma,’ ixō mā ato yoimis. Na shara. <sup>13</sup>Nāskakē a Niospa yoini anori yoitama, a mātō xinifāfe yoipaonifo anori fisti mā ato yoimis. Nāskaxō afara fetsafo mā famis, Niospa mekakōi mā yoimisma,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>14</sup>Nāskaxō Jesús yorafo kenaxō ato yoini iskafakī: “Keyokōichi ea nikasharakōikāfe tāpisharakōixikakī ē mato yoinō. <sup>15</sup>Nā nō piaitokai noko chakana fatiroma, akka nōko shinā mēraxō nō afara chakafo shināito noko chakanafatiro. <sup>16</sup>Mā pachoyakī nikasharakāfe,” ato fani.

<sup>17</sup>Nāskata Jesús yorafo nīchifaini peke mēra ikini, nānoxō a aōxō tāpimisfāfe

yōkanifo: “A mī yorafo yoia keskara nokori yoife nō tāpinō,” faifono, ato yoikī iskafani: <sup>18</sup>“ĶAfeskakī māri mā nikasharaimamē? ĶMā tāpiamamē afara nō piato nōko xaki mēraxō noko chakafatiroma? <sup>19</sup>Akka a nō paii nōko ōiti mēra kaima, nōko āto mēra kai, mā nōko āto mēranoax payokomeano chipo nō aya safatiro.”

“Akka a nō paii chakama, keyokōi shara,” ixō ato yoini. <sup>20</sup>Nāskaxō anā ato yoini: “Akka mātō shināmā shināxō mā afarafo chakafatiro. <sup>21-22</sup>Nāskakē āto shinā mēraxō shinākakī, yorafāfe afara chakafo shināmisfo. Feronāfakefāfe āto āfima chotaifono, kērofāferi āto fenema chotamamisfo. Nāskata yometsokata, ato retemisfo. Askatari kēro fetsafo kaxefakāta, fetsafo chakafakī, mekakafāta; afara fetsafo chakafakāta, ato pārakāta, a afara apaiyaifo fisti akāta, a fetsafāfe fiaiti fipaikāta, āa chanīkāta, āa kakapaikāta, askatari shināsharamisfoma. <sup>23</sup>Nā afara chakafo āto shinā mēraxō shināifo keskafakī nāato ato chakafaxii,” ixō ato yoini.

**Xotofake judeoyamafixō Jesús  
chanīmara fakōini  
(Mt. 15.21-28)**

<sup>24</sup>Nāskata nānoax peke rasi Tiro ano Jesús kani. Mā kaax peke fetsa mēra ikini, ano ikikē tsōa tāpiamanō. Akka nāno ikiax onetiroma ini. <sup>25</sup>Nānoa koshikōi tāpinifo, nāskakē nā fake xotofake niafaka naneato āfe afa Jesús ano kaxō a nāmā ratokonō mai chachipakefōfāni. <sup>26</sup>Nā kēro xoko fetsa Sirofenicia mai ano ini. Nāskakē Jesús ano kani. Kaxō yoikai iskafakī: “Ēfe fake xotofake makinoa niafaka yōshi chaka potaxōfe,” fani.

<sup>27</sup>Askafafiaito nikakī Jesús yoini iskafakī: “Ķa fakefāfe pikī taefayonōfo. Enefe, a fakefāfe paii fiāxō nō paxta inā,



askarakai sharamaki,” faito, <sup>28</sup>nā kēromā kemani iskafakī: “Ēje Ifo, a mī ea yoiai keskara mē nikai. Akka paxtafāfe pitirofo a fakefāfe piāi āfe potofō mīsa nāmā keyo pakeaito,” faito, <sup>29</sup>Jesús yoini iskafakī: “Chanīma, mī ea kemasharakōia. Nāskakē mā mī katiro, mī fashi xotofake makinoax mā niáfaka yōshi chaka mā tsekeaki,” fani.

<sup>30</sup>Nā kēro mā āfe pexe ano nokoxō ōia āfe fake xotofake raka ini, a makinoax mā niáfaka tsekeano.

### Jesús feronāfake pāstokōi ita mekamisma sharafani

<sup>31</sup>Jesús Tiro mai anoax tsekekainiakāi, Sidón yafi pexe rasi Decápolis finōfaini kaax, Galilea iamāfā kesemē nokoni. <sup>32</sup>Nāno yorafāfe feronāfake mekamisma ita pāstokōi iyonifo. Mā iyokaxō yoinifo iskafakakī: “Mī mīfi māmāfe nikamismaki pāstokī,” faifono, <sup>33</sup>Jesús a fisti ori iyoni, yorafo makinoa. Nāskaxō āfe mīfi āfe pacho kini mēra meeni. Askafatari āfe mifiki kemo mechota āfe ana ramākani. <sup>34</sup>Nāskafata nai foisnīfōfā xakaita yoini iskafakī: “Efata,” fakī. (Akka nōko mekapa nō yoimis iskafakī: “Papeita nikasharafe,” faki.)

<sup>35</sup>Nāskafaino, nā pāsto āfe pācho nikasharakōini. Āfe anari sharakōitani, nāskax meka sharakōini. <sup>36</sup>Nāskafata, “Mā tosa yoiki,” Jesús ato fafiaino, askatamaroko ato yoikī finakōifofāsa fanifo. <sup>37</sup>Nāskakē, “iKee, ōikapo! Āfeskaxō iskara sharafaimē?” ikata iskafakī yoinifo: “A pastofō ato sharafaino mā nikakani, a mekamisfomari mā ato sharafaino mā mekakani,” ikanax yoinānifo.

### Jesús cuatro mil feronāfakefo pimani (Mt. 15.32-39)

**8** <sup>1</sup>Nāskata pena fetsa yorafā rasi anā Jesúski fenifo āfe meka nikai fekani. Nāskata a piaifori ano afaa inima.

Nāskaifono Jesús aōxō tāpimisfo kenaxō yoini iskafakī: <sup>2</sup>“Ē na yorafo shinākōi, nono tres nia mā efe ikafono, nonoxori afaa pikanima. A piaifo mā keyoa. <sup>3</sup>Akka afaa pimaxoma āto pexe ano ē ato nīchiano, fonāikani afaa pikanaxma fai nēxpakīa paketirofo. Atiri chai inoax feafokī,” ato faino, <sup>4</sup>a aōxō tāpimisfāfe kemanifo: “Akka, Āfesakaxō nō ato pimatiromē? ĀFanīa nō afaa fitiromē, nonokai tsoa ikama?” faifono, <sup>5</sup>anā Jesús ato yōkani: “Akka, Āfe tii mā pāayamē?” ato faito, “Siete pākāia,” fanifo.

<sup>6</sup>Nāskakē Jesús, “Yōrafā rasi nāmā tsaokāfe,” ato fata, siete pāa tsomainīfōfā. Apa Nios aicho fata, pāa kaxke pakexō aōxō tāpimisfo ināni. Nāfāferi nā yorafo inānifo pinōfo. <sup>7</sup>Nāskata foe ichapama ranāri ini. Nāskakē atoōxō Jesús Apa Nios aicho fata, aōxō tāpimisfo foe ināni a yorafori ato inānōfo. <sup>8</sup>Nāskakē keyokōichi pikanax māyakōinifo. A pikī chetefaafo siete fēta fospikōia ini. <sup>9</sup>A piafo yorafo ichapakōi inifo, cuatro mil inifo. Nāskaxō Jesús ato nīchini fotanōfo. <sup>10</sup>Nāskata Jesús a aōxō tāpimisfo fe kanōanāfā mēra naneinākfananax Dalmanuta mai ano kani.

### Fariseofāfe, “Jesús, tsōa atiroma keskara noko ispafe nō mia chanīmara fanō,” ixō yōkanifo (Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

<sup>11</sup>Nāno fariseofo akiki fenifo afe yoināi fekani, feparaxō yōkapaikani. Iskafakī yoinifo: “Tsōa atiroma keskafakī afama mīshtifo fakī noko ispafe nō mia chanīmara fanō mī Nios ariax oamāki,” faifono, <sup>12</sup>Jesús fāsi xakainākfā ato yoini iskafakī: “Āfeskakī na yorafāfe tsōa atiroma keskafakī noko ispafe ea fakanimē? Ē mato pāraima a Nios fistichi atiro keskara ē mato ispaima,” ixō ato yoini.

<sup>13</sup>Ato askafata mā ato makinoax kai kanōanāfā mēra naneinākafā okiri ĩamāfā pokefaini kani.

**“Fariseofo feta saduceofāfe anorima yoisimifoki ato nikayamakāfe,”**

**Jesús ato fani**  
(Mt. 16.5-12)

<sup>14</sup>Akka mā fōkakī, a pifofaifo shināmaki fainifo. Akka nā kanōanāfā mēra pāa fisti ini. <sup>15</sup>Askafono Jesús ato yoini: “Ōisharakāfe. Fariseofāfe Herodes feta pāa faraxakafo piyamakāfe,” ato fani.

<sup>16</sup>Ato askafaino, a aōxō tāpimisfo āa ranā yoinānifo iskakani: “¿Afeskakī noko iskafaimē? Nōkai pāa yama,” ĩkanax yoinānifo.

<sup>17</sup>Nāskafono mā tāpixō Jesús ato yoini iskafakī: “¿Afeskai nō pāayamara mā ikimē, māto ōiti mēraxō mā shināsharaimamē? <sup>18-19</sup>Feroyafiaxō mā ōi sharaima, pachoyafiaxori mā nikasharaima. ¿Akka mā shināimamē? A cinco pāa cinco mil yorafo ē ato pimaita akka, ¿a chetefafo afe tii fēta fospia mā fiitamē?” ato faito kemanifo: “Doce fēta ikita,” fanifo.

<sup>20</sup>“Askatari a siete pāa cuatro mil yorafo ē ato pimaita, akka, ¿afe tii fēta fospia mā fiitamē?” ato faito, “Siete ikita,” fanifo. “Askatari, ¿nā siete pāa ē kaxkeketsaxō ē ato minita cuatro mil feronāfake, afe tii fēta texefafo mā fiitamē?” ato fani. “Sietekīa,” fanifo.

<sup>21</sup>Askafafono ato yoini iskafakī: “¿Ai mā tāpimamē?” ato fani.

**Jesús yora fēxo Betsaida anoxō sharafani**

<sup>22</sup>Nāskata mā Betsaida ano nokoafono, yora fēxo Jesús ano iyonifo. Mā iyokaxō iskafakī yoinifo: “Jesús, na feronāfake ramāfe,” faifono, <sup>23</sup>Jesús āfe mēkemā nā fēxo mētsoinifofā pexe rasi pasoatai iyoni. Nārixō āfe kemō āfe fero

mechanafayanā āfe mēkemā ramāni iskafakī yōkayanā: “¿Mā mī afara ōitiromē?” faito, <sup>24</sup>nā fēxo mā ōisharaki iskafakī yoini: “Ē ōi na feronāfakefo oa ififo kafanai keskara,” faito, <sup>25</sup>Jesús anā āfe mēkemā fero ramākani. Nāskafaano nā fēxo mā sharaxō ōisharakōini. Nāskaxō keyokōi xafakīakōi ōisharakōini. <sup>26</sup>Nāskakē Jesús āfe pexe ano nīchini iskafakī yoiyanā: “Mī anā pexe rasi ano kakiki, mī pexekōi ano katāfe, mī tsoa yoikī,” fani.

**“Mī Cristo mia Niospa ifini nokoki nīchixii mī nōko xanīfo finakōia inō,” ixō**

**Pedro Jesús yoini**  
(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

<sup>27</sup>Nāskafata Jesús a aōxō tāpimisfo fe pexe rasi Cesarea Filipino pasoato fonifo. Fāi kakī Jesús ato yōkani: “¿Ea afaa yorafāfe faimē?” ato faito, <sup>28</sup>aōxō tāpimisfāfe kemanifo iskafakakī: “Fetsafāfe Juan Maotistara, mia fakani. Fetsafāferi Elíasra mia fakani. Fetsafāferi nā ato Niospa meka yoipaoni fetsa rakikīa mia fakani,” ixō yoinifo.

<sup>29</sup>“Akka, ¿mā ea tsoara faimē?” ato faito, Pedro kemani iskafakī: “Mī Cristo mia Niospa ifini nokoki nīchixii mī nōko xanīfo finakōia inō,” faito, <sup>30</sup>Jesús yoini iskafakī: “Eōnoa tsoa yoiyamakāfe,” fani.

**“Chipo ea retexikani,” Jesús ato fani**  
(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

<sup>31</sup>Nāskata Jesús ato yoikī taefani iskafakī: “Ē chipo omiskōi finakōixii. Askatari ea ōikaspakakī ea potaxikani, judeofāfe āto xanīfofo feta a Nios ato kīfixomis xanīfofāfe a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe. Askatari ea retexikani, akka ea retefafono tres nia oxata ē anā otōxii,” ato fani. <sup>32</sup>Nāskakē xafakīakōi ato yoini. Ato yoikī askafaito ori iyoxō Pedro

yoini iskafakī: “Ifo, askayamafe mia retekanima kiki,” faito, <sup>33</sup>anā Jesús fesoakekafā aōxō tāpimisfo ōiyanā iskafakī Pedro yoini: “Emakinoax katāfe, Satanás. A Epa Niospa shināi keskara mī tāpiamaki. Akka nā yorafāfe shināifo keskara mī shināikai,” fani.

<sup>34</sup>Nāskata Jesús aōxō tāpimisfoya yorafo kenaxō ato yoini iskafakī: “Fatora fetsa ēfe inakōi ipaikī āakōi apaiyai keskara anā atiroma. Nā ē yoiwai keskara nikakōitiro. ‘Ēfe Ifoxō ea retefiaifono ēkai ēfe Ifo ē potapakenakama,’ ixō shinātiro. <sup>35</sup>Akka fētsa āa shinātiro iskakī: ‘Ē Nios Ifofai to ea retetirofo. Nāskakē ē Nios Ifofaima,’ ixō shinātiro mesekī. Askara yora naax ēfe Epa ano katiroma. Akka nā ea Ifofaa, ēfe meka yoiatio askayamāki eōxō reteafono ē ifixii efe ipaxanō eamāi Ifofamiskē. <sup>36</sup>Akka fatora fetsa afara ichapayakōi ikatsaxakī, anā āfenā itiroma. Mā naax omiskōipakenaka. <sup>37</sup>Akka, ĉnīpaxakī yorafāfe afe tii kopifatirofomē? Maa, afaa kopifatirofoma. <sup>38</sup>Akka fatora fetsa eō rāfikī, ēfe meka sharari yoikaspai yora chakafāfe ferotaifi ēri aō rāfikī yoikī iskafaxii: ‘Ē na yora ōimisma,’ ē faxii ēfe Ēpa sharafoya fotoxō, ēfe ājiri sharafori efe fotopakefōfāxikani,” ixō ato yoini.

**9**<sup>1</sup>Askatari anā Jesús ato yoini iskafakī: “Ē mato pārāima, fatora fētsa nono efe iyoxō nayoxoma ēfe Epa xanīfo finakōia ōiyoxikani āfe sharaōnoax oaito,” ixō ato yoini.

**Jesús āfe femānā fetsa keskara ini, fafekōini. Āfe rapatiri oxokōi ini**  
(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

<sup>2</sup>Nāskata mā seis nia finōta, Jesús māchi keyakōi ari māpekī āfe ina tiis ato iyoni. Pedro iyota, Santiago iyota, Juan iyota ato fani. Nāriax āto ferotaifi Jesús fetsa keskara ini. <sup>3</sup>Āfe rapati

fafekōini oxo finakōia ini, mā patsasharafikakī tsōa askafatiroma ini. <sup>4</sup>Nānoa Elías yafi Moisés ōinifo Jesús fe mekaifono. <sup>5</sup>Nāskaifono Pedro Jesús yoini iskafakī: “Ifo, sharakōi ano nō oa. Nono nō tres tapas fanō, fetsa mia axota, fetsa Moisés axota, fetsa Elías axota, nō fanō,” fani.

<sup>6</sup>Akka aōxō tāpimisfo ratekōinifo. Nāskakē Pedro tāpinima a yoiwai keskara, shināyamaino yoini. <sup>7</sup>Nāskaifono kōinī ato maipakefōfāni. Nā kōi mēranoax mekai iskaito nikanifo: “Nafi ēfe Fakekōiki ē aō noikōi. Nāskakē nikasharakōikāfe,” ikaito nikanifo.

<sup>8</sup>Askaito nikafikakī, a kemataima ōiafo ano ato fe tsoa inima, Jesús fisti aret ato fe ini.

<sup>9</sup>Nāskata mā māchi keya ariax fotoxō, “A mā ōia keskara mā tsoa yoiki. Ē naax mē anā otoano mā ato yoitiro,” ixō ato yoini. <sup>10</sup>Nāskakē tsoa yoitama. Aret fisti āto ōiti mēraxō shinānifo mā tāpifikaxō. Naax ē anā otoxira nokofaito nō tāpiama ikanax yoinānifo.

<sup>11</sup>Nāskaxō Jesús yōkanifo, iskafakakī: “ĉAfeskakī a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe iskafakī yoimisfomē Elías rekē oi taexii?” ixō yoimisfo faifono, <sup>12</sup>ato kemakī iskafani: “Chanīma, Elías rekē fotoi taexii, nāto ato yoisharaxii itipinīsharanōfo. Akka, ĉafeskakī kirika ano kenenifomē, a ē omiskōixiai yorafāfe ea chakafakakī ea potaifono? <sup>13</sup>Akka ē mato yoinō mā Elías ifana. Nāskakē nā apaiyai keskafakakī chakafanifo. Nānori aōnoa yoikī kirika kenenifo,” ixō ato yoini.

**Jesús feronāfake naetapa niafaka chaka pōtaxoni**

(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

<sup>14</sup>Nāskata mā Jesús fe fōtakakī a Jesúsxō tāpimis fetsafo ano nokokaxō ōitoshinifo yōrafā rasifo fe a Moisés

yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo fe ato fe feratenāifāfe.

<sup>15</sup>Nāskaifono Jesús oaito fichikanax akiki keyokōi farekefaikaxō, “Kee, mā Jesús oi kiki,” ikaxō yoisharanifo.

<sup>16</sup>Askafono Jesús ato yōkani iskafakī: “¿Afeskai mā ato fe feratenāimē?” ato faino, fētsa kemani iskafakī: <sup>17</sup>“Maestro, ēfe fake ē mikiki efea, niafaka chaka a mēra nanexō mekamamismano. <sup>18</sup>Nā kapaiyai arixō, niafaka chakata achiano paketiani. Āfe axfapa fāxox keyopaketiani, askatari āfe piti yeyexamis, askatari charishi fetsemis. Mē mī inafō yoia a makinoa niafaka yōshi chaka pōtanōfo. Akka mī inafāfe atirofoma,” faino, <sup>19</sup>Jesús kemani: “Mākai ea chanīmara faima. Mā afara shināmis. Akka afetīakai ē nono mato fe itianima. ¿Afetīakai mā ea nikaimē? Niri nā fake efekāfe,” faino, <sup>20</sup>nāskakē Jesús ano nā fake iyonifo. Akka nā nīafaka mā Jesús tāpixō, nā feronāfake anā choamanaino anā nāmā pakeni. Nāskakē tarame iyanā āfe axfapa fāxox keyopakeni.

<sup>21</sup>Nāskaxō Jesús apa yōkani iskafakī: “¿Afetīa fichinimē?” iskaifaito, apa yoini iskafakī: “Afetīa fichinima. Yomeax fichini. <sup>22</sup>Mēxotaima na niafaka chakata iskafaino, chiinaki paketa fakanaki pakemis, retepaikī iskafaino. Nāskakē mī sharafatiromakī sharafafe, noko shinākī ēfe fake ea sharafaxōfe,” faino, <sup>23</sup>Jesús yoini: “¿Afeskakī ēfe fake mīa ea sharafaxotiromamē mī ea faimē? Ea chanīmara faifono ē ato afama mīshti faxotiro,” fani.

<sup>24</sup>Nāskakē nā fake āpa fāsikōi mekani iskafakī yoini: “Ē mīa chanīmara fai, ea axōfe ē mia chanīmara fakī finakōinō,” ixō yoiaino, <sup>25</sup>yōrafā rasi ichanāfono Jesús ōini, Jesús feronāfake makinoa niafaka potaito ōipaikani. Nāskakē Jesús niafaka iskafakī yoini: “Niafaka

yōshi chakata, na fake mī mekamatama, mī nikamamismaki, ē mia yoikai na fake makinoax tsekekaitāfe, nāskax mī anā a mēra ikiki,” faino, <sup>26</sup>niafaka yōshi chaka fāsikōi fiisini. Nāskakī nā fake anā choamani. Nāskata mā fake makinoax tsekekaikī oa naa keskara fafāini. Nāskakē iskafakī yoinifo: “Mā naa raka,” faifono, <sup>27</sup>akka Jesús āfe mēkemā mētsota fininīfofanaino nā feronāfake niinākafāni.

<sup>28</sup>Nāskafata Jesús pexe mēra ikikainano, anoxō a aōxō tāpimisfāfe a fisti yōkanifo: “Akka, ¿afeskakīri nō niafaka yōshi chaka potatiromamē?” ixō yōkaifono, <sup>29</sup>Jesús ato kemani: “Na keskara niafaka mā potakī Epa Nios kīfita foni teneyanā Nios shinākī mā potatiro. Akka mā askayamaxō mā potatiroma,” ato fani.

**Anā Jesús ato yoini: “Chipo ea retexikani,” ixō**

(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

<sup>30-31</sup>Nāskata Jesús nānoax a aōxō tāpimisfo fe kakī Galilea finōfaini. Akka Jesús ato tāpimakaspani, “Ea tāpiyamanōfora,” ixō. A aōxō tāpimisfoosmāi ato tāpimakī iskafakī ato yoini: “Ea achikaxō āto xanīfofo ano ea iyoxikani, afāfe ea retenōfo. Akka ea retefiafono tres nia oxata ē anā otoxii,” ato faito, <sup>32</sup>tsōa tāpinima a ato yoiai keskara. Yōkapai akiki ranonifo.

**“Akka, ¿tsoakaimē sharafinakōia?” inifo**  
(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

<sup>33</sup>Nāskata pexe rasi Capernaúm ano nokonifo. Nā pexe anoxō Jesús ato yōkani: “¿Afeskai fai anoax mā feratenāmē?” ato faino, <sup>34</sup>tsoa tooxinima, akka fai nēxpakianoax feratenāi iskananax: “¿Tsoakai sharafinakōiamē?” ikanax.

<sup>35</sup>Nāskakē Jesús tsoaxō a aōxō tāpimisfo doce kenaxō ato yoini:

“Fatora fētsa ato finōpai nā yorafāfe āto ina keskara itiro, nāskakē keyokōi ato axosharakōitiro,” ixō ato yoini.

<sup>36</sup>Nāskata ato nēxpakia fake yome nīchita, chishtoinīfofā ato yoini:  
<sup>37</sup>“Akka fatora fētsa ēfe aneōxō na fake yome noikī nāatori ea noisharakōi. Nā ea noisharaito ea fisti noima, nā ea nīchiniri noisharai,” ixō Jesús ato yoini.

**Fētsa noko noikaspatama noko sharafai**  
(Mt. 10.42; Lc. 9.49-50)

<sup>38</sup>Ato askafaito Juan yoini: “Maestro, mā nō ōia oa feronāfake fistichi mī aneōxō niáfaka chaka potaito. Nāskakē mī nofe rafemismaki, askafayamafe mī yorafo makinoa niáfaka potatiromaki nō faa,” faito, <sup>39</sup>Jesús kemani iskafakī: “Askafayamakāfe. Akka nā ēfe aneōxō afama mīshififo faxō chipo ea chakafakī mekafatiroma. <sup>40</sup>A noko chakafakī mekafaima, nofe rafesharai. <sup>41</sup>Akka fētsa mato shinākī, nato Cristo Ifofaki ixō mato faka ayamanaito, askara Niospa afara ināsharatiro. Chanīmakōi ē mato yoi,” ixō ato yoini.

**Noko fētsa afara chakafamaino**  
**āfenā mesekōi itiro**  
(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

<sup>42</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Na fakefāfe ea chanīmara faifono, fatorafāfe ato afara chakafamaifono, tokirinīfaya tenextifaxō fakafā nōafā mēra mā ato potatiro ato anā afaa chakafamanōfoma. <sup>43-44</sup>Akka mato mēkemā mato afara chakafamaino mextemekāfe. Akka mā mā mextemeax Epa Nios ari mā katiro afe nīpaxakī. Akka mifi rafeyaxō mā afara chakafaax chiifā xoisai mēranoax mā omiskōipakenaka, a chiifā nokanakama anoax. Anoax xenafo nayamaino, chiiri nokanakama anoax. <sup>45-46</sup>Askatari mī tae mia afara chakafamaino oxtemefe. Akka

mā mī oxtemeax Epa Nios ari mī katiro afe īpaxakī. Akka mī oxtemeamax tae rafeyax chiifā mēranoax mī omiskōipakenaka, anoax xenafo nayamaino, chiiri nokanakama anoax. <sup>47</sup>Askatari mī fero mia afara chakafamakē tsekafe. Nāskax mī fero fistiax Epa Nios xanīfo ano mī katiroki. Akka mī fero rafeyax chiifā mēranoax mī omiskōipakenaka. <sup>48</sup>Anoax xenafo nayamaino chiiri nokanakama anoax. <sup>49</sup>“Nāskakē chiifā mēranoax keyokōi omiskōipakenakafo. <sup>50</sup>Akka tashi shara. Akka mā nami tashiya ayamaxō, afeska faxō mā anā sharafatiromē, mā anā sharafatiroma, chakanatiro. Nāskakē oa tashi keskara ikāfe isharakōiax. Fetsafo ato yoisharaxikakī anā afaa chakafanōfoma.”

**Feronāfake āfe āfi fe enenātirofoōnoa**  
**Jesús ato yoini**  
(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

**10** <sup>1</sup>Nāskata Jesús Capernaúm anoax tsekekainax Judea mai ano kani. Nā Jordán faka ketokonō, nānoxō anā yorafo ichanāfaxō anā ato yoini, ato yoimis keskafakī. <sup>2</sup>Ato yoikī askafaino fariseofo Jesús ano fenifo. Akiki fēkaxō chakafakī mekamapaikani. Nāskaxō yōkanifo iskafakī: “Nōko xinifāfe Niospa meka yoikī kenenifo keskafakī, ¿feronāfake āfe āfi enepaikī enetiromē?” ixō yōkaifono, <sup>3</sup>Jesús ato kemani: “Moisés mato kirika kenexokī, ¿fanīri mato yoinimē?” ato faito, iskafakī yoinifo: <sup>4</sup>“Moisés kenekī iskafani: ‘Fētsa āfe āfi enepaikī tafakī kirika kenexotiro iskafakī: ‘Ē mia anā fiima, mī anā ēfe āfi ikima,’ ’ ixō mā yoitiro noko fani,” ixō yoiaino, <sup>5</sup>Jesús ato kemani iskafakī: “Moisés iskafakī mato yoini: ‘Mā kai afaa tāpiama mato ōiti kerekxōi,’ ixō mato yoini. <sup>6</sup>Akka taekōifakī, Niospa feronāfake yafi kēro

onifani. <sup>7-8</sup>Nāskakē feronāfake mā āfiyax āfe apa yafi āfe afa makinoax paxkatiro āfi fe fianāxiki. Nāskakē āfe āfi fe yora fisti keskara itirofo. Nāskakē anā yora rafema, yora fisti keskara ikani āfe āfi fe. <sup>9</sup>Nāskakē feronāfake āfe āfi enetiroma Niospamāi ato fianāmano,” ixō ato yoita, <sup>10</sup>mā pexe mēra ikiano, anā a aōxō tāpimisfāfe yōkanifo: “A mā yorāfo rama yoiai keskara nokori yoife,” faifono, <sup>11</sup>Jesús ato yoini iskafakī: “Akka fētsa āfe āfi enexō kēro fetsa fixō afe ikī a fikī taefani chakafai. <sup>12</sup>Askatari feronāfake āfe āfi enexō fetsa fixō fetsa fe ikī āfe āfi chakafai,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús fakefo chishtoxō ato māmāyanā  
ato Epa Nios kīfixopakeni  
(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)**

<sup>13</sup>Askatari yorāfāfe āto fakefo Jesúski efenifo ato māmāpakeyanā ato Epa Nios kīfixonō. Akka a Jesúsxō tāpimisfāfe ato iskafanifo: “Māto fakefo efexō nōko Ifo fekaxtefayamakāfe,” ato faifono, <sup>14</sup>nikakī Jesús ato iskafani: “Ato enekāfe na fakefo ekeki fenōfo, ato nētefayamakāfe. Ēfe Epa Nios xanīfo ika ari na fakefo keskarakōifoki,” ixō ato yoini.

<sup>15</sup>“Ē mato pāraima, mā Epa Nios xanīfo nikayamax na fakefāfe ea nikaifo keskafakī, Epa Nios xanīfo ika ari mā katiroma,” ixō ato yoita, <sup>16</sup>fakefo chishtoinīfōfā ato māmāpakeyanā: “Epa Niospa, na fakefo sharafafe,” fani.

**Feronāfake naetapa kori ichapayax  
Jesús fe mekani  
(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)**

<sup>17</sup>Mā askafata mā Jesús kaino feronāfake fetsa ichoax akiki nokoni. Mā akiki nokoxō ratokonō mai chachipakefōfā yōkani iskafakī: “Maestro mī sharaki, ea yoife ē afaa

afeskatiromakī Nios xanīfo fe ipaxakī,” ixō yōkaito, <sup>18</sup>Jesús kemani: “¿Afeskakī sharara mī ea faimē? Akka Nios fisti shara. <sup>19</sup>Niospa shināmanaino a Moisés yoini keskara mā mī tāpia. Iskafakī yoini: ‘Ato reteyamakāfe, askatari māto āfima chotayamakāfe, askatari kēromāri māto fenema chotamayamakāfe, askatari atoki yometsoyamakāfe, askatari chanī yoiyamakāfe, askatari mā kaxpa ato pārayamakāfe, askatari māto epa yafi māto efa nikasharakōikāfe,’” ixō Jesús yoini.

<sup>20</sup>Askafaito nā feronāfake kemani iskafakī: “Maestro, nā mīa yoiai keskara mē nikamis yomexō,” faito, <sup>21</sup>nikakī Jesús ōiyanā aō noiyanā iskafakī kemani: “Nāno afara fisti mī tāpiama. Kaxō mī afarafo minixō kori fixō nā afaamaisfo ato ināketsatāfe. Nāskakē nai mēranoax afama mīshtifoya mī ixikai. Mā mī kori ato ināketsata anā oxō ea Ifofasharafe,” ixō yoini.

<sup>22</sup>Askafaito nikai nā feronāfake shināchakakōi tooxinima kori ichapayamāiyaxō ato inākaspa. Nāskax Jesús makinoax kani.

<sup>23</sup>Nāskaito Jesús aa kemataima ōiakexō, aōxō tāpimisfo yoini iskafakī: “A yora afama mīshti ichapaya Nios xanīfo ano katiroma, fekax pishta,” ixō ato yoiaito, <sup>24</sup>nikakakī āfe inafāfe: “Kee, āfe meka nō tāpitiroma,” ixō tāpipainifo. Askaifono anā Jesús ato yoini iskafakī: “Ēfe fakefāfe, fekax pishta afama mīshtifoya ikatsaxakī mā Nios Ifofapaia. <sup>25</sup>Māraki camello akoja kini mēra ikipaifi ikitiro, fekaxkōi efapamāiax. Nāskarari yora afama mīshti ichapayato Nios Ifofapai, fekaxkōi āfe afama mīshtifomāi potakaspakī,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>26</sup>Ato askafaito nikakakī a aōxō tāpimisfāfe tāpipainifo. “iKee! ¿Afeskax nō Nios fe ipaxatiromē?” ikanax yoinānifo.

<sup>27</sup>Askaifāfe ōikī Jesús ato yoini: “Yorafokai āa ifimetrofoma. Nios fistichi yorafa ifitiro. Niospa afama mīstiffo fatiro, yorafāfe atiroma keskara,” ixō ato yoini.

<sup>28</sup>Ato askafaito nikakī Pedro yoini: “Ifo, nō mefe okī nōko afama mīstiffo nō ōiferani nō mefe oni,” faito, <sup>29</sup>Jesús kemani iskafakī: “Ē mato paraima, fētsa eōxō ēfe meka sharaōnoa ato yoikakī āfe peXe ōifaini, āfe onefetsafori ōifaini, āfe poifori ōifaini, āfe aparī ōifaini, āfe afari ōifaini, āfe fakefori ōifaini, āfe tareri ōifaini, <sup>30</sup>nāato niyoxō afama mīstiffo fitiro, Niospa ināino, pexefoya ita, onefetsafoya ita, poifoya ita, afafoya ita, fakefoya ita, tarefoya ita itiro. Nāfo Niospa ināsharafiano omiskōixii. Nāskafīax chipo Epa Nios fe ipanaka. <sup>31</sup>Akka iskaratīa yora ichapafāfe ato finōpaikani, nō finakōiara ikaxō, akka chipo fenotirofo. Akka a ato finōpaiyamaifo iskaratīa Niospa ato finakōia imaino Nios fe ipanakafo,” ixō ato yoini.

**Anā Jesús ato yoini: “Mā chaima ea retakanira,” ixō**  
(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

<sup>32</sup>Askafakī ato yoita Jerusalén ari kani. Jesús rekē kaino aōxō tāpimisfo acho fonifo. “Kee, ĩafeskai nōko Ifo Jerusalén ano kaimē?” ikanax ratekōinifo. Nāskafifono a aōxō tāpimisfo tii ato kenaxō Jesús ato yoini iskafakī: “Iskaratīa afaa afeskaimākai ē mato yoinō. <sup>33</sup>Mā mā ōikai, iskaratīa Jerusalén ano nō māpei kaikai. Nānoxō ea achikaxō a ato Nios kīfixomis xanīfofo yafi a Moisés yoikī kirika kenenī keskara ato tāpimamisfo ea ato inākani kiki. Anoxō ea iskafakani: ‘Na Jesús ato chakafamiskī retekāfe,’ ixō ea yoikāta, yora fetsafo ano ea iyokani afāfe ea retenōfo. <sup>34</sup>Nāfāfe ea

kaxemetsama fayanā, ekeki kemo mechoketsayanā ea koshaketsakata ea retokani. Akka ea askafafafono tres nia oxata ē otoxii,” ixō ato yoini.

**Santiago feta Juan Jesús yōkanifo afe xanīfo ipaikakī**  
(Mt. 20.20-28)

<sup>35</sup>Santiago fe Juan, Zebedeo fake rafe ini. Nā rafeta Jesús ano fōkaxō iskafakī yoinifo: “Maestro, na nō mia yoiai keskafakī noko axōfe, nō mia yōkaikai,” faifono, <sup>36</sup>ato yōkani: “ĬĒ mato afaa afeska faxotiroēmē?” ato faito, <sup>37</sup>anā yoinifo iskafakakī: “Mī xanīfokōikī nokori xanīfo imafe, nō mefe xanīfo inō. Takai fetsa ē tsaofaino, takai fetsari ēfe ochi tsaonō,” faifono, <sup>38</sup>Jesús ato yoini iskafakī: “Na mā ea yōkai keskara mā tāpiama. ĩNa ē omiskōiai keskai māri mā omiskōitiromē?” ato faino, <sup>39</sup>kemanifo iskafakakī: “Ēje, nōri nō tenetiro,” faifono, Jesús ato yoini iskafakī: “Chanīma, nā ē teneai keskafakīri, mā tenetiro omiskōifinakōifikī. <sup>40</sup>Akka efe ketaxamei tsaopai toa efe ketaxamei tsaotiro. Ēfe Epa Nios fistichi tāpia. Nā Epa Niospa katoafo ano efe tsaotirofo,” ixō ato kemani.

<sup>41</sup>Askafafāfe nikakani a aōxō tāpimisfo diez atoki ōitifishkinifo, Santiago yafi Juan mepaikani.

<sup>42</sup>Askaifono akka Jesús ato kenaxō ato yoini iskafakī: “Mā mā tāpia, yora fetsafo xanīfokaxō fāsikōi mekayanā ato yonomamisfo. A xanīfo fe rafeafāferi ato yoimisfo iskafakakī: ‘Nōri mātō xanīfo. Nō mato yoiaito mā noko afara axorisafatiro,’ ixō fāsikōi ato yoimisfo. <sup>43-44</sup>Akka mā ranā askayamakāfe.

Askatamaroko fatora fetsa mā xanīfo ipai, ato yonoxomis keskara mā itiro. <sup>45</sup>Akka ēri anori shināima, ēfe Epa Nios ariax ē nāmā ftoni feronāfakēkōi ixiki,

ē Niospa Fakefekē ea afara axonōfo ē onima. Askatamaroko fetsafo ē ato afara sharafaxoxiki ē oni. Ē atoōnoax naxiki ē oni. Satanás chaka āto ifo inōma ē oni,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús Bartimeo fēxokē sharafani**

(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

<sup>46</sup>Nāskata Jericó pexe rasi ano nokonifo. Nānoax mā Jesús tsekekainaino, aōxō tāpimisfo fe yōrafā rasi afe fonifo. Fokākī yora fēxo fai ketokonō tsoa fichinifo, āfe ane Bartimeo, Timeo fake ini. Nāno fai ketokonō tsoaxō ato kori yōkatiani ini.

<sup>47</sup>Nāno fai ketokonō tsoaxō nā fēxo nikani Jesús Nazarete anoa kafani faifāfe. Nāskafaifāfe nikai nā fēxo fāsikōi fiisini, iskafakī yoini: “iJesús mīfi David fenaki, ea shināfe!” fani.

<sup>48</sup>Askafaito, “Nōko Ifo fekaxtefayamafe,” fanifo. Askafafiaifono fāsikōi fiisini, iskani: “iDavid fenapa, ea shināfe!” faito nikai.

<sup>49</sup>Nāskakē Jesús nēteakekafā ato yoini iskafakī: “Ea kenaxokāfe,” ato faino, kenanifo iskafakī yoiyanā: “Inimayanā fininākakāfe, Jesús mia kenakī,” ixō yoiaino, <sup>50</sup>nikakī āfe tari rashkita potata koshikōi niinākakāfe ichotiri ichotiri ita Jesús ano oni.

<sup>51</sup>Mā akiki oano Jesús yōkani: “ĪĒ mia afeska fanō ea mīa yōkamē?” faito, nā fēxo kemani: “Maestro, ēfe fero ē sharafapai,” faino, <sup>52</sup>Jesús yoini iskafakī: “Mā mī katiro, ea chanīmara faax, mā mī sharakī,” fani. Nāskafaino nā fēxo ōisharakōitani. Mā sharaxō Jesús fāi kaino chīfafaini.

**Jesús nokoni Jerusalén ano**

(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

**11** <sup>1</sup>Nāskata Jesús fe fokakī Jerusalén chaima fonifo. Nāno pexe rasi Betfagé fe Betania chaima ini,

machi Olivos ano. Nānoxō Jesús a aōxō tāpimis rafe nīchini. <sup>2</sup>Ato iskafakī yoiyanā: “Mēstekōi fotakāfe oa ono pexe rasi ano. Nāno mā nokoxō mā fichi kaikai burro fake nexekē tsoa aō nimisma. Tēpexō ea efexotakāfe.

<sup>3</sup>Anoxō mato yōkaifono iskafakaki: ‘ĪAfeskakī mā burro tēpeimē?’ mato faifono, iskafakī ato yoiakāfe: ‘Nōko Ifāfe fichipaiyaito nō ifixoniyoa, samama mato nīchixononi kiki,’ ixō ato yoiakāfe,” Jesús a aōxō tāpimis rafe fani.

<sup>4</sup>Askata mā fōkaxō fichitoshinifo burro pexe fepoti ano nexekē emāiti fainaki fichixō tēpexō efenifo.

<sup>5</sup>Nā ano ikafāfe ato iskafanifo: “ĪAfaa mā afeskafaimē? ĪAfeskakī mā burro tēpeimē?” ato faifono, <sup>6</sup>nā Jesús ato yoiakāfe keskakakī ato kemanifo: “Ia. Iyoxotakāfe,” ato fanifo. <sup>7</sup>Nāskata Jesús ano burro efekāta, āfe kate kamakī āto rapati kakafanifo. Nāskafafono a kamakī Jesús tsoainākakāni. <sup>8</sup>Akka mā Jesús kaino yorafāfe āto rapatifo epe peifo xatekaxō kakafaxō fonifo akiki inimakakī.

<sup>9</sup>Akka nā rekē foaifāfe a acho foaifo fāsikōi tai taifonifo. Iskafa fonifo: “iAicho, nā sharafinakoia nokoki oi kiki, nōko Ifo Niospa nokoki nīchiano! <sup>10</sup>Nōko xini David xanīfo ipaoni keskai, mīri nōko xanīfo ixiki oa. iAicho! iNios sharakōi!” ixō yoinifo.

<sup>11</sup>Nāskata Jesús mā Jerusalén ano nokoax, Nios kīfiti pexefā mēra ikixō, a mēranoafo ōifofāsafani. Nāskata nānoax tsekekaini kaax a aōxō tāpimisfo docefo fe Betania ano kani, mā yātapakeaino.

**“Fana higuera, mī anā fiminakama,” Jesús fani**

(Mt. 21.18-19)

<sup>12</sup>Pena fetsa mā Betania anoax okī Jesús mea fonāikōi fini. <sup>13</sup>Nāskakē chai ixō fana higo nikē ōini, peifoia ini. Kaxō ōini fimiymakī, akka kaxō ōia



fimiya inima áfe peifos ini. Nā fimiyaimitia ōini. <sup>14</sup>Nāskakē Jesús fana higo yoikī iskafani: “Anā tsōa mī fimi pinakama,” faito, áfe inafáfe nikanifo.

**Jesús a Nios kīfiti pexefā mēraxō  
a ato ināifo ato potani**

(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

<sup>15-16</sup>Nāskata anā Jerusalén ano nokonifo. Nānoax Jesús anā Nios kīfiti pexefā mēra ikitoshini. Ikitoshixō ōia a mēraxō afarafo ato miniaifono xafakia ato kāimani, a ato fiaifori askafani xafakia kāimakī. A ato kori ināifo anoari mīsafo ato pōtaketsani, askatari a ato rifi miniaifo anoari āto tsaotifori ato pōtaketsani. “Nā Nios kīfiti pexefā mēraxō tsōa afaa ato inātiroma,” ixō fāsi mekainākakā ato yoini. <sup>17</sup>Ato tāpimakī iskafakī ato yoini: “Niospa meka yoikī iskafakī kirikaki kenenifo: ‘Na éfe pexefā anoxō keyokōichi nā maitio ano ikafáfe ea kīfitirofo,’ ixō kenefinifono, akka nā yometsofáfe pexe keskara mā famis,” ixō ato yoini.

<sup>18</sup>Ato askafaito, a ato Nios kīfixomis xanīfofo feta, a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfáfe nikanifo. Nāskakē afeskaxoma Jesús retepainifo, retepaifikani mesenifo, yorafáfemāi nikakōiaifono a yoiai keskara, “Aira, na keskara meka nō nikamisma, áfe meka sharakōi,” ikaxō. <sup>19</sup>Akka mā fakishaino Jesús a aōxō tāpimisfo fe Jerusalén anoax anā kani.

**Fana higuera xanani**

(Mt. 21.20-22)

<sup>20</sup>Askano anā pena fetsa finōfāikakī ōinifo, nā fana higuera mā xanano áfe tapofoya. <sup>21</sup>Nāskakē Pedro shinākī Jesús yoini iskafakī: “Maestro, ōipo na higuera mī kamafofāita mā xana,” faito, <sup>22</sup>Jesús kemakī iskafakī: “Nios nikakōikáfe,” ato fani. <sup>23</sup>“Akka ē mato

pāraima. Māto ōiti mēraxō mā Nios nikakōixō na māchifā mā yoikī iskafatiro: ‘Nonoax tsekekainax fakafā mēra paketáfe,’ mā faino fakafā mēra paketiro. Nā mā yoiai keskai nāskakōitiro. <sup>24</sup>Nāskakē ē mato yoi, afara mā fichipaikī mā Epa Nios chanīmara faxō mā kīfaiato mato inātiro, mātonā inō. <sup>25</sup>Akka mā Epa Nios kīfikī, fetsaki mā ōitifishki iyoxō ikisi raefayokáfe, Epa Nios nai mēranoato māto chaka mato soaxonō. <sup>26</sup>Akka mā fetsafo raefayamaito, matori Epa Niospa nai mēraxō māto chakafo mato soaxotiroma,” Jesús ato fani.

“¿Tsōa mia nīchinimē mī xanīfo inō?” ixō

**Jesús yōkanifo anoxō achipaikakī**

(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

<sup>27</sup>Nāskata Jerusalén ano anā fenifo. Nānoax Nios kīfiti pexefā mēra Jesús kafāsaino, nāno akiki fenifo. A ato Nios kīfixomisfáfe āto xanīfofo fe, a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo, judeofáfe āto xanīfofori fenifo. <sup>28</sup>Anoxō yōkanifo iskafakakī: “¿Tsōaōxō mī iskafaimē, tsōa mia yoiamē mī iskafanō?” ixō yōkaifono, <sup>29-30</sup>Jesús ato kemani iskafakī: “Éri mato yōkanō ea yoikapo ē nikanō. Ea mā yoiaito ē mato yoikai tsōaōxō ē iskafaimākai. Akka, ¿tsōa Juan nīchinimē ato maotisafakī ato faka mēra ikimapakenō? Niospa nīchiyamakī yorafáfe nīchiniforaka ea yoikapo,” <sup>31</sup>ato faino āa ranā mēenāpaiyanā iskanifo: “Nō kemakī iskafaino: ‘Niospa nīchini,’ nō faino noko yoikī iskafai: ‘Akka, ¿afeskakī mā Juan nikamismamē?’” <sup>32</sup>Akka nō iskafakī yoitiro: ‘Yorafáfe Juan nīchinifo,’ ixō nō yoitiro, yorafoki nō mesei nokoki ōitifishki itirofo.” Akka yorafáfe keyokōichi tāpiafo Niospa shināmanaino Juan ato yoipaoni.

<sup>33</sup>Nāskakē yoikī iskafanifo: “Nō tāpiama tsōara Juan nīchini,” faifono, Jesúsri ato yoikī iskafani: “Ēri mato yoitiroma tsōaōxō ē iskafaimākai,” ixō ato yoini.

**Meka fetsafaxō Jesús ato yoini a ato yonoxomis chakafoōnao**  
(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

**12**<sup>1</sup>Anā Jesús ato yoini meka fetsafaxō iskafakī: “Feronāfabe fētsa āfe tare ano uva fanani. Fanaxō akiki keneakeni. Akiki keneakexō mai pōkini a mēraxō uva tsinīxiki. Askatari pexe keya fani anoxō kexexiki tsōa mēeyamanō. Mā askafakī fetsaxō a ano yonofaifo ato ināyoni. Nāskafata mai fetsa ari kayoni. <sup>2</sup>Nā fimimistia mā āfe fana pachiaino, āfe ifāfe a yonoxomis nīchini, a kexexonafo ato yōkaxō āfe fana fimifo fixotanō nā āfenā tiiri.

<sup>3</sup>Akka āfe kaifo fichikaxō nā fana kexeafāfe achikaxō seteketsakaxō, afaa inākaxoma afaamaiskōi nīchinifo.

<sup>4</sup>Nāskata nā tare ifāfe anā a yonoxomis fetsa nīchini. Akka nāri īchaketsayanā tokirinī mapoki tsakakī imi tofeketsafono oni. <sup>5</sup>Nāskano afianā fetsari nīchiano nāa retenifo. Mā reteafono ranāfaxō ato nīchini, nāfori ato seteketsayanā, ranāri ato retenifo.

<sup>6</sup>“Mā ato askafafono, nāno āfe fake fisti ini, nā aō noikōiai. Nāskakē chipokōi fakī āfe fake nīchini: ‘Ēfe fake nikatirofokī,’ ixō.

<sup>7</sup>Akka mā āfe fake nīchia kaito fichikanax nā tare kexemisfo yoinānifo iskakani: ‘Nato āfe apa naano na fanafo fixii kiki, a nari nō retenō na tare nōkonā inō,’” ikanax yoinānifo. <sup>8</sup>Nāskakē achikaxō mā retexaxō tare pasotai potanifo.

<sup>9</sup>Nāskakē Jesús ato yōkani: “Akka, ėa tare ifāfe ato afeska fatiromē? Kaxō a tare kexemisfo ato retekī mitoxō fetsafo āfe tare inātiro afāfe kexexonōfo,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>10-11</sup>“Akka, ėa kirika kenekī iskafanifo mā anemismamē?:

Tokiri pexe fapaikakī nā pexe famisfāfe na tokiri chakara ixō potafono, fetsafāfe fichixō na tokiri sharakōi ikaxō akiki pexe fatirofo. Nāskarifiakī xanīfofōfāfe, ‘Nakai afama,’ ikaxō Niospa Fake ōikaspamisfo. Askafafiaifono Niospa āfe Fake katonī nōko Ifo inō. Nāskakē nō akiki inimakōi, ixō kirika ano kenenifo,” Jesús ato fani.

<sup>12</sup>Nāskakē Jesús achikaxō karaxa mēra ikimapainifo, mā tāpikaxō meka fetsafaxō atoōnao yoiaito. Akka achipaifīkani yorafoki mesekani a makinoax fonifo.

**“ĒXanīfo nō kori inātiro mē noko yōkaito?” ixō Jesús yōkanifo**  
(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

<sup>13</sup>Nāskakē chipo fariseofāfe Herodes feta afe yorafo Jesús ano nīchinifo, fanīrira Jesús ato yoiaito afāfe yōanōfo āto xanīfofo yoikakī. <sup>14</sup>Nāskakē mā akiki fēkaxō nāfāfe yōkanifo iskafakakī: “Maestro, mā nō tāpia a mī yoiai anori chanīmakōi mī yoimis. Epa Niospa noko shināmapaiyai anorikōi mēstekōi mī noko yoimis. Afara yoipai mī ranomisma, afarikai mī fomāmisma, na yorafāfe yoiaifo anori mī nikatama, a shināifo anori mī shināmisma. Askatamaroko Epa Niospa meka shara mēstekōi mī yoimis. Akka chanīmamakī noko yoife na romanō xanīfo nō kopīfatiromakī askayamakī nō kopīfatiroma rakikīa,” ixō yōkaifono, <sup>15</sup>Jesús tāpini feparapaiyaifāfe, nāskaxō ato yoini iskafakī: “ĒAfeskakī mā ea feparapaimē?” ato fata, “Ea kori exe fisti fēxokāfe, ē ōinō,” ato faino, <sup>16</sup>kori exe fisti fēxofafono, nā kori exe ōiyanā Jesús ato yōkani: “ĒTsōa femānā na keskaramē? ĒTsōa aneri na kori exe ano

keneamē?” ato faino, kemanifo iskakafakā: “Nōko xanīfo César keskara,” faifono, <sup>17</sup>Jesús ato yoini iskakafā: “Akka na kori exe Césarnākē César inākāfe, akka Niosnākē Niosri inākāfe,” ato faino, “iKee! iNikakapo! Āfe meka finakōia tsōakai finōtiroma,” ikanax rateyanā yoinānifo.

**“Yora naax anā otoax, íafeskatiromē?”  
ixō Jesús yōkanifo**

(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

<sup>18</sup>Nāskakē saduceofo Jesús ōifokani fonifo. Nā saduceofāfe yoimisfo iskakafakā: “Yora naaxkai anā afeskax ototiroma,” ixō yoimisfo. Nāskakē mā fokaxō yōkanifo iskakafakā:

<sup>19</sup>“Maestro, Moisés noko kirika kenexoni iskakafā yoikī: ‘Feronāfake fetsa āfiyax natiro afeta fake akamax, akka nā kēro ifomafa onefētsa fitiro, afeta fake axiki nā fake nā onefetsa naitanā inō.’ <sup>20</sup>Akka nā nane tii siete feronāfake inifo. Āto ochi iyoa āfiyai taeni, mā āfiyax afeta fake akamax nani. <sup>21</sup>Nāskata nāa chipoko fētsa nā kēro ifomafa fini. Nāskarifiāi nāari nani afeta fake akamax. Afianā chipoko fētsari fini, nāari nani afeta fake akamax. <sup>22</sup>Nāskakē nā siete feronāfakefāfe nā kēro fīpakanax, afeta fake akanamax nai keyonifo. Chipokōitani nā kērori nani.

<sup>23</sup>“Nāskakē mā otokaxō, ífatoto nā kēro fiximē, nā fistimāi fīpakaxō?” ixō yōkaifono, <sup>24</sup>Jesús ato kemani: “Mā kai afaa tāpiama. Na Niospa meka yoikī kenenifokairoko mā ōikatsaxakī. Niospa āfe sharaōnoari mā ōimisma. <sup>25</sup>Yorafo nakanax mā anā otokanax, anā āfiyatirofoma, anāri āto āfi feta fake atirofoma. Askatamaroko nā ājiri nai mēranoafo keskara itirofo. <sup>26-27</sup>Akka, ía yorafo nakanax anā otokiafōōnoa yoikī Moisés kirika kenekī yoiniōnoa mā anemismamē? Niospa fana koofai

mēraxō Moisés yoini iskakafā: ‘Ēfi mī xinifāfe āto Nioskōi, Abraham ikaino, Isaaca ikaino, Jacobo ikaino,’ ixō Niospa yoini. Akka Niospa naafoma keskara ato ōi, aōnoax keyokōi niafono. Akka mā kai afaa tāpiama mā mā chanīmis,” ixō Jesús ato yoini.

**“Akka, ífato meka sharafinakōiamē, nā  
Niospa shināmanaino Moisés ato  
yoiniraka?” ikaxō fariseofāfe  
Jesús yōkanifo**  
(Mt. 22.34-40)

<sup>28</sup>A Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamis Jesús ano nokoni, Jesús anoax ato fe yoināno māmāi tāpixō Jesúsmāi ato kemasharakōiaino. Nāskaxō akairi yōkani: “Akka, ífato meka sharafinakōiamē, nā Niospa shināmanaino Moisés keneniraka sharafinakōia?” ixō yōkaito, <sup>29</sup>Jesús kemani iskakafā: “Niospa yoini iskakafā: ‘A sharafinakōia ē mia yoinō nikapo. Nā israelifo nikasharafe, nōko Ifo Nios fisti nōko Ifokī anā ano fetsamaki. <sup>30</sup>Nōko Ifo Nios noisharakōikāfe nōko ōitifofoxō, nōko yōshi sharafoyaxori noikāfe. Nōko mapo mēraxori shināsharakāfe, nōko kerex sharafoyaxō,’ ixō nā meka shara Moisés keneni. <sup>31</sup>Nā ē mato tafakī yoia keskarari nāno fetsari. ‘Nā mato chaima nikari noisharakōikāfe a mā mā noimesharakōiai keskafakāfe.’ Na meka rafe sharafinakōia Niospa yoini,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>32</sup>Naskafaito a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisto yoini iskakafā: “Mī yoikōi. Maestro, chanīmakōi mī yoimis. Nāno Nios fisti, anā ano a keskara fetsama. <sup>33</sup>Askatari iskakafā mī yoia, mātō ōitifofoxō Nios noikōikāfe, mātō shinā sharafoyaxori askafakāfe, mātō yōshi sharafoyaxori

askafakāfe, māto kerexfoyaxori askafakāfe, a mato chaima nikafori noisharakōikāfe, a mā mā noimeai keskakakī askatari a afarafo nō Nios inā, nāfo nō finōinīfofana sharakōikī. A nō afara koakī nō Nios ināfori nāfori nō finōinīfofana nōko ōitifofoxō nō Nios noikōikī,” ixō mī yoia fani.

<sup>34</sup>Askafakī yoisharaito nikakī Jesús yoini iskafakī: “Epa Niospa afe yorafo imasharai keskara mīri mī tāpiax mī afe nīpanaka,” ixō yoiaito, nikakakī tsoa anā tooxinima. Askata anā tsōa yōkanima.

**“Akka, ūtsōa fenamē Cristo?”  
ixō Jesús ato yōkani  
(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)**

<sup>35</sup>Jesús Nios kīfiti pexefā mēraxō ato tāpimayanā ato yōkani iskafakī: “Akka, ūfeskakī a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe na Cristo David āfe fenara fakanimē? <sup>36</sup>Akka Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino nā David yoini iskafakī:

Epa Niospa ēfe Ifo yoini iskafakī: ‘Mī efe xanīfokōi īpanakaki. Akka nā mia noikaspaifo mī ato finōkōinō ē ato mī nāmā nīchikai.’

ixō Niospa yoinino David keneni.

<sup>37</sup>“Akka, ūfesakai Cristo David āfe fena itromē, nā David Cristo ēfe Ifora fafiapaonino?”

Nāskakē yōrafā rasi inimanifo Jesús ato yoiaito nikakani.

**Jesús ato yōani a Moisés yoikī kirika  
keneni keskara ato tāpimamisfāfe  
anorima ato yoiaifono  
(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)**

<sup>38</sup>Nāskano Jesús ato yoianā iskafakī ato yoini: “Ōisharakakī a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo tari chainipa safekanax fofāsamisfoki, askatari nafāfe tāpikōiara noko fanōfora

ipaikani. Yora ichapafano fofāsapaimisfo noko yoisharakōinōra ikanax, nāfo kakapaimisfo. <sup>39</sup>Nāfāfe ichanāti pexe mēraxō tsaoti sharakōi fenamisfo noko ōinōfora ikaxō. A piaifo anoaxri ano tsaopaikakī sharakōi ano tsaopaimisfo. <sup>40</sup>Nāskarafāfe kēro ifomafafano ato pexe fiamisfo, nō mato Nios kīfixonira ikaxō chaikōi Nios kīfimisfo atoki kaxemetsamapaiyanā. Nāfo omiskōi finakōixikani Epa Niospa ato omiskōimanaino,” ixō Jesús ato yoini.

**Kēro ifomafafano afaamais fixō  
Epa Nios ināsharakōini  
(Lc. 21.1-4)**

<sup>41</sup>Nāskata Jesús tsoaxō ōini yorafāfe a kori naneti mēra kori naneiaifāfe Nios kīfiti pexefā mēraxō. Akka nā afama mīshti ichapayafāfe kori naneti mēra kori ichapa nanenifo. <sup>42</sup>Nāskafaifono nāno kēro ifomafano nokoni. Nā kēro ifomafano afaamais fixō āfe kori exe rafe nā kori naneti mēra āfe kori nanekī mitofaito Jesús ōini.

<sup>43-44</sup>Nāskafaito ōikī Jesús aōxō tāpimisfo kenaxō iskafakī ato yoini: “Chanīma ē mato yoikōi, nā kēro ifomafano afaamaisfixō fetsafo finōmainīfofā āfe kori exe rafe nā kori naneti mēra nanea. Akka nā kori ichapayafāfe nā kori naneti mēra mā āto kori nanefikakī tsōa keyo naneama. Akka nā kēro ifomafano afaamaisfixō nā kori naneti mēra āfe kori nanekī mitokōia. Nāskakē a piainā afanā fitiroma,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús ato yoini na Nios  
kīfiti pexefā pāoixii ixō  
(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)**

**13** <sup>1</sup>Mā Jesús a Nios kīfiti pexefā mēranoax tsekeano, a aōxō tāpimisfo fetsafo ato yoini iskafakī: “Maestro,

ōipo, nōko Nios kīfiti pexefo tokirifo petsanāmeakea sharashtakōifo,” ixō yoiaito, <sup>2</sup>Jesús kemani iskafakī: “¿Mā mī ōimē na Nios kīfiti pexefo? Akka, ʻna tokirifo anā petsanamexima chipo maoui fetsexii anākai na tokirifo petsanāmexima?” ixō Jesús ato yoini.

**Afaa afeskaximākai mā chaima nōko mai keyoaino Jesús ato yoini**  
(Mt. 24.3-28; Lc. 17.22-24; 21.7-24)

<sup>3</sup>Nāskakata machi Olivos ano fonifo, anoxō ōiafo Nios kīfiti pexefā chaima ini. Nāno Jesús tsoano, Pedro ikaino, Santiago ikaino, Juan ikaino, Andrés ikaino one yōkanifo tsōa ato nikayamanō iskafakakī:

<sup>4</sup>“Nō tāpīpaikai noko yoife. Na mā yoiyai keskai afetiā iximākai, afeskaxō nō tāpitiromakī. Askayoamano afaa nō ōitiromakī noko tāpīmafe,” faifono, <sup>5-6</sup>Jesús ato kemani iskafakī: “Kexemesharakani mā ato nikaino mato afara chakafamatirofokī. Yora ichapafo fevani kiki, ēfe aneōnoa mato yoikī iskafakani kiki. ‘Ē Cristoki,’ ikaxō yora ichapafo ato pārapaikani kiki.

<sup>7</sup>“Akka yorafo retenāifāfe nikai rateyamakāfe. Nā ē yoiyai keskai nāskakōixii. Akka fena nōko mai keyoima, chipo ixii. <sup>8</sup>Akka yorafo mai fetsa anoax mēnāpaiyafono, yora fetsafori mai fetsa anoax retenāixikani. Nāskaifono mai fetsa anoax mai naya naya ixii. Askatari fonāiki finakōixikani afaa pikanima. Askatari mekai finakōixikani. Nāskai omiskōi taexikani.

<sup>9</sup>“Akka mārōko kexemesharakāfe. Mato achikaxō xanīfofo mato inākani kiki, nāskakaxō mato koshakani kiki ichanāti pexe mēraxō. Xanīfofofāfe ferotaifi mato iyoxikani. Eōxō mato askafaifono, mā ato yoisharakōixikai. <sup>10</sup>Akka a omiskōiaifo nokoyoamano efe ipaxanōfo ēfe meka sharaōnoa ato

yoikāfe, nā mai tio anoafō. <sup>11</sup>Akka mato achikaxō mato iyoxikani, xanīfofo mato ināixikakī. Shināchakayamakāfe nō ato afaa faikaimē iyamakāfe. Mā afaa shināpaimakai, nā Niospa mato shināmapaiyai anori mā ato yoikai. Akka mā mekaimakai Niospa Yōshi Shara mekai kiki. <sup>12</sup>A yorafāfe āto extofo yora fetsafo ato achimaxikani ato retenōfo. Ato apafāferi āto fakefo yora fetsafo ato achimaxikani. Nāskarifiakī āto fakefāfe āto apakōifo ato chakafakī mekafaxikani, yora fetsafāfe ato retenōfo. <sup>13</sup>Akka eōxō keyokōichi mato noikaspaxikani. Akka mato noikaspafiaifono mā eōnoax omiskōifiki mā ēfe meka nikasharakōiaito ē mato kexesharakōixii Epa Nios fe mā isharapakexanō.

<sup>14</sup>“Nā Niospa meka yoimisto Daniel a inōpokoai yoikī kirika keneni Nios kīfiti pexefā mēra afara chakakōi faxikani kiki ixō yoikī. (Nāskakē na kirika kenea anexō tāpikāfe.) Nā chakafinakōia ōikanax, nā Judea anoafō machi keya ano ichorisatakāfe. <sup>15</sup>Askatari āfe pexe māmākīa tsoaxō ato fichiāx koshikōi fotopakekafā āfe afaa fiamax ichotiro. <sup>16</sup>Askatari a āfe tare ano yonoaito anā oxō āfe rapati fitiroma. <sup>17</sup>Askatari a kēro fake nanafo fe a fake yome pishta chocho amaifo omiskōixikani māmāi yorafo omiskōifinakōiaifono. <sup>18</sup>Askatamaroko mā Epa Nios kīfikāfe mato kexesharanō ichoxō yōtaino matsi mexikakīma. <sup>19</sup>Askatari a omiskōiaifo nokoxii, taeyoi askakatsaxakīma. Nā Niospa yora onifakī taefaniāta tsōa askara ōiyomisma. Askatari anā tsoa chipo omiskōinakama. <sup>20</sup>Akka a omiskōiaifo nōko Ifāfe xateyamano, tsoa nikeranama nai keyokeranifo. Akka afe yorafo ato noikī omiskōinōfoma xateni atomāi katonixakī.

<sup>21</sup>“Akka fētsa mato yoikī iskafaino: ‘Ōikapō nakīa Cristo,’ mato fayana: ‘Ōa

onokĭa, ōikapo, ' mato faito nikayamakāfe. <sup>22</sup>Akka nā chanĭmisfo fekani, ē Cristora ixikani, nāfo nō Niosxō nō mato yoirā ikani. Nāskakaxō tsōa atioroma keskara fakani Satanās yōshixō mato pārapaikakĭ. Nā Niospa ato katoafori nāfo ato pārapaikani. <sup>23</sup>Akka ōisharakāfe afetiāma keyokōi mē mato yoiyomiski, " Jesūs ato fani.

**Niospa Fake fotoaino afe keskara iximākai ixō Jesūs ato yoini**  
(Mt. 24.29-35, 42-44; Lc. 21.25-36)

<sup>24-25</sup>Anā Jesūs ato yoini iskafakĭ:  
"Akka nā penatari, nā omiskōiaifo mā keyoano, xini fakishkōi ixii, oxeri anā chaxaxima. Fishifori nai mēranoax pakei fetsexii, askatari nā nai mēranoafo naya naya iki fetsexii. <sup>26</sup>Askatari ea ōixikani nai mēranoax nai kōifoya ē fotoaito sharafinakōia ēfe sharafoya ē fotoxii. <sup>27</sup>Nāskatari ēfe ājirifo ē nĭchixii a ē ato katoafo ato ichanāfatanōfo, a chai ikafo ekeki efenofo.

<sup>28</sup>"Akka shinākapo ē mato yoinō. Mā yōkkafaiaino mā tāpitiro āfe pei sirikiaito. Nāskakē āfe peifo keyopaito ōikĭ mā tāpitiro māmāi chaima xiniaito. <sup>29</sup>Nāskarifiakĭ afarafo afeskaraito ōikĭ mā tāpitiro mē chaima oaino askai fetsexii. <sup>30</sup>Ē mato pāraima ē mato yoikōi, na ē mato yoiāi keskara nono mai anoxō yorafāfe nayokaxōma ōiyokani. <sup>31</sup>Akka nai fe mai keyoi. Akka ēfe meka fisti keyonakama, nā ē mato yoiāi keskakōi.

<sup>32</sup>"Afetĭara nai mēranoax ē oxii tsōakai tāpiama. Nā ājirifāfe nai mēra ifiakaxō tāpiafoma. Ērikai tāpiama. Ēfe Epa Nios fistichi tāpia.

<sup>33</sup>"Nāskakē mā itipinĭsharayanā kexemesharakāfe Epa Nios kĭfīyanā. Mā tāpiamaki afetiāra ē oxikai. <sup>34</sup>Akka feronāfake fĕtsa fakira chaikakĭ, akka kayoxoma a yonoxomisfo yoini āfe pexe

kexexonōfo. Nāskaxō ato yonō ināketsani yononōfo, akka fĕtsa āfe pexe fepoti anoxō kexesharayanā mananō yoini. <sup>35-36</sup>Nāskarifiāi māri kexemesharakāfe, mā tāpiamaki fatora penata ē matoki nokorisatanikai. Xini kaino nokoyamata, yamenakefanaino iyamata, takaranā akaino iyamata, fakishparikōi ē matoki nokotiroki. Iskaratĭa oimara ea faax mā oxakē ē mato fichitoshitiroki, nāskakē itipinĭsharaxō ea yonoxosharakāfe isharakōixō. <sup>37</sup>Nā ē mato yoiāi keskafakĭ, keyokōi ē yorafo yoi itipinĭsharakāfe ixō ē ato yoi, " Jesūs ato fani.

**"Āfeskaxō nō Jesūs retetiromē?"  
ixō shinānifo**

(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

**14** <sup>1</sup>Mā chaima oxa rafeta āto fista Pascua ikaino, nā fistatĭa pāa faraxatimais pipaonifo, nā Niospa ājirinĭ Ejipto anoxō āto fake iyoafo rētenima shinākakĭ. Nāskaifono a ato Nios kĭfixomisfāfe āto xanĭfofo feta a Moisis yoikĭ kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe, afeskaxoma Jesūs pārapainifo pārakaxō retexikakĭ. <sup>2</sup>Akka achixō retepaifikani, iskanifo: "Fistatĭakai nō achitioroma yorafā rasi mekai fetsekani nokoki ōitifishkitirofo, " ikanax yoinānifo Jesūs retepaifikani.

**Kēromā Jesūs shinākĭ āfe  
mapoki pirofomā nachini**  
(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

<sup>3</sup>Akka Jesūs Betania ano ini, Simón pexe ano. Nā Simón "Rashkishiai" fapaonifo. Nāato pexe ano Jesūs mĭsa kamaki tsoano, nāno akiki kēro fisti oni manishomo "alabastro" foikai. Na manishomo mēra xinia pirofomā osia nanea nakas sharakōi ini, āfe ane "nardo." Nā pirofomā kopipaekōi ini, na

manishomo áfe fepoti fepexō maneakefofā Jesús áfe mapoki nachini, nā kēromā. <sup>4</sup>Askafaito ōikani nā anoafō ōitifishkiyanā āa ranā yoinānifo iskakani: “¿Afeskakī na kēromā na pirofomā sharakōi chakanafaimē? <sup>5</sup>Ato minixō, aōxō kori ichapa fixō a afaamaisfo ato inākerana,” ikaxō nā kēro feratenifo.

<sup>6</sup>Askafaiáfē ōikī Jesús ato yoini iskafakī: “Enekāfe. ¿Afeskakī na kēro mā fekaxtefaimē? Na ea iskafai sharakī,” ato fani. <sup>7</sup>“Akka nā afaamaisfori mato fe ipanakafo, fatora penata mā ato sharafaxopaikī mā ato sharafaxotiro. Akka eakai mēxotaima mā ea anā ōima. <sup>8</sup>Akka na kēromā ea iskafakī ea sharafa. Ē nayoamano taefakī ēfe yoraki pirofomā nachia. <sup>9</sup>Ē mato pāraima, fanīxōra na meka shara eōnoa yoikakī nā mai tio anoxō na kēromā ea iskafaōnoa yoixikani. Askatari na kēroōnoa shināpakenakafo, shināmakiyamaxikakī,” ixō Jesús ato yoini.

**Judaspa aōxō tāpifikatsaxakī  
Jesús ato achimani**

(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

<sup>10</sup>Nāskafakī Jesús ato yoiaino nā áfe rafemis fetsa nā docefo ano, nā Judas Iscariote a ato Nios kifixomis xanīfofo fe mekaikai kani. Mā kaxō ato yoini iskafakī: “¿Afe tii mā ea kopifatiromē ē mato Jesús achixonō?” ato faito, <sup>11</sup>nikakani inimakōiyanā yoikī iskafanifo: “Nō mia kori ichapa ināikai,” faifono, nāskakē Judaspa shināni: “Afesxaxomāi ē Jesús ato achimanō,” ixō shināni.

**Mā chaima reteafono Jesús aōxō  
tāpimisfo feta yātapake pini**

(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30;  
1 Co. 11.23-26)

<sup>12</sup>Akka nā fistatīa pāa faraxatimais pipaonifo. Afia penatari Pascua fistatīa ovejanā fake retexō pinifo. Nāskano

aōxō tāpimisfāfe Jesús yōkanifo. “¿Fani mī fichipaimē ano kaxō nō itipinī fanō, anoxō Pascuatīa yātapake pixikī?” ixō yōkaifono, <sup>13</sup>nāskakē Jesús aōxō tāpimis rafe nīchini, iskafakī ato yoiyanā: “Pexe rasi ano fotakāfe. Nānoa feronāfake fisti mā fichikaikai keshoki faka tetsaomexō foikaino, nā feronāfake fe fōtakāfe. <sup>14</sup>Akka nā feronāfake ikiai ano áfe ikixō, nānoa pexe ifo yōkakāfe iskafakī: “Nōko Maestro noko yoikī iskafaa: “Nā pexe ifo yōkakāfe, ¿Fato kene mēraxō Pascua fistatīa eōxō tāpimisfo feta yātapake ē pitromākī?” ixō yōkakāfe.” <sup>15</sup>Mā askafakī yōkaito pexe kene efapa fomākīanoa mato ispai kiki mā itipinīkōia. Nāno noko itipinīsharafxokāfe,” Jesús aōxō tāpimisfo rafe fani.

<sup>16</sup>Ato askafaino aōxō tāpimis rafe fonifo. Mā fokanax pexe rasi ano nokonifo. Mā nokokaxō nā Jesús ato yoiya keskarakōi fichitoshinifo. Nānoxō itipinī fanifo Pascua fistatīa pixikakī.

<sup>17</sup>Mā fakishaino Jesús aōxō tāpimis docefo fe nokonifo. <sup>18</sup>Mā fokaxō mīsa ano tsaoxō piaifono Jesús ato yoini. “Ē mato pāraima fatora na mā efeta piai fētsa mā ea ato achimafainaka,” ato faino, <sup>19</sup>nikakani shināmītsakōiyanā maikiri fepepakefōfānifo. Nāskakanax āa ranā yoinānifo iskakani: “¿Tsoamē, ēraka?” Fetsari isكاني: “Ōitsai, ēraka,” iki fetsenifo.

<sup>20</sup>Askaifono Jesús ato kemani: “Nā mā docefo anoafāfe, nā mā efeta sapaki piai fētsa mā ea yōaikai ea achinōfo. <sup>21</sup>Nā Niospa meka yoiki, eōnoa yoikī kenenifo keskai ē askakōi. Akka na feronāfāke ea ato achimafīax akairi omiskōikōixii. Akka na feronāfake shara ikerana fakeyamanixakī,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>22</sup>Piaifono Jesús pāa tsoainīfōfā. Apa Nios kīfiki aicho fata, mā

kaxkepakexō ato ināni, iskafakī ato yoiyanā: “Na ěfe nami keskaraki pīkāfe,” ato fani.

<sup>23</sup>Nāskata mā Apa Nios aicho faxō, kecho tsomainifofā ato ināni. Nāskakē mā ato ināno keyokōichi ayaniho.

<sup>24</sup>Nāskaxō ato yoikī iskafani: “Nafi ěfe imi keskaraki. Mē naino ěfe imi foxii. Keyokōi yorafāfe afara chakafamisfono ě atoñoax naikai. Ě askaino Niospa ato potapakenakama. Ě ato naxōi āto chaka ato soaxoxiki. <sup>25</sup>Ě mato pāraima. Ě mato yoikōi ě anā mato feta na fimi ene ayaima. Mē nai mēra kai. Nā ěfe Epa Nios xanifokōi ika anoxō ě anā mato feta na fimi ene shara yaxii,” ixō ato yoini.

**“Ě Jesús ōimisma,”**

**Pedro ixaiino Jesús ato yoini**

*(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)*

<sup>26</sup>Nāskata mā fanāiki xatekata machi Olivos ano fonifo. <sup>27</sup>Nāskata Jesús ato yoini iskafakī: “A na fakishi keyokōi mā ea shināmakī fetsēi. Akka kirika ano kenekī iskafakī yoinifo: ‘Āfe ifo reteaifono, āfe ovejafa ichoi fetsetirofo,’ ixō kirika ano kenenifo,” ato fani.

<sup>28</sup>“Akka ea retefiafono mē otoax Galilea ano ě nokoi taexii mā nokoamano,” ixō ato yoini.

<sup>29</sup>Ato askafaito nikakī Pedro kemani. “Akka keyokōi shināmakifaifono ěkai mia shināmakima,” ixō yoiaito, <sup>30</sup>nikakī akka Jesús yoini iskafaki: “Ě mia pāraima na fakish fistichi takara keoi rafeyamano, ‘Ě Jesús ōimismara,’ mī ato fai tres fakī.”

<sup>31</sup>Askafaito nikakī anā Pedro kemani. “Maa. Mia retefiaifono ě mefe nai. Ě ōimismara ě mia faima,” fani.

Pedro askafaito nikakakī keyokōichi askafakī fetsanifo.

**Getsemaní anoxō Jesús Apa Nios kífini**

*(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)*

<sup>32</sup>Nāskakata nā ifi mapoa āfe ane Getsemaní ano nokonifo. Nānoxō Jesús aōxō tāpimisfo yoini iskafakī: “Nono tsaokāfe. Ě Epa Nios kífiyotanō,” ato fani.

<sup>33</sup>Akka Pedro iyota, Santiago\* iyota, Juan iyota ato fani. Nāskaxō āfe yora meeni shināmitsakōiyanā fekaxtekōiaito, <sup>34</sup>nāskakī ato yoini: “Ěfe yōshi shināmitsakōi napaiyaito ě meikai. Nono nētekāfe, akka mā oxaki,” ato fani.

<sup>35</sup>Nāato askafata ori chaimashta Jesús aret kani. Nānoxō ratokonō mai chachipakefōfā Apa Nios kífikī iskafani: “Epa, ea mīa kexetiromakī ea kexefe ea reteaifono ě omiskōinōma. <sup>36</sup>Epa, mī keyokōi tāpiakī. Ea mīa ifipaiakī ea mīa ifitiro ě omiskōinōma. Akka nā ě apaiyai keskakakīma nā mī ea amapaiyai keskakafe,” Apa fani.

<sup>37</sup>Nāskata mā aōxō tāpimisfo ano oxō ōia oxafo ato fichitoshini. Nāskaxō Pedro yoini: “Simón, ¿mā mī oxamē? ¿Afeskakī mī pishta oxa tenetiromamē?”

<sup>38</sup>Moikaxō Epa Nios kífikāfe Satanás chakata mato chakafamapaiyai keskara axikakima. Chanīma, nā Epa Niospa mato amapaiyai keskara mātō shinā mēraxō mā apaifikī mā atiroma. Akka mātō yora pachikōikī,” ixō Jesús Pedro yoini.

<sup>39</sup>Ato askafata anā kani Apa Nios kífikai a yoitana keskakakī. <sup>40</sup>Nāskata anā oxō ato fichitoshini aōxō tāpimisfo oxafono, oxa paemei fetsoafono, a Jesús ato yoiai keskara tāpikaxoma tsōa kemanima.

<sup>41</sup>Nāato askafata anā ato makinoax kani orishtaxō Apa Nios kífikai. Mā Apa Nios kífítani oxō ato yoitoshini iskafakī: “¿Ai

\* 14.33 Santiago āfe ane fetsa Jacobo ini.



mã oxamê tenekôiyana? Moikâfe. Akka iskaratîa a ea ato achimaniyoai mã chaima oi kiki. Yora chakafâfe ea achifenôfo ato efe ikiki. <sup>42</sup>Fininifofâkâfe nõ kanõ. Mã chaima oi kiki a ea ato achimaniyoai,” Jesús ato fani.

### Jesús achinifo

(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

<sup>43</sup>Jesús ato yoiaino Judas nokoni, nã Judaspa Jesúsxõ tâpifikatsaxakî, yorafã rasifo fe oni. Nã yorafo kenofoya ifi xatefoya fenifo, a ato Nios kîfixomisfãfe âto xanîfofo feta a Moisés yoikî kirika kenenî keskara ato tâpimamisfãfe, a xanîfo fetsafãferi ato nîchiafono. <sup>44</sup>Judaspa nã ato efeaito iskafakî ato yoiyoni: “A ã kokoki tsoo akaito ôikî koshi achirisafaxikâki metexkere axõ iyotaxikâki,” ixõ ato yoini.

<sup>45</sup>Nãskata Judas mã Jesús ano nokoxõ iskafakî yoini: “¿Maestro, mîmê?” ixõ kokotoshini. <sup>46</sup>Nãskafaito ôikakî nã Judas fe foafãfe Jesús achinifo.

<sup>47</sup>Akka Jesús achiaifãfe ôikî a aõxõ tâpimis fêtsa âfe keno chainipa tsekainîfofã, a ato Nios kîfixomisfãfe âto xanîfãfe ina paxteni.

<sup>48</sup>Nãskakê Jesús yorafo yoini iskafakî: “¿Afeskai kenofoya ifi xatefoya mã oamê ea achiyoi oa ã yometso keskarakê? <sup>49</sup>Pena tii ã mato fe itiani Nios kîfiti pexefã mëraxõ ã mato tâpimani, akka mãkai ea achipaimisma. Akka nã eõnoa yoikî kenenifo keskafakî mã ea achi,” ixõ Jesús ato yoini.

<sup>50</sup>Ato askafaino aõxõ tâpimisfo Jesús ôifaikani. Ichoi fetsenifo a makinoax.

<sup>51</sup>Akka naetapa fistichi sabanãnã rakoxõ Jesús chîfafainaito ôikakî achinifo. <sup>52</sup>Akka achiaifono âfe sabanã potafaini chitoria ichoni.

### Xanifo finakôiafo ano Jesús iyonifo

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71;

Jn. 18.12-14, 19-24)

<sup>53</sup>Nãskakê Jesús achikaxõ iyonifo a ato Nios kîfixomisfãfe âto xanîfãfe pexe

ano. Nãskakê keyokôî anofistiax ichanânifo a ato Nios kîfixomisfãfe âto xanîfofo fe a judeofãfe âto xanîfofo a Moisés yoikî kirika kenenî keskara ato tâpimamisfori ato fe inifo. <sup>54</sup>Akka Pedro acho kakî chai ixõ ôifoni. Nãskata a ato Nios kîfixomisfãfe âto xanîfãfe pexe emãiti nokoni. Nãnoax a Nios kîfiti pexefã kexemisfo fe chii ketefax ato fe yooni.

<sup>55</sup>A ato Nios kîfixomis xanîfofãfe a âto xanîfofinakôiafo fe iscai yoinânifo: “Afeskaxomã nõ pãranõ na Jesús afara chakafara ixõ retexiki. Akka afaakai chakafa nõ nikaima,” inifo.

<sup>56</sup>Nãskaifono yora ichapafãfe, “Na Jesús afara chakafaito nõ ôia,” ixõ pãraketsanifo. Askafafiakakî anoris yoiketsanifoma. Æa chanî fetsenifo.

<sup>57</sup>Askafaifono ranãri fininifofãkãta Æa mekafakakî chakafakî fetsanifo iskafakakî: <sup>58</sup>“Nõ nikaino na feronãfake iskaita: ‘Na Nios kîfiti pexefã yorafãfe akafo ã pãofaxii. Nãskata tres nia oxata ã anã fetsafaxii, anã yorafãfe efeta akanima, eres fisti ã aki,’ ixõ yoiaito nõ nikaita.”

<sup>59</sup>Askafakî yoifikakî tsõa anoris yoinifoma, Æa chanî fetsenifo.

<sup>60</sup>Nãskafaifono a ato Nios kîfixomisfãfe âto xanîfãfe ato nêxpakîa niinãkafã iskafakî Jesús yõkani: “¿Mî kemamitsaimamê afamê na mîõnoa meka chaka yoiaifo?” ixõ yoini.

<sup>61</sup>Askafaino akka Jesús tooxinima, pishtakai kemanima. Afianã a ato Nios kîfixomisfãfe âto xanîfãfe iskafakî yõkani: “¿Mîmê Cristo? ¿Nã Nios nipanakato Æfe Fakemê, mî?”

<sup>62</sup>Askafaito nikakî Jesús kemani: “Ëje, êkîa Niospa Fake. Akka mã ea ôixii êfe Epa ketaxamei Æfe põya kayakai aõri ã tsãokê xanifo finakôia êfe Epa fe. Askatari mã ea ôixii nai kõi mëranoax ã anã fotofaito,” Jesús ato fani.

<sup>63</sup>Askafaito nikakī a Nios ato kīfixomisfāfe āto xanīfāfe āfe rapati faxteni fetsafāfe tāpinōfo nā xanīfo ōitifishkikaito. Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Mā nōakōi nō nikakī noko anā tsōa yoitromaki nō tāpinō. <sup>64</sup>Mā mā nikakī na feronāfake āfe mekapa Nios chakafakī mekafaito. Akka, *¿nō afesakafaimē?*” ato faito keyokōichi, “Nanōki,” fanifo.

<sup>65</sup>Nāskakata mā fenexkaxō āfe femānāki kemo mechoketsayanā koshaketsanifo iskafakī yoivanā: “Tsōa mia koshamakī tāpiho noko yoixiki,” faifono, a Nios kīfiti pexefā kexemisfāferi fepasketsanifo.

**“Ē Jesús ōimisma,” Pedro ini**

*(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62;*

*Jn. 18.15-18, 25-29)*

<sup>66-67</sup>Pedro pexefā emāiti ato fe tsoano, nāno akiki a xanīfo yonoxomis xomaya nokoni. Nāno ato fe chii ketefaax tsoax yooaito ōikī, iskafakī yoini: “Mīri Nazarete anoax Jesús fe kafāsamis,” faino, <sup>68</sup>akka Pedro iskafakī kemani: “Ēkai Jesús ōimisma. Ēkai afaa tāpiama tsoaraōnoa mī yoi,” fata, pexefā kāiti ano Pedro nasteinīfōfanaino, takara keonākafāni.

<sup>69</sup>Afanā nā xanīfo yonoxomis xomayato Pedro ōiki, nānoafo iskafakī ato yoini: “A na feronāfake Jesús fe rafemis ōikapo, a nā Jesús Nazarete anoax fe kafāsamis,” fani.

<sup>70</sup>Akka Pedro anā iskani: “Maa, ēkai Jesús fe rafemisma,” ini. Nāskaino nā anoafāfe anā Pedro yōakakī iskafanifo: “Chanīma, mīri Jesús fe rafemis. Mīri Galilea anoakī mī mekai nā Jesús mekai keskarakī,” faifono, <sup>71</sup>akka Pedro ato yoikī iskafani: “Ē mato pāraima, ē chanīaito ea Niospa omiskōimatiro. Niospa tāpia chanīmakōi ē mato yoi. Ēkai na Jesús ōimisma tsoaraōnoa mā yoi,” Pedro ato fani.

<sup>72</sup>Pedro nāskaino anā takara keoinākafāni. Nāskaino Pedro shinātani nā Jesús iskafakī yoita keskara: “Taeyoi takara keofi rafeamano, ‘Ē Jesús ōimismara,’ mī ea faxii tres fakī,” ixō yoitano, nā shinātani Pedro shināmitsai oiakōini.

**Pilato ano Jesús iyonifo**

*(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)*

**15** <sup>1</sup>Mā penaino a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofo icheanānifo, a judeofāfe āto xanīfofo fe, a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfori ato fe inifo. Nā xanīfo fetsafori a ato rafeafori ato fe inifo. Nāskakaxō Jesús metexkere akaxō iyokaxō Pilato inānifo. <sup>2</sup>Mā iyoxō ināfono Pilato yōkani iskafakī: “*¿Mīmē judeofāfe xanīfo?*” askafaito, Jesús kemani: “Ēje, nā mī ea yoi ai keskarakīa,” Jesús fani.

<sup>3</sup>Nāskaino nā ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofāfe āa pārakakī yōaketsanifo. <sup>4</sup>Nāskafaino anā Pilato yōkaxō iskafakī yoini: “*¿Mī ato kemaimamē mīōnoa afara chakafā yoifiaifono?*”

<sup>5</sup>Askafaito nikakī Jesús tooxanima. Nāskakē Pilato shināni iskafakī: “Kee, *¿afeskakī ea kemaimamē?*” ixō shināni.

**Pilato ato yoini Jesús retenōfo**

*(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)*

<sup>6</sup>Akka Pascua fistatīa Pilato karaxa mēranoa nā xinia tii fisti rasi ato kāimapaooni māmāi askafakī feyafakatsaxakī. Nā yorafāfe kāimapaiyaifo ato kāimaxopaoni. <sup>7</sup>Akka nā karaxa mēra feronāfake āfe ane Barrabās ika ini. Nāato fetsafo feta yora retemis ini nā āto xanīfo ato pōtapaikī. <sup>8</sup>Akka yorafo fenifo. Mā fēkaxō Pilato yōkanifo māmāi askafakī feyafakatsaxakakī.

<sup>9</sup>Askafaifono Pilato ato kemani: “¿Mā fichipaimē judeofāfe āto xanifo ē kāimanō?” ato fani.

<sup>10</sup>Akka Pilato tāpini a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofōfāfe Jesús chakafakī mekafaifono anā yorafāfe noko nikakanimara ikaxō,

nāskakaxomāi akiki efekaxō ināfono.

<sup>11</sup>Akka a ato Nios kīfixomis āto xanīfofōfāfe fāsikōi yorāfo mekamanifo: “iNoko Barrabās kāimaxōfe!” ikaxō Pilato yoinifo.

<sup>12</sup>Askafaifono Pilato ato yōkani: “Akka, ¿na judeofāfe āto xanīfora mā fai ē afeska fatiromē?” ato faito, <sup>13</sup>kemakakī fāsikōi iskafanifo: “iMastafe!” fanifo keyokōichi.

<sup>14</sup>Askafaifono Pilato ato yoini iskafakī: “Akka, ¿na feronāfāke afaa chakafamē?” ato faino, anā fāsikōi mekainīfōfanifo: “iMastafe!” fanifo.

<sup>15</sup>Nāskafaifono yorafāfe sharakōi fanōfo Pilato ato Barrabās kāimaxoni. Nāskata mā Jesús ato koshamata, ato nīchixonī ifi cruz ikaki mastatanōfo.

<sup>16</sup>Nāskakē sorarofāfe xanīfāfe peXe emāiti Jesús iyonifo, nānoax sorarofō ichanānifo. <sup>17</sup>Nāskakaxō āfe rapati pēkakaxō, rapati ōshi nana safemanifo, moxa maiti fakaxori maimanifo.

<sup>18</sup>Nāskakaxō fāsikōi mekafanifo iskafakakī: “iAicho, mīfi judeofāfe āto xanīfo!” ikaxō kaxemetsama fanifo.

<sup>19</sup>Nāskatari tafa xatenē mapoki koshaketsayanā akiki kemo mechoketsanifo. Nāskakata akiki ratokonō mai chachipakefōfā kaxemetsama fanifo.

<sup>20</sup>Nāskai mā akiki kaxemetsamakaxō a rapati ōshi nana safemanafo fiakaxō āfenākōi safemanifo. Nāskakaxō iyonifo mā ifi cruz ikaki mastai fokakī.

#### Jesús ifi cruz ikaki mastanifo

(Mt. 27.32-44; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

<sup>21</sup>Mā Jesús iyoifokakī feronāfāke Cirene anoa fichinifo, āfe ane Simón.

Alejandro feta Rufo āto apa ini. PeXe rasi pasotai inoax oaito, fichikaxō yoinifo iskafakakī: “Na Jesús āfe cruz foxōikafe,” fanifo.

<sup>22</sup>Nāskaxō Jesús iyonifo āfe ane Gólgota ano. Āfe ane fetsa Mapo Xao fanifo. <sup>23</sup>Nānoxō fimi ene osia mokakōi Jesús ayamapainifo. Akka Jesús ayakaspani. <sup>24</sup>Nāskafakaxō mastanifo. Mā mastakanax sorarofō makex tokoroya kaxenifo. Nā potakī kanāto āfe rapati fīani. Nāskafakaxō keyofianifo.

<sup>25</sup>Rama xini keyaino Jesús mastanifo. <sup>26</sup>Mā mastakaxō a mānāo tafaraki kenenifo iskafakakī: “Judeofāfe āto Xanīfokōi,” ikaxō a mānāo kenenifo. <sup>27</sup>Nāskakaxō Jesús yafi yometso raferi mastanifo, fetsa āfe pōya kayakai aōri ata, fetsari āfe pōya mishkiori anifo. <sup>28</sup>Afetīama aōnoa yoiki keneyonifo iskafakī yoinifo: “Nā yora chakakōifo keskarakōi ixō aōnoa yoixikani,” ikaxō kenenifo. Chanīmakōi. Nāskakōi fanifo aōnoa yoikakī.

<sup>29</sup>Nā ano finōfāifāfe ichayanā āto mapo rafe rafe ayanā iskafanifo: “Iskafakī mī yoimis: ‘Nā anoxō Nios kīfiti pexefā ē pāo axii. Nāskaxō tres nia oxata ē anā axii,’ ixō mī yoimis. <sup>30</sup>Mī ifimetiromakī mā ifimefe na ifi cruz ikakinoax fotopakekafāfe,” faifono, <sup>31</sup>nāskarīfakī a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofo feta a Moisés yoiki kirika kenenī keskara ato tāpimamisfāfe askafanifo akiki kaxemetsamapaikakī.

Nāskax āa ranā yoinākani iskanifo: “Nato fetsafo ififīkatsaxakī, akka aakai ifimeima.

<sup>32</sup>A na Cristo israelifāfe āto xanīfo, iskaratīa nō ōipanā afeska ifi cruz ikakinoax fotopakekafanimamē, nāskaito nō chanīmara faikai,” ikaxō, nā ayafi mastafori ichaketsanifo.

#### Jesús nani

(Mt. 27.45-56; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

<sup>33</sup>Nāskata xini keya nā mai tio fakishifākōitani. Nāskax mā xini kaino

anã penani. <sup>34</sup>Nãno xini rakano fãsikõi Jesús kenani iskai: “Eloi, Eloi, ¿lema sabactani?” fani. Nõko mekapa iskafakĩ yoini: “Èfe Nios, èfe Nios, ¿afeskakĩ mĩ ea potaimē?” fani.

<sup>35</sup>Nãskaito nã ano niafãfe nikakakĩ iskafanifo: “Nikakapo, nã ato Niospa meka yoipaoni Elías kenai kiki,” fanifo.

<sup>36</sup>Nãskaito nikafaini nãnoa fetsa ichoni xapo keskara fiikai. Nã xapo keskara fimi ene kachaki momoxõ tafa xate kaxkexõ akiki nẽtaxõ ayamapaini, iskafakĩ ato yoyanã: “Enekãfe nõ õinõ Elías oi kiki fotomaniyoi,” ixõ ato yoini.

<sup>37</sup>Nãskakẽ Jesús fãsikõi eaita nani.

<sup>38</sup>Nãskakẽ sama nami Nios kĩfiti pexefã mẽranoax naki rafekõi faxtepekekafãni fomãkĩanoax. <sup>39</sup>Nãskaito õikĩ nã soraro xanĩfãfe Jesús eaita naito õikĩ chaimashta nĩxõ iskafakĩ yoini: “Chanĩma, na feronãfake Niospa Fake ika.”

<sup>40</sup>Askatari kẽrofãferi chai nikaxõ õinifo. Nãno ato fe María Magdalenari ini, María fetsari ini, Jacobo feta José ãto afa ini. Saloméri ato fe ini. <sup>41</sup>Nã kẽrofãfe Jesús chĩfamisfo inifo, pimaxikakĩ Jesús Galilea ano ikano. Nãnori kẽro fetsafo inifo, Jerusalén anoax afe foitaxakakĩ.

#### Jesús makex kini mẽra maifanifo

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

<sup>42</sup>Penama safaro ikaino judeofãfe itipinĩfapaonifo, nã safaromãĩ ãto teneti penakẽ, nã yãtapake <sup>43</sup>José oni, nã Joséri judeofãfe ãto xanifo. Nãato Nios xanĩfo manapaoni, nã José finakõixõ Pilato ano ikikaixõ Jesús ãfe yora yõkani. <sup>44</sup>Askafakĩ yõkaito nikai Pilato rateni, “¿Mã Jesús naamẽ?” ikax. Nãskaxõ soraro xanĩfo kenani yõkaxiki mã Jesús naamakĩ. <sup>45</sup>Nãskafaito soraro xanĩfãfe yoini: “Mã naakia,” faito, Pilato Jesús ãfe yora José inãni. <sup>46</sup>Nãskakẽ

José sama sharakõi fixõ nã samapa Jesús ãfe yora rakoni. Nãskaxõ a makex kini fanifo mẽra rãtani. Nãskaxõ makexefanẽ nã kini feponi. <sup>47</sup>Akka María Magdalena feta María José ãfe afa nã maifaafo anoxõ õinifo.

#### Jesús otomi

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

**16** <sup>1</sup>Mã pena teneti finõano María Magdalena ikaino, María fetsa Jacobo ãfe afa ikaino, Salomé ikaino, nã tiito pirofomã fonifo, Jesús ãfe yora raish akĩ foxikaki. <sup>2</sup>Fakishparikõi fonifo mã pena teneti finõano nãskanax a Jesús maia ano nokonifo, mã xini keyaino. <sup>3</sup>Mã nokokanax ãa ranã yoinãkani iskanifo: “¿Tsõa na kini ano tokiri noko fẽpexotiomẽ?” ikanax yoinãnifo.

<sup>4</sup>Akka õiafo a kini aõ fepoitafo a tokirinĩfã, mã fepekemea ini, anã fepoa inima. <sup>5</sup>Nãskakẽ nã kini mẽra ikifaikakĩ õiafo. Nã kini mẽra naetapa tsaoa ini, nã nõko põya kayakai aõri. Rapati chainipa oxokõi safeax, nãskaito õikani ratekõinifo. <sup>6</sup>Nãskaifono nãato ato yoini iskafakĩ:

“Rateyamakãfe, Jesús Nazarete ano mã fenaikai nã ifi cruz ikaki mastaitafo mã otoaki anã nonomaki. Õikapo a rãtaitafo ano. <sup>7</sup>Fokaxõ aõxõ tãpimisfo yoitakãfe, Pedrori yoikakĩ mã nokoamano nã Galilea ano nokoi taei kai kiki. Nã mato yoifafaina keskara nãrixõ mã õikaikai,” ixõ ato yoiaino, <sup>8</sup>nãskakẽ nã kẽrofo fonifo nã kini anoax ato yoiãito nikafaikani. Ratei choayanã ato yoinifoma, mesemãiakaki.

#### Jesús María Magdalenaki nokoni

(Jn. 20.11-18)

<sup>9</sup>Mã pena nomĩkonõ fakishpari Jesús oitaxaki, María Magdalenaki nokoi taeni, nã María makinõa siete niafaka

yōshi chakafo Jesús pōtani. <sup>10</sup>Nāato kaxō a afe rafemisfo ato yoikai kani a ōia keskara. Kaxō ato ōia shināmitsakani oiaifāfe ato ōini. <sup>11</sup>“Mā nōko Ifo Jesús otoakī mē ōiaki,” ixō ato yoiaito, tsōa chanīmara fanima.

**Jesús aōxō tāpimis rafeki nokoni**

*(Lc. 24.13-35)*

<sup>12</sup>Mā askata fetsa keskarax Jesús aōxō tāpimis rafeki nokoni fāi foaifono. <sup>13</sup>Nā rafetari a afe rafemisfo yoifokani fonifo. “Mā nō Jesús ōiaki,” ato faifono, tsōa ato nikanima.

**Jesús aōxō tāpimisfo yoini aōxō keyokōi yoifofāsafatanōfo**

*(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)*

<sup>14</sup>Nāskata chipo Jesús aōxō tāpimis oncefoki nokoni, mīsa ano tsaōxō piaifono. Mā atoki nokoxō iskafakī ato yoini: “¿Afeskakī mā ato chanīmara famamē mē otofiano nā ea ōiafāfe mato yoiāifono?” <sup>15</sup>Nāskaxō ato yoikī iskafani: “Nā mai tio ano fokaxō na meka shara eōnoa keyokōi ato yoitakāfe mē otoakī āto chaka ato soaxoxiki efe

īpaxanōfo. <sup>16</sup>Akka na meka shara chanīmara fakanax, faka mēra iki maotissimeax ēfe Epa Nios fe nīpanakafo. Akka na meka shara eōnoa chanīmara fayamakanax, nāfo omiskōipakenakafo. <sup>17</sup>Akka nā ea chanīmara faifāfe, ēfe aneōxō ato makinoa niafaka yōshi chakafo potatirofo. Nāskakanax meka fena sharapa mekatirofo. <sup>18</sup>Nāskakaxō rono tsomatirofo nāskakaxori rao paekōi ayakanax afeskatirofoma. A isinī ikaifori ato ramāifono sharatirofo,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús nai mēra kani**

*(Lc. 24.50-53)*

<sup>19</sup>Nāskafakī ato yoita, nōko Ifo Jesús ronoinākfāni nai mēra kai. Mā nai mēra kaax Apa Nios ketaxamei tsaoni afe xanīfokōi ixiki. <sup>20</sup>Mā Jesús nai mēra kaano aōxō tāpimisfo fonifo. Nā mai tio anoafō aōnoa meka shara yoifokani afe nīpaxanōfo. Nōko Ifāfe ato axōfaino aōxō aōnoa meka shara yoikōinifo, tsōa atiroma keskafakī aōxō afama mīshtifori fanifo. Nā tii.

# Lucaspa Jesúsnoa Yoikĩ Keneni

## Lucaspa kirika keneni Jesús nōko mai ano ipaonino

**1** <sup>1-4</sup>Teófilo, ě mia kirika kenexō manamani, mĩ tãpinō. Mã mĩ tãpia Jesús nōko mai ano ipaoni. Nōko mai ano ikano yorafãfe õipaonifo. Akka nã fakenitĩa õiaifono yosini. Nãfãferi õikaxō yora fetsafo yoipaonifo akairi Jesúsnoa tãpinõfo. Ato yoiãifãfe nikakakĩ akairi kirika kenepaonifo afeskai nofe Jesús ikimamẽ ikaxō. Nãskarifiakĩ ě mia kirika kenexoni, nã Jesús tãpiafo yōkaxō. Efe yorashta Teófilo, nãskakẽ ě mia kirika kenexō manamani, nã mia Jesúsnoa yoiãifono nikakĩ mĩ chanĩmara fanō.

### Ājirinĩ yoini, Juan Maotista kãiyomanano

<sup>5</sup>Jesús fakeamano Zacarías iyopaoni Judea mai ano ãfe kaifo fe. Ari ikano Herodes ãto xanĩfo finakõia ipaoni. Nã Zacarías ãfe xini ane ipaoni Aarón. Nã Aarón ãfe fena Zacarías ipaoni. Akka ãfe ãfi Elizabetri Aarón fena ipaoni, ãto xinimã Aarónkẽ. Nã Aarón ãfe fenafãfe ato Nios kifixopaonifo ãto kaifofo. Zacaríasri ato kifixopaoni Aarón ãfe fenamã axō. Nã Zacarías ãfe kaifo feta yonopaoni, Nios kífiti pexefã mëraxō Abíasfo feta. <sup>6</sup>Zacarías ãfe ãfi feta Niospa meka nikasharakõipaonifo, nã Niospa meka yoikĩ kenenifo keskakakĩ. Akka nã Niospa yoiã keskakakĩ nikasharakõiaifono Niospa ato õini,

shara shinãi ikafono. <sup>7</sup>Akka Elisabet fake fimisma ipaoni. Nãskaxō mã yōxaxō fake fipaonima fene feta. Nãskax fene anifoaino nãri askani yōxaxoi.

<sup>8</sup>Nãskakẽ ãto xanĩfãfe ato yoini, Abías yorafo: “Nã Nios kífiti pexefã mëra yonomisfo mã tsekefaini fokani kiki. Mãri ikiferakãfe,” ato fani. Ato askafaino a mëra ikifaikaxō yononifo. Zacaríasri a mëra ato fe ikikaixō ato feta yononi. <sup>9</sup>Nios kífiti pexefã mëra ikifaikanax yoinãnifo iskakani: “¿Iskaratĩa tsõa na pirofomã shara koofaimẽ nõ õinõ?” inifo. Askaifono ãfe xanĩfãfe Zacarías yoini: “Mĩ koofafe na nakas Niospa xeteax inimanõ,” fani. Akka nãskara feyafapaonifo, pirofomã nakas shara koofapaonifo. <sup>10</sup>Zacarías pirofomã shara koofaino yorafãfe emãiti nikaxō Nios kífifinifo. <sup>11</sup>Yorafãfe emãitixō Nios kífiaifono, Zacarías pexefã xãki mëraxō pirofomã koofaino ãjiri nĩtani, pexe xaki mëra pirofomã koofai kesemẽ ãfe põya kayakai aõri. <sup>12</sup>Nãskakẽ ãjiri nikẽ fichiax Zacarías mesta itani. <sup>13</sup>Rateaino Niospa ãfe ãjirinĩ yoini: “Zacarías, rateyamafe. Mã Niospa mia nikakĩ mĩ kífiaito mã mĩ ãfinĩ fake feronãfake fii kiki. Mĩ fake kãiano anakĩ Juan mĩ faxikai. <sup>14</sup>Mã mĩ fakeyax mĩ inimaxikai. Yoraforti akiki inimakõixikani. <sup>15</sup>Niosri akiki inimasharakõixii. Fãsi finakõia Niospa õixii, Niospa Yõshi Sharapa

shināmanaino. Nāskakē afaa pae pishta ayaxima. <sup>16</sup>Nāskaxō mā yosixō Niospa meka ato yoixii āfe kaifo israelifo āfe fenafo, Niospa meka ato yoiaino āto chaka xatenōfo. Āto chaka xatekaxō Nios fisti nikakōinōfo. <sup>17</sup>Nōko Ifo oyoamano taeyoi Niospa Juan nīchixii āfe meka ato yoinō. Akka Juan āfe shara nā Elíasnā ipaoni keskara ixii Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino. Afe yorafo ato tāpimaxii. Nāskaino āto apafo fe āto fakefo anā noināxikani. Askatari nā Niospa meka nikakaspamisfāfe akairi āto chaka xatekaxō Nios Ifofaxikani shināsharaxikakī. Nāskakē Juanoax āfe kaifo itipinīsharaxikani Niospa Fake atoki nokoaitīa ifisharaxikakī,” ixō ājirinī yoini.

<sup>18</sup>Askafaito nikakī yoini: “¿Afeskai ē fakeyatiromē? Ēkai anā fake atiroma ē anifokōi. Ēfe āfiri nāskarari yōxafokōi. Afeskaxō afeta nō anā fake fitiroma,” fani.

<sup>19</sup>Askafaito nikakī ājirinī kemani: “Ēkīa Gabriel, ē Nios fe ika. Ea nīchiano ē oa. Nikapo, āfe meka shara ē mia yoinō. Mā mī āfinī fake feronāfake fii kiki. <sup>20</sup>Akka, nā ē mia yoiaino mī ea nikakaspax mī anā mekaima. Mā mī fake kāiano mī mekaxii. Nāskax mī mekamais iyoī. Akka Niospa ea fake fimatiroma ēmāi anifokē mī ifiaito Niospa mia fake fimatiro. Nā ē mia yoiaino keskafakī Niospa mia askafaxii. Nā Niospa mia apaiyaitīa mia askafaxōi kiki,” ājirinī fani.

<sup>21</sup>Ājiri fe Zacarías pexe xaki mēranoax yoināino yorafo pexe emāiti nikanax yoinānifo, Zacarías fena kāiyamaino pexe xaki mēranoa. “¿Afeskai Zacarías samarakaimē pexe mēranoax? Afetiakai ikiyama,” faifono <sup>22</sup>Zacarías kainākafani Nios kīfiti pexefā xakī mēranoax anā mekanima yōkapaifiaifono. “¿Afaa

pexefā mēranoa oīax mī iskaimē?” fanifo. Askafaiyono ato yoipaiifi mekanima. Mekapaikī āfe mīfīs ato yoini a oīa.

<sup>23</sup>Nāskai anā mekaima Zacarías āfe xanēnē kani mā yonokī keyoax.

<sup>24</sup>Nāskata mā Zacarías āfe pexe ano nokoano āfe āfinī chipo fake naneni. Mā fake naneax faki kafāsapaonima nā āfe xanēnē fisti ipaoni cinco oxe ani āfe xanenēxō. <sup>25</sup>Nāskaxō mā postoxō yoini: “Aicho, mā Niospa ea sharafakī ē fake finō ē yōxafofiakē. Niospa ea fake fima. Aicho, iskaratīa ē anā yorafoki rāfinakamaki mē fakeyākī,” Elizabet ini.

#### Ājiri fotopakekafāni, María yoiyoi

<sup>26</sup>Elisabet mā fake nanekī seis oxe akano Galilea mai ano Niospa anā nīchini āfe ājiri Gabriel, Nazarete pexe rasi ano. <sup>27</sup>Nāskakē Niospa āfe ājiri María ano fotopakekafāni yoiyoi. Fotopakekafaxō yoini. Nā María fenemais ini. Feronāfake fetsa fe oxamisma. María fenemais ikano José apa yōkani, María fixiki. Nā José āfe xini David ipaoni. Nā David āto xanīfo finakōia ipaoni. Akka José María fiyoamano ājiri fotopakekafāni, María ano. <sup>28</sup>Fotopakekafāxō María yoini: “Mē oi mia yoiyoi, Nios mikiki inimai mefe ika,” fani.

<sup>29</sup>Askafaino María shināpaina: “¿Afaa ea yoipaimē, na ea iskafai?” ixō shināpaina. <sup>30</sup>Shināpaiyaito anā ājirinī yoini: “Rateyamafe. Mia Niospa noisharai kiki mia sharakōi oī kiki, mikiki inimasharai kiki. <sup>31</sup>Mā mī fake feronāfake fikai. Mā mī fake kāixō anekī Jesús mī faxikai. <sup>32</sup>Mī fake xanīfo finakōia Niospa imaxii. Āfe xini David keskara ixii. Nios nā nai mēra ikato āfe Fakekōi faxii. <sup>33</sup>Nāskakē mī Fake xanīfo finakōia ixii. Mī kaifāfe xanīfo ipanaka. Anā xanīfoi xatenakama,” fani.

<sup>34</sup>Askafaito María kemani: “¿Afeskakī ē fake fitiromē ē feneyaxoma, ea tsōa tanamismano?” María ini.

<sup>35</sup>Askafaito ājirinī kemani: “Niospa āfe Yōshi Shara mikiki oxō mia fake nanemaxii. Nāskax nā fake kāiax Niospa Fakera faxikani. Akka na fake kāiax sharafinakōia fisti ixii. <sup>36</sup>Nā mī yaya Elisabet ‘Fake fitiromara’ fafiamisfono mā fake nanea seis oxo aka yōxafofiaxō. <sup>37</sup>Nāskakē nā apaiyai keskara fakī Niospa afama mīshti fatiro. Miari fake fimatiro mī fenemaisfikē,” ājirinī fani.

<sup>38</sup>Ājirinī askafaino, “Nāskafinō, ē fake finō, ē Nios nikamiskī. Nā ea amapaiyai keskafanō ē Nios itixomafamiski,” nāskafani.

María askafaino ājiri anā nai mēra kani.

#### María kani Elisabet ōikai

<sup>39</sup>Nāskata nā pena fisti mā Niospa ājiri kaano María itipinī fata koshi kani āfe yaya ōikai Judea mai ari. Judea mai ari māchifāfo mēra kaax pexe rasi ano nokoni. <sup>40</sup>Mā nokoax Zacarías āfe pexe mēra ikitoshini. Mā nokoxō María āfe yaya yoitoshini. “Yaya, ē oi mia ōiyoi,” fatishoni. <sup>41</sup>Āfe rare askafatishonaito Elisabet nikani. Āfe rare askafaito nikakī Elisabet xakī mēraxō āfe fake tokko tokko ani. <sup>42</sup>Nāskata Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino Elisabet onāni mā María fake naneano. Nāskakē fāsi yoini iskafakī: “María, Niospa mia inimamasharakōi. Fato xotofake fetsakai iskafaima mia fisti inimamakōi. Mī fake feronāfake chipo kāiano Apa Niospa akiki inimakōikī kexesharakōixii. <sup>43</sup>Nōko Ifokōi mī fake ixii. Akka, ūmī ea ano oamē, nōko Ifāfe afafiāx ēkai afaakeroko ēakōi ē ikanō? <sup>44</sup>Akka mī ea yoiāito nikakī ēfe xakī mēraxō ēfe fake ea tokko tokko aka, mikiki inimakī.

<sup>45</sup>Niospa meka nikakōikī, ‘Nē askanōki,’

ixō mī yoita. Nāskakē Niospa meka nikai mī inimasharakōi,” ixō Elisabet yoini.

<sup>46</sup>Nāskafaito María kemani:

Ēfe ōiti mēraxō ē shinākī iskafai, nōko Ifo tsoa keskaramākī. Nōko Ifo Nios fāsi sharakōi. <sup>47</sup>Akiki ē inimakōiaino ea anā potanakama, ē afe ipanaka, ea kexepakenaka, ea ifixii ē afe ipaxanō. <sup>48</sup>Ē nā yonoxomis, ē afaa tāpiamafekē nā Niospa ea noikōi. Nāskakē yorafāfe yoipakenakafo: “Nā María Niospa inimamakōia,” ixō yoipakenakafo. <sup>49</sup>Nios fāsi sharafinakōia. Afaa pishta fayamatiroma. Afama mīshti fatiro, ea sharakōi faxōa. Niosfi sharakōiki.

Afaa chakafamisma Niosfi nāskarakōi.

<sup>50</sup>Nāskara yorafāfe yoitirofo: “Ē Nios nikasharapaikōiāito, ē nikakaspaitori ea chakafatiro. Nāskax ē akiki mesetiro. Akiki mesekī ē Nios nikasharakōi,” ixō yoiāito nā keskara yorafo Niospa ato noikī ato shināpakenaka. <sup>51</sup>Akka Nios nikakaspakī āto ōiti fekaxtefakani, “Tsōa afaa tāpikeroko ē akai keskafakī,” ixō āto ōiti fekaxtefatirofo. Nāskaifono Niospa ato fenomatiro. Nāskara ato ōimatiro afaa tāpiamafāfe. Akka Niospa āfe shināmā afama mīshti famiski. Afaa pishta Niospa fayamatiroma. Nāfi mitsisipakōikī tsoa keskarama. Nāato afara mīshti fatiro. <sup>52</sup>Nāato xanīfofo potano anā tsoa xanīfo itiroma. Akka nā afaayamafo Niospa ato sharakōi imatiro. <sup>53</sup>Akka fetsafāfe Nios shināifono Niospa ato kexesharatiro. Āfe shināmā āto ōiti mēra ato shināmatiromo inimanōfo. Akka fētsa shinākī iskafai: “Ē iskaratīa shara ē afara fetsa anā shināima Niospa afara fetsa ea anā shināmanima ē anā Nios fe rafepaima,” ixō shināito askara



yora Niospa anā tanaima. Afaa pishta tāpikanamax yorafo askatirofo.

<sup>54</sup>Niospa noko kexesharapakenaka nōko kaifo israelifāfemāi

yonoxomisfono. Noko shināmakinakama mēxotaima noko noipakenaka nā yoini keskafakī.

<sup>55</sup>Niospa nōko xini Abraham yoikī iskafani: “Mī kaifo efe yorafo ipanakafo. Askatari mī fenafo ē ato kexesharapakenaka,” ixō Niospa nōko xini Abram yoini, ixō María fani.

<sup>56</sup>Nāskax María Elizabet ano ipaoni tres oxe ani anoxō. Tres oxe ata anā María āfe xanēnē oni.

#### Juan Maotista kāini

<sup>57</sup>Mā María āfe xanēnē oano Elisabet fake feronāfake kāini. <sup>58</sup>Mā fake kāiano āfe kaifāfe a chaima nikafāfe tāpinifo. “Mā Elisabet fake kāia nōko Ifo Niospa mā Elisabet aō noikī fake fimismano mā fake fima,” nāskafanifo. Askafakanax akiki imanifo. <sup>59</sup>Mā fake kāitaxakī ocho nia oxano Zacarías pexe ano yorafo fonifo. Fake ōikai fokani āfe foshki repa xateyanā nāskaramāi feyafakatsaxakakī. Fokaxō yoinifo: “Āfe apa anekiriri nō anenō Zacarías fakī,” fanifo. <sup>60</sup>Nāskafaifono āfa ato yoini: “Maa, ē aō aneima, Zacarías ē faima. Afeskakīkai apa anekiri ē anetiroma. Ēa ē anei Juan fakī,” ato fani.

<sup>61</sup>Ato askafaito yoinifo: “¿Tsōa anekiri mī aneimē? Anokai āfe xinifo Juanma. Āfe apa nō yōkanōki,” fanifo.

<sup>62</sup>Akka nā fāke apa mekamais ita pastori ini. Nāskakaxō apa yōkanifo. Mēkemā ato yoini: “¿Afe ane mī fake mī faimē?” fanifo. <sup>63</sup>Askafaifono ato yoini mēkemā: “Ea kirika inākāfe, ē mato kenexonō,” ato askafani. Kirika ināfono kirikaki kenekī: “Ē āfe ane Juan fai,” ixō kirikaki keneani. Mā kirikaki keneano

ōikaxō yoinifo: “Ōikapo. Mā anea Juan fakī. Āfe ane Juan ixii,” fanifo, apa feta āfe āfa aneaito shināpainifo. <sup>64</sup>Nāskata āfe fake ane keneta Zacarías mekani.

Anā mekamais inima, mā mekaya ini. Mā mekayaxō ato yoini: “Nios sharakōi,” ato fani. <sup>65</sup>Mā Zacarías mekaito ōikani ratenifo. Mā ratekanax fokani yoināi fetsenifo. Nāskakanax mā fokani Judea mai ari fokani yoināfonifo: “Mā Zacarías āfe fake aneaxe mā mekai. Mā āfe āfinīri fake fikatsaxakima, mā fake fia,” ikanax yoināi fetsenifo.

<sup>66</sup>Yoināi fetsekaxō shinānifo: “Nā fake afeskaimākai nō ōinō shināya iki kiki, Niospamāi shināmasharaino,” ikaxō shinānifo.

#### Zacarías fanāini

<sup>67</sup>Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino Juan āfe apa Zacarías yoini:

<sup>68-69</sup>Ēfe kaifo israelifāfe nōko

Niosfi sharakōikī, nāfi nōko Ifokōikī. Nōko chaka noko soaxoxii. Nōko xini David āfe fena finakōia ixii. Nā David nōko xinifāfe āto xanīfo ipaoni. Nā āfe fena Niospa nīchia noko ifipakexanō afe nō ipaxanō. Nāskakē noko shināmakinakama. <sup>70</sup>Nāskakaxō ato yoipaonifo, nā ato Nios yoixomisfāfe Judea mai anoafō. <sup>71</sup>Niospa ato shināmanaino yoipaonifo noko kexesharano afanā noko afeskafanōma noko ōikaspaifono ixō yoinifo. <sup>72</sup>Nā noko yoiāifāfe nō ato nikapaoni keskafakī noko Niospa kexesharapakenaka noko noikī. Nā noko yoipaonifo keskai Nios noko shināmakimisma. <sup>73</sup>Nāskaxō nōko xini Abraham Niospa yoini iskafakī: “Mī kaifo efe yorafo ipanakafo. Nāskakē mī fena ē ato nīchixonī āto xanīfo finakōia inō. Nāskaxō keyokōi ato ifixii afe ipaxanōfo. <sup>74</sup>Nāato nā mato ōikaspaifo ato paxkaxii anā mato

afeskāfanōfoma,” ixō Niospa yoini. Noko askafaino nō āfe inafx nō anā mesetiroma nokomāi nōko Ifāfe ikikē. <sup>75</sup>Nō āfe ina kayakōikē nōko ōiti noko shara faxoxii aa noiax nō isharakōipakexanō, ixō Zacarías ato yoini.

<sup>76</sup>Nāskata Zacarías āfe fake yome pishta yoini:

Anifoshta, nōko Nios finakōia nō mǎnāo nikōina. Akka mī yosixō Niosnoa mī ato yoioxii. Taefakī mī ato yoixonano chipo nā nōko Ifo finakōia oxii. Nāskakē itipinikāfe mǎ nōko Ifo oi kiki mī ato faxii.

<sup>77</sup>Nāskakē mī ato tāpimaxii mǎ nōko Ifo oaino afe yorafo ato chaka soaxoniyo. <sup>78</sup>Akka Niospa noko shināino āfe Fake finakōia nai mēranoax nokoki oi nōko ōiti noko sharafaxoxiki. Oa fakishpari xini koshi kafanai keskafakī nōko ōiti xafakīa sharakōi noko faxoxiki, <sup>79</sup>anā fakish keskara nōko ōiti inōma. Nāskax nai nō mesetiroma noko shināmasharaino, ixō Zacarías ato yoini.

<sup>80</sup>Nāskax Zacarías āfe fake yosini Niospa āfe shināmā shināmasharaino. Nāskax ares tsōa istoma ano ipaoni, nā Niospa meka israelifo ato yoikī taefaitīa.

### María Jesucristo kāini

(Mt. 1.18-25)

**2**<sup>1</sup>Nā Jesús kāiyaitīa romanō āfe xanīfāfe César Augusto āfe yorafo nīchini nā maitio anoāfo ato tanākaxō āto anefo kenenōfo afe tii yorafomakī. <sup>2</sup>Taefakīkōi kirika kenenifo āto anefo keyokōi. Akka Siria mai anoāfāfe āto xanīfāfe ane Cirenio ipaoni. <sup>3</sup>Nāskakē keyokōi fonifo āto mai anoxō āto ane kenei fokani. <sup>4</sup>Nāskaifono María feri José kani Belén ari, Nazarete ano

ikanax. Nā Nazarete pexe rasi Galilea mai anoa ini. Nānoax José fe María fonifo, José āfe xini Davidmāi Belén anoax kāinino. Nā Belén Judea mai anoa ini. <sup>5</sup>Nāskakē María fe José fonifo āto ane kenei fokani. María fe José mǎ yoināfo ini fianāxikakī. Fianāyokanamax María fe José kani. Nā María toa pishta tanamisma ini, akka Niospa Yōshi Sharapa fake nanemani. <sup>6</sup>Mā María Belén ano nokoano fāke pǎe fani mǎ kāiki. <sup>7</sup>Mā fake kāiax fakeyai taeni. Āfe fake feronāfake ini. Akka āto fakka inafāfe pai mēra fonifo. Anoax María fake kāini. Mǎ fake kāixō sama faxte pishta rakoni. Askata āfe fake rātani a fakkafāfe pai kamaki.

### Ājirifo oveja kexemisfoki nokoni

<sup>8</sup>Nā María fakishi fake kāiano oveja kexemisfāfe fasifo mēraxō āto ovejafo kexeshinifo pexe rasi pasotaixō. <sup>9</sup>Āto ovejafo kexeshinaifono Nios ariax āfe ājiri atoki fotokī chaxapakefofāni. Niospa nīchiano chaxapakefofāni. Mā Niospa ājiri nīchiakī inifo chaxatanaito fichikanax ratekōinifo. <sup>10</sup>Nāskaifono ājirinī ato yoini: “Rateyamakāfe. Ē mato meka shara yoiyoaki nikax mǎ inimai finakōinō. Askatari yorafāferi nikakanax akairi keyokōi inimakōinōfo. <sup>11</sup>Iskaratīa fotoxō ē mato yoioya. Nā fakishi mǎ mǎto Ifo Cristo mǎ kāia mǎto Ifokōi mato ifixiki mǎ afe īpaxanō. Nā mǎto xini David kāini anoaxri kāia mǎto Ifokōi. <sup>12</sup>Ē mato yoinō nikakapo afeskaxō mǎ tāpitiromakī nā fake āfe afa rapatinī rakoxō rāta fakkafāfe pai ano fichixō mǎ tāpitiro nā mǎto Ifo finakōia,” ixō ājirinī ato yoini.

<sup>13</sup>Ato yoikī xatetanaino atiri Niospa āfe ājiri ichapakōifo atoki fotopakefofāni. Fotopakefofākata inimakōi Nioski fanāinifo. Inimakata iskafakī yoinifo:

<sup>14</sup>Nios sharakōi nai mēra ika. Nā ato fichipaiyai tii nono mai anoax ikafo ato shināmasharai inimanōfo, ixō yoinifo.

<sup>15</sup>Mā yoikanax anā nai mēra fonifo. Mā nai mēra ājirifo foafono, “Nō ōinō,” inifo, “Chanīmamakī nō ōinō, fokapo Belén ano na nōko Ifo Niospa āfe ājirifo nīchiano noko yoiafo keskara nō ōinō fokapo,” ixō yoinifo.

<sup>16</sup>Nāskata nā oveja kexemisfo fonifo. Mā fokakī ichokaxō fichitoshinifo María yafi José. Nāno āto fake yome rātafono fakkafāfe piyai mēra fasi mēra rakakē ōinifo. <sup>17</sup>Nā fake yome ōiafo tiito ato yoiofāsafanifo. <sup>18</sup>Nā oveja kexemisfāfe ato yoiaifāfe nikakakī, “Airā, çafeskakī iskara shara noko yoikanimē?” inifo. <sup>19</sup>Nāskakē María nā nika keskafakī āfe ōitinī fāsi shināfafāini. <sup>20</sup>Nāskakata nā oveja kexemisfo ato yoitakani anā ato ovejafo ano fenifo. “Aicho, Nios sharakōikī nā noko yoia keskafakī mā nō ōitanikai,” ikanax āa ranā yoinānifo.

**Nios kīfiti pexefā mēraxō apa feta āfa āto fake Jesús Nios ispanifo**

<sup>21</sup>Mā ocho nia oxano Jesús foshki repa xatenifo. Nāskafakaxō anenifo Jesús fakakī, nā ājirinī yoiyoni keskafakī María fake naneyoamano.

<sup>22</sup>Moisés israelifo yoini iskafakī: “Kēro fake kāiax fena faki kafāsatiroma. Askatari Nios kīfiti pexefā mēra fena ikitiroma çuarenta nia oxa finōaxma,” ixō ato yoini. Akka mā çuarenta nia oxa finōano José fe María fonifo. Jerusalén ano yoiofokani āto fake Nios kīfiti pexefā mēraxō Apa Nios ispaxikakī. <sup>23</sup>Nānori Niospa shināmanaino Moisés kirikaki keneni iskafakī: “Fake kāi taexō feronāfakekē mā Nios ispatiro āfenā inō,” ixō ato yoipaonino, José feta María āto fake Jesús iyonifo Jerusalén ano. <sup>24</sup>Nāskakē José fe María mā fokaxō

a Moisés yoini keskafakī a Nios ato kīfixomis rifi rafe iyamai nopoxpoiki rafe inānifo retexō Nios kīfixonō nānorimāi Moisés yoipaonino.

<sup>25</sup>Nā Jerusalén anoa feronāfake Nios Ifokōi faa ini, āfe ane Simeón. Nāato Nios Ifo sharakōi faxō kīfitaifapaoni. Niospa Yōshi Sharapa Simeón ikināno, nāato Cristo manapaoni, āfe kaifo israelifo ifinō Niospa Yōshi Sharamāi afe ikano. <sup>26</sup>Niospa Yōshi Shara a mēra naneano a mēraxō tāpimani iskafakī: “Mī fena naima na Niospa nīchiai nōko Ifo Cristo mī ōiyoi mā mī ōiax mī naxii,” ixō tāpimani, Niospa Yōshi Sharapa Simeón. <sup>27</sup>Nāskata Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino Nios kīfiti pexefā mēra ikikaini. Nānori José fe María āto fakeya ikifainifo, Moisés yoini keskafakī āto fake ispaxakakī. Mā ikiafono, <sup>28</sup>Simeón atoki oxō inimayanā Jesús yome pishtakē chishtoinīfofāni, mā tāpixō. Nāskafaxō Nios yoisharani iskafakī:

<sup>29-31</sup>Ifo, ea mā yoimis keskafakī mē ōi. Aicho, mē akiki inimakōiax mē naikai ēfe Ifo ōiax. Nāatofi noko ifixii kiki nō afe ipaxanō. Keyokōichi nō Ifofanō mī nokoki nīchia. <sup>32</sup>Nāskata mī nōko kaifo yamafiano mia shinākatsaxakakīma mī fākeoxō mia tāpikōikani. Akka nō israelifo mefe yorafo nō tāpikōixii, nā fakeōnoa Niospa nokoya rafemanano. Aōxō nā noko yoimis keskafakī noko axoxii, Simeón fani.

<sup>33</sup>Ato askafaito nikakī María feta José āto ōitinī shinānifo: “Airā, nōkai nāfo mēka nikamisma,” ixō shinānifo. <sup>34</sup>Akka Simeón Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino ato yoisharani. Nāskaxō āfe afa yoini: “Nā mī fake chanīmara fakanax nōko kaifofo israelifo inimatirofo. Aōnoax isharapakexakakī. Akka nōko kaifo fetsafori afe

rafeyamakanax omiskõipakenakafo. Nāskakē yora ichapafāfe chanīmara fakani. Akka fetsafāferi chanīmara fakaxō mā shinākani. <sup>35</sup>Akka a āto õitini shināifo keskafakī onetirofoma. Akka fētsa āa shinākī a shināi keskara onetirofoma. A shināyamaifori onetirofoma. Xafakīakōi ato õitiro. Nāskakē mī fake aa noikaspakaxō chakafaxikani. Askafaiāfē õi aõnoax mī omiskõixii shināi. Nā kenopa mī õiti xatea keskara mī meexii omiskõikī,” Simeón fani.

<sup>36</sup>Nānori kēro fistiri ini, āfe ane Anā. Nāatori Niosnoa yoini, a inõpokoai yoikī. Akka nā Anāmā apa Fanuel ini. Āfe kaifo Aser nafafo ini. Akka nā Anā yōxafokōi ini. Xomayakōi feneyayoni, siete xinia afeta akax fene nani. Nāskakē anā Anā feneya ipaonima. <sup>37</sup>Ares ikax yōxafokōi ini ochenta y cuatro xinia ani feneyaxoma. Nāskakē Anāmā mēxotaima Nios kifipaoni, pena fisti foni teneyanā. Nios kifiti pexefā mēranoax Anā askapaoni. <sup>38</sup>Nāskata María fe José Simeón fe yoināifono Anāri atoki oni. Oxō nānoa Jesús fichini. Fichita akiki inimani. Inimayanā Epa Nios iskafani: “Aicho Epa Niosi, iskaratīa mī Fake mī nokoki nīchiaki nofe rafemis ipaxanō,” ixō yoini. Mā õixō Anāmā Jerusalén anoafo ato yoini a na manamisfokī israelifo ato ifinō. “Mē nõko Ifo õiaki mā nokoki nokoaki,” Anāmā ato fani.

#### Nazarete ano anā fenifo

<sup>39</sup>Nāskata María feta José Jesús Nios ispatakani, nā Niospa yoipaoni keskai anā āto mai ano fenifo, Nazarete pexe rasi ano. <sup>40</sup>Nānoax Jesús mitsisipakōi yosini María fake. Afama mīshti tāpiakōi ini. Niospa aõ noikī shināmasharani.

**Jesús Nios kifiti pexefā mēra ikini yomeax**

<sup>41</sup>Nāskax nā xinia tii Jesús āfe afa fe apa Jerusalén ano fopaonifo. Pascua

fista aki fokani. <sup>42</sup>Jesús mā doce xinia akano apa feta āfa iyonifo, amisfo keskafakakī fista akifokakī. <sup>43</sup>Mā fista keyoano María fe José fenifo, āto pexe shināferakani. Akka Jesús nēteaito apa feta āfa tāpinifoma, māmāi ato fe kaira ikaxō tsōa tāpinima. <sup>44</sup>Mā ato fe kaira ikanax tāpiamax fāi fonifo. Fāi fokāta shinānifo akka nõko fake akka inifo. Nāskata apa feta āfa fenani. Fenayanā afe yorafoya a afe rafemisfo yōkani: “ĪMā nõko fake õimamē?” ato fani. <sup>45</sup>“Maa, nõ mī fake õima. Niri oama,” fanifo. Ato askafafono āfe apa fe āfe afa anā anori nētefaikani anā fonifo. Afianā fōtanifo Jerusalén ari. Mā nokokaxō fenafofāsafanifo.

<sup>46</sup>Nāskata mā tres nia oxakata fichinifo nā judeofāfe Nios kifiti pexefā mēranoa nā ato tāpimamisfo fe tsaoxō nikaino. Ato nikayanā ato yōkapakeni a ato tāpimamisfo. <sup>47</sup>Ato askafaino nikakakī, “Nikakapo, ĩna fāke yomefixō afeskakī mekakī tāpisharakõiamē? Ato kemasharakōi,” fanifo. <sup>48</sup>Ato askafaino afa feta āpa fichinifo. “Nono tsaofekē nõ fenai nõko fake,” fanifo. Nāskata āfa kenatoshini: “Kōkaishta, ĩafeskai mī nēteamē? Mā mī noko ratekõia epa yafi. Afeskara ikara nõ mia faa. Nāskakē nõ mia fenafei nono ato fe tsaoxō mī yoifaino,” fanifo.

<sup>49</sup>Askafafono ato kemani apa yafi afa: “ĪAfeskakī mā ea fenaimē? ĩEa mā tāpiamamē nā ěfe Epa Niospa pexe mēra ě ikikē nā ěfe Epa ea yoiai keskara ě feito?” ixō Jesús ato yoini.

<sup>50</sup>Ato askafaito apa feta āfa tāpinima.

<sup>51</sup>Nāskata apa feta āfa iyonifo Nazarete pexe ari ato xanēnē. Nāskata mā nokoxō María shināni āfe fakeõnoa. Nāskaxō Jesús apa feta āfa yoiaito ato nikakõisharapaoni ato shinākõikī.

<sup>52</sup>Nāskata Jesús yosikõini, āfe õiti sharakõia. Mā āfe māpo afama mīshti

shinākōi ini. Nāskax yosini. Nāskaito ōikani yorafo akiki inimakōinifo. Niosri akiki inimakōi ini.

**Juan Maotista tsōa istomaxō ato yoini**

(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

**3**<sup>1-3</sup>Akka mā yosixō Zacarías fāke ato Nios yoipaoni tsōa istoma anoxō. Tsōa istoma ano yora ichapa akiki fonifo nikaxikakī, nāskakē Zacarías fāke ato Nios yoiaino. Nānori Tiberio xanīfo finakōia ipaoni, Roma anoax. Nāskakē aa ranā ikanax āto pexefo anoax xanīfo ikaxō ato ikīpaonifo. Pexe fisti rasi anoax xanīfo iki fetsepaonifo. Judeofāfe āto xanīfo ini pexe fetsa anoax āfe ane Poncio Pilato. Askata pexe fetsa anoaxri āto xanīfo fetsa Galilea anoax Herodes ato xanīfo ini. Akka Feliperi xanīfoxō pexe rasi anoa rafe kexepaoni. Itoria ano kexeta Traconite ano kexeta fapaoni. Akka nā Felipe āfe exto ipaoni Herodes. Nāskatari pexe fetsa anori xanīfo fetsa ipaoni āfe ane Lisania Abilinia anoax. Akka āto xanīfo finakōia ipaoni Tiberio. Nāato keyokōi kexepaoni. Mā xanīfokī catorce xinia akano Zacarías fake Juan tsōa istoma ano ixō Niospa meka yoipaoni. Askatari judeofo yoipaoni āto mai ano ixō, yorafāferi ato Nios kīfixopaonifo. Akka Anás fe Caifás āto xanīfo ipaonifo. Nāskakē nā Zacarías āfe fake Juan Judea mai ano ipaoni. Akka mā yosiax tsōa istoma ikē Niospa yoini aōxō ato yoinō iskakakī: “Māto chaka xatekāfe, a mā afara chaka shināi keskara anā shināyamakāfe. Niospa mato yoiāi keskara nikakōikāfe. Mā nikakōiaito Niospa mato chaka soaxotiro. Mā askaito ē mato maotisafatiro, faka mēra ikimapakekī māto chaka mā xatenō ato ispaxiki ixō ato yoitāfe,” ixō Niospa nīchiano Juan ato yoifofāsafani faka Jordán arixō. <sup>4</sup>Afia Isaías ato yoipaoni

keskakakī Juan yoifofāsafani. Nānorikōi Isaías kirika keneni a Juan mekanōpokofai yoikī:

Tsōa istoma ixō yorafo yoixii akiki feaifono. Iskakakī ato yoixii: “Mā nōko Ifo oi kiki. Nāskakē itipinīsharakāfe, āfe fai sharafaxokāfe. Māto chaka xatekāfe. <sup>5</sup>Nā xexa naxpe chakafo ano mai forosharakōi fanōfo. A machifo anori sapa sharakōi fanōfo. Nāskatari āfe fai mēstesharakōi faxonōfo. A xexa naxpefo ano mai forosharafaxonōfo sapa sharakōi inō nōko Ifofai. <sup>6</sup>Mā nōko Ifo Niospa nīchiano oxō a shināifo ato ifiyoi afe īpaxanōfo. Nāskakē keyokōichi ōixikani,”

ixō yoinōpokoi kiki nā yōra, ixō Isaías kirika keneyoni, Juanna yoikī.

<sup>7</sup>Nāskakē nā Isaías ato yoipaoni keskakakī Juan ato yoipaoni, mā chaima Jesús oaino. Ato Juan yoikī iskafapaoni, a nikakani akiki yora ichapa feafono: “Noko Juan maotisafanō faka mēra ikimakī nō chiifā mēra kayamanō,” ikanax akiki feafono Juan ato yoini iskakakī: “¿Afeskai mā ea ano oimē? ¿Ē mato maotisafapanō mā oimē? ¿Tsōa mato yoiāmē? Mā shināiraka nō chiifā mēra katirora ixō nāskax mā maotisapaimē, nō chiifā mēra kayamanōra ikax. Maa, mākai afaa tāpiama, askax mā maotisatiroma. Mā Nios Ifofaima. Mā oa shano keskara māto ōiti chakakōi. Nāskaxō mā Satanás ifofaa. Nāskakē kaxpa ē mato maotisafatiroma māmāi Satanás fisti shināito. Āa fētsa mato pāratiro nō maotisanō nō chiifā mēra kaimakai Nios nikayamafix ixō mato pārano mā chiifā mēra katiro fētsa afaa tāpiamato mato pārano. Askara Niospa mato ifitiro ma mākauroko shināito, ēroko mato maotisafaano. <sup>8</sup>Māto chaka xatekāfe, Nios shinākāfe. Mā Nios shināito ē mato

maotisafapanō. Ē mato anā yoinō  
 nikakapo. Mā shinātiro: ‘Nā Abraham  
 nōko xini ipaoni, ōiti sharayaxō Nios  
 shināpaoni.’ Akka mā shinākī: ‘Nōmāi  
 Abraham fenaxō nō shara shināi,’ ixō  
 mā shinākī mā shināsharaima. Askara  
 shināyamakāfe. Akka māto ōitinī mā  
 chaka shināfi mā chanī.  
 Nikasharakōikāfe, ē mato yoinō. Na  
 tokiri Niospa onifaxō nīchikē mā ōitiro  
 Abraham āfe fena inō. Nāskakanax  
 Abraham fakefo itirofo na tokiri ōiki  
 Nios shinākanax. Akka mā kai anori  
 shināima mā mā chanī, ‘Abraham  
 shināpaoni keskara nō shināira’ ikax.  
 Askara shināyamafi Satanás fisti  
 ifofafiai. <sup>9</sup>Akka fana fimiyaimito ifāfe  
 reratiro. Āfe tapori tsekaxō kooatiro anā  
 niyamanō. Nāskari fakī mā Nios  
 nikakaspaito a omiskōipakenakafo mēra  
 Niospa mato potaxii mā chaka  
 xateaxma mā isharayamaito,” ixō Juan  
 ato yoini.

<sup>10</sup>Ato Juan askafaito nikakakī  
 kemanifo: “¿Chanīmamē? ¿Na mī yoiāi  
 keskara tāpiaxma nō afeskatiromē?  
 ¿Afeskaxō a keskara shara nō  
 shinātiromē?” faifāfe anā ato yoini: <sup>11</sup>“A  
 yora omiskōiaito afaamais oxō mato  
 rapati yōkatoshiaito mā inātiro mā  
 rapati rafeyaxō. Askatari yora fonāiki  
 oaito mā pimatiro,” ato Juan faito  
 nikanifo.

<sup>12</sup>Xanīfo kori fixomisfāferi Juan  
 yōkanifo: “Maestro, ¿nō afeskatiromē,  
 mī noko maotisafanō?” fanifo.

<sup>13</sup>Askafaifono ato yoini: “Māto  
 xanīfāfe a tii mato yoiyamafiano  
 finōmainīfofā mā kori fitiroma,” ato  
 fani.

<sup>14</sup>Nāskatari sorarofāferi yōkanifo:  
 “Akka, ¿nō afeskatiromē?” ixō yōkanifo.  
 Askafaifono ato yoini: “Ato kori fīapiakī  
 shināyamakāfe. Askaxori ato feratēni  
 mitsisipayamakāfe. Ato askafayamakāfe.

Māto xanīfori pārayamakāfe. Nā  
 xanīfāfe mato inā tiiya inimakāfe,” ixō  
 ato yoini.

<sup>15</sup>Nāskata yorafāfe ōinifo Juan mekaito.  
 “¿A naamē Cristo?” ixō āto ōiti mēraxō  
 shinānifo. <sup>16</sup>A shināifo keskara mā tāpixō  
 Juan ato yoini: “Ēkai Cristoma. Nāskakē ē  
 mato maotisafapai. Akka nā chipo oaito  
 āfe Yōshi Shara mato mēra naneyoi. Nā  
 sharafinakōia, ea keskarama. Aato afama  
 mīshiti fatiro, ē atiroma keskara. Akka ē  
 afaama,” ixō Juan ato yoini. Mā chaima  
 Jesús oaito yoikī ato askafani. <sup>17</sup>Nāskaxō  
 ato yoipakeni: “Mā Nios shināito mato  
 ifixii. Akka a shināyamaifo ato ifixiima.  
 Afāfekairoko ifofaifono nāfo chiifā mēra  
 ato potano anoax omiskōipakenakafo” ato  
 fani.

<sup>18</sup>Nāskatari meka shara ato yoini, āto  
 ōiti mēra ato nanemapaikōini āto chaka  
 xatenōfo. “Mā nōko Ifo Jesucristo chaima  
 oi kiki, shināsharakōikāfe,” ixō ato  
 yoitaifapaoni. <sup>19-20</sup>Askatari xanīfo Herodes  
 yoini: “¿Afeskakī mī exto āfi fīaitamē?  
 Askatari mī ato chakafafōfāsafai,” fani  
 Juan. Askafaito nikakī Herodes akiki  
 ōitifishkixō achixō karaxa mēra ikimani.

**Juan Jesús maotisafani faka Jordán anoxō**  
*(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)*

<sup>21</sup>Akka Herodes karaxa mēra  
 nīchiyoamano Juan ato maotisafapani.  
 Jesúsri mā yosiaito nāri maotisafani. Mā  
 maotisafaano fininākafāta Apa Nios kīfīni.  
<sup>22</sup>Apa kīfīaino nai mēranoax oa rīfī  
 keskara āfe Yōshi Shara fotopakekafāni  
 akiki. Fotopakekafanaino nai mēranoax  
 mekaito nikani iskaito: “Mī ēfe Fakekōi ē  
 mia noikōi. Ē mikiki inimasharakōi,” ixō  
 Apa Jesús yoiāito nikani.

**Jesucristo āfe xinīfāfe anefo**  
*(Mt. 1.1-17)*

<sup>23</sup>Jesucristo mā treinta xinia axō  
 taefakī ato yoini Apa Niospa meka.

Yorafāfe José fakera fafiaifono Niospa Fake ini. Nāskafiax nāato chata ipaoni Elí. <sup>24</sup>Elí apa Matat ini. Matat apa Leví ini. Leví apa Melqui ini. Melqui apa Jana ini. Jana apa José ini. <sup>25</sup>José apa Matatías ini. Matatías apa Amós ini. Amós apa Nahúm ini. Nahúm apa Esli ini. Esli apa Nagai ini. <sup>26</sup>Nagai apa Maat ini. Maat apa Matatías ini. Matatías apa Semei ini. Semei apa Josec ini. Josec apa Judá ini. <sup>27</sup>Judá apa Joanán ini. Joanán apa Resa ini. Resa apa Zorobabel ini. Zorobabel apa Salatiel ini. Salatiel apa Neri ini. <sup>28</sup>Neri apa Melqui ini. Melqui apa Adí ini. Adí apa Cosam ini. Cosam apa Elmadam ini. Elmadam apa Er ini. <sup>29</sup>Er apa Josué ini. Josué apa Eliezer ini. Eliezer apa Jorim ini. Jorim apa Matat ini. <sup>30</sup>Matat apa Leví ini. Leví apa Simeón ini. Simeón apa Judá ini. Judá apa José ini. José apa Jonam ini. Jonam apa Eliaquim ini. <sup>31</sup>Eliaquim apa Melea ini. Melea apa Mena ini. Mena apa Matata ini. Matata apa Natán ini. <sup>32</sup>Natán apa David ini. David apa Isaí ini. Isaí apa Obed ini. Obed apa Booz ini. Booz apa Sala ini. Sala apa Naasón ini. <sup>33</sup>Naasón apa Aminadab ini. Aminadab apa Admín ini. Admín apa Arni ini. Arni apa Esrom ini. Esrom apa Fares ini. Fares apa Judá ini. <sup>34</sup>Judá apa Jacobo ini. Jacobo apa Isaaca ini. Isaaca apa Abraham ini. Abraham apa Taré ini. Taré apa Nacor ini. <sup>35</sup>Nacor apa Serug ini. Serug apa Ragau ini. Ragau apa Peleg ini. Peleg apa Heber ini. Heber apa Sala ini. <sup>36</sup>Sala apa Cainán ini. Cainán apa Arfaxad ini. Arfaxad apa Sem ini. Sem apa Noé ini. Noé apa Lamec ini. <sup>37</sup>Lamec apa Musalén ini. Musalén apa Enoc ini. Enoc apa Jared ini. Jared apa Mahalaleel ini. Mahalaleel apa Cainán ini. <sup>38</sup>Cainán apa Enós ini. Enós apa Set ini. Set apa Adán ini. Nāskanifo āto

xinifo. Akka āto fenafo mā kaiafo. Adán āfe apa Nios ini, nāatomāi onifakē.

**Satanás chakata Jesús afara chakafamapaini**

(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

**4** <sup>1</sup>Mā Juan Jesús maotisafaano Niospa Yōshi Sharapa iyoaino faka Jordán anoax kani. Tsōa istoma ano kani, Niospa Yōshi Sharapa iyoaino māmāi Niospa Yōshi Shara āfe ōiti mēra naneano. <sup>2</sup>Nāskata Jesús ares kafāsani, tsōa istoma ano cuarenta nia oxax afaa pishta piaxma. Nāskakē Satanás akiki kani. Mā akiki nokoxō ifofamapaini. Nāskaxō afara chakafamapaini. Nāskata mā cuarenta nia oxax Jesús fonāikōini, afaa pishta piaxma. <sup>3</sup>Nāskaito ōiki Satanás yoini iskafakī: “Mī Niospa Fakemākī na tokiri pāa fapo,” fani.

<sup>4</sup>Nāskafaito Jesús kemani: “Maa, na mī ea yoiai keskara ē akima. A nō piāi fisti nō shināima nipaikī. Akka Epa Niospa āfe meka shararoko nō shinātiro. Nāskara Niospa meka yoimisto kenei,” Jesús fani.

<sup>5</sup>Nāskata Jesús fe Satanás yamaris iakekēfofānifo. Māchifā mǎnǎnē fokani. Nārixō Satanás Jesús nā maitio ispani. <sup>6-7</sup>Nāskaxō Satanás yoini: “Ōipo, ea mīa ifofaxō mī ea yonoxonaito na mī ōiaifo keyokōi sharashtakōifo ē mia inātiro. Nāskakē keyokōichi āto ifo mī itiro. Nafo ēfenākōifo. Ōipo, na maitio ē ato ināpaiki ē ato inātiro atonā inō,” Satanás fani.

<sup>8</sup>Nāskafaito Jesús kemani: “Maa, ē mia ifofaima. Nios fisti nōko Ifokōi. Nāskakē nō ratokonō mai chachixō nō yoitiro aato noko shināmanō. Nāskaxō nō yoitiro iskafakī: ‘Mīfi nōko Ifoki nō mia shināi,’ ixō nō yoitiro. Nāskarafi kīrika ano keneakī,” Jesús fani.

<sup>9</sup>Jesús askafaito Satanás anā Jesús iyoni a Nios kīfiti pexefā māmākīaxō

yoixiki iskafakī: “Mī Niospa Fakekōiaxroko mī niriax ichopakekafanikai. <sup>10</sup>Mī ichopakekafānax mī afeskaimakai. Nā Niospa meka kirikaki keneaki iskai: ‘Niospa āfe ājirifo yoixii mia kexenōfo.’ <sup>11</sup>Askatari kirika keneano iskaki: ‘Mī āto mifiki pakeaito mia achixikani kiki mī tokiriki pakenōma,’ kirika kenea iskakī,” Satanás Jesús fani.

<sup>12</sup>Satanás askafaito afianā Jesús kemani: “Nōa nō meka fetsafaxō nō yoitiroma, ‘Ē afara afeskarafaito, ea Niospa kexei,’ ixō nō shinātiroma. Akka, ‘Niospa ea amapaiyai keskara nā fisti ē atiroki Niospa ea kexenō,’ ixō shinākāfe, ikaki na kirika keneano,” Jesús fani. <sup>13</sup>Jesús askafaito nikai Satanás kani, Jesús afeskafatiroma mei. Anā oxō Satanás Jesús afara chaka shināmaniyoxiki ikaini kani. Jesús afara chakafamapaifikī chakafamanima. Akka Jesús finakōia ini Satanás mānāo nia.

#### **Galilea anoxō Jesús ato yoikī taefani**

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

<sup>14</sup>Nāskata Jesús Galilea ano anā kani, Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino. Mā nokokē Galilea anoxō yorafāfe nikanifo mā Jesús nokoa ikaxō.

<sup>15</sup>Nāskata mā nokoxō judeofāfe ichanāti pexe mēraxō ato yoini. Nāskaito ōikani, akiki inimasharakōinifo. “Na feronāfake āfe meka sharakōi,” fanifo.

#### **Jesús Nazarete anoxō nikakaspanifo**

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

<sup>16</sup>Nāskata nā yosini ano kani Nazarete ano. Nāskax safaronō judeofāfe ichanāti pexe mēra ikini māmāi askai feyakatsaxakī. Ikikainax tsaoni. Nāskata niinākafā kirika fita aneni. <sup>17</sup>Nāskata afia Niospa shināmanaino Isafas kirika kenenī inānifo anenō. Nā kirika fepexō aneni iskafakī:

<sup>18</sup>Niospa Yōshi Shara emēra naneano ea nīchini ē ato yoinō āfe meka shara a afaamaisfo, “Niospa mato noisharai,” ixō, “A Satanás chaka ifofafo a chaka potakāfe, mato mēra nanepaiyaito anā a chaka nikayamakāfe isharakōixikakī,” ixō ē ato yoinō; askatari nā fēxofori ē ato fero sharafaxonō aō ōisharanōfo: nāskatari nā omiskōikakī afaa shināifoma nāfori ē ato shināmasharanō; <sup>19</sup>askatari ē ato yoisharanō afetiā Epa Niospa afe yorafo ifimākai, ixō Jesús aneni. <sup>20</sup>Niospa meka mā yoikī xatexō kirika fēpoxō feronāfake fetsa ināni, tsaopakekafāxō ato yoixiki. Ato askafaito aas ōiketsanifo.

<sup>21</sup>Nāskata ato yoini: “Ē fakeyoamano Isafas eōnoa yoipaoni keskafakī iskaratīa mē mato kirika anexona,” ato Jesús fani.

<sup>22</sup>Ato askafaito nikakakī: “iAira! Nikakapo, āfe meka sharakōi. José fakefixō ėafeskakī iskara yoimē?” fanifo.

<sup>23</sup>Askafaifono Jesús ato yoini: “Mā ea iskafairaka: ‘Mī ato Capernaúm ano sharafaito nō nikamiski mīa anoi sharamefe. Nāskakēri nā mī yoiai keskafakī nonoafari ato sharafafe mia ōixō nō mia chanīmara fanō,’ ixō mā ea yoipairaka,” Jesús ato fani.

<sup>24</sup>Anā Jesús ato yoini: “Chanīma ē mato yoikōi. Āto pexekōi anoxō noko iskafatirofo mā nō na ōimis koshikai afaa tāpiama na Niospa meka yoipaiyai aa chanī noko fatirofo. <sup>25</sup>Chanīma ē mato yoikōi. Kirika kenekī nō anetiro iskafakī. Elías nōko mai ano ipaoni. Israel mai ano ari ikano akiki oi inima. Arixō tres xinia ata seis oxe ani, oi manakī. Nāskakē israeli yorafo fonāiki finakōinifo, afaa pikanima. Ari kēro ifomafa fenemais ichapa inifo omiskōikani. <sup>26</sup>Nāskafixō Epa Niospa nōko xini Elías ato ano nīchinima.



Askatamaroko Sarepta pexe rasi Sidón mai ano nīchini kēro ifomafa fisti nīchini pimanō. Niospa nīchiaino chai kani.

<sup>27</sup>Askatari yora fetsafo israelifāfe mai anoax ichapakōifo rashkishikani inifo.

Akka Elías Niospa meka yoimisto aa rashkishiaifo ato sharafapaonima.

Askatamaroko nā Siria mai ano fistikōi sharafani. Āfe ane Naamán. Nā Naamán Siria mai ano ini, israeli inima,” Jesús ato yoini.

<sup>28</sup>Jesús ato askafaito nikakani yorafo ichanāti pexe anoax akiki ōitifishkinifo. Akiki ōitifishkikaki achinifo. <sup>29</sup>Achikaxō iyonifo Nazarete pasotai mafa keyakōi ano Jesús iyopainifo arixō potapaikakī.

<sup>30</sup>Potapaifiaifono Jesús ato rāfiferani. Nāskax ato makinoax kani.

#### **Nānori feronāfake niafaka**

##### **chaka nanea ini**

*(Mr. 1.21-28)*

<sup>31</sup>Jesús Capernaúm ano kani, Galilea mai ano. Nānoxō pena tenetitīa Apa Niospa meka ato yoini. <sup>32</sup>Ato yoiaito nikai iskanifo: “iKee! Nikakapo. Nato tāpikī finakōia, meka sharakōi nato yoi,” ikanax aa ranā yoinānifo.

<sup>33</sup>Judeofāfe ichanāti pexe mēraxō yora mēra niafaka yōshi chaka nanexō Jesús fāsikōi mekafani. <sup>34</sup>Iskafakī yoini: “Āfeskakī mī noko fekaxtefaiyoamē, Jesús Nazarete anoato? ĀMī noko a omiskōipakenakafo mēra mī noko potaiyoamē? Ē mia ōimismō, mī sharakōinō Niospa mia nīchiano,” fani.

<sup>35</sup>Niafaka askafaino Jesús yoini: “Mekayamafe. Na feronāfake makinoax tsekekaitāfe,” ixō mitsisipakōikai Jesús niafaka nīchini.

Jesús askafaino niafaka yora fia kekēfofā potafaini yorafāfe ferotaiifi nāskax tsekekaikī afeskafanima.

<sup>36</sup>Askafaito ōikakī yorafāfe iskafaino: “Chanīma, Jesús afama mīshti fatiro.

Iskarakai nō tsōa ōimisma. Āfeskakō iskafaimē, na feronāfake makinoax niafaka potai? Meka finayakōikē niafaka nikafainikai,” yorafāfe fanifo.

<sup>37</sup>Askafaito ōikaxō yorafāfe pexe tii anoafō yoifofāfofāinifo Jesús yora makinoax niafaka potaito ōikaxō.

#### **Jesús Pedro rayos sharafani**

*(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)*

<sup>38</sup>Askakaini Jesús judeofāfe ichanāti pexe anoax tsekekainax Simón pexe mēra ikini. Nānox Simón rayos yōxafo yonai finakōini. Nāskaito ōikakī Jesús yoixonifo: “Na yonai sharafafe,” fanifo.

<sup>39</sup>Askafafono nā kēro yōxafo yonai mánō káta Jesús kátipakekafāta yoini iskafakī: “Mī yona nishpafe,” faino samamakōi āfe yona nishpatani. Nāskata mā yonai nishpata, fininikafāta itipinīshara fani ato pimaxiki.

#### **A isinī ikaifo Jesús ato sharafani**

*(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)*

<sup>40</sup>Akka mā xini kaino nā isinī ikaifo fetsa fetsatapafo Jesús ano efenifo. Nāskakē Jesús āfe mēkemā ato māmāpakeaino sharai fetsenifo.

<sup>41</sup>Ranāri nā isinī ikaifo mēranoax niafaka chakafo tsekeni. Fāsikōi mekayanā iskafaino: “Mīfi Niospa Fakekī,” fanifo. Niafakafāfe askafafono kerexkai Jesús ato pōtapakeni. Nāskaxō ato mekatima fani māmāi tāpiafāfe nāmāi Cristokē.

#### **Jesús ichanāti pexe mēraxō Apa Niospa mekasharaōnoa ato yoini**

*(Mr. 1.35-39)*

<sup>42</sup>Mā penaino Jesús tsekekaini, pexefā rasi anoax tsōa istoma ano kai.

Nāskaino yorafāfe fenaino. Nāskakanax akiki nokokaxō nētefapainifo ato makinoax kayamanō. <sup>43</sup>Askafafono Jesús ato yoini: “Akka, ē Niospa meka

shara ato yoifofäföföni pexe fetsafo ano afe keskaramäkí Epa Nios xanifäfe noko ìkinä. Nāskakē Epa Niospa ea nīchini, ē ato yoinō.”

<sup>44</sup>Nāskakē kafāsakí Jesús Niospa meka ato yoifofāsafani, ichanāti pexe mēraxō Judea mai anoxō.

**Jesús foe rasi tarafanāfā mēra ato fospí faxoni, tsōa atiroma keskafakí**  
(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

**5**<sup>1</sup>Pena fetsa Jesúsxō foe rasi finifo ìamāfā ketokonōxō Genesaret anoxō. Askafaito òikani yora rasi akiki fenifo. Niospa meka niakai fekani.

<sup>2</sup>Jesús nānoa kanōanāfā rafe rakakē fichini, nā kanōanāfā mēranoax mā fotokaxō ifofäfe ato tarafanāfā chokaifono. <sup>3</sup>Nāskakē nā kanōanāfā fetsa mēra Jesús naneinākafani, nā Simonā mēra. Nāskaxō yoini: “Eaya fenāmāshta kanōanāfā pitsikife,” fani. Nāskata kanōanāfā mēra tsoaxō yorafo yoikí taefani. <sup>4</sup>Mā ato yoikí xatexō Simón yoini: “Nā ìa noa ano kanōanāfā fotakāfe. Anoxō mātō tarafanāfā potaxō foe fixikakí,” fani.

<sup>5</sup>Askafaito Simón kemani: “Maestro, fakishchāi nō yonoshina tarafanāfānē fipaikí. Akka nō fiama. Akka mī noko yoikai ē tarafanāfā potenō,” fani.

<sup>6</sup>Mā ato tarafanāfā potekaxō foe ichapakōi finifo. Oa tarafanāfā faxteai keskara meenifo. <sup>7</sup>Nāskakaxō nā ato fe rafeafo ato kenanifo, kanōanāfā fetsaōnoa, ato feta fii fenōfo. Nāskakaxō nā kanōanāfā rafe foe rasi fospikōi faafono nā kanōanāfā rafe faka fospikōiax foefoya ikikerani. <sup>8</sup>Nāskara òikí Simón Pedro Jesús nāmā ratokonō mai chachipakefōfā yoini: “Ifo, emakinoax katāfe, ē feronāfake chakakí,” fani.

<sup>9</sup>Simón askaito òi a āfe rafeafori ratekōinifo Jesús foe ichapa tarafanāfā

mēra ato nanexonano. <sup>10</sup>Akka nā Simón fe rafeafo inifo, Santiago fe Juan āto apa Zebedeo ini. Nāskakē Jesús Simón yoini: “Rateyamafe. Iskaratīa yorafo ēfe Yōshi Sharaōxō mī ekeki efeikai,” fani.

<sup>11</sup>Nāskakata āto kanōanāfā fōkata ìamāfā kesemē nexakata mā Jesús fe fōkakí āto afama mīshti òifainifo.

**Jesús yora rashkishiai sharafani**  
(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

<sup>12</sup>Pena fisti pexe rasi ano Jesús ikano nāno feronāfake isinī iki rashkishi fetseax akiki oni. Mā akiki oxō ratokonō mai chachipakefōfā yoini: “Ifo, ea sharafapaikí mī ea sharafatiro,” faito, <sup>13</sup>Jesús āfe mēkemā ramāyanā yoini iskafakí: “È mia sharafanō. Iskaratīa mī sharaikai,” faino a rashkishi fetseai koshikōi sharatani. <sup>14</sup>Mā sharano Jesús nīchini iskafakí yoianā: “Mī tsoa yoikí. Akka nā ato Nios kīfixomis ispatāfe. Nāskaxō ovejanā fake foxō ināfe mia retexonō Moisés yoini keskafakí. Nāskaxō keyokōichi tāpinōfo a mī isinī imis mā mī sharano,” ixō Jesús yoini.

<sup>15</sup>Jesús askafaito aōnoa mēxotaima nikakí finakōinifo. Nāskakanax yora kaya akiki fenifo nikakani, a isinī ikaifori ato sharafapanō. <sup>16</sup>Nāskax Jesús ato makinoax kani, a tsōa istoma anoxō Apa Nios kīfikai.

**Jesús yora finimisma sharafani**  
(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

<sup>17</sup>Pena fetsa Jesús ato yoaino nāno fariseofo tsoafo inifo. A Moisés yoikí kirika keneni keskara ato tāpimamisfori inifo. Pexe rasi Galilea anoax fekāta Judea anoax fēkata Jerusalén anoax fēkata inifo. Nānoxō Niospa āfe shara Jesús ato òimani, a isinī ikaifo ato sharafapakí. <sup>18</sup>Nāskakata feronāfakefo nokonifo. Feronāfake finimisma ratatinī rataxō iyoifokani. Nāskakata pexe mēra

ikimapainifo, Jesús ano iyopaikakī.  
<sup>19</sup>Akka afeskaxma ikitiroma inifo, yorafo ichapakōimāiyakē ikipanāfāfe. Nāskakanax pexe fomākīa inanifo. Nārixō nā finimisma ratatinī ratakaxō fotomapekefōfānifo, yorafāfe ferotaifi Jesús nia nāmā. <sup>20</sup>Jesús ōini shināifāfe iskakakī na finimisma Jesús sharafai kiki ikaxō. Nāskakē a finimisma Jesús yoini: “Efe yorashta, mē mia chaka soaxona,” fani.

<sup>21</sup>Nāskafaito ōikakī, a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo feta fariseofāfe shinānifo iskakakī: “Akka, ĩna tsoamē na chanīai Nios chakafakī mekafayanā? Akka Nios fistichi ato chaka soaxotiro,” fanifo.

<sup>22</sup>Akka Jesús tāpini askafaifono. Nāskaxō ato yōkani: “Īafeskakī iskara mā shināimē? <sup>23</sup>Akka, ĩē afaa fatiromē? Mē mia chaka soaxona ē fatiroraka, askayamakī mē mia sharafaa ē fatiroraka,” ixō ato yoini. <sup>24</sup>“Akka ē mato tāpimanō Niosxō ē ato chaka soaxotiroki nono mai anoxō,” ato fani. Nāskaxō a finimisma yoini: “Ē mia yoi, fininīkafāta mī rakati fifaini mī pexe ano katāfe,” fani.

<sup>25</sup>Nāskafaino a finimisma fininākafani yorafāfe ferotaifi. Nāskaxō a kamakī rakamis āfe rakati fifaini āfe pexe ano kani. Epa Nioski inimayanā. “Aicho, Epa Nios sharafinakōia,” faafoni. <sup>26</sup>Finikainaito ōikani ratei fetsenifo. Nāskakanax, “iAicho, Epa Nios sharafinakōia!” inifo. Ratekōiyanā iskafakī yoinifo: “Akka mā nō ōi afama mīshiti shara fai,” fanifo.

**Jesús Leví ifini aōxō tāpimis inō**  
*(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)*

<sup>27</sup>Mā askafata Jesús tsekekaikī ōini, a āfe xanīfo Roma anoa kori fixomis. Nā

āfe xanīfo kori fixomisto āfe ane Leví\* ini. Akka nā ato kori fixomis ano tsoa ini. Nāskakē Jesús yoini: “Efe kafe,” fani.

<sup>28</sup>Nāskafaino Leví fininākafāta āfe afama mīshiftio ōifaini Jesús fe kani. <sup>29</sup>Nāskata chipo Leví āfe pexe anoxō fista efapa ani Jesús noisharakōiyanā. Yora ichapa rasiri afe inifo. Nā xanīfo Roma anoa kori fixomisfo. Yora fetsafori afe inifo. Nāno ato fe mīsa ano tsoanifo. <sup>30</sup>Akka nā fariseofo feta a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe Jesúsxō tāpimisfo mekafakī taefanifo. Ato iskafanifo: “Īafeskakī ato feta pita ato feta ayata mā faimē? Na ato kori fixomisfo feta na yora chakafo fetari mā pii,” ato faifono, <sup>31</sup>Jesús ato kemani: “A sharafāfe notoro fenakanima, a isinī ikaifāfemari notoro fenakanima. Akka nā isinī ikaifāfe notoro fenakani. <sup>32</sup>Akka a yora sharafōonoax ē onima. Nā afara chakafakanax shināmitsaifoōnoax ē oni, ato chaka soaxoxiki Epa Nios Ifofanōfo,” ato fani.

**Nā foni tenemisfōfāfe Jesús yōkanifo**  
*(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)*

<sup>33</sup>Iskafakī Jesús yoinifo: “Akka Juan inafāfe, fariseofāferi foni tenekōiyanā Epa Nios kīfikī chai yoisimisfo. Akka mī inafāfe mēxotaima piyanā ayakani,” faifono,

<sup>34</sup>Jesús ato kemani: “Akka yorafo matoki feafono mā ato foni tenematiroma, feronāfake āfiyai. Nā feronāfake mato fe ikano inimakōikī mā ato feta pitiro. <sup>35</sup>Akka nā feronāfake ato makinoa iyoafono āfe yorafāfe shinākakī foni tenetirofo. Nāskarifiakī eōxō tāpimisfāfe inimakakī pitirofo. Akka mē ato makinoax kaano ea shinākakī tsōa pitiroma,” ixō Jesús ato yoini.

\* 5.27 Leví ane rafeya ipaoni. Āfe ane fetsa Mateo.

<sup>36</sup>Nāskafata afianā Jesús ato yoini iskafakī, meka fetsafaxō: “Tsōa sama fenaya sama xini kishi fatiroma. Nō askafaino sama fena samama chakanatiroma. Nāskatari sama fena fe sama xini isharatiroma. Nāskakēri nā ē mato yoiai keskara mā nikakōixō a mā ipaoni keskai anā mā itiroma māmāi ea nikakōiax. A mā ipaoni keskara shināmakita nāskax māto yora fena keskara shara itiro.

<sup>37</sup>Nāskarifikī tsōa māmā fata koiro pisha xini mēra nanetiroma nā māmānō farax akaino toxamāiyanō. Nāskakē nā māmā fata fe koiro pisha chakanatiromo. Akka nā māto xinifāfe mato yoimisfo keskara fe nā ē mato yoiai keskara osinātiroma. Nā ē mato yoiai keskara Niospa meka sharakōi. Akka a māto xinifāfe mato yoimisfo anori shināx mā isharatiroma. Niospa mekaya meka chaka osinātiroma. Nāskakē mā nikapaifikī mā shināsharatiroma. <sup>38</sup>Nāskarifikī tsōa māmā fata koiro pisha xini mēra nanetiroma nā māmānō farax akaino toxamāiyanō. Nāskakē nā māmā fata fe koiro pisha chakanatiromo. Akka nā māto xinifāfe mato yoimisfo keskara fe nā ē mato yoiai keskara osinātiroma. Nā ē mato yoiai keskara Niospa meka sharakōi. Akka a māto xinifāfe mato yoimisfo anori shināx mā isharatiroma. Niospa mekaya meka chaka osinātiroma. Nāskakē mā nikapaifikī mā shināsharatiroma. <sup>39</sup>Akka māmā pae ayatiakaxō anā tsōa fata ayapaitiroma. Nāskariai iskatirofo: ‘Nā ē ipaoni keskara afianā ē askapai, ēfe xinifāfe ea yoimisfo keskara shara nā fisti ē shināi. Akka meka fetsa chaka ē nikapaima. Askatari meka fena chaka ē shināima,’ ixō shināmisfo fariseofāfe,” Jesús fani.

**Nā judeofāfe pena tenetitīa Jesúsxō tāpimisfāfe aros keskara metesfenifo**  
(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

**6** <sup>1</sup>Nā pena tenetitīa Jesús aōxō tāpimisfo fe tarepa kani. Kakī aōxō tāpimisfāfe aros keskara meteskaxō

fonāikakī piifonifo. <sup>2</sup>Nāskakē fariseofāfe ato yōkanifo: “¿Afeskakī mā na aros keskara metesfeimē na pena tenetitīa tsōa yonotiroma ixō Moisés noko yoifinino?” fariseofāfe ato fanifo.

<sup>3</sup>Ato askafaifono Jesús ato kemani, “Akka, ¿a nōko xini Davidōnoa kirika kenenifo keskara mā ōimismē David afaa afeska fanimē āfe inafō feta fonāikōi? <sup>4</sup>Nāskax a Nios kifiti pexefā mēra ikikaini. A mēra ikikaixō pāa fichixō pini, nā pāa Nios ināmisfo. Nāskaxō āfe inafōri ināni akairi pinōfo, akka nā Nios ato kīfixomisfāfe ares nā pāa pifiamisfono. Akka fonāikī finakōikī David nā pāa pini āfe inafō feta. <sup>5</sup>Akka ēfe Epa Niospa ea katonī. Nāskakē eres fisti ē yoitiro a nō atiro keskara na pena tenetitīa,” ixō Jesús ato yoini.

**Feronāfake mēke yōshiya Jesús sharafani**  
(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

<sup>6</sup>Pena fetsa pena tenetitīa Jesús ikikaini judeofāfe ichanāti pexe mēra anoxō ato yoixiki. Anoxō ato yoiaino, nāno ato fe feronāfake āfe pōya kayakai aōri āfe mēke yōshiya ini. <sup>7</sup>A Moisés yoikī kirika kenenī keskara ato tāpimamisfo feta fariseofāfe ōinifo, na pena tenetitīa na mēke yōshiya Jesús sharafaimākai ikaxō, afara chakafaira ixō yōapaikakī.

<sup>8</sup>Akka Jesús mā tāpia ini a shināifo keskara. Nāskaxō a feronāfake mēke yōshiya yoini: “Fininākafāta ato nēxpakīa nife,” faino, nā mēke yōshiya fininākafāta niini. <sup>9</sup>Nāskaxō Jesús ato yoini: “Ēri mato yōkanō. Akka, ¿pena tenetitīa afaa nō afeskafatiromē, shara fayamakī nō chakafatirōraka? Askatari ato ifiyamata, nō ato retetirōraka,” ato fani. <sup>10</sup>Nāskaxō keyokōi ato ōiakeni, a kemataima tsoafo. Nāskata a feronāfake mēke yōshiya yoini: “Mēshafe,” faino nā mēke yōshiya meshatani. Nāskax mēke sharakōia ini.

<sup>11</sup>Akka nā fariseofo fe a Moisés keneni tāpimisfo akiki ōitifishkinifo. Nāskax āa ranā yoinānifo: “ĀNō Jesús afeskafatiromē?” ikanax.

**Jesús aōxō tāpimisfo doce feronāfake ifini**  
(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

<sup>12</sup>Pena fetsa Jesús kani māchi keya ano Apa Nios kīfikai. Arixō fakishchāi Apa Nios kīfīshini. <sup>13</sup>Mā penano a aōxō tāpimisfo ato kenani. Nānoxō doce faxō ato katoni, aōnoa ato yoimisfo inōfo. <sup>14</sup>Nā feronāfake docefāfe āto anefo fetsa Simón ini, āfe ane fetsa Jesús faxoni Pedro fakī; fetsari Andrés ini, nā Simón exto; fetsari Santiago ini; fetsari Juan ini; fetsari Felipe ini; fetsari Bartolomé ini; <sup>15</sup>fetsari Mateo ini; fetsari Tomás ini; fetsari Santiago ini, nā Alfeo fake; fetsari Simón ini. Nāato āfe kaifo feta romanōfo potapaipaoni, anā israelifo yonomanōfoma. <sup>16</sup>Fetsari Judas ini, nā Santiago fake; fetsari Judas Iscariote ini, nāato Jesús ato achimani. Nā tii Jesús ifini doce faxō aōxō tāpimisfo inōfo.

**Jesús yora ichapafō tāpimani**  
(Mt. 4.23-25)

<sup>17</sup>Jesús māchi keya ariax fotoni, aōxō tāpimisfo fe a mai sapa shara ano. Nānoax aōxō tāpimisfo mā ichanāfo inifo. Yora fetsafori ato fe inifo, Judea mai anoax, Jerusalén anoaxri feafo ini fākafā kesemēnoaxri. Tiro anoax fekāta Sidón anoaxri fenifo. Āfe meka nikaxikalī Jesúsiki fenifo, aa isinī ikaifori ato sharafapanō. <sup>18</sup>A niafaka chakata ato fekaxtefaifo ato makinoa Jesús potano sharai fetsenifo. <sup>19</sup>Nāskakē yorafāfe Jesús ramāpaikani, āfe sharaōxomāi Jesús ato sharafapaino.

**Nā inimaifo yafi a inimaifoma**  
**Jesús ato yoini**  
(Mt. 5.1-12)

<sup>20</sup>Jesús aōxō tāpimisfo ōikī yoini iskafakī: “Afaamaisfiāx mā inimakōitiro.

Nios Ifofaax afe mā ipaxatiro nōko xanīfokōimāiyakē. Nāskakē mā inimatiro.

<sup>21</sup>“Nā yorafāfe fonāikī pipaiyaifo keskafakī māri mā Nios Ifofasharakōipaiyaito māto ōiti mēra āfe meka shara nanetiro, mā inimasharakōinō. Iskaratīari omiskōi mā oiafiāx chipo mā inimai fitsakōitiro Nios fe ipaxakī,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>22</sup>Anā Jesús ato yoini: “Inimakōikāfe yorafāfe mato noikaspaifono mato potayanā. Askatari mato īchaifono, askatari mato ōikaspaifono askatari mato anekī chakafaifono. nāskakē inimakāfe eōxō mato askafakani kiki. <sup>23</sup>Nāskakē mato askafaifono inimai finasharakōikāfe. Nāskaxō a nai mēraxō Niospa afara sharafo mato mekexona mā fixikai. Akka nā mato chakafaifo keskafakī āto xinifāferi nā Nios ato yoixomisfo chakafapaonifo ato omiskōimayanā,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>24</sup>Akka nā kori ichapayafo Jesús ato yoini iskafakī: “Ooa. Iskaratīa mā kori ichapayax mā inimakōi. Akka chipo naax mā omiskōipakenaka, Nios Ifofamax kori fisti shināketsaxakī.

<sup>25</sup>“Ooa. Iskaratīa afara ichapayax mā inimakōiyoi; akka chipo mā fonāixii. Askatari iskaratīa mā fitsakōiyoi; akka chipo shināmitsai mā oiaxii.

<sup>26</sup>“Yorafo sharakōira mato faifono, mā inimakōimis. Māto xinifori nāskapaonifo, nō Niospa meka tāpikōikē noko yoisharakōikanira ikanax āa chanīfikani,” Jesús ato fani.

**“Mato noikaspafiaifono māroko ato noikāfe,” Jesús ato fani**  
(Mt. 5.38-48; 7.12)

<sup>27</sup>Nāskata anā Jesús ato yoini: “Akka mā ea nikaito ē mato yoi. A mato noikaspaifo ato kopikima ato noikāfe. Askatari ato axosharakāfe. <sup>28</sup>Mato

chakafaifāferi ato yoisharakāfe. Askatari a mato omiskōimamiso Epa Nios ato kifixokāfe. <sup>29</sup>Akka fētsa mato tapasaito, ‘Takai fetsari ea afe,’ fakāfe. Askatari fētsa mato tari fiaino āa fotanō inākāfe, rapatiri mato fiaito inākāfe āa fotanō.

<sup>30</sup>Akka fētsa mato afara yōkaito inākāfe. Askatari fētsa mato afara fiaito ferateyamakāfe. <sup>31</sup>Nā mā fichipaiyai keskafakī fetsafāfe mato axosharaifono, nāskariifiakī māri fetsafori axosharakāfe.

<sup>32</sup>“Akka mā ato noikī nā mato noiaifos mā ato noia, askarakai sharama. Yora chakafori nāskariakani; nā ato noiaifos ato noikani. Mā askainokai, ‘Mā afarafo shara faa,’ ixō Niospa mato yoima. <sup>33</sup>Askatari mā ato afara axoshara nā mato afara axosharaifos, askarakai sharama. Nāskariakani yora chakafori. ‘Mā afara sharafo shara faa,’ ixō Niospa mato yoima. <sup>34</sup>Akka mā ato kori ināxō mā ato shinākōimis nokomāi kopifakōikanira ixō; akka na yora fetsafāfe ea afaa kopifatirofoma. Nāskakē ē ato afaa ināpaima ixō mā shinākī mā afaa ināma, askara sharama. Nāskariifiakani yora chakafo kori inānōnāmisfo nokomāi kopifasharakōikanira ikanax. <sup>35</sup>Akka ē mato yoinō, nikakapo. A mato noikaspaiāfe māroko ato noikāfe, ato shara fakāfe. Afara ato ināxō ea kopifafe iyamakāfe. Mā askai Epa Nios ari mā nokoaito matoki inimayanā afara sharafo mato ināxii. Nāskax mā Nios Sharapa fake mā iki. Nāfi tsoa keskaramāki sharafinakōiaki. Epa Nios sharakōi tsōa fayamafiaino ato noikōi. Nā yora chakafori ato noi. <sup>36</sup>Nāskakē māri ato noikōikāfe, nā Epa Niospa ato noikōiai keskafakī,” ixō Jesús ato yoini.

**“Fetsafo mekafakī chakafayamakāfe,” ixō Jesús ato yoini**  
(Mt. 7.1-5)

<sup>37</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī:  
“Mēxotaima fetsafo mekafayamakāfe iskafakī yoikī: ‘Nato afara chakafakī

Niospa omiskōimapainō,’ fakī. Akka mā ato askafayamaino Niospari mato mekafatiroma iskafakī yoikī: ‘Na yorafo chakafo,’ mato fatiroma. Akka yorafo fe rafesharaxō ato raefakāfe. Mā askaino Epa Niospa matori raeshara faxii mā yorafo fe rafesharano. <sup>38</sup>Fetsafo afara ināsharakōikāfe. Mā fetsafo afara ināsharakōikē, matori Niospa afara ichapa sharakōifo ināxii. Akka mā fetsafo afara ināsharakēma Niospa matori afaa ichapa ināxima, mā ato afara ināsharakōikēma,” Jesús ato fani.

<sup>39</sup>Jesús meka fetsafaxō ato yoini iskafakī: “Akka yora fēxo afe fēxo iyopaiikī iyotiroma, mai xato mēra paketiro. Nāskari fakī fētsa Niospa meka tāpīxoma mato yoitiro. Askara yorafo yoiyamakāfe, mato anorima yoitirofoki. <sup>40</sup>Akka a aōxō tāpimisfāfe a ato tāpimamis finōtirofoma. Akka mā tāpisharakōikanax āto maestro keskara itirofo.

<sup>41</sup>“Āfeskakī ifi pasta pishta fetsa feronaki ikano mā ōimē, māroko ifi pasta efapa feostamefixō? <sup>42</sup>Akka, ĩmā shināimamē a mā ifi pasta efapa feostamea? Akka afeskakī mā fetsa iskafaimē: ‘Yamā, ē mia fixonō a mī ifi pasta pishta fero naki ika,’ fakī, mākōi mā kakamepaimis. Mākai afaa tāpiama. Akka a mā ifi pastafā feostamea mā tsekayokāfe. Nāskaxō mā mā ōisharakī a fetsa feronaki ika mā fixosharatiro. Nāskari fakī mā chaka xateyamaxō mā fetsafo chaka xatematiroma. Akka māto chaka xatexō fetsafo mā chaka xatematiro,” ixō Jesús ato yoini.

**Ifi āfe fimioxō nō tāpitiro afe keskaramāki**  
(Mt. 7.17-20; 12.34-35)

<sup>43</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Ifi shara fimi chakaya itiro. Ifi chakari fimi sharaya itiro. <sup>44</sup>Akka ififo āfe fimioxō nō tāpitiro afe keskaramāki.

Moxaya òikī nō tāpitiro. Na keoimara nō fatiro. Nāskari fakī nō tāpitiro moxaya òikī, nari uvamara nō fatiro. <sup>45</sup>Nāskari fakī yora sharapa meka shara yoitiro, āfe òiti mēraxomāi shara shinākī. Akka yora chakapari meka chaka yoitiro, āfe òiti mēraxomāi chaka shinākī. Nāskaxō nā āfe òiti mēraxō shināi keskara yoitiro.”

#### **Pexe rafeōnoa Jesús ato yoini**

(Mt. 7.24-27)

<sup>46</sup>Nāskaxō anā Jesús ato yoini: “Akka, áafeskakī mā ea Ifofafiakī, a ē mato yoiai keskara mā akimamē? <sup>47</sup>Ē mato yoinō afe keskarafomākī nā ea nikaifo, nāfāfe nā ē ato yoiai keskara amisfo. <sup>48</sup>Nā yōra pexe fai keskara, pexe fakī mai chai pōkixō mai teiki nokoxō pexe kishi nīchiano. Mā faka faikī faka poikōikī pexe afeskafatiroma pexemāi kerexkōikē. Nāskarifiakī yōra ea Ifofasharakōixō afara afeskara afiaito shināchakatiroma. <sup>49</sup>Akka nā ē yoiaito ea nikaito nā ē yoiai keskara akima, nā yora tatimato pexe fai keskara. Pexe fakī tāpixoma pexe kishi nīchisharamano, a nāmā faka faikī potatiro. Nāskax mā pexe pāoikax chakanakōitiro. Nāskarifiakī fētsa ēfe meka nikafikī ea nikasharaima. Nāskakē omiskōipakenakafo,” ixō Jesús ato yoini.

#### **Jesús sharafani romanō xanīfāfe āfe ina yonaito**

(Mt. 8.5-13)

**7** <sup>1</sup>Mā Jesús yorafo yoikī xateax Capernaúm ano kani. <sup>2</sup>Nāno soraro xanīfo romanō ini. Nāato a yonoxomis fichisharapaikōimis yonaifinakōi nakerani. <sup>3</sup>Nānoxō nā soraro xanīfāfe nikani Jesúsnoa yoaifono. Nāskaxō judeo anifofo nīchini Jesús yoixotanōfo a yonoxomis sharafaxoyonō.

<sup>4-5</sup>Ato askafaino mā fokaxō Jesús yoinifo iskafakakī: “Oa soraro xanīfāfe nofe yora yamafixō noko axosharamis ikaxō chikishta,” fanifo. “Noko keyokōi noikōimis nāato ichanāti pexe noko faxoni. Nāskakē āfe ina mī sharafaxotiro,” judeofāfe Jesús fanifo.

<sup>6</sup>Askafaifono Jesús ato fe kani. Akka Jesús mā pexe chaima faikaino, nā soraro xanīfāfe afe rafeafo nīchini yoitanōfo iskafakī: “Ifo, ē mia fekaxtefaima. Ēkai afaama. Akka mī tsoa keskarama. Mī finakōiakī ēfe pexe ano kayamafe. <sup>7</sup>Akka ēkairoko afaax nāskakē ē mikiki kaama. Akka mī mekapa a ea yonoxomis ea sharafaxōfe nonoxō. <sup>8</sup>Akka eari ēfe xanīfāfe yonomamis. Ēri sorafifo yonomatiro. ‘Katāfe,’ ē faino karisatiro. Askatari, ‘Ekeki ofe,’ ē faino ekeki orisatiro. Nāskakē a ea yonoxomisri afara ea axōfe ē faino ea axotiro. Akka mī afama mīshti fatirokī. Mī mekapa a ea yonoxomis ea sharafaxōfe,” ixō yoini.

<sup>9</sup>Askafaito nikakī a afe foafo Jesús ato yoini: “Kee, nikakapo. Na feronāfāfe israeli yamafixō ea chanīmara fakī finakōi, fetsafo keskarama. Akka Israel anoafāfe ea iskafamisfoma chanīmara fakakī,” ato fani.

<sup>10</sup>Ato Jesús askafaino a sororo xanīfo fe rafeafo mā āto pexe ano fokaxō òiafo a yonaito òifainafo mā shara fichitoshinifo.

#### **Jesús otofani kēro ifomāfa fake**

<sup>11</sup>Mā askafata Jesús kani pexe rasi āfe ane Nain ano. Āfe inafō fe kaino yora ichapafari afe fonifo. <sup>12</sup>Mā pexe rasi chaima fāi kakī òini a naa iyoifoafifono maifaifokakī. Kēro ifomafa nā āfe fake fisti ini. Nā kēro ifomafa fe yora ichapafo afe fonifo. <sup>13</sup>Nā kēro ifomafa oiaito òikī, Jesús shinākōikī yoini iskafakī: “Oiyamafe,” fata, <sup>14</sup>Jesús

kaxō a kamaki rataxō iyoi foaifo ramāni. Akka nā iyoi foaifo nāno nētenifo. Nāskata nā naita Jesús yoini: “Naetapa, ē mia yoi, fininīkafāfe,” faino, <sup>15</sup>fininīkafāni. Nāskakē a naita fininākafe tsaota mekani. Nāskaxō Jesús afa yoini: “Nakīa, mī fake,” fani. <sup>16</sup>Nā naita Jesús otoa ōikani. Yorafo ratei fetsenifo. Nāskakaxō Nios yoisharakōinifo iskafakakī: “Epa Niosfi finakōiakī āfe meka yoimis nokoki nokoā,” fanifo. Nāskatari yoikī iskafanifo: “Epa Nios nokoki nokokōia, afe yorafo kexesharaxiki,” fanifo. <sup>17</sup>Nāskakē Judea anoxō keyokōi nikaketsanifo, aa kematai ixori nikaketsanifo a naita Jesús otofakē.

**Juan aōxō tāpimisfo Jesúski nīchini**  
(Mt. 11.2-19)

<sup>18</sup>Juan karaxa mēraxō nikani Jesús ato sharafaito Apa Niosxō. Nāskaxō āfe ina rafe kenani. <sup>19</sup>Nāskaxō ato nīchini Jesús ano fotanōfo mā ato nīchia fokaxō yoinōfo iskafakī: “¿Mīmē Cristo nā Epa Niospa nokoki nīchiai, askayamai fetsa nokoki oiraka nā nō manai?” ixō yoitanōfo Juan ato nīchini. <sup>20</sup>Mā Juan ato nīchia fokaxō Jesús yoinifo: “Juan Maotista noko nīchia nō oa mia yōkaiyoi, mīmakī a Niospa nokoki nīchia, askayamakī fetsa nō manairaka,” fanifo. <sup>21</sup>Jesús anoxō yora ichapa sharafapani, a isinī ikanaifo sharafata, a omiskōifinakōiafo sharafata, a niafaka chaka ato mēra nanea ato makīnoa potata, a fēxofo ato fero sharafaxōaito ōinifo.

<sup>22</sup>Nāfo askafata Jesús ato kemani iskafakī: “Fokaxō Juan yoitakāfe a mā ōiyanā a mā nikafori. Yoitakāfe, mā fēxofāfe sharakaxō ōisharakani kiki, askatari nā chatofori mā sharakanax niafoki, a rashkishiaifori mā sharafokī, a pastofāferi mā nikasharakani kiki, a

namisfori mā otoafoki, a afaamaisfāferi Niospa meka shara nikakani kiki afeskaxō Epa Niospa noko ifitiromakī. <sup>23</sup>Akka a ea chanīmara fasharakōia afara fetsa shinātama ekeki inimakōitiro,” Jesús ato fani, Juan ina rafe.

<sup>24</sup>Nā Juan ato nīchia rafe mā foaifono Jesús yorafo yoikī taefani Juanoa, iskafakī ato yoikī: “¿Afeskakī tsōa istoma anoa Juan ōifokani fonifomē? Juankai nā nēfe tafa pei takka takka akai keskarama. Nāskarifiakī mā mā tāpia Juankai ōiti ranāyama. <sup>25</sup>Akka, ¿tsoa ōikai mā kamismē? Ōitsai, feronāfake rapati sharakōi safekē ōikai mā kamisraka. Akka mā mā tāpia a rapati sharakōi safemisfo xanīfofōfāfe āto pexe anoxō rapati sharakōi safetirofo. <sup>26</sup>Akka, ¿tsoa ōikai mā kamismē? Nā Niospa meka yoimis ōikai mā kamisraka. Akka chanīma, nā Juan Niospa ina finakōia fetsafo keskarama. <sup>27</sup>Akka nā Juanoa yoikī Isaías kirika keneni iskafakī:

Mī nai ariax mai ano  
fotoyoamano nā ēfe meka yoimis ē  
nīchiki taefai mīdnoa ato yoiaino  
itipinīsharakaxō mia nikakōinōfo,  
ixō keneni. <sup>28</sup>Akka ē mato yoi, ē mato  
pāraima. Tsōakai Juan finōama. Juan  
yoimis keskara meka shara noko tsōa  
yoimisma. Juanki Nios inimakōimis.  
Akka fetsafāferi afayamafikaxō ea  
Ifofaifono Nios atoki inimakōi. Nāskakē  
Juan finōkōiafo Niospa ato ōimis.”

<sup>29</sup>Keyokōichi Juan nikanifo, a xanīfo Roma anoa kori fixomisfāferi nikanifo. Nāskakē Juan ato maotisafapani māmāi tāpikōiafāfe Nioskairoko chanīmiskē. <sup>30</sup>Akka nā fariseofo fe a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo afo maotisakaspanifo Juan yorafo maotisafapaino. Nā Niospa ato yoipaiyai keskara nikakaspanifo.



<sup>31</sup>Nāskaxō anā ato yoini: “Iskaratīa na niyoafo afe keskarafomākī ē mato yoinō mā tāpinō. <sup>32</sup>Nā fakefo āto kaxeti anoax kaxekakī āto yamafo kenatirofo tai tai iyanā. Akka mā āto yamafo nokokanax a ato yamafāfe fichipaiyaifo keskai tsoa kaxesharayamaino ato yoitirofo iskafakakī: ‘Nō nōko xaiti maneaino akka mā mairamisma. Askatari shināmitsayanā nō fanāūkaino mā oiamisma,’ ixō ato yoitirofo. Akka māri nāskariai mā tsoaki inimamisma. <sup>33</sup>Akka Juan Maotista oni. Atokai pikī finapaimisma, askatari afaa pae ayamisma. Akka mā yoisim iskakakī: ‘Juan niafaka yōshi chakaya,’ mā famis. <sup>34</sup>Akka ē Niospa Fakekōi oni. Piyānā ē ayamis. Akka ea mā iskakakī yoisim: ‘Jesús ichapakōi piimis, askatari pae ayamis,’ mā ea famis. ‘Nāskax yora chakāfo fe rafemis, a romanō xanifo kori fixomisfo feri rafemis,’ mā ea famis. <sup>35</sup>Akka ē shara imis Niospa ea shināmanaino. Juanri shara imis Niospa shināmanaino. Yorafāfe noko ōikī tāpitirofo,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús Simón pexe ano kani.  
Nā Simón fariseo ini**

<sup>36</sup>Fariseo fistichi pikīxiki Jesús iyoni. Afe Jesús kani āfe pexe ano nāno mīsa ano tsoaxō piaino. <sup>37</sup>Nānoa nā kēro chotaferomato nikani nāno ato fe ixō. Nā fariseo pexe anoxō Jesús pii ano, nāno nā kēro nokoni, manishomo oxokōiki pirofomā foikai. <sup>38</sup>Mā nokoax oiayanā Jesús āfe tae resotai nitishota tsaopakekafāni. Tsoax oiaino Jesús āfe tae pichikī āfe fēotoshini. Nāskaxō āfe fōo otekere ayanā āfe tae tsōokakata akiki pirofomā nachini. <sup>39</sup>Nā fariseo a Jesús iyoato na kēro askaito ōikī āfe ōiti mēraxō shināni: “Na feronāfake Niospa meka yoikatsaxakitsi tāpi kiki na kēro afe keskaramakī na āfe tae ramākai, nā kēro chakakōi,” ixō āfe ōiti mēraxō shināni.

<sup>40</sup>Nāskara āfe ōiti mēraxō shināito Jesús yoini nā fariseo: “Simón, afara

fetsa ē mia yoipai,” faito nā Simón fariseo kemani: “Ea yoife, Ifo,” fani.

<sup>41</sup>Askafaito nikakī Jesús yoini feronāfake rafeōnoa meka fetsafaxō: “Nā feronāfake rafeta a ato kori minimis niminifo. Fētsa nimini quinientos nā kori ane denarios. Fētsari nimini cincuenta. <sup>42</sup>Afeskakoma kopifatiroma inifo. Akka nā ato kori minimisto ea kopifakāfe ato fanima. Ato shara fani nā rafe. Akka ea yoife fatoto noikī finasharakōimākai,” faito, <sup>43</sup>Simón kemani: “Ētsa, nā ichapa nimiatō noikī finakōi rakikīa,” faito, Jesús yoini: “Ēje, mī yoisharakōiaki.”

<sup>44</sup>Nāskaxō nā kēro ōiyanā Jesús Simón yoini: “¿Mā mī na kēro ōimē? Akka ē mī pexe mēra ikikē mī ea faka ināma, ē aō ochokomepanā. Akka na kēromā oiayanā ēfe taeki āfe fēo tosiyanā ea ōchoa. Nāskaxō āfe fōo ea otekere aka. <sup>45</sup>Akka mā nō feyai askafimisno, mī ea tamoki tsoo akama. Akka na kēromā ikitoshixō ēfe tae pemākīa tsoo akī xateama. <sup>46</sup>Akka mā nō feyai askafimisno mīkai xinī ēfe mapoki mīa matekere akama. Akka na kēromā ēfe taeki pirofomā nachia. <sup>47</sup>Akka ē mia yoi, na kēro chaka finakōikē mē āfe chaka soaxona, ea noikōiatio. Akka fētsari afaa chakafai finamano mē āfe chaka pishta soaxofiano ea noisharaima,” ixō Jesús yoini.

<sup>48</sup>Nāskaxō a kēro yoini: “Mē mia chaka soaxona,” fani. <sup>49</sup>A ato feta piaifori nāno ato fe inifo. Nāskax aa ranā yoinānifo. “¿Tsoamē na ato chaka soaxonai?” ikanax yoinānifo. <sup>50</sup>Nāskaxō afianā Jesús nā kēro yoini iskafakī: “Ea mīa chanīmara faito ē mia chaka soaxonaki, kasharatāfe,” ixō Jesús yoini.

**Kērofāfe afara Jesús axosharapaonifo**

**8** <sup>1</sup>Mā askafata pexe rasi mēra Jesús kafāsapaoni. Afe keskaramakī Apa Nios xanifōnoa ato yoifofāsafai. Nā

doce feronãfake aõxõ tãpimisfo afe fofãsaonaifo. <sup>2</sup>Këro ranãri Jesús fe fofãsaonaifo, mãmãi ato sharafaano ato makinoa niáfaka yõshi chaka potakĩ, a isinĩ ikaifori ato sharafani. Nãnori ato fe ini ãfe ane María Magdalena. Nã María Magdalena makinoa Jesús siete niáfaka potani. <sup>3</sup>Nãskata Juanãri ato fe ipaoni, Cuzapa ãfi. Nã Cuzapa Herodes yonoxopaoni. Susanãri ato fe ipaoni. Nãskatari nã këro fetsafãferi Jesús yafi aõxõ tãpimisfo ato kori inãpaonifo.

**Jesús ato yoini meka fetsafaxõ  
fimi exe saamisnoa  
(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)**

<sup>4</sup>PeXe rasi anoax yora rasi fenifo, Jesús õifekani. Nãskakë yora kaya ichanãfono meka fetsafaxõ Jesús ato yoipakeni iskafakĩ: <sup>5</sup>“Feronãfake fistichi fimi exe saafoni ãfe nõxati mëra këchoxõ fokĩ. ãfe tarepa ãfe fimi exe saakaino ranãri fai nẽxpakĩa pakeaito peamanifo, ranãri peyafãfe xëani. <sup>6</sup>Akka mã foaipaiyaito xinĩ namani, yosipanã, ãfe tapo airoko mai mëra kasharakë. Foaikax samama nani xinĩ tsasifaano. <sup>7</sup>Ranãri fimi exe moxafo mëra pakei fetseni. Moxafo mëranoax moxafoya foaipaiyaito moxafãfe namani. <sup>8</sup>Akka fimi exe ranãri mai shara ano pakeni. Nãskax foaisharax fimi ichapayakõi ini fetsa cien ini,” ixõ Jesús ato yoini. Nãskaxõ anã fãsi ato yoini: “Mã pachoyakĩ ea nikasharakõikãfe,” ato fani.

**Meka fetsafaxõ yorafo yoixõ a aõxõ  
tãpimisfo xafakiakõi ato yoini  
(Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12)**

<sup>9</sup>A aõxõ tãpimisfãfe Jesús yõkanifo: “Noko yoisharafe, nõ mia nikasharamakĩ afaa mĩ yoiãmãki meka fetsafaxõ,” faifãfe <sup>10</sup>ato yoini: “Ë mato yoĩnõ Epa Nios xanĩfãfe afeskaxõ afe

yorafo ikinãmãki, ã mato tãpimasharai afe keskaramãki. Akka fetsafo meka fetsafaxõ ã ato yoi. Nã ã ato yoiãi õisharafikakĩ õisharafoma. Nikafikakĩri nikasharafoma,” ixõ Jesús ato yoini.

**Jesús meka fetsafaxõ fimi exe saamisnoa  
ato yoini ato tãpimasharakõixiki  
(Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20)**

<sup>11</sup>Anã Jesús ato yoini iskafakĩ: “Na meka fetsafaxõ ã mato yoiãi iskarakĩ nikakapo. Na fimi exeõnoa ã mato yoiãi, fimi exeõnoa ã mato yoima. Niospa mekaõnoa ã mato yoi. <sup>12</sup>Akka na fai nẽxpakĩa fimi exe pakea peamatirofo keskafakĩ, nãskarifiãkĩ Niospa meka nikapaiyãfono Satanãs chakata ato nikatima fatiro afe iyamapakeãnofo. <sup>13</sup>Akka nã fimi exe makex mëra pakeax foaitiro keskariãkĩ, nãskarifiãkĩ fẽtsa Niospa meka nikapaisharakõiyotiro. Akka nã fana tapo foaisharama keskaraxõ nikafikĩ nikasharaima. Nãskaxõ afara afeskaraino samamashta kachikiri fatiro. <sup>14</sup>Akka nã moxafo mëra fimi exe pakea keskarãfori a ea nikaifo. Akka ea nikafikani, nã moxafãfe fanafo namai keskarãfo, ãto shinã mëraxõ afara sharafo shinãkakĩ. Nãskakakĩ a Niospa ato amapaiyãi keskara shinãkanima. Nã fimi exemais keskarãfo. <sup>15</sup>Akka nã fimi exe mai shara ano pakea keskara. Nãskarifiãkĩ yora õiti sharayato itipinĩsharaxõ ea nikasharai, Niospa meka chanĩmara fakõini, nã fimi exe ichapaya keskarakõixõ. Nãskasharakõikaxõ fetsafo Niospa meka nikamasharakõikani fetsafãfe chanĩmara fanõfo,” ixõ Jesús ato yoini.

**Meka fetsafaxõ rãpariki Jesús aõxõ  
tãpimisfo yoini  
(Mr. 4.21-25)**

<sup>16</sup>Anã Jesús ato yoini iskafakĩ: “Akka rãpari õtaxõ tsõa kësho fepotiroma, askatari a ika nãmãri tsõa tsõotiroma. Askakimaroko fomãkĩa tsõotirofo, chai

chaxasharakōikē fetsafāfe ikikaxō ōisharakōinōfo. <sup>17</sup>Nāskarifiakī a afara oneyomis chipo xafakiakōi ōixikani. Nāskatari a afara fomāyomisfo Niospa xafakiakōi ato faxoxii keyokōichi ōinōfo. <sup>18</sup>Nāskakē nikakōisharakāfe. Akka a ea nikakī finasharakōiai Niospa tāpimasharakōi. Akka fetsa ē tāpisharakōia ifiaxō nikamiskēma, askara yora nā tāpia pishta Niospa anā fiatiro,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús ōifekani āfe afanō āfe extonō fenifo**  
(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

<sup>19</sup>Jesús yorafo yoiaino āfe afanō āfe extonō akiki fenifo afe mekapaikani. Akka akiki fotirofoma inifo, yora ichapa fospikōimāiyafono. <sup>20</sup>Nānoa fētsa Jesús yoini: “Mī efanō mī extonō emāiti niafo mia ōipaikani.” <sup>21</sup>Askafaino Jesús kemani: “Akka nā ēfe Epa Niospa meka nikakōiaifo nāfofi ēfe efafo ita ēfe extofoki,” ixō ato yoini.

**Jesús nefe yafi iamāfā poo  
iki meseniaito nishpa fani**  
(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

<sup>22</sup>Pena fetsa Jesús kanōanāfānē naneinīkafā aōxō tāpimisfo yoini: “Nō okiri iamāfā pokefainō fokāfe,” ato faino afe fonifo. <sup>23</sup>Mā iamāfā pokefainaifono kanōanāfā xaki mēra rakax Jesús oxani. Nāno atoki nēfefakōiyanā iamāfā poo ini. Nāskaino kanōanāfā faka fospikōini mesekōi ini mā kanōanāfā ikikerani. <sup>24</sup>Nāskakē aōxō tāpimisfāfe Jesús mōinifo iskafayanā: “Ifo, mā nō nataramaikai, moife,” faifono, Jesús fininākfā nefe yafi iamāfā poo ikaito āfe mekapa nishpa fani. Nāskax anā iamāfā poo inima, sharakōi itani.

<sup>25</sup>Askafaifono aōxō tāpimisfo yoini: “Āfeskai mā rateimē? ĀMā ea chanīmara faimamē?” ato faino, akka

aōxō tāpimisfo rateyanā āa ranā yoinānifo iskakani: “iKee! ĀNa feronāfake afe keskaramē na nefe feta iamāfānē ato yoiaino nikaifo?” ikanax yoinānifo.

**Gadara anoxō Jesús feronāfake  
makinoa niafaka rasi potani**  
(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

<sup>26</sup>Nāskata Gadara mai ano nokonifo, nā iamāfā Galilea okiri. <sup>27</sup>Mā nokoax Jesús kanōanāfā makinoax fotopakekafanaino, pexe rasi makinoax feronāfake niafaka yōshi chaka nanea akiki oni. Rapati safekatsaxakima. Pexe mērari ikatsaxakīma. Akka nā maiafo mafa kini mēra ano ika ini. <sup>28</sup>Nāskakē Jesús fichita a nāmā ratokonō mai chachipakefōfā fāsikōi fiisiyanā yoini: “iEa afeska fayamafe, Jesús! Mī Nios Sharapa Fakeki ē mia yoi mī ea omiskōimayamafe,” fani. <sup>29</sup>Nāskafakī yoini māmāi Jesús a makinoa niafaka yōshi chaka potaino, mēxotaimamāi a mēra niafaka yōshi chaka nanemismo. Nāskaito yorafāfe kaninānā metexkere ata otxekere axō kexefiafono, nāfo tesaketsafaini ichopaoni. Nāskakē niafaka yōshi chakata nā feronāfake tsōa istoma ano iyopaoni.

<sup>30</sup>Nāskaito Jesús yōkani: “Mī afe anemē?” faito, nāato kemani: “Ēfe ane Legiōn,” fani, a mēramāi niafaka yōshi chaka ichapa nanekē. <sup>31</sup>Nāskaxō niafaka yōshi chakafāfe Jesús yoinifo: “A omiskōipakenakafo kinifā mēra noko potayamape,” fanifo.

<sup>32</sup>Akka nāno māchi keya anoxō kochifāfe pinifo. Nāskakē niafaka yōshi chakafāfe Jesús yoikakī iskafanifo: “Noko kochifo mēra nīchife,” faifono Jesús kochifo mēra ato nīchini.

<sup>33</sup>Nāskakē niafaka yōshi chakafo feronāfake makinoax tsekefaini kochifo mēra iki fetseni. Kochifāfe pifiai iamāfā

mëra keyopakei fetseax äsai fetseni, keyoköi.

<sup>34</sup>Askaito öikani a kochifo kexeafö ichoi fetsenifo, a peXe rasi anoa ato chanifai fokani. Askatari a peXe rasi pasotai ikaföri ato chanifanifo.

<sup>35</sup>Askaito nikakani yörafä rasi fenifo kochifä rasi äsaito öifekani. Nokokaxö öiafo Jesús nämä a feronäfake niafaka yöshi chaka nanea tsaöa ini, mä a makinoa Jesús niafaka yöshi chakafo pötano. Rapati safeta mä shinäsharaköia ini. Näskakë yorafo ratei fetsenifo. <sup>36</sup>Nä feronäfake makinoa Jesús niafaka yöshi chaka potaito, öiafäfe ato yoinifo afeskax sharamäkí a feronäfake niafaka yöshi chaka nanea. <sup>37</sup>Keyoköi yorafäfe nä Gerasa anoafäfe nikakaxö rateköiyänä. “Nönox katäfe,” faifono, Jesús kanöanäfä mëra naneinäkanafanax kani. <sup>38</sup>Nä feronäfake a makinoax niafaka yöshi chakafo tsekeato, “Ëri mefe kapai,” faito, akka Jesús, “Mí efe katiroma. Nöno mí nëtetiro. <sup>39</sup>Akka mí peXe ano kaxö a mia Niospa axöa keskara yorafo yoifotäfe,” fani.

Näskafaino nä feronäfake kaxö nä peXe rasi anoafö ato yoiföfäsafani nä Jesús axöa keskara.

**Jairo fake xotofake mä nakë Jesús otofani. Askatari këromäri Jesús rapati mëeax sharani**

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

<sup>40</sup>Näskafaferani Jesús anä oni iamäfä pökeferani. Jesús nokoaito fichikaxö akiki inimaköiyänä yorafäfe ifinifo keyoköichimäi manakakí. <sup>41</sup>Akka nämö feronäfake äfe ane Jairo akiki nokoni. Nä Jairo Niospa meka yoimis xanifo ipaoni nä judeofäfe ichanäti peXe sinägoga anoax. Nä Jairo Jesús nämä ratokonö mai chachipakeföfä fäsiköi yoini äfe peXe ano kanö, <sup>42</sup>äfe fake xotofake napaiyaino. Akka nä Jairo fake

xotofake fisti ini, doce xinia aka. Nä xotofake mä nakeraköini. Jesús Jairo fe kakí meea yorafäfe shoiakí fetsafö meeni afe fokakí.

<sup>43</sup>Nänöri këro ato fe kani. Na këro imi nesekima, doce xinia amis. Notoro kopifakí äfe kori keyotiani. Tsoa püshta sharafatiroma ini. <sup>44</sup>Nä këromä aa kachikiri kaxö äfe tari kexa Jesús ramäkani. Tari kexa ramäkaino koshiköi äfe imi nesetani. <sup>45</sup>Näskakë Jesús ato yökani: “¿Tsoa ea ramämë?” ato faito, keyoköichi yoinifo: “Nö mia ramäma,” fanifo. Ato askafaito Pedro yoini: “Ifo, yorafäfe mia shoiaki fetsakaxö mia pitsikinafo,” faito, <sup>46</sup>afianä Jesús ato yoini: “Fatora mä fëtsa ea ramä. Akka më täpia fatora fetsa ëfe sharaönoax mä shara,” ixö ato yoiaino, <sup>47</sup>nikai nä këro rateköini. “¿Mä ea täpiarömë?” ikax rateköiyänä Jesús ano kaxö ratokonö mai chachipakeföfä yoini yorafäfe ferotaifi näatomäi äfe tari kexa ramäkaxö. “Ë mia tari kexa ramäkata më shara,” ixö yoini.

<sup>48</sup>Askafaito Jesús yoini: “Yöxashta, mä mí shara mímäi ea chanimara faax. Näskakë tanaima kasharatäfe,” fani.

<sup>49</sup>Jesús nä këro yoiaino, yora fistichi oxö Jairo yoini: “Mä mí fake xotofake naaki. Anä nöko Ifo fekaxtefayamafe,” faito, <sup>50</sup>nikakí Jesús yoini: “Ratekima. Ea chanimara fäfe mí fake naamakí otoi kiki,” fani.

<sup>51</sup>Mä peXe ano nokoxö, tsoa Jesús ikikinima. Akka Pedro kaino Santiago kaino Juan kaino inifo nä fäke apa fe fokani, nä fäke afari ato fe kani. <sup>52</sup>PeXe mëra ikifaikaxö öiafo keyoköi oiakani fiisinifo shinäkani nä fake xotofake mä naano. Akka Jesús ato yoini: “Oiayamakäfe. Na fake xotofake naamakí oxaki,” ato faino, <sup>53</sup>keyoköichi ösaketsanifo, täpifikaxö nä fake xotofake mä nafiano. <sup>54</sup>Näskaxö Jesús mëkemä mëtsöiniföfä fäsiköi yoini: “Xotofakeshta,

fininākafāfe,” faino, <sup>55</sup>mā otoax nā xotofake koshikōi fininākafani. Nāskaxō ato yoini nā xotofake pimanōfo. <sup>56</sup>Nāskakē apa fe afa ratekōinifo. “iKee! ¿Afeska xō otoamē?” ikanax inimakōiyanā. Nāskaifono ato yoini: “Tsoa yoiyamakāfe nā māto fake xotofake nakē mē otoaki,” ixō ato yoini.

**Jesús aōxō tāpimisfo nīchini Nios  
Xanifoōnoa ato yoitanōfo**  
(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

**9** <sup>1</sup>Jesús aōxō tāpimisfo doce ichanāfani. Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Ēfe sharaōxō ato makinoa niafaka fetsa fetsatapafo pōtatakāfe, a isinī ikaifo ato sharafayanā. <sup>2</sup>Askatari Nios xanifoōnoa ato yoitakāfe, a isinī ikaifori ato sharafayanā. <sup>3</sup>Afaa mā fokiki, māto mēstetiri mā fokiki, māto pishari mā fokiki, a mā piikairi mā fokiki, koriri mā fokiki, rapati fetsari mā fokiki. <sup>4</sup>Akka nā mā ōiai pe xe fetsa anoxō mato ifiaifono, nāno iyokani, nā mā anoax kaitīa. <sup>5</sup>Akka fatora pe xe rasi anoxō mato ifikaspaifono, anoax tsekekaikī māto taekinoa mā mapo taa taa atiro ato ōimaxiki. Mā askafaino tāpitirofo Nios atoki inimayamaino,” ixō Jesús ato yoini. <sup>6</sup>Nāskata Jesús xō tāpimisfo fonifo, pe xe fetsafo mēra ato yoifokani. Fokaxō ato yoisharakōinifo. Nios nikasharakōikāfe ato fayana a isinī ikaifo ato sharafanifo.

**Juan Maotista nani**  
(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

<sup>7</sup>Xanifo Herodes nikani Jesúsnoa yoiaifono afama mīshti akaito. ¿Tsoamē a feronāfake? ixō shināni. Akka yoinifo: “Mā Juan afianā mā otoa,” fanifo. <sup>8</sup>Fetsafāferi yoinifo: “Nā ato Niospa meka yoipaonikīa Elías,” fanifo. Fetsafāferi yoinifo: “Nā nōko xinifo ato Niospa meka yoipaonikīa afianā mā otoa,” ixō yoinifo. <sup>9</sup>Askafaifono Herodes ato yoini: “Maa, akai Juanma. Mē Juan ato textemayamea. Akka na nō nikai

tsoamē na aōnoa yoiaifo afama mīshti faito,” ixō Herodes Jesús ōipaikōini.

**Jesús cinco mil feronāfakefo ato pimani**  
(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

<sup>10</sup>Nā Jesúsnoa yoimisfāfe mā fēkaxō yoitoshinifo a atanaifo keskara. Askafaifāfe nikakī ato tiis iyoni, pe xe rasi āfe ane Betsaida chaima tsōa istoma ano. <sup>11</sup>Akka mā yorafāfe tāpikanax Jesús kaino, nāskakē chifafainifo. Akiki foafono Jesús ato ifini. Apa Nios xanifoōnoa ato yoianā a isinī ikaifori ato sharafapani.

<sup>12</sup>Mā yātapakeaino, aōxō tāpimisfo doce akiki fēkaxō yoinifo: “Yorafa nīchife fokaxō tenetanōfo a piaifo fenayanā fonāikani kiki, pe xe rasi ano fokāta a chaima ikafo anori fotanōfo. Akka nono afaamaki,” faifono, <sup>13</sup>Jesús ato yoini: “Ato pimakāfe,” ato faito kemanifo: “Nōko pāa cinco pishta foe raferi,” fanifo. “Akka, ĩmī shināimē na yorafa pimaxiki a piaifo nō ato fixotanō?” ixō yoinifo. <sup>14</sup>Akka nāno cinco mil feronāfakefo inifo. Akka Jesús aōxō tāpimisfo yoini: “Cincuenta faxō ato tsōoketsakāfe,” ato fani.

<sup>15</sup>Ato askafaifono keyokōi tsaoui fetsenifo. <sup>16</sup>Askata Jesús cinco pāa tsomainifofāni foe rafeya. Nāskaxō nai foisnīfōfā Apa Nios kīfini iskafakī: “Aicho Epa, mīoxō ē ato pimai. Mī sharakōi,” fata, pāa kaxketa foe rafeya osixō aōxō tāpimisfo ināni a yorafa ato ināketsanōfo. <sup>17</sup>Nāskakē yorafāfe pikanax māyakōinifo. Akka nā chete faafo doce fēta fospini.

**“Mī Cristo mia Niospa ifini nokoki  
nīchixii mī nōko xanifo finakōia inō,” ixō**

**Pedro Jesús yoini**  
(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

<sup>18</sup>Pena fetsa Jesús Apa Nios arese kīfini. Akka aōxō tāpimisfo afe inifo.

Nāskaxō ato yōkani: “¿Yorafo afaa ikanimē ē tsoamāki?” ixō āto yōkani.

<sup>19</sup>Ato askafaito kemanifo iskafakakī: “Fetsafāfe Juan Maotistara, mia fakani. Fetsafāferi Elíasra mia fakani. Fetsafāferi mia iskafakani: ‘Nā nōko xinifo ato Niospa meka yoipaonikīa mā otoa,’ mia fakani,” aōxō tāpimisfāfe fanifo. <sup>20</sup>“Akka mā, ¿ea tsoara faimē?” ixō ato yōkani. Ato askafaito Pedro kemani iskafakī: “Mī Cristo nā Niospa mia nīchini mī nōko Xanīfo finakōia inō,” fani.

**“Chipo ea retexikani,” Jesús ato fani**  
(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30-9.1)

<sup>21</sup>Nāskata Jesús aōxō tāpimisfo yoini: “Tsoa yoiyamakāfe ēfi Cristoki,” ato fani. <sup>22</sup>Nāskata aōxō tāpimisfo yoini iskafakī: “Ē chipo omiskōifinakōixii. Askatari ea ōikaspakakī ea potaxikani, judeofāfe xanīfofo feta a Nios ato kīfixomis āto xanīfofōfāfe a Moisés yoikī kīrika keneni keskara ato tāpimamisfāferi. Askatari ea retexikani. Ea retefiafono, tres nia oxata ē anā otoxii,” ato fani.

<sup>23</sup>Nāskata keyokōi ato yoini iskafaki: “Fatora fetsa ēfe inakōi ipaikī āakōi apaiyai keskara anā atiroma. Nā ē yoiai keskara nikakōitiro. Pena tii iskatiro, ea Ifofapai: ‘Ēfe Ifoxō ea retefiafono ēkai ēfe Ifo ē potanakama,’ ixō shinātiro. <sup>24</sup>Akka fetsa āa shinātiro iskakī: ‘Ē Nios Ifofaito ea retetirofo. Nāskakē ē Nios Ifofaima,’ ixō shinātiro mesekī. Askara yora naax ēfe Epa ano katiroma. Akka nā ea Ifofaa, eōxō reteafono ē ifixii efe ĩpaxanō eamāi Ifofamiskē. <sup>25</sup>Askatari fatora fetsa nōko mai anoax afara ichapayakōi ikatsaxakī mā naax aya katiroma. Ea Ifofayamax koriya ifiakatsaxakī Epa Nios ano katiroma. Akka afama mishtifoya iyopaofinixakī nā omiskōipakenakafo mēra kaax anā

aya itiroma. Āfe afarafori Nios inātiroma afe ipaxakī. <sup>26</sup>Akka fatora fetsa eō rāfikī ēfe meka sharari yoikaspaito, ēri aō rāfikōixii ē yoikī iskafaxii: ‘Ē na yora ōimisma,’ ē faxii. Ēfe sharafoya mē oax ēfe Epa sharafoyari ē oxii, ēfe ājiri sharafori efe fotopakefōfāxikani. <sup>27</sup>Ē mato pāraima, fatora mā fetsa nayoxoma nono efe iyoxō ēfe Epa xanīfo finakōia mā ōiyoxii,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús āfe femānā fetsa keskara ini,**  
**fafekōini. Āfe rapatiri oxokōi ini**  
(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

<sup>28</sup>Askata ocho nia mā finōano ato yoikī keyota, Jesús māchi keya māpefaini arixō Apa Nios kīfikai. Āfe ina tres iyoni. Santiago iyota Juan iyota Pedro iyota ato fani. <sup>29</sup>Apa Nios kīfiaino, āfe femānā fetsa keskara ĩtani. Āfe rapati oxokōi ini fafekōiyanā. <sup>30</sup>Akka nāno feronāfake rafe akiki nokokanax afe mekanifo. Mā nafianixakī Moisés fe Elías inifo. <sup>31</sup>Nā rafeta chaxapakefōfānifo. Mā fotokanax Jesús fe ketaxamei nikaxō yoinifo nā Jerusalén anoax Jesús omiskōixiai reteafono. <sup>32</sup>Nāskata Pedronō Santiagonō Juannō oxapaiifikakī oxatenekōinifo. Jesús fafekōiaino ōinifo nā feronāfake raferi ōinifo Jesús fe niafāfe. <sup>33</sup>Mā Moisés fe Elías Jesús makinoax foaifono, Pedro yoini: “Ifo, sharakōi ano nō oa. Nono nō tapas fanō, tres fakī. Mia fetsafaxota Moisés fetsafaxota Elías fetsafaxota nō fanō,” fani. Akka Pedro tāpinima a yoiai keskara shināfenokōini. <sup>34</sup>Pedro mekai askaino ato kōinī maipakefōfāni. Ato kōinī maipakefōfānaito ōikani ratekōinifo. <sup>35</sup>Nā kōi mēranoax mekai iskaito nikanifo: “Nafi ēfe Fakekōikī ē aō noikōi. Nāskakē nikasharakōikāfe,” ixō yoiaito nikanifo. <sup>36</sup>Mā mekai askai

nishpatanaino, Jesús ares nikē òinifo. Akka tsoa yoitama ares fisti āto òiti mēraxō shinānifo. Nāskaxō tsoa yoinifoma nā òiafo keskara.

**Jesús feronāfake naetapa  
niafaka chaka pōtaxoni**  
(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

<sup>37</sup>Pena fetsa māchi keya ariax mā Jesús aōxō tāpimisfo fe fotoano, yōrafā rasi akiki fenifo òipaikani. <sup>38</sup>Nānoxō yōrafā rasi mēraxō yora fistichi fāsikōi Jesús yoini: “Ifo, ēfe fake ea òixoniyope. Nā fisti ēfe fakeki. <sup>39</sup>Niafaka chaka a mēra nanexō, fāsikōi fiisimamiski, mesta mesta imayanā āfe axfapari fākok potamamiski. Chakakōi famis a makinoax tsekeaspayanā. <sup>40</sup>Akka mī inafō mē yoia ēfe fake makinoa niafaka yōshi chaka potakāfe ē ato fafiaino akka tsōa atiroma,” fani.

<sup>41</sup>Askafaino Jesús kemani: “iOoa! Mākai ea tāpisharama. Mā afara shināmis. Akka afetiākai ē matoki onima. Āfetiākai mā ea tāpimē?” Jesús ato fani. Nāskaxō yoini: “Niri mī fake ea efexōfe,” Jesús apa fani. <sup>42</sup>Nāskata āpa Jesús ano efeaino, nā fake nīafaka fia kekēfofā anā nāmā potani, anā ea ea imapaikī. Akka Jesús fāsi mekainākafā iskafani: “Nīafaka mī chaka chakakōikī, nā feronāfake makinoax tsekekaitāfe,” fani. Nāskax nā feronāfake sharakōi ĭtani. Nāskaxō apa ĭnāni. “Nakīa mī fake,” fani.

<sup>43</sup>Askafaito òikani āa ranā yoinānifo: “Aira, Niospa afama mīshti atiro,” ikanax āa ranā yoinānifo.

**Anā Jesús ato yoini: “Chipo ea  
retexikani,” ixō**  
(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Jesús nā feronāfake sharafaito òikaxō shināifono, Jesús aōxō tāpimisfo yoini, <sup>44</sup>“Ē mato yoiaito nikakōisharakāfe,

shināmakikākīma. Fetsafāfe ea ato achimaxikani kiki,” ixō ato yoini. <sup>45</sup>Akka tsōa tāpinima a ato yoiai keskara Niospamāi ato shinā mēraxō ato shinātima faino. Nāskai ranonifo Jesús yōkapaikani ato xafakīa yoipanā.

**“Akka, ĩtsoakaimē sharafinakōia?” inifo**  
(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

<sup>46</sup>Nāskata chipo aōxō tāpimisfo āa ranā feratenānifo, “Akka, ĩfato nō fetsa sharafinakōimē?” ikanax. <sup>47</sup>Nāskaxō a aōxō tāpimisfāfe shināifo keskara mā Jesús tāpixō fake yome ifixō chishtoinifōfāni. <sup>48</sup>Nāskata aōxō tāpimisfo yoini: “Akka fatora fētsa ēfe aneōxō na fake yome noikī nāatori ea noisharakōi. Nā ea noisharaito ea fisti noima, nā ea nīchiniri noisharai. Akka fatora mā fetsa āto ina keskaraxō mā yorafo shara faa, nāfi sharafinakōiakī,” ixō Jesús ato yoini.

**Fētsa noko noikaspatama noko sharafai**  
(Mr. 9.38-40)

<sup>49</sup>Ato askafaito Juan yoini: “Ifo, mā nō òia oa feronāfake fistichi mī aneōxō niafaka chaka potaito. Nāskakē, ‘Askafayamafe,’ nō faa. ‘Mī nofe rafemismaki mī niafaka chaka yorafo makinoa potatiroma,’ ixō nō yoia,” fani.

<sup>50</sup>Askafaito Jesús kemani: “Askafayamakāfe, noko chakafatama, noko sharafai askara sharaki,” fani.

**Jesús Santiago yafi Juan mekatima fani**

<sup>51</sup>Mā chaima Jesús Apa Nios ari nai mēra kaino tsōakai nētefatiroma ini māmāi tāpikē a Jerusalén anoax noko nāxoxiai Apa Niospa yoiyoni keskai.

<sup>52</sup>Nāskaxō fetsafo rekē nīchini, mā fokaxō pexe rasi Samāria anoxō ĩtipinīsharafaxonōfo a nokoikai anoxō. <sup>53</sup>Akka samāritanōfāfe ato ifikaspanifo, māmāi tāpikaxō Jerusalén anoamāi

foaifono. <sup>54</sup>Ato askafaifāfe a aōxō tāpimisfo rafeta Santiago feta Juan ōinifo. Nāskaxō yoinifo: “Ifo, mī noko yoife nō atoōxō Epa Nios kifinō na pexe rasi anoafō nai mēranoax chii pakeki ato kooakī mitonō,” ixō yoinifo. <sup>55</sup>Akka Jesús anā ato yoini: “Anori shināyamakāfe. Mā shināi keskara ē shināimakai,” ixō ato yoini. <sup>56</sup>Askafata pexe rasi fetsa ari fonifo.

**A afe fopaimisfoōnoa Jesús ato yoini**  
(Mt. 8.19-22)

<sup>57</sup>Fāi foaifono feronāfake fistichi Jesús yoini iskafakī: “Ifo, ēri mefe kapai nā mī kai ari ēri mefe kafāsaxiki,” faito, <sup>58</sup>Jesús kemani iskafakī: “Maxoteneroa kiniya, peyafori naayafō. Akka ēkai pexeyama,” fani. <sup>59</sup>Nāskaxō Jesús anā feronāfake fetsa yoini: “Efe kafe,” faito, akka nāato kemani iskafakī: “Ifo, ea manayofe ēfe epa naito ē maifayotanō,” faito, <sup>60</sup>Jesús kemani: “Askakīma ea Ifofafe. Akka nā ea Ifofaafāfema yora nakē maifatirofo. Akka mī efe koofe ēfe Epa Nios xanīfoōnoa ato yoifofāsafaxiki,” fani. <sup>61</sup>Akka anā fētsari yoini iskafakī: “Ifo, ē mefe kapai, akka ea manayofe ēfe pexe ano kaxō ē ato yoisharayotanō,” faito, <sup>62</sup>Jesús kemani iskafakī: “Akka fētsa ea yonosharaxofiakī a apaoni keskara nā aki, askara yorakai itipinīsharama. Nāskakē ēfe Epa Nios xanīfo ano katiroma,” ixō Jesús yoini.

**Jesús setenta y dos yorafo nīchini pexe rasi ano fotanōfo**

**10** <sup>1</sup>Nāskata Jesús anā setenta y dos yorafo katoni. Nāskaxō rafe rasi faxō ato nīchini nā pexe rasifo mēra fanīma mīshti fotanōfo chipo akairi atoki kaxiki. <sup>2</sup>Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Yora ichapafāfe ea nikayamafiaifono ichapatoma ea

yonoxokani eōnoa ato yoikakī. Nāskakē mā Epa Nios kifikāfe a yonoxomisfo katonō eōnoa ato yoinōfo. <sup>3</sup>Akka mā fotakāfe, ē mato nīchikai yora chakafo mēra nāfāfe mato chakafapaikani. Oa chaxo poomānā pipaitiro keskafakī, matori askafapaikani eōnoax mā isharafiakē yora chakafāfe mato chakafapaikani. <sup>4</sup>Ato mēra kakī mato forosa foyamakāfe, mato koriri foyamakāfe, mato sapatōri foyamakāfe. Fokakī yorafo finōfāikakī nēteax ato fe mekakakīma. <sup>5</sup>Pexe fetsa mēra ikixō taefakī ato yoisharakāfe iskafakī: ‘Niospa mato sharafanō mā isharakōinō,’ ixō ato yoikāfe. <sup>6</sup>Akka nā pexe mēra ika fetsa isharakōikē nā Niospa shara fakōini. Akka a mā ato yoiāi keskara nikakaspafono Niospa ato inimamaima. Nāskakē fenokani. Akka mā ato yoiāi keskarakōinoax mā afaa fenoima. Epa Niospa mato sharafakōini. <sup>7</sup>Nāskata pexe rasi mēra nokoax pexe fetsa mēra oxayamakāfe. Nā mā nokoā anoxō mato pimayanā mato ayamanaifono pikāfe. Akka Niosxō yonomisfo nā afara yopaifo ato inātirofo. Nāskakē pexe fetsafo mēra iki foa foayamakāfe. <sup>8</sup>Mā nokoaito pexe rasi anoxō mato ifiyanā mato pimaifono pikāfe. <sup>9</sup>Nānoxō a isinī ikaifo eōxō ato sharafakāfe, iskafakī yoianā: ‘Epa Nios xanīfo finakōi afe yorafo ikixikī mā chaimashta oi,’ ixō ato yoikāfe. <sup>10</sup>Akka pexe rasi ano mā mā nokoano anoxō mato ifikaspafono, anoax tsekekāikī ato iskafakāfe: <sup>11</sup>‘Nā mato pexe rasi anoax nōko tae ano mapo nēano, nō taa taa akano anā nōko neima. Nāskarifiakī mā noko nikakaspaino māto chaka nōko neima, māto nei. Akka shināsharakāfe Nios xanīfo māto Ifo ipai mā chaimashta matoki oi kiki,’ ixō ato yoikāfe. <sup>12</sup>Akka ē mato yoi, nā omiskōiai nokoaitīa, na pexe rasi anoā



ato omiskōimaniyoi nā Sodoma anoafō ani keskafakī finōmainīfōfā ato omiskōimakī finakōiyoi,” ixō Jesús ato yoini.

**Pexe rasi anoxō Jesús nikakaspanifo**

(Mt. 11.20-24)

<sup>13</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “iOoa! Corazin anoafāfe Betsaida anoafō fe mā omiskōifinakōixii. Akka Tiro anoxō Sidón anoxori nā ē mato ōimana keskara, ē ato ōimanano āto chaka xatekaxō Epa Nios Ifofakeranafo. ‘iOoa! Nō afara chakafamiskī iskaratīa nō anā Nios Ifofai,’ iyanā rāfikaxō āto rapati chapo safekaxō chii māpo raish akeranafo fetsafāfe ato ōinōfo. <sup>14</sup>Akka Niospa Tiro anoafō yafi Sidón anoafori ato omiskōimafiakī ato omiskōimasharaima, akka matoroko omiskōimakī finakōixii. <sup>15</sup>Akka, ōnō Capernaúm anoax nō nai mēra kai Epa Nios ari ixō mā shināimē? Maa. Nā omiskōipakenakafo mēra ē mato potaxii,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>16</sup>Nāskata Jesús anā aōxō tāpimisfo yoini: “Nā mato nikaifāfe, eari nikasharakani. Akka nā mato nikakaspafāfe, eari nikakaspakani. Nā ea nikakaspafāfe nā ea nīchiniri ēfe Epari nikakaspakani,” ixō Jesús ato yoini.

**Anā fenifo setenta y dos feronāfakefo Jesús ato nīchitano**

<sup>17</sup>Nā setenta y dos feronāfakefo anā fenifo, inimakōiyana. Mā fēkaxō iskafakī yoinifo: “Ifo, niafaka chakafāfe noko nika mī aneōxō yorafo makinoa nō potaino,” faifono, <sup>18</sup>Jesús ato kemani: “Ēje, mē ōia Satanás nai mēranoax pakeaito oa kana piishikai keskara. <sup>19</sup>Ē mato ēfe shara inā, ēfe sharaōnoax mā kaito rono feta nīfo mato chachiyamanō. Nāskaxō nā noko

noikaspamis Satanás chaka mā finōkōinō, mato afeskafanōma. <sup>20</sup>Akka inimayamakāfe niafaka yōshi chaka potax. Akka mā nai mēraxō Epa Niospa mātō anefo āfe kirikaki keneaki, nā sharafinakōia,” ixō Jesús ato yoini.

**“Ekeki fekāfe ē mato shināmasharanō,”**

**ixō Jesús ato yoini**

(Mt. 11.25-27)

<sup>21</sup>Ato askafata, Jesús Apa Yōshi Sharaōnoax inimakōikī yoini iskafakī: “Epa Niosi, keyokōi nai mēranoafoya nono mai anoafō mī āto Ifo. Mī sharafinakōia. Akka atirifāfe kirika kene tāpifikaxō mia Ifo fakaxoma. Iskafakī shināmisfo: ‘Tsoa fetsakai noko keskarama, nō tāpikōia,’ ixō shināmisfo. Akka nāfo mī meka mī ato tāpimanima. Akka nā kirika kene tāpikaxoma mia Ifofaifono nāfo mī meka shara mī ato tāpimani, nā mī fichipaiyai keskafakī. Nāskakē ē mia aicho fai,” ixō yoini. <sup>22</sup>“Ēfe Epa Niospa a tāpia keskara eari keyokōi tāpimani ēmāi āfe Fakekē. Akka tsōakai ea tāpiama, ēfe Epa fistichi ea tāpikōia. Nāskarifiakī tsōa ēfe Epa tāpiama, akka eres fisti ē tāpia. Akka nā fetsafori ē ato tāpimanaino nāfāferi Epa Nios tāpitirofo,” ixō Jesús ato yoini. <sup>23</sup>Anā aōxō tāpimisfoki oxō ato fisti yoini: “Nā mā ōiai keskara ōikanax fetsafori inimakōikani. <sup>24</sup>Akka ē mato yoi, Niospa meka yoimisfo feta xanīfofōfāfe nā ē mato yoiai keskara ōipaififikakī ōipaonifoma. Nā mā nikai keskarari nikapaififikakī nikapaonifoma.”

**Meka fetsafaxō samāritanō sharaōnoa**

**Jesús ato yoini**

<sup>25</sup>Feronāfake fisti a Moisés yoikī kirika kenei keskara ato tāpimamis Jesús fe mekaikai kani. Jesús ea kemaimākai ixō yōkaikai: “Ifo, ėē afeskatiromē Nios fe ipaxakī?” ixō

yōkaito, <sup>26</sup>Jesús kemani: “Akka, ¿a Moisés keneni ano anexō mī ōimismamē afaa ikamākī?” faito, <sup>27</sup>a Moisés keneni tāpiato kemani iskafaki: “Nōko Ifo Nios noikōikāfe nōko ōititfoyaō nōko yōshi sharafoyaxori nōko kerex sharafoyaxō nōko māpori shināsharakōikāfe, askatari a mia chaima nikari noisharafe a mīa mī noimeai keskafakī ixō Moisés keneni,” faito, <sup>28</sup>Jesús kemani: “Mī ea kemasharakōia, mī askafai mī Nios fe ipaxatiro,” ixō Jesús yoini.

<sup>29</sup>Akka nā Moisés keneni ato tāpimamisto shināni, mī isharakōimisra ea Jesús fanōra ixō. Nāskaxō Jesús yōkani: “Akka, ¿tsoamē ea chaima nika?” faito, <sup>30</sup>Jesús yoini: “Ē mia yoinō mī tāpinō. Feronāfake fisti Jerusalén anoax Jericó ari fāi kaito, yometsofāfe achikaxō rapati fīanifo. Nāskakē seteketsakata nasharakēma fai kesemē rātafainifo. <sup>31</sup>Nāskano nā ato Nios kīfixomisri nā fai fistichi kani. Akka kakī ōia fai kesemē rakakē ōifikī tanafainima. <sup>32</sup>Nāskano feronāfake fetsa levita arifi okī ōia rakakē ōini, nāatoro kakī finōfaini. <sup>33</sup>Akka feronāfake fisti Samāria anoax nā fai fistichi akairi chipo kakī, mā fichixō aō noikōikī shināköini. <sup>34</sup>Nāskata akiki kaxō, a āfe tsefeto ano xini yafī uva ene osixō aō tereaki fetsani. Nāskaxō taxta fakī fetsaxō, āfe kamayo kamaki tsoainīfōfā iyoni, pexe mēraxō kexeshiyoni.

<sup>35</sup>Nāskata pena fetsa nā feronāfake samāritanō āfe kori exe rafe tsexaxō nā pexe ifo kopifani iskafakī yoiyanā: ‘Na feronāfake ea kexexōfe. Mī kexesharakē ē mia anā kopifaiyoxikai,’ ixō yoini.

<sup>36</sup>Akka na feronāfake tresnoa ē mia yoipai. Akka, ¿fato aō noikōinimē na feronāfake omiskōiai, a noko chaima nika nō noitiro keskafakī?” ixō yoikaito, <sup>37</sup>a Moisés keneni tāpiato kemani iskafakī: “Nā noikōiaito akiki kaxō

sharafani,” ixō yoiaito, Jesús iskafani: “Mīri ato noikī askafafe,” fani.

#### Marta feta María pexe ano Jesús kani

<sup>38</sup>Nāskata Jesús fāi kai pexe rasi mēra nokoni, nāno kēro āfe ane Marta ika ini nāato āfe pexe ano ifini. <sup>39</sup>Akka nā Marta āfe chiko fistiya ini, āfe ane María. Nā María Jesús nāmā tsaoni a Jesús yoiai keskara nikakōixikī. <sup>40</sup>Akka Martakai nikanima. Pīchani Jesús pimapai. Nāskakē Jesúski kaxō yoini: “Ifo, ¿ea mīa shināimamē eres fisti ē pīchai ēfe chikokai efeta akima? Ea yoixōfe efeta anō,” faito, <sup>41</sup>akka Jesús kemani: “Marta, mī fekaxtei afarafo shināi. <sup>42</sup>Akka nā sharafinakōia María nikakōishara. Nāskakē ēfe meka shara nikaito tsōa xītitiroma,” ixō Jesús yoini.

“Epa Nios kīfikī iskafakāfe,”

ixō Jesús ato yoini

(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

**11** <sup>1</sup>Pena fetsa Jesús Apa Nios kīfini. Mā kīfikī xateano aōxō tāpimis fistichi yōkani: “Ifo, afeskaxō Epa Nios nō kīfitiromakī noko tāpimafe, Juan aōxō tāpimisfo tāpimani keskafakī,” faito,

<sup>2</sup>Jesús yoini: “Akka mā kīfikī iskafatiro:

Epa Niosi, mī fisti sharafinakōia. Keyokōichi mia Ifofanōfo mī ato xanīfo finakōia inō ato īkisharakōipakexakī. <sup>3</sup>Nā pena tii a nō piyai noko ināfafāife nō afaa yopayamanō. <sup>4</sup>A noko chakafaifo nō ato raefa keskafakī nōko chakari noko soaxōfe. Satanás noko afara chakafamapaiiaito nokoki kematimafafe, ixō kīfikāfe,” Jesús ato fani.

<sup>5</sup>Nāskafata anā Jesús ato yoini: “Ōitsai, fatora mā fetsa mā yamayano, mato yama yamenakē kafanaino mātō

pexe ano kaxō mato yoikī iskafaino:  
 ‘Yamā, tres faxō ea yoa ināpe. <sup>6</sup>Mā ēfe  
 yama rama noi kiki chai inoax ēfe pexe  
 ano, ē afaayamaki afaa ē pimatiroமாகি,  
 ixō mato yōkaito, <sup>7</sup>kemakī mātō pexe  
 mēraxō mā iskafatiroma: ‘Ea  
 fekaxtefayamafe. Ēfe pexe fepoti  
 fetaoxikakī ēfe fakefo fe ē oxaki. Finixō  
 ē mia afaa inātiroma,’ ixō mā yoitiroma.  
<sup>8</sup>Ē mato yoi, fininākafā afara āfe yama  
 inākasafikī inātiroma fekaxtefaito nā  
 fichipaiyai tii.

<sup>9</sup>“Nāskakē ē mato yoi, afara fichipaiyki  
 Epa Nios yōkakāfe mato ināi kiki. Fena  
 fenakākīma manakāfe nā Epa Niospa  
 mato ināitīa. Nāskakē Epa Nios  
 kififafāikāfe mā kifiaito mato ināi kiki.  
<sup>10</sup>Akka nā yōkai Epa Niospa afara shara  
 ināxii. Nāskarifiakī fētsa afara shara  
 fenaito Epa Niospa fichimatiro.  
 Nāskarifiakī fētsa Epa Nios kifiaito  
 ināsharakōixii.

<sup>11</sup>“Akka, ĩfatora fētsa mā āto epaxō  
 mātō fakefo mā rono ato inātiromē  
 mato foe yōkaito? Maa. Mākai mātō  
 fake mā askafatiroma. <sup>12</sup>Mātō fake mato  
 takaranā too yōkaito, ĩnifo mā  
 inātiromē? Maa. Mākai mātō fake mā  
 askafatiroma. <sup>13</sup>Akka, mā chakafixō  
 mātō fakefo kexesharaxō afara sharafo  
 mā ato inātiroma. Nāskarifiakī Epa Nios  
 nai mēra ikato āfe Yōshi Shara mato  
 ināsharakōixii mā yōkaito,” Jesús ato  
 fani.

**Yora fetsafāfe, “Jesús niafakaōxō ato  
 sharafaira,” fanifo**

(Mt. 12.22-30; Mr. 3.20-27)

<sup>14</sup>Nāskata Jesús niafaka yōshi chaka  
 potani feronāfake makinoa  
 mekamamismo. Mā a makinoax  
 niafaka tsekeano, nā mekamismo  
 mekainikafani. Mā mekaito ōikani,

“iKee! Ōikapo, mā mekai,” yorafo iki  
 fetsenifo. <sup>15</sup>Akka atirifāfe yoinifo  
 iskafakakī: “Na Jesús nā niafaka  
 chakafāfe āto xanifoōxō nā Beelzebūxō\*  
 ato makinoa niafaka yōshi chakafo  
 potai,” ikanax yoinānifo.

<sup>16</sup>Fetsafāferi chakafamapai kakī  
 yoinifo iskafakakī: “Nios feta nai  
 mēraxō afara fetsafo noko ōimafe,”  
 faifono, <sup>17</sup>akka Jesús tāpini a shināifo  
 keskara. Nāskaxō ato yoini: “Keyokōi  
 mai tio anoax āa ranā retenākani  
 keyotirofo. Nāskarifiyai pexe fisti mēra  
 ikanax āa ranā noikaspa faatanākani  
 paxkanātirofo anā ano fistikai tsoa  
 itiroma. <sup>18</sup>Nāskarifiakī Satanás āfe yōshi  
 chakafo potaxō anā afaa afeskafatiroma.  
 Akka āfe yono keyoano anā āfe yōshi  
 chaka afe itiroma. Nā ē mato yoi, akka  
 mā yoikī iskafai: ‘Satanás yōshi  
 chakaōxō niafaka potai,’ mā ea fai.  
<sup>19</sup>Akka askafiano, akka, ĩtsōa āfe shara  
 mātō inafō nāno niafaka chakafo  
 potamisfomē? Nāskakē atoōxō mā  
 tāpitiro akka mā eōnoa  
 shināsharamismo. Akka Niosxō mātō  
 inafāfe niafaka potamisfo. <sup>20</sup>Akka ē  
 niafaka yōshi chakafo potatiroma Niospa  
 Yōshi Sharaōxō ato makinoa. Nāskakē  
 mā tāpitiro a Niospa atoki nīchiai mā  
 nokoano. Nāskakē yorafāfe ea  
 Ifofasharakōixikani.

<sup>21</sup>“Akka feronāfake mitsisipakōichi  
 marayaxō āfe pexe kexekōiano tsōa āfe  
 afaa fiatiroma. <sup>22</sup>Akka fetsa nā mitsisipa  
 finakōia oxō achixō metexkere axō āfe  
 afarafo fiaitokai anā afeskafatiroma.  
 Nāskax paxkanāi fetsetirofo.

<sup>23</sup>“Akka fetsa efe rafekaspakī ea  
 chakafai. Nāskakē nāfāfe fetsafo ea  
 Ifofamakaspakani ato paxkanā fakani  
 Epa Nios Ifofayamanōfo,” ixō Jesús ato  
 yoini.

\* 11.15 Satanás āfe ane fetsa Beelzebū.

**Anā niafaka chaka yoraki nanetiro***(Mt. 12.43-45)*

<sup>24</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Ē mato yoinō mā tāpinō. Niafaka chaka feronāfake makinoax tsekeax tsōa istoma ano kafāsatiro anoxō tenepai. Akka anoxō tsoa fichiamax niafaka chakata anā shinātiro iskakī: ‘A ē anoax tsekeita ano anā kapa,’ ixō shinātiro. <sup>25</sup>Mā kaxō ōia nā feronāfake nā pexe xaki mēra mātsomea keskara sharakōi ōitiro itipinīsharakōia. <sup>26</sup>Nāskakē nā nīafaka afe niafaka siete efetiro nā chakafinakōiafo, nāfo nā feronāfake mēra iki fetsenō. Nāskakē nā feronāfake chakafinakōia itiro a iyopaoni keskarama.”

**Niospa meka nikakani  
inimasharakōitirofo**

<sup>27</sup>Nāskata Jesús anori ato yoiaino kēro fistichi yorafā rasi mēraxō fāsikōi yoini iskafakī: “Mī efa mikiki inimakōi mia fake fixō mī yome pishtakē mia chocho amayanāmāi mia pexkoax,” ixō fāsikōi yoiaito, <sup>28</sup>Jesús kemani: “Akka nā Niospa meka nikasharakōiai nāfi inimai finasharakōi kiki,” ato fani.

**Yora chakafāfe Jesús yōkanifo: “Tsōa  
atiroma keskara noko ispafe nō mia  
chanīmara fanō,” ixō yōkanifo***(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)*

<sup>29</sup>Yorafā rasi Jesúski feafono anā ato yoini iskafakī: “Na keyokōi yorafo chakakōifo. Tsōa atiroma keskafakī ē afara afeskarafanō ōipaikani ea Niospa nīchiamākī tāpīxīkakī. Akka a keskara ōipaifīkakī ōikanima. Nā Jonás ini keskara fisti ōixīkani. <sup>30</sup>Akka Epa Niospa Jonás Nínive pexe rasi ano nīchini āfe meka shara ato tāpīmatanō Epa Nios Ifofanōfo mā āto chaka xatekaxō. Nāskarīfiakī Epa Niospa ea

nīchia na yorafā rasi āfe meka shara ē ato tāpīmanō. <sup>31</sup>ĀMā shināimamē nā kēro xanīfo chai inoax kani Salomón tāpīsharakōiano nikaikai? Akka mā kai ea nikamisma ē Salomón finōkōifiano nono efe ifīaxō. Akka nā Niospa yorafo keyokōi ichanāfaitīa ato yoipakexii fatofori afe ipanakafo makī, fatofori a omiskōipakenakafo mēra fokanimākai. Nāskaifono nā kēro xanīfo Salomón nikaikai chai inoax kanito mato yoikī iskafaxii: ‘Mā chakakōifo mā Jesús nikakaspamis,’ ixō mato yoixii. <sup>32</sup>ĀMā shināimamē nā Nínive anoafāfe Jonás Niospa meka ato yoiaito anā Nios nikakōinifo? Akka mā kai ea nikamisma ē Jonás finōkōifiano nono efe ifīaxō. Akka nā Niospa yorafo keyokōi ichanāfaitīa ato yoipakexii fatofori afe ipanakafo makī, fatofori a omiskōipakenakafo mēra fokanimākai. Nāskaifono nā Nínive ano ipaonīfāfe mā āto chaka xatekaxō mato yoikī iskafaxīkani: ‘Mā chakakōifo mā Jesús nikakaspamis,’ ixō mato yoixīkani,” Jesús ato fani.

**“Nōko ōiti sharakē nō shināsharakōitiro.****Akka nōko ōiti chakakē nō  
shināsharatiroma,” ixō Jesús ato yoini  
(Mt. 5.15; 6.22-23)**

<sup>33</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Akka tsōa rāpari otaxō tsōa istoma tsāotiro. Askatari tsōa kesho fepotiro. Askatamaroko fomākīa tsāotirofo chai chaxasharakōikē a mēra ikiaifāfe ōinōfo. <sup>34</sup>Akka māto afama mīshītifo noikī mā shināfāfāini. Akka nōko fero rafeta nā rāparinī chai chaxai keskarakē, nōko yora shara itiro. Nāskarīfīa nōko fero sharano nō xafakīa ōisharatiro. Nāskatari nō isharakōitiro. Akka nōko fero chakakē nō ōisharatiroma, fakīshkōi itiro. <sup>35</sup>Akka ōisharakāfe mā Epa Nios shināi

xafakĭa ifiaxō āfe meka kachikiri faxō mā anā shināsharatiromaki, fakish keskara mā itiro. <sup>36</sup>Akka mā xafakĭa isharakōiano, mĭto ōiti mĕra oa fakish keskara itiroma. Mā xafakĭa shināsharakōitiro rāpari otaxō mato xafakĭa chaxa keskara shara mā itiro,” Jesús ato fani.

**Jesús ato yōani fariseofoya a Moisés yoini keskara ato tāpimamisfo**

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

<sup>37</sup>Mā Jesús ato yoikĭ xateano fariseo fistichi iyoni āfe pexe ano pikĭxikĭ. Nāskakĕ Jesús āfe pexe mĕra ikikainax mĭsa ano tsaoni. <sup>38</sup>Akka nā fariseo shināni Jesús mechokomeyamaito āto xinifāfe yoipaonifo keskai. Akka taeyoi mechokomepaonifo, chipo pixikakĭ.

<sup>39</sup>Akka nōko Ifāfe Jesús mā tāpixō yoini askara shināito: “Mā fariseofo mechokomesharafixō, akka mĭto shinā mĕraxō afara sharafo mā shināima.

Yora fetsafo mā noima, afara fetsa fetsatapafō noikĭ mĭto shinā mĕraxō afara chakafo mato mĕra fospikōia.

<sup>40</sup>Akka mā anorima shināmis. ĽMā tāpĭamamĕ tsōa nōko yora femākĭa onifata, nōko ōiti mĕrari onifanimĕ?

<sup>41</sup>Nāskaxō a yora afaamaisfo afara ato inākāfe. Mā askafakĭ yorafo mā ōimatiro mĭto ōitinĭ mā Nios shinākĭ. Nāskax mā isharakōitiro, Nios matoki inimanō. Nāskaxō a Niospa mato amapaiyai keskara mā atiro.

<sup>42</sup>“iOoa, fariseofāfe! Mĭto afarafo atiri mā Nios ināmis. Mĭto fanafori atiri mā ināmis. Askafixō mā fetsafo mā ato shināmisma, askatari mā ato sharafamisma. Askatari mā Nios noikōiama. Akka nā mĭto fanafō mā Nios ināmis keskafakĭ fetsafori noikōikāfe Niosri noikōiyanā.

<sup>43</sup>“iOoa, fariseofāfe! Ichanāti pexe anoax tsaoti sharakōi ano mā tsaopaimis

noko ōisharanōfora ikax. Askatari yorafāfe noko finōkakĭ noko yoikōisharanōfora ikax.

<sup>44</sup>“iOoa! Māfi nā yora naa keskarafofōkĭ. Nā yora maia ano kaxō nō pisi xetetiroma keskarafo mā oke mĕra pisifiano. Nāskarifiakĭ mĭto ōiti chakafiano mato ōikakĭ sharara mato famisfo,” ixō fariseofo Jesús yoini.

<sup>45</sup>Jesús ato askafaito, a Moisés yoikĭ kirika keneni keskara ato tāpimamisto kemani iskafakĭ: “Maestro, anori mĭ yoikĭ nokori mĭ ĭchayanā yoi,” faito, <sup>46</sup>akka Jesús yoini: “iOoa a Moisés yoikĭ kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe! Akka mĭto kaifofo yoikĭ mā iskafamis: ‘Moisés keneni keskara nikakōikāfe,’ ixō mā ato yoifikĭ akka mĭri nikasharakōimisma. Askatamaroko a Moisés yoini keskara finōmainifōfā mā ato yoimis mato nikakanax askanōfo. Nā mā ato yoiai keskara apaifikakĭ tsōa atiroma. Akka mĭri mā ato afaa axomisma.

<sup>47</sup>“iOoa! Māfi nā Niospa meka yoimisfo maiafo anoxō mā afarafo onifamiski ato shināxikĭ. Akka nāfo mĭto xinifāfe retepaonifo. <sup>48</sup>Akka mā mā nikakĭ tāpikōia a mĭto xinifāfe apaonifo keskara. Akka mĭto xinifāfe ato retepaonifo. Akka a maiafo anoxō mā afarafo onifamis yorafāfe ōinōfo. Nāskarafo mā ato ōimani nā mĭto xinifāfe apaonifo keskara, mĭri ato fe ixō mā ato feta askafakerana.

<sup>49</sup>“Nāskakĕ Niospa atoōnoa tāpixō iskafakĭ yoini: ‘A ēfe meka yoimisfo yafi eōxō yonomisfo fetsa ē ato nichixii. Akka ranāri ato reteyanā ranāri ato omiskōimakani.’ <sup>50-51</sup>Nāskakĕ na yorafo iskaratĭa niyoafo Niospa ato omiskōimaxii atoōxō. Nā Niospa mai onifaki taefanitĭa Abel sharafiano āfe ōchi reteni. Nāskatari xinia fetsa finōmata a Niospa meka yoimisfo ato

retepaonifo. Nāskata chipokōi fakakī Zacaríasri retenifo. Nā Nios kīfiti pexefā chaimashtaxō koati mīsamāfā nakirafexō retenifo. Akka ē mato yoi na yorafo iskaratīa niyoafo Niospa ato omiskōimaxii atoōxō.

<sup>52</sup>“iOoa a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe! Niospa meka shara oa onea keskara mā faa yorafāfe tāpinōfoma. Mākai Niospa meka tāpisharama. Nāskaxō fetsafāfe nikapaifaifono mā ato nikatimafai. Nāskakē Niospa mato omiskōimakī finakōixii,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>53</sup>Ato Jesús askafakī yoiaino, a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo fe fariseofo akiki ōitifishkiki finakōinifo. Nāskakaxō fekaxtefayanā afara ichapakōi yōkanifo, <sup>54</sup>afara ato yoiaito nikakaxō yōaxikakī. Nāskakaxō yōkanifo xanīfofo yoipaikakī.

**Jesús ato yoikī iskafani: “Ato feparapaimis iyamakāfe,” ixō ato yoini**  
(Mt. 10.26-27)

**12** <sup>1</sup>Nāskakē yorafā rasi akiki fekanax ichanānifo. Shoiki fetsenifo yora ichapakōi māiyakanax. Nāskakē Jesús aōxō tāpimisfo yoikī taefani, ato iskafakī: “Ōisharakāfe fariseofāfe nafo sharafora noko fanōfora ikaxō mato anorima yoimapaikani kiki sharafoyamafikaxō. Nāfo feparamisapaimisfokī. Nāskakē māri ato keskara iyamakāfe.

<sup>2</sup>“Akka nā afara one yoifimisfono Niospa ato xafakīa kāimaxoxii, afarari fomāpaimisfono nāfori Niospa ato xafakīa kāimaxoxii.

<sup>3</sup>“Nāskakē a yora fetsafo fomāfai ares shināmisfo, nāfori Niospa xafakīa faxii. Nā pexe kene mēraxō pexe fepoti tserexō afara one yoimisfori, nāfori Niospa pexe kachiori ato xafakīa

kāimaxoxii keyokōichi tāpinōfo,” ixō Jesús ato yoini.

**Akka Nios fistiki nō mesetiro**  
(Mt. 10.26-31)

<sup>4</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Efe yorafāfe, ē mato yoi. Mato retepaifaifono rateyamakāfe. Akka māto yora nafaiaino māto fero mēsho naima kiki. <sup>5</sup>Akka ē mato yoi, toaki mā mesetiroma, atoki mesetamaroko Nios fistiki mesekāfe. Nāato noko retexō nōko fero mēsho nā omiskōipakenakafa mēra potatiroki. Nāskakē akiki mesekāfe.

<sup>6</sup>“Akka ē mato yoi mā tāpinō. Na cinco peya mīshtifo minixō mā kori ichapa fiima. Āfe exe rafes mā fii. Askatamaroko Niospa keyokōi peya mīshtifo noi. Atokai shināmakīnakama. Peya mīshtifo afaamafiakē Niospa ato noi. Keyokōi Niospa ato shināpakenaka. <sup>7</sup>Akka ē mato yoi, Epa Niospa māto foo fisti rasi mato tāpikakōia. Nāskakē rateyamakāfe. Nā peya mīshtifo kexesharamis keskafakī matori Epa Niospa kexesharakī finakōiakī,” ixō Jesús ato yoini.

**Akka atiri yorafāfe, “Jesús ēfe Ifora,” ea famisfo yorafāfe ferotaifi. Akka atirifāferi, “Jesús ēfe Ifomara,” ea famisfo**  
(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

<sup>8</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Akka ē mato yoi yorafāfe ferotaifi, ‘Jesús ēfe Ifora,’ ea faifono, ēri, ‘Nafo efe yorafo,’ ē ato faxii Epa Niospa āfe ājirifāfe ferotaifi. <sup>9</sup>Akka nā yorafāfe ferotaifi, ‘Jesús ēfe Ifomara,’ ea faifono, ēri Niospa āfe ājirifāfe ferotaifi, ‘Nafo efe yorafomara,’ ē ato faxii.

<sup>10</sup>“Akka Niospa Fake chakafakī mekafaifono Niospa ato chaka soaxotiro. Akka Epa Niospa āfe Yōshi Shara chakafakī mekafaifono Epa Niospa ato chaka soaxonakama.

11“Nāskata ichanāti pexefo ano mato iyoaifono, askayamakī xanīfofo ano mato iyoaifono, shināchakayamakāfe afeskaxō mā ato kemaimākai afaa mā ato faimākai. Epa Niospa mato shināmasharai kiki. 12Akka a mato chakafakī mekafaifono Epa Niospa Yōshi Sharapa mato shināmasharaino mā ato kemasharai,” ixō Jesús ato yoini.

### Yora afama mīshti ichapayax mesekōixii

13Nānoa fētsa Jesús yoini: “Ifo, ēfe ochi ea yoixōfe āfe afama mīshtifo ea paxkaxonō,” faito, 14Jesús kemani: “Efe yorashta, tsōakai ea nīchima ē ato yoinō āto afama mīshti paxkanānōfo,” ixō yoita. 15Nāskaxō anā yoini: “Mā kexemesharakāfe afarafo ato fichipaiyamakāfe, ayafixō finōmafāi fipaiyamakāfe. Nā nō yopaifo shināyamakāfe, afama mīshtiōnoaxkai nō isharatiromaki. Nōko afama mīshtifāfekai nōko ōiti noko inimamaxotiromaki,” ixō Jesús ato yoini.

16Nāskaxō anā meka fetsafaxō ato yoini: “Feronāfake fetsa afama mīshti ichapaya ini. Āfe tare ano yonosharaxō afama mīshti fanano ichapakōi ini.

17Nāskakē nā feronāfake afama mīshti ichapayato iskafakī shināni: ‘Āfe yonofō ē afeskafaimē? Fanīkai ēfe yonofō ē fatiroma,’ ixō shināni.

18Nāskaxō anā shināni: ‘Ēje, mē shinā ē afeskafaimākai. Nā ē ano afama mīshtifo famis ēfe pexe nasaxō anā efaafai, nāno ēfe fana fimifo mekexiki ēfe afama mīshtifofo. 19Nāskaxō ēfe shināmā ē shināi iskafakī: “Nē afama mīshti mekekōia nā xiniai tii rakakōikai pixiki, ayayanā inimasharakōiyanā.” ’

20“Nāskaito Niospa iskafakī yoini: ‘Mīkai afaa tāpiama. A na fakishi mī nai, akka, ĉna mī mekeafō tsoanā ikimē?’ fani. 21Nāskariatiro a yora afama mīshti

ichapaya ikatsaxakī Nios shinātama. Akka Niospa ōiaino anā afaya itiroma,” ato fani Jesús.

### “Epa Niospa āfe fakefo kexesharamis,” ixō Jesús ato yoini

(Mt. 6.25-34)

22Nāskata chipo Jesús aōxō tāpimisfo yoini iskafakī: “Ē anā mato yoisharanō. Ea nikasharakāfe. Shināchakayamakāfe. 23Akka a nō paitokai noko imasharatiroma. Askatari a nō safeatori nōko yora noko imasharaxotiroma. 24Shinākapo. Nā peyafāfekai afaa fanamisfoma, afarikai topimisfoma. Askatari afari mekemisfoma. Nāskafekē Epa Niospa ato pimamis. Akka Niospa nā peyafō finōmainifōfā matoroko kexesharakōimis. 25Nāskakē, ĉafeskakī mā shināchakaimē? A nō shināchakaitokai pena fisti noko anā nimatiroma. 26Akka afaa shināyamakāfe. A nō shināitokai noko nimatiroma. Nāskakē afaa shināyamakāfe.

27“Akka shinākapo afeskax charofo foaikamakī. Na charofāfe yonokanima. Askatari xapo toro atirofoma rapati faxikakī. Nāskakē ē mato yoi, na charofo sharafiano xanīfo Salomōn rapati sharafinakōi safefixō na charofo finōama. 28Akka Niospa nafefo shara mīshti onifasharafiano nō sepakī xateano natiro. Nāskaxō nō koofatiro. Akka charofo finōmainifōfā Niospa mato noikī mato rapati shara safematiro, mato kexesharaxō. Akka mā shināchakakī mā Nios chanimara fasharaima. 29Nāskakē shinākī iskafayamakāfe: ‘Ooa, ē afaa piimēti a ē paii keyoano, askatari ē afaa ayaima,’ ixō shināyamakāfe. 30Akka nā Nios Ifofaifāfema iskara shināmisfo. A paii fisti shinākata, a safepaiyaifori shināmisfo. Akka Epa Niospa mā mato

tāpia afarafo mā yopaito. <sup>31</sup>Nāskakē māroko Nios xanīfoōnoa shināfafāikāfe. Mā askaito afara shara Niospa mato ināxii kiki,” ixō Jesús ato yoini.

**“Epa Nios ika anoxō afara sharakōifo mato mekexona,” ixō Jesús ato yoini**  
(Mt. 6.19-21)

<sup>32</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Efe yorafāfe, rateyamakāfe, Epa Niospa mato kexesharaikiki. Akka Epa Niospa āfe afama mīshiti mato ināsharai inimakōikai mato ināsharai. <sup>33</sup>Māto afama mīshitifo minixō kori fiyokāfe. A yora afaamaisfo ato ināxikakī. Mā askaino Niospa nā ika anoxō mato afama mīshiti mekexona. Nāfokai keyonakama, tsoarikai yometsotiroma. Askatari nakaxari mato pīatiroma, Epa Niospamāi mato mekexonano. <sup>34</sup>Akka māto afama mīshiti shinākī nā fisti mā shināi. Akka mā Nios fisti shinākī nā fistiri mā shinākōitiro māmāi noikōikī. Nāskax mā afe isharpakexatiro,” ixō Jesús ato yoini.

### Īkisi itipinīsharakāfe

<sup>35</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Nāskakē itipinīsharakāfe māto rapati safesharakōita māto rāpariri ōtasharakōikāfe. <sup>36</sup>Nā āfe ifo yonoxomisto āfe ifo manatiro keskakāfe pexe fetsa ari kaax, āfiyatani oaino. Mā nokoaito āfe fepoti koshi fepexoxiki, mā nokoxō fepoti ramātoshaiino. <sup>37</sup>Nāskafono āto ifo atoki inimasharakōitiro, manasharakōiaifono. Akka ē mato yoikōi āto ifāfe mīsa ano ato tsāotiro atoki inimayanā. Nāskaxō ato pimatiro atoki inimasharakōiyanā. <sup>38</sup>Nāskakē inimasharakōitirofo āto ifomāi manasharakōikanax, yamenake kafanaino nokoaino, askayamai penanakī kafanaino nokoainori akiki inimasharakōitirofo. <sup>39</sup>Nāskakē māri nā

keskara tāpisharakāfe. Akka pexe ifāfe mā tāpixō afetia yometso nokoimākai ixō āfe pexe itipinīshara fatiro, a mēra ikiax yometsoyamanō. <sup>40</sup>Nāskarifiāi māri itipinīsharakāfe. Akka oimara ixō mā ea manayamaino ē matoki nokorisatani,” ixō Jesús ato yoini.

**Ina shara yafi ina chakaōnoa Jesús yoini**  
(Mt. 24.45-51)

<sup>41</sup>Nāskaito Pedro yōkani: “Ifo, ūnoko fisti meka fetsafaxō mī yoiamē, askayamakī keyokōi mī noko yoiamē?” ixō Pedro yoikaito, <sup>42</sup>Jesús kemani: “Mā tāpinō ē mato yoi afe keskaramākī ina shara āfe xanīfāfe āfe afama mīshiti kexemafaini mai fetsa ari kakī nā āfe pexe anoafō ato kexesharaxonō ato pimasharayanā, nā āfe xanīfo fena oyamaino. <sup>43</sup>Mā mai fetsa ari katani oxō ōitoshini a yonoxomisto mā yonoxosharakōiano. Nāskakē akiki inimakōini a yonoxomisri inimakōini māmāi yonoxosharakōiax. <sup>44</sup>Ē mato pāraima. Nāskaxō āfe xanīfāfe mā xanīfo imaxō āfe afama mīshiti kexexonō inātiro. <sup>45</sup>Akka nā āfe xanīfo yonoxomisto, ‘Ēfe xanīfo fena oimara,’ ixō shinākī, a yonoxomis fetsafo sēteketsani, kērofoya. Nā pāemisfo fe rafexō ato feta piyanā, askatari ato feta ayayanā, askatari ato fe pāeyanā. <sup>46</sup>Iskaratīa ēfe xanīfo oimara ixō manayamaino, nā pena fistichi āfe xanīfo nokofaiino mā nokoxō a yonoxomis omiskōimatiro, nā yora chakafo fomisfo mēra potakī.

<sup>47</sup>“Akka a yonoxomisto mā tāpia āfe ifāfe fichipaiyai keskara, nāskakē mā tāpifiax itipinīsharama, nāskakēri nikasharaima, nāskakē āfe ifāfe omiskōimayanā koshaketsatiro. <sup>48</sup>Akka a yonoxomis fetsa āfe ifāfe yoia keskara tāpixoma afara chakafakē āfe ifāfe omiskōimafiakī, omiskōimasharanima.



Nāskarifiakī Niospa fetsa ichapa tāpimaxō ichapari yōkaxii. Iskafakī a ē mia yoia keskafakī, ĩfetsafo mā mī ato tāpimasharamē? ixō yōkaxii. Akka fetsafo tāpimasharamano Niospa omiskōimakī tāpimaxii,” ixō Jesús ato yoini.

**“Akka atirifāfe ea chanīmara faifono, atirifāferi ea chanīmara fakanima,” ixō**

**Jesús ato yoini**

*(Mt. 10.34-36)*

<sup>49</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Ē keyokōi maifo tii anoā āto chaka xatemaniyoi ē oa. Atirifāfe ea chanīmara faifono, fetsafāferi ea chanīmara fakanima. Nā chanīmara faamafo Niospa ato omiskōimaxii. Ēfe Epa Niospa ea mai ano yonomanai keskara iskaratīa keyokōi shara ikerana. <sup>50</sup>Akka matoōnoax naxii ē oni. Akka ē nayoamax ē omiskōixii. Nāskakē ē omiskōifinakōita ē naxii. <sup>51</sup>Akka, ĩmā shināimē ē oni nono mai anoax eōnoax inimanōfo? Maa. Askarakaima. Akka ē mato yoi nā ea chanīmara faafāfe shara shināifono, akka a ea chanīmara faafāfema shara shinākanima, afara chaka shinākani. <sup>52</sup>Akka iskaratīa nā peXe fisti mēra cinco yorafo ikaxō anorisfo shinākanima, paxkanātirofo. Trespato nā rafe noikaspaifono, nā rafetari nā tres noikaspātirofo. <sup>53</sup>Apa āfe fake noikaspaino āfe fakefāferi āfe apa noikaspātiro. Āfe āfari āfe fake xotofake noikaspaino āfe fake xotofākeri āfe afa noikaspātiro. Askatari āfe fāfa yōxafāfe āfe fāfa naetafa noikaspaino āfe fāfa naetafari āfe fāfa yōxafo noikaspātiro.”

**Nai foiskī nō tāpitiro**

*(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)*

<sup>54</sup>Nāskata Jesús yorafo yoini iskafakī: “Nai foiski nai kōi ōikī nai choshtakē oi feira mā faino oi itiro. <sup>55</sup>Akka nā xini

oaima anorinoax nēfefā oaino, mā xiniaira mā fatiro. Chanīma, nāskatiro. <sup>56</sup>Akka māakai afaa tāpiama, mākōi mā kakamepaimis a mā yoiai keskara mā yoifikī mā chanīmara famisma. Mā nai foiskī mā yoisimis oi feira mā famis. Askara tāpifixō māakai a Niospa mato yoiai keskara mā chanīmara fapaima. Iskaratīa afara afeskarafaitokai mā tāpiama,” ixō Jesús ato yoini.

**Fētsa mia chakafaito raefarisafafe**

*(Mt. 5.25-26)*

<sup>57</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Akka, ĩafeskakī mā shara shināimamē a sharafinakōia? <sup>58</sup>Akka fētsa mato yoikī iskafaino: ‘Mī ea chakafaa. Ē xanīfo yoikai,’ ixō mato yoiaino, xanīfo ari kayoamano koshi raefakāfe. Akka mā askafayamaino nā xanīfāfe āfe sorarofō yoitiro nā sorarofāfe mato karaxa mēra ikimanōfo. <sup>59</sup>Ē mato paraima. Fētsa mato karaxa mēra ikimanano mā fena tseketiroma. Akka nā mā nimia kopifatīa mā tseketiro,” ixō Jesús ato yoini.

**Nōko chaka xatexō nā Jesús noko amapaiyai keskara fisti nō atiro**

**13** <sup>1</sup>Nāskaino yorafo Jesúsiki fokaxō yoinifo iskafakī: “ĩMā mī tāpiamē na Pilato yorafo ato retemanita Galilea anoafo yoinā retexaxō Nios kīfiti pexefā mēraxō Epa Nios ināifono āto imifo yoinānā imifoya osita?” ixō yoinifo. <sup>2</sup>Askafaifāfe Jesús ato yoini iskafakī: “ĩMā shināimē na Galilea anoax na feronāfakefo naitafo? ĩYora chakakōifo keskarakanax āto kaifo keskarakanaxma chakafinakōiax naitafo ixō mā shināimē? <sup>3</sup>Maa. Askarama. Akka māri māto chaka xateyamaxō mā Nios Ifofayamax nā ikaifo keskai māri mā narisatiro mato reteafono. <sup>4</sup>ĩAkka mā shināimē nā feronāfake

dieciochonoa atoki pexe keya áfe ane Siloé atoki pakeano nanifo? ¿Mā shināiraka: ‘Nāfo chakafinakōia nanifo Jerusalén anoafu keskaraxma,’ ixō mā shināimē? <sup>5</sup>Maa. Askarama. Chanīma ē mato yoi. Akka māto chaka mā xateyamaxō mā Nios Ifofayamax, māri mā omiskōipakenaka.”

**Meka fetsafaxō higuera fimimaisnoa  
Jesús ato yoini**

<sup>6</sup>Jesús meka fetsafaxō ato yoini iskafakī: “Feronāfake fistichi áfe tarepa higuera fana ini. Nāskax ōikai kani mā fimiyamākī, kaxō ōini fimimais ini. <sup>7</sup>Nāskakē yoini a tare kexemis. ‘Ōipo mā tres xinia afiax na fana higuera fimiyama. Ē áfe fimi fichipaifaino fimiyama. Ichakanō rerafe, ano fimi fetsa nō fananō,’ fani.

<sup>8</sup>“Akka ifāfe askafaino a tare kexexomisto kemani: ‘Ifo, na xinia fisti manayofe. Ē a nāmā orosharata ē mai tatsispo sharayonō. <sup>9</sup>Ōitsai, ē askafaano fimisharatirokī. Akka fimiyamaito mī ea reramanō,’ ixō a tare kexemisto yoini.”

**Jesús pena tenetiā kēro  
petoko sharafani**

<sup>10</sup>Nāskano pena tenetiā ichanāti pexe mēra kaxō Jesús ato yoini. <sup>11</sup>Nānori kēro ini isinī itiani dieciocho xinia amis, niafaka chakata isinī imamis nā kēro sharamisma ini petoko itiani. <sup>12</sup>Nānoa Jesús ōikī kenaxō yoini iskafakī: “Yōxafoshta, mā mī shara isinī itiyaniakī,” fani.

<sup>13</sup>Nāskaxō áfe mēkemā ramāino, koshikōi nā kēro sharakōitani. Nāskaxō, “Epa Nios fāsi sharakōi,” nā kēromā fani. <sup>14</sup>Nāskakē Jesús pena tenetiā kēro sharafaino, nā ichanāti pexe ano xanīfo ōitifishkilī yorafo yoini iskafakī: “Seis nia nō yonotiro, akka na pena tenetiā tsōa yonotiro. Nāskakē seis nia otafe sharaxiki, akka na pena tenetiā tsōa mato sharafatiroma,” xanīfāfe ato fani.

<sup>15</sup>Askafaito nōko Ifo Jesús kemani iskafakī: “Mākai afaa tāpiana, mākōi mā kakapaimis, akka pena tenetiāri mā yonomis māto yoinā inafu mā tēpemis ato faka ayamanikakī. <sup>16</sup>Akka na kēro Abraham áfe fena Satanás chakata finitima famis isinī imayanā dieciocho xinia amamis. ¿Akka afeskakī na pena tenetiā na kēro ē sharafatiromamē?” ixō Jesús ato yoini.

<sup>17</sup>Nikakani a Jesús noikaspamisfo rāfipainifo. Akka yorafo inimakōinifo nā kēro Jesús sharafaito ōikani.

**Mostaza exeōnoa yoikī meka fetsafaxō  
Jesús ato tāpimani**  
(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

<sup>18</sup>Nāskata Jesús anā ato yoini iskafakī: “Afe keskarimakī Nios xanīfāfe noko īkinā ē mato yoinō. Nikakapo iskarakī: <sup>19</sup>Oa mostaza exe feronāfāke áfe tarepa fana keskarakī. Mā foaikax efapakōiax ifi tio itiro. Mā efepakōiano peyafāfe áfe pōyamā naa fatirofo. Nāskarifiakī mā taefakī fisti rasichi mā Epa Nios Ifofayotiro. Akka chipo ichapakōichi mā Epa Nios Ifofatiro,” ixō Jesús ato yoini.

**Meka fetsafaxō pāa faraxika  
keskaraōnoa Jesús ato yoini**  
(Mt. 13.33)

<sup>20</sup>Afianā Jesús ato yoini: “Afe keskarimakī Nios xanīfāfe noko īkinā ē mato yoinō. <sup>21</sup>Nā kēromā pāa fakī levaduraya harina osixō kamosakano faraxitiro keskara. Nāskarifiakī nō ōitiro. Yorafāfe Niospa meka āto shinā mēra naneafono nō ōiamafaino āto ōiti fetsafakanax Nios keskara shara itirofo,” ixō Jesús ato yoini.

**Fepoti pishtaōnoa Jesús ato yoini**  
(Mt. 7.13-14, 21-23)

<sup>22</sup>Jerusalén ano fāi kakī, Jesús pexe rasi anoafu ato yoini a pexe rasi pasotai

ikafo anoafori ato yoifoni. <sup>23</sup>Ato askafaito fistichi yōkani: “Ifo, ¿fisti rasi Niospa ato ifimē?” faito Jesús kemani,

<sup>24</sup>“Pexe fepoti atsokē ikipaifikani tsoa ikitiroma. Akka ē mato yoi yora ichapakōi ikipaifikani ikitirofo.

Nāskarifiāi ēfe Epa ika ano ikipaifikani ikitirofoma. Nāskakē āfe meka tāpisharakāfe a mēra ikisharaxikakī.

Akka yora ichapato ēfe Epa nikafikatsaxakakī, tsōa Ifofamax a ika ano ikipaifikani tsoa ikitiroma.

<sup>25</sup>Nāskakē pexe ifo finināfakā āfe pexe fepoti fepotiro. Nāskakē mā pexe emāiti nīxō mā kenakī iskafatiro: ‘Ifo, noko fepoti fepexōfe,’ mā faino mato kemakī iskafatiro: ‘Ēkai mato ōimisma mākai efe yorama tiiri fakiranoax mā oa,’ ixō mato yoitiro.

<sup>26</sup>“Nāskakē mā yoikī taefakī iskafaxii: ‘Nō mefeta pita nō mefeta ayamis, askatari mī noko yoiaito nō nikamis,’ mā faxii.

<sup>27</sup>“Mā askafaino mato kemakī iskafaxii:

‘Mē mato yoi ē mato ōimisma fakiranoax mā oa. Emakinoax fotakāfe mā yora chakafo mato faxii.’ <sup>28</sup>Mato askafaino

anoax mā oiayanā mā omiskōi fetsexii, Abrahamnō Isaacanō Jacobonō a Niospa meka yoimisfonō ato ōi Nios xanīfo ika

anoa ato ōi. Nāskakē ato makinoa Niospa mato potaxii. <sup>29</sup>Akka yorafo nā mai ano

keyokōi ikanax fetsa fetsatapafo fexikani Nios xanīfo anoxō afe tsaōxō pixikakī.

<sup>30</sup>Nāskakē fetsafo iskaratīa Nios nikafikani afe rafeafoma, akka a chipo nikaifo

Ifofakanax afo afe rafetirofo. Akka fetsafāfe nikakī taefafianixakakī Ifofakanamax a rama nikaifo keskarakanax afe ipaxatirofoma,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús Jerusalén anoafo ato shināi oiani**

(Mt. 23.37-39)

<sup>31</sup>Nāskata fariseofo Jesús ano fēkaxō yoinifo iskafakakī: “Nonoax katāfe Herodes mia retepai kiki,” faifono,

<sup>32</sup>Jesús ato kemani: “Fokaxō ea Herodes yoixotakāfe aato ato pāramiski. Ē fena nonoax kaimakai. Iskaratīa na

yorafo sharafayanā penamari ē ato makinoa niafaka chakafo ē ato pōtaikai.

A isinī ikaifori ē ato sharafapaikai. Mā ato askafakī keyota nā ē kapaiyai ari ē kaikai. <sup>33</sup>Akka iskaratīa ē yonoyoi, pena fetsari ē yonoi, akka a Niospa meka ato yoisim Jerusalén makinoax na sharama.

<sup>34</sup>“iOoa Jerusalén ano ikafāfe! Māfi a Niospa meka yoimisfo mā ato retemiski.

Askatari aōnoa āfe meka shara yoitanōfo Niospa mato ano nīchiafori mā ato tokorinī tsakakī retemis. Oa

takaranā āfe fakefo āfe pei nāmā onetiro kesfakakī ē mato kexepaifiaito mā ea nikakaspamis. Māfi ekeki omismakī ē

mato ikipanā. <sup>35</sup>Akka ōikapo, iskaratīa mato anā tsōa kexeima na mā imis

anoa. Ē mato yoi anā mā ea ōima. Akka nā ē anā oiaitīa mā ea ōixii. Mā yoikī

iskafaxii: ‘Nafi Niospa nokoki nīchia fāsi sharafinakōia Epa Niospa na shara fapanaka,’ ixō mā eōnoa yoixii,” ixō

Jesús ato yoini.

**Jesús a isinī imis sharafani pōya rafe faraxita kishi raferi faraxikē**

**14** <sup>1</sup>Nāskakē pena tenetitīa Jesús kani nā fariseo xanīfāfe āfe pexe

anoxō pikai. Akka nānoxō fariseo fetsafāfe ōinifo Jesús afaa afeska

faimākai nō ōinō ikaxō. <sup>2</sup>Nāskano nānori āfe ferotaifi feronāfake fisti isinī

imis ini pōya rafeki faraxika ita kishi rafeki faraxika ini. <sup>3</sup>Nāskakē Jesús ato

yōkani, a Moisés yoikī kirika kenenī keskara ato tāpimamisfoya fariseofo:

“¿Na pena tenetitīa a isinī ikaifo nō ato sharafatiromē, askayamakī nō ato sharafatiromaraka?” ixō ato yōkaito,

<sup>4</sup>akka tsōa tooxanima. Nāskakē Jesús a isinī ikai mētsoinīfōfā sharafani.

Nāskaxō yoini: “Mā mī sharaki, katāfe,”

fani. <sup>5</sup>Nāskaxō fariseofo Jesús ato yoini iskafaki: “Akka, ¿fatora mā fētsa, māto fake iyamāi māto yoinā ina kini mēra pakeano mā koshi ifirisa fatiromamē pena tenetiŕia?” ato faino, <sup>6</sup>tsōa kemanima.

**Feronāfake āfiyaino fista ayanā  
pitirofoōnoa Jesús ato yoini**

<sup>7</sup>Nāskata Jesús ōini mā fēkaxō tsaoti sharakōi fikanax mīsa ano tsaofaifāfe. Nāskaiŕāfe ōikī Jesús meka fetsafaxō ato yoini iskafakī: <sup>8</sup>“Akka fētsa fista ayanā kēro fikī mato kenano, tsaoti sharakōi ano tsaoyamakāfe. Akka mato keskarama nā feronāfake sharafinakōia pexe ifāfe kenano oax nā tsaoti sharakōi ano tsaotiroki. <sup>9</sup>Akka pexe ifāfe fetsa fe oxō mia yoikī iskafatiro: ‘Na feronāfake tsaoti ināfe,’ mia faino mī rāfikōiyanā kaax chikayakōi mī tsaotiro. <sup>10</sup>Akka askatamaroko mia fētsa kenamana kaax ori chikayakōi mī tsaoyotiro. Akka nā mia kenamanato mā oxō mia yoinō iskafakī: ‘Efe yorashta, na tsaoti sharakōi ano tsaoyofe,’ mia faino, nāskakē mī inimasharakōitiro yorafāfe ferotaifi a mefe mīsa ano tsaofafāfe mia ōiaifono. <sup>11</sup>Akka fatora fētsa ato finōpaiyaito a keskara Niospa ato nāmā nīchitiro anā afaa inōma. Akka a shināi isakai: ‘Ēkai afama, ē fetsafo finōpaima, ē ato keskarama,’ ixō shināito Niospa fetsafo finōmainifōfā sharakōi nīchitiro,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>12</sup>Ato askafata a ato pimairi Jesús yoini iskafakī: “Mī ato pimakī mī yamafoos ato pikīyamafe, mī extofoosri ato pikīyamafe, mī kaifooŕi ato pikīyamafe, a mia chaima nikafori kori ichapayafori ato pikīyamafe. Akka afāferi kopikiri mia pikītirofo, nāskakē mā pimanāsharakōitiro.

<sup>13</sup>Askatamaroko mī fista ayanā a yora afaamaisfoya a nipaikī ranāifo

chātofoya a fēxofori ato pikīfe.

<sup>14</sup>Nāskakē mī ato askafaax mī inimakōitiro. Akka afāfe mia kopifatirofoma, akka mī ato askafaito Niospa mia inimamasharaxii naax mī anā otokē,” ixō Jesús yoini.

**Meka fetsafaxō Jesús ato yoini feronāfake  
mā a piyai mā itipinīsharakōi faxō ato  
pimapaiyaiōnoa yoikī**

(Mt. 22.1-10)

<sup>15</sup>Ato askafaito nikakī fētsa a mīsa ano tsaoto Jesús yoini iskafakī: “Ifo, inimasharayanā Epa Nios xanīfāfe keyokōi yorafo īkināi anoax ato fe ikanax fāsi inimasharakōitirofo,” ixō yoiaito, <sup>16</sup>Jesús yoini iskafakī: “Feronāfake fisticchi a piyai sharakōi faxō yora ichapa kenamani afeta pii fenōfo.

<sup>17</sup>A piyai mā itipinīshara faxō a yonoxomis nīchini ato yoitanō iskafakī: ‘Kookāfe pixikakī. Mā ēfe xanīfāfe itipinīshara faki,’ ixō ato yoitanō.

<sup>18</sup>“Ato askafaino, akka keyokōichi yoinifo iskafakakī: ‘Nō kayotiroma,’ ixō yoinifo. Akka a yoikī taefato yoini iskafakī: ‘Ē rama mai fiaki ē ōiyotanō. Ē mia yoikai ē mefe kayotiromaki,’ ixō yoini. <sup>19</sup>Fētsari yoikī iskafani: ‘Ē rama diez faxō fakka fiaki yonomaxii ē ōiyonō sharamakī. Nāskakē ē mefe kayoi kaimakai,’ ixō yoini. <sup>20</sup>Fētsari yoikī iskafani: ‘Ē rama kēro fia. Ē mefe katiroma,’ ixō yoini.

<sup>21</sup>“Nāskakē a yonoxomisto oxō nā yoiafo keskafakī āfe ifo yoini, a yonoxomisto yoiaito nikai ōitifishkikōini. Nāskakē afianā a yonoxomis yoikī iskafani: ‘Nā mī kapaiyai ari kaxō pexe rasi pasotainoa ato ifitāfe a afaamaisfoya, a nipaikī ranāifo ifita fēxofori ifita chatofori ifita ato fatāfe,’ ixō nīchini.

<sup>22</sup>“Mā āfe ifāfe nīchia katani. Okī yoitoshini, iskafakī yoini: ‘Ifo, nā mīa

yoia keskafakī mẽ ato yoitani. Akka mã fekani, mã fefikananax mī pexe fospikanima, fairo, <sup>23</sup>afianã áfe ifáfe yoini iskafakī: ‘Na fãĩ kaxõ ato yoirisafafe a chaima ikafoya, nãskaxõ ato yoikī iskafafe: “Éfe ifáfe pexe mēra ikikáfe afeta pixikakī,” ato fafe éfe pexe fospikõinõfo. <sup>24</sup>Akka ě mato yoi nã yorafo taefakī ě ato pimapaiyoa éfe pexe anoxõ efeta pinõfo akka afáfe anã efeta pinakafoma,’ ixõ pexe ifáfe yoitiro,” ixõ Jesús ato yoini.

**Jesús Ifofai omiskõifkani isharakõitirofo**  
(Mt. 10.37-38)

<sup>25</sup>Yora ichapafáfe Jesús chĩfaifono atokiri fesoakekafã ato yoini: <sup>26</sup>“Fẽtsa ea Ifofapaikī ea noikī finakõitiro. Áfe apanõ áfe afanõ áfe áfinõ áfe fakefonõ áfe extonõ áfe chikonõ ato noifikī earoko noikī finakõiyama, askatari áa anoi noimei ea noisharakõitama nãskakē a keskara eõxõ tãpimis itiroma. <sup>27</sup>Akka ě cruznoax mato nãxoxii. Nãskakē ea tsõa yoikī iskafaima: ‘Iskaratĩa ě Jesús Ifofai. Nãskakē ě nai omiskõifikī ě shinãchakaima,’ ixõ tsõa anori yoiaxma, nãskakē éfe ina itirofoma.

<sup>28</sup>“Akka fatora fẽtsa mã pexe fapaikī ikisi mã shinãyotromamē afe tii xepa peimãki õixiki aõ pexe fakī mitoxiki. <sup>29</sup>Akka mã pexe fapaikī mã xepa pei ichapama fixõ mã mitotiroma. Nãskakē nã õiaifáfe mato kaxemetsama fatirofo.

<sup>30</sup>“Mato iskafakī yoiyanã: ‘Kee, õikapo, na feronãfáke pexe fafiakī akka pexe fakī mitoama.’ <sup>31</sup>Nãskarifiakī xanĩfo fẽtsa afe xanĩfo fetsa fe retenãpaikī shinãtiro a diez mil soraroyato a veinte mil soraroya retetiromakī. <sup>32</sup>Nãskakē afe retenãtiroma meekī, xanĩfo fetsa oyoamano meka fomatiro iskafakī yoikī: ‘Nõ retenãimakai, nõ raenãõ,’ ixõ

yoitiro. <sup>33</sup>Nãskarifiyai fatora mã fetsa mãto afarafo mã potayamax éfe ina mã itiroma,” ixõ Jesús ato yoini.

**Akka tashi sharakēma nõ pitiroma**  
(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

<sup>34</sup>Anã Jesús ato yoini iskafakī: “Akka shinãkãpo. Tashi sharakē nõ tsopeitiro. Akka tashi sharayamakē nõ tsopeitiroma, paispa chakakē.

<sup>35</sup>Askarakai tsõa fichipaima. Potatirofo. Nãskariakakī ea Ifofayamakakī ea tsõa Ifofasharakanima chakakõĩ ea fakani. Akka mã pachoyakī ea nikasharakáfe,” ixõ Jesús ato yoini.

**Oveja fenoaõnoa Jesús meka fetsafaxõ ato yoini**  
(Mt. 18.10-14)

**15** <sup>1</sup>Nãskakē nã xanĩfo Roma kori fixomisfo fe yora chakafo Jesúski fenifo áfe meka nikai fekani. <sup>2</sup>Nãskaifono fariseofo feta a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tãpimamisfáfe Jesús mekafakakī iskafakī yoinifo: “Õikapo nato yora chakafo ifimis, askatari ato feta pimis,” ixõ yoinifo.

<sup>3</sup>Askafaifono Jesús ato yoini meka fetsafaxõ mã tãpixõ iskafakī: <sup>4</sup>“Fatora mã fetsa cien oveja inayano fisti ato makinoax fenoano, nã noventa y nueve mã anã fasifo mēra nĩchitiro. Nãskaxõ nã oveja fenoa fisti mã fenatiro shinãmitsakõiyana. Nã mã fichiaitĩa fetsafo kãimaxiki. <sup>5</sup>Mã fichiax áfe oveja fenoaki akiki inimakī tepapiinifofã tepokomexõ iyotiro. <sup>6</sup>Nãskax mã áfe pexe ano nokoxõ áfe yamafoya a chaima nikafo yoitiro iskafakī: ‘A éfe oveja fenoa. Mē fichiakī efe inimakáfe,’ ixõ ato yoitiro. <sup>7</sup>Nãskakē ě mato yoi, nãskarifiyai inimakõikani nã nai mēra ikafo fẽtsa áfe chaka xatekõiano Jesús Ifofakī. Akka nã noventa y nueve

yorafokiri nai mēranoax atokiri inimakani, afomāi isharakōipaonifono nono mai ano ikanax. Akka nā feronāfake chakafinakōi iyopaonixakī āfe chaka xatekōiano akiki inimaifinakōikani nai mēranoax,” ixō Jesús ato yoini.

**Meka fetsafaxō Jesús ato yoini kēromā āfe kori exe fenoa fīaoxō**

<sup>8</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Nāskarīfiai kēro kori exe diezyaano fisti pakeano āfe pexe mēra rāpari otaxō fenakī ōisharata mātsokī fichitiro.

<sup>9</sup>Nāskata mā fichixō, āfe yamafoya a chaima ikafoya ato ichanāfatiro. Nāskaxō ato yoikī iskafatiro: ‘iAicho! A ēfe kori exe fenoa mē fichiaki efe inimakāfe,’ ixō ato yoitiro.

<sup>10</sup>Nāskarīfiakī ē mato yoi. Nāskarīfiakani Epa Niospa āfe ājirifo inimakani fētsa āfe chaka xateax a anā ipaoni keskara iyamaito ōikani,” ixō Jesús ato yoini.

**Meka fetsafaxō Jesús ato yoini apa āfe fake raefatiroōnoa yoikī**

<sup>11</sup>Jesús afianā ato yoini iskafakī: “Feronāfake fisti fake rafeya ini. <sup>12</sup>Akka nā chipokoto apa yoikī iskafani: ‘Epa, mā mī chaima nakī a mīa ināxiai ikisi ea ināfe,’ fani. Nāskakē āpa āfe afama mīshiti ato paxkaketsaxoni.

<sup>13</sup>“Nāskano pena fetsa āfe fake chipokoto āfe afama mīshiti ato ināketsani kori fixiki. Mā kori fiax chaikōi kani mai fetsa ari. Nārixō āfe kori potakī mitoni mēxotaima pāekī kēro chota feromafo fe ikī. <sup>14</sup>Akka mā āfe kori potakī keyoano, nā mai anoaxri fonāikōinifo. Nāskakē nā mai anoax nā feronāfakeri chipo omiskōini afaamaisax. <sup>15</sup>Nāskakē kaxō nā mai anoa feronāfake fetsa yono yōkani yonoxopaikī, iskafakī yoini: ‘Ē mia

yonoxopai,’ ixō yōkaito āfe tarepa nīchini āfe kochifo pimaxonō. <sup>16</sup>Nāskata fonāikōifiki a kochifāfe piai maropei xaka pisharapaikōini tsōakairoko afaa pimaino.

<sup>17</sup>“Nāskakī iskafakī shināni: ‘Ēfe epa yonoxomisfāfe ēfe ēpa pexe anoxō pikī finasharakōiyanā texefamisfo. Akka ē nonoax fonāiki finakōi mē nairokomē,’ ixō shināta, <sup>18</sup>‘Mia iskaratīa afianā ēfe ēpa pexe ari kapa. Mē kaxō iskafakī ēfe epa yoi kaikai, ‘Epa, ē Nios chakafata miari ē chakafamis. <sup>19</sup>Nāskakē iskaratīa ēfe fakera mīa ea fatiroma. Mīa yonoxomisfo keskara mī ea fatiro,’ ’ ixō shināta, <sup>20</sup>āfe āpa pexe ari fāi kani. Nāskakē chai inoax oaito āfe āpa fichini shināmāi fakī. Nāskax akiki koshi farekekāi akiki nokota chishtoinīfofā kokoketsani.

<sup>21</sup>“Nāskafaito āfe fāke āfe apa yoikī iskafani: ‘Epa, ē Nios chakafata miari ē chakafamis. Nāskakē ēfe fakera mīa fatiroma,’ ixō apa yoini.

<sup>22</sup>“Apa askafaino akka āfe āpa a yonoxomis yoini ato iskafakī: ‘Koshikōi rapati fenasharakōi fīxokāfe ēfe fake ea safemaxokāfe, askatari anīcho sharari safemakāfe, askatari sandalia sharari safemakāfe,’ ato fata, <sup>23</sup>Fākka fake xoakōiari iftakāfe retexikakī nō pinō fista ayanā. <sup>24</sup>Akka na ēfe fake mā nani keskara ikatsaxakī mā anā ekeki nokoaki. Mā fenofinino mā nō anā fichiaki,’ ixō akiki inimakī fista axoni.

<sup>25</sup>“Akka āfe fake iyoato āfe tare ano yonofai okī nikaferani pexe chaima nokoiyokī mōsika maneyanā mairaifono. <sup>26</sup>Nāskakē a yonoxomis fetsa kenaxō yōkani āfe āpa pexe anoxō afaa afeskafakanimākai. <sup>27</sup>Askafaito a yonoxomisto yoini: ‘Mā mī exto nokoa. Nāskakē āpa fakka fake xoa sharakōia ato retemana afeskaxma mī exto sharakōi nokoano,’ ixō yoini.

<sup>28</sup>“Akka ãfe ochi iyoa akiki òitifishkiki finakòini. Nãskakê pexe mēra ikinima. Nãskaino ãfe apa ãfe pexe mēranoax kãinãkafani ãfe fake yoiyoi mã ãfe fake chipoko nokoano, ‘Mã mĩ exto nokoaki. Nõko pexe mēra ikikofe,’ fani. <sup>29</sup>Åpa askafaino apa kemani iskafakĩ: ‘Shinãpo epa, ě mia yonoxomis keskaraxõ, ¿afe tii xinia ě mia yonoxomismē? Ea mã yoiaitokai ě mia nikakaspamisma, akka eakai cabranã fakeshta mã inãmisma retexõ piyanã ěfe yamafo feta ě fista apanã. <sup>30</sup>Akka mĩ fake mã nokoa mã mĩ kori inãni kēro chotaferomafoki potakĩ keyotani. Nãskafikē mĩ fãkka fake xoashara retexona,’ faito, <sup>31</sup>ãpa kemani: ‘Anifoshta, mikai ea potamisma, mĩ efe itiani. Akka na ěfenãfo minã, keyokõi iki kiki. <sup>32</sup>Akka iskaratĩa nõ fista aki mĩ extoki inimayanã. Akka mĩ exto naa keskara ikatsaxakĩ, mã anã ekeki nokoa afesaxma, mã afetiama fenofinino anã oaito nõ fichia,’ ixõ ãpa ãfe fake iyoa yoini,” ixõ Jesũs ato yoini.

**Meka fetsafaxõ Jesũs ato yoini,  
xanĩfokõichi afe xanifo yõaniõnoa yoikĩ**

**16** <sup>1</sup>Jesũs afianã aõxõ tãpimisfo yoikĩ iskafani: “Feronãfake fetsa afama mĩshti ichapayato feronãfake fetsa afe xanĩfo inõ yoini. Nãskaxõ nikani ãfe afama mĩshti ãfe inapa kexesharaxokēma. <sup>2</sup>Nãskakē ãfe xanĩfãfe kenaxõ yoikĩ iskafani: ‘¿Afamē a mĩõnoa ea mã yoiái? Akka a mĩ yonofaiõnoa ea yoife. Akka iskaratĩa mã anã ěfe xanĩfo ikima,’ ixõ yoini.

<sup>3</sup>“Askafaito nikakĩ ãfe inapa shinãkõini: ‘¿Ě afeskaimē? Iskaratĩa ěfe xanĩfãfe ea anã yonomanipma, mã ea potai. Ěkai afesaxõ anã yonotiroma kerexkai ě tarepanã. Nãskatari ě anã afaa yõkapaima ě rãfitiro. <sup>4</sup>iChoo! Mē shinãi. Nã ěfe ifo nimiyafõ ě ato xekaxopakefõfãni anã ichapa

niminõfoma. Ě ato askafaino ãto pexe anoxõ ea ifinõfo ěfe ifãfe ea potano,’ ixõ shinãni.

<sup>5</sup>“Nãskaxõ fisti rasi ato kenapakeni afe tii ãfe ifo nimiafomãki ato yoixiki. Nã akiki kai taea yõkakĩ taefani: ‘¿Afe tii mĩ ěfe xanĩfo nimiamē?’ ixõ yõikaito, <sup>6</sup>kemani iskafakĩ: ‘Ě nimia xini ene cien galon,’ faito, a xanĩfo fetsa yoini iskafakĩ: ‘Nã mĩ nimia potaxõ nono tsaõxõ fetsa arisafafe cincuenta faxõ kenefe,’ fani.

<sup>7</sup>“Nãskaxõ fetsari yõkani: ‘Akka mĩri, ¿afe tii nimiamē?’ faito, atori yoini iskafakĩ: ‘Cien saco de trigo ě nimia,’ faito, ari yoini iskafakĩ: ‘A mĩ nimia potaxõ fetsa arisafafe ochenta faxõ kenefe,’ fani.

<sup>8</sup>“Nãskakē a ãfe ina chakapa ãa shinãxõ akai keskara ãfe xanĩfãfe tãpikõini. Nãskakē yoini iskafakĩ: ‘Mĩ tãpikõia, nãskakē fetsafãfe mia sharara fakani,’ ixõ yoini. Nãskarifiakĩ a Nios Ifofaafãfema tãpikĩ finakõiafo ato pãrakiki, ãa shinãxõ. Akka a Nios Ifofaafõ askarafoma, ato pãratirofoma. Chanĩma fisti yoitirofo.

<sup>9</sup>“Ě mato yoinõ, mã afama mĩshti ichapayaxõ a afaamaisfo ato inãkãfe, mã ato askafakē mato yoisharanõfo. Nãskakē mã mã naxõ mã anã kori yopatiroma mã Nios ari nokoaito mã mã kori inãmĩsfãfe mato yoikĩ iskafatirofo: ‘Aicho, mĩ noko shara famis. Iskaratĩa nono Nios ano mĩ nofe ipanaka,’ ixõ mato yoitirofo.

<sup>10</sup>“Akka nã isharakõixõ afara ichapama kexesharakõimis nõ tãpitiro afara ichapa kexesharakõitirokē. Akka nã isharaxoma afara ichapama kexesharamisma nãri nõ tãpitiro afara ichapa kexesharakõitirokēma. <sup>11</sup>Akka nono mai anoxõ ãto afarafo kexesharayamaifono, Niospa ato afara sharakõifo inãpãfikĩ anã ato afaa

inātiroma. <sup>12</sup>Nāskarifiakī Niospa mato afara shara ināpaifikī mato inātiroma.

<sup>13</sup>“Nāskarifiakī tsōa āfe ifo rafe yonoxosharatiroma. Akka fetsa noikaspatha fetsa noisharatiroma, nā yoiyai keskarakōi axotiro, akka a fētsa amapaiyai keskara axotiroma noikaspatiro. Nāskarifiakī mā kori fisti shinākī mā Nios shinātiroma. Nāskatari Epa Nios fisti shinākī mā kori noitiroma,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>14</sup>Akka nā fariseofāfe kori noikōimifono Jesús atoōnoa yoiaito nikakani akiki kaxemetsamanifo.

<sup>15</sup>Askafaifono Jesús ato yoini: “Māfi nō sharafora imiski yorafāfe ferotai fi, akka mā askafaiato Epa Niospa mato tāpikōia. Akka yorāfo mā pāratiroma nafo sharafoki mā ato fatiro, mā ato askafaino Niospa mā mato tāpixō mato iskafai: ‘Nafo chakakōifo,’ ixō mato yoi,” Jesús ato fani.

**A Moisés yoini keskara sharafiano Nios xanifāferoko ato finōkōinifofana**

<sup>16</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Moisés Niosxō yoini keskafakī, a Niospa meka yoimifāferi yoinifo keskara Juan mato yoini. Nāskakē meka shara Nios xanifōōnoa Juan ato yoini iskafakī: ‘Māto chaka xatekāfe anā a mā ipaoni keskara iyamakāfe Nios xanifō ari ikixakakī.’

<sup>17</sup>“Akka chanīma, maife nai koshikōi keyotiro. Akka a Moisés yoini keskakōi, Niospa meka shara keyonakama,” ixō Jesús ato yoini.

**Feronāfake āfe āfi fe enēnātiromoōnoa Jesús ato yoini**

(Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

<sup>18</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Akka fētsa āfe āfi enexō, fetsa fia sharama. Chakafai. Askara sharama. Askatari mā fenē enea feronāfake fētsa fiari sharama.

Nāatori chakafai āfe āfimākōi fe ikī,” ixō Jesús ato yoini.

**Feronāfake fetsa afama mīshti ichapaya ikaino akka Lázaro afaamais ini**

<sup>19</sup>Nāskata afianā Jesús ato yoini iskafakī: “Feronāfake fetsa afama mīshti ichapaya ini, rapati sharakōi safea. Nāskaxō pena tii fista apaoni pisharakōiyanā inimakōikī. <sup>20-21</sup>Nānori feronāfake afaamais ini āfe ane Lázaro, yorafoki koyoi fetsēax tsaoni a yora afama mīshti ichapayato āfe pexe fepoti ketokonō. Nā feronāfake afaamaisiyato shināni iskafakī: ‘Na feronāfake afama mīshti ichapayato a piyai ea ināpainōra,’ ixō shināni. Nāskaino paxtafo akiki kaxō āfe koyofō tāxoketsani.

<sup>22</sup>“Nāskax Lázaro nani. Mā nakē ājirifāfe āfe fero mēsho iyonifo Abraham fe ikikanō Nios xanifō ano. Nāskatari a yora afama mīshti ichapayari nani. Nāri nakē maifanifo.

<sup>23</sup>Nāskakē a yora afama mīshti ichapaya omiskōikōini chiifā mēranoax a yorāfo naax fomisfo anoax. Nānoxō foisnifofā chai inoa Abraham yafi Lázaro fichini.

<sup>24</sup>Nāskakē fāsikōi Abraham kenani iskafakī: ‘iEpa Abraham, ea shināfe! Ea Lázaro nīchixōfe āfe mifi rechoko fāka mehanafaxō ea ana mechana faxoyonō. Nonoax ē omiskōi finakōikai na chiifā mēranoax,’ ixō yoiyai, <sup>25</sup>akka Abraham kemakī iskafani: ‘Ēfe fāke, ūmī shināimamē nayoamax mī isharakōiyopaoni inimakōiyanā? Akka Lázaro isharakōiipaonima.

Omiskōiipaoni. Nāskakē iskaratīa nonoax isharakōia inimasharakōiyanā, akka mī omiskōikōi. <sup>26</sup>Nāskakē afeskax mia ari tsoa katiroma, mīrikai afeskax noko ano otiroma. Na mafa kinifā mesekōi afeskaxō nō finōtiroma. Māri afeskaxō arixori finōtiroma,’ ixō yoiyai, <sup>27</sup>nā afama mīshti ichapayato anā yoini



iskafakī: ‘Ē mia yoi epa Abraham mī Lázaro nīchinō ēfe ēpa pexe ano <sup>28</sup>a ēfe exto cinco ikafo ano, anoxō Niospa meka ato yoinō nikakōinōfo akairi nono feyamanōfo nonoax omiskōi fetirofoki,’ ixō yoini.

<sup>29</sup>“Askafaito Abraham yoini iskafakī: ‘Afāfēfi mā kirika kene ōiafoki a Moisés feta a Niospa meka yoimifāfe kenenifo. Nā ōikaxō tāpisharakōinōfo,’ ixō yoiaito, <sup>30</sup>a afama mīshti ichapayato anā kemani iskafakī: ‘Mē tāpia, Epa Abraham, akka a yora naax otoato atoki oxō ato yoiaito nikakōitirofo,’ ixō yoiaito, <sup>31</sup>anā Abraham yoini iskafakī: ‘Akka a Moisés feta Niospa meka yoimifāfe yoinifo keskara nikakaspakaki. Nāskarifiakī tsōa nikatiroma a yora otoato ato yoiaito,’ ixō Abraham yoinino,” Jesús ato fani.

**Noko fētsa afara chakafamaino āfenā mesekōi itiro**

(Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)

**17** <sup>1</sup>Jesús aōxō tāpimisfo yoini iskafakī: “Mēxotaima a ea Ifofaafāfema yorafo afara chakafamapaimisfo. Akka fētsa fetsafo afara chakafamax omiskōifinakōixii. <sup>2</sup>Akka ato askafamayoamano, tokiriya tenexti faxō fakafā nōafā mēra potatirofo a ea rama Ifofaifo ato afaa chakafamayamanō. Nāskara shara,” ato fani.

<sup>3</sup>“Kexemesharakāfe. Fētsa mia chakafaito yoisharafe anā mia chakafanōma. Mī yoiaito nikakī iskafakī shinānō: ‘Chanīmarokomē ea yoisharakōi ē anā askanōma,’ ixō shināito raefaxō yoisharafe. <sup>4</sup>Akka anā mia chakafakī mekafoxō, ea raefafe ixō mēxotaima mia yoiri faito akiki ōitifishikīma mī yoisharaxō mī raefatiro,” ixō Jesús yoini.

**Nō chanīmara faito Niospa noko afama mīshti faxotiro**

<sup>5</sup>Nāskata a aōnoa yoimifāfe Jesús yoinifo iskafakakī: “Ifo, nō mia

chanīmara fai finōmainīfōfā noko yoisharafe nō mia chanīmara fakōinō,” ixō yoiaifono, <sup>6</sup>Jesús ato kemani: “Akka mā ea nikakōixō na ifi efapa mā yoikī iskafakerana: ‘Mī tapofoya tsekekainax fakafā mēra pakeax anā foaife,’ mā faino anā foaitiro.”

**Āfe xanīfāfe yoiai keskafakī a yonoxomisto axosharakōitiro**

<sup>7</sup>Nāskaxō anā ato Jesús yoini iskafakī: “Na meka fetsari ē mato yoinō nikakakī. Fatora fetsa mā inayaxō māto inapa māto tare ano yonoxotani oaino askayamakī fakkafo kexetani oaino akka, ūmā iskafakī yoitromē: ‘Pexe mēra ikikerafe tsaoxō pixiki,’ mā fatiromē? <sup>8</sup>Maa, mā askafatiroma. Askafatamaroko mā yoitiro iskafakī: ‘Ea pīchaxōfe ē pinō, mā nafakē ea yoixii ē pikī taefanō, mī chipo axiki,’ ixō māto ina mā yoitiro. <sup>9</sup>Nāskatari āfe inapa nā āfe xanīfāfe yoia keskafakī mā axosharakōiano iskafakī yoima: ‘Aicho, ea mā axosharakōia,’ ixō yoima. <sup>10</sup>Nāskarifiakī māri a Niospa mato yoia keskarakōi fakī iskafakī yoikāfe: ‘Nōkai afama, nōa shināxō nō afaa akima. Nōko Ifāfe noko yoia keskafakī nō aki,’ ixō yoikāfe,” Jesús ato fani.

**Jesús diez feronāfake sharafani rashkishi fetseaito**

<sup>11</sup>Jerusalén ano fāi kakī Jesús Samāria yafi Galilea xatsokama rafe finōfaini. <sup>12</sup>Nāskax Jesús pexe rasi pasotai nokoni. Nāno mā nokoano chai ixō diez feronāfake nā rashkishi fetseifāfe ōikakī kenanifo fāsikōi. <sup>13</sup>Akka iskafakī fāsikōi yoinifo: “Jesús, Maestro, noko shināfe,” faifono, <sup>14</sup>Jesús ato ōikī ato yoini iskafakī: “A ato Nios kīfixomisfo ano fotakāfe, a mā shara ato ispaxiki,” ato faino, mā fokani koshikōi a isinī ikaifo sharai fetsenifo.

<sup>15</sup>Akka fistichi āfe yora sharakōi meekī anā akiki oxō fāsikōi yoikī iskafani: “iAicho, fāsi Nios sharakōi! Mā ea sharakōi faki,” ixō yoini. <sup>16</sup>Nāskafata Jesús ferotaifi ratokonō mai chachipakefōfā maikiri fepopakekafā. “iAicho Jesús, mī ea sharafaa! iMī fāsi sharakōi!” ixō yoini. Akka nā feronāfake Samāria anoa ini.

<sup>17</sup>Askafaito Jesús yoini: “¿Akka diez feronāfake ikafomamē a ē ato sharafa isinī ikaifono? ¿Akka fakimē ranāri a nueve feronāfake? <sup>18</sup>¿Akka na feronāfake fisti efe yora yamafixō ekeki oxō Nios aicho faiyoamē?” ixō Jesús yoini. <sup>19</sup>Nāskaxō nā feronāfake yoini iskafakī: “Fininikāfāfe kātaxiki. Mī ea chanīmara fakōinax mā mī sharaki,” ixō Jesús yoini.

**Nios xanīfāfe keyokōi yorafo  
īkināino afe keskara iximē**

<sup>20</sup>Nāskano fariseofāfe Jesús yōkanifo iskafakakī: “¿Afetīa nono mai anoax yorafāfe ato xanīfo iximē Nios?” ixō yōkaifono, Jesús ato kemani: “Nios xanīfāfe ato īkināino nō ōitiroma.

<sup>21</sup>Tsōakai yoima iskafakī: ‘Nakīa, ōikapo,’ askatari, ‘Oa onokīa, ōikapo,’ mato faima. Akka Nios xanīfo mato mēra ixō mā mato shināmani nō ōiyamafaiaino,” ixō ato yoini.

<sup>22</sup>Nāskaxō āfe ināfo yoini iskafakī: “Ē samama mato makinoax kai. Mē mato makinoax kaano anā mā ea ōima. Ea ōipaifiki mā ea shinākōixii iskayanā, ‘Nōko Ifo nofe imis keskara nō ōipaikōi,’ ixō mā ea yoifiki a keskara mā anā ōima. <sup>23</sup>Akka mato fetsafāfe pārakī iskafakani: ‘Nakīa Cristo,’ mato fata, ‘Oa onokīa,’ mato faifāfe, akka ato nikayamakāfe āa mato pārakani kiki.

<sup>24</sup>Akka ē nai mēranoax oi oa kana peiki fafetanaito nō ōitiro keskara, nāskarifiāi ē oaito mā ea ōixii ē chaxaferanaito.

<sup>25</sup>Akka ē taei omiskōifinayoxii yorafāfe ea ōikaspaifono nā ea ōikaspaifotīa.

<sup>26</sup>Akka nā Noé niyoano ini keskai nāskarifiāxii ē anā oaino. <sup>27</sup>Akka yorafo pikāta ayakāta fianākāta ikaifono, mā Noé kanōanāfā mēra ikiano faka faipafāino, keyoi āsai mitokomenifo. Nāskarifiāxii ē oaino ea shinātama afara chaka shināifono.

<sup>28</sup>“Nāskarifiāni nā feronāfake Lot niyoano, yorafo pikāta, ayakāta, afarafo fikāta, afarafo ato minikāta āto tarepa afarafo fanakāta pexe fakāta ikaifono, <sup>29</sup>akka Lot mā Sodoma anoax tsekeano, oa oi ikai keskara nai mēranoax atoki chiifā pakeaino keyokōi koofi mitokomenifo.

<sup>30</sup>“Nāskarifiāxii ē oaino, ea shinākātama nā ipaiyai keskara shināifono. <sup>31</sup>Nāskarifiāki ē oaino fetsa āfe pexe fomākīa tsoaxō anā āfe afara fipai āfe pexe mēra ikitiroma āfe afara fixiki. Askatamaroko ichotiro.

Nāskarifiāi a āfe tarepa yonofai anā āfe pexe ano katiroma āfe afara fixiki. <sup>32</sup>Akka nā Lot āfe āfiōnoa shinākāfe. Nā kēromā āfe afarafo shināi ifiakēkafā ōipai narisatani keskai māri askatiroki. Askayamakāfe. <sup>33</sup>Akka fētsa shinākī iskafai: ‘Ē Jesús Ifofaito ea omiskōimakaniraiti,’ ixō shinākī ēfe meka kachikiri fai. Nā keskara yora naax omiskōipakenaka. Akka aa eōnoax omiskōiai naax efe isharakōipakenaka.

<sup>34</sup>“Akka ē mato yoi, yora rafe nā fakishi mishkītiro fistichi oxakanax ē oaino fetsa efe kaino fetsa nētetiro. <sup>35</sup>Nāskarifiāi kēro rafeta xiki renekani. Fetsa ea ari kai yamarisatanaino akka fetsa nētetiro nā omiskōipakenakafo mēra kaxiki.

<sup>36</sup>Nāskatari feronāfake rafeta āto tare ano yonokani, fetsa ea ari kai yamarisatanaino, fetsa nētetiro nā omiskōipakenakafo mēra kaxiki,” ixō ato yoaino, <sup>37</sup>yōkanifo iskafakakī: “Ifo, ¿faki fokanimē?” ixō

yōkaifono ato kemani iskafakī: “Mā tāpitiro a afara naa ano ishpifo fotofaifāfe. Nāskarifiaxii ē fotofaino a ea Ifofamisfo ekeki ferisaxakani,” ixō Jesús ato yoini.

**Meka fetsafaxō kēro ifomafaōnoa yafi xanifo Jesús ato yoini**

**18**<sup>1</sup>Jesús anā ato yoini meka fetsafaxō ato tāpimaxiki, Epa Nios mēxotaima kīfikani xokenāyamanōfo. <sup>2</sup>Ato yoikī iskafani: “Nā pexefā rasi anoxō xanifāfe Nios shinātama yorafari noimisma. <sup>3</sup>Nā pexefā rasi anori kēro ifomafa ika ini. Nāskakē nā kēro ifomafa mēxotaima a xanifoki kapaoni yoikī iskafaikai: ‘A ea noikaspamisto ea chakafai kiki ea yoixōfe ea anā chakafayamanō,’ ixō yoiffiaito, <sup>4</sup>nā xanifāfe nikakaspayanā tooxanima. Nā kēro ifomafa fekaxtefafiaino akka nāskaxō xanifāfe shināni iskakī: ‘Ē Nios shināima, yorafari ē noima. <sup>5</sup>Akka na kēro ifomāfa ea fekaxtefai kiki, ē yoisharaxonō anā a chakafaito fekaxtefayamanō, mē yoixonano anā ea fekaxtefaima kiki,’ ixō xanifāfe yoini.”

<sup>6</sup>Iskafakī Jesús ato yoini: “A xanifo chakapa yoini keskara nikasharakāfe. Chakafixō nā kēro ifomafa fekaxtefaito axosharaniki. <sup>7</sup>Akka Nioskai nā xanifo chaka keskarama. Akka, ¿Niospari āfe yorafo ato afara axosharatiromamē? Noko nikaikai fekaxtetiroma penachāi yafi fakishchāi kīfiaifono ato nikakaspatoriroma. ¿Askayamakī, ‘Ea manayokāfe,’ ixō ato yoitromē? <sup>8</sup>Maa. Akka ē mato yoi mā manamiskē koshi mato afara shara faxoxii. Akka a mato chakafamisfo ē ato omiskōimaxii. Akka, ¿ēfe Epa ariax anā ē nāmā fotoaitia ea chanimara faifāfe ē ōitoshiximē?” ixō Jesús ato yoini.

**Meka fetsafaxō fariseofoya a ato kori fiamisfo Jesús ato yoini**

<sup>9</sup>Jesús meka fetsafaxō ato yoini ato tāpimaxiki. “Ēfi sharaki, ēkai afaa chakafamisma yora fetsafokai ea

keskarama,” ixō shināmisfoōnoa Jesús ato yoini iskafakī: <sup>10</sup>“Feronāfake rafe fonifo Nios kīfiti pexefā mēra anoxō Nios kīfi fokani. Fetsa fariseo ini. Fetsari āfe xanifo kori fixomis ini. <sup>11</sup>Nā fariseo arese nīxō kīfikī iskafani: ‘Epa Niosi, ē fetsafo keskarama. Akka fetsafo yometsomisfo, chakakōifo, askatari ato āfima chotamisfo. Akka ēkai nā āfe xanifo kori fixomis keskarama. Nāskakē ē mia aicho fai. <sup>12</sup>Na semānā tiifi ē foni tenekī rafefa fafāfāini mia shinākī. Akka nā ē fiairi ē mia paxkaxō fafāini,’ ixō fariseo Epa Nios kīfīni. <sup>13</sup>Akka a āfe xanifo kori fīxomis ori chai nini. Nāri chai nīxokai nai foispainima. Askatamaroko shināmitsayanā Epa Nios yoini iskafakī: ‘iOoa! Epa Niospa, ē mia chakafamiski. Eō noikī ea sharafafe ē chakakī,’ fani. <sup>14</sup>Ē mato yoi nā āfe xanifo kori fixomis āfe pexe ano oni mā Niospa āfe chaka soaxonano. Akka nā fariseo āfe chaka soaxonima. Nāskarifiāi fetsa āa anoi yoimesharai: ‘Ē sharara,’ imiskē chipo Niospa afaa imatiroma. Akka fētsa shinākī iskafai: ‘Ēfi afarafo chakafamiski,’ ixō shināito nā keskara yora Niospa chaka soaxotiro afe ipaxanō,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús fakefo chishtoxō ato māmāyanā ato Epa Nios kīfixopakeni**

(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

<sup>15-16</sup>Nāskatari yorafāfe ato fake mīshiti Jesúski efenifo ato māmāpakeyanā ato Epa Nios kīfixonō. Akka nā Jesúsxō tāpimisfāfe ato iskafanifo: “Māto fakefo efexō nōko Ifo fekaxtefayamakāfe,” ato fanifo. Ato askafaifono Jesús ato yoini: “Ato enekāfe na fakefo ekeki fenōfo. Ato nētefayamakāfe. Ēfe Epa Nios xanifo ika ari na fakefo keskarakōifoki,” ixō ato yoini. <sup>17</sup>“Ē mato pāraima, mā Epa Nios xanifo nikayamax na fakefāfe ea nikaifo keskafakī, Epa Nios ika ari mā katiroma,” ixō Jesús ato yoini.

**Feronāfake naetapa kori  
ichapayax Jesús fe mekani**  
(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

<sup>18</sup>Xanīfo fetsa Jesús ano oxō yōkani iskafakī: “Maestro, mī sharaki, ea yoife ē afaa afeska fatiromāki Nios xanīfo fe ipaxaki,” ixō yōkaito, <sup>19</sup>Jesús kemani: “¿Afeskakī sharara mī ea faimē? Akka Nios fisti shara. <sup>20</sup>A Niospa yoini keskara mā mī tāpia. Iskafakī yoini: ‘Mī āfima chotayamafe; askatari yora reteyamafe; askatari yometsoyamafe; askatari chanīyamafe mā kaxpa ato pārayamakāfe. Nāskaxō māto epa yafi māto efa nikasharakāfe,’” ixō yoiaito, <sup>21</sup>nā feronāfake yoini iskafakī: “Nā mīa yoiaifo keskara mē nikamis naetapaxō,” faito, <sup>22</sup>askafakī yoiaito nikakī Jesús kemani iskafakī: “Nāno afara fetsa fisti mī tāpiama. Akka mī afarafo minixō kori fixō nā afaamaisfo ato minife. Nāskax nai mēranoax mī afama mīshtifoya ixikai. Nāskafata efe koofe,” ixō yoiaino, <sup>23</sup>akka nā feronāfake Jesús askafaito nikai, shināchakakōi tooxinima, afama mīshti ichapayax.

<sup>24</sup>Shināmitsaito ōikī Jesús ato yoini: “A yora afama mīshti ichapaya Nios xanīfo ano katiroma, fekax pishta. <sup>25</sup>Māraki camello akoja kini mēra ikipaifi ikitiro fekaxkōi efapamāiax. Nāskarari yora afama mīshti ichapayato Nios Ifofapai fekaxkōi āfe afama mīshtifomāi potakaspakī,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>26</sup>Ato askafaito nikakakī a aōxō tāpimisfāfe tāpipainifo. “iKee! ¿Afeskax nō Nios fe ipaxatiromē?” ikanax yoinānifo. <sup>27</sup>Jesús ato kemani: “Akka yorafokai āa ifimetiroma, Nios fistichi yorafo ifitiro. Niospa afama mīshti fatiro. Tsōakai afama mīshti fatiroma, Nios fistichi atiro,” ato faito, <sup>28</sup>Pedro yoini: “Ifo, nō mefe okī nōko afama

mīshtifo nō ōiferani nō mefe oni,” faito, <sup>29</sup>Jesús kemani iskafakī: “Ē mato yoikōi, fētsa Nios xanīfoōxō ato yoikakī āfe pexe ōifaita āfe apa yafi āfe afa ōifaita āfe onefetsafo ōifaita āfe āfi ōifaita āfe fakefo ōifaita ixō, <sup>30</sup>nāato afama mīshtifo fixii. Nāskatari mā naax Nios fe ipanaka,” ixō Jesús ato yoini.

**Anā Jesús ato yoini:**  
“Mā chaima ea retekanira,” ixō  
(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

<sup>31</sup>Jesús aōxō tāpimis tiis doce kenani. Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Iskaratīa mā nō Jerusalén ano kaikai. Nānoax nā Niospa meka yoimismfāfe eōnoa yoikī kenenifo keskakōi kaikai ē. <sup>32</sup>Nānoxō yora fetsafo ea ato achimakani kiki. Nāfāfe ea kaxemetsama fayana ēa īchakani kiki ekeki kemo mechoketsayanā. <sup>33</sup>Ea koshaketsakata ea retekani. Akka ea askafafiaifono tres nia oxata ē otōxii,” ixō ato yoini.

<sup>34</sup>Ato askafakī yoiaitokai tsōa tāpinima. Mā nikafikakī tsōa tāpisharanima, Niospa Yōshi Sharapa ato shināmoyoamano.

**Jesús yora fisti fēxokōikē**  
**Jericó anoxō sharafani**  
(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

<sup>35</sup>Mā chaima Jesús Jericó ano nokoi kakī, yora fēxo fai ketokonō tsaokē fichini, anoxō ato kori yōkaito. <sup>36</sup>Nānoxō nā fēxo fai ketokonō tsaoxō nikakī yorafā rasi fofānaifāfe ato yōkani: “¿Afaa afeskafakanimē?” ato faito, <sup>37</sup>yoinifo: “Jesús Nazarete anoa kafani,” fanifo. <sup>38</sup>Askafafano nikai fāsikōi kenani isikai: “Jesús mīfi David fenakī, ea shināfe,” fani.

<sup>39</sup>Askafaito nā rekē foaifāfe iskafanifo: “Nōko Ifo fekaxtefayamafe,” fafiaifono, akka nā fāsikōi kenai iskani: “iDavid fenapa, eō noife!” faito nikai, <sup>40</sup>Jesús

nēteakekafā ato yoini iskafakī: “Ea ifixotakāfe oaikai kenariai,” ato faito ifixotanifo. Mā oano Jesús yōkani iskafakī: <sup>41</sup>“¿Ē mia afeskafatiromē?” faito, nā fēxo kemani iskafaki: “Ifo, ē oīsharapai afesaxō ē oīsharatiroma,” faito, <sup>42</sup>Jesús yoini iskafaki: “Ea mīa chanīmara faax mā mī shara. Nāskaxō mā mī oīsharai,” fani.

<sup>43</sup>Nāskafaino nā fēxo oīsharakōitani. Nāskax Jesús fe kakī, “Aicho mā ea Niospa sharafaki, Nios fāsi sharakōikī,” ikax afe kaino yorafāfe oīkakī akairi, “Nios fāsi sharakōi,” ikanax akiki inimakōinifo.

### Jesús fe Zaqueo

**19** <sup>1-2</sup>Nāskano Jesús Jericó pexe rasi ano finōfaini. Akka nāno feronāfake afama mīshti ichapaya ika ini, āfe ane Zaqueo. A ato kori fixomisfāfe āfe xanīfo ini. Nāatori āfe xanīfo kori fixomis ini. <sup>3</sup>Nāato Jesús oīpaifiki oinima, yora ichapafāfemāi nakifafono Zaquemāi mīsto pishtamāi axō. <sup>4</sup>Nāskakē fāi rekē ichoni Jesús kaito oixiki. Nāskata ifiya inani nā Jesús kafanai anori. <sup>5</sup>Jesús anori finōfāikī fomākīa naiskī fichixō yoini iskafaki: “Zaqueo, fotopakekafāfe. Iskaratīa mī pexe ano ē nēteyoikaikai,” faino, <sup>6</sup>koshikōi Zaqueo fotopakekafāni. Nāskakē akiki inimasharakōiyanā āfe pexe ari iyoni.

<sup>7</sup>Nāskaito oīkakī yora rasichi iskafakī yoinifo: “iKee, oīkapo! ¿Afeskai na yora chakapa pexe ano Jesús iki kaimē?” fanifo. <sup>8</sup>Askafafiaifono Zaqueo finināka fā Jesús yoini iskafakī: “Ifo, oīpo. Nā afaamaisfo na ēfenāfo ē ato paxkaxonikai. Nā ē atoki yometsomisfo cuatro veces faxō ē ato ināi,” ixō yoini.

<sup>9</sup>Askafaito Jesús yoini iskafaki: “Iskaratīa mē mia chaka soaxona mī Niospa fake iki mī afe ĩpanaka,” ixō

yoini. Nāskaxō nānoafo ato yoini: “Na feronāfake Abraham āfe fena. Abraham Nios nikakōipaoni keskafakī natori Nios nikakōi. <sup>10</sup>Akka ē oni ēfe Epa Nios anoax a fenoafo ato fenayanā ato ifiyoi,” ixō ato yoini.

### Meka fetsafaxō koriōnoa Jesús ato yoini (Mt. 25.14-30)

<sup>11</sup>Nā yorafāfe nikanifo Jesús ato yoiato māmāi Jerusalén chaima faifokakī, “Mā Nios xanīfo chaima nokoira,” ixō shināifono. Nāskara shināifono mā tāpixō Jesús meka fetsafaxō ato yoini. <sup>12</sup>Iskafakī ato yoini: “Nāno feronāfake fetsa xanīfo keskara ini. Nā feronāfake chai kani mai fetsa ari, nāriax mā xanīfo ikax opai. <sup>13</sup>Akka kayoxoma a yonoxomisfo diez kenani. Nāskaxō ato kori ichapa ināketsayanā ato yoini iskafakī: ‘Na kōri afara ichapa mā fikāfe nā ē oaitīa,’ ixō ato yoini. <sup>14</sup>Akka yorafāfe āfe mai anoxō noikaspanifo. Nāskaxō aho yora rafe nīchinifo iskafakī ato yoitanofo: ‘Na feronāfake nō fichipaima nōko xanīfo inō,’ ixō ato yoitanofo.

<sup>15</sup>“Akka askafafiaifono mā xanīfo itani anā anoris oni āfe mai ano. Mā nokoxō a yonoxomisfo kenamani nā ato kori ināfaini tii, tāpixiki afe tii kori fiafomākī. <sup>16</sup>Nāskano fetsa akiki oitaexō yoikī iskafani: ‘Ifo, a ea mīa kori ināfainitatima finōmainīfofā kori exe diez faxō mē mia fixōa,’ fani.

<sup>17</sup>Askafaino āfe xanīfāfe kemani: ‘Aicho, mīfi ea yonoxō sharamiski. Ē mia afaa ichapa ināyamafiano finōmainīfofā mīa fixosharakōia. Nāskakē pexe rasi diez anoa ē mia xanīfo imai,’ ixō yoini.

<sup>18</sup>Nāskatari āfe ina fetsari akiki oxō yoikī iskafani: ‘Ifo, a ea mīa kori ināfainitatima finōmainīfofā kori exe cinco faxō mē mia fixōa,’ fani.

<sup>19</sup>Nāskafaino nāri kemakī iskafani: ‘Mīri

cinco pexe rasi anoa xanīfo ikikai,’ fani.  
<sup>20</sup>Akka a yonoxomis fetsari akiki oxō  
 iskafakī yoini: ‘Ifo, nakīa mī kori ē mia  
 mekexona samapa rakoxō. <sup>21</sup>Ē mikiki  
 mesekī, mīmāi feronāfakē  
 mitsisipakōikē, mīnāyamafekē mī fimis,  
 askatari a mī fanama anoafori mī fimis.  
 Nāskakē ē mikiki mesekī ē mia kori  
 mekexona, nakīa mī kori,’ ixō yoini.

<sup>22</sup>‘Askafaito nikakī āfe xanīfāfe yoini  
 iskafakī: ‘Mī ea yonoxosharamisma, mī  
 chakakōi, askatari mī xanikōi. Mī  
 mekaōxō ē mia omiskōimani. Mī ea  
 iskafakē, na feronāfake mitsisipakōi  
 āfenāyamafekē fimis, askatari a fanama  
 anoafori fimis mī ea fakē. <sup>23</sup>Akka,  
 ėafeskakī banco ano mī ea kori  
 faxōfamamē mā ēfe kori ichapano ea  
 ināxikima, mē anā ēfe pexe ano ē oano?’  
<sup>24</sup>Nāskata nā anofo ato yoini iskafakī:  
 ‘Na feronāfake kori fīakāfe nā diez faxō  
 finōmainīfofā ea kori fixōa ināxikakī,’  
 ato faito, <sup>25</sup>kemakī iskafanifo: ‘Ifo, akka  
 nāatoroko mā diez faxō finōmainīfofā  
 fia,’ faifono, <sup>26</sup>anā xanīfāfe ato kemani:  
 ‘Akka ē mato yoi nā afara ichapaya nō  
 afara ichapa inātiro. Akka a afaa  
 ichapayama, āfe afara nō fīatiro anā  
 afaa ichapaya inōma. <sup>27</sup>Askatari a ea  
 noikaspakakī a ea xanīfo fakaspafo,  
 fitakāfe ato retexikakī ēfe ferotaifi,’ ixō  
 xanīfāfe ato yoini, ” Jesús ato fani.

#### Jesús nokoni Jerusalén ano

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

<sup>28</sup>Nāskara ato yoita Jesús kani  
 Jerusalén ano a aōxō tāpimisfo fe. <sup>29</sup>Mā  
 chaima Betfagē fe Betania ano nokoxō  
 machi Olivos anoxō a aōxō tāpimis rafe  
 nīchini. <sup>30</sup>Ato iskafakī yoianā:  
 “Mēstekōi fōtakāfe oa ono pexe rasi ano.  
 Mā nokoxō nānoa burro fake nexekē mā  
 fichi kaikai tsoa aō nimisma. Tēpexō ea  
 efexotakāfe. <sup>31</sup>Anoxō mato yōkaifono  
 iskafakī: ‘ĒAfeskakī mā burro tēpeimē?’

mato faifono ato yoikī iskafakāfe: ‘Nōko  
 Ifāfe fichipaiyaito nō ifixonioya,’ ato  
 fakakī,” Jesús ato fani. <sup>32</sup>Ato nīchia  
 fōkaxō oiafo nā Jesús ato yoia  
 keskarakōi fichitoshinifo.

<sup>33</sup>Mā burro tēpeaifono, nā burro  
 ifofāfe ato yōkanifo: “ĒAfeskakī mā  
 noko burro tēpekaimē?” ato faifono,  
<sup>34</sup>ato kemanifo iskafakakī: “Nōko Ifāfe  
 fichipaiyaito nō ifixonioya,” ato fanifo.  
<sup>35</sup>Nāskaxō burro kateki āto rapati  
 kakafakaxō efenifo Jesús ano. Nāskaxō  
 a kamaki Jesús tsoainīfofānifo.  
<sup>36</sup>Nāskakē Jesús tanaima kani. Akka  
 yorafāfe āto rapatifo fai nēxpakīa  
 kakafafonifo. <sup>37</sup>Mā chaima machi Olivos  
 tisiri mekani keyokōi a aōxō tāpimisfāfe  
 fāsikōi yoinifo iskafakakī inimayanā:  
 “iAicho, Nios fāsi sharakōi! iNiosxō  
 afama mīshti mī akaito nō oia!” fanifo.  
<sup>38</sup>Iskafakī yoinifo akiki inimakakī:  
 “iAicho, nōko xanīfo nokoki oaki!  
 iNiospa nai mēraxō shara famafāini!  
 iNiospa yoini Jesús nōko xanīfo inō,  
 aōnoax yorafa Nios fe nīpaxanōfo!  
 iAicho, Nios fāsi finakōia!” ixō fāsikōi  
 yoinifo.

<sup>39</sup>Nāskafaiyono fariseofāfe yorafā rasi  
 mēraxō yoinifo iskafakakī: “Maestro, mī  
 inafa yoife iskanōfoma,” faifono, <sup>40</sup>akka  
 Jesús ato kemani: “Ē mato yoi nafāfe ea  
 yoisharayamaifono, na tokirifāfe fāsikōi  
 eōnoa meka shara yoikeranafo,” ixō  
 Jesús ato yoini.

<sup>41</sup>Mā chaima Jerusalén ano nokoax nā  
 pexe rasi anofo ato ōi, atoōnoax Jesús  
 oiani. <sup>42</sup>Iskafakī ato yoianā: “Ea  
 chanīmara faax mā isharapakenakaki.  
 Akka mā kai tāpīama iskaratīa Niospa  
 Fake mā nokoa. Eakai mā xanīfo  
 fapaima ē mato imasharapaifiaito, mā  
 ea nikaspai. Iskaratīa ē mato  
 afeskafatiroma. Mā mā fenoa. <sup>43</sup>Fatora  
 penata mato noikaspakani nā mato  
 noikaspai. Nāskaxō mato chetekaxō

mato mēra ikiferakaxō mato reteskī mitokani. <sup>44</sup>Māto pexefori pāoiki fetsexii, mī kaifofoya mato reteskī mitoxikani tsoa pishta ichoxima, mā ea nikakaspamis Niospa ea matoki nīchifiano,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús a Nios kīfiti pexefā mēraxō a ato ināifo ato potani**

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

<sup>45</sup>Nāskata Nios kīfiti pexefā mēra Jesús ikikaixō ōia a mēraxō afarafo ato miniaifāfe ōikī ato kāimani. <sup>46</sup>Naskafata ato yoini iskafakī: “Niospa meka yōra kenekī iskafani: ‘Mā ēfe kīfiti pexefā mēraxō mā ea kīfitiro,’ ixō yoifinino, akka nā yometsofāfe pexe keskara mā famis,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>47</sup>Nāskata Nios kīfiti pexefā mēraxō pena tii Jesús ato yoini. Ato yoifiaino a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofo feta a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe judeofāfe āto xanīfofofāferi afeskaxoma Jesús retetiropakakī shinānifo. <sup>48</sup>Akka afeskaxō retetiroma inifo, yorafāfemāi nikasharapaikōiaifono a Jesús ato yoiāi keskara.

“¿Tsōa mia nīchinimē mī xanīfo inō?” ixō

**Jesús yōkanifo anoxō achipaikakī**

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

**20** <sup>1</sup>Pena fetsa Nios kīfiti pexefā mēra Jesús ikikaini anoxō yorafo tāpimani afeskax Nios fe ipaxatirofomākī. Anoxō ato yoiaino a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofo fe, a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo, judeofāfe āto xanīfofori fenifo. <sup>2</sup>Iskafakī yōkanifo: “¿Tsōaōxō mī iskafaimē? ¿Tsōa mia yoiāmē mī iskafanō?” ixō yōkanifo.

<sup>3</sup>Askafaifono Jesús ato kemani: “Ēri mato yōkanō ea yoikapo. <sup>4</sup>¿Tsōa Juan nīchiamē ato maotisafakī ato faka mēra

ikimapakenō? Niospa nīchiyamakī yorafāfe nīchiniforaka.”

<sup>5</sup>Ato askafaino āa ranā mēenāpai fetseyanā shinānifo iskakakī: “Nō kemakī iskafaino: ‘Niospa nīchini,’ nō faino noko yoikī iskafai: ‘Akka, ¿afeskakī mā Juan nikamismamē?’

<sup>6</sup>Akka nō iskafakī yoitiroma: ‘Yorafāfe Juan nīchinifo,’ nō fatiroma yorafāfemāi tokirinī tsakakakī noko retenōfo. Akka keyokōichi shinānani Niospa ato shināmanaino, Juanmāi Niospa shināmanaino ato yoiaino,” ikanax yoinānifo. <sup>7</sup>Nāskaxō kemanifo: “Nō tāpiama tsōara Juan nīchini ato maotisafakī ato faka mēra ikimapakenō,” faifono, <sup>8</sup>akka Jesúsri ato kemani iskafakī: “Ēri mato yoima tsōaōxō ē iskafaimākai,” ixō ato yoini.

**Meka fetsafaxō Jesús ato yoini a ato yonoxomis chakafoōnoa**

(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

<sup>9</sup>Nāskata taefakī Jesús yorafo yoini.

Meka fetsafaxō ato yoikī iskafani:

“Feronāfake fētsa āfe tare ano uva fanaxō fētsafāfe kexexonō ato ināfaini chai kayoni. <sup>10</sup>Nā āfe fana fimimistīa ifāfe a yonoxomis nīchini a kexexonafo ato yōkaxō āfe fana fimifo fixotanō nā āfenā tiiri. Akka nā fana kexefāfe seteketsakaxō afaamais nīchinifo.

<sup>11</sup>Nāskata tare ifāfe anā a yonoxomis fetsa nīchini. Akka nāari īchaketsayanā seteketsakaxō afaamais nīchinifo.

<sup>12</sup>Nāskaxō afianā fetsari nīchini. Akka mā kaano nāri imi tofeketsakaxō tarepaxō potanifo.

<sup>13</sup>“Nāskata tare ifāfe shināni: ‘¿Ē afeskafaimē? Ēfe fakekōi a ē aō noiai mia nīchīpa, ōitsai ēfe fake nikakōitirofoki,’ ixō nīchini. <sup>14</sup>Akka mā āfe fake nīchia kaito fichikanax nā tare kexemisfo yoinānifo iskakani: ‘Nato āfe apa naano na fanafo fixii kiki. A nari nō

retenõ na tare nõkonã inõ, ikax yoinãnifo. <sup>15</sup>Nãskakata achikaxõ tare pasotai iyokaxõ retenifo. Akka, ÷afaa mã shinãimẽ ato afeska faimẽ a tare ifãfe? Ë mato yoinõ. <sup>16</sup>Kaxõ a tare kexemisfo ato retẽkĩ mitoxõ, fetsafo ãfe tare inãxii afãfe kexexonõfo,” Jesús ato fani.

Ato askafaito nikakani iskanifo: “Askayamapainõra,” inifo.

<sup>17</sup>Akka askaifãfe õikĩ Jesús ato yoini: “Akka, ÷afeskakĩ Niospa meka iskafakĩ kenenifomẽ?”

Tokiri pexe fapaikakĩ nã pexe famisfãfe na tokiri chakara ixõ potafiafono, fetsafãfe fichikaxõ na tokiri sharakõĩ ikaxõ akiki pexe fatirofo, ixõ kirikaki kenenifo. <sup>18</sup>Akka tokiriki fetsa pakekĩ aõ xao teketiro. Akka tokiri yoraki pakekĩ renekõititiro.”

<sup>19</sup>Nã ato Nios kifixomisfãfe ãto xanifofo feta a Moisés yoikĩ kirika kenenĩ keskara ato tãpimamisfãfe Jesús achipainifo karaxa mẽra ikimapaikakĩ. Atoõnoa meka fetsafaxõ yoiaito nikakakĩ akiki õitifishkikaki. Akka achipaifikakĩ tsõa achinima yorafoki mesekakĩ.

**“¿Xanifo nõ kori inãtiromẽ noko yõkaito?” ixõ Jesús yõkanifo**  
(Mt. 22.15-22; Mr. 12.13-17)

<sup>20</sup>Nãskakaxõ a ato feparamisfo nĩchinifo Jesús fe yoinãtanõfo fanĩrira Jesús ato yoiaito nikakakĩ ãto xanifofo yoixikakĩ Jesús achinõfo. <sup>21</sup>Nãskakẽ nãfãfe yõkanifo: “Maestro, mã nõ tãpia a mã yoiyai anori chanĩmakõĩ mã yoisimis. Nã mã ato yoiyai anoriri, nokori yorafãfe yoisimisfo. Chanĩmakõĩ mã yoisimis nã Niospa fichipaiyai keskarakõĩ. Afara yoipaikai mã ranomisma, mẽstekõĩ mã ato yoisimis. <sup>22</sup>Akka chanĩmamakĩ noko yoife na romanõ xanifo nõ

kopifatiromãki askayamakĩ nõ kopifatiroma rakikãia,” ixõ yoinifo.

<sup>23</sup>Akka Jesús tãpini feparapaiyãfãfe. Nãskaxõ mã tãpixõ ato yoini, <sup>24</sup>“Ea kori exe fisti ispakãfe ã õinõ,” ato faito ispaifono ato yoini iskafakĩ: “¿Tsõa femãnã na keskaramẽ? ¿Tsõa aneri na kori exe ano keneamẽ?” ixõ ato yõkaito kemanifo iskafakakĩ: “Nõko xanifo César keskara,” faifono, <sup>25</sup>Jesús ato yoini: “Akka na kori exe Césarnãkẽ César inãkãfe, akka Niosnãkẽ Niosri inãkãfe.”

<sup>26</sup>Ato askafaito nikakani, rateyanã yoinãnifo: “Kee, na yoiyai keskarakai tsõa finõtiroma. Tãpikĩ finakõia,” ikanax ãa ranã yoinãnifo. Nãskakẽ yorafãfe õiaifono Jesús fanĩrira mekamapaiyãfono fanĩrira mekatiroma ini. “Kee, finakõia,” ikanax anã tsoa tooxinima.

**“Yora naax anã otoax ÷afeskatiromẽ?” ixõ Jesús yõkanifo**  
(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

<sup>27</sup>Nãskata saduceofo Jesús õifokani fonifo. Nã saduceofãfe yoisimisfo iskakakĩ: “Yora naaxkai anã afeskax ototiroma,” ixõ yoisimisfo. Akka nãfãfe Jesúski fõkaxõ yõkanifo <sup>28</sup>iskafakakĩ: “Maestro, noko Moisés kirika kenexoni iskafakĩ yoikĩ: ‘Feronãfake fetsa ãfiyax afeta fake akamax naano one fẽtsa nã kẽro ifomafa fitiro ãfe ãfi inõ. Mã fixõ afeta fake atiro ãfe õchi fake inõ,’ ixõ Moisés keneni. <sup>29</sup>Akka nõ mia yoinõ, nã naneti siete feronãfake inifo. Ato ochi iyoa ãfiyai taeni. Mã ãfiyax afeta fake akamax nani. <sup>30</sup>Mã ãfe ochi naano chipokoto fini. <sup>31</sup>Nãskata nã chipoko fẽtsari nã kẽro fini. Nãskarifiyai nãari nani afeta fake akamax. Nãskakanax akikinoax nai keyonifo nã siete feronãfake afeta fake akanamax. <sup>32</sup>Nãskata mã nai keyoafono nã kẽrori



chipo nani. <sup>33</sup>Akka, ħfatoto mā otokaxō na kēro fixikanimē, nā fistimāi fīpakaxō?” ixō yōkaifono, <sup>34</sup>Jesús ato kemani: “Yorafo nono mai ano niyokanax feronāfakefo fe kērofo fianāyokani. <sup>35</sup>Akka fatorafāfe Niospa meka chanīmara faafono Niospa ato imasharatiro afe ĩpaxanōfo. Akka nāfo mā otokanax feronāfakefo fe xotofakefo anā fianātirofoma Nios ika ari nokokanax. <sup>36</sup>Nāskakē anā tsoa natiroma. Ājirifo keskara ixikani Niospa fakekōifori ixikani mā otokanax. <sup>37</sup>Akka Moisés nikani oa fana kooai xoisai keskara mēranoax mekaito, yoikī iskafaito: ‘Mā nafianixakakī mā anā otoafo, ēfi Abraham ikaino Isaaca ikaino, Jacobo ikaino, ē āto Nioskōiki. Iskaratīa efe niafo,’ ixō yoiaito Moisés nikani. Nāskakē nō tāpitiro naax nō anā ototiro. <sup>38</sup>Akka Epa Niospa naafoma keskara ato ōi Epa Niosnoax keyokōi niafo,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>39</sup>Nā Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe ranārīto iskafakī yoinifo: “Maestro, mī ato yoisharakōi,” fanifo. <sup>40</sup>Nāskakē anā tsoa yōkapainima, atomāi kemasharakōiaito akiki rāfikakī.

**“Akka, ħtsōa fenamē Cristo?”**

**ixō Jesús ato yōkani**

*(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)*

<sup>41</sup>Nāskata Jesús ato yōkani: “Akka, ħafeskakī Cristo David āfe fenara mā faimē? <sup>42</sup>Nā David Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino fanāiti kirika keneni iskafaki:

Epa Niospa ēfe Ifo yoini iskafakī: ‘Mī efe xanīfokōi ĩpanakaki. <sup>43</sup>Akka nā mia noikaspaifo mī ato finōkōinō ē ato mī nāmā nīchikai,’ ixō yoini. <sup>44</sup>Akka, ħafeskai Cristo David āfe fena itiromē, nā David Cristo ēfe Ifora fafiapaonino?” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús ato yōani a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe anorima ato yoiaifono**

*(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)*

<sup>45</sup>Keyokōichi yorafāfe nikaifono Jesús aōxō tāpimisfo yoini, <sup>46</sup>“Ōisharakakī. A Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfāfe mato pārapaikani kiki. Akka nāfo rapati chainipa safekanax fofāsapaimisfo. ‘Noko yoisharakōinōfora,’ ikanax tsaoti sharakōi fenamisfo ĩchanāti pexe anoxō, a piaifo anori sharakōi ano tsaopaimisfo, ‘Noko ōisharanōfora,’ ikanax. <sup>47</sup>Nāskakaxō kēro ifomafa pexe fīamisfo. Nāskatari Epa Nios chaikōi kīfimisfo, ‘Noko nikanōfora,’ ikaxō. Akka nāfo chanīmisfona Epa Niospa ato omiskōimakī finakōixii,” ixō Jesús ato yoini.

**Kēro ifomafa afaamaisfixō**

**Epa Nios ināsharakōini**

*(Mr. 12.41-44)*

**21** <sup>1</sup>Jesús ōini a kori ichapayafāfe kori naneti mēra kori naneiaifāfe Nios kīfiti pexefā mēraxō. <sup>2</sup>Nāskatari ōini a kēro ifomafa afaamaisfixō āfe kori exe rafe kori naneti mēra āfe kori nanekī mitofaito. <sup>3</sup>Nāskata ato yoikī iskafani: “Chanīma ē mato yoikōi, na kēro ifomāfa afaamaisfixō ato finōmainīfōfā inākōia. <sup>4</sup>Akka na kori ichapayafāfe mā Nios ināfikakī tsōa keyo ināma, texe faafo. Akka na kēromā omiskōifikī āfe kori rafe potakī mitokōia. Anā afanā a piai fitiroma,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús ato yoini na Nios**

**kīfiti pexefā pāoixii ixō**

*(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)*

<sup>5</sup>Nāskata a afe rafea fetsafāfe Nios kīfiti pexefāōnoa yoinifo iskafakakī:

“Nōko Nios kīfiti pexefā sharafinakōia. Tokiri petsanāmeax nā kori ichapayafāfe afara sharafofikaxō nētakeafo,” ikaxō yoiaifono, Jesús ato yoini: <sup>6</sup>“Akka na mā ōiai anākai tokiri petsanāmexima, keyokōi pāoixii. Na tokirifori maoui fetsexii,” ixō Jesús ato yoini.

**Afaa afeskaximākai mā chaima nōko mai keyoaino Jesús ato yoini**  
(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)

<sup>7</sup>Nāskakē yōkanifo iskafakī: “Maestro, ʻna mī yoiai keskai afetīa iximē? ʻAfeskaxō nō tāpitiromē na ixiai keskara?” ixō yōkanifo.

<sup>8</sup>Askafaifono Jesús ato kemani: “Kexemesharakani mā ato nikaino mato afara chakafamatirofoki. ʻĒfi Cristokī. Mē oa mātō xanīfo ixiki, ixō mato pārapaikani kiki. Nāskakaxō afāfe yoikani kiki a ē yoimis keskara. Akka yoiaifāfe ato nikayamakāfe. <sup>9</sup>Akka yorafo retenāifāfe nikai rateyamakāfe. Askatari a fetsafāfe āto xanīfori potapaiyāifāfe nikairi rateyamakāfe. Nā ē mato yoimis keskakōiyoxii kiki. Nāskafiax nōko mai fena keyoxima, chipo ixii.

<sup>10</sup>“Akka yorafo mai fetsa anoax mēenāpaiyāifono, yora fetsafori mai fetsa anoax retenāixikani. <sup>11</sup>Nāskaifono nā mai fetsa anofo mai naya naya ixii. Askatari fonāiki finakōixikani, afaa pikanima. Askatari pae finakōia ixii nā mai fetsa anofo. Askatari nā nai mēranoafori a ōimismafo ōixikani. Ratekōixikani.

<sup>12</sup>“Akka askayoamano, mato achikaxō fāsi mato omiskōimaxikani. Mato achikaxō judeofāfe āto ichanāti peke mēra mato iyokani xanīfofōfāfe mato yōkanōfo. Nāskakaxō mato karaxa mēra ikimakani xanīfofōfāfe. Eōxō mato askafakani. <sup>13</sup>Mato askafaifono mā

eōnoa ato yoitiro. <sup>14</sup>Akka kayoxoma shināchakayamakāfe. Ē mato shināmanikai mā ato yoisharanō. Afaa nō ato faimē iyamakāfe. <sup>15</sup>Akka ē mato ato kemamasharaiikai fanīrira mato mekaifaifono mā ato kemasharanō. Nāskakē nā mato noikaspaifāfe mato kemakanima, fanīrira mā noko yoi tsōa mato faima. <sup>16</sup>Akka mātō epafāfe mātō efafo feta mato ato achimaxikani. Mātō ochifāfe, mātō kaifofōfāfe mato fe rafemisfāferi mato askafaxikani. Akka ranāri mato retexikani. <sup>17</sup>Akka eōxō yorafāfe keyokōichi mato noikaspaxikani. <sup>18</sup>Akka mato noikaspafiaifono Epa Niospa mato kexesharai mato retēfiaifonokai mātō fero mēsho fenonakama. <sup>19</sup>Akka afara afeskara ifiaino ea shināmakiyamakāfe. Nāskax mā efe isharapakenakaki.

<sup>20</sup>“Jerusalén anofo sorarofāfe ato cheteafono mā ōiki mā tāpitiromo mā chaima ato reteafono, āto pexefori pāo iki keyoi. <sup>21</sup>Nāskakē a Judea ano ikafo māchi keya ari ichotanōfo. A Jerusalén ano ikafori nā pexefā rasi mēranoax tsekenōfo. A Jerusalén pasotai ikafori anā Jerusalén ano feyamanōfo. <sup>22</sup>Nā Niospa meka yoiki kenenifo keskakōi fakī Jerusalén anofo Niospa ato omiskōimani. <sup>23</sup>Askatari a kēro fake naneafō fe a fake yome pishta chocho amaifo omiskōixikani māmāi yorafo omiskōifinakōiaifono. Nāskakē nā Judea mā anofo omiskōifinakōixikani, Niospa ato omiskōimanaino. <sup>24</sup>Ranāri ato kenopa retokani. Akka ranāri ato achikaxō karaxa mēra ato ikimakani mai fetsafo ano. Ato askafaifono nā judeofoma Jerusalén ano iyokani. Akka nā Niospa ato omapaiyāitīa judeofo Jerusalén ano anā fexikani,” ixō Jesús ato yoini.

**Niospa Fake fotoaino afe keskara  
iximākai ixō Jesús ato yoini**  
(Mt. 24.29-35, 42-44; Mr. 13.24-37)

<sup>25</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī:  
“Nāskakē xini fe oxe fishifori a nō ōimis  
keskara anā iki fetseima. Fetsa keskara  
iki fetsei. Askaito ōikani nono mai  
anoafo ratekōixikani. Fākafāri poo iki  
meseniaito nikakani. Ratekōixikani  
nōkai iskara afaa ōimisma ikanax.  
<sup>26</sup>Nāskaito ōikani yorafo ratekani shinā  
fenoyotaxikani. Afarafo afeskaraito  
ōikani a ōiyomisfoma keskara ōikani.  
<sup>27</sup>Nāskatari ea ōixikani ē nai mēranoax  
nai kōinī ē fotoiyoaio. Shara finakōia ē  
fotoaito ea ōixikani. <sup>28</sup>Nāskakē nā ē  
mato yoiāi keskaī taei afarafo  
afeskaraino, inimayanā ea  
manasharakāfe, ea chanīmara fayanā.  
Mē chaima okī ē mato ifirisa fatanō,”  
ixō ato yoini Jesús.

<sup>29</sup>Nāskaxō anā meka fetsafaxō ato  
yoini iskafakī: “Akka shinākāpo yōkka  
fiyafi ifi fetsaōnoa. <sup>30</sup>Āfe pei siri ikaito  
ōikī mā tāpitiro māmāi chaima xiniaito.  
<sup>31</sup>Nāskarifiakī mā tāpitiro nā ē mato  
yomis keskara afarafo afeskaraito ōikī  
mā chaima Nios Xanīfo oi kiki xanīfo  
ikiyoi nono nāmānoax.

<sup>32</sup>“Akka ē mato pāraima. Na afarafo ē  
mato yoiāi keskaito na yorafāfe  
nayokaxoma ōiyokani. <sup>33</sup>Akka nai fe  
mai keyoi. Akka ēfe meka fisti  
keyonakama na ē mato yoiāi keskakōi.

<sup>34-35</sup>“Nāskakē kexemesharakāfe māto  
ōitinī afaa chaka shinākākīma. A mā  
pāepaiyai fisti shināyamakāfe. Afaa  
fetsafori shināyamakāfe. Anori shinākī a  
ikaifo keskakī mā ea chanīmara  
fatiromaki. Akka afo itipinīsharafomano  
ē nokorisataxii. Māraki poomānā  
tanasharaxma tarapa faafo mēra  
ikiyamatiro. Māri nāskatiro ea  
shināxma. Nāskata afarafo afeskara iki

fetseaino nā mai tio anoax omiskōi  
fetsexikani. <sup>36</sup>Nāskakē itipinīsharakāfe,  
Epa Nios mēxotaima kīfifafāikāfe afara  
afeskaraino omiskōixikakīma. Nāskax  
mā ekeki chipo nokoaino ē matoki  
inimaxikai,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>37</sup>Nāskata Jesús pena tii Nios kīfīti  
pexefā mēraxō ato yoini. Akka fakish tii  
machi āfe ane Olivos ano oxatai apaoni.  
<sup>38</sup>Nāskakē yorafā rasi pena tii akiki  
fepaonifo Nios kīfīti pexefā ano. Anoxō  
ato yoiāito nikai fekani.

**“Āfesaxō nō Jesús retetiromē?”  
ixō shinānifo**

(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11;  
Jn. 11.45-53)

**22** <sup>1</sup>Mā chaima fista ikaino a Niospa  
ājirinī Egipto anoxō āto fake  
iyoafo retenima shinākakī pāa faraxatimais  
pipaonifo, Pascua fistaīta. <sup>2</sup>Afia penata a  
ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofo feta a  
Moisés yoikī kirika kenenī keskara ato  
tāpimamisfāfe afesaxoma Jesús pāraxō  
retepaikani yorafoki ratenifo.

<sup>3</sup>Nāskaifono Judas mēra Satanās ikini. Nā  
Judasri Jesús āfe ina ini. Āfe ane fetsa  
Iscariote ini. <sup>4</sup>Nā Judas kani a ato Nios  
kīfixomis xanīfofo yafi a anoxō Nios kīfīti  
pexefā kexemisfo xanīfofo yoikai. Anoxō ato  
yoini iskafakī: “Āfesaxō ē mato Jesús  
achimatiromē?” ixō ato yōkani. <sup>5</sup>Akiki  
inimayanā yoikī iskafanifo: “Aicho, nō mia  
kori ināi mī noko ato Jesús achimaxonō,” ixō  
Judas yoiāifono, <sup>6</sup>“Īa. Ē mato achixonō,” ixō  
ato yoini. Nāskaxō Judaspa shināni afetiā ē  
ato Jesús achixotiromē ini. Yorafā rasichimāi  
naki faafono afesaxō achitiroma ini.

**Mā chaima reteaifono Jesús aōxō  
tāpimisfo feta yātapake pini**

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30;  
1 Co. 11.23-26)

<sup>7</sup>Akka nā fista Pascuatīa pāa faraxatimais  
pinifo. Afia penatari oveja fake retexō Nios

ināpaonifo āto xinifāfe anifo keskafakī. Akka mā fista pakeano, <sup>8</sup>Jesús Pedro yafi Juan nīchini ato yoikī iskafayanā: “Fokaxō itipinīsharafatakāfe fistaṭia nō pinō,” ato faito, <sup>9</sup>kemanifo: “¿Fanixō nō itipinīsharafaikaimē?” faifono, <sup>10</sup>Jesús ato kemani: “Mā mā pexefā rasi ano nokoxō feronāfake fisti mā fichi kaikai keshoki faka tetsaomexō foikaino. Nā chīfafaitakāfe fato pexe mēra ikikaimākai ōixikakī. <sup>11</sup>Nānoxō nā pexe ifo yoikī iskafaxikakī: ‘Nōko Ifāfe noko yoikī iskafakī: ‘Fato pexe kene mēraxō eōxō tāpimisfo feta fistaṭia ē pitromāki ixō yōkatakāfe nōko Ifāfe noko faa,’ mā faito, <sup>12</sup>nāato mato ispai kiki pexe keya kene efapaya itipinīsharakōia. Nāno itipinīsharafakāfe anoxō nō pinō,’” Jesús ato fani.

<sup>13</sup>Nāskata mā fokaxō fichinifo nā Jesús ato yoia keskarakōi. Nāskaxō itipinī fanifo Pascua fistaṭia pixikakī.

<sup>14</sup>Mā itipinīshara faafono, Jesús a aōxō tāpimisfo fe kaax, mīsa ano tsaoni.

<sup>15</sup>Nāskaxō tsaofono Jesús ato yoini: “Ē mato feta pipaitiani na fista Pascuatia ē nayoxoma. <sup>16</sup>Akka ē mato yoikōi ēkai anā mato feta Pascua fistaṭia pifainakama. Akka nā mā Epa Nios xanīfo ano nokoaitia ē mato feta pixii inimayanā.”

<sup>17</sup>Nāskata kecho tso mainifōfā Apa Nios kīfīkī, “Aicho,” fata, ato yoikī iskafani: “Na mato tiito ayakāfe. <sup>18</sup>Ē mato yoikōi ē anā mato feta na fimi ene ayaima. Akka nā ēfe Epa Nios fe ē xanīfo ixō keyokōi ē yorafo īkixō na fimi exe ē anā ato feta ayaxii,” ixō ato yoini.

<sup>19</sup>Nāskaxō anā pāa tso mainifōfā, Apa Nios kīfīkī aicho fata, ato pāa kaxkexopakeyanā ato yoikī iskafani: “Nafi efe nami keskarakī. Matoōnoax ē nai. Nāskakē nā mā piatīa ea shināfafāikāfe,” ixō ato yoini.

<sup>20</sup>Nāskarifikakī kecho tso mainifōfā nā pixō ato yoini iskafakī: “Na ayatiōxō ē mato afara fenashara yoi iskafakī: Ēfe imi foaino ē matoōnoax nai mā ēfe Epa Nios fe ipaxanō.”

<sup>21</sup>“Akka nā efe mīsa ano tsaofa fētsa ea ato achimani. <sup>22</sup>Akka nā eōnoa yoikī kirika kenenifo keskakōi ē naikai. Akka nā ea ato achimanai akairi omiskōi finakōi,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>23</sup>Ato askafaito nikakani āa ranā yoināi fetsenifo: “¿Fatotokai nō achimanimē?” ikanax āa ranā yoinānifo.

#### Akka, ūtsoa sharafinakōiamē?

<sup>24</sup>Nāskakē aōxō tāpimisfo feratenānifo fatokai sharafinakōiamē ikanax.

<sup>25</sup>Nāskaifono Jesús ato yoini iskafakī: “Nā yora fetsafo xanīfokaxō ato ferateyanā ato yonomamisfo. Ato askafafiakakī nōko xanīfo noko afara shara faxō fafāini ixō nokoōnoa yoikāfe, ato famisfo.

<sup>26</sup>“Akka māri askayamakāfe. Askatamaroko nā sharafinakōia mātō exto chipoko keskara ikāfe. Nā chipokofāfe āto iyoafo ato yonoxosharatirofo keskara ikāfe. Akka xanīfo ipaikakī fetsafo sharafakāfe ato axosharakikakī. <sup>27</sup>Akka, ūfatokaimē sharafinakōia, nā mīsa ano tsoaxō pimistraka, askayamai nā ato pimamistraka? Akka nā mīsa ano tsoaxō piāi nā sharafinakōia. Akka ē mato fe ixō ē mato yonoxomis keskara ē imis.

<sup>28</sup>“Akka mā efe itiani mā ea potamisma, na afara chakafāfe ea chakafafiaino. <sup>29</sup>Nāskakē ēri mato xanīfo imaxii, ēfe Epa Niospa eari xanīfo imaino. <sup>30</sup>Akka mā efeta pita efeta ayata mā faxii ēfe mīsa ano tsoaxō. Nāskakē mā mā xanīfoxō nā doce nōko kaifo israelifāfe mā ato īkixii,” ixō Jesús a afe rafeafo yoini.

“Ē Jesús ōimisma,’ Pedro ixaiaino,”

Jesús ato yoini

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

<sup>31</sup>Nāskata nōko Ifāfe Simón yoini iskafakī: “Simón, ōipo Satanás Nios

yōkaxō mato afara chakafamapai, mā ea potanō. <sup>32</sup>Akka ē mia Epa Nios kīfixoni mī ea nikakī xateyamanō. Akka mā mī paxkafixō mī ea anā Ifofakōixō a mefeta ea Ifofafo ato yoisharafe ea Ifosharafanōfo,” ixō yoiaito, <sup>33</sup>Simón kemani: “Īfo, ē mia potanakama. Mia karaxa mēra ikimanaifono ēri mefe kai. Mia reteaifonori ēri mefe nai,” faito, <sup>34</sup>Jesús kemani: “Pedro, ē mia yoi iskaratīa takara fene keoyoamano mī ato yoi iskai: ‘Ē Jesús ōimisma,’ ixō mī ato yoikī tres fai,” Jesús fani.

**“Mē samamashta omiskōikai,”**

**Jesús ato fani**

<sup>35</sup>Nāskafata Jesús anā ato yoini iskafakī: “Ē mato nīchiyamea pishamais koriri mā foyameama, sapati mā fotima. Akka ē mato nīchia kaxō ĩmā afaa yopati mē?” ato faito kemakakī iskafanifo: “Maa. Nōkai afaa yopati mā,” fanifo.

<sup>36</sup>Nāskata ato yoini iskafakī: “Akka iskaratīa nā pishayato āfe pisha foikanō, āfe koriyafi. Akka nā keno yamato āfe rapati minixō kori fixō, nā kōri keno fetsa finō. <sup>37</sup>Akka ē mato yoi nā eōnoa yoikī kirika kenenifo keskai mē askakōi. Ē askarayamafiano ea pārakani yora chakafāfe, ‘Nato ato chakafamis,’ ea fakani. Nāskakē nā eōnoa yoikī kirika kenenifo keskara nē askakōi,” ixō ato yoiaito, <sup>38</sup>a aōxō tāpimisfāfe yoinifo: “Īfo, nono keno rafe,” faifono, ato kemani: “Nā rafe inōkī anā nō yopaimakai. Nāskanō,” ixō ato yoini Jesús.

**Getsemanī anoxō Jesús Apa Nios kīfini**

*(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)*

<sup>39</sup>Nāskata Jesús kani nā Kamis keskai machi Olivos ano. Aōxō tāpimisfori afe fonifo. <sup>40</sup>A Kamis ano mā nokoxō ato yoini: “Epa Nios kīfikāfe Satanás mato

afara chakafamapaiyai keskara axikakīma,” ixō ato yoini.

<sup>41</sup>Ato askafata ato makinoax orishta kaxō Apa kīfini ratokonō mai chachipakefofā. <sup>42</sup>Apa kīfikī iskafani: “Epa, ea ifipaikī ea ifife ē omiskōinōma. Akka nā ē apaiyai keskafakīma, nā mī ea amapaiyai keskafafe,” Apa faino, <sup>43</sup>āfe ājiri nai mēranoax akiki nokorisatani mitsisipakōi imaxiki. <sup>44</sup>Shināmitsai finakōiyānā, Jesús Apa kīfini nā omiskōiai shināyanā. Nāskaino āfe nīskaya āfe imi mai ano tosin.

<sup>45</sup>Mā Apa kīfita fininākfāta, aōxō tāpimisfo ari kani. Kaxō ōia oxafo inifo shināmitsai finakōikani āto Ifo omiskōiaino. <sup>46</sup>Nāskaxō ato yoini: “Āfes kai mā oxaimē? Fininīfofākāfe Epa kīfixikakī Satanás chakata mato afaa chakafamayamanō,” ato fani.

**Jesús achinifo**

*(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)*

<sup>47</sup>Jesús ato yoiaino yorafā rasi nokotoshinifo. Nā āfe ane Judas, nāri Jesúsxō tāpimis iyopaoni, nā Judas reke oaino acho yorafā rasi fenifo. Nā Judas Jesús ari kani kokoikai. <sup>48</sup>Askafaito Jesús yoini iskafakī: “ĀJudas, ea mīa kokoxō mī ea ato achimanimē?” fani.

<sup>49</sup>Askafaito ōikakī a aōxō tāpimisfāfe Jesús yōkanifo: “ĀĪfo, nō ato kenopa rerapaketiromē?” ixō yōkanifo.

<sup>50</sup>Nāskata fetsa nā ato Nios kīfixomisto āfe xanīfāfe ina āfe pacho kayakai aōri paxteni.

<sup>51</sup>Askafaito ōikī Jesús yoini iskafakī: “Enefe. Nāskanō,” fata afianā koshikōi xanīfāfe āfe ina āfe pacho ramākaxō pacho tichixotani.

<sup>52</sup>Nāskaxō ato yoini a Nios kīfixomis xanīfofo yafi a Nios kīfiti pexefā kexemis xanīfofo, nā anifo tiiri mā ifi feafono ato yōkani: “Āfes kai kenofoya ifixatefoya mā oamē ea achiyoi oa ē yometso keskarakē?

<sup>53</sup>Pena tii ē mato fe itiani Nios kīfiti pexefā mēraxō ē mato tāpimani, akka mākai ea

achipaimisma. Akka na fakishi mā ekeki oa Satanás mātō ifono,” Jesús ato fani.

**“Ē Jesús ōimisma,” Pedro ini**

(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

<sup>54</sup>Jesús achixō iyonifo a ato Nios kīfixomis xanīfāfe pexe ano. Akka Pedro acho chipo kani. <sup>55</sup>Akka pexe emāiti chii ketefaax tsaoox yoaifono Pedrori nāno ato fe tsaoox yooni.

<sup>56</sup>Nāno ato fe tsaoox yooaino xanifo yonoxomis xomayato fichixō yoini iskafakī: “A nari Jesús fe imiski,” faito,

<sup>57</sup>Akka Pedro iskani: “Ēkai Jesús ōimisma. Mī ea pārāi,” faito, <sup>58</sup>fētsari tāpixō yoini iskafakī: “Mīfi na Jesús fe imiski,” faito, Pedro kemani: “Maa. Ēkai Jesús fe imisma,” fani.

<sup>59</sup>Mā askafaafō samaraka pishtano, fetsari anā iskafani: “Chanīma, a nafi Jesús fe imiski. A na feronāfake Galīlea ano,” faito, <sup>60</sup>Pedro yoini iskafakī: “A mī yoiāiōnoa ē tāpiama tsoaraōnoa mī yoi ē tāpiama,” Pedro faino takara keoinākfāni.

<sup>61</sup>Pedro askaito Jesús texkeakekafā festani. Festanaino Pedro shinātani nā āfe Ifāfe yoiā keskara. “A takara keoyoamano, ‘Ē Jesús ōimismara,’ ixō mī ato yoi tres fakī,” Jesús faa nā Pedro shinātani. <sup>62</sup>Nāskakē nānoax tsekekaini kaax Pedro shināmitsai oiāi finakōini.

**Jesús kaxemetsama fanifo**

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

<sup>63</sup>Nāskakē nā kexeafāfe Jesús kaxemetsama fanifo koshaketsayanā.

<sup>64</sup>Nāskata feopokaxō yōkanifo: “Noko yoife tsōa mia koshamakī.”

<sup>65</sup>Nāskakata īchaketsanifo afara fetsa yōkaketsayanā.

**Xanifo tiito Jesús yōkanifo**

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

<sup>66</sup>Mā penano a judeofāfe āto xanīfofo ichanānifo. Nā ato Nios kīfixomisfāfe

āto xanīfofonō, a Moisés yoikī kirika kenei keskara ato tāpimamisfori ato fe ichanānifo. Nāskakaxō Jesús iyonifo xanīfo finakōia ano. Nārixō yōkanifo iskafakakī: <sup>67</sup>“Noko yoife mīmākī Cristo.”

Askafaifono ato Jesús kemani: “Ēje, ē mato faitokai mā ea chanīmara faima. <sup>68</sup>Ēri mato yōkaito mā ea kemaima. <sup>69</sup>Akka iskaratīa ēfe Epa Nios ketaxamei ē tsaosharakōi. Nāmāi fasi finakōikē afama mīshti atiro,” ixō ato yoiāito, <sup>70</sup>keyokōichi yōkanifo: “Akka, ĩmīmē Niospa Fake?” ixō yōkaifono Jesús ato kemani: “Nā mā yoiāi keskarakīa ē,” ato fani.

<sup>71</sup>Ato askafaito nikakakī anā yoinifo iskafakakī: “iNikakapo! Nōkai anā aōnoa meka fetsa nō nikapaima. Mā nōakōi nō nika noko yoiāito,” ikanax yoinānifo.

**Pilato ano Jesús iyonifo**

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

**23** <sup>1</sup>Nāskakata keyokōi fininīfofākāta Jesús iyonifo Pilato xanīfo finakōia ano. <sup>2</sup>Nāskakata judeofāfe Jesús chakafakakī yōanifo iskafakakī: “Na feronāfāke nōko kaifofo ato chakafamai iskafakī yoikī: ‘Na romanō xanīfokōichi mato kori yōkaito ināyamakāfe,’ ato faa. Nāskatarī, ‘Ēkīa Cristo, ea Niospa nīchia ē mātō xanīfo inō. Ē Niospa Fake,’ noko faa,” ixō Pilato yoinifo.

<sup>3</sup>Askafaifono Pilato yōkani: “ĳmīmē judeofāfe xanīfo?” ixō yōkaito Jesús kemani: “Ēje, nā mī ea yoiāi keskarakīa,” fani.

<sup>4</sup>Nāskafaino Pilato nā ato Nios kīfixomis xanīfofo yafi nā ano niafo yoini iskafakī: “Na feronāfākekai afaa chakafaa ē ōima,” ato fani.

<sup>5</sup>Ato askafaito fāsikōi mekinīfofā yoinifo iskafakakī: “Na feronāfāke ato

tāpimayanā pexefo tii anoa ato chakafakī mekafamafofāsafai. Galilea anoxō ato taefamati, iskaratīa nono Judea anoxori ato askafamai,” ixō yoinifo.

#### Jesús Herodes ano iyonifo

<sup>6</sup>Askafaifāfe nikakī Pilato ato yoini: “¿Chanīmamē na feronāfake Galilea anoamē?” ato faino, <sup>7</sup>“Ēje, nānoa,” fanifo. Nāskaxō xanīfo Herodes ano nīchini, nā Herodesmāi Galilea anoax xanīfokē. Nāskafaifono Herodes Jerusalén ano oni. <sup>8</sup>Jesús ōi Herodes inimakōini, mēxotaimamāi ōipaikatsaxakī, aōnoa yoiāifāfe nikakatsaxakī afama mīshti faito ōipaikī. <sup>9</sup>Nāskaxō afama mīshtifo yōkaketsani. Akka Jesúskai pishta kemanima. <sup>10</sup>Nāskano nānori inifo, a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofo fe a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo, nāfāfe Jesús mekafakī chakafanifo. <sup>11</sup>Nāskakē Herodes āfe sorarofa feta chakakōifayanā kaxemetsama fanifo. Nāskakaxō rapati nana safemanifo nā rapati xanīfonā. Nāskaxō Herodes anā Pilato ano Jesús nīchini. <sup>12</sup>Nāskatari Pilato fe Herodes rafe fatanānifo. Akka taeyoi chakafatanāyopaonifo.

#### Pilato ato yoini Jesús retenōfo

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.39-19.16)

<sup>13</sup>Nāskaxō Pilato ato ichanāfani a ato Nios kīfixomis xanīfofo yafi xanīfo fetsafo, askatari a ano ikafori ato ichanāfani. <sup>14</sup>Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Mā ekeki na feronāfake efea iskafakī yoiyanā: ‘Nato yorafo chakafakī mekafa,’ ixō. Akka māto ferotaifi mē yōka. Natokai afaa chakafa ē ōima, askatarikai ato chakafakī mekafaama a mā yoiāi keskafakī. <sup>15</sup>Akka Herodesri aōnoa afaa chaka nikama. Nāskaxō

nokoki anā nīchia. Mā mā ōi natokai afaa chakafaama napanā. <sup>16</sup>Akka ē omiskōimakī tāpimani, chipo anā nīchixiki katanō,” ixō ato yoini.

<sup>17</sup>Akka Pascua fistaīa Pilato ato inimamapaoni yora fisti karaxa mēranoa tsekakī. <sup>18</sup>Akka keyokōi fāsikōi mekainīfofānifo. “iNa chaka retefe, Barrabás noko kāimaxoxiki!” fanifo.

<sup>19</sup>Nā Barrabás karaxa mēra ikimanifo pexefā rasi anoxō romanōfāfe āto xanīfo nō potanō fāsikōi mekainīfofākāfe ato faito. Askatari ato retekē karaxa mēra ikimanifo. <sup>20</sup>Akka Pilato Jesús nīchipaikī, afianā yorafo yoini. <sup>21</sup>Ato askafaito nikakakī yorafāfe fāsikōi mekafainīfofānifo: “iA chaka mastafe!” fanifo.

<sup>22</sup>Askafaifono afianā Pilato ato yoini: “Akka, ¿afaa chakafamē? Natokai afaa chakafa ē ōima. Afeskaikai natiroma. Akka ē omiskōimakī finata ē nīchi katanō,” ato faito, <sup>23</sup>akka afo mēxotaima mekarianifo. “iMastafe!” faria fanifo. Askafaria faifono, “Māa akāfe,” ato fani. <sup>24</sup>Ato iskafakī, yoiyanā, “Nā mā apaiyai keskafakāfe” ato fata, <sup>25</sup>nāskaxō nā Barrabás karaxa mēranoa kāimani, “Noko kāimaxōfe,” faifono. Nā Barrabás karaxa mēra ipaoni xanīfofo potapaita ato retekatsaxakī. Nāskaxō Jesús ato ināni nā apaiyai keskafanōfo.

#### Jesús ifi cruz ikaki mastanifo

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

<sup>26</sup>Mā Jesús mastafokakī iyokakī, feronāfake fisti fichikaxō yoinifo cruz foxōikanō. Nā feronāfake Cirene anoa ini, āfe ane Simón. Oriax oaito fichikaxō cruz iyamanafono Jesús acho cruzya kani.

<sup>27</sup>Nāskakē yorafā rasi kērofo fe oiakani, fiisi fonifo. Acho fokani, shināmitsakani āto Ifo shinākani.

<sup>28</sup>Nāskaifono Jesús ato ōikī ato yoini

iskafakī: “Kērofo Jerusalén anoafofāfe, eōnoax ōiyamakāfe, eōnoax ōiakīmaroko māa ranā oia faatanākāfe, māto fakefoōnoaxri oiakāfe. <sup>29</sup>Akka chipo a mā omiskōiai nokoxii, nāskakē mā yoikī iskafaxii: ‘Inimakāfe a fake fimisfoma, mā nofe omiskōikeranaki,’ ixō mā yoixii. <sup>30</sup>Nāskakē yorafāfe machi yoikī taefakī iskafaxikani: ‘Nokoki māchifā mafakerafe noko fefoxiki nō narisanō omiskōixikima,’ ixō yoixikani. <sup>31</sup>Ē afaa chakafayamafiamiskē ea iskafakani. Akka nā afara chakafakī xateyamaifo omiskōimākī finakōikani,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>32</sup>Nāskata yora chaka raferi iyonifo Jesúsya mastai fokakī. <sup>33</sup>Nāskata a mastai fo ano nokonifo āfe ane Mapo Xao ano. Nānoxō Jesús mastanifo. Yora chaka rafeya fetsa takai fetsa ata, fetsari takai fetsa anifo. <sup>34</sup>Nāskaxō mā mastafono Jesús Apa kīfini: “Epa, ato raefafe na ea iskafai fo tsōa tāpiamakī,” Apa fani.

Nāskano sorarofa ato kaxeti ya kaxenifo mā kanākanax Jesús rapati paxkanāxikakī. <sup>35</sup>Nānoxō yorafāfe ōinifo. Nā xanīfofōfāfe kaxemetsamafaifono iskafayanā: “Nō ōinō nato yorafo ifimiski, iskaratīa āari ifimeimākai. Niospa Fakeaxroko āa ifimeiki kiki a Niospa katonino,” fanifo.

<sup>36</sup>Sorarofori Jesúski kaxemetsamanifo. Nāskaxō akiki fokaxō fimi ene kacha ayamapainifo. <sup>37</sup>Iskafakī yoivanā: “Mī judeofāfe āto xanīfomākī mīari ifimefe,” fanifo.

<sup>38</sup>Nāskaxō āfe mapo mānāori tafara kenekī iskafanifo: “Nafi judeofāfe āto Xanīfoki,” fanifo.

<sup>39</sup>Nāskano nā aya mastai fo fētsa Jesús chakafakī mekafani iskafakī: “Mī Cristomākī mīa ifimeta nokori ifife,” faito, <sup>40</sup>akka fētsa yoikī iskafani: “Askafayamafe. ĺMī Nioski meseimamē

a mī afara chakafaax omiskōiai?” fani. <sup>41</sup>“Akka nō omiskōikōi chanīmakōi nōmāi afara chakafakatsaxakī. Akka na feronāfakekai afaa chakafama na omiskōiai,” fani.

<sup>42</sup>Nāskaxō nāato Jesús yoini iskafakī: “Ifo, xanīfo finakōixō ea shināfe,” faito, <sup>43</sup>Jesús kemani: “Ē mia pāraima iskaratīakōi mī efe kai nā sharafinakōia ari mī efe inimakōipakenaka,” fani.

### Jesús nani

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

<sup>44</sup>Nāskata xini keya nā mai tio fakishifākōitani. Nāskax mā xini kaino anā penatani. <sup>45</sup>Nāskakē xini peinima. Nāskaino sama nami Nios kīfiti pexefā mēranoax nakirafekōi faxtepakekafāni. <sup>46</sup>Nāskaino Jesús fāsikōi Apa kenani: “Epa, ea ifife ē mia ano kanō,” fata, nāskax nani.

<sup>47</sup>Nāskaito soraro xanīfāfe ōikī, Epa Nios aicho fayanā iskafakī yoini: “Chanīma, na feronāfake afaa chakafamisma,” ixō yoini.

<sup>48</sup>Nā ano niafāfe ōinifo Jesús naito. Nānoax fokani, oiāi finakōi fonifo Jesús shinākani. <sup>49</sup>Akka nā Jesús ōimisfāfe ano nētekaxō chai nikaxō ōinifo. Kērofāferi ōinifo, Galilea anoax afe foitaxakakī.

### Jesús makex kini mēra maifanifo

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

<sup>50-51</sup>Nāno feronāfake sharakōi fisti ini. Nāato Nios Ifofasharapaikōini. Āfe ane José, Arimatea anoa ini judeofāfe āto xanīfo. Nā José Nios xanīfokōi manapaoni. Nāatokai xanīfo fetsafāfe shināifo keskara shināpaonima. <sup>52</sup>Nā José Pilato ano kaxō Jesús yora yōkani maifai axiki. <sup>53</sup>Mā yōkatani oxō cruz anoa fotomaxō sabanā fena sharakōipa rakoxō iyoxō mafa kini mēra rātani, a tosa maiyomisma mēra. <sup>54</sup>Nā penata



itipinīshara fanifo, mā chaima safaro faino, <sup>55</sup>kērofo Jesús fe Galilea anoax foitaxakakī. Nāfāfe José chīfafainifo afeskaxō kini mēra Jesús rātaimāikai ōifokakī. <sup>56</sup>Mā āto pexe ano fēkaxō, pirofomā yafi a aō tereati itipinīsharafanifo. Akka kērofāfe judeofāfe pena tenetitīa teneyonifo nā Moisés yoini keskafakī.

### Jesús otoni

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

**24** <sup>1</sup>Akka nā pena teneti safaro mā finōfaano nomīkonō fakishparikōi fonifo a Jesús maia ano. Pirofomā foifokani mā itipinīshara fakaxō. <sup>2</sup>Mā nokokaxō ōiafo a kini a aō fepoitafo tokirinifā mā fepekemea ini. <sup>3</sup>Akka ikifaikakī ōiafo āto Ifo Jesús āfe yora ano inima. <sup>4</sup>Nāskai ratekōiyanā afeskamē ikaxō shināpaiyaifono, feronāfake rafe ato ketaxamei nītani, āto rapati fafekōiyanā. <sup>5</sup>Nāskaiyono kērofo ratekōiyanā maikiri fepepakefōfānifo. Nāskaifono nā ājiri rafeta ato yoini: “¿Afeskakī nā yora nia mā fenaimē na yora nakē maifamisfo mēranao? <sup>6</sup>Anāakai nonoma, mā otokaina. Akka shinākapo a Galilea ano iyoxō mato yoimis keskara. <sup>7</sup>¿A yora chakafāfe ea achikaxō ea mastafono tres nia oxata ē anā otoxira, mato faito mā nikamismamē?” ixō ājiri rafeta ato yoini.

<sup>8</sup>Ato askafaino a Jesús ato yoimis anori shinānifo. <sup>9</sup>Nāskakata nā Jesús maita anoax anā fekakī, nā once aōxō tāpimisfoya nā fetsafori ato yoitoshinifo nā ōitanaifo keskara. <sup>10</sup>Akka nā Jesúsnoa ato yoimiski chanifofāifo tii, María Magdalena ikaino Juana ikaino Santiago āfe afa María ikaino kēro fetsafori inifo. <sup>11</sup>Akka a aōxō tāpimisfāfe, “Āa chanīkanira,” ato fanifo. Ato nikakaspanifo.

<sup>12</sup>Ato askafaifono nikai Pedro fareke kaini, a Jesús maita ano ōikai. Kaxō ōia kini mēra a aō rakoita sabanā fisti mania ini. Nāskax anā Pedro pexe ano oni, “Kee, ¿afeskaitamē?” ikax.

### Jesús Emaús ano fāi kani

(Mr. 16.12-13)

<sup>13</sup>Afia pena fistichi Jesús fe rafemisfo rafe pexe rasi āfe ane Emaús ano fonifo. Jerusalén fe Emaús once kilometro ini. <sup>14</sup>Fokakī yoifonifo a Jesús reteitafo. <sup>15</sup>Yoināfōfāifono Jesús atoki nokoax ato fe fāi kani. <sup>16</sup>Akka mā ōifikakī tsōa tāpinima, Niospa ato onātimafaino. <sup>17</sup>Askafōfāifono Jesús ato kemani: “¿Tsoaōnoa mā yoifokaimē fāi kakī?” ato faino tsoa tooxinima nāno nētenifo shināmitsakōiyanā.

<sup>18</sup>Nāskaito nā āfe ane Cleofás kemani: “¿Meres fisti mī Jerusalén ano ixō, mī tāpitamamē na rama iskaita?” faito, <sup>19</sup>Jesús kemani: “¿Afaa afeskaitamē?” ato faito yoinifo: “Jesús Nazarete anoa nō yoi, nāatofi Niospa meka yoimiskī. Nāskakē yorafo akiki inimakōimisfo, Niosri akiki inimakōimis. Niospa āfe sharaōxō noko yoimis Niosxō afama mīshti noko faxomis. Āfe mekapa yorafo sharafata afara sharafo noko axomis. <sup>20</sup>Nāskafiaito a ato Nios kifixomis xanīfofo feta nōko xanīfofōfāfe achikaxō ato ināitafo retetakō mastanōfo. <sup>21</sup>Akka nā nōko kaifo israelifo romanōfo anoa ifimis ipainōra nō famis nōko xanīfo ixiki romanōfāfe anā noko afeskafanōfoma. Akka mā tres nia finōa a naita. <sup>22</sup>Akka nā kērofo nofe ikafāfe noko yoikakī noko ratekōiafo. Fakishparikōi a maia ano ōifokaxō ōiafo āfe yora ano ikama. <sup>23</sup>Ano āfe yorakēma ōitakani pexe ano anā feafo. Nāskaxō yoiāfo a āfe ājiri rafeta atoki nokoxō ato yoiāfo keskara iskafakī: ‘Jesús naama, iskaratīa nia,’ ato faafono. <sup>24</sup>Nāskakē

nofe yora rafe chipo a maia ano fokaxō ōiafo nā kērofāfe yoiāfo keskarakōi ika. Akka Jesús āfe yora ano ikama.”

<sup>25</sup>Nāskafafono Jesús ato yoini iskafakī: “Kee, māakai afaa tāpiama, mā tatimakōi. Akka a Niospa meka yoimifāfe yoinifo keskarakai mā chanīmara faima. <sup>26</sup>Akka kenenifo iskafakī: ‘A Niospa nīchia Cristo omiskōikōifiax, chipo Apa Nios fe xanīfokōi ixii,’ ixō aōnoa kenenifo,” Jesús ato askafani.

<sup>27</sup>Nāskaxō ato yoikī taefani a aōnoa yoikī kenenifo, a Moisés aōnoa yoikī keneni yoita, a Niospa meka yoimifāfe aōnoa yoikī kenenifori; nāfo ato fe kakī ato yoifoni.

<sup>28</sup>Mā chaima pexe rasi ano nokokakī nā rafeta shinānifo: “Noko finōfanikaira,” ikaxō. <sup>29</sup>Akka nā rafeta nētefanifo iskafakī yoianā: “Kayamafe. Nono nofe nētefe mā yātapakei kiki. Mā fakishakī,” faifono Jesús nāno ato fe nēteni. <sup>30</sup>Nāskata mā mīsa ano tsaofono pixakakī Jesús pāa tsomainīfofā, Apa Nios kifikī. “Aicho,” fata, nāskaxō pāa kaxkepakexō ato ināni pinōfo. <sup>31</sup>Ato askafaito nāskakē koshikōi Jesús tāpinifo. Akka mā tāpiafono ato makinoax yamarisatani. Nāskakē anā tsōa ōinima. <sup>32</sup>Nāskakē āa rafe yoinānifo: “No fe fāi okī a Niospa mekaōnoa yoikī kenenifo keskara noko yoifeaito nō mea nōko ōiti fepeisharakōia. Āfe meka sharakōi,” ikanax yoinānifo.

<sup>33</sup>Nāskakanax Jerusalén ano anā fenifo. Mā fēkaxō ato fichitoshinifo, nā Jesúsxō tāpimisfo once a ato fe rafeafo fe ičanākakaxō, <sup>34</sup>iskafakī yoiāifono: “Chanīma, mā nōko Ifo otoa, mā Simón ōimana,” ixō yoinifo.

<sup>35</sup>Nāskaifono nā rafetari ato yoinifo nā Jesús ato fe fāi kaito ōitanaifo: “Mā nō ōia noko pāa torexopakeaito,” ixō ato yoinifo.

### Jesús aōxō tāpimisfoki nokoni

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

<sup>36</sup>Nā ato yoiāifono, Jesús ato nakirafekōi nirisatani. Nāskaxō ato yoisharakōini iskafakī: “Inimakōikāfe,” ato fani.

<sup>37</sup>Ato askafaino ratekōinifo, “Niafaka chaka nokoki nokoara,” ikanax.

<sup>38</sup>Askafifono Jesús ato yoini: “¿Afeskai mā rateimē? ¿Afeskakī māto ōiti mēraxō mā chanīmara fatiromamē? <sup>39</sup>Ōikapo ēfe mēke yafi ēfe tae. Ēkīa. Ea ramākapo. Akka ōikapo na rāfo tsefefe. Akka niafakakai namiyata xaoyama, nā mā ea ōiai keskara,” ixō ato yoini.

<sup>40</sup>Ato askafakī yoianā, āfe mēke toa yafi āfe tae toa ato ispani. <sup>41</sup>Ato askafakī yoiano āto ōiti mēraxō shinānifo: “Jesúspara,” ikaxō. Nāskaxō chanīmara fakeratama akiki inimakōinifo. Nāskaifono Jesús ato yōkani: “¿Nono mā afaayamamē ē pipanā?” ato faito, <sup>42</sup>foe xoia pishta inānifo. <sup>43</sup>Mā fixō āto ferotaifi pini.

<sup>44</sup>Nāskaxō afianā ato yoini: “Mēfi mato yoiyomiskī mato fe iyoxō eōnoa yoikī Moisésnō nā a Niospa meka yoimisfonō, eōnoa fanāiti kenenifo keskai nē askakōi,” ixō Jesús ato yoini. <sup>45</sup>Nāskakē āfe shināmā a kenenifo keskara ato shināmanaino tāpikōinifo. <sup>46</sup>Ato yoikī iskafani: “Eōnoa yoikī kenekī iskafanifo: ‘Cristo a Niospa nīchia mā nafiax tres nia oxata anā otoxii,’ ixō eōnoa yoikī kenenifo. <sup>47</sup>Akka ēfe aneōxō ato yoikāfe. Jerusalén anoxō ato yoikī taefakāfe. Nāskaxori nā maniafo tii anoafori ato yoifofāsafakāfe āto chaka xatekaxō anā Nios nikasharakōinōfo, nāskaifono āto chaka ē ato soaxonikai. <sup>48</sup>Akka nā ē mato yoiāito, mā ōiai a mā nikaifori fetsafo yoipakexakāfe. <sup>49</sup>Akka ēfe Yōshi Shara ē matoki nīchi ēfe Epa yoiyoni keskafakī. Akka mā nono Jerusalén ano nēteyokāfe, ēfe shara matoki nīchyonō nai mēraxō nā ē mato yoiāi

keskafakĩ mã fetsafo eõnoa mã ato yoinõ,”  
ixõ Jesús ato yoini.

**Jesús nai mēra kani**

*(Mr. 16.19-20)*

<sup>50</sup>Nāskaxõ Jesús ato iyoni Jerusalén anoxõ  
Betania pasotai. Nānoxõ Jesús mēshainānkafã  
Apa Nios yoini iskafakĩ: “Epa Niospa, eõxõ

tāpimisfo ato kexesharapakexafe.”

<sup>51</sup>Nāskafakĩ yoiyanã ato makinoax Jesús Apa  
Nios ari kani. <sup>52</sup>Akka a aõxõ tāpimisfãfe  
iskafakĩ yoinifo: “Jesús, mĩ nõko Ifo sharakõi,  
nõ mĩõ noikõi,” ixõ yoikanax chipo Jerusalén  
ano fonifo inimakõiyã. <sup>53</sup>Nāskakē  
mēxotaima Nios kīfiti pexefã mēraxõ Nios  
yoisharapaonifo. Nã tii.

## Juan Jesúsnoa Yoikĩ Keneni

### Jesucristoõnoa Juan keneni

**1** <sup>1</sup>(Ēkĩa Juan. Iskaratĩa Jesucristoõnoa ě mato yoi mã tãpinõ. Cristo ģfe ane ipaoni, Meka. Nãato Niosnoa noko tãpimani.)

Afaa oniataima na Meka aneya iyopaoni. Apa Nios fe iyopaoni. Nãrifi Nioski. <sup>2</sup>Taefenakõi Nios fe iyopaonixakĩ, iskaratĩari afe ika. Afaa oniamatai nã Meka aneya Apa Nios fe iyopaoni. <sup>3</sup>Aõxõ Epa Niospa keyokõi onifani. Akka Jesúsmasxõ afaa onifanima. Nãskaxõ Jesús feta Niospa afama mishti onifani. <sup>4</sup>Aõnoax keyokõi niafo. Niospa yorafo tii shinãmapaiyai keskafakĩ Jesúsxõ ato shinãmatiro āto õiti xafakĩakõi inõfo. <sup>5</sup>Āfe õiti xafakĩakõifiax yora chakafo mēra Jesucristo ipaoni. Yora chakafãfe āto õiti fakish keskara, shara shinãkanima. Askafiano yora chakafãfe Jesucristo xĩtirofoma yorafo shara shinãmanaino āto õiti anã fakish keskara inõfoma.

### Niospa Juan Maotista nĩchini ato yoinõ

<sup>6-7</sup>Epa Niospa Juan nĩchini Jesucristoõnoa yorafo yoinõ iskafakĩ: “Āfe õiti xafakĩakõi. Epa Niospa mato shinãmapaiyai keskara aõxõ mato shinãmatiro,” ixõ Juan ato yoini Jesús chanĩmara fanõfo.

<sup>8</sup>Juankai Cristoma, Niospa nĩchini Jesucristoõnoa ato yoinõ. <sup>9</sup>Cristo fistichi yorafo shinãmatiro āto õiti xafakĩakõi

inõfo. “Mã oi,” ixõ Juan ato yoini.

<sup>10</sup>Oaito yorafãfe tãpinifoma. Niospa Jesúsxõ ato onifafiano tsõa tãpinima Jesús. <sup>11</sup>Nã mai onifani ano nokoni. Nãno nokofiaito ģfe yorafãfe, nãfãfe ifikaspanifo. <sup>12</sup>Askafafiaifono a ifipaiyaiãfe Jesús ato yoini iskafakĩ: “Mã ea noikĩ chanĩmara faa. Nãskakē ģfe Epa Niospa fakefo mã itiro ea chanĩmara faax,” ixõ Jesús ato yoini. <sup>13</sup>Niospa fakefo yorafãfe fakefo keskarama. Yorafãfe fakefo yora keskara, yõramãi ato fake faano. Akka Nios fistichi ato fake fatiro. Yõrakai Niospa fakefo fake fatiroma. Nã Jesús chanĩmara faafo tii Epa Niospa āto shinã ato fetsafaxotiro ģfe fakefo inõfo.

<sup>14</sup>Nãskakē na Meka aneya Apa Nios ika anoax mai ano oni yorakõi ixikĩ. Nonoax nofe iyopaoni. Apa Nios keskara sharakõi mã nõ õipaoni. Nãato yorafo noikõimis. Āfe meka chanĩmakõi. Nã fisti Epa Niospa Fakekõi. Apa Nios imis keskara nãskakõiriai sharakõi imiski.

### Juan Maotista Jesucristoõnoa ato yoini

<sup>15</sup>Jesúsnoa Juan ato yoini iskafakĩ: “Ea nikakãfe, õikapo. Nãõnoa ģ mato yoimis. Iskafakĩ ģ mato yoimis: ‘Mã oi. Ē taeyoi ofiano ea finõkõia ģ fakeamano amãi Apa Nios fe iyopaonixakĩ,’” ixõ Juan ato yoini.

<sup>16</sup>Jesús keyokõi noko shara famiski. Noko noikõixõ noko sharafa fafãĩni.

Akka keyokōichi nōko ōiti  
inimasharakōiaito nō meemis. <sup>17</sup>Epa  
Niospa noko amapaiyai keskara Moisés  
yoini. Nāskakē Niospa noko yoini  
keskara Moisés noko tāpimani. Nāskakē  
Niospa noko ōimapai noko noikōi afe  
chanīmakī. Nāskaxō Jesucristo nokoki  
nīchini. Jesucristo noko keyokōi noimis.  
Nāskaxō noko ōimatiro Nios  
chanīmakōi. Askatari Epa Niospa noko  
noi. <sup>18</sup>Tsōakai Epa Nios ōimisma.  
Askafiax āfe Fakekōi nā afe rafemis,  
arifi Nioskōi. Apa Niosnoa noko yoimis.  
Aōxō nō tāpitiro afe keskaramāki Epa  
Nios.

**Juan Maotista judeofāfe āto  
xanīfofo yoini**

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

<sup>19</sup>Nā judeofāfe āto xanīfofāfe  
Jerusalén anoxō nā ato Nios kīfixomisfo  
nīchinifo, Juan ano. Akka nā Levifori  
ato nīchinifo Juan yōkatanōfo: “¿Mī  
tsoamē?” fatanōfo.

<sup>20</sup>Askafaifono Juan ato kemani: “Ēkai  
Cristoma. A nō manai nōko xanīfo ēkai  
aama,” ato faito, <sup>21</sup>“¿Akka mī Cristoma,  
mī tsoamē? ¿Mīmē Elías?” faifāfe, “Ēkai  
Elíasma,” ato faito, “¿Akka mī  
Elíasmaax mī tsoamē? ¿Mīmē nā nō  
manamis Niospa meka yoimis, nā  
nokoki oai?” faifāfe, “Maa, ēma,” ato  
fani.

<sup>22</sup>Ato askafaino anā yōkanifo: “¿Akka  
mī tsoamē? Noko yoife a noko nīchiafo  
nō ato yoitanō. Mī tsoamāki noko  
tāpimafe,” fanifo.

<sup>23</sup>Askafaifono Isaias kirika kenenī  
keskara nānorikōi Juan ato yoini  
iskafakī: “Niospa mato yoipaiyai  
keskara ē mato yoinō. Tsōa istoma  
anoxō ē fāsikōi mekaikai: ‘Nōko Ifo  
nokoki oxii. Īkisi itipinīsharakāfe. Mā  
ipaoni keskara afianā iyamakāfe.  
Keyokōichi māto chaka potakāfe,

mēstekōishara isharaxikakī,’” ixō Juan  
ato yoini.

<sup>24-25</sup>Nikakata judeofāfe nā fariseofo a  
Juanki nīchinifo yōkatanōfo iskafakakī:  
“Mī Cristomamamāki, mī  
Elíasmamamāki nā nō manamis Niospa  
meka yoimis mīmaraka, akka, ¿afeskakī  
mī yorafo faka mēra ikimapakeimē  
maotisafakī?” ixō yōkakāfe ato fanifo.  
<sup>26</sup>Juan ato kemani: “Ēfi ato  
maotisafapaikai. Ē ato askafafaino nono  
fetsa nokoki nokoi. Mākai tāpiama. <sup>27</sup>Ē  
iskaratīa mato Niospa meka yoifafāini.  
Askafiano aato chipo mato yoixii. Fāsi  
ea finōkōia. Ē afaa tāpiama ē  
sharakeroko ē āfe zapato risfi  
nexaxopanā,” ixō Juan ato yoini.

<sup>28</sup>Nā pexe rasi Betania faka Jordán  
okirishtaxō Juan ato faka mēra  
ikimapakekī maotisafani. Nānoax ato fe  
yoināni.

**Niospa āfe oveja fake keskara, Jesús**

<sup>29</sup>Askata pena fetsa Juanki Jesús kani.  
Jesús fichixō Juan yorafo yoini iskafakī:  
“Ōikapo. Nā Niospa āfe oveja  
tetomashta keskara oa. Nato keyokōi  
yorafo chaka soaxonō Epa Niospa nīchia  
nokoōnoax naxō nōko chaka noko  
soaxonō. <sup>30</sup>Ē mato aōnoa yoimis. Ē  
mato yoia iskafakī: ‘Chipo oi ea  
keskarama finakōia, nāmāi ē fakeamano  
iyopaonixakī.’ Nakīa mā oa. <sup>31</sup>Ērifi  
Cristo tāpixoma yorafo maotisafapai a  
nōko kaifo judeofāfe tāpinōfora,” ixō  
Juan ato yoini Cristoōnoa yoikī.

<sup>32</sup>Ato yoixō anā Jesúsnoa Juan ato  
yoini: “Niospa Yōshi Shara nai  
mēranoax rifi keskara Jesúsiki  
fotopakekafanaito ē ōia. <sup>33</sup>Ēri ōiyamano  
Epa Niospa ea yoiti iskafakī: ‘Fatofāfe  
ea chanīmara faimākai mī faka mēra ato  
ikimapaketiro maotisafakī. Akka mikiki  
fetsa nokoano ēfe Yōshi Shara nā  
feronāfakeki fotopakekafāxii. Afe

nītaxii. Nā mī ōikī mī tāpixii nāato ēfe Yōshi Shara matoya rafemaxii āfe shinā shara māto shinā mēra nanenō,’ ixō ea yoia. Epa Niospa ea anori yoiyamakē Jesús nā Niospa Fake ēri tāpikeranama. <sup>34</sup>Askafixō mē ōia. Askaxō ē mato chanīmakōi yoi nafi Niospa Fakeki,” ixō Juan ato yoini.

### Jesúsxō tāpikī taefanifo

<sup>35</sup>Pena fetsa nāno Juan aōxō tāpimisfo rafe ini. <sup>36</sup>Afe niafono Jesús ato finōfaini. Ato finōfainaito Juan ato yoini: “Ōikapo. Oa Niospa ina oveja fake keskara,” ixō Juan ato yoini.

<sup>37</sup>Juan ato yoiaito nikakata Jesús chīfafāinifo. <sup>38</sup>Jesús ifiakekafā ato ōikī ato yōkani: “¿Tsoa mā fenaīmē?” ato faito, “Maestro, ¿fanī mī ikamē?” faifāfe, <sup>39</sup>“Ono ōifokāfe, ē mato ispanō,” ixō ato iyoni. Askata afe fokakī ōiafo nā ika ano afe nokoni. Mā nokoafono mā xini kai ini. Nāno afe yātapakenifo.

<sup>40</sup>Nā rafe Juan ato yoia keskara nikakata Jesús chīfafāinifo. Fetsa āfe ane Andrés. Nā Andrés Simón Pedro āfe exto ini. <sup>41</sup>Jesús ika ano nokokata Andrés āfe ochi Simón fenaikai kani. Akiki nokoxō yoini: “A Niospa nokoki nīchia Mesías mā nō fichia. Nā Cristora nō famis. Ōiyotāfe,” fani. <sup>42</sup>Askata Andrés Simón Jesúski nokokini. Akiki nokoaino Jesús Simón yoini: “Mī Simón, Jonásfa fake. Iskaratīa ē mia ane fetsafaxonō. Nō mia Cefas fanō,” fani. (Cefas nāfa mekapa yoimis Pedro fakī.)

### Jesús Felipe yafi Natanael kenani afe fonōfo

<sup>43</sup>“Ē Galilea ano kaira,” ixō Jesús shināni. Kapaikī Felipe fichixō yoini: “Efe kafe, eōxō tāpisharakōixikī,” fani. Askafaino afe kani. <sup>44</sup>Felipenō Andrésnō Pedronō pexe rasi āfe ane Betsaida ano imisfo.

<sup>45</sup>Askata Felipe Natanael fichixō yoini: “Moisés Niospa yoini keskara kenekī iskafani: ‘Ē māto xanīfokōi Cristo matoki nīchixira,’ ixō Niospa yoini anori Moisés keneni. Nānorikōi Niospa meka yoimisfāfe kenenifo. Nākai mā nō fichia. Jesús José fake Nazarete ano ika. Nāōnoa Moisés feta Niospa meka yoimis fetsafāfe kenenifo,” faito, <sup>46</sup>“¿Afaa shara Nazarete anoax oimē?” ixō yōkaito, “Ofe, ōixikī,” Felipe fani.

<sup>47</sup>Natanael akiki nokoaino Jesús ōixō aōnoa yoini: “Nafi israelifāfe fakeki. Nato afaa chaka yoimisma. Chanīmakōi fisti shināfafāimiskī. Tsoakai pāramisma,” ixō Jesús aōnoa yoini.

<sup>48</sup>Askafaito nikakī Natanael kemani: “¿Afeskaxō mī ea ōiyamafikatsaxakī mī ea tāpiamē?” faito, “Mia Felipe fichiyoamano ē mia ōikī taefaita ifi higuera nāmānoa ē mia ōita,” Jesús fani. (Akka Jesús Natanael chai ixō tāpini ōiyamafikī.)

<sup>49</sup>Askafaito, “Maestro, mīfi Niospa fakeki. Askatari mīfi israelifāfe āto xanīfokī,” faito, <sup>50</sup>Jesús kemani: “‘Mī ifi higuera nāmā tsaofa ē mia ōia,’ ixō ē mia yoia, ¿nā nikaxō mī ea chanīmara faamē? Afara shara fetsa finakōia mī ōixii. <sup>51</sup>Chanīmakōi ē mia yoi. Ēfi yōra fakefiāx ē Niospa Fakekōi. Nai fepekemeano mī Niospa ājirifo ōixii. Epa Niospa ika anoax āfe ājiri ekeki fotota, māpeinīfōfā fotota, māpeinīfōfā ikaito mī ōixii,” ixō Jesús fani.

### Jesús āfe mekapa fakakōifekē fimi ene onifani

**2** <sup>1-2</sup>Tres nia oxakata Caná pexe rasi anoxō Galilea mai anoxō feronāfāke kēro fiaino yorafo ano fisti ichanānifo. Jesús ikaino afa ikaino Jesúsxō tāpimisfōri nāfo ato kenamanafono fenifo. <sup>3</sup>Fimi ene mā netsoafono, āfa Jesús yoini iskafakī: “Nafokai fimi eneyama,” fani. <sup>4</sup>Āfa

askafaito Jesús kemani: “Efa, ¿afeskakī mī ea yōkaimē afara fetsa afeskarafanōra ixō? Iskaratīa ē afara fetsa fena ayoima. Tsōa atiroma keskara ē fena akimakai,” fani.

<sup>5</sup>Askafaito Jesús āfe āfa a yonoxomisfo ato yoikī iskafani: “Nā Jesús mato yoiai keskara faxokāfe,” ato fani.

<sup>6</sup>Nāno tokiri kesho seis efafoa chaimashta tsaao ini. Treinta galon a mēra ikitiro ini. Nāskata nā kesho mēra faka fikaxō, judeofāfe āto chokati mēraxō chokaketsanifo. Nāskakī judeofāfe chokasharaifāfe Niospa ato ōi nafo sharara ato fanō, āto xinifo ipaonifo keskara.

<sup>7</sup>Nāskata Jesús a yonoxomisfo yoini: “Nā keshofo mēra faka fospifakāfe,” ato faito, faka fospikōi fanifo keshofo mēra. <sup>8</sup>Askata Jesús ato yoini: “A ichanāifono ato kexemis na faka ayamatakāfe,” ato faino, nāskata a ato kexemis faka foxonifo. <sup>9</sup>A ato kexemisto ayaxō mea faka inima fimi enekōi ini. Nāskakē tāpinima Jesús faka fetsafaano. (Akka nā yonoxomisfāfe ōinifo Jesús faka fetsafaito. Nāskakē tāpinifo.) Nāskakē tāpixoma a ato kexemisto a Jesús faka fetsafaa a rama kēro fiai foxoni. <sup>10</sup>Nāskaxō yoini: “Fistatīa nā fimi ene sharakōi taefakī nō ato ayamamis. Akka nā fimi ene sharakōi mā mitoxō, nā fimi ene sharama chipo nō ato ayamamis. Akka iskaratīa fimi ene sharakapakōi mī ato ayamani,” fani.

<sup>11</sup>Jesús nā pexe rasi Caná anoxō tsōa atiroma keskara taefaito ōinifo Jesúsmāi finakōixō tsōa afama mīshti atiroma keskara atiro. Nāskakē ōikaxō aōxō tāpimisfāfe chanīmara fanifo.

<sup>12</sup>Askata Jesús afanō āfe extofonō aōxō tāpimisfonō nā pexe rasi āfe ane Capernaúm ano fonifo. Nāno oxa ranāyonifo.

**Jesús a Nios kīfiti pexefā mēraxō a ato ināifo ato potani**

(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

<sup>13</sup>Mā judeofāfe āto fista Pascua mā chaima ikaino Jesús nā pexe rasi

Jerusalén ano kani. <sup>14</sup>Nānoxō Nios kīfiti pexefā mēraxō fakkafo, ovejafo, rififo afo ato minikaxō kori finifo. Nānori a kori kāmiafamisfori tsaofono Jesús ato fichini. <sup>15</sup>Jesús ato fichita risfi koshati fata ato koshapaita a ato inafō ato pōtaketsani. Ovejafo potakī, fakkafo potakī fani. Askata yorafori potani. Mīsa kamaki āto kori māchiafo saakī fetsani. Mīsari kekafaya kekēfofā potani. <sup>16</sup>Nā rififāfe āto ifofo ato yoini: “Na māto inafōya ēfe Epa Niospa pexe mēranoax fotakāfe. ¿Afeskakī ēfe Ēpa pexe mēraxō mā afarafo ato miniketsaimē kori fixikī? Afianā ēfe Ēpa pexe mēranoax afarafo inānōnāyamakāfe kori fixikī. Na ēfe Epa āfe pexe mēranoaxkai mā afarafo minimitsaima,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>17</sup>Ato askafaito nikakata aōxō tāpimisfāfe shinānifo iskakakī: “Chanīma, Niospa meka nānorikōi Jesúsnoa kenenifo iskafakakī: ‘Epa Niosi, ē mī pexe kexesharapai a mēraxō mia fisti shinānōfo. Afara fetsa a mēraxō anōfoma. Afara fetsakai mī pexe mēranoa ē ōipaima,’ ixō kenenifo Jesúsnoa yoikī.”

<sup>18</sup>Jesús askafaito judeofāfe āto xanīfofōfāfe yōkanifo: “¿Afeskakī Nios kīfiti pexefā mēraxō mī ato potaimē? Niospa mia yoiaito afara tsōa atiroma keskara noko ōimafe nō mia chanīmara fanō,” ixō yōkaifāfe <sup>19</sup>Jesús ato yoini: “Mā na pexe pāoikano afianā tres nia oxata ē anā pexe faxii,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>20</sup>Ato askafaino, “Kee. Nōko xinifāfe cuarenta y seis xinia anifo Nios kīfiti pexefā fakakī. Akka, ¿mī koshekōi tres nia pexe faimē?” fanifo. <sup>21</sup>Askafafiakakī tsōa tāpinifoma Jesús Niospa pexeōnoa yoinima. Afai anofi yoimeni. <sup>22</sup>Askata Jesús nafiax oxa rafeta tres nia ita otoano aōxō tāpimisfāfe shinānifo: “Chanīma, a Jesús ato yoita keskara, nā

pexefã pãoikaikiri keparanãkĩ, ‘Ëfi tres nia otoxii,’ ixõ yoita. Iskaratĩa mã nõ tãpia aafi anofi yoimeita,” ixõ aõxõ tãpimisfãfe shinãnifo Jesús otoano. Nãskakê Niospa meka kenenifo keskara chanĩmara fanifo. Nãskata nõ Jesús ato yoini keskara shinãkakĩ: “Chanĩmakõĩ Jesús noko yoini,” fanifo.

**Jesús keyokõĩ yorafo tãpini**

<sup>23</sup>Askata tsõa atiroma keskara afama mĩshti Jesús fani Jerusalén anoxõ fista Pascuatĩa. Nãskara õikaxõ yorafã rasichi, “Na Cristo,” ixõ chanĩmara fanifo. <sup>24</sup>Askafiaifono a yorafãfe ãto shinã mëraxõ shinãifo keskara Jesús ato tãpini. (“Iskaratĩa ea chanĩmara fakani. Askafikaxõ chipo, ãa chanĩra, ea fakani,” ixõ Jesús ato tãpini.) <sup>25</sup>Yorafãfe ãto shinã mëraxõ shinãifo keskara tsõa Jesús tãpimatiroma. Areskõĩ Jesús onãtiro a ãto shinã mëraxõ shinãifo Jesús tãpikõia. Chanĩmara fayoaifãfe Jesús ato onãni nãskax koshi shinãmakĩ fetsenifo.

**Jesús Nicodemo tãpimani**

**3** <sup>1</sup>Nã feronãfake fariseo ini, ãfe ane Nicodemo. Nãri judeofãfe ãto xanĩfo ini. <sup>2</sup>Nãato fakishi oxõ Jesús yõkani: “Maestro, nõ tãpia mĩ noko tãpimanõ mia Niospa nĩchini. Mã nõ tãpia Nios fe rafexoma tsõa afara fetsa atiroma nõ mĩ akai keskara fakĩ tsõa atiroma,” faito, <sup>3</sup>Jesús kemani: “Ëfi chanĩmakõĩ mia yoikai. Tsoari oa fake yome rama kãia keskaraxma Nios xanĩfo ano nokotiroma,” fani.

<sup>4</sup>Askafaito afianã Nicodemo Jesús kemani: “¿Afeskax afianã feronãfake yometatiromê? ¿Mã anifofiax afeskai afianã ãfa xaki mēra nanetiomē, fake yomeax anã kãixikĩ?” ixõ Nicodemo Jesús yõkani.

<sup>5</sup>Askafaito afianã Jesús kemani: “Fake yome rama kãĩ fakaya kãitiro. (Nãskax

yõra fake itiro. Nãskariakĩ ãfe Yõshi Sharaõxõ Niospa mato õiti fetsafaano mã ãfe fake itiro.) Akka Niospa Yõshi Sharapa mãto õiti fetsafayamano mã Nios xanĩfo ano nokotiroma. <sup>6</sup>A yõra fake fia nõ keskara itiro. Nãskarifiakĩ Niospa Yõshi Sharapa mato fake fiano mãri a keskara itiro. <sup>7</sup>Ë mia yoiano mĩ ea nikax, ‘Mĩri oa fake yome rama kãia keskara mĩ itiro,’ ãfe mia yoiano, ‘Aira, ¿afeskax nõ afianã yometatiromê?’ iyamafe. <sup>8</sup>Nefeaito tsõa tãpitiroma fakirinoax oimãkai. A nefe kai ariri tsõa tãpiama fakiri nefe kaimãkai. Nãskari fakĩ Niospa yorafo ãfe Yõshi Sharapa ãto shinã fetsafaano tsõa tãpitiroma,” Jesús faito, <sup>9</sup>anã Nicodemo kemani: “¿Afeskax nõ askatiromê?” ixõ fani.

<sup>10</sup>Askafaito afianã Jesús kemani: “Mĩ israelifo tãpimamis, ¿afeskakĩ na ãfe mia yoiai mĩ tãpimamê? <sup>11</sup>Ë mia chanĩmakõĩ yoi. Nã nõ nikafo nõ nõ õiafo nõfo nõ mato yoi. Nãskafekê nõ mato yoiano mã noko chanĩmara faima. <sup>12</sup>Nono mai anofo afarafo afeskaraito ãfe mia yoiaito mĩ ea chanĩmara faima. Askatari nai mēranoafori afeskaraito ãfe mia yoiaito mĩ ea chanĩmara faima.

<sup>13</sup>“Tsoakai nai mēra kaax anã fototiro. Akka ãfe fisti ãfe nai mēranoax fotoa yora fakekõĩ ikiyoi. Ë afianã chipo kaxii. <sup>14-15</sup>(Nõko kaifo israelifo tsõa istomanoax chaka iyopaonifo. Nãskakê Niospa rono atoki nĩchini ato chachinõ. Nãskaxõ Niospa Moisés yoini iskafakĩ: ‘Na rofetaxõ rono faxõ nĩchinifofãfe ifiki ratãfe yorafãfe õikanax sharanõfo, a ato chachia tii.’) Nãskari fakĩ ifi cruz ikakĩ ea mastakaxõ ea nĩchinifofãxikani. Nãskakê nõ ea chanĩmara faafo tii eõnoax Nios fe nipanakafo,” ixõ Jesús ato yoini.

**Epa Niospa keyokõĩ yorafo noi**

<sup>16</sup>Anã Jesús ato yoini iskafakĩ: “Epa Niospa keyokõĩ yorafo noikĩ ãfe Fake



fisti ato nīchixononi nai mēraxō nono mai anoax atoōnoax naiyonō. Nāskakē nā chanīmara faafo tii omiskōipakenakafoma afe nīpanakafo. <sup>17</sup>Niospa āfe Fakekōi mai ano nīchini ato omiskōimatama āto chaka soaxoniyonō aōnoax isharapakexanōfo,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>18</sup>Askata anā Jesús ato yoini iskafakī: “Nā Niospa Fake chanīmara faifokai omiskōipakenakafoma. Akka nā nikakaspaifo ato Niospa omiskōimaxii. Niospa Fake nikakaspakanax omiskōipakenakafo. <sup>19</sup>Pena fe fakish osinātiroma. Nāskarifiāi afara chaka fe Niospa fake rafetiroma. Nāskakē Niospa āfe fake nāmā nīchini nā yorafo pena keskara shara inōfo āto chaka xatekanax. Akka yorafāfe āto chaka potakaspakani. Niospa āfe fakeki fekaspakani. Nāskax isharakaspakani, chaka fisti shinākani. Niospa fake ōikaspakani āto chaka xateax isharaxikakima. Nāskakē Niospa ato omiskōimani. <sup>20</sup>Afara chaka fichipaiyaito Niospa Fake ōikaspai. Nā chakafaifo fisti fichipaikani. <sup>21</sup>Nā shara nipaiyaifo Niospa Fakeki fekani. Ato ōimasharaxikakī Niospa ato imasharanō,” ixō Jesús ato yoini.

#### Jesús Judea mai ari kani

<sup>22</sup>Nāskata Jesús fe aōxō tāpimisfo Judea mai ari fonifo. Nāno ato fe iyoni. Nānoxō āto chaka potapaiyaiāfāfe ato maotisafapani. <sup>23-24</sup>Juan karaxa mēra ikimayofafomano nātori yorafo maotisafapani. Nā Enón nā Salim chaimashta nika ini. Nāno faka noa ini. Nāskata nānoxō ato maotisafapani. Nāno yorafo akiki feaifāfe ato maotisafapani.

#### Juan Maotista Jesúsnoa anā ato yoini

<sup>25</sup>Nāskata Juan aōxō tāpimisfo āto kaifo judeo fetsafo fe feratenānifo.

Afeskakō mā chaka soatiromē ikanax feratenānifo. <sup>26</sup>Nāskaxō Juan ano fōkakō Juan yoinifo: “Maestro, nō mia yoipai. Faka Jordán okixori mī Jesús fichita. Fichixō mī noko yoita: ‘Nā Cristo Niospa noko nīchixonona nā nō manamis,’ mī noko feita. Nāatori iskaratīa yorafo maotisafapai. Oa yorafo keyokōi akiki fokani,” fanifo. <sup>27</sup>Askafaifono nikakī Juan ato kemani iskafakī: “Nios fistichi yonomatiro a yonoxonō. Akka Niospa axoyamaino afaa afeska fatiroma. <sup>28</sup>Akka ēkai Cristoma. Epa Niospa ea yoia ē Cristoōnoa yorafo tāpimanō āto chaka xatenōfo, Cristo nokoaito chanīmara fanōfo. Nānori ē mato yoiaito mā nikamis. <sup>29</sup>Afanā ē mato yoinō ea nikapo. Mā mā tāpia feronāfake āfe yama yoikī iskafatiro: ‘Aicho. Na kēro mī ea yoixona iskaratīa ēfe āfi iki,’ ixō yoiaino āfe yamari aōnoax inimatiro. Nāskarifiāi ē Cristoyamafix fetsafāfe nā Cristo Jesús chanīmara faifono ēri fāsi akiki inimakōi. <sup>30</sup>Akka nā Cristo finakōia. Ēkai Cristoma. Ē afaa tāpiama, Cristo finakōia. Akka ē afianā afaa yoitiro ma ea tanatamaroko, Cristo fisti nikakōinōfo,” ixō Juan ato yoini.

#### Jesús nai mēranoax fotoni

<sup>31</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “A nai mēranoax nāmā fotoato nāato nāmānoafo ato finōa. Akka nā nāmānoax fakeafāfe nāmānoa fisti yoitirofo. Akka nā nai mēranoax fotoato nāatofi keyokōi finōa. <sup>32</sup>Nāato noko yoitiro a ōiafo, a nikafori. Nāskakē fisti rasichi chanīmara fakani. <sup>33</sup>Niospa meka chanīmara fakī nōko ōiti mēraxō nō tāpisharakōitiro Niospa noko pāramisma, āfe meka chanīmakōi.

<sup>34</sup>“A Niospa nīchiato Niospa meka yoi Niospa āfe Yōshi Shara a mēra naneano. Nāskaxō tāpikōia. <sup>35</sup>Epa Niospa āfe Fake

noikī nīchini nai mēra ikafāfe āto Ifo inō, nāmānoafāferi āto Ifo inō.

<sup>36</sup>Nāskakē Niospa Fake chanīmara faax nō afe nipaxatiro. Akka tsōa chanīmara fayamakē Niospa ato omiskōimapakenaka. Akka Jesús nikayamakanax nakanax afe nīpanakafoma fakishifā mēranoax omiskōipakenakafo.”

#### Jesús kēro samāritanōki nokoni

**4** <sup>1-3</sup>Fariseofāfe nikanifo Juan yorafo maotisafapaito. Akka yora ichapa Jesús maotisafapaito fariseofāfe nikanifo. Akka Jesúskai ato maotisafapanima, nā aōxō tāpimisfāfe ato maotisafapanifo. Aōnoa yoinifo keskai mā Jesús tāpiax aōxō tāpimisfo fe Judea anoax Galilea ano kani. <sup>4</sup>Judea mai anoax Galilea ano kakī Jesús Samāria finōfaini.

<sup>5</sup>Askata Samāria ano Jesús nokoni. Nāno nā pexe rasi āfe ane Sīcar ano nokoni. Nāno chaimashta Jacobo āfe tare ipaoni. Nā tare āfe fake José ināni māmāi anifoxō. <sup>6</sup>Nānori Jacobo kini fani nā kini mēranoa faka fixikī. Nā faka fiti ano xini keya Jesús nokoni. Chai inoaxmāi oax xokenāi Jesús nāno tsaoni. <sup>7-8</sup>Jesús teneyoaino, a aōxō tāpimisfāfe a piaifo pexe rasi anoa fiifokani fonifo. Mā foafono nāno kēro samāritanō akiki nokoni faka fiyoi. Faka fiti ketokonō Jesús tsaono akiki nokoni. Nāskaxō Jesús a kēro yoini: “Ea faka fexōfe ē ayano,” fani.

<sup>9</sup>Judeofo fe samāritanōfo ōikaspa faatanāmisfo. Ato fetakai pimisfoma. Nāskakē nā kēromā Jesús yoini: “Mīfi judeoki. Ēfi samāritanōki. ¿Afeskakī mī, ‘Ea faka fexōfe,’ mī ea faimē?” faito, <sup>10</sup>Jesús kemani: “Niospa mia ināpaiyai mī tāpiama mī eari tāpiama. Akka mī ea yōkaito ē mia faka shara inākerana. Nā faka sharapa yorafo nimasharatiro,”

Jesús fani. <sup>11</sup>Nāskafaito kēromā Jesús kemani: “Mī keshoyata mī risfi yama. Kini chaikōi, ¿afeskafaxō mī faka kini mēranoa fiimē a noko nimasharatiro a mī ea yoiai keskara?” kēromā fani.

<sup>12</sup>Nāskata anā kēromā yoini: “Nōko xini Jacobo kini faxō faka fixō ayapaoni. Āfe fakefāferi ayapaonifo. Āto ināfori ayamapaonifo. Nōri nā faka ayai. ¿Mī nōko xini Jacobo finōamē?” kēromā fani.

<sup>13</sup>Askafaito Jesús kemani iskafakī: “Na faka kini mēranoa ayax chipo afianā mā nōamā iki. <sup>14</sup>Nāskafixō na faka ē ato ayamani anā nōamākiyamanōfo. Chanīmakōi, nā faka ayakanax isharapakexanōfo,” fani.

<sup>15</sup>Askafaito kēromā kemani: “Mī feronāfake shara. Na faka shara ea ināfe ē ayax anā ē nōamākiyamanō ē afianā nonoa faka fiyamanō,” fani. (Jesús fakakiri keparanākī yoiaito nā kēromā tāpinimi.)

<sup>16</sup>Nāskaxō Jesús yoini: “Mī fene ifitāfe afianā nētekaini kaxō mī fene ifitāfe afe oxikī,” faito, <sup>17</sup>“Ēkai feneyama,” faito, “Mī chanīmakōi yoi. Mīkai feneyama,” Jesús fani. <sup>18</sup>“Mī fene cincoya mia fimisfo mī fenefo. Akka iskaratīa mī fetsa fe ika a mī fenema fe. Ea mīa yoikōi mī feneyama,” ixō Jesús yoiaino, <sup>19</sup>“Ē iskaratīa ē mia tāpia mī Niospa meka ato yoimis. <sup>20</sup>Nōko xinifāfe na machi anoxō Nios kīfiapaonifo. Akka mī kaifo judeofāfe yoimisfo iskakakī: ‘Jerusalén anoxō nō Nios kīfitiro,’ ixō yoimisfo,” faito, <sup>21</sup>“Ē mia yoinō, ea chanīmara fafe. Na machi fisti anoxos nō Nios kīfitiroma. Jerusalén fisti anoxori nō Nios kīfitiroma. Akka fanīma mīstixō nō Nios kīfitiro. <sup>22</sup>Māfi samāritanōfoki. Nios kīfikī nōko Epa Nios mā tāpisharama. Akka nōfi judeofoki. Nō nōko Epa Nios tāpikōia. Nā Niospa noko tāpimani afeskaxō yorafāfe

ãto chaka soatirofomãki Epa Nios fe ipaxakakĩ. <sup>23</sup>Chipo afetĩara nõ Nios kifĩkõikẽ, ãfe Yõshi Shara fistichi noko tãpimatiro nõ kifisharanõ. ãfe Yõshi Sharaõxõ nõ Epa Nios kifĩkõiaito nãskara Niospa fichipai. <sup>24</sup>Nios yorama. Niosfi fero mẽsho keskara sharaki. Nãskakẽ ãfe Yõshi Sharaõxõ nõ Nios kifĩtiro,” Jesũs fani.

<sup>25</sup>Askafaito kẽromã kemani: “Mẽ tãpia a Niospa nõchia chipo nokoki nokoxii. Nã ãfe ane Cristo. Nãato afama mĩshti noko tãpimaxii,” faito, <sup>26</sup>“Ëfi Cristoki, ã mefe mekai,” ixõ Jesũs yoini.

<sup>27</sup>Askata Jesũs kẽro fe mekaino aõxõ tãpimisfo fenifo. Fẽkaxõ õiafo Jesũs a kẽro samãritanõ fe mekaito õikani ratenifo. Nãskax yoinãnifo: “‘¿Afeskaĩ mĩ na kẽro fe mekaimẽ?’ nõ Jesũs faima,” fanifo. Nãskata shinãnifo: “Nã kẽro samãritanõ mĩ yoia keskarari nokori yoife, nõkai faima,” inifo.

<sup>28-29</sup>Askata nã kẽromã ãfe kesho potafaini ãfe pexe rasi ano kakĩ. ãfe pexe ano kaxõ ãfe yorafo yoini: “Oa feronãfãke ekeki nokoxõ ea yoia. Nã ã afama mĩshti ã chakafamis mã ea kãimaxõa. Nãraka Cristo, õifokãfe,” ixõ ato iyonĩ. <sup>30</sup>Nikakata nã pexe rasi anoax Jesũski fenifo.

<sup>31</sup>Mã kẽro kaano aõxõ tãpimisfãfe Jesũs yoinifo: “Maestro, piyofe,” faifono, <sup>32</sup>“Ë aya a ã piã. Nã ã piã mã tãpiama,” ato fani. <sup>33</sup>Ato askafaito nikakani yoinãnifo: “Kee. ¿Tsõa a piã inãfanamẽ?” ikanax yoinãnifo.

<sup>34</sup>Askata Jesũs ato yoini: “Ëfe Epa Niospa ea nõchĩni ã ãfe yono shara yonoxonõ. Nãato ea amapaiyai keskara ãapai. Nã ã piã keskara,” Jesũs ato fani. (“Mã nõ piã nõ anã fonãikima, nõ shara iki. Nãskarifiã Niospa noko amapaiyai keskara nõ iki nõko õiti sharakõĩ iki. Nãskara noko amapaiyai nõ aki, a nõ piã keskara,” ato fani.)

<sup>35</sup>Anã Jesũs ato yoini: “Mãfi iskamiski: ‘Mã nõko tarepanoax mã nõko xiki choshiaki. Mã cuatro oxo akaki nõ finõ,’ mã imis. ¿Nãskarifiãkĩ mã shinãimẽ: ‘Nõ Jesũsnoa yorafo Niospa meka yoiano chipo chanĩmara faxikani,’ ixõ mã shinãimẽ? Akka ã mato yoi: ‘Õikapo, mã iskaratĩã itipinĩsharakõiafo Nios Ifofaxikakĩ,’ ato fani. <sup>36</sup>Akka fẽtsa ãfe yama ãfe tare kexexotiro, ãfe xiki topixoxiki. Chipo kopifaxinõ, tare ifãfe. Nãskarifiãkĩ fẽtsa taefakĩ yorafo Niospa meka yoitiro. Ato yoifiãino chanĩmara fayokanima. Askatari chipo fetsa oxõ ato yoiaito chanĩmara fakani. Nã rafe Niospa ato shara imapakenaka nã rafetamãĩ Niospa meka ato yoimisfono. <sup>37</sup>Nãskakẽ chanĩkima mã yoimis iskakĩ: ‘Fẽtsa xiki fanano chipo fẽtsa nã xiki fimi fitiro.’ Nãskarifiãkĩ fẽtsa Niospa meka yoikĩ taefaano fẽtsari chipo rama oxõ nãatori ato chanĩmara famatiro. <sup>38</sup>Akka mã taefakĩ ato yoimisma iskaratĩã ã mato nõchia mã ato chanĩmara famanõ. Taefakĩ fetsafãfe Niospa meka ato tãpimani, mã ato tãpimayoamano. Mã ato tãpimayoxoma koshikõĩ mã ato chanĩmara famatiro mãmãĩ taefakĩ ato yoiyomisfono,” ixõ Jesũs ato yoini.

<sup>39</sup>Nãskata Jesũs aõxõ tãpimisfo yoiaino nã kẽro samãritanõ ãfe kaifo yoikai kani pexe rasi ano. Kaxõ ato yoini: “Oa feronãfãke mã ea tãpixõ ea yoia nã ã afara amis keskara. Ea õiyamafikatsaxakĩ mã ea tãpia,” ato fani. Ato askafaino Jesũs fisti rasichi chanĩmara fanifo.

<sup>40</sup>Askata nã kẽro nikakanax Jesũski fonifo ãfe meka nikakani. Akiki nokoxõ yoinifo: “Nofe nono iyofe,” fanifo. Askafaifono nikata Jesũs ato fe oxa rafeyoni. <sup>41</sup>ãfe meka nikakaxõ yora ichapato chanĩmara fanifo. <sup>42</sup>Askata chanĩmara fakaxõ yorafãfe nã kẽro

yoinifo: “Mī Jesúsnoa noko yoia fisti nõ chanĩmara faima. Nõakõĩ mã nõ ãfe meka nikakõia. Nãskakẽ iskaratĩa nõ chanĩmara fai. Nãato na yorafo ikafo tii ato ifitiro afe ĩpaxanõfo.”

#### Jesús sharafani xanĩfo yonoxomisto fake

<sup>43</sup>Askata mã oxa rafeta Jesús nõ samãritanõfo anoax Galilea ano kani.

<sup>44</sup>Jesús Galilea anoax yosini, nãnoxori yonopaoni. Afe yorafo nãno inifo. Askata Jesús ato yoini iskafakĩ: “A afe pexkonifãfe a ato Nios yoixomis yoikakĩ iskafatirofo: ‘Akai tsoama, afi nofe pexkoniki,’ fatirofo,” ixõ ato Jesús yoini.

<sup>45</sup>Askata Jesús Galilea ano nokoni. Jerusalén anoax Galilea ano Jesús nokoamano yorafo Galilea anoax Jerusalén ano fonifo fista aki fokani. Nãnoxõ tsõa atiroma keskara Jesús Niosxõ ani. Nã afama mĩshti Jesús anoxõ akaito õinifo. Nãskakẽ Galilea ano Jesús atoki nokoano akiki inimanifo: “Aicho, mã mã oakĩ,” Galilea anoxõ fanifo.

#### Jesús xanĩfãfe fake sharafani

<sup>46</sup>Askata mã pexe rasi ãfe ane Caná ano Jesús nokoni nõ Galilea mai ano. A ãfe mekapa faka fetsafani ano fimi ene keskara fakĩ nõno Jesús nokoni. Nãnoa xanĩfo fẽtsa Jesús õiyoi oni. Nã pexe rasi ãfe ane Capernaúm anoax oni. Nãnoax xanĩfãfe fake isinĩ ini.

<sup>47</sup>Askata xanĩfãfe nikani Jesús Judea anoax oano Caná ano nõ Galilea mai ano. Nikata akiki oxõ yoini: “Xanĩfo, ãfe fake isinĩ iki nai kiki. Ëfe fakeshta ea õixoni ope ãfe fake ea sharafaxoxikĩ,” ixõ iyopaini. <sup>48</sup>“iOoa! Tsõa atiroma keskara ã fayamakẽ mã ea chanĩmara fakeranama,” ixõ Jesús ato yoini.

<sup>49</sup>Afianã nõ xanĩfãfe Jesús yoini: “Xanĩfo, efe kayoikaape ãfe fake

nayamanõ,” ixõ iyopaini. <sup>50</sup>Askafaito Jesús kemani: “Mĩ fake namaki. Katãfe. Iskaratĩa mã fake niaki,” Jesús fani.

Jesús askafaito nikafaini kani. <sup>51</sup>Mã nokoi kaino ãfe inafõ akiki nokokaxõ yoinifo: “Mĩ fake mã shara, anã isinĩ ikima,” fanifo. <sup>52</sup>Askafaiãfãfe ato yõkani: “¿Fanĩ xini rakano ãfe fake sharamẽ?” ixõ ato yõkaito, “Xini keya mã fake ãfe yona matsita,” fanifo. <sup>53</sup>Yoiaifãfe nikata ãpa shinãni: “Chanĩma, Jesús ea yoita xini keya, ‘Mã mã fake sharaki katãfe,’ ea Jesús feita,” ixõ xanĩfãfe shinãni. Nãskata na xanĩfonõ ãfinõ afe yorafoyaxõ Jesús chanĩmara fanifo.

<sup>54</sup>Nãskata Jesús Judea anoax Galilea ano nokoxõ afianã tsõa atiroma keskara fakĩ ato õimani. Ato õimakĩ rafe fani.

#### Jesús feronãfake isinĩ imis Betesda anoxõ sharafani

**5** <sup>1</sup>Askata Jesús Galilea anoax Jerusalén ano kani ãfe kaifo judeofo feta fista akikai. <sup>2</sup>Nãno Jerusalén ano ovejafãfe ãto kãiti ano ĩa ini. Judeofãfe yoimisfo a ĩamã ãfe ane Betesda. Nã ĩa kesemẽ pexe kafãshara mĩshti tsaofafãina ini, cinco pexe. <sup>3-4</sup>Nãno yora isinĩ imisfo ichapa rasi inifo nõno rakafafãinafo. Fẽxofo, chãtofo, sifitianifo nõfo isinĩ imisfo nõ pexe kafãshara mĩshti mẽra rakafafãinafo ini. Akka Niospa ãfe ãjiri nõ ĩa ano nokomis nõ ĩa fecha fecha axiki. Nã ĩa fecha fecha akaino nõ isinĩ ikaifo nõ nashi taea nashiax koshi sharamisfo. Nãskakẽ nõ isinĩ ikaifãfe Niospa ãfe ãjiri manamisfo ato ĩa fecha fecha axoyonõ nõ nashi nõ taea koshi sharaxikakĩ.

<sup>5</sup>Jesús nõno nokoxõ feronãfake fichini treinta y ocho xiniya amis finipaikĩ ranãmis. <sup>6</sup>Feronãfake finimisma fichixõ Jesús tãpini nõ feronãfake treinta y ocho xiniya amis isinĩ itiani. Nãskaxõ

yōkani: “¿Mī sharapaimē?” ixō yōkani. <sup>7</sup>Askafaito kemani: “Niospa ājirinī ĩa fecha fecha akaino tsōakai ea ĩa ano iyomisma. Akka ē nashipaifaiaino ea xītimisfo. Ĕkai fena nashitiro. Nono tsōama ea ĩa ano iyoikaxiki,” faito, <sup>8</sup>Jesús yoini: “Fininākafā, mī rakati fifaini kasharatāfe,” Jesús fani. <sup>9</sup>Askafaito nikai fininākafāta āfe rakati fifaini kani.

Nā pena safaronō finimisma Jesús sharafani. <sup>10</sup>Nāskano nā judeofāfe āto xanīfofōfāfe ōinifo nā feronāfake finimismato āfe rakati fifaini kaito yōkanifo: “¿Afeskakī mī rakati safaronō mī foikaimē? ¿Mī tāpiamamē nōko xinifāfe yoipaonifo safaroaino nō afaa metiroma? Akka mī rakati na safaronō mī fotiroma,” fanifo. <sup>11</sup>Askafaifono ato kemani: “Oa feronāfake ea sharafaxō ea yoia iskafakī: ‘Mī rakati fotāfe,’ ea faa,” ato faito, <sup>12</sup>“¿Tsōamē a feronāfake anori mia yoia?” fanifo. <sup>13</sup>Finimismatokai tāpinima tsōa sharafaamāki Jesúsmāi a finimisma sharafafāini koshikōi a makinoax yorafā rasi mēra kaano. Nāskakē finimismato anā ōinima.

<sup>14</sup>Askano chipo Jesús a feronāfake sharafaa Nios kīfiti pexefā mēranoa fichixō yoini: “Anā mī isinī ikima. Mā mī shara. Anā a mī chakafapaoni keskafakī afianā chakafayamafe. Mī chaka xatefe. Mī chaka mī xateyamakē afaranā mia anā omiskōimatiroki,” ixō Jesús yoini. <sup>15</sup>Nāskax nā feronāfake Jesús makinoax kani judeofo yoikai, “Oa Jesús ea sharafaa,” ato fani. <sup>16</sup>Nā Jesús safaronō yora sharafaa nikakanax judeofo āto xanīfofo Jesúski ōitifishkinifo. Ōitifishkikakī Jesús mekafakī chakafanifo. <sup>17</sup>Askafaifono Jesús ato yoini: “Ĕfe Epa pena tii yonofafāini. Iskaratīari yonoi. Ĕri ēfe Epa yonoai keskafakī Ĕri yonoi,” ixō ato yoini.

<sup>18</sup>Nāskakē fakirira shinānifo. Nāskara shinākakī Jesús mekafanifo: “Nōko xinifāfe yoini keskara nō safaronō afaa metiroma, akka Jesús yonoi yorafo sharafakī. Nāskaxō noko yoia: ‘Nios ēfe Epakōi,’ noko faa. Nāskax Nios keskarakōi ipai,” fanifo. Nāskax a ranā yoinānifo: “¿Afeskaxō nō Jesús ato retematiromē?” ikanax yoinānifo judeofo āto xanīfofo.

### Jesús Niospa Fakexō nā Niospa akai keskara fai

<sup>19</sup>Nāskara shināifāfe Jesús ato tāpini. Nāskaxō Jesús ato yoini iskafakī: “Chanīma ē mato yoinō. Ea nikakapo. Ĕ Niospa Fakekōikī ēa ē afara afeskarafaima. Ĕfe Epa Niospa akai keskara ōixō Ĕri aki. Nā fisti ē aki. <sup>20</sup>Ĕfe Epa Niospa ea noikōi. Nāskakī nā akai keskara ea tāpimani Ĕri anō. Akka afara fetsa finakōia ea ispaxii. Askaino mā ea iskafakī yoixii: ‘Airā ōikapo. ¿Afeskakī iskara shara akimē?’ mā ea faxii. <sup>21</sup>Epa Niospa yora naano anā otofatiro. Nāskaxō anā nimasharatiro. Ĕri āfe Fakexō nāskari fakī ē ato nimapaikī ē ato nimatiro shara ĩpaxanōfo. <sup>22</sup>Epa Niospa ato yoima fatora yora shara nīpanaka, akka fatorari omiskōipakenaka. Ĕfi Niospa Fakeki. Ea nīchini ē yorafo yoinō fatofomāki a afe nīpanakafo, akka fatoforimāki a omiskōipakenakafo. <sup>23</sup>Nāskaxō yorafāfe Epa Nios yoixikani: ‘Mī fāsi shara. Tsōa mia finōtiro,’ ixō yoixikani. Nāskarīfīakī eari yoixikani emāi āfe Fakekē. Ea nīchini. Akka iskaratīa ea tsōa yoisharaima. Ĕfe Epa Niosri askari fakani yoisharakima.

<sup>24</sup>“Ĕ mato chanīmakōi yoinō. Fatoto ēfe mēka nikasharaimākai, akka nā ea nīchiniri, fatotori chanīmara faimākai nāfi ēfe Epa Nios fe nīpanakakī. Akka iskaratīa yorafo oa naa keskara ikafo

Nios Ifofaamax. Akka Epa Nios chanīmara fakanax afe ipanakafo. Nafiax afianā otokikani.

<sup>25</sup>“Ē afara fetsa chanīmakōi mato yoinō. Yorafāfe āto ōiti mēra shināsharakōiafoma oa naa keskarakōi ikafo. Akka ē Niospa Fakeki. Iskaratīa ē ato yoiāito ea nikakanax anā naa keskara ikanima, efe isharapakenakafo. <sup>26</sup>Akka tsōa Epa Nios onifanima. Akōi ika. Nāskarifiakī Epa Niospa yoia keskara āfe Fakeri tsōa onifanima. Ēākōi ē ikaki. <sup>27</sup>Ēfi Niospa Fakeki. Nāskakē ea yoia iskafakī: ‘Mī yorafo yoitiro fatofomāki efe nīpanakafo, akka fatoforimāki omiskōipakenakafo,’ ixō ea nīchini. <sup>28-29</sup>Nāskara ē mato yoiaino rateyamakāfe. Akka nā namisfāfe ēfe meka nikakani otokikani. Afara shara famisfo nikasharakōimisfo nāfo Nios ano nīpanakafo. Akka nā afara chakafamisfo afo otokanax omiskōipakenakafo,” ixō Jesús ato yoini.

#### Niospa Jesús nīchini a apaiyai keskara famaxikī

<sup>30</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Akka ēākōi ē yorafo omiskōimanima. Epa Niospa ea yoiaino ē aki. Epa Niospa keyokōi tāpia. Akka ea mēstekōi yoia keskara ē yorafo yoitiro fatofo omiskōipakenakafomāki. Ē ato kaxpa omiskōimanima. Eres fistikai ē apaiyai keskara ē shināima. Ēfe Epa Niospa ea nīchini a apaiyai keskara ea famaxikī. <sup>31</sup>Ēākōi ē yoimesharaito tsōa ea tāpitiroma ē afe keskaratromakī. <sup>32</sup>Akka nāno yora fetsa eōnoa yoisharamis. Nāato ea chanīmara fakē māri a nikasharakōitiro. <sup>33</sup>Akka mā yorafo Juan Maotistaki nīchimis eōnoa nikanōfo. Juan eōnoa meka shara yoimis nā yorafāfe mato tāpimakani. ‘Jesúsfi Cristoki,’ Juan ato famis. Nā nikakaxō mato tāpimamisfo.

<sup>34</sup>“Ēfi tsōa atiroma keskara fakē mā mā ōimiski. Akka tsōa eōnoa mato yoiāmaito nāfo ōixō mā tāpitiro ē mato chanīkima yoimis. Nāskafekē Juan eōnoa mato yoimis keskara ē afianā mato shināmani māto chaka mā xatenō omiskōitamaroko Epa Nios fe mā isharapakexanō. <sup>35</sup>Juan feronāfake fāsi sharakōi. Oa rāpari fafeai keskara shara. Fakishikakī nō rāpari ōtano fai chaxasharano nō fāi katiro. Oa rāpari fafeai keskara shara mato Juan tāpimanano mā māto chaka xateax mā Nios fe mā isharapakexatiro. Mato yoimis keskara mā shināmis iskafakī: ‘Aicho, Juan noko mēstekōi Niospa meka yoimis. Nō nikashara,’ ixō mā shināmis. <sup>36</sup>Juan eōnoa yoikōimis; akka ēfe Epa Niospa Juan finōkōia. Ēfe Epa ea nīchini a apaiyai keskara ē anō. Iskaratīa a ea yonomanai keskara ē aki. Akka a ē akai keskara ōixō mā tāpitiro Epa Niospa ea nīchini a ea yonomanai ē mitonō. <sup>37</sup>Epa Niospa ea matoki nīchini. Nāatori eōnoa yoimis. Mākai Epa Niospa āfe meka nikamisma, askatari mā ōimisma. <sup>38</sup>Niospa ea nīchifinino mā ea chanīmara faima. Nāskax āfe meka shara māto shinā mēra naneama.

<sup>39-40</sup>“Moisés feta a Niospa meka yoimis fetsafāferi kenenifo keskara mā mā ōisharai māmāi shinākī iskafakī: ‘Ē Niospa meka anekī ē tāpitiro afeskax ē Nios fe isharapakenakamāki,’ ixō mā shināi. Nāskaxō a Niospa meka yoikī kenenifo mā anefafāimis. Akka Moisés feta a Niospa meka yoimisfāfe eōnoa kenefinifono mā ekeki opaima ē mato imasharapanā.

<sup>41</sup>“Epa Niospa ea yoikī iskafaino: ‘Ēfe fake shara,’ ea faino ē inimatiro. Akka yorafāfe, ‘Jesús sharaki,’ ea faifono ē askafamapaima. <sup>42</sup>Ē mato tāpikōia. Mākai Epa Nios noima. <sup>43</sup>Epa Niospa ea nīchini ē matoki onō. Ē matoki ofiakē

mã ea ifipaima. Akka yora fetsa ãakõĩ matoki oaito mã ifitiro. <sup>44</sup>Akka mã yora fetsafo, ‘Na yorafo sharafora, noko fanõfora,’ ixõ mã ato yoimapai. Akka Niospa mato yoisharaino mã fichipaima. Nãskakĩ mã Niospa meka mã nikakaspai.

<sup>45</sup>“Mã ea chanĩmara fayamakẽ efẽ Epa Nios ẽ yoima. Nãskakẽ, ‘Nã Jesús noko chakafai,’ ixõ shinãyamakãfe. Mã shinãmis iskakĩ: ‘Moisés meka nikai nõ Epa Nios fe nĩpanaka,’ ixõ mã shinãmis. Anori mã shinãfiaino Moisés Epa Nios yoixii mãkairoko ãfe meka nikakõimiskẽ. <sup>46</sup>Moisés eõnoa yoikĩ keneni. Nãskaxõ Moisés ãfe meka chanĩmara faxõ eari mã chanĩmara fakerana. <sup>47</sup>Nãskafixõ a Moisés kirika keneni mã chanĩmara faima. Nãskaxõ eari mã chanĩmara faima,” ixõ Jesús judeofãfe ãto xanĩfofo yoini.

**Jesús cinco mil feronãfakefo ato pimani**  
(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

**6** <sup>1</sup>Askata Jesús anã ãamãfã ãfe ane Galilea pokefaini. ãfe ane fetsa Tiberias. <sup>2</sup>Nãskaxõ Jesús isinĩ imisfo ãfe mekapa ato sharafaito õikani yorafã rasichi chĩfainifo. <sup>3-4</sup>Nãskaifono judeofãfe ãto fista Pascua mã chaima pakeaino Jesús mãchi keya ano nokoax aõõõ tãpimisfo fe tsaoni. <sup>5-6</sup>Nãno tsaofono yorafã rasi Jesúski fenifo. Akiki feaifãfe atokiri fesoxõ Jesús õini. (Ato õikĩ Jesús shinãni oa yorafo fonãikani rakikĩ. Nãskaxõ Jesús ãa tãpini afeskaxõ ato pimaimãkai.) Nãskaxõ Jesús Felipe tãpimapaikõini a ãfe mekapa afama mĩshti atiro. Nãskaxõ Jesús Felipe yõkani: “¿Fanĩa afaa ato pimaxikĩ nõ fimẽ?” ixõ Jesús Felipe yõkaito, <sup>7</sup>nikaxõ Felipe kemani: “Kee, Ifo, nõ dos cientos nia oxata yonoxõ nõ kori fitiro akka a tiikai nokotiroma na yorafã rasi nõ ato pimapanã,” Felipe

fani. <sup>8</sup>Nãskafekẽ Jesúsxõ tãpimis fetsa Andrés nã Pedro ẽxto yoini: <sup>9</sup>“Õipo. Na fãke cinco pãa fea. Foe rafeya fea. Akka yora ichapato pitirofoma. Fisti rasichi pitirofo. Nono yora ichapa rasi. Na pãa pishta tosa nokotiroma,” fani.

<sup>10</sup>Askafaito Jesús yoini iskakĩ: “Ato yoikãfe tsaonõfo,” ato fani. Nãno fasi ichapa ini. Nã Jesús ato yoiai keskai fasi mẽra tsaõi fetsenifo. Cinco mil feronãfakefo tsaõi fetsenifo. Kẽrofori, fakefori tsaonifo. <sup>11</sup>Nãskax tsaofafono Jesús nã cinco pãa fita Apa Nios yoini: “Aicho, Epa,” ixõ Apa Nios yoita pãa yafi nã foe rafe kaxkepaketa aõõõ tãpimisfo ato inãni, afãferi ato inãnõfo. Fikaxõ pikani mãyakõinifo. <sup>12</sup>Nãskax keyokõĩ yorafo mãyakõiafono Jesús ato yoini: “Nã pãa yafi foe texefafo fikãfe fẽta mẽra nanekãfe afaa pishta fenoyamanõ,” ato fani. <sup>13</sup>Ato askafaito nikakaxõ nã pãa yafi foe texefafo finifo. Doce fẽta fospifanifo.

<sup>14</sup>Nãskata Jesús ãfe mekapa foe rafe yafi cinco pãa ato pimaito õikanax yoinãnifo: “Chanĩmakõĩ Jesús Niospa meka yoimis. Nã Epa Niospa aõnoa yoipaoni. Nokoki nĩchini,” ikanax yoinãnifo. <sup>15</sup>Askafaifono Jesús tãpixõ ãfe õiti mẽra shinãni: “Na yorafãfe ea kerexkai ãto xanĩfokõĩ ea imapaikani,” ixõ tãpini. Askata ato makinoax machi fetsa ari kani.

**Jesús ãamãfã femãkĩa kani**  
(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

<sup>16-17</sup>Askata mã xini kaino aõõõ tãpimisfo kanõanãfã mẽra nanefainifo ãamãfã pokefainifo nã pexe rasi Capernaúm ano fokani. Nokoafomano mã fakishaino Jesús atoki nokonima. <sup>18</sup>Nẽfefaino ãamãfã pooitifikõini. <sup>19</sup>Ãamãfã chai naisti nẽxpakĩaxõ nẽfefãnẽ ato akaino ãamãfã pooitifikõini. Jesús ãamãfã kamaki

kaitokai tsōa tāpinima mā fichifikaxō. Tāpiamax ratekōinifo. <sup>20</sup>“Ēkīa. Rateyamakāfe,” Jesús ato fani.

<sup>21</sup>Nāskaxō yoinifo: “Aicho. Kanōa mēra naneyofe,” fanifo. Mā Jesús naneano nāskax ĩamāfā kesemē nokorisaniho.

#### Yorafā rasichi Jesús fenanifo

<sup>22</sup>Nāskaino mā penano yorafā rasi okiri ĩamāfā kesemē nētenifo. “A aōxō tāpimisfo fe Jesús kaito nō ōiama. Nonokai kanōa fetsama. Akka Jesús nonoki,” ikanax yoinānifo.

<sup>23</sup>Nāskatari Tiberias chaimaxō kanōa rasi fenifo. A Jesús yorafā rasi ato pimaita ano fenifo. <sup>24</sup>Askatari Jesúsxō tāpimisfo ano inifoma. Jesúsri ano inima. Nāskaxō yora rasichi Jesús fenaifokani fonifo kanōanāfānē Capernaúm anoa.

**Jesúsfi a nō piai keskaraki. Akka nō piamaxa nō nitiroma. Nāskarifiakī nō Jesús chanīmara faaxma nō afe nīpaxatiroma**

<sup>25</sup>Mā fichikaxō Jesús yoinifo: “Maestro, ¿afetiā mī nono oamē?” ixō yōkanifo. <sup>26</sup>Askafaifono ato kemani: “Chanīmakōi ē mato yoi. A yōra atiroma keskara ē mato ispafekē mā ea fenaima. Akka ē mato pimaino keyokōi mā māyākōita. Nāskakē mā ea fenai. <sup>27</sup>Shinākapo. a piai fisti mā shināfafāini. Akka a mā piai pisiax payokometiro. Nāskaxō mā yonofafāini a mā piai fixiki. Akka a mā piai fisti shināyamakāfe. A ē mato inātiro shinākāfe. A mā piai ē mato inātiro a keyonakama. Nā piax mā efe isharpakenaka. Ēfi yōra fakekōiki. Ēfe Epa Nios ekeki inimai ea katōxō matoki ea nīchini ē mato imasharapakexanō,” ato faino, <sup>28</sup>nikakakī yoinifo: “¿Nō afeskatiromē Nios nokoki inimanō?” ixō yoinifo. <sup>29</sup>Askafaifāfe Jesús ato kemani: “Epa Niospa ea matoki nīchini. Akka mā Epa

Nios inimamapaikī ea chanīmara fakāfe,” Jesús ato faino, <sup>30</sup>kemanifo: “A tsōa atiroma keskara fakī noko afama mīshiti ispafe nō mia chanīmara fanō. <sup>31</sup>Akka Niospa meka kenenifo iskafakī: ‘Tsōa atiroma keskara Moisés a piaifo ato ināpaoni. Nā pena tii nai mēranoax pakepaoni a piaifo,’ ixō kirika kenenifo. A nōko xinifāfe pipaonifo tsōa istoma anoxō āfe ane mānā. Nāskakē mīri a Moisés aka keskara fafe, nō mia chanīmara fanō,” ixō yoinifo.

<sup>32</sup>Askafaifono Jesús ato yoini: “Ē mato pāraima na Moiséskai a nōko xinifāfe piai ato inānima, nai mēraxō Epa Niospa ato ināni. Akka Epa Niospa mā iskaratīa mato mēra nīchia a mā piai keskara nai mēraxō mato ōiti mēra nanenō. <sup>33</sup>Nā fistichi yorafo nimapakekōixatiro. Epa Niospa nāmā nīchini yorafo ato imasharapakexanō,” ato faito, <sup>34</sup>“Īfo, a nō piai noko ināfafāife a mī noko yoiāi,” fanifo. <sup>35</sup>Jesús ato kemani: “Ēfi nā mā piai keskarakī. Ē yorafo nimasharapakexatiro. Mā nō piax māyatiro. Nāskax nō anā fonāitiro. Nāskarifiakī ea shināifāfe ē ato shināmafāini. Ē ato potanakama. Nāskakē āto ōiti mēra inimakōitirofo. Askatari mā nō faka ayax nō anā nōamāitiro. Nāskarifiakī ea shinākanax efe isharpakenakafo. <sup>36</sup>Nāskafekē ē mato yoiāito mā ea nikakī mā ea chanīmara faima. <sup>37</sup>Akka nā ea Ifoafafo Epa Niospa ea atoya imasharapakakenaka nāfāfemāi ea Ifofakōiafono. Akka fatorāferi ea Ifofaifāfe nāfo ē ato kexesharpakenaka. Ē ato potapakenakama. <sup>38-39</sup>Epa Niospa ea nīchikī ea yoini iskafakī: ‘Nā mefe ipaikani mefe ipanakafo tsoa pishta fenonakama. Nāfo mā nafiamisfono mī anā fotoxō mī ato ōtofaxii nōfe nipaxanōfo. Nāskara ē fichipai,’ ixō ea



nīchini. Nāskakē nā ēa ē apaiyai keskara faxiki ē mai ano onima. Akka nā ea nīchiato ea amapaiyai keskara faxikī ē mai ano fotoni.

<sup>40</sup>“Ēfi Niospa Fakeki. Ea chanīmara fakanax nāfo ēfe Epa Nios ari efe isharapakenakafo. Nafiafāfe ē afianā mai ano fotoxō ē ato otofaxii isharapakexanōfo. Nāskara ēfe Epa Niospa fichipai,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>41</sup>“Ēfi nai mēranoax onikī a mā piat keskarakō yorafo imasharakixikī,” Jesús ato faito nikafikaxō chanīmara fatama judeofāfe Jesús mekafakakī yōachepenifo: <sup>42</sup>“Kee, nikakapo. Na Jesús, āfe apa José yafi āfe afa María nō ōimis. Nakai afaama. Akka, ĉafeskakī noko yoimē: ‘Ēfi nai mēranoax Nios ika ariax onikī?’ Nāskakē na meka nō chanīmara faima. Iskara meka nō nikapaima,” ikanax yoinānifo. <sup>43</sup>A āto ōiti mēraxō shināifo keskara Jesús ato onāxō ato yoini: “Ekeki yōachepeyamakāfe. <sup>44</sup>Ē chanīma. Epa Niospa ea nīchini. Nāskafekē Epa Niospa āto ōiti mēra ato shināmayamaino ea tsōa chanīmara fatiroma. Akka nā ea chanīmara faax nakē ē anā nai mēranoax fotoxō ē ato otofaxii efe ipaxanōfo. <sup>45</sup>Niosnoa yoimisfāfe kirika kenenifo iskafakakī: ‘Epa Niospa keyokōi ato tāpimaxii,’ ixō kirika kenenifo. Fatora yorafāfe ēfe Epa Nios nikaifono ato tāpimaxii. Nāskaxō afāferi ea chanīmara faxikani.

<sup>46</sup>“Tsōakai Epa Nios ōimisma. Eres fisti ē Epa Nios ōimis, ėmāi a makinoax onixakī. <sup>47</sup>Ēfi mato chanīmakōi yoikai. A ea chanīmara fai ēfe Epa Nios fe ipanaka.

<sup>48</sup>“Ēfi nā mā piat keskarakī. Nā ea chanīmara faafo tii Epa Nios fe isharapakenakafo. <sup>49</sup>Nōko xinifo Moisés fe tsōa istoma ano ipaonifo. Nā pipaonifo, āfe ane mǎnǎ. Akka mǎnǎ

pipaofinixakī mā nai mitokomenifo. <sup>50-51</sup>Ē nai mēranoax ēfe Epa Nios ika anoax oni. Ēfi na mā piat keskarakī. Nā ea chanīmara fai nāfi efe nīpanakakī. Nā nōko xinifāfe pipaonifo nai mēranoax pakeaito aatokai ato nimasharamisma. Iskaratīa afianā Epa Niospa nai mēraxō mato ināi a mā piat. Nā piax yorafo isharapakenakafo anā nanakafoma. Ēfi nā mā piat keskarakī. Nāskakē ē keyokōi yorafo ē ato nāxoxii nisharapakexanōfo,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>52</sup>Nikakani judeofo fochishpanā faatanānifo. “ĉAfeskaxō na feronāfāke āfe nami noko inātiromē nō pinō?” ikanax yoinānifo. <sup>53</sup>Jesús āfe namikiri keparanākī ato yoini: “Ē mato pārima. Ēfi yōra fakekōiki. Mā ēfe nami piyamata ēfe imi ayayamata ikax mā nipaxatiroma. <sup>54</sup>Fatorafāfe ēfe nami pikani ēfe imiri ayakani isharapakexikakī. Nāskakē ē afianā nai mēranoax fotoaitīa a namisfo ē ato otofaxii Epa Nios ari nisharapakexanōfo. <sup>55</sup>Ēfe nami na mā piat keskara. Ēfe imiri a mā ayatiro keskara. <sup>56</sup>Fatorafāfe ēfe nami pikani, ēfe imiri ayakani, nāfo efe rafesharapakenakafo. <sup>57</sup>Akka ēfe Epa nīpanakato nāato ea nīchini. Nāskai ėri aōnoax nīpanaka. Nāskakē efe rafesharakanax eōnoax nīpanakafo.

<sup>58</sup>“Afanā ē mato yoi. Nōko xinifāfe a pipaonifo āfe ane mǎnǎ. Nā pifiakanax mā nai keyonifo. Akka ėfi Epa Nios ariax ē matoki oni. Ēfi a mā piat keskarakī. Ea pikanax eōnoax nisharapakenakafo,” ixō Jesús ato yoini. <sup>59</sup>Judeofāfe āto ichanāti pexe mēraxō Capernaúm anoxō āfe meka Jesús ato yoini.

#### Jesúsnoax yorafo nīpaxatirofo

<sup>60</sup>Jesúsxō tāpimisfo a ranā yoinānifo: “A Jesús noko yoia keskara fekaxkōi. Tsōakai tāpitiroma. Nōkai na keskara meka

nikamisma,” ikanax yoinānifo. <sup>61</sup>Jesús ato onāni a ranā yoināifāfe. Akka atirifāfe Jesús nikapainifoma. Nāskaxō ato yoini: “¿A ē mato rama yoia keskara mā nikapaimamē? ¿Anā mā ea chanīmara faimamē? <sup>62</sup>Ē yōra fakekōi fiax a ē ipaoni ano nai mēra ē anā kaito mā ea ōiki, ¿mā ea chanīmara faimamē? <sup>63</sup>Akka Niospa Yōshi Sharapa nā fistichi yorafo nimasharapaketiro. Yorafoikai yōra nimapaketiro. Akka ēfe Epa Niospa Yōshi Sharaōxō ē mato yois. Nāskakē ēfe meka chanīmara faax mā nisharapakexatiro. <sup>64</sup>Nāskafekē fetsafāfekai ea chanīmara fakanima,” ixō Jesús ato yoini. Jesús taefakī ato ifini. “Fatotokai ea chanīmara fatama ea ato achimaximē,” ixō Jesús tāpiyoni. <sup>65</sup>Askaxō anā ato yoini: “Ē mato yoia iskafakī, Epa Niospa āto ōiti mēra ato shināmayamaino ea chanīmara fatirofoma,” ixō ē mato yoia.

<sup>66</sup>Nāskaxō Jesús ato yoiāi keskara nikakaxō a chīfamisfāfe Jesús potakaxō anā tananifoma. <sup>67</sup>Akka Jesús a aōxō tāpimis doce ato ifini. Afetiāma ato ifiyoni aōxō tāpimisfo inōfo. Nāskaxō ato yoini iskafakī: “¿Māri emakinoax kapaimē?” ato faino, <sup>68</sup>Pedro kemani: “Ifo, nō fato fetsakai Ifofatiroma. Mī fistichi mī noko yoitiro afeskax nō isharapakexatiromākī. <sup>69</sup>Mifi mī Nios ariax nokoki oniki. Mifi sharakōi Cristokī. Nios nā nīpanakato nāato āfe Fakekōi mī. Nā nō chanīmara fai,” askafaito, <sup>70</sup>“Ē mato doce feronāfake ifini mā eōxō tāpimis inō. Akka ē mato ififinino a mato fe rafea fetsa mā a mēra Satanás chaka nanea,” ixō Jesús ato yoini. <sup>71</sup>Nā Simón Iscariote āfe fake Judas ini. Nā Judasnoa Jesús ato yoini. Jesús nā Judasri ififinino nāato Jesús ato achimani fetsafāfe retenōfo.

#### Jesús āfe extofāfe chanīmara fanifoma

**7** <sup>1</sup>Askata Jesús Galilea ano kafāsani ato tāpimafōsafai. Judea ano kayopainima judeofāfe āto xanīfōfāfemāi

retepaiyaifono. <sup>2-5</sup>Judeofāfe āto xinīfāfe tapas fapaonifo shinākakī fista anifo. Askata judeofo ichapa rasi Judea mai ari Jerusalén anoxō fista aki fokani fonifo. Mā fista chaima ikaino Jesús Judea mai ari kayotama, Galilea ano nēteni. Āfe extofori nā Galilea ano afe inifo. Āfe extokōifofiakaxō Jesúsakai nafi Cristoki Niospa nīchini ixō tsōa chanīmara fanifoma. Nāskaxō yoinifo iskafakakī: “Nonoax Judea mai ano katāfe nā mia Ifofamisfāfe nā mī ato axomis keskara ōinōfo. Nā mī amis keskara mī ato ōimanamano fetsafāfekai mia tāpitirofoma. Nā mī afama mishti akaifo ato ispatofāfe,” faifāfe <sup>6</sup>ato kemani: “Ē iskaratāi ari katiroma. Ēfe Epa ea nīchiyoima. Akka afetiāra kapai mā katiro,” ato fani. <sup>7</sup>“Na yoraifāfekai Epa Nios yafi ea chanīmara faafoma. Nāfāfe ea noikaspakani. ‘Māfi afarafo chakafamis,’ ē ato famis. Nāskakē ea noikaspakani. Akka mato noikaspakanima. <sup>8</sup>Akka māri fista axiki Jerusalén ano fotakāfe. Ē kayoikaima. Ēfe Epa Niospa ea nīchiyoima,” ixō Jesús āfe extofo yoini.

<sup>9</sup>Mā ato yoita Galilea ano Jesús nēteni.

#### Jesús kani fista akikai

<sup>10</sup>Nāskata mā āfe extofo fista akikai, Jerusalén ano foafono Jesúsri chipo kani. Tsōa tāpīamano onekōi Jerusalén ano kani. <sup>11</sup>Nānoxō nā judeofāfe āto xanīfōfāfe Jesús fenakani yoinānifo: “¿Fanīmē nā feronāfake?” fanifo. <sup>12</sup>Nāno yora ichapa rasi inifo. Atirifāfe iskafanifo: “Jesús feronāfake sharakōi,” ikaxō yoinifo. Askafafiaifāfe atirifāfe yoikī iskafanifo: “Maa. A feronāfakekai sharama. Yorafo pāramis,” ikaxō yoinifo. <sup>13</sup>Nāskax a ranā yoinānifo judeofāfe ato nikayamanōfo judeo xanīfōfoki mesekakī.

<sup>14</sup>Fista mitokomeamano Jesús Nios kīfti pexefā mēra ikikaini a mēraxō ato

yoixikī. <sup>15</sup>Judeofāfe āto xanīfofofāfe nikakaxō yoinifo: “Aira. Nikakapo. Ćafeskakī na feronāfake kenekī tāpikī finayamafixō tāpifinakōiamē?” ikanax yoinānifo. <sup>16</sup>Nā yoiaifo keskara onāxō Jesús ato yoini: “Ēfe shināmā shinākōixō ē mato yoima. Epa Niospa ea nīchini nā ea shināmanai keskara ē mato yoi. <sup>17</sup>Fatatora a Niospa yoiai keskara apaikī tāpitiro akka ēa ē shināxō ē mato yoima, Epa Niospa ea shināmanaino ē mato yoi. <sup>18</sup>Fatora yora fētsa āfe shināmā shināxō āakōi ato yoi. Nāato yorafo shināmapai iskafakī: ‘Nā feronāfake mekakī tāpikōia, ea fanōfora,’ ixō anori ato shināmapai. Akka yōra fētsa āa āfe shināmā shināx mekaima. A nīchinito shināmanaino mekai, a nīchini fisti yoisharanōfo. Nāskakē nā yōra ato chanīkima yoi, ato pāraima. <sup>19</sup>Nōko xini Moisés Niospa meka mato kenexoni. Akka mā nikasharamisma. Nāskakē pena tenetitīa ē feronāfake sharafaano mā ea retepai,” ato faino, <sup>20</sup>“Kee. Tsoakai mia retepaima. Mī mēra niafaka yōshi chaka nanea,” faifāfe <sup>21</sup>ato kemani: “Ē feronāfake pena tenetitīa sharafaino akka mā ea yoikī iskafamis: ‘Ķafeskakī Jesús pena tenetitīa feronāfake sharafaimē?’ ixō mā eōnoa yoimis. <sup>22</sup>Ē pena tenetitīa afara shara faa keskafakī māri pena tenetitīa afara memis. Moisés kirika kenekī yoini keskafakī māri māto fake feronāfakefo rama kākē mā ocho nia oxano māto fake feronāfakefo mā foshki repa xatemis. (Akka Moiséskai askara noko yoinima, nōko xinifāfe askara yoinifo.) Akka iskaratīa pena teneti ikaino mā māto fake feronāfakefo mā foshki repa xatemis.

<sup>23</sup>“Moisés yoini keskara nikakī pena tenetitīari mā māto fake feronāfakefo mā foshki repa xatemis. Akka, Ķafeskai mā ekeki ōitifishkikimē na pena

tenetitīa ē na feronāfake sharafaano? <sup>24</sup>Nāskakē a yōra afara shara fakē ōixō yoikī iskafayamakāfe: ‘Nāto afara chakafai kiki,’ fayamakāfe. Mēstekōi yoisharakāfe,” ixō Jesús ato yoini.

“Ē ēfe Epa Nios ariax ē oni,”  
Jesús ato fani

<sup>25</sup>Askata yora rasi Jerusalén ano ikanax yoinānifo: “ĶA na feronāfake mē xanīfofofāfe retepaiyaifo?” ikanax yoinānifo: <sup>26</sup>“Ōikapo, yorafā rasichi ōifiaifono mā ato yoi. Akka tsōakai afaa faima. Mā xanīfofofāfe mā tāpiafo rakikīa nā Cristo, a Niospa nokoki nīchini. <sup>27</sup>Ētsa, aama rakikīa Cristo. Cristo oaito nō tāpitiro ma fakiranoax oi. Akka na feronāfake mā nō tāpia fakiax oamāki,” ixō yoinifo.

<sup>28</sup>Askafaiāfe nikaxō Nios kīfiti pexefā mēra ikixō Jesús ato yoini iskafakī: “Chanīma, mā mā ea tāpia ē fakiax oamē,” ato fani. “Akka ēa ēfe shināmā shināx ē oama. Akka ēfe Ēpa ea nīchini. Nāfi chanīmismaki. Akka māfi ēfe Epa mā tāpiana. <sup>29</sup>Ē ēfe Epa ariax oni. Nāato ea nīchini. Nāskakē ē a tāpikōia,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>30</sup>Ato askafaito nikakani akiki ōitifishki ikakī achipainifo karaxa mēra ikimapaikakī. Akka a reteai fo āfe pena nokoamano achipainifo. Tsōakai Jesús afeska fanima. <sup>31</sup>Nā yorafā rasichi Jerusalén anoafāfe yoinifo: “Tsoa fētsa atiroma keskara fakī Jesús Niosxō afama mīshti noko ispa. Nā Jesús afama mīshti fai tsōa atiroma keskara fakī. Akka yora fetsa oax āa iskai yoi: ‘Ēkīa Cristo,’ iki yoi. Akka atokai afama mīshti fakī Jesús finōtiroma,” ikanax yoinānifo. Nāskakī Jesús chanīmara fanifo.

Fariseofāfe āto inafō nīchinifo  
Jesús achitanōfo

<sup>32</sup>Nā yorafā rasichi Jesúsnoa meka shara yoiaifāfe fariseofāfe nikanifo.

Nāskaxō judeofāfe āto xanīfofo feta fariseofāfe a Nios kīfiti pexefā kexemisfo nīchinifo Jesús achitanōfo karaxa mēra ikimaxikakī.

<sup>33</sup>Askata Jesús ato yoini: “Ē anā nono mato fe samarakaima. Ē samamashta kai a ea nīchini shināfāini. <sup>34</sup>Ē mato anoax kaino mā ea fenakī mā ea fichitiroma. A ē kai arikai mā katiroma,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>35</sup>Ato askafaito nikakanax judeofāfe āto xanīfofo yoinānifo: “¿Faki na feronāfake kaimē nō fichitiroma? Nā nōko kaifo griegofo nā pexe rasi anoax paxkafainifo nāno kai rakikā. Nānoxō griegofo tāpimaxikī kai rakikā,” fanifo. <sup>36</sup>“¿Afaa noko yoipaimē iskafakī? ‘Mā ea fenafikikai mā ea fichitiroma. Ē ika arikai mā katiroma,’ ixō noko yoiāi. ¿Afaa noko yoipai iskaimē?” ikanax yoinānifo.

**Niospa Yōshi Sharapa  
yorafo nimapaketiro**

<sup>37</sup>Askata mā fista mitokomeaino Jesús nā yorafā rasi mēraxō niinākakāfā fāsi mekainākakāfā ato yoini iskafakī: “Nikakapo. Nā mā nōamā iki faka ayapaiyai keskai ekeki fekāfe. <sup>38</sup>A ea chanīmara faafāfe Niospa meka kenenifo keskara yora āfe xaki mēra faka poyo poyo iki netsotiroma keskara shara itiro ea Ifoaa,” ixō āfe Yōshi Sharaki keparanāki Jesús ato yoini. <sup>39</sup>Akka faka ato yoinima, Niospa Yōshi Sharaōnoa ato yoini iskafakī: “A ea chanīmara fai ēfe Epa Niospa āfe Yōshi Shara fe rafepakenaka,” ixō Jesús ato tāpimani Apa Nios ari kayoxoma yorafāfe āto xanīfokōi ixikī. Nāskakē Jesús kayoamano Niospa āfe Yōshi Shara ato fe rafeama.

**Jesúsnoa yoinifo. Askafikaxō  
anoris shinānifoma**

<sup>40</sup>Jesús nikakaxō atirifāfe yoinifo: “Chanīmakōi nā feronāfake Niospa

meka yoimis a nō manai,” ikanax yoinānifo. <sup>41</sup>Atirifāferi yoinifo: “Nāfi Cristoki,” ixō yoinifo. Akka fetsafāfe yoini: “Maa, nakai Cristoma. Cristokai Galilea anoax kāitiroma. <sup>42</sup>Niospa meka kenenifo keskara, ‘David āfe fena inō Cristo. Nā David ipaoni Belén ano. Nānoaxri Cristo kāixira,’ ixō kirika kenenifo. Akka Cristokai Galilea anoax kāitiroma,” ixō yoinifo. <sup>43</sup>Nāskakē nā yorafāfe Jesúsnoa nikakaxō anoris shinānifoma. Fetsafāfe Jesús chanīmara fanifo. <sup>44</sup>Atirifāfe Jesús achipainifo karaxa mēra ikimapaikakī. Achipaifikakī tsōa Jesús afeska fanima.

**Judeofo āto xanīfofāfe  
Jesús chanīmara fanifoma**

<sup>45</sup>Askata fariseofāfe āto Nios kīfiti pexefā kexemisfo fenifo. Āto xanīfokoi feaifono ato yōkanifo: “¿Afeskakī mā Jesús achiamamē noko efexoxikī?” ixō ato yoinifo. <sup>46</sup>Ato askafaifono ato kemanifo: “Na feronāfāke āfe meka sharakōi, tsōa anori yoimisma,” ato fanifo. <sup>47</sup>Ato nikakaxō fariseofāfe ato yoinifo: “Kee, Jesús mā matori pāra. <sup>48</sup>Akka nōfi māto xanīfofo feta a Moisés kirika keneni nō tāpikōiakī. Akka nō fatotokai nō Jesús chanīmara faima. <sup>49</sup>Akka nā yorafāfe mā rama Jesús nikafo nāfāfe a Moisés kirika keneni tsōa tāpiafoma. Niospa ato omiskōimaxiki,” ikaxō ato yoinifo.

<sup>50</sup>Askafafiaifono Nicodemo taeyoi nāato pena fetsa Jesúski kani fakishi afara yōkaikai. Nārimāi fariseoax nāskaxō afe rafeafo yoini: <sup>51</sup>“Efe yora mīsttichi, ē mato yoinō. Nōko xinifāfe āto xanīfofāfe yoinifo keskara nō fatora feronāfake nikasharayamaxō, ‘Afaa chakafaira,’ nō fatiroma iskafakī: ‘Nāto afarafo chakafai kiki nō omiskōimanō,’ ixokai nō askafatiroma,” ato askafaino

kemanifo: <sup>52</sup>“Mī noko yoi Galilea anoxō yoiaino keskara. Galilea anoxō Niospa meka tāpiafoma. Shināpo. Fato feronāfakekai a Galilea anoxō Niospa meka yoisim oama. Akka nono fistixō Niospa meka noko yoitirofo,” ikaxō Nicodemo kemanifo.

<sup>53</sup>Nāskax yoinākanax āto peke rasi ano fonifo.

### Kēro āfe fenema fe ikaito xanīfofōfāfe retēpainifo

**8** <sup>1</sup>Nāskata Jesús machi āfe ane Olivos ano kani. <sup>2</sup>Penaino Jerusalén ano nokoax anā a Nios kīfiti pexefā mēra Jesús oni. Nāno yorafā rasi afianā akikī fenifo nikai fekani. Askata tsaioxō ato yoini.

<sup>3</sup>Ato yoiaino a Moisés yoiķī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo fe fariseofo fenifo. Kēro āfe fenema fe ikaito fichikaxō Jesúsiki efenifo. Yorafā rasi nēxpakīa kēro nīchinifo keyokōichi ōinōfo. <sup>4</sup>Askafakaxō Jesús yoinifo: “Maestro, na kēromā afarafo chakafaa. Āfe fenema fe ikaito nō fichia. <sup>5</sup>Moisés iskafakī noko yoini: ‘Kēro āfe fenema fe ikaito ōikī nō tokirinī tsakakī retetiro,’ ixō Moisés noko yoini. Akka, ĩmī noko afaa faimē?” fanifo.

<sup>6</sup>Nāskaxō Jesús kemamapainifo, “Fakiri noko yoi mākaī,” ikaxō āto xanīfofo yoi paikakī. Askafaifono Jesús āfe mēkemā mai keneni. <sup>7</sup>Yōkarifaifono Jesús atoki fininākfā ato yoini iskafakī: “Fatotokai mā afaa chakafamismamē na kēro mā tokirinī tsakakī taefai,” Jesús ato fani.

<sup>8</sup>Mā ato yoi xō afianā āfe mēkemā mai keneni. <sup>9</sup>Nāskano mā ato yoiaino nikakaxō a Jesús mai keneai ōikanax nā kēro mekafakī chakafamisfo fisti rasi tsekefaifāinifo. Nā anifo tii foi taenifo. Chipō naetapafo fonifo. Mā foafono Jesús fisti nāno kēro fe nēteni. <sup>10</sup>Nāskax

Jesús fininākfā nā kēro yōkani: “ĪNā feronāfakefo mia yōafo mā foafomē? ĪTsoa fisti nēteamamamē anā mia yōaxikakīma?” ixō Jesús yōkaito, <sup>11</sup>“Īfo, tsoa pishta nēteama,” faito, “Ērikai mia mekafakī chakafaima. Iskaratīa mī katiro. Afianā mī chaka ipaoni keskara anā askayamafe,” ixō Jesús nā kēro yoini.

### Jesús pena xafashara keskara

<sup>12</sup>Askata mā kēro kaano Jesús yorafā rasi yoini. Ato yoini iskafakī: “Ēfi pena keskarakī. Ē nā yorafo tii imasharatiro shara ĩpaxanōfo, anā fakish keskara inōfoma. A ea Ifofai fenotiroma,” ixō Jesús ato yoini. <sup>13</sup>Nikakakī fariseofāfe yoinifo: “Na mī noko yoiaino anorikai tsōa mīōnoa noko yoiama. Mīa mī yoiemei. Akka a mī noko yoiaino tsōa mia nikatiroma,” faifāfe <sup>14</sup>Jesús ato kemani: “Ē fakiax oamē fakiri Ē kaimē mē tāpia. Akka Ēa Ē yoiemei Ēfe meka chanīmakōi. Askafiax fakiax Ē oamē Ē fakiri Ē kaimē mākaī tāpiama. <sup>15</sup>Mā ea tāpixoma, mā Ēfe meka chanīmara faima. Ea tāpixoma mā ea shināi oa chanīai keskara Ē mekaito. Mā askara shināi Niospa mato askara anori shināmanainoma. Ēkai tsoa mekafakī chakafaima. <sup>16</sup>Akka, ‘Na yorafāfe afara chakafamisfo,’ Ēa Ē mato faima. Ēfe Epa shināi keskara nānorikōiri Ē mato yoi. Askaxō chanīmakōi Ē yoisim. Ēfe Epa nāato ea nīchini, nā ea tāpimanai Ē yoisim. <sup>17</sup>Moisés mato yoini iskafakī: ‘Feronāfake rafeta nānoris mato yoiaino mā nikatiro,’ ixō mato Moisés yoini. <sup>18</sup>Akka Ēakōi Ē yoiemei. Akka nā ea nīchinito Ēfe Ēpari eōnoa nānorikōi yoisim,” ato faito, <sup>19</sup>nikakakī yōkanifo: “ĪFanīmē mī Epa?” faifāfe, “Mākaī Ēfe Epa yafi mā ea tāpiama. Ea tāpixō Ēfe Epari mā tāpikerana,” ixō ato Jesús yoini.

<sup>20</sup>Nios kīfiti pexefā mēraxō ato yoini. Nāno nā kene mēra judeofāfe āto kori naneti ini. Niospa meka yoimisfo ato ināmisofo. Jesús ato yoiaino judeo xanīfofofāfe achipainifo. Askafixō tsōa achinima āfe penakairoko nokokē achipanāfāfe.

**Jesús yorafo yoini: “Ē kai arikai mā katiroma,” ato fani**

<sup>21</sup>Askata Jesús afianā judeofo āto xanīfofo yoini: “Ē chai mē kai. Ē kaano mā ea fenafikī mā ea fichitiroma. Māto chaka soaxoma nāskax mā nai. Ē kai arikai mā nokotiroma,” ixō Jesús ato yoini. <sup>22</sup>Jesús ato askafaito nikakaxō yoinifo: “¿Akōi retemeimē? Nā noko yoiai: ‘A ē kai ari mā nokotiroma,’ noko fai,” ikanax judeofo xanīfofo yoinānifo.

<sup>23</sup>Jesús ato tāpixō ato yoini: “Māfi na mai anoakī. Akka ēfi nai mēranoakī. <sup>24</sup>Nā ēa ē yoimea keskara māto chaka potaxma mā nai eakairoko mā ea chanīmara faax. Nāskakē afara chakafaxō māto chaka soaxma mā naax Epa Nios ari mā nokotiroma. Mā mā naano māto chaka mato fe ipanaka.”

<sup>25</sup>Ato askafaito kemanifo: “¿Mī tsoamē?” ixō yōkaifāfe, “Nā ē mato yoitaifamis ēkīa. <sup>26</sup>Matoōnoa afama mīshti ē yoitiro. A mā afara chakafamis ē yoitiro. A ea nīchinito ea yoiaito ē nikai. Nāskakē nā ē mato yoifafāini. A ea nīchinito yoiai chanīmakōi,” Jesús ato fani.

<sup>27</sup>Apa Niosnoa ato yoifiaitokai tsōa tāpinifoma. <sup>28</sup>Nāskaiāfe Jesús ato yoini: “Ēfi yōra fakekōiki. Mā ea ifi cruz ikakī mastaxō mā ea fininīfofāxō mā ea ōixii ē tsoamāki mā ea tāpitiro. Nāskatari eōnoa mā tāpitiro ēa ē mato yoimisma. Epa Niospa ea yoia keskara ē mato yoimis. <sup>29</sup>Nā ea nīchini efe ika. Eres ē ikama. A ea amapaiyai keskara ē amiski. Nāskax ekeki inimasharamiski,” ixō ato

Jesús yoini. <sup>30</sup>Yoiaito nikakaxō yora ichapato chanīmara fanifo.

**Niospa fakefāfe Nios āto Ifo, akka afara chakafamisfāfe afara chaka āto ifo**

<sup>31</sup>Nāskaxō Jesús a chanīmara faafo yoini: “Ē mato yoiaito mā ea nikasharakōiax mā eōxō tāpimiskōifo mā itiroki. <sup>32</sup>Ēfe meka nikakōiox mā Nios tāpitiro, Nios chanīmisma. Askax mā isharatiro. Afara chanī māto ifo itiroma.”

<sup>33</sup>Ato askafaito kemanifo: “Nōfi Abraham āfe fenaki. Fato fetsa nōko ifo imisma. Nōkai tsōa yonomatifoma. ¿Afeskakī ‘Afara chanī māto ifo itiroma’ noko Jesús faimē?” fanifo.

<sup>34</sup>Askafaiāfe anā Jesús ato yoini: “Chanīmakōi ē mato yoi. Nā afara chakafamisfāfe nā chaka āto ifo ixii. <sup>35</sup>Mā mā tāpia pexe ifāfe āfe yonomati āfe pexe mēra ipaxatiroma. Akka āfe fake fisti āfe pexe mēra ipaxatiro. <sup>36</sup>Nāskarari Niospa Fāke mato chaka soaxonano afara chaka māto ifo itiroma. Niospa mato fakekōifai, mā afe isharakōipakenaka. <sup>37</sup>Mē mato tāpia māto xini Abraham. Āfe fenafofiaxō ēfe meka mā nikakaspai. Nāskaxō mā ea retepai. <sup>38</sup>Ēfe Epa amis keskara mē ōimis. Nāōnoa ē yoimis. Māri a māto epa mato yoimis keskara māri yoimis,” ato faito, <sup>39</sup>kemanifo: “Akka nōko xini Abraham,” faifāfe, “Akka mā Abraham āfe fenafokī ¿afeskai mā Abraham apaoni keskara mā amismamē? <sup>40</sup>Epa Niospa ea yoimis keskara chanīma ē mato yoifiaino mā ea retepai. Abrahamkai mato keskara ipaonima. <sup>41</sup>Māto epa akai keskara māri mā amiski,” ato faito, “Nōkai Epa ichapayama. Nōko Epakōi fisti Nios. Nōfi āfe fakekōifoki,” faifāfe <sup>42</sup>Jesús ato yoini: “Ēfi Nios fe imiski. Ē Nios ariax oni. Ēa shināx na mai ano ē onima, ēfe

Ēpa ea nīchini. Akka māto Epa Nioskē mā ea noikerana. <sup>43</sup>¿Afeskakī ēfe meka mā nikaimamē? A ē mato yoiaito mā nikakaspai. <sup>44</sup>Akka māto epa Satanás. Mā āfe fakekōifo. Nāskaxō māto epa apaiyai keskara māri mā apai. Nāfi taeyoi retemitsamis iyopaoni. Afi iskaratīa nāskara. Atokai afara shara yoimisma, chanīkōi. Āfe shinā mēraxō chanī fisti shināmis. Nāskaxō chanī fisti yoimis. Nā chanīai shināifāfe nā chanīmis nāfi āto apaki. <sup>45</sup>Nā keskara chanī ē mato yoiyamaifaito mā ea chanīmara famisma. <sup>46</sup>Ē afaa chakafaito mā ea ōimisma. Ēkai afaa chakafamisma. Ramashara ē chanīmisma. Ē askafaito mā ea chanīmara famisma. <sup>47</sup>Nā Nios fe rafeafāfe Niospa meka nikatirofo. Mākai Nios fe rafeama. Nāskaxō mā āfe meka mā nikaima,” ixō Jesús ato yoini.

**Abraham fakeamano  
Cristo Apa fe iyopaoni**

<sup>48</sup>Judeofāfe Jesús kemanifo: “Chanīma nō yoimis. Mīfi samāritanō chakakī. Askatari mī mēra niafaka chaka nanea,” faifāfe, <sup>49</sup>“Niafaka chaka ē mēra naneama. Ē ēfe Epa Niosnoa meka shara ē yoimis. Akka māfi eōnoa meka chaka yoimis. <sup>50</sup>Askafixō, ‘Ea yoisharakāfe,’ ē yorafo famisma. Ēfe Epa Niospa meka shara eōnoa ato tāpimapai. Nāato ato yoitiro fatofomāki yora sharafo, fatoforimāki yora chakafo. <sup>51</sup>Chanīmakōi ē mato yoinō. Nā ēfe meka nikaifo nakanamax nīpanakafo,” ato faito kemanifo, <sup>52</sup>“Iskaratīa mā nō mia tāpikōi mīfi niafaka chakaya. Akka mā Abraham nani, Niospa meka yoimisfori mā nanifo. Nāskafikē mī noko yoia: ‘Nā ēfe meka nikakōiaifo nātamaroko nīpanakafo,’ ixō mī noko yoi. <sup>53</sup>Mā nōko xini Abram nani. Niospa meka yoimisfori mā nanifo. ¿Akka mī

Abram finōkōiamē? ¿Mī shināimē ‘Ē ato finōara’ iki?” faifāfe, <sup>54</sup>Jesús ato kemani: “A ēa ē yoimesharai ēfe meka sharama. Akka ēfe Ēpa eōnoa yoisharai. Mā a yoimis: ‘Nōko Epa Nios,’ fakī. <sup>55</sup>Mākai ēfe Epa Nios tāpimisma. Akka ēfi ēfe Epa tāpikōia. Akka ē mato keskarakō, ‘Ēfe Epamara,’ ē fakerana mato keskara chanīmis ē ikerana. Askatamaroko ēfe Epa Nios ē tāpikōia. Ea yoiai keskara ē amis. <sup>56</sup>Māto xini Abram yoini: ‘Cristo oaito ē ōixii,’ ixō yoi inimani. Mā ē oaito ea ōini askax fāsi inimani,” ato faito, <sup>57</sup>“Mīkai cincuenta xiniya akama. Mīkai nōko xini Abram ōimisma. Afetiākai nanima. Akka, ¿afeskakī, ‘Ē Abram ōimis,’ ixō mī noko yoimē?” faifāfe, <sup>58</sup>“Chanīmakōi ē mato yoinō. Abram fakeamano ēfi iyopaoniki,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>59</sup>Askaito nikakani nā judeofāfe āto xanīfofo ōitifishkikaxō tokiri fikaxō Jesús tsakapainifo. Askafapaifiaifono Jesús ato makinoax yamarisatani, Nios kīfiti pexefā mēranoax. Kaitokai tsōa ōinima.

**Feronāfake fēxo kāini Jesús sharafani**

**9** <sup>1</sup>Jesús kakī feronāfake fēxo nāskarapa kāini fichini. <sup>2</sup>Ōikakī aōxō tāpimisfāfe yōkanifo: “¿Maestro, afeskai na feronāfake fēxo kāinimē? Afara chakafakatsaxakī ikaraka, apa feta āfa afara chakafamisfono ikaraka,” ixō Jesús yōkanifo. <sup>3</sup>“Afara chakafayamafikatsaxakī nāskarapa fēxo kāini. Apa feta āfari afara chakafamismano nā feronāfake fēxo kāini. Nāskarapa kāini. Akka Niospamāi afama mīshti fatirokē nāskax fēxo kāini ato ōimasharaxikī. <sup>4</sup>Niospa ea nīchini ē yonoxonō. Nā ē akaitīa ē yonoxotiro. Akka fakishikai nō yonoxotiroma. Nāskarifiakī mā nō naxō nō anā Nios yonoxotiroma. <sup>5</sup>Ē nono mai ano iyoax ē

pena keskara. Ë ato òimayoi afeskax isharakanimākai,” ixō Jesús yoini.

<sup>6</sup>Nāskara yoita maiki kemo mechota a mai kemō mechanafaxō a feronāfake fēxo aō fetekere ani. <sup>7</sup>Askafata, “Īamā fechokometāfe,” fani. Nā ĩamā āfe ane Siloé, āto mekapa anemisfo na Siloé āfe ane “Nīchia” famisfo.

Nāskata fēxo ĩamā kaax fechokomeni. Fechokomexō òiakefaini. Nāskax oni.

<sup>8</sup>Nāskata nā chaima nikafāfe a òimisfāferi yoinifo: “Nā fēxo tsooax afara yōkakameaito nō òimis. ĽNāmē?” faifāfe <sup>9</sup>atirifāfe, “Nākīa,” fanifo. Atirifāfe yoinifo: “Akerokōi,” fanifo. Nāskafikaxō yoinifo: “Nā keskarakōi,” faifāfe, ato yoini: “Ēkīa. Ēfi fēxo iyopaoniki. Nāskafixō iskaratīa mē òisharai,” ato faito, <sup>10</sup>“ĽAfeskaxō mī iskaratīa òisharaimē?” faifāfe, <sup>11</sup>“Nā feronāfake ‘Jesúsra’ faifāfefi āfe kemō mai mechanafaxō ea fetekere axō: ‘Nā Siloé ĩamā fechokometāfe,’ ea faano, Siloé ĩamā fechokomexō ě òishara,” ato fani. <sup>12</sup>Ato askafaito nikakaxō, “ĽFanīmē a feronāfake Jesús?” faifāfe, “Ētsa ě tāpiama. Mā fakira kaa,” ato fani.

**Nā fēxo kānito òisharaino  
fariseofāfe a yōkanifo.**

<sup>13</sup>Askaito yorafāfe nā feronāfake fēxo iyopaoni fariseofo ano iyonifo. <sup>14</sup>Jesús nā feronāfake pena tenetitīa sharafani. <sup>15</sup>Fariseofāfe nā feronāfake anā yōkanifo: “ĽAfeskax mī fero sharamē?” faifāfe, “Ea Jesús sharafaa āfe kemō mai mechanafaxō ea aō fetekere akano. Ē ĩamā fechokomexō ě òisharakōia,” ato fani.

<sup>16</sup>Nikakakī fariseo fetsafāfe yoinifo: “Akai Nios fe rafeama. Moisés kirika kenexō noko yoini iskafakī: ‘Pena tenetitīa nō yonotiroma,’ ixō yoini. Nāskakē nō yora sharafatiroma pena

tenetitīa,” faifono, fetsafāfe ato kemanifo: “Akka yora chakapa fēxo sharafatiroma. Yora chakapakai nāato akai keskara fatiroma,” ikanax fariseofo fochishpanā faatanānifo. Atirifāfe fariseofāfe yoinifo: “Jesúskai sharama,” faifono, atirifāferi, “Jesús sharaki,” fanifo. <sup>17</sup>Nāskata afianā fariseofāfe a yora fēxo ipaoni yōkanifo: “Mī noko yoia, ‘Nāto ea fero sharafaxōa,’ fakī. ĽAkka afaa mī shināimē tsoamāki?” faifāfe, “Nā Nios ato yoixomisto ea sharafaa,” ato fani.

<sup>18</sup>Ato askafaito nikakakī judeo fetsafāfe, “A chanīra,” fanifo. “Na fēxo ipaonima,” ixō. Nāskaxō fariseofāfe apa yafi afa kenaxō yōkanifo. <sup>19</sup>“ĽNamē mī fake fēxo ipaoni? Akka, Ľafeskakī iskaratīa òimē?” faifāfe, <sup>20</sup>“Nākīa nōko fake, nā fēxo kāini. Mā nō tāpia nōko fake. <sup>21</sup>Tiiri afeskara axora mā òi nōkai tāpiama. Akka fakefomaki, xiniki mato yoitiroki afeskaxi sharamāki. Yōkakāfe,” afa feta āpa ato fani. <sup>22</sup>Judeofoki mesekakī nānori yoinifo. Akka judeo xanifāfe yoiyoni iskafakī: “Tsōa yoitiroma: ‘Epa Niospa Jesús nīchini nōko Ifo Cristo inō,’ ixō yoitiroma. Akka askara yoixō anā nōko ichanāti pexe ano ikitiroma,” judeo xanifāfe anori ato yoiano nā fēxo ipaonito āfe afa fe āfe apa mesenifo. <sup>23</sup>Nāskaxō ato yoinifo: “Xiniki fakefomaki. Yōkakāfe,” ato fanifo.

<sup>24</sup>Nāskata fariseofāfe nā feronāfake fēxo ipaoni yōkanifo: “Noko yoikī iskafafe: ‘Niospa ea sharafaa,’ ife,” fanifo. “Jesúskai sharama. ‘Niosfi sharaki,’ ife. ‘Jesús sharara,’ fayamafe. Nō tāpia Jesús chakaki,” fanifo.

<sup>25</sup>“Ētsa. Ē tāpiama chaka iyamai shara rakikīa. Ē tāpia ě fēxo iyopaoni ě iskaratīa òisharai. Nā fisti ě tāpia,” ato faito, <sup>26</sup>“ĽAfeskafaxō mia sharafaamē?” ixō yōkaifāfe, <sup>27</sup>“Ē mato yoiaito, Ľmā ea



nikamamē? ¿Afeskakī mā afianā ea yōkaimē? ¿Māri aōxō tāpimis mā ipaimē?” ato faito, <sup>28</sup>nikakakī ichaketsanifo. Nāskaxō yoinifo: “Mīfi a Ifofaikai. Akka nōfi Moisés meka nikamiski. <sup>29</sup>Nō tāpia Moisés Nios fe mekapaoni. Nōkai na Jesús tāpiana. Fakira anoax oa afe keskarara a feronāfake nō tāpiana,” faifāfe anā ato kemani: <sup>30</sup>“¿Mā tāpiamamē fakira anoax oxō ea sharafaa ē fēxokē? <sup>31</sup>Nō tāpia yōra chakafamifokai Niospa ato nikapaitiroma. Fatorato Nios Ifofasharapai isharatiro. Nāskara Niospa nikapai. <sup>32</sup>Nā Niospa mai onifani chāikai nō afaa nikayomisma yora fēxo kāini tsōa sharafai. Akka iskaratīa mā ea Jesús sharafaa. <sup>33</sup>Na feronāfake Niospa nīchiyamanokai afaa afeskafakeranama,” ato faito, <sup>34</sup>nikakani akiki ōitifishkinifo. “Mīfi chakakōi kāini. ¿Afeskakī mī noko tāpimapaimē mī chakafixō? Anā nōko ichanāti pexe mēra mī ikitiroma. Nonoax kariskatāfe. Nōkai anā mia ōipaima. Anā nōko ichanāti pexe mēra ikiyamafe,” fanifo.

#### Fatorafāfe Jesús chanimara fayamakanax nā yora fēxo keskarakōifo

<sup>35</sup>Nāskano nā fēxo imis āto ichanāti pexe mēraxō potaifāfe nikafaini Jesús kani. Nāskaxō fenakī a fēxo imis fichini. Fichixō yōkani: “¿Mī Niospa Fake chanimara faimē?” ixō yōkaito, <sup>36</sup>“¿Fatomē ē chanimara fanō?” faito, <sup>37</sup>“Nā mī ea ōi. Ēkīa,” Jesús fani.

<sup>38</sup>Askafaito ratokonō mai chachipakefōfā yoini: “Ifo, ēfi mia chanimara faikai. Mī fāsi sharakōi. Ē mia Ifofai. Mī Niospa Fakeki,” ixō yoini.

<sup>39</sup>Askata chipo afianā yorafo akiki feafāfe Jesús ato yoini iskafakī: “Ēfe Epa Nios ika anoax ē nono mai ano oni. Fato yorafomāki a ea nikayamaifo, fatoforimāki a ea nikaifo ē ato ōiyoi oni.

Fatotoro shināi iskaito: ‘Mē afara chakafamiski. Ea chaka soaxope,’ ixō anori shināito ē āfe chaka soaxotiro afianā afara chakafayamanō. Ē na fēxo fero sharafaxōa keskafakī ē yorafo āto chaka soaxotiro shara inōfo. Akka fetsafāfe shināi iskakani: ‘Ē afaa chakafamisma, ē yora sharakōi. Ē tāpikōia,’ ixō shinākani. Askarafofi yora fēxo keskarafokī, a ato sharafamis ano fopaikanima ato sharafapanā. Nāskarafāfekai yoipaikanima āto chaka soapaikanima. Nāskarafo fenopakenakafo,” ixō Jesús ato yoini. <sup>40</sup>Fariseofāfe a Jesús yoiai nikakaxō yōkanifo: “Kee. ¿Mī noko yoimē nōmē fēxo?” faifāfe <sup>41</sup>Jesús anā ato yoini: “Mā ea yoikerana: ‘Nō fēxo keskarafa. Mā nō afara chakafamis,’ ixō mā ea yoiaito ē mato chaka soaxokerana. Akka māikai ea askafamisma. Mā yoimis: ‘Nō ōisharatiro. Nōkai fenoama. Nō sharakī. Nōkai chakama,’ ixō anori mā yoimis. Akka māto chaka soaxma, mā fenokōiax Epa Nios ika ano mā nokopakenakama,” ixō Jesús ato yoini.

#### Oveja keneaki keparanāki Jesús ato yoini

**10** <sup>1</sup>(Askata Jesús ato tāpimani nāatomāi āto kexekatsaxakī. Oveja kexemisto āfe ovejafo kexemis keskari fakī nāskarifiakī Jesús ato kexemis.) Nānori Jesús ato yoini iskafakī: “Chanimakōi ē mato yoinō. Yōra ovejafo kenexotiro āfe kene mēra inōfo, faki fofāsanōma. Nāskata yora yometsopai ovejafo āfe kāiti ano ikitiroma, fomākīari ikitiro. <sup>2</sup>Akka nā ovejafo kexemis nā oveja kāitinī ikikaitiro. <sup>3</sup>Kāiti ano nokoano feronāfake nā kāiti kexemisto fepoti fēpexonano oveja kexemis ikitiro. Nā oveja kexemis ikiano āfe ovejafāfe āfe oi tāpikatirofo. Nāskaxō āfe ovejafo āfe anē ato kenaito āfe ovejafāfe

chífafaitirofo. <sup>4</sup>Nā ovejafo kexemis rekē kaino āfe ovejafo āfe kene mēranoax kāiferatirofo. Māmāi āfe oi tāpikanax nāskaxō chífafaitirofo. <sup>5</sup>Akka a kexeamatokai iyotiroma, āfe oi tāpikiatiro, a ato kexemisto āfe oikairoko askarakē. Nāskakē a makinoax ichotirofo,” ixō Jesús ato yoini. <sup>6</sup>Jesús nā ovejafoki keparanākī ato yoini. Ato yoiatio tsōa tāpinifoma.

### Jesús noko kexesharamis

<sup>7</sup>Nāskano Jesús afianā ato yoini: “Ē chanīmakōi mato yoinō. Nā ovejafo kene mēra ikikani nā kini fisti mēra ikitirofo. Ēfi na oveja kini keskaraki. Nā Epa Nios ano ikipaikani eōnoax fisti ikitirofo. <sup>8</sup>Ē matoki nokoamano fetsafāferi mato yoikī iskafakani: ‘Ēfi Cristoki. Ē mato tāpimatiro afeskax mā Epa Nios ari nokotiomāki afe ipaxakī,’ ixō anori yoikani āa chanīmisfo. Yometso keskarakōifo. A Nios chanīmara faifo ato pārapaikani: ‘Noko fisti nikanōfora,’ ikaxō. Nāskakē Niospa fakefāfe ato nikakanima, ‘Noko fisti nikanōfora,’ ixō ato pārapaiyafono. <sup>9</sup>Akka ēfi na kini kāiti keskaraki. Nā ēfe Epa Nios ika ano ikipaikani eōnoax ikitirofo afe ipaxakakī. Nāskatari eōnoax isharatirofo anā fekaxtetirofoma. <sup>10</sup>Akka fetsafāfe efe yorafo ato pārapaikani: ‘Ea ifofakāfe. Ē mato tāpimasharanō,’ ixō ato yoifikakī anorima ato pārakani. Nāskakaxō emakinoa ato ifipaikani. Yometso keskarakōifo. A ea chanīmara faafo ato kexesharapaikanima. Ato chakafata ato retepaikani. Akka ē askarama. A ea Ifofamisfo ē ato kexesharai efe isharapakexanōfo, nono nāmānoaxri isharapakexanōfo. Nāskax ē nono nāmā oni ato kexesharaxikī.

<sup>11-13</sup>“A ea chanīmara faifo ovejafo keskarafa. Ēfi nā oveja kexesharamis

keskaraki. Nāskakē ē efe yorafo ē ato nāxoxii. Oveja ifāfe feronāfake fetsa kori inātiro āfe oveja kexexonō. Nāskaxō mā kori ināno nā feronāfāke oveja kexesharatamaroko, kori fisti shinātiro. Nāskakē poomā oaito fichiax ovejafo kexetama ichotiro. Nāskaxō shināi iskakī: ‘Na poomā mesekōi. Na ovejafo ēfenākōima, aa poomānā pinō ēfenākōimakī. Nāskakē ē ichoikai ea poomānā afeska fanōma,’ ixō shinātiro. Akka ovejafāfe ifokōi askarama. Āfe oveja kexesharai. Poomā oaito fichixō ato kexesharatiro, poomānā ato afeska fanōma. Nāskaxō shinātiro iskakī: ‘Ēfe ovejafoōnoax ē natiro afokai afeskatiroma,’ ixō shinātiro.

<sup>14-15</sup>“Ēfi nā ovejafāfe ifo keskara sharakī. Ovejafo āfe ifāfe ato tāpia atomāi kexesharaksaxakī. Ēri nā ea chanīmara faafo ē ato kexesharamis. Ēfe Epa Niospa ea tāpikōia. Ēri ēfe Epa ē tāpia. Nāskarifiakī a ea chanīmara faafo ē ato tāpia. Afāferi ea tāpiafo. Nāskax ē atoōnoax naxii. <sup>16</sup>Yora fetsafāferi ea chanīmara faxikani. Afokai nono ikafoma. Mai fetsa ano ikafo. Nāfāfe ea nikasharaxikani. Nāfo ēfe Epa ika ano ē ato iyotiro. Akka nā yora fetsafāfe a nono ikafāferi ea chanīmara fakanax yora fisti keskara ixikani. Nāskax Epa Niospa yorakōifo ixikani. Eres fisti ē ato kexesharai. <sup>17</sup>Ē ato kexeax ē atoōnoax naxii. Nāskaito ēfe Epa Niospa ea noi. Naax ē anā otoxii. <sup>18</sup>A ea chanīmara faafoōnoax ēakōi ē nai, ea tsōa retekeranama. Ēfe Ēpa ea yoini keskara ē atoōnoax naikai. Ēfe Epa Niospa ea yoini keskara ē atoōnoax nafiax ē anā otoxii,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>19</sup>Nikakaxō judeofāfe chanīmara fanifo. Akka atirifāfe chanīmara fanifoma. <sup>20</sup>Atirifāfe yoini iskafakakī: “Nīafaka yōshi chaka a mēra nanea. Afaa tāpiama. Noko yoiati nō tāpitiroma.

¿Afeskakī na feronāfake nō nikatiromē?” ixō yoinifo. <sup>21</sup>Akka atirifāfe yoinifo: “Niafakakai a mēra naneama. Niafaka a mēra naneanokai iskara meka shara yoikeranama. Nīafakakai feronāfake fēxo òimatiroma,” ixō yoinifo.

**Judeofāfe āto xanīfōfōfāfe Jesús  
chanīmara fanifoma**

<sup>22-23</sup>Askafafono Jesús kani judeofāfe āto Nios kīfiti pexefā mēra Jerusalén ano mā mechakaino. Nāno tapas keskara ini pexe kachiori. Ano Jesús kani. Nā tapas āfe ane Salomón. Nāskatari judeofāfe āto fista anifo. Nā fistaīa shinānifo a Niospa pexe onifani.

<sup>24</sup>Judeofāfe āto xanīfofo Jesúski fenifo yōkai fekani: “¿Mīmē Cristoki? Noko yoife. ¿Afeskakī mā noko yoisharaimamē? ¿Afetiākairoko mā noko xafakīa yoimē?” faifāfe, <sup>25</sup>“Ē mato yoifimiskē mā ea chanīmara faima. Ēfe Epaōxō a yorafāfe atiroma keskara fakī mē mato ispa ēmāi Niospa Fakexō. <sup>26</sup>Akka māakai ea chanīmara faima mākairoko Ēpa Niospa yorafoxō. <sup>27</sup>A ea chanīmara faifāfe ea nikasharatirofo. Mē ato tāpia a ea Ifofakōinafo. <sup>28-30</sup>A ea Ifofaafoma omiskōipakenakafo mēra fokani. Akka a ea Ifofamisfokai ari fokanima. Askatamaroko ē ato imasharapakenaka. Epa Niospa atoya ea rafemani. Epa Niospa keyokōi ato finōkōia. Ē ēfe Epa Nios fe nā yora fisti keskara. Nāskakē a ea Ifofamisfo emakinoa tsōa ato ifitiroma, ēfe Epa makinoari tsōa ato ifitiroma,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>31</sup>Nikakaxō judeofāfe āto xanīfōfōfāfe anā tokiri fikaxō aō Jesús tsakapainifo retepaiyanā. <sup>32</sup>Nāskafaiifāfe Jesús ato yoini: “Epa Niosxō afama mīshti ē mato ispa tsōa atiroma keskafakī. Akka, ¿afaōxokai mā ea tokirinī tsakaimē?”

ato faito, <sup>33</sup>“Akka na afama mīshti mī noko ispaōxokai nō mia tokirinī tsakaima. Akka nā mī meka chakaōxō nō mia tokirinī tsakapai, ē Nios keskara mī ikaito. Anā ano Nios fetsama. Mīri noko keskara yora. Akka mī noko yoia: ‘Ēri Nios keskara,’ iki. Akka mī Nios chakafai. Nāskakē nō mia tokirinī tsakai,” faifāfe, <sup>34</sup>Jesús ato kemani iskafakī: “Mā iskai: ‘Anā ano Nios fetsama,’ mā imis. Akka nā Niospa meka yoimisto kirika keneni iskafakī: ‘Ē mato yoi māfi Nios keskarakōifokī. Niospa mato nīchia,’ ixō kirika keneni, Niospa meka yoikī. Akka nā meka tsōa chanīra fatiroma. <sup>35-36</sup>Akka Niospa anori yoifiano ¿afeskakī mā ea yoimē ē Nios chakafai? Akka Niospa ea nai mēraxō nāmā nīchini. Nāskakē ē mato yoitiro ēfi Niospa Fakeki. <sup>37-38</sup>Māakai ea nikapaima. Ēfe Epa Niospa aka keskara ē ayamakē, āa chanīra mā ea fakerana. Akka ēfe Epa akai keskara ēri akaito mā yoikerana: ‘Chanīma Epa Niospa atiro keskara Jesús aki,’ ixō mā yoikerana. Nāskakē a ē afama mīshti akaōxō ea chanīmara fakāfe. Ēfe Ēpa akai keskara ēri akaito mā ea tāpitiro ēfe Epa fe ika,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>39</sup>Nikakaxō anā Jesús achipaifiaifono, ato makinoax kaitokai tsōa tāpinima. Nāskakē tsōa achinima.

<sup>40</sup>Ato makinoax kai, faka Jordán ari kani nā Juan yorafo maotisafapaoni ano. Nāno chaimashta Jesús nēteni faka kesemē. <sup>41</sup>Nāskakē yorafo akiki fēkaxō yoinifo iskafakakī: “Jesús Niosxō afama mīshti fakī noko ispa. Juankai askafapaonima. Askafixō Juan Jesúsnoa noko yoini chanīmakōi,” ikanax yoinānifo. <sup>42</sup>Nāskakaxō yora ichapato Jesús Niospa fakera fakaxō Jesús chanīmara fanifo.

**Lázaro mā nani***(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)*

**11** <sup>1</sup>Askata feronāfake Lázaro isinī ini. Nā Lázaro Betania ano ikax isinī ini. Poi rafe fe ikax María ikaino, Marta ikaino, nā rafe ato fe ikax. <sup>2</sup>Nā María pirofomā sharakapa Jesús āfe tae pemākia nachiyoni. Nāskaxō āfe fōo otekere ani.

<sup>3</sup>María feta Marta iskafakī Jesús yoitanōfo ato nīchini: “Ifo, mī yamakōi Lázaro isinī iki kiki,” ikaxō yoitanōfo. <sup>4</sup>Kenamanaifāfe nikaxō Jesús aōxō tāpimisfo ato yoini iskafakakī: “Nā Lázaro isinī ikai naima. Akka yorafāfe ōikani ē afara afeskarafaito. Nāskakē ea tāpikani ēmāi Niospa Fakekē. Nāskaxō yorafāfe yoikani: ‘Epa Nios fāsi sharakōi,’ ikaxō yoinōfo,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>5</sup>Jesús poi rafeya Lázaro noikōini. <sup>6</sup>Lázaro isinī ikaito nikafi Jesús oxa rafeyoni. <sup>7</sup>Nāskata a aōxō tāpimisfo Jesús yoini: “Nō Judea mai ano nō anā kanō,” ixō Jesús ato yoini. <sup>8</sup>Ato askafaito kemanifo: “Maestro, nōko xanīfōfāfe Judea anoxō mā mia retekeraitafo. ¿Afeskai mī afianā ari kapaimē?” ixō yoiaifono, <sup>9</sup>Jesús anā ato kemani: “Penata nō ōisharatiro. Xinī chaxaino nō ōisharatiro. Nāskax nō otisikax nō paketiro. Nāskarifiakī pena tii Niospa ea amapaiyai keskara ea tāpimani. Nāskaxō ea kexeano ē mesetiroma. <sup>10</sup>Akka fakishi yora kai xafasharayamano otisikax paketiro. Nāskarifiakī Nios fe rafeamato tāpisharatiroma afeskax isharatiromāki. Askax fenotiro,” ixō Jesús ato yoini.

<sup>11</sup>Nānori ato yoita anā Jesús ato yoini iskafakī: “Nofe yora Lázaro mā oxakē ē mōikai,” ato faito, <sup>12</sup>a aōxō tāpimisfāfe nikaxō yoinifo: “Ifo, akka oxakōiax naima. Chipo sharatiro,” fanifo. <sup>13</sup>“Nofe

yora Lázaro mā oxaki,” Jesús ato fani. Mā Lázaro nafiakē ato tāpimapainima. Nāskakē shinānifo: “Lázaro oxara,” ikaxō tsōakairoko tāpioxō. <sup>14-15</sup>Nāskaxō Jesús ato xafakīa yoini mā Lázaro nakōinano: “Mā Lázaro naki. Nāskax ē inimaikai ē ano ikamano Lázaro naki. Akka mā ea chipo ōitiro ē afara afeskarafaito. Nāskaxō mā ea chanīmara fai. Nāskakē iskaratīa nō Lázaro ano kanō,” ixō Jesús ato yoini. <sup>16</sup>Ato askafaito nikakata Tomás nā Rafe Naneni nāato Jesúsxō tāpimis fetsafori ato yoini: “Nō kanō nōri afe naxikī,” ixō ato yoini.

**Jesús fistichi naafo ato otofatiro**

<sup>17</sup>Askata Betania ano nokoxō Jesús nika: “Mā Lázaro naa,” nikani. Mā cuatro nia oxa nikani a maifaitafo mafa kini mēra, Betania ano. <sup>18</sup>Betania fe Jerusalén chaima ini. <sup>19</sup>Judeofo ichapa María fe Marta ika ano fenifo ato ferarofai fekani, mā āto poi naano.

<sup>20</sup>Nāskata Marta Jesús oaito nikai akiki nokoikai kani María pexe mēra nīchifaini. <sup>21</sup>Marta Jesúsiki nokoxō yoini: “Ifo, mī nono ikanokai ēfe exto nakeraitama. <sup>22</sup>Ē tāpia mī iskaratīa afara fetsa mī Nios yōkaito mia axorisafatirokī,” faito, <sup>23</sup>“Extōfi anā otoi kiki,” faito, <sup>24</sup>“Ē tāpia nā namisfo mā mai keyoaino afianā otoxikani. Ēfe extori otoxii,” ixō Marta yoiaino, <sup>25</sup>Jesús kemani: “Eōnoax nā nafo tii otokani. Akka eōnoax niafōri. Nā ea chanīmara faax nafiāx anā otoxii kiki. <sup>26</sup>Nāskakē ea chanīmara faax anā nanakama. ¿Nāskakē mī ea chanīmara faimē?” faito, <sup>27</sup>“Ēje, Ifo, ē mia chanīmara fai mīmāi Cristokē, Niospa fake. Nō mia manamis. Akka nōko xinifāferi Cristo manapaonifo. ‘¿Afetīa na mai ano Cristo oimē?’ ikaxō nōko xinifāfe mia manapaonifo,” Marta fani.

### Lázaro mafa kini mēra maia ōi Jesús oiani

<sup>28</sup>Nāskata mā yoikī xateta, Marta āfe chiko María yoikai kani. Kaxō ōia a María fe rafeafo oiyakani inifo. Nāskata Marta āfe chiko María one mēshanāxō yoini: “Mā nōko Ifo oaki. Mia kenamana, ōikofe,” fani. <sup>29</sup>María nikata fininākfāta kani Jesúski nokoikai.

<sup>30</sup>Jesúskaí pexe rasi ano nokoama ini.

Nā Marta akiki nokoano Jesús nēteni.

<sup>31</sup>Mā María ato fe oiafai kaino a afe oiafaiyaiáfāfe ōinifo. “María poi maia mǎnāonoax oiai kai kiki,” ikaxō chīfafainifo.

<sup>32</sup>María Jesúski nokota ratokonō mai chachipakefōfā yoini: “Ifo, mī nono ikanokai ēfe exto nakeraitama,” María fani. <sup>33</sup>María oiaito Jesús ōini. Judeofori a María fe feafori oiaifāfe Jesús ato ōini. Nāskaxō ato shinākōini. <sup>34</sup>Nāskaxō ato yōkani: “¿Fanī mā maifaitamē?” ato faino, yoinifo: “Ifo, ono nō akitakīa ōiyopo,” fanifo. <sup>35</sup>Askafaifono Jesús oiani. <sup>36</sup>Oiaito ōikakī judeofāfe: “Ōikapo. Lázaro manoi oiai,” fanifo. <sup>37</sup>Nāskaxō fetsafāfe yoinifo: “Nā fēxo sharafaita kesfafaxō, ¿afeskafakī nonoxō Lázaro sharafaitamamē?” fanifo.

### Jesús Lázaro otofani

<sup>38</sup>Nāskata Jesús anā shināmitsani Lázaro maia ano nokoax. Nā Lázaro maia ano nā kini tokiri efapato fepoafo ini. <sup>39</sup>Nāno nokoxō Jesús ato yoini: “Na tokiri aō fepoa fepekāfe,” ato faito, nikakī Marta yoini: “Iskaratīa mā pisiaki,” faito, <sup>40</sup>nikakī anā Jesús yoini: “¿Ē mia yoiaito mī ea nikaimamē? Ea mīa nikaino Niospa afara shara faito mī ōitiro,” fani. <sup>41</sup>Askafaito nikakakī fēpexonifo. Fēpexonaifono nai foisnīfōfāta Apa yoini: “Epa, ē mia kīfīaito mī ea nikai. Ē mia aicho fai. <sup>42</sup>Ē

tāpiaki ea mīa nikafafāimiskī. Nāskakī ē mia kīfī na yorafāfe mia chanīmara fanōfo. Nāskakaxō ea tāpinōfo ea mīa nīchiniki.”

<sup>43</sup>Apa kīfīkī askafata fāsikōi Lázaro kenani: “Lázaro, kini mēranoax kāikerafe,” faino, <sup>44</sup>Lázaro kāikerani nā aō rakoitafoya. Nāskaxō ato yoini: “Na mā aō rakoita pekakāfe kāisharanō,” ato fani.

“¿Afeskaxō nō Jesús retetiromē?”

ixō shinānifo

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

<sup>45</sup>Nāskata judeofo a María fe feafāfe Jesús Lázaro otofaito ōikakī Jesús chanīmara fanifo. <sup>46</sup>Nāskafaito ōikani atiri fariseofoki chanifokani fonifo. <sup>47</sup>Ato yoiaifāfe nikakanax fariseofo fe a Nios ato kīfixomisfāfe āto xanīfofo ichanānifo. Ichanākanax yoinānifo: “¿Nō Jesús afeska faimē? Tsōa atiroma keskara fai kiki. <sup>48</sup>Nō afeskafayamaino keyokōichi chanīmara fakani kiki. Romano xanīfokōifo fēkaxō noko yoitirofo iskafakakī: ‘Mā kai anā xanīfoma,’ noko fatirofo. Nāskaxō nōko kīfīti pexefā noko pōtatirofo,” ikanax yoinānifo. <sup>49</sup>Nāskaiáfāfe Nios ato yoixomis xanīfokōichi Caifás ato yoini: “Māfi tatimakōikī,” ato fani. <sup>50</sup>“¿Mā tāpiamamē? na feronāfake fisti a yorafoōnoax naxiai. Nāfi sharaki. Ares fisti natiro nō nanōma, nōko kaifo fetsafori nanōfoma,” ixō ato yoini. Chanīmakōi Caifás yoini a ixiai keskara yoikī.

<sup>51</sup>A Caifás yoiai āa shinākī yoinima. Niospa āfe shināmā shināmanaino yoini. Nios kīfixomisfāfe āto xanīfokē Niospa āfe shināmā shināmanaino, “Jesús judeofonoax naxira,” ixō yoini.

<sup>52</sup>Jesúskaí judeofo fistiōnoax naima. Mai fetsa ano ikafāferi chanīmara faafono ato nāxoxii. Nāskata Niospa

fake ixikakī noinākōikanax, nā yora fisti keskara ixikakī.

<sup>53</sup>Nāskata nā penata judeo xanīfofofāfe shinānifo: “¿Afesxaxō nō Jesús retetiromē?” ikaxō pena tii shināpaonifo. <sup>54</sup>Mā retepaiyaifono tāpiax judeofo ano anā Jesús kanima. Yorafā rasi ano katamaroko pexe fisti rasi ano kani, nā pexe āfe ane Efraín ano, tsōa istoma ano. Nā aōxō tāpimisfo fe nāno iyoni.

<sup>55</sup>Judeofāfe āto fista Pascua mā chaima ikaino, yora rasi Jerusalén ano fonifo, Pascua fista akifokani. Moisés āto xinifo yoipaoni keskai akairi āto chaka soapaikani Nios kīfiti pexefā mēra ikifokani, fista ikamano fonifo. <sup>56</sup>Nāskaifono judeofāfe Jesús fenanifo. Nāskakanax Nios kīfiti pexefā mēra ikinifo. Nānoax yoinānifo: “¿Fanīmē Jesús?” ikanax yoinānifo. “‘Nonoxō Jerusalén anoxō Jesús fista akiyoira,’ ¿mā ikimē?” ikanax aa ranā yoinānifo. <sup>57</sup>Askakaxō judeofo āto xanīfofo feta fariseofāfe ato yoinifo iskafakakī: “Jesús fichixō noko tāpimakāfe nō achinō,” ato fanifo.

**Kēromā Jesús shinākī pirofomā  
āfe tae pemākīa nachini  
(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)**

**12** <sup>1</sup>Nāskano seis nia Pascua fista mā chaima ikaino Jesús aōxō tāpimisfo fe Betania ano kayoni. Nāno Lázaro ika ini. Nā Lázaro nakē Jesús otofani. <sup>2</sup>Nānoxō Jesús pimaxikakī pīchanifo, a Jesús fe foafāferi pinifo. Lázarori ato feta pini. Nā Marta ato pimani. <sup>3</sup>Mā piafono María Jesúski oni āfe pirofomā sharaya. Oxō nā pirofomā āfe tae pemākīa nachini. Nāskaxō āfe fōo otekere ani. Nāskafaano yorafāfe nā pexe mēra ikafāfe nā pirofomā sharakōi xetenifo. <sup>4</sup>Nā Jesúsxō tāpimis fētsa nā Judas Iscariote, Simón fake, nā ato

achimaxiaito yoini, <sup>5</sup>“Kee. ¿Afesxakī na kēromā pirofomā shara potaimē? Ato minixō kori ichapa fixō noko inākerana a afaamaisfo nō ato ināpanā. Nāskax shara ikerana,” Judaspa fani. <sup>6</sup>Anori Judaspa yoifikī ato kori inākeranama. Nā Judasfi yometsokōi iniki. Nā Judaspa āto kori kexexopaoni. Yometsofixō nāskakē tsōa tāpīpaonima. Nā kori fixō a afaamaisfo ato inākeranama, nā a kori onekerana. <sup>7</sup>Nāskafaito nikakī Jesús Judas yoini: “María fekaxtefayamafe. Ē samamashta naito mā tāpixō ekeki pirofomā nachia,” fani. <sup>8</sup>“Nā yora afaamaisfo mato fe ipanakafo. Nāskakē mā ato mēxotaima afarafo inātiro. Akka ēkai mato fe nono mai ano ipanakama, ē mato yoi. Akka na María iskaratīa ea shara faa,” ato Jesús fani.

**Judeofāfe āto xanīfofofāfe  
Lázaro retepainifo**

<sup>9</sup>Nāskata judeofo ichapa rasi Jesúski fenifo, Betania ano ikano mā tāpikanax Jesús fistikai ōifekani fenifoma. Lázarori ōifekani fenifo. Nā Lázaro Jesús otofaita nikakaxō ōipainifo. <sup>10-11</sup>Nā Lázaro Jesús otofaita nikakaxō judeofāfe ranārīto anā āto xanīfofo tananīfoma Jesús fisti chanīmara fakakī. Nāskaifono nā xanīfofo ōitīfishkikanax yoinānifo: “Jesús yafi Lázaro nō retenō. Jesús fistima. Lázarori nō retenō,” ikanax yoinānifo.

**Jesús nokoni Jerusalén ano  
(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)**

<sup>12</sup>Nāskano pena fetsa judeofāfe āto fīstatīa yorafā rasi Jerusalén ano fenifo. Jesús nokoaito nikakani nāskax akiki fenifo. <sup>13</sup>Epe pei tsoamakanax akiki fekani. Nāskakanax fāsikōi tai tai ifenifo iskakani: “iSharafinakōi nokoki oi kiki Niospa nīchiano! Israelīfo mī nōko

xanīfo oi nokoki. iSharafinakōia!” ikaxō fāsikōi yoinifo. <sup>14-15</sup>Askafaifono Jesús burro fakeshta kamaki tsoax oni. Niospa meka fētsa keneni iskafakī Niospa shināmanaino:

Jerusalén ikafāfe, rateyamakāfe.

Māto xanīfo matoki oxii burro fakeshta kamaki tsoax, ikaxō kirika keneni. <sup>16</sup>Nāskafikē Jesúsnoa yoikī kirika keneni keskara aōxō tāpimisfāfe tāpiyonifoma. Akka mā reteafono otoax Apa ari kaano nāskakē aōnoa tāpinifo. Iskakakī shinānifo: “Nā Jesús nono mai anoxō a afama mīshti axiai aōnoa yoikakī kirika keneyoni. Nōko xinifāfe Jesús fakeyoamano a inōpokoai aōnoa yoikakī kirika keneni,” ikaxō Jesúsxō tāpimisfāfe āto ōiti mēraxō shinānifo.

<sup>17</sup>Jesús Jerusalén ano nokoaino nikakakī yorafā rasichi a mananifo ōipapakī. Atirifāfe mā Lázaro nakē Jesús otofaitano ōinifo. Nāskakē mā Lázaro Jesús otofaita ōikanax fetsafoki chaninifo akairi tāpinōfo. <sup>18</sup>Jesús Lázaro mā nakē otofaita nikakaxō nāfāferi ōipainifo. Nāskaxō fai nēxpakīaxō mananifo. <sup>19</sup>Nāskakē fariseofo yoinānifo: “Kee. Shinākapo. Nōkai na yorafo afeska fatiroma anā Jesús tanayamanōfo. Tsōakai noko anā tanapaima keyokōichi yorafāfe Jesús nikakōipaikani,” ikanax yoinānifo.

### Griegofāfe Jesús fenanifo

<sup>20</sup>Nāskata Jerusalén ano nā yorafā rasi mēra griegofori ato fe inifo judeofāfe āto fista akaifono. <sup>21</sup>Nānoax Felipe ano fonifo, Felipe yōkai fokani. Nā Felipe Galilea mai anoax fakeni, nā pexe rasi āfe ane Betsaida anoax. Felipe ano fokaxō griegofāfe Felipe yōkanifo: “Nō Jesús ōipai noko efexōfe nō afe yoinānō,” Felipe fanifo.

<sup>22</sup>Askafaifāfe nikaxō Felipe Andrés yoini: “Na griegofo Jesús fe

mekapaikanikiki. Nō Jesús ato yoixonō,” fani. <sup>23</sup>Yoiaifāfe nikakī Jesús ato kemani: “Ēfi samamashta ēfe Epa ari ē kaikai afe xanīfo ikikai. Akka ēfe Epa ari kayotama ē yorafonoax nayoxii. <sup>24</sup>Akka ē mato tāpimani mā tāpinō. Xiki fero fisti nō fanayamano kāitiroma. Akka nō fanasharano foaikax āfe fimi ichapa itiro. Nā nō fana āfe exe fisti payokometiro, akka āfe kaya yositiro. Nāskarifiāi ē matoōnoax nayamakē mā efe ipaxatiroma. Eres fisti ē ipaxatiro. <sup>25</sup>Akka āa fētsa shināi iskai: ‘Niospa ea amapaiyai keskara ē shināima, ēa ē apaiyai keskara ē shināi,’ ixō anori shināi fenotiro. Akka nā iskakī shināi: ‘Ē nono mai ano niyoxō ē apaiyai keskara ē shināpaima, Niospa ea amapaiyai keskara fisti ē shināpai,’ ixō shināi afi Epa Nios fe nipanakaki. <sup>26</sup>Akka a ea yonoxopaikī ēfe meka nikakōixō a ē yoiai keskara atiro. Ea Ifofax a ē ika ano nāri efe ipaxatiroki. Ea yonoxomis a ē yoiai keskara ea axōaito ēfe Epa Niospa yoixii iskafakī: ‘Aicho. Mī ēfe Fake Jesús nikasharamiski. Mī fāsi sharakōiki,’ Epa Niospa yoikī iskafaxii a ea Ifofamis.

<sup>27</sup>“Iskaratīa ēfe ōiti mēra ē shināmitsai. ĩĒ afeskaimē? Akka, ‘Epa, ea ifife ea omiskōimayamanōfo,’ ē faima. Akka ēfe Ēpa ea nīchini ē ato omiskōixonō,” ato Jesús fani. <sup>28</sup>Nāskaxō Jesús Apa yoini: “Epa, eōxō ato ispafe mī fāsi sharaki,” ixō Jesús Apa yoini. Askafaito nikakī nai mēraxō fāsikōi Niospa kemani: “Ē mīōxō mē ato ispa emāi afama mīshti shara fakī afianā afama mīshti ē ato ispai,” ixō yoini.

<sup>29</sup>Nā yorafā rasichi anoxō nikakani yoinānifo. Atirifāfe yoinifo: “Mā nai tiri ika,” fanifo. Atirifāfe yoinifo: “Epa Niospa ājirinī Jesús yoia,” ikanax yoinānifo. <sup>30</sup>Nāskaifono Jesús ato yoini: “Na meka nai mēranoa mā nikai ea tāpimatama, mato tāpimaxikī yoia,” ato

fani. <sup>31</sup>“Iskaratīa nā ea Ifofaifoma Niospa ato omiskōimani. Āto ifori nā yōshi chaka Satanás nāri ēfe Epa Niospa potaxii anā xanīfo inōma. <sup>32</sup>Akka ēfi yōra fakekōi. Ea retexaxō ifi cruz ikakī ea mastakaxō ea fininīfōfāxikani. Ea askafaifono ē yorafo ē ato ifi efe rafenōfo,” ixō Jesús ato yoini. <sup>33</sup>Nānori ato yoini nā ifi cruz ikakī mā mastaxiaifono ato tāpimani.

<sup>34</sup>Nikakaxō yorafāfe nāno nixō yoinifo iskafakakī: “Niospa meka sharaōnoa kirikaki kenekī yoikī iskafanifo: ‘Cristo, nā Niospa nīchia nīpanaka nanakama,’ fanifo. Akka, ¿afeskakī mī noko yoimē iskafakī?: ‘Na yōra fakekōi retexaxō ifi cruz ikakī mastakaxō fininīfōfāxikani,’ mī noko fai. ¿Akka tsoaōnoa mī noko yoimē?’” fanifo. <sup>35</sup>Askafaifono Jesús ato yoini: “Ē nono ika pena keskara shara. Nāskakē ē anā mato fe nono ifāinakama. Ē mato yoiaito nikasharakāfe fenoxikakima. Pena yamaino fakish itiro. Nāskakē yora fenotiro. Tsōa fakish mēra ōitiroma, fāi kai fenotiro. Nāskarīfai a chaka shināmis fenotiro. Fenokī tāpitiroma afeskax Nios fe rafetiromāki. <sup>36</sup>Ē mato fe iyoano ea Ifo shara fakāfe fenoxikakima. Mā ea nikasharaino ē mato pena keskara shara fatiro, xafakīa mā inō. Ēfi pena keskarakī. Ea Ifo shara fakaxō māri fetsafo pena keskara shara fatiro mātoxō eari Ifo sharafanōfo,” ato Jesús fani. Mā ato yoikī senēfax, nāskax ato makinoax kaitokai anā tsōa ōinima.

#### Judeofāfe Jesús nikanifoma

<sup>37</sup>Yorafāfe ferotaifi tsōa atiroma keskara Jesús fafiaino tsōa chanīmara fanima nā Niospa Fakekōi fiano. <sup>38</sup>Nā Isaiás Niospa meka ato yoipaoni. Nāato kirika keneyoni a inōpokoai yoikī. Iskafakī yoini:

Ifo, nō mī meka nō ato yoifiainokai tsōa noko chanīmara

faima. Yōra atiroma keskafakī mī ato ispafiaino tsōa tāpiama, ixō Isaiás a inōpokoai yoikī kirika keneyoni.

<sup>39</sup>Nāskakē tsōa Jesús nikanima. Askatari afianā Isaiás kirika keneni a inōpokoai yoikī iskafakī:

<sup>40</sup>A nikaiyamaifo Epa Niospa fēxo keskara ato imapakenaka Niospa meka chanīmakōi mā tāpifīkaxō tsōa nikayamaito. Niospa ato shinātimafai anā shināsharanōfoma. Nāskakē Niospa meka ōifīkakī tsōa shināima āto ōiti kerexkōi fakani mā nikafīkaxō. Āto chaka xateaxma ekeki fekanima ē ato fetsa keskara shara fapanā, ixō Niospa ato yoini. Nānori a Jesús inōpokoai yoikī Isaiás kirika keneyoni.

<sup>41</sup>Isaiás Niospa shināmanaino Jesús tāpini xanīfo sharakōi ikiyoi. Nāskaxō Isaiás Jesúsnoa yoini.

<sup>42</sup>Judeofāfe xanīfofo atirifāfe Jesús chanīmara fanifoma. Akka atirifāfe chanīmara fanifo. Akka afaa tsōa yoinifoma fariseofoki mesekakī noko potayamanōra ikanax āto ichanāti pexe mēraxō. <sup>43</sup>Yora fetsafāfe ato yoiaito nafo sharakōifora nā yorafāfe atoōnoa meka shara yoiaifono nikapaimisfo. Akka Niospa atoōnoa nafo sharakōira ixō yoiaino fichisharapainifoma.

Jesús mekaōxō nō tāpia nō chakakōifo

<sup>44</sup>Nāskata Jesús fāsīkōi mekanīkafā ato yoini iskafakī: “Nā ea chanīmara faito ea fisti chanīmara fatama nā ea nīchiniri chanīmara fai. <sup>45</sup>Nāskafakīri mā mā ea ōia nā ea nīchiniri mā mā ōia. <sup>46</sup>Nono mai ano fakish keskara. Nāskakē ēfe Epa Nios ariax ē nono mai ano ē oni pena keskara ikiyoi. Fakishi tsōa ōitiroma. Akka nā ea chanīmara faito Epa Nios Ifo sharakōifatiro pena keskara shara ixikī.

<sup>47</sup>“Mā ēfe meka nikafīkaxō ea nikayamaifono ēkai ato omiskōimanima.



Akka ē mai ano oni yorafo omiskōimatama ato ifiyoi ē oni efe ipaxanōfo. <sup>48</sup>Akka nā iskakī shināi: ‘Ēkai Jesús Ifofapaima, askatari āfe mekari ē nikapaima,’ ixō shināi nā ē mato yoimis keskara nikayamax Nios ari katama omiskōipakenakafo mēra kaxii. Nāskakē ē mato yoiaito mā ea nikayamax mā mai keyoaino mā omiskōipakenaka. <sup>49</sup>Ēfe Epa Niospa ea yoia keskara nānorikōi ē mato yoimis. Ēa ē mato yoima. Ēfe Epa Nios nā ea nīchinioxō ē mato yoimis. <sup>50</sup>Mē tāpia Epa Niospa yoia keskara chanīmara faax mā nīpaxatiro. Nāskakē, ‘A ē ato yoimis keskara nānori ato yoife,’ Ēfe Epa Niospa ea famis,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús aōxō tāpimisfo āto tae chokapakeni**

**13** <sup>1</sup>Mā judeofāfe āto Pascua fista chaima ikaino Jesús tāpini a mai anoax Apa ari kaxiai. A Ifofafo nā nono mai anofo ato noini. Mā atoōnoax nakī ato noikōini.

<sup>2</sup>Jesús aōxō tāpimisfo feta mā xini kaino ato feta pipaini. Nāskaino nā Judas Iscariote mēra Satanás yōshi chaka nanetani. Nā Simón fetsa āfe fake Judas Iscariote. Nā Judas mēra niafaka nanexō shināmani iskafakī: “Ato tāpimafe afeskaxō na Jesús achitirofomāki,” ixō Satanás shināmani.

<sup>3</sup>Akka Epa Niospa āfe Fake yoini: “Nā nai mēranoafoya nā mai anoafori mī ato yonomatiro. Mī āto xanīfo,” ixō Epa Niospa anori yoiaito Jesús tāpini. Epa Nios ariax onixakī mā anā akiki kakī Jesús tāpini. <sup>4</sup>Nāskata pikī keyotama Jesús fininākafe āfe rapati pekata āfe rakotinī pinixemeni. <sup>5</sup>Nāskata faka tasoki manexō a aōxō tāpimisfo ato fāka ochopakeni. Mā ato ochopakexō ato otekere apani āfe rakotinī.

<sup>6</sup>Ato askafapakī Pedrori āfe tae chokapaiyaito yoini: “Ifo, ėafeskakī mī

ēfe Ifo fixō mī ea fāka ochopaimē?” faito, <sup>7</sup>Jesús kemani: “Na ē mato fāka ochofai mī tāpiama. Akka mī chipo tāpixii,” faito, <sup>8</sup>anā Pedro kemani: “Maa, Ifo, mīakai ea fāka ochopakenakama,” Pedro faito, anā Jesús kemani: “Ē mia ochoyamainokai mī efe rafetiroma,” fani. <sup>9</sup>Askafaito nikakī Pedro yoini: “Ifo, taekis ea chokakima ēfe mifikiri ea efe, ēfe mapokiri ea māchofe,” faito, <sup>10</sup>“Nā rama yora nashiax āfe yora choshtanatiroma, āfe tae fisti choshtanatiro. Nāskakē nō tae fistiki nō chokatiro. Akka keyokōi mā choshtama, ranāri mā shara,” ato Jesús fani. <sup>11</sup>Nānori ato yoini māmāi tāpixō fatoto ato achimaximākai.

<sup>12</sup>Mā ato ochopaketa āfe rapati safeni. Mā āfe rapati safeta afianā tsaopakekafāni. Nāskaxō ato yoini: “ĒMā mā tāpiamē na ē mato fāka ochofaito?” ato fani. <sup>13</sup>Nāskaxō anā ato yoini: “Māfi, ‘Maestro,’ mā ea fayana, ‘Ifo,’ mā ea famis. Chanīmakōi ēmāi mātō Ifo ita ē mātō maestrori.” <sup>14</sup>Askata anā ato yoini: “Ē mātō Ifokī, askatari ē mātō maestrokī ē mato fāka ochopakea oa mātō ina keskarakōixō. Akka nā ē mato fāka ochopakea keskariai mā ranā fāka ochokome faatanākāfe oa mātō inafō keskarax. <sup>15</sup>Ē mato oimana keskariai māri askakāfe,” ato fani. <sup>16</sup>“Ē mato chanīma yoi. A yonoxomistokai āfe xanīfo finōtiroma. Akka ē mato nīchia mā fetsafo ēfe meka yoinō. Nāskafixokai fetsafo ēfe meka ato yoifikikai mā ea finōama. Ē mato fāka ochomis oa ē mato yonoxomis keskaraxō. Nāskaxō, ‘Nō fetsafo finōa, nō āto inama,’ iyamakāfe,” ato Jesús fani. <sup>17</sup>“Na ē mato yoiaito mā nikakōiax, nāskax mā fāsi inimakōitiro.

<sup>18</sup>“Nāskakē ē mato yoi, akka keyokōiōnoa ē mato yoima. Ē tāpia

fatomākī ē katoa a nofe kai, askātari a nofe kaima. Nāskakē ē mato yoi, eōnoa Niospa meka yoikī kirika keneyonifo nō nikakī nō chanīmara fatiro. Iskafakī kirika keneyonifo, Niospa meka: ‘A feta piāi fētsa ea ōikaspakī ea chakafaxii,’ ixō kirika keneyonifo. Chanīmakōi mā ōifainaka,” ato Jesús fani. <sup>19</sup>“Ea askafayoamano ē mato yoiyomis. Akka nā ē mato yoiai keskara ea askafafono mā ea ōikī, nāskakē mā ea chanīmara fatiro. <sup>20</sup>Ē chanīkima mato yoi ē mato nīchi mā ēfe meka ato yoitanō. Mā ato yoiaito nikakaxō eari nikakani. Nāskātari ea chanīmara fakaxō nā ea nīchiari chanīmara fakani,” ixō Jesús ato yoini.

**“Mā fētsa ea ato achimaxii,”  
ixō Jesús ato yoini**

*(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)*

<sup>21</sup>Mā yoikī keyota Jesús fāsi shināmītsakōini. Nāskaxō xafakīakōi ato yoini: “Ē chanīma mato yoi. Fatora mā fētsa ea mā ato achimaxii,” ato faito, <sup>22</sup>nikakani fesenākefainifo tāpikanaxma. <sup>23</sup>Afe ketaxamei tsoa Jesús fichisharapaikōini. <sup>24</sup>“Fatora mā fētsa ea mā ato achimaxii,” ato faito nikakī a Jesús fe ketaxamei tsoa Pedro fenāmāshta yōkani: “Tsoaōnoa yoimākai, yōkafe,” fani. <sup>25</sup>Nāskafaito nikakī a Jesús fe ketaxamei tsoaoto chaimashta fani yōkaxikī: “Ifo, ¿tsoaōnoa mī yoimē?” faito, <sup>26</sup>Jesús kemani: “Na pāa tore pishta nami ene mēra mechanafaxō ē ināito nāatofi ea ato achimaxii kiki,” Jesús fani. Nāskafaxō nami ene mēra pāa mechanafaxō Judas Iscariote Jesús ināni, Simón fetsa āfe fake. <sup>27</sup>Jesús pāa mechanafaxō Judas ināino Judas mēra Satanás chaka nanerisatani. Nāskaxō Jesús Judas yoini: “Nā mī apaiyai keskara farisafafe,” fani.

<sup>28</sup>Nā tsaokaxō piaifāfekai tāpinifoma afeska fakī askafaimākai. <sup>29</sup>Atirifāfe shinānifo: “Jesús Judas nīchiaito Judaspa afara fitanō Jesús nīchi fista ayanā pixikī,” ixō shinānifo. Akka atirifāferi shinānifo iskafakī: “Jesús Judas nīchia a afaamaisfo kori inātanō,” ixō shinānifo. Nā Judaspa āto kori kexexomis ini. <sup>30</sup>Nāskax Judas koshi kani mā fakishaino.

**Jesús Ifofamisfo noinā faatanātirofo**

<sup>31-32</sup>Nāskata mā Judas ato makinoax kaano Jesús ato yoini: “Iskaratīa ē naino Epa Niospa mato ōimani ēmāi āfe Fake sharakōikē. Nāskafīax ēfi yōra fakekōi. Ē afama mīshti akaito ōikaxō, ‘Epa Nios fāsi sharara,’ faxikani. Nāskakē mā tāpitiro ēmāi Niospa Fakekōikē a keskara sharakōi.

<sup>33</sup>“Ēfe fakefāfe, ēkai anā nono mato fe ifiinakama. Mā ea fenaxii. Ē judeofo yoita keskakakīri ē matori yoi. Ē kai arikai mā katiroma. <sup>34</sup>Ēfe meka fenashara ē mato yoikai, noināi finakāfe. Nā ē mato noiai keskariai māri noinā faatanāsharakāfe. <sup>35</sup>Mā noināiyaito yorafāfe ōinōfo mā eōxō tāpimiski,” Jesús ato fani.

**“Ē Jesús ōimisma,’ Pedro ixiaino,”  
Jesús ato yoini**

*(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)*

<sup>36</sup>Nāskata Pedro Jesús yōkani: “Ifo, ¿faki mī kaimē?” faito, nikakī Jesús kemani: “Ē kai arikai iskaratīa mī efe kayotiroma. Chipō mī kaxii,” faito, <sup>37</sup>anā Pedro kemani: “¿Afeskaī iskaratīa ē mefe katiromamē? Mē iskaratīa itipinīshara mīōnoax naxikī,” faito, <sup>38</sup>anā Jesús kemani: “¿Mī chanīmamē? ¿Mā mī itipinīsharamē naxikī?” Jesús fani. Nāskaxō anā yoini: “Na fakishi takara keoyoamano mī ea iskafai: ‘Ēkai Jesús ōimisma,’ ixō mī ato yoi tres fakī,” Jesús fani.

**Jesús fai keskara. Aõnoax nõ  
Nioski nokotiro**

**14** <sup>1</sup>Anã Jesús ato yoini: “Èfe fakefãfe, mato õiti fekaxtefayamakãfe. Nios chanĩmara fata, eari chanĩmara fakãfe. <sup>2</sup>Èfe Epa ika ano pexe ichapa sharakõifo. È mato itipinĩshara faxõikai. Askarayamakẽ è mato yoikerana. <sup>3</sup>È kaxõ è mato itipinĩshara faxõikai. Afianã oxõ è mato ifiyoxii, a è ika ari mato iyoxiki ari mã efe ìpaxanõ. <sup>4</sup>Mã mã fai tãpiaki a è kai ari,” ato faito, <sup>5</sup>Tomás kemani: “Ifo, nõkai a mã kai ari tãpiama, afeskaxõ nõ fai tãpitiroma,” faito, <sup>6</sup>Jesús kemani: “Èfi nã fai keskarakai. Èfi chanĩmismaki. Eõnoax yorafo nĩpaxatirofoki. Tsoakai èfe Epa ika ano nokotiro. Eõnoax fisti èfe Epa ari nokotirofo.”

<sup>7</sup>“Ea tãpikõixõ èfe Epari mã tãpikõitiro. Akka iskaratĩa mã èfe Epa tãpikõikai. Nã mã ea õiai keskari mã èfe Epa mã õi,” ato Jesús faito, <sup>8</sup>Felipe kemani: “Ifo, noko Epa Nios õimafe. Mĩ noko Epa Nios õimanaino nõ inimakõitiro,” faito, <sup>9</sup>Jesús kemani: “Felipe, afetiakai è mato fe imisma. ¿Afeskakĩ mã ea tãpiyomismamẽ? Ea õikĩ èfe Epari mã mã õi. ¿Afeskakĩ: ‘Ea Epa õimafe,’ mã ea faimẽ? <sup>10</sup>Èfi èfe Epa fe fisti keskarakõiki. ¿Nã mã chanĩmara faimamẽ? A è mato yoiai ãa è mato yoima èfe Epaõnoa è mato yoi. Epa Niospa nã apaiyai keskara ea famai efe imis. <sup>11</sup>È mato yoi èfe Epa efe rafea èri èfe Epa fe rafemiski. Nãskakẽ ea chanĩmara fakãfe. Nã tsõa atiroma keskarafori è famis nã õixõ ea chanĩmara fakãfe.”

<sup>12</sup>“Chanĩmakõi è mato yoi. Nã ea chanĩmara faxõ nã è akai keskari faxii. Èfe Epa ari kaxõ a è aka keskaramaroko finõmainifofã axikani. <sup>13</sup>Afara èfe aneõxõ èfe Epa mã yõkaito è mato

axoxii, eõxõ Epa Nios sharara fanõfo. <sup>14</sup>Afara fetsa èfe aneõxõ mã Epa Nios yõkaito è mato axotiro,” ixõ Jesús ato yoini.

**“Epa Nios áfe Yõshi Shara è matoki  
nĩchixii,” Jesús ato fani.**

<sup>15</sup>Anã Jesús ato yoini iskafakĩ: “Ea noikõikĩ nã è mato yoiai keskai ikãfe. <sup>16</sup>È Epa Nios mato kifixoni mato fetsa nĩchixonõ, nãato mato õiti fepeaxoyonõ. Nã Niospa Yõshi Shara, nãfi chanĩmismaki. Mato fe ipanaka. <sup>17</sup>A nikayamaifãfe õitirofoma. Askatari tãpitirofoma. Akka mãfi mã mã tãpimiski mato femãi ikẽ. Nãskatari mato shinã mẽra mato fe ika.

<sup>18</sup>“Akka êkai mato fe ikima. Askafixõ è mato potaima. È matoki anã oxii. <sup>19</sup>È anã nono ikima. A ea Ifofaifãfema anã ea õikanima. Akka mã ea õixii, è niano. Nãskakẽ mãri efe nĩpanaka. <sup>20</sup>Naax è otoaito mã ea tãpitiro emã Epa Nios fe nĩpanakakẽ. Nãskarifiã mã efe ixii. Èri è mato fe ixii. <sup>21</sup>Nãskakẽ è mato yoiaito mã ea nikakõixõ mã ea fãsi noi. Ea noixori èfe Epari mã noi. Askatari èri è mato noi. Nã è shinãi keskara è mato tãpimani,” ixõ Jesús ato yoini.

<sup>22</sup>Nãskaito Judas fetsa, Judas Iscariotema yõkani: “Ifo, ¿afeskakĩ a mia Ifofaifoma mã ato tãpimatama noko fisti mã tãpimanimẽ?” ixõ yõkaito, <sup>23</sup>Jesús kemani: “Ea noikakĩ nã è mato yoiai keskara ea nikakõitirofo. Èfe Epa ato noiaino èri ato noi. Nãskax nõ ato fe rafetiro. <sup>24</sup>Ea noiyamakaxokai è yoia keskara ea nikakanima. Na meka mã nikai èfe mekama, èfe Èpa meka è mato yoi. Nã ea nĩchinito áfe meka.

<sup>25</sup>“Mato fe iyoxõ è mato yoioyofafãina. <sup>26</sup>Nãskaxõ Epa Niospa áfe Yõshi Shara matoki nĩchi eõxõ mato fe ixõ mato õiti mato inimamasharaxonõ. Keyokõi mato tãpimani. Nã è mato yoia keskara mato shinãmani.

<sup>27</sup>“Ē mato makinoax kakī ē mato ōiti fepeaxosharafāinikai. Akka nā ea nikaifāfema mato ōiti fepeaxotirofoma, ē fistichi ē mato axotiro. Nāskakē shināchakayamakāfe. Rateyamakāfe. <sup>28</sup>Ē mato yoiaito mā mā nikai ē mato makinoax kaikai. Askafiax ē anā matoki oxii. Ea noikōiax mā ekeki inimatiro ēmāi ēfe Epa ari kaino, ēfe Epamāi ea finōkōikē. <sup>29</sup>Nā ē mato rama yoiai keskaito mā ea chanimara fatiro. Mē mato yoi a ixiai mā ōixō mā ea chanimara fanō.

<sup>30</sup>“Ē mato mēxotaima yoipaiiaino nā yōshi chakafāfe āto xanīfo Satanās chaka ekeki oi. Askafixō ea afeska fatiroma. <sup>31</sup>Akka ē Epa Nios fāsi noikōi. Nāskakē nā ea yoiai keskai ē akōini. Nāskaxō keyokōichi ea tāpikani ē fāsi aō noiaito. Fininīfōfākāfe. Nonoax nō kanō,” ato fani.

**Jesúsfi fana āfe kaya keskaraki. Akka nā fana pōya keskarafō a Ifofamisfo**

**15** <sup>1</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Ēfi uva āfe kaya keskarakōiki. Akka ēfe Epa nā uva āfe ifo keskara. <sup>2</sup>Akka mā na uva āfe pōya keskarafō. Nā uva pōya fetsa fimiyamaito āfe ifāfe mextetiro potaxikī. Akka nā uva āfe pōya fimiyafō nā āfe teshpa mīshiti ifāfe xatetiro. Nāskax uva pōya sharayakōi itiro fimi sharaya ixikī. <sup>3</sup>Nāskarifiakī mā ēfe meka nikaxō mā māto chaka mā potax mā isharaxii. <sup>4</sup>Emakinoax paxkayamakāfe. Efe rafekāfe, nā ē mato fe ika keskariai. Akka uva pōya fisti fimitiroma āfe kayamaisax. Nāskarifiakī mā efe rafexoma nā ē mato amapaiyai keskara mā atiroma.

<sup>5</sup>“Ēfi nā uva āfe kaya keskarakī. Akka mā na uva āfe pōyafō keskara. Akka nā efe rafekōiai ēri afe rafekōiaino ea keskarakōiri itiro. Ē mato fe ikamano mā afaa afeskatiro. <sup>6</sup>Uva āfe pōya

chaka fimimais nō mextexō potatiro. Nāskaxō mā xinī tsasifaano nō ichafaxō nō kofatiro. Nāskarifiāi nā efe rafekaspaifo nāfo chiifā mēra fokani.

<sup>7</sup>“Akka mā efe rafekōixō ēfe meka mā nikakī māto ōiti mēraxō mā shinākī mā afarashta fapaikī ēfe Epa Nios mā kīfiāito mato axōi. <sup>8</sup>A ē mato amapaiyai keskara mā akī nāskax eōxō tāpimis mā iki. Mā askafaito ōikakī Epa Nios tāpitirofo Epa Niosmāi fāsi finakōikē. <sup>9-10</sup>A Epa Niospa noikōiai keskafakī ēri mato noikōi. Epa Niospa ea yoiai keskara ē afafāini. Akka ē afe imiskē ea noifafāini. Nāskafakīri nā ē mato yoiaito mā atiro māmāi efe ixō. Nāskakē ē mato noifafāini.

<sup>11</sup>“Anori ē mato yoi ē inimai. Nāskarifiāi māri mā inimanō. Ē mato yoiaito mā anori akī mā tāpitiro ē mato noiaino. <sup>12</sup>Iskafakī ē mato yoi: Ē mato noiai keskai māri noinākāfe. <sup>13</sup>Nō fetsafo fe rafekōiax nō aō noikōiax nō aōnoax natiro. A mā nakī noiai keskarakōi tsōa finōtiroma. <sup>14</sup>Ē mato yoiai keskara aki mā efe rafemis mā itiro. <sup>15</sup>Akka a mato fe rafea mā tāpimatiro a mā shināi keskara. Nā ēfe Epa ea yoimis keskara ē matori tāpimani māmāi efe rafeano. Nāskakē ea yonoxomisfora ē anā mato faima. Efe rafeafora ē mato faxii. <sup>16</sup>Mā ea ifiyamafaiaino ē mato ifini ea keskara mā inō mātoxō fetsafāferi ea chanimara fanōfo. Nāfāfe ea Ifofapanakafo efe ipaxakakī. Nāskaifono mā afarashta ēfe Epa Nios ēfe aneōxō mā yōkaito mato axosharaxii. <sup>17</sup>Nā ē mato yoiai keskai noinākāfe,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús Ifofamisfo ato noikaspakani**

<sup>18</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Anā ē mato yoi mato noikaspayokanima. Akka ea noikaspayokani. Mato iskaratīa noikaspafiaifono mā tāpitiro taefakī ea

noikaspakani. <sup>19</sup>A ea Ifofaafoma fe mā ato fe rafeaito mato noikeranafo. Aa ranā noināifo keskari fakī matori noikeranafo. Akka mākai ato keskarama. Ē mato ifini a ea Ifofaifoma keskara mā inōma. Akka nā ea Ifofaafāfema mato noikaspakani. <sup>20</sup>Nā ē mato yoiai keskara shinākāfe. Ē mato yoi iskafakī a yonoxomistokai āfe ifo finōtiroma. Akka ea omiskōimakani matori omiskōimaxikani. Akka a ē ato tāpimana nikakaxō matori nikaxikani mā ato yoiaito. <sup>21</sup>Akka mā ea Ifofaito, nā ea amisfo keskafakakī matori askafaxikani. Akka a ea nīchini tsōa tāpiama. Nāskaxō mato chakafaxikani.

<sup>22</sup>“Ē atoki oyamaxō Niospa meka ē ato yoyamaito tsōa tāpikeranafoma. Akka Niospa meka pishta tsōa nikayomisma afara chakafamisfo. Nāskax āto chaka atoō neama. Nāskafiaifono Niospa meka ē ato yoixiki ē oni. Nāskakē tsōa iskaratīa iskatiroma: ‘Tsōa ea Niospa meka yoiama.’ Askatari: ‘Ē afaa chakafamisma,’ itirofoma. Mā nikafikatsaxakakī āto chaka xateafoma. Nāskax āto chaka atoō nea. <sup>23</sup>Ea noikaspayanā ēfe Epari noikaspakani. <sup>24</sup>Niosxō tsōa atiroma keskara ē ato ispamis. Askafikaxokai tsōa āto chaka xateafoma. Tsōa atiroma keskara ē faito ōifikakī ea nikakanima. Nāskax shara ikanima. Akka ē afarafo shara fayamaito ea tāpikeranafoma. Nāskax ato chaka atoō nekeranama. Akka ē afarafo shara faito mā ōifikaxō ea noikaspayanā ēfe Epari noikaspakani. <sup>25</sup>A Niospa meka yoikī kirika kenenifo nē askakōi. Niospa meka yoikī eōnoa kirika kenenifo iskafakakī: ‘Ē afara chakafayamafiakē ea noikaspakani,’ ixō eōnoa yoikī kirika kenenifo.

<sup>26</sup>“Matori noikaspafono ēfe Epa Nios arixō āfe Yōshi Shara ē matoki nīchixii. Nāato mato ōiti fepeaxosharanō. Nāfi

chanīmakōikī eōnoa mato yoixii. <sup>27</sup>Ē yorafo Niospa meka ato yoikī taefani. Nāskax mā efe imiski. Nāskarifiakī māri eōnoa tāpixō mā ato yoitiro.

**16** <sup>1</sup>“A mā omiskōixiai ē mato yoyoni mā iskakī shinānōma: ‘Āfesakai Jesús ēfe Ifo fiano ē omiskōimē?’ ixō mā anori shinākī mā ea potapaixii, anākai mā ea chanīmara faxima. <sup>2</sup>Tāpikāfe. Māto kaifāfe nā ea Ifofaafāfema mato potaxikani mā anā āto ichanāti pexe mēra ikinōma. Ē mato yoikōi anā shināsharakanima. Fakirira shinākani iskakakī: ‘Nā Niospa apaiyai keskara nō faxōi. Nā Jesús Ifofafo nō retei,’ ixō anori shinākani. <sup>3</sup>Ēfe Epa tāpiafoma eari tāpiafoma. Nāskakaxō mato chakafaxikani. <sup>4</sup>Akka nā mā ea Ifofakī taefanitiā mā omiskōixii ē mato famisma, ē mato fe ifiaxokai ē mato afaa yoimisma. Akka iskaratīa ē mato yoi. Nāskakē mā mato omiskōimanaifono mā shināxii nā ē mato yoimis keskara,” Jesús ato fani.

#### Niospa Yōshi Sharapa noko shināmatio

<sup>5</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Ēfe Epa ea nīchini. Iskaratīa ē anā akiki kai. Akka mā, ‘Āfaki mī kaimē?’ mā ea faima. <sup>6</sup>Ē mato yoiaino mā shināmitsai. <sup>7</sup>Ē mato yoikōi, ē mato makinoax kaano mā shara ixii. Akka ē mato makinoax kayamaino Niospa Yōshi Shara matoki oima. Nāskakē māto ōiti mato fepeaxoyoima. Nāskafiano ē mato makinoax kaxō ēfe Yōshi Shara ē matoki nīchixii. <sup>8</sup>Nā ēfe Yōshi Sharapa nai mēranoax oxō a ea Ifofaafoma ato yoixii iskafakī: ‘Mā mā afarafo chakafamiski,’ ato faxii. Nāskatari a Niospa fichipaiyai ato tāpimaxii. Nāskaxō a Nios Ifofaafoma ato yoixii iskafakī: ‘Mā mā afarafo chakafamiski, nāskakē mā omiskōi,’ ato faxii. <sup>9</sup>Nā ea Ifofaitoma afara chaka shināi. Nāskakē

ēfe Yōshi Sharapa a afara chakafamis ispayoxii. <sup>10</sup>Ēfi nā ēfe Epa ea amapaiyai keskara ē amiski. Nāskax ēfe Epa ari ē kai anā ea ōinōfoma. Nāri Niospa Yōshi Sharapa ato tāpimaniyoxii. <sup>11</sup>Nāskatari Niospa Satanás omiskōimaniyoxiai Niospa āfe Yōshi Sharapa ato tāpimaniyoxii, nā Satanás āto xanīfo.

<sup>12</sup>“Ē mato meka ichapa yoipaiiaitokai mā tāpitiroma. <sup>13</sup>Nāskafikē Niospa Yōshi Shara matoki oxō a Niospa āfe meka chanīmakōi mato tāpimaxii. Nāfi chanīmisma. Akka āfe meka mato yoitama nā ēfe Epa shināmanai anori mato tāpimaniyoi. Nā afarafo afeskara ixiai mato tāpimaniyoi. <sup>14</sup>Nāato eōnoa yoisharakōixii. Nāskakē nā ē mato yoimis keskara Niospa Yōshi Sharapa mato tāpimaxii. <sup>15</sup>Nā ēfe Epanāfori ēfenāfori. Nāskakē nā ē yoiai keskara ēfe Epa āfe Yōshi Sharapa mato tāpimaxii,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús aōxō tāpimisfo shināmitsafikanax chipo inimaxikani**

<sup>16</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Akka ēkai anā mato fe nono samarakaima. Mē ēfe Epa ari kai. Nāskakē mā ea ōiyoima. Nāskafiax anā ē samamashta oaito mā ea ōixii,” aōxō tāpimisfo Jesús ato fani.

<sup>17-18</sup>Ato askafaito nikakani yoinānifo: “¿Afeskakī, ‘Ēfe Epa ari kaito mā anā ea ōiyoima,’ noko faimē? ‘Afianā ē oaito mā ea ōixii,’ noko fai. Na noko yoiai keskarakai nō tāpiama,” ikanax yoinānifo.

<sup>19</sup>Nāskakaxō yōkapaiyaiāfāfe Jesús ato tāpini. “¿Na ē mato yoiai keskara mā tāpiamax mā yoinōnāimē?” ato fani.

<sup>20</sup>“Ē mato xafakīa yoinō. Mē omiskōiaino a ea Ifofaafoma fāsi inimakani. Akka māfi ea shināi mā oiai. Mā ea shināi oiafiāx chipo mā ekeki inimaxii. <sup>21</sup>Akka mā kēro fake kākī pae metiro. Nāskax mā fake kāixō anā pae

metiroma māmāi āfe fake kāiax. Nāskax inimasharakōitiro māmāi āfe fake kāisharax. <sup>22</sup>Nāskarīfia ē mato makinoax kaino mā oiai omiskōixii. Nāskax ē anā chipo matoki oaino mā inimakōixii. Tsōakai mato xatematiroma mā ekeki inimaito.

<sup>23</sup>“Ē naax ē otoax ē anā mato fe iyamaino mā anā afara mā ea yōkatiro. Akka ēfe aneōxō mā Epa Nios yōkatiro. Afarashta ēfe aneōxō mā Epa Nios yōkaito mato axoxii. <sup>24</sup>Ēfe aneōxokai ēfe Epa mā yōkayomisma. Akka ē naax otokē nāskakē ēfe aneōxō ēfe Epa mā yōkatiro. Mā yōkaito ēfe Epa mato ināxii. Mato ināino mā fāsi inimakōixii,” ixō Jesús ato yoini.

**Jesús keyokōi finōa**

<sup>25</sup>Anā Jesús ato yoini iskafakī: “Ē mato meka fetsafaxō yoiaito mā tāpiyomisma. Ēkairoko xafakīa mato yoiaito mā tāpianā. Akka iskaratīa xafakīa ē mato yoi Epa Niosnoa mā tāpinō. <sup>26-27</sup>Nāskaxō mā ea noi. Ēmāi Nios ariax matoki onikē mā mā ea chanīmara faa. Nāskakē Epa Niospa matori noikōi. Akka, ‘Ē mato makinoax kakī anā ē mato Epa Nios kīfixoni,’ ē mato faima. Mā mā yōkaxii ēfe aneōxō. <sup>28</sup>Ē Epa ariax nono mai ano oni. Nāskakē iskaratīa nono mai anoax ēfe Epa ari ē kai,” ixō ato Jesús yoini.

<sup>29</sup>Ato askafaino aōxō tāpimisfāfe kemanifo: “Aicho, iskaratīa xafakīakōi mī noko yoikai. A mī noko taefakī yoiaito nō tāpiyoitama. Anā meka fetsafaxō mī noko yoima. <sup>30</sup>Iskaratīa mā nō tāpia keyokōi mī tāpikōia. Nō mia yōkapaiyaito mī noko tāpitiro. Nāskakē mī Nios ariax onikē nō mia chanīmara fai,” ixō yoiaifāfe <sup>31</sup>Jesús anā ato kemani: “¿Chanīmamē mā mā ea chanīmara faimē?” ato fani. <sup>32</sup>Nāskaxō anā ato yoini: “Chipo mā emakinoax mā

paxkakāinikai. Mā fakirira kai. Chanīma, iskaratīa mā emakinoax mā fakirira kai. Tsoakai efe nēteima. Mā askafaiainokai eres ē nēteima. Ēfe Epa fe ē nētei. <sup>33</sup>Nā ē mato yoi mātō ōiti shara inō. Akka nā ea chanīmara faafoma fe mā nono nāmā nētei. Nāskakē mato omiskōimafiaifono shināchakayamakāfe. Ē Satanás yafi nā ea chanīmara faafomafo ē ato finōkōia. Nāskakē ē mato kexesharatiro,” Jesús ato fani.

**Aóxō tāpimisfo Jesús Epa Nios ato kifixoni**

**17** <sup>1</sup>Nāskata Jesús nai foisnīfofā Apa yoini: “Epa, iskaratīa ē naano ato tāpimafe ē mī Fakekōiki. Mī ato tāpimanaino ēri ato tāpimatiro mī fāsi sharakōi. <sup>2</sup>Mī ea nīchini ē āto xanīfo inō. Nāskaxō mī ea ato ināni ē ato imasharapakexanō. <sup>3</sup>Meres fisti mī Nioskōi. Akka ēfi Jesucristo nā mīa nīchini. Nā noko tāpiafo nāfo nipanakafo.

<sup>4</sup>“Ē nono mai anoxō afarafo ē ato ispa, mīmāi sharafinakōikē. Nā mīa yoiyai keskara mē aka. <sup>5</sup>Nō mai onifamatai ē mia keskara xanīfo shara iyopaoni. Nāskakē iskaratīa ē mefe xanīfo inō ea xanīfo imafe a ē ipaoni keskara.

<sup>6</sup>“Nono mai anoa yorafo mī ea ato minini ē ato tāpimanō mī afe keskaramāki. Nā mīnāfofiano mī ea ato minini. Mī meka nikakōinifō. <sup>7</sup>A mī ea yoia keskara ē ato yoisim. Nāfo mā tāpikōiafo. <sup>8</sup>A mīa yoiyai keskara ē ato yoiaito ea chanīmara fakōikani. A ē mia ariax oniri mā tāpiafo. Chanīmara fakani a ea mīa nīchini.

<sup>9</sup>“Ē mia ato kifixōfafāini. Akka a ea chanīmara faafoma ē mia ato kifixonima. Nā ea mī ato mininiōxō ē mia kifixōfafāini. Ē mia ato kifixōfafāini nāfomāi mīnāfokē. <sup>10</sup>Akka nā ēfenāfori mīnāki. Nā mīnāfori ēfenā. Nāskaxō nā

ea chanīmara faafoōxō fetsafāferi tāpitirofo ē sharakē.

<sup>11</sup>“Ēkai anā na mai ano ikima. Ē mikiki kai. Akka nā mia Ifofaafōfi nono na mai ano nētekani. Epa, mī fāsi sharaki. Ato kexesharafe. Mī aneōxō ato kexesharafe. Nā mī ea ināni tii ato kexesharafe. Akka nōfi fisti keskarakai. Nāfori nofe fisti keskara inōfo. <sup>12</sup>Ē ato fe iyoxō ē ato kexeshara. Mīoxō ē ato kexeshara, ē fato fenoama. Akka nā Satanás āfe fake fisti ē fenoa. Nā mī meka yoiiki kirika keneyonifo keskarakax nā fisti mā fenoa.

<sup>13</sup>“Iskaratīa ē mia ari kai. Ē kayoxoma ē ato yoiyai nā ē ikai keskariai akairi inimakōinōfo. <sup>14</sup>Nā mī yoiyai keskara mē ato tāpimani. A mia chanīmara faafāfema ato noikaspakani, miamāi Ifofaafono. Nāskakē ato noikaspakani. Nāskakēri ērikai ato keskarama. Akka eari noikaspakani.

<sup>15</sup>“Akka ē mia yoima na mai anoa mī ato ifinō. Akka ē mia yoi na mai anoa mī ato kexesharanō Satanás chakata ato afeska fanōma. <sup>16</sup>Nā mia Ifofaafa a mia chanīmara faafomafo fe, ato fe rafetirofoma. Ērikai ē ato fe rafetiroma. <sup>17</sup>Mī meka chanīmakōi. Mī mekapa ato sharafafe mia keskara shara inōfo. <sup>18</sup>Ea mī mai ano nīchini ē mī meka ato yoinō. Nāskarifikai ē yorafo nīchi mī meka shara ato yoitanōfo. <sup>19</sup>Mīa ea yoia keskara ē akaino nāfāferi askari fanōfo.

<sup>20-21</sup>“Ēkai ato fistiōxō kifixōfafāinima. Nā ea Ifofaafāfe ato yoiailfono nikakaxō ea Ifofaxikani. Nāskakē ē mia ato kifixōfafāini nā nō shināi keskara fisti shinānōfo. Mī efe imis keskai nāfori nofe inōfo. Nō ato fe tanaima niaito ōikakī a ea chanīmara faafāfema akairi chanīmara fanōfo mī ea nīchini. <sup>22</sup>Mī efe imis keskai ēri ato fe imiski. Nā nō shināi keskarafo akairi shinānōfo. <sup>23</sup>Mī efe ika keskarakai ēri ato fe ikaki. Akka

nā mī shināi keskarafō nōri shinātiro. Mī ōiti keskara nō itiro. Akka mī ea atoki nīchini. Nā mī ea noiai keskari fakī nāfori mī ato noikōi. Mī askafaino nā ea chanīmara faafāfema tāpitirofo.

<sup>24</sup>“Epa, nā yorafo mī ea ināfo efe inōfo mī ika anoa mia keskara shara ea ōinōfo. Mī mai onifayoxoma mī ea noiyoapaoni. <sup>25</sup>Epa, mī fāsi sharakōi. Nā ea chanīmara faafāfemakai mia tāpiafoma. Akka ē mia tāpikōia. Mī ea nīchini nā efe ikafāfe mā tāpiafo. <sup>26</sup>Mī afe keskaramāki mē mia ato tāpimamis nā mī ea noiai keskari fakī, nāfāferi fetsafo noikōinōfo ē ato fe ikano. Askatari ē ato ōimafafāini,” ixō Jesús Apa kifini.

#### Jesús achinifo

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

**18** <sup>1</sup>Nāskata mā Apa kifīkī nishpata aōxō tāpimisfo fe fakishi Jesús kani, xexa Cedrón pishta pokefaini. Nāno ifi fanafāfe āfe anefo olivos ini. Olivos mēra ikitoshinifo. <sup>2</sup>Judaspa ato Jesús achimani kakī tāpini faki Jesús kaamāki, Olivos anomāi aōxō tāpimisfo Jesús ato iyomiskē. <sup>3</sup>Nānori Judaspa sorarofō iyonī Jesús achinōfo. Nā ato Nios kifixomis xanīfofofāfe askatari fariseofāferi Nios kifīti pexefā kexemisfo nīchinifo Judas fe fōtanōfo. Chiifoya kenofoya koshatifoya ashifoya fonifo. <sup>4</sup>Mā achifofāifono Jesús ato tāpini. Mā nokoafono ato yōkani: “¿Mā tsoa fenaimē?” ato faito, <sup>5</sup>“Nō Jesús Nazarete anoa nō fenai,” faifāfe, ato kemani: “Ēkīa, nono ē ika,” ato fani. Ato askafaino nā Jesús ato achimanai Judasri nāno ato fe ini. <sup>6</sup>“Ē nono ikaki,” Jesús ato faino, chetekiri ifiakekafāpakei fetsenifo. <sup>7</sup>Nāskaxō Jesús anā ato yōkani: “¿Tsoa mā fenaimē?” Jesús ato faino, “Nō Jesús Nazarete anoa nō fenai,” faifāfe <sup>8</sup>anā

ato yoini: “Ēkīa nā mā ea fenai ē mato faa,” ato fani. Nāskaxō ato yoini: “Mā ea fenamākai na eōxō tāpimisfo ato nīchikāfe fotanōfo,” ato fani.

<sup>9</sup>Nā Jesúsnoa yoikī kirika keneyonifo iskafakī: “A mīa ea minia fato fisti fenoima,” ixō kirika kenenifo. Nāskaxō nā kirika kenenifo keskarakōi Jesús Apa Nios kifini. <sup>10</sup>Nāskaino Pedro āfe keno tsekani, āfe keno Tsiostamexō. Mā āfe keno fixō nā ato Nios kifixomisto āfe xanīfāfe yonomati paxteni. Nā xanīfāfe āfe yonomati āfe ane Malco ini. Nā Pedro paxteni. <sup>11</sup>Pedro askafaito ōikī, “Mī keno fafe,” Jesús Pedro fani. “¿Mī shināimamē? Ēfe Epa ea afara kechoki inā ē ayai,” ayatiki keparanākī Jesús Pedro yoini. “Nā ēfe Epa Niospa apaiyai keskara ē akikai,” ixō Jesús yoipaini.

#### Jesús Anás ano iyonifo

(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

<sup>12</sup>Sorarofāfe āfe xanīfo feta a Nios kifīti pexefā kexemisfo feta osinākaxō Jesús achikaxō metexkere anifo.

<sup>13</sup>Metexkere akaxō Anás pexe ano iyonifo. Nā Anás Caifās āfe rayos ini. Nā Caifās Nios ato kifixomis xanīfokōi ini.

<sup>14</sup>Nā Caifās āfe kaifo israelifo yoini: “Feronāfake fisti yorafoōnoax naa, sharaki,” ato fani.

#### “Ē Jesús ōimisma,” Pedro ini

(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

<sup>15</sup>Askata Jesús iyoaifono Pedro fe a Jesúsxō tāpimis fetsa ato acho fonifo. Mā pexe ano nokoano nā Jesúsxō tāpimis fetsa xanīfāfe mā ōimis ini. Nā Jesús fe ikikaini.

<sup>16</sup>Akka Pedro kāiti ano nēteni, ikinima. Akka nā Jesúsxō tāpimis fetsa ikikaini. Nāato xomaya a kāiti kexea yoini Pedrori ikimanō. <sup>17</sup>Mā Pedro ikiano nā kāiti kexemis xomayato yōkani: “¿Mīri mī Jesús āfe inamē?” faito, “Maa, ēkai Jesús āfe inama,” Pedro fani.



<sup>18</sup>Mā fakishano matsinākōikanax chii ketefaax keyokōi chii yoonifo matsi meyamaxikakī. Nā xanīfofo āto yonoxomisfo fe a Nios kīfiti pexefā kexemisfāfe chii ketefaax yoonifo. Pedrori ato fe yooni.

**Judeofāfe xanīfāfe Jesús yōkani**

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

<sup>19</sup>Nāskata ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfāfe Jesús yōkani iskafakī: “¿Fatofomē a mīōxō tāpimisfo? ¿Afaa mī ato yoimismē?” faito, <sup>20</sup>“Ēkai one ato yoiama. Keyokōichi ea nikanōfo ē ato yoimis. Ē māto ichanāti pexe mērañoa yafi a māto Nios kīfiti pexefā mērañoa ē ato yoimis. Ēkai ēfe meka ē onemisma. <sup>21</sup>¿Afeskakī mī ea yōkaimē? Ea yōkakima a ea nikamisfo yōkafe. A ē ato yoimis tāpiafoki,” Jesús faito, <sup>22</sup>a Nios kīfiti pexefā kexemisto afe ketaxamei niato fepasyanā yoini: “¿Afeskakī nōko xanīfo mī anori yoimē?” faito, <sup>23</sup>Jesús anā kemani: “Afaa chaka ē yoimē ea yoife. Akka ē afaa chaka yoiama ¿afeskakī mī ea fepasimē?” Jesús fani.

<sup>24</sup>Askafaito nikakī Anás āfe rayos Caifás ano Jesús nīchini metexkere axō. Nā Caifás ato Nios kīfixomis āto xanīfokōi ini.

**Pedro anā ato yoini: “Ēkai Jesús oimisma,” ato fani**

(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)

<sup>25</sup>Nānoax Pedro ato fe chīi yooni. ato fe yooaito afianā Pedro yōkanifo: “Mīfi nā Jesús āfe ina fetsakī,” faifāfe, “Maa, ēkai nā Jesús āfe inama,” ato fani.

<sup>26</sup>Ato askafaino nā paxteato afe yōra yōkani: “¿Ē mia oiamamē? Akka ē mia oia. Nā fanafo mapoa mērañoa Jesús yafi ē mia oia,” nā paxteato afe yōra Pedro fani. <sup>27</sup>“Maa. Ēkaima,” Pedro faino takara keoinākfani.

**Pilato ano Jesús iyonifo**

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

<sup>28</sup>Nāskano fakishpari judeofāfe Caifás āfe pexe anoxō Pilato xanīfo ano Jesús iyonifo. Nā judeofo Pilato āfe pexe mēra ikitiroma inifo. Pilatokairoko judeokē a mēra ikipanāfāfe. “Nō Pilato āfe pexe mēra ikiax nō chakanatiro,” ikanax, ikikaspanifo. Nā judeofo a judeofoma fe rafexō Pascua fistatia pitirofoma ipaonifo. Nāskara feyafamisfo ipaonifo. Nāskakē Pilato āfe pexe mēra ikikaspanifo. <sup>29</sup>Nāskafono pexe kachiori kāinākfā Pilato ato yōkani: “¿Afaa chakafakē na feronāfake mā ea ano efeamē?” ato faito, <sup>30</sup>“Afaa chakafayamakekai nō mikiki efekeranama,” faifāfe, <sup>31</sup>ato Pilato yoini: “Iyotakāfe. Māto xinifāfe yoini keskakakī omiskōimaxikakī. Nā keskara mā feyafamiski. Afaa chakafamāki mā akāfe,” ato Pilato faito, judeofāfe kemanifo: “Akka māto xanīfofōfāfe yoinifo nō tsoa retakī mastatiroma,” fanifo.

<sup>32</sup>Jesús aōxō tāpimisfo taeyoi yoini keskakakī nāskakōi fanifo ifi cruz ikaki mastakakī.

<sup>33</sup>Nāskano Pilato āfe pexe mēra Jesús ikimani yōkaxiki. Mā ikimaxō yōkani: “¿Mīmē judeofāfe āto xanīfo?” Pilato faito, <sup>34</sup>Jesús kemani: “¿Mī ea shināimē ē judeofāfe xanīfo mia yoiāforaka?” Jesús faito, <sup>35</sup>anā Pilato kemani: “¿Mī shināmē ē judeo? Ē judeoma. Akka mī kaifo feta mī xanīfofōfāfe mia ekeki efeafō ē mia omiskōimanō. ¿Mī afaa chakafakē mia ekeki efeafomē? Ea yoife,” Pilato faito, <sup>36</sup>Jesús kemani: “Ēkai na mai anoax xanīfoma. Ē nonoax xanīfokē a ea ifofaafāfe yorafo setekeranāfo ea achiyamanōfo. Akka ēkai na yorafāfe āto mai anoax ē āto xanīfoma,” Jesús faito, <sup>37</sup>Pilato kemani:

“¿Akka mī xanīfo rakikīa?” faito, “Nā ea mīa yoi ai keskarakīa ē xanīfo. Nāskakē ē yōra fakekōi kāini meka chanīmakōi ato yoi xikī. A meka chanīmakōi fisti nikapaiyai fāfe nā fāfe ea nikamisfo,” Jesús faito, <sup>38</sup>“¿Afaamē a meka chanīmakōi?” Pilato fani.

#### **Pilato ato yoini Jesús retenōfo**

(Mt. 27.15-31; Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25)

Askafata Pilato pexe kachiori kāinākfani. Kāinākfaxō judeofo yoini: “Ē na feronāfake yōkakī ē kai aōnoa afaa chaka nikama,” ato fani. <sup>39</sup>“Iskaratīa na Pascua fistatīa ē yora fisti karaxa mērañoa ē mato kāimaxomis, nāskaramāi mātō feyafamiskē. ¿Akka ē mātō xanīfo ē mato kāimaxotiromē katanō?” ato faino, <sup>40</sup>fāsikōi mekainīfōfānifo: “¡Jesús tsekakima! ¡Barrabás noko kāimaxōfe!” fanifo. Nā Barrabás yometso ini.

**19** <sup>1</sup>Nāskaxō Pilato ato yoiano Jesús iyonifo sorarofāfe koshatinī koshaxikakī. <sup>2</sup>Askano sorarofāfe moxa chainipafo maiti fakaxō maimanifo. Akiki kaxepaiyanā nāskatari tari ōshi nana safemanifo. <sup>3</sup>Nāskax akiki kaxepai kakī iskafanifo: “Aicho. Mīfi judeofāfe āto xanīfoki. Mī mēxotaima nipanakaki,” iyanā fepasketsanifo.

<sup>4-5</sup>Askafafono Pilato Jesús pexe xaki mērañoa kāimani ōinōfo. Jesús tari ōshi nana safeax kāikaini, moxari maiti fakaxō maimanafono. Nāskaxō Pilato ato yoini: “Ōikapo na feronāfakekai afaa chakafaa ē nikama ē chakafapanā,” ato fani. <sup>6</sup>Ato askafaito judeofāfe āto xanīfofaxō a Nios kīfiti pexefā kexemisfāferi fāsikōi mekafanifo: “¡Mastafe! ¡Mastafe!” faifono, “Mā iyokaxō mastatakāfe. Ēkai aōnoa afaa chaka ē nikama ē chakafapanā,” Pilato ato fani. <sup>7</sup>Ato askafaino judeofāfe kemanifo: “Akka na feronāfake noko

yomis: ‘Ēfi Niospa fakeki,’ noko famis. Akka nōko xinifāfe yoini: ‘Ē Niospa fakera ikai natiro,’ fanifo. Nāskakē na feronāfake nayamaima,” fanifo.

<sup>8</sup>Askafai fāfe nikai Pilato ratekōini. <sup>9</sup>Nāskaxō āfe pexe mēra Jesús anā iyonī. Iyoxō yōkani: “¿Faniāmē mī?” faino, Jesús kemanima. <sup>10</sup>Pilato anā Jesús yoini: “¿Ea mīa kemaimamē? ¿Ea mīa tāpīamamē ē xanīfo? Ē mia kāimatiro, askayamai ē mia ato mastamatiro,” Pilato askafaino, <sup>11</sup>Jesús kemanī: “Niospa mia xanīfo imayamainokai mī ea afeska fakeranama. Akka mī ea ato mastamanax mī chaka iki. Akka nā ea mikiki efea nā chakafinakōi iki mī ea reteano,” Jesús fani.

<sup>12</sup>Askafaito nikakī Pilato Jesús kāimapaini. Kāimapaiyaino nikakani fāsikōi judeofo mekainīfōfākata yoinifo: “Fatora fetsa xanīfo ipaikī nāato César xanīfo chakafai. Akka na Jesús xanīfo ipai. Akka mī Jesús kāimaxō mī anā nōko xanīfo César tanaima,” fanifo.

<sup>13</sup>Askafai fāfe nikakī afianā Pilato Jesús pexe mērañoa kāimani. Nāskax Pilato a xanīfāfe tsaoti ano tsaoni. Nā xanīfāfe tsaoti pexe emāiti ini tokiri sapa kamaki āfe tsaotiki tsāoni. Nā tokiri hebreofāfe āto mekapa anemisfo Gabata fakakī. <sup>14</sup>Mā Pascua fista ikaino xini keya Pilato tsaoxō ato yoini mā Jesús kāimaxō, “Nakīa ōikapo mātō xanīfo,” ato fani. <sup>15</sup>Ato askafaino fāsikōi mekainīfōfākata yoinifo: “¡Iyoxō mastatāfe ifi cruz ikikakīnoax nanō!” faifono, “¿Mā ōipaimē ē mātō xanīfo mastanō?” ato Pilato faino, “César fisti nōko xanīfokōi. Anā ano nōko xanīfo fetsama,” judeofāfe āto xanīfōfāfe Pilato fanifo.

<sup>16</sup>Askafafono Pilato ato Jesús nīchixonī iyoxō mastatanōfo.

#### **Jesús ifi cruz ikaki mastanifo**

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43)

<sup>17</sup>Nāskano sorarofāfe Jesús iyonifo. Iyoaifono āakōi ifi cruz ika Jesús iyaxō

foni. A mastai fo ano nokoni. A mastai fo nāno āfe ane ini: “Mapo Xao,” fanifo anekakī. Judeofāfe mekapa Gólgotara fapaonifo. <sup>18</sup>Nāskata Jesús yafi yometso rafe mastanifo. Takai rafe yometso rafe mastanifo. Akka Jesús nēxpakīa anifo.

<sup>19</sup>Mā Jesús mastakaxō āfe mapo mānāori kenenōfo Pilato ato yoini. “Jesús Nazarete ano judeofāfe āto xanīfokōi,” fanifo kene kakī. <sup>20</sup>Jerusalén ano yora fetsafo osiafo ichapakōifo inifo. Nānoxō Jesús Jerusalén chaimashtaxō mastai fo ini. Nānoxō Pilato meka fetsa fetsatapafo ato kenemani Jesús judeofāfe āto xanīfokē tāpinōfo. Judeofāfe āto meka keneta, griegofāfe āto meka keneta, romanōfāfe āto mekari kenenifo. <sup>21</sup>Nāskax judeofāfe āto xanīfofo Pilato ano fonifo yoi fokani: “Jesús nōko xanīfoma. Nāskakē ato kenemayamafe iskafakī: ‘Jesús judeofāfe āto xanīfokōi,’ askara ato kenemayamafe. Akka, ‘Jesús yois, ‘Ē judeofāfe xanīfora” imis.’ Nānori mī ato kenematiro,” faifāfe, <sup>22</sup>Pilato ato yoini: “Nā ē ato kenemana keskara ē ato kenemani. Ēkai anā afaa fetsa ē ato kenematiroma,” Pilato ato fani.

<sup>23</sup>Sorarofāfe Jesús mastai fonono āfe rapati fianifo. Nāskax paxkanāi fetsenifo Jesús āfe rapati soraro cuatropa Jesús rapati finifo. Nāskata nā āfe tari chainipari fianifo. <sup>24</sup>Nāskax yoinānifo: “Nā tari nō faxteimākai fetsakanāyamaxikī. Nāskara memashara nō finō,” inifo. Nāskax āfe tariya kaxenifo āto kaxetiya. “Na finōmanato Jesús āfe tari fii kiki,” inifo. Nānori Niospa meka yoikakī keneyonifo. A Jesús inōpokoai yoikakī keneyonifo. Iskafakī kenenifo: “Ēfe rapati paxkanāxikani. Askata ēfe tari chainipayari āto kaxetiya kaxexikani. Nā finōmanato ēfe tari fixii,” ixō kirika

keneyonifo. Nāskakē sorarofo Jesús āfe tariya kaxenifo.

<sup>25</sup>Nāskano nā Jesús mastai fo ano chaimashta Jesús āfe afa nini. Āfe afa fetsari nāno nini. Nā Cleofaspa āfe āfinō María Magdalenanō nāno chaimashta ninifo. <sup>26</sup>Nā aōxō tāpimis fisti āfe yamakōi a Jesús noikōipaoni afa fe ketaxamei nikē Jesús ōini. Nāskaxō Jesús afa yoini: “Na feronāfakēfi mī fakeki,” fani. <sup>27</sup>Nāskata nā feronāfakēfi Jesús yoini: “Nafi mī efaki,” fani. Askafaino nikakī María āfe pexe ano iyoni kexesharaxikī.

#### Jesús nani

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49)

<sup>28</sup>Jesúsnoa yoikī Niospa meka keneyonifo keskakōini. Mā Jesús tāpixō yoini: “Ē nōamāiki,” ato fani. <sup>29</sup>Ato askafaino fimi ene kacha ocha mefetiki tsaono nā mīxa fikaxō fimi ene kachaki momokaxō Jesús ayamapainifo tafa xatekī rōtati fakaxō. <sup>30</sup>Mā fimi kacha ayaxō Jesús yoini: “Keyokōi ēfe Ēpa ea yoia keskara mē aka,” ato fani. Ato yoita nāskax nai tepopakekafāni.

#### Soraronō Jesús āfe pishi nāmā chachini

<sup>31</sup>Mā Pascua fista ikaino Jesús yafi yometso rafe ifi cruz ikakīnoa judeofāfe ōikaspanifo. Nā fista āto pena teneti āto ini. Nāskax mā fista ikaino Pilato ano fonifo yoi fokani iskafakakī: “Mā penama nōko fista iki kiki. Nā Jesús yafi nā yometso rafe āto fitax xao tēkerisa fanōfo koshi nanōfo ato yoife. Mā penama nōko fista iki kiki nā ato mastai fo ano anā inōfoma nōko fista āto,” judeofāfe āto xanīfofōfāfe Pilato fanifo. <sup>32</sup>Nāskafaifono Pilato sorarofo yoini iskafakī: “Āto fitax xao ato tēkerisa fakāfe koshi nanōfo.” Ato askafaino fokaxō ōiafo yometso rafe naafoma inifo. Naafomano āto fitax xao ato

tākenifo nanōfo. <sup>33</sup>Akka Jesúski fokaxō ōiafo mā Jesús naa ōinifo. Nāskakē tsōa āfe fitax xao tēkenima. <sup>34</sup>Akka soraro fistichi āfe āshi āfe pishi nāmā chachiaino āfe imi fakaya siini.

<sup>35</sup>Ēkīa Juan na kirika ē keneai nā ē ōimis keskara ē mato yoi na kirika kenekī mā chanīmara fanō. Ēfi chanīmakōi mato yoi.

<sup>36</sup>Niospa meka yoimisto a Jesús inōpokoai yoikī kirika kenei iskafakī: “Āfe xaokai tsōa tēkexikanima,” ixō kirika keneyonifo.

<sup>37</sup>Askatari, “A āfe pishi chachiaifono ōixinōfo,” a Niospa meka yoimisto nānorikōi kirika keneyoni.

#### Jesús makex kini mēra maifanifo

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

<sup>38</sup>Nāskano José Arimatea ano ikax Pilato ano kani. Kaxō Jesús āfe yora yōkani: “Ifi cruz ikakīnoa ē Jesús fotomapai maifaxikī,” José faito, “Ātāfe,” Pilato fani. Nā José Jesús Ifofamis ini. Jesús Ifofaxō ato yoinima. Judeofāfe āto xanīfokoi mesekī ato yoinima. <sup>39</sup>Nicodemo feta José Jesús ifi cruz ikakīnoa fotomanifo maifaxikakī. Nā Nicodemo Jesúski fakishi kaxō yōkayoni. Nāato āfe pirofomā shara treinta kilo feni Jesús āfe yora raish axiki fena pisiyamanō. Fetsa āfe ane mīrra ini. Fētsa aneri áloes ini. Nā rafe osia ini. <sup>40</sup>Askano José feta Nicodemo sama oxo shara pirofomā raish axō aō rakonifo. Judeofāfe āto kaifo maifaxī askara feyafamisfo ini. <sup>41</sup>Nā ifi shara mīshti mapoa anoxō chaimashtaxō Jesús mastanifo. Nānori mafa kini fena, tsoa a mēra maiyomisma ini. <sup>42</sup>Mā judeofāfe āto pena teneti chaimashta ikaino mā xini kaino Jesús maifanifo. Nāskakē nā mafa kini chaimashta nā mēra Jesús maifanifo.

#### Jesús otoni

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

**20** <sup>1</sup>Nāskano nomīkonō fakishparikōi María Magdalena kani nā Jesús mafa kini mēra maia ano.

Kaxō ōia mā mafa kini fepekemea ini. Nā tokirinifā aō fepoitafo mā fepekemea ini. <sup>2</sup>María ōifaini ichoni Pedro yafi nā Jesúsxō tāpimis fetsa nā Jesús āfe yamakōi chanifaikai kani. Ato yoini: “Nōko Ifāfe āfe yora kini mēranoa mā fakira oneafo nōkai tāpiama,” ato fani.

<sup>3</sup>Ato askafaino Pedro fe a Jesúsxō tāpimis fetsa ōifokani ichonifo. Mafa kini ano ōifokani. <sup>4</sup>Nā fētsa Pedro xonōfaini rekē nokoikakī. Akka Pedro chipo nokotoshini. <sup>5</sup>Rekē nokotoshixō a Jesús maia ano mafa kini mēra tēkepakekafā naisni. Ari naiskī ōia a aō rakoitafo sama mania ini. <sup>6</sup>Nāskata Pedrori chipo nokotoshini. Nokoax mafa kini mēra ikikaini. Ikikaixō ōia aō rakoitafo mania ini. <sup>7</sup>A aō mapoki marakoitafo nā fosoita ariri āfe sama mania ini chaimashta. <sup>8</sup>Askaino a Pedro fe kaari kini mēra ikikaini. Ikikaikī ōia ano Jesúsma ini. Nāskaxō chanīmara fani. <sup>9</sup>A Jesús otoxiai Niospa meka yoikī kirika kenenifo tsōa tāpiyonima. <sup>10</sup>Nāskata mā ōita āto pexe ano fenifo.

#### Jesús María Magdalenaki nokoni

(Mr. 16.9-11)

<sup>11</sup>Mā foaifono María kanima. Mafa kini kachiori niax María oiani. Oiayanā nāatori kini tēkepakekafā naiski ōini. <sup>12</sup>Niospa āfe ājiri rafe rapati oxokōi safekanax tsaoafo ini Jesús rakaita ano. Nā fosoita ariri fetsa tsaoa, fetsari āfe tae ikita ariri tsaoa ini. <sup>13</sup>Nāskaxō Niospa āfe ājiri rafeta yoini: “¿Afeskai mī oiaimē?” faifono, “Ēfe Ifāfe āfe yora mā fakira oneafo ē tāpiama,” ato fani.

<sup>14</sup>Nāskata María texkeakekafā ōia Jesús a kachiori niano tāpinima. <sup>15</sup>Jesús María yōkani: “Kēromā, ¿afeskai mī oiaimē? ¿Mī tsoa fenaimē?” faito, María shināni: “Nā fanafo kexemisra,” fani. Nāskaxō María yōkani: “Mī ēfe Ifāfe āfe yora fanī mī faamē ea yoife, ē afianā

nono maifanō,” faito, <sup>16</sup>Jesús: “María,” faito, foisnīfofā María oia nā Jesús āfe fesokōi ini. Nāskaxō María judeo mekapa: “Rabonī,” fani. Rabonī fakī, “Noko tāpimamisto,” fani. <sup>17</sup>Askafaino, “Ea ramāyamafe. Ēfe Epa ari ē kaamaki. Akka ea ramākima efe yorafo ea ato yoixotāfe, mā ēfe Epa Nios ari ē kaikai. Nā ēfe Epari māto Epakī. Nā ēfe Niosri māto Nioski, ato fatāfe,” fani. <sup>18</sup>Askafaino María kaxō aōxō tāpimisfoki nokoxō ato yoini: “Mē nōko Ifo ē ōiaki,” ato fani. Nā āfe Ifāfe yoia keskara ato yoini.

#### Jesús aōxō tāpimisfoki nokoni

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

<sup>19</sup>Nāskata nomīkonō mā xini kaino a aōxō tāpimisfāfe judeofoki mesekakī āto pexe fepoti feponifo ichanākakī. Mā ichanāifono āto nēxpakīa Jesús nirisatani. Ato yoini: “Māto ōiti fepeakax inimasharakāfe,” ato fani. <sup>20</sup>Ato askafata a mifiki rāfomā mastaitafo āfe tsefe ato ispani. A āfe pishiki āshi chachitafori ato ispani. Ato ispaito ōikani āto Ifoki fāsi inimakōinifo.

<sup>21</sup>Afianā Jesús ato yoini: “Māto ōiti fepeakax inimasharakāfe. Nā ēfe Ēpa ea nīchini keskafakīri iskaratīa ē matori nīchikai,” ato fani. <sup>22</sup>Nāskaxō ato yoini: “Na ēfe Epa āfe Yōshi Shara fikāfe,” ixō atoki axfainākafa ato xoō ani. <sup>23</sup>Fatora fetsa mā āto chaka soaxonaino Niospari āto chaka soaxoxii. Mā ato chaka soaxyamaino atō chaka nepakenaka,” ixō Jesús ato yoiax nāskax ato makinoax kani.

<sup>24</sup>Ato Jesús yoiaainokai Tomás ato fe ano inima. Nā Tomásri Jesúsxō tāpimis ini. Āfe ane fetsa “Rafe Kāini” fapaonifo. <sup>25</sup>Tomás atoki oaino yoinifo: “Mā nōko Ifo nokoki oaito nō oia,” faifāfe Tomás ato yoini: “Ē āfe mifi natakino a rāfo

tsefefe ē meikerana a āfe pishi tseferi ē meikerana nāskaxō ē chanīmara fakerana. Akka ē āfe tsefefe ramākayamaxō a mā Jesús oia ē chanīmara faima,” ato Tomás fani.

#### Jesús aōxō tāpimisfoki anā nokorisatani

<sup>26</sup>Nāskata ocho nia oxata Jesús aōxō tāpimisfo anā kene mēranoax ichanāfono Tomásri nāno ato fe ini. Pexe fepoti fepokōiafono Jesús atoki nokorisatani. Anā ato yoini: “Māto ōiti fepeakax inimasharakāfe,” ato fani. <sup>27</sup>Nāskaxō Jesús Tomás yoini: “Ea mī mīfi ramāfe ēfe mifi nataki. Ēfe pishi nāmāri ea ramāfe. Anā ea chanīmara fakima, ea chanīmara fafe,” Jesús faito, <sup>28</sup>Tomás kemakī: “Mīfi ēfe Ifoki. Mifi ēfe Nioski,” faito, <sup>29</sup>“Ea mīa ōiki mī ea chanīmara fai,” fani. “Akka ea ōiyamafikakī ea chanīmara faifofi Epa Niospa ato shara faxii. Inimakōixikani,” Jesús fani.

#### Juan kīrika keneni tāpinōfo

<sup>30</sup>Akka afama mīshti tsōa atiroma keskafakī Jesús aōxō tāpimisfo ato ōimamis. Afara fetsafori Jesús aka ē afo mato kenexonama. <sup>31</sup>Epa Niospa Jesús nīchini nōko Ifo inō. Nāfi Niospa Fakeki. Ē mato Jesúsnoa kenexoni mā chanīmara fanō. Chanīmara faax mā aōnoax Nios fe nīpaxanō.

#### Īamāfā kesemē Jesús aōxō tāpimisfoki nokoni

**21** <sup>1</sup>Nāskano Jesús anā aōxō tāpimisfoki atoki nokoni. Īamāfā Tiberias kesemē nāno atoki nokoni. Ē mato yoinō afeskax Jesús onimāki.

<sup>2</sup>Pedro fe Tomás (nā Tomás “Rafe Naneni” fapaonifo), Natanael Caná anoa ini Galilea mai anoa, Zebedeo fake raferi ini, Jesús fe rafemis raferi ato fe

ichanānifo. <sup>3</sup>Nāskaxō Pedro ato yoini: “Ē rinipa fii kaikai,” Pedro ato faino, “Nōri mefe kai,” fanifo. Nāskax fonifo kanōanāfānē nanefainifo. Fōkata rini potenifo nā rini fakishchāi potefikaxokai tsōa foe finifoma.

<sup>4</sup>Mā penaino Jesús ĩamāfā kesemē atoki nokorisatani. ĩamāfā kesemēxō aōxō tāpimisfāfe tsōa Jesús tāpinifoma. <sup>5</sup>“ĴĒfe fakefāfe, mā foe fiamamē?” ato faino, “Nō fiama,” fanifo. <sup>6</sup>Askafaifono ato yoini: “Māto pōya kayakai aōri māto rini potekāfe. Askafaxō mā fitiroki,” ato faino nikakakī nā ato yoiāi keskafanifo āto rini potekakī āto pōya kayakai aōri. Nāskaxō meafō mā foe kayakōi fia menifo. Ato kanōanāfā mēra nanepaikakī ranānifo. <sup>7</sup>Nā Jesúsxō tāpimis fētsa nā Jesús āfe yamakōi ipaonito Pedro yoini iskafakī: “iNāfi nōko Ifoki!” fani. Askafaito nikai Pedro koshikōi āfe rapati safeni nāskax kanōanāfā makinoax ĩamāfānaki pakekaini āfe Ifoki nokorisapai. <sup>8</sup>Nāskaito ōikani atiri kanōanāfānē acho fonifo. Āto rini foe fospikōiano ninifonifo ĩamāfā kesemē chaimashta nokoxikakī.

<sup>9</sup>Mā ĩamāfā kesemē nokokaxō ōiafo chii mǎnǎ mǎnǎ ikaito ōinifo. Foe yafi pǎa xoimea chii ketokonō raka ōinifo. <sup>10</sup>Askata Jesús ato yoini: “A mā rama foe fia niri fekāfe,” ato fani.

<sup>11</sup>Akka Pedro kanōanāfāxō rini ninifoni ĩamāfā kesemē rataxiki. Mā rini fixō ōia foe rini mēra fospikōia ōini. Ciento cincuenta y tres ini. Akka fōe rini faxtenima. <sup>12</sup>Askaifono Jesús ato yoini: “Piyoi fekāfe,” ato fani. Akka tsōa yōkanima: “ĴMī tsoamē?” tsōa fanima māmāi tāpikaxō āto Ifomāiyakē. <sup>13</sup>Nāskaxō Jesús ato pimakī ato pǎa yafi foe ato ināni.

<sup>14</sup>Mā reteafono otoi taxakī aōxō tāpimisfoki nokoni. Tres ves ini atoki oi.

### Jesús Pedro yoini

<sup>15</sup>Mā pixō Jesús Simón Pedro yoini: “Simón mīfi Juan fakeki. ĴNa fetsa finōmainifōfā mī ea noimē?” faito, “Ēje Ifo. Mā mī tāpiaki ē mia noiaito,” Pedro faito, Jesús yoini: “A ea noisharaxō a ea rama Ifofaifori ato kexesharafe ea Ifosharafanōfo. A oveja kexemisto āfe oveja fake kexemis keskafafe ato kexekī,” fani.

<sup>16</sup>Anā Jesús Pedro yōkani: “Simón, mīfi Juan fakeki. ĴChanīmamē mī ea noimē?” faito, “Ēje, Ifo. Mā mī tāpia ē mia noiaito” Pedro faito, anā Jesús yoini: “A ea noisharaxō ea Ifofamisfo ato kexesharafe ea Ifosharafanōfo. A oveja kexemisto āfe oveja kexemis keskafafe ato kexekī,” fani.

<sup>17</sup>Nāskaxō anā Jesús yōkani: “Simón, mīfi Juan fakeki. ĴEa mīa noikōimē?” ixō Jesús yōkari faino Pedro anā tooxinima. Nāskaxō anā Pedro kemani: “Ifo, mīfi afama mīshiti tāpiaki. Mā mī tāpia ē mia noiaito,” fani. Askafaino anā Jesús yoini: “A ea Ifofamisfo ato kexesharafe ea Ifofasharanōfo. <sup>18</sup>Ē mia yoikōinō. Mī naetapakī nā mī apaiyai keskara mī fapaoni. Askatari nā mī kapaiyai ari mī kapaoni. Akka mā mī anifoax mī takairafe mēshax kaxii mia iyoaifono a mī kapaiyamai ari mia iyoxikani,” Jesús fani. <sup>19</sup>Askafakī Jesús Pedro tāpimani afeskax naximākai. Pedro Jesúsnoax naxiaino yorafāfe mā tāpikaxō, “Nios finakōia,” faxikani. Nāskano Jesús Pedro yoini: “Ea Ifosharafafe,” fani.

<sup>20</sup>Askafaino Pedro texkeakekafā Juan fichini acho oaino. (Nā Juanri Jesúsxō tāpimis ini, Juan Jesús noikōia ini. Jesús reteyoafomano aōxō tāpimisfo feta fakishi piyoni. Akka Juan afe ketaxamei tsoaxō Jesús yōkani iskafakī: “ĴIfo, tsōakai mia ato achimaximē?”

fani Jesús reteyoafomano afeta pikĩ.)

<sup>21</sup>Nāskaxō Pedro nā Juan fichixō Jesús yōkani: “¿Ifo, afeskax na Juan naximē?” fani.

<sup>22</sup>Askafaino Jesús kemani: “A ě nimapaikĩ ě nimaino niyoxii nā ě anā oaitĩa. Akka mĩkai aōnoa shināchakatiroma. Askatamaroko ea Ifofatitaifafe. Eōnoa fisti shināfafāife,” fani. <sup>23</sup>Nāskax Jesúsxō tāpimisfo āa ranā yoinānifo: “Juankai nanakama,” fanifo. Askafafiaifono Jesúskai Pedro anori yoinima. Akka iskafakĩ yoini: “A ě nimapaikĩ ě

nimaino niyoxii nā ě anā oaitĩa. Akka mĩkai Juanōnoa mĩ shināchakatiroma,” fani. Nānori fisti Jesús Pedro yoini.

<sup>24</sup>Ĕkĩa Juan ě kirika kenexō ě mato yoi. Ĕri Jesúsxō tāpimis. Ea Jesús noikōia. Jesús afarafo faito ě ōimis. Nāfo ě mato kenexoni. Jesús afarafo akaito mē ōimis. Nāskakē mā ěfe meka chanĩmara fatiro. Ĕ mato yoiaito mā Jesús chanĩmara fatiro. <sup>25</sup>Jesús afama mĩshti fani afo yoikĩ nō kirika kenekĩ mitotiroma. Ĕkĩa Juan ě mato kirika kenexoni. Nā tii.

## Jesúsxõ Tãpimisfãfe Aponifo Keskara

“Niospa ãfe Yõshi Shara matoki nìchixii kiki,” ixõ Jesús yoini aõxõ tãpimisfo

**1** <sup>1</sup>Teófilo, ã mia anã kirika kenexoni mia yoikí. Ëfi Lucaski, mia kirika fomai. A Jesús nai mēra kayoxoma afama mīshtifo fayanã ato tãpimapaoni keskara yoikí ã mia kirika kenexõ fomayoni, mī tãpinõ. <sup>2-3</sup>Mã Jesús retēfãfono oxa rafeta anã otoni. Mã otoxõ aõxõ tãpimisfo ato ifixõ ato tãpimani Niospa Yõshi Sharapa shinãmanaino akairi fetsafo tãpimanõfo. A metasitafo ato ispaketsani a aõxõ tãpimisfo. “Nafo ea metasitafokí õikapo,” ato fani õikakí tãpisharanõfo. Mã anã nia afia ipaoni keskara ixõ tãpinõfo ato yoisharani nai mēra kayoxoma. Cuarenta nia oxata ato tãpimasharani chipo katãxiki ato yoipakeyoni a Nios xanifoõnoa ato yoisharapakeni. Nãskax Apa Nios ari kani nai mēra.

<sup>4</sup>Nai mēra kayoxoma anã pena fetsa aõxõ tãpimisfo yoisharani iskafakí: “Nonoax fakifoyoyamakãfe. Ë mato yoisharayanõ, mã nikasharanõ. Ëfe Epa ãfe Yõshi Shara matoki nìchixii kiki a ã mato yoimis keskafakí. Mã mã nikafafainakí ã mato yoiaito. Nãskakē na Jerusalén anoxõ manayokãfe, ãfe Epa ãfe Yõshi Shara mato mēra naneyonõ. <sup>5</sup>Juan mato maotisafakí faka mēra ikimapakeni Niospa mãto chaka mato soaxonano mã ato õimanõ.

Nãskafakíri samama fatora penata Niospa ãfe Yõshi Shara mato mēra naneaino mã shinã sharaya ixii.”

**Jesús nai mēra kani**

<sup>6</sup>Anã ano fisti Jesús fe ichanãkaxõ yorafãfe yõkanifo iskafakakí: “¿Ifo, iskaratía nõko kaifo israelifãfe ato xanifo mī ikimē? ¿Anã nafa nõko xanifo ixiimamē?” fanifo yõkakakí.

<sup>7</sup>Askafãfãfe Jesús anã ato yoini iskafakí: “Tsõa tãpiama. Epa Nios fistiche tãpia. Afetíara inõpokoi mã tãpitiroma. <sup>8</sup>Mã tãpiyamafitirono Niospa ãfe Yõshi Shara mato mēra naneano aõxõ mã afama mīshti tãpitiro. Nãskakē mã eõnoa ato yoitiro mēstekõi. Taefakí nã Jerusalén anoafo yoita, nã Judea anoafo yoita, nã Samãria anoafo yoita, keyokõi nã maitio anoafo eõnoa mã ato yoitiro,” ixõ Jesús aõxõ tãpimisfo yoini.

<sup>9</sup>Nãskata mã ato yoita Apa Niospa ifiaino nai mēra kani. Aõxõ tãpimisfãfe õiaifono fininãkafã kani. Mēstekõi mãpeinifofani nai kõi mēra ikikainaito aõxõ tãpimisfãfe anã õinifoma mã kaano. <sup>10</sup>Nai mēra foisaifono feronãfake rafe ato ketaxamei nitanifo rapati oxo shara safekanax ato yoinifo iskafakí: <sup>11</sup>“¿Na Galilea anoafãfe, afeskakí mã nai mēra foisimē? Mã Jesús nai mēra kaa. Afetíara anã matoki oxii. Fatora penata afia mã kaito õia keskara oxii kiki,” ixõ feronãfake rafeta ato yoini.



**Jerusalén anoax aõxõ tãpimisfo  
ichanãnifo**

<sup>12</sup>A mãchifanẽ ãfe ane Olivos anoax Jesús ronoinãkafã nai mẽra kaito õikata anã anoris fenifo Jerusalén ano chaima. Un kilometro Olivos fe Jerusalén nã tiixõ rafe ini. <sup>13-14</sup>Jerusalén ano nokokata pexe mẽra ikifaikata fomãkĩa mãpeinifofãkata a ikafo ano ikifainifo. Ano ikifaikanax ano fistiãx ichanãnifo. Pedro ikaino, Jacobo ikaino (nã Jacobo ãfe ane fetsa Santiago ipaoni), Juan ikaino, Andrés ikaino, Felipe ikaino, Tomás ikaino, Bartolomé ikaino, Mateo ikaino, Jacobo Alfeo fake ikaino, Simón Celote ikaino, Judas Santiago fake ikaino, Jesús onefetsafo ikaifono, Jesús ãfe afa María ikaino, a kẽro fetsafori ikaifono ano fisti ichanãnifo Nios kífikani. Nãnoxõ pena tii Nios kífifafãinifo.

<sup>15</sup>Askata pena fetsa yora rasi ciento veinte ichanãnifo. Askaifono Pedro niinãkafã ato yoini <sup>16</sup>iskafakĩ: “Efe yorafãfe, ea nikakõisharakãfe ã mato yoinõ. Na Judaspafi yorafo iyoita Jesús achifonõfo. ‘Fato Jesús mãkĩ noko yoife,’ faifãfe, ‘Nakĩã,’ ato feito õikakĩ achitafo. Afia Niospa shinãmanaino nõko xini David yoikĩ kirika kenepaoni keskafakĩ Judaspa ato yoita. <sup>17</sup>Na Judas nofe rafemis noko akai keskari fakĩ Jesús ifini. Nãskakẽ nofeta yonoxofikatsaxakĩ mã chakafakĩ yorafo ato achimanita,” ixõ Pedro ato yoini.

<sup>18</sup>(Ato askafaito kori inãitafo ãa anofi chakamenõ. Kori inãfiafono anã anoris xanĩfofo inãita. Nã kõi xanĩfofofãfe mai fiitafo. Askata Judas ãa tenexemeta ifiki nexeax ronoinãkafãita. Ronox ariax xetaori pakei mã nafaraxikax ãfe poko napakemeita. <sup>19</sup>Askaito nikaitafo Jerusalén anoxõ. Anoax ãfe imi fokẽ nã mai aneitafo “Acéldama” ixõ aneitafo.

Nõko mekapa nõ yoitiro iskafakĩ: “Imi Mai” fakĩ.) <sup>20</sup>Askata anã Pedro ato yoini iskafakĩ: “Nõko xini David a inõpokoai yoikĩ kirika Salmos ano keneni a Judasnoa yoikĩ iskafakĩ:

A yõra ãfe mai ano tsoa inõma, yoikĩ keneni. Nãskata anã yoini iskafakĩ:

Feronãfake fetsa a yonomis ano ikiakẽkafanõ, ixõ anori yoikĩ noko kenexoni.

<sup>21</sup>“Nãskakẽ iskaratĩa a feronãfake fetsa nõ ifinõ, a nofe Judas ipaoni keskara inõ. Fatora fetsa nõ ifinõ, a Jesús fe taefenai kafãsapaoi keskara nofe inõ. <sup>22</sup>Nã nofe ixõ õini Juan Jesús maotisafakĩ faka mẽra ikimanaino, nãskakẽ mẽxotaima nofe imis, akka mã Jesús nai mẽra kaito nofeta õitakĩ, nãskakẽ nõ ifinõ nofeta ato yoimis inõ. Nofe rafexõ Jesúsnoa iskafakĩ yoinõ: ‘Mã Jesús nayofiax mã anã ofotaa,’ ixõ ato yoinõ,” Pedro ato fani.

<sup>23</sup>Ato askafaino José Barsabás fe Matías nãno inifo. Nã rafe ato ifipaikĩ, “¿Fato nõ ifimẽ?” ixõ shinãnifo. Nã José Barsabás ãfe ane fetsa Justo. <sup>24</sup>Askata a rafe ifipaifakĩ fisti ifinifo. Nãskakẽ Nios kífifinifo iskafakakĩ: “Epa Niospa, ¿fato nõ ifimẽ? Epa, mĩ nõko Ifoki. Keyokõi nõko õiti mẽra mĩ tãpikõiaiki. Nãskakẽ noko tãpimafe fato mĩ ifiamãki nofeta mĩõnoa yoimis inõ. <sup>25</sup>Judaspa Jesús ato achimaita. Nãskakẽ Judas naax omiskõipakenaka. Nãskakẽ Judaspa anã miõxõ yonotiroma nofeta. Noko tãpimafe fato a Judas ipaoni keskara itirromãkĩ miõxõ ato yoimis inõ,” ixõ Nios kífifinifo.

<sup>26</sup>Nãskakata ãto ane rafe tokiriki kenexõ kesho mẽra nanexõ napakefõfãnaifono fisti pakeaito õikakĩ nã ifinifo. Matías ãfe ane ini. Nãskakẽ Matías ifiafono nã feronãfake oncefõ feta Jesúsnoa yoimis ini.

**Niospa Yōshi Shara ato ōiti mēra naneni**

**2**<sup>1</sup> Askata judeofāfe āto fista Pentecostés ikaino a Jesús Ifofaafo pexe fisti mēra ichanānifo. <sup>2</sup> Anoxō nikafo nai mēranoax oa nēfēfā oi itikikerani pexe mēraxō nikafo. <sup>3</sup> Nāskata ōiafo oa chii keskara fotopakekafāni. Oa nōko ana keskara fiax oa chii rekēfo keskara maratamefāinafo ini. <sup>4</sup> Askaifono Niospa Yōshi Shara ato mēra nanetani. Askaino anā a meka fistichi tsoa mekanima. Meka fetsafāfe fisti rasi mekanifo Niospa Yōshi Sharapa ato meka fetsafamano.

<sup>5</sup> Nāskaifono judeofāferi Nios Ifofapaikani Jerusalén ano ipaonifo, chai inoax fekanax. Nā Jerusalén ano inifo mai fetsa fetsatapafo anoax fekanax. <sup>6</sup> Anoxō nikafo oa nēfēfā oai keskara nikanifo. Askaito nikaferakani a Jesús Ifofaafo ichanāno oa ikitoshinifo. Tāpīpaikani afaa afeskaimākai ikanax. Nāskata nikafo a chai inoax feafāfe āto mekapa mekaifāfe nikanifo, fisti rasi āto mekapa mekaifono. “¿Afeskaxō nōko meka tāpiafomē? Nikakapo,” ato fakī fetsanifo. Askakanax ratei fetsenifo. <sup>7-8</sup> Rateyanā yoinānifo. Iskanifo: “Na Galilea anoafāfe nōko meka nikayamafikatsaxakakī nōko meka tāpiafo nō nikai. ¿Afeskaxō tāpiafomē mai fetsanoax nō ofiafiano? <sup>9</sup> Akka nō Partia anoax oni. Fetsafori Media anoax fenifo. Fetsafori Elam anoax fenifo. Fetsafori Mesopotamia anoax fenifo. Fetsafori Judea anoax fenifo. Fetsafori Capadocia anoax fenifo. Fetsafori Ponto anoax fenifo. Fetsafori Asia anoax fenifo. <sup>10</sup> Askatari fetsafori Frigia anoax fenifo. Fetsafori Panfilia anoax fenifo. Fetsafori Egipto anoax fenifo. Fetsafori nā Africa fe, Cirene chaima nikakanāfo anoax fenifo. Akka fetsafori judeofo

Roma anoax fenifo; <sup>11</sup> nāfo judeokōifo ini. Akka a Roma anoax feafori judeokōifoma inifo. Nāskafikaxō mā Nios Ifofakani judeofo keskara inifo. Askatari fetsafori Creta anoaxri fenifo. Askatari fetsafori Arabia anoaxri fenifo. Nōfi mai fetsa fetsatapafo anoax nō onikī,” ikanax yoinānifo. “Nāskax nō ichanāiyoi oa chai inoax, akka nōko mekapa mekaifāfe nō nikai. Nāskaito nikai nō ratei,” ikanax yoinānifo. “Na Galilea anoafō nōko mekakōichi xafakīakōi yoikani iskakani: ‘Niospa afama mīshti tāpikōia,’ ixō noko yoikani nōko mekapa. <sup>12</sup> Afeskaxō na yorafāfe nōko meka nikayamafikatsaxakakī noko yoiaifāfe nō ato nikasharakōi,” ikanax rateyanā yoinānifo: “¿Afeskai iskafomē?” ikanax.

<sup>13</sup> Askaifāfe ōikakī a yora fetsafāfe ato iskafanifo: “¿Afeskai na yorafa pāekanax nōko mekapa mekakanimē?” ixō yorafāfe ato kaxemetsama fanifo ato ōsakakī.

**Pedro Niospa meka ato yoini**

<sup>14</sup> Askaifono Pedro niinākafā Jesúsxō tāpimisfo oncefo feta fāsikōi mekainākafā ato yoini: “Ēfe kaifo judeofofāfe na Jerusalén ano ikafo feta, ea nikasharakāfe. <sup>15</sup> ¿Afeskakī pāekanax nōko mekapa mekakanira, mā noko faimē? Nafō pāekanima. Penamakai tsoa pāeima mā rama xini keyaino. <sup>16</sup> Nā mā nikai anori Niospa meka yoimisto Joel kirika keneni Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino. Nā iskanōpokoai yoikī kirika keneni iskafakī:

<sup>17</sup> A ea Ifofaifo nā maniafo tii anoax ēfe Yōshi Shara āto ōiti mēra ē nanexii. Nāfo askayoi mā chaima nōko mai keyoaino. Afia penatari mātō fenafāfe ēfe meka yoixikani. Naetapafāfe ōiafo oa namakē ōia keskara ōixikani. Anifo tiitori eōnoa

namaxikani. <sup>18</sup>Askata a ea yonoxomisfori feronāfakefoya kērofoya ēfe Yōshi Shara ē ato mēra nanei fatora penata ēfe Yōshi Sharaōxō eōnoa ato yoinōfo. <sup>19</sup>Afama mīshti tsōa ōimisma afo ē ato ispaxii nai arixō, nāmāxori ē ato afama mīshti ispaxii. Imi yafi chii āfe kōimāfāri ōixikani ē ato ōimanaino. <sup>20</sup>Askatari xinī anā chaxaxima, fakishkōi ixii. Oxeri oa imi keskarakōi ōshikōi ixii. Askata nāfo askai fetseyoi mā chaima māto Ifo oaino. Askata mā māto Ifo nokokōiaino keyokōichi xafakīa ōixikani. <sup>21</sup>Mā askai fetseaino akka nōko Ifo yoikī fatorafāfe iskafaiāfāfe: ‘Ifo Cristo, ea shināfe, ē mefe ipaxanō,’ faifāfe ato ifixii, ixō Joel kirika keneni Niospa anori yoiaino,” ixō Pedro ato yoini.

<sup>22</sup>Askatari Pedro anā ato yoini iskafakī: “Israelifāfe, \* ea nikakāfe. Mā mā tāpia Jesús Nazarete anoa Niospa nai mēraxō nāmā nīchini, nāmāxō mato afama mīshti ōimanō afara sharafo fakī. Mato askafaino mā tāpinō Niospa Jesús nīchinikē. <sup>23</sup>Nāskafikē māfi Jesús achixō yora chakafo ināyameaki achixō cruzki mastanōfo. Akka reteyoafomano Niospa mā tāpixō Jesús nāmā nīchini: ‘Ēfe Fāke mato nāxoxii,’ ixō Niospa yoini mā tāpixō. Nāskakōikī mātōōxō yora chakafāfe reteyameafo Niospa yoini keskafakī. <sup>24</sup>Mā retēfitafo Niospa anā Jesús otofani. Anākai omiskōinakama. Anākai nanakama. Anākai natiroma. <sup>25</sup>Askatari a xanīfo David afianori yoikī kirika mēra keneni Cristoōnoa āfe meka iskafakī:

Mē tāpia ēfe Ifo Nios efe itiani.

Efe ixō efeta aki kiki. Nāskaxō ea kexei tsōa ea fekaxtefanōma.

<sup>26</sup>Nāskakē ēfe ōiti mēra ē fāsi

inimakōi Niospa ea kexesharaino. Nāskakē ē yoikī: ‘Nios fāsi sharakōi,’ ē fafafaāfāini. Ē Nios chanīmara fakōini afe ipaxakī ēfe yora ea fena faxōano. <sup>27</sup>Ea potayamaino ēfe fero mēsho omiskōipakenakama. Ēfe yora mai mēra nēteima. Epa Niosi, mī ea noi. Ēfi mī fakekōikī, ēfe yora mī pisi famaima. <sup>28</sup>Ē nafiakē mī ea nimapakenaka. Ē mia ari kai, mefe ikax ē inimakōixii,

ixō David yoini Cristoōnoa yoikī.

<sup>29</sup>“Efe yora mīshtichi, ea nikakāfe.

Nōko xini David āa yoikī kenenima. Jesúsnoa yoikī keneni. Afetīama mā David nani. Mā nō tāpia a maia ano.

<sup>30</sup>A nā askanōpokoai yoikī keneni.

Niospa David yoini iskafakī: ‘Ē mia yoi na chipo kāiyai mī fena ēfe Fakekōi ixii.

Mia keskara xanīfokōiri ixii. Ēfi Nioskī.

Ē mato pāraima,’ ixō Niospa yoini.

Niospa yoiaito nikakī David chanīmara fani, tāpini Niospa pārayamaino.

<sup>31</sup>Nāskakē David tāpixō a inōpokoai Cristoōnoa yoini iskafakī:

Nafiax otoxii. Nāskax āfe fero

mēsho omiskōipakenakama, āfe yorari pisinakama,

ixō David keneni. <sup>32</sup>Nā David yoini keskakōifakī Epa Niospa mā Jesús

otoakē nō ōita keyokōichi. <sup>33</sup>Mā otoax mā nai mēra kaa Apa Nios ano.

Iskaratīa xanīfo finakōia Apa fe.

Nāskaxō Epa Niospa yoikī taefani

iskafakī: ‘Ēfe Yōshi Shara ē atoki

nīchixikai nāmā,’ ixō Niospa yoini.

Nāskakē Niospa āfe Yōshi Shara nai

mēraxō nāmā nīchia. Oa nēfēfā keskara

Niospa āfe Yōshi Shara nokoki nīchia.

Nāskakē nō māto meka

nikayamafikatsaxakī nō meka fetsafāfe

nō mekai fetsea. Mā chai inoax oxō mā

noko nika, nō māto mekapa mekai

\* 2.22 Israelifo āto ane fetsa judeofo ipaoni.

fetseaito. <sup>34-35</sup>Nāskakē māri tāpikāfe, nānori David kirika kenenikī Jesúsnoa yoikī. Āa yoinima. David otoax nai mēra kanima. Nāskaxō kirika kenepakekī yoini iskafakī nōko Ifo Cristoōnoa:

Nono efe ife, efe xanīfokōi ixiki. A mia noikaspaifo ē ato mī nāmā nīchinō,

ixō yoini Niospa. Nānori tāpixō David yoikī kirika kenenī,” ixō Pedro yoini.

<sup>36</sup>Askata Pedro anā ato yoini: “Ēri mato anori yoikai, israelifāfe, ē mato pāraima. Mā Jesús retekī mā mastayamea. Akka Niospa yoini Jesucristo nōko Ifokōi inō,” ixō Pedro ato yoini.

<sup>37</sup>Ato askafaito nikakakī shinānifo: “Āfeskakī Jesús askafayameafomē?” ixō shinākī ato ōitinī shināketsanifo, Jesús shinākakī. Askata Pedro yafi a Jesúsnoa yoimis fetsafori yōkanifo: “No fe yorafāfe, nō mato nikai. ĀNō anā afeskatiromē?” ixō ato yōkanifo.

<sup>38</sup>Askafaiāfe nikakī Pedro ato yoini: “Iskaratīa mato chaka soakāfe anā anori shinākakīma. Jesús aneōxō mato maotisafanōfo, faka mēra ikimapakekī. Mato maotisafaifono yorafāfe mato ōinōfo mā Jesucristo Ifofaito. Nāskaxō āfe Yōshi Shara mato mēra nīchi kiki mato fe rafekōinō. <sup>39</sup>Jesús yoini iskafakī: ‘Fatora fetsa nōko Ifo Niospa ifixii āfe Yōshi Shara ato mēra nanexii. Māto fakefori, māto fenafori a chai ikafo tiiri nā fake refonoafori Niospa āfe Yōshi Shara ato mēra nanexii Niospa ato ifiano,’ ixō noko Jesús yoini.”

<sup>40</sup>Ato askafakī yoita anā Pedro ato yoini ato iskafakī yoianā: “Māto chaka soakāfe. Na yora nono nāmā ikafo ichapa chakakōifo chaka shināmisfo. Askakakīma māa kexemesharakōikāfe anā askayamaxikakī. Mā askaito Jesús mato chaka soaxonō mato ifixiki mā afe ĩpaxanō,” ixō Pedro ato yoini.

<sup>41</sup>Ato askafaito nikakakī yora rasichi chanīmara faifāfe, ato maotisafapanifo, ato faka mēra ikimapakekakī. A ato maotisafaiffo tres mil yorafo ini. Nāskax ato fe rafenifo a Jesús Ifofakakī taefanifo fe. <sup>42</sup>Nāskakē keyokōichi ato nikakōinifo a Jesúsnoa yoimisfāfe ato yoiaifono. Nāskax Jesús Ifofaifo fe rafesharakōipaonifo, a rama Jesús chanīmara faifo. Askaxō pāa torekaxō ato pikīpaonifo Jesús shinā kakī, a ato nāxoyamea. Nāskakē Nios kīfiti fapaonifo pena tii ichanākaxō.

#### Jesús Ifofamisfo isharakōipaonifo

<sup>43</sup>Nāskaxō anoxō a Jesúsnoa yoimisfāfe, nā docefāfe, afama mīshtifo apaonifo, yonaifono ato sharafata, afara fetsafori apaonifo, nāskaxō afama mīshti faifāfe ato tāpinōfo. Nāskafaiāfe ōikani keyokōi anoax yorafo ratenifo. <sup>44</sup>Jesús chanīmara fakani pena tii ichanānifo. Anoax āto afama mīshti paxkanāi fetsexikakī. <sup>45</sup>Āto afarafo ato minikaxō kori fixō, a afaamaisfo kori inānifo tsoa afayakēma. <sup>46</sup>Nāskata pena tii Nios kīfiti pexefā mēranoax ichanākaxō Nios kīfinifo. Nāskaxō āto pexe mēraxō a Jesús ato nāxoyamea shinākakī pāa torepakexō pinifo inimakōiyanā. <sup>47</sup>“Aicho, Nios fāsi sharaki,” ikanax inimai finakōinifo. Askaifāfe ōikani a Jerusalén ano ikafāfe ato yoinifo iskafakakī: “Na Jesús Ifofaifo isharakōiafo,” ixō ato yoinifo. Nāskakē pena tii a yora fetsafāferi Jesús Ifofaifono Niospa ato chaka soaxoni. Nāskax nā Jesús rama Ifofaifo fe ano fistiax ichanānifo, ato fe rafekanax.

#### Pedro feta Juan yora finimisma sharafanifo

**3** <sup>1</sup>Askata a Nios kīfiti pexefā mēra Pedro fe Juan yātapake fonifo. Yātapakes anoxō yorafāfe Nios kīfifokani fopaonifo. <sup>2</sup>Nā Nios kīfiti

pexefā kāiti ano feronāfake finimisma nāskarapa kāini tsaao ini. Nā mēxotaima iyopaonifo pexe fepoti ano, nā pexe fepotinī afe ane “Sharashta” fanifo. Anoxō ikiaifāfe ato kori yōkanō iyopaonifo. <sup>3</sup>Pedro fe Juan ikifainaiifāfe ōikī a finimismato ato kori yōkani iskafakī: “Ea kori inākāfe,” ato faito, <sup>4</sup>Pedro feta Juan feesnifo. Pedro yoini iskafakī: “Noko feisfe,” fani.

<sup>5</sup>Askafaito, “Ea kori inākanira,” ixō ato feisni. <sup>6</sup>Ato feisaito Pedro yoini: “Ē mia kori ināima. Ē koriyama. Ē mia kori inākima ē mia sharafatiro. Nikafe, ē mia yoinō. Jesucristo nā Nazarete ano ipaoni āfe sharaōnoax fininākafāfe,” fani.

<sup>7</sup>Askata Pedro mētsoinīfōfāni aō pōya mēste aōxori. Nāskax a finimisma fininākafani. Pedro mētsoinīfōfānaino niinākafāni. Askaxō mea mā nisharakōia meeni a finimismato. Āfe taefoya āfe opoxko mā shara meeni. <sup>8</sup>Nāskax inimakōini. Askata mono mono ini. Mono mono ita Pedro fe Juan ikifainaiifono, akairi ato fe ikikaini ichotiri ichotiri ikani inimayanā. Nios kīfiti pexefā mēra ato fe ikikaini. Askata mekani: “Aicho, Niospa mā ea sharafaki,” ixō Nios sharafani. <sup>9</sup>Askaito yorāfāfe a ichanāfo anoxō ōiketsanifo kafāsaito Nios yoisharayanā. <sup>10</sup>Askata, “Kee, ōikapo. Mā finia, na pexe kāiti āfe ane ‘Sharashta’ ano tsaotiani, a ato kori yōkamis. Āfesekax finiamē?” ikanax yoinānifo, rateyanā.

**Nios kīfiti pexefā kene fetsa āfe ane Salomón anoxō Pedro ato yoini**

<sup>11</sup>Pedro fe Juan kaino ato fe kani nā finimisma mā sharax. Nā Nios kīfiti pexefā kene fetsa mēra ikifainifo. A pexe kene āfe ane “Salomón” ini. Askaito nikakani yorāfāfe ōifokani ichonifo ano ikiafono. Nāno

nokotoshikata ōiafo a finimisma Pedro fe Juan niano ato fe nia ini ato mētsoax. <sup>12</sup>Askaiifāfe ōikī Pedro ato yoini iskafakī: “Israelifāfe, ea nikakāfe. Āfesekax nā finimisma sharamē ixō mā shināimē? Āfesekakī mā noko ōimē? Nōkai sharafama. Akka Jesúsxō nō sharafaa,” Pedro ato fani. <sup>13</sup>Askata anā Pedro ato yoini: “Nōko xinifo Abraham, Jacobo, Isaaca atiito Nios Ifofapaonifo. Afia fistichi a yonoxomis Jesús finakōia imani. Nāskakē afama mīshti famis. Nāskafikēkai mā Jesús Ifofapaiyameama. Nāskakē xanīfo Pilato Jesús shinākī, ‘Nō reteimakai’ fafiaito, ‘Maa, nō sharafaima, ato retemafe,’ ixō Pilato mā yoiyamea, Jesús retenōfo.

<sup>14</sup>Jesús ōiti sharayaxō afaa pishta chakafamisma, akka mā noikaspayamea. Nāskakē mā Pilato yoikī: ‘A chaka kāimayamafe,’ mā fayamea. Pilato Jesús kāimapaifiaino a yora chakakōi Barrabás kāimakaspakī. Askafaito mā iskafayamea: ‘Barrabás kāimafe, Jesúsroko ato retemafe,’ mā fayamea. <sup>15</sup>Akka nā Jesús taefakī yora onifani, iskaratīari noko ikinā, aōnoax nō nia. Nāskafekē mā reteyamea. Mā mā retefiano Apa Niospa afianā otoyayamea. Nāskaito Juan feta nō ōiyamea. Mā anā otoyamea. Iskaratīa nia. <sup>16</sup>Nāskakē nā finimisma Jesús chanīmara faax mā fininākafāna. Jesúsnoax mā shara. Nāskakē keyokōichi mā ōi.

<sup>17</sup>“Nāskakē ē mato yoi, efe yora mīshtichi. Akka ēfi mē mato tāpimiskī. Akka mā tāpīxoma mā Jesús reteyamea, ‘Niospa Fakemara,’ ixō. Askata māto xanīfōfāferi tāpiyameafoma. Jesús nōko Ifokōi fiano tāpīxoma reteyameafo. <sup>18</sup>Nāskakē afetiama Niospa yoini a inōpokoai mā tāpīxō: ‘Ēfe Fake Cristo retexikani,’ ixō Niospa yoini. Nānori yorāfāfe kirika kenenifo, Niospa ato

shināmanaino. Nāskakē mā reteyameafo a Niosnoa ato yoimisfāfe nānorikōiri yoinifo. Mā askakōia. Akka Niospa mā tāpiano, mā askakōifayamea. <sup>19</sup>Nāskakē mātō chaka xatekāfe. Mā afara chakafamiskī anā anori shināyamakāfe. Nāskakē Epa Nios fisti shinākāfe, mātō chaka mato soaxonō. <sup>20</sup>Nāskaxō nōko Ifāfe mātō ōiti mato inimamasharakōinō. Nāskakē mato ano Cristo Jesús Niospa anā nīchixii, mātō Ifokōi mato nīchixoxii. Āfe Fake Cristo Jesús katonī mato ifimis inō. <sup>21</sup>Iskaratīa Apa fe nai mēra iyoa, oyoxoma na nāmā anoafo keyokōi Niospa fena shara fayoi. Askata chipo nāmā Jesús anā fotoxii. Nānori a Niosnoa yoimisfāfe yoiyopaonifo a inōpokoai yoi kakī, Niospa ato shināmanaino. <sup>22</sup>Moisésri nānori yoikī kirika keneni iskafakī afia Nios fistichi shināmanaino: ‘Nōko Ifo Niospa mato mēra fisti nīchixii mato Nios yoixomis inō, ea ani keskafakī. Nāato mato yoiai anori nikasharakōikāfe. <sup>23</sup>Akka a nikakaspaifo Niospa afe yorafo mēra ato ifixiima. Ato makīnoa ato potaxii anā ato fe inōfoma.’ <sup>24</sup>Na iskaratīa nō ōiai yoikī Samuel taefakī yoini a inōpokoai yoikī. Nānori fisti a Niosnoa yoimis fetsafāferi keyokōichi yoinifo Niospa ato shināmanaino. <sup>25</sup>Nāskax mā mātō xinifāfe āto fenakōifokī mā. Nāskakē Niospa mātō xinifo iskafakī yoini: ‘Mātō fenafoōxō ē ato sharafai keyokōi nā maniafo tii,’ ixō Niospa Abraham yoini. <sup>26</sup>Nāskakē Niospa āfe Fake Jesús nokokī nīchini nai mēraxō yonoxomis inō. Taefakī nokokī nīchini nōko chaka nō xatenō anā chaka shināyamaxikī a Ifo sharafaxō. Nāskax nō isharakōinō,” ixō Pedro ato yoini.

#### Pedro yafi Juan xanifofo ano iyonifo

**4** <sup>1-2</sup>Pedro feta Juan Jesúsnoa yorafā rasi yoiaifono ōikani atoki fenifo, a ato Nios kīfixomisfo ita, a Nios kīfiti pexefā kexemisfo xanifofo ita, saduceofo

ita nāfo atoki fekanax ōitifishkinifo, Pedro feta Juan mā Jesús nafīax anā otoita ato faifono. <sup>3</sup>Nāskakata yātapakē ato achixō karaxa mēra ato ikimanifo. Fakishchāi ishinifo a mēra. <sup>4</sup>Ato ikimayofafoano a yora rasi ato yoiaifono nikakakī ato chanīmara fakōinifo. Afia penata cinco mil yora rasichi Jesús Ifofanifo.

<sup>5</sup>Pedro fe Juan karaxa mēra ikafono, Jerusalén anoax judeofāfe xanifofo fe a xanifo fetsafori, askatari a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfori pena fetsa fakishpari ichanānifo.

<sup>6</sup>Nānori a ato Nios kīfixomis xanifo finakōia ini āfe ane Anás. Askatari a xanifo fetsari āfe ane Caifás ini, Juanri ini, Alejandrōri ini, a ato Nios yoixomisfāfe āto kaifori ato fe inifo, ano fisti ichanākani. <sup>7</sup>Nāskaxō Pedro yafi Juan kenanifo ato yōkaxikakī. Tsōaōxō a finimisma sharafafomākī tāpipai kakī Pedro yafi Juan kenanifo karaxa mēraanoa. Mā feafono ato nakirafe nīchikaxō ato yōkanifo iskafakakī: “¿Tsōaōxō na finimisma mā sharafaitamē?” ato fanifo.

<sup>8</sup>Ato askafaifono Pedro ato yoini iskafakī Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino: “Efe xanifofofāfe, efe anifofofāfe, ea nikakapo ē mato yoinō. <sup>9</sup>¿Tsōaōxō nō yora sharafatiromē mā tāpipaimē? Na mā tāpipaiyai finimisma tsōaōnoax sharamākī mā noko yōkaito ē mato yoinō. Ea nikakāfe. <sup>10</sup>Tāpixikakī israelifāferi tāpinōfo mēstekōi ē mato yoisharanō. Ea nikakāfe. Na feronāfake keyokōichi ōiaifo Jesús Nazarete anoato mā sharafaita. Nā mā ifi cruz ikaki mastaitato mā Apa otoaitano nāato mā sharafaa,” Pedro ato fani. <sup>11</sup>“Aōnoa yoiyokī yōra kirika keneni iskafakī Niospa shināmanaino:

Tokiri pexe famisfāfe, ‘Na tokiri chakara,’ ixō potanifo sharafiano.

Nāskakaxō chipo tāpinifo nā tokiri sharafinakōifiano.

Nāskarifikā nā Jesucristo tokiri keskarafiano mā potamis sharafinakōifiano. Mā mā potafiano Epa Niospa ifini aōnoax mā afe yorafo inō. <sup>12</sup>Anā fato yora fetsakai nāmā ikama noko shara fatiro. Jesús fistichi nōko ōiti noko shara faxotiro nō afe nīpaxanō,” ixō Pedro ato yoini.

<sup>13</sup>Ato askafaito nikakani a xanīfofo āa ranā yoinānifo: “¿Afeskakī iskara yoimē kirika kenekī tāpisharayamafixō?

Ranotamakōi iskara noko yoi. ‘Na rafe Jesús fe ipaonifo,’” ikanax yoinānifo.

<sup>14</sup>Nāskaxō ōiaifono nā finimisma mā finiax ato fefotai kafāsaito ōinifo mā sharax. Nāskakē na rafeta afaa chakafafoma ixō atoōnoa afaa yoitiro ma inifo nā finimisma mā shara ōikakī.

<sup>15</sup>Nāskakaxō Pedro yafi Juan nīchinifo ato makinoax fotanōfo. Pedro fe Juan mā kāifainaifono, nā xanīfofo āa ranā yoinānifo iskakani: <sup>16</sup>“¿Na rafe nō afeska faimē? Akka keyokōi Jerusalén anoafāfe mā tāpiafo, na feronāfake rafeta finimisma sharafaito ōitaxakakī. Fato feronāfake fētsakai iskara finimisma sharafatiroma. Iskarakai nō fomātiro ma. <sup>17</sup>Akka iskaratīa nō ato yoinō anā Jesúsnoax mekanōfoma. Nō ato yoinō iskafakī: ‘Mā anā Jesúsnoa yoiaito nō nikakī nō mato omiskōimani,’” ikanax āa ranā yoinānifo. <sup>18</sup>Askaxō ato kenanifo pexe emāitinoa. Ato kenakaxō ato yoinifo: “Anā mā Jesúsnoa afaa yoikī.”

<sup>19</sup>Ato askafaifāfe nikakī Pedro feta Juan ato kemani iskafakakī: “¿Akka nō tsoa nikaimē? Mato nō nikasharairaka, askayamakī Nios nō nikairaka. Mā shinākāfe fato sharamākī. <sup>20</sup>Nā nō Jesús ōifafaina keskafakī, nā noko Jesús yoiaito nō nikafafaina keskafakī nō yoipaketiro enetama,” ixō Pedro feta Juan ato yoini.

<sup>21</sup>Ato askafaifono ato yoinifo iskafakakī: “Mā anā Jesúsnoa yoiaito nikaxō nō mato omiskōimani,” ato fanifo xanīfo tiito. Ato askafakaxō ato nīchinifo yora fetsafāfemāi ato ōiaifono. A xanīfo tiito ato koshapaiifikakī ato koshanifoma yorafoki mesekakī. Akka a yorafāfe, “Epa Nios sharakōira,” fanifo Pedro feta Juanmāi Niosxō ato sharafaino. <sup>22</sup>A finimisma nāskara kāini ini mā cuarenta xinia akano Pedro feta Juan sharafanifo Niospa Yōshi Sharaōxō.

#### **Jesús Ifofaafāfe Nios kīfinifo mitsisipakōi ixikakī**

<sup>23</sup>Nāskata a xanīfofofāfe ato nīchiafono Pedro fe Juan fonifo mā ichanāxō a ato fe rafeafo ato yoixikakī, a ato Nios kīfixomis xanīfofo feta anifofofāfe ato yoiāfo keskara. <sup>24</sup>Ato askafakī yoiāfono nikakaxō a Jesús Ifofamisfāfe Nios kīfinifo iskafakakī: “Epa Niosi, mī nōko Ifo finakōiaki. Mī keyokōi onifani. Nai yafi mai mī onifani. Fākafāri mī onifani. Nai mēranoari mī onifani. Nāmānoafori mī onifani, fākafā mēranoafori mī onifani, afama mīshtifo. <sup>25-26</sup>Akka nā mia yonoxomis nōko xini David mī Yōshi Sharapa mī shināmani mīōxō ato yoini iskafakī:

¿Afeskai na yorafo Nioski ōitifishkikanimē? Keyokōichi yorafāfe āa shinākani Nios potapaikakī. Askafikaxō potatirofoma. Āto xanīfo tiitori ano fisti ichanāxō nōko Ifo Nios noikaspaxikani potapaikakī. Askatari a Niospa noko nīchioxiai Cristori noikaspaxikani. Aa askara shinākakī, ixō David kirika keneni mīōxō yoikōikī.

<sup>27</sup>“Iskaratīa nāskakōi Herodes fe Poncio Pilato yorafetsafo fe ichanātafo, israelifori ato fe ikitāfo mī Fake Cristo

Sharafinakōia ifixō mī nīchifinino chakafakani. <sup>28</sup>Nā mī yoiyoni keskafakī mā nāskakōi faitafo a inōpokoai mī yoini keskafakī. <sup>29</sup>Epa Niosi, noko nikāfe mīoxō noko noimati fakani kiki. Nāskakē noko mesemayamafe nō mia yonoxosharamiskī. Nāskakē atoki mesetama mī meka shara nō ato ranotamakōi yoinō mitsisipakōi noko imafe. <sup>30</sup>Epa Niosi, mī sharaōxō a isinī ikaifo ato sharafafe, afama mīstiffo ato ōimayanā a mia yonoxomis Jesucristo aneōxō,” ixō Epa Nios kīfinifo.

<sup>31</sup>Mā askafakakī kīfikī xateifono nā ichanāfo anoax mai naya naya ini. Nāskaino Niospa Yōshi Shara āto mēra naneaino ranotamakōi Niospa meka shara yoinifo.

#### Nā afafo keyokōi atonā ini

<sup>32</sup>Jesús Ifofaafāfe nānori fistis shinānifo āto ōitinī. Nāskakanax na afafo nōkonā fistis ixō tsōa shinānima. Askakimaroko keyokōi atonā ini. <sup>33</sup>A Jesúsnoa yoimisfāfe, “Nōko Ifo Jesús noko nāxofiax mā anā otoni,” ixō ato yoinifo Niospa Yōshi Sharapa ato shināmanaino. Nāskakē keyokōi nā chanīmara faafo Epa Niospa ato shināmasharaino inimakōinifo. <sup>34-35</sup>A Jesús Ifofaafāfe atirito āto tarefoya āto pexefo ato minikaxō kori fikaxō nā Jesúsnoa yoimisfo ato inānifo afāferi a afaamaisfo ato inānōfo tsōa afaa yopayamanō. <sup>36</sup>Akka José Levī āfe fena ini. Chipre anoax fakea ini. Nāskakē a Jesúsnoa yoimisfāfe āa anenifo iskafakakī: “Yora Inimamamis” fanifo. Akka āfe ane kaiyakōi Bernabé ini. <sup>37</sup>Nā feronāfake tareya ini. Nāato āfe tare ato minixō kori fixō a Jesúsnoa ato yoimisfo ināni a afaamaisfo ato inānōfo.

#### Āfe āfi feta Ananías ato feparapaini

**5** <sup>1</sup>Akka feronāfake fetsa āfe ane Ananías ini. Āfe āfini ane Safira ini. Nāato āfe tare ato minini kori fixii. <sup>2</sup>Nā

feronāfake āfe āfi feta shinākaxō ranāri kori finifo. Ranāri a Jesúsnoa ato yoimisfo inānifo keyokōi mā noko ināfo ixō shinānōfo.

<sup>3</sup>Nāskaito Pedro yoini iskafakī: “Ananías, ĵafeskai mī mēra Satanás naneamē mī Niospa Yōshi Shara feparapainō ranāri mā mī kori fifiaxō mī tareōxō? <sup>4</sup>Akka, ĵtaeyoi mī tare iyoamamē? Akka mā mī ato minia, akka, ĵna kori mīnāmamē? Nāskakē nā mī apaiyai keskafatiro. Akka atiri mekepaikī mī noko yoia shara ikerana. Askatamaroko mī noko fomāpai. Mīkai noko pāraima, akka Nios mī pārapai,” ixō Pedro yoini.

<sup>5</sup>Askafafāfe nikai Ananías koshikōi nani. Askaito nikakani yorafā rasi ratei fetsenifo. <sup>6</sup>Nāskakē naetapafo fēkaxō Ananías rakonifo mā nakē. Nāskafakāta maifaifokakī iyonifo.

<sup>7</sup>Mā askai samarakano āfe āfiri ikitoshini, afaa tāpīamax. <sup>8</sup>Nokotoshiaito Pedro yōkani iskafakī: “Ea yoipo mā tare minixō afe tii mā kori fiamāki,” ixō Pedro yōkani. Kemani a kēroma iskafakī: “Nā noko inā tii nō mato inā,” faito, <sup>9</sup>Pedro yoikī iskafani: “ĵAfeskalī mī fene feta mā shināxō nōko Ifāfe āfe Yōshi Shara mā feparapaimē? Mā mī fene nakē maifatakani a pexe kachiori fekani. Ōipo, iskaratīari mia iyoi fokani,” ixō Pedro yoini.

<sup>10</sup>Askafaito nikai Safira koshikōi nātani. Pedro nia nāmā pakani. Naetapa tiito mā fene maifatakani ikiiferakakī ōiafo mā āfe āfiri naa fichitoshinifo. Ari ififainifo maifaifokakī, fene ketaxamei. <sup>11</sup>Askaito nikakani a Jesús Ifofamaisfo ratenifo. Yora fetsafori askanifo nikakani akairi ratei fetsenifo.

#### Iskarafokai tsōa ōiyomisma inifo

<sup>12</sup>Tsōa atiroma keskafakī nā Jesúsnoa yoimisfoōxō afama mīstiffo fanifo yorafāfe ōinōfo. Nāskakanax keyokōi ichanānifo pexe kene āfe ane Salomón



anoax. <sup>13</sup>Atiri a Nios Ifofaafooma a Nios Ifofaafo fe ato fe rafenifoma. Akka ato askafafiaifono yorafāfe, “Na Nios Ifofaafo isharakōiafo,” ato fanifo. <sup>14</sup>Ato askaifaifono yorafāfe nōko Ifo nikakōinifo, feronāfakefo feta kērofāfe. Nāskax ichapakōi inifo. <sup>15</sup>Nāskakata a isinī ikaifo xafakīa ato kāimanifo āto rakatiki ato ratakaxō fāi kesemē, “Pedro āfe yōra ato fakish faafōfānaino sharatirofora,” ikaxō. <sup>16</sup>Nāskakata a chaima ikafori yora kaya Jerusalén ano fonifo. A isinī ikaifo ato efeyanā a niafaka chakata ato mēra nanexō ato fekaxtefaifori ato efenifo. Nāfo a Jesúsnoa ato yoimisfāfe ato sharafapanifo.

#### A Jesúsnoa ato yoimisfo ato omiskōimakōinifo

<sup>17</sup>A Nios ato kīfixomis xanīfo fe saduceofo afe ikanax ōitifishkinifo, afeskakī noko nikakanimamē ikanax. <sup>18</sup>Nāskakaxō a Jesúsnoa ato yoimisfo ato achikaxō karaxa mēra ato ikimanifo. <sup>19</sup>Akka Niospa āfe ājiri fakishi oxō karaxa āfe fepoti fepexō ato kāimani iskafakī ato yoiyanā: <sup>20</sup>“Nonoax kāifaikaxō a Nios kīfiti pexefā mēraxō ato yoitakāfe afeskaxō nōko Ifo Jesús ato ikitiromākī,” ato fani. <sup>21</sup>Nā ājirinī ato yoiatio nikafo keskakani penakaiama Nios kīfiti pexefā mēra ikifainifo, anoxō ato yoixikakī.

Nāskaifono a ato Nios kīfixomis xanīfāfe, a afe ikafoya israeli xanīfofo ato kenani, ano fistiax ichanāi fenōfo xanīfo finakōia anoax, anoxō a Jesúsnoa yoimisfo ato ifitanōfo ato fe ichanāi fenōfo. <sup>22</sup>Mā ato nīchiafono a ato kexemisfo fokaxō ōiafo a karaxa mēra tsoa inima. Nāskakē anā ato yoifekani fenifo. <sup>23</sup>Iskafakī ato yoinifo: “Kaxō nō ōia karaxa fetaxikōina nō fichitoshia, sorarofāfe kexekōiafono kāiti ano. Akka

a mēra ikikaixō nō ōia ano tsoa ikama,” ato faifono, <sup>24</sup>nikakani a Nios kīfiti pexefā kexemisfāfe a ato xanīfofo fe, a ato Nios kīfixomisfo xanīfokōifo āa ranā yoinānifo: “iAira! ĩAfeskak tsekeafomē?” ikanax ratenifo.

<sup>25</sup>Askaifono feronāfake fetsa atoki oxō ato yoini iskafakī: “Nikakapo a mā ato karaxa mēra ikimanita feronāfake rafeta, a Nios kīfiti pexefā mēraxō mā ato yoikani,” ato faino, <sup>26</sup>a ato kexemisfāfe āto xanīfo āfe inafō fe kani ato ifikai. Akka mā fokaxō ato efenifo. Nāskaxō ato afeska fanifoma yorafoki mesekakī tokirinī noko tsakatirofora ikaxō.

<sup>27</sup>Mā fokaxō ato iyonifo a xanīfo finakōia ano. Nānoxō a ato Nios kīfixomis xanīfāfe ato yoini iskafakī: <sup>28</sup>“Mā nō mato yoita, ‘Anā ato Jesúsnoa yoiyamakāfe,’ nō mato feita, akka, ĩafeskakī Jesúsnoa mā ato yoirifaimē? Jerusalén anoafō mā ato yoiki mā mā ato tāpimakōia. Nāskaxō mā noko pārapai nafāfe Jesús reteitafora mā noko fapai, noko chakafapaikī.”

<sup>29</sup>Ato askaifaifono Pedro a afe rafeafo feta ato kemani: “Akka nōfi Nios nikaikai. Yorafokai nō nikapaima. <sup>30</sup>Nōko xinifāfe āto Niospa Jesús otoaita, mā mā retelitano ifi cruz ikaki mastaxō. <sup>31</sup>Nāskaxō Niospa Jesús a keskara xanīfofinakōi imani yorafo ato ifixō ato ikikōipakexanō. Nāskakē israelifāfe keyokōichi Nios chanīmara fanōfo, a afara chakafamisfono āto chaka ato soaxonō. <sup>32</sup>Chanīma mā nō ōimis, askatari Niospa Yōshi Sharapa mā tāpia. Akka a nikaifo Niospa āfe Yōshi Shara ato mēra nanea,” Pedro ato fani.

<sup>33</sup>Ato askafaito nikakakī akiki ōitifishkiyanā ato retepainifo. <sup>34</sup>Akka nā xanīfofo fe fariseo āfe ane Gamaliel ato fe ini. Nāato a Moisés yoikī kirika keneni

keskara ato tãpimamis ini. Yorafãfe aõnoa yoisharakõimisfo. Nãato niinãkafã ato yoini iskafakĩ: “Xafakĩa ato kãimayokãfe,” ato fani. <sup>35</sup>Nãskaxõ ato kãimaxõ a xanifo fetsafo yoini: “Efe yorafãfe israelifãfe, ea nikakapo ã mato yoinõ. Mãfi na feronãfake rafe retepaikã, ¿afeskaito mã ato retepaimẽ? Shinãsharakãfe. Ato retepaikãmã,” ato fani. <sup>36</sup>Nãskata anã ato yoini: “Shinãkapo, ao feronãfake Teudas xanifo iyonĩ. Xanifo finakõia ipaiyaito cuatro cientos yorafãfe chĩfãfainifo. Akka nã mã yora fetsafãfe retenifo. Mã reteafono ãfe inafa paxkanãĩ fetsenifo. Nãskakanax ariax keyonifo. <sup>37</sup>Askatari chipo ãto anefo kenekakĩ censo akaifono, Judas fetsa. Galilea anoa ini. Xanifo ipaikĩ ato yoini yorafãfe chĩfãfainõfo. Askafãfiaino nãri retenifo. Nãskakẽ ãfe inafori paxkanãĩ fetsenifo. <sup>38</sup>Nãskakẽ ã mato yoi na feronãfake rafe ato enekãfe ato afeska fakãmã. Akka a Niospa shinãĩ anori ato yoyimakakĩ, ãa ato yoikakĩ kaxpa ato yoitirofo. Nãskakanax keyotirofo. <sup>39</sup>Akka Nios ato fe ikano mã ato afeska fatiroma. Mãroko kexemesharakãfe ato chakafayanã Niosri mã chakafatiroki,” ixõ Gamaliel ato yoiãito nikanifo.

<sup>40</sup>Ato askafaito nikakakĩ, a Jesúsnoa yoimisfo ato kenakaxõ ato koshakata, “Anã Jesúsxõ mã afaa yoiki,” ato fakaxõ ato nĩchinifo. <sup>41</sup>Nãskakẽ a Niosnoa yoimisfo xanifofo anoax tsekekani inimakõinifo, Niosnoaxmãĩ omiskõikanax Jesúsnoa meka shara ato yoikani. <sup>42</sup>Nãskakẽ pena tii nõko Ifo Cristo Jesúsnoa meka shara ato yoinifo. A Nios kĩftĩ pexefã anoxõ ato yoita pexefo anoxori ato yoiofãsafanifo.

**Jesúsxõ tãpimisfãfe docefãfe feronãfake fetsafo siete ato ifinifo ato feta yononõfo**

**6** <sup>1</sup>Nãskaifono a Jesús Ifofaifo ichapakõĩ inifo. Akka fetsafo a griego mekapa ikaifãfe, hebreofo ato

mekafakakĩ taefanifo ato iskafakakĩ: “¿Afeskakĩ nõko kaifo a fenemaisfo a piaifo mã ato inãsharaimamẽ? Akka mãto kaifo fisti mã ato inãĩ,” ikaxõ ato mekafanifo. <sup>2</sup>Ato askafãifãfe nikakata a Jesúsxõ yoimisfãfe nã docefãfe a Jesús Ifofamisfo ato ichanãfakaxõ ato yoinifo iskafakakĩ: “Nõ mato Niospa meka yoiki nõ xatetiroma a ma piã mato paxkaxokiki. Akka pena tii nõ mato Niospa meka yoifãfãni,” ato fanifo. <sup>3</sup>“Efe yora mĩsttichi, feronãfakefo siete fenakãfe a mã piã mato inãsharanõfo. Mã mã tãpiakĩ fatofomãkĩ Niospa Yõshi Shara fe rafeafo. Nãfo nõ ato yonomanõ a mã piã mato inãsharanõfo. <sup>4</sup>Akka nõ pena tii Epa Nios kĩfifãfãnikai, ãfe meka sharari yoianã,” ixõ ato yoinifo.

<sup>5</sup>Ato askafãifono nikakani keyokõĩ inimanifo. Nãskakata Esteban ifinifo, nãato Nios chanĩmara fakõina ini, ãfe Yõshi Shara a mẽra naneano. Feliperi ifinifo, Prócorori ifinifo, Nicanori ifinifo, Timónri ifinifo, Parmenasri ifinifo, Nicolásri ifinifo. Nã Nicolás Antioquía anoa ini. Judeofãfe Nios Ifofaifo keskafakĩ Nicolás Nios shinãmis ini. <sup>6</sup>Ato askafakãta a ato Jesúsnoa yoimisfo ano ato iyonifo. Anoxõ ato Nios kĩfixoyanã ato mãmãnifo.

<sup>7</sup>A Jesúsxõ yoimisfãfe Niospa meka ato yoiaifono atoõxõ yorafãfe chanĩmara fanifo, Jerusalén anoxõ. Askatari judeofãfe a ato Nios kĩfixomisfãferi akairi Jesús Ifofanifo. “Jesús Niospa Fakekõira,” ixõ chanĩmara fanifo.

#### **Esteban achinifo**

<sup>8</sup>Esteban Jesús chanĩmara fakõina ini. Niospa ãfe kerex shara a mẽra naneano akiki inimakõini. Nãskakẽ aõxõ afama mĩsttifofakĩ ato õimani. <sup>9</sup>Akka judeofo fetsafo nã ichanãti pexe mẽranoax ichanãpaonifo. Nã ichanãti pexe

anenifo: “Anã Ato Inafoma,” fakakī. Nãfo Cirene anoafo ikaino Alejandría anoafo ikaino Cilicia anoafo ikaino fetsafori Asia anoafori nãfo ichanãkanax Esteban fe feratenãnifo. <sup>10</sup>Meka finõmapaifiaifono Niospa ãfe Yõshi Sharapa Esteban ãfe õiti mēra shinãmani. Shinãsharakõita ato yoini. Ato askafaito tsõa Esteban kemanima.

<sup>11</sup>Ato askafaito nikakakī akiki õitifishkiyanã yora fetsafo ato kori inãnifo ato iskafayanã: “Nõ mato kori inãnõ Esteban mã pāratakãfe iskafakī: ‘Na Esteban Moisés yoini keskara chakafaito nõ nika, Niosri chakafayanã,’ ixõ ato yoitakãfe,” ato fanifo. <sup>12</sup>Mã fokaxõ ato yoikī askafaifono, yorafo õitifishkikani mekai fetsenifo, a judeofãfe ãto xanifo fe a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tãpimamisfori askanifo. Nãskakaxõ Esteban achikaxõ xanifokõi ano iyonifo. <sup>13</sup>Mã iyokaxõ ãa pãranifo ãa chanī fetsekakī iskafakakī: “Na feronãfãke nõko Nios kīfiti pexefã mēxotaima chakafai, askatari a Moisés yoini keskara chakafai. <sup>14</sup>Nãskatari, ‘Nã Jesús Nazarete anoato nã Nios kīfiti pexefã pãoxii kiki,’ ikaito nõ nikamis. Nãskatari, ‘A Moisés yoini keskara ã fetsafaxii,’ ikaito nõ nikamis,” fanifo ãa pãrakakī.

<sup>15</sup>Askafaifono xanifofo feta a ano tsaoafãfe õiafo Esteban ãfe femãnã nã ãjirinī femãnã keskarakõi õinifo.

#### Esteban ato kemasharakõini

**7** <sup>1</sup>A judeofo Nios kīfixomis xanifo finakõiato Esteban yõkani: “¿Chanīmamakī a mĩõnoa yoiãifo keskara?”

<sup>2</sup>Askafaito nikakī Esteban kemani iskafakī: “Efe yora mīshtichi, ea nikakapo. Nõko Nios fãsi sharakõixõ afetiama nõko xini Abraham yoini, Mesopotamia ano iyoano, Harán mai

ano kayoamano. <sup>3</sup>Iskafakī yoini: ‘Na mai anoax tsekekaini katãfe, mefe yorafoya ato õifaini. Nã mã kai ano ã mia ispaikai,’ ixõ Niospa Abraham yoini. <sup>4</sup>Nãskakē Abraham Caldea anoax tsekekaini kani, Harán ano ikikai. Mã anoax ãfe apa naano Niospa Abraham efeni na mai ano, na iskaratīa nõ ika ano. <sup>5</sup>Akka Niospa afaa pishta inãyonima. Mairi fena inãnima. Akka iskafakī yoini: ‘Ë mia na mai inãxii,’ ixõ yoiyoni. ‘Akka mã mã nanino mã fenafo ã ato inãxii,’ ixõ Niospa Abraham yoiyoni ãfe ãfi feta fake akamano. <sup>6</sup>Askata Niospa anã yoini iskafakī: ‘Mĩ fenafo yora fetsa keskarakanax mai fetsa ano iyonõfo. Nãnoax ãto yonomati keskarakanax omiskõikõiyonõfo cuatrocientos xinia akani.’ <sup>7</sup>Nãskata anã yoini iskafakī: ‘Ë na yorafo omiskõimani, nã ato yonomakī omiskõimanaifo. Ë ato askafaino anoax mã fenafo tsekefaixikani. Mã anoax fokaxõ nã Canaán mai anoxõ ea nikasharakõixikani,’ ixõ Epa Niospa Abraham yoini. <sup>8</sup>Niospa afetiama Abraham yoini: ‘Mĩ fake feronãfake mã foshki repa xatetiro,’ ixõ yoiyoni. Nãskakē Abraham ãfe fake Isaaca mã ocho nia ikano foshki repa xateni. Nãskarifakī Isaaca ãfe fake Jacobori askafani. Nãskarifakī Jacobo ãfe fakefo ato foshki repa xatepakeni.

<sup>9</sup>“Jacobó ãfe fakefo nõko xinifo ipaonifo, nãfãfe ãto exto José õikaspapaonifo. Nãskakaxõ Egipto anoax foaifono yora fetsafo ato inãnifo aõxõ kori fixikakī nãfãfe Egipto ari iyotanõfo. Askafafiaifono Epa Niospa José potanima. <sup>10</sup>José omiskõiaito Epa Niospa ifini. Nãskaxõ shinãsharamani. Nãskakē Egipto anoxõ ato xanifokõichi José noisharakõini. Nãskaxõ xanifãfe José xanifo imani, Egipto anoxõ ãfe pexe anoax xanifokõi inõ.

<sup>11</sup>“Nāskakē Ejipto anoafō fe Canaán anoax fonāiki finakōinifo omiskōiyanā. Nāskakē nōko xinifāfe afaa pinifoma. <sup>12</sup>Akka Jacobo nikani Egipto anoafō a piaifō ichapakē. Nāskakē nāri āfe fakefō nīchini a piaifō fitanōfo, nā nōko xinifō. Ari fokatsaxakakīma foitaenifo. <sup>13</sup>Nāskakata afianā fonifo. Mā anā foafono José āfe ochifo tāpimani. Nāskakē nā xanīfo Faraón tāpini José āfe kaifo. <sup>14</sup>Nāskata chipo José apa kenamani Egipto ano onō āfe fakefō fe. Nā yorafo setenta y cinco inifo Egipto ano ikifeaifo. <sup>15</sup>Nāskakē Jacobo kani Egipto ano ikikai. Nānoax Jacobo nani, nānoaxri nōko xinifori nāpanifo. <sup>16</sup>Nāskakē Jacobo āfe xaofō Siquem ano fonifo maifaifokakī. Nā mai nōko xini Abraham afetiama fini, feronāfake āfe ane Hamor minini. Nā mai kini mēra nōko xinifō maifanifo. <sup>17</sup>“Akka mā anoax chaima tsekeafono nā Epa Niospa Abraham yoiyoni keskai, mā Egipto anoax kaikanax fakefō ichapakōi kainifo. <sup>18</sup>Nāskatari Egipto anoax nā xanīfo fetsa finakōiato José ōimisma ini. <sup>19</sup>Nā xanifāfe nōko kaifofo ato pārapaoni. Nāskaxō nōko xinifō ato omiskōimapaoni. Ato pāraxō āto fakefō ato potamapaoni nā fake rama kāiyaifo nanōfo. <sup>20</sup>Ato askafaino nānoaxri Moisés fakeni. Akiki Epa Nios inimakōini. Nānoxō apa feta āfe afa ato pexe anoxō kexesharapaoni. Tres oxe anifo kexekakī. <sup>21</sup>Mā tres oxe akano apa feta āfa fētamā fepoxō faka ketokonō ratanifo. Nānoa Faraón fake xomayato fichixō ifini āfe fake keskarakōi inō. <sup>22</sup>Nāskakē Moisés nā Egipto anoxō tāpiafo keskarari tāpikōini. Mā yosixō yoikī tāpisharakōia ini a xanifāfe yoitiro keskafakī. <sup>23</sup>“Mā cuarenta xinia axō Moisés āfe kaifo israelifo ōikai kani. <sup>24</sup>Akka mā kaxō ōia Egipto anoato āfe kaifo

koshaito ōini. Askafaito ōikī timamapaikī, Moisés Egipto anoafō feronāfake koshakī reteni. <sup>25</sup>Askafata Moisés shināni: ‘Ēfe kaifāfe tāpikani eōxō Niospa ato ifipai,’ ixō shināni. Akka tsōa tāpinima. <sup>26</sup>Nāskata pena fetsa Moisés āfe kaifo ari kaxō ōia āfe kaifo raferi setenāifāfe ōitoshini. Nāskaxō ato raefapaita ato yoini iskafakī: ‘Nā yora fistifiax ōfesakai mā setenāimē?’ <sup>27</sup>Ato askafaino a fetsa seteai Moiséski ōiti fishkiyanā yoini iskafakī: ‘¿Tsōa mia xanīfo imamē mī noko ikinō?’ <sup>28</sup>¿Akka mī ea retepaimē nā Egipto anoafō mī retefaiyamea keskafakī?’ ixō yoini akiki ōiti fishkiyanā. <sup>29</sup>Askafaito nikai Moisés onekaini Madián mai ari kani. Nāri ipaoni yora fetsa keskarax. Nāriax āfiyaxō fake feronāfake rafe ani.

<sup>30</sup>“Nārixō Moisés mā cuarenta xinia akano, tsōa istoma machi Sinai chaima akiki ājiri nokoni, oa fanafō koai keskara mēranoax. <sup>31</sup>Askaito nikai Moisés rateyanā namakē ōia fani. Nāskakē akiki chaimashta kaxō ōipaikī nika a mēranoax Nios mekaito nikani iskafakī yoiaito, <sup>32</sup>‘Ēfi mī xinifāfe ato Nioski. Abraham ikaino Isaaca ikaino Jacobo ikaino ēfi āto Nioskōikī,’ ixō Niospa yoiaito nikai Moisés rateyanā choani. Nāskakē anā ari naisnima. <sup>33</sup>Nāskaito Epa Niospa yoini iskafakī: ‘Mī zapato pekafe, nā mī nia ano sharakōikī. <sup>34</sup>Efe yorafo mē ōia omiskōiaifāfe Egipto anoax. Mē ato nika tetosikaifāfe. Nāskax ē fotoa ato ifiyoi. Nāskakē iskaratīa Egipto ano ē mia nīchi,’ Niospa Moisés fani.

<sup>35</sup>“Āfe kaifāfe noikaspakakī iskafafianifono: ‘¿Tsōa mia yoiāmē mī nōko xanīfo inō noko ikixikī?’ ixō yoifinifono. Akka Epa Niospa xanīfo imaxō nīchini āfe kaifo ifitanō, āfe ājiriōxō. <sup>36</sup>Mā Moisés kaxō Egipto anoafō

nōko xinifo ifini. Mā ato ifitani oxō Moisés afama mīshti fani tsōa atiroma keskara fakī. Nā mai anoxō cuarenta xinia ani. Nā iamāfānē āfe ane Ōshi anoax tsōa istoma ipaonifo. <sup>37</sup>Moisés āfe kaifo israelifo yoikī iskafani: ‘Niospa fatora fetsa ea keskara mato ano nīchixii kiki. Nikasharakāfe,’ ato fani. <sup>38</sup>Nā Moisés judeofo fe tsōa istoma ano ipaoni. Nānoax ājiri fe mekani machi Sinai anoax, nā ājirinī yoia keskafakī nōko xinifo yoini. Nā Moisés a noko īkipakexatiro Niospa meka shara fini, nā meka sharapa noko īkipakexatiro ixō ato yoini.

<sup>39</sup>“Akka nōko xinifāfe nikakaspayanā chakafanifo. Nāskakanax afianē Egipto ano fepainifo. <sup>40</sup>Nāskakaxō Aarón yoinifo iskafakakī: ‘Noko nios faxōfe noko īkinō. Fakira Moisés kaaki nō tāpiamaki, Egipto anoa noko efefiitaxakī.’ <sup>41</sup>Nāskafaiifāfe Aarón ato fakka fake keskara oro ato onifaxoni. Mā ato onifaxōano yoinā retexō ināyanā akiki inimayanā fista axonifo. ‘Aicho, nōko nios fasi sharakōi,’ fanifo āa onifakaxō. <sup>42</sup>Nāskakē Nios ato makinoax paxkani iskafakī ato yoiyanā: ‘Na fishifo nai mēranoafo nōko niosra mā fatiro,’ ato fani. Akka nā Niosnoa yoimisfāfe, nānorikōi kirikaki kenenifo iskafakī:

Israelifāfe tsōa istomaxō mā mā cuarenta xinia afiaxō mā kai yoinā retexō mā ea ināpaonima, <sup>43</sup>Askatamaroko mā mā afara fetsa onifaxō, ‘Nā nōko niosra,’ ixō Moloc mā iyafofāsafamis. Askata māto nios Refān āfe fishifori mā noimis. Na nōko niosra ixō mā afara onifanixakī, akiki mā inima kakāini. Nāskakē ē māto na tsōa istoma anoa ē mato chai nīchi, Babilonia finōfāi, Niospa ato fani.

<sup>44</sup>“Nāskakē nōko xinifāfe tsōa istomaxō nā Moisés Niospa yoini

keskafākī pexe fakanax ipaonifo. Nā Niospa Moisés yoini iskafakī: ‘Karpa pexe fafe nā ē mia ōimana keskara fakī,’ ixō yoini. <sup>45</sup>Nāskakē mā xini ichapa finōta nōko xinifāfe nā karpa pexe finifo. Akka mā Josué xanifoxō ato iyoni yora fetsafo potaxō ato mai fīaifonōfo. Niospa ato axōfaino ato mai fīanifo. Mā askapakeafono Davidri chipo xanifoni. <sup>46</sup>Xanifo Davidki Nios fāsi inimakōini. Nāskakē David Nios yoini iskafakī: ‘Epa Niosi, ē pexe efapa shara mia faxopai ano Jacobo āfe fenafo inō,’ ixō yoini. <sup>47</sup>Askafakī yoifixō axonima, āfe fake Salomón Epa Nios pexe faxoni. <sup>48</sup>Akka yorafāfe pexe faxōfiafono nā Nios finakōia a pexe mēra itiroma. Niospa keyokōi īkinā ixō a Niosnoa yoimisto kirika keneni iskafakī:

<sup>49</sup>“E nai mēra ika. Nārixō na mai anoafo ē onifani tii keyokōi ē īkinā. Akka, ĩafeskakī mā ea pexe faxotiromē a fisti mēra ē inō faki kafāsaxikima? <sup>50</sup>Akka, ĩē afama mīshti onifanimamē?

ixō Niospa ato yoini.

<sup>51</sup>“Akka māfi māto xinifo keskarakī. Mā nikayospakōifo Epa Niospa meka mā nikakaspakōimis, chanīmarakai mā famisma. Niospa Yōshi Sharapa mato yoimis mā nikakōimisma. <sup>52</sup>Nāskaxō māto xinifāfe a Niospa meka ato yoimisfo ato omiskōimapaonifo. Nāfāferi retenifo, ‘A sharafinakōia nokoki fotoxii kiki,’ ixō aōnoa yoinifo. Akka nā sharafinakōia mā nokokī oano, mā achixō ato retemayamea. <sup>53</sup>Niospa ājirifoōxō Moisés Niospa meka shara mato yoifimiso mā nikakaspamis,” ixō Esteban ato yoini.

#### Esteban retenifo

<sup>54</sup>Esteban ato yoikī askafaito nikakani judeofāfe Esteban noikaspakani, akiki ōitifishkikī finakōinifo. <sup>55</sup>Askafiaifono Esteban shināchakanima māmāi Niospa

ãfe Yōshi Shara ãfe òiti mēra naneano. Askata nai ari foisnīfofākī òia Niospa ãfe shara chaxasharakōiaito òini, Jesús Apa fe ketaxamei nikē. <sup>56</sup>Nāskaxō ato yoini iskafakī: “iŌikapo! Mā nai fepekemea ē òikai Jesucristo Apa ketaxamei niakī,” ixō Esteban ato yoini.

<sup>57</sup>Ato askafaito nikakaspakōikakī fāsikōi fiisiyanā paopomenifo. Nāskakaxō noikaspayanā akiki fareke ferakaxō, <sup>58</sup>mā achikaxō pexe rasi pasotai iyokaxō nā Esteban yōaitafāfe feronāfake naetapa ãfe ane Saulo rapati inānifo ato kexexonō. Nāskakaxō chipo Esteban tokirinī tsakaketsanifo.

<sup>59</sup>Nāskafakī tokirinī tsakaketsaifono Esteban Epa Nios kifini iskafakī: “Ifo Jesús, ēfe fēro mēsho ifife,” ixō yoini. <sup>60</sup>Nāskata ratokonō mai chachipakefofā, fāsikōi fiisini. Iskafakī yoini: “Ifo, ea chakafakani kiki ato raefāfe,” ixō yoiax nani.

#### A Jesús Ifofaafu Saulo ato omiskōimani

**8** <sup>1</sup>Mā Esteban reteafono Saulo inimayanā: “Mā mā akakōikī,” ato fani. Nāskata afia penata nā Jesús Ifofamisfo ato omiskōimakī finakōinifo Jerusalén anoxō. Akka Jesúsxō tāpimisfo ichonifoma, Jerusalén ano nētenifo. Akka nā ato omiskōimanaifo ichokanax paxkanāi fetsenifo. Ranāri Judea mai ari foaifono, ranāri Samāria ari fonifo. <sup>2</sup>Atiri yorafāfe a Nios Ifofamisfāfe Esteban maifakani oiai finakōinifo aō noikani. <sup>3</sup>Akka nā Saulo Jesús Ifofamisfo ato omiskōimani pexefo tiī mēra ikikafākakāini ato achixō karaxa mēra ato ikimaxiki, kērofoya feronāfakefo.

#### Niospa meka sharaōnoa Samāria ano ato yoinifo

<sup>4</sup>Akka nā Jerusalén anoax ichoafāfe Jesucristoōnoa meka shara ato

yoihofāsafanifo nā foaifo arixō. <sup>5</sup>Felipe pexe rasi Samāria ano kani, anoxō Cristoōnoa ato yoikai. <sup>6</sup>Ato yoiato nikakani yorafo ichanākaxō Felipe nikakōinifo. Askatari Niospa Yōshi Sharaōxō tsōa atiroma keskafakī Felipe afama mīshtifo faito òinifo. <sup>7</sup>Askata a niafaka chakafo ato mēra nanea ato makinoa potapakeni. Nāskakē niafaka chakafo ato makinoax tsekei fiisiki fetsenifo. Askatari a finimisfoma sharafata chātofori sharafani. <sup>8</sup>Askafaito òikani a pexe rasi anoafu Felipeki inimakōinifo, ato sharafapaito òikani.

<sup>9</sup>Akka nā Samāria mai anoafu feronāfake ãfe ane Simón ini. Taeyoi yōfe iyopaoni, nāato Samāria anoafu ato pārapaoni: “Ē feronāfake sharafinakoīara,” ixō. <sup>10</sup>Keyokōichi fakefoyxō anifofofāfe nikakōisharanifo iskafakī yoiyanā: “A nā yoimisfo a nato Niosxō afama mīshtifo fai kiki,” ixō yoinifo.

<sup>11</sup>Nāskakē akiki inimakakī nikakōipaonifo ãfe yōfēoxomāi mā ato pārapakemiskē. <sup>12</sup>Akka askafiaifono Felipe Nios xanīfoōnoa yafi Jesucristoōnoa meka shara ato yoiato nikakakī chanīmara fakōinifo. Nāskakē chanīmara faifāfe Felipe faka mēra ato ikimapakeni maotisafakī āto chaka xatenōfo. Feronāfakefoya kērofoya ato faka mēra ikimapakeni. <sup>13</sup>Askatari a Simón yōfe ifiakatsaxakī atori Jesús chanīmara faxō Ifofani. Askafaito òikī aari Felipe maotisafani. Nāskax nā Simón Felipe afe kapaoni. Akka Felipe tsōa atiroma keskafakī Niosxō afafo sharafaito òikī yoini iskafakī: “Aira. ¿Afeskaxō iskafaimē?” ixō Simón yoini.

<sup>14</sup>Nāskaifono a Jesús fe rafemisfāfe Jerusalén anoxō nikanifo Samāria anoxō yorafāfe Niosnoa meka shara chanīmara faifāfe. Nāskakē Pedro yafi Juan nīchinifo, Samāria ari fotanōfo. <sup>15</sup>Mā

Samāria ano nokokaxō a Nios Ifoafafo ato Nios kifixonifo Niospa Yōshi Shara ato mēra nanenō. <sup>16</sup>Ato mēra Epa Niospa Yōshi Shara naneyoamano Jesús aneōnoax maotisanifo. <sup>17</sup>Nāskakē Pedro feta Juan ato māmānifo ato Nios kifixoyanā. Ato askafaifono Niospa Yōshi Shara ato mēra naneni.

<sup>18</sup>Nāskakē Simón ōini Niospa Yōshi Shara ato mēra nanenaito Pedro feta Juan ato Nios kifixoyanā ato māmāifono. Ato askafaifono ōikī Simón ato kori ināpaini. <sup>19</sup>Ato iskafakī yoiyanā: “Eari na kerex shara inākāfe ēri ato māmāpakenō Niospa Yōshi Shara ato mēra nanenō,” ixō Simón ato yoini.

<sup>20</sup>Ato askafaito Pedro kemani: “A na mī koriya mī nai, akka mī shinā korioxō a Niospa noko ināpaiyai keskara nō fitiro. Maa, askarakaima. <sup>21</sup>Mīkai afaa tāpiama na nō Nios yonoxonai keskarakai mī nofeta atiroma. Mia Niospa tāpikōia mī ōiti mēraxokai mī shināsharaima. <sup>22</sup>Nāskakē mī chaka xatefe a mī shināi anori anā shinākima. Nios yōkafe mī kīfaiato mia chaka soaxotiroki. <sup>23</sup>Mē mia ōi mī ōitifishkiki finaito mīmāi chakakōiax,” ixō Pedro yoini.

<sup>24</sup>Askafaito nikakī Simón kemani iskafakī: “Ea Nios kifixōfe, nā mīa yoiyai keskafakī, Niospa ea omiskōimayamanō,” ixō yoini.

<sup>25</sup>Askakāta Pedro feta Juan Samāria anoafō nōko Ifo Jesúsnoa meka shara ato yoitakani Jerusalén ano anā fenifo.

#### **Mā fekakī pexe rasi anoafō Jesúsnoa meka shara ato yoifenifo**

<sup>26</sup>Nāskata Niospa āfe ājirinī Felipe yoini: “Fai fētsa kakīma, na fāi katāfe na fāi Jerusalén yafi Gaza finōfainaki tsōa istoma ari na fai kaaki,” fani.

<sup>27</sup>Askata Felipe fininākafāta kani. Fāi kai feronāfake Etiopía anoaki nokoni.

Nā feronāfake xanīfori ini. Nāato kēro xanīfokōi kori kexexopaoni Etiopía ano. Nāato Jerusalén ano kaxō Epa Nios kifitani. <sup>28</sup>Mā āfe kaifo mēra okī āfe karo mēra tsoaxō kirika anefeni, nā Isaías Niosnoa yoikī keneni. <sup>29</sup>Nāskata Niospa Yōshi Sharapa anā yoini Felipe: “Oa karo ano katāfe,” fani. <sup>30</sup>Mā Felipe akiki kaxō nikani nā feronāfake Etiopía anoato kirika aneaito, nā Isaías keneni. Nāskaxō yōkani: “¿Mā mī tāpiamē a mī aneai?” faito, <sup>31</sup>Etiopía anoato kemani iskafakī: “¿Afesaxō ē tāpitiromē? ¿Tsōa ea tāpimatiromē?” fata nāskaxō nā feronāfake Felipe keneni: “Ēfe karomā naneyofe efe tsoaxiki,” fani. <sup>32</sup>A kirika kenea anekī ōiai iska ini:

Oveja iyokaxō retetirofo keskafakī, ari iyonifo retexikakī. Ovejanā fake achikaxō āfe rani xateafono feroitiroma keskai ari tooxinima. <sup>33</sup>Rāfinī fanifo afaa chakafayamafiakē noikaspa kakī. A xanīfofō aō rafanā inifoma aō rafanā itamaroko retenifo. Akka āfe fenāfāfe nikanakafoma, ixō Isaías keneni ōini.

<sup>34</sup>Nāskata nā xanīfo Etiopía anoato Felipe yōkani: “Ea yoife ē tāpinō na Niospa meka yoimisto yoini afaa ikamākī, fetsaōnoa yoikī kenenimākī askayamakī āa anoi yoimekī kenenimākī,” faito, <sup>35</sup>Felipe yoini iskafakī: “Na mī kirika ōiai Isaías keneni a Jesucristo noko nāxoxiai yoikī keneni,” fani. Nāskafaxō Jesúsnoa meka shara yoipakeni. <sup>36</sup>Nāskakata fāi fokani faka ano nokonifo. Nānoxō a xanīfo Etiopía anoato Felipe yoini: “Na faka ōipo. ¿Na fāka mī ea maotisafatiromamē?” fani.

<sup>37</sup>Askafaito Felipe yoini: “Mī ōiti mēraxō mī chanīmara fakōinaito ē mia atiro,” fani. Askafaito a feronāfake kemani: “Ēje, ē chanīmara fai Jesucristo Niospa Fake,” fani.

<sup>38</sup>Askafaito nikakī Felipe, “Mī karo nētefefe,” fani. Mā karo nētefakata nā

rafe fotopakefōfānifo faka ano. Nānoxō Felipe a feronāfake Etiopía anoa maotisafani. <sup>39</sup>Mā faka anoax feaifono, Niospa Yōshi Sharapa Felipe iyofaino yamarisatani. Nāskakē a feronāfake Etiopía anoato Felipe anā ōinima. <sup>40</sup>Nāskata Felipe mai fetsa, Azoto ano nokoni. Nānoax kakī a pexe rasi anofo Jesúsnoa meka shara ato yoifoikaax, Cesarea ari nokoni.

**Saulo Jesús chanīmara fani  
Damasco ano kakī  
(Hch. 22.6-16; 26.12-18)**

**9** <sup>1</sup>Nāskatari nā Saulo mēxotaima ē mato reteikai ixō ato retepaipaoni a Jesús Ifofaafo. Nāskakē a ato Nios kīfixomisfo āfe xanīfo ano kani. <sup>2</sup>Mā kaxō ato yoini iskafakī: “Ea kirika kenexokāfe ē aya katanō, ichanāti pexefo Damasco ano a Jesús chanīmara faifo ē ato achitanō, feronāfakefoya kērofoya, Jerusalén ano ato iyoxō karaxa mēra ato ikimaxiki,” ixō ato yoini. <sup>3</sup>Akka mā pexe rasi Damasco chaima fāi kaino, nai mēraxō a kemataima chaxatanaino, <sup>4</sup>Saulo pakeni. Pakexō nikani, iskafakī yoiaito: “Saulo, Saulo, ¿afeskakī mī ea omiskōimanimē?” faito nikakī, <sup>5</sup>Saulo kemani: “Ifo, ¿mī tsoamē?” faito kemakī iskafani: “Ēkīa Jesús, a mī ea omiskōimanai. <sup>6</sup>Fininākfā. Pexe rasi ano katāxiki. Anoxō mia yoikani kiki mī afaa afeska faimākai,” fani.

<sup>7</sup>Akka a Saulo fe foaifo ratekōinifo mekaito nikakani. Akka anoa mekaito nikafikakī tsoa ōinifoma. <sup>8</sup>Nāskata Saulo fininākfani. Fininākfāta ōipaikī anā ōinima, mā fēxoa ini. Nāskakē mētsokaxō iyonifo Damasco ano. <sup>9</sup>Nā Damasco ano tres nia ini ōiaxma. Askatari afaa pinima, afaari ayanima.

<sup>10</sup>Akka nā Damasco ano Jesús Ifofaafo fisti ika ini, āfe ane Ananías. Nāato

namakē ōini nōko Ifāfe yoiaito iskafakī: “Ananías,” faito, “Ēkīa, Ifo,” fani.

<sup>11</sup>Askafaito nōko Ifāfe yoini: “Na fai āfe ane ‘Mēstekōi’ ari katāfe. Mā nokoxō Judaspa pexe ano yōkafe nānoa feronāfake Tarso anoa, mī fichikai āfe ane Saulo. Nānoxō Epa Nios kīfi kiki.

<sup>12</sup>Anoxō mia namakē ōiafai kiki, mī mīfi mī māmāito, anā ōisharaxiki,” ixō yoiaito, <sup>13</sup>nikakī Ananías kemani: “Ifo, na feronāfakeōnoa ea yoiaifāfe mē nikamis. Nāato keyokōi Jerusalén anofo chakafaito a mia Ifofaafo.

<sup>14</sup>Akka mā nono oa a ato Nios kīfixomis xanīfofōfāfe nīchiafono. A mia Ifofamisfo ato karaxa mēra nīchixikī mā ato ifiyoa,” faito, <sup>15</sup>anā nōko Ifāfe yoini iskafakī: “Mē na feronāfake katoa eōnoa meka shara ato yoinō mai fetsafo anofoya āto xanīfofoya israelifoya ato yoinō. <sup>16</sup>Nāskakē ē Saulo ōimana eōnoax omiskōifinakōinō,” ixō yoini.

<sup>17</sup>Askafaito nikafaini Ananías kani. Kaax pexe mēra ikitoshita nānoa Saulo fichitoshini. Nāskaxō āfe mīfi māmāni iskafakī yoianā: “Saulo, ēfi mefe yorakī. Nōko Ifo Jesús nā mī fāi oaito mikiki nokoitato, ea nīchia ē mia fero sharafaxonō, askatari Niospa Yōshi Shara mī mēra ē nanenō,” faino, <sup>18</sup>koshikōi Saulo fero mēranoax oa foe pese keskara pakeni. Nāskaxō ōisharakōitani. Nāskakē Ananías maotisafani faka mēra ikimakī. <sup>19</sup>Nāskaxō mā pixō meea āfe yora sharakōi ini, anā āfe yora pachi inima. Nāskakē nā Jesús Ifofaafo fe Damasco ano ato fe oxa ranāyonifo.

**Damasco anoxō Saulo Niosnoa yoini**

<sup>20</sup>Askata Saulo ichanāti pexe mēraxō ato yoikī taefani iskafakī: “Jesús Niospa Fakekōi,” ixō ato yoini. <sup>21</sup>Ato askafaito nikakani ratei fetsetifono. Nāskaxō yoinifō iskafakakī: “Akka, ¿nato Jerusalén



anoxō a Jesús Ifofamisfo ato omiskōimamismamē? Akka, ¿naamamē? Mā nono oa nonoafō ato achiyoi, a Nios kifixomisfāfe āto xanifofo ato iyoxoni axiki.”

<sup>22</sup>Akka taeyoi Saulo ratepishtakī yoiyoni. Nāskaxō feyafani fāsikōi yoikī. Nāskaxō mēstekōi ato yoini Niospa āfe Fake Jesús nokoki nīchini. Nāskakē judeofāfe Damasco anoxō tāpipaiketsanifo. “¿Fato nō chanīmara faimē?” ikaxō, “Jesucristofi Niospa Fakekōikī,” ixō ato yoiatio.

#### **Saulo judeofoki mesei onekaini**

<sup>23</sup>Nāskata mā oxai ichapano, judeofāfe ichanākaxō shinānifo: “¿Afesaxō nō Saulo retetiromē?” ikaxō, <sup>24</sup>akka Saulo tāpini yoiatifono. Pena yafi fakishchāi manaifono pexe rasi kāiti anoxō retepaikakī. <sup>25</sup>Askaito ōikakī a Jesús Ifofamisfāfe Saulo fēta mēra nanexō kene fomākīaxō risfichi fakishi fotomanifo a tsoa niama anori. Mā fotomanafono onekaini.

#### **Saulo Jerusalén ari kani**

<sup>26</sup>Mā Saulo Jerusalén ano nokoax a Jesús Ifofamisfo fe rafepaiyaito, akka keyokōichi omisnifo tāpikaxoma koshikairoko Nios Ifofara ikaxō. <sup>27</sup>Askaito ōikī Bernabé Saulo iyoni Jesús āfe inakōifo ari. Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Na Saulo nōko Ifo ōia fāi kakī, nōko Ifāfe yoiatio. Nāskaxō na Saulo Damasco anoxō ato yoisharapakea, ‘Jesús Niospa Fakekōi,’ ixō ato yoi ranotamakōi,” Bernabé ato fani. <sup>28</sup>Nāskakē Saulo Jerusalén ano ato fe ikax, kafāsapaoni. Nōko Ifo Jesúsnoa ato yoifofāsafapaoni mesetama. <sup>29</sup>Anoxō ato yoiatio judeofāfe griego meka tāpikaxō fochishpamanifo. Nāskakaxō afesaxoma retepainifo. <sup>30</sup>Askafaifono a Jesús Ifofaafāfe mā tāpikaxō Saulo

iyonifo Cesarea ano. Nānoxō Tarso ano nīchinifo.

<sup>31</sup>Nāskakē a Jesús Ifofaafō Judea anoax ita Galilea anoax ita Samāria anoax ita isharakōinifo anā tsōa ato omiskōimanaimano. Anoxō Nios nikasharakōinifo isharakōikaxō Niospa Yōshi Sharapa ato axosharaino. Nāskakē a Nios Ifofaafō ichapakōi inifo.

#### **Pedro Eneas sharafani**

<sup>32</sup>Nāskakē Pedro kafāsani a Nios Ifofaafō ato ōifofāsafai. A Lida ano ikaxō Nios Ifofaafari ato ōikai kani. <sup>33</sup>Nānoa feronāfake āfe ane Eneas fichini. Rakatiani mā ocho xinia aka ini. <sup>34</sup>Fichixō Pedro yoini iskafakī: “Eneas, Jesucristo mia sharafaaki fininākfāta mī oxati itipinīfāfe,” ixō yoiaino, Eneas koshikōi fininākfani. <sup>35</sup>Nāskakē Lida ano ikafāfe, Sarón anoafāferi ōikakī nōko Ifo Jesús chanīmara fanifo.

#### **Mā Dorcas naano Jesúsxō Pedro otofani**

<sup>36</sup>Nāskaifono nā pexe rasi Jope ano kēro Nios Ifofaa ika ini, āfe ane Tabita. Griego meka Dorcas famisfo. Nā kēromā isharakōixō ato axosharakōipaoni ato afara ināsharakōikī. <sup>37</sup>Nāato askafai, Dorcas isinī iki nani. Mā nakē chokakaxō fomākīa māmepainīfōfā pexe kene fetsa ano ratanifo. <sup>38</sup>Akka Jope fe Lida chaima ini. Nā Lida ano Pedro ika ini. Nāno ikē nā Nios Ifofaafāfe tāpikaxō feronāfake rafe nīchinifo, iskafakī yoitanōfo: “Jope anoxō mia kenafō mī koshi kanō,” ixō yoitanōfo.

<sup>39</sup>Askafaifono Pedro ato fe kani. Mā nokoano fomākīa māmepainīfōfānifo a Dorcas raka ano. Anoax a kēro fenemaisfo oiakakī Dorcas nayoxoma ato samafaxomis ispanifo. <sup>40</sup>Askaifāfe ōikī Pedro ato kāimani. Ato kāimata ratokonō mai chachipakefōfā Epa Nios

kīfini. Nāskata a kēro naa ōiyana yoini iskafakī: “Tabita, fininākaḡāḡe,” faino, nā kēromā Pedro feista nāskax tsaoiḡākaḡāni. <sup>41</sup>Nāskata Pedro mētsoxō fininīfoḡāni. Nāskata a Jesús Ifoḡāfoya a kēro ifomafafo ato kenani ato ōimaxiki mā Dorcas anā otoano. <sup>42</sup>Askaito nikanifo a pexe rasi Jope anoafāḡe. Nāskakē ichapakōichi nōko Ifo chanīmara fakōinifo. <sup>43</sup>Mā askafata Pedro Jope pexe rasi ano oxaranāyoni, a Simón anoxō fichi shinā famis ano.

### Pedro fe Cornelio

**10** <sup>1</sup>Nā pexe rasi Cesarea ano feronāḡāḡe āḡe ane Cornelio ini. Sorarofāḡe āto xanīfo ipaoni. Nā sorarofō, “Italianōra,” ato famisfo. <sup>2</sup>Nā feronāḡāḡe āḡe yorafo fe isharakōixō Epa Nios kīḡipaonifo. Nāskatari judeofo ato axosharayanā kori ichapa ato ināpaoni. Nāskaxō Epa Nios mēxotaima kīḡipaoni. <sup>3</sup>Nāskata pena fetsa yāḡapake oa namakē ōia fani, Niospa āḡe ājiri xafakīakōi ōini akiki oxō iskafaito: “Cornelio,” faito. <sup>4</sup>Nāskakē Cornelio ājiris ōini. Nāskaxō rateifinakōiyana yōkani iskafakī: “¿Afaa mī ea yoipaikī kenaimē, Ifo?” faito, ājirinī yoini: “Mī kīḡifaito mā Epa Niospa mia nikakōia, a yora afaamaisfo ato axosharayanā mī ato kori ināito.” <sup>5</sup>Nāskaxō yoini: “Fatora fetsa nīchife Jope pexe rasi ano kaxō Simón ifitanōfo. Āḡe ane fetsa Pedro. <sup>6</sup>Simón fetsa pexe ano oxaki nā Simón iamāḡā ketokonō ikaki fichi koiro fai.”

<sup>7</sup>Askafakī yoiax mā ājiri kaino, Cornelio a yonoxomis rafeya āḡe soraro fisti kenani nā soraronō kexekōimis ini. Akka nā soraronō Nios shināmis ini. <sup>8</sup>Nā ājirinī yoia keskara mā ato yoixō Jope ari ato nīchini.

<sup>9</sup>Penama xini keya mā Jope chaima faifoifono, Pedro pexe māmākia māpeinīfoḡāni arixō Epa Nios kīḡikakī.

<sup>10</sup>Nāskax fonāikōikī pipaini. Akka pixikakī mā pīchaifono Pedro namakē ōia fani. <sup>11</sup>Ōia nai fepekemeaito ōini ariax sabanā keskara petapafā nexeax nai mēranoax nāmā fotopakekafanaito. <sup>12</sup>Nā sabanā petapafā mēra yoinā fetsa fetsatapafo ōini ronofoya, peyafo, aḡama mīshti ini. <sup>13</sup>Nāskata mekaito nikani iskafakī yoiaito: “Pedro, fininākaḡāḡe. Nafo retexō pixiki,” faito nikani.

<sup>14</sup>Askafaito nikakī Pedro kemani: “Maa, Ifo, nafo ē pimisma, Moisés noko yoini nafo nō pitiroma,” faito, <sup>15</sup>afiana yoiaito nikani iskafakī: “Niospa nafo shara imaki. Akka nafo chakara fayamaḡe,” faito nikani.

<sup>16</sup>Yoikī tres fata nāskax nā sabanā petapafā anā nai mēra kaito ōini. <sup>17</sup>Nāskakē Pedro shināchakakōiyana tāpipaini. “¿Afaa iskara Niospa ea yoipaimē na namakē ōia keskara ē ōiai?” ixō Pedro shināni. Nāskaino a Cornelio ato nīchia fokaxō, pexe fepoti anoxō ato yōkanifo: “¿Fatomē Simón pexe?” ixō ato yōkanifo. <sup>18</sup>Anoxō ḡāsikōi ato yōkanifo: “¿Fanī Simón fetsa oxamē, āḡe ane fetsa Pedro?” ixō ato yōkanifo.

<sup>19</sup>Oa namakē ōia keskara ōixō Pedro shināpaiyaino, Niospa Yōshi Sharapa yoini iskafakī: “Ōipo, feronāḡāḡe trespa mia fenai feafokī. <sup>20</sup>Fininākaḡāḡe. Nā mā fotoax ato fe kataxiki tanaimakōi, ē ato nīchia feafokī,” faino, <sup>21</sup>Pedro fotopakekafāxō a feronāḡāḡe tii ato yoini iskafakī: “¿Afaa mā akiyoamē? Ērokonō a mā ea fenai,” Pedro ato fani.

<sup>22</sup>Ata askafaino kemanifo: “Nō oa nā sorarofāḡe āto xanīfo Cornelio noko nīchiano nā feronāḡāḡe sharakōiki. Nios nikakōimis. Judeofāḡe aōnoa meka shara yoimisfo sharara famisfo, Niospa āḡe ājirinī yoia mia kenano āḡe pexe ano mī kanō, nāato mia nikasharai mī yoiaito,” fanifo.

<sup>23</sup>Askafaiḡāḡe nikakī Pedro ato ikimani. Nāno aḡe oxa fistinifo, nāskata Pedro ato fe

penama kani. A afe rafeafori Nios Ifofakanax Pedro fe fonifo Jope anoax.

<sup>24</sup>Mā fokanax pena fetsa Cesarea ano nokonifo, a Cornelio ato manai ano, afe yorafo feta. Āfe yamakōifori ano afe inifo ato kenamana fekanax. <sup>25</sup>Mā Pedro pexe ano nokoano, Cornelio āfe pexe anoax kāinākafā Pedro ifikai kani. Mā kaxō a nāmā ratokonō mai chachipakefōfā: “Mī fāsi sharakōira,” fani.

<sup>26</sup>Askafaito ōikī Pedro fininīfōfāni iskafakī yoiyanā: “Fininākafāfe. Ēri yoraki mia keskara,” fani.

<sup>27</sup>Nāskax afe mekayanā pexe mēra ikikaiikī ōia yora ichapakōifo ichanā inifo. <sup>28</sup>Anoxō Pedro yoini: “Mā mā tāpia a nōko xinifāfe noko yoini keskara a judeofoma fe nō rafetiroma. Askatari āto pexe mēra nō ikitiroma. Akka Niospa ea tāpimana ē tsoa chakafatama ē ato noisharakōinō. <sup>29</sup>Nāskakē ea yoiāifono ē koshi oa, ē okaspama. Akka ē tāpipai afeskakī mī ea kenamāki,” faito, <sup>30</sup>Cornelio kemani iskafakī: “Mā cuatro nia finōa, a nono xini rakato ēfe pexe anoxō foni teneyanā ē Epa Nios kīfiaino yātapake, feronāfake rapati fafekōiai safeax ekeki nokoita, <sup>31</sup>ea yoikī iskafaita: ‘Cornelio, mā Niospa nika mī kīfiāito. A mī akai keskarari mā tāpia, a afaamaisfo mī ato afara ināsharaito,’ ea faito ē ōita. <sup>32</sup>Nāskaxō feronāfake tres pexe rasi Jope ano nīchife Simón ifitanōfo. Āfe ane fetsa Pedro. A Simón fetsa āfe pexe mēra ikaki. Nā Simón fētsa fichi koiro shinā famiski īamāfā kesemē ikaki,’ ixō ea yoita. <sup>33</sup>Nāskakē feronāfake tres ē koshikōi nīchita mia ififonōfo. Akka mī nokoki osharakōiyanā mī noko inīmamasharakōia. Nāskakē keyokōi mā nō ichanā Niospa noko ōiaino. Akka nō nikapai a nōko Ifāfe mia yoiā keskara mī noko yoinō,” ixō Cornelio yoini.

#### Pedro ato yoini Cornelio pexe anoxō

<sup>34</sup>Askafaito nikakī Pedro yoini iskafakī: “Chanīma mē tāpikōia Niospa noko yora

fetsa keskara ōima, keyokōi nā yora fisti keskara noko ōi. <sup>35</sup>Askakimaroko nā mani fetsafāferi Nios nikakōikakī, afarafo sharakōi fakanax, Epa Niospa fake itirofo. <sup>36</sup>Niospa israelifāfe fenafo meka sharaōnoa ato yoini, inīmasharakōinōfo.

Jesucristoōxō ato yoini, nā nōko Ifoōxō.

<sup>37</sup>Mā mā nikamiski a Judea mai anoax ini keskara. Taefakī Galilea anoxō ato yoikī taefani: ‘Māto chaka xatekāfe Nios chanīmara fakāfe ē mato maotisafapanō,’ ixō Juan ato yoini. <sup>38</sup>Akka mā mā tāpia Niospa āfe kerex sharafoya āfe Yōshi Shara Jesús mēra naneni. Jesús afama mīshtifo fapaoni, ato sharafayanā a omiskōiaifo, niafaka chakata ato omiskōimanaino. Nāskakē afama mīshtifo fatiro Niosmāi afe ikano. <sup>39</sup>Akka nō ōiyamea Jesús afama mīshtifo faito judeofāfe āto mai anoxō ata Jerusalén anoxori akaito nō ōiyamea. Nāskafafaito reteyameafo ifi cruz ikakī mastakaxō. <sup>40</sup>Akka mā retēfitafo Epa Niospa tres nia oxata otofayamea. Nāskakē nokoki nokoaito nō ōiyamea. <sup>41</sup>Akka atiri yorafoki nokoyameama, nokoki nokoaito nō ōiyamea. Afetīamamāi Niospa noko katonixakī chanīmakōi nō mato yoi. Nō a feta piyanā nō afeta ayayamea mā Niospa otofayameano. <sup>42</sup>Nāato noko nīchiyamea pexe rasi anoafo nō ato yoinō iskafakī:

‘Niospa Jesús nīchini,’ ato yoinō fatofomākī afe nīpanakafo mā nafianixakakī, askatari a niafori ato yoixii.

<sup>43</sup>A Niosnoa yoimisfāfe a nā Jesús iskanōpokoai yoikī aōnoa yoiyonifo. Iskafakakī yoinifo: ‘Nā chanīmara faifono aōxō Epa Niospa ato chaka soaxotiro,’ ixō yoinifo,” Pedro ato fani.

#### Nā judeofomafāfe Niospa Yōshi Shara finifo

<sup>44</sup>Pedro ato yoikī xateamano Niospa Yōshi Shara ato mēra naneni āfe meka shara nikaifono. <sup>45</sup>Nāskakē a judeofāfe Jesús Ifofamisfāfe Pedro fe foitaxakakī

ato òinifo. Ato iskafanifo: “Aira. Òikapo. Na nõko kaifomafo Niospa Yõshi Shara ato mēra naneakekafana,” ikax yoinānifo. <sup>46</sup>Anoxõ ato nikanifo meka fetsapa mekaifāfe iskakani a ato kaifomafo: “Nios fāsi sharakõi,” ikanax mekaifāfe ato nikanifo judeofāfe. <sup>47</sup>Askaiifāfe Pedro ato yoini: “Akka tsõa na yorafo ato maotisano fayamakāfe noko fatirofoma. Akka Niospa Yõshi Shara mā ato mēra nanea, nõmēra naneni keskai.”

<sup>48</sup>Pedro ato yoini Jesucristo aneõxõ ato maotisano fanõfo. Mā ato maotisano faafono, Pedro nīchikaspanifo. “Kayamafe, nono nofe iyoxiki,” fanifo.

**Pedro a Nios Ifofafo  
Jerusalén anoafato ato yoini**

**11** <sup>1</sup>Nā Cesarea anoafāfe Jesús Ifofanifo judeofo yamafikaxõ. Afāfe Jesús Ifofaifāfe ato nikanifo a Jesúsõ tãpimiskõifāfe. A Nios Ifofamisfo fetsafāferi nikanifo. Atiixõ ato nikanifo ãto mai Judea anoxõ. <sup>2</sup>Askata Pedro Cesarea anoax kani Jerusalén ano. Anoxõ a Jesús Ifofamis fetsafāfe Pedro mekafanifo a Moisés keneni tãpiafāfe: “Judeofoma fe mī rafeira,” ikaxõ. <sup>3</sup>Iskafanifo: “¿Afeskai a nõko kaifoma ano mī kaitamē? Anoxõ ato fe rafexõ mī ato feta piaito nõ nikaita a Moisés yoini keskafakī nõ ato feta pitiroma,” fanifo.

<sup>4</sup>Askafaiifāfe nikakī Pedro ato yoini a namakē õiafaita keskara, <sup>5</sup>iskafakī: “È pexe rasi Joep anoxõ ã Nios kīfianā oa namakē õia keskara ã õita. È õita oa sabanā keskara nexeax nai mēranoax fotopakekafanaito a ã nia ano. <sup>6</sup>Askaito ã õia a mēra yoinā fetsa fetsatapafo ikita askatari a xõchixaraifoya peyafari ã õita a mēra kechokomekē. <sup>7</sup>Askata mekaito ã nikaita ea yoikī iskafaito: ‘Pedro, fininākafāfe. Na fetsa retexõ

pixiki,’ ea feita. <sup>8</sup>Ea askafaito nikakī ã kemakī iskafaita: ‘Maa, Ifo. Moisés yoikī keneni keskafakī, nafa nõ pitiroma. Nāskakē na yoināfo ã pimisma,’ ã feita. <sup>9</sup>È askafaito afianā nai mēraxõ iskafakī ea yoiaito ã nikaita: ‘Niospa yoia nafa mī pitiroki. Pife, sharaki, chakafakīma,’ ea faito ã nikaita. <sup>10</sup>Ea yoikī tres fata, afianā nai mēra kaito ã õita. <sup>11</sup>Askaino Cesarea anoax feronāfake tres ekeki feitafo. Ato nīchiafono ea fenai fekani. Mā fekanax pexe ano nokoitafo a ã ika ano. <sup>12</sup>Nāskakē Niospa Yõshi Sharapa ea nīchita iskafakī ea yoiyanā: ‘Shināchakakīma ato fe katāfe,’ ea feita. Nāskatari a Nios Ifofafo seis feronāfake efe foitafo. Nāskakē ato fe yora yamafiax Cornelio pexe mēra nõ ikitoshita. <sup>13</sup>Nānoxõ noko Cornelio yoita a āfe pexe anoxõ ājiri õitaxakī iskafakī yoiaito: ‘Fatora fetsa pexe rasi Joep ano nīchife Simón ifitanõfo, āfe ane fetsa Pedro. <sup>14</sup>Nāato mia yoi kiki afeskax Nios fe mī ipaxatiromākī, mefe yorafo fe,’ ixõ Niospa yoitano Cornelio ea yoita,” Pedro ato fani. <sup>15</sup>“È ato yoiaino Niospa Yõshi Shara ato mēra naneita, taeyoi nõ mēra naneni keskai. <sup>16</sup>Nāskakē ã shināfaita a nõko Ifāfe noko yoiyamea anori chanīma. ‘Juan ato fāka maotisafani, akka Niospa āfe Yõshi Shara mato mēra nanei,’ ixõ Jesús noko yoiyamea. <sup>17</sup>Epa Niospa āfe Yõshi Shara ato mēra naneita a nõmēra naneni keskafakī, nõko Ifo Jesucristo nõ chanīmara faito. Akka ã, ‘Mī Yõshi Shara ato mēra naneyamafe,’ ã Nios fatiroma,” ixõ Pedro ato yoini.

<sup>18</sup>Ato askafaito nikakani a Nios Ifofamisfo Jerusalén anoax anā tsoa tooxinima, Nioskiroko inimanifo. Iskafakī yoinifo: “Aicho, Nios fāsi sharakõi, nā noko ināni keskafakī, āfe Yõshi Shara ato mēra nanea, a nikakõisharakanax afe ipaxanõfo,” ixõ yoinifo.

### Antioquía anoafāfe Jesús Ifofanifo

<sup>19</sup>Mā Esteban reteitafono a Jesús Ifofamisfo ato omiskōimakī taefanifo. Ato askafaifono ranāri Fenicia ari ichonifo, ranāri Chipre ari fonifo, ranāri Antioquía ari fonifo. Nārixō judeofo Jesúsnoa meka shara ato yoinifo. Yora fetsafo ato yoinifoma, judeofos ato yoinifo. <sup>20</sup>Ato askafaifono a Nios Ifofamisfo Chipre anoax fekāta Cirene anoaxri fenifo pexe rasi Antioquía ano. Mā fēkaxō a judeofoma nōko Ifo Jesúsnoa meka shara ato yoinifo. <sup>21</sup>Nōko Ifāfe āfe Yōshi Shara ato fe ikano, a āto xinifāfe ato yoipaonifo shināmakikāta nōko Ifo chanīmara fakōinifo.

<sup>22</sup>Askaifono a Jesús Ifofamisfāfe Jerusalén anoxō ato nikanifo. Nāskakē Bernabé Antioquía ano nīchinifo. <sup>23</sup>Mā Bernabé nokoxō ōia Niospa ato imasharakōia ōitoshini. Askaifāfe ōikī Bernabé inimasharakōini. Nāskaxō ato yoisharakōini shināsharakōixō. “Isharakōixō nōko Ifo nikasharakōikāfe,” ato fani. <sup>24</sup>Akka Bernabé feronāfake sharakōi ini. Niospa Yōshi Shara āfe ōiti mēra nanea, Jesús chanīmara fakōina. Nāskakē yorafāfe aōxō nōko Ifo Jesús chanīmara fakōinifo.

<sup>25</sup>Mā askata Bernabé Tarso ano kani Saulo fenaikai. Mā fichixō Antioquía ano iyoni. <sup>26</sup>Nārixō a Nios Ifofaafō feta xinia fisti ani, yora ichapafo ato tāpimayanā. Antioquía anoxō taefakī ato anenifo a Jesús Ifofaafō. “Cristianōra,” ato fanifo.

<sup>27</sup>Askaifono a Niospa ato shināmanaino Niosnoa ato yoipaonifo nāfo Jerusalén anoax Antioquía ano fonifo. <sup>28</sup>Mā fokaxō fishtichi niinākafāxō ato yoini āfe ane Agabo, Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino,

“Nā maitio anoax fonāiki finakōixikanira,” ixō ato yoini. Akka chanīma, askakōini Claudio xanifo ikano. <sup>29</sup>Nāskakē a Nios Ifofaafāfe Antioquía anoxō shinānifo a Nios Ifofaa fetsafo Judea anoafō ato kori manamaxikakī, afe tii ato fomakanimākai. <sup>30</sup>Nāskakaxō Bernabé yafi Saulo inānifo ato foxotanōfo. Nāno a Jesús Ifofamisfo Judea ano xanifofo ikafo inifo. Nāfo ato kori inānifo ato paxkaketsaxonōfo.

### Santiago retekāta Pedro karaxa mēra ikimanifo

**12** <sup>1</sup>Nāskaino Herodes xanifāfe a Jesús Ifofamisfo atiri ato achixō karaxa mēra ato ikimani ato omiskōimayanā. <sup>2</sup>Nāskata Herodes ato yoini Santiago retenōfo kenopa. Nā Santiago Juan fe nanea ini. <sup>3</sup>Mā Herodes Santiago ato retemanano ōikani judeofo akiki inimanifo. Askafaifāfe ōikī Herodes āfe inafō yoini Pedrori achinōfo. Nāato askafanifo fistaīa pāa faraxaxoma piyanā. <sup>4</sup>Mā Pedro achiafono Herodes Pedro karaxa mēra ikimani. Nānoxō dieciseis sorarofāfe kexenifo. Herodes shināni: “Mā fista senēano chipo ē Pedro kāimanō yorafāfe ōinōfo,” ixō shināni. <sup>5</sup>Nāskakē Pedro karaxa mēra ini, sorarofāfe kexekōiafono. Askafafiafono a Jesús Ifofamisfāfe Epa Nios kīfixonifo Niospa kexesharakōinō.

### Niospa Pedro kāimani karaxa mēranoa

<sup>6</sup>Nā fakish fistichi Herodes shināni: “Ē penama Pedro kāimanikai yorafāfe ōinōfo,” ixō, akka karaxa mēranoax Pedro oxani soraro rafe fe cadenānā takai rafe metexkere ikax. Nāskaino atiri sorarofāfe karaxa fepoti anoxō kexeshinifo. <sup>7</sup>Nāskaino nōko Ifāfe āfe ājiri akiki nokorisatani. Karaxa mēra

fakishfiax penasharakōi itani. Nāskaxō ājirinī Pedro mōini ramāyanā iskafakī yoini: “Fininākafāfe kataxiki,” faino koshikōi Pedro mifi inoax cadenās mepekemetani. <sup>8</sup>Nāskafata ājirinī yoini iskafakī: “Mī rapati yafi mī sapato safefe,” fairo nikakī Pedro koshi āfe rapati yafi āfe sapato safeni. Nāskaxō ājirinī anā yoini: “Mī tariri safefe efe kaxiki,” fani.

<sup>9</sup>Nāskafaino Pedro ājiri acho kani. Acho kakī shināpaini: “¿Chanīmamē mā ea ājirinī kāimanamē? Akka ē namakē ōiafai keskara ē ōi,” ixō shināpaini.

<sup>10</sup>Nāskax ājiri fe kakī a soraro kexei taea finōfaini. A fetsari kexea finōfaini. Nāskax nā fepoti firo ano nokoxō ōia, mā fepoti āakōi fepekemea ini. Nāskax ājiri fe mā tsekeano fāi kaax ājiri a makinoax yamarisatani.

<sup>11</sup>Nāskafaito ōikī Pedro tāpini. Nāskaxō shināni iskafakī: “Chanīma, mē ōi efe Ifāfe āfe ājiri nīchia. Herodes feta judeofāfe ea retapaiyafono ea kāimana,” ixō shināni.

<sup>12</sup>Mā tāpiax Pedro María pexe ano kani, Juan āfe afa ano. Nā Juan āfe ane fetsa Marcos ipaoni. Nā María pexe anoxō yora ichapafāfe ichanākaxō Epa Nios kifiaifono Pedro kani. <sup>13</sup>Mā kaxō pexe fepoti anoxō ato kenaino, nā xomayato María yonoxomis āfe ane Rode, nāato kaxō ōini tsoamāki. <sup>14</sup>Mā Pedro āfe meka tāpikāta, inimakōiyanā pexe fepoti fēpexotama ato yoikai ichoni. “Mā Pedro oa. Na pexe fepoti ano nia,” ato fani. <sup>15</sup>Ato askafaito tsōa chanīmara fanima. Iskafanifo: “Mī chanī, Pedrokai oama,” faifono, “Maa, mē Pedro āfe meka nikakōia,” ato fani. Ato askafaino iskafakī yoinifo: “Aamaki, āfe ājiriki,” fanifo.

<sup>16</sup>Askafaiyono Pedro pexe fepoti anoxō mēxotaima ato kenani. Mā fēkaxō fepoti fepekaxō Pedro fichikanax ratenifo.

<sup>17</sup>Askaifāfe ōikī Pedro āfe mēkemā mekayamakāfe ato fani. Nāskaxō ato yoini afeskaxō nōko Ifāfe karaxa mēranoa kāimanamākī. Nāskata anā ato yoini iskafakī: “Santiago yafi a Nios Ifofamisfo ato yoitakāfe,” ato fani. Ato askafakī yoita pexe fetsa ari kani.

<sup>18</sup>Akka mā penano anoa Pedro ōikanima sorarofo yoinānifo, tāpikanamax Pedro afeskamē ikanax. <sup>19</sup>Mā kāikaina nikaxō, Herodes ato fenamani, “Akka mā fenafikāki fichiyamaifono mā kexesharamaki,” ixō Herodes, “Nā sorarofo retēkāfe,” ato fani. Ato askafata Herodes Judea anoax kani Cesarea ari ikikai.

### Herodes nani

<sup>20</sup>Herodes atoki ōitifishkini Tiro pexe rasi anoafoki. Atoki ōitifishkikaino Tiro anoa feta Sidón anoafāfe shinānifo Herodes yōkaifoxikakī anā atoki ōitifishkiyamanō. Nāskakaxō xanīfo Blasto yoinifo: “Noko Herodes yoixōfe nō afe mekapaikai. Nokoki ōitifishkiki kiki, nō afe rafepaisharaikai anā nokoki ōitifishkiyamanō. Nokoki ōitifishkiki afe yorafo yoitiroki a nō piyai noko inānōfoma,” ixō Tiro anoafoki feta Sidón anoafāfe Blasto yoiaifono. Nā yoiaifo keskafakī Blasto Herodes yoini.

<sup>21</sup>Askafaito nikakī, “Pena fetsa ē ato fe mekanō,” fani. Nāskata pena fetsa mā akiki feaifono, rapati sharakōi nā xanīfāfe safemis keskara safeax tsaoti sharakōi ano tsaoni, anoxō ato yoixiki.

<sup>22</sup>Ato yoikī askafaino fāsikōi yorafo mekainīfōfānifo. Iskafakī yoinifo: “Na mekai yora mekaima, nios mekai,” fanifo. <sup>23</sup>Askafaiyono nōko Ifāfe āfe ājirinī Herodes isinī imani, “Ē Niosma. Nios sharakōi,” ato faimano. Nāskax Herodes nani xenafāfe xaki mēraxō piaino.

<sup>24</sup>Askano Niospa meka shara Jesúsnoa ato yoifofāsafanifo akairi Niospa meka shara nikakaxō chanīmara fanōfo.

<sup>25</sup>Nāskafaifono Bernabé feta Saulo mā yonokī mitokanax Jerusalén anoax fonifo, Antioquía ano. Juanri ato fe kani, āfe ane fetsa Marcos ini.

**Bernabé feta Saulo Niospa meka ato yoikī taefanifo**

**13** <sup>1</sup>Antioquía ano Jesús Ifofamisfo inifo, a Niosnoa ato yoipaonifori ano ato fe inifo. A Jesús Ifofaax afeskax isharatirofomākī ixō ato tāpimamisfori ano ato fe inifo. Bernabé ikaino, Simón āfe ane fetsa Nā Fisora fapaonifo ikaino, Lucio a Cirene anoax ikaino, Manaén xanīfo Herodes fe yosini ikaino, nā Saulori ato fe ini. <sup>2</sup>Akka pena fetsa foni teneyanā nōko Ifo kīfiaifono Epa Niospa Yōshi Sharapa ato yoini iskafakī: “Bernabé yafi Saulo ato paxkanāfakāfe ē ato katoaki eōxō yononōfo,” ato fani.

<sup>3</sup>Nāskata foni teneyanā mā Epa Nios kīfikaxō Bernabé yafi Saulo ato mīfi māmākaxō Epa Nios ato kīfixoyanā, ato nīchinifo fetsafo ari fokaxō Epa Niospa meka shara ato yoitanōfo.

**Bernabé fe Saulo Chipre ano fonifo**

<sup>4</sup>Mā Niospa Yōshi Sharapa ato nīchia fokanax Bernabé fe Saulo Seleucia ano fonifo. Nānoax kanōanāfānē nanefainifo Chipre ano fokani. Nā ĩamāfā fakafā nakirafe mai toomāfā ano fokani. <sup>5</sup>Mā fokanax pexe rasi Salamina ano nokokaxō judeofāfe āto ichanāti pexe mēraxō Niospa meka sharaōnoa ato yoikī taefanifo. Juanri ato fe kani afara fetsa ato axoxii.

<sup>6</sup>Nā ĩamāfā nakirafe mai toomāfā anoax ato yoikāta, Pafos ano fonifo. Nānoa judeo yōfe fichinifo āfe ane Barjesús. Nā chanīkōi ipaoni ē Niosxō yoirā iki. <sup>7</sup>Nā yōfe Barjesús xanīfo

Sergio Paulo fe ipaoni. Nā xanīfāfe tāpisharakōia ini. Nāskaxō Bernabé yafi Saulo kenamani, Niospa meka shara nikapaikōiki. <sup>8</sup>Akka nā yōfemā āfe ane fetsa griego mekapa Elimas fapaonifo. Nāato āfe xanīfo yoini: “Ato nikayamafe mia pārakani kiki,” fani, ea nikanōra ixō. <sup>9</sup>Nāskakē Saulo āfe ane fetsa Pablo ini. Niospa Yōshi Shara a mēra nanekōia. Nāato aas ōini. <sup>10</sup>Nāskaxō yoini iskafakī: “Chanīchakapa nīafaka fake, nā sharafo mī noikaspamis. Mī chanīmis ato pārapaiyanā nōko Ifāfe mēstekōi ato yoifimisno, akka anorima mī ato yoimis. ¿Afeskai mī xateimamē?” <sup>11</sup>Akka iskaratīa nōko Ifāfe mia omiskōimani. Mī anā fēro ōima, xinī chaxafiaino mī anā fena ōiyonakama,” fani.

Askafaino Elimas anā fēro ōinima. Fakish mēra nia keskara ini. Askaxō ato kenani mētsoxō iyoifonōfo anā fēro ōiyamaito. <sup>12</sup>Nāskaito ōikī xanīfāfe nōko Ifo chanīmara fani. “Aira, Jesús afama mīshti fatiro,” ixō yoinifo.

**Pablo fe Bernabé Antioquía ano inifo. Nā Antioquía Pisidia mai ano ini**

<sup>13</sup>Pablo afe rafeafo fe Pafos anoax kanōanāfānē nanefainifo pexe rasi Perge ano fokani. Nā Perge Panfilia mai ano ini. Nānoax Juan anā ato fe kanima. Nāno nēteax anā oni, Jerusalén ano. <sup>14</sup>Nā Perge anoxō Antioquía finōfainifo, Antioquía anoxō shinā Pisidia chaima ini. Nāriax pena tenetitīa ichanāti pexe mēra ikifaikanax tsaonifo. <sup>15</sup>A Moisés Niospa meka yoikī kirikaki kenenī yafi a Niospa ato shināmanaino yoipaonifo keskara anakāta, a ichanāti pexe kexemisfo xanīfofōfāfe Pablo yafi Bernabé ato yoini iskafakakī: “Nōko kaifo rafeta mā noko afara yoipaimākai noko yoikāfe, noko inimamaxikakī,” ixō ato yoinifo.

<sup>16</sup>Ato askafaifono Pablo niinākaḡa atokiri mēshainākaḡa mekayamakāḡe ato fani. Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Ea nikakāḡe ēḡe kaifo israelifāḡe yora fetsafo feta mā nofeta Epa Nios kīḡipaimākaī ē mato yoisharanō.

<sup>17</sup>Israelifāḡe āto Niospa taefakī nōko xinifo katonī afe yora inōfo. Nāskakē Egipto anoax kainifo yora fetsafo mēra iyokanoax Ejipto mai anoax. Nāskakē chipo Epa Niospa āḡe kerex sharaōxō Ejipto anoa ato iyoni. <sup>18</sup>Nāskakē Niospa meka tsōa nikasharayamafiaifono, Niospa ato kexepaoni cuarenta xinia tsōa istoma anoxō. <sup>19</sup>Nāskata Niospa Canaān mai anoxō siete faxō mani fetsafo ato potani, nōko xinifo a mai ato ināxiki. <sup>20</sup>Nāskakē cuatrocientos cincuenta xinia ayonifo. Fena Canaān mai ano fonifoma. Mā cuatrocientos cincuenta xinia finōta xanīfoya inōfo Niospa ato yoini.

“Nāskatari chipo nā Niospa meka ato yomisiri Samuel xanīfo ini. <sup>21</sup>Nāskakē, ‘Xanīfo finakōia nō fichipai noko ikinō,’ ixō yoinifo. Nāskakē Niospa Saúl cuarenta xinia imani xanīfokī. Akka nā Saúl āḡe apa Cis ini, Benjamín āḡe kaifo. <sup>22</sup>Nāskata Epa Niospa Saúl tsekani anā xanīfo iyamanō. Akka Epa Niospa David xanīfo inō imani. Nāskaxō yoini iskafakī: ‘Isaī āḡe fāke David mā ea inimamakōi nā ē apaiyai keskafakī nāato akōini,’ ixō yoini. <sup>23</sup>Nā David āḡe fena ini Jesús. Epa Niospa nai mēraxō nāmā nīchini israelifo ato ifipakexanō nā yoyoni keskafakī. <sup>24</sup>Askatari Jesús oyoamano israelifo Juan Jesúsnoa meka shara ato yoini iskafakī: ‘Māto chaka xatexō Nios Ifofakāḡe maotisaxakakī fetsafāḡe tāpinōfo mā māto chaka mā xateano,’ ixō ato yoini. <sup>25</sup>Askata mā Juan chaima nakī, ato yoini: ‘¿Mā shināimē ē Cristokē? Maa, ēkai aama. Akka a Cristo samama oi a nō manai

nōko xanīfo ikiyoi. Akai ea keskarama. Ato afama mīshti tāpia. Atokai afaa chakafamisma,’ ixō ato yoini.

<sup>26</sup>“Ēḡe kaifo mīshtichi, māfi Abraham fenafoḡe, ea nikakapo a ēḡe kaifomafo feta ē mato yoinō. Māfi Epa Nios chanīmara fapaikai. Nā meka sharaōnoa nikakāḡe Epa Niospa āḡe Fake nīchiniki noko ifipakexanō. <sup>27</sup>Nā Jerusalén ano ikafāḡe āto xanīfofo feta tāpinifoma Jesús tsoamāki. A inōpokoai yoikī aōnoa kirika kenenifori tsōa tāpiyameama, pena tenetiḡia ichanāḡi pexe mēraxō anefikakī. Nāskakaxō reḡeyameafo nā aōnoa yoikī kenenifo keskakōifakī. <sup>28</sup>Afaa chakafaito ōiyamafikakī reḡepaikakī. ‘Ato reḡemafe,’ yorafāḡe Pilato fanifo. <sup>29</sup>Nāskakē nā aōnoa yoikī kirika kenenifo keskakōifakī, mā askafayameafo reḡekaxō ifi cruz ikakinoa fotomapakefofākaxō mafa kini mēra maifanifo. <sup>30</sup>Akka mā mafa kini mēra maifafiafona Epa Niospa otofayamea. <sup>31</sup>Mā oxa ranāta a Galilea anoax Jerusalén ano afe foitafāḡe atoki nokoaito ōiyameafo. Nāfāḡe judeofo Jesúsnoa ato yoikani.

<sup>32-33</sup>“Nāskakē na meka shara aōnoa nō mato yoi, Epa Niospa nōko xinifo yoini keskafakī. Mā noko askafaxokōia nō āto fenafoḡe. Nāskakē Epa Niospa mā reḡefitafono Jesús otoayamea. A kirika Salmo ano kenea iskai:

Mī ēḡe Fake. Iskaratīa ē mia nima, ixō kenenifo. <sup>34</sup>Niospa afetiḡama yoyoni iskafakī:

Mī nafiano ē mia otofaxii mī yora pisiyamanō, ixō yoinino, nānorikōi aōnoa kirika kenenifo:

Chanīma, nā ē David yoini keskafakī ē mia sharafai, ixō Niospa yoini. <sup>35</sup>Nāskakē ana aōnoa yoikī yōra kenenī iskafakī:



Epa Niosi, mĩ Fake mĩ kexesharai ãfe yora pisinõma, ixõ keneni. <sup>36</sup>Chanĩma, David nayoxoma ato ĩkiyopaoni, Niospa yoiaino. Nãskax chipo nani ãfe xinifo nãpa keskai, nã ãfe xinifo mai anori David maifanifo. Anoax ãfe yora pisini. <sup>37</sup>Akka Jesús mã nafiakẽ Epa Niospa otoani. Ato ãfe yora pisinima. <sup>38-39</sup>Efe yora mĩshtichi, mã nõ mato yomis mãri tãpisharakãfe, mãto chaka mã soapaimãkai Jesúsxõ mã atiro. Mã chanĩmara faito aõxõ Epa Niospa mato chaka soaxotiro. Akka a Moisés noko yoinioxõkai nõko chaka nõ soatiroma. <sup>40</sup>Kexemesharakãfe a inõpokoai yoikĩ Niospa meka yoisfãfe kenenifo keskai mã askatiroki. Iskafakĩ yoinifo:

<sup>41</sup>Akka ã yoiaito mã ea nikakaspai, ekeki kaxemetsamayanã. Nãskakẽ ã afarafo akaito õiax rateyanã mã nai iskarafõ nõ õimisma ikax. Nãskakẽ mã chanĩmara famisma, fetsafãfe mato yoifiaifono, ixõ kenenifo,” ixõ Pablo ato yoini.

<sup>42</sup>Mã Pablo afe rafeafo fe judeofãfe ãto ichanãti pexe mẽranoax tsekefainaifono, nã judeofofãfema ato iskafanifo: “Mã noko yoia keskafakĩ pena teneti fetsatĩa noko anã yoifaixakãfe,” ixõ ato yoinifo. <sup>43</sup>Mã ichanãti pexe anoax ichanãi xateafono, judeofo feta yora fetsafãfe a Epa Nios Ifofaafo keskafakĩ akairi Epa Nios Ifofapaikani ato fe fonifo, Pablo fe Bernabé foaifono. ato fe foaifono ato iskafanifo: “Nofe yora mĩshtichi, Niospa mato yoiã anori tãpisharakãfe. Niospa mato afara sharafaxõfai keskara shinãkãfe inimayanã,” ato fanifo.

<sup>44</sup>Nãskata afianã pena fetsa pena tenetitĩa, pexe rasi anoax yora ichapakõifo ichanãnifo nõko Ifãfe ãfe meka shara nikakani. <sup>45</sup>Nãskaifono judeofãfe ato õinifo yõrafã rasichi Pablo

yafi Bernabé ato nikaifono. Nãskakẽ õitifishkikõinifo. Nãskaifono judeofo Pabloki õitifishkiyanã mekafakĩ chakafayanã ĩchanifo. <sup>46</sup>Ato askafaifono Pablo feta Bernabé mesetama ato kemanifo ato iskafakakĩ: “Nõ mato Niospa meka sharaõnoa yoikĩ taefafiaino, mã nikakaspamis. Nikakaspaxkai mã Epa Nios fe ĩpanakama. Nãskakẽ nã judeofoma nõ ato yoikai. <sup>47</sup>Nãskakẽ nõko Ifãfe noko nĩchini iskafakĩ yoiyanã:

Ë mato nĩchi oa luzpa keyokõi chaxa keskara faxõ, eõnoa mã ato yoifotanõ, efe ĩpaxanõfo. Maifo tii anoax na chai ikafo ari kaxõ mã ato yoitanõ,” ixõ noko nĩchini.

<sup>48</sup>Ato askafaifono nikakani, a judeofoma inimakõinifo. Nãskaxõ yoinifo iskafakakĩ: “Nõko Ifãfe ãfe meka sharakõi,” fanifo. Nãfãfe chanĩmara fakõinifo a Niospa ato katoafo afe ĩpanakafora ikaxõ. <sup>49</sup>Nãskakẽ nã mai anoax, nõko Ifãfe ãfe meka sharaõnoa ato yoifofãsafanifo. <sup>50</sup>Ato askafaifono judeofo nã kẽrofo isharakõimisfo fe mekanifo, a pexe rasi anoax xanĩfofo feri ĩnifo. Nãskakaxõ ato yoinifo Pablo yafi Bernabé ato chakafakĩ ato omiskõimata a mai anoxõ ato potanõfo. <sup>51</sup>Ato askafaifono Pablo feta Bernabé ãto sapato tsekakaxõ taatakanifo yorafãfe ato tãpinõfo. Nãskanax Pablo fe Bernabé Iconio ari fonifo. <sup>52</sup>Akka nã Nios Ifofaafo inimakõinifo, Epa Niospa Yõshi Shara ato fe ikano, mã Pablo fe Bernabé foaifono.

#### Pablo fe Bernabé Iconio ano ĩnifo

**14** <sup>1</sup>Mã fokanax Pablo fe Bernabé Iconio ano nokonifo. Nãnoax judeofãfe ichanãti pexe mẽra ikifainifo. Nãnoax Niospa meka sharaõnoa ato yoiãifono ato nikakõisharayanã ato

chanīmara fanifo, judeofāfe yora fetsafo feta. <sup>2</sup>Askaifono judeofāfe ato nikakaspakakī, a judeofoma ato yoinifo iskafakakī: “Ato nikayamakāfe āa chanīkani kiki,” ato fanifo Pablo yafi Bernabé nikanōfoma. <sup>3</sup>Ato askafafiaifono Pablo fe Bernabé nāno ato fe iyopaonifo. Nānoxō nōko Ifoōxō mesetamakōi ato yoipaonifo. “Nōko Ifāfe noko chaka soaxotiro Nios fe nō īpaxanō,” ixō ato yoinifo. Nāskaxō afama mīstififo fakakī ato ispanifo. Askafaifono Niospa ato noikī ato ōimani aōxō ato yoinōfo. <sup>4</sup>Akka yorafāfe pexe rasi Iconio anoxō anoris shinānifoma. Ranārīto judeofo chanīmara faifono, ranārītori Pablo yafi Bernabé chanīmara fanifo.

<sup>5</sup>Nāskaifono judeofo yora fetsafo fe xanīfofo fe yoinānifo, Pablo yafi Bernabé ato tokirinī tsakakī omiskōimaxikakī. <sup>6-7</sup>Ato askafapaiyaifono Pablo feta Bernabé mā tāpikanax Iconio anoax Listra ano fonifo, nānoax Derbe ano fonifo. Nā pexe rasi Listra fe Derbe Licaonia mai ano ini. Nāskakē nānoafo Niospa meka sharaōnoa ato yoifofāsafanifo.

#### **Listra anoxō tokirinī Pablo tsakaketsanifo**

<sup>8</sup>Listra ano feronāfake finimisma ika ini, kafāsamisma chatomāiax. Nāskarapa kāini tsoa ini. <sup>9</sup>Pablo yoiaito nikai. Nāskaito Pablo aas ōikī shināni na feronāfake Jesús sharafatīroraka chanīmara faito ixō shināni. <sup>10</sup>Nāskaxō fāsikōi yoini iskafakī: “Fininākafāfe,” faino, koshikōi fininākafānax kafāsani. <sup>11</sup>Pablo askafaito ōikani, yorafo Licaonia mekapa mekanifo iskakani: “Aicho, na nios rafe nokoki fotoaki yora keskarakanax,” ikanax yoinānifo.

<sup>12</sup>Nāskakaxō Bernabé na nōko nios Zeus fakaxō, Pablori ato yoiaito, “Na

nōko nioskōi Hermēs,” fanifo. <sup>13</sup>Zeus kīfīti pexeya ini pexe rasi chaima, pexe efapa ini. Nā mēraxō na nōko niosra ikaxō Nioskōima kīfipaonifo. Nā pexe mēra yonomisto Pablo yafi Bernabé shināmāxō fakkafoya charofo fexonifo. Nāfāfe yorafo feta mā niosra ixō ato fakka retexopainifo ato ināixikakī.

<sup>14</sup>Akka ato askafaifono Bernabé feta Pablo mā tāpikaxō, āto rapati faxtenifo, ato niosra faifono āto ōiti mēraxō shinākōikakī. Nāskakaxō ato mēra ikifaikata fāsikōi ato yoinifo

<sup>15</sup>iskafakakī: “¿Afeskafakī mā noko na rafe niosra mā noko faimē? Nōkai niosma. Nōri mato keskara, nō mato meka shara yoiyoi oa na afarafo nōko niosra mā famis a chakafo mā potanō a chakafokai afama. Nāskaxō nā Nioskōi nīpanaka Ifokōi fakāfe, nai yafi mai fakafāri onifaniki. Nai mēranoafo onifata, nono mai anoafo onifata fakafāri mēranoafo onifani. <sup>16</sup>Nā iyopaonifāfe afara chakafakī xateafomano Epa Niospa ato xatemanima āa anōfo. <sup>17</sup>Nāskafiaifono Niosxō afarafo sharafakakī ato ōimanifo, tāpinōfo Nios tsoamāki. Akka nāato mato oi imaxona, māto fanafori mato fofaimasharaxona, a mā piari mato ināsharataifa, mā inimasharakōinō,” Pablo feta Bernabé ato fani.

<sup>18</sup>Ato askafakī yoifīkakī ato xatematiroma inifo, ato fakka retexopaiyaifono nōko niosra ixō ato ināpaikakī.

<sup>19</sup>Ato askafaifono judeofo Antioquia anoax fekāta Iconio anoax fenifo. Ato pārai fevani, “Pablo feta Bernabé mato pārakani,” ixō ato yoinifo. Ato askafaifono Pablo tokirinī tsakaketsanifo. Mā nō reteaara ikaxō xarafokaxō pexe rasi pasotai potanifo.

<sup>20</sup>Askafaifono a Jesús Ifoafafo a māmāno niakekaxō ōiaifono Pablo fininākafani.

Askata finikaini pexe rasi mēra anā kani. Nāskata nānoax pena fetsa Bernabé fe Derbe ano kani.

<sup>21</sup>Derbe anoxō Niospa meka sharaōnoa ato yoiaino yōrafā rasichi ato nikakaxō Nios Ifofasharakōinifo. Mā ato yoikanax Listra ano fenifo, nānoax Iconio ano fenifo, nānoax Antioquía ano nokonifo. <sup>22</sup>Nāriafo a Nios Ifofafo ato yoihofāsafakakī ato inimamakōinifo, “Isharakōikāfe Nios nikakōisharanā. Epa Nios xanifo fe ipaxakakī, nai mēra oyoamano nono mai anoax mā omiskōi finakōitiro,” ixō ato yoinifo. <sup>23</sup>Nāskatari Pablo feta Bernabé a Nios Ifofafo anofo a ato kexeaifo xanifofo katonifo, Nios chanīmara fakōinafono. Mā foni teneyanā Epa Nios kīfikaxō iskafakakī: “Epa Niospa, ato kexesharafe mia chanīmara fakani kiki,” ixō yoinifo.

#### **Pablo fe Bernabé anā Antioquía ano fenifo nā Antioquía Siria mai ano ini**

<sup>24</sup>Mā anoax fokakī Pisidia finōfāikanax Panfilia ano nokonifo. <sup>25</sup>Nāskakata Perge anoxō Niospa meka sharaōnoa ato yoikata, Atalia ano fonifo. <sup>26</sup>Nānoax kanōanāfānē fonifo Antioquía ano anā fokani. Nā Antioquía anoxō ato nīchinifo. “Niosnoax fokaxō ato yoisharatakāfe,” ixō ato nīchiyameafono ato yoitakani anā fenifo. <sup>27</sup>Mā Antioquía ano nokoafono a Jesús Ifofamisfo ato fe ichanāfono anoxō ato yoinifo a Niospa ato feta afama mīshti aka keskara. Iskafakī ato yoinifo: “Nōko Ifāfe a judeofoma ato chanīmara famaino mā Ifofafo,” ixō ato yoinifo. <sup>28</sup>Nāskakanax Pablo fe Bernabé nā Nios Ifofafo fe nāno ato fe iyopaonifo.

#### **Jerusalén anoax a Jesús Ifofafo ichanānifo**

**15** <sup>1</sup>Nāskaifono feronāfakefo Judea anoax Antioquía ano fonifo. Mā nokokaxō a Jesús Ifofamisfo ato yoinifo

iskafakakī: “Moisés noko yoini iskafakī: ‘Foshki repa xateyamax nō Nios ano katiroma,’ ixō noko yoini. Nāskakē nā Moisés noko yoini keskai nō askamis,” ixō ato yoinifo. <sup>2</sup>Ato askafaifāfe nikakī Pablo feta Bernabé, “Maa, askarakaima. Fanīrira mā yoi,” ato fakanax ato fe feratenānifo. Ato askafaifono Pablo yafi Bernabé a Jesús Ifofamisfo fetsafori ato katokaxō Jerusalén ari ato nīchinifo a Jesúsxō āfe meka ato yoisfoya a Nios Ifofafo ato kexemisfo ato yōkatanōfo chanīmamakī.

<sup>3</sup>Nā Nios Ifofaafāfe Antioquía anoxō ato nīchiafo fokakī, Finicia yafi Samāria finōfāikakī ato yoifainifo: “A judeofofāfema Nios Ifofakakī mā āto chaka xateafora,” ixō ato yoiaino nikakani a Nios Ifofafo inimakōinifo.

<sup>4</sup>Mā Pablo fe Bernabé Jerusalén ano nokoafono, a Jesús Ifofafo feta a Jesúsxō āfe meka yoisfofo feta a ato kexemisfofāferi ato ifinifo, ato iskafayanā: “Aicho, mā nokoki osharakī,” ixō ato yoianā. Ato askafaifono anoxō ato yoinifo a Niosxō afama mīshtifofamisfo. <sup>5</sup>Ato askafaifono nikaxō fariseofāfe Jesús Ifofakaxō ato iskafainifo: “Judeo yamafikaxō Nios Ifofakaxō āto foshki repa xatetirofo Moisés yoini keskafakī,” ixō ato yoinifo.

<sup>6</sup>Nāskaifono a Jesúsxō āfe meka ato yoisfofo fe ato kexemisfo fe ichanānifo tāpīxīkākī a yoiaino keskara. <sup>7</sup>Mā ichapa yoināfono Pedro fininākafe ato yoini iskafakī: “Efe yora mīshtichi, mā mā ea tāpia afetiāma Niospa ea katoni, moto mēranoa āfe meka shara a judeofoma ē ato yoinō, akairi chanīmara fakanax afe ipaxanōfo. <sup>8</sup>Niospa a shināifo keskara tāpīkōia. Nāato ato tāpimani afe yora inōfo. Nāskaxō āfe Yōshi Shara ato mēra nanei, a nōmēra naneni keskafakī. Nāskakē keyokōichi tāpitirofo Niospa ato ifiaino. <sup>9</sup>Niospa atoya yora fetsa

keskara noko òima, nā yora fisti keskara noko òi. Nā noko ani keskafakī āto chakari mā ato soaxona chanīmara faifono. <sup>10</sup>Akka māto xinifāfe a Moisés yoini keskara nikakōipaonifoma. Nāskarifiakī māri mā nikakōimisma. Akka a Moisés yoini keskara nikakōiyamafikatsaxakī, ÷afeskakī a judeofoma Jesús Ifofafiafona a Moisés yoini keskara nikakōikāfe mā ato famismē? Nāskakē afāferi nikakōitirofoma. Akka Jesús fistichi noko nimafitirono, ÷afeskakī mā chanīmara faimamē? <sup>11</sup>Akka Moisés yoini keskarato noko nimatirora ixō mā shināmis. Akka nōko Ifo Jesús nō chanīmara faito, noko noikōixō noko ifitiro afe nō ipaxanō. Nāskarifiakī a judeofoma ato ifitiro chanīmara faifono,” ixō Pedro ato yoini.

<sup>12</sup>Nāskakē anā tsoa tooxinima, ato nikakani. Akka Pablo feta Bernabé ato yoinifo a Niospa atoōxō afama mīshtifo faa, judeofoma mēraxō. <sup>13</sup>Mā yoikī xateafono, Santiagori ato yoini iskafakī: “Efe yora mīshtichi, eari nikakapo ē mato yoinō. <sup>14</sup>Simón Pedro noko yoyiamea Epa Niospa a judeofoma ato noikī mā ato katoa āfe yorafo inōfo ixō noko yoyiamea. <sup>15</sup>Nānorikōi a inōpokoai yoikakī a Niosnoa yoimisfāfe kenenifo. Iskafakī yoinifo na kirika keneano:

<sup>16</sup>Nāskata ē anā oxii a David āfe kaifāfe ea anā shinātama chaka shināifono, ato chaka soaxoxiki. Ato òiti fepeaxosharayanā isharakōinōfo ea anā Ifofakanax. <sup>17</sup>Ea òikakī fetsafāferi ea fenanōfo nā maitio ikafo feta nā ē ato katoafāfe ixō Epa Niospa yoini. <sup>18</sup>Nōko Ifāfe afetīama afama mīshti tāpiyoni, ixō aōnoa yoikī kenenifo.

<sup>19</sup>“Nāskakē ē shinākī iskafai, nōko kaifāfema Nios Ifofapaiyafono nō ato

afara fetsa kerexkai amatiroma.

<sup>20</sup>Askatamaroko nō ato kirika kenexō fomanō iskafaki yoikī:

Na nōko niosra ikaxō afara onifakaxō nami ināfo piyamakāfe. Askatari māto āfima chotayamakāfe. Kēromāri āto fenemafo chotamayamanōfo. Askatari yoinā yafi afara inafakaxō tetoxakafo āfe imi foyamaito piyamakāfe, āfe imiri ayayamakāfe, ixō nō ato kirika kenexō fomanō judeofoma. <sup>21</sup>Nā taeyoi ato yoipaonifo keskafakī, iskaratīari pexefo anoxō a Moisés ato yoipaoni keskafakī ato yoikani. Mēxotaima ichanāti pexe mēraxō pena tenetitīa nā kirika anemisfo.”

#### A judeofoma ato kirika kenexō fomanifo

<sup>22</sup>Nāskakata a Jesúsxō ato yoimisfāfe a ato kexemisfāferi a Nios Ifofaafāferi shinānifo a Nios Ifofaa fetsafo katoxikakī, Antioquía ano ato nīchixikakī Pablo fe Bernabé foaifono. Judas yafi Silas ifinifo, nā Judaspa āfe ane fetsa Barsabás ipaoni. Na feronāfakē rafe isharakōiafo a Nios Ifofaafāfe ato fapaonifo. <sup>23</sup>Nāskakaxō mā foaifono ato kirika keneni inānifo ato foxotanōfo, iskafakī ato yoikaxō:

Nōfi Jesúsxō āfe meka yoikatsaxakī, ato kexemisfo feta a Jesús Ifofaafō nō mato kirika kenexō fomai, mā tāpinō. Efe yora mīshtichi, mā nōko kaifoyamafekē nō mato meka shara fomai, Antioquía ano a fomata Siria ano a fomata Cilicia ano a fomata nō mato fai. <sup>24</sup>Mā nō tāpia yora fetsafo nonoax foitafo nō ato nīchiyamafiano, mā foitaxakakī mato yoikakī āto mekapa mato fekaxtefakani, fanīrira mato yoikakī nō ato anori yoyiamafekē fanīrira mato yoiaifono mā ato tāpipai.

<sup>25</sup>Nāskakē ichanāxō nō shinā feronāfake fetsafo katoxiki noko anoax fokaxō mato ōitanōfo. A nō ato noiai Bernabé yafi Pablo nō katoa.

<sup>26</sup>Nā Bernabé feta Pablo nōko Ifo Jesucristoōnoa ato yoipaifiaifono ato retepaimisfo ato nikakaspakāī.

<sup>27</sup>Nāskakē Judas yafi Silas nō nīchia mā fokaxō mato yoisharakōinōfo nā nō mato kenexona keskafakī. <sup>28</sup>Nā Niospa Yōshi Sharapa shināi keskafakī nānorikōi nō shināi. Afaa fetsa nō mato yoipaima. Akka nā sharafinakōia nō mato yoipai mā nikanō. <sup>29</sup>Na nōko niosra ikaxō afara onifakaxō yoinā retexō ināfo piyamakāfe. Askatari āfe imi ayayamakāfe. Yoinā ina fakaxō tetoxakafo āfe imi foyamaito piyamakāfe. Askatari māto āfima chotayamakāfe, kērofāferi āto fenema chotamayamanōfo. Akka nā nō mato yoiai anori mā nikasharakōiax, mā isharakōikai. Nā tii nō mato yoi na kirikaki kenexō,

ixō ato yoinifo.

<sup>30</sup>Nāskakaxō Jerusalén anoxō ato nīchiafono Antioquía ano fonifo. Mā fokaxō a Nios Ifofaafō ato ichanāfakaxō kirika kenea ato inānifo. <sup>31</sup>A Nios Ifofaafāfe kirika anexō ōikani, inimaifinakōinifo, “Aicho, noko kirika kenexō manamakakī noko inimamasharakōikani,” ikanax. <sup>32</sup>Judas yafi Silas Niospa ato shināmanaino Niospa meka tāpikaxō Niosnoa meka shara ato yoikakī ato inimakōiyanā ato nikamasharakōinifo āto mekapa a Nios Ifofaafō. <sup>33</sup>Nā Antioquía ano ato fe iyopaonifo. Nāno ato fe ikafono nā Nios Ifofaafāfe ato nīchinifo iskafakī ato yoianā: “Tanaima fosharatakāfe,” ato faifono, tanaimakōi fosharakōinifo a anoxō ato nīchiameafo ano. <sup>34</sup>Akka Silas anā Jerusalén ano kanima nāno ato fe

nēteni. Judas fisti kani. <sup>35</sup>Akka Pablo fe Bernabéri fonifoma, Antioquía ano nētenifo anoxō fetsafo feta nōko Ifoōnoa meka shara yoixikakī.

#### **Pablo afianā kani Jesúsnoa meka shara pexefo tii ari ato yoikai**

<sup>36</sup>Mā askakāta Pablo Bernabé yoini iskafakī: “A Nios Ifofaafō nō anā ato ōikanō fokāfe pexe rasi anoafo a nōko Ifoōnoa meka shara nō ato yoikī taefaniano afeskax ikafomāki.”

<sup>37</sup>Bernabé Juan iyopaini ato fe kanō, nā Juan āfe ane fetsa Marcos ipaoni.

<sup>38</sup>Akka Pablo iyokaspani. Nā Marcosmāi Panfilia anoax ato makinoax nēteyameano, ato feta yonokaspakī.

<sup>39</sup>Askai feratenākanax anoax paxkanāfainifo. Bernabé Marcos Chipre ano iyoikai kanōanāfānē nanekaini.

<sup>40</sup>Akka Pablo Silas ifini afe kaxiki, afeta Niospa meka shara ato yoi axiki.

Askaito ōikakī a Jesús Ifofamisfāfe ato Nios kifixonifo fosharakōitanōfo Niospa ato kexesharanō. <sup>41</sup>Mā fokakī Siria yafi Cilicia anoafo Jesúsnoa meka shara ato yoifofāsafainifo, a Nios Ifofaafāfe Jesúsnoa tāpisharakōinōfo inimasharakikakī.

#### **Timoteo ato fe kani Pablo feta Silaspa Niospa meka sharaōnoa ato yoikai foaifono**

**16** <sup>1</sup>Pablo fe Silas pexe rasi Derbe ano nokonifo, nānoax Listra ano fonifo. Nānoa Nios Ifofaa fetsa āfe ane Timoteo fichinifo. Āfe afa Judea kēro ini, Nios Ifofa, akka āfe apa griego ini. <sup>2</sup>Nā Nios Ifofaafāfe Listra anoxō Iconio anoafāferi, “Na Timoteo feronāfake sharakōira,” fanifo. <sup>3</sup>Pablo Timoteo iyopaini afe kanō. Akka iyoyoxoma āfe foshki repa xatemani, judeofāfe mekafoyamanōfo, māmāi tāpikaxō Timoteo āfe apamāi griegokē. <sup>4</sup>Askata

mā fokakī a pexe rasi anoafo a Jesús Ifofamisfo ato yoifainifo, nā Jesúsxō āfe meka yoimisfo feta, a Jesús Ifofamisfo ato kexemisfāfe Jerusalén anoxō ato yoitafo anori. <sup>5</sup>Ato yoiāifāfe nikakani a Jesús Ifofamisfāfe Jesús chanīmara fakī finasharakōinifo. Askatari a Jesús Ifofaifo ichapakōi kainifo pena tii.

**Pablo namakē ōia keskara fani feronāfake Macedonia ano**

<sup>6</sup>Akka Niospa Yōshi Sharapa, Asia mai ari ato nīchikaspani, arixō Jesúsnoa meka shara ato yoipaifaifono. Nāskakē Frigia yafi Galacia finōfainifo. <sup>7</sup>Fokanax Misia mai xatea ano nokonifo. Nānoxō Bitinia ano fopaikakī shinānifo, ari fopaiyaifono Jesús āfe Yōshi Sharapa ato nīchikaspani. <sup>8</sup>Nāskakē Misia finōfaini fokanax Troas ano nokonifo. <sup>9</sup>Nānoxō Pablo fakishi namakē ōia fani, feronāfake Macedonia anoato nīxō yoikī iskafaito: “Nono Macedonia ano ofe noko tāpimaxiki,” ixō yoiāito ōini. <sup>10</sup>Nāskara ōixō Pablo ato yoini iskafakī: “Itipinīkāfe nō Macedonia ano kanō, Niospa ari noko nīchipai kiki arixō Jesúsnoa meka shara nō ato yoinō,” noko fani.

**Pablo fe Silas Filipos ano inifo**

<sup>11</sup>Nā Troas anoax nō kanōanāfānē nanekaini īamāfā nakirafe mai toomāfā ano kai āfe ane Samotracia ano. Nānoax kaax pena fetsa Neápolis ano nō nokoni. <sup>12</sup>Nānoax nō anā kani Filipos ano. Nā Filipos ano romanō xanifokōifo ipaonifo nānoa āto pexe rasi sharafinakōia ini, nā Macedonia mai ano. Nāno nō oxa ranāyoni. <sup>13</sup>Nānoax pena tenetitīa pexe rasi anoax nō tsekekainikax faka ketokonō nō kani, nō shinā anoxō judeofāfe Nios kifikanira ixō. Nāno tsoaxō Niosnoa meka shara kērofo nō yoini ano ichanāfono. <sup>14</sup>Nānoa fetsa āfe

ane Lidia ini pexe rasi Tiatira ano. Nā kēromā sama fexta nana sharakōi ato minimis ini. Askatari Nios shinākōimis. Nāskaxō Pablo Jesúsnoa yoiāito nikakōisharaito ōikī nōko Ifāfe āfe ōiti fepeaxosharakōini. <sup>15</sup>Nāskaito ōikī afe yorafoya maotisafainifo faka mēra ikimakī. Nāskaxō noko yoini iskafakī: “Mā ea iskafaikai, mī nōko Ifo ifofaki mā ea faikai, ēfe pexe ano oxai fekāfe,” noko fani. Noko askafaino nō nēteyoni.

<sup>16</sup>Nāskata pena fetsa a Nios kifimisfo ano nō kaino nāno nokoki xomaya nokoni niafaka chaka a mēra naneeano. Nāato ato ōnāxomis ini. Āto inakōima ini, āa ato onāxomis. Aōxō kori ichapa fimisfo ini. <sup>17</sup>Nā xomayato noko chīfafaini Pablo fe nō kaino fāsikōi mekayanā noko yoifoni iskafakī: “Na feronāfakefofi Nios nā keyokōi finōato āfe inakōifoki. Afeskax nō Nios fe ipaxatiromāki noko yoi feafo,” ixō yoini.

<sup>18</sup>Pena tii noko askafafofāsa fani. Noko askafaito Pablo mā fekaxtexō anā teneyamakī, ifiakekafā nā niafaka yōshi chaka xomaya mēra nanekē iskafani: “Jesucristoōxō ē mia yoikai na xomaya makinoax tsekekaitāfe,” fani. Askafaino a makinoax niafaka chaka tsekekaini.

<sup>19</sup>Pablo askafaito ōikakī, akka a xomayato āfe ifofāfe shināchakakōinifo anā afaakema, anākairoko aōxō kori fikani. Nāskakaxō akiki ōitifishkikakī Pablo yafi Silas achikaxō xanīfo finakōia ano iyonifo. <sup>20</sup>Nāskakaxō xanīfofo ano ato iyokaxō iskafakī ato yoinifo: “Na judeo rafeta nōko pexe rasi anoa ato chakafakī mekafakani. <sup>21</sup>Nō mato yoisharaira ikaxō nā imisfo keskapaikī anori ato yoipaikani. Akka nōa nō chanīpaima, askara yoikī nō feyafaima nōmāi romanōfoxō,” ixō ato xanīfofo yoinifo.

<sup>22</sup>Ato askafaifāfe nikakani yorafā rasi atoki ōitifishkinifo Pablo yafi Silaski.

Nāskakaxō āto xanīfofofafē ato yoinifo ato rapati fiakaxō ato chati koshanōfo. <sup>23</sup>Ato koshakī finakaxō karaxa mēra ato ikimanifo. Nāskakaxō a karaxa kexea yoinifo ato kexesharakōinō tsekeyamanōfo. <sup>24</sup>Yoikī askafaiāfē nikakī, a karaxa kexemisto oke mēra chaikōi ato ikimaxō tafara rafe oyatamaxō ato tsāoni.

<sup>25</sup>Ato askafafono Pablo fe Silas yamenakekafanaino Epa Nios kifiyānā fanāinifo. Askaifono a ato fe karaxa mēra ikafāfe ato nikanifo. <sup>26</sup>Nāskaifono fāsikōi mai naya naya ikī, nā karaxa pexe simīto posa posa akōini. Nāskafaino āfe fepotifo fepekemei fetseti. Nāskaino a karaxa mēra ikafo cadenās mepekemei fetsetinifo. <sup>27</sup>Askaino a karaxa kexea moinākafā oia mā karaxa āfe fepoti fepekemei fetseta ōini. Askaito āfe espada tsekata āa retemepaini, mā tsekeafora ixō shināi. <sup>28</sup>Askaito Pablo fāsikōi yoini iskafakī: “Mia retemeyamafe. Nō faki kaamaki,” faito nikakī.

<sup>29</sup>A karaxa kexeato āfe soraro fētsa, “Ea kirosī otaxō fexōfe,” fani. Mā fexoano koshikōi ichoni choayanā ratei, nāskax Pablo fe Silas niafono ato nāmā ratokonō mai chachipakefōfāni.

<sup>30</sup>Nāskata fininākāfe mā ato kimaxō ato yōkani iskafakī: “¿Afesaxō ēfe chaka ē soatiromē Nios fe ipaxakī?” ixō ato yōkani.

<sup>31</sup>Ato askafaito nikakakī kemanifo iskafakakī: “Nōko Ifo Jesucristo chanīmara fafe Ifokōi faax mefe yorafo fe mī afe nīpanakakī,” fanifo.

<sup>32</sup>Nāskakaxō nōko Ifoōnoa meka shara yoinifo, a afe ikafori āfe pexe mēranoa ato yoinifo. <sup>33</sup>Ato askafafono nā fakish fistichi nā karaxa kexemisto a ato koshafo ano ato fāka chokani. Ato askafaino āfe āfiyafi āfe fakefoya ato maotisafanifo, ato faka mēra

ikimapakekakī Jesús chanīmara faifono. <sup>34</sup>Nāskaxō āfe pexe ari ato iyoxō ato pimani. Nāskax āfe āfi fe āfe fakefo fe inimakōini Nios chanīmara fakōikanax.

<sup>35</sup>Nāskata penama xanīfofofāfe āto sorarofono nīchinifo a karaxa kexeafono ato yoitano Pablo yafi Silas ato kaimanōfo. <sup>36</sup>Nā karaxa kexeato Pablo yoini iskafakī: “Xanīfofofāfe ea yoiāfo ē mato kaimanō. Mā mā tanaima kasharatiro,” faino, <sup>37</sup>Pablo a ato kexeafono yoini iskafakī: “Nōri romanōfōfiano noko koshaketsafo yorafāfe ferotaifi, noko yōkasharakaxoma. Nāskakaxō noko karaxa mēra ikimanāfo. Akka, ¿afeskakī one mā noko kaimapaimē? Āakōi noko kaimani fenōfo ato yoitakāfe,” Pablo ato fani.

<sup>38</sup>Ato askafaito nikakakī mā fokaxō sorarofāfe ato xanīfofo yoinifo. Ato yoiāfono nikakani ratenifo: “Nōri romānōfora,” ato faifāfe nikakanax. <sup>39</sup>Ato askafafono xanīfofo mā fokaxō ato iskafanifo, Pablo yafi Silas: “Nō mato tāpiama māri romanōfo fekē nō mato koshaketsaxō karaxa mēra nō mato ikimanaki. Na karaxa mēranoax kākāfe, nōko pexe rasi anoax fōtaxikakī,” ato fanifo. <sup>40</sup>Mā karaxa mēranoax kākikanax Pablo fe Silas Lidia pexe ano fonifo. Nānoxō a Nios Ifoāfo Jesúsnoa meka shara ato yoikakī ato inimamakōinifo. Nāato yoikī askafakanax ato makinoax fonifo.

#### Tesalónica anoax mekai fetsetinifo

**17** <sup>1</sup>Pablo fe Silas mā fokakī, Anfīpolis yafi Apolonia finōfāikanax, Tesalónica ano nokonifo. Nā Tesalónica ano judeofāfe ichanāti pexe ini. <sup>2</sup>Pablo nā imis keskai pena tenetitīa ichanāti pexe mēra kapaoni. Tres simānā anoaxō ani, anoax ato fe feratenāyanā a kirika ano Niospa meka

kenenifoōnoa ato yoiyāna. <sup>3</sup>Anoxō ato yoini: “A Cristo omiskōiax nani. Mā nafiakē anā Epa Niospa otoani. Nā Jesúsnoa ē mato yoikai nāfi Cristoki,” ixō Pablo ato yoini.

<sup>4</sup>Ato askafaifāfe nikakakī atiri judeofāfe Jesús chanīmara fanifo. Mā Jesús chanīmara fakanax ato fe rafenifo. Askatari griegofāferi Nios chanīmara fakaxō Nios fāsi sharakōi fanifo, nā kērofo xanīfofo feta. <sup>5</sup>Askaifāfe ōikani judeofo noko anā nikakanimaraka ikanax, Pablo yafi Silas mepaikani ōitifishkinifo. Nāskakaxō a yora xani chakafo ato fenaifokani fonifo, Pablo yafi Silas chakafakakī mekafanōfo, fetsafāfe pexefo tii anoxō ato nikanōfo. Nāskakanax Jasón pexe ano fonifo Pablo yafi Silas fenaifokani, ato kāimaxikakī yorafāfe ato omiskōimanōfo. <sup>6</sup>Akka Pablo yafi Silas anoa ato fichikaxoma, Jasón yafi a Nios Ifofamis fetsafo ato achikaxō āto xanīfofo ano ato iyonifo. Mā ato iyokaxō fāsikōi ato iskafanifo: “Na feronāfakefāfe fanīma mīshtixō ato chakafafofāsafamisfo. Akka mā noko ano feafo. <sup>7</sup>Na Jasón āfe pexe mēra ato ikimana. Nafāfe a romanō xanīfāfe yoisim anori anā nikakanima. Akka nāno nōko xanīfo fetsa āfe ane Jesús ikani,” ixō ato yoinifo.

<sup>8</sup>Ato askafaifāfe nikakani xanīfofo ōitifishkikī metsamanifo, noko anā nikakanimaraka ikanax. <sup>9</sup>Akka Jasón feta fetsafāfe a xanīfofo ato kori ināfono ato kāimanifo.

#### **Pablo fe Silas Berea ano fonifo**

<sup>10</sup>Nāskakata fakishi Pablo fe Silas Berea ano fotanōfo koshikōi ato nīchinifo. Mā Berea ano nokokanax judeofāfe ichanāti pexe mēra ikifainifo. <sup>11</sup>Nā judeofāfe Pablo feta Silaspa ato yoiainifo ato nikakōipainifo, Tesalónica

anoafo keskara inifoma. Ato nikasharapaikōikakī Niospa meka shara nikakōinifo. Nāskakata pena tii kirika fepekaxō ōinifo a ato yoiāfo keskara chanīmamākī. <sup>12</sup>Nāskakē judeofāfe Jesúsnoa chanīmara fakōinifo. Askatari griegofāferi chanīmara fakōinifo. Kērofāferi nikakōinifo a feronāfakefāfe nikaifo keskafakī.

<sup>13</sup>Akka judeofāfe Tesalónica anoxō nikanifo Pablo Niosnoa meka shara Berea anoafo ato yoiāito. Nāskakanax Berea ari fonifo, mā ari fokaxō ato yoinifo Pablo mekafakī chakafanōfo.

<sup>14</sup>Ato askafaifono, akka a Jesús Ifofamisfāfe Pablo koshikōi katanō nīchinifo fakafā kesemē ano. Akka Timoteo fe Silas fonifoma. Berea ano nētenifo. <sup>15</sup>Akka a Pablo fe fofaifo, afe fonifo pexe rasi Atenas ano. Nānoax anā faifono Pablo ato yoini iskafakī: “Timoteo yafi Silas ea ato yoixotakāfe koshi ekeki fenōfo,” ixō ato yoini.

#### **Pablo Atenas ano ini**

<sup>16</sup>Pablo Timoteo yafi Silas Atenas anoxō ato manayanā ōia Atenas anoxō afarafo ichapakōifo onifakaxō, “Na nōko niosra,” faifāfe ōi. Āfe ōiti mēraxō shināchakakōini. <sup>17</sup>Nāskakē Pablo nā judeofāfe ichanāti pexe mēranoax judeofo fe a judeofoma fe a Nios sharara faifo fe yoināni. Nāskatari a pexe emāiti niax yoināifo mēxotaima Pablo Jesúsnoa ato yoini. <sup>18</sup>Ato yoiaino yora fetsafo akiki fonifo afe feratenāxikaki. Nāfāfe shinānifo iskakaki: “Nā nō apaiyai keskafakī nō atiro noko inimamanō,” ixō shinānifo. Nāfāfe āto anefo epicureofo. Ranāri iskanifo: “Afara afeskara afiaino nō tenetiro,” ixō shinānifo. Nāfāfe āto anefo estóicofo. Nāfo epicureofo fe estóicofo Pablo fe feratenānifo. Iskafakī yoinifo: “Na mekakī finamisto çafaa



noko yoipaimē?” ixō yoiaifono, fetsafāferi iskafanifo: “Nios fetsafoōnoa noko yoipai rakikīa,” ixō yoinifo. Nāskafakī fetsanifo. Pablo Jesúsnoa meka shara ato yoifiaito, mā Jesús nafiax anā otoyamea ixō ato yoifiaito nikakaspakakī. <sup>19</sup>Nāskakaxō Areópago ano Pablo iyonifo a anoax mēxotaima ichanākaxō afarafo yoimisfo ano. Nānoxō yōkanifo iskafakakī: “Nō tāpinō na mī yoi ai anori meka fenakōiki noko yoife. <sup>20</sup>Na mī noko yoi ai anori nō nikamismaki. Afaa ikamākī noko yoife nō tāpinō,” fanifo. <sup>21</sup>Nā Atenas anoafō feta yora fetsafāfe anoxō ōikakī nikapaikōinifo a nikai fo keskara ato yoixikakī.

<sup>22</sup>Nāskaxō nā ichanāmisfo āfe ane Areópago anoxō Pablo ato nēxpakīa niinākāfe ato yoini: “Atenas anoafāfe, ea nikakapo, mē mato ōi mā Niosnoa nikapaikōiaito tāpipaikōiyanā. <sup>23</sup>Nā mā nios kifimis ano kafasakī mē ōia. Nānoa ē fichia na nōko niosra ixō mā afara onifanixakī mā akiki kenekī iskafakē: ‘Nō na nios ōimisma,’ ixō mā aōnoa yoikī keneni. Nā nios ōikatsaxakīma mā kifimis, nāōnoa ē mato yo i.

<sup>24</sup>“Nā Niospa keyokōi onifani, afama mīshtifo nai mēranoafoya mai anoafō onifani ato Ifo ixikī. Nā Nios yorafāfe pexe faafo mēra ikama. <sup>25</sup>Askatarī ea afaa axokāfe ikima. Akka nāato keyokōi noko nima. Nō xakainō noko nefefaxoni, afara fetsafori ani.

<sup>26</sup>“Askata feronāfake fisti onifakī taefani, nānoax nā maniafo tii kainōfo, nā mai tio ano ipaxakakī. Nāskaxō ato yoini, afe tii xinia akanimākai fanīra ikaxō. <sup>27</sup>Nāskakē Niospa yorafo onifani keyokōichi fenanōfo tāpipaikakī. Akka fenakī fichitirofo. Chanīma, Nios chai ikama, noko chai faama. <sup>28</sup>Akka Niosnoax nō nia. Akka Niosyamakēkai nō nikeranama. Akka nā mato

tāpimamisfāfe kenenifo iskafakakī: ‘Nō Niospa fenakōifo,’ ixō yoinifo. <sup>29</sup>Akka nō Niospa fenafofi axō, nō shinātiroma Nios na yorafāfe afarafo onifaafō keskara inō, āa shināxō yorafāfe onifaafō keskara. <sup>30</sup>Askafiaifonokai Niospa ato afeska fanima. Akka iskaratīa keyokōi ato yoi āto chaka xatekaxō chanīmara fanōfo. <sup>31</sup>Nāskakē Niospa tāpiyoni afetīa ato ichanāfaimākai, a ato omiskōimanaitīa, fatofo sharafofomākī askayamai fatofori chakafomākī. Nā feronāfake katonioxō ato askafaxii. Akka mā nafiakē Āpa ofofaito keyokōichi ōinifo,” ato faito, <sup>32</sup>a Jesús naax otoita nikakani, akiki kaxemetsamanifo. Ranārīto yoikī iskafanifo: “Mā nō nikakī a mī noko yoi aito, anā pena fetsa noko yoifaixāfe,” fanifo.

<sup>33</sup>Askafafono a ichanāfo anoax Pablo kani. <sup>34</sup>Akka Pablo mā kaino atiri afe fonifo Jesús chanīmara fakanax. Dionisiori nāno ato fe ini, nā Dionisio Areópago anoxō ato fe ichanāxō ato yoimis ini. Kērōri nāno ato fe ini, āfe ane Dámaris, kēro fetsafori ano ato fe inifo.

### Pablo Corinto ano ini

**18** <sup>1</sup>Nāskata Pablo Atenas anoax kaax Corinto ano nokoni. <sup>2</sup>Nānoa feronāfake āfe ane Aquilaki nokoni. Nā feronāfake Ponto pexe rasi anoa ini. Rama Italia anoax āfe āfi Priscila fe nokoita ini, nā Italia anoā āto xanīfāfe āfe ane Claudio ato potaitano. Ato iskafayanā na judeofo Roma anoax fōtanōfo ixō. Nāskakē Pablo ato ōikai kani. <sup>3</sup>Nā Pablo nā akai fo keskafakī akairi pexe fakāki tāpia ini, karapa pexe fakī. Nāskakē nāno ato fe nēteni, ato feta yonoxiki. <sup>4</sup>Nāskakē nānoax mēxotaima pena tenetīa ichanāti pexe mēra kapaoni. Anoxō judeofoya a

judeofoma ato Jesúsnoa meka shara nikamapai chanimara fanōfo.

<sup>5</sup>Akka Silas fe Timoteo mā Macedonia anoax akiki nokoafono Pablo Jesúsnoa meka shara judeofo ato yoifofāsafani: “Jesúsfi Cristoki Niospa katonī āfe Fakekōi inō,” ixō ato yoini. <sup>6</sup>Ato askafaito nikakakī judeofāfe Pablo iskafanifo: “Jesúskaī Cristoma. Mīa mī chanī,” fakaxō Pablo īchaketsanifo. Askafaifāfe nikakī Pablo āfe rapatiōnoa atoki mapo taa taani mā anoax kakī ori fetsa ari ato iskafafāini: “Ē Niospa meka mato yoipaihaito mā ea nikakaspai. Māto shināmā mā iki. Nāskax naax mā Nios fe nīpanakama. Ē mato yoisharapaihaito mā ea nikakaspai. Nāskakē na judeofoma ari ē kai ariafao ato yoixiki,” ixō Pablo ato yoini.

<sup>7</sup>Nāato askafata āto ichanāti pexe anoax kāikaini feronāfake āfe ane Ticio Justo pexe ano kani. Nāato Epa Nios shinākōikī kifipaoni. Nā ato ichanāti pexe chaima ika ini. <sup>8</sup>Feronāfake Crispa ichanāti pexe anoā āto xanīfo ini. Nāato āfe āfi feta āfe fakefoyaxō nōko Ifo nikakōiyanā chanimara fani. Askatari nā Corinto anoafāferi chanimara fakōinifo, Pablo Jesúsnoa meka shara ato yoiaito. Nāskakē chanimara faifono ato maotisafakī faka mēra ato ikimapakenifo. <sup>9</sup>Nāskano fakish fetsa Pablo namakē ōia fani, nōko Ifāfe yoiaito iskafakī: “Ratekima mēxotaima ēfe meka sharaōnoa ato yoi xateyamafe. <sup>10</sup>Ē mefe ikaki mia tsōa afeska faima kiki. Na pexe rasi ano efe yorafo ichapa ikafokī,” ixō yoini. <sup>11</sup>Nāskakē Pablo Corinto ano nēteni. Anoxō xinia fisti finōmata oxe seis ani. Nānoxō mēxotaima Niospa meka ato yoipaoni.

<sup>12</sup>Akka Acaya mai anoax Galión xanīfo finakōia ini. Nānoax judeofo ichanānifo Pablo achixikākī. Mā achikaxō āto xanīfo finakōia ano

iyonifo. <sup>13</sup>Iskafakī āto xanīfo yoinifo: “Na feronāfāke ato pārafofāsafai, yoipai mā Nios kifiki iskafatiro ixō. A Moisés yoini anori ato yoima, fakirira ato yoi,” ixō yoinifo.

<sup>14</sup>Pablo mā ato kemapaihaito nā xanīfo Galión judeofo yoini iskafakī: “Na feronāfāke afara chakafakē, askayamakī ato retekē mā ea yoiaito ē mato nikakerana. <sup>15</sup>Akka nā māto xinifāfe yoipaonifo keskaraōnoa mā yoita, a māto kaifāfe āfe aneōnoa yoita, a Moisés yoini keskaraōnoa mā yoi. Akka nā mā apaiyai keskafakāfe, ē aōnoa afaa tāpipaimakai. <sup>16</sup>Nāskakē nonoax fotakāfe,” Galión xanīfāfe ato fani. <sup>17</sup>Ato askafa fokaxō Sóstenes achinifo nā ichanāti pexe anoā xanīfo. Mā achikaxō nāri seteketsanifo xanīfāfe ferotaifi. Akka nā xanīfo Galión aō rafaanā inima.

**Pablo anā Antioquía ano kani Niosnoa meka shara ato yoikai. Taeyoi kai rafenixakī anā kai fistini**

<sup>18</sup>Pablo Corinto ano oxaranāyoni. Nānoax a Nios Ifofafo makinoax kani Priscila fe Aquila afe fonifo. Nāskakata kanōnāfānē nanefainifo Siria mai ano fokani. Mā fokanax akka Cencrea anoax kanōanāfā mēra nanexoma Pablo ato testemayoni. Akka Pablo Nios yoiyoni: “Ē mīōxō afara axii, mī ea ōitaino,” ixō yoini. Akka mā axō ato testemani tāpinōfo. Ē Nios afara afeskarafaxōara ikax. <sup>19</sup>Nāskata mā fokanax Efeso ano nokonifo. Nāno Pablo ato nīchifaini Aquila yafi Priscila, ichanāti pexe mēra kakī nānoax judeofo ichanāfono ato fe yoināxiki. <sup>20</sup>Nānoxō nētefapainifo. “Kayamafe nono nofe iyofe,” fanifo. Askafaifono akka Pablo nētekaspani. <sup>21</sup>“Maa, ē nētetiroma, mē kai,” ato fani iskafakī ato yoianā: “Epa Niospa ea nīchiaino anā oxō ē mato ōiyoxii.”

Nāato askafata Pablo kanōanāfānē naneinākfani Efeso anoax mā kai. <sup>22</sup>Mā Cesarea ano nokoax, Jerusalén ano kani a Nios Ifofaafō ato yoisharaikai. Mā ato yoita anā kani Antioquía ano. <sup>23</sup>Nāno ato fe ikatsaxakī, nānoax anā kani Niospa meka sharaōnoa ato yoifofāsafaikai. Galacia anoxō ato yoikī taefata, Frigia anoxori ato yoini. A Nios Ifofaafō ato inimamakōini, Niosnoa meka shara ato yoikī.

#### Apolos Efeso anoafō Niosōnoa meka shara ato yoini

<sup>24</sup>Nāskaifono Efeso ano judeo fisti nokoni āfe ane Apolos pexe rasi Alejandría anoa ini. Nāato Niospa meka yoikī kirika kenenifo tāpikōia ini, xafakīakōi ato yoimis. <sup>25</sup>Nāato nōko Ifo Jesúsnoa tāpikōixō ato yoini, inimakōikai nā tāpia anori xafakīakōi Jesúsnoa ato yoini. Askafixō Jesúsnoa tāpisharaxō nā Juan ato maotisafakī faka mēra ato ikimani nā fisti tāpia ini. <sup>26</sup>Nāskata Apolos ichanāti pexe mēraxō ranotamakōi ato yoiaito nikakī. Aquila feta Priscila kenakaxō ori iyokaxō Niospa meka tāpimasharakōinifo nikasharakōinō.

<sup>27</sup>Nāskakē Apolos Acaya mai ano kapaiyaito nikakī a Nios Ifofaafāfe iskafanifo: “Nō a Jesús Ifofamisfo kirika kenexō fomanō mia ifisharakōinōfo,” ixō yoinifo. Apolos mā Acaya mai ano kaxō, ato yoisharakōini. Ato askafaito nikakani Niosnoax inimasharakōinifo. <sup>28</sup>Nānoxō ōiaifo judeofo Apolos yoini: “Jesús Niospa Fakemara,” faifono. Akka nā kirika keneaxō Apolos ato yoini iskafakī: “Nā nō manai Cristofi Niospa Fakeki,” ixō xafakīakōi ato yoiaito tsōa kemanima.

#### Pablo Efeso ano oni

**19** <sup>1</sup>Apolos Corinto ano iyoano, māchi keya ari fai tāpiato kaax Efeso ano Pablo nokoni. Nānoa Nios

Ifofamisfo fichitoshini. <sup>2</sup>“¿Mā Nios Ifofaxō Niospa Yōshi Shara mato mēra mā nananimē?” ixō Pablo ato yōkaito, kemanifo iskafakakī: “Maa, nōkai aōnoa afaa nikayomisma, Niospa Yōshi Sharakai nō nikamisma,” fanifo.

<sup>3</sup>Askafaiāfe nikakī anā Pablo ato yōkani: “¿Afeskai mā maotisanimē?” ato faito, kemanifo iskafakakī: “Juan noko yoinino nō ini,” ixō yoinifo.

<sup>4</sup>Askafaiyono anā Pablo ato yoini iskafakī: “Juan ato maotisafani afara chakafakatsaxakakī āto chaka xatepaiyaifono Nios Ifofapaikakī. Iskafakī ato yoianā a chipo oxiai nikakōisharaxikāfe ixō ato yoini, Jesúsnoa yoikī,” ato Pablo fani.

<sup>5</sup>Pablo ato yoikī askafaino, nikakani nōko Ifo Jesús āfe aneōnoax maotisanifo fetsafāfe tāpinōfo. <sup>6</sup>Askaifono ōikī Pablo ato māmāpakeaino Niospa Yōshi Shara ato mēra naneni. Nāskakanax meka fetsapa mekai fetsenifo. Niosnoa meka shara nikakaxō ato yoinifo. <sup>7</sup>A ato mēra Niospa Yōshi Shara nanea, doce feronāfake ini.

<sup>8</sup>Nāskaifono Pablo nāno ato fe ikax mēxotaima ichanāti pexe mēra kapaoni. Anoxō tres oxe ani. Niospa meka sharaōnoa ato yoianā ranotama, anoxō Nios xanifoōnoa ato tāpimapaikōikī.

<sup>9</sup>Ato askafafiaino atirifāfe nikakaspakakī yorafāfe ferotaifi mekafakī chakafanifo iskafakakī: “Nōkai Jesús chanīmara faima. Aōnoaxkai Epa Nios ari nō katiroma,” ixō yoiaifono, Pablo ato makinoax kakī a Nios Ifofaafō ato iyoni, feronāfake āfe ane Tirano a anoxō ato tāpimamis ano. Nānoxō a chanīmisfo anoxō pena tii Pablo Jesúsnoa meka shara ato yoipaoni.

<sup>10</sup>Anoxō Pablo Niospa meka sharaōnoa ato yoikī xinia rafe ani. Nā Asia mai ano ikafāfe nikasharakōinifo Niospa meka sharaōnoa. Judeofo feta a

judeofofāfema nōko Ifo Jesúsnoa meka shara nikapaonifo. <sup>11</sup>Nāskakē Niospa Pabloōxō afama mīshtifo fakī ato ispani. <sup>12</sup>Nāskakē yorafāfe āto payōiro iyamata āto sama faxte pishta Pablo āfe yora ramākanifo. Nāskafata mā fokaxō a isinī ikaifoya a niafaka chaka naneafō ato ramānifo. Ato askafaifono a isinī ikaifo fe a niafaka chaka naneafō sharai fetsenifo.

<sup>13</sup>Nāskaifono atiri judeofāfe fofāsakakī niafaka chakafo yorafo makinoa pōtanifo pexefo tii fofāsakakī. Jesús āfe aneōxō niafaka chakafo yorafo makinoa ato pōtapainifo. Iskafanifo: “Niafaka chakafāfe, Jesús aneōxō Pablo noko yoimiski, akka nō mato yoikai ato makinoax tsekefaitakāfe,” ato fanifo.

<sup>14</sup>Nāskafapaonifo nā judeo āfe fake sietipa, nā judeo āfe ane Esceva ini. Nā ato Nios kīfixomisfāfe āto xanifo ini. <sup>15</sup>Ato askafaifono a niafaka yōshi chaka yora mēra naneato ato kemani iskafakī: “Ē Jesús ōimis, askatari Pablōri ē tāpia. Akka, ūmā tsoamē?” ato fata, <sup>16</sup>nā niafaka yōshi chakayato ato rapati faxteyanā, fāsikōi ato achixō ato seteketsayanā ato imi tofeni. Nāato askafakī fetsaino pexe mēranoax yorioma ichonifo. <sup>17</sup>Nāato askafaano Efeso anoxō judeofāfe yora fetsafo feta nikakani ratenifo. Nāskakaxō, “Nōko Ifo Jesús fāsi sharakōi,” fanifo.

<sup>18</sup>Nāskakaxō a Jesús chanīmara famisfāfe fēkaxō a afara chakafapaoni xakakī yorafāfe ferotaifi yoinifo. <sup>19</sup>Askatari a yōfe tāpiafāfe āto kirika fēkaxō yorafāfe ferotaifi koanifo, mā Jesús Ifofakaxō. Nā kirika kene ōiafo kopikōi ini, como cincuenta mil ini. <sup>20</sup>Nāskakē nōko Ifāfe āfe mekashara nikaketsanifo Jesús Ifofamisfāfe ato yoiaifāfe, āfe kerex sharaōxō afama mīshtifo fakakī.

<sup>21</sup>Nāskafata Pablo shināni Macedonia yafi Acaya ano kaxiki. “Nānoax

Jerusalén ano ē kaikai, Jerusalén anoax Roma ano ē kaikai,” ixō shināni.

<sup>22</sup>Nāskaxō a afeta yonomisfo rafe Macedonia ano ato nīchini Timoteo yafi Erasto. Akka Pablo Asia ano nēteyoni.

#### Efeso anoax yorafo mekai fetsenifo

<sup>23</sup>Nāskaifono nā Efeso anoafō mekai fetsenifo: “Jesúsfi Niospa Fakekī aōnoax nō Nios ari katiro,” Pablo ato faino, <sup>24</sup>nāno feronāfāke āfe ane Demetrio ini. Nāato yonokī afarafo kori exe keskara oxokōi onifapaoni. Nā feronāfāke afara onifakī tāpikōia ini. Nāskaxō kēro ōitsa onifani, na nōko niosra ixō āfe ane Artemisa. Ranāfaxō kēro ōitsa fakī kafāshara mīshtifo onifani. Nāskakē a afeta yonofaifāfe aōxō kori ichapa fipaonifo. <sup>25</sup>Nāskaxō Demetrio ato ichanāfani, a afeta yonomisfo ato iskafayanā: “Efe yora mīshtichi, mā mā tāpiakī nōko nios Artemisa yora keskara onifaxō, aōxō nō kori ichapa fimiski.

<sup>26</sup>Akka mā mā ōimis nikayanā, na Pablo ato yoifofāsafamis iskafakī: ‘Na yorafāfe niosra ixō onifafo, akai niosma,’ ixō ato yoi. Mā yora ichapafāfe chanīmara fakōinafo ato yoiaito nikakakī. Na Efeso anoafos ato yoiafo, Asia mai anoafori ato yoimis. <sup>27</sup>Na Pablo yoiafo keskara mesekōi, ē shināchakakōi. Anā noko tsōa kori ināyamaino nō fenotiro, na nōko nios Artemisa anā tsōa kīfitiroma, nā maitio ikafāfe Asia mai anoxō kīfimisfo. Askatari a nōko nios kīfiti pexefā mēranoax anā ichanātirofoma,” ixō Demetrio ato yoini.

<sup>28</sup>Demetrio ato askafaito nikakani Pablōki ōitifishkiyanā fāsikōi yoinifo iskafakakī: “iNa Artemisa Efesio anoafō nā sharafinakōiafo, tsoa keskarama!” ikanax fāsikōi mekai fetsenifo.

<sup>29</sup>Nāskakanax pexe rasi anoax fekaxtei fetsenifo. Nāskakaxō Gayo yafi Aristarco achinifo. Nā rafe Macedonia anoafō inifo,

Pablo fe feitafo. Nāskakaxō a yora kaya ichanāfo ano ato iyonifo. <sup>30</sup>Ato askafaifono Pablo ato mēra ikipaini arixō yorafo yoixiki. Akka a Jesús Ifofaafāfe Pablo nīchikaspanifo, “Mia retetirofoki,” ikaxō. <sup>31</sup>Askatari a Pablo fe rafemisfāfe, xanīfofōfāfe Asia mai anoxō ato yoinifo, Pablo yoitanōfo ato mēra ikiyamanō. <sup>32</sup>Nāskakē āa ranā ichanākanax fāsikōi mekanifo. Atirifāfe fetsa anori yoinifo. Nāskaifono ranārīto tāpinifoma afeskai ichanāfomākī. <sup>33</sup>Nāskaifono judeofāfe shinānifo, na yorafo chakai mekai taeafora noko fakanira ikaxō. Nāskakaxō Alejandro pītsikinifo ōiaifono ori nīxō ato yoitakāfe ikaxō. Nāskafaifono Alejandro niinākfā mēshaxō ato yoini iskafakī: “Mekayamakāfe, ē mato yoisharanō,” ixō Alejandro ato yoini. <sup>34</sup>Akka mā tāpikaxō Alejandro judeokē, fāsikōi āa ranā mekai fetsenifo, iskakani: “Na Efeso anoafāfe āto Artemisa sharafinakōia,” ikaxō.

<sup>35</sup>Askaifāfe ōikī a xanifo kenexomisto, “Mekayamakāfe,” ato fani. Ato askafaito anā tsoa mekanima. Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Efesofo anoafāfe ea nikasharakāfe. Keyokōichi tāpiafo nōfi Efeso anoafokī, nā āto nios Artemisa āfe kīfīti pexefā nō kexemis. Nā onīfafo nai mēranoax pakeafori nō kexemis.

<sup>36</sup>Nāskakē āa chanīkanira tsoa itiroma. Nāskakē anā mekayamakāfe, afaa afeskafapayamakāfe shināsharaxoma. <sup>37</sup>Akka na feronāfakefo mā ato efea afaa chakafayamafiafōno, askatari na pexefā mēranoa tsōa afaa oneyamafiano, askatari na nōko nios Artemisa tsōa chakafakī mekafayamafiano mā ato efea. <sup>38</sup>Akka na Demetrio afeta yonomisfo feta, a ato chakafapai xanīfofo ano ato iyotiro, anoxō ato yōkanō afaa chakafafomākī. <sup>39</sup>Nāskaxō afara fetsa mā yoipaikī nā ichanāfo

anoxō mā yoitiro. <sup>40</sup>Mā iskaratīa ato chakafai keskafakī xanīfofōfāfe nikaxō nokori askafatirofo. Na yorafāfe afaa chakafayamafiamisfōno, afeskakī mā yōachepeimē xanīfofōfāfe noko faifono nō ato kematiroma,” ixō a xanīfo kenexomisto ato yoini.

<sup>41</sup>Ato yoikī askafata ato nīchiaino fonifo.

#### Pablo Macedonia ano kata Grecia ariri kani

**20** <sup>1</sup>Mā mekakani nishpafono Pablo a Nios Ifofafo kenani ato yoisharaxiki. Mā ato yoisharata, ato makinoax kani Macedonia ari kai. <sup>2</sup>Mā kaxō nāriafo Jesúsnoa meka shara ato yoifofāsafakī a Nios Ifofafo ato inimamakōiini. Nāskata Grecia ano nokoni. <sup>3</sup>Nānoxō tres oxe ani anoax kanōanāfānē Siria ano kapaikī, nikani judeofāfe kexeafono retepai kakī. Nāskakē fāi kakī, Macedonia anā finōfaini. <sup>4</sup>Mā kaino feronāfake ranārī afe fonifo. A feronāfake fetsa āfe ane Sópater Berea anoa ini. Āfe apa ane Pirro ini, Aristarcori ini, Segundori ini, nā Segundo Tesalónica anoa ini. Fetsari Gayo, Derbe anoa ini. Fetsari Timoteo ini. Askatari Tíquico fe Trófimo Asia mai anoa inifo. Nā tii Pablo fe fonifo. <sup>5</sup>Nā tii rekē fokaxō Troas anoxō noko mananifo. <sup>6</sup>Akka mā fista senēano chipo nō kani. Nā fistatīa pāa faraxaxoma pimisfo ini. Nāskata Filipos anoax kanōanāfānē nō kai cinco nia mā nō oxax Troas ano nō atoki nokoni. Nāno nō siete nia oxayoni ato fe.

#### Troas ano ōikai Pablo kani

<sup>7</sup>Nāskata mā pena nomīkoaino nō ichanāni pāa kaxke mīshtixō pixiki a Jesús noko nāxoyamea shinākī. Anoxō Pablo a Nios Ifofafo yoini, mā penama kaxiki yamenake kafanaino ato yoikī

xateni. <sup>8</sup>Nānoax pexe kene keya fomākīa anoax nō ichanāni, a rāpari ichapa ōtai fetsea anoax. <sup>9</sup>Nāskaino naetapa āfe ane Eutico pexe kene fomākīa āfe naisti anori tsaoni. Pablo ato chaikōi yoiaino nā naetapa oxakatsaini. Nāskax mā oxachāi kaax pexe kene fomākīakōinoax pakeax nakē chishtoinīfōfānifo. <sup>10</sup>Nāskakē Pablo fotopakekafā chishtoinīfōfā nā naetapa ikōni, ato iskafakī yoiyanā: “Rateyamakāfe, naamaki,” ato fani.

<sup>11</sup>Nāskafata anā pexe fomākīa Pablo māpeinīfōfāxō ato pāa kaxkeketsaxoni ato feta pixiki. Nāskaxō ato yoikī pena fani. Mā penano Pablo kani. <sup>12</sup>Ato askafaino nā naetapa nafiax mā otokē āfe yorafāfe xanēnē iyonifo. Askafakī Pablo ato inimamakōini.

#### Troas anoax Pablo Mileto ano kani

<sup>13</sup>Akka nō kanōanāfānē rekē kani, Aso anoxō Pablo ifixiki. Akka noko iskafakī yoini: “Ē fāi kaikai rekē fokāfe,” ixō noko yoini. <sup>14</sup>Nā Aso anoax noko fichiax nofe feronāfāke kani. Nāskax Mitilene ano nō nokoni. <sup>15</sup>Nāskata nānoax nō tsekekainax pena fetsa Quío mai nō finōfaini kaax pena fetsa Samos fai fototai nō nokoni. Anā anoax kaax pena fetsa pexe rasi Mileto ano nō nokoni. <sup>16</sup>Akka Pablo Asia ano samarakapainima. Efeso anori kakaspani, Jerusalén ano koshi nokopai ato feta fista Pentecostés apai.

#### A Nios Ifofafo ato kexemisfo Efeso anofo meka shara Pablo ato yoini

<sup>17</sup>Mileto anoxō Pablo ato kenamani, Efeso anoxō Nios Ifofafo ato kexemisfo. <sup>18</sup>Mā feafono ato iskafani: “Mā mā ea ōimis ē isharakōiaito nā ē oitachāi. Na Asia mai anoxō ē afaa afeska fama ē isharakōia Jesúsnoa meka shara mato yoi. <sup>19</sup>Mēxotaima ē mato mēra itiani,

nōko Ifo yonoxoni. Ē mato yoi ē oiatiani Nios mato Ifo sharafamapai. Askatari ea omiskōimanaifono ē omiskōimis judeofāfe ea askafaifono. <sup>20</sup>Akka ea askafafiaifono Jesúsnoa meka shara ē mato yoikī xateima. A meka sharakapafo ē mato yoimis. Ranotamakōi ē mato yoimis, ichanāti pexe anoxō yoita a māto pexekōifo anoxori ē mato yoimis. <sup>21</sup>Judeofo yoita a judeofomari mē yoimis āto chaka xatekaxō Nios Ifofanōfo nōko Ifo Jesucristori chanīmara fakōinōfo.

<sup>22</sup>“Akka iskaratīa Jerusalén ano ē kai, Niospa Yōshi Sharapa ea nīchiaino. Ē tāpiama arixō ea manafo ea afeskarafakani. <sup>23</sup>Akka mē tāpia Niospa Yōshi Sharapa ea yoiato, pexe rasi anoxō ea karaxa mēra ikimakaxō ea omiskōimakani. <sup>24</sup>Akka ea askafafiaifono ē shināchakaima. Nā Epa Niospa ea amapaiyai keskara fisti ē shināi. Epa Niospa keyokōi yorafo noikōi na meka shara ato yoitāfe ea fani. Nā ea yoini keskara ē apai.

<sup>25</sup>“Ē mato mēraxō Nios xanīfōoñoa ē mato yoimis. Akka mē tāpikōia anā mā ea ōinakama. <sup>26</sup>Nāskakē ē mato yoipai. Na fetsafāfe ea nikakaspamisfo ē ato yoipaiifaito tsōa ea nikamisma. Nāskax omiskōixikani. Nāskakē ē ato afeskafatiroma, mē ato yoimis. <sup>27</sup>Mē mato yoimis a Niospa fichipaiyai keskafakī ē mato yoikaspamisma. <sup>28</sup>Nāskakē kexemesharakāfe, a Nios Ifofafo ato kexesharakāfe. Niospa Yōshi Sharapa mato ikināki, a Nios Ifofafo mā ato kexesharanō. Jesús nokoōnoax nai āfe imi foniki. <sup>29</sup>Mē mato makinoax kaano, chipo a fanīrira yoimisfo chakafo fekani mato fanīrira yoipaikani. Oa poomānā chaxo fichixō pitiro keskafakī mato pārapaikani mā anā Jesús shinānōma. <sup>30</sup>Afianofi mā fetsa mā ranā mā pārānōnāxii nō Niospa

meka tāpiara ixō mā ato pāraxii, a Nios Ifofaafāfe mato nikanōfo.

<sup>31</sup>Kexemesharakōikāfe, akka shinākapo. Tres xinia ē ani Niospa meka sharaōnoa mato yoikī. Penata yoita, fakishi yoikī ē mato famis, Niospa meka sharaōnoa ē mato yoi ē oiamis.

<sup>32</sup>Akka efe yora mīshtichi, iskaratīa ē Epa Nios kīfi mato kexesharanō, a mato noiai keskafakī āfe meka shara mato mēra nanenō. Nāato āfe kerex sharaōxō āfe meka shara mato inātiro mato mēra nanesharanō askatari a yoiyoni keskafakī afe yorakōifo ato afara ināsharakōitiro afe ipaxanōfo. <sup>33</sup>Ēakōi ē afaa fipaimisma, askatari ē mato kori yōkamisma, rapatiri ē tosa yōkamisma. <sup>34</sup>Askatamaroko ēfe mifkōichi ē yonofaito mā mā ōimis, a ē fichipaiyai fixiki, a efe ikafori ato ināxiki. <sup>35</sup>Mē mato ōimamiski afeskaxō mā yonotiromāki, a omiskōiaifo ato axosharayanā. Nōko Ifo Jesús āfe meka sharaōnoa shināyanā fetsafāfe noko afara ināino nō inimatiro keskai, ‘Nōri fetsafo afara ināsharai nō inimaifinakōitiro,’ ixō nōko Ifāfe noko yoini,” Pablo ato fani Efeso anoafo.

<sup>36</sup>Mā ato yoikī askafata ratokonō mai chachipakefōfā Pablo ato Epa Nios kīfixoni. <sup>37</sup>Anoax keyokōi oiayanā Pablo ikōketsayanā kokoketsanifo.

<sup>38</sup>Shināmitsakōininifo: “Ē anā mato ōinakamara,” ato faino, askakāta afe fakafā kesemē fonifo Pablo kaito ōifokani. Nāskax Pablo kanōanāfānē nanekaini mā kai.

#### Pablo Jerusalén ano kani

**21** <sup>1</sup>Anoa a Nios Ifofaafō nō ato ōifaini, kanōanāfānē nō nanekaini kaax Cos ano nō nokoni. Anoax kaax pena fetsa Rodas ano nō nokoni, anā anoax kaax Pátara ano nō nokoni. <sup>2</sup>Nā Pátara anoxō kanōanāfā nō

fichini Fenicia ano kaino, nāo nō nanekaini. <sup>3</sup>Kakī fakafā nakirafe Chipre mai toomāfā nō ōifaini. Nā Chipre mai nōko pōya mishkiori ini. Nā finōfaini kaax Siria ano nō nokoni. Nānoxō pexe rasi Tiro fai fototai nokoxō kanōanāfā mēranoa afama mīshtifo māpemanifo. <sup>4</sup>Nānoa a Nios Ifofaafō nō ato fichini, nāno nō ato fe siete nia oxani. Nāfāfe Pablo yoinifo Niospa Yōshi Sharapa ato shināmanaino iskafakakī: “Jerusalén ano kayamafe. Anoxō mia retepaikani kiki,” ixō yoinifo. <sup>5</sup>Askafaifono mā siete nia finōta nō anoax kaino, keyokōi āto āfīfo fe āto fakefo fe nofe fonifo pexe rasi pasotai. Nānoxō nā māshifā anoxō ratokonō mai chachipakefōfā nō Epa Nios kīfini. <sup>6</sup>Nāskata mā nō kakī nō ato yoisharaketsata, kanōanāfā mēra nō naneinākakani, akka atii anā fenifo āto pexe ano.

<sup>7</sup>Nāskata kanōanāfānē nō kai Tiro ano nō nokoni, nānoax kaax Tolemaida ano nō nokoni. Nānoax a Nios Ifofaafō fe nō ato fe yoināsharakōini, askatari nāno nō ato fe oxa fishtiyoni. <sup>8</sup>Nāskata nānoax kaax pena fetsa Cesarea ano nō nokoni. Nānoax Felipe pexe ano nō kani. Nā Felipe Niospa meka shara yoimis ini. A Jesús Ifofaafāfe afetiāma Felipe ifinifo Jerusalén anoxō a piaifo ato paxkaxonō. Seis feronāfake fetsafoya Felipe ifinifo ato feta yononō. Nāato pexe ano nō nēteni. <sup>9</sup>Felipe fake xotofake cuatro inifo fenemais. Nāfāfe Niospa Yōshi Sharapa ato shināmanaino ato yoipaonifo. <sup>10</sup>Nāno nō oxa ranāni, nāno Judea anoax feronāfake āfe ane Agabo nokoki nokoni. Nāato Niosnoa yoimis ini, a inōpokoai yoikī. <sup>11</sup>Mā noko ano nokoxō, Pablo āfe nanexemeti fiata, aō metexkere ita aō otxekere ini. Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Niospa Yōshi Sharapa ea yoi Jerusalén anoxō judeofāfe na nanexemeti ifo

iskafaxikani. Nāskaxō yora fetsafo ināxikani,” ixō Agabo ato yoini.

<sup>12</sup>Noko askafaito nikakī Cesarea anoafo feta, “Jerusalén ano kayamafe,” nō Pablo fani. <sup>13</sup>Askafaifono Pablo noko kemani iskafakī: “¿Afeskakī mā oiayanā mā ea shināmitsamanimē? Mē itipinīshara ea nexayamakakī ea retekani Jerusalén anoxō, nōko Ifo Jesúsxō ea askafakani,” Pablo noko faito, <sup>14</sup>nō anā afaa fanima noko nikayamaito. Nāskaxō nō yoini iskafakī: “Nōko Ifāfe nā mia apaiyai keskafanō,” ixō nō yoini.

<sup>15</sup>Mā askata nō itipinī fani, nāskax nō Jerusalén ano kani. <sup>16</sup>Nō kaino a Nios Ifofaafō ranāri nofe fonifo Cesarea anoax. Nāfāfe noko iyonifo feronāfāfe āfe ane Mnasón pexe ano, nā Mnasón Chipre anoa ini. Nāato afetiāma Nios Ifofakī taefani. Nāskaxō āfe pexe anoxō noko ifini ano nō oxanō.

#### **Pablo Santiago ōikai kani**

<sup>17</sup>Mā nō Jerusalén ano nokoano a nofeta Jesús Ifofamisfāfe noko ifinifo nokoki inimakōiyanā. <sup>18</sup>Askata pena fetsa Pablo nofe kani Santiago ōikai. A Nios Ifofaafō ato kexemisfori nāno inifo. <sup>19</sup>Mā atokī nokoxō Pablo ato yoisharakōini. Nāskaxō ato yoipakeni a Niospa aōxō a judeofoma ato chanīmara famakōikē.

<sup>20</sup>Ato yoiaito nikakakī, “Nios fāsi sharakōi,” fanifo. Nāskaxō Pablo yoinifo iskafakakī: “Nofe yorashta, nō mia yoisharapai, mā mī ōimiskī na judeofāfe ichapakōichi mā nōko Ifo Jesús chanīmara fafiakaxō, nāfāfe a Moisés yoini keskara nikapaikōimisfo. <sup>21</sup>Nāfāfe yoiafo judeofo a yora fetsafo mēra ikafo mī ato yoikē iskafaki: ‘A Moisés yoini keskara nikayamakāfe,’ ixō mī ato yoikē, ‘Askatari māto fakefo foshki repa xateyamakāfe, askatari a mā imis keskai

anā askayamakāfe,’ ixō mī ato yoimiskē. <sup>22</sup>Akka, ¿nō afeskaimē, yorafāfe nikakani mā mī nono oano? <sup>23</sup>Akka nā nō mia yoiai keskafē. Na cuatro feronāfāfēfāfe Nios yoiafoki iskafakakī: ‘Epa Niosi, mī noko yoia keskai nō askakōikai,’ ixō yoiafoki. <sup>24</sup>Akka na cuatro feronāfāfe fe Nios yoiti pexefā mēra katāfe, nō imis keskai ato fe ife māto chaka soaxikakī. Mī ato kopifaxōfe mato testeaifono. Mī ato askafaito ōikakī keyokōichi tāpitirofo a mīonoa yoiaifo āa chanīkani. Askatamaroko mīri a Moisés yoini keskara mī nikakōimis. <sup>25</sup>Akka a judeofofāfema a Jesús Ifofaafāfe mā chanīmara fakōinafo. Akka mā nō ato kirika kenexona iskafakī: ‘Nō nami pitiroma na nōko niosra ixō afara onifakaxō fetsafāfe ināfono. Askatari yoināfo āfe imiri nō ayatiroma. Askatari yoinā ina fakaxō tetoxakafo āfe imi foyamaitori āfe nami nō pitiroma, askatari nōko āfima nō chotatiroma, kēromāri āfe fenema chotamatiroma,’ ixō nō ato yoia,” Pablo fanifo.

#### **Nios kīfiti pexefā mēraxō Pablo achinifo**

<sup>26</sup>Nāskafaifono nā cuatro feronāfāfe Pablo ato yoini. Nāskata pena fetsa ato fe Nios kīfiti pexefā mēra ikini, āto chaka soaxikakī. Nāskata a Nios kīfiti pexefā mēra ikikaini xanīfo yoixiki a Epa Niospa yoini keskara afetiā keyoimākai, nā tiitori yoinā retexō Epa Nios ināpaikakī.

<sup>27</sup>Mā siete nia ikano judeofo Asia mai anoax fokaxō Nios kīfiti pexefā anoa Pablo ōikakī yorafo yoinifo Pablo chakafakī mekafanōfo. Ato askafaifono Pablo achinifo. <sup>28</sup>Mā Pablo achikaxō fāsikōi ato yoinifo iskafakakī: “Israelifāfe, nofeta nāfikēkape, a na feronāfāfe kafāsakī yorafo ato pārafōfāsa famiski. Nōko maifo tii anoa



ato chakafakī yoimiski. Askatari a Moisés noko yoini anori nikayamakāfe ato fai. Askatari nōko Nios kīfiti pexefā chakafakī mekafai. Askatari nōko Nios kīfiti pexefā sharafinakōifiano chakafaa, a mēra nōko kaifoma griego yorafo ikimana,” fanifo. <sup>29</sup>Akka taeyoi Pablo ōinifo pexe rasi ano nā Tróximo fe kafāsaito. Nā Tróximo Efeso anoa ini. Na Pablo nōko Nios kīfiti pexefā mēra Tróximo ikikinaki ixō shinānifo aa yamafiano.

<sup>30</sup>Nāskakē pexe rasi anoax mekai fetsenifo, nāskaifono yorafo nikaferakani ichonifo. Nāskakaxō Pablo achikaxō Nios kīfiti pexefā mēranoa kāimanifo. Nāskata Nios kīfiti pexefā koshikōi feponifo.

<sup>31</sup>Nāskaxō mā chaima reteafono, romanō anoa sorarofāfe āto xanīfāfe nikani pexe rasi Jerusalén anoafāfe yōachēpeaifāfe.

<sup>32</sup>Nāskaifāfe nikakī a soraro xanīfāfe a afe rafeafoya āfe sorarofa ichanāfani. Nāskax ato fe koshikōi ichoni yorafo mēra, a soraro xanīfo āfe sorarofa fe kaito ōikakī anā tsōa Pablo seteketsanima enerisafanifo.

<sup>33</sup>Nāskata a soraro xanīfāfe mā Pabloki kaxō mā achixō, cadenās rafeta ato metexkere amani. Nāskaxō chipo yōkani tsoamāki, askatari afaa afeska faamāki.

<sup>34</sup>Akka askafaino yorafo fanīrira mekai fetsenifo anoris yoinifoma. Nāskai mekai fetseafono soraro xanīfāfe tāpitiroma ini. Nāskaxō sorarofa mēra ato iyomani. <sup>35</sup>Mā chaima sorarofa mēra nokoikaino, anoxō yorafāfe retepaifaifono, sorarofāfe Pablo chishtokaxō iyonifo yorafāfe afeska fanōfoma. <sup>36</sup>Nāskakē keyokōi acho fokani fāsikōi mekafonifo. “Aa chaka reterisafakāfe,” ato faafonifo.

#### Askafaifono yorafāfe ferotaifi

##### Pablo ato yoini

<sup>37</sup>A sorarofa ika mēra mā ikimanaifono, a sorarofāfe āto xanīfo Pablo yōkani: “ĈĔ mefe pishta

mekatiromē?” faito soraro xanīfāfe kemani iskafakī: “ĈGriego mekapa mī mekatiromē? <sup>38</sup>Akka, ĉmīmamē a Ejipto anoa afetiama xanīfo potapaiyanā cuatro mil yorafo tsōa istoma iyoni?” ixō xanīfāfe yōkani.

<sup>39</sup>Askafaito nikakī Pablo kemani iskafakī: “Maa, ěma. Ĕfi judeoki. Ĕfi Tarso anoax fakeakī nā pexe rasi Cilicia mēranoax. Akka na yorafo ě ato yoinō ea yoife,” faito, <sup>40</sup>nā soraro xanīfāfe, “Mī ato yoitiro,” fani. Nāskafaino Pablo kipiti ano niinākafā mēshainākafā, “Mekayamakāfe,” oinoma ato fani. Mā ato nishpafaxō hebreo mekapa iskafakī ato yoini:

**22** <sup>1</sup>“Efe yora mīshtichi, ea nikakāfe ě mato yoinō ea chakafafo keskara, ea anā chakafayamanōfo,” ixō ato yoini.

<sup>2</sup>Hebreo mekapa ato yoiaito nikakani, tsoa pishta tooxinima. Askafono Pablo anā ato yoini, <sup>3</sup>“Ĕri judeo. Tarso anoax ě fakea, Cilicia mai anoax. Akka ě nono Jerusalén anoax yosia, ěfe maestro Gamalielxō ě tāpia. Na Moisés nōko xinifo yoipaoni anori ě yoimis. Mēxotaima ě shinākōimimis ěfe ōitifoaxō ě Nios Ifofapaiĉi. Nā mā Nios Ifofapaiyai keskafakī ěri askafapaoni.

<sup>4</sup>Taefakī a Jesús Ifofaifo ě ato omiskōimaki ě ato retepaipaoni. Nāskaxō ě ato achixō karaxa mēra ě ato ikimapaoni, feronāfakefoya kērofo. <sup>5</sup>A ato Nios kīfixomisīfāfe āto xanīfofo feta a xanīfo fetsafāfe mato yoitirofo nā ě mato yoiai keskara. Nāfāfe ea kirika kenexō inānifo, nofe yorafo judeofo Damasco anoafāfe ě ato foxotanō. Nāskax ě ari kani a Nios Ifofaifo ato fenaikai, ato achixō Jerusalén ano ato efexiki anoxō ato omiskōimaxiki,” ixō Pablo ato yoini.

##### Pablo afeskaxō Jesús Ifofamāki ato yoini

(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

<sup>6</sup>Anā Pablo ato yoini iskafakī: “Akka fāi kaikī mē chaima Damasco faikaino,

nānoxō xini keya oa luz keskarato nai mēraxō ea chaxakōitani. <sup>7</sup>Ea askafaino ē nāmā pakeni. Nāskaxō mekaito ē nikani, ea iskafaito: ‘Saulo, Saulo, ¿afeskakī mī ea omiskōimanimē?’ ea faito. <sup>8</sup>Ea askafaito ē yōkani iskafakī: ‘¿Mī tsoamē, Ifo?’ ē faito ea kemani iskafakī: ‘Ēkīa Jesús Nazarete anoa, nā mī ea omiskōimanai,’ ea fani. <sup>9</sup>A efe foaifāfe luz keskarato ea chaxatanaito ōikani ratenifo. Akka a ea yoi mekaito tsōa nikanima. <sup>10</sup>Ea askafaito ē yōkani iskafakī: ‘¿Ifo, ē afeskatiromē?’ ē faito, nōko Ifāfe ea iskafani: ‘Fininākfāta Damasco ano katāfe. Anoxō ē mia yoi kaikai mī afaa afeskafaimākai,’ ea fani. <sup>11</sup>Akka anā ē fēro ōitiroma ini, nā luzpa ea fechaxki mā ea fēxoano. Nāskakē a efe foaifāfe ea mētsoxō Damasco ano iyonifo.

<sup>12</sup>“Nāno feronāfake āfe ane Ananías ika ini. Nāato Nios nikakōixō a Moisés yoini keskara nikakōipaoni. Nānoxō judeofāfe Damasco ano ikaxō aōnoa yoisharapaonifo. <sup>13</sup>Ē Damasco ano nokoano ekeki Ananías oni ea ōiyoi. Mā ekeki oxō ea iskafani: ‘Efe yorashta Saulo, anā ōife,’ ea faino koshikōi ē anā fēro ōini. Nāskaxō ē ōisharakōini. <sup>14</sup>Anoxō ea yoini iskafakī: ‘Nōko xinifāfe āto Niospa mia katoa, a mia amapaiyai keskara mī tāpinō. Askatari āfe Fake sharafinakōia mī ōinō, āfe meka sharafinakōia nikayanā. <sup>15</sup>Nāskaxō mī ato yoixii Niosnoa, nā maniafo tii anoa, nā mī ōiaifoya, nā mī nikaiifo. <sup>16</sup>Nāskakē samarakakima koshikōi fininākfāta maotisafe faka mēra ikipekafāfe nōko Ifāfe āfe aneōxō mia chaka soaxonō,’ ea fani” ixō Pablo ato yoini.

#### **Pablo ato yoini a judeofoma mēra Epa Niospa nīchini**

<sup>17</sup>Anā Pablo ato yoini iskafakī: “Mē Jerusalén ano anā oax, Nios kīfiti pexefā

mēra ē kani anoxō Nios kīfikai. Nānoxō ē ōia oa namakē ōia ē fani. <sup>18</sup>Ē nōko Ifo ōini ea iskafaito: ‘Nā Jerusalén anoax koshi tsekekaitāfe, mī eōnoa yoiaito mia tsōa nikaima kiki,’ ea fani. <sup>19</sup>Ea askafaito ē kemakī iskafani: ‘Ifo, mā ea tāpiafo nā ichanāti pexe mēranoafo kaxō ē ato achixō karaxa mēra ē ato ikimapaoni a mia Ifofaifo. Askatari ē ato koshaketsapaoni. <sup>20</sup>Askatari a mī inakōi Esteban reteaifono, ēri nāno ato fe ini reteaifono. Nāskaxō ē ato rapati kexexoni.’ <sup>21</sup>Ē askafaino nōko Ifāfe ea yoini: ‘Fininākfāta fāi katāfe, mai fetsafo ari chaikōi ē mia nīchikai a judeofoma ari,’ ea fani,” ixō Pablo ato yoini.

#### **Soraro xanifāfe Pablo kexeni**

<sup>22</sup>Ato askafaito nikakani, akka fāsikōi yorafo mekainifōfānifo: “Na feronāfake chaka retefe anā niyamanō,” fayanā chakafakī mekafanifo. <sup>23</sup>Nāskakakī ōitifishkikī finayanā fāsikōi mekakakī āto rapati taa taa ayanā fomākīa mapo saakī fetsanifo. <sup>24</sup>Askafaiifāfe nikakī a soraro xanifāfe ato yoini Pablo karaxa mēra ikimanōfo, koshaketsakaxō, nāskafaiifono ato yoinō afeskai a yorafo akiki chakai mekakanimākai. <sup>25</sup>Akka mā metexkereakaxō koshapaiyaifono, a soraro xanifo fētsa Pablo yoini iskafakī: “¿Tsōa mia yoiamē mā romanō koshanō xanifo yōkaxoma?”

<sup>26</sup>Askafaito nikai a soraro xanifo āfe xanifokōi yoikai kani iskafakī: “¿Mī afeska faimē, na feronāfakeri nōfe romanō?”

<sup>27</sup>Askafaito nikakī soraro xanifokōi Pablo ano kani yōkaikai. “¿Mī chanīmamē mī romanōmē?” ixō yōkaito, “Ēje, ēri romanōki,” Pablo fani.

<sup>28</sup>Askafaito nikakī a xanifāfe yoini iskafakī: “Ē romanō ixiki kori ichapa ē ato ināni, akka taeyoi ē romanō

iyopaonima,” faito nikaki, Pablo kemani iskafakī: “Akka ēfi romanōkōiki,” fani.

<sup>29</sup>Ato askafaito nikakani a koiro fichi koshapaiyaifo a makinoax fonifo. Nā soraro xanīfāfe mā tāpiax Pablo romanōkōikē nikai ratekōini cadenānā ato metexkerekamax.

### Judeofāfe āto xanīfāfe ferotaifi Pablo yoini

<sup>30</sup>Nāskata pena fetsa soraro xanīfokōichi tāpipaikōikī judeofāfe aōnoa afaa yoiafomākī, a cadenānā menexafo mēpeni. Nāskaxō ato ichanāfani a Niosnoa ato yoimisfo ato kexemisfoya, a xanīfokōifo. Nāskaxō Pablo kāimaxō āto ferotaifi nīchini.

**23** <sup>1</sup>A xanīfofo ōikī Pablo ato yoini iskafakī: “Efe yora mīshtichi, nā Epa Niospa ea yoikī taefani keskai, nē askakōimis. Ēfe ōiti mēraxō ē Nios shinākōiyanā ē sharakōimis,” ixō ato yoini.

<sup>2</sup>Akka Ananías ato Nios kīfixomis āfe xanīfo ini. Nāato a Pablo ketaxamei nia yoini Pablo apasnō. <sup>3</sup>Askafaito ōikī Pablo kemani iskafakī: “Epa Niospa mia koshai mīkai afaa tāpiama. Mī ano tsaoxō mī ea pārai a Moisés yoini keskara nikaimara ixō. Akka mīroko a Moisés yoini keskara nikakaspakī, mī ea ato apasmana,” ixō Pablo yoiaino, <sup>4</sup>a anoxō ōiaifāfe Pablo iskafanifo:

“¿Afeskakī a ato Nios kīfixomis xanīfo mī chakafakī mekafoimē?” faifono, <sup>5</sup>Pablo ato yoini: “Efe yora mīshtichi, ē tāpiama nato ato Nios kīfixomis xanīfofiano. Akka kirika ano kenekī iskafanifo: ‘Māto xanīfo chakafakī mekafoyamakāfe,’ ixō yoinifo,” ixō Pablo ato yoini.

<sup>6</sup>Nāskaxō mā tāpixō ano fisti ichanāfono saduceofoya fariseofo fāsikōi Pablo ato yoini: “Efe yora mīshtichi, ēri fariseo, ēfe kaifofori fariseofo. Akka ea

chakafakī mekafofakani, yora naax anā ototirora ixō ē chanīmara faino.”

<sup>7</sup>Pablo ato yoikī askafaito nikakani, fariseofo fe saduceofo āa ranā feratenānifo. Nāskakanax ichanākanax paxkanānifo. <sup>8</sup>Akka saduceofāfe yoimisfo: “Naax nō anā ototiroma,” famisfo. Askatari anokai ājirima anorikai nōko yōshima famisfo. Akka fariseofāfe keyokōi chanīmara famisfo. <sup>9</sup>Nāskakanax fāsikōi mekañifofānifo, akka nāno ranāri inifo a Moisés yoikī kirika keneni keskara ato tāpimamisfo. Nāfo fariseofo inifo, nāfāfe niñifofākaxō yoinifo iskafakakī: “Na feronāfakekai afaa chakafama. Ōitsai, yōshi sharapa yoyamāki Niospa ājirinī yoia rakikīa,” ixō yoinifo.

<sup>10</sup>Ato askafaino fāsikōi mekai xatenifoma. Nāskakaxō Pablo achikaxō nini nini akanaifono nā soraro xanīfo ratekōini. Nāskakē āfe sorarofa kenamani, ato ano afoxō anā āfe pexe ano iyoikaxikī.

<sup>11</sup>Nā fakishi Pablōki nōko Ifo nokoxō iskafakī yoini: “Pablo, inimafe. Na Jerusalén anoafō eōnoa mī ato yoimis keskafakī na Roma anoafori ato yoife,” fani.

### Pablo retexikakī itipinīsharanifo

<sup>12</sup>Nāskata pena fetsa ranāri judeofo yoinānifo Pablo retexikakī. “Nō Pablo retexoma nō foni tenekī taefanō, afaa piamata afaari nō ayaimakai, noko Niospa retetiroki. Akka mā Pablo retexō chipo nō pixikai,” ikanax yoinānifo. <sup>13</sup>Cuarenta feronāfakefo anori yoinānifo. <sup>14</sup>Nāskakata nā feronāfakefo fonifo a ato Nios kīfixomisfāfe āto xanīfofo fe a judeofāfe āto xanīfofo ikafo ano. Iskafakī ato yoifokani: “Nō yoia iskafakī: ‘Pablo reteyoxoma, nō foni teneyoi nō afaa piyamata afaari nō ayaima. Nō askayamaino Epa Niospa noko retetiro,’

ixō nō yoia,” fanifo. <sup>15</sup>“Akka iskaratīa mā na xanīfo fetsafo feta, na soraro xanīfo yoikāfe mato ano penama Pablo efenō. Feparaxō yoikī iskafakāfe: ‘Nō Pablo yōkasharapaikai noko nīchixōfe nō yōkanō afaa aōnoa yoiafomākī,’ ixō yoikāfe. Oaito ōikī nō achixō reterisafanō,” fanifo.

<sup>16</sup>Nāskaifono Pablo āfe pīaka nikani nō Pablo retenō ikaifono. Nāskax sorarofo mēra kani anoa āfe koka Pablo yoikai. <sup>17</sup>Mā Pablo nikaxō, soraro xanīfo fetsa kenaxō yoini iskafakī: “Na naetapa xanīfokōi ano iyotāfe, afara yoipai kiki,” fani.

<sup>18</sup>Nā soraro xanīfāfe āfe xanīfokōi kenaxō yoini iskafakī: “Na karaxa mēra ikato Pablo ea kenaxō ea yoia na naetapa ē mikikī efenō afara mia yoipai kiki,” faito, <sup>19</sup>nā xanīfokōichi nā naetapa mētsfoaixō a fisti iyoxō orixō yōkani: “¿Afaa mī ea yoipaimē? Ea yoife,” faito, <sup>20</sup>nā naetāpa yoini iskafakī: “Mā judeofo yoināfo, mia yoixikakī mī penama a xanīfofo ichanāfo ano mī ato Pablo iyoxonō. Mia feparapaikani nō Pablo yōkasharapai aōnoa nō nikasharapai mia fai fekani.

<sup>21</sup>Akka mia askafaifono ato nikayamafe. Cuarenta feronāfakefo fai nēxpakīa kexekaxō ēfe koka manafoki achikaxō retexikakī. Nō Pablo retexii nō foni tenekī taefanō afaa piyamata afaari nō ayaimakai. Nō askayamaito Epa Niospa noko retetiroki. Akka mā Pablo retexō chipo nō pikai ikax yoināfo, mā itipinikōikaxō mia manafo mī ato afafaimākai,” ixō nā naetāpa yoini.

<sup>22</sup>Askafaito nikakī a soraro xanīfāfe nā naetapa nīchini, “Na ea mīa yoiai anori tsoa yoiyamafe,” fayana.

#### **Pablo xanīfo Félix ano nīchinifo**

<sup>23</sup>Nāskaxō a soraro xanīfokōichi afe xanīfo rafe kenaxō ato yoini dos cientos sorarofo yoixō nīchinōfo, askatari setenta kamayonō fotanōfo, askatari dos cientos sorarofo ashifofo fotanōfo Cesarea ari fōkani fakishi.

<sup>24</sup>Nāskata kamayori ato itipinīfamani a kamaki Pablo tsoax kanō. Nāskaxō ato yoini kexesharata iyotanōfo xanīfo Félix ano. <sup>25</sup>Nāskaxō kirika kenexō ato ināni a xanīfo Félix foxotanōfo iskafakī kenexō:

<sup>26</sup>Efe xanīfo Félix, ēkīa Claudio Lisias, ē mia kirika kenexō fomai mia yoisharayanā. <sup>27</sup>Na feronāfake judeofāfe achixō retepaiyaifono, akka ē nikaita ēri romanōki ikaito, nāskaito nikakī ēfe sorarofo fe kaxō ē ifita. <sup>28</sup>Afaa chakafaamaki ē tāpipaikī, judeo xanīfofo ichanāfo ano ē iyoita. <sup>29</sup>Anoxō ea yoiaifāfe ē nikaita, na Pablo a Moisés yoini keskara shināima ea faifāfe. Akka afaakai chakafama retepanāfāfe, askatari karaxa mēra ikimapanāfāfe. <sup>30</sup>Akka mē tāpia judeofāfe ea feparapaiyaifāfe Pablo retepai kakī. Nāskakē ē mikiki nīchi. A Pablo chakafaifori nāfori ē mia ari nīchi, afaa Pablo chakafamākī mia yoinōfo. Nā tii ē mia yoi efe xanīfāfe, ixō keni.

<sup>31</sup>Āto xanīfāfe ato yoia keskafakī kexesharakōixō, fakishi Pablo iyonifo Antīpatris ano. <sup>32</sup>Askata pena fetsa sorarofo atiri nēteferakani āto pexe ano fenifo a tāe foaifo. Akka a kamayonō foaifo Pablo fe fonifo. <sup>33</sup>Mā Cesarea ano nokokaxō xanīfo ano Pablo iyonifo, a āto xanīfāfe kirika kenexō manamana, nā xanīfo Félix inānifo. <sup>34</sup>Mā a kirika kene anexō, nā xanīfāfe Pablo yōkani: “¿Mī fanīamē?” faito, “Ē Cilicia anoa,” Pablo faito nikakī, <sup>35</sup>anā yoini iskafakī: “A mia mekafakī chakafaifo mā fēkaxō mīōnoa yoiaifāfe ē nikanō mia afaa fakanimākai ē ato manayonō,” ixō yoini. Nāskaxō sorarofo yoini Herodes xanīfo ika ano iyoxō Pablo kexesharakōinōfo.

#### **Pablo xanīfo Félix yoini**

**24** <sup>1</sup>Mā cinco nia oxata nā ato Nios kifixomis xanīfokōi, āfe ane Ananías, Cesarea ano oni. Judeofāfe āto

xanīfo fetsafo fe feronāfake fetsari ato fe kani, āfe ane Tértulo, nāato ato yoixomis ini. Nāfo xanīfo ano fonifo, Pablo chakafakī mekafaxikakī. <sup>2</sup>Mā nokoafono xanīfāfe Pablo ifitanōfo ato yoini. Mā efeafono nā Tértulo Pablo yōani. Iskafakī nā xanīfo Félix yoini: “Aicho xanīfo, mī noko ikinā nō isharakōiaki. Aicho mī tāpisharakōiaki nōko maitio anoafō mī ato yoisharakōimis noko chakafanōfoma. <sup>3</sup>Fanīmā mīshtixō mī askafaito nō nikamis. Nāskakē mī noko sharafamiskē nō mikiki inimasharakōimis. <sup>4</sup>Akka ē mia yoikī, ē mia chai samaratapaimakai. Nō mia yoiaito noko pishta nikayofe. <sup>5</sup>Na feronāfake mā nō ōimis ato fekaxtefamis, fakima mīshtifo kafāsakī ato pārafōfāsafakī judeofāfe anoris shinānōfoma. Askatari āto xanīfo nazarenōfo ato mekamamis. <sup>6</sup>Askatari nōko Nios kīfiti pexefā chakafakī mekafaito nikakī nō achita. <sup>7</sup>Akka nā sorarofāfe āto xanīfo Lisias nomakīnoa kerexkai ifita. <sup>8</sup>Anoxō noko yoikī iskafaita: ‘Māri Cesarea ano fōtakāfe afaa Pablo chakafamākī, a xanīfo yoixikakī.’ Nāskakē nō mia ano oa. Yōkaxō mī tāpitiro nā afara chakafakē aōnoa nō yoiai keskara,” ixō yoiaifono, <sup>9</sup>judeofāferi ano fisti ichanākaxō, nānoriri yoinifo: “Chanīma,” fanifo.

<sup>10</sup>Askafaiifāfe nikakī xanīfāfe Pablo āfe mēkemā, “Mekafe,” faino, Pablo niinākafā yoini iskafakī: “Inimakōikai ē mia yoi ē afaa chakafamisma. Mē tāpia na mai anoafāfe mī āto xanīfokōi, mā mī xini ichapa aka xanīfokī. <sup>11</sup>Akka mī ato yōkaxō mī tāpitiro ē oxa ichapama doce nia ē ika na Jerusalén ano ē oita anoxō Epa Nios kīfixikī. <sup>12</sup>Ē tsofe feratenāito ea ōimisfoma, Nios kīfiti pexefā mēraxori ē tsoa mekafamisma, ichanāti pexe mēraxori ē tsoa mekafamisma, askatari a pexe rasi

mēranoax ē tsofe feratenāito ea tsōa ōimisma. <sup>13</sup>Na yorafokai āa kaxpa chanītirofoma, ē afaa chakafaitokai ea ōiafoma. <sup>14</sup>Akka ē mia yoitiro nōko xinifāfe āto Nios ē shinākī ē kīfimis. Nōko Ifo noko yoipaoni keskafakī akka na yorafāfe āa chanīra ea famisfo. Akka a Moisés yoikī kirika keneni nāri ē chanīmara fakōimis. A Niospa ato shināmanaino yoipaonifori, nāfori ē chanīmara fakōimis. <sup>15</sup>Akka na ea yōaifāfe a yora sharafoya yora chakafo nafono Niospa ato otofaxii chanīmara famisfo keskafakī ēri nā akaifo keskafakī chanīmara famis. <sup>16</sup>Nāskakē mēxotaima ē isharapaikōimis, shināsharakōita. Niospa mā ea ōimis, yorafāferi mā ea ōimisfo.

<sup>17</sup>“Mai fetsa ari kafāsakī mē xini ichapa akatsaxakī, ēfe mai ano ē oita a afaamaisfo ato kori ināyoi, askatari a Nios kīfiti pexefā mēraxō Nios afara ināxiki. <sup>18</sup>Epa Niospa noko yoini keskarakōi ē faa. A nō imis keskai nē askakōikī Epa Niospa ferotaifi afaa chakafatama ē isharakōia. Akka yora ichapa ano efe ikafoma. Askatari anoax tsoa fāsi mekaitama. Akka atiri judeofo Asia mai anoax fenixakakī ea ōiafo. <sup>19</sup>Nāfāfe ē afara chakafaito ea ōifikaxō ōafeskai afo feafomamamē, nonoxō ea yōaxikaki a ē afara chakafaito ōiafo keskara? <sup>20</sup>Akka afo feyamaifono, nā nonoafō mī ato yōkatiro ē afaa chakafaito ea ōiafomākī judeofāfe āto xanīfofōfāfe ferotaifi. <sup>21</sup>Akka ē anoxō fāsikōi mekainākafā ē ato yoita iskafakī: ‘Yora naax anā ototiro,’ ixō ē chanīmara faito, mā ea chakafakī mekafai ixō ē ato yoita,” Pablo xanīfo fani.

<sup>22</sup>Akka na Félixpa Jesúsnoa tāpia ini. Nāskaxō shināni iskafakī yoianā: “Mā soraro xanīfo Lisias oxō ea yoisharaiyonō ē tāpisharanō mī afaa chakafaamākī,” ixō yoini.

<sup>23</sup>Nāskaxō xanīfo Félixpa soraro xanīfo fetsa yoini anā Pablo karaxa mēra ikimayonō a āfe yorafāfe pimapaikakī ōipaiyaiāferi ato ikimanō.

<sup>24</sup>Mā oxa ranāta xanīfo Félix anā oni āfe āfi Drusila fe. Nā āfe āfi judeo kēro ini. Nāskaxō Félixpa anā Pablo kenamani. Mā oxō Pablo ato yoiāito nikanifo Jesús meka shara afesaxō nō Jesucristo Ifofatiromākī. <sup>25</sup>Akka Pablo yoini afesax nō isharatiromākī, askatari afesax nōa nō kexemesharatiromākī. Jesús Ifofaxma naax omiskōipakenakafo ixō yoiāito nikai Félix ratekōini. Nāskaxō yoini iskafakī: “Iskaratīa katāfe ē mia anā kenaxikai afaa afeska fayamakī,” ixō yoini.

<sup>26</sup>Pablo askafaito nikakī Félixpa shināni ea Pablo kori ināno ē kāimatiro ixō. Nāskakī mēxotaima kenapaoni afe mekaxiki. <sup>27</sup>Nāskakī anoxō xinia rafe anifo. Nāskatari Félix tsekeni anā xanīfo inima, fetsa ini xanīfoi, āfe ane Porcio Festo. Akka Félixpa karaxa mēraano Pablo kāimanima, judeofāfe aōnoa yoisharakōinōfo.

#### Festopa ferotaifi Pablo yoini

**25** <sup>1</sup>Festo nokoni xanīfo ixiki. Mā tres nia ikax Cesarea anoax Jerusalén ari kani. <sup>2</sup>Nārixō a ato Nios yoixomisfāfe āto xanīfofōfāfe a judeo xanīfofo feta Pablo chakafakī mekafanifo. <sup>3</sup>Nāskaxō Festo yōkanifo Festopa ato yoinō Jerusalén ano Pablo iyotanōfo. Akka atiito shinānifo fai nēxpakīaxō nō Pablo retenōra ikaxō. <sup>4</sup>Askafaiāfē nikakī akka Festopa ato kemani iskafakī: “Pablo Cesarea ano karaxa mēra ika. Akka ari mē samama kai,” ato fani. <sup>5</sup>Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Nāskakē māto xanīfofo Cesarea ano efe fōtirofo, na Pablo afaa chakafaamakī arixō yoixikakī.”

<sup>6</sup>Festo Jerusalén ano oxa ranāyoni. Nāskata Cesarea ano anā oni. Nānoxō pena fetsa a xanīfofo tsaomisfo anoxō tsaoxō ato yoini Pablo ifitanōfo. <sup>7</sup>Mā Pablo oano ōikakī, judeofāfe Jerusalén anoax fēkaxō, akiki fokaxō mekafakī chakakōi fanifo. Askafaifono, “Afaa Pablo chakafamakī ea yoikapo,” xanīfāfe ato faito, tsoa afaa inima Pablokairoko afaa chakafaito ōikanax āamāi noikaspakakī. <sup>8</sup>Askafaiāfē nikakī Pablo ato kemani iskafakī: “Ēkai afaa chakafama, a Moisés judeofo yoini keskarari ē chakafamisma, a anoxō Nios kīfīti pexefāri ē chakafamisma, askatari romanō xanīfori ē chakafakī mekafamisma.”

<sup>9</sup>Askafaito nikakī judeofāfe nōko xanīfo Festo sharakōira fanōfo Pablo yōkani iskafakī: “¿Mī Jerusalén ano kapaimē? Anoxō ē ōikanō mī afaa afeska famākī.”

<sup>10</sup>Askafaito nikakī Pablo kemani: “Ē ari katiroma mīrimāi romanōfāfe xanīfokē nonoxō ea yōkatirofo. Mā mī tāpia, ē judeofo chakafamisma. <sup>11</sup>Akka ē afara chakakōifaito ea ōikaxō ea retetirofo. Ea retekanira ikax ē meseima. Akka ē afaa chakafayamaito āa ea pārakaxō ea ari nīchitirofoma ea retenōfo. Akka ē xanīfo finakōia César ano ē kapai anoxō ea yōkanō.”

<sup>12</sup>Askafaito nikakī Festopa a afe rafeafo feta yoini: “Mā mī yoiaki xanīfo finakōi ari katāfe arixō mia xanīfāfe yōkanō,” fani.

#### Xanīfo Agripa ano Pablo iyonifo

<sup>13</sup>Mā ano ikatsaxakī pena fetsa xanīfo Agripa āfe chiko Berenice fe Cesarea ano fonifo Festo fe mekasharai fokani.

<sup>14</sup>Nāri oxa ranāifono, Festopa Pabloōnoa xanīfokōi iskafakī yoini: “Na karaxa mēra feronāfaka fīsti ika Félixpa ikimayameano. <sup>15</sup>Ē Jerusalén ano ikano

a Nios ato kifixomisfāfe āto xanīfofo fe judeofāfe āto xanīfofo ekeki fēkaxō Pablo chakafakī mekafaitafo iskafakī ea yoiyanā na feronāfake omiskōimafe ea faitafo.

<sup>16</sup>“Ea askafaifono ē ato yoikī iskafaita: ‘Nō romanōfāfe askara feyafamisma nikasharaxoma nō tsōa retetiroma. A chakafakī mekafaifo fe ato fe yoināmano, afeskakī aōnoa yoikī chakafakī mekafakanimākai.’ <sup>17</sup>Nāskakē mā nono Cesarea ano feafono, pena fetsa mē xanīfoxō a xanīfofo tsaomisfo ano tsoaxō, ē ato manamayamea Pablo ifitanōfo. <sup>18</sup>Akka afaa chakafaamakī ea yoikapo ē ato fafiaino, tsōa aōnoa afaa chaka ea yoiama. Afara chakafakī finakē ea yoikanira ixō ē shināfiaino. <sup>19</sup>Akka aōnoa yoikī iskafaifāfe ē nikaita: ‘Na Pablo Niosnoa yoimisfo anori yoima, a feronāfake Jesús mā nafianino, mā anā otoyamea,’ ixō yoimisfaifāfe ē nikaita. <sup>20</sup>Ē afeskaimē na yoiifoōnoakai ē tāpiama ixō ē shināita. Nāskaxō ē Pablo yōkaita, Jerusalén ano kapaimākai xanīfāfe anoxō yōkanō a aōnoa yoiiaifo keskara.

<sup>21</sup>“Ē askafaito ea Pablo yoikī iskafaita: ‘Ē anā Jerusalén ano kapaima. Nonoxō ēfe xanīfokōichi ea yōkatiro,’ ixō ea yoita. Ea askafaito ē ato yoita anā Pablo karaxa mēra ikimanōfo, nā ē nīchiaitīa,” ixō Festopa yoiaito, <sup>22</sup>Agripa yoikī iskafani: “Ēri na feronāfake nikasharapaikōi,” ixō Agripa yoiaito, Festopa kemani iskafakī: “Mī penama nikatiro,” fani.

<sup>23</sup>Nāskata pena fetsa Agripa āfe chiko Berenice fe rapati sharakōi safekanax xanīfāfe pexe mēra ikinifo. Soraro xanīfofo fe a pexe rasi anoa xanīfofori ato fe ikinifo. Nāskaifono Festopa Pablo ifitanōfo ato yoini. <sup>24</sup>Mā Pablo efeafono Festopa xanīfo Agripa iskafakī yoini: “Efe xanīfo Agripa, a xanīfo fetsafori

nofe ichanāfāfe na feronāfakekīa oīkapo. Judeofāfe ekeki efeafō aōnoa afara chaka yoiyanā. Jerusalén anoxō chakafamisfo, nono Cesarea anoxori chakafamisfo. Mēxotaima fāsikōi mekayanā retefe ea famisfo. <sup>25</sup>Akka afaa chakafakai ē oīma ē retepanā. Akka iskaito ē nika: ‘Ē xanīfo yoipai ē afaa chakafamakī ea yoinō,’ ixō Pablo yoiaito ē nika. <sup>26</sup>Akka afaa chakafaitokai ē oīama, aōnoa yoikī ēfe xanīfo ē kirika kenexō ē fomapanā. Nāskakē mato ano ē Pablo efea mīmāi xanīfo finakōikē. Efe xanīfo Agripa, mī Pablo yōkaxō mī ea yoitiro nānori yoikī ē xanīfo kirika kenexō fomanō. <sup>27</sup>Akka ē shinā askara sharama na feronāfake xanīfo ari nō nīchitiroma tāpixoma afaa aōnoa yoiiafomākī.”

#### Pablo xanīfo Agripa ano kaxō yoini a aōnoa chakafakī yoiiafo keskara

**26** <sup>1</sup>Nāskakē xanīfo Agripa Pablo yoini iskafakī: “Mī yoitiro afeskakī mia chakafakī mekafafomākī,” faito Pablo mēshainākapā ato yoini iskafakī: <sup>2</sup>“Xanīfo Agripa, ē inimakōi mī ferotaifi yoi na judeofāfe eōnoa afara chaka yoiiafo keskara yoi, na eōnoa yoiiafo keskara mī chanīmara fanōma. <sup>3</sup>Akka mī xanīfokōi mā mī oīmis, nā judeofo imis keskai nō yoināito. Nāskakē ē mia yoi, fekaxtekima mī ea nikayonō,” ixō Pablo yoini.

#### Pablo Jesús Ifofamax isharayopaonima

<sup>4</sup><sup>5</sup>Anā Pablo ato yoini iskafakī: “Keyokōi judeofāfe tāpikōiafo a ē ato mēranoax imis keskara, ēfe mai anoxō tāpikāta, Jerusalén anoxori tāpiafo. Askatari mā tāpiafo, akka mia yoipaikakī mia yoitirofo, ēri fariseo. Nā nōko xinifāfe noko yoipaonifo keskara ē nikakōimis. <sup>6</sup>Epa Niospa nōko xinifo yoini keskafakī, a yora naax anā

ototirora ixō ē chanīmara faito, ea chakafakakī mato ano ea efeafō. <sup>7</sup>Ēfe kaifo judeofāfe nā doce xoko fetsafāfe, nā Epa Niospa yoiyoni keskara ōipaikakī manamisfo. Nāskakē Epa Nios kifimisfo, penata kīfita fakishi kīfikī famisfo. Nāskarifiakī ēri ōipaikī ē manaino, na judeofāfe āa ea pāarakakī ea chakafakī mekafamisfo. <sup>8</sup>¿Afeskakī mā chanīmara faimamē, Niospa yora nakē otofafiatirono?” ixō Pablo ato yoini.

**Pablo ato yoini a Jesús Ifofaafō ato omiskōimapaonixakī**

<sup>9</sup>Anā Pablo ato yoini iskafakī: “Ēa shināxō a Jesús Ifofaafō ē ato omiskōimapaoni. Nā Jesús Nazarete ano ikano, āfe ane nikakaspakī ē chakafapaoni. <sup>10</sup>Jerusalén anoxō ē ato askafapaoni. A Nios ato kīfixomisfāfe āto xanīfōfōfāfe ea yoiafono a Nios Ifofaafō ichapakōifo ē ato karaxa mēra ikimapaoni. Ato reteaifonori nō ato retenō ē ato fapaoni. <sup>11</sup>Mēxotaima ē ato omiskōimapaoni, anā Jesús sharara fayamakāfe ixō. Nā ichanāti pexefo mēraxō ē ato askafapaoni. Ē atoki ōitifishkikī finakōikī pexe rasi fetsafo mēra kaxori ē ato omiskōimapaoni,” ixō Pablo ato yoini.

**Pablo yoini afesaxō Jesús Ifofamāki**  
(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

<sup>12</sup>Anā Pablo ato yoini iskafakī: “Nāskakē achixō ē ato omiskōimapai pexe rasi Damasco ano ē kani, a Nios ato kīfixomisfāfe āto xanīfōfōfāfe ea yoikaxō ea nīchiafono. <sup>13</sup>Xanīfo Damasco ari fāi kakī ē ōini xini keya nai mēraxō chaxatanaito oa xinī chaxa keskara inima, chaxakī finakōini. Ea kemataima chaxakōia ini, a efe fofaifori ato askafani. <sup>14</sup>Noko askafaino nō nāmā pakeni. Askata āfe meka ē nikani hebreo mekapa ea yoiaito iskafakī: ‘Saulo,

¿afeskakī mī ea omiskōimanimē? Ea mīa iskafai, mīakōi mī chakamei oa fakka ifiki chachixō pae meetiro keskai.’

<sup>15</sup>“Ea askafaito nikakī ē kemakī iskafaita: ‘¿Ifo, mī toamē?’ ē faito, nōko Ifāfe ea kemakī iskafaita: ‘Ēkīa Jesús, ea mīa omiskōimamis. <sup>16</sup>Fininākakāfe ē mikiki nokoaki mī ea Ifofanō. Askatari na mī ōiai keskara mī ato yoinō, a ē mia chipo ōimanai keskarari. <sup>17</sup>Ē mia kexesharaxii judeofāfe mia retepaiyaifono, yora fetsafāferi mia askafaiyono ē mia kexesharaxii. Nāskakē ato mēra ē mia nīchi. <sup>18</sup>Nāskakē ato mēra ē mia nīchi, eōnoa mī ato yoinō anā fakish mēra nia keskara inōfoma, askatamaroko penata nia keskara shara inōfo, Satanás chakata ato yoiaito anā nikayamanōfo, askatamaroko Nios Ifofanōfo. Nāskakaxō ea chanīmara fakaxō afara chakafakatsaxakakī āto chaka xatekanax Niospa yoini keskai efe ipaxanōfo,’ ixō Jesús ea yoini,” ixō Pablo ato fani.

**Jesucristo yoiaito namakē ōia keskarafaxō Pablo nikakōini**

<sup>19</sup>Anā Pablo ato yoini iskafakī: “Ēfe xanīfo Agripa, ē nikakaspanima a ē namakē ōia keskarafaxō nīi mēraxō ea yoiaito. <sup>20</sup>Damasco anoxō ē ato yoikī taefani Jesúsnoa meka shara ato yoikī. Nāskata Jerusalén anoafori ē ato yoini, Judea mai anoafori ē ato yoini. Askatari a judeofoma ē ato yoini iskafakī: ‘Māto chaka xatekāfe Nios Ifosharakōifaxikakī, askaxori afarafo shara fakī ato ōimakāfe mato chanīmara sharōfo mā Nios Ifofasharakē,’ ixō ē ato yoiaito, <sup>21</sup>judeofāfe ea achinifo Nios kīfiti pexefā mēraxō ea retepainifo. <sup>22</sup>Akka ea retepaiyaifono Epa Niospa ea kexesharani, iskaratiari ē isharakōia Niosnoa ato yoiyanā. A xanīfokōifoya a afamafori ē ato yoisimis. Afaa fetsa ē



yoimisma. A ato Niospa shināmanaino Moisés feta yoipaonifo anori fisti ē yoimis. <sup>23</sup>Iskafakī ato yoipaonifo, na Niospa nīchia Cristo omiskōiax naxii. Mā nafiax anā otoxii, mā otoxō ato yoisharax afeskax Epa Nios fe ipaxatirofomākī, judeofoya a judeofoma,” ixō Pablo ato yoini.

**Pablo Agripa shināmapaini  
akairi Jesús Ifofanō**

<sup>24</sup>Pablo yoikī askafafaiaino, Festopa mekatimafani iskafakī yoini: “Pablo, mā mī fekaxtekōia mēxotaima kirika fisti anekī tāpikōiax,” fani.

<sup>25</sup>Askafaito nikakī Pablo kemani iskafakī: “Ēfe xanīfo Festo, ē fekaxtemisma. Askatamaroko na ē yoiai anori sharakōi, chanīmakōi ē mato yoi.

<sup>26</sup>Na ē mato yoiai anori nōko xanīfo Agripa mā tāpikōia a ē Jesúsnoa yoimis anori. Nāskakē xafakīakōi āfe ferotaifi ē yoi, akka mē tāpia na ē yoiai anori nāatori mā tāpia. Nā ē yoiai anori ē nikamisma mā itiroma onekai ē yoimisma. <sup>27</sup>Ēfe xanīfo Agripa, a Niospa ato shināmanaino yoipaonifo keskara, ėmī chanīmara faimē? Akka ē tāpia mī chanīmara fai,” ixō Pablo Agripa yoini.

<sup>28</sup>Askafaito nikaki Agripa kemani iskafakī: “Mā mī ea chanīmara famakerana Jesús Ifofafe,” ixō yoini.

<sup>29</sup>Askafaito anā Pablo yoini: “Iskaratīa iyamai afetīara ea keskara mī inō ē fichipai, askatari nā mā ea nikaifo keyokōi ea keskara mā inō. Nōko Ifo Jesús Ifofai nāskafiax karaxa mēra mā ikiyamanō ē imis keskai. Nānori ē mato Epa Nios kīfixomis,” ixō Pablo ato yoini.

<sup>30</sup>Ato askafaito nikai xanīfokōi fininākfani, xanīfo fetsa fe, Bereniceri ato fe askani, a ano tsaofori ato fe fininīfōfānifo. <sup>31</sup>Nāskakanax ori fokanax āa ranā yoinākani iskanifo: “Na feronāfākekai afaa chakafama

afeskakīkai retetirofoma, askatari afeskai karaxa mēra itiroma.”

<sup>32</sup>Nāskaxō Agripa Festo yoini iskafakī: “Na feronāfaka nō kāimakerana, ē xanīfo César ari kaimakai noko faino,” ixō Agripa Festo yoini.

**Pablo Roma ari nīchinifo**

**27** <sup>1</sup>Nāskakē shināxaxō Italia ano noko nīchinifo. Pablo yafi a afe karaxa mēra imisfo soraro xanīfāfe āfe ane Julio ato kexenō. Nā sorarofō, “Xanīfo finakōia kexemisfo,” ato famisfo. <sup>2</sup>Nānoax kanōanāfānē nō nanekaini. Nā kanōanāfā Adramitio fai fotoa anoax oaino mā itipinīkōiax Asia fai fotoa ano kaino. Aristarcori nofe ini, nā Aristarco Tesalōnica anoax ini, Macedonia mai anoax. <sup>3</sup>Nānoax kaax pena fetsa Sidōn fai fotoa ano nō nokoni. Nānoxō soraro xanīfāfe āfe ane Julio nāato Pablo noikōikī iskafani: “Mefe yorafo kaxō ōitāfe afāfe nā mī fichipaiyai keskara mia inānōfo,” ixō yoini. <sup>4</sup>Nāskata Sidōn anoax nō anā kanōanāfānē kaino, nēfefanē noko akaino nā fakafā nakirafe mai toomāfā āfe ane Chipre aōri nō kani, takai fetsaxomāi noko nēfefanē katimafaino. <sup>5</sup>Askata mā nō kakī Cilicia yafi Panfilia fakafā kesemēkōi nō finōfaini. Askata pexe rasi Mira ano nō nokoni. Nā pexe rasi Mira Licia mai anoax ini.

<sup>6</sup>Nānoxō a soraro xanīfāfe kanōanāfā fetsa fichini Alejandría anoax okē. Nā kanōanāfā Italia anoax kaino, nāo noko naneni aō nō kanō. <sup>7</sup>Fenāmāshta kai nō oxa ranākōini, nō kanōanāfā tōfei nō xokenākōini. Nāskax pexe rasi Gnido okiri nō nokoni. Anoxō nēfefanē noko anā akaino, pexe rasi Salmona okiri nō finōfaini. Nā Creta anoax fakafā nakirafe mai toomāfā okiri nō kayakeni.

<sup>8</sup>Nāskata nēfefanē noko katimafaino nō samarakakōi nō fekaxtekōini. Nāskata

nō nokoni pexe rasi āfe ane Buenos Puertos ano. Pexe rasi Lasea chaima ini.

<sup>9</sup>Nāskai mā nō ano samarakōiano, mā mechakaino fakafā pooiki meseniaito oikī anā katiroma meeki Pablo ato yoini <sup>10</sup>iskafakī: “Xanīfofofāfe, nō katiromaki mesekōi iki kiki mē tāpiaki. Na kanōanāfā yafi nōko afama mīshtifo nō fenotiro, askatari nōri nō āsai fetsetiroki,” <sup>11</sup>ato faino akka tsōa Pablo nikanima. Akka na kanōanāfānē ifāfe yoini: “Maa. Nō meseima, nō āsaima. Nō kanō fokāfe,” ato fani. Ato askafaino nā sorarofāfe āto xanīfāfe nā kanōanāfānē ifo nikani. Nā rafeta Pablo nikanifoma. <sup>12</sup>Akka nā fai fototai shara inima anoxō mechaka finōpaifiaifono nāskakē anoxō shinānifo: “Nō nonoax kanō Fenice ano,” ixō shinānifo. Nā pexe rasi Fenice Creta mai ano ini.

#### Nēfēfanē fakafā anoxō ato ani

<sup>13</sup>Nāskaxō shinānifo: “Anā nēfēfaima kiki, fenāmāshta nefei kiki na nēfe nō kanō,” ikax yoinānifo. Nāskata nānoax mā nō kakī Creta ketokonōkōi nō finōfaini. <sup>14</sup>Akka mā nō kaino chipo nokoki nēfēfākerakī, fakafā pooiki kanōanāfā rafe rafe ani. <sup>15</sup>Noko askafaino fakafā ketokonō nō kapaiifaino, noko katimafani. Nāskakē nā nēfēfanē nā iyopaiyai ari noko iyonī. <sup>16</sup>Noko askafaino nā fakafā nakirafe mai tōo efapama āfe ane Cauda nō finōfaini. Nāno nō finōfainaino anā noko nēfe fāsi anima. Nāskakē a kanōa kafāshara chirotamea fāsi kerekkai kanōanāfā xaki mēra nanenifo. <sup>17</sup>Mā askafakaxō risfi efapato kanōanāfā nexasharakōinifo ato nēfe toōxayamanō. Nexakaxō āto sama poteti pekakaxō kanōanāfā mēra rātanifo, nēfe noko iyoyamanō nā mashi āfe ane Sirte ano ikaxō, “Nēfe noko fakirira iyoikanōra,” ikaxō. Nāskakaxō kanōanāfāki nexakaxō āto

afeskarafakafānaki nōtanifo, nato nā noko iyopaiyai ari noko iyoikanōra ikaxō. <sup>18</sup>Akka pena fetsa anā nokoki nēfēfani, nāskakē nā kanōanāfā mēranōa āto afama mīshtifo fakafā naki potaketsanifo. <sup>19</sup>Askakāta mā tres nia ikano nēfēfā nishpayamaito oī kakī āto risifioya āto firofo, āto fitifo, āto samafo, fakafā naki potakī mitonifo. <sup>20</sup>Nāskai nēfēfā nishpayamaino xini yafi fishifo nō oitiroma ini, nēfēfanē noko oitimaifaino. Nāskatari anā afaa nō shinānima mā nō āsai fetseira ikax.

<sup>21</sup>Nāskakī mā nō foni tenekī ranā faano, Pablo niinākakā noko yoini iskafakī: “Efe yora mīshtichi, nō afeskakeranama na Creta anoax fena foyamakāfe ē mato fafiaino mā ea nikaitama. Nōko afama mīshtifokai nō fenokeranama, mārikai omiskōikeranama. <sup>22</sup>Nāskakē rateyamakāfe. Mā āsaimakai. Kanōanāfā fisti fakafā mēra iki kiki. <sup>23</sup>Na fakishi Niospa āfe ājiri ekeki nokoakī Niospa nīchiano, nā Niosfi ēfe Ifokōikī, nā ē yonoxomis. <sup>24</sup>Ea iskafakī yoiakī: ‘Pablo, rateyamafe. Mī xanīfo César ano kaikai ato mia yōkanō mī afaa chakafamākī. Mīoxō Epa Niospa na kanōanāfā mēra mefe foaifo ato kexesharai kiki afeskakanima kiki,’ ixō ea yoiaki. <sup>25</sup>Nāskakē ē mato yoikai efe yora mīshtichi, ratekakima inimakāfe. Epa Niospa ea yoiaki keskara ē chanīmara fakōimiski. Mē tāpiaki tsoa āsaima kiki mā ea ājirinī yoiaki. <sup>26</sup>Akka fakafā nēxpakīa mai toomāfā anoax nōko kanōanāfā tooxai kiki,” ixō Pablo ato yoini.

<sup>27</sup>Mā nō catorce nia finōta fakafā āfe ane Adriático ano nō nokoni. Nāskakē nānoxō nēfēfanē nā noko iyopaiyai ari noko iyoikaino, nā fakish fistichi yamenake kafanaino a kanōanāfā mēra yonomisfo yoinānifo: “Mā nō mai ano nokoikaira,”

ikanax. <sup>28</sup>Nāskakaxō āto tanātinī faka noamākī ixō meenifo. Mā meekaxō ōiafo treinta y seis metros ini, askata afianā ori fokaxō meefo veintisiete metros ini.

<sup>29</sup>Nāskakaxō mesekakī nō tokirinīfakī nokoi katirora ikaxō, cuatro faxō āto firopafāfo nexakaxō kanōanāfāki chenexti fakaxō fakafā naki potanifo, noko nēfēfanē iyoyamanōra ikaxō. Nāskakaxō Epa Nios kīfinifo koshi penanōra ikaxō.

<sup>30</sup>Nāskaifono akka a kanōanāfā mēra yonomisfo onefaipainifo kanōanāfā mēranoax. Nāskakē a kanōanāfā mēranoa a kanōa kafāshara fotomapainifo. Nō firopafāfo nexaxō kanōanāfā renexte faxō nō fakanaki potaira ikaxō ato feparapainifo. <sup>31</sup>Nāskaifono Pablo soraro xanīfo yoini, āfe sorarofoya iskafakī: “Nafō kanōanāfā mēra nēteyamaifono tsōa mato anā iyoyamaino, mā āsai mitokomei,” ato faino, <sup>32</sup>sorarofāfe a aō kanōa fotomapaiyāifo risfi xatenifo a kanōa fakanaki pakeano fāka fōtanō.

<sup>33</sup>Nāskata mā penaino Pablo shināxō ato yoini afara pishta pinōfo. Iskafakī ato yoini: “Mā nō nomīko rafe akaki nēfēfā nishpaira ixō, manayanā a mā pimis keskafakī mā afaa piamaki. <sup>34</sup>Ē mato yoikai pikāfe. Nō piāx shara nō itiroki anā māto yora kerex inō. Nō afeskaimakai,” ixō ato yoini.

<sup>35</sup>Ato yoikī askafata pāa tso mainīfofā āto ferotaifi, Epa Nios kīfikī iskafani: “Aicho Epa Niosi, mī noko kexesharaki,” fata ato pāa pikīni. <sup>36</sup>Ato askafaino inimakōiyanā anā ratekakīma akairi pinifo. <sup>37</sup>Akka nā kanōanāfā mēra docientos setenta y seis yorāfo nō ini. <sup>38</sup>Mā pii māyakōikāta ato trigōfo fakafā naki potanifo, kanōanāfā xaka inō.

#### Kanōanāfā ikini

<sup>39</sup>Mā penaino a kanōanāfā mēra yonomisfāfe, mā mai fichifikaxō tsōa tāpinima. Akka a fakafā chitotanā noa

mashi fichikaxō, “Ono nōko kanōanāfā nō rītiaki kanō,” inifo. <sup>40</sup>Nāskakata a aō kanōanāfā nexea āfe risfi xatekaxō nānoa ōifainifo. Nāskatari āto fitifo pekaketsanifo kanōanāfā mēstekōi iyoikanō. Nāskata afianā kanōanāfā rechokoki āto samapafā poteinīfofānifo ato nēfe iyoikanō. Nāskax mā fōkakī mashi chaima fanifo. <sup>41</sup>Akka mā fofaifono kanōanāfānē mashi tsakax nāno rakani. Refokirixori mashi tsakakōia ini, pishta ferotitroma. Nāskakē aō chipokirinoax toxai fetseni fāsikōi fāfakā poo ikaino.

<sup>42</sup>Nāskaino sorarofāfe a karaxa mēra imisfo ato retēpainifo, tsoa pishta ichoyamanō. “Keyokōi nō ato retenō,” ikax yoinānifo. <sup>43</sup>Akka a sorarofāfe āto xanīfāfe Pablo retēpaikīma, “Ato retēyamakāfe,” āfe sorarōfo fani. Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Fatoto mā faka feakī tāpīamākī faka feafaitakāfe mashi ano nokoxikakī. <sup>44</sup>Akka a faka feakī tāpīafoma tii na kanōanāfā kaxkē aō nonoax fonōfo,” ixō soraro xanīfāfe ato yoini.

Nāskakē keyokōi āsaxma mashi ano nokonifo.

#### Pablo mai toomāfā āfe ane Malta ano ini

**28** <sup>1</sup>Mā nō keyokōi fāfakā kesemē nokoxō, nō tāpini nā fāfakā nēxpakīa mai toomāfā āfe ane Maltakē. <sup>2</sup>Nānoxō keyokōi noko ifisharakōinifo. Nānoax nokoki oi ikaino, matsikōi ini. Nāskakē anoxō chii ketefakaxō, “Yoofēkāfe,” noko fanifo. <sup>3</sup>Pablo nānoxō karoya shano ikōferani chii ketefakī. Mā chii ketefaino chii xanamei shano kākīkerani oxō mifiki chachini. Mā mifiki chachiax aō neetani. <sup>4</sup>Pablo āfe mifi shano ronokē ōikani āa ranā isakai fetsenifo: “A na feronāfāke ato retemis rakikīa. Fakafā anoax nokosharafiaino, mā Niospa shano chachimana nai rakikīa,” ikanax yoinānifo.

<sup>5</sup>Akka Pablo metashkiri itakī shano chii nēxpakīa potani. Shanopa chachifiano Pablo paemenima.

<sup>6</sup>Nāskakē keyokōichi ōiketsanifo faraxinākafanax naira ikaxō. Akka faraxiyamaito ōikakī, iskafanifo: “Nakai retemitsamisma, nafi nioski,” ikanax yoinānifo.

<sup>7</sup>Anoxō shinā nā xanīfo Publio chaima ika ini. Nānori yorafo afe ikafo ini. Nā xanīfāfe āfe pexe anoxō noko ifisharakōixō noko pīchasharakōixonī, tres nia ano nō oxaino. <sup>8</sup>Nānoax Publio āfe apa isinī iki rakani, yonayanā chixoi. Nāskaino Pablo ōikai kaxō Epa Nios kīfixota āfe mīfī māmāsharani. <sup>9</sup>Pablo sharafaito nikakanax a isinī ikaifori nā ika anoax feafono Pablo ato sharafapani. <sup>10</sup>Ato askafaito ōi kakī anoxō afama mīshtifo noko ināketsanifo. Nāskata mā nō ato makinoax kai kanōanāfā mēra nō naneikainaino, anā afama mīshtifo noko inānifo a nō kakī pfoikai.

#### **Pablo Roma ano nokoni**

<sup>11</sup>Nāskata anoxō mā nō tres oxe akax, kanōanāfā mēra nō naneinākafāni. Nā kanōanāfānē nā mai anoxō mechaka finōmani. Nā kanōanāfā Alejandría anoa ini. Nā kanōanāfā recho koki afarafo tsaoxō fonifo na nōko niosra ikaxō, fetsa āfe ane Castor ini, fetsari Pólux ini.

<sup>12</sup>Nāskax nō nokoni Siracusa fai fotoa ano, nāno nō tres nia oxayoni. <sup>13</sup>Nānoax kanōanāfānē nō anā kai fakafā ketokonō pishtakōi nō kaax Regio ano nō nokoni. Nānoxō pena fetsa nēfēfānē noko ani a xini oaikirinoaxma oxō. Nāskakē nānoax kaax pena fetsa nō nokoni Puteoli ano. <sup>14</sup>Nānoa a Jesús Ifofaafo nō ato fichini nāfāfe noko yoikī iskafanifo: “Nono nofe oxa ranāyokāfe,” noko fanifo. Nāskata nānoax ato makinoax kaax chipo Roma ano nō nokoni. <sup>15</sup>Mā

nō kaino nō Roma ano nokoyoamano a Jesús Ifofamisfāfe Roma anoxō nikaketsanifo. Nāskakē nokoki nokoifekani fenifo. Atiri pexe rasi Foro de Apio anoax fenifo, atiri pexe rasi Tres Tabernas anoax nokoki nokonifo. Askaifāfe ōikī Pablo Epa Nios kīfikī iskafani: “Aicho Epa Niosi, mī yorafo ekeki nīchiaki,” fani inimakōiyānā. <sup>16</sup>Mā nō Roma ano nokoano, xanīfāfe ato yoini pexe fetsa mēra ares Pablo inō, anoxō soraro fistichi kexenō.

#### **Roma ano Pablo ini**

<sup>17</sup>Mā nokoitaxakakī ano tres nia ixō, Pablo judeofo xanīfofo Roma anoa ato kenamani fenōfo. Mā fekanax ichanāfono Pablo ato yoini iskafakī: “Efe yora mīshtichi, ea nikakapo ē mato yoinō. Ēkai judeofo chakafakī mekafamisma. A nōko xinifo ipaonifo keskarari ē chakafakī mekafayamafiakē, ea achikaxō Jerusalén anoxō romanōfo ano ea nīchinifo. <sup>18</sup>Nānoxō mā ea yōkakaxō, ea nīchipainifo, ěkairoko afaa chakafakē ea retexikakī. <sup>19</sup>Ea askafaifono, akka judeofāfe ea iskafayameafo: ‘A chaka kāimayamafe,’ ea faifono, ē xanīfofo yoini iskafakī: ‘Ē xanīfokōi César ano kapai ato ea yoinō, ē afaa chakafayamafiakē efe yorafāfe eōnoa yoiafo keskara,’ ixō ē ato yoini. <sup>20</sup>Ē mato kenamana mato fe yoināxiki. Akka mā mā nikai ěfe kaifo israelifāfe, nā noko nimamis Niospa Fake nō manamis. Nāskakē mā mā ea ōi nonoxō ea metexkere akafono,” ixō Pablo ato yoiaito, <sup>21</sup>nikakakī iskafanifo:

“Judea anoxō mīōnoa tsōa noko kirika kenexō femama. Nofe yorafo judeofori ariax fēkaxō mīōnoa afaa chaka noko yoiafoma. <sup>22</sup>A mī yoiai keskara nō tāpipai, akka mā nō nikamiski, a maniafo tii anoxō a Jesús Ifofamisfo chakafakī ato mekafamisfokī,” ixō ea yoinifo.

<sup>23</sup>Nāskakata, “Pena fetsa nō mefe ichanāfainakaki,” fanifo. Nāskakē yora ichapakōi a Pablo ika ano fenifo nikai fekani. Mā feafono Pablo ato yoikī yātafani, Nios xanifoōnoa ato yoikī. Afeska faxoma Jesúsnoa ato nikamapaikōini, a Moisés kenenioōnoa ato yoita, a Niospa ato shināmanaino kenenifoōnoari ato yoini. <sup>24</sup>Pablo ato yoiaito ranārito nikanifo, akka ranāritori nikakaspanifo. <sup>25</sup>Nāskakē āa ranā fochishpanā faatanānifo ares shinākanima. Nāskakata mā fopaiyaifono Pablo ato yoini iskafakī: “Isaías chanīmākōi ato yoipaoni Niospa shināmanaino. Nāōxō Niospa Yōshi Sharapa mātō xinifo yoini, iskafakī:

<sup>26</sup>Kaxō mī kaifo yoitāfe iskafakī: ‘Mā mā nikakōifikī mā nikasharaima; mā mā afara sharafo ōifikī mā ōisharaima.’ <sup>27</sup>Mā na yorafāfe

nikafikakī shināsharakanima, āto ōiti fēstokōi. Mā ōifikakī tāpipaikanima, na ē yoiyai keskara chanīmākōi ōifikakī. Askatari nikakōiafoma ē ato chaka soaxopanā efe nīpaxanōfo, ixō Niospa Yōshi Sharapa Isaías yoini. <sup>28</sup>Na ē mato yoiyai keskara tāpikāfe, Epa Niospa noko nimapaiyai keskara mā nikayamaino a judeofoma ē ato yoi afāfe ea nikakōixikani,” ixō Pablo ato yoini.

<sup>29</sup>Pablo ato yoikī askafaino, judeofo mā fokani āa ranā feratenāfonifo.

<sup>30</sup>Anoxō Pablo xiniya rafe ani. A pexe ifo Pablo kori ināni a mēra ixiki. Nānoxō ato ifisharapaoni ōikai fofaifono ato yoisharayanā. <sup>31</sup>Nānoxō ranotamakōi ato yoini afeskaxō Epa Nios xanifāfe noko ikitiromākī. Nōko Ifo Jesucristoōnoari ato yoiaito tsōa xatematiroma ini. Nā tii.

# Pablo Roma Anoafo Kirika

## Kenexō Fomani

---

**Pablo Jesús Ifofafo Roma anoafo kirika  
kenexō fomani**

**1** <sup>1</sup>Roma anoaafāfe, ē mato kirika kenexō fomai. Ēkīa Pablo, ē Jesucristo yonoxomis. Niospa ea nīchini ē aōnoa yoimis inō, āfe meka shara Jesúsnoa yoinō.

<sup>2</sup>Niospa āfe Fake nokoōnoax naiyonōpokoai tāpixō a Niospa meka yoimisfāfe meka kenenifo. Jesúsnoa meka shara yoinifo. <sup>3</sup>Niospa Fakeōnoa meka shara kenenifo a inōpokoai keskafakī. Jesús Niospa Fakeōfiāx David āfe xini ini. Nā David nōko xinifāfe āto xanīfokōi ipaoni. <sup>4</sup>Niospa afama mīshti fatiroxakī nōko Ifo Jesucristo otofani. Otofaxō ato ōimani nāmāi Niospa Fakekē. Niospa āfe shināmā āfe Yōshi Sharaōxō āfe Fake otofani. Ato ōimani Jesúsmai āfe Fakekē. <sup>5</sup>Jesucristoxō noko noi. Noko noikī āfe shinā noko ināni. Nāskaxō noko nīchini Jesúsnoa yoimis nō inō. A judeofomari a xoko fetsafori afāferi Jesús chanīmara fanōfo nō yoiaino. Jesús chanīmara fakaxō nikasharakōinōfo. <sup>6</sup>Māri mā mā Jesucristo chanīmara faito mato nīchini mā afe yorafo inō.

<sup>7</sup>Roma anoaafāfe, ē mato kirika kenexō fomai. Niospa mato noixō mato ifini mato chaka soaxoxiki afe yorafo mā inō.

Mato noikī mātō shinā mēraxō mato shināsharamanō. Epa Nios feta nōko Ifo Jesucristo mato askafanō.

**Pablo a Jesús chanīmara faafo Roma  
anoafo ato ōipaini**

<sup>8</sup>Ē mato yoinō. Nikakapo. Keyokōichi a maitio anoaafāfe mato yoimisfo, mā Jesús chanīmara faito ōikakī. Nāskakē, “Aichora,” ē Nios famis. Jesucristoxō, “Aichora,” ē famis. <sup>9</sup>Ēfi Nios yonoxokōikai. Chanīmakōi ē yonoxonikai. Ē feparanima. Āfe Fakeōnoa ē meka shara yoimis. Pena tiifi ē mato Nios kīfixōfafāini. Niospa tāpia. <sup>10</sup>Ē mato ōisharapai. Nāskaxō ē Nios kīfifafāini ē mato ano kapaikī. Akka ē kai, ē kayamai ē kaima. A Niospa ea nīchipaiyaino ē katiro. <sup>11</sup>Ē mato ōisharapai. Ōikaxō ē mato Niospa meka yoipai. Niospa āfe Yōshi Sharaōxō ē mato yoipai mā chanīmara fakī finakōinō Jesús Ifo sharakōi faxiki. <sup>12</sup>Nāskax Jesúsnoax nō inima faatanānō. Mā Jesús chanīmara faino ē inimatiro. Nāskarifiakī ē chanīmara faino mā inimatiro.

<sup>13</sup>Efe yorafāfe, ē mato tāpimapai mā tāpinō afesaxma ē matoki kapai ē katiroma mei, ē kamisma. Mē kāta katamis ifiakeranax afara fetsa aki ē kamisma, mato ari kapai. Mai fetsa aria ichanāmisfo judeofoma nāfo ē Jesús

ato chanimara fama. Nāskari fakī ē matori askari famapai. <sup>14</sup>Jesús ea yoia ē āfe meka keyokōi ato yoinō. Nā kirika kenekī tāpiafo ita a kirika kenekī tāpiamafori ē ato yoikai. Nafafoya a nafamafori ē ato yoitiro. Ē ato yoiaito nikakakī Jesús chanimara fanōfo.

<sup>15</sup>Nāskari fakī ē Jesúsnoa mato Roma anari yoikapaimis.

<sup>16</sup>Jesúsnoa meka shara yoipaikai ē ranotiro. Āfe meka xafakia shara. Noko Niosnoa tāpimatiro a tsōa atiroma keskara Niospa atiro. Nō chanimara faito Jesucristoxō Niospa noko chaka soaxotiro nō afe ipaxanō, nō fenoyamaino. Taefakī judeofāfe nikakōinifo. Akka iskaratiari judeofomafāferi nikakani afe ipaxakakī.

<sup>17</sup>Nā Jesúsnoa meka sharaōxō Niospa noko ōimatiro. Nō Jesús chanimara faito Niospa nōko chaka noko soaxotiro. Nānori kenenifo iskafakakī: “A Jesús chanimara fakōinaifo Niospa āto chaka ato soaxō afaa chakafamisma keskara ato ōi. Nāskax shara ipanakafo Nios fe.”

#### Keyokōi yorafo chakamisfo

<sup>18</sup>Niospa meka nikakaspaiāfe a chakafamisfo Niospa ato ōimani ato omiskōimakī. Niospa meka chanimakōifiano nikakaspakata yora fetsafori ato Niospa meka chanimara ato famakaspakani. <sup>19</sup>Nōko Nios afe keskaramākī tāpipaikī nō tāpitiro. Akka Niospa noko ōimamis. <sup>20</sup>Nō Nios ōiyamafixō nō tāpitiro Niospa keyokōi onifani, nāmāi Nioskōi ixō. Nā Niospa onifani ōikī nō tāpitiro tsoa fētsa keyokōi atiroma. Nios fistichi atiro, afama mīshti. Nāskakē Nios nikakaspaiāfe Nios chanimara fapaikanima, a onifani ōifikakī. Nāskakē Niospa ato omiskōimani nāfāfe Nios tāpipaikanima. Akka tāpipaikī tāpikeranafo. <sup>21</sup>A Niospa onifani

ōifikakī iskafakī yoipaikanima: “Nios fistichi keyokōi onifani. Aicho, Nios finakōia,” ikaxō shināpaikanima. Nāskakaxō āto shinā mēraxō afara shināsharakanima. Afara chaka fisti shinākani āto ōiti fakish keskara ikaxō. <sup>22</sup>“Nōfi tāpikōiaki,” ifiakaxō tsōa shināsharaima. <sup>23</sup>Niosfi sharakōikī shara enenakama. Nāfi isharapakenakakī. Isharakōifiaito Ifofapaikanima. Askata yorafo isharayamaino yora fetsafāfe afara yora keskara onifakaxō, “Na nōko Niosra,” ikaxō kīfimisfo Nioskōi kīfikaspakakī. Yoinā keskara onifakaxō, peya keskara onifakaxō, rono keskarari onifakaxō, nāskarafo onifakaxō, “Na nōko Niosra,” ikaxō kīfimisfo.

<sup>24</sup>Askafaiāfe ōikī Niospa anā ato Ifofamaima. Nā chakafapaiyaifo fisti akaiāfe ōikī Niospa ato xatemanima. Nāskax āa ranā fekaxte faatanākani. <sup>25</sup>Nios fistifi chanimismaki. Nā chanīyamafimiskē tsōa Ifofapaima nā fisti nōko Nios sharakōifiano. Niospa keyokōi onifafianino tsōakai Ifofapaima. Akka nā Niospa onifanifo, “Nā nōko niosra,” ikaxō kīfitaimisfo. Tsōakai Nioskōi Ifofapaima, mēxotaima sharafinakōia ifiamiskē. Nāskakē, “Epa Niosi, mī sharafinakōia,” ikaxō yoikani. Askapakexapainōfora.

<sup>26</sup>Askafaiāfe ōikī Niospa ato chaka xatexonama, afara chakafapaiyaifo fisti akaiāfe. Niospa noko onifani feronāfake yafi kēro, kēro feronāfake fe inō. Askafafianino kēro rafe fichināpaikani chaka ikani. <sup>27</sup>Askatari feronāfake rafe fichināpaikanax chotanākani, kēro tanatama. Askax chaka ikanax omiskōikani.

<sup>28</sup>Nāskakakī chaka fisti shināpaikani. Anā Nios shināpaikanima. Askaifāfe ōikī Niospa ato potai nā apaiyai keskara fakī chaka fisti shinānōfo. <sup>29-31</sup>Chaka fisti feyafakanax chaka shinākani. Chaka

faatanāi xatekanima. Feronāfakefāfe āto āfima fichipaikī chotamisfo. Kērofāferi āto fenema fichipaikī chotamamisfo. Nāskaxō afara shara āa atonā fisti fipaikani. Fetsafo chakafakī xatekanima. Fetsafo xītipaimisfo. Yora retemitsamis ita, setemitsamis ita, feratenā faatanāmisfo. Ōitifishkikī feyafamisfo. Ato pārafōfāsafamisfo. Ato noikaspamīsfāfe fetsafonā fiapaikakī. Ato noikaspamisfo. Chanīmisfo fetsafo pāramisfo. Nios noikaspayanā tsoa noimisfoma. Īchamitsamisfo. Kakapaimisfo, āa kakamepaimisfo. Afara fetsa chaka shināi iskakani: “Afaa chaka fetsa ē afeska faimēti,” ixō shinākanani. Āto apa yafi āto afa nikakaspakani. Afara shara shinākanima. A yoiāi keskara amisfoma. Āa chanīmisfo. Tsoa noikanima. Ōitifishkikax fetsaki raemisfoma.<sup>32</sup>“Askakanax nakanax omiskōipakenakafo,” ixō Niospa anori yoini. Niospa yoiā keskara āto shinā mēraxō tāpifikaxō afara chaka xatemisfoma. Askata fetsafāfe afara chakafaifāfe ōikani atoki inimamisfo.

**Niospa mēstekōi noko ōixō yoitiro: “Nāto afaa chakafamisma. Akka natōri chakafamis,” noko fatiro**

**2**<sup>1</sup>Efe kaifo judeofāfe, ē mato yoinō. Mā fatorafāfe yoi iskakī: “Na keskara yorafāfe afara chakafaifo omiskōipakenakafo,” ixō mā shināmis. Anori shināfikī māri ato keskarari afara chakafamis. Nāskata, “Nō afaa chakafamisma,” mā itiroma.<sup>2</sup>Mā nō tāpia, Niospa ato tāpikōia a yorafāfe chaka shināifo. Nāskakē ato omiskōimaxii. Niospa tāpikōixō chanīmākōi yoi.<sup>3</sup>Mā, “Nato afara chakafara,” ixō māri mā aki. ĆNāskakī mā shināimē: “Niospa noko omiskōimanima,” ixō? Akka nāskakē ē mato yoi. Niospa matori omiskōimani mā

afara chakafaifo.<sup>4</sup>Niospa mato noi. Mā chakafafaiato mato omiskōimarisafaima. Mato noikikai mato omiskōimapaima. Nāskakē, “ĆNā ē ipaiyai keskara ē iki,” ixō mā shināimē? Askara shināyamakāfe. Niospa mato noikī mato shinā fetsafaxopai māto chaka mā xatexō āfe meka mā nikasharakōinō.<sup>5</sup>Niospa mato shinā fetsafaxopai fiaiato mā nikayospakōi. Māto ōiti mā kerexfaxō mā Nios nikakaspai. Mākai māto shinā mā fetsafapaima māto chaka mā xatexiki. Mā askafiaino iskaratīa Niospa mato omiskōimayoima. Akka mā mai keyoaino mato omiskōimaxii mākaikōi māto chaka xateano. Nā keyokōi yora chakafo ato omiskōimanaitīari nānori matori omiskōimaxii. Niospa mēstekōi noko ōi. Nāskakē nā yora chakafo ato omiskōimani. Nāskaxori nā yora chakafo ato omiskōimaxō noko ōimaxii.<sup>6</sup>Nā nō imis keskara Niospa tāpikōia. Nāskax nō naano keyokōi noko kopifaxii mā nōko mai keyoaino.<sup>7</sup>Yora fetsafāfe shara shināmisfo a Niospa ato amapaiyai keskara apaikī. Niospa ato inimamatiro. Askatari Nios fe ipaikani. Askara yorafo Nios fe ipanakafo.<sup>8</sup>Akka yora fetsafāfe nā apaiyai keskara shinākanani. Niospa meka nikakaspakani. Chaka fisti shinākanani. Askarafoki Nios atoki ōitifishkixō ato omiskōimani.<sup>9</sup>Nā chakafamisfo nāfo keyokōi omiskōixikani, judeofo, judeofomari omiskōixikani afara chakafakanax.<sup>10</sup>Nā Nios chanīmara faafo tii Niospa ato imasharaxii a keskara inōfo. Nāskaxō ato yoixii iskafakī: “Māfi sharaki. Mā ea nikasharakōia. Nāskax mā efe isharapakenaka,” Niospa ato faxii. Nānori judeofo yoixii. A judeofomari ato yoixii askafakī.<sup>11</sup>Niospa ōia nāskarafos ōi yorafo, a judeofo ōita a judeofomari nāskarafos ōi.<sup>12</sup>Akka a Moisés kirika keneni tāpiamato afara chakafaax omiskōipakenaka. Nios fe ipanakama. Askatari a Moisés kirika keneni tāpiato



afara chakafaax nāri omiskōipakenaka. Nānori Moisés kenekī yoini: “A afara chakafamisfo omiskōipakenakafo,” ixō Moisés kirika keneni. <sup>13</sup>A Moisés kirika keneni keskara nikafikakī nikakaspaifo. Afokai Niospa shara ato ōima. Akka nā Moisés kirika keneni keskara nikakōiaifo, “Sharafora,” Niospa ato faxii. <sup>14</sup>Moisés Niospa meka a judeofoma ato kirika kenexonima. Askafekē a Moisés keneni keskara judeofomafāfe tāpiamafikaxō āa tāpikōikaxō shara shinākani. Nāskakaxō a Moisés keneni tāpiafo keskara ikafo tāpiamafikanax. <sup>15</sup>Moisés keneni tāpiamafikaxō shināsharaifono fetsafāfe ato ōitirofo Moisés keneni keskara Niospa ato shinā mēra ato shināmana. Akka sharafakaxō shinākakī iskafatirofo: “Ē afaa chakafama,” ixō shināitirofo. Akka afara chakafaxō shinākani iskatirofo: “Oashta, ē afara chakafaa,” ixō shināitirofo. Nāskaxō anā afaa chakafapaikanima. <sup>16</sup>Niospa nōko ōiti mēraxō nō shināito noko tāpikōia. Jesucristori noko tāpia. Akka yorafāfe nōko ōiti mēraxō nō shināito noko tāpiafoma. Nāskakē mā nōko mai keyoaino Niospa noko yoikī iskafaxii māmāi noko tāpixō: “Nafo sharafo. Akka nafori chakafo,” noko faxii. Nāskara ē yorafo yoimis.

#### Moisés judeofo Niospa meka kenexoni

<sup>17</sup>Ea nikakapo, efe yorafāfe. ĩMā shinākī iskafatiromē? “Nōrifi nō judeofoki. Moisés keneni keskara mā nō tāpia. Nōfi Niospa afe yorafoki,” mā imis. <sup>18</sup>Moisés kenenioxō Niospa mato amapaiyai keskara mā tāpitiro. Askatari mā asharakōikī mā tāpitiro. <sup>19</sup>Akka mā shināmis iskafakī: “A Moisés keneni tāpiafoma yora fēxo keskarafo. Nāskakē nō ato tāpimasharatiro āto ōiti xafa shara inōfo, anā fakish keskara

inōfoma,” ixō mā shināi. <sup>20</sup>“Nā afara shara tāpiamafori nō ato tāpimatiro,” mā iki. Nāskatari, “Nā rama tāpiaifori nō ato yoitirora,” ixō mā shināi. Mā shināi iskafakī: “Mā nō Moisés keneni tāpikōia. Nāskaxō nō ato yoitiro noko chanīmara fanōfo,” ixō mā shināi. <sup>21</sup>A Moisés keneni keskara mā ato yoifiki, ĩafeskakīri māri mā nikakōimamē? “Atoki yometsoyamakāfe,” mā ato fafiai māri mā yometsoi. <sup>22</sup>“Māto āfima fe iyamakāfe,” mā ato fafiar māri māto āfima fe mā chotanāmis. Askatari yora fetsafāfe afara onifakaxō, “Na nōko niosra,” famisfo. Askafafiaifono mā ato yoimis: “Anā ano Nios fetsama. Nios fisti. Afara yora faxō, ‘Na nōko niosra,’ fayamakāfe,” mā askafamis. Mā ato askafafiai āto nios kīfiti pexefā mēranoax mā yometsoimis. <sup>23-24</sup>Māfi yoikī iskafamis: “A Moisés Niospa meka kirika keneni nō tāpikōia,” nā kakapaimisfo keskara mā imis. Askafafiaxōkai a Moisés keneni keskara mā akama. Mā askayamaito ōikakī judeofomafāfe yoikī iskafamisfo: “Niospa afe yorafo judeofo isharafoma. Nāskakē Niosrikai sharama,” ixō yoimisfo. Askafakī matoōxō Nios chakafaifo. Nānori Niospa meka yōra kirika keneni.

<sup>25</sup>Moisés judeofo kirika kenexoni iskafakī: “Māto fake feronāfakefo foshki repa xatekāfe mato tāpinōfo mā judeofokē,” ixō Moisés kirika keneni. Māto fake foshki repa mā xatefixō nā Niospa mato yoini keskara mā nikayamaito Niospa mato ōi judeofoma keskara. Niospa yorafo mā itiroma mā judeofofiax. Nāskarari nā Epa Niospa noko yoini keskara mā ikaito Niospa mato ōi judeokōifo keskara. <sup>26</sup>Judeofoyamafixō Niospa meka nikaifono Niospa judeofo keskara ato ōi afe yorafo keskara. <sup>27</sup>Nā judeofoma

foshki repa xateyamafikaxō a Moisés Niospa meka yoikī kirika keneni tāpiyamafikaxō nā Niospa yoini keskara chanīmara fakanax nāskarafofi sharafoki mato keskarama. Akka māfi judeofofixō a Moisés kirika keneni tāpifixō mā nikakōima. Moisés mato Niospa meka yoikī kirika kenexofianino mā nikasharakōima. <sup>28</sup>Māfi judeofo kāinikī. Nāskaxō mā foshki repa xatemis. Akka mā judeofofixō a Niospa yoini keskara mā nikaima. Nāskax mā judeokōifo keskarama. Mā mātō feyafatifixō mātō chaka mā xatemisma. Nāskaxkai mā Niospa afe yora ikima. <sup>29</sup>Moisés kirika kenekī yoini keskafakī judeofāfe āto fakefo foshki repa xatemisfo ato tāpinōfo judeokōifokē. Akka judeofo atirifāfe Nios shinākanima. Nāfofi judeomakōifo keskara. Nāfokai Niospa afe yorafoma. Akka judeofo atirifāfe Nios shinākani. Nāfofi judeokōifokī. Nāfofi Niospa afe yorafokī. Niospa Yōshi Sharapa noko ōiti fetsafaxōano Nios keskara shara ikafo. A Moisés kirika kenenito noko ōiti fetsafaxotiroma. Niospa Yōshi Sharapa noko ōiti fetsafaxotiromo. Akka yorafāfe, “Mīfi sharakī,” noko fayamafiaifono Niospa, “Mī sharakī,” noko fai.

**3** <sup>1-2</sup>Ō Nō judeofoxō nōko fakefo nō foshki repa xatemiskē sharamē? Ēje, shara itiro. Akka nōfi judeofo fake kāiniki. Moisés Niospa meka yoikī noko kirika kenexoni. Nāskakē nō inimai nō judeofo. Efe yora mīshitchi, shinākapo. Epa Niospa nā yorafo tii yoipaiyai keskara nōko kaifo taeyoi ato yoiyoni. Noko tāpimanai keskarari nō yora fetsafori nō ato tāpimanō āfe meka. <sup>3</sup>Akka nōko kaifāfe atirifāfe Niospa meka ifo shara fayamaifono akka Niospa a yoiyai keskara amis. <sup>4</sup>Yorafo chanīmisfo. Akka Nios ramashara

chanīmisma. Yorafāfe keyokōichi noko pārafiaifono akka Niospa noko pāramisma. Nā David Niospa meka yoikī kirika keneni iskafakī:

Niospa āfe meka mēstesharakōi yorafāfe ōinōfo. A shara shināifo Niospa ato sharafaxōi. Akka a chaka shināifo Niospa ato tāpimakī omiskōimaxii,

ixō David yoikī kirika keneni.

<sup>5</sup>Nios fistifi sharakōiki. Nōka a keskarama. Nāskakē nō chakafaito yorafāfe ōikakī shinātirofo iskafakakī: “Nios iskarama, Niosfi sharakōikī. Na yorafāfe afara chakafakani. Akka Niospa afaa chakafamisma,” ixō shinātirofo. Nāskaxō Nios sharara fakani. Akka nāskaxō āa yora fētsa shinātiro iskakī: “Ē afara chakafaito ōikakī yorafāfe yoitirofo: ‘Akka Nios iskarama, Nios shara.’ Nāskakē ē chaka shināi yorafāfe Nios sharakōi ōinōfo ea keskarama. Nāskakē Niospa ea omiskōimatiroma ē chakafafiaito,” ixō yora fētsa shara shināima. Nāskara shinākī yōra shināi keskara shināi, Niospa shināi keskara shināima. <sup>6</sup>Nios chakama. Nios mēstekōi ika. Akka mēstekōi iyamaxō yorafo yoikeranama iskafakī: “Nafō sharakōifoki. Ē ato sharafaxōi. Akka nafori chakafo. Ē ato omiskōimani,” ixō Niospa yoikeranama mēstekōi iyamaxō. <sup>7</sup>Yora fētsa āa shināi iskatiro: “Yorafāfe ea yoitirofo ē chanīaito ōikakī. Iskafakakī ea yoitirofo: ‘Mī Nios keskarama. Nios chanīmisma. Nios mēstekōi ika,’ ixō ea yoitirofo. Akka ē chanīaito ōikakī fetsafāfe, ‘Nios sharakōi, mia keskarama,’ ea faxikani. Nāskakē ē shinātiro iskafakī, Niospa ea yoitiro iskafakī: ‘Mī afara chakafafiaito ē mia omiskōimaxima,’ ea Niospa fatiro,” ixō āa yōra anori shināi. Anori Niospa yoiyamafiano āa shināi askatiro. <sup>8</sup>Iskafakakī yoipaikani: “Nō afara

chakafanōkāfe. Nō afara chakafaito ōikakī yorafāfe, ‘Nios sharara,’ fanōfo,” ixō yoipaikani. “Nā Pablori anori yoimiski nō afara chakafanō,” ixō yoikani. Āa chanīmisfo. Ēkai anori yoimisma. Epa Nios chanīmisma. Nā keskara yorafo ato omiskōimaxii.

#### Nō keyokōichi chakafamis

<sup>9</sup>“Nō judeofoma sharakōifo. Akka nā judeofoma sharafoma,” ē faima. Askatamaroko ē iskafakī yoimis: “Nōfi nā judeofoma ōitsa, nāskarafos nō. Nō keyokōichi afara chakafamis. Nāskakē Niospa ato yafi noko omiskōimaxii noko tāpimakī,” nānori ē yoimis. <sup>10</sup>Niospa meka yoikakī kirika kenenifo iskafakakī:

Tsoa pishtakai nā Niospa yoia keskara famisma. <sup>11</sup>Tsoa pishtakai Nios shināpaikanima. Tsōakai Nios tāpipaisharakanima. <sup>12</sup>Tsoa pishtakai anā Nios Ifofapaikanima. Afara chaka fisti fapaikani. Afara sharakai tāpiafoma. Tsōa pishtakai sharafamisma. Fato fistichikai shara Ifofaima. <sup>13</sup>Yora naax maiax fepekemeax pisi kāitiro. Nāskarifiakī nōko axfapa meka chaka fisti nō yoimis. Mā nō ato pārakī feyafamis. Nā rono paekapato noko chachiano nō paemetiro keskarari nōko meka chakaōnoax omiskōixikani. <sup>14</sup>Nō ato fekaxtefapaikī meka mitsisipato fisti nō mekamis. Nō ato īchari famis. <sup>15</sup>Tsoa afayamafekē nō ato retepaimis. <sup>16</sup>Nōa kāfāsakī nō ato omiskōimafofāsafamis. Nōa nō ato fekaxtefaafōfāsafaki. <sup>17</sup>Yora fetsafokai nō ato raefapaimisma ato fe ishaxikima. <sup>18</sup>Nōko shinā mēranoaxkai Nioski nō rateima. Āfe meka nō nikapaima. Nōko chaka nō xatepaima, ixō nāskara yoikī kirika kenenifo.

<sup>19</sup>Mā nō tāpia a Niospa yoia keskara Moisés noko kirika kenexoni. Akka tsōakai Niospa meka nikakōimisfoma. Nāskaxō tsōa yoitiroma iskakī: “Ēfi afaa

chakafamismaki. Ē shara imis,” tsoa itiroma. Akka Niospa noko yoitiro iskafakī: “Māri afara chakafamiski,” keyokōi noko fatiro. <sup>20</sup>Nāskakē Niospa meka a Moisés noko kenexoni nō nikapaifiaito, Niospa noko yoikī iskafatiroma: “Mā shara imiski,” noko fatiroma. Akka tsōa āfe meka nikasharakōima. Āfe mekaoxō nō tāpitiro keyokōichi nō chakafamisfo.

#### Jesucristo chanīmara faax nō Nios fe ipaxatiro

<sup>21-22</sup>Iskaratīa Niospa noko afara fetsa tāpimana. Noko xafakīa ōimana afeska faxō noko imasharatiromākī a keskara shara nō inō. Moisés kenenioxō noko shara imaima. Akka nō Jesucristo chanīmara fakē Niospa noko shara imatiro Jesús māi noko nāxonikē nōko chaka noko soaxoxikī. Nānori Niospa meka Moisés yoikī kirika keneni. Niospa meka yoimisfāferi nānoriri kenenifo. Nā keyokōichi Jesucristo chanīmara faifo Niospa ato shara imai. Judeofomafori Niospa shara imatiro Jesús chanīmara faifāfe. <sup>23</sup>Keyokōichi mā nō chakafamis. Tsoa Nios keskarama. Nios sharakōi. Afaakai chakafamisma. A keskarakai tsoama. <sup>24</sup>Nāskakē Niospa noko noikī nōko chaka noko soaxotiro nō Jesucristo chanīmara faino. Akka Jesucristo nōko chakaōnoax noko nāxoni. Nāskaxō nōko chaka noko soaxoni. Nō afaa kopifatiroma Niospa noko shara imanō. <sup>25</sup>Āfe Fake Jesucristo nīchini āfe imi foax nōnoax nanō nōko chaka noko soaxoxikī. Nāskaxō Niospa noko omiskōimanimā. Nō Jesús chanīmara faino Niospa nōko chaka noko soaxoni nō shara inō. Nāskaxō nō ōitiro Nios sharakōi. Jesús nayoamano chakafafiaifono Niospa teneyoni. Ato omiskōimayonima Niospamāi tāpixō āfe

Fäkemāi chipo ato nāxoxiaino Niosmāi mēstekōi ixō. <sup>26</sup>Jesús nōko mai ano oax noko nāxoni. Nāskakē nō chanīmara faito Niospa nōko chaka noko soaxoni noko imasharai. Nāskaxō Niospa noko ōimasharai amāi mēstekōi ixō.

<sup>27</sup>Nāskaxō tsōa yoitiro ma iskakafāki: “Ēfi sharaki, fetsafo keskarama. Nāskax ē Nios fe ipanaka,” ixō tsōakai yoitiro ma. Moisés kirika kenekī yoini keskara nikafixō tsōa anori yoitiro ma. Jesucristo noko nāxoni nōko chaka noko soaxoxiki nō shināsharanō. Nāskakē nō Jesús chanīmara faino, “Jesús nōko chaka noko soaxoni nō afe ipaxanō,” ixō nō yoitiro. <sup>28</sup>Nāskakē anā nō mato yoi. Jesucristo nō chanīmara fakēma a Moisés kirika keneni keskara nō ifofafaiato nōko chaka noko soaxonima. Akka nō Moisés meka nikaito Niospa, “Mī afara sharafamiski,” noko fatiro ma. Akka nō Jesús chanīmara faito, “Mī Jesúsoax isharakōimis,” noko fatiro.

<sup>29</sup>Nāskakēri, ¿Niospa judeofo fisti ato ifitiro mē afe yora inōfo? Maa, judeofomafori ato ifitiro Jesús chanīmara faifono afe yora inōfo. <sup>30</sup>Niosfi fistiki. Judeofori, judeofomafāferi Jesús chanīmara fakanax Nios fe nipanakafo ato chaka soaxonano. <sup>31</sup>¿Nō Jesús chanīmara faxō a Moisés kirika keneni nō potatiromē? Maa, nō potatiroma. Jesús chanīmara faxō a Moisés Niospa meka yoikī kirika keneni nikakī nō chanīmara fatiro.

**Abraham Nios chanīmara fakōini keskara yorafāferi keyokōichi Nios chanīmara fatirofo**

**4** <sup>1</sup>Akka nōko xini Abraham ipaoni keskara ē mato yoinō. <sup>2</sup>Abraham afara sharafaōxokai Niospa āfe chaka soaxonima. Akka Nios chanīmara faito Niospa āfe chaka soaxoni. “Mī afara

sharafaito nāskakē ē mia ifitiro mī efe yora inō,” ixō Niospa anori yoinima. Akka Niospa anori yoiano Abraham yoikerani: “Ē afara sharafaito ea Niospa chaka soaxona,” ixō yoikerani āa kakapaikī. Akka anori Niospa yoinima, nā Niospamāi mā āfe chaka soaxonano chanīmara faito. <sup>3</sup>Niospa meka yoikī Moisés kirika keneni iskakafāki: “Abraham Nios chanīmara faito Niospa āfe chaka soaxoni. Nāskakē Niospa yoini iskakafāki: ‘Mī afaa chakafamisma keskara ē mia ōi,’ Niospa fani.” Nāskakē Moisés kirika keneni. <sup>4</sup>Akka feronāfāke yora fetsa yonomaxō kori inātiro, kaxpa inātiro ma. <sup>5</sup>Akka nō afara sharafaōxokai Niospa nōko chaka noko soaxonima, nō afaa chakafamisma keskara noko ōixiki. Askatamaroko nō Jesús chanīmara faito Niospa nōko chaka noko soaxotiro. <sup>6</sup>Nāskarari David yoini iskakafāki: “Mā Nios chanīmara faito oa afaa chakafamisma keskara Niospa mato ōitiro a Moisés keneni keskara mā nikakōiyamafaiato. Nāskax mā inimatiro.” David anā yoini iskakafāki:

<sup>7-8</sup>Fatora yora Niospa āfe chaka soaxonano inimatiro Niospamāi ōiaino afaa chakafamisma keskara. Mā Niospa yora āfe chaka soaxō Niospa anā shināchakaima a yōra afara chakafapaoniōnoa. Nāskax yora inimakōitiro Niospamāi mā āfe chaka soaxonano, ixō David yoini kirika kenekī.

<sup>9</sup>¿Nā judeofo fisti Niospa ōto chaka ato soaxotiro mē? Maa, anorima. Judeomafāferi Nios chanīmara faifāfe ato chaka soaxotiro afori inimanōfo. Nāskakē Niospa meka yoimisto kirika keneni iskakafāki: “Abraham Nios chanīmara faito Niospa sharakōi ōini,” ixō a Niospa meka yoimisto kirika keneni. <sup>10</sup>Akka taeyoi Abraham foshki repa xateyoamano Niospa yoini iskakafāki:

“Mī ea chanīmara fai nã mī afaa chakafamisma keskara ã mia õi,” Niospa fani. <sup>11</sup>Nios chanīmara faito Niospa Abraham ãfe chaka soaxoni afaa chakafamisma keskara õixiki. Nãskaxõ chipo Abraham foshki repa xatenifo fetsafãfe tãpinõfo Nios chanīmara faino. Akka taeyoi Abraham Nios chanīmara fani askayoxoma. Nãskaxõ chipo foshki repa xateni. Taefakī Abraham Nios chanīmara fani Niospa fake ixiki. Nãskano a chipo Nios chanīmara faifo Abraham ãfe fenafo. “Abraham nõko xini ipaoni,” fatirofo. Abraham keskara nõ foshki repa xateyamafixõ nõ Nios chanīmara faito Niospa noko chaka soaxotiro afaa chakafamisma keskara noko õixiki. <sup>12</sup>Abraham askayoxoma Nios chanīmara fani. Nãskaxõ foshki repa xateni. Nã Abraham judeofãfe ãto xini ipaoni. Judeofo a Nios chanīmara faafãfe nãfãfe ãto xinikõi Abraham nafãferimãi Nios chanīmara fakanax.

#### Niospa noko yoiai keskara noko axõi

<sup>13</sup>Niospa Abraham yoini: “Ë mia yafi mī fenafo keyokõi ã mato mai inãikai,” fani. A Moisés kirika keneni Abraham nikaito Niospa mai inãnima. Akka Nios chanīmara faito Niospa mai inãni. Nãskaxõ Abraham Nios chanīmara faito Niospa ãfe chaka soaxoni, afaa chakafamisma keskara shara õikī. <sup>14</sup>Fetsafãfe anorima shinãtirofo iskafakakī: “Nõ Moisés kirika keneni nikaito Niospa a yoiai keskara noko axotiro. Akka Jesús fisti nõ chanīmara faito Niospa noko axotiroma. Kaxpa nõ Jesús shinãi,” ixõ anorima shinãtirofo. Akka nõroko Jesús chanīmara faito Niospa yoia keskara noko axosharatiro Jesúsmãi nõko Ifoxõ. <sup>15</sup>Akka Niospa meka a Moisés yoini keskara nõ nikayamaito Niospa noko omiskõimatiro. Akka Niospa noko afaa

yoiyamanino nõ nikayospa ikeranama. Akka iskaratīa nõ nikayospakõifo mã nõmãi Moisés kirika keneni tãpiax.

<sup>16</sup>Taeyoi Niospa Abraham yoiyoni Nios chanīmara faino. Nãskakē Niospa afama mīshti axoni a yoiyoni keskafakī. Niospa Abraham afaa yõkanima afama mīshti axosharaxõ. Akka Abraham ãfe fenafori Niospa ato noikī nãskaxõ afama mīshtiri ato axosharai a yoiyoni keskafakī. A Moisés yoini keskara nikakõiaito Niospa afama mīshti axosharanima. Akka Nios chanīmara faito Niospa axosharani. Nãskarari a Abraham keskarafo Nios chanīmara faifori Niospa ato shara faxõi. Akka Abraham nõko xinikī nõmãi Nios chanīmara fai Abraham ipaoni keskara. <sup>17</sup>Niospa Abraham yoini keskafakī, yora fẽtsa kirika kenekī iskafani: “Nã yora ichapakõifo ãto apa keskarakõi mī inõ,” ixõ kirika keneni. Abraham Nios chanīmara fani. Askaxõ Abraham nõko epa keskara Niospa õi. Niospa nã namisfori anã otofatiro. Nãskaxõ Niospa afama mīshti onifatiro tsõa õimismafo. Nãskakē Abraham Nios chanīmara fani. <sup>18</sup>Nãskax Abraham anifokõi ini anã fake atiromaxakī. Nios chanīmara faito Niospa yoini: “Mī chipo fake fixii. Mī fenafori ichapa rasi kaixikani,” ixõ Epa Niospa yoini keskara Abraham chanīmara fani. Nãskax, “Yorafãfe ãto xini mī iki,” Niospa fani. <sup>19</sup>Nãskax Abraham anifokõi ini. Cien xiniya aka. Sara ãfe ãfiri yõxafokõi ini. Anã yõxafoxõ fake fitiroma ini. Nãskafixõ Abraham Nios chanīmara fani. “Ë anifokõi, ã anã fake fitiroma,” ixõ Abraham shinãnima. “Akka Niospa tsõa atiroma keskara fatiro,” ixõ Abraham shinãkī Nios chanīmara fani. <sup>20</sup>“Mī ãfi Sara fake nanexii,” ixõ Niospa yoini. Niospa nãskara yoiaito nikakī Abraham Nios chanīmara fani. Niospa

askafafiaino, “Ēfe āfi yōxafokōia. Anā fake nanetiroma,” ixō Abraham shinānima. “Niospa ea yoia keskara ea axotiro. Aicho, Nios fāsi sharakōi,” fani. <sup>21</sup>Niospa axōai keskara fakī Nios chanīmara faxō Abraham afaa fetsakai shinānima. <sup>22</sup>Nāskakē Niospa yoini: “Mī ea chanīmara fai afaa chakafamisma keskara ē mia ōi,” Niospa fani.

<sup>23</sup>Niospa Abraham askafaniōnoa yōra kirika keneni iskakakē: “Nios chanīmara faifāfe afaa chakafamisfoma keskara Niospa ato ōi,” ixō Abrahamnoa fisti kirika kenenima. A Nios chanīmara faifo Niospa ato ōi afaa chakafamisfoma keskara māmāi āto chaka soafono. <sup>24</sup>Nokori askara kenexoni nō Nios chanīmara faito. “Nōko Ifo Jesús naafiakē Niospa ofofani,” nōri chanīmara fakē, afaa chakafamisma keskara Niospa noko ōi. <sup>25</sup>Nōko chakaōnoax Jesús nani nōko chaka noko soaxoxiki. Askata mā ofofaano aōnoax afaa chakafamisma keskarafo nō ixii.

**Nō Nios chanīmara faito afaa chakafamisma keskara Niospa noko ōi**

**5** <sup>1</sup>Nōko Ifo Jesucristo nō chanīmara fakē nōko chaka noko soaxonano aōnoax nō Nios fe isharapakexatiro. <sup>2</sup>Nō Jesús chanīmara faito noko nōikī Niosya noko rafemani. Nāskakē, “Ē Nios ikano kaax ē a keskara shara itiro,” ixō nō shināi nō akiki inimakōitiro. <sup>3</sup>Askatari Jesúsnoax omiskōi nōko shinā mēra nō inimakōitiro. Askax nō a keskara nō itiro. Omiskōifaito Jesús āfe shināmā nōko shinā mēra noko mitsisfamaxotiro nō tenenō. <sup>4</sup>Akka Jesúsnoax omiskōikī nō tenei nō yora finakōia ipainākfatiro anā chaka shināyamaxiki. Nāskakē Nios nokoki inimai. Nokoki inimaino nō tāpia nō afe ipaxanō. <sup>5</sup>Nō askara shināi nō rāfitiroma Niospamāi a yoia keskara noko axōaino. Akka noko Niospa

noikōikī āfe Yōshi Shara nōko shinā mēra noko nanexotiro.

<sup>6</sup>Akka nōa nōko chaka nō soametiroma. Nāskakē Niospa āfe Fake nīchipaiyaitīa nai mēraxō nāmā nīchini yora chakafoōnoax naaxinō. <sup>7</sup>Tsōakai yora fetsa nāxopaitiroma sharafiano. Ētsa, itiro rakikīa yora nai yora sharafoōnoax. <sup>8</sup>Akka nō chakafokē Niospa āfe Fake nīchini noko nāxonō. Nāskakē nō tāpitiro Niospa noko noikōiai. <sup>9</sup>Askax nōōnoax naano āfe imi foni. Nō chanīmara fakē afaa chakafamisma keskara noko ōi noko chaka soaxō. Akka nō chakakē Jesús nōōnoax nani. Nāskakē iskaratīa mā nō chanīmara fakī finakōia. Anā nokoki Nios ōitifishkikī noko omiskōimaxima. <sup>10</sup>Askata nō Nios noikaspaino āfe Fāke noko nāxonī Nios fe nō rafenō. Nāskax nō iskaratīa Jesús afe yorafo nō afe rafekōia. Askaxō noko sharafakī finakōi. Jesús nakē Niospa anā ofofani, nōri afe nipaxanō. <sup>11</sup>Akka nō Nios noikaspayoni. Iskaratīa mā nōko Ifo Jesucristoōxō noko raefaa nō afe isharakōia. Nāskakē Jesús Nioski noko inimamasharakōia.

**Adáōxō yorafāfe keyokōichi chakafamisfo.**

**Akka Cristo nōko chaka noko soaxotiro**

<sup>12</sup>Niospa nā feronāfake Adán taefakī onifani. Nā Adán taefakī afara chakafani. Nāskakē aōxō afara chakafapafo. Nā Adán afara chakafaniōnoax keyokōi nō natiro nōmāi keyokōichi afara chakafafo. <sup>13-14</sup>Mā Adán afetiama naniano Moisés Niospa meka yoini kirika keneni afe keskara nō niimākai. Akka Niospa Moisés yoiyoamano keyokōichi chakafayopaonifo. Nāskax mā nai keyonifo. Fetsafāfe chakafafiakaxō Moisés kirika keneni tāpipaonifoma. Askafafiāifāfe oa afaa chakafamisfoma keskara Niospa ato ōini tsōakairoko āfe

meka täpikē. Adán keskarafoma. Adán Niospa meka täpifiax nikayospani. Nāskaxō Adán chakafakī taefani. Nāskarifiakī yorafāfe keyokōichi chakafamisfo. Akka nāskax mā nai keyokani, Adánmāi taeyoi nanikē. Nāskarifiāi Cristo oni yora chakafoōnoax naiyoi. Nāskakē yorafo aōnoax nīpaxatirofo.

<sup>15</sup>Akka Jesucristo Adán keskarama. Adán Nios nikakaspax nani. Nāskakē nōri aōnoax natiro. Akka Jesúsxō Niospa yorafo noikōikī ato imasharapakenaka afaa chakafamisma keskaramāi ato ōikī. Akka nā Adán nai taeni afara chakafaax. Nāskax yorafo Adánnoax nāpanakafo. Akka Jesús Ifofakanax Jesús fistiōnoax keyokōi isharapakenakafo. Jesúsxō Niospa ato raefatiro a chanīmara faafo tii. <sup>16</sup>Adán afara chakafaniōnoax yorafo nai keyotirofo. Nāskatari āto chakaōnoaxri nai keyotirofo. Akka nō keyokōichi chakafakē Niospa noko omiskōimatiro. Nā Adán ani keskarakai Cristo afaa chakafamisma. Mā nō keyokōichi afara chakafamiskē Jesucristoōxō Niospa noko noikī nōko chaka noko soaxotiro afaa chakafamisma keskara noko ōikī. Omiskōitamarako nō afe isharapakexanō. <sup>17</sup>Adán āfe chakafoōnoax keyokōi nakani. Akka Cristo fisti nokoōnoax nani nō aōnoax Nios fe nīpaxanō Niospamāi noko shara ōiaito. Jesucristoōxō Niospa noko noixō noko nimapakenaka. Nāskakē noko askafaxōkī Jesús Adán finōkōia.

<sup>18</sup>Nāskakē ē mato yoiāi keskara nā feronāfake Adán āfe chakaōxō keyokōi Niospa noko omiskōimani. Akka Jesúskaī afaa chakafamisma. Nāskakē nā chanīmara faafo tii Nios fe nīpanakafo. Nāskakē nā afaa chakafamisma keskara Niospa ato imai. <sup>19</sup>Akka nā feronāfake Adán Nios

nikakaspakī taefani. Nāskax Adán nikayospakōi taeyoi ini. Keyokōichi aōxō nō chakafapamis. Akka nā Cristo fistiche ares Nios nikakōimis. Afaakai chakafamisma. Nāskakē nā chanīmara faafo tii aōnoax afaa chakafamisma keskarafa ipanakafo.

<sup>20</sup>Moisés Niospa meka yoikī ato kirika kenexoni afara chakaōnoa täpinōfo. Akka nā Moisés ato kenexoni mā ōifikakī a Niospa ato yoiāi keskara tsōa nikakōikanima. Keyokōichi afara chakafamisfo. Mā chakafakī finafafono Niospa ato noisharakōixō āfe Fake atoki nīchini ato chaka soaxonō. <sup>21</sup>Afara chaka fisti shinākani namisfo. Akka Niospa noko noikōia. Nāskakē āfe Fake Jesús noko nāxonī nōko chaka noko soaxoxiki. Nāskakē nō Jesús chanīmara faito Niospa afaa chakafamisma keskara noko ōi. Noko chaka soaxonano nō afe ipanaka.

#### Cristo nia keskara nōri afe nīpatiro

**6** <sup>1</sup>Akka yorafāfe atirito shinākakī iskakani: “Nō afara mēxotaima chakafafiaino Epa Niospa noko noikī nōko chaka noko soaxotiro. ¿Nāskakē nō afara chakafa fafāfāitiro,” ixō anori shinākani sharamē? Maa, sharama. <sup>2</sup>Nāskakē afara chaka shināyamakāfe. Nō Jesús chanīmara faxō mā nōko chaka nō pota. A nō ipaoni keskara nō anā shināpaima. <sup>3-4</sup>Mā mā täpia noko maotisafani nō fetsafo ōimanō. Nāskax nō a Jesús fe naa keskara nō chaka ipaoni keskara anā shināima. Nāskakē nōko chaka soapaikī nō Jesús chanīmara faino noko maotisafani. Jesús nokoōnoax naano maifanifo. Nāskax nō afe naa keskarax nōri maia keskara. Akka Jesús naax otōinākfata Apa ari kani. Nōri nono mai anoax Jesúsnoax ari nō katiro. Askaxō Apa Niospa mā Jesús otofaxō noko ōimani

nāatomāi afama mīshti fatiroxakī. Nōko ōiti noko fetsafaano a nō ipaoni keskara nō anā itiro, a keskara sharakōi nō ipai.

<sup>5</sup>Cristo nōkoōnoax nani. Nā nō chanīmara faax nō afe rafetiro. Nāskakē Jesucristo nakē Apa Niospa otofani keskafakīri anā ototafiro, a keskara shara nō inō. <sup>6</sup>Jesús mastanifo nōko chaka noko soaxonō. Nōri Jesús fe masta keskarakōi anā chakafapaima. Nāskarifiāi nō Jesús Ifofaax nō afe naa keskara. Nāskaxō nō anā chaka shināima. Afara chakafo nōko ifoma. <sup>7</sup>Akka yōra nāxokai anā chaka shināitiro. Nāskarifiāi nōri chaka shināitiro. Afara chakakairoko nōko ifokē.

<sup>8</sup>Nō Cristo fe naa keskaraxō nō Jesús chanīmara faax nō afe isharapakenaka nāmāi nō chanīmara faax. <sup>9</sup>Mā nō tāpia Cristo mā nafiano Niospa otofani. Nāskax anā natiroma. Anāikai afesax Cristo natiroma. <sup>10</sup>Akka nai fistinixakī nōko chaka noko soaxoni anā afara chaka nōko ifo inōma. Nāskakē iskaratīa Cristo mā nia. Nāskaxō nā Niospa apaiyai keskafai.

<sup>11</sup>Māri Cristo fe naa keskara. Nāskakē iskaratīa mā shinātiro iskakī: “Ē chaka ipaoni keskara anā shināpaima. Nāskax ē iskaratīa Jesucristoōnoax Epa Nios fe rafe kakaini ea amapaiyai keskara axiki,” ixō anori shinākāfe. <sup>12</sup>Nāskaxō afara chaka anā ifofayamakāfe afara chaka mato famapai kiki a keskara mā anōma. <sup>13</sup>Nāskax Niosnoax isharakāfe. Afara chaka mato famapaiyai nikayamakāfe. Afara chakafamis iyamakāfe. Nios Ifofakāfe mato sharafanō. Iskafakāfe: “Nios ēfe Ifokōixō ea amapaia keskara ē aki sharafakī.”

<sup>14</sup>Akka anā afara chakapa mato afeska fatiro. Afara chaka anā mato Ifo itiro mā mā Cristo chanīmara faano.

Epa Niospa mato noikī ares fisti mato ifitiro mā afe ipaxanō. Akka nā Moisés kirika kenenioōnoaxkai mā Nios fe ipaxatiroma.

#### **Epa Niospa mato amapaiyai keskara mā nikakōiyanā mā yonoxokōitiro**

<sup>15</sup>Moisés yoini keskara nō nikaito Epa Niospa noko nimasharaima. Akka Cristo nō chanīmara faito noko noikī noko nimasharatiro. Nā fisti nōko Ifo itiro noko chaka soaxonano. Nāskatari, ĩnō afara chakafa fafafāitromē Niospa noko noikī nōko chaka soaxonō? Maa, nō afaa chakafatiroma. <sup>16</sup>Mā tāpia āfe yonomatixō mato ifo nikakōiyanā mā yonoxotiro. Nāskarifiakī mā katotiro fatomākī mato Ifo. Epa Nios mā nikakōitiro āfe yonomati ixii, askayamai chaka mā katoax mā āfe yonomati mā itiro. Chaka katoax mā naax mā omiskōixii, mā Nios fe nipanakama. Askatamaroko Epa Nios nikakōiax mā afe isharapakenaka. <sup>17</sup>Mā afara chaka ifofaax āfe yonomati mā ipaoni. Akka iskaratīa mā mā Epa Nios Ifofaa. Mato yoimis keskara mato shinā mēraxō mā nikakōimis. ¡Aicho! Mā mā Epa Nios Ifofaano mato nimasharamis.

<sup>18</sup>Nāskakēkai afara chaka anā mato ifo itiro anā mato yonomatiroma. Akka iskaratīa afara shara fisti mato ifo itiro. Māfi āfe inakōifoki. <sup>19</sup>Ē mato meka fekax yoima, mato ifoōnoa ē mato yoinō mā tāpisharakōinō. Chaka fetsa fetsatapafo mato ifo ipaoni. Nāskaxō mā afara chakafakī finakōipaoni. Akka iskaratīa Epa Niospa āfe inafō, mā. Anā afara chakafayamakāfe afara shara fisti mato ifo inō.

<sup>20</sup>Taeyoi afara chaka mato ifo ipaoni. Nāskakē afara shara mā shināpaonima mato ifo ipanā. <sup>21</sup>ĶMā ipaoni keskara sharamē? ĶMato imasharapaonimē? Maa, a nō ipaoni keskarakai anā afokai



nō shināpaima. Afo nō shināi nō rāfitiro. Nā chakafo xateyamax nā nō naitīa nā omiskōipakenakafo mēra nō katiro.

<sup>22</sup>Nāskakē iskaratīa afara chaka anā māto ifoma. Epa Nios māto Ifo. Māfi āfe yonomatifoki. Mā āfe yonomatifokē mato sharafa fafafaīni a keskara shara mā inō mā afe ipaxanō. <sup>23</sup>Nā afara chaka nōko ifono, ĩafanā noko kopifaimē? Akka aōnoax nō naax nō omiskōipakenaka. Akka Jesucristo nō Ifofaino Epa Niospa noko afaa kopi yōkaima nō afe nipaxanō.

**Nō anā chaka ifofaxoma  
nō Cristo ifofatiro**

**7** <sup>1</sup>Efe yorafāfe, mā mā tāpia nōko xanīfokōichi noko yoia keskara nō nikatiro. Nō niyoxō nō nikatiro. Akka mā nō naxō nō anā nikatiroma.

<sup>2</sup>Nāskarīfai kēromā āfe fene niyoano enetiroma. Akka mā fene naano fetsa fe fianātiro ixō anori Moisés yoini Niospa meka. <sup>3</sup>Akka fene niyoanokai kēromā fene eneta fetsa fe fianātiroma. Askarafi chakakī. Chota feroma itiro. Akka fene naano kēro feronāfake fetsa fe fianā askara shara, ixō Moisés keneni.

<sup>4</sup>Akka mā fenē naxō anā āfe āfi yonomatiroma. Nāskarīfiakī mā Cristo fe naa keskarax a Moisés kirika keneni anā mā nikatiroma. Akka mā Cristo fe naa keskarax mā yora fena sharakōi itiro Cristo māto Ifono. Mā Cristo naax otōinākanax Nios fe ipanaka. Nāskaxō afara shara mato amatiro mā Nios yonoxonō. <sup>5</sup>Nō Cristo Ifofamatai afara chaka fetsa fetsatapafo nō ayopaoni. Moisés keneni keskara atama nō chaka fisti shināpaipaoni. Nā chakaōnoax nō naxii. <sup>6</sup>Cristo noko nāxonī nōko chaka noko soaxoxiki nō fena shara keskara inō. Nāskakē nō Cristo Ifofaax mā nō afe naa keskarakōi. Nō afe naa keskarax nō yora fena shara iki. Afara chaka anā

nōko ifoma. Askatamaroko āfe Yōshi Sharaōxō Niospa noko amapaiyai keskara noko amatiro. A fisti nō Ifofai, a Moisés keneni keskara ifofayopaonixaki anā nō ifofatiroma.

**Moisés keneniōxō nō tāpia nō chakafamis**

<sup>7</sup>Iskafakī shināyamakāfe. A Moisés noko kenexoni, chakara fayamakāfe. Akka Moisés Niospa yoini keskara keneyamanikēkai nō chakafamis nō tāpikeranama. Moisés keneni iskafakī: “Yora fetsanā afara fiapaiyamakāfe. Nō yora fetsanā fiapaiakī nō chakafai,” Moisés anori keneyamanikē nō tāpikeranama. <sup>8</sup>Moisés anori keneni tāpifixō nōko ōiti chakakōikē nō shināsharaima. Nōkonāyamafekē nō fichipaimis. Afara chakafori nō fichipai. Akka Moisés Niospa meka keneyamanikēkai nō nikayospa ikeranama. <sup>9</sup>Niospa meka tāpixoma afara chakafafiakī nō shināma. Askata chipo nō āfe meka tāpifixō nō akama a noko yoia keskara. Nāskafaxō āfe mekaōxō a nō afara chakafamis nō tāpitiro. <sup>10</sup>Niospa yoia keskara akax nō nipaxatiro. Niospa yoiai keskara nō akima mā tāpifiax, askax nō omiskōi. “Moisés keneni keskara ayamax nō natiro,” ixō nō shināmis. <sup>11</sup>“Epa Niospa noko yoia keskara nō aki. Nāskai nō Nios fe nīpanaka,” ixō nō shināfikī nō afara chakafakī nō xateama. Akka chakapa noko pārāi. Nāskakē nō tāpia nōko chakaōnoax nō omiskōi nō Nios fe nīpanakama.

<sup>12</sup>Moisés keneni keskara sharakōi nāmāi Niospa meka. Niospa meka mēstekōi, chanīmakōi. <sup>13</sup>A Moisés keneni sharafianokai a keneni keskara nō nikasharamisma. Moisés keneniōxō nō tāpitiro nō chakafamis. Moisés keneni ōifikī, ĩafeskafaxō nōko chaka nō potatirōmē? Nāskax nō naax nō

omiskõipakenaka. ¿Moisés keneniõnoax nõ omiskõipakenakamē? Maa, askarama. Akka nõ Nios nikakaspax nõ omiskõipakenaka. A Moisés keneni sharakõi, Niospa meka. Moisés keneniõxõ nõ täpia nõ nikayospakõi. Nõ Niospa meka nikakõimisma. Nāskax nõ chakakõi.

**Nõakõi nõko chaka xatepaifikī  
nõko shinā mēraxõ nõ xatetiroma.  
Nõko shinā mēra chakakõi**

<sup>14</sup>A Moisés Niospa Yõshi Sharapa shināmanaino noko kenexoni. Niospa meka nõ shināyamai nõ sharama. Afara chakafi nõko ifokī nõ āfe yonomati. <sup>15</sup>¿Afeskaī nõ iskamismē? Nõkai täpiama. Nõ sharafapaiyai keskara nõ akima. Akka nõ akaspafiakī nõ aki. <sup>16</sup>Moisés keneni keskara nõ nikapai, “Nā meka shara,” shinākī. Askara shināfiki nõ akima. Nā afara chakafapaiyamafikī nõ aki. <sup>17</sup>Nõakai nõ afara chakafapaima. Akka nõko shināmā nõ shinākī nõ afara chakafamis. Afara sharafapaifikī nõ shināsharaima, nõko shinā mēramāi chakakõikē. <sup>18</sup>Mā nõ täpia nõko shinā mēra sharama. Isharapaifi nõ itiroma. <sup>19</sup>Akka a nõ akai keskara sharama. Nā sharafapaifikī nõ amisma. Nā afara chakafapaiyamafikī nāskara nõ amis. <sup>20</sup>Nāskakī a nõ akaspai nõ aki. Nõakõi nõ afara chakafapaima. Nõ chaka potapaifikī nõ potatiroma nõko shinā mēramāi chakakõikē. <sup>21</sup>Akka nõ askamiski. Nõ sharafapaifaito nõko shinā mēraxõ afara chakapa nõko fakirira shināmapai nõ shara shinānõma. Nõ keyokõi askamis. <sup>22-23</sup>Nõa nõ iskafai: “Aicho. Niospa noko yoiai keskara shara,” ixõ nõ shināfi nõ nikayospamis afara chakapamāi noko fekaxtefaito. Niospa meka nõ täpifiax nõ nikayospamis. Nõa nõ sharafapaiyai keskara nõ atiro. Nõ

chaka xatetiroma. <sup>24</sup>Nāskakēkai ē inimaima. Ē shināchakai. Ēfi feronāfake chakakī. Ē inimaima. Ēfe shinā mēraxõ ē afara chakafaax ē omiskõixii. Ooa. ¿Tsõa nõ Ifofatiromē nõko Ifokõi inõ, afara chaka anā nõko ifo inõma? <sup>25</sup>Aicho Epa Nios. Ēfe Ifokõi Jesucristoõxõ ēfe chaka ē xatetiroki. Iskaratīa ē täpia Niospa meka nõ ifofapaifikī afeska faxõ nõa nõ atiro. Nõko shinā mēramāi chakakē. Akka Jesucristoõxõ nõ atiro.

**Niospa Yõshi Sharaõnoax nõ ika**

**8** <sup>1</sup>Akka Jesucristo nõko Ifono nõ afe yora. Nāskakē Epa Niospa noko yoima iskafakī: “Mā chaka. Ē mato omiskõimanõ. Emakinoax fotakāfe omiskõipakenakafo mēra nānoax mā omiskõipakenaka,” ixõ noko yoipakenakama māmāi nõko chaka noko soaxõ, <sup>2</sup>Jesucristoõxõ Niospa āfe Yõshi Sharapa noko nimasharai anā chaka nõko ifo inõma, nõ omiskõipakexanõma. <sup>3</sup>Moisés yoini keskara nõ täpifiano aato noko imasharatiroma nõko chaka noko soaxotiroma. Akka Epa Niospa shināyoni āfe Fake nai mēraxõ mai ano nīchixiki ari noko keskara yora inõ. Noko keskarafixokai nõ amis keskara afaa chakafamisma. Akka noko nāxoni anā afara chaka nõko ifo inõma. <sup>4</sup>Nāskata iskaratīa nõ Niospa Yõshi Shara Ifofaax aõxõ Moisés yoini keskara nõ nikatiro. Nõ Niospa meka ifofasharakõitiro.

<sup>5</sup>Akka nõ chaka xateyamano afara chakapa noko amapaiyai keskara fisti nõ atiro. Akka Niospa Yõshi Sharapa noko ikināno nā noko amapaiyai keskara fisti nõ atiro. <sup>6</sup>Nā apaiyai fo keskara fisti shinākanax afo nakanax anā otokanax omiskõipakenakafo. Nios fe ipanakafoma. Akka Niospa Yõshi

Shara ato mēra naneano nā apaiyai keskara Niospa Yōshi Sharaōxō atirofo. Nāskax isharapakenakafo shināsharakata. <sup>7</sup>Fetsafāfe Nios noikaspakani Niospa ato yoia keskara nikapaikanima. Āto shinā mēraxō afara chaka fisti shinākani. Nāskaxō Niospa ato yoia keskara nikatirofoma. <sup>8</sup>Nā āto shināmā shināifo keskara fisti shinākakī Niospa ato amapaiyai keskara atirofoma. Afara chaka ifofaifono Nios atoki inima.

<sup>9</sup>Akka mākai askarama. Māto shinā mēraxō afara chakapa mato shināmanima. Akka Niospa Yōshi Shara māto shinā mēra nanexō mato shināmasharamis. Akka Niospa Yōshi Shara māto shinā mēra naneyamaino mā Cristo fe rafetiroma. <sup>10</sup>Cristo mato fe rafefiaino afara chakaōnoax māto yora nai. Māto yora nafiano māto fēro mēsho naima Nios fe nipanaka Niospamāi afaa chakafamisma keskara mato ōiaino. <sup>11</sup>Mā Jesús naano Niospa otofani. Nāato āfe Yōshi Shara māto shinā mēra nanea. Nāskarifiakī māto yora naano āfe Yōshi Sharaōxō Niospa anā mato otofatiro māto yora fenasharakōi inō.

<sup>12</sup>Efe yora mishtichi, Niospa Yōshi Shara nofe rafeaino Epa Niosnoa nō shinātiro noko amapaiyai keskara akī. A nō afara chakafamiskai anā nō shināpaitiroma noko Niospa amapaiyai keskara akī. <sup>13</sup>Akka a nō apaiyaiifo keskara fisti shināx nō omiskōipakenaka nai. Akka nāskafixō Niospa Yōshi Sharaōxō afara chakafakī nō xatexō anā chaka nō shinātiroma. Nō Epa Nios fe nisharapakenaka.

<sup>14</sup>Niospa Yōshi Sharapa noko shināmanaino nō Niospa fakefo iki. <sup>15</sup>Āfe Yōshi Sharapa noko shināmasharapai nō anā mesenōma. Mā nōfi Niospa Yōshi Shara fiaki. Nā āfe Yōshi Sharaōxō āfe fakefo noko ima.

Aōxō nō yoitiro iskafakī: “Ēpa Nios, mī ēfe Epa,” ixō nō yoitiro. <sup>16</sup>Nōko shinā mēraxō Niospa Yōshi Sharapa noko yoi iskafakī: “Mī Epa Niospa Fakekōi,” ixō noko yoi. <sup>17</sup>Nō Niospa fakekē nā noko yoia keskara noko inātiro. Nōfi nō Niospa fakekē nā āfe Fake Cristo ani keskara nokori inātiro. Nōōnoax omiskōifinixakī iskaratīa nai mēranoax Apa Nios fe xanīfokōi. Nāskarifiāi nōri aōnoax omiskōiax nō nai mēra Epa Nios ano nokoano noko sharafinakōia imaxii nō afe isharapakexanō, a keskara shara nō inō. Akka afe yorafo Niospa ato sharafaxōi nāfomāi āfe fakefokē.

#### **Niospa fakefo Jesús fe isharapakenakafo**

<sup>18</sup>Nō iskaratīa omiskōiyofiax nō chipo Jesús fe isharapakenaka. A keskara sharafinakōi noko imai. Tsōa ōimisma keskara sharafo noko ōimaxii. A nō omiskōipaoni anā nō shināima. <sup>19</sup>Epa Niospa āfe fakefo otofaxii a keskara sharakōi ato imaxii. Akka nā Niospa onifanifāfe manakani ōisharapaikōikakī afe keskarafo ato imaimākai. <sup>20-21</sup>Niospa āfe fakefo sharakōi ato ōimaxii. Nāskatari a onifanifori sharakōi ixii. Anā afaa chaka ixiiima. Afarafo anā payokomepakenakama. Akka iskaratīa nā Niospa onifanifo payokomepakenakafo askayamapaiifaifono. Nāskaxō Niospa yoini: “Adán afara chakafaōnoax keyokōi payokomepakenaka.” Akka Niospa āfe fakekōifo akiki nokoafono ato yora fetsafaxoxii anā payokomenōfoma, afara chakafāfe ato fekaxtefanōma. Nāskarifiāi Niospa onifanifori nā Niospa fakekōifo keskara shara ixii, anā payokomepakenakama.

<sup>22</sup>Kēromā fake kākī pae meyotiro. Mā kākixō anā pae metiroma. Nāskarifiāi a Niospa onifanifo omiskōiyokani. Akka mā Niospa ato fetsafaano anā

omiskōixikanima. <sup>23</sup>Akka nō Niospa fakefo āfe Yōshi Shara nofe rafeaino nō tāpitiro nō Nios ikano kaax nō isharakōixii. Akka iskaratīa nō isinī iki fekaxtei. Nāskakē nō manasharai Epa Nios ika ano noko ifinō nō āfe fakefokē a keskara shara noko imanō. Nāskatari nōko yora fena sharakōi noko imai anā nō isinī inakama. Anākai nō nanakama. <sup>24-25</sup>Nāskara nō shināi nō akiki nokoaito noko fetsafaxii a keskara shara nō inō. Nāskax nō afe ipanaka. Chanīmara faxō inimayanā nō manasharatiro fena fenakima nā nō akiki nokoaitīa. Akiki nokoxō nō anā manatiroma māmāi nō ōikī.

<sup>26</sup>Nāskarifiakī Epa Niospa āfe Yōshi Sharapa noko axosharafafāini. Afeskaxō nō Epa Nios kīfisharatiromē nōkai tāpiama. Akka āfe Yōshi Shara nō mēra nanexō noko shināmanaino nō kīfisharatiro. Noko noikī noko kīfixoni. Noko kīfixonai keskarakai tsōarikai kīfitiroma. <sup>27</sup>Āfe Yōshi Sharapa shināi keskara Epa Niospa tāpikōia. Keyokōi nōko shinā mērari nō shināi keskara tāpikōia. Epa Niospa noko amapaiyai keskara nānori āfe Yōshi Sharapa a chanīmara faafo tii ato kīfixomis.

#### **Jesúsxō nō keyokōi finōkōitiro**

<sup>28</sup>Akka nō tāpia Epa Niospa noko katonī a apaiyai keskara nō anō. Nō Epa Nios noiaino afarafāfe noko afeskarafafaiaino afoxō Epa Niospa noko axosharai. <sup>29</sup>Nō Jesús Ifofayoamano Epa Niospa tāpiyoni fatofomākī a chanīmara faifo. Akka chanīmara fayoafoamano shināni iskafakī: “Nafō ēfe Fake keskara ē ato imaxii,” ixō shināyoni. Niospa āfe Fake iyoa Jesús. Nāskaxri nōri āfe fake chipoko ixii. <sup>30</sup>Tāpiyoni nō āfe fakefo ixinō. Askano nōko shinā mēraxō noko yoini: “Ēfe Fake chanīmara fakāfe,” noko fani. Fatora anori yoixō ato chaka

soaxoni isharanōfo, afaa chakafamisma keskara ato ōixii, ato chaka soaxonano āfe Fake sharakōi keskara inōfo.

<sup>31</sup>Noko askasharafaino ĩnō fakiri yoitiromē? Epa Niospa noko sharafakōinaino afara chakafāfe noko chakafamatiroma. <sup>32</sup>Epa Niospa noko noikī āfe Fake Jesús timamanima noko naxonō. Nāskanixakī noko axosharatiro nā apaiyai keskara nō anō. <sup>33</sup>Epa Niospa noko katonī nō afe yora inō. Nāskaxō nōko chaka noko soaxonano afara chakafamisma keskara noko ōixiki. Askano fetsafāfe mī chakara noko faifono nō ato ifofaima. <sup>34</sup>Jesucristo noko nāxokē Āpa otofani. Iskaratīa Apa Nios ika ano ika Apa feta ato keyokōi ĩkinā. Epa Nios noko kīfixōfafāini. Nā chanīmakōikē tsōa, “Mī afara chakafamiski. Nāskax mī omiskōipakenaka,” noko tsōa fatiroma. <sup>35</sup>Tsōakai Jesucristo nomakinoa potatiroma noko noiyamanō. Nō omiskōikāi, nōko shinā mēra fekaxtekāi, nō Jesúsnoa yoiaito noko omiskōimafāi, noko fonāimafāi, nō rapati yopafāi, noko mesemafāi noko retepafāi, keyokōi afāfekāi Cristo nomakinoa potatirofoma noko noiyamanō. <sup>36</sup>Niospa meka yoikī David kirika keneni iskafakī:

Epa Nios, pena tii mīōxō noko retepaikani. Nō oveja keskara. Ifāfe nā oveja itipinīfasharai retexiki.

Nāskarifiakī a mīōxō noko chakafafāfe noko retepaitirofo, ixō kirika keneni. <sup>37</sup>Noko askafafaiifono keyokōi nā chakafo nō finōkōitiro Jesús noko noiaino. <sup>38-39</sup>Jesucristo nōko Ifonokai afanā Epa Nios nomakinoa potatiroma anā noko noinōma. Nā ē chanīmara fakōini. Epa Niospa noko noiaino afanā noko afeska fatiroma anā noko noinōma. Nō nafiakēkai nomakinoa afanā Nios potatiroma. Nō niyoanori nomakinoa tsōa paxkatiroma.

Āfe ājirifāferikai nomakinoa paxkatirofoma. Yōshi chakafāferikai nomakinoa paxkatirofoma. Afarafo iskaratīa ikaiāferikai nomakinoa paxkatirofoma. Inōpokoaiāferikai nomakinoa paxkatirofoma. Afara chakafāfe āto xānifofofāferikai nomakinoa paxkatirofoma. Nā nai ari ikafāfe, mai ano ikafāferikai nomakinoa paxkatirofoma. Epa Niospa nōko Ifo Jesucristoxō noko noi. Nāskakē keyokōi onifanifāferikai nomakinoa paxkatirofoma anā noko noinōma.

#### Niospa judeofo katoni afe yora inōfo

**9** <sup>1</sup>Ē Cristo fe rafexō ē mato mēstekōi yoi. Ē mato pāraima. Niospa Yōshi Shara ē mēra naneano ēfe shināmā shinākī chanīma ē mato yoi. <sup>2</sup>Ē mato yoi iskafakī, ēfe kaifo atirito Cristo Ifofaafoma. Nāskakē ēfe shinā mēra ē atoōnoax omiskōi kakaini. Ē ato shinākōikī finamis afomāi efe yorafokē. <sup>3</sup>Nāskakē ē shināmis iskafakī: “Epa Niospa, ēfe kaifo nā israelifo ē ato axopai fenoyamanōfo, mefe nipaxanōfo omiskōipakenakafo mēra fonōfoma. Nāskaxō Cristo makinoa ea potāfe ato potakīma ē ato omiskōixonō afo omiskōipakexanōfoma. Nā ē fichipai ēfe kaifo judeofo Cristo fe ipaxanōfo,” ixō ē shināmis. <sup>4</sup>Nō judeofo, Jacobo āfe fenafo. Epa Niospa noko ifini āfe fakefo nō inō. Nāa Nios sharafinaxōixō nōko kaifo israelifo ato oīmapaoni. “Ē mato afara sharafaxōikai. Cristo nā oxiai judeokōi ixii. Aōxō ē mato sharafaxōikai,” ixō Niospa yoini. Nāskara Moisés Niospa meka yoikī israelifo ato kirika kenexoni nikanōfo. Nāskaxō ato tāpimani afeskaxō Nios kīfitirofomāki ichanāxō. Nāskata afara sharakōi ato axoxiai keskara ato yoiyoni. <sup>5</sup>Judeofāfe xinifāfe Epa Nios Ifofasharapaonifo. Cristori judeo fake

kāini, Niospa Fakekōifix. Nāskax arifi nōko xinifāfe āto fena. Nāfi yorafāfe āto Ifokī, nāatomāi keyokōi ato ikikē. Nāskakē, “Nios fāsi finasharakōia,” nō fapaxanō. Askapainō.

<sup>6</sup>Epa Niospa noko yoisharayoni keskara judeofo atirito chanīmara fayamafiaifono āfe meka chanīmakōi. Afe yorafo yoiyoni keskara axii. “Nā judeofo Israelifāfe āto fenafo ē katoa efe yora inōfo,” ixō Niospa yoini. Askafafiano atirito Nios chanīmara famisfoma. Nāskakē afe yorakōi keskara Niospa ato oīma. <sup>7</sup>Nāskarifiakakī Abraham apaoni keska fakī āfe fena atirifāfe Nios chanīmara famisfoma. Afokai Niospa yorakōifoma. Akka Niospa Abraham yoini iskafakī: “Mī fakekōichi Isaaca āfe fakefo mī fenakōifo ixii, mī fake fetsafāfe āto fakefori mī fenakōifo ixii,” ixō yoini. <sup>8</sup>Nāskano nō tāpitiro Abraham āfe fenafo atiri āfe fakekōifo Niospa ato oīma. Akka Niospa Abraham yoiyoni āfe āfinī Sara fake fixiai. “Nā fakefi mī fakekōi ixii. Mī fakē āfe fakefori mī fenakōifo ixii,” fani. Nā yoini keskara Abraham Nios chanīmara fani. Nā Abraham Nios chanīmara fai keskafakīri Nios chanīmara faifono nāfofi Niospa fakekōifoki. <sup>9</sup>Abraham āfe āfinī Sara fake naneamatai Epa Niospa yoiyoni iskafakī: “Xinia fētsa ē anā mikiki nokoxii. Nāskano mī āfi Sara fake kāixii feronāfake,” ixō Niospa Abraham yoini. <sup>10</sup>Nāskata Sara āfe fake kāini. Nāskaxō aneni, Isaaca fakī. Nāskakē nā Isaaca nōko xini. Isaaca naetapaxō Rebeca fini āfe āfi inō. Rebeca fake rafe naneni. Nā fake rafeta āto apakōi Isaaca ipaoni. <sup>11-12</sup>Rebeca fake kāini fake rafe naneax. Esau kāi taeni. Chipa Jacobo ini. Akka kāiyoafomano tsōa tāpiyonima fatoto shara shināimākai, fatotori chaka shināimākai. Nāskano Niospa fisti

katoni afe yora inō. Kāiyoafomano Niospa āto afa yoiyoni iskafakī: “Mī fake chipokoto āfe ochi yonomaxii,” fani. Akka Niospa nā apaiyai keskara fatiro, yorafāfe apaiyai keskara Niospa faima. Askano nō tāpitiro Niospa a inōpokoai keskara shināyoni nāskarākōi aki. <sup>13</sup>Nāskara Niospa meka yōra kirikaki keneni iskafakī: “Ē Jacobo ifipai efe yora inō. Esau ē fichipaima,” fani.

<sup>14</sup>Nāskakē ĩskara nō yoitromē, “Niospa mā fake fisti katoa kāiyoafomano, afaa chakafayoafomano fisti mā katoa akka fetsa katoama ōixoma. Nāskakē Niospa shināsharaima,” ixō nō shinātiromē? Maa, anori nō shinātiroma. Akka Niospa tāpisharakōia. Nā apaiyai keskara fatiro. Nā fichipaiyai katotiro. <sup>15</sup>Niospa Moisés yoini iskafakī: “Nā ē axopaiyai ē axosharaiakai. Nāskarifiakī nā ē noipaiyai ē noisharaiakai,” ixō Niospa yoini. <sup>16</sup>Askatari nō Nios nikasharatama nōakōi nō afe yora isharapaiyaito askara noko axōima. Askatamaroko Niospa noko noikī noko ifitiro afe yora nō inō, nāatomāi noko ōiti tāpikaxō. Nāskaxō noko noikī nā apaiyai keskara shara axōi. <sup>17</sup>Moisés kirika keneni iskafakī: “Epa Niospa Egipto anoa āto xanīfo yoini iskafakī: ‘Ē mia xanīfo imapaiki ē mia xanīfo imani mīoxō nā maitio ikafāfe tāpinōfo ē afama mīshiti faito. Akka mī afara chakafaito ē mia potai mī anā xanīfo inōma. Ē mia askafaito ōikakī eōnoa ato yoitirofo nā maitio ikafāfe: ‘Nios tsoa keskarama āfe shināōxō mā Faraón pota,’ ixō eōnoa yoitirofo,’ ixō Niospa Faraón yoini.” <sup>18</sup>Akka shinākapo. Nā Niospa ato noipaiyai ato noikī axosharatiro. Nāskarifiakī fetsa afara chakafakī xateamano Niospa āfe ōiti nikayospakōi imatiro afaa shināpaiyamai keskara imatiro.

<sup>19</sup>Nāskakē fētsa shinātiroma iskafakī: “Ī Afeskakī Niospa noko yoitromē afara chakafamisfora fakī? Akka nāato noko amai nā apaiyai keskarafakī. Nāskakē noko omiskōimatiroma nō nikayospaito,” ixō fētsa yoitiro.

<sup>20</sup>Askafayamafe. Ī Afeskakī mī Epa Nios kemapaimē? Mīfi yoraki. Aafi Nioski nā apaiyai keskara atiro. Akka a Niospa onifatokai yoikī iskafatiroma: “Ī Afeskakī mī ea iskara onifaamē?” ixō yoitiro. <sup>21</sup>Kēromā kesho rafe faxō nā apaiyai keskara fatiro. Kesho fetsa mēra afara shara nanetiro, fetsa mērari afara chaka nanetiro. Akka na kēsho iskafatiroma: “Ī Afeskakī mī ea iskara faamē?” ixō yoitiro.

<sup>22</sup>Nāskarifiakī Epa Niospa keyokōi yorafo onifafixō atiri ato potatiro āfe meka nikakaspaifāfe. Fenāmāshta ato yoiyofiaito nikayospamisfo. Nāskakē anā teneima, mā atoki ōitifishkikī ato omiskōimaxii. Nāskaxō yorafo ato ōimapai ato potakī omiskōinōfo chaka fisti shināifāfe. <sup>23</sup>Akka nōfi ato keskarama. Noko Niospa noikī noko tāpimamis. Nāskatari noko itipinīsharafamai inimakōikai nō nai mēra shara afe ĩpaxanō. Noko askafamakī yorafo ōimani nā noiaifo Niospa ato noikōia. <sup>24</sup>Noko judeofo fisti Niospa katonima nō afe ĩpaxanō. Akka judeofomafori ato katoni. <sup>25</sup>Nānori Oseas Niospa meka yoikī kirikaki keneni iskafakī:

Fetsafo judeofomari ē katōxii efe yorafiri inōfo. “Ē mato noi,” ē ato yoiyamafikatsaxakī, ē ato yoixii iskafakī: “Ē mato noikōi,” ixō Epa Niospa yoini keskara Oseas kirikaki keneni. <sup>26</sup>Askata anā keneni iskafakī:

Niospa judeofoma ato iskafani: “Māikai efe yorafoma,” ato fayoni. Nāskata chipo anā Epa Niospa ato

ifixii afe yora inōfo. Nāskakē yorafāfe ato yoixikani iskafakakī: “Nafo Niospa fakefo. Epa Nios finakōia afama mīshti fatiro,”

ixō yoixikani. <sup>27</sup>Isaías israelifoōnoa yoini iskafakī: “Na Israel āfe fenafo ichapakōifo ixii oa makex mīshtifo nō tanātiroma tiikōi. Nāskarifiāi judeofo ichapakōi kaixikani. Askafikaxō fisti rasichi Nios Ifofaxikani Nios fe ipaxakakī. <sup>28</sup>Nāskaxō nā yoiyoni keskara nā maitio ikafāfe nā chanīmara faafoma. Nōko Ifāfe ato omiskōimaxii anā ato manayoima āto chaka potayonōfo,” ixō Isaías yoini. <sup>29</sup>Isaías yoiyoni keskara nāskakōi. Nāskata anā yoini iskafakī:

Nōko Ifo finasharakōia nōko fenafo fetsafo ifini afe ipaxanōfo. Askafayamafiano anā judeofo ikeranama. Akka nō nai keyokerana Sodoma anoa fe Gomorra anofo ini keskai,

ixō Isaías kirika keneni.

#### Nā judeofoma na meka shara Jesúsnoa Pablo ato yoini

<sup>30</sup>Nāskakē ē mato yoi. Nā judeofomafāfe shināyonifoma iskafakakī: “Nōko chaka nō soapai,” ixō shināyonifoma. Akka iskaratīa Cristo chanīmara faifāfe Epa Niospa mā ato chaka soaxona afaa chakafamisma keskara ato ōixiki. <sup>31</sup>Akka ēfe kaifo israelifāfe Epa Niospa Moisés yoini keskara ifo sharafapainifo. Nāskaxō shinānifo iskafakakī: “A Moisés keneni nō ifofasharaito Niospa noko shara ōitiro,” ixō shināfiaifono Moisés kenenioxō Niospa ato chaka soaxotiro ma ato shara ōixiki.

<sup>32</sup>¿Afeskakī Niospa ato shara ōimamē? Ē mato yoinō. Afāfekairoko Jesucristo chanīmara faifono ato chaka soaxopanā. Askatamaroko Moisés ato yoini

keskaraōnoax isharapaikī āto chaka soapaikani Niospa ato shara ōinō. Akka Moisés yoinioxō Niospa ato chaka soaxotiro ma. Ē mato afara fetsa anā yoinō. Tokiri fai nēxpakīa rakano finōpai akiki nō otisikaināi nō paketiro. Nāskarifiakī Jesús finōpaiyafāfe chanīmara fakanima afe nīpāxakakīma. Akka nā yorafo oa nō tokiriki otisikai paketiro keskarafo. Nāskakī Jesús finōpaiakakī shināchakatirofo. Akka tsōa Jesús finōtiroma. <sup>33</sup>Nānori Isaías Niospa meka yoi kī kirika keneyoni iskafakī:

Nikakapo, judeofāfe āto pexe rasi ano Niospa tokiri keskara nīchixii yorafo akiki otisikī shināchaxinōfo. Nā tokiri efapaki yorafo otisikani paketirofo. Akka nāskarari nā Jesucristo chanīmara faafo tiikai paketirofoma. Anā shināchakakanima, ixō Jesúsnoa Isaías kirika keneni. Akka Jesús nā tokiri efapa keskarakōi.

**10** <sup>1</sup>Efe yora mīshtichi, ēfe kaifo ē shinākī finakōi. Ē ato Nios kīfixōfāfāini Jesús chanīmara fanōfo, Nios fe ipaxanōfo. <sup>2</sup>Mē tāpia nāfāfe Epa Nios tāpisharapaikani. Nāskafikakī a Niospa ato tāpimapaiyai keskara shinākanima. Āa āto shināmā fisti shināxō akani. <sup>3</sup>Jesúsxō Epa Niospa āto chaka ato soaxotiro afaa chakafamisfoma keskara ato ōixiki. Akka nā Jesús ato chaka soaxotiro nikakaspakani. Āakōi shinākanax shara ipaikani. <sup>4</sup>Iskakakī shinākani: “Moisés keneni keskara nō nikakōiaito Niospa noko chaka soaxotiro afaa chakafamisma keskara noko ōixiki. Nāskax nō afe ipaxanō,” ixō āakōi shinākani. Akka Moisés kenenioxō nōko chaka nōa nō soametiroma afaa chakafamisma keskara ixii Niospa noko ōinō. Askatamaroko Moisésxō nō Cristoōnoa tāpitiro. Nāskakī nō Jesucristo chanīmara faax aōnoax nā

afaa chakafamisma keskarakōi nō itiro nō Nios fe ipaxakī. Nāskakī nō Cristo fisti Ifofatiro. Nō anā Moisés keneni nikatiroma.

### Jesús yorafoōnoax ato nāxoni

<sup>5</sup>Moisés kirika kenekī iskafani: “Epa Niospa noko yoini keskara ē kirika keneni. Fatora fētsa nā meka ifo sharakōi fai isharakōixii, afaa chakafaamax. Akka māfi Nios fe ikōisharapakenakaki. Akka nā Niospa yoini keskara nō ifo sharakōi fatiroma. Askakimaroko nō Cristo chanīmara fai Niospa noko shara ōinō, nō afe ĩpaxanō.” <sup>6-8</sup>Askata anā kirika kenekī iskafani: “Niospa noko yoini afeska nō shara itiomākī. Nō Cristo chanīmara faito nōko chaka noko soaxotiro afaa chakafamisma keskara noko ōixiki. Nā Cristo meka shara nōko shinā mēra ikakī. Nō aōnoa tāpīxō nō ato yomis. Akka iskara shināyamakāfe: ‘¿Tsoa nai mēra katiromē Cristo fotomaxiki nō chanīmara fanō?’ Akka tsoakai nai mēra katiroma Cristo fotomaxiki. Askatari iskafakī shināyamakāfe: ‘¿Afeska nō Cristo naafianikē mai mēranoa nō ifitiromē?’ ixō shināyamakāfe. Akka iskaratīa Niospa meka nō mēra ikakī,” ixō kirikaki Moisés keneni. Nānori nō mato yomis. <sup>9</sup>Akka, “Jesús ēfe Ifoki,” nō ato fakī nō shinātiro iskafakī: “Chanīma, Jesús nafianikē Apa Niospa otofani,” ixō nō shināito nōko chaka noko soaxotiro nō afe ĩpaxanō. <sup>10</sup>Akka nōko shinā mēraxō nō chanīmara fakē Epa Niospa nōko chaka noko soaxotiro afaa chakafamisma keskara noko ōixiki. Askatari, “Jesucristo ēfe Ifoki,” ixō nō ato yoiāx nō afe ipanaka.

<sup>11</sup>Nānori Niospa meka yoikī yōra kirika keneni iskafakī: “A Jesucristo Ifofakanax anā āto ifo fetsa fenakanima. Cristo fistichi ato nimasharatiro afe

ĩpaxanōfo,” ixō kirikaki keneni.

<sup>12</sup>Judeofo feta judeofomafāferi Cristo chanīmara faifono āto Ifo itiro. Niospa ato ōia nā yora fisti keskarāfo, nāskarāfos ato ōi. Nāskaxō fatatora yōkaito Niospa axosharakōifafāini aō noikōikī. <sup>13</sup>Nānori Joel yoikī kirika keneni iskafakī: “Fatatora nōko Ifo chanīmara faxō yoikī iskafaito: ‘Mī ēfe Ifoki, ea ifife ēfe chaka ea soaxoxiki,’ faito āfe chaka soaxotiro afe ĩpaxanō,” ixō Joel kirika keneni.

<sup>14</sup>Akka tsōa Jesús Ifofaxoma, “Ea ifife ēfe chaka ea soaxoxiki,” ixō tsōa yōkatiroma chanīmara faxoma. Akka Jesúsnoa nikakatsaxakīma afeska faxō chanīmara fatirofoma. Tsōakairoko Jesúsnoa ato yoimiskē nikapanāfāfe.

<sup>15</sup>Akka Niospa ato nīchiyamaino tsoa katiroma Niospa meka shara ato yoixikakī. Ākai fotirofoma. Nānori Isaías kirika keneni iskafakī: “A meka shara yoi feai sharakōi,” ixō yoini.

<sup>16</sup>Ē mato yoinō Niospa mā yorafo nīchini Cristoōnoa meka shara ato yoitanōfo. Niospa meka yoisharafiaifono judeofo atirifāfe ato nikapaikanima. Nānori Isaías kirika keneni iskafakī: “Ēfe Ifāfe, nō ato yoiāito tsōa chanīmara faima,” ixō yoini. <sup>17</sup>Nāskano Cristoōnoa meka shara yoiāito nikakakī fetsafāfe chanīmara fatirofo.

<sup>18</sup>“Akka, ¿judeofāfe nā meka shara Jesúsnoa nikamisfomamē?” ixō fētsa ea yōkaito, ē kematiro iskafakī: “Ēje, mā nikamisfo.” Nānori David yoini kirika kenekī iskafakī:

Nā maifo tii anoafāferi nā meka shara mā keyokōichi nikamisfo, ixō David kirika keneni. <sup>19</sup>Mā shināiraka iskafakī: “Akka judeofāfe na meka shara Jesúsnoa mā nikafikakī nikasharamisfomara,” ixō mā shināi rakikīa. Akka ē mato yoi iskafakī, mā nikamisfo nā meka shara Jesúsnoa.



Mēxotaima mā nikafikakī chanīmara faafoma. Akka israelifomafāfe Nios nikakatsaxakakīma mā rama aōnoa nikafo. Moisés Niospa meka yoikī kirika keneni iskafakī:

Nā judeofoma efe yora iyopaonifoma. Akka iskaratīa ē ato noikōikī ē ato ifi efe yora inōfo. Ē ato askafaito oikakī judeofāfe ato noikaspaxikani ato xītipaikakī. Askatari, “Na judeofomafāfe afaa tāpiafoma, judeofāfe ato fafiaifono ē ato ifi efe yora inōfo. Nāskakanax judeofo atoki oītifishkixikani,” ixō Niospa yoini, ixō Moisés kirika keneni. <sup>20</sup>Chipo Isafasri Niospa meka yoikī kirikakī keneni iskafakī:

A judeofomafāfe akōi ea fenayamafikatsaxakakī chipo ea fichixō ea chanīmara fakanax efe ipanakafo. Askatari, “Niosnoa noko tāpimafe,” ixō ato yoiyamafikatsaxakakī. Akka chipo ē ato tāpimaxii, ixō Niospa yoini keskara Isaiás keneni. <sup>21</sup>Askafiaifono ēfe kaifoōnoa Niospa yoini iskafakī: “Nā pena tiixō āto shinā mēraxō ē ato yoimis iskafakī: ‘Ekeki fekāfe,’ ixō ē ato shināmafiaino ekeki fepaikanima. Nikayosпамisfo,” ixō Niospa yoini keskara Isaiás kirika keneni.

#### Niospa israelifo noikōi

**11** <sup>1</sup>Mā iskafakī shināiraka: “Epa Niospa afe yorafo israelifo mā pota,” ixō mā shināiraka. Mā askaito ē mato kematiro iskafakī: “Maa, ato keyokōi potama. Nāskaxō eari potama ēri israeli. Akka Abraham fe Benjamín ēfe xini. Nāskax ē israelikē ea Niospa potama,” ixō ē mato kematiro. <sup>2</sup>Epa Niospa afe yora inōpokoai fo israelifo ato katoyonixakīkai ato potamisma.

Shinākapo. Nōko xini Elías israelifoōnoa yoikī kirika keneni iskafakī: <sup>3</sup>“Ēfe Ifāfe, a mā meka shara yoimisfo mā ato retemisfo. Askatari a mīsa kamakixō mia kifimisfo mā potafo. Iskaratīa ē fistichi mia Ifofai. Anā ano tsoama. Eari retepaikani,” ixō Elías Nios yoini.

<sup>4</sup>Nāskafaito nikakī Epa Niospa ōfafa fanimē, Elías? Iskafakī kemani: “Maa. Meres fistikai mī ea chanīmara faima. Akka nāno mī kaifo siete mil yorafāfe ea chanīmara fakaxō afaa fetsakai ifofaafoma. Akka yorafāfe onifanifo āfe ane Baal, ‘Akai nōko niosra,’ famisfoma,” ixō Niospa Elías yoini.

<sup>5</sup>Nāskarifiakī iskaratīari ēfe kaifo fisti rasichi mā Nios Ifofafo, Niospamāi afetīama ato noikī ato katoyonino afe yora inōfo. <sup>6</sup>Niospa noko noikōisharakī noko ifi nō afe yora inō. Akka nō afara sharafaōxokai noko ifima. Niospa noko afaa kopi yōkaima noko ifixiki. Akka āakōi noko ifi noko noisharakī. Nāskakē nō afara sharafatiroma noko ifinō. Akka a nō kopifa keskara noko oikī āakōi noko ifikeranama. Nāskakē noko afaa kopi yōkaima āakōimāi noko ifixō.

<sup>7</sup>Akka ēfe kaifo israelifo fisti rasichi Nios fenapaonifo afe rafexikakī, nāfomāi Niospa katoyonino afe yora inōfo. Akka israeli fetsafāfe Nios nikakaspapaonifo Nios fe rafekaspakakī. Akka a Nios nikakaspai fāfe āto oīti kerexkōifakaxō nikakaspakani. <sup>8</sup>Nānori Niospa meka kirika kenekakī iskafanifo: “Epa Nios nikakaspakani nā oxafo keskarafo afaa shinākanima. Askatari oa yora fēxo keskara ipaikani. Nāskaxō Nios nikakōipaikanima. Askafaifāfe Epa Niospa āfe meka shara ato tāpimanima. Iskaratīari nāskakani,” ixō yōra kirikakī keneni. <sup>9</sup>Askatari David kirika keneni iskafakī:

A Nios nikakaspai fāfe shinākani iskafakakī: “A nō pi ai ichapa ita nōko

afama mīshṭifori ichapa. Nāskakē Niospa noko shara ōi,” ixō shinākani, Nios nikayamafikakī. Akka nōko afama mīshṭiōxō Niospa noko shara ōima nō afe ipaxanō. A Nios nikakaspaifo āto afama mīshṭiōnoax fenoxikani afama mīshṭifo shināifāfe. Niospa ato omiskōimaxii. <sup>10</sup>Oa yora fēxo keskara inōfo. Askarafāfe Nios nikayamaifono oa yora afara efekōi pefea keskara Niospa ato imanō, ixō David kirika keneni a Nios nikakaspaifoōnoa yoikī.

**Judeofomafāferi Jesús chanīmara fakanax afe ipanakafo**

<sup>11</sup>Akka, ¿Niospa afe yorafo israelifo ato potapakenakamē? Maa, ato keyokōi potaima. Akka nā israelifāfe Cristo chanīmara famisfomano a israelimafāferi mā Jesucristo chanīmara fakani. Ifofaifono Niospa ato ifi afe yora inōfo. Akka nā israelifomafāfe mā Cristo chanīmara faifono israelifāfe ato ōikakī akairi Jesucristo chanīmara fapaikani afe ipaxakakī. <sup>12</sup>Ēfe kaifāfe, afara chakafamisfo Jesucristo Ifofapaimisfoma. Akka Epa Niospa nā maitio anoafō Jesucristoōnoa ato tāpimanano chanīmara fakanax afe ipanakafo. Nāskaxō Niospa ato shara faxōi, inimakōinōfo. Askatari ēfe kaifo judeofāferi chipo Jesucristo chanīmara fakanax inimai finakōixikani Niospa ato sharafaxōano.

<sup>13</sup>Akka mā ēfe kaifoyamafiano Epa Niospa ea mato mēra nīchini Jesúsnoa ē mato yoinō. Ē inimakōi Epa Niospa ea katonī ē mato ano onō. <sup>14</sup>Ē mato yoiaino mā Cristo chanīmara fayana mā inimakōiaito mato ōikakī ēfe kaifāferi Jesucristo chanīmara fapaikani, mato keskara ipaikakī. Nāskarakōi ipainōfora. <sup>15</sup>Shinākapo. Ēfe kaifo judeofāfe Jesucristo chanīmara fayamaifono

Niospa ato potani anā afe yorakōi inōfoma. Akka nā maifo tii anoafāfe Cristo chanīmara fakanax Nios fe rafekani. Nāskakē ēfe kaifāferi Cristo chanīmara faifono Niospa anā ato ifi afe yora inōfo. Nāskakanax sharakōi ixikani. Nā yora naax otoa keskara itirofo, inimakōikani. <sup>16</sup>Nāskaxō ē anā mato yoinō pāakiri keparanākī iskakakī: Pāa kaxke pishta Niosnā ikano keyokōi āfenā itiro. Nāskatari ifi āfe tapo āfenā ikano āfe teshpafori keyokōi Niosnā itiro. Nāskarifiakī ēfe kaifāfe Jesucristo chanīmara fakakī taefanifo fisti rasichi. Nāskakē āto fenafāfe Nios Ifofakanax chipo afe yora ixikani chanīmara fakanax.

<sup>17</sup>Ē mato afara fetsa anā yoinō mā tāpinō. Ēfe kaifo judeofo ifi olivo āfe pōya keskarafo. Nā ifi pōya fimioa ifāfe mextexō potatiro. Nāskaxō ifi olivo fetsa nā nii mēra nia āfe pōya fetsa fīaxō tichixotiro nā olivo kayakōiki. Nāskarifiakī judeofāfe Jesucristo chanīmara fayamaito Niospa mā ato pota. Akka mā judeofoma. Māfi nā ifi olivo nii mēra nia keskarafokī. Nā ifi ifoyama keskarafo, mā. Nāskax mā Epa Niospa yora ipaonima. Akka Jesucristo mā Ifofaito Niospa mato ifi afe yora mā inō. Nāskata nā ifi olivo mā āfe pōya tichiax āfe tapo mēranoax yosiaino foaisharatiro. Nāskarifiakī nā judeofāfe āto xinifāfe mekaōxō mā Niosnoa tāpisharakōiafo nā ifi olivo yosiai keskaraxō. <sup>18</sup>Iskara shināyamakāfe: “Nō sharakē noko Niospa ifia. Akka judeofo chakafokē Niospa mā ato pota,” iyamakāfe. Shinākapo. Māfi ifi āfe pōya keskarafo. Ifi pōyakai āfe tapomais nitiroma, xanatiro. Ifi pōyafō aō tapoōnoax nia. Nāskarifiakī judeofo āto xinifāfe Nios tāpinifo taefakakī. Atoōxō māri Nios tāpitiro.

<sup>19</sup>Mā shināiraka iskakī: “Ifi pōya chakakē, ifāfe mextexō pōtatiro. Nāskarifiakī judeofāfe Jesucristo

chanīmara fayamaifono Niospa ato potani. Akka nō judeofo keskarama nō Jesucristo chanīmara faax nō afe ipanaka,” ixō mā shināiraka. <sup>20</sup>Nā mā yoi ai keskara chanīmakōikī kexemesharakāfe. Akka judeofāfe chanīmara fayamaifāfe Epa Niospa ato potani. Nā judeofo potani keskafakī Epa Niospa matori potatiroki. Kexemesharakāfe, mā anā Jesús chanīmara fayamaito matori potatiroki. Nāskakē kakapaiyamakāfe. Mā Jesús chanīmara fayamax mā fenotiroki. <sup>21</sup>Judeofāfe Nios chanīmara fakī taefafianifono chipo āto fenafāfe chanīmara fayamaifāfe Niospa ato potani. Māri mā chanīmara fayamaito matori potatiroki.

<sup>22</sup>Akka shinākapo. Niospa noko noifaiino nō nikayamaino noko tāpimatiro omiskōimakī. Nāskakē judeofāfe chanīmara fayamaifāfe ato omiskōimakī ato potai. Akka Niospa mato noikī afe yora mato imai. Nāskakē mato noiai keskara shināfafāikāfe. Chanīmara fafafāikāfe. Mā askafayamaino matori potatiroki. <sup>23</sup>Ēfe kaifo judeofāfe anā chaka shinākakima, Jesús chanīmara faifono anā afe yora Epa Niospa ato imatiro. Ifi mextexō anā āfe pōya tichixotiro anā foainō. Nāskarifiakī Epa Niospa anā ato ifitiro afe yora inōfo. <sup>24</sup>Mākai judeofoma. Judeofo ifi olivokōi keskarafo. Akka mā judeoma. Mā nā olivo nii mēra nia keskara. Olivokōi āfe ifāfe nā nii mēra olivo āfe pōya xatexō olivokōiki tichitiro foaisharanō. Nāskarifi ai mā Niospa yora ipaonima. Akka iskaratīa Epa Niospa mato ifia mā afe yorafo inō. Nāskakēri ēfe kaifo anā Niospa ato ifipaisharakī ifitiro afe yora inōfo. Jesús chanīmara faifāfe afe yorafo ato imatiro.

**Epa Niospa judeofo anā  
ato ifixii afe yora inōfo**

<sup>25</sup>Efe yora mīshtichi, māfi israelifoma. Meka fetsaōnoa mā nikamisma ē mato tāpimanō mātō shinā mēraxō mā

shinānō, nā ē mato yoi ai keskara mā tāpiax kakapaimis mā inōma, mā iskanōma: “Nō israelifo keskarama, nō sharafinakōia,” mā inōma. Chanīma, iskaratīa ēfe kaifo israelifāfe āto ōiti kerexkōixō Niospa meka shara Jesúsnoa nikakaspakani. Akka israelifāfema Jesús chanīmara faafono Niospa ato ifini afe yora ato imaxii. Nāskatari ēfe kaifāferi anā Nios chanīmara faifāfe Niospa anā ato ifixii afe yora inōfo. <sup>26</sup>Akka keyokōichi israelifāfe Jesús chanīmara faifāfe Epa Niospa ato ifixii afe yora inōfo. Nānori Isaías kirika keneni iskafakī:

Nōko Ifo Sión anoax oxii nōko chaka noko soaxoxiki nō afe ipaxanō. Nā nōko Ifo israeli yora ixii. Nāato israelifo ifiyoi anā afara chaka āto ifo inōma,

ixō Isaías kirika keneni. <sup>27</sup>Askata Isaías Niospa meka anā yoini iskafakī:

Ē ato yoiyoni keskara ē āto chaka ato soaxoxii,

ixō Niospa yoini Isaías kirikaki keneni.

<sup>28</sup>Jesúsnoa meka shara judeofāfe nikakaspakani, noikaspakakī. Akka mā judeoma. Nāskakē Epa Niospa mato sharafaxōa āfe meka shara Jesúsnoa mā chanīmara fanō. Akka judeofāfe āto xinifo Niospa yoini iskafakī: “Ē mato ifi mā efe yora inō,” ixō ato yoini. Nāskakē āto xinifoōxō Niospa ato noi, āfe fenafori noikōi. <sup>29</sup>Epa Niospa ēfe kaifo āfe afama mīshti ināxixakī yoiyoni keskara anā fetsafaima afetīmamāi ato ifiyonixakī. Nāskakī ato potapakenakama. <sup>30</sup>Akka mā judeoyamafixō mā Epa Nios nikayopaonima. Akka iskaratīa mā anā nikayospa ipaima. Nāskakē Niospa mato sharafaxopai mā chanīmara faito. Akka ēfe kaifo judeofo ato sharafaxopai faito nikakaspapaonifo. Nāskakē mā chanīmara faito Epa Niospa mato noikī

mato sharafaxōi. <sup>31</sup>Nā mā Nios nikakaspayopaoni keskakani ēfe kaifofo. Nāskafiaifono nā mato noiai keskari fakī atori Niospa noikōi. Nāskakē chipo Epa Nios anā shināxikani. <sup>32</sup>Epa Niospa yoini tāpixō iskafakī: “Yora keyokōichi chakafamisfo, nikayospafo,” ixō yoini. Askafiaifono ato noikī ato chaka soaxoxii afe ipaxanōfo.

### Nios sharafinakōia

<sup>33</sup>iAicho! iNōko Nios sharakōi! Afama mīshti tāpikōia. Shināsharakōia. Āfe shinā mēraxō yorafoōnoa shināi keskara tsōa tāpitiroma. Aato akai keskara tsōa tāpitiroma. <sup>34</sup>Tsōa nōko Ifāfe shināi keskara tāpitiroma. Tsōarikai nōko Ifo tāpimatiro. <sup>35</sup>Tsōarikai nōko Ifo afaa ināma noko niminō. <sup>36</sup>Ares āfe shināmā shināxō afama mīshti onifani. Keyokōi āfenā. Aōnoax nipanaka. Nāskakē, “Nios sharakōira,” fapanakafo. Askapainō.

### Afeskax Niospa āfe yonomati nō itiomākī

**12** <sup>1</sup>Efe yora mīshtichi, ē mato yoisharapaiyai keskara akāfe. Epa Niospa mato noikī mato sharafamiski. Nāskakē māri ināmekāfe mātō Ifo inō, āfe yonomati ipaxakakī. Mā askaino anā afara chaka mātō ifo itiro, Nios mātō Ifo iki. Shinākapo. Mā mēste shināsharakōikī Nios noiyanā sharafakāfe. Mā askafaino Nios matoki inimakōitiro. <sup>2</sup>Nios Ifoafaafēma shināi keskara shināyamakāfe. Mā shināpaoni keskara anā shināyamakāfe. Iskaratīa Niospa mātō shinā mēra fetsafapaiyai keskara shinākāfe. Afaa fetsakai mā shinātiroma. Mā askakī mā tāpitiro Niospa mato imapaiyai keskara sharafinakōi. Mato imapaiyai keskara mā ikaino matoki inimatiro.

<sup>3</sup>Epa Niospa ea noikī ea yoia ē mato tāpimanō. Nāskakē ē keyokōi mato yoisharapai. Kakapaimis iyamakāfe.

Niospa mato imapaiyai keskara fisti shinākāfe. Afaa fetsa shināyamakāfe. Niospa mato shināmāna keskara fisti matoōnoa shinākāfe. Mēstekōi matoōnoa shinākāfe. Mā Nios chanīmara fakī shinākāfe iskakī: “Ea Niospa imapaiyai keskara ē ipai,” ixō shinākāfe. <sup>4</sup>Ē mato afara fetsa ēa yoipai. Nōko yora fistifiano nō pōyayai fetsea. Askata nō feroyata, pachoyata, nā nō fisti askai fetsea. Nāskaxō nāfāfe nō afara fetsafo atiro. <sup>5</sup>Nāskarīfiai nōko Ifo Cristo fistikōi. Akka nōfi āfe pōya keskarata, āfe fero keskarata, āfe tae keskarata nō iki fetsea yora fisti fiax.

<sup>6</sup>Epa Niospa noko amapaiyai keskara nō aōxō fetsafo axosharatiro. Mā nō Nios Ifoafaano a noko imapaiyai keskara noko imaketsai fētsa āfe meka ato yoinōfo, fētsari ato tāpimanō, fētsari afaamaisfori ato inānō. Nāskarafo noko imaketsai. Mā nō Nios Ifoafaano noko noikī noko katoa noko amai keskara nō anō. Noko fetsafo katoa āfe shināōxō fetsafori āfe meka nō ato yoinō. Nāskakē mā mato katoano mā chanīmara faxō mato yoiai keskara fetsafori ato yoisharakāfe. <sup>7</sup>Mā mato fetsafo katokē āfe shināōxō fetsafori axosharafafāikāfe. Mato fetsafo katokē āfe shināōxō āfe meka ato tāpimasharakāfe. <sup>8</sup>Mato fetsafo katokē aōxō fetsafo ōiti ato fepeaxōfafāikāfe. Mato fetsafo katokē afara yopaifo inimayanā ato ināsharakāfe. Mato fetsafo katokē āto xanīfo mā inō. Nāskakē Niospa shināmāna keskara ato yonomasharakāfe. Xanīfo mēsteshara ikāfe. Nā mato katokē āfe shināōxō omiskōiaifo ato noikī inimayanā ato axosharakāfe.

### Afeskax Nios Ifoafaano itirofomē

<sup>9</sup>“Ē mato noira,” ifiata ato pārayamakāfe. Yorafo noikōikāfe. Afara

chakafo noikaspakāfe. Afara shara noisharakāfe. Afo potayamakāfe. <sup>10</sup>Nā mā Nios chanimara faafo tii noinākāfe. Mato fe yorakōifo fe mā noināmis keskariai noinōnākāfe. A mā mā nōimeai keskariai fetsafori ato noisharakāfe. “Fetsafo finakōiaki, ē finakōiyamaki,” ixō ato sharafakāfe. <sup>11</sup>Nōko Ifo yonoxoni xaniyamakāfe. Niospa Yōshi Sharaōxō inimakāi yonosharaxokāfe. <sup>12</sup>Epa Niospa mato sharafaxoxiai keskara shinākāfe. Nāfo shināi inimakāfe. Akka omiskōiifi fena fenayamakāfe. Epa Nios kīfikī xateyamakāfe. <sup>13</sup>Nios Ifofaafāfe afara yopaifono ato inākāfe. Fetsafo pimasharakāfe. Pexe yopaifāfe mātō pexe mēra ato ikimakāfe. Ato kexesharakāfe.

<sup>14</sup>Mato omiskōimanaifāfe ato kopiyamakāfe. Nios kīfikāfe iskafakī: “Epa Niospa ato chakafayamafe ato sharafafe,” ixō Epa Nios kīfikāfe. Nāskaxori ato ichayamakāfe. Askatamaroko ato sharafaxokāfe. <sup>15</sup>Inimaifono māri inimakāfe. Ato sharafaifono aōnoax inimakāfe. Oiaifono māri shināmitsayanā ato shinākāfe. Omiskōiaifono māri atoōnoax omiskōikāfe. <sup>16</sup>Afe feratenākakīma Epa Niospa mato shināmapaiyai keskara fisti anori shinākāfe. “Ē ato keskarama,” iyamakāfe. Xanīfofo fisti fe rafepaimis iyamakāfe. Afaayamafo feri rafekāfe. “Ē tāpia keskarakai fetsafāfe tāpiafoma,” ixō anori shināyamakāfe. Kakapaiyamakāfe.

<sup>17</sup>Mato chakafafiaifāfe ato kopiyamakāfe. Āto ferotaifi isharakāfe, “Nios chakara,” fayamanō. <sup>18</sup>Keyokōi yorafo fe rafepaisharakāfe. Mā aska sharafapaifiaino fetsafo mato fe rafesharapaikanima. <sup>19</sup>Efe yora mīshitchi, fētsa mato chakafafiaito ato kopiyamakāfe. Epa Niospa meka

yoikakī kenenifo iskafakakī: “Mato chakafaifo ē ato omiskōimanikai,” ixō kīrika kenenifo. Epa Niospa yora chakafo ato omiskōimaxii. Mākai ato omiskōimatiroma. <sup>20</sup>Ato kopitamaroko nā mato noikaspaifo fonāikaifāfe ato pimakāfe. Nōamā ikaifāfe ato ayamakāfe. Ma askafaito ōikani, “Noko kopikanimara,” ikanax rāfipainōfo. <sup>21</sup>Askata fetsafāfe mato chakafapaifiiaifāfe māri kopikiri ato chakafayamakāfe. Chaka ifofayamakāfe. Askatamaroko afara sharafatitaifakāfe. Askafakī mā chaka potatiro.

#### Nō xanīfofo nikakōitiro

**13** <sup>1</sup>Epa Niospa yoini keskara nā maitio ikafāfe xanīfofo katotirofo. Akka xanīfo finakōia nikata afe rafeafori nikakōikāfe Niospa ato xanīfo imaino. Akka Niospa xanīfo ato imayamaino itirofoma. <sup>2</sup>Niospa noko yoini iskafakī: “Māto xanīfofo nikakōikāfe.” Akka māto xanīfo mā nikakaspakī Niosri mā nikakaspai. Mā nikakaspaito mato omiskōimaxii. <sup>3</sup>Akka nō isharaxkai nō xanīfoki mesetiroma. Akka nō isharayamax nō xanīfoki mesetiro. Xanīfoki mesexikima isharakāfe. Mā askaito mato chakafatama matoōnoa yoisharanōfo. <sup>4</sup>Xanīfofo Epa Nios yonoxomis keskarafō mato axosharakani. Akka mā afara chakafaax xanīfoki mā mesetiro. A xanīfofo afokai kaxpa xanīfoafoma, mato omiskōimatirofo. Nāfofi Niospa ōimati keskarafokī afara chakafiaifāfe ato omiskōimatirofo. <sup>5</sup>Akka māto xanīfofo nikakōikāfe mato omiskōimayamanōfo. Māto shinā mēraxō shināsharaxikakī. Ato nikayamakī mā shinātiro iskafakī: “Ooa, ē nikayospakōi. Nāskax ē shināmitsaito ē mei,” ixō mā shinātiro xanīfofo nikayamax.

<sup>6</sup>Māto xanīfofo Nios yonoxomisfo keskarafa pena tii mato yonoxokani mā isharanō. Nāskakē mato kori yōkaifāfe ato inākāfe aōxō mato axosharanōfo. <sup>7</sup>Mā ato nimixō ato kori inākāfe. Askatari ato noisharata ato noisharakāfe.

### Nō nōinōnātiro

<sup>8</sup>Tsoa nimiyamakāfe. Askatamaroko noinākāfe. Noināi eneyamakāfe. Nā nō yorafo noiaiōxō Epa Niospa yoini keskarakōi nō amis. <sup>9</sup>Noko yoikī iskafani: “Māto āfima fe iyamakāfe. Kērofori māto fenema feri iyamakāfe. Retemitsapaiyamakāfe.

Yometsoyamakāfe. Fetsa pāryamakāfe. Fetsa fiapaiyamakāfe,” ixō noko yoini. Afara fetsafori noko yoini. Nō yorafo noikī na Epa Niospa yoini keskara nō ato chakafaima. Nāskakē a māia mī noimei keskari akī fetsafo ato noife.

<sup>10</sup>Nō fetsafo noikōixō nō ato chakafatiroma. Akka nō ato noikōikī Niospa yoini keskara nō aki. Nō āto āfi fe nō ipaima. Askatari nō ato noikōixō nō atoki yometsoima. Askatari nō ato pāraima. Akka nō ato noiaiōxō Niospa noko yoia keskara nō atiro.

<sup>11</sup>Nā Jesús fena oyoaima chāi ē taefakī Jesús Ifofani. Akka iskaratīa nōko Ifo Jesús mā chaima oi. Nāskakē ē mato yoiai keskara akāfe. Oxakatsa ikai keskara iyamakāfe. Oxakatsa ikīkai nō yonosharatiroma. Nāskakē xanikākima Jesús yonosharaxokāfe itipinīsharaxikakī. <sup>12</sup>Mā penaino samamakōi penatiro. Nāskarifiakakī mā nōko Ifo chaima oaino fakish mēra ika keskara iyamakāfe. Māto chaka xatekōikāfe. Jesús ika keskara māri xafakīa ikāfe afara chakafaxikakima. <sup>13</sup>Isharakōikāfe penano nō ōisharatiro pakexikima. Nāskarifiakī Jesús Ifofaax nō isharakōitiro afaa chakafatama. Akka

fetsafāfe monokakī afara chakafaifo mēra foyamakāfe. Chaka fetsa fetsatapafo ayamakāfe. Pāeyamakāfe. Askatari māto āfima chotayamakāfe. Kēromāri māto fenema chotamayamakāfe. Afara chaka fetsafo shināyamakāfe. Feratenā faatanāyamakāfe. Fetsa xītipaimis iyamakāfe. <sup>14</sup>Askatamaroko nōko Ifo Jesucristo fe rafekāfe. Jesús ika keskara māri ikāfe afara chakafakīma. Afara chaka mā shināpaiyai keskara ayamakāfe.

### Mato fe yorafo a Nios Ifofafo mekafakī chakafayamakāfe

**14** <sup>1</sup>Meka fetsa ē mato yoinō. Fetsafāfe Jesús Ifofafiakaxō āfe meka tāpisharakanamax mato fe ichanāifono, “Aicho, nofe ichanāi fekāfe,” ato fakāfe. Mā shināi keskara anori shināyamaifono ato fe feratenāyamakāfe. Ato mekafakī chakafayamakāfe. <sup>2</sup>Mato mēra ixō fētsa yoitiro iskafakī: “Ē Jesús chanīmara faxō keyokōi ē pitiro,” ixō yoitiro. Akka fētsa yoikī iskafatiro: “Ēfi Jesús chanīmara fakī ēkai nami pitiro. Ē fanafo fisti pitiro,” ixō yoitiro Jesús meka tāpisharaxoma. <sup>3</sup>Fētsafāfe nami pikī a nami pimisfoma ato mekafakī chakafatiroma. Ato yoikī iskafatirofoma: “Mā afaa tāpiama. Nō nami pia shara, noko chakafatiroma. Nami shara,” ato fatirofoma. Nāskarifiakī nā nami pimismato a nami pimisfo ato mekafakī chakafatiroma. Ato yoikī iskafatiroma: “Nafāfe nami pikakī chakafakani,” ixokai atoñoa yoitirofoma. Akka Epa Niospa keyokōi nāskarafa noko ifi nō āfe fakefo inō. Nāskakē fetsafo mekafakī chakafayamakāfe. <sup>4</sup>Jesús Ifofaafokai māto inafoma. Akka afāfe Epa Nios yonoxomisfo. Nāskakē ato mekafakī chakafayamakāfe. Epa Niospa ato

yoitiro. A chakafaifo ato iskafatiro: “Mā chakafai,” ixō ato yoitiro. Askatari a sharafaifo, “Mā sharafai,” ato fatiro. Akka a chaka shināifo Niospa ato tāpimatiro isharanōfo anā chaka shinānōfoma.

<sup>5</sup>Akka a Nios Ifofaifo fetsafāfe shinākani iskafakakī: “A judeofāfe tenetitīa nō ichanātiro Jesús shināi,” ixō anori shinākani. Akka fetsafāferi shinākani iskakakī: “Nā pena keyokōi shara nō ichanātiro Jesús shināi,” ixō shinākani. Nāskaxō nā āto shināmā shināifo keskara shara. Nā shināifo penata ichanātirofo Jesús shinākani. Akka mā shināi keskara shināyamaifono ato mekafakī chakafayamakāfe. <sup>6</sup>“Na judeofāfe tenetitīa nō ichanātiro Jesús shināi,” ixō shināifāfe, nāfāfe nōko Ifo Jesús Ifofasharapaikani. Akka a nā fatora penata nō ichanātiro Jesús shināi ikaifāferi, nāfāfe nōko Ifo Jesús Ifofasharapaikani. Askatari fetsafāfe shinākani: “Nō nami pitiro. Aicho, Epa Niospa mī noko nami inā nō pinō,” ixō shinākani. Nāfāferi nōko Ifo Jesús Ifofasharapaikani. Akka fetsafāferi nā nami piyamaifāfe nāfāferi nōko Ifo Jesús, “Aicho,” fatirofo. Nāskaxō nāfāfe Nios shināsharapaikani. <sup>7-8</sup>Nō niyoxōkai nōa nō apaiyai keskara fisti nō shinātiro. Epa Niospa noko amapaiyai keskara nō shinātiro. Nōfi āfenāfoki. Nāfi nōko Ifokī. A nō naitīari nōko Ifo Jesús niyoxō nō Ifofasharapai nokoki inimanō. A nō naitīari nōko Ifo nō shinātiro nōmāi āfenākōixō.

<sup>9</sup>Cristo noko nāxoni. Mā maifafono otokainixakī. Iskaratīa mā nia. Nāskakē nō nayoamax nōko Ifo iki. Mā nō naaxri nōko Ifo ixii. <sup>10</sup>¿Afeskafakī mato feta chanīmara faafo mā mekafakī chakafaimē? ¿Afeskafakī mā fetsaōnoa mā shināchakaimē? “Aakai afaamara,” ixō mā shināi. Shinākapo, keyokōi nō

chipo Nios ikano nō akiki nokoi kaikai. Askatari noko yoixii nō afara sharafayamakē nō chakafamiskē.

<sup>11</sup>Isaiās Niospa meka yoikī kīrika keneni.

Niospa yoini iskafakī:

“Chanīmakōi ē nia. Chanīmakōiri keyokōi maifo tii anoafō ekeki nokoxikani. Ekeki ratokonō mai chachikaxō yoixikani: ‘Epa Niospa, mī chanīmakōi, mī Nioskōi,’ ixō ea keyokōichi yoixikani.”

<sup>12</sup>Akka keyokōichi Epa Niospa ferotaifi nō amis keskara nō yoixii. Nō shināmis keskarari nō yoixii.

#### Fetsafo afara chakafamayamakāfe

<sup>13</sup>Nāskakē a mato feta Jesús chanīmara faafo mekafakī chakafayamakāfe. Iskafakī shinākāfe: “Nō afara chakafaito ōikaxō akairi chakafatirofo. Nāskakē nō afaa chakafapaima akairi afaa chakafayamanofo.” <sup>14</sup>Jesús ēfe Ifokē ē mato yoisharapai. Keyokōi a nō piaifo shara nō pitiro. Nā ē chanīmara fakōini. Nāskafiano fetsafāfe shinākani iskafakakī: “Na piaifo nō pixō nō chaka shinātiro,” ixō shinākani. “Nō nami pitiroma,” ixō shināfikakī mā nami pikani. Nāskaxō chaka shinākani.

<sup>15</sup>Mato feta fētsa Jesús chanīmara faito āfe ferotaifi a nami pitiroma piyamakāfe āfe shinā mēraxō shināchakanōma. A noikōixō mā āfe ferotaifi pitiroma. Nōko Ifo Cristo aōnoaxri nani. Nāskakē a pitiroma pikī mā fetsa shināchakamatiro. Nāskakē āfe ferotaifi piyamakāfe Jesús kachikiri faax fenoyamanō. <sup>16</sup>“A ē akai keskara chakama,” ixō mā shināfiaino fetsafāfe askara shinākanima. Iskafakī shinākani: “Na mā akai keskara chaka,” mato faifono mā xaterisafatiro matoxō shināchakayamanō. <sup>17</sup>A nō piaito

Niospa yora noko imatiroma. Askatari a nō ayaito Niospa yora noko imatiroma. Akka Nios nōko xanīfokōino āfe Yōshi Sharaōnoax nō sharakōi. Nōko ōiti fekaxteima nō inimakōitiro. <sup>18</sup>Nōko Ifo Cristo nō nikasharaino Epa Nios nokoki inimasharatiro. Yorafāferi nokoōnoa shināsharatirofo.

<sup>19</sup>Nāskakē Jesús chanīmara fai fetsafo fe isharakōikāfe. Jesúsnoa yoinōnākāfe a keskara shara ixikakī. <sup>20</sup>Niospa yoini keyokōi a nō pi ai shara. Nāskafekē fetsafāfe, a Nios tāpisharafāfema shinākani iskafakakī: “Afara fetsa nō pixō nō chakafai,” ixō shināifono āto ferotaifi afara piyamakāfe. Akka mā āto ferotaifi piaino mato ōikakī āto shinā mēra shināchakatirofo. Nāskaxō anā Jesús Ifofasharatirofoma. <sup>21</sup>Mā nami piaito fetsafāfe mato ōikī shināchakatirofo. Nāskaxō anā Jesús Ifofatirofoma. Nāskakē āto ferotaifi afaa piyamakāfe. Askatari mā māmā ayaito ōikakī fetsafāfe shināchakatirofo. Nāskaxō anā Jesús Ifofatirofoma. Nāskakē anā ayayamakāfe. Afara fetsafori akī mā ato shināchakamatiro, nāskakē xatekāfe Jesús Ifofanōfo. <sup>22</sup>Nāskaxō mā shināi keskara mares shinākāfe. Epa Nios fisti mā yoitiro. Mā Nios chanīmara faxō mātō shinā mēra shināsharakī mā iskafatiro: “Chanīma, ē akai keskara chakama,” ixō shinākī mātō shinā mēra mā inimatiro. <sup>23</sup>Nāskaxō fētsa Niospa meka tāpisharaxoma shinātiro iskafakī: “Nafo pikī ē chakafairakaiti,” ixō shināfikī akairi pikī chakafatiro. Afara fetsafori shinākī iskafakī: “Nafo akī ē chakafairakaiti,” ixō shinākī akairi akī chakafatiro.

**Nā mā apaiyai keskara fatama fētsa apaia keskara axokāfe**

**15** <sup>1-2</sup>Jesús chanīmara fakōixō a Niospa meka tāpisharafoma nō ato fenāmāshita yoitiro ato fe

feratenātama. Nōa nō apaiyai keskara fisti nō atiroma. Nā Jesús chanīmara faa fetsafori noikī nō ato axotiro āto shinā mēra inimamakī shara inōfo Jesús Ifo sharafakōinōfo. <sup>3</sup>Shinākapo. Nōko Ifo Cristo aafi apaiyai keskara fisti shināpaonima. Aōnoa Nios yoimisto kirika keneni iskafakī: “Epa, ē mia nikakōia. Akka mia chakafakakī eari chakafakani,” ixō kirika keneni Cristoōnoa yoikī. <sup>4</sup>Niospa meka kenepakenifo noko tāpimaxikakī. Āfe meka nō chanīmara faxō afara chaka finōkōixō nō tenekōinō. Āfe mekaōxō nōko ōiti nō fepeaxō nō tāpitiro nōko Ifo fe nai mēra chipo nō afe ipanaka anā afara chakapa noko omiskōimanōma. <sup>5</sup>Noko afara chakapa afeskarafafiaito Epa Niospa noko mitsisfamatiro nō tenenō nōko ōiti fepeaxokī. Nāskakē mā Jesús Ifofasharaino mato nānori fisti shināmatiro. <sup>6</sup>Nāskakē nōko Ifo Jesucristo āfe Apa nō yoisharai. Nāskax nā meka fistipa nō mekai keskarakōi Epa Nios yoisharakī nā yora fisti keskara.

**Niospa meka shara judeofoma yoinifo**

<sup>7</sup>Cristo nokoki inimakī noko ifini afe yorafo nō inō. Nāskakē māri fetsafo fe yōra faatanākāfe. Mā askaino Niosnoa shināsharatirofo. <sup>8</sup>Ē mato yoinō Jesucristo mai ano oni judeofo ato yonoxomis keskara ikiyoi. Niospa nōko xinifo yoiyoni keskara Cristo oni. Nāskakē Niospa nōko xinifo yoini keskara chanīmakōikē nō tāpitiro. <sup>9</sup>Akka judeofomaōnoaxri Jesús oni. Nāfāferi chanīmara faxō yoixikani iskafakakī: “Aicho, Epa Niospa noko noikī āfe Fake nokoki nīchini. Epa Nios shara,” ixō yoixikani. Nānori David kirika keneni iskafakī:

Epa Niosi, ē miōnoa ato yoisharaxii, a judeofoma. Ē mia



fanāki, “Aicho, Nios shara,” ě mia faxii, ixō kirika keneni. <sup>10</sup>Anā Niospa meka yoikī kirika keneni iskafakī:

Judeofoma nā judeofo fe inima faatanākāfe. Māri ato fe Niospa yora ixii, ixō kirika keneni. <sup>11</sup>Anā kirika keneni iskafakī:

Maitio anoafāfe, nōko Ifoōnoa yoisharakāfe. Keyokōi nā maifo tii ikafāfe nōko Ifo fanākāfe, ixō kirika keneni. <sup>12</sup>Isaías aatori iskafakī kirika keneni:

Nōko xini Isaí āfe fena na maitio ikafāfe āto xanīfo ixii. Shināxikani iskafakakī: “Nā fistichi Nios ika ano noko ifitiro nō afe ĩpaxanō, nō anā nanakama,” ixō shināxikani, ixō Isaías kirika keneni Cristoōnoa yoikī.

<sup>13</sup>Epa Nios chanīmara faxō nōko Ifo oxiai no manai. Epa Niospa noko shināmani iskafakī: “Chanīma, nōko Ifo oxii noko ifixiki nō afe ĩpaxanō,” ixō noko shināmani. Nāskakē ě mato kĭfixomis Niospa mato inimamanō. Askatari mātō shinā mēra mato shināmasharai mā afeskatama mā isharanō mato axosharai. Mā Nios chanīmara faano āfe Yōshi Sharapa mato axosharai mā isharanō.

#### **Pablo Jesucristoōnoa judeofoma ato yoini**

<sup>14</sup>Efe yora mĭshtichi, mē tāpia mā noinā faatanāito Jesúsnoa mā tāpisharai mā yoinōnāsharatiro. <sup>15-16</sup>Niospa ea noikī ea katonĭ Jesucristo āfe yonomati ě inō, āfe meka shara ě mato tāpimanō. Nāskakē ě ranotama anā aōnoa ě mato shināmasharai kirika kenekī. Akka Niospa ea nĭchini judeofoma ě ato Jesús Ifofamanō. Mā Jesús Ifo sharafaxō, mātō chaka mā soax a keskara shara mā inō. Nāskax Epa Nios matoki inimakōi.

<sup>17</sup>Nāskakē ě inimakōi nōko Ifo Jesucristomāi ea katonikē Epa Nios ě yonoxonō judeofoma Niospa meka ě ato yoinō. <sup>18</sup>Ēa ě ato yoima. Cristo ea shināmanaino ě ato yoisim. Nāskakē a ě ato yoisim keskara Epa Niosnoa nikakōimisfo. <sup>19</sup>Āfe Yōshi Sharapa ea shināmanaino a tsōa atiroma keskara ě ato ōimana. Nā maitio Jerusalēn anoafō yoita Ilĭrico anoafōri ě ato yoini. Keyokōi nā meka shara Cristoōnoa ě ato yoifofāsafamis. <sup>20</sup>Ēkai a yora fetsafāfe Cristoōnoa yoisimfo ari ě kapaimisma. A Cristoōnoa nikamifoma ano ě kapaimis ato tāpimaxiki. <sup>21</sup>Nānori Isaías Niospa meka keneni iskafakī:

Tsōa aōnoa nikayomisma chipo nikakaxō tāpinōfo, ixō keneni.

#### **Pablo Roma ano kapaikī shināni**

<sup>22</sup>Akka ě mato ari kapaimis. Ē mato ōikapaiĭ ě kamisma. Afara fĕtsa ea katimafamis. <sup>23</sup>Nāskafixō iskaratĭa Jesúsnoa mē ato yoikī mē mitoa. Nāskax mē itipinĭa mato ari kaxiki. Mē xini ichapa amis mato ōikapaiĭ. Mēxotaima ě mato ari kapaimis. <sup>24</sup>Ē España ari kai ě mato ano nēteyoxii mato fe mekaxiki nō yoinōnāsharaxiki. Mato anoax ě kaito a ě yopai ea ināxikāfe ě España ari nokosharanō. <sup>25</sup>Akka iskaratĭa ě Jerusalēn ano kayoikai. Jesús chanīmara faafāfe ea nĭchikani a Jerusalēn anoxō Jesús chanīmara faafō ě ato kori inānō. <sup>26</sup>Macedonia anoxō a Jesús chanīmara faafāfe Jerusalēn anoafō a Jesús chanīmara faafō ato kori ināpainifo. Acaya anoxori Jesús chanīmara fakaxō ato kori ināpainifo a afaamaisfo. Nāskakē ea kori inānifo ě ato inātanō. <sup>27</sup>Inimayanā ato ināpaikakī ato yoinifo iskafakakī: “Jerusalēn anoax Jesúsnoa yoisimfo nokoki fenifo Jesúsnoa meka

shara noko yoi fekani. Akka nokoki feyamanifono na meka shara nõ nikakeranamama. Nãskaxõ nõ afarayaxõ nõ ato inãpai ato sharafakĩ,” ixõ yoinifo. <sup>28</sup>Nãskata ã ato kori inãfainikai Jerusalén anoax España ari kakĩ. Nãskaxori ã Roma anoã ã mato õifainikai. <sup>29</sup>Mẽ tãpia ã mato ano nokoxõ nõko Ifoxõ ã mato yoisharaxii mãto shinã mẽra mã inimanõ.

<sup>30</sup>Efe yora mishtichi, meka fetsari ã mato yoipai. Mã nõko Ifo Jesucristo noixõ ãfe Yõshi Sharaõxõ ea noikãfe. Ea Nios kifixokãfe ã yonosharaxonõ afanã ea afeska fanõma. <sup>31</sup>Ea kifixokãfe Epa Niospa ea kexenõ Judea anoafãfe a Jesús chanĩmara faafãfema ea afeska fanõfoma. Ea kifixokãfe a Jesús chanĩmara faifo Jerusalén anoafõ ã ato kori inãino inimakõikakai finõfo. <sup>32</sup>Mẽ ato inãkĩ mitoano Epa Niospa ea nĩchiano ã inimayanã matoki nokoxinõ. Nãskata nõ yoinõnãsharaxinõ nõko õiti mẽra inimayanã. <sup>33</sup>Epa Nios mato fe inõ. Akka Niospa noko imasharatiro nõ isharanõ.

#### Pablo ato meka fomani

**16** <sup>1-2</sup>Nofe yora Febe, Cencrea anoax matoki nokokẽ sharafakãfe. Nã kẽromã nõko Ifo Ifofasharakõimis. Cencrea anoxõ a Nios Ifofaafo ato sharafaxomis. Yora fetsafori ato afara yopaito axokãfe.

<sup>3</sup>Aquila ãfe ãfi Prisca nã rafe efeta Jesucristo yonosharaxomisfo. Ea ato yoisharaxokãfe. <sup>4</sup>Yorafãfe ea retepaiyaifãfe nã rafeta ea kexesharamisfo ea reteyamanõfo. Ëfe kaifomari nã Jesús chanĩmara faafãfe ichanãkaxõ yoimisfo iskafakĩ: “Aquila yafi Prisca nõ atoki inimasharakõĩ,” ixõ yoimisfo. <sup>5</sup>Àto pexe anoaxri ichanãkaxõ ea ato yoisharaxokãfe. Efe yorakõiri Epeneto ea yoisharaxokãfe. Nãatofi Asia

anoxõ Cristo chanĩmara fakĩ taefaniki.

<sup>6</sup>Marĩari mato yonosharaxomiski aari ea yoisharaxokãfe. <sup>7</sup>Efe yora raferi Andrõnico yafi Junias ea ato yoisharaxokãfe. Nã rafe efe karaxa mẽra ikinifo. A Jesúsnoa yoimisfãfe a rafeõnoa yoisharamisfo. Ë Jesucristo chanĩmara famatai nã rafeta chanĩmara fakĩ taefanifo.

<sup>8</sup>Ampliatori ã noishara nãatomã nõko Ifo Ifofasharakõiaito. Aari ea yoisharaxokãfe. <sup>9</sup>Urbano efeta Jesucristo yonoxomis. Nãrifi ea yoisharaxokãfe. Efe yorashtari Estaquis nãri ea yoisharaxokãfe. <sup>10</sup>Apeles feronãfake sharakõĩ. Epa Nios akiki inimamis. Nãatori Jesucristo yonosharaxomis. Nãri ea yoisharaxokãfe. Aristóbulo yafi afe yorafori ea ato yoisharaxokãfe. <sup>11</sup>Efe yorashtari Herodiõn ea yoisharaxokãfe. Narciso yafi afe yorafãferi nõko Ifo chanĩmara faafo, afori ea ato yoisharaxokãfe. <sup>12</sup>Trifena yafi Trifosari ea ato yoisharaxokãfe. Nã kẽro rafeta nõko Ifo yonosharaxomisfo. Nofe yora Pãrsidari ea yoisharaxokãfe. Nã kẽromãri nõko Ifo yonosharaxomiski. <sup>13</sup>Nõko Ifãfe Rufori katonĩ afe yora inõ. Nã Rufo ãfe afa ãfe efakõĩ keskara. Ea kexesharamis. Nã raferi ea ato yoisharaxokãfe. <sup>14</sup>Asĩncrito ikaino Flegonte ikaino Hermas ikaino Patrobas ikaino Hermes ikaino nãfãfe nõko Ifo chanĩmara faafo. A fetsafãferi nõko Ifo chanĩmara fakanax ato fe ikafori ea ato yoisharaxokãfe. <sup>15</sup>Filõlogo ikaino Julia ikaino Nereo ikaino ãfe poi Olimpas ikaino keyokõĩ a nõko Ifo chanĩmara fakanax ato fe ikafori ea ato yoisharaxokãfe.

<sup>16</sup>Keyokõĩ ichanãkanax yoinõnã faatanãsharakãfe noinõnãsharaxikakĩ. Nã maitio ikafãfe a Cristo Ifofaafãfe mato yoisharapaikani.

<sup>17</sup>Efe yora mīstichi, ē mato yoinō nikakapo. Mato fe ichanāmis fetsafāfe mato afara chakafamapaikani anā mā Jesúsnoa shinānōma. Akka nō mato mēstekōi tāpimanai keskara nāfāfe mato anori yoikani. Akka fakirira mato yoipaikani anā mā Jesús shinānōma. Nāskax ato fe rafeyamakāfe, mato pāratirofokī. <sup>18</sup>Afāfekai nōko Ifo

Cristoōxō yoimisfoma. Nāfāfe afara fipaiyaifo fistis shināmisfo. Niospa meka tāpisharafoma āto meka fistiōxō ato pārapaikani ato anorima shināmaxikakī.

<sup>19</sup>Keyokōichi mā nikafo nōko Ifo mā Ifofasharakōikē. Nāskakē ē matoki inimakōini. Afara sharafoōnoa tāpikōikāfe. Mā afara chakaōnoa tāpiyamakāfe. Afoōnoa shināyamakāfe.

<sup>20</sup>Epa Niospa mato imasharatiro mā isharanō. Nāato Satanās mato nāmā potai anā mato afeskafanōma. Nōko Ifo Jesucristo mato sharafaxopainō.

<sup>21</sup>Nā Timoteo efeta Jesús yonoxomisto mato mekashara fomai. Askatari Lucio ikaino Jasón ikaino Sosípater ikaino nāfāferi mato mekashara fomakani. Nāfo efe yorakōifo.

<sup>22</sup>Nā Terciori mato mekashara fomai. Nāato ea kirika kenexona.

<sup>23</sup>Gayopa pexe mēra ē ikē ea kexemis. Jesús chanīmara faa fetsafori Gayopa pexe mēranoax ichanāmisfo. Nāfāferi mato mekashara fomakani. Na Erasto pexe rasi anoato kori kexexomisto mato mekashara fomai. Askatari nofe yora fetsari Cuarto nāatori mato mekashara fomai.

<sup>24</sup>Nōko Ifo Jesucristo mato noikī mato sharafanō. Askapainō.

**Mā ato yoikī enekī Niosnoa ato yoisharani**

<sup>25-26</sup>Epa Niospa mato kexesharanō. Ē Jesucristoōnoa mato yoimis keskara āfe shināmā mato shināmatiro mā Ifofasharanō. A iyopaonifāfekai tsōa Jesucristoōnoa tāpiyopaonifoma. Akka iskaratīa keyokōichi mā tāpiafo. Epa Niospa nā nipanakato noko nīchini Jesucristoōnoa nō ato yoinō. A ixiainoa Epa Niospa ato yoini nānorikōi kirika kenenifo. Nā maitio ikafāfe Jesús chanīmara fayanā nikasharatirofo.

<sup>27</sup>Nōko Ifo Jesucristoxō keyokōichi Niosnoa yoisharapakenakafo. Nōko Nios fistichi keyokōi tāpikōia. Askapainō.

Nā tii ē mato yoi.

# Pablo Corinto Anoafo Kirika

## Kenexõ Fomani

---

**Pablo Jesús chanimara faafo Corinto anoafo kirika kenexõ ato fomani**

**1** <sup>1</sup>Ēkĩa Pablo, ẽ mato kirika kenexõ fomai. Nofe yora feta nã Jesús Ifofamis feta, ẽfe ane Sóstenes, efeta mato kirika kenexoni. Epa Niospa ea katopaikĩ ea katoni ẽfe meka shara Jesucristoõnoa ẽ yoifofãsafanõ. <sup>2</sup>Akka Jesucristo ea nĩchini ẽ ẽfe meka shara keyokõi maifo tii ẽ ato yoifofãsafanõ. Corinto anoafãfe mãfi Niospa fakefoki. Nãskakẽ ẽ mato kirika kenexõ fomai. Mã mēxotaima ichanãmis Niospa meka shara tãpisharakõixikĩ. Niospa mato katoni Jesucristoõnoax mã ẽfe yora shara inõ. Mato fisti katonima, a shinãifori keyokõi ato katoni mato fe Niospa yora inõfo. Nã mai fetsa anoafãfe nõko Ifo ẽto Ifori. <sup>3</sup>Mato noikĩ mãto shinã mēraxõ mato shinãmasharanõ. Epa Nios feta nõko Ifo Jesucristo mato askafanõ.

**Jesucristo afara sharafo noko axotiro**

<sup>4</sup>Mẽ tãpia Jesucristo mato noikĩ afarafo mato tãpimani ẽfe õiti keskara mã inõ. Nãskara tãpixõ ẽ Epa Nios kifiki iskafa fafãfãini: “Aicho Epa Niosi, mã Corinto anoafo afara sharafo Jesucristoõxõ mã ato tãpimanaki,” ixõ ẽ kififãfãini. <sup>5</sup>Chanĩma, Jesucristo mato fe rafesharaino aõxõ mã Niosnoa

tãpisharakõitiro. Akka ẽfe shinãõxõ xafakĩa mã yorafo mã yoisharatiro. Jesucristoõnoa mã ato yoisharatiro. <sup>6</sup>Nõ mato Jesúsnoa yoini keskara nikakĩ mãto õiti fetsafaxõ a keskara shara mã ixii. Nãskakẽ mã Jesús chanimara faxõ mã mã ato õimana. <sup>7</sup>Nãskakẽ Epa Niospa ẽfe Yõshi Sharaõxõ mato imapaiyai keskara mã iki. Nios chanimara faa fetsafo nãskarifiakani Niospa mato shinãmasharaino. Nãskakẽ mã nõko Ifo Jesucristo fe ipaikõikĩ mã manasharai nã nokoaitĩa õixikĩ. <sup>8</sup>Oyoxoma mato kexesharayoi. Ẽfe kerex shara mato inãyoi mã Ifofasharano. Nãskakẽ nokoõxõ yoixii iskafakĩ: “Mãfi efe ipanakaki, ẽ mato chaka soaxonano. Nãskakẽ tsõa mato iskafatiroma: ‘Mã chakakõifoki,’ mato tsõa fatirofoma,” ixõ mato Jesús yoixii. <sup>9</sup>Epa Niospa mato katoni ẽfe Fake nõko Ifo Jesucristo fe mã rafenõ. Epa Nios chanĩma, noko yoiyai keskara aki.

**Corinto anoxõ Jesús chanimara faafãfe anoris shinãnifoma**

<sup>10</sup>Efe yora mĩshtichi, ẽ mato yoisharapai. Nõko Ifo Jesucristo ea yoiaino ẽ mato yoi nãnorifos mã shinãnõ, mã fetsa shinãnõma. Jesucristo mato shinãmapaiyai keskara fisti shinãkãfe. <sup>11</sup>Efe yora mĩshtichi, mẽ nika a Jesucristo mato shinãmapaiyai

keskara fisti mā shināima. Cloépa afe yorafo nono fēkaxō ea yoiafo mā feratenā faatanāito. <sup>12</sup>Akka mā atiri isakai fetsei: “Nōfi Pablo ifofamiski. Noko tāpimanaī keskara kayakaikōi nō nikamis. Fetsafāfekai kayakai shinākanima,” ixō mā yoimis. Askatari fetsafori iskakani: “Nōfi Apolos ifofamiski,” ixō mā yoimis. Askatari fetsafori mā iskamis: “Nōfi Pedro ifofamiski,” ixō mā yoimis. Askatari fetsafori mā iskamis: “Nōfi Cristo Ifofai,” ixō mā yoiketsamis.

<sup>13</sup>Efe yora mīshtichi, ¿afeskai mā feratenāimē? Askarakai sharama. Cristokai anori noko shināmanima feratenāyanā anorima nō shināketsanō. Cristokai āfe shinā ranāyama. Mēstekōi fisti noko yoimis. Akka, ¿afeskaī “Nō Pablo ifofaira” mā ato faimē? Ēkai mato ifi cruz ikakīnoax nāxonima. Cristo fistichi mato ifi cruz ikakīnoax nāxonima mā Ifofanō. Askatari ēkai tsoa faka mēra ikimakī maotisafama ea ifofanōfo. <sup>14</sup>Nāskakē ē inimai. Ēkai tsoa maotisafama. Akka Crispo yafi Gayo nā rafes ē maotisafa Cristo Ifofaifāfe ōikī. <sup>15</sup>Nāskakē tsōa yoitiroma iskakakī: “Pablo āfe aneōnoax ē maotisameni. Nāskakē ē Pablo ifofai,” ixō tsōa shinātiroma. <sup>16</sup>Chōō, iskaratīari ē rama shināi. Estēfanas yafi afe yorafori ē ato maotisafani. Ē shināyoama ē tsoa fetsa maotisafamara ē ika. <sup>17</sup>Cristokai ea yoiafa ē yorafo maotisafapanō. Akka ea yoia ē aōnoa meka shara ē mato yoinō. Ēa shināxō ē mato yoima. Ēa shināxokai ē mato Jesucristo chanīmara famatiroma. Jesucristo mato ifi cruz ikakīnoax nāxonima chaka soaxoxikī. Cristo mekaōxō Niospa mato chanīmara famatiroma.

**Epa Niospa keyokōi tāpikōia afara fetsa apaikī atiro. Cristoōxō noko ōimayopaoni**

<sup>18</sup>Nāskakē Jesús ato nāxonima nikakanax a chanīmara faafāfema yoikī iskakani: “Jesús ifi cruz ikakinoax noko nāxonima

nōko chaka noko soaxoxikī, ixō noko yoipaiyaifāfe nōkai chanīmara fatiroma. Āa chanīkani,” ixō shināmisfo. Nāskakanax nāfo fenokōikani. Omiskōipakenakafo mēra fokani. Akka nō Jesús chanīmara faito noko nimapakenaka nō afe ipaxanō. Niospa āfe shināōxō Jesús noko nāxonima nōko chaka noko soaxoxikī. Afara fētsakai noko nimatiroma nō afe nīpaxanō. <sup>19</sup>Akka Niospa meka kirikaki kenekī iskafanifo:

Fētsa yoikī iskafatiroma: “Nō tāpikōia. Nōko māpo shināsharafāi nō afara fetsafo fatiro nōfi tāpisharakōiakī,” ixō shināfikakī afaa tāpiafoma. Askarafofi ē ato ōimanikai afāfe shināifo keskarakai ē ato shināmanima. Nāfāfekai afaa tāpimisfoma. Āa shināmisfo, ixō Niospa yoini.

<sup>20</sup>Akka, ¿fanīmē a nō kirika kenekī tāpiakōiara imisfo? Akka tāpifikaxō a Niospa shināi keskara shinākanima. Nāfofi Niospa ato ōimaxii afaa tāpiafoma keskara fakī. “Nōfi afama mīshti tāpikōiakī,” ifiaifāfe Niospa afaa tāpiama keskarafo ato imai. <sup>21</sup>Tsōa pishtakai āto shināmā Nios tāpitirofoma. Nios fistichi keyokōi tāpisharakōia. Nāskakē nō ato yoimis iskafakī: “Niospa tāpikōioxō āfe Fake Jesucristo nīchini noko nāxonō nōko chaka noko soaxoxikī,” ixō nō ato yoimis. A Nios chanīmara faafāfema yoikī iskafamisfo: “Jesús chanīmara faifāfe aōnoa anorima yoimisfo,” ato famisfo. Akka nā Jesús chanīmara faifo Niospa ato chaka soaxoni afe nīpaxanōfo. Nā nō mato yoimis.

<sup>22</sup>Akka ēfe kaifo judeofo iskamisfo: “Niospa nai mēraxō afama mīshti noko ōimanaito chipo nō Jesús chanīmara fatiro,” ixō shināmisfo. Akka nā judeofomafāferi afama mīshti

tāpīpaikani. Afeskaxō Niospa yorafo imasharaimākai tāpīpaikani. Askatari afeskaxō Jesús yorafo āto chaka soaxonamākī nāri tāpīpaikani. Afama mīshti āa shinākakī tāpīpaikani. Akka tāpitirofoma. Nāskakē iskamisfo: “Noko Jesucristoōnoa yoiaifono nō tāpitiroma, fekaxkōi. Nāskakē nō Jesús chanīmara faima. Nā afara nōa nō shināi nā nō chanīmara fai,” ixō yoimisfo. <sup>23</sup>Nānori shināfiaifono nō yoikī iskafamisfo: “Jesucristo ifi cruz ikakinoax noko nāxoni noko chaka soaxoxikī,” ixō nō yoimis. Akka ēfe kaifāfe judeofāfe yoikī iskafamisfo: “Ifi cruz ikakī mastafa askarakai nōko Ifo itiroma. Akka Cristokai afeskax natiroma,” ixō judeofāfe shināmisfo. Nāskatari yora fetsafo Cristoōnoa nikakani akiki kaxepaikani iskamisfo: “Tsōakai askara chanīmara faima. Akka tsoa fētsakai noko nāxotiroma,” ixō yoimisfo. <sup>24</sup>Askafiaifono nā chanīmara faifo tii Niospa ato katoni afe ipaxanōfo. Judeofo yafi judeofomari Cristoōxō Epa Niospa ato katoni chanīmara faifāfe. Nāskakē āfe shinā sharaōxō ato nima. Atofi keyokōi tāpikōiaki Cristoōxō noko nima nō afe nīpaxanō. <sup>25</sup>Jesús chanīmara faafāfema yoikī iskafamisfo: “Jesucristo noko nāxoni,” ixō yoifikakī anorima shināmisfo, āa chanīkakī. “Akka yora mapo sharayato Cristo chanīmara fatiro,” ixō yoimisfo a Jesús chanīmara faafāfema. Akka anorima yoifiafona Niospa āfe Fake Jesús noko nīchixononi noko nāxoyonō. Nāskax Niospa āfe shinā a chanīmara faafāfema āto shinā keskarama. Aatoifi mēstekōi shināmis. Akka nā chanīmara faafāfema yoimisfo iskafakakī: “Nō tāpikōia,” ixō yoifikakī yoisharamisfoma. Anorima shināmisfo. “Nō afama mīshti fatiro,” ifiakakī fetsafo nimasharatirofoma. Askafikata aforikai āa chaka

soametiropoma. Akka Epa Nios fistichi afama mīshti fatiroxakī noko chaka soaxotiro.

<sup>26</sup>Efe yora mīshtichi, Niospa rama mato katoano afe keskara mā iyopaonimākī. Shinākapo. Mā fisti rasichi mā kirika kene tāpia mā ipaoni. Askatari mā xanīfo ipaonima. Nāskax mā finakōia mā ipaonima. Akka nā Jesús chanīmara faafāfema yoikī iskafamisfo: “Afāfekai afaa tāpiafoma,” ixō mato yoimisfo. <sup>27</sup>Mato askafafiaifono Epa Niospa mato katoni afe yora mā inō. Matoōnoa yoimisfo iskafakakī a Jesús Ifofaiāfema: “Afāfekai afaa tāpiafoma. Shināsharakanima,” ixō yoimisfo. Askatari shināmisfo iskakakī: “Nōfi afama mīshti fatiroki. Akka a Jesús chanīmara faifo pachikōifo, kerexkai shinātirofoma. Nō atiro keskara atirofoma,” ixō shināmisfo. Mato askafafiaiakakī chipo mato tāpitirofo. Niospa mato afara shara tāpimanaino ōikani rāfipaitirofo. <sup>28</sup>Nāskakē shinākani iskakakī: “Jesús chanīmara faifo afāfekai afaa tāpiafoma. Nāskakē nō ato ōipaima,” ixō matoōnoa mato yoifiaifono Niospa mato katoni afe yora mā inō. “Māakai afaama,” mato fāfiaifono Niospa mato katoni mā ato ōimanō akka afāfekairoko afaa tāpiafoma. <sup>29</sup>Akka tsōa pishtakai Niospa ferotaifi yoitiroma iskafakī: “Ē tsoa keskarama. Ē shara shināi fetsafo keskarama,” ixō yoitiroma. <sup>30</sup>Niosnoax Jesucristo afe yorafo mā inō. Jesucristoōxō noko mēstekōi tāpimani āfe ōiti keskara noko imaxii. Noko nāxoni noko chaka soaxoxiki nō afe nīpaxanō. <sup>31</sup>Nāskakē nō Jesús chanīmara faaxkai nō kakapaimis itiroma. Niospa meka yoikī yōra kirika kenenī iskafakī: “Akka tsoakai āa yoimesharatiroma iskai: ‘Ē afama mīshti

tāpikōia, ' ikāx āa kakapaitiroma. Askatamaroko nō yoisharatiro nā afara sharafo nōko Ifāfe aka," ixō kirika ano yōra keneni.

**Jesucristo ifi cruz ikakī mastanifo Pablo ato yoini Corinto anoafo**

**2**<sup>1</sup>Efe yora mīshtichi, ē matoki nokofenaxō yōra shināōxō ē mato Niospa meka yoiyameama. Niospa āfe shinā fistiōxō ē mato yoiyamea. Ēa shināxō ē mato yoiyameama. Niospa ea shināmanaino ē mato yoiyamea. <sup>2</sup>Ē matoki oyoxoma ē shinākī iskafani: "Jesucristo ifi cruz ikakinoax noko nāxoni, nā fisti ē ato yoixikai. Afaa fetsa ē ato yoitromaki," ixō ē shināyamea. <sup>3</sup>Askata mē nokoax ē matoki ratekōiyamea. Nāskakī rateyanā ē shināyamea iskafakī: "Ē mitsisipama ea ōikakī ea nikakaspatrifo," ixō ē shināyamea. <sup>4</sup>Nāskakē ē mato Jesucristoōnoa yoisim ēfe shināmā shināxō ē mato yoitamaroko Niospa Yōshi Sharapa ea shināmanaino ē mato yoiyamea. Ē mato yoiaino aōxō mā Jesús chanīmara fayamea. <sup>5</sup>Akka yōra shināōxō mā Jesús chanīmara fayameama. Niospa shināōxō mā chanīmara fayamea.

**Niospa Yōshi Sharapa noko shināmasharatiro**

<sup>6</sup>Nāskakē a Niospa meka nikasharaiāfe mā tāpiafo nō Niospa Yōshi Sharaōxō xafakīakōi nō ato yoiatio. Nāskaifono fetsafāferi kirika kene tāpisharakōifikaxō Niospa shināi keskara tsōa anori shināima. Āto shināōxōkai Niospa meka nō mato yoima. Āto xanīfofāfe shināifo keskararikai nō mato yoima. Akka āto xanīfofo mā chaimashta tsekekani. Anā afo xanīfo ikanima. Nā xanīfofāfe shināifo keskara mā keyoi. A shara

shināifo keskara shinākanaxma. <sup>7</sup>A nō mato iskaratīa Niosxō yoia tsōa tāpiyopaonima. Niospa mai onifayoxoma shinākī iskafani: "Ēfe Fāke ato chipo nāxoxii nā chanīmara faafo tii ato nimapakexixakī," ixō shināni. <sup>8</sup>Ē na meka mato yoiiai keskarakai xanīfofāfe tāpiyopaonifoma. Nāskaxō Jesús retenifo. Akka tāpikaxokai tsōa nōko Ifo Cristo ifi cruz ikaki mastakeranifoma. Nā nōko Ifo Cristo sharafinakōia. <sup>9</sup>Akka yōra kirika kenekī iskafani:

Afama mīshti shara Niospa ato axoxii. Tsōa ōiyomisma sharafo ato axoxii. A tsōa nikayomisma ato axōfāi a tsoa pishta āto shinā mēraxō shināyomisfoma nāfo ato axosharaxii.

A ato noiaifo ato itipinīshara faxoxii, nāskara yoikī Niospa meka yōra kirikaki keneni. <sup>10</sup>Nā kirika kenekī yoinifo keskarakōi Epa Niospa āfe Yōshi Sharapa noko ōimani. Āfe Yōshi Sharapa keyokōi tāpikōia. Epa Niospa shināi keskarari āfe Yōshi Sharapari tāpikōia.

<sup>11</sup>Yōra āfe shinā mēraxō āa shināitokai tsōa tāpitiroma. Akka ares fisti tāpitiro. Nāskarīfai Epa Niospa shināi keskara āfe Yōshi Shara fistichi tāpikōia. <sup>12</sup>Epa Niospa āfe Yōshi Shara nokokī nīchini noko tāpimapaiyai keskara noko tāpimanō. Akka nā chanīmara faafāfema Niospa meka nikakanima. Nāfāfe shināi keskarakai Niospa noko shināmanima.

<sup>13</sup>Nāskakē yorafāfe noko tāpimanifo keskara nō mato yoitamaroko Niospa Yōshi Sharapa nōko shinā mēraxō noko shināmana keskara nō mato yoisim. Āfe meka chanīmakōi fisti. Nāskakē nōri aōxō nō mato chanīmakōi Niospa mekakōi tāpimani. Nā meka shara mā nikamis māmāi Niospa Yōshi Shara mato fe rafeano.

<sup>14</sup>Akka fetsafo Niospa Yōshi Shara fe rafeyamano nāfāfe Niospa Yōshi

Sharapa yoi ai keskara nikakaspakani. Nāskaxō is kafatirofo: “Tsōakai nā meka chanīmara faima. Akka nā shara shināifāfe chanīmara fakanima,” ixō shinākani. Akka Niospa Yōshi Sharapa shināi keskara tsōa tāpiama. Nāskakē Niospa Yōshi Shara ato fe rafeyamano a yoi ai keskara tāpiafoma. Akka Niospa Yōshi Shara fistichi ato tāpimatiro chanīmara faifono. <sup>15</sup>Akka fatora fetsa Niospa Yōshi Shara afe ikano Niospa tāpimapaiyai keskara tāpitiro. Fatoforimākī chaka shināifo, askatari fatoforimākī shara shināifo Niospa Yōshi Sharapa ato tāpimatiro. Nāskakē a Niospa Yōshi Shara fe rafeyamato a Jesús chanīmara faifo ato tāpitirofoma. <sup>16</sup>Akka Isaías kirika keneni iskafakī:

Tsōakai nōko Ifāfe āfe shinā mēraxō shināi keskara tāpitiroma.

Tsōakai nōko Ifo tāpimatiroma, ixō kirika keneni. Askafiaifono nā nō Cristo chanīmara faifāfe a shināi keskara nō tāpitiro nō afe rafexō.

#### Corinto anoaf o Niospa Yōshi Shara fe rafeafoma

**3** <sup>1</sup>A fake rama kāiatokai afaa tāpitiroma. Mā yosixō tāpitiro afara fetsa. Nāskarifi ai a rama Jesús Ifofaifāfe Niospa meka tāpisharafoma a fake yome rama kāia keskarafo. Nāskarafo mā Jesús māto Ifo fiano ranārīto āfe meka mā tāpisharama. Mā rama Jesús Ifofayamafiai oa rama Jesús Ifofaifo keskarafo, mā. Niospa meka mā mā nikafikatsaxakī a yoi ai keskara mā nikasharama. Ooa efe yora mīstichi, māfi Niospa meka nikamisma keskarafo, rama Jesús Ifofaifo keskara. Māfi nā Niospa Yōshi Shara fe rafeama keskarafo. Nāskakē ē mato Niospa meka tāpimasharatiroma mākauroko itipinīsharakē nikasharaxikima. <sup>2</sup>Fake yome rama kāiato chocho fisti atiro,

afaakai pitiroma. Nāskarifiakī Niospa meka mā nikapaifikī āfe meka mā nikasharatiroma. Nāskakē āfe meka ichapa ē mato yoiyotiroma. Āfe meka fetsafori ē mato yoipaifiaino mā nikasharaima. Nāskax mā kai itipinīsharapaima Niospa meka nikasharaxikima. <sup>3</sup>Māfi nā Niospa Yōshi Shara fe rafeama keskarafo. Nāskaxō fetsafo mā ato xītipai mā ato keskara ipaikī. Nāskax mā fochishpanā faatanāi mā ika. Nāskaxō yōra shināi keskara mā shināi. Akka Niospa Yōshi Sharapa mato shināmapaiyai keskara mā shināima. <sup>4</sup>Mā fatora fetsafāfe yoi kī iskafai: “Nōfi Pablo ifofakī. Pablo fistichi noko tāpimasharatiro,” ixō mā yois. Akka fetsafāferi mā yoi kī iskafai: “Nōfi Apolos ifofakī. Apolos noko shara yoitiro,” ixō mā yois. Nāskax mā fochishpanā faatanāpai. Nāskaxō yōra shināi keskara mā shināi. Askarafo kai Niospa Yōshi Sharapa mato shināmanima.

<sup>5</sup>Akka askayamakāfe. Nō afaama. Akka Apolos fetakai nō afaa tāpiama. Nō kai Nios keskarama. Akka nōfi āfe inaki. Nāskaxō nō mato Jesús chanīmara famani. Nōko Ifo Niospa noko katonī noko yonomapaiyai keskara nō yonoxonō. <sup>6</sup>Ē mato iskafakī yoi pai. Yora fetsa taefakī xiki fanatiro. Fetsafāfe a nāmā orometirofo foaisharanō. Nāskafixokai nā rafeta xiki foaimatirofoma. Nios fistichi xiki foaimasharatiro. Nāskarifiakī ē mato taefakī Jesucristo chanīmara famani. Chipō Apolos Cristoōnoa mato yoini āfe meka mā nikasharakōinō. Nō mato yoiaino Nios fistichi māto shinā mēraxō mato shinā masharatiro āfe meka mā tāpisharakōinō. <sup>7</sup>Nā ē mato yoiaino mā nikai keskara Apolos feta nō afaa tāpiama. Akka Nios fistichi yorafo shinā masharatiro āfe meka tāpisharakōinō. <sup>8</sup>Akka taefakī fetsafo



Jesús chanimara famano, a chipo ato yoiaitori nānorikōiri ato yoi. Nā rafetamāi nānorikōi shinākakī Niospamāi ato shināmanaino. Nāskakē ato Jesúsnoa yoixikani a Ifofasharanōfo. Nāskatari Niospa a yonoxonafo ato afara ināxii. Fetsa ichapa ināta fetsafori ichapama ināxii yonoxosharafomano. <sup>9</sup>Efe yora mīstichi, ē meka fetsa mato yoipai. Tarepa ifo fistifiano fetsafāferi yonoxotirofo. Askatari pexe ifo fistifiano fetsafāferi yonoxotirofo. Nāskarifiiai māfi Niospa āfe tare keskarafokī. Askatari mā āfe pexe keskara. Nios fisti mātō Ifo. Akka nōri Apolos feta yonoxomiski. Noko yoi ai keskara nō mato tāpimasharani āfe meka mā nikasharakōinō.

<sup>10</sup>Ē mato yoinō afeska faxō pexe fatirofomāki. Taefakī āfe kishi kerexkōi fikaxō nīchitirofo. Mā kishi nīchikaxō aōxō yonotirofo. Nāskarifiiai māfi pexe keskaraki. Akka nō mato Niospa meka tāpimani nā pexe faifo keskara. Cristofi pexe kishi keskaraki. Nā āfe kishiōnoax pexe nitiro. Nāskarifiakī Cristo mato nimai. Ea Niospa tāpimashara keskarari taefakī ē mato yoiaito mā Cristo Ifofani. Askatari fetsafāferi nānorikōi mato yoikani mā Cristo Ifofasharanō. Nāskata nā fetsafo ē ato yoimis iskafakī: “Shināsharata ato mēstekōi yoisharakāfe,” ixō ē ato yoimis. <sup>11</sup>Ē mato taefakī Cristoōnoa yoini mā Ifofanō. Akka tsōakai mato yoikī iskafatiroma: “Ē mato meka fetsa tāpimanō mā chanimara faax Nios fe ipaxanō,” ixō tsōa mato anori yoitiroma. Jesucristo fistichi noko nimasharatiro nō Nios fe ipaxanō. <sup>12</sup>Afara fetsa anā ē mato yoinō, ea nikakapo. Fētsa pexe fakī kishi kerexkōi nīchitiro. Akka fētsari akiki rofetaxō kerexkōi kenetirofo. Fētsari

akiki oro kenetiro. Fētsari akiki tokiri sharakōi kenetirofo. Askatari fētsari akiki ifi kerexma kenetirofo. Fētsari xepa pei akiki kenetirofo. Fētsari tafa akiki kenetiro. Nāskakē nā pexe kooaino pexe ano ikafo ichotirofo kooyamaxikakī. Akka pexe kishi kerexkōi akiki keneafō oro akiki keneta, roe taxo akiki keneta, tokiri sharari akiki keneafono kootirofoma. Akka nā ifi kerexma kootiro. Xepa peifori kootiro. Tafari kootiro. <sup>13</sup>Nāskarifiiai Nios nā pēxe ifo keskara. Niospa meka yoimisfo nā pexe ifo pexe faxōaifo keskarafō. Fetsafāfe shara faxomis, fetsafāferi shara faxomisma. Nāskaxō anā oaitīa Cristo noko ōimaxii nā nō axomis keskara fatofō keyonakamakī. Akka fatofori nipanakafomāki. Noko ōimaxii afeskaō nō Nios yonoxonamāki. Fētsa Jesús Ifofasharaxoma āa shināxō Niospa meka ato yoisharaima, tāpisharaxoma ato yoisharatiroma. A yoi ai keskara sharama, ifi kerexma keskara, samama keyotiro. Akka fētsa Niospa mekakōi ato yoi. Niospa shināmanaino ato tāpimani. Nā tokiri kerexkōi keskara keyotiroma.

<sup>14</sup>Nāskatari fatotora Nios yonosharaxonano Niospa afara shara ināsharaxii nā Jesús oaitīa. <sup>15</sup>Akka fatotorari Nios yonosharaxonamano Niospa afara shara ināima. Nāskafax Nios fe ipanaka. Āa kaxpa yonokatsaxakī akka āfe yono keyoxii.

<sup>16</sup>Akka, čmā tāpimamē mā Niospa pexe keskarakōi? Āfe Yōshi Shara mato mēra ika. <sup>17</sup>A Nios ika anokai afaa chakama. Nāskakē āfe Yōshi Shara mato mēra ikano ōisharakāfe chaka shināi iyamakāfe. Mā afe nīpaxanō Niospa mato katoni afe yora mā inō. Nā Ifofafo tii ato shara imai. Akka fatotora

ato anorima yoikī ato afara chakafamaino Niospa kopikiri omiskōimaxii.

### Cristo noko tāpimasharatiro

<sup>18</sup>Efe yora mīstichi, iskafakī shināyamakāfe: “Nā Jesús chanīmara famafāfe kirika raiskakī afama mīsthi tāpisharakōiafo. Nōri ato keskaraxō anori shinākī tāpikōia,” ixō anori shināi mā pārameyamakāfe. Jesús chanīmara famafāfe shinākakī iskafakani: “Nā Jesús chanīmara faafāfe shināsharakanima,” ixō nokoōnoa yoimisfo. Matoōnoa anori yoifiaifono Niospa mato mēstekōi shināmasharapai mā shinātiro. <sup>19</sup>Nā Jesús chanīmara famafāfe shinākani iskafakakī: “Nōfi mēstekōi shināsharakī,” ifiaifāfe Niospa ato ōia mēstekōi shināsharakanima. Tatima keskarafa ato ōi. Nānori yōra Niospa meka yoikī kirika keneni iskafakī: “Nā Jesús chanīmara famafāfe āa shinākani iskakakī: ‘Nōfi tāpikī finakōiaki,’ ixō shinākakī Nios pāratirofoma. Āakōi anori pāramekani. Nāskakanax fenoafo,” ixō Niospa meka yōra kirikaki keneni. <sup>20</sup>Anā David kirika keneni iskafakī: “‘Nōfi tāpisharakōiaki,’ ifiaifāfe nōko Ifo Niospa ato tāpikōixō yoikī iskafatiro: ‘Nafāfekai mēstekōi shināsharafoma, tatima keskarafa,’” ixō David kirika keneni.

<sup>21</sup>Nāskakē anā yoi iskayamakāfe: “Na feronāfāke a noko tāpimamisto āfe meka fisti mēstekōi, sharakōi,” ixō anori anā shināyamakāfe. Niospa ato shināmamayainokai tsōa mēstekōi shinākeranama. Nios fistioxō nō mato mēstekōi yoitiro mā tāpisharakōinō. Keyokōi Niosnā, nā Niosnāri mātonā. Nāskakē aōxō mato shara faxōi. <sup>22</sup>Ē ikaino, Apolos ikaino, Pedro ikaino nō Nios yonoxomis. Āfe meka nō mato yoimis mā nikasharanō. Askatari naax

mā afe ipaxanō. Keyokōi Niosnā, askatari nā Niosnāri mātonā. Iskaratīa afara sharafo ikai aōxō Niospa mato shara faxōi. Nā chipo ixiaifori aōxori Niospa mato shara faxoxii. Keyokōi a Niospa onifanifo mātonāri. Nāskakē māri āto ifo ixii. <sup>23</sup>Akka Cristofi mātō Ifokī. Cristori āfe Ifori Nios.

### Cristo yonoxomisfāfe afeskakō yonoxotirofomāki

**4** <sup>1</sup>Akka mā nokoōnoa shinākī iskafatiro: “Nafāfeffi Cristo yonoxomisfokī,” ixō nokoōnoa yoikāfe. Cristoōnoa meka shara tsōa nikayomisma Epa Niospa nōko shinā mēraxō noko shināmanaino nō atori tāpimani. <sup>2</sup>Akka āfe inafāfe āfe ifo nikakōitirofo. Āto ifāfe ato yoia keskara axosharatirofo. Akka nōfi Cristo āfe inafoki. Niospa noko yoini iskafakī: “Ē mato yoia keskara ato yoikāfe ato fomākakīma. Ato yoikāfe xanikakīma,” ixō noko yoimis. <sup>3</sup>Nios fistichi tāpikōiaki nā ea yoia keskara ē aki. Akka yorafāfe ea mekafakī chakafakani. Akka fetsafāferi ea yoisharakani. Nāskanōki āa ea mekafanōfo. Ē āto yonomatimaki. Akka ē Niospa yonomatiki. Akka Nios fistichi tāpia ē yonoxosharakōiaito. Yorafāfekai tāpiafoma. Ērikai tāpiama. <sup>4</sup>Ēfe shinā mēraxō ē shināi iskafakī: “Ea Niospa yoiai keskara ē aki,” ixō ē anori shināfiaino nōko Ifo fistichi ea tāpikōia a ea yoia keskara ē ayamakī ē akima. <sup>5</sup>Cristo anā oyoamano iskafakī yoiyamakāfe: “Nafāfekai Nios yonosharaxokanima,” ixō anori yoiyamakāfe. Akka yora fētsa shināi keskara tsōa tāpiama. Shinākapo. Nōko Ifo anā oaitīa keyokōichi noko ōiaifono nōko shinā mēraxō nō shināmis keskara nōko Ifāfe ato ōimaxii. Anākai nō afaa pishta nō fomāxiima, Niospamāi

keyokōi tāpikōikē. Nā nō afara shara nō one axomis tsōa ōiyamaino, askatari nā nō afara chakafamis nāfo keyokōi Niospa noko kāimaxoxii. Askatari nō afara shara faino Niospa noko yoikī iskafaxii: “Aicho. Ē mato yoia keskara mā amis. Mā sharakōi,” ixō noko yoixii.

<sup>6</sup>Efe yora mīstichi, nānori ē mato yoi mā isharanō. Yōra kirika keneni keskara a Niospa yoia nā fisti ē aki. Nā Apolosri Epa Niospa yoia keskara fisti aki. Nō askafaito mā noko ōixō nō akai keskara māri akāfe. Nāskakē iskayamakāfe: “Nā noko yoimisto āfe meka sharafinakōia, fetsafo keskarama. Akka nō fetsafo nikapaima,” ixō anori shināyamakāfe.

<sup>7</sup>Akka Niospa keyokōi noko onifani. Nō Nios fistiōxō afara fetsa nō ato sharafaxonō. Nāskaxō, “Nā ē akai keskarakai tsōa atiroma,” ixō shināyamakāfe. Nāskax kakapaimis iyamakāfe.

<sup>8</sup>Mā shinākī iskafamis: “Nō Niospa meka tāpikōia. Nō fetsafo finōkōia. Nāskaxō nō anā tsoa fichipaima noko tāpimanō. Nōfi Cristo fe xanīfo keskarakai. Nō yorafāfe āto ifo keskarakī,” ixō mā shināi. Nāskapainōra mā xanīfokōifo iki. Mā xanīfokōifo ikaino nōri mato fe xanīfo ikerana. Akka nō xanīfoma. Noko tsōa ifofaima. <sup>9</sup>Ē afara fetsa mato yoipai, nikakapo. Karaxa mēra ikiafo ato retematirofo. Yora ichapafāfe ōiaifono ato retematirofo. Nāskarifiakī nōri ato keskara. Noko Jesús nīchini nō aōnoa meka shara nō ato yoinō. Nō Jesúsnoa yoiax nō Jesúsnoax omiskōiaino keyokōi yorafāfe noko ōikani. Niospa āfe ājirifāferi noko ōikani. Nō yora mitsisipama noko ōikani, nōkairoko xanīfofo keskarakē. Nō āto nāmā rakakōia noko ōikani.

<sup>10</sup>Nāskakē ē Jesucristo Ifofamis. Akka mā ea yoimis: “Pablo afaa tāpiamara,”

mā ea famis. Askatari, “Nō Jesús Ifofakī nō tāpisharakōia,” mā imis. Askafixō mā tāpisharakōiama. Nāskaxori mā ea yoimis, “Na Pablo afaa afeska fatiroma. Akka nō afarafo nō atiro,” mā imis.

Askafixō mā askafatiroma. Mā shinākī sharakōi mā meei. Akka ea mā ōia ē afaamakōi mā ea ōimis. <sup>11</sup>Akka iskaratīari nōfi fonāiyanā nōamaikīyanā rapati shara safeyamata nō imis.

Askatari noko koshamisfo. Akka pexemais ixō Niospa meka fisti nō ato yoiofōsafamis. Nāskax nō omiskōi.

<sup>12</sup>Nāskaxō nō kerexkai yonotiro a nō piai fixiki. Nāskatari yorafāfe noko mekafakī chakafaifono ato kopitamaroko nō tenemis. “Jesús mato shara faxopainō,” ixō nō yoimis. Noko omiskōimafiaifono nō tenemis.

<sup>13</sup>Askatari noko īchaifāfe ato kopitamaroko Niospa meka shara nō ato yoimis. Nāskakē iskaratīa noko chakafakani, “Māfi nā afamafo keskarakī, nā afara chaka potafo keskara,” ixō nokoōnoa yoimisfo.

<sup>14</sup>Nāskakē ē mato nānori yoikī kirika kenexō ē mato rāfimapaima. Askatamaroko ē mato shināmasharapai. Akka māfi ēfe fakekōifo keskarafoki. Ē mato noikōi. Nāskakē ē mato yoisharapai anā mā anorima shināyamanō. <sup>15</sup>Yora ichapato mato Cristoōnoa tāpimakani. Akka ē taefakī mato Cristoōnoa tāpimayoni. Nāskakē mā Cristo chanīmara fani. Eōnoax mā Niospa fakekōifo. Nāskatari ē mato epa keskarakōi. Fetsafāfe Cristoōnoa mato tāpimafiaifono afokai mato epa keskarama. Akka ē fisti mato epa keskarakōi. <sup>16</sup>Nāskakē nā ē ikai keskakāfe. Ē Nios Ifofasharai keskafakī māri askafakāfe. <sup>17</sup>Nāskakē ē Timoteo matoki nīchikai. Ē Timoteo Cristo chanīmara famaki taefani. Nāskax ēfe fake keskarakī. Ē aō noikōi. Nōko Ifo

Jesús yoiái keskarakōi nikakōi. Ē Jesucristo Ifofai keskara Timoteo mato shināmaxii mā shināmakinōma. Nā chanīmara faafo pexe rasi tii anoafo ē ato tāpimani keskara Timoteori mato tāpimaxii.

<sup>18</sup>Mē tāpia mā ranārīto shinākī iskafai: “Pablo Timoteo nokoki nīchi nokoki mesekī. Āakai nokoki opaima. Akka nō keyokōi tāpikōia. Nō Pablo yopaima,” ixō mā shināi. Askai mā kakapaimis. <sup>19</sup>Anori mā shināfiaino ē samamakōi ē mato ari kaikai. Niospa ea yoiaino ē samamakōi mato ari kai. Mē mato ano nokoōxō ē tāpixii nā kakapaimisfāfe Niospa Yōshi Sharaōxō yoikanimākai, āakōi yoimismōmākī. <sup>20</sup>Nios nōko Ifono nō meka fisti yoitamaroko āfe shinā sharaōnoax nō isharatiro. <sup>21</sup>Nāskakē nā ē matoki nokoaitīa āfe shinā sharaōnoax ē matoki nokoxii. Mē nokoxō ē tāpixii afeskax mā ikamākī. Mā chaka xateyamakē Niosxō ē mato tāpimaxii omiskōimākī. Akka māto chaka mā xatekē ē mato noikōikī fenāmāshta ē mato yoisharaxii. Nāskakē ē matoki nokoxō ē mato omiskōimayamano fenāmāshta oi tsii faxō ē mato yoixii ea yoikāfe fato mā fichipaimākai.

**Jesús chanīmara fafiakaxō afara chakafakani**

(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

**5** <sup>1</sup>Mē nika mato mēraxō feronāfake fistichi afara chakafaito. Akka, ėafeskakī mā yoimamē anā afaa chakafayamanō? Nā feronāfake āpa āfi fe oxakī chakafai. Askara chakakōi. Nā Nios chanīmara faafoma tsoa askamisma. <sup>2</sup>Ooa. Nā feronāfake mato mēraxō afara chakafai aōnoa rāfipaikanima, “Nō sharakōifora,” ixō mā yoimis kakapaiyanā. Akka, ėafeskakī nā feronāfakeōnoa mā shināchakaimamē? Akka nāskaxō āfe

chaka xateyamax anā mato fe ichanāito potakāfe anā mato fe ichanāyamanō. <sup>3-5</sup>Ē mato fe iyamafiaxō ē mato shinākōi. Ē ano mato fe iyamafiaxō nā feronāfake afeskaimākai mē tāpikōia. Ē mato anoxō yoikī iskafakerana: “Mā Jesucristo shināyanā ichanāino Niospa āfe Yōshi Sharaōxō nā feronāfake āpa āfi fe imiskē mato makinoa potakāfe Satanás ifoafafo mēra inō. Nāskakē Satanás nā feronāfake omiskōimanō. Nāskaxō Satanás nā apaiyai keskara faxii nā feronāfake. Nāskafaino omiskōixii. Satanás omiskōimanaino āfe chaka xatepaixii Jesús anā Ifopapikī anā omiskōiyamaxiki. Mā āfe chaka xateano nōko Ifo Jesucristo anā oaitīa nā feronāfake ifixii afe ipaxanō anā omiskōinōma,” ixō ē mato yoikerana ē mato fe ixō.

<sup>6</sup>Ooa, mā iskamis: “Nō sharakōi,” ixō mā shināfikī mākai nā feronāfake mato mēranoa mā potapaima afara chakafafaito. ėMā tāpīamamē, yora fistichi mato mēra ixō afara chakafaito mā xatemayamax aōnoax keyokōi mā chaka itiro? <sup>7</sup>Ē mato afara fetsa yoipai. Nikakapo. Kēromā pāa fakī levadura aya osiano keyokōi faraxitiro. Pishta aya osiano keyokōi faraxitiro. Nāskarifiakī fētsa mato mēraxō afara chakafaito mā xatemayamax aōnoax keyokōi mā chaka itiro. Nāskakē nā yora fistichi afara chakafaito potakāfe mato mēraxō anā afara chakafayamanō, mā fena keskara ixikakī. Akka Niospa Fake, Jesucristo, noko nāxoni nōko chaka noko soaxoxiki. Nāskakē mā afaa chakafamisma keskara. <sup>8</sup>Nāskaxō a nō chakafapaoni anā nō shināpaima. Fetsafo fekaxtefayamata ato pārāyamata meka chanīmakōi fisti nō ato yoitiro.

<sup>9</sup>Ē mato kirika kenexoyoni iskafakī: “Feronāfakefo āto āfima fe imisfo. Askatari kērofori āto fenema fe imisfo.

Askarafo yorafo fe rafeyamakāfe.”

<sup>10</sup>Akka a Jesús Ifofafoōnoama ē mato kenexoyonima. Nā Jesús Ifofaifoōnoa ē mato kenexoni. Akka faki pishtakai iyamafoma a Jesús Ifofaifoma. Nāskakē nō ato fe imis. Fakira kaxō nō ōimis nāriri ikafo a Jesús Ifofaafoma. Nō ato fe ifiaxō afāfe akaifo keskarakai nō amisma. Afāfe āto ifo Satanás. Nāskaxō āto chaka xateafoma. Chaka fetsa fetsatapafo amisfo. Nāskaxō āto āfimafo chotamisfo. Kērofori nāskarīfiamisfo āto fenema fe chotanākani. Afama mīshti fipaikata āfenāfoma fipaimisfo. Nāskatari yometsokōifo imisfo. Nāskakata nioskōiyamafekē, “Na nōko niosra,” ikaxō afara kīfimisfo. Nāskafaifono nō ato feta afaa chakafamisma. Nāskafikē nō ato fe imis. Nō ato makinoax faki paxkatiroma.

<sup>11</sup>Akka mā efeta Nios Ifofaino ē mato kirika kenexoyoni. Nāskakē fatotora yoikī iskafatiro: “Ēri mato feta Jesucristo Ifofai,” ixō yoifixō āfe āfima chotamis. Kērofori askari amisfo āfe fenema fe chotanāmisfo. Askatari afama mīshti fichipaimisfo. Atonāma fipaimisfo. Nioskōiyamafekē afara kīfimisfo. Yora fetsafo chakafamisfo. Pāemisfo. Yometsomisfo. Askarafo fe rafeyamakāfe. “Nō Jesús Ifofaira,” ifiakaxō afara chakafamisfokī. Askarafo fe rafeyamakāfe.

<sup>12-13</sup>Nā Jesús Ifofaifāfema afara chakafaifāfe nō ato yoitiroma omiskōinōfo. Akka Nios fistichi ato yoitiro iskafakī: “Mā afara chakafamis. Nāskaxō māto chaka mā xateyamaito ē mato omiskōimaxii,” ixō Niospa ato yoitiro. Akka nō ato yoitiroma. Nāskakē Niospa noko yoia nā Nios Ifofaa fetsafāfe afara chakafaifono nō ato yoitiro āto chaka xatenōfo omiskōixikakima. Akka Niospa meka yōra kirikaki keneni iskafakī: “Nā

feronāfāke mato mēraxō afara chakafamis yoikāfe anā mato fe ichanāyamanō āfe chaka xateyamax,” ixō kirika keneni.

**A Nios Ifofamisfo rafeta fētsa chakafaino fētsa chakafayamafaiato, askara achixō a xanīfo Nios Ifofaama ano iyotiroma ato yoinō**

**6** <sup>1</sup>A mato feta Nios Ifofafo ato yōayamakāfe xanīfofo yoikī a xanīfofōfāfe Nios Ifofaafomaki. Askatamaroko nā Nios Ifofafo ano ato iyokāfe ato yōkanōfo mato chakafafomakī. <sup>2</sup>Akka, ĩmā tāpiamamē mā Nios Ifofaxō mā nōko Ifo nokoaino mā xanīfo keskara mā ixii? Nāskaxō mā ato yoixii fatofomākī shara imisfo. Askatari mā yoixii fatofomākī chaka imisfo Niospa ato omiskōimanō. Nāskakē iskaratīari fētsa pishta chakafaano mā ranā yoinōnāsharakāfe xanīfokoki chanikakīma. <sup>3</sup>Askatari mā Nios feta yoixii āfe ājirifo fatofāfe sharafafomākī, askatari fatofāferi chakafafomākī Niospa ato omiskōimanō, a chakafamisfo. Nāskakē iskaratīa mā mā ato ōi fatofomākī chakafo fatoforimākī sharafo. Nāskakē mā ranā mā yoinōnāsharakāfe xanīfokoki chanikakīma a xanīfōfāfe Nios Ifofaafomaki. <sup>4</sup>A mato feta shara shināifo mā ato ifitiro mato yoisharanōfo, mā fochishpanā faatanāino. Akka a Jesús Ifofaafoma mā ato ifitiro. <sup>5</sup>Afaa tāpiafoma mā ato ifiax mā rāfitiro. Akka, ĩa shara shināifo mato fe ikafomamamē? Ēje, nāno ikafo a shara shināifo. Nāskakē ato ifikāfe mato yoisharanōfo mā fochishpanā faatanāino. <sup>6</sup>Akka mā fochishpanā faatanāx, mā raenā faatanāsharamisma. Askakimaroko mā ato yōaxō nā Nios Ifofaafoma ano mā ato iyomis xanīfofōfāfe ato yōkanōfo.

<sup>7</sup>Mā ranā mā fochispanā faatanāx nā Nios Ifofaafomaki mā atoki chanimis. Akka askarakai sharama. Nāskakē Jesús Ifofaa fētsa mato chakafaito kopitamaro ko a Jesús Ifofaafomaki mā chanitiro ma. Nāskax mā shara itiro. Askatari a Jesús Ifofaa fētsa matoki yometsoano nā Jesús Ifofaafomaki mā chanitiro ma āa matoki yometsonōfo. Nāskax mā shara itiro. <sup>8</sup>Akka mā ranā mā yometso faatanāmis chaka faatanāyanā. Askatari mato fe yorafori mā ato chakafamis.

<sup>9</sup>¿Mā tāpiamamē a yora afara chakafamis Nios xanīfo ano katiroma? Nāskakē māri mā pārameyamakāfe. Mā afara chakafaax Nios xanīfo ano mā katiromaki. Akka nā āto āfima chotamisfo Nios xanīfo ano fotirofoma. Askatari kērofori āto fenema chotamamisfo Nios xanīfo ano fotirofoma. Nāskatari nioskōiyamafekē afara fetsa fichipaikī, “Na nōko niosra,” ixō fichipaimisfo. Afokai Nios xanīfo ano fotirofoma. Askatari feronāfakefo aa ranā chotanāpaimisfo. Kērofori nāskari amisfo aa ranā chotanāpaikani. Afokai Nios xanīfo ano fotirofoma. <sup>10</sup>Askatari yometsomisfo, atonāma fipaimisfo, pāemisfo, īchamitsamisfo, nikayospamisfo, afara fētsa fīatiāxō ato pāraxō afara fetsa fīamisfo. Nāskarafokai Nios xanīfo ano fotirofoma. <sup>11</sup>Mā askapaonixakī iskaratīa mā mā Niospa afe yorafo. Niospa āfe Yōshi Sharaōxō māto chaka mato soaxona nōko Ifo Jesucristo mā Ifofaito. Māto chaka mato soaxoyanā āfe ōiti keskara shara mato imai. Askafaxō afaa chakafamisfoma keskara mato ōi.

#### **Nō Cristo fe rafexō nō chakafatiroma**

<sup>12</sup>Akka mā yoiraka iskafakī: “Cristo ēfe Ifo. Nāskakē a Niospa yoiyamano nā

ē apaiyai keskara ē ātiro, afaa chakama,” ixō mā yoiraka. Ēje, nānorikōi. Askatamaroko afara shara fetsa fekē ē aki ē ifofatiro ra ixō ē apaima. <sup>13</sup>Askatari mā yoiraka iskafakī: “Niospa nōko xāki noko onifaxoni a nō pi ai nō pinō. Nāskaxori a nō pi ai noko onifaxoni,” ixō mā yoimis. Akka chipo Niospa a nō pi ai yafi nōko xāki yamafaxoxii nāatomāi a nō pi ai noko onifaxonixakī. Chanīmakōi Niospa noko onifani nō afe rafepakexanō. Niospakai nōko āfima fe nō inō noko onifanima. Kērofori āto fenema fe inō ato onifanima. Askatamaroko Niospa nōko yora noko onifaxoni nō nōko Ifo fe nō rafepakexanō, Jesús āfe ina nō inō, nāskata Jesús nōko Ifo inō. <sup>14</sup>Nōko Ifo Jesús mā nafianikē Epa Niospa āfe shinā sharayaxō otofani. Nāskarifiakī āfe shinā sharayaxō nokori otofaxii.

<sup>15</sup>¿Mā tāpiamamē nō Cristo Ifofaax nō āfe yorakōi? Nāskaxō nō nōko āfima chotatiroma nōmāi Jesús afe yorakōixō. <sup>16</sup>Niospa meka yoikī yōra kirika kenekī iskafani: “Feronāfake kēro fe ikaino nā rafe yora fisti keskarakōi itirofo,” ixō keneni. ¿Mā tāpiamamē, nā māto āfima fe mā ikī yora fisti keskara mā itiro? Nāskakē māto āfima fe iyamakāfe mā chakanatiroki. Askatari kērori fene fetsa fe itiro ma. <sup>17</sup>Nāskax nō nōko Ifo Jesús fe rafeax nā yora fisti keskara nō ixii. Niospa āfe Yōshi Shara nokoya rafemaxii. Nāskax nōko fero mēsho nā fisti keskara ixii Niospa Yōshi Shara fe rafeax.

<sup>18</sup>Nāskakē māto āfima fe ipaiyamakāfe. Askatari kērofori māto fenema fe ipaiyamakāfe. Askara shināyamakāfe. Askapaikakīma ato makinoax ichotakāfe māto āfima fe ixikakīma. Mā chakanatiroki. Askatari kērofori ichotakāfe māto fenema fe ipai kakīma mā chakanatiroki. Akka māto

ãfima mã chotakĩ mãto yora mã chakanafatiro. Askatari afara chaka fetsa akĩ mãto yora mã chakanafatiroma, afara chaka afiafikĩ mã chakanatiroma. <sup>19</sup>¿Mã tãpiamamẽ Niospa Yõshi Shara nofe ika? Nõko yora ãfe pexe keskarakõ. Nãskakẽ Niospa Yõshi Shara nõmẽra ika nãmã nõko Ifofaax. Nãskax mãkõ mã ifofametiroma. Akka Nios mãto Ifo. <sup>20</sup>Jesucristo mato nãxoni mãto Ifo ixikĩ. Nãskax mã ãfe inakõifo. Nãskatari Nios mãto Ifokõ. Nãskax mãto yora Niosnã. Nãskakẽ Niosnã ixosharakãfe Niospa mato imapaiyai keskara. Mã askafaito õikakĩ fetsafãfe, “Nios sharara,” fatirofo.

#### Afeskax feronãfake ãfi fe isharatirofomẽ

**7** <sup>1-2</sup>Mã ea kirika kenexõ femakĩ mã ea yõkai. Nãskakẽ mã mã ea yõkai keskara ã mato yoisharapai mã tãpinõ. Feronãfãke kãromaisax shara itiro. Askafiax ãfiyapai ãfiyatiro chakafaxikĩma. Nãskax feronãfakefo ãfiyatirofo. Xotofakefori feneyatirofo. Nãskara shara. <sup>3-4</sup>Feronãfake mã ãfiyax ãfe yora anã ãfenã fistima. ãfe ãfinãri itiro. Nãskarifiã kãro mã feneyax anã ãfe yora ãfenã fistima. ãfe fenẽnãri itiro. Nãskakẽ ãfinĩ ãfe fene afe ipaiyaito fene ranĩtiroma. Nãskatari fenẽri ãfe ãfi afe ipaiyaito ranĩtiroma. <sup>5</sup>Nãskakẽ ranĩnõnãyamakãfe. Akka nãskaxõ mã shinãtiro iskafakĩ: “Nõ Epa Nios kifiyonõ, nõ paxkanõnãx oxa ranãyoxikĩ. Chipõ anã nõ kemãnãxikĩ,” ixõ mã yoitiro. Nãskafiax chai samarakayamakãfe. Mã samarakaino Satanãs mato chakafamatiro mã kãro fetsa fe ipaitirokĩ. Nãskarifiã kãrori feronãfake fetsa fe ipaitiro. Afe ipaikĩ chakafatiro.

<sup>6</sup>Ë mato, “Fianãkãfe,” ixõ ã mato yoima. Akka mã fianãpai mã fianãtiro. <sup>7</sup>Askata ã shinãkĩ iskafai: “Feronãfakefo

ea keskara kãromais ikanax shara itirofo. Niosnoax ã ãfiyamax ã isharai. Ë shinãchakaima. Ë inimakõ. Akka Niospa ea kãromais ima keskarakai ato askafaima. Fetsafo Niosnoax ãfiyãfo. Fetsafori kãromaiskanax mã ã ikai keskariã inimatirofo.”

<sup>8</sup>Akka iskaratĩã mã kãromaisfo yafi fenemaisfo ã ato yoinõ. Feronãfakefo ea keskara kãromais itirofo. Askatari kãrofori fenemais itirofo. Askara shara. Askatari ãto fene ato makinoax namis, afo anã feneyatirofoma. Ea keskara shara itirofo. <sup>9</sup>Akka feronãfake ares ixõ teneyamai kãro fe ipaikĩ fatora kãro fe oxatiro. Askara sharama. Askatamaroko ãfiyatiro tanaima shara ixikĩ, anã kãro fetsafo fe ipaixikĩma.

#### Feronãfãke ãfe ãfi potatiroma, nãskarari kãromãri ãfe fene potatiroma

<sup>10-11</sup>Askata iskaratĩã feronãfake ãfiã ã yoipai, xotofãke feneyari ã yoisharapai. Ëã ã mato yoima. Nõko Ifoõxõ ã mato yoi iskafakĩ, kãromã fene enetiroma. Mã fene eneãx fetsa fe fianãtiroma. Ares itiro. Akka askayamai anã feneki kematiro. Askara shara itiro. Askatari feronãfãke ãfi enetiroma.

<sup>12</sup>Nãskakẽ iskaratĩã keyokõ ã mato yoisharapai. Na meka ã mato yoiã Niospa ea yoiyamafekẽ ã mãmestekõ shinãkĩ ã mato yoi. Feronãfãke Jesús Ifofaino ãfe ãfinĩ Jesús Ifofaxoma fene noikĩ fene enepaiyamaino fenẽ ãfe ãfi potatiroma. <sup>13</sup>Askatari ãfe ãfinĩ Jesús Ifofaino fenẽ Jesús Ifofaxoma ãfe ãfi enepaiyamaino ãfinĩ fene enetiroma. <sup>14</sup>Feronãfãke Nios chanĩmara faimano ãfe ãfinĩ Nios chanĩmara faino ãfe ãfiõxõ Niospa mã feronãfake shara faxotiro. Nãskaxõ ãfe ãfinĩ Jesús Ifofaito õikĩ ãfiõxõ fenẽ Jesús Ifofatiro. Nãskatari kãromã Jesús Ifofayamaino fenẽ Jesús Ifofaino feneoxõ Niospa mã

këro shara faxotiro. Akka feronāfake fe āfi enenāifono āto fakefo shara itirofoma. Akka enenāyamaifono Niospa āto fakefo shara ōitiro. <sup>15</sup>Akka feronāfake Jesús Ifofayamakē āfinī Jesús Ifofaito fenē enepaikōikī enetiro. Nāskax kapaiyaito nētefayamafe. Katanō. Mā nētefaino fekaxtetiroki. Askatari këromā Jesús Ifofayamakē fenē Ifofaito këromā enepaikōikī enetiro. Kapaiyaitori nētefayamafe. Katanō. Mā nētefaino fekaxtetiroki. Niospa noko katonī nōko shinā mēraxō afanā noko fekaxtefanōma nōko ōiti tanaimakōi shara inō. <sup>16</sup>Këromā Jesús Ifofaxō āfe feneri Jesúsnoa tāpimatiro āfinī fene yoiaiino fenē Ifofai rakikīa nō tāpitiroma. Feronāfākeri Jesús Ifofaxō āfe āfiri Jesúsnoa tāpimaino Ifofai rakikīa, nō tāpitiroma.

<sup>17</sup>Nā nōko Ifo Jesús mato ima keskara nāskara ikāfe. Akka Niospa mato ifini nā Jesús mato ima keskara mā inō. Askatari nā Nios Ifofafo tii Nios kifiti pexefā anoafoya nā maitio anoafori nānorikōi ē ato yoimis. <sup>18</sup>Iskafakī ē ato yoimis. Judeofo Niospa ato yoini keskarakōi āto fake feronāfakefo foshki repa xatepaonifo. Akka mato foshki repa xatenifono Jesús Ifofaxō shinākī mā iskafatiroma: “Iskaratīa ē Jesús Ifofai. Nā fistichi ēfe chaka ea soaxonano ē afe ipaxanō. Ooa, ōafeskakī ea foshki repa xatenifomē, ē askayamapaiifaino? Aatokai ēfe chaka ea soaxotiroma. Nāskakē ē foshki repa xateama keskaxō ē ato fomāi,” ixō shināyamakāfe. Akka māto foshki repa mā mato xatenifono shināchakayamakāfe. Askatari mā Jesús Ifofaxō iskakī shināyamakāfe: “Judeofo āto xinifāfe ato yoini keskara ē ipai. Ē foshki repa xatepai nā Moisés yoini keskara ē ixikī,” ixō anori shināyamakāfe. Nō foshki repa

xatetiroma Niospa noko ifinō. <sup>19</sup>Akka nō foshki repa xatemisma askatari nō foshki repa xatemis nāskara shara. Akka nō askanokai, “Mā chakafaa,” noko Niospa faima. Askatari nō askamanori, “Mā chakafaa,” noko Niospa faima. Nā judeofo imis keskarakai nō itiroma noko Niospa ifinō. Askatamaroko Niospa noko yoini keskara nā fisti nō atiro. <sup>20</sup>Akka nā Niospa mato ifini keskarakōi ikāfe. <sup>21</sup>Mā fētsa yonomati ikatsaxakī shināchakayamakāfe. Nāskarakōi ikāfe. Akka māto ifāfe mato nīchipaiyaino, “Fotakāfe anā yonoxoxikakīma,” mato faino mā katiro. <sup>22</sup>Akka nōko Ifo Jesús mato ifini. Mato ifiyoamano ranāri mā āto yonomati iyopaoni. Iskaratīari mā āto yonomati mā ato yonoxomis. Mā askafixō mā Jesús Ifofaano, Jesús māto chaka mato soaxonano, āfe yonomatikōifo mā iki. Nāskaxō tsōa mato iskafatiroma: “Mākai Jesús afe yorafoma,” tsōa mato fatiroma. Akka ranāritokai mā tsōa yonoxomisma. Askafiax māri Jesús Ifofaax māri āfe yonomatikōifo. <sup>23</sup>Epa Niospa āfe Fake Jesucristo noko nīchixonī noko nāxoyonō nāskax nōko Ifo inō. Nāskax mā afe yorakōifo. Nā fisti māto Ifokōi. Nā fistichi mēstekōi mato shināmasharatiro. Askaxō fetsafo ifofayamakāfe mato shināmasharatirofomaki. <sup>24</sup>Efe yora mīstichi, Niospa mato ifiano nā mā ipaoni keskara ikāfe Epa Nios mato fe ikaino.

**Feronāfake āfimaifoya kërofo  
fenemaisfoōnoa Pablo yoini**

<sup>25</sup>Akka iskaratīa afara fetsa anā ē mato yoipai mā ea yōkaita. Feronāfakefo āfimaifoya kërofo fenemaisfoōnoa ē mato yoi. Ē mato yoiai keskara nōko Ifāfe ea yoiyamafixō ea noikī ea nīchini ē āfe ina inō.



Nāskakē ē mato yoiai keskara mā chanīmara fatiro. <sup>26</sup>Iskaratīa afara mesekōikī noko omiskōimani. Nāskakē mā āfimaish ika shara. Nios Ifofaafāfema noko omiskōimapaikani nō Jesús Ifofakē. <sup>27</sup>Akka āfiyakaxō mātō āfi eneyamakāfe. Askatari āfimaishō kēro fenayamakāfe. <sup>28</sup>Akka mā kēroyaxō mā chakafatiroma. Kērofori feneyakatsaxakīma mā feneyaxō mā chakafatiroma. Askata mā feneyax askatari feronāfake mā āfiyax mato omiskōimanaifono mā omiskōitiro. Nāskaxō mato omiskōimatirofo mā Jesús chanīmara faino. Nāskakē ē mato yoisharapai mā omiskōiyamanō.

<sup>29</sup>Askatari ē mato iskafakī yoipai, efe yora mīstichi. Nōko Ifo Jesús mā chaima oi kiki. Nōko Ifo nō yonoxokī nō chai faima. Nāskakē nō nōko Ifo yonoxosharakōipai. A āfimaishāfe nōko Ifo yonoxosharakōitirofo kēro shinākima. Askatari nā āfiyatori nōko Ifo yonoxosharatiro nā āfimaishāfe yonoxonaifo keskafakī. <sup>30</sup>Askatari nā shināchakaifāfe nōko Ifo yonosharaxotirofo nā shināchakaifāfema yonoxonaifo keskafakī. Nāskatari nā inimaifāfema nōko Ifo yonoxosharatirofo nā inimaifāfe yonoxonaifo keskafakī. Askatari nā afara fiaifāfe shinātirofo iskafakī: “Na nōkonāma, akka na nōko Ifonā,” ixō shinātirofo. Akka nōko Ifo shinākōikī nō yonotiro. <sup>31</sup>Nōko Ifo Jesús mā chaima oi kiki. Nāskakē nōko mai anoxō nō yonosharafāfainō nā nō yopai fixiki. Nāskafixō afama mīstifos shinākima nōko Ifokōiroko nō shinākōinō. Keyokōi mai anoafō keyoxikani. Nāskakē Jesús nō shinākī finakōikī afama mīsthi fipaikī nō shinātirofo.

<sup>32-35</sup>Ē mato anori yoi mātō shinā mēraxō afarānā mato fekaxtefanōma. Ē

mato, “Āfiyayamakāfe,” faima. Askatari xotofakefori, “Feneyayamakāfe,” ē ato faima. Ē mato mēstekōi imapai nōko Ifo fisti mā shinākī finakōinō, mā afara fetsa shinānōma. Askaxō ē mato yoia keskara feronāfake āfimaisto āfe Ifo inimamapai. Akka feronāfāke āfiyaxō āfiri inimamapai. Āfinī afara yopaito fenē shināchakakī āfi fixotiro. Nāskakī āfe Ifo fistikai shinātirofo. Nāskaxō āfe Ifo inimamapaikī āfiri inimamapai. Askatari xotofake fenemaisto āfe Ifo Jesús fisti yonoxosharapai. Afara fetsakai shināima āfe Ifo fisti shināi. Niospa amapaiyai keskara fisti aki. Akka xotofake feneyaxō āfe feneri inimamapaikī afara fetsafori shinātiro āfe Ifo Jesús fisti shinākīma.

<sup>36</sup>Nāskakē meka fetsari ē mato yoi. Feronāfāke taefakī xotofake yoiyoxō fichisharapaikī chipo fitiro āfe āfi inō. Shinākī iskafatiro: “Mē afetiāma afe mekaitakī, mia fipa,” shināchakayamaxikī ixō fitiro, chaka shināyamaxikī. Nāskafakī afaa chakafaima. <sup>37</sup>Askatari feronāfake fetsa shinākī iskafatiro: “Ēfe Ifo ē yonoxosharapaiyai keskara ē āfiyaxō ē axotiroma. Nāskakē ē āfiyaima mē yoifixō,” ixō anori shinākī afaa chakafaima. Tsōa kerexkai, “Āfiyafe, mā mī yoiaiki,” fayamaino nā feronāfāke xotofake fe fianātirofo Nios yonoxosharaxii. <sup>38</sup>Akka feronāfake nā xotofake fe fianāsharatiro. Akka nā xotofake fe fianāima nōko Ifo yonoxosharatiro. Nāskarari shara itiro.

<sup>39</sup>Askata meka fetsari ē mato yoi. Āfe fene naamanokai kēromā fene enetiroma fetsa fe fianāxiki. Akka mā fene naano fetsa fe fichināpai afe fianātiro nā Nios Ifofaa fe. Askara shara. <sup>40</sup>Nāskatari ēa ē shinākī iskafai. Mā fene naano fetsa fe fianāmax nāskarari sharakōi itiro. Ē shināi Niospa Yōshi Sharapari nonorikōi mato yoipai.

**Nioskōima onifakaxō yorafāfe kīfipaonifo.****Nāskaxō nami ināpaonifo atoñoa****Pablo yoini**

**8** <sup>1</sup>Mā ea yōkaito ē mato yoisharatiro. Yora fetsafāfe afara onifakaxō, “Na nōko niosra,” ikaxō nami ināmisfo.

Askata anā nā nami fikaxō ato ināmisfo yorafāfe pinōfo. Akka yorafāfe āto niosnā nō nami pia, shara. Nō piamari, shara. Nāskaxō nō afaa chakafaima. Akka mā yoikī iskafamis: “Mā nō tāpia nō āto niosnā nami pia, shara. Akka nō piamari, shara,” māmāi shinākī Nioskōimara ixō. Akka mā fatora fetsafāfe shinākī iskafamis: “Ēfi tāpikōiaki. Nā ē shināi keskara ē mēstekōi shināi. Ē fetsafo keskarama. Ē apaiyai keskara ē atiro,” ixō mā yoimis. Askara yoi kakapaimis mā itiro. Askara shinākīkai nō fetsafo inimamatiroma. Askakimaroko nō yorafo noixō nō āto ōiti fepeaxosharakōitiro Jesús Ifofasharanōfo. Nāskakē nō ato inimamatiroma. <sup>2</sup>Askatari fatora fetsa shinākī iskafamis: “Ēfi afama mīshti tāpiai,” ixō anori yoifikī atiri afaa tāpiama. <sup>3</sup>Akka fatora fetsa Nios noiaino nāskarifikī Niospa aōnoa yoitiro iskafakī: “Nā ea noiai mē tāpikōia. Nāfi efe yoraki,” ixō yoitiro.

<sup>4</sup>Nāskaxō yorafāfe afara fetsa onifakaxō, “Na nōko niosra,” ikaxō nami ināifo. Nā nami nō pitiro. Nā shara. Nō chakafaima. Akka nō piamari, shara. Akka mā nō tāpia a afara fetsa yorafāfe onifafo akai afama. Nā onifafotokai afaa tāpiama. Akai ōitiyama. Āfe māporikai afaa shinātiroma. Akai Niosma. Akka Nioskōi fisti. <sup>5</sup>Jesús Ifofaafāfema yoikī iskafamisfo: “Nios ichapa. Nai mēranoafoya mai anoafoya nios ichapakōi,” ixō yoimisfo. Akka nā āto nios ichapafix Nioskōifoma. <sup>6</sup>Mā nō

tāpia Epa Niosfi fistiki. Fetsakāi anoma. Nāato keyokōi onifani. Nokori onifani nō āfe fakefo inō. Nāskatari nōko Ifo Jesucristori fisti. Anā ano fetsama. Nāskaxō Niospa āfe Fake feta keyokōi onifani. Aōnoax nō nitiro.

<sup>7</sup>Nā ē mato yoiyai keskara fisti rasichi Jesús chanimara faifāfe tāpiafoma. Shināmisfo iskafakakī: “A fetsafāfe afara onifafo, nā āto nioskōi nia,” ixō yoimisfo niyamafiakē. Akka āto xinifāfe nānori ato yoipaonifo. Nāskakē shinākani iskakakī: “Nā āto niosnā nō nami pixō nō Nioskōi chakafatiro,” ixō shinātirofo. Akka mā pikaxō āto shinā mēraxō shināchakatirofo: “Mā nō chakafara,” ikaxō. <sup>8</sup>Anori shināfaifonokai a nō afara piatokai Nios yafi noko rafemasharatiroma. Nios makinoa noko potatiroma. Afara onifakaxō, “Na nōko niosra,” ikaxō nami ināfo nā nami nō piamanokai noko shara imatiroma. Askatari noko chakafatiroma. Nāskatari mā nō pianori noko chakafatiroma. Nāskatari noko shara imatiroma.

<sup>9-12</sup>Nāskakē mato feta Nios Ifofaafo afaa chakafamayamakāfe. Mā shināi iskafakī: “Nō keyokōi pitiro. Afara onifakaxō, ‘Na nōko niosra,’ ikaxō nami ināfo. Nā nami nō pitiro nā onifafokairoko Nioskōikē. Akka mā nō na nami pixokai nō āto nios chanimara faima. Akka mā nō tāpia Nioskōima. Akka pixō Nioskōi nō chakafaima. Jesúsri nō kachikirifaima,” ixō mā shināi. Mā anori shināfiaino Jesús Ifofaa fetsafāfe anori tāpiafoma. Tāpiamaifono nā nioskōimato kīfiti pexefā anoxō mā piyai fisti mā pipai mā kai āto nios ifofapaima, nāskakī mato ōikakī akairi apaikani. Akka mā mā tāpia yorafāfe āto niosnā nō nami pia shara, chakama. Akka fetsafāferi Nios Ifofafiakaxō yoimisfo iskafakakī: “Āto niosnā nō

nami pia sharama, nõ chakafatiro,” ixõ yoisifso. Nãskaxõ mã nami piaito fetsafãfe mato õikakĩ akairi afãfe nami pitirofo. Nãskaxõ mã nami pikaxõ chipo shinãtirofo iskafakakĩ: “Ooa, mẽ nami pixõ ãfe Ifo Jesús ã chakafaa ãmãĩ ato niosnã nami pixõ. Nã nami pikĩ ã ato nios sharafai. ã ato nios ifofai õitsai. Ooa, ã chakafaa,” ixõ shinãtiro. Askaxõ ãfe shinã mẽraxõ shinãchakakõitiro mã nami piaito õikakĩ akairi pikaxõ. Nãskakẽ mã chakafamatiro. Askafakĩ Cristori mã chakafai. Mã mã tãpia afara onifakaxõ, “Na nõko niosra,” ikaxõ nami inãifo nã pixokai mã chakafaima nã onifafokairoko Nioskõikẽ. Akka fetsafãfekai tãpiafoma. Afãfe shinãkani: “Nã nami pixõ nõ chakafatiroki,” ixõ shinãmisfo. Akka mã piaito õikakĩ akairi pikaxõ shinãchakatirofo. Mã akai keskafakĩri shinãkani. Akka mã nã nami piyamainokai akairi pikeranafoma. Shinãchakakeranafoma. Nãskakẽ mato fe yorãfo noikõixõ mã nã nami pitirofoma ato chakafamaxikima. Akka atoõnoaxri Cristo naniki. <sup>13</sup>Nãskakẽ nõ nami pixõ Jesús Ifofaa fetsafo nõ ato chakafamatiro. Nãskakẽ ato niosnã nõ nami pitirofoma fetsafo chakafamayamaxikĩ. Nãskakẽ nõ fetsafo chakafamapaima. Nofeta Jesús Ifofaa fetsafo noikĩ nõ afaa chakafamapaima.

**Niospa Pablo nõchini ãfe meka ato yoinõ**

**9** <sup>1</sup>Nios fistifi ãfe Ifokĩ. Nã ea yonomapaiyai keskara ã atiro. Tsõakai ea yonomatiroma. Jesús ea nõchini ã aõnoa yorãfo yoinõ. Akka nõko Ifo Jesús mẽ õisharakõini. Aõnoa ã mato yoiãito mã chanĩmara fani. Nãskakẽ nõko Ifo Jesús ã yonoxonaõxõ Jesús mã Ifofai. <sup>2</sup>Fetsafãfe shinãkakĩ iskafamisfo: “Niospakai Pablo nõchiama Jesúsnoa noko tãpimanõ,” ixõ anori yoisifso. Fetsafo mekaino anori

shinãyamakãfe. ã mato yoiãito mã nõko Ifo Jesús chanĩmara fai. Nãskakẽ mã tãpitiro chanĩma Niospa ea nõchini ã mato Jesúsnoa yoinõ.

<sup>3</sup>A ea ãchakakĩ mekaifaifono iskafakĩ ã ato kematiro: <sup>4</sup>Fetsafãfe Jesúsnoa yoiãito nikakakĩ afaa kopi yõkaxoma kaxpa ato pimamisfo. Akka ã mato Jesúsnoa yoiãito nikakakĩ, ãeari afaa kopi yõkaxoma kaxpa eari pimatirofomamẽ? <sup>5</sup>ã akai keskafakĩ Pedrori Jesúsnoa yoiãifãsafamis. A Jesús nõchiafãfe fetsafãferi Jesúsnoa ato yoiãifãsafamisfo. Jesús ãfe extofãferi ato yoiãifãsafamisfo. Nãfo kãro Jesús Ifofaafo fe fianãkaxõ Jesúsnoa ato yoiãifãsafaiifono ato ãfifori ato fe fofãsamisfo. ãNãfãfe ato ãfifãfe Jesús Ifofaafo fe fianãfo keskari ãri nã kãro Jesús chanĩmara faa fe ã fianãtirofomamẽ eferi kafãsanõ? <sup>6</sup>ãAfeskakĩ ã Bernabẽ feta nõ mato Jesúsnoa yoiãifĩ nõ yoinõimẽ, a nõ yopai yafi a nõ piai fixikĩ? Akka fetsafãfe Jesúsnoa mato yoiãifakĩ yonokanima nõ akai keskafakĩ. Akka afara yopãifono mã ato inãmis. Akka a nõ yopai kaxpa nõ fimisma, yonoxõ nõ fimis. <sup>7</sup>Anã meka fetsari ã mato yoinõ. Sorarofãfe kaxpa yonokanima. Ato xanifãfe a piaifo ato inãkani. Askatari ato kori inãkani. Nãskarifakĩ yora tare fanamisto ãfe tare foaisharano ãfe yono pitiro. Askatari fakka kexemistori ãfe fakka chocho fãxõ ayatiro. Nãskarari a Jesúsnoa yoisifãfe a piaifo fitirofo pixikakĩ tsõa kopifaxoma.

<sup>8</sup>Nã ã mato yoiãi keskara yõra mekama. Akka Moisés nãnori kirika keneyoni Niospa meka yoiãĩ. <sup>9-10</sup>Moisés Niospa meka kenekĩ iskafani: “Nã fakka keskara nexakaxõ xiki peama peama amamisfo ãfe xaka potaxikakĩ. Nãskakẽ ifãfe renextirofoma xiki xaka pinõ ifomãĩ yonoxokĩ,” ixõ Moisés Niospa meka

yoikī kirika keneni. Akka fakkaōnoa Niospa yoinima. Yorafoōnoari yoini. Nā Jesús yonoxomisfoōnoa yoini. Nāskaxō afaa kopifaxoma fitirofo yopaifo Niosnoa ato yoikakī. Askatari fetsafāfe tare kexexō shinātirofo iskakakī: “Ē na tare kexeakī nāskakē ē tarepanoa afama mīshiti fipa,” ixō shinātirofo. Nāskarifikā a Niospa meka ato yoimisfāfe a piai fitirofo. <sup>11</sup>Nāskarifikā nokori kopikiri a nō yopai mā noko kaxpa inātiro afaa kopi yōkaxoma. <sup>12</sup>Fetsafāfe Jesúsnoa mato yoiaifono nikakī nā yopaifo mā ato ināmis.

Akka nō mato taefakī yoiyoni. Nāskakē mā noko afama mīshiti inātiro fetsafo finōmainifofā. Mā noko afama mīshiti ināfitirokē nō mato afaa yōkamisma. Nāskaxō nō tenemis. “Nō ato kori yōkaito anā noko nikapaitirofoma,” ixō nō shināmis. Nāskakē nō mato afaa yōkapaimisma. <sup>13</sup>¿Mā tāpiamamē? Nōko kaifo judeofo na Nios kīfiti pexefā mēra femisfo a piaifo. Nā piaifo Nios ināxikakī. Nāskakē a Nios kīfiti pexefā mēra yonomisfāfe a piai kaxpa pimisfo tsōa kopifaxoma. <sup>14</sup>Nāskarifikā nōko Ifāfe yoini iskakakī: “Fētsa ēfe meka shara fetsafo yoiaito nikakakī nā nikaifāfe a yopaifo ato inātirofo,” ixō nōko Ifāfe yoini. <sup>15</sup>Nānori nōko Ifāfe yoifinikē ē mato afaa pishta yōkamisma. Mato Niospa meka yoifikī ē mato kirika kene fomaima: “Ea kori inānōfora,” ixō. Nāskakē tsōa ea yoikī iskafatiroma: “Pablo ato kori fiapaikī ato Jesucristoōnoa yoimis,” ixokai tsōa eōnoa anori yoitiroma. “Akka Pablo ato kori fiamiski ato Jesucristoōnoa yoikī,” ea mā faito ē rāfipaitiro. Nāskaxō ē mato afaa pishta yōkamisma: “Pablo kori fia,” mā ea fanōma. <sup>16</sup>“Ē mato afaa yōkatama Jesúsnoa ē mato yoimis. Nāskakē ē sharafinakōiakī,” ixokai ē

yoitiroma kakapaiyanā. Akka Niospa ea katoxō ea nīchini ē Jesúsōnoa ē yoifafāinō. Akka ē Jesúsōnoa yoiyamaito Niospa ea omiskōimatiro. <sup>17</sup>Ē yoikī iskafamis: “Epa Niosi, mī Fakeōnoa ē yoipai,” ixō ē yoikē Epa Niospa ea afara inātiro. Akka ēa ē yoima. Niospa ea nīchini Jesúsnoa ē ato yoinō. Nāskakē nā ea yoini keskara ē ato yoimis. <sup>18</sup>Akka ē Niospa meka shara yoimiskē, ¿afaa ē Niospa ināimē? Ato Niospa meka yoixokai ē afaa ato yōkamisma. Askaxorikai ē ato yoimisma iskafakī: “Niospa mato yoikē Jesúsnoa ē mato yoifafainaito a ē yopai ea inānōfora,” ixokai ē ato yoimisma. Akka ē Niospa meka ato yoipai afaa yōkaxoma. Nāskax ē inimasharakōi Epa Niospa ea inimamaino.

<sup>19</sup>Ēkai tsōa yonomatima. Nāskafiax ēakōi ē māto yonomati keskarakōi. Nāskakē keyokōi yorafo ē axosharapai ato Jesús chanimara famaxikī. Nāskax ē yorafāfe āto yonomati keskaraki. Akka nā Nios Ifofaafoma ē ato fe rafemis āto feyafati shara keskara ixō ē ato yoiaito, Jesús Ifofanōfo ē Niospa meka yoiaito. <sup>20</sup>Ēfe kaifo judeofo fe ē ikax nā ikai fo keskari ēri ato keskara ipai. Ē ato keskara ikaito ea oikakī Jesús chanimara fatirofo. Nōko xini Moisés nōko kaifo yoipaoni keskarakai iskaratīa anā ē nikaima. Akka ē nikayamafikī a Moisés yoipaoni keskara nikamisfo fe ēri ato fe ixō Moisés yoini keskara ēri askai ato Jesús chanimara famaxikī. <sup>21</sup>Nāskakēri nā Moisés yoini keskara nikaifoma fe ē ato fe ixō nā Moisés yoini keskara ē akima ato Jesús chanimara famaxikī. Ē nāskafiamiskē Cristo ea yoini keskara ē amis. Ē nikasharaxō nā fisti ē kachikiri fatiroma. <sup>22</sup>Jesús chanimara faafāfe ranārīto Niospa meka tāpisharayokanima. Ē nā keskarāfo fe ikax ēri ē ato keskara ipai eari Jesús

tāpimasharanō. Nā ea tāpimana keskara ēri ato tāpimasharanō. Nāskatari fatora fetsafo fe ē ikax ē ato keskarari ē ipai. Eōxō Jesús chanimara fakanax afe isharapakexanōfo. <sup>23</sup>Nāskakē ē askafakī ē ato Jesucristoōnoa tāpimasharai nā chanimara faifono ēri ato fe inimai finakōitiro.

<sup>24-25</sup>Akka mā mā tāpia nā naetapafo xonōnōnāxikakī ichotirofo yora ichapafāfe ato ōiaifono. Akka nā koshi fistichi ato xonōtiro. Nāskakē akiki xanīfo inimakī afara shara fetsa inātiro. Nāskakē kerexkai ichotirofo fetsafo xonōpaikani. Akka ichoyokanaxma tae fenai ichoyofofāfofāitirofo feyafaxikakī xokenāxikakima. Nāskarīfakī nōko Ifo Jesús kerexkai yonosharaxokāfe afara chakafo fayamaxikakī. Akka Niospa mato yoiaito nikakī akāfe Jesús feyafaxō Ifofaxikakī mā akiki nokoaitīa mato afara shara inānō. Akka nā ichokī ato xonōa xanīfāfe afara shara inā keyotiro. Akka Niospa noko afara inā keyonakama. <sup>26</sup>Nāskakē ē Jesús fisti yonoxoni afaa fetsa shinātama. Akka ēa ē kaxpa mato yoimisma. Niospa ea shināmanaino ē mato yoimis. Naetapafo xonōnōnāpaikani mēstekōi ichotirofo. Nāskarari ē mēstekōi ika. Ēfe Ifāfe ea yoiai keskarakōi ē iki akiki nokosharaxiki. <sup>27</sup>Ēa ē apaiyai keskara ē akima. Ēfe Ifāfe ea amapaiyai keskara ē aki. Ē tenepaifikī ē tenetiroma Jesús Ifofasharaxikī. Ē xokenāfiakī ē tenetiroma Jesúsnoa yoikī. Jesús fistichi ea yonomatiro. Nāskakē ē fetsafori yoifafāini Jesús Ifofaxō yonosharaxonōfo. Nāskakē Niospa ea yoia keskara ē ayamax ē fenotiro, afianā ē Nios yonoxotiroma. Niospa anā ea yonomatiroma. Ē fenopaima. Nāskakē nā ēa ē apaiyai keskara ē akima. Ēfe Ifāfe ea amapaiyai keskara, nā fisti ē aki.

### Judeofāfe Nios chakafapaoni keskara iyamakāfe

**10** <sup>1</sup>Efe yora mishtichi, tāpikāfe. Nōko xinifo Egipto anoax fonifo. Akka Niospa nai kōi nāmā pishta ato fotomaxoni a ōiax nōko kaifo judeofo acho fonifo. Niospa nā nai kōiōxō ato iyopaiyai ari ato iyonī. Ato iyoikaino nā iamāfā āfe ane Ōshi ano nokonifo. Nānoxō nōko kaifo judeofo Niospa ato iamāfā nēxpakīa rafe ato paxkaxotani anori pokefainōfo. <sup>2</sup>Moisés ato rekē tanaxoni. Akka nōko kaifo judeofo Moisés acho fonifo. Nā Moisés chanimara fakanax afe rafepaonifo. Nāskakē nai kōi nāmā pishta kaino Moisés nāmā ato iyonī. Īamāfā pokeifokani mā iamāfā nakirafekōi shinātananō. Nāskakē pokefainifo iamāfā nēxpakīa. Mā āfe kaifo ato ififani Moisés kani. <sup>3</sup>Askatari Niospa nai mēraxō a piaifo ato potaxoni fikaxō pinōfo. <sup>4</sup>Nāskatari ano fakamano Moisés tokirinīfā āfe mēstetini ramāino faka sharakōi tsekeni keyokōichi ayanōfo. Cristoōnoax faka sharakōi tsekeni judeofāfe ayanōfo. Akka fakirira fofāfofāipaonifo Cristo ato fe kaino, tsōa Cristo ōinima. ato fe kakī ato axopaoni ato kexexō. <sup>5</sup>Askafafiaifono Epa Nioskai atoki inimanima āfe meka nikayamaifono. Nāskakanax tsōa istoma anoax fofāfofāikani nikayospakanax nai keyonifo. Nā tsōa istoma ano ato maifakī fetsanifo Niospa ato namakī keyoano.

<sup>6</sup>Akka afāfe afara chakafapaonifo. Nāskakē atoōnoa noko tāpimani afara chakafo fapaonifo keskara nōri ayamanō inifo keskai omiskōixikima. <sup>7</sup>Afāfe afara chakafapaonifo keskara ayamakāfe. Akka nāfāfe afara fetsa onifakaxō, “Nā nōko niosra,” fapaonifo. Nāskakaxō kifipaonifo. Kīfikaxō āfe ferotaifi piyanā

ayata ikaxō afara fetsafo chakafapaonifo. Pāeyanā monopaonifo. “Nōko nios nokoki inimaira,” ikanax askapaonifo. Nāskakē māri ato keskara iyamakāfe. <sup>8</sup>Nāskakanax āto āfima fe ipaonifo. Askatari kērofori āto fenemafo fe ipaonifo. Askaifāfe ōikī Niospa veintitrés mil yorafo ato namarisafatani nā pena fisti. <sup>9</sup>Māri ato keskara chaka iyamakāfe. Akka, “Nioskai nokoki fena ōitifishkiyotiroma. Nāskakē ē afara chakafafiaito ea Niospa omiskōimani,” ixō shināyimakāfe. Akka nōko xinifāfe chakafaiāfe ōikī anā teneyamakai kī Niospa ato omiskōimani. Nāskakē ato mēra rono paekōifo nīchini ato chachinōfo. Ato chachiano ranāri nanifo. Nāskakē noko tāpimai nōri Nios chakafaito nokori omiskōimatiro.

<sup>10</sup>Askatari mēxotaima mekaifāfe ōikī Niospa āfe ājirinī ranāri ato namani. Akka māri ato keskara iyamakāfe mato omiskōimayamanō.

<sup>11</sup>Nā nōko xinifāfe afara chakafapaonifoōnoa noko kenexonifo noko yoisharanō nōri ato keskara iyamanō omiskōixikima. Akka nōko Ifo Jesús oyoamano chaima nō itipinisharayoi mā nōko Ifo nokoaino anā nō keskara chaka nō ixikima.

<sup>12</sup>Akka fētsa shinākī iskafai: “Ēkai ato keskarama. Ē afaa chakafatiroma. Akka afara sharafo fisti ē amis,” ixō anori shinātiro. Nāskakē kexemesharakāfe ato keskara iyamaxikakī afara chakafai. Akka māri Jesús Ifofasharamax mā ato keskari mā itiro afara chakafai.

<sup>13</sup>Satanás mato afara chakafamapaikī mato fisti chakafamapaimisma. Keyokōi nā Nios Ifofaafari ato chakafamapaimis. Mato chakafamapaifiaino Niospa mato yoia keskara mato kexesharatiro mā afaa chakafanōma. Akka mato yoimis keskara mato axōi mā chanīmara faito. Nāskakē Niospa Satanás mato ichapama

fekaxtefatimafai mā chakafanōma. Mato Niospa amatiro mā tenenō mato fekaxtefafiaino. Māto ōiti mato kerexfaxotiro mā Satanás nikanōma. Askatari afara afe keskarakafāfe mato fekaxtefaino Niospa mato amatiro mā tenenō mā Nios kachikirifaxikima.

<sup>14</sup>Efe yora mīshtichi, fetsafāfe afara onifakaxō, “Na nōko niosra,” ikaxō chanīmara faifono ato makinoax paxkafaitakāfe. <sup>15</sup>Nāskakē shināsharakōikāfe nā ē mato yoiai keskara ōitsai ē mato pāairaka. Akka ea yoikāfe ē mato pāaimākai. <sup>16</sup>Mā mā tāpia Niospa meka nikai nō ano fisti ichanāmis. Nāskaxō nō fimi ene ayamis Jesús noko nāxoni shināyanā. Nā nō ayamis, “Fimi ene Jesús āfe imira,” ixō nō shināmis. Nāskaxō nō shinātiro Jesús noko naxōi āfe imi foni nō afe nīpaxanō. Nāskakē nō yoitiro iskafakī: “Aicho Epa Niosi, mī Fāke noko nāxoni nō afe ipaxanō,” ixō nō yoitiro. Nāskatari pāa torepakexō Jesús noko nāxoni shinākī nō pimis. “Nā pāa Jesús āfe namira,” ixō nō shināmis. Nāskaxō nō shinātiro Jesucristo noko omiskōixoni mastaifono ifi cruz ikakinoax. Nāskakē nō afe rafepakenaka Ifofaax. <sup>17</sup>Akka pāa fisti torepakexō keyokōichi nō pimis. Nāskarifikī Jesucristo fisti keyokōichi nō chanīmara faax fisti keskara nō ixii.

<sup>18</sup>Nāskatari nōko kaifo israelifo shinākāfe. Nāfāfe āto inafō retekaxō Nios ināmisfo āto chaka soapaikakī. Nāskatari nā israelifāfe Nios kīfiti pexefā mēraxō Nios yonoxomisfāfe nā nami pimisfo. Nāskakanax nā fisti keskara imisfo ano fisti ichanānākaxō pikani Nios shināyanā. <sup>19</sup>Nāskakē ē mato yoi nā afara fetsa onifafo akai afama. Askatari afara fetsa onifakaxō nami ināfo nā namikai afama a onifafokairoko Nioskōikē. <sup>20</sup>Akka nā Jesús Ifofaafāfema Nioskōi nami

inātamārōko afara fetsa onifakaxō, “Nā nōko niosra,” ikaxō niafaka chaka nami ināmisfo. Nāskakē mārī nami ināyamakāfe. Niafaka chaka fe mā rafeaito ē mato ōipaima. <sup>21</sup>Mā nōko Ifo Jesús fe rafepai a niafaka chakafo fe rafeyamakāfe. Askaxō nā rafe mā ifofatiromaki. Nā Jesús Ifofafo fe mā ato fe ichanākaxō pāa torexō mā ato feta pimis Jesús noko nāxonā shināyanā. Nāskakē nā Jesús Ifofafo fe ato fe mā ichanātiroma niafaka chakafo nikaxikīma. <sup>22</sup>Nōko Ifo Jesús fe rafepaikī nō niafaka chaka fe rafepaikī nō nōko Ifo Jesús nō ōitifishkimatiro. Nō askafaito noko omiskōimatiro. Akka, ĩnō Jesús kerexkai finōtiromē noko omiskōimayamanō? Maa, nō Jesús finōtiroma. Jesús noko omiskōimanaito tsōa noko timamatiroma.

**Nā Jesús Ifofafo nō ato noikōixō nō ato shināchakamatiroma**

<sup>23</sup>Akka mā shināiraka iskafakī: “Cristo ēfe Ifo. Nāskakē nā ē apaiyai keskara ē atiro, afaa chakama,” ixō mā shināiraka. Ēje, nānorikōi mā shināmis. Nāskakē afara shara shinākī: “Nā chakama nō atiro,” ixō mā shināfiaino akka fetsafāfe anori shinākanima: “Chakara,” famisfo. Nāskakē fētsa ferotaifi nō afara pitiroma ato shināchakayamaxikī. Chanīma, nō Jesús Ifofaxō Niospa noko yoini keskara keyokōi nō pitiro. Keyokōi nami shara nō pitiro. Chanīmākōifiano, Jesús Ifofaa fetsafāfe shināmisfo iskafakakī: “Ē nami pitiroma. Ē nami pixō ē Jesús chakafatiro,” ixō shinātirofo. Nāskakē nō ato ferotaifi nō nami pitiroma shināchakanōfoma. Akka nō ato shināchakamatama Jesús fisti nō ato shināmapai. <sup>24</sup>Nāskakē nā mā apaiyai keskara fisti shināyamakāfe. Fetsafoñoari shinākāfe. Ato axosharakāfe.

<sup>25</sup>Fatora fētsa mato nami ināpai mato kori fiāxikī akka pipaikī mā fitiro pixikī. “ĪFanīa mī na nami feamē?” ixō yōkayamakāfe mā pixō shināchakaxikakīma: “Nā nami nā mī niosnāraka,” ixō yōkayamakāfe. Akka noko Niospa yoini iskafakī: “Keyokōi mā nami pitiro,” ixō noko yoini. <sup>26</sup>Nōko Ifāfe keyokōi onifani. Keyokōiri āfenā. Nā onifani tii noko ināpai nōkonā keyokōi inō.

<sup>27</sup>Akka nā Jesús chanīmara famato mato pimapaiyaito mā a feta pipaiyai afeta pikāfe. Nāskaxō iskafakī yōkayamakāfe: “ĪFanīa na nami mī feamē? Nā mī niosnāraka,” ixō yōkayamakāfe. Yōkaxoma mā pitiro shināchakaxikīma. <sup>28-29</sup>Askatari fētsa mato yoikī iskafatiro: “Ē mato nami pimai nā ēfe niosnā,” ixō mato yoiaito nā nami piyamakāfe. Akka mā piaito ōikī āfe shinā mēraxō shinātiro iskafakī: “Ajaa, na feronāfāke Jesús Ifofafoxō nā ēfe niosnā mā nami pii. Na feronāfākekai Jesús Ifofasharama,” ixō āfe shinā mēraxō shinātiro. Nāskakē mārī mā nami pixō māto shinā mēraxō mā shināchakatiro: “Mā nō chakafara,” ixō. Akka mā mā tāpia keyokōi nō nami pitiro. Nāskakē fetsafāfe tāpīamano ato ferotaifi nā nami piyamakāfe shināchakayamanōfo. <sup>30</sup>Mā yoiraka iskafakī: “Ē keyokōi nami pikī ē Nios, ‘Aichora,’ fafafaīni. ĪAkka afeskakī fētsa eōnoa shināchakatiromē?” ixō mā shināiraka.

<sup>31</sup>Ē mato yoinō afara mā akai shara shinākī akāfe. Niospa mato shara ōinō akāfe. Niosnoa shināsharanōfo akāfe. <sup>32</sup>Nā mā akai keskafakī fetsafo shināchakamayamakāfe. Nōko kaifo judeofo iyamai mani fetsafo Nios Ifofafoya ato shināchakamayamakāfe matoōxō nōko Ifoōnoa shināchakanōfoma. <sup>33</sup>Nāskari fakī ěri

keyokōi yorafo ē ato shara faxopai inimanōfo. Akka nā ē apaiyai keskara fisti ē akima. Fetsafāfe afara apaiyaifo keskafakī ē ato axopai Jesucristo Ifofakaxō ato chaka xatekanax afe īpaxanōfo.

**11** <sup>1</sup>Akka na Cristo akai keskara ēri aki. Akka māri nā ē akai keskara akāfe.

**Ichanāxō nō Nios shināino feronāfake fe kēro afeskax itirofomāki Pablo ato yoini**

<sup>2</sup>Mā ea shināmiskē ē mato aicho fai matoki inimakī. Nā ē mato yoimis keskara mā nō feyafamiski. Nā mā nikafafāini. <sup>3</sup>Efe yora mīshtichi, ē afara ē mato yoipai mā tāpinō. Cristofi keyokōichi nōko Ifokī. Nāskarari kērofāfe āto ifo āto fenefo. Akka Cristo āfe Ifokī Epa Nios. <sup>4</sup>Nāskakaxō feronāfake Nios yoiti pexe anoxō yoivanā kīfikani marakometirofoma Cristo shinākani. Nō marakomexō nōko Ifo nō noima. Nāskakē nōko Ifo nō rāfimatiro. <sup>5</sup>Askatari kērofāfe Nios kīfipaiyanā Niospa meka yoipaikani marakometirofo fetsafāfe tāpinōfo āto fenefo āto ifokē. Nāskara mā nō feyafamis. Āto marakometimaisax maxko ika keskara itirofo. Nāskaxō āto fenefo rāfimatirofo. <sup>6</sup>Akka kērofāfe Nios kīfipaikani marakomekaspakani feronāfakefo keskara maxko itiro. Nāskakanax kērofo maxko ikanax rāfipaitirofo. Nāskakē ato iskafatirofo: “Nā kērofo chakafora,” ikaxō yoitirofo. Nāskakē kērofāfe Nios kīfipaiyanā āfe mekari yoipaikani marakometirofo. <sup>7</sup>Akka feronāfakefāfe Nios kīfipaikani askayamai āfe meka yoipai marakometirofoma Nios keskara sharamāi ikanax. Askatari Nios nikakōikanax āfe ōiti keskara shara ikafo. Nāskafakīri kērofāfe āto fene nikakōikanax shara itirofo. Nāskakē āto

fenefo atoki inimatirofo. <sup>8-9</sup>Niospa feronāfake onifakī taefani. Chipo xotofake onifani. Feronāfakeōnoa Niospa xotofake onifani. Kēronoakai Niospa feronāfake onifanima. Akka feronāfakeōnoa xotofake Niospa onifani fene afara axosharanō. <sup>10</sup>Nāskakē feronāfake kēro ikitiro. Kērofāferi āto fene nikakōitirofo. Nāskax Nios Ifofaafo ichanāifono kērofāfe āto marakometi maitirofo āto fenefo nikakōikaxō fetsafāfe ato ōinōfo āto fenefo nikakōiaifono. Askaifono Niospa āfe ājirifāfe ato ōikakī yoitirofo iskafakakī: “Niospa yoini keskara na kērofāfe āto fenefo nikakōisharakani,” ixō yoitirofo. <sup>11</sup>Nāskax nōko Ifo fe nō rafeax feronāfakefo fe xotofakefo nō axō faatanāsharatirofo. Akka xotofakefo iskatirofoma: “Nō feronāfakefo nō yopaima,” itirofoma. Askatari feronāfakefo iskatirofoma: “Nō xotofakefo nō yopaima,” itirofoma. <sup>12</sup>Niospa taefakī feronāfake onifani, āfe ane Adán. Nāskaxō xotofakeri onifani, āfe ane Eva. Adán āfe pishi tsēkaxō Niospa onifani. Nāskatari xotofake fake feronāfake kāipakemis. Akka xotofakefoya feronāfakefo Niospa onifani.

<sup>13</sup>Efe yora mīshtichi, shinākāpo. Xotofakefāfe mato fe ichanākaxō Nios kīfipaikakī marakomexoma Nios kīfikī, ¿askara sharamamē? Mā ea yoitiro.

<sup>14</sup>Mā mā tāpia feronāfake foo chainipaya nō shara ōitiroma. Akka nōkai askara feyafamisma. Nāskakē feronāfake foo chainipa fatiroma. Foo chainipayax rāfitiro. <sup>15</sup>Akka xotofakefāfe āto foo chai faafo nā marakometi shara ōitsa itirofo. <sup>16</sup>Akka na ē mato yoiai keskara ea nikakaspai fetsa efe feratenāito ē afaa yoipaima. Akka nā fisti ē mato yoimis. Xotofakefo marakometiro ē mato yoimis. Nā ē mato



yomis keskarari Nios Ifofaa fetsafāfe nānorikōiri yomisfo nā ichanāifotīa.

**Nios yoiti pexe anoax ichanāxō Corinto anoafāfe afarafo chakafaifono Pablo ato yoini anā askanōfoma**

<sup>17</sup>Akka afara fetsari ē mato yoipai. Mē nika Nios yoiti pexe anoax ichanāxō mā afara chakafaito. Nāskaxō afara shara fatama mā afara chakafakōini. Nāskakē, sharafora ē mato faima. <sup>18</sup>Akka mē nika mato anoax fēkaxō ea yoiainono nā mā ichanāitīa fetsafo fe mā osināxma ato fe ichanākaspaite. Nāskax mā ato ketaxamei tsaopaitiroma. Mā ichanāxō nā nōko Ifo Jesús mato nāxoni shināpaii mā ranā mā noikaspa faatanāi. Nā ē matoōnoa nikai keskara ē chanīmara fai rakikīa. <sup>19</sup>A mā shināi fisti anori mā shināima. Nāskarafo yorafo a shināi fisti anori shināanima. Nāskakē mā ranā feratenākakīma yoinānāsharakāfe tāpisharaxikakī. Fetsafāfe anori mā shināino, nāskakē fetsafāferi anorima shināi. Nāskakē yoināsharakāfe fato sharamākī. <sup>20</sup>Ē anā mato yoisharapai. Mā Nios yoiti pexe anoax ichanāxokai mā pāa piyanā ayayanā a noko Jesús nāxoni mā shināima. Askatamaroko mā piyai yafi a mā ayai fisti mā shināmis. <sup>21</sup>Mē nika a mā piyai mā feaito mares pixikī ichanāxō ato manayoxoma. A fonāikaifokai mā ato ināima. Nāskakē fonāikani. Askatari mā pāemis. Askarakai sharama. <sup>22</sup>Akka pipaikī ichanāti pexe ano kayoxoma ikisi māto pexe anoax piyokāfe. Akka māto pexe anoax piyoxomaroko nā Nios yoiti pexe ano mā femis anoax mares pixikī a fonāikaifo ato akīxikima. Nāskakē a fonāikaifo rāfitirofo. Mā askafakī a mato fe ichanāfo mā chakafai. Mā ato noima. Ā matoōnoa yoisharaimē? Maa. Ēkai matoōnoa yoisharaima māmāi ato chakafaito.

**Jesús noko nāxoni shināyanā nō piyanā nō ayatiro**

(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

<sup>23-24</sup>Nāskakē nōko Ifo Jesús ea yoini keskara ē anā mato yoini. Ea tāpimani keskara ēri mato tāpimapai. Nōko Ifo Jesús Judaspa ato achimayoamano nā fakish fisti aōxō tāpimisfo fe ichanāyoni. Nāskaxō ato feta pikī pāa tsomaxō Apa Nios yoini iskafakī: “Epa Niospa, mī sharafinakōia. Mīfi keyokōi tāpiaki. Aicho,” fata pāa torepakexō ato tii ināni. Nāskaxō ato anā yoini iskafakī: “Na pāafi ēfe yoraki. Ēfi matoōnoax chipo naikai mato noikōiax. Mē naano nā mā ichanāitīa nā mā pāa piatīa ea shināfafāikāfe,” ixō ato yoini. <sup>25</sup>Nāskaxō mā piaifono anā kecho tsomaxō ato yoini iskafakī ato ayamayanā: “Afara fena shara ē mato yoinō. Nā mā ayai ēfe imi. Nāskakē mā ea shinātiro. Ēfe imi foyanā ē matoōnoax nai mā efe Epa Nios ari īpaxanō. Nā nō akai keskara chipo akāfe mē naano nā mā ichanāitīa ea shināikī,” ixō ato Jesús yoini. <sup>26</sup>Nāskakē nā mā ichanāitīa pāa piyanā ayayanā Jesús shināfafāikāfe: “Nōko Ifāfe noko nāxoni,” shināyanā. “Nā pāa Jesús āfe yora,” ixō shināfafāikāfe pāa piyanā. Jesús anā oaitīa nā chanīmara faifo askapakexanōfo. Ē anā oaitīa nāskaras akāfe.

**Ichanāifo anoaxō pāa pikī nō Jesús shinātiro**

<sup>27</sup>Nāskakē nā mā ichanāi anoaxō mā pāa piyanā ayayanā mā Jesús shinātiro. Askafafāikakī māto chaka xatekaspaxō māri mā chakafai pāa pixō. Akka nōko Ifāfe noko nāxoni āfe yora omiskōiyanā āfe imi foyanā noko nāxoni. Nāskakē nō ichanāi anoaxō pāa piyanā ayayanā nōko Ifoōnoa shināikima nō nōko Ifo nō chakafai. <sup>28-32</sup>Nāskakē nō ichanāyanā nō pāa piyanā

nō ayatiro nōko Ifo shināyanā. Akka taefakī nō shinātiro iskafakī: “Ē afara chakafamis,” ixō nō shinātiro. Akka nō afara chakafafaxō Epa Nios nō yōkayotiro nōko chaka noko soaxonō. Nāskaxō Jesús noko nāxonī nō shinākōitiro pāa piyanā. Akka nō askafayamaito Epa Niospa noko omiskōimani. Akka nā ē mato yoiai keskara atiri mā askaima. Nāskakē mā iramanai. Ranāri mā isinī iki. Nāskatari ranāri mā mā nai. Nāskakē nā mā ichanāitīa pāa piyoxoma afara chakafaxō ikisi Epa Nios yoiyokāfe mato chaka soaxonō matori omiskōimayamanō. Akka noko omiskōimafakī a Jesús Ifoafaoma Niospa ato omiskōimanai keskafakī noko omiskōimasharaima. Akka afokai āfe fakefoma. Nāskaxō omiskōipakenakafo mēra ato potaxii. Akka nōfi āfe fakekōifokī. Nōko Ifāfe noko omiskōimafakī a omiskōipakenakafo mēra noko potatamaroko noko omiskōimākī noko tāpimani nō anā chakafanōma.

<sup>33</sup>Akka mā ichanāxō pāa pixikī ranāritō mā taefakī piimis. Nāskakē fetsafāfe akairi pipaikani afaa pitirofoma. Akka piyoxoma ato manayokāfe fetsafo feta pixikakī. Nāskakē mā ato manayotiro keyokōichi pitirofo. <sup>34</sup>Akka fatora fetsa mā fonāikī ichanāyoxoma mātō pexe anoxō mā piyotiro. Nāskaxō mā ichanāxō mā ichapa piyamaino fetsafāferi pitirofo. Nāskaxō mā ichanāxō Jesús shinākī ato feta mā pisharaino Niospa mato omiskōimanimā. Afara ichapakōi ē mato yoipai. Nāskaxō ē matoki nokoxō atoōnoa ē mato yoisharapai.

**Jesús Ifoafāfe Niospa Yōshi Sharaōxō afarafo atirofo fetsafo fe axō faatanāsharaxikaki**

**12** <sup>1</sup>Efe yora mīshtichi, afara fetsa anā ē mato yoisharapai. Niospa Yōshi Sharaōxō afarafo nō atiroōnoa ē mato tāpimapai aōnoa mā tāpisharakōinō. <sup>2</sup>Shinākapo. Mā Jesús

Ifoafaomano afara fetsa onifakaxō, “Na nōko niosra,” ikaxō mato chanīmara famapaonifo. Mā chanīmara fafiaino a onifafotokai afaa shinātirofoma. Askaxorikai afaa pishta mato yoitiro. Nāskakē mā anorima shināyopaoni. <sup>3</sup>Askata yora fetsafāfe matoki nokoxō yoitirofo iskafakakī: “Ē mato Niospa meka yoinō. Niospa Yōshi Sharaōxō ē mato yoi,” ixō mato yoiaito, čafeskaxō mā tāpitiromē Niospa Yōshi Sharaōxō mato yoimākī? Ē mato tāpimanō afeskaxō mā tāpitiromākī. Fatora yora fētsa Jesús mekafakī chakafai, akai Niospa Yōshi Sharaōnoax mekaima. Akka, “Jesúsfi nōko Ifokī,” ixō yoi Niospa āfe Yōshi Sharaōxō yoitiro.

<sup>4</sup>Nā nō Epa Nios Ifofa tii āfe Yōshi Sharapa noko amapaiyai keskara noko amai. Ares fisti noko shināmatiro aōxō nā Nios Ifoafafo fetsafo nō ato asharaxonō. <sup>5</sup>Aōxō fetsa fetsafakī afo akī nōko Ifo nō axotiro. Nā keyokōi Nios chanīmara faifo tii nōko Ifo fisti.

<sup>6</sup>Nāskakē Niospa nā nō Ifofa tii noko shināmani aōxō nō fetsafo afara axosharanō. Askatari Niospa keyokōi noko tāpimani a noko axopaiyai keskara noko axōi. Nā nōko Nios fisti anā ano fetsama. <sup>7</sup>Askatari nō Nios Ifofaito noko tāpimani āfe Yōshi Shara nofe iki. Nofe ixō noko amatiro nā Nios Ifofaifo nō ato axosharanō. <sup>8</sup>Fetsafāfe Niospa Yōshi Sharaōxō mēstesharakōi noko yoitiro. Askatari fetsafāfe Niospa Yōshi Sharaōxō tāpisharakōikī noko tāpimasharatiro. <sup>9</sup>Askatari fetsafori Niospa Yōshi Shara fistiōxō Nios chanīmara fakanax finakōia ikafo. Askatari fetsafāferi Niospa Yōshi Sharaōxō yorafo sharafakani. <sup>10</sup>Askatari fetsafāferi Niospa Yōshi Shara fistiōxō tsōa atiroma keskara faino, fetsafāferi Niospa Yōshi Sharaōxō nā Niospa yoiai keskara noko yoiaifono, fetsafāferi

Niospa Yōshi Sharaōxō tāpitiro fētsa niafaka chakaōxō yoimākai askayamai Niospa Yōshi Sharaōxō yoimākai. Askatari fetsafāferi Niospa Yōshi Sharaōxō meka fetsa nikayomisma yoitiro. Askatari fetsafāfe meka fetsafāfe noko yoiaito nikafikī nō tāpiyamaito fetsafāferi Niospa Yōshi Sharaōxō noko yoisharatiro tāpinōfo. <sup>11</sup>Nā nō Nios Ifofatifi Niospa Yōshi Shara fistichi noko amapaiyai keskara nō atiro. Nā noko amapaiyai keskara noko amatiro.

### Nōfi yora fisti keskaraki

<sup>12</sup>Nōko yora fistifiano nō pōyayai fetsea. Askata nō feroyata, pachoyata nā nō fisti askai fetsea. Nāskarifiāi nō keyokōichi Cristo Ifofaano nā fisti keskarakōi. <sup>13</sup>Cristo fistifiano nōfi āfe pōya keskarakī. Atiri nō judeofo ikaino mani fetsafori judeofoma ikaino yorafāfe āto yonomatifo ikaino askatari yorafāfe āto yonomatifoma ikaino nō askai fetsea. Nā nō Cristo chanīmara faafo tii nō afe yora ika. Niospa Yōshi Sharapa noko ōiti fetsafaax nō mēra iki.

<sup>14</sup>Nōko yora fistifiano nō pōyayai fetsea. <sup>15</sup>Nāskakē nōko tāekai yoikī iskafatiroma: “Ēkai mēkema. Nāskakē ēkai āfe afaama,” ixō yoifi nā nōko tāeri nōko yoraō nea. <sup>16</sup>Nāskatari nōko pachori yoikī iskafatiroma: “Ēkai feroma. Nāskakē ēkai āfe afaama,” ixō yoifi nā nōko pachori nōko yoraō nea. <sup>17</sup>Akka nōko yora nōko fero fistikē afesaxō nō nikakeranama. Nāskatari nōko yora nōko pacho fistikē afesaxori nō xetekeranama. <sup>18</sup>Akka Niospakai askara noko onifanima. Nā apaiyai keskara fakī noko onifani. Mapoya fāta feroya fāta pōyaya fāta pachoya fata kishiya fāta noko fani. <sup>19</sup>Akka nōko yora afara fistiya ikanokai shara ikeranama. <sup>20</sup>Akka nōko yora fistifiano nō pōyayai fetsea.

<sup>21</sup>Nāskakē nōko fērokai mēke yoikī iskafatiroma: “Ē mia yopaima,” ixō yoitiro. Māporikai tae yoikī iskafatiroma: “Ēkai mia yopaima,” ixokai yoitiro. Nāskafakīri a Nios Ifofaa fetsafo iskafakī yoiyamakāfe: “Ē mia yopaima,” ixō yoiyamakāfe. Niospa nā Ifofaafō tii noko noikōia. Nāskakēri nōa ranā noinākāfe. <sup>22</sup>Nōko yora āfe afara fetsafo mitsisipayamafekē nāfori nō yopakōi. <sup>23</sup>Nōko yora āfe afara fetsafo, sharamara, nō fafiakī nāfori nō kexesharai. Nōko afara fetsafori nō onesharatiro nō rāfixikīma. <sup>24</sup>Akka nōko yora āfe afara fetsa sharano nō onetiro. Niospa noko yora onifaxoni nō kexesharanō. Nāskaxō nō yoitiro iskafakī: “Ēfe afara ē yopakōi,” ixō nō yoitiro. Nāskafakiri fētsa a Nios Ifofaa fetsa yoikī iskafatiroma: “Nakai afama,” ixō yoifiaino Nios aō noikōi. Nāskakē noko onifani nā Ifofaafō tii keyokōi nō yopakōi. <sup>25</sup>Niospa noko onifani nā Ifofaafō tii keyokōi nō kexenōnāsharatiro isharaxikī nānori fisti shināxikī. <sup>26</sup>Akka nō fanīra moxaki chachixō nō pae meetiro keyokōi nōko yora pāei fetsetiro. Nāskarifakī Jesús Ifofaa fetsa omiskōiaito keyokōi nōri shināmitsatiro. Nāskafakī yorafāfe Jesús Ifofaa fetsa sharafakē keyokōi nō afe inimakōitiro.

<sup>27</sup>Akka nō Cristo yora keskarakōi. Nāskax nō āfe pōya keskarafo. Nō ichapafiax nō yora fisti keskarakōi. <sup>28</sup>Nāskaxō keyokōi nā nō Jesús Ifofaa tii Epa Niospa noko katoni aōxō afara fetsa nō anō. Akka fetsafori taefakī ato katoni Jesucristoōnoa ato yoifofāsafanōfo. Askatari fetsafori katoni āfe meka yoimis inōfo Niospa ato shināmanaino. Askatari ato katoni ato tāpimamisfo inōfo. Askatari aōxō tsōa atiroma keskara amisfo ato katoni. Askatari Niospa Yōshi Sharaōxō a isinī ikaifo ato

sharafamisfo ato katon. Askatari fetsafo ato axomisfo ato katon. Askatari fetsafo shara yonomamisfo ato katon. Askatari fetsafāfe āfe Yōshi Sharaōxō meka fetsapa yoiyomisma ato katon ato yoinō āfe mekapa. Noko keyokōi katon aōxō yorafo nō axosharano. <sup>29</sup>Niospa keyokōi noko katon a apaiyai keskara nō anō. Akka noko askafafianino keyokōichi Jesucristoōnoa nō ato yoihofāsafamisma. Askaxori keyokōi noko katonima āfe meka yoiomisfo nō inō. Askaxori keyokōi noko katonima aōxō ato tāpimamisfo nō inō. Askaxori keyokōi noko katonima tsōa atiroma keskara aōxō afama mīshti nō fanō. <sup>30</sup>Keyokōi noko katonima Jesúsxō isinī ikaifo ato sharafamisfo nō inō. Keyokōi noko katonima nā meka fetsapato āfe Yōshi Sharaōxō nō ato yoinō. Keyokōi noko katonima nā meka fetsa nikaxō nā yoia keskara nō ato tāpimanō. <sup>31</sup>Nāskakē Niospa mato imapaiyai keskara ixō nā Jesús Ifofaafō mā ato shara faxotaifai. Niospa Yōshi Sharapa mato amapaiyai keskara nāfo fichipaikāfe. Akka nāfo sharafiano ē mato afara fetsa sharafinakōia iskaratīa ē mato yoinō. Ea nikasharakapo. Shara finakōia Niospa noko imapaiyai keskara ē mato tāpimanō, a noko Niospa noiai keskari fakī nōri fetsafo noisharakōinō.

#### Nō fetsafo nōisharakōitiro

**13** <sup>1</sup>Ēfe mekapa ē yoiifitiroxakī, yora fetsafāfe mekapari ē yoiifitiroxakī, Niospa āfe ājirifāfe mekapari ē yoiifitiroxakī ē Niosxō yorafo noiyamax ēkai afaa itiroma. Nāskax ē mekai achakōi itiro, fetsafo fekaxtefai keskara ē itiro. Nāskafakī ēa ē fetsafo axomis keskara ē itiroma. <sup>2</sup>Niospa meka ē ato yoiifikī ē ato noiyamax ēkai afaa itiroma. Askatari fetsafāfe Niospa meka tāpiyamaino akka ē tāpikōifixō ē ato

noiyamax ēkai afaa itiroma. Askatari ē Nios chanīmara fakī finakōixō ē Niosxō ē nā machi xekafitiroxaki ē yorafo noiyamax ēkai afaa itiroma. Ē ato noiyamaino Niospa ea shara ōima. <sup>3</sup>Nāskatari ē afama mīshti nā afaamaisfo keyokōi ē ato ināfixō ē ato noiyamax ēkai afaa itiroma. Askatari Niospa meka shara ē ato yoiaito ea nikakaspakakī ea koaifono ē atoōnoax nafiakī ē ato noiyamax ēkai afaa itiroma. Ē ato noiyamaino Niospa ea shara ōima.

<sup>4</sup>Nō yorafo noikōiaino noko fekaxtefaifono nō atoki ōitifishkitiroma, nō tenetiro. Nāskaxori nō ato noikōikī nō ato axosharatiro. Askaxori nō ato noikī nō xītipaitiroma. Askatari kakapaimis nō itiroma. Nō yorafo noikōikī nō iskatiro: “Ē tāpikōiaki. Ē fetsafo keskarama,” ixō nō yoitiro. <sup>5</sup>Nāskaxori nō ato noikōikī nō ato rāfinīfaima. Askaxori nōa apaiyai keskara fistis nō shinātiroma. Akka nō fetsafori nō ato axosharatiro. Askaxori nō ato fena feratemisma nō itiro. Nāskaxori noko fētsa chakafakī mekafaino nō shinātaifatiroma. Afo shinātamaroko nō aō noisharatiro. <sup>6</sup>Askaxori nō ato noixō fetsafāfe afara chakafaito ōi nō inimatiroma. Akka afara chanīmakōi shara nikai nō inimakōitiro. <sup>7</sup>Askaxori afara afe keskararafiaino nō Nios noikī nō shināchakatiroma. Nō tenetiro. Askatari ato noikōikī atoōnoa afara chaka yoiaifono nikakī nō chanīmara fatiroma. Akka fetsafoōnoa chaka nikafixō nō tāpīxoma, “Afaa chakafayamapainōfora,” ixō nō shinātiroma ato noikī. Askatari a mēxotaima chakafaifoōnoa atoōnoa nō yoitiro iskakakī: “Nāfāfe mēxotaima afara chakafaifono Niospa ato chaka soaxotiroma,” ixō nō yoitiro. Askatamaroko nō iskafatiro: “Nios

Ifofakakī āto chaka xatetirofo,” ixō nō shinātiro ato noikī. Nāskaxori afara afe keskararafiaino nō Nios noikī nō kachikiri fatiroma.

<sup>8</sup>Nā Jesús Ifofaafāfe Epa Nios yafi yorafo ato noipakenakafo. Askafiaino nōko mai keyoaino Niospa meka yoimisfāfe anā ato yoixikanima. Askaxori a yōra mekapama meka fetsapa yoimisfāfe anā meka fetsapa yoixikanima. Askaxori nā tāpimamisfāferi anā noko tāpimaxikanima. Mā nōko Ifo nokoaino nō anā ato yopaxiima noko axonōfo. <sup>9</sup>Nāskakē iskaratīa Niospa noko tāpimanai keskara nō tāpisharayoama. A Niospa meka noko yoimisfāfe keyokōi tāpisharafoma. <sup>10</sup>Mā Jesucristo nokoaino nō a keskara shara ixii. Aatofo keyokōi tāpia. A tāpia keskara nokori tāpimaxii.

<sup>11</sup>Akka ē yomeax ēfe meka fāke meka keskara ē iyopaoni. Fakefāfe metiro keskarari ē meyopaoni. Fakefāfe shinātiro keskarari ē shināyopaoni. Iskaratīa mē yosixō fakefāfe shināi keskara ē anā shināiima. Fakefāfe ichapa tāpiana. Akka ē iskaratīa mē yosiax fakefo keskara anā ē ikima. Iskaratīa ē feronāfakekōi ē anā fakefo keskarama. <sup>12</sup>Feisiti fetakōikē nōko femānā nō oisharatiroma. Nāskarari Jesús nō oitiro afe keskara ikamākī. Akka nā oaitīa nō oixii afe keskaramākī. Akka iskaratīa nō tāpisharayoama. Akka Jesús oaino nō tāpisharakōixii. Jesús noko tāpikōia keskarari nōri tāpikōixii.

<sup>13</sup>Iskaratīa nō Nios chanīmara fai. Nō Nios chanīmara faxō nō manai nā oaitīa afe ipaxakī. Nō Nios chanīmara fai nā shara. Askatari afe ipaxakī nō manaino nāri shara. Askatari nō fetsafo noikōia nāfi sharafinakōiaki.

**Niospa Yōshi Sharapa noko amapaiyai keskara anā Pablo yoini**

**14** <sup>1</sup>Nā Niospa noko noiai keskafakī fetsafori noitaifakāfe. Nāskara sharakōi. Nāskara fichipaikāfe

askaxikakī. Askatari Niospa Yōshi Sharapa afara fetsa mato amapaiyai keskara nō fetsafo fe axoshara faatanānō, afori fichipaikāfe. Niospa Yōshi Sharaōxō nā Niospa meka mā ato yoinō fichipaikōikāfe. <sup>2</sup>Askatari fētsa Niospa Yōshi Sharaōxō meka fetsapato yoikī yorafo yoitama Niosroko yoitiro. Niospa Yōshi Sharaōxō yoifiaitokai tsōa tāpitiroma. <sup>3</sup>Askatari fētsari Niospa meka shara noko yoikī noko tāpimasharatiroma nō Jesús Ifofasharanō. Askata nōko oiti noko fepeaxosharatiroma nōko oiti mēra nō inimanō afara afeskarafiaino. <sup>4</sup>Askatari fētsa Niospa Yōshi Sharaōxō meka fetsapato yoikī āa metiro āfe oiti fepeaka keskara. Askatari fētsa nōko mekapa Niospa meka shara noko yoisharaito nō keyokōichi nikatiroma. Nāskakē Niospa noko yoiai keskara nikasharax nōko oiti fepeaka keskara shara nō itiro.

<sup>5</sup>Mā keyokōichi nā meka fetsapato Niospa Yōshi Sharaōxō mā yoipainō. Nāskara sharafiano akka fētsa mātō mekapa mato tāpimasharai nāfi sharafinakōiaki. Akka fētsari meka fetsapato mato yoiaito mā nikatiroma tsōa mato yoiyamaino. Akka nā mato yoiai keskara fētsari mato tāpimatiro mā tāpinō. Nikai mātō oiti fepeaka keskara shara itiro. <sup>6</sup>Efe yora mishtichi, meka fetsapato ē mato yoiaito mā nikayamax nā mekakai mātonā afama. Nāskakē nā ē mato yoiai keskara Niosxō mātō mekakōichi ē mato tāpimatiro Niospa mato yoipaiyai keskara mā tāpinō.

<sup>7</sup>Shinākāpo, meka fetsa ē mato yoinō. Xāiti anorima maneaito nō nikasharatiroma fatomākī xafakīa maneaifo. <sup>8</sup>Askatari soraro fētsa nā kexemisto āfe pōoiti pōoatiroma āfe sorarofō itipinīsharanōfo ato reteifoxikakī. Askafafiakī

põõasharamano tsõa täpitiroma. Nāskakē tsoa itipinīsharatiroma ato reteifoxikakī. <sup>9</sup>Askatari meka fetsapa mā fetsafo yoiaino afeska faxõkai mā yoiyai keskara tsõa täpitirofoma. Mā askara mekapa mekai mākõi mā mekai tsõa mato nikayamafiaino. <sup>10</sup>Akka nā maitio ikafo meka fetsapa mekakani. Akka nõ ato nikatiroma. Ato kaifāfe meka fisti nikatiromo. Nāskax keyokõi meka shara. <sup>11</sup>Akka efe mekapa ē ato yoiaito yora fetsafāfe täpitirofoma. Ēkairoko āto kaifāfe mekapa yoiaito ea nikafo. Akka ē āto meka täpimamā ē āto kaifo keskara itiroma. <sup>12</sup>Nāskakē Niospa Yõshi Sharapa mato afara fetsa amapaiyai keskara nāfo mā fichipaikõitiro. Mato askafaino aõxõ nā Jesús Ifofaafo mā ato õiti fepeaxosharakõitiro Jesús Ifofasharanõfo. Nāskara fichipaikāfe Niospa yonosharaxoxikakī.

<sup>13</sup>Nāskakē Niospa Yõshi Sharaõxõ meka fetsapato yoiķi Epa Nios ķifikāfe nā mā yoiyai keskara mato täpimanõ. Mā täpisharaxõ atori mā ato täpimatiro akairi nikakõisharanõfo. <sup>14</sup>Nāskakē Niospa Yõshi Sharaõxõ meka fetsapato nõ Nios ķifikī nõko shināmā shināxõ nõ ķifima. <sup>15</sup>Akka Niospa Yõshi Sharaõxõ meka fetsapato ē Nios ķifitiro. Askatari yorafāfe mekakõichiri ē Nios ķifitiro keyokõichi nikanõfo. Askatari meka fetsapa fanāitiro. Askatari yorafāfe mekapari ē fanāitiro keyokõichi nikanõfo. <sup>16</sup>Mā Niospa Yõshi Sharaõxõ meka fetsapa Epa Niosnoa mā yoiġiaito afeskaxokai a mato fe ichanāfāfe yoitirofoma iskafakakī: “Chanīmakõi mā yoi,” mato fatirofoma tsõakairoko māto meka täpixõ. <sup>17</sup>Mā meka fetsapato Nios aicho faġiakī fetsafo mā ato õiti fepeaxosharatiroma mato nikafiaifono māmāi meka fetsapato yoiķi. <sup>18</sup>Efe yora mīshtichi, Niospa Yõshi Sharaõxõ yõra

mekapama meka fetsapa mato finõinifõfāta ē yoimiskī. Nāskakē ē Epa Nios aicho fai. <sup>19</sup>Askafia a Jesús Ifofaafoya fetsafori ē āto yoipai ea nikanõfo. Ichanāti pexe anoxõ ato ichanāfaxõ āto mekakõichi ē ato yoipai meka ichapama ē yoġiaito. Nāskarafi sharakī. Akka yõra mekapama meka fetsapa ē ato yoiaito ea nikatirofoma meka ichapa ē ato yoġiaito. Nāskakē mekakõichi ē ato yoipai ea nikanõfo.

<sup>20</sup>Efe yora mīshtichi, ē mato täpimapaiyai keskara täpisharakāfe. Fake yomē täpisharayoxoma, shināsharatiroma. Nāskarifakī fake yomē shināi keskara shināyamakāfe. Mēstekõi shinākāfe. Akka yora xinifāfe chaka shināitirofo. Akka fake yomeġafekai chaka shināitiro. Nāskakē fake yome keskara ikāfe. Afara chaka täpipayamakāfe. <sup>21</sup>Isaías Niospa meka yoiķi keni iskaġakī:

Nā israelifo ē ato yoġiaito ea nikakasпамisfo. Nāskakē ē ato kaxpakõi yoimis. Nāskaiġāfe õikī āto kaifoma ē atoki nīchikē, āto mekapa ato yoiāġāfe ato nikakanima meka fētsapamāi yoiāfono. Ato yoġiaifonokai ato nikakanima, ixõ Isaías kirika keni Niospa meka yoiķi. <sup>22</sup>Nāskakē yõra mekapama nõ meka fetsapa ato yoiaito a Nios Ifofaafāfema noko nikatirofoma. Nāskakē Niospa ato õimani afāġekai Niospa meka täpitirofoma Nios chanīmara fayamakaxõ. Akka Nios Ifofaafāfe Niospa meka täpitiromo. Askata ichanāxõ āto mekakõichi nõ ato Niospa meka yoiaino Niospa Yõshi Sharaõxõ nikasharatiromo. Akka nā chanīmara faafāfema nikasharakanima āto mekakõichi nõ ato yoġiaino. <sup>23</sup>Nāskakē ichanāx yõra mekapama meka fetsapa mā mekaino a Nios chanīmara faafoma fe a mato fe

yoramafori mato fe ichanāxō mato nikakakī shinātirofo iskafakakī: “Ōikapo, nā yorafo nā afaa shināifoma keskarafo,” ikanax yoinātirofo. <sup>24-25</sup>Nāskata mā ichanāxō Niospa meka mā yoisharaito a Nios chanīmara faafoma fe a nofe yoramafori mato nikakaxō āto ōiti mēraxō shinātirofo iskakakī: “Ooa, nōri Niospa yoiyai keskara nō amisma. Niospa keyokōi tāpikōia. Nōko shinā mēraxō nō afara pishta fomāpaimisfo Niospa tāpikōia. Chipō noko kāimaxoxii,” ixō shinātirofo. Nāskaxō shinātirofo Niospa meka mēstesharakōikī. Anori shinākakī ratokonō mai chachixō Epa Nios kīfitirofo iskafakakī: “Epa Niospa, mī sharafinakōia. Na mia chanīmara faafō fe mī ika keskai nōri mefe ipai,” ixō kīfitirofo.

**Pablo ato yoini nō ichanāx nō afeskatiromākī**

<sup>26</sup>Efe yora mīshtichi, ē mato yoipai iskafakī ē mato tāpimapai. Mā ichanāino fētsa mato fanāixotiro. Fētsari mato Niospa meka yoitiro. Fētsari Niospa Yōshi Sharaōxō meka fetsapa mato yoitiro. Fētsari Niospa Yōshi Sharaōxō a meka fetsapato mato yoiaino mato tāpimatirofo. Nāskakē nā ē yoiyai keskara asharakāfe. Nāskax mā ranā mā ōiti fepeasharatiro. <sup>27</sup>Mā ichanāino yora ichapama a yōra mekapama meka fetsapa mekapai mekatirofo. Nāskakē fētsa mekai taetiro. Askatari fetsari chipō mekatiro. Akka meka fetsapato mato yoiaino fētsari māto mekapa xafakīa mato tāpimatiro a mato yoiyai keskara mā nikasharanō. <sup>28</sup>Akka yōra mekapama meka fetsapato mā yoipaiyaito tsōa nikatiroma. Akka a ato tāpimatirofo ano ikafomano meka fetsapa mā ato yoitiro. Akka māto pexe anoax mares fisti mā mekatiro yōra mekapama Epa Nios fe.

<sup>29</sup>Mā ichanāino nā Niospa meka yoimis rafeta Niospa meka mato yoitirofo. A yoiyai keskara nikakaxō nā Jesús Ifofaifāfe shinātiro iskafakakī: “Niospa Yōshi Sharaōxō noko yoi,” askayamai, “Āa shināxō noko yoirā,” ixō shinātirofo. <sup>30</sup>Askaxō fētsa Niospa meka mato yoioaino fetsari tsaono Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino mato yoipaiikī yoitiro. Akka a taefakī yoitō tsaonō nikatiro. <sup>31</sup>Nāskakē Niospa Yōshi Sharapa mato shināmanai keskara fētsa yoiki taefatiro fētsari chipō yoitiro. Askatari fētsari yoitiro. Nāskaifono nā ichanāfāfe keyokōichi ato nikatirofo. Nāskaxō ato ōiti fepeaxosharakani. <sup>32</sup>Nā Niospa meka ato yoiaino āfe shinā mēraxō shinātiro iskafakī: “Fētsari ato yoipai kiki ikax xatetiro.” <sup>33</sup>Askaxō ichanāxō rafekaita ato yoiaino tsōa ato nikasharatiroma. Nāskakē āto ōiti fekaxtefatirofo. Askarakai Niospa fichipaima. Akka Niospa fichipai nā ichanāfo anoax rafekaita ato yoioyaino fisticchi ato yoinō nikasharakōinōfo.

<sup>34</sup>Askatari afara fetsari ē mato yoisharapai. Nios Ifofaifo ichanāfo anoax xotofakefo mekatirofoma. Niospa meka yoimisto yoiaino xotofakefāfe nikakōitirofo. Mekatamaroko nā Niospa meka yoiyai keskara nikasharaxikakī. Nānori taeyoi Niospa meka yoikakī kirikaki kenenifo. <sup>35</sup>Nā ichanāxō nikafo keskara xotofakefāfe tāpisharaxoma āto fene yōkapaikakī manayoitirofo. Akka āto pexe ano nokokaxō āto fenefo yōkatirofo āto fenefāfe ato tāpimanō. Nāskakē mā ichanāino xotofakefo mekaifokai sharama.

<sup>36</sup>Akka Epa Niospa yoipaiyai keskara mato fisti taefakī tāpimaino. Niospa meka yoimiso matoki fisti fenifoma Niospa meka yoifekani. Fetsafori

yoifekani fenifo. <sup>37</sup>Akka fatora fētsa mā yoikī iskafatiro: “Nō Niospa meka ato yoimis. Askatari nō Niospa Yōshi Sharaōxō nā Nios Ifofaafō nō afara fetsa ato axosharatiro,” ixō mā yoikī mā tāpitiro nā ē mato kenexonai keskara nōko Ifāfe mato yoia mā anō. <sup>38</sup>Fētsa anorima mato yoiaito nikayamakāfe. <sup>39</sup>Nāskakē efe yora mīshtichi, nā mā ichanāi anoxō Niospa meka ato yoipaikāfe. Nā sharakōikī. Akka fētsa yōra mekapama meka fetsapa Niospa Yōshi Sharaōxō mato yoipaiyaito xatemayamakāfe. <sup>40</sup>Akka mā ichanāino fētsa taefakī yoitiro. Askatari fētsari chipo yoitiro nā yoiaifo keskara mā nikasharakōinō. Mā askaino māto ōiti fekaxteima.

#### Cristo nafiax anā otoni

**15** <sup>1-2</sup>Efe yora mīshtichi, iskaratīa meka shara Jesúsnoa ē mato yoimis keskara ē anā mato shināmapai. Ē mato Jesúsnoa yoiaino mā chanīmara fani. Mā chanīmara faito Jesús mato chaka soaxoni mā afe ipaxanō. Akka ē mato yoini keskara mā kai kachikiri famisma. Akka mā kachikiri faino ēa kaxpa mato yoikerani.

<sup>3-7</sup>Yorafāfe ea meka sharafinakōia yoiyonifo. Nāskakē ēri mato yoini iskafakī: Cristo noko nāxonai nōko chaka noko soaxoxiki. Akka Cristo tres nia maiyoni. Askata anā otoni. Mā otoax Pedroki nokoi taeni. Nāskatari chipo a aōxō tāpimisfokiri nokoni. Askatari nā chanīmara faafoki yorafā rasifokiri nokoni. Akka fisti rasi nāpaifono, akka ranāri nanifoma. Nāskatari chipo Santiagoki nōko Ifo nokoni. Askatari a aōnoa āfe meka yoimifoki nokoni.

<sup>8</sup>Akka chipokōi ekeki Jesús nokoni. Ē kai aōnoa afaa tāpiyopaonima. Akka fetsafāfe mēxotaima nikayopaonifo. Nāskakē chanīmara fakī taefanifo. Akka

ē afe niyopaonima taeyoi a fetsafo ikai keskai. Ē askafiaino ea Jesús katoni chipo. Ekeki nokoxō ea yoiaito ē koshi Ifofani. <sup>9</sup>Akka ē chakafayopaoni keskara Jesús Ifofaa fetsafāfe chakafamisfoma. Akka ē afara chakafakī finayopaoni. A Jesús Ifofaafō ē ato omiskōimayopaoni. A afe yorafa ē chakafayopaonifikē Jesús ea noikī ea nīchini aōnoa ē ato yoinō. <sup>10</sup>Niospa ea noixō ea katoni a apaiyai keskara ē anō. Nāskakē nā ea amapaiyai keskara mē amis. Akka ea kaxpakōi katonima. Nā aōxō yonoxomisfo keskafakī ē yonoxokī finakōimis. Akka ēakōi ē yonoxomisma. Ea noikī Niospa ea katoni ē Jesús yonoxomis inō. <sup>11</sup>Akka ē Jesúsnoa yoimis iyamai fetsafāfe mato Jesúsnoa yoimis itirofo nānori fisti nō mato yoimis. Nāskakē nā Jesúsnoa fisti nō mato yoimis keskara nikakī mā mā Jesús chanīmara faa.

#### Namisfo ottoxikani

<sup>12</sup>Nō mato yoimis iskafakī: “Cristo noko naxōfinixakī mā anā otoni,” ixō nō mato yoimis. Akka, ėafeskakī atiritiro mā yoikī iskafamismē? “Yora naax anā ototiroma,” ixō mā anorima yoimis. <sup>13</sup>Akka yora naax ototirokēma Cristori otokeranima. Akka nō tāpia yora naax ototirokē nāskakē Cristo otoni. <sup>14</sup>Akka Cristo otoyamanikē kaxpa aōnoa nō mato yoikerana. Nāskakē kaxpakōi mā chanīmara fakerana. Akka chanīma Cristo naax otoni. <sup>15</sup>Akka Cristo otoyamanikē nō mato pārakerana. Akka nō mato yoimis iskafakī: “Epa Niospa Fake Jesús otofani,” ixō nō mato yoimis. Yora naax ototirokēma Epa Niospa Cristo otofakeranima. <sup>16</sup>A naafo otoyamaino Cristori otokeranima. <sup>17</sup>Cristo otoyamanikē kaxpakōi mā chanīmara fakerana. Māto chaka mato soaxokeranama. <sup>18</sup>Akka Cristo otoyamanikē kai nōri naax nō



otokeranama. Askax nõ afe nĩpakeranama. <sup>19</sup>Nono mai anoxõ niyoxõ nõ shinãkĩ iskafakerana: “Ë naax Cristo otoni keskai ãri otoxii ea Niospa otofaano,” ixõ nõ shinãfiãx Cristo otoyamanikẽ nõskakẽ kaxpa nõ chanĩmara fakerana. Akka Cristo otoyamanikẽ chanĩmayamakẽ, “Afaa tãpiafoma,” noko fakeranafo nokoõnoa shinãchakakõikeranafo.

<sup>20</sup>Akka chanĩmakõi, Cristo otoi taeni. Anã naxiima. Nãskakẽ Cristo otonino nã chanĩmara faafo nakanax otoxikani afe ipaxakakĩ. <sup>21-22</sup>Akka Adán Niospa onifakĩ taefani. Adán taefakĩ afara chakafani. Nãskakẽ afara chakafaax nani. Akka nã feronãfakeõnoax keyokõi nãpamisfo. Nãskarifiãi nã feronãfake Cristoõnoax nã chanĩmara faafo ototirofo afe nĩpaxikakĩ. <sup>23</sup>Cristo otoi taeni nĩpaxakĩ. Nã anã oaitĩã keyokõi afe yorafo otofaxii afe nĩpaxanõfo.

<sup>24</sup>Nãskatari nono mai anoafo keyoxikani. Nãskatari Cristo keyokõi xanĩfofo potaxii anã xanĩfo inõfoma. Askatari niafakafãfe ãto xanĩfofori potaxii. A niafakafãfe ãto xanĩfo finakõiari potaxii. Cristo ato potano anã ato yonomapakenakafoma. Nãskaxõ Cristo Apa Nios yoikĩ iskafaxii: “Mã yorafo keyokõi ãto xanĩfo mĩ itiro. Ë anã ãto xanĩfo ikima,” ixõ Apa yoixii.

<sup>25</sup>Akka iskaratĩã Cristo nõko xanĩfo iyoa. Nã xanĩfo fetsafo a Cristo nikakaspaifo Niospa anã ato afaa imaxiima. Cristo nãmãri ato nĩchixii. Nãskatari Epa Nios xanĩfokõi ipanaka. <sup>26</sup>Akka Niospa Satanás omiskõipakenakafo mẽra potaxii. Akka nã Satanás Adán afara chakafamanino keyokõichi nõ afara chakafaax nõ napanaka. Nãskakẽ Niospa Satanás omiskõipakenakafo mẽra potano anã tsoa nanakama. <sup>27</sup>Nãskaxõ Niospa ãfe Fake Cristo nãmãri keyokõi ato nima.

Akka mã nõ tãpia Apa Nios fisti ãfe Fake nãmã ikama nãatomãi nãmã keyokõi ato nimax. <sup>28</sup>Keyokõi Niospa Fake nãmã ikafono Apaõxõ ato yonomatiro. Nãskaxõ ãfe Fãke Apa yoixii iskafakĩ: “Epa mĩri ea yonomatiro,” ixõ yoixii. Nã Apa yoiãi keskara nikasharakõi. Nãskakẽ Apa Nios fistichi keyokõi yonomaxii ãto xanĩfo finakõimãiaxõ.

<sup>29</sup>Akka yora maotisamisma naano fẽtsa maotisaxotiro. Nãskara mã feyafamisfo. Akka yora naax otoyamanikẽkai tsõa ato maotisanoxokeranama. Tsoa otoyamanikẽ nõri ototiro. Akka, ãfeskei nõ maotisaxonimẽ nõ otoyamafi? Akka nõ tãpia mã nõ naax nõ anã otoxiai. <sup>30</sup>Akka tsoa otoyamanikẽkai ãri otokeranama. Nãskakẽ, ãfeskei mẽxotaima Cristoõnoax mesekõi mẽra ã kafãsaimẽ ã otoyamafi? Akka ã tãpia a ã otoxiai. Nãskakẽ mẽxotaima ã Cristoõnoax mesekõi mẽra kafãsa Cristoõnoa ato yoifofãsafõ.

<sup>31</sup>Nãskakẽri ã fetsafo matoõnoa yoisharamis mãmãi eõxõ nõko Ifo Jesucristo mã Ifosharafaino. Efe yora mĩshtichi, chanĩma ã mato yoi mẽxotaima Cristoõxõ ea retepaikei. <sup>32</sup>Poomãã nõko pipaiyai keskara nã Efeso anoafãfe ea retepainifo, a Cristo nikakaspaiãfe. Akka Cristoõnoax ã naax ã otoyamax kaxpa ã aõnoax nakerana. Askatari ã ato Cristo Ifofamano nakanax tsoa otoyamaino kaxpa ã ato Cristo Ifofamakerana. Nõ naax anã otoyamafixixakĩ nã nõ apaiyai keskara nõ anõkãfe. Nãskakẽ fetsafãfe yoikakĩ iskafakani: “Nõ nayoxoma nõ piyanã nõ ayayoi inimayanã. Nõ Nios shinãtama nã nõ apaiyai keskara nõ ayoi,” ixõ shinãkani anorima. Akka nõ naax nõ anã otoxii. Nãskakĩ nõ nayoxoma Niospa noko amapaiyai keskara nõ anõkãfe.

<sup>33</sup>Niosnoa yora chakafãfe mato pãramisfo. ato fe rafeyamakãfe. Yora chakafo fe mã rafeaito matori afara

chakafamatirofoki. <sup>34</sup>A mā anorima shināmis anā shināyamakāfe. Chakafakī xatekāfe. Atiritokai mā Nios tāpisharama. Nāskax mā rāfipaitiro.

**Nō naax anā nō otoaitīa nōko yora fetsa keskara ixii**

<sup>35</sup>Akka yoikī iskafakani: “¿Afeskaxō Niospa naafo ofoxiimē? ¿Anā nō otonō afe keskara yoraya noko imaimē?” ixō yoikani. Anori yoikakī afaa shinākanima. Akka shara shināsharakakī tāpitirofo. <sup>36</sup>Nō ifi exe fanano āfe xaka payokometiro. Akka āfe exe oke mēranoa pishta payokometiroma chipo foaitiro. Maiax āfe exe xaka naamax āfe exe pishta foaitiroma. <sup>37</sup>Akka nō afara fanakī nō āfe kayafoya fanatiroma. Āfe exe fisti nō fanatiro. Mā āfe xaka payokomeaino āfe exe foaitiro. Nāskax mā foaikax anā āfe exe keskara itiroma. Fetsa keskara itiro. <sup>38</sup>Nā ifi exe nō fanano Niospa foaimasharatiro. Nā apaiyai keskafakī fanafo fetsa fetsatapafo fai.

<sup>39</sup>Akka nōko yorari yoināto yora keskarama. Nōko yora fetsa keskara. Yoinānā fetsa keskarafono peyafonāri fetsa keskarafō. Foenāri fetsa keskarafō. Akka nā yora fisti keskara Niospa noko onifanima, fetsa fetsatapafo Niospa noko onifani. <sup>40</sup>Akka nōko mai anoafāfe āto yorafō fetsa keskarafō. Askatari Epa Nios ari anoafori nai mēranoafāfe āto yorafori fetsa keskarafō. Keyokōi sharafīax askarafoma. <sup>41</sup>Akka xini ikaino oxe ikaino fishifo ikaino nā yora fisti keskarama fetsa keskarafō. Nāfo sharafīax askarafoma.

<sup>42</sup>Nāskarīfīai yora naino āfe yora payokometiro. Anā nō otoaxkai nōko yora payokomenakama. Nāskara shara nō ipanaka anākai nō nanakama.

<sup>43</sup>Nōko yora maia anoax chakakōi ixii. Akka nō otoax sharakōi nō ipanaka. Nō

nono mai ano niyoax nō iramanapakeax nō natiro. Nō anā otoaxkai nō anā nanakama, mitsisipa shara nō ipanaka. <sup>44</sup>Nō naano noko maifafono nōko yora payokomei. Akka nō otoano Niospa noko nimaxii afe ipaxanōfo. Akka nō mai ano niyoax nō natiro. Akka mā nō naax anā nō otoax nōko yora fetsa keskara ixii. Nō anā nanakama.

<sup>45</sup>Niospa meka yōra kenekī iskafani: “Feronāfake Adán Niospa onifakī taefani. Onifaxō xāka ikai fani,” ixō yōra kirikaki keneni. Akka Cristori Adán keskara feronāfake. Feronāfakekōixō noko nimapakenaka. Nō naax anā otoax nō anā natiroma. <sup>46</sup>Niospa feronāfake Adán onifakī taefani. Chipō Cristori kāini noko nimapakexakī. <sup>47</sup>Niospa nā feronāfake Adán onifakī taefani. Mai yorafxō onifani. Akka Cristo nai mēranoax nokoki fotoni. Tšōakai Cristo onifanima. <sup>48</sup>Akka nono mai anoax nō kāiax nōko yora Adán yora keskara. Nō Jesús Ifofaax nā keskara nō ixii. <sup>49</sup>Nō nono mai anoax fake kāini. Nāskax nō Adán keskarakōi. Askatari nō Niospa yora ikax nō Jesucristo keskarakōi ixii.

<sup>50</sup>Efe yora mīshtichi, ē mato yoinō nō afeskax iximākai. Nō iskaratīa namiya. Askatari nō imiya. Nāskara yorayax Nios fe nō ipanakama. Akka nōko yora natiro nō anā otōxixakī. Nō anā otoax nōko yora fetsa keskara ixii. Nāskakē nō anā nanakama. <sup>51</sup>Tšōakai nikayomisma na meka shara ē mato yoi. Tāpīpaikī ea nikasharakāfe. Akka nōkai atiri naima. Askafīax nō keyokōi fetsa keskara iki fetsexii. <sup>52</sup>Jesús anā oaino āfe ājirinī āfe maneti maneaino Jesús chanīmara faafo, a nayoamafo, fetsa keskara itaxikani. Fetsoitanai keskarataxikani fetsa keskara itāxikani. Askatari Jesús chanīmara faax namisfori otorisataxikani. Nāskakē keyokōi Jesús chanīmara faafo tii fetsa keskara ixikani.

Askax anā nanakafoma. <sup>53</sup>Nō iskaratīa naino nōko yora payokometiro. Askafiano Niospa nōko yora noko fetsafaxoxii nō anā nanōma, nō afe nīpaxanō. <sup>54</sup>Nānori Niospa meka yoikakī kirika kenenifo. Nā yoinifo keskara chanīmakōi ixii. Iskafakakī kirika kenenifo yoikakī: “Aicho. Anākai Niospa yorafo nanakama. Cristoōnoax nō afe isharpakenakakī,” ixō kirika kenenifo. <sup>55</sup>Askatari kenenifo iskafakī: “Anākai afanā noko namatiroma. Anākai nō nai omiskōinakama,” ixō kirika kenenifo. <sup>56</sup>Nō afara chakafamisnoax nō nai nō omiskōitiro. Nāskakē nā Moisés noko yoinioxō nō tāpitiro afara chakafaax nō natiro. Naax nō omiskōixii. <sup>57</sup>Akka Jesucristo noko nāxoni noko chaka soaxoxiki. Nāskakē nō Jesucristo Ifofaax nō nafiax nō anā otoax nō anā nanakama. Nō afe nīpanaka. Nāskakē nō Epa Nios aicho fai.

<sup>58</sup>Akka efe yora mīshtichi, afara fetsa shināyamakāfe. Niospa noko imapaiyai keskara nā fisti shināsharakāfe. Jesús Ifofasharakāfe. Nōko Ifo Jesús yonoxosharafafāikāfe. Mā mā tāpia nōko Ifoōxō nō yonoai kaxpa nō yonomisma, nōko Ifo māi noko amakē. Nāskakē nō aōxō ato axosharatiro nō kaxpa ato axōima.

#### Nā Nios Ifofaafāfe kori ichafaxō Nios Ifofaafo fetsafo fomani

**16** <sup>1</sup>Iskaratīa mā ea yōkaita, afara fetsa kirikaki kenexō ē mato yoi. Nios Ifofaafo Jerusalén anoafō afaamais. Ato noikī mā ato afara fomatiro. Akka nā Nios Ifofaafo Galacia anoafō ē ato yoia keskara ē matori yoipai nā afaamaisfo afarafo mā ato ināsharanō. <sup>2</sup>Nomikotīa ichanāi mā kori ichafaxō chipo Jerusalén anoafō mā ato fomatiro. Yonoxō kori fita atiri mā ato inātiro.

Akka mā kori ichapama fixō ichapamari mā ato inātiro. Akka mā ichapa fixō ichapari ato inākāfe. Nomikotīa ichanāi mā kori ichafatiro, ea manakima kori ichafayokāfe. Nā ē matoki nokoaitīa mā anā kori meketiroma. Nā kori mā ichafaa nā Jerusalén anoafō afaamaisfo mā ato fomatiro mē Corinto ano matoki oano. <sup>3</sup>Nāskano feronāfake sharakōifo katokāfe afāfe nā afaamaisfo ato kori foxotanōfo Jerusalén anoafō. Nāskatari ē Corinto ano nokoxō Jerusalén anoafō ē kirika kenexō ē ato fomanō. Nā feronāfake sharakōifāfe ato foxotanōfo. Akka nā feronāfakefāfe nofeta Jesús Ifofaafo. Nāskakē ato ifisharakāfe ixō ē kirika kenei nā feronāfakefo sharakōifāfe foxonōfo Jerusalén anoxō Jesús Ifofaafāfe ato tāpinōfo. <sup>4</sup>Niospa ea nīchipayaino nā feronāfakefo mā katoa efe fotirofo.

#### Pablo Corinto ano kapaikī ato yoini

<sup>5</sup>Ē Macedonia finōfainikai ē matoki Corinto ano nokoikai. <sup>6</sup>Ētsa, ē ano mato fe samaraka pishtayotiro rakikīa. Askayamai ē mato feta mechaka fisti finōyotiro rakikīa. Nāskakē ē matoki nokoaino mā ea axosharayotiro. Askatari mē kaino mā ea nīchitiro ē kasharatanō. <sup>7</sup>Ēkai mato finōfaipaima. Niospa ea nētefayopaiyaino ē mato ano nēteyotiro.

<sup>8</sup>Askafiax ē nono Efeso ano iyoi nā nōko fista āfe ane Pentecostēs ikaitīa. <sup>9</sup>Nonoxō yorafāfe nōko Ifoōnoa nikapaikani. Nāskakē ē nonoxō nōko Ifoōnoa ē ato yoisharayoi chanīmara fanōfo. Ē nōko Ifoōnoa ato yoifaito atirifāfe ea xatemapaikani ē Jesúsnoa yoiyamanō.

<sup>10</sup>Akka ē nōko Ifo yonoxomis keskafakī Timoteori nōko Ifo yonoxomis. Nāskakē matoki Timoteo nokoaino kexesharakāfe akiki

inimayanā. <sup>11</sup>Nāskakē, “Mī afaamara,” fayamakāfe. Nāskax mato anoax ekeki oaino nīchisharakāfe inimayanā ekeki nokonō. Nios Ifofaa fetsafo fe ekeki nokoyonō ē anā ato fe rafesharanō.

<sup>12</sup>Askatari iskaratīa nofe yora Apolosōnoa ē mato yoi. Ē Apolos yoia iskafakī: “Corinto anoafo ōiyotāfe,” ē faito ea yoia iskafakī: “Ē iskaratīa kayotiroma. Niospa ea nīchipaiyaiṭia ē katiro,” ixō ea yoia.

**Pablo mā mekai xatekī Corinto anoafo ato meka fomani**

<sup>13</sup>Jesús shināfafāikāfe chakafakakīma. Jesús Ifofasharakāfe. Jesús chanīmara faax afara afeskarafiaito rateyamakāfe. Kachikirifayamakāfe. <sup>14</sup>Afarafo mā akai keskara Nios yafi yorafo noikī axosharakāfe.

<sup>15-16</sup>Estéfanas afe yorafo fe Acaya ano ixō nānoxō Jesús chanīmara fakī taefanifo. Mā mā ato ōimiskī. Mā mā tāpia nāfāfe Nios Ifofafo sharafamisfo. Nā keskarafo nikasharakāfe. Nā ato feta yonoaifori nikasharakāfe.

<sup>17</sup>Ē inimasharakōi Estéfanas, Fortunato, Acaicori afo ekeki

nokoafono. Akka mā ea axopaiyai keskara nāfāfe mā ea axōafo. Mā ea axotiroma mā chaikōi ika. <sup>18</sup>Nā tiito ea inimamamisfo. Mato inimamamisfo keskafakī eari inimamamisfo. Nāskakē atoōnoa yoisharakāfe.

<sup>19</sup>Nā nōko Ifo chanīmara famisfāfe Asia anoafāfe mato yoisharapaikani. Aquila feta āfe āfi Priscila mato yoisharapaikani. Mato shinākōikani. Āto pexe mēranoax ato fe ichanāmisfāferi mato yoisharapaikani. <sup>20</sup>Keyokōi nōko Ifo chanīmara faafāfe nono efe ikaxō mato yoisharapaikani. Nāskakēri mā ranā yoinōnāsharakāfe.

<sup>21</sup>Ēfi Pablocki mē mekai xatekī meka rafes ē mato kenexonō. Akka taefakī nofe yora Sóstenes ea kirika kenexona. Akka iskaratīa ēkōi kirika mato kenexoni mā tāpinō.

<sup>22</sup>Fatotora nōko Ifo noiyamaino Niospa omiskōimapainō omiskōipakenakafo mēra potakī.

Nōko Ifo Jesús chaima nokopainō.

<sup>23</sup>Nōko Ifo Jesucristo mato noikī mato inimamasharakōinō.

<sup>24</sup>Ē nōko Ifo Jesucristoōxō keyokōi ē mato noi. Nā tii.

## Pablo Corinto Anoafu Afianã Kirika Kenexõ Fomani

---

### Pablo Corinto anoafu yoisharani

**1** <sup>1</sup>Èfe yora mĩshtichi, êkĩa Pablo. È kirika kenexõ mato fomai mã tâpinõ. Nofeta Jesús Ifofamis Timoteo feta ã mato kirika kenexõ fomai. Epa Niospa ea katopaiyaito Cristo Jesús ea katonĩ ãfe meka ã mato yoifofãfõfãinõ.

Nios chanĩmara faafu Corinto anoafu, Acaya mai anoafori ã mato keyokõi yoisharai. <sup>2</sup>È nõko Nios mato kĩfixomis iskafakĩ: “Epa Niospa, nõko Ifo Jesús feta ato noikõikĩ ãto õiti inimamasharaxõfe. Askatari ato shara fafe,” ixõ ã matoõnoa yoimis.

### Pablo omiskõini

<sup>3-4</sup>Nõ Epa Nios yoisharanõ iskafakĩ: “Epa Niospa, mĩ noko sharafa fafãfãini. Mĩ sharafinakõia. ¡Aicho!” ixõ nõ Epa Nios yoinõ. Nãfi nõko Ifo Jesucristo ãfe Apaki. Nãatori noko noisharakõi. Askatari nõ omiskõiaito noko inimamatiro. Akka nã nõ meemis keskara mei, fetsa omiskõiaito nõ inimamatiro, nã Epa Niospa nõ omiskõiaito noko inimamamis keskafakĩ. <sup>5</sup>Cristo omiskõimakĩfinakõinifo. Nãskakãri nõri Cristoõnoax omiskõikõi. Akka Cristo omiskõiaito Niospa axosharakõini. Nãskakã Cristoõxori nokori Niospa axosharakõi. <sup>6</sup>Akka nõ Niospa meka mato yoi nõ omiskõiaito mã noko

nikakõixõ mã nõko Ifo Jesús chanĩmara faax mã afe isharakõitiro. Nãskax mã inimakõitiro. Akka nõ mato yoi nõ omiskõifiaito nõko õiti Epa Niospa noko inimamaxomis. Akka mã mã noko õimis nõ omiskõiaito Epa Niospa noko axosharaito. Nãskarifiã mãri omiskõiaito Epa Niospa matori axosharakõixii mã tenesharakõinõ. <sup>7</sup>Mã nõ tâpia nõ omiskõiai keskai mãri nofe omiskõiaito Epa Niospa nõko õiti inimama keskafakĩ matori inimamasharai.

<sup>8-9</sup>Efe yora mĩshtichi, Asia mai anoax nõ omiskõita ã mato yoi mã tâpinõ. Nõ omiskõifinakõita tenetiroma mei nai keskarakõi nõ meita. Nãskakã nõ tâpitiro nãskara Epa Niospa noko tâpimana nõa nõ ifimetiroma nõ omiskõiyamanõ. Epa Nios fistichi noko ifitiro. Akka nõ omiskõiaino nõ naano, nãatofi yorãfo ofofatirokĩ, ixõ nõko shinã mẽraxõ nõ shinãita. <sup>10-11</sup>Akka nõ fãsi omiskõi nakerafiaino Epa Niospa noko ifita. Anã afetĩara noko ifixii. Askatari nõ chanĩmara fakõini nokomãi ifitaifamiskẽ, mãmãi noko Epa Nios kĩfixomiskẽ. Mã noko askafaino nã Nios chanĩmara faa fetsafãfe shinãkĩ iskafaxikani: “Aicho Epa Niospa, mĩ Pablo yafi afe rafemisfo mĩ ato ifisharakõia. Mĩ fãsi sharakõi,” ixõ yora ichapafãfe yoixikani.

### Afeskai Pablo kanimamē Corinto ano

<sup>12</sup>Nā nō fakira kafāsai ariax nō isharakōimīs, nō afaa chakafamisma. Niospa fichipaiyai keskara nō amis. Askatari mato mēranoax nō isharaifinakōimīs. Nāskakē nō shināchakaima nō inimasharakōi. Akka nōkai nō mato pāramisma, chanīma fisti nō mato yoimis. Niospa noko noikī noko shināmanaino nō isharanō mato mēranoax. Askatari nā nō fakira kafāsai ariax nō isharakōimīs. <sup>13-14</sup>Ē mato kirika kenexō manamani tāpitiropinī shara faxō fekaxma mā tāpitiro xafakīa sharakōi. Nāskafekē atirifāfe tāpisharafoma ē afe keskaramāki. Nāskafixō mā tāpisharai, nāskara shara ē fichipai. Nāskakē nōko Ifo Jesús anā oaino mā nokoki inimasharaxii, nōri matoki inimasharanō.

<sup>15-16</sup>Nāskakē ē shinā ē Macedonia ano kaitīa ē mato ano māpefaixii anā ē mato yoisharaxikī māto ōiti mēra mā inimanō. Askata nā Macedonia anoax ē oaitīa anā ē mato ano māpetiro mato fe iyoxiki. Chipo Judea ano ea nīchitirofo, ixō ē shināni. <sup>17</sup>Nānori ē shināfiāx ē mato ari ē kayoikaima. Akka mā iskafakī shināiraka: “Pablo ē kaira ifiāx kaima, ĩafeskakī noko pāramē?” ixō mā shināiraka. Akka ēkai ōiti ranāyama fetsa yoikī, fetsa yoikī ē fapanā. Nā yōra Jesús Ifo faamato shināi keskara ē shināima. <sup>18</sup>Nā Niospa noko pāramisma keskafakī nōrikai mato pāramisma. Nāskakē tāpisharakōia nō mato pāramisma. <sup>19</sup>Akka Timoteo ikaino Silvano ikaino ē ikaino Jesucristo Niospa Fakeōnoa nō mato yoimis. Jesucristo mekakai rafema, āfe meka mēstekōi. Chanīma fisti. <sup>20</sup>Epa Niospa noko yoioya keskara keyokōi Cristo mā noko axomis. Nāskakē nō keyokōichi yoimis iskafakī: “Epa Niosi, mī fāsi

sharakōi. Jesúsxō keyokōi mī afama mīshti famis nā mī yoioya keskafakī. Nāskakē Jesús aneōxō nō mia aicho fai,” ixō nō yoimis. <sup>21</sup>Askatari Epa Niospa mato yafi noko Jesús Ifosharakōifama. Nāskatari noko katōxō noko nīchini āfe meka yoimis nō inō. <sup>22</sup>Akka fētsa āfe afarafo marakka fatiro fetsafāfe tāpinōfo āfenākē. Nāskafakīri Epa Niospa āfe Yōshi Shara nō mēra nanea aōxō nō tāpinō nō afe yoraxō. Nāskakē nō tāpitiro afara fetsa nā noko yoioya keskara chanīmākōi noko ināxii.

<sup>23</sup>Ē mato ari kaira ixō ē shināfiitaxakī ē kaama. Epa Niospa ea tāpikōia ē chanīkēma. Ē mato ari kakerana. Nāskafīax ē kaama ē mato shinākī. Ē ato ari kaxō ē ato fāsī yoikī ē ato shināmitsamatirora ikax nāskax ē mato ari kaama. <sup>24</sup>Ē mato askafatama ēroko mato inimamapaisharai. Ēkai māto ifo ipaima. Akka Jesús fisti nōko Ifo. Akka mā mā Jesús chanīmara faxō mā mā Jesús Ifo sharakōifai. Nāskakē ē mato feta Jesús yonoxopai mā inimai finakōinō, askatari mā Jesús Ifo sharakōifanō.

**2** <sup>1-2</sup>Nāskakē ēfe shinā mēraxō shinākī ē iskafayamea: “Ē Corinto ari kapaifi ē kaima. Akka ē kaxō ē ato yoikī iskafapaima: ‘A mā afara chakafamis keskara xatekāfe,’ ixō ē ato yoikī ē ato inimamatiroma. Askakimaroko ē ato shināmitsamatiro. Ē ato shināmitsamanaino, ĩtsōa ea inimamatiromē? Akka ares fisti ea inimamatiromē?” ixō ē shināyamea. <sup>3</sup>Nāskakē ē mato kirika kenexona, mato ari kakīma. Akka ē shinā, “Ē ato ari kaxō ē ato iskafaino: ‘Mā isharakōiyama māto chaka xatekāfe,’ ē ato faino shināmitsakōitirofo,” ixō ē shināyamea. Akka mā ea nikayamaino ēri shināmitsakōitiro. Akka mā anā Nios nikakī anā isharakōiaino, mā ea

inimamasharakōitiro. Akka mē tāpikōia ē inimakōiaino māri inimakōitiro. <sup>4</sup>Ē mato kenexokī ē meyamea ēfe ōiti shināmitsakōiāito oiayanā. Ēkai mato shināmitsamapainima. Askatamaroko ē mato kenexoni a ē mato noikōiai keskara mā tāpinō.

**Fētsa noko chakafaito nō rae fatiro**

<sup>5</sup>Akka nā feronāfake fētsa ea chakafakī mekafakī ea fisti shināchakamanama, nā mā Nios Ifofaafari keyokōi mato shināchakamana. Nāskakē noko keyokōi chakafakī mekafaa. Noko askafafiaino ēkai na feronāfake omiskōimaki finapaima. <sup>6</sup>Akka mā ranārito omiskōimanakī nāskanōkāfe. <sup>7</sup>Akka a mā aka keskafakī anā askafakīma rae fakāfe. Nāskaxō yoisharakāfe inimamasharakōikakī anā omiskōinōma. Akka mā askafayamaino āfe shinā mēra shināmitsakōitiro anā shināsharatiroma anā Nios Ifofapaima. <sup>8</sup>Nāskakē ē mato yoiai keskafakī ea nikasharakāfe. “Nō mia noikōi. Mī anā nofe isharakōitiro,” ixō yoikāfe tāpinō. <sup>9</sup>Ē mato kirika kenexō manamayamea tāpipaikī mā mēxotaima ea nikakōimākai. <sup>10</sup>Mā fetsa raefakē ēri nā raefatiro. Fētsa ea chakafaito ē mato shinākī Cristo ea ōiaino ēri nā raefatiro. <sup>11</sup>Nō fetsa raefasharakōiaino Satanás noko feparatiroma. Nō tāpisharakōia Satanás noko kexepaikōi. Akka a Nios Ifofaafō isharayamaino, raefayamaino, a Nios Ifofaafoma tiito chakafakī mekafatirofo Satanás fichipaiyai keskara. Akka nō fetsa raefaino Satanás noko afeskafatiroma.

**Pablo pexe rasi Troas ano nokoax inimanima**

<sup>12</sup>Akka ē mato eōnoa tāpimapai. Ē pexe rasi Troas ano kani meka shara

Cristoōnoa ato yoikai. Cristoōnoa nikapaikōinifo. Nāskano nōko Ifāfe ea atokī nīchini ē āfe meka ato yoinō.

<sup>13</sup>Akka ē shināni nofe yora Tito Troas anoa ē fichikaira ixō. Akka fichiyamax ē inimanima. Nāskaxō ē fāsi shinākōini. Nāskata, “Mē kai,” ixō Troas anoafo nā nōko Ifo chanīmara faafo ē ato yoita ē oni nono Macedonia ano.

**Cristoōxō nō keyokōi finōtiro**

<sup>14</sup>Aicho Epa Niosi, mī Cristo Jesús afara chaka potamana anā afeskafanōma. Nāskakē nōri afe inimai nōmāi aōxō āfe meka yoikatsaxakī yorafāfe tāpinōfo. Akka pirofomā nakas shara nachikomea nō keyokōichi xetetiro keskafakī, nāskafakīri Niospa noko nīchiano nokoōxō keyokōichi tāpitirofo āfe meka shara. <sup>15</sup>Akka nō meka shara Cristoōnoa yoimis keyokōichi nikanōfo. Akka atirifāfe chanīmara fakōikani, Nios fe ipaxakakī. Akka atirifāfe nikasharakanamax Jesús Ifofakanamax nakanax omiskōipakenakafo. <sup>16</sup>Akka na meka shara nikaifoma mā nakanax omiskōipakenakafo mēra fokanax omiskōixikani, nāfāfemāi na meka shara nā nō afara pisikōi xetemis keskara xetekatsaxakakī. Akka nā meka shara nikaifāfe nā nō pirofomā nakas shara xetemis keskara xetemisfo. Nāskakanax Nios fe nīpanakafo. Akka, ūtsōa Niospa meka Jesúsnoa yoisharatiromē? Akka tsōa atiroma. <sup>17</sup>Akka fetsafāfe Niospa meka ato yoikakī kori fipaikani āa ato pārakaxō. Nō mato Niospa meka yoikai noko kopifakāfe ikaxō āa ato pārakaxō ato kori fīaifo keskafakī nōkai mato askafamisma. Mā nō tāpia nō āfe meka yoiaito Epa Niospa noko ōisharakōi, nāatomāi noko nīchinixakī. Āfe meka yoikai nō kaxetiroma, Niospamāi noko ōiaino nōmāi Cristo āfe inaxō.

**Jesús ato meka fena yoimis**

**Pablo ato yoini**

**3** <sup>1</sup>Askara nõ yoiaino, mã shinãiraka nõ nõa nõ yoimesharai keskara. Maa. Nõa nõ yoimesharaima. Mã chaka shinãi. Akka fêtsa yonopaiyaito fêtsari fetsa kirika kene fomaxotiro fetsafãfe õinõfo yonosharamiskê. Akka, ¿mã shinãimê fetsafãfe nokoõnoa kirika kenenõfo noko yoisharakakî nõ yonosharamiskê Niospa meka yoikî? Akka nõ askara fichipaima. Akka, ¿mã shinãimê nõ mato kirika kene yõkaito kirika kenexõ mã noko inãnõ nõri fetsafo inãnõ noko täpinõfo nõ mato mëraxõ yoisharamiskê? Maa. Askara nõ fichipaima. <sup>2</sup>Akka nõ kirika kenea keskara nõ fichipaima mãmãi nõ kirika kenea keskarakê, fetsafãfe mato õitirofo mãmãi Nios Ifofasharakê. Mato õikakî nokori täpitirofo nõ Niosxõ yonosharamiskê. <sup>3</sup>Akka mã mã isharakõia anã mã imis keskarama a Niospa fichipaiyai keskaraino. Nã noko õimana Cristo mãto õiti fetsafaa fena keskara mã inõ. Nãskakê mã kirika kenea keskara. Mato õixõ fetsafãfe täpitirofo nõ Niospa meka mato täpimasharamiskê. Akka na kirika kene lapisi kenemeama, askatari tokiri sapaki kenemeama; Epa Nios nîpanakato ãfe Yõshi Sharapa mato imashara mã isharakõinõ.

<sup>4</sup>Iskafakî nõ yoia, mã nõmãi täpixõ Niospamãi noko nîchinikê nõ ãfe meka mato yoinõ Cristo ãfe sharaõxõ nõ mato yoisharamis. <sup>5</sup>Akka nõa nõ afara shara nõ mato yoitiroma mã isharanõ. Askatamaroko Epa Niospa ãfe Yõshi Sharaõxõ nõ fetsafo täpimatiro isharanõfo. <sup>6</sup>Niospa Yõshi Sharaõxõ na meka fena nõ ato yoimis Jesúsnoa nõ Nios fe nîpaxatiro. Akka a Moisés kenenõnoa nõ ato täpimamisma,

sharafiano keyokairoko nikanõfo nõ ato yoipanã. Akka a Moisés yoini keskara keyokõi nikakanamax Nios ika ano katiroma. Askatamaroko Niospa Yõshi Sharapa noko imasharapakenaka Nios ika ano nõmãi Cristo Ifofakê.

<sup>7-8</sup>Epa Niospa nõko xinifo israelifo nõ ato yoipaiyai keskara ato yoini nikanõfo. Tokiri pãraki kenexõ ato yoini. Epa Niospa Moisés tokiri kene inãino luz keskara fafekõini. Nãskatari Moisés femãnã fafekõini. Nãskakê mã Moisés mãchi keya ariax fotokê nõko xini israelifãfe õitiroma inifo. Nãskax fafekõifix fenãmãshta matapakeni. Akka Epa Niospa Moisés yoini keskara sharakõifixõ noko imapakexatiroma. Sharakõifixõ, akka iskaratîa Niospa Yõshi Sharapa noko yoiai keskara nõroko sharafinakõia. <sup>9</sup>Akka nõ Moisés yoini keskara sharafiano nikakanamax nakanax Nios ika ano katiroma. Akka iskaratîa Niospa ãfe Fake Jesúsxõ noko chaka soaxotiro nõ afe isharaapakexanõ. Nã sharafinakõia afaa fetsakai askarama. <sup>10</sup>Epa Niospa Moisés yoini keskara sharafix, akka Epa Niospa Jesúsxõ noko axoni keskara nõroko sharafinakõia. <sup>11</sup>Niospa meka shara Moisés fiaino fafesharakõini. Mã fiax ãfe femãnã fafesharakõini, Moisés. ãfe femãnã fafesharakõifix fenãmãshta matapakeni. Epa Niospa Moisés yoini keskara sharafix, akka Epa Niospa Jesúsxõ noko axoni keskara keyonakama nõroko sharafinakõia.

<sup>12</sup>Nãskakê mã nõ täpikõia Epa Niospa Jesúsnoa yoini keskara keyonakama. Nãskakê ranotama nõ Jesúsnoa yorafo yoitiro. <sup>13</sup>Nõkai Moisés keskarama. Moisés ãfe femãnã fafeaino samapa feopomeni israelifãfe õinõfoma nãskax fenãmãshta matapakeni. <sup>14</sup>Akka nõko xinifãfe nikasharapaonifoma, ãto õitimãi fêstokõi keskarakê. Iskaratîari



nōko kaifo nāskarāfori. A Moisés ato yoini keskara ato kirika anexonaifono ato nikakaspakanax. Nāskakaxō Epa Niospa meka tāpisharatirofoma. Akka Cristo fistichi ato shināmatiro nā ōiti fēstoa keskara inōfoma. <sup>15</sup>Iskaratīari nā Moisés yoini keskara ato anexonaifono āto ōitimāi fēstokōiano shināsharapanāfāfe. <sup>16</sup>Askafikaxō iskaratīa a Moisés keni keskara anā shinākaxoma nōko Ifo chanīmara fakaxō aōnoa fisti shinātirofo. Nāskakē anā feopomea keskara ixikakima. <sup>17</sup>Niospa Yōshi Shara nō Ifofaax nofe ikaino afaa fetsa nōko ifo itiroma, noko ikixikī. <sup>18</sup>Akka nōko ōitikai fēstoa keskarama. Nōko Ifāfe āfe meka nō nikasharakōitiro. Āfe Yōshi Sharapa noko ikixō noko fetsafatiro a keskara shara nō inō. Akka mā noko fetsafaano nō sharakōi ixii. Nāskakē fetsafāfe noko ōikakī tāpitirofo nō shara isharakē. Nā feisiti xinī chaxaino fafaii keskara noko ōikakī nōko Ifo Jesús tāpitirofo afe keskaramāki.

**4** <sup>1</sup>Akka Epa Niospa noko shinākī noko yoini āfe meka shara Jesucristoōnoa nō yoifofāfōfāinō. Nāskakē nō shināchakaima, nō Niospa meka yoiki xateima. <sup>2</sup>Nāskakē nō afaa one chakafamisma rāfixikima, a afara one chakafamisfo keskafakī. Askatari nō tsoa pāramisma. Askatari nōa nō Niospa meka fetsafaxō yoimisma. Akka Niospa tāpia meka chanīma fisti nō yoimiskē. Nāskakē mā nokoki inimasharapainō, nā nō afarafo shara faito ōi. <sup>3</sup>Na meka shara Jesúsnoa nō yoimis nikakaspafono nā onea keskara. Nāskakē tāpikanamax oa fēstoa keskarafo. Nāskakanax omiskōipakenakafo. <sup>4</sup>Nāfofi nā niafaka chaka āto ifoxō ato yoimis. Nāskaxō nā ōiti fēstoa keskara ato faano na meka shara Jesúsnoa tāpitirofoma. Nā yora

fēxō luz ota sharafiano ōitiroma keskarafo. Nāskarakaxori Jesús finakōia tāpitirofoma. Nāskatari tsōa tāpitiroma Jesús Apa keskara sharafinakōifiano. <sup>5</sup>Akka nōkai nōa nō nokoōnoa nō mato yoimisma mā noko ifofanō. Askatamaroko nō mato yoimis Jesucristo māto Ifo inō. Nōko Ifokē aō noixō nō yonoxosharapai. Akka nō mato axosharapai Cristoōnoa mā tāpinō. <sup>6</sup>Niospa pena onifayoxoma fakishkē yoini pena inō. Nāskarari nō Jesús Ifofayamax nōko ōiti nā fakish keskara chakakōi ipaoni. Akka Niospa Jesucristoōxō nōko ōiti mēra noko chaxamashara aōxō nō tāpinō afe keskara sharakōimāki.

**Pablo yoini nō Jesús  
chanīmara faax nō isharatiro**

<sup>7</sup>Akka nō afaayamafekē Niospa āfe sharakōi noko mēra nanea nō āfe meka shara Jesúsnoa ato yoinō. Akka nā kesho noko keskari akai afaama. Samama moshitiro. Moshifitirokē a mēra afara sharakōi nō nanetiro. Nāskarifiāi nō afaayamafiano Jesús nofe rafea. Nāskakē yorafāfe tāpitirofo Niospa Yōshi Shara nōmēra nanea. <sup>8</sup>Nā nō imis keskara iskaratīa ē mato yoinō mā tāpinō. Noko chakafafiakakī noko xatemakanima. Nāskafixō nō afeskaimēti ixō, nō shināchakafikī mā nō tāpia Epa Niospamāi noko axosharafafainaito. <sup>9</sup>Noko noikaspakakī noko chakafapaimisfo. Nāskakaxō noko chīfafōfāsafamisfo. Noko askafafiāifono Epa Niospa noko potaima. Nāskakatari noko retepaikakī noko tsefeya fafiafono Epa Niospa noko kexesharamis nō nayamanō. <sup>10</sup>Jesús niyoano retepaipaonifo keskafakī nokori nāskari fakani retepaikakī. Noko retepaifiāifono nōko Ifo Jesús noko kexesharai noko retenōfoma. Nāskakē yorafāfe tāpitirofo

mã Jesús nafianixakī anã otoax nikē.

<sup>11</sup>Nō Jesús yonoxonaito mēxotaima noko retepaikani. Akka noko retepaifiaifono nōko Ifo Jesús noko kexesharai noko reteyamanōfo. Akka nōa nō ifimetiroma nayamaxiki. Nāskakē tāpitirofo mã Jesús nafianixakī anã otoax nofe ikē. <sup>12</sup>Nāskakē Jesúsnoa nō mato yoisimis fetsafāfe noko retepaifiaifono mã chanīmara faax mã afe ipaxanō.

<sup>13</sup>Akka Epa Niospa meka kirika ano yōra kenei iskafakī: “Ē Epa Nios chanīmara fakōini. Nāskakē Niosnoa ē ato yoi,” ixō kirikaki Niospa meka kenei yōra. Nāskarifikī nōri Niospa meka chanīmara fakōixō nō mato yoi. <sup>14</sup>Akka mã nō tāpia nōko Ifo Jesús mã nafiakē Ēpa Niospa anã ōtofani afe ipaxanō. Nāskakē Apa Jesús otofani keskafakī mato yafi nokori otofaxii nō afe ipaxanō. <sup>15</sup>Akka nō omiskōikōi mato Epa Niospa meka yoi mã āfe meka chanīmara fakōinō. Nāskakē yora ichapafāferi Epa Nios nikakōikaxō, “Aicho, Epa Nios, mī fāsi sharakōi,” faxinōfo.

<sup>16</sup>Nāskakē nō omiskōifikī nō shināchakaima. Nōko Ifokai nō kachikiri faima. Akka nōko yorari anã kerexma nō omiskōiaino. Askafixō nōko shinā mēra mēxotaima noko kerex fafāfāini. <sup>17</sup>Akka a nō niyoax nō omiskōiyoi akai afaama, samamashta keyoi. Akka nō Jesúsnoax omiskōiaito a noko sharakōi imai a keskarakai tsōa ōiyomisma. Nāfori keyonakama. <sup>18</sup>Akka nã nō omiskōiai shinātamaroko nã nō ōiyomisma nō shināi. Nios ika anoxō noko inimamapakenaka. Nãa nō shināi. Akka nã afaranã noko omiskōimanai samama keyoxii. Akka a Niospa noko chipo imai keskara keyonakama.

**5** <sup>1</sup>Akka ē mato yoinō nikakapo. Pexe xiniax pão ikax keyotiro. Nāskarifikai nō naino nōko yora keyotiro anã nōko fero mēsho nō mēra inōma.

Akka tsōakai noko yora fenafaxotiroma. Epa Nios fistichi noko yora fena onifaxotiro. Akka mã nō nai mēra kaax nōko yora fena shara ixii. Epa Niospa noko yora fena shara faxōano a anã keyonakama. <sup>2</sup>Akka nō fekaxtemis nōko yora fekaxkōime. Nōko yora fenashara fapai nai mēraxō. <sup>3</sup>Akka nō naax, inōko fero mēsho yoraya itiomamamē? Maa. Epa Nios fisti nō Ifofamiskē noko yora fena shara faxotiro nō afe ipaxanō. Nāskakē nōko fero mēsho yoramais nai mēranoax itiroma Epa Niospamāi noko yora fena faxōano. <sup>4</sup>Iskaratīa nono mai ano niyoax nōko yora omiskōiyoi. Askafiax nō nayopaima. Nō nayoamano Cristo onō noko yora fetsafaxoxiki nō isharapakexanō. <sup>5</sup>Nã Epa Nios fistichi noko onifani nō afe ipaxanō. Nāskakē āfe Yōshi Shara nō mēra nanea nō tāpinō noko yora fetsa faxoxiaino.

<sup>6</sup>Nāskakē nō shināsharafafāini nono mai ano niyoxō, nayoxoma, nōko Ifo Jesús ari kayoxoma mã nō tāpia. <sup>7</sup>Nāskakē nã Jesús ika ano ōiyamafikī nono mai anoxō nō chanīmara fafafafāini. Nāskaxō chipo nō ōixii Epa Niospa noko fetsafaano. <sup>8</sup>Akka mã nō tāpisharakōia Epa Niospamāi noko yora fetsa ināino. Akka mã nō nakī nōko yora nō ratafainikai nō sharafinakōia ikikakī. Nāskakē nō inimasharakōi mã nō nai nōko Ifo Jesús femāi nō ikikai. <sup>9</sup>Akka nono mai ano nō niyoxō nōko Ifo nō yonoxosharayopai nokoki inimanō. Nāskatari nai mēraxori na fischisharapaiyai keskafakī nōko Ifo nō inimamapaisharakōi. <sup>10</sup>Akka nã chanīmara faafo tii Cristoki nokoxikani. Nāskatari noko yoipakexii nono mai ano niyoxō nō shara famismākī, askayamakī nō chakafamismākī. Akka nō afara shara famiskē afara sharakōi noko ināxii. Akka nō afara chakafamiskē afara shara noko ināpaifikī noko

ināxima. Nāskakē nō fixiima. Nāskakē Jesúsxō nō yonopai sharakōi.

**Pablo yoini Cristoōnoax  
nō Nios fe rafetiro**

<sup>11</sup>Akka Niospa noko yoia keskara nō ayamax nō rāfitiro. Nāskatari fetsafari nō ato yoipai nā Niospa ato yoiai keskara anōfo. Niospa noko tāpikōia nōmāi mēstekōi yoiaito. Nōkai ato feparapaima. Māri mā mā noko tāpikōia nō mato pāramisma. Nōko meka mēstekōi fisti nō mato yoimimis. Nānori fisti māto shinā mēraxō mā shināpainō. <sup>12</sup>Akka kakapai nōa nō yoimesharapaima. Akka mēstekōi fisti nō mato yoimimis, mā mā tāpia. Akka fetsafāfekai mato yoikōikania mato feparapaikani. A yoiaifo anorikai yoimisfoma āa āto shinā mēraxō shinākaxō yoimisfo kakapaiyanā. Akka nōfi mato pāramisma, chanīma fisti nō mato yoimimis. Nāskakē mā nokoki inimakōimimis. Nāskaxō mā nokoōxō ato yoikī nokoōnoa mā ato yoisharatiro. <sup>13</sup>Chanīma, nō Nios noikī kerexkai nō yonoxofafāimimis aōnoa fetsafāfe nikasharanōfo. Akka yorafāfe nokoōnoa yoimisfo iskafakakī: “Na Pablo feta yonomisfāfe shināsharamisfoma mēxotaima ato Niospa meka yoifofāsafamisfo omiskōifinafikakī,” ixō noko yoimisfo. Āa noko askafanōfokī mā nō tāpiakī Niosxō nō yonofikai mā āfe meka tāpinō. Akka nō mēstekōi shināsharakī nō mato yonoxosharamis. <sup>14</sup>Cristo noko noikī noko yoini nō āfe meka shara mato yoinō. Cristo keyokōi yorafoōnoax naani. Nāskakē mā nō naa keskara a nō iyopaoni keskara ixikima. <sup>15</sup>Akka mā Jesús nayoni yorafoōnoax keyokōi a keskara shara ixiki. Nāskakē a nō chaka ipaoni keskara ixii. Nāskakē nā nō apaiyai keskara fisti anā nō shinātiroma. Cristoōnoax nō

yonosharaxotiro. Cristo āa nokoōnoax nayoni. Nafiano Epa Niospa āfe sharaōxō anā otofani.

<sup>16</sup>Akka nā Jesús chanīmara faafāfema fetsafoōnoa shināifo keskarakai nō anā atoōnoa anori shināpakenakama. Nōri anori shināyopaoni nō anā askapaima. Cristoōnoari nō chakakōi shināyopaoni. Nōkai anā aōnoa anori shināima. <sup>17</sup>Nāskakē Cristo nā Ifofafo ato shinā fetsafaxōa anā shināyopaoni keskara inōfoma, fena keskara shara inōfo. A Niospa fichipaiyai keskara fena keskara nō ixii. Keyokōi fena keskara ixii. <sup>18</sup>Epa Niospa Cristoōxō noko fetsafaa anā nō noikaspanōma, nō afe rafenō. Askatari noko yoini aōxō āfe meka nō ato tāpimanō Epa Nios fe rafenōfo. <sup>19</sup>Epa Niospa Cristoōxō keyokōi yorafo afe rafemapai anā noikaspanōfoma. Cristomāi noko nāxonikē Epa Niospa a nō afara chakafamisnoa anā shināima. Nā Epa Niospa noko yoia keskafakī nānorikōi nō mato yoimimis.

<sup>20</sup>Akka Cristo noko nīchini nō āfe meka mato yoinō. Nō āfe meka mato yoi nā Epa Niospa mato yoiai keskara. Epa Niospa nokoōxō mato yoi nā Cristo mato yoipaiyai keskafakī. Nāskakē nikakōikāfe Cristo mato nāxonikī mato chaka soaxoxiki. Nāskakē Cristo Ifofaxō māto chaka xatekāfe Epa Nios fe rafexikakī. <sup>21</sup>Akka Cristo afaa chakafapaonima. Nāskafikē Apa Niospa nōko chakafo akiki nīchini. Cristo afaa chakafayamafiakatsaxakī noko nāxonī Epa Niospa noko omiskōimayamanō. Nā yora chaka keskarax nōko chakafoōnoax Jesús nani. Nāskakē nō Jesús Ifofaino Niospa noko ōitiro sharakōi nā nō afaa chakafamisma keskara, nokoki inimakōikī.

**6** <sup>1</sup>Akka nō Nios feta yonomis āfe meka mato yoikī. Nāskakē nō mato yoisharapai Epa Niospa mato

noisharakōiaino, mā shināmakiyamanō, āfe meka mā kachikiri fayamanō. Fetsafāfe anorima mato yoiaito nikayamakāfe. Askatamaroko Jesús meka shināmakiyamakāfe. <sup>2</sup>Taeyokī Niospa meka yoimisto kirika keneni iskafakī Niospa yoiaino:

Ē mato shināito, mā ea yoiaino ē mato nikai mā omiskōiaino. Ē mato ifinō, ē mato axosharaxiki, ixō yoini Epa Niospa. Nāskakē nikasharakāfe iskaratīari Epa Niospa noko axosharapai noko ifixii.

<sup>3</sup>Nōkai mato afaa chaka yoipaima tsōa noko chakafayamanōfo. Akka nō chaka niaito oikaki a Nios chanīmara faamafāfe noko mekafatirofo. Nāskakē nō afaa chakafapaima. <sup>4</sup>Akka nā nō keyokōi Niosxō aka keskara nō mato ōimamis nōmāi yonoxokatsaxakī. Noko omiskōimafiaifono nō tenekōimis. Askatari fekaxteifinakoita nō tenekōimis. Noko chakakōi famisfo, noko askafafiaifono nō tenekōimis. <sup>5</sup>Nāskakaxō noko koshamisfo, askatari karaxa mēra noko ikimamisfo. Nāskatari yora chakafāfe noko noikaspakakī fāsi noko mekafamisfo. Noko askafafiaino fekaxtekōiyanā nō yonomis. Askatari nō oxa tenekōimis. Nāskaxri nō fonāikōimis. <sup>6-7</sup>Noko askafafiaifono afaa chakafatama nōko ōiti mēraxō nō afaa chaka shināima. Nō Cristo fe rafeaito nā noko yoimis keskara mā nō tāpia. Noko chakafafiaifono nō atoki ōitifishkitama. Fena fenakima nō tenekōimis. Nāskax fetsafo fe rafepaikī nō ato sharafa fafāfāimis Niospa Yōshi Sharaōxō nō ato askafamis ato pārakīma nō ato noikōimis. Nō askakī keyokōi nō mato ōimatiro nōmāi Niospa yonomatixō. Satanás noko afara chakafamapaiiaito Niospa Yōshi Sharapa nā Nios keskara shara noko imaino āfe Yōshi Sharaōxō nō afara chaka potatiro. <sup>8</sup>Akka fetsafāfe

nokoōnoa meka shara yoifiaifono fetsafāferi nokoōnoa meka chaka yoimisfo. Akka fetsafāferi na yorafo sharakōira noko fafiaifono fetsafāferi noko ichamisfo. Nō chanīmakōi yoifimiskē noko feparamisfo ixō nokoōnoa fetsafāfe yoimisfo. <sup>9</sup>“Pablo fe rafeakai tsoama. Nōkai ato ōimisma,” noko fafiaifono akka fetsafāfe Nios Ifofakōikaxō noko noikani. Nāskatari nō napaiifax nō nia. Noko omiskōimafiaiakakī noko tsōa reteama. <sup>10</sup>Akka nō shināmitsafiaito nōko Ifo Niospa noko inimamamis. Akka afaamaisfixō nō Niosxō nō fetsafo imasharakōimis, Nios Ifo shara faifono. Nō afaamais keskaraifax nō aya a Niospa noko ināi. Akka nā keyokōi Niosnā nōkonāri.

<sup>11</sup>Efe yora mīshtichi Corinto anoafāfe, nā nōko ōiti mēraxō nō shināi keskara nō mato yoimis. Nō mato fomāmisma. Keyokōi nōko shinā mēraxō nō shināi keskara nō mato yoimis mā tāpinō. <sup>12</sup>Akka nō mato noikaspamisma. Akka māroko noko noisharamisma. <sup>13</sup>Akka iskaratīa ē mato yoi āpa fake noisharakī yoitiro keskafakī, nokori noisharakāfe nā nō mato noiāi keskafakī.

#### Nā Nios chanīmara faafāfema akaifo keskara ayamakāfe

<sup>14</sup>Nā Jesús chanīmara faafoma fe rafeyamakāfe. Akka na yora Nios Ifofaafāfe shināifo keskarakai nā yora chakafāfe shinākanima. Nāskarifiāi pena fe fakish osinātiro. <sup>15</sup>Nāskarifiakī Cristo feta Satanás anoris shinātirofoma. Akka nā Cristo Ifofaafāfe fichipaiyaifo keskara nā Cristo Ifofaafāfema askara fichipaikanima. <sup>16</sup>Nā Cristo chanīmara faafāfe ichanāmisfo Epa Nios kīfinōfo. Akka nā Ifofaafoma ato fe ichanātirofoma afara nimofa fakaxō kīfitirofo na nōko niosra ikaxō. Nāskakē

nã rafe osinãtiroma. Akka afãfekai Epa Nioskõi kifipaikanima. Akka Epa Nios nõ mēra ika. Nãskakē nõ Niospa pexe keskara. Nõko Nios nia. Epa Niospa yoini iskafakī:

Ēfi ato fe ikikai, ato fe rafexikī. Ē āto Nios ikaino afo efe yora ikani, ixõ yoini. <sup>17</sup>Askatari Epa Niospa yoini iskafakī:

Akka nã Cristo chanĩmara faamafãfe akaifo keskara ayamakãfe. Ato fe rafeyamakãfe afaa chakafaxikãkima. Mã askaino ě mato ifikai, ixõ yoini. <sup>18</sup>Askatari nã afama mĩshti atiroto ato yoini iskafakī:

Akka ě mato Epa ixii. Akka mã ěfe fakefo ixii, ixõ nõko Ifo Niospa yoini.

**7** Ēfe yora mĩstichi, Epa Niospa nã noko yoiyoni keskara shara. Nãskakē nõ isharanõ keyokõichi nõko chaka nõ xatenõ. Afarafãfe nõko yora iyamai nõko õiti mēraxõ noko chakafamatiro nãfo nõ xatekõinõ sharakõi ixiki. Nõ Epa Nios noikõiax a keskara shara nõ ipai.

**Corinto anoxõ chaka shinãyopaonifo.**

**Akka iskaratĩa mã shara shinãkani**

<sup>2</sup>Akka nã yora fisti keskara nõ inõ noko noisharakãfe. Nõkai mato chakafamismaki. Askatari nõ mato afaa chakafamamisma, askatari nõ mato pãramisma. <sup>3</sup>Ēkai nã ě mato yoiai keskafakī mekakī chakafakī ě mato yoinisma. Akka ě nayoxoma ě mato mēxotaima noikõifafãini. Nãskatari mē nafiaxõ mēxotaima ě mato noikõixii. Nãskakē tsõa noko paxkanã fatiroma nã yora fisti keskaramã nõ ikē. <sup>4</sup>Mã nõ tãpikõia mã noko noikõiyana, mã Jesús Ifo sharakõi fakē. Nãskakē nõ yorafo yoisim mã isharakõimiskē. Nãskatari nõ omiskõifi nõ inimakõimis.

<sup>5</sup>Akka nã nõ Macedonia ano nokoitatĩa nõ teneama, mēxotaima fanĩma mĩstinoax fekaxteiafãfe õi. Akka nõ shinãchakakõimis. Askatari a Nios Ifofaa fetsafori nõ ato shinãkõimis, mã nõko Ifo Jesús kachikiri faafora ixõ. <sup>6</sup>Akka nã shinãmitsaifo Niospa ato inimamamis. Nãskakēri nokoki Tito nĩchiano nõ inimakõimis. <sup>7</sup>Akka mã nokoki Tito nokoxõ noko inimama noko yoia iskafakī: “Corinto anoafãfe ea inimamakõiafo,” ixõ Titopa noko yoia. Askara nõ nikai nõ inimakõia. Askatari noko yoia mã eõnoa yoikī iskafakī: “Nõ Pablo shinãkõi nokoki samamashta nokopainõ,” ixõ mã yoikē: “Nãskaxori nõko õitini nõ shinã chanĩma nõ afara chakafamis. Akka nõkai anã askapaima. Nõ Pablo shinãi,” ixõ mã yoiano Titopa ea yoia. Nã keskara nikai ě inimai finasharakõi.

<sup>8</sup>Akka ě mato kirika kenexõ manamakī ě mato shinãmitsamana. Nãskax ěri shinãmitsakõiyoa. Akka anã ě shinãmitsaima. <sup>9</sup>Akka iskaratĩa ě inimakõi. Akka ě mato shinãmitsamanax ě inimaima. Akka mã shinãmitsayanã mã Epa Nios kifiti iskafakī: “Epa Niosi, nõ afara chakafakī noko raefafe nõ afara chakafamiski,” ixõ mã yoikī. Nãskakē ě inimasharakõimis. Mã askafaino Epa Niosri matoki inimasharakõi. Akka ě mato kirika kenexõ manamakī ě mato yoikī chakafaama. Askatamaroko ě mato yoisharakõia mato axosharayanã. <sup>10</sup>Akka nõ shinãkī iskafatiro: “Ooa, ě afara chakafakī, Niosri ě chakafaa,” ixõ shinãkī nõko chaka nõ xatepaitiro Epa Nios Ifofapaikī. Nõ askaito õikī Epa Niospa noko ifitiro nõ afe ĩpaxanõ. Nãskaxõ nõ shinãtiroma iskafakī: “Ooa, ěfe chaka ě xateama shara ě ikerana. Niosri ě Ifofaama ě shara ikerana,” ixõ anori nõ shinãtiroma. Akka nã

chanĩmara faamafãfe nõ shinãi keskara shinãkanima. Iskafakĩ shinãmisfo: “Ooa, nõ afara chakafaa,” ixõ shinãkani ãto õiti mẽra shinãmitsakanima Nioskai shinãpaikanima. Nãskax nakanax Epa Nios fe ipanakaforma. <sup>11</sup>Akka mãkai askarama. Shinãkapo. Mã mãto õiti mẽraxõ mã mã shinã anã mã Nios Ifofai mãto chaka xatepaikĩ nã Niospa fichipaiyai keskafakĩ. Nãskax mã ratekõia Niospa keyokõi noko omiskõimaxira ikax. Nãskakẽ mã mã itipinikõia ika a afara chakafaifo ato omiskõimaxiki. Nãskaxõ mã fãsikõi ato yoia ãto chaka xatenõfo. Nãskakẽ mã mã noko ispamãkai ato keskarama. Nãskakẽ mã ea fichisharapaikõi ã mato õikanõ mã isharakõiyamãkĩ. <sup>12</sup>Akka ãfe kirika kene fixõ mã ea noiyanã mã ea nikakõisharamis. Akka ã kirika keneama, nã feronãfãke afara chakafaaõnoa omiskõimakãfe ixõ. Askatari nã feronãfãke omiskõimanafõõnoari ã kirika keneama. Akka ã mato kirika kenexona mã tãpinõ mã ea noimãkai. Akka mã ea nikakõimis. Nãskaxõ mã tãpitiro mãmãi ea noikĩ Niospa ferotaifi.

<sup>13</sup>Nãskakẽ nõ inimasharakõi, mãmãi noko noisharakõiaino nikakõisharayanã. Akka Titori matoõnoax inimasharayamea. Nã Tito inimaito õi nõri inimaifinasharakõiyamea. <sup>14</sup>Akka Tito kayoamano ã yoiti iskafakĩ: “Na Corinto anoafõ sharakõifo,” ixõ ã yoiti. Nãskakẽ Tito mato mẽra kaano mã ifisharakõiyamea. Nãskakẽ ã matoõnoax ráfiyameama. Akka chanĩma fisti nõ mato yoimis. Nã ã matoõnoa Tito yoia keskara chanĩmakõi Titopa mato õia. <sup>15</sup>Tito matoki nokoxõ õia mã rateaito mato õita noko Titopa ferateneira ikax. Nãskakẽ pishta rateyanã mã Tito nikakõita. Nãskakẽ Titopa mato shinãkĩ, mato noikĩ finakõi. <sup>16</sup>Ëri matoki

inimakõi. Akka iskaratĩa mẽ tãpia nã ã mato yoia keskara mã amiskẽ.

“Afarayaxõ fetsafo inãsharakãfe,” ixõ Pablo Corinto anoafõ yoini

**8** <sup>1</sup>Akka meka fetsari ã mato yoinõ mã tãpinõ. Mã Epa Nios Macedonia anoxõ chanĩmara faafono Epa Niospa ato noikĩ ãto shinã mẽraxõ ato shinãmashara fetsafori kori inãsharakõinõfo. <sup>2</sup>Akka Macedonia anoax omiskõifikakĩ Niosnoax inimakõikakĩ, afaayayamafiakaxõ mã yora afaamaisfo ato afara fetsa inãsharakõiafo. <sup>3</sup>Akka nã ã õia keskara ã mato yoinõ. Fetsafãfe afaayayamafiakaxõ fetsafori ato afara ato inãsharakõiafo. Ato afaa fishkofafoma. Nãskakẽ atonã afaa ichapa nẽteamã. <sup>4</sup>Iskafakĩ ea yoiafo ato inãsharapaikĩ: “Nã Jesús chanĩmara faa fetsafãfe kori yopakani. Nãskakẽ nõri ato afara fomasharapai,” ea faafo. <sup>5</sup>Nõ shinãyamea kori fistic noko inãkanira ixõ, Jerusalén anoafõ a Nios Ifofaafo ato foxopaikĩ. Akka noko kori inãyoxaxoma taefakĩ Nios inãyameafo, iskafakĩ yoianã: “Ifõ, nõfi mefe yorakĩ nã mã noko afara amapaiyai keskara mã noko yoitiro,” ixõ yoiyameafo. Nãnori yoikãta nokori yoiyameafo iskafakĩ Niospa fichipaiyai keskafakĩ: “Nõri nõ mato nikakõinõ,” ixõ noko yoiyameafo. <sup>6</sup>Titopa taefakĩ mato yoiyoni iskafakĩ: “Mãto korifo ichafakãfe a afaamaisfo Jerusalén anoafõ ato inãxikakĩ,” ixõ mato yoiyoni. Nãskakẽ nõ Tito yoiyamea iskafakĩ: “Nã mã yoimis keskafakĩ anã ato yoife nã afaamaisfo Jerusalén anoafõ ato kori inãõfo. ‘Mã ato noikĩ mã ato kori inãtiro,’ Corinto anoafõ ato yoife,” ixõ nõ Tito yoiyamea. <sup>7</sup>Akka mã Jesús chanĩmara fakĩ finakõiyana mã Niospa meka mẽstekõi yoimis, ãfe meka tãpisharakõiyana.

Chanĩmakõi mã Jesús yonoxosharakõiyana mã noko noisharakõi. Nãskakẽ nã mã afarafo shara faa keskafakĩ nã afaamaisfori mã ato inãsharatiro. Niosxõ mã ato noikõikĩ inimasharakõikai mã ato inãtiro, fetsafo finõkõinĩfofã nã mã imis keskayana.

<sup>8</sup>Akka êakõi ã mato yoima nã afaamaisfo mã ato kori inãno. Akka ã tâpipai fetsafãfe ato kori inãpaiyai keskafakĩ mãri ato inãpaimãkai. Askayamakĩ mãto meka fistichi mã yoiaraka nõ ato inãira ixõ. Akka askakĩma mã ato noikõiyana mã ato inãsharatiro. <sup>9</sup>Mã mã tâpia nõko Ifo Jesucristo nai mëranoax nãmã fotoyoamax afama mĩshtifoya iyopaoni. Afaakai yopapaonima. Nãskafixõ noko noikõikĩ ãfe afama mĩshtifo keyokõi potãferani. Nãskax nokoõnoax afaamais iyopaoni nõ aõnoax isharaapakexanõ.

<sup>10</sup>Akka nã ã shinãinoa ã mato yoinõ mã tâpinõ. Akka mã xinia fisti finõa mãkai inimakõiyana kori ichafaxõ mã ato inãma. Akka taefakĩ nã afaamaisfo mã ato noikĩ mã ato kori inãpaikĩ mã fiyamea mã mekea ato chipo inãxiki.

<sup>11</sup>Nãskakẽ inimakõikĩ mã kori ichafakĩ taefati keskafakĩ iskaratĩari inimayana ato inãsharakãfe ana afaa yopanõfoma. Nã mã ato inãpaiyati ato inãkãfe.

<sup>12</sup>Akka mã ato inãpaikĩ mã ato inãtiro. Askatari mã afarayaxõ mã ato inãsharaito Epa Niospa tâpia. Askatari mã afara ichapayaxõma mã ato inãitori nãri Epa Niospa tâpia. Nãskakẽ inimakõi.

<sup>13-14</sup>Akka ã mato iskafakĩ yoima: “Ichapakõi ato inãkãfe,” ixõ ã mato yoima. “Askatari keyokõi mã ato inãx mã afayaima,” ixõ ã mato yoiama. Akka iskaratĩa mã afara ichapaya. Nãskakẽ nã afara yopaifo mã ato inãtiro. Akka mãri afara yopaito nãfãfe afara ichapayaxori matori inãtirofo. Mã

askai mã ranã mã kexenõnãsharax mã isharakõitiro afaa yopaxikima. <sup>15</sup>Akka kirika ano Niospa meka kenea iskai: “Akka nõko xinifo tsõa istomaxõ a piaifo Niospa ato inãpaoni. Akka nã ichapa fiato texefapaonima. Akka nã ichapama fiatori afaa yopapaonima,” ixõ kirika ano Niospa meka yõra kenei. Nãskakẽ yora fetsafo nõ afara inãito, Niospari noko afara fetsafo noko inãtiro nõ afaa yopayamanõ.

#### Tito fe rafeafo

<sup>16</sup>Ë matoõnoa shinãkõiai keskafakĩ Titopari ãfe õiti mëraxõ mato shinãkõi, Epa Niospa shinãmanaino. Nãskakẽ nõ Epa Nioski inimakĩ nõ aicho fai. <sup>17</sup>Akka iskafakĩ nõ yoiyamea: “Corinto anoafõ anã ato õitãfe ato yoisharaxikĩ,” ixõ nõ Tito yoiyamea. Nãnori nõ yoiaino inimayamea. “Aicho, ã ato ari kaikai ã ato yoisharai kaikai,” ixõ noko yoiyamea. Akka ã shinãi nõ yoiyai fistiõnoax kaima. Æari matoki kasharapai kai. <sup>18</sup>Akka nã nofeta Nios Ifofamis fetsa nõ Titoya nĩchi. Nã nofe yora, nãatori Jesúsnoa ato yoisharamis. Nãskakẽ aõnoa keyokõichi meka shara yoimisfo. <sup>19</sup>Akka nã Nios chanĩmara faafo tiito ichanãkaxõ na feronãfake katonifo, nofeta nã kori yopaifo foxõikanõ. Nios shinãkĩ na kori nõ ato inãyana nõko Ifo sharara fanõfo. Askatari nõ mato feta nõ ato inãpai tâpinõfo nõ ato axosharapai.

<sup>20-21</sup>Nã afaamaisfo nõ ato kori foxosharapai. Nãskakẽ yorãfãfe ferotaifi nõ ato õimasharapai noko chakafakĩ mekafayamanõfo. Na kori ichapa nõ ato foxosharapai noko iskafanõfoma: “Nõko kori ranãri oneafo,” noko fanõfoma. Nãskakẽ nõko Ifãfe ferotaifi nã yorãfãfe ferotaifiri nõ ato õimapai nõ isharakõixõ.

<sup>22</sup>Akka nã nofe yora nã Jesús Ifofamis fetsa Tito yafi nõ mato nĩchi. Nã

feronāfake mā nō ōimis nāato Jesús chanīmara fakōimis. Nofeta Jesús yonoxosharakōimis. Akka nāato mato nikamis mā Jesús Ifofasharakōixō nā afaamaisfo mā ato ināsharakōiaito. Nāskakē mato ari kapaimis mato feta ato shara faxiki. <sup>23</sup>Akka mā mā Tito ōimiski. Nāato efeta mato yonoxosharamiski. Nā efe rafemis Jesús yonosharaxoxiki. Nā Jesús chanīmara faafo raferi afe mato ari fokani. Akka nā Jesús chanīmara faafāfe ichanākaxō ato katonifo mato ari fonōfo. Nā rafeta Nios Ifofasharakōimisfo. Nāskakē ato katonifo mato ari fonōfo. <sup>24</sup>Akka mato ari nokofaifāfe ato ifisharakōikāfe nā Nios Ifofaafa ato katonifo ato tāpinōfo mā ato ifisharaito. Mā ato askafaino nā ē matoōnoa yoisharamis keskara tāpitirofo chanīmākōikē.

**Nā Nios Ifofaafāfe Corinto anoafa feta Macedonia anoxō nā Nios Ifofaa fetsafori ato kori manamanifo**

**9** <sup>1-2</sup>Akka nono Macedonia anoxō ē kirika kenexō ē mato fomakī ē mato yoikī iskafapaima: “Ato kori fomakāfe,” ixō ē mato yoipaima. Akka mē tāpia mā xinia fisti aka nā Jesús chanīmara faa fetsafāfe afara yopaiifāfe mā ato ināpaiyaito. Akka ē Macedonia anoafa ē yoikī iskafaa: “Acaya anoxori ato kori fomapaikani Judea anoafa,” ixō ē yoia. Ē ato askafaito nikakaxō akairi ato kori fomasharapaikani. <sup>3</sup>Nāskakē ē Tito yafi nā afe rafeafo ē matoki nīchi nā ē matoōnoa yoisharai keskara chanīmākōikē tāpinōfo. Ē Macedonia anoafa ato yoimis iskafakī: “Nā Corinto anoafāfe mā itipinīshara faafo ato kori fomaxikakī,” ixō ē ato yoia. Akka ē Tito yafi a afe rafeafo ē nīchi mato ano nokokaxō ōinōfo nā ē matoōnoa ato yoia keskara chanīmamākī. <sup>4</sup>Akka Macedonia anoafori efe foaifono ē ato fe

mato ano nokoxō ōia mā kori ichafayamano ē mato rāfiaino māri mā rāfipaitiro. <sup>5</sup>Nāskakē ē shinā Tito yafi afe rafeafo rekē mato ari nīchixiki mato feta kori itipinīfanōfo ato fomaxikakī nā afaamaisfo. Akka afetiama mā mā shināxō yoiyoni: “Nā afaamaisfo nō ato kori fomanō,” ixō. Akka ē mato yoiama: “Ato kori inākāfe,” ixō. Māakōi mā ato ināi. Akka nāskara shara mā ato ināpaiki mā ato inātiro.

<sup>6</sup>Nāskakē shināsharakāfe. Akka nō fimi exe fisti fanaxō ichapa fitiroma. Akka nō fimi exe ichapa fanano nō fimi exe ichapa fitiro. Nāskarifiakī nō fetsafo afara ichapama inākē nokori Niospa ichapama ināxii. Akka nō inimayanā fetsafo ichapa ināito nokori Niospa ichapa inātiro. <sup>7</sup>Nā āto shinā mēraxō shināifo keskafakī fetsafo inātirofo. Nāskakē iskafakī shinātirofoma: “Ooa, ē ichapama ināpaiifaito ea yōkarifaito ē inā.” Askatari iskafakī shinātirofoma: “Akka ē ināyamaino ekeki ōitifishkitiro. Akka ē ināi ekeki ōitifishkiyamanō,” ixō anori shināyamakāfe. Askatamaroko inimayanā inākāfe. Nā fetsafo ato afara ināi inimamis nā Niospa noikōi. <sup>8</sup>Akka nā mā fichipaiyai tii keyokōi Niospa mato inātiro afara sharafo fetsa fetsatapafa mā afaa yopanōma. Askatari nā afara yopaiifo mā ato ināno, Niospa keyokōi tāpia mato sharafa fafāfāitiro māri fetsafo shara fanō. <sup>9</sup>Niospa meka aōnoax kirikaki kenea iskai:

Feronāfake sharapa nā afaamaisfo afara ichapa ato ināsharamis. Nāskakē Epa Niospa nā feronāfake axosharaino mēxotaima ato afara ināsharatiro, ixō keneni. <sup>10</sup>Niospa fimi exefo onifani. Nāskakē nō fimi exe fanatiro. Chipō Niospa āfe fanafo foaimasharaxotiro pisharanō. Nāskarifiakī mā afara yopaito Niospa mato ināsharatiro. Afara ichapakōi mato ināno mā inimayanā nā



Nios Ifofafo Jerusalén anofo mā ināsharafāitiro. <sup>11</sup>Chanīma, Niospa mato afaa fishkoima afara ichapa mato ināi māri ato afara ichapa inānō. Akka nā afara yopaifo mā ato ināi nāfo nō ato foxoxii. Nāskakē inimayanā yoixikani iskafakī: “Aicho Epa Niosi, mī fāsi sharakōi,” ixō yoixikani. <sup>12</sup>Akka mā ato afara ināsharaino nā afaamaisfāfe fixikani. Nāskakē mā fikaxō inimayanā Epa Nios yoixikani iskafakakī: “Aicho Epa Niosi, mī noko shara famis,” ixō yoixikani. <sup>13</sup>Mā ato afara ināsharano nā afaamaisfo inimakōixikani mā ato ināsharano. Nāskakē yoikī iskafaxikani: “Aicho Epa Niosi, nā noko afara ināifāfe mī meka nikasharakōimisfo. Jesús nōko Ifo mia famisfo. Mī ato yoia keskafakī noko ināsharafo. Fetsafori nāfāfe afara ato ināsharafo. Nāskakē mā nō ato tāpikōia chanīmakōi mī Fake Jesús āto Ifokōi,” ixō nā afaamaisfāfe yoixikani. <sup>14</sup>Nāskakē mato Epa Nios kifioxikani. Mā Niosxō ato afara ināsharakē, yoikī iskafaxikani: “Epa Niosi, mīōxō na yorafāfe noko afara ināsharafo. Aicho Epa, nō ato fāsi noikōi. Atori shara fafe,” ixō mato Epa Nios kifioxikani. <sup>15</sup>Aicho Epa Niosi, mī Fake Jesucristo mī noko ināsharakōini nofe rafesharapakexanō. Nāfi sharafinakōiakī aōnoa nō yoisharapaikōi nōkai tāpiama afeskaxomāi nō yoisharakōinō.

**“Niospa ea nīchini Jesúsnoa ē mato yoinō” ixō Pablo ato yoini**

**10** <sup>1</sup>Iskaratiari meka fetsari ē mato yoisharapai. Efe yora mīstichi, ea nikasharakāfe. Jesucristokai meka mitsisipato noko yoimisma. Noko yoikī fenāmāshta noko yoisharamis nō āfe meka nikasharakōinō. Nāskarifiakī ēri Cristoōxō mato fenāmāshta yoisharapai mā tāpinō. Akka eōnoa yoikī iskafamisfo: “Pablo nofe ixō fenāmāshta

noko yoiaito nō ōimis. Nāskafixō noko kirika kenexoni mitsisipakai noko kirika kenexonaito nō ōimis,” ixō ea yoimisfo. <sup>2</sup>Ē matoki nokoxō fāsi mekakai ē ato yoipaima ea nikanōfo. Askafixō ea nikayamafiaifono fāsi kerexkai ē ato yoitiro. Akka nā ea chakafakakī mekafaifo ato nikayamakāfe. Akka eōnoa yoi iskafamisfo āa chanikani iskakani: “Pablo noko yoi nā Nios Ifofaamafāfe yoiāifo keskara. Niospa shināōxōkai noko yoima,” ixō yoimisfo. Akka ē matoki nokoxō ē mato yoitiro nā Nios Ifofaamafāfe shināifo keskara ē mato yoimisma. Niospa shināi keskara fisti ē mato yoimis. Akka mē nokoxō fāsi mekakai ē ato yoixii tāpinōfo.

<sup>3</sup>Chanīma, nono mai ano nō ika nā Nios Ifofaafoma fe. Akka nā Nios chanīmara faamafāfe fetsafo finōpaiyāifo keskai nōkai askamisma nā noko noikaspaifo ato finōxiki. <sup>4</sup>Akka a Nios Ifofaafoma a Satanās nikakī mato chanikī tāpimapaikani mā anā Jesús Ifofayamanō. Mato pārapaikani. “Nō Nios Ifofara,” ikani. Askatamaroko nō Nios nikakī nō mēxotaima yoimis chanīmakōi. Nāskaxō Nios āfe sharaōxō nō ato xatematiro afara chaka anā yoiyamanōfo. <sup>5</sup>Epa Niospa noko yoiaino nō fetsafo tāpimatiro āa chanīaifo, “Nō Niospa meka tāpisharakōiakī,” ikanaifo, kakapayāifo. Akka nō Niospa sharaōxō fetsafo nō ato tāpimatiro nā chanīmisfo Niospa meka tāpisharafoma. Shara shināfoma. Epa Nios Ifofaima. Niosxō nō ato yoimis Nios Ifofanōfo. <sup>6</sup>Akka ea Jesús nīchini āfe meka ē mato yoinō. Nāskakē mā Jesús yafi ea nikakōixō mā anā afaa chakafayamaino ē mato afeskafatiroma. Akka mā noko nikakaspaito ē mato omiskōimatiro.

<sup>7</sup>Akka mā ōikī shināi oa shara keskarakō fetsafāfe yoiāifono iskafakī: “Cristo ea nīchini āfe meka ē mato

yoinō. Akka Pablokai ea keskarama,” ixō mato yoimisfo. Akka nāfāfe shināsharakaxō tāpitirofo eari Cristo nīchinikē āfe meka shara ē mato yoinō. <sup>8</sup>Nōko Ifo Jesús ea yoimis keskara ē mato yoitiro. Mato afaa chakafamatama nōko Ifo ē mato Ifofamasharapai mato ōiti fēpeaxosharakiki. Ē anori mato yoi ēa kakapaitama, ēroko mato yoisharapai. Ē anori mato yoikai ē rāfima. <sup>9</sup>Akka ē mato kirika kenexō ē mato ratepaima mā mesenōma. <sup>10</sup>Akka fetsafāferi eōnoa yoikī iskafamisfo: “Pablo noko kirika kenexokī noko feratekōiaito nō ōimis. Akka askafiax nofe ikē nō ōia afaamakōi nō ōimis. Āfe mekakai mitsisipama,” ixō eōnoa yoimisfo. <sup>11</sup>Nānori eōnoa yoifimisfono ē mato ari samama kaxō ē ato tāpimaxii. Nā ē mato kenexona keskafakī nānorikōi ē mato yoixii.

<sup>12</sup>Fetsafāfe mato yoimisfo iskafakī: “Nōfi afara tāpikōiakī nō mato tāpimasharakōitiro,” ixō mato yoimisfo. Nāskarafa ichanākanax āa ranā yoinākani iskakani: “Noko keskarakai tsoama. Nores fisti nō tāpisharakōia,” ikanax kakapaimisfo. Nāfo tatimakōifo afaakai tāpiafoma. Nāskakaxō nāfāfe anorima afara chaka yoimisfo. Akka ēkai ato keskarax ē sharakōi ē itiroama ēroko ato keskarax. <sup>13</sup>Akka nōkai anori yoipaitiroama. Nā Niospa noko yoiai keskara fisti nō mato yoitiro. Noko yoini āfe meka shara fisti nō mato yoinō. Nā fisti nō mato yoimis. Akka mā ika nā Niospa ea nīchini ano. Akka ē kani Corinto anoxō mato Niospa meka tāpimaxiki. <sup>14</sup>Nāskakē ori fetsa ari ē kanima, nā ea nīchini ano ē kani. Akka nā nō mato yoiai keskara chanīmakōi. Nōkai kakapaimisma. Nā Niospa noko yoiai keskara fisti nō mato yoitiro. Akka nō mato Niospa meka yoikī taefatani Jesucristoōnoa meka shara mā

nikamiskēma. <sup>15</sup>Akka nā ē kamisma anoxō fetsafāfe ato yoiafono nō ato yoia ixō nō ato yoimisma. Akka nō mato yoi nā nō mato afara axosharamis fistiōnoa. Akka nā fetsafāfe mato axomisfoōnoa nō yoimisma. Akka mā mā Jesús nikasharai. Nāskapainō. Mēxotaima mā nikasharakōifafāinō. Akka mā ea ifisharakōiano mēxotaima ē mato yoisharatiro nā Niospa fichipaiyai keskafakī. <sup>16</sup>Nāskakē mai fetsa ari chaikōi mato finōfāi ē kapai Jesúsnoa ato yoixiki nā Niospa meka nikamisfoma ari. Akka nārixō mā fetsafāfe ato yoiafono nō ato yoia, nō ipaima fetsafo imis keskai. Nōkai fetsafo ato yono xītikapaima. <sup>17</sup>Akka kirika ano Niospa meka kenea is kai: “Akka tsōakai āa yoimesharatiroma is kai ē afama mīshiti tāpikōiakī ikax āa kakapaitiroama. Askatamaroko nō yoisharatiro nā afara sharafo nōko Ifāfe aka,” ixō kirika ano yōra kenenī. <sup>18</sup>Akka fetsa āa yoimesharai akai afaama. Akikikai Nios inimatiroma. Akka Niospa fetsa na feronāfake sharakōi faax akiki inimakōitiro.

**Pablo ato yōani āa chanīkani noko  
Niospa nīchiaki nō Niospa meka  
mato yoinō imisfoōnoa**

**11** <sup>1</sup>Iskaratīa ē mato yoinō, nā yora shināsharayamaito yoiai keskara nānorikōi ē mato yoifikikai askarakōi ē mato yoima. Nā mā ea nikamis keskafakī iskaratīa ea nikasharakāfe. <sup>2</sup>Feronāfāke kēroyapaikī āfe apa yōkatiro, nā kēro fixiki āfe āfi inō. Nāskakē apa āfe fake xotofake kexesharatiro feronāfake fetsa fe oxayamanō. Nāskax mā fianākanax fene fes fianātirofo feronāfake fetsafekairoko oxakatsaxakī. Nāskarifiakī ē mato Nios Ifofamakī ē mato kexesharani. Nāskaramāi Epa Niospa fichipaiyaino.

Nāskakē mēxotaima ē mato kexesharai mā fetsafo nā chanīmisfo mā ato nikayamanō. Nāskakē mā nai mēra Nios ano kaax Cristo afe yorakōi mā ixii.

<sup>3</sup>Nāskakē ē shināchakakōi Satanás Eva ani keskakafakī fetsafāfe matori pārāyamanōfo, mato pārāifono mā anā Cristo noinōma. <sup>4</sup>Ooa. Fetsafāfe mato pārāpaikani. Nō Jesúsnoa mato yoimis keskara anori mato yoikōiyamafiaifono mākai ato xatematama mā ato chanīmara fai. Nō Niospa Yōshi Sharaōxō meka shara Jesúsnoa nō mato yoimis keskara anorikai afāfe yoikanima. Jesúsnoa anorima mato yoifiaifono mā ato xatemanama. Mā ato nikayanā mā yoimis iskakafakī: “Aicho, mā nofe isharapainō,” ixō mā ato yoimis. <sup>5</sup>Akka mā shināi nāfāfe Niospa meka yoisharakōimisfora ixō. Akka askafikaxō ea finōfafoma. <sup>6</sup>Akka, ĩmā shināimē ē yoisharatiroma? Akka ē Niospa meka tāpisharakōia. Nā ē mato yoiai anori mēstekōi. Mā mā ea tāpikōia ē mato Niospa meka xafakīakōi yoimis. Nā keskara ē mato ōimafafāini.

<sup>7</sup>Nā ē mato Niospa meka yoimis chāikai ē mato afaa yōkamisma. Ēkai mato afaa fiamisma, koriri ē mato yōkamisma. Ōitsai, ē mato chakafairaka ē mato kori fiakīma. Akka ē Niospa meka shara Jesúsnoa ē mato yoimis Niospa fakefo mā inō. Ē mato askafai afaamais keskara ē imis mā Niospa meka tāpisharakōinō. <sup>8</sup>Akka ē mato fe ikano nā Nios chanīmara faa fetsafāfe ea kori inānifo aō nā ē fichipaiyai keskara ē finō. Ōitsai, ē atoki yometsoa keskararaka nā kori fii mato Niospa meka yoi, ē mato yonoxomis keskaraxō. <sup>9</sup>Ē mato fe imis chāikai ē afara yopafikī ē mato fekaxtefamisma. Akka Macedonia anoafāfe Nios chanīmara faafo fēkaxō ea afarafo inānifo. Akka ē mato fe imis chāikai ē tsoa afaa

yōkamisma. Askatari ē tsoa afaa yōkapakenakama. <sup>10</sup>Cristo āfe meka chanīmakōi. Nāskarari nā ē mato yoiairi chanīmakōi. Nāskakē Acaya mai anoxō nā ē mato yoiai keskara ea tsōa xatematiroma. <sup>11</sup>Ē mato anori yoikī, ĩē mato noimamē? Maa. Anorikaima Niospa tāpikōia ē mato noikōi.

<sup>12</sup>Nā ē mato yonoxomis chāi ē mato afaa fiapaimisma. Iskaratiari ē mato afaa yōkaima. Nāsxos ē mato yonoxoni nā chanīmisfo mā anā ato chanīmara fanōma. Nā ē yonoaito ōikaxō fetsafāfe yoimisfo iskakakī: “Nōri Pablo yonoai keskakafakī nō yonoi,” ifiakaxō afāfekai ē yonoai keskakafakī tsōa yonomisma. <sup>13</sup>Akka nāfo chanīmisfo. Ē ikai keskara ipaifikani tsoa askakōimisma. “Cristo noko nīchia aōnoa āfe meka nō mato yoinō,” ixō mato yoifikani afokai Cristo fe rafemisfoma. <sup>14</sup>Chanīma, Satanás nokoki nokotiro nā Niospa āfe ājiri fafeai ōitsa. Nāskarato noko yoitiro iskakafakī: “Ēfi mato xafakīa yoikai,” ixō noko feparapaitiro. <sup>15</sup>Akka nā Satanás yonoxomisfori nā keskara itirofo. “Nōri nō Nios yonosharaxomis,” ixō noko pārāpaikani. Nāskafāfe ōikī Niospa ato omiskōimakī finakōixii. Nāskakē nāfāfe afara chakafakanax omiskōipakenakafo.

#### Pablo omiskōini Niospa meka yoikatsaxakī

<sup>16</sup>Ē mato yoia keskara anā ē mato yoinō: “Pablo afaa tāpīama,” ixō eōnoa shināyamakāfe. Akka ea nikapaiķi ea nikayokāfe. Nā yora fetsa afaa tāpīama mā nikamis keskakafakī eari nikasharayokāfe. Ēari ē pishta yoimeyonō. <sup>17</sup>Nā ē mato yoiai keskara a ēa ē yoimesharai ēfe Ifāfe ea anori yoiaama. Akka nā afaa tāpīamafāfe anori yoimisfo. <sup>18</sup>Akka nā nōko Ifo chanīmara faafoma āa yoimesharaifo keskara

nānori fetsafāfe mato yoimisfo. Akka iskaratīari ē mato yoi a ēari ē yoimesharai keskara. <sup>19</sup>Akka mā shināi mā tāpikōia. Nāskaxō nā afaa tāpiamafo mā ato nikamis. Akka afeskakī mato anorima yoifiaifono mā ato xatemamisma. <sup>20</sup>Mato yoimisfo āto yonomati keskarakōi mato fakaxō, askatari mato kaxpa yonomamisfo. Nāskatari mato pāramisfo, askatari mato chakafamisfo, askatari mato īchamisfo. Mato askafaifono mā tenekōimis. <sup>21</sup>Mato askafakakī shinākaniraka nō mitsisipakōira ikaxō. Ooa. Nōkai mitsisipama oa ato akaifo keskafakī nōri mato askafapanā. Akka nōkai mato askafamisma nōkairoko ato keskaraxō.

Akka nāfo āa yoimesharakakī mato afara yoimisfo keskafakī ēari ē yoimesharatiro. Ooa. Nā afaa tāpiamafo keskaraxō anā ē mato yoi. <sup>22</sup>Akka nāfo, “Nō hebreos yorafo,” ikani. Akka ēri hebreo yora. Askatari, “Nō israeli yorafo,” ikani. Akka ēri israeli yora. Askatari, “Nō Abraham āfe fena,” ikani. Akka ēri Abraham āfe fena. <sup>23</sup>Akka, ğnāfo fistimē Jesucristo yonoxomisfo? Maa. Akka ēroko yonoxokī finakōimis. Ooa. Ē iskafakī ē mato yoi oa shināsharayamaito yoiai keskaraxō ē mekai askayamapaifi. Akka nā chanīmisfāfe mato yoikī iskafakani: “Nō Jesús yonoxokōimis. Askatari Jesúsxō noko karaxa mēra ikimanafo,” imisfo. Akka ēroko yonokī finakōimis. Nāskakē earoko karaxa mēra ikimakī finakōimisfo. Askatari ea koshakī finakōimisfo. Ea askafakī fetsaifono mē nakerakōimis. <sup>24</sup>Efe yora judeofāfe ea koshakakī cinco veces fakī ea koshamisfo. Nā ea koshaifo tii treinta y nueve ea famisfo. <sup>25</sup>Romano xanīfofōfāferi āto chāti ea koshanifo tres veces fakī. Askatari ēfe kaifāferi

tokirifāfe ea tsakakī fisti fanifo. Askatari kanōanāfānē ē pokefainaino kanōanāfā fakafā fospia ikiaino mē āsakerani. Mā kanōanāfā fakafā mēra ikiano nā kanōanāfā āfe kaxke ē fakafā mānāo ē nononi āsaxikima. Fakish fisti ita pena fistiri ē ini. <sup>26</sup>Mē kafāsamis, faka faiyaito mesekōi ē ōimis; askatari yometsoafāfe ea achikaxō ea mesenifaifono mē ōimis; askatari ēfe kaifokōifāfe ea mesenifaifono mē ōimis; yora fetsafāferi ea mesenifaifono mē ōimis; pexefā rasi anoxori ea mesenifaifono mē ōimis; tsōa istomaxori ea mesenifaifono mē ōimis; fakafā anoari mesekōi mē ōimis; “Nōri Nios Ifo sharakōifamis,” ikax a chanīmisfāfe ea mesenifaifonori mē ōimis. <sup>27</sup>Ē omiskōiyanā ē yonomis xokenākōiyanā; askatari ē oxa tenekōimis; askatari ē fonāiyanā nomi tenekōimis; askatari ē pimisma; askatari matsi mei ē omiskōikōimis rapatimais ikax.

<sup>28</sup>Nāskarafo ē mei ē omiskōikōimis. Askatari afara fetsafoōnoaxri ē omiskōimis. Askatari mēxotaima ē mato shinākōimis nā mā ichanāxō keyokōichi mā nōko Ifo Jesús Ifofamis tii mā kachikiri fayamanō. <sup>29</sup>Akka ē nika fētsa Jesús Ifofasharapaifi rateaino ē aōxō shināchakakōitiro. Akka fētsa a Nios Ifofaa afara chakafamakē ē akiki ōitifishkikī rāfikōitiro. <sup>30</sup>Akka nā ē mato rama yoiai keskara kakapaikī ē mato yoima. Ē mato yoi mā tāpinō ēa ē afaa atiroma. <sup>31</sup>Nā Nios fisti nōko Ifo Jesucristo āfe Apa, nāato tāpikōia ēkai chanīmisma. Iskafakī nō yoinō: “Epa Niospa, mī sharafinakōia,” ixō nō yoipakexanō. <sup>32</sup>Akka Aritas xanīfokōi iyopaoni. Nā Aritas fetsa nīchini Damasco anoax xanīfo inō. Damasco ano ē ikano, nāato āfe sorarofō yoini nā pexe rasi anoxō āfe kāiti anoxō ea kexenōfo ea achixikakī. <sup>33</sup>Akka anoxō

ea achipaiyaifono, nā nōko Ifo Jesús Ifofaafāfe fēta efapa mēra ea onekaxō pexe rasi kene fomākīaxō ea fotomanifo ē katanō.

**Pablo āfe namapa ōiai keskara ōini  
Niospa tāpimanaino**

**12**<sup>1</sup>Akka ēa ē yoimesharai. A ēa ē yoimesharai keskarakai akai afaama. Nāskafekē nōko Ifo Jesús ea ōimana keskara ē mato yoinō. Nā ēfe namapa ē ōiai keskara ea ōimana. Nā tsōa nikamisma ea tāpimani. Nānori ē mato yoi.<sup>2</sup>Mā catorce xinia finōa a Niospa ea ifirisafayoni, ē Cristo fe rafeaito ōikī. Ēkai tāpiama ēfe fero mēsho fisti nai mēra kani rakikīa, askayamai ēfe yora kani rakikīa. Nios fistichi tāpia a ē ini keskara.<sup>3-4</sup>Niospa nā ika ano ea ifirisafayoni. Nā ē mato yoiyōa keskara anā ē mato yoi. Ēfe yora iyamai ēfe fero mēsho fisti kani rakikīa ēkai tāpiama. Nios fistichi tāpia nā ē ini keskara. Nā ika anoxō ea afara nikamani keskara ē tsoa yoitiroma. Akka ea yoikī iskafani: “A mī nika keskara tsoa yoiyamafe,” ixō ea Niospa yoini.<sup>5</sup>Ē nā ōia keskara ē fetsafo yoipaima iskafakī: “Niospa ea fisti nā ika ari ea ōimani,” ixō ē yoitiroma. Ē anori yoipaima. Anori ē yoi kakapaimis ē itiro. Ēkai ēa ē yoimesharapaima. Ereskai ē afaa fatiroma. Nāskakē nā fisti ē yoimis inimakī.<sup>6</sup>Akka ēa ē yoimesharai ē yoimetiro. Ē anori yoi nā yora afaa tāpiamafāfe yoimisfo keskara ē yoima. Chanīmakōi eōnoa ē yoimesharatiro. Akka ēakai eōnoa ē yoimesharapaima eōnoa shinākī finakōinōfoma. Mā ea ōimis ē afe keskaramākī, askatari mā ea nikamis ē afe keskara yoimismākī.

<sup>7</sup>Akka Epa Niospa a ika ari ea ōimani keskara tsōa ōimisma. Akka Niospa ea ōimaniōnoax ēa ē yoimesharapaitiro ē

tāpikōiara ikax. Nāskakē Niospa nētefayamano Satanás ea isinī imani nā nō moxaki chachiano noko mōxa fekaxtefai keskafakī ēa ē yoimesharayamanō.<sup>8</sup>Nāskakē ē kifikī iskafani: “Ifo, ea sharafafe,” ixō tres ves fakī ē yōkani.<sup>9</sup>Ē askafaito nōko Ifāfe ea kemakī iskafani: “Ē mia noi. Askafixō ē mia sharafaima. Cristo mia axotiro na pae mī tenenō ē mefe rafekakaini. Mī mitsisipayamafikē ē miōxō ē ato ōimatiro ē afama mīshti fatiro,” ixō ea kemani. Nāskakē ē isinī ifiai ē inimasharakakaini.<sup>10</sup>Nāskakē ē mitsisipayamafīax Jesucristoōnoax ē inimakōi. Nāskaxō ea īchaifono ē tenemis, afaayayamaxri ē inimakōimis ea omiskōimanaifonori ē tenemis. Nāskatari afarafo fekaxkōifekē ē tenemis. Ē askafakī ē mitsisipayamafixō Jesucristoōxō ē afama mīshti fatiro.

**Pablo nā Nios chanīmara faafo Corinto  
anoafo ato shinākōini**

<sup>11</sup>Akka nā yora afaa tāpiamafo āa yoimetirofo keskarax ēa ē yoimea. Akka mā eōnoa afaa yoisharama. Akka mā ea ōisharakī, “Nā Pablo sharakōi,” ixō mā eōnoa yoiano nā sharakōi ikerana. Nāskakē ēa ē yoimesharakōi fetsafāfe ea tāpinōfo ē afe keskaramākī. Akka ēakai ē afaa asharatiroma. Ēkai afaama. Nāskafekē nā eōnoa afara chaka mato yoimisfāfe ea finōkanima.<sup>12</sup>Jesucristo ea nīchini aōxō āfe meka ē mato yoinō. Nāskakē tanaimakōi ē yonomis fena fenakima. Nāskara ē yonofaino Niospa afama mīshti amis eōxō mā tāpinō Jesucristo ea nīchinikē.<sup>13</sup>Akka, ¿afeskakī mā iskafakī shināimē? “Pablo nā Nios chanīmara faa fetsafo ato shara fai keskafakī nokori shara faima,” ixō mā eōnoa yoitiroma. Akka nā Nios chanīmara faa fetsafori ē ato shara fai keskafakī, nāskarīfakī ē mato sharafa

fafañiini. Ēkai mato afaa fiapaimisma. Askatari ē mato fekaxtefamisma. Ea pimakape ea rapati safemayanā ē mato famisma. Ōitsai, ē mato afaa fiapaikima ē mato chakafaamakī ea raefakāfe.

<sup>14</sup>Mē mato ari kai rafea. Akka iskaratīa mē itipinīsharax anā ē mato ari kai. Ē mato amis keskafakī anā ē mato yōkakī fekaxtefaima. Ē mato afaa fiapaitema ēroko mato shināfafāini. Shinākapo. Fakefāfekai apa yafi afa pimatiro. Akka afa fetaroko apa fakefo pimatiro. Akka māfi ēfe fakekōifo keskarakī. Akka ē mato Niospa meka tāpimasharakōia eōnoax mā isharanō. <sup>15</sup>Akka ē afarafo fikī mē kori potakī keyokōia, askafafīaxō ē shināchakaima, askatari ēakōi ē ināmei mā Niosnoax isharakōinō. Akka ē mato noikī finasharakōifianokai ōitsai mā ea noikī finasharakōimisma rakikīa.

<sup>16</sup>Akka ē mato afaa yōkamisma. Akka fetsafāfe mā Corinto anoafāfe eōnoa yoimisfo iskafakakī: “Akka mā nō tāpia Pablo mato afaa yōkamisma. Askafixō mato pāraxō mato kori fiamis, Judea anoafō ē ato foxotanōra,” ixō. <sup>17</sup>¿Nā feronāfakefo ē matoki nīchinioxō ē mato pāramē ē mato kori fiāxiki? Maa. <sup>18</sup>Ē Tito yoini iskafakī: “Corinto ano katāfe,” ixō ē yoini. Nā nōko Ifo chanīmara faa fetsafori ē matoki nīchini. Akka, ¿Titopa mato pāramē mato afara fiāxiki? Maa. Mē tāpia Titopakai mato afaa fiapaimisma. Nā ē mato fe imis keskai ari mato fe imis. Noko rafeta nō mato yoimis. Nāskara fisti nō mato afara shara faxopai noko rafe nō mato fe imis.

<sup>19</sup>Mā shināiraka ē mato yoiāi keskara mā eōnoa shināsharanō. Maa. Anorikaima. Epa Niospa nā ē yoiāi keskara ea nikamis Cristo ea shināmanaino. Efe yora mīshtichi, nā ē mato yoiāi keskafakī ē mato shara fapai

Jesús shināi keskafakī māri mā shināsharanō. <sup>20</sup>Akka ē tāpiama, ōitsai, ē ari nokoxō ōia a ē yoiāi keskai mā isharayamakē ē mato fichikai. Askatari ē matoki nokoaino ōitsai, mā ekeki inimaima rakikīa nā mā shināi keskai. Akka ē matoki nokoxō ōipai mā mā chaka xatexō mā Jesús Ifofasharaino. Akka ē matoki nokoxō ōia mā chaka xateyamano ē shināmitsatiro. Mā fochishpanā faatanāta, fētsa fiāiti mārifī mā fipaita, fetsa mekafata, ōitifishkita, mares fisti mā fipaita, mā chanīta, fetsafo mekafata, nō tsoa keskarama ita, isharayamata, mā askaito ē mato ōipaima. <sup>21</sup>Nāskatari ē shināchakakōi, shināyanā ōitsai Niospa atoōxō ea rāfimaniraka ixō ē shināi mā isharayamaino. Mā askaino ē matoki nokoax ē rāfikōixii mā afara chakafaino. Akka ranāri mā isharapaonima. Māto āfima fe mā oxapaoni. Askatari kērofori āto fenema fe oxapaonifo. Nāskatari afara chakafo fetsa fetsatapafo mā apaoni. Akka mā xateyamaino ē nokoax ē mato ōi ē shināmitsakōixii, rāfikōiyanā.

**Pablo iskafakī ato yoini: “Anā afaa chakafayamakāfe,” ixō ato yoini**

**13** <sup>1</sup>Mē mato ōikī rafe faa. Iskaratīari anā ē mato ōikaikai. Ē anā mato ōikaikai mā māto chaka mā xateamākī. Akka kirika ano Epa Niospa meka kenenifo iskafakī: “Fētsa afara chakafaito ōixō yōfaito, ‘Nato afara chakafaa,’ ixō rafeta yoiāifono, askayamakī trespa yoiāino askayamakī ranāfai yoiāifono chanīmara nō fatiro,” ixō kirika ano Niospa meka kenenifo. Nāskafakīri ē mato ano nokoxō ē nikai mā afara chakafaito mā afara chaka xateyamaito. Akka ē mato ōitiro mā chaka ikamāki, askayamai shara mā ikamāki. <sup>2</sup>Akka anā ē mato ano kayoxō

mē mato yoiyoni mā afara chakafanōma. “Mā afara chakafakī xateyamaino ē mato omiskōimaxii,” ixō ē mato yoiyoni. Anā iskaratīari chai ixō ē mato yoi kirika kenexō iskafakī: “Ē anā kaxō ē mato ōikai mā mā chaka xateamāki. Akka mā chaka xateyamaito ē mato omiskōimaxii. Akka tsoa pishtakai ē finōmaxima.”<sup>3</sup> Akka mā tāpipai Cristo eōxō mato yoiaino. Chanīma, mā samama tāpinō xafakīakōi ē mato ōimani. Akka ēakai ē mato yoima, Cristoōxō ē mato yoi. Jesucristo mitsisipakōikai mato tāpimani mātō chaka mā xatenō. <sup>4</sup>Chanīma, Jesucristo nokoōxō ifi cruz ikakī mastaifono nā feronāfake pachikōi keskara ini. Nokoōnoax nai āakai ifimenima. Nāskafinixakī iskaratīa Niospa sharaōnoax nia. Nāskarīfai nōri mitsisipama. Nāskafixō Jesús feta nā Niospa apaiyai keskara nō atiro Epa Niospa sharaōxō.

<sup>5</sup>Akka mātō shinā mēraxō shināsharakāfe chanīmamākī mā mā Jesús Ifofasharamākī. Mā tāpimesharakāfe. Akka, ūmā mā tāpīamē Jesucristo mato fe ikano? Askayamai mā mā chanīmis rakikīa nō Jesús Ifofaira ifiaxō mā Ifofaama. <sup>6</sup>Akka mā mā ea ōikī tāpia ē Jesucristoōxō yonosharakōimiskē mato mēraxō. Nā mā chanīmara fakōipainō. <sup>7</sup>Ē mato Epa Nios kīfixomis mā afaa chakafanōma. Nokoōnoa shinānōfo ixokai ē Epa Nios kīfimisima. Iskafakī fetsafāfe nokoōnoa shinākani rakikīa: “Pablo fe rafeafāfe

ato yonoxosharafoma,” ixō nokoōnoa yoikani rakikīa. Akka noko askafafiaifono mā Jesús Ifosharakōifai nāskara nō fichipai. <sup>8</sup>Akka Niospa meka shara fistiōnoa nō yoitiro. Aōnoakai meka chaka nō yoitiroma āfe mekamāi sharakōikē. <sup>9</sup>Akka fetsafāfe nō afaa noko askafakī shināfiaifono nō shināchakaima. Akka mā Jesúsnoax isharakōikē nō fāsi inimakōitiro. Akka nō mato Epa Nios kīfixona mā a keskara sharakōi inō. <sup>10</sup>Akka ē mato kirika kenexona mato ari kayoxoma mā ea nikanō. Mē mato ari nokoxō ōia mā Cristo Ifo sharakōifaino ē mato ōitoshinō. Nāskakē mā isharakōiaino Niosxō fāsi mekakai ē mato yoima mā isharakōinō. Epa Niospa ea yoia ē mato yoisharanō mā Nios Ifo sharakōifanō isharakōixō.

#### **Mā Pablo āfe meka xatekī ato yoisharani**

<sup>11</sup>Mē mekai xatekī ē mato yoisharai. Jesús keskara isharakāfe. Ea nikasharakāfe. Nānori fisti shinākāfe. Isharakāfe. Mā askaino Niospa mato noikōikī mato inimamasharai āfe Yōshi Sharaōxō mato fe ixō. <sup>12</sup>Keyokōi nā mā Nios Ifofaa tii yoinōnāsharakāfe. <sup>13</sup>Keyokōi nōko Ifo Jesús chanīmara faafāfe nā efe ikafāfe mato yoisharapaikani.

<sup>14</sup>Nōko Ifo Jesucristo mato axosharapai. Epa Niospari mato noikōi. Niospa Yōshi Shara mato fe rafepakexanō. Nā tii.

*Ēkīa Pablo*

# Pablo Galacia Anoafu Kirika

## Kenexō Fomani

---

**Galacia anoxō Nios Ifofaafu Pablo ato kirika kenexō fomani**

**1** <sup>1</sup>Ēkīa Pablo, ē mato kirika kenexō fomai. Niospa ea nīchini aōnoa meka shara ē ato yoinō. Yorafāfe ea nīchinifoma, Jesucristo feta Epa Niospa ea nīchini. Nā Niospa Jesucristo otofani mā nakē.

<sup>2</sup>Mā Galacia anoxō Nios Ifofakē, na nono efe ikafāfe, akairi Nios Ifofakaxō efeta mato kirika kenexō fomakani. <sup>3</sup>Epa Niospa nōko Ifo Jesucristo feta mato noikī mato sharakōi fanō. Askatari māto ōiti mēranoax mā anā fekaxtenōma. <sup>4</sup>Nō afara chakafamisno nokoōnoax Jesús nani nōko chaka noko soaxoxiki, askatari nā yorafo chakafo mēranoa noko ifixiki Epa Niospa fichipaiyai keskafakī. <sup>5</sup>Nāskakē Nios sharakōi mēxotaima fapanakafo. Nāskapakexapainō.

**Anā ano meka fetsama a nikax Epa Nios fe nō ipaxanō. Akka Epa Nios fistichi noko nimapakenaka**

<sup>6</sup>Ooa. Epa Nios potakanimara ixō ē shināmis, koshikōi kachikiri fayana mā potafiaino, Cristo mato noiaino Epa Niospa mato katofinino. Epa Nios fe ipaikakī āfe meka shara nikafiyana, meka fetsa fetsatapafo nikakakī kachikiri famisfo. <sup>7</sup>Akka anā anokai

meka fetsama, a nikax Nios fe nō ipaxatiro. Akka nā Nios Ifofaafāfema mato fekaxtefakani. Meka fetsafaxō anorima mato yoipaikani, Cristoōnoa meka shara mā nikapaifaito a nikax afe ipaxakī. <sup>8</sup>Akka fetsafāfe Nios fe mā ipaxanō Niospa mekaōnoa mato yoifikakī, meka fetsafaxō anorima mato yoikani, mā nō mato yoifimisno. Nā keskara yorafo nā omiskōipakenakafo mēranoax omiskōipakenakafo, ē iyamai Niospa ājiri itiro nai mēranoax oax. <sup>9</sup>Nā ē taefakī mato yoiyoni keskafakī, iskaratīa anā ē mato yoi. Fetsafāfe Nios fe mā ipaxanō Niospa mekaōnoa mato yoifikakī anorima mato yoikani, mā nō mato yoifimisno. Nānori mato yoikanax nā omiskōipakenakafo mēranoax omiskōipakenakafo.

<sup>10</sup>Ē yoiki iskafaino, yorafāfe eōnoa yoisharanōfora ixō ē shināima, askatamaroko Niospa eōnoa yoisharanō. Ēkai yorafo eōnoa shināmasharapaima. Akka yorafo eōnoa shināmasharapai, ēkai Cristo yonoxomis itiroma.

**Jesucristo ea nīchini āfe meka sharaōnoa ē ato yoinō**

<sup>11</sup>Efe yora mīshtichi, xafakīakōi ē mato yoipai. Na meka shara Jesucristoōnoa ē mato yoimis nō afe ipaxanō. Na keskarakai yorafāfe āto shināmā shināmisfoma. <sup>12</sup>Na meka



shara ě mato yoimis keskara yorafāfe ea tǎpimanifoma. Tsōarikai ea tǎpimanama. Askatamaroko nōko Ifo Jesucristo ea tǎpimana keskara ě mato yoimis.

<sup>13</sup>A ě ipaoni keskara mā mā nikapaoni. Ĕmāi judeoxō a nōko xinifāfe yoipaoni keskara ě nikayopaoni. Mā mā tǎpia mitsisipakōikai a Nios Ifofaafa ě ato omiskōimapaoni, anā Nios Ifofayamanōfora ixō. <sup>14</sup>Nōko xinifo judeofāfe yoipaonifo keskara ě nikakōini, ěfe kaifofo ě ato finōkōini, efe yosifinifono. Ĕ nikakōikī a ěfe xinifāfe yoipaonifo keskara ě nikakī finakōini.

<sup>15</sup>Akka taefakī Epa Niospa ea katoni ě fakeyoamano. Ea noikōikī ea katoni. Nāskakē ea tǎpimapaikī ea askafani.

<sup>16</sup>Nāskaxō āfe Fake ea tǎpimani āfe meka shara a judeofoma ě ato yoinō afe ipaxanōfo. Nāskakē ě rama Jesús Ifofakī ě tsoa yōkaikai kanima ea tǎpimanō.

<sup>17</sup>Nāskakē Jerusalén ano ě kayonima a taefakī Jesúsnoa meka sharaōnoa yoimisfo ato ōikai. Askatamaroko Arabia mai ano ě kani. Nāskata Damasco ano anā ě oni.

<sup>18</sup>Nāskata Jerusalén ari fena ě kayonima, mā xinia tres akax ě kani. Nānoxō ě Pedro tǎpini, nāno ě afe oxa ranāyoni quince nia ě ini ano oxai.

<sup>19</sup>Akka nā Jesús fe rafemisfo fetsafori ě ōinima. Nōko Ifāfe āfe exto Santiago fisti ě ōini. <sup>20</sup>Niospa ferotaifī ě mato yoikōi, na ě mato kirika kenexokī chanīmākōi ě mato yoi.

<sup>21</sup>Nāskata chipo Siria yafi Cilicia mai ano ě kani. <sup>22</sup>Akka Judea mai anoxō Cristo Ifofafiakaxō ea tǎpiayonifoma.

<sup>23</sup>Ea ōiyamafikatsaxakakī eōnoa iskafakī yoiāifāfe nikapaonifo: “A na feronāfāke taefakī noko omiskōimapaofinixaki, iskaratīa Jesúsnoa meka shara ato yoifofāsafai. Askatari noko keyokōi

omiskōimakī noko xatemapaiapaoni nō anā Jesús nikanōma,” ixō eōnoa yoinifo. <sup>24</sup>Nāskaxō eōxō Epa Nios aicho fakani, mā Pablo Nios Ifofara ikaxō.

**“Na Pablori noko ani keskafakī Jesús katoa aōnoa āfe meka shara ato yoinō,” fanifo**

**2** <sup>1</sup>Mā catorce xinia finōta Jerusalén ano anā ě kani Bernabé fe. Titori ě iyoni. <sup>2</sup>Ĕ ari kani Niospamāi ea yoiano. Nā Jerusalén anoxō xanīfofo fes ichanāxō ě ato yoini a judeofoma Niospa meka sharaōnoa afe ipaxanōfo ě ato yoimis keskara. Nāskakē ě ato yoini: “A ě ato yoimis keskara sharamamākī, mī shara yoimiski ea fakanimākai,” ixō ě ato yoini. <sup>3</sup>Nāskakē tsōakai Tito afaa fanima efe oiano. Tito judeoyamafiano foshki repa xatefe tsōa fanima. <sup>4</sup>Nānoa fetsafo nō Nios Ifofara ikanax one ikikanax nofe ichanānifo, Nios Ifofayamafikanax. Nāfāfe yoinifo iskafaki: “Titopari foshki repa xatetiro,” ixō yoinifo. Nāfāfe noko ōipaikani ikiafo ini, chanīmamākī tǎpipaikakī afeskax Cristo Jesús Ifofaax nō ikamāki. Noko anā yonomapaikani nō Jesucristo Ifofanōma a Moisés yoini keskara fisti nikanōfora ixō noko anā yonomapaikani. <sup>5</sup>Akka nāfāfe noko yoipaiyafono nō ato nikamisma. Akka nō fichipaimis nā meka shara chanīmākōi Jesucristoōnoa mā nikakōinō afe ipaxaki.

<sup>6</sup>Akka a xanīfofāfe ě ato fe ichanāino, “Nā mī ato yoiāi anori sharamaki, meka fetsa shara ato yoife,” ea tsōa fanima. Akka afo xanīfofifiano ě atoōnoa shināchakaima. Nāskarifiakī Niospa nōko femānāōxō noko onāima, akka Niospa noko tǎpikōia. <sup>7</sup>Meka fetsa shara ea yoitamaroko, afāfe tǎpinifo a Niospa āfe meka ea yoini keskara a judeofoma āfe meka sharaōnoa ě ato

yoinō afe ipaxanōfo. A Pedro yoini keskafakī judeofo na meka sharaōnoa ē ato yoinō. <sup>8</sup>Nā Nios fistichi Pedro nīchini judeofo mēra āfe meka sharaōnoa ato yoinō. Nāatori ea nīchini a judeofoma mēra ēri a judeofoma āfe meka sharaōnoa ē ato yoinō.

<sup>9</sup>Nāskakē Santiago ikaino Pedro ikaino Juan ikaino, afāfe a Nios Ifofaafō ato ikikaxō ea tāpinifo Niospa ea nīchinino nā meka sharaōnoa a judeofoma ē ato yoinō. Nāskakaxō ea yafi Bernabé noko metakaxanifo. Noko askafakāta nokoki inimakaki noko yoikī iskafanifo: “Aicho, judeofoma mēra kaxō Niosnoa meka shara mā ato yoitiro,” noko fanifo, judeofoma mēra kaxō Niospa meka sharaōnoa nō ato yoikanō, akka afāfemāi nā judeofo Niospa meka sharaōnoa ato yoikakī. <sup>10</sup>Akka noko yoikī iskafanifo: “A afaamaisfo ato shināmakiyamakāfe. Afarayaxō ato inākāfe,” ixō noko yoinifo. Askara yoikī ea inimamanifo ērimāi a afaamaisfo ē ato ināsharamiskē.

**“Na mī akai keskara sharama,” Pablo Pedro fani Antioquía anoxō**

<sup>11</sup>Akka Pedro Antioquía pexe rasi ano kaxō afara chakafaino āfe ferotaifi ē yoikī iskafani: “Na mī akai keskara sharama, mī chakafai,” ixō ē yoini.

<sup>12</sup>Akka taeyoi a judeofoma feta pipaonifo. Nāskaifono chipo a Santiago fe rafeafo fenifo. Mā feafono judeofoma makinoax Pedro paxkani anā ato feta pinima a rama feafoki atoki mesekī mī chakafai na judeofoma feta mī pii ea fatirofora ixō. Nāskakē anā a judeofoma feta pinima. Akka a judeofo rama feafāfe ato yoikī iskafanifo: “Mā Nios ari kapaikī mātō foshki repa mā xatetiro,” ixō mēxotaima ato yoinifo. <sup>13</sup>Nāskakē a judeofori Nios Ifofakanax nā Pedro ikai

keskanifo. Nā Bernabéri ato fe askani.

<sup>14</sup>Akka nōko xinifāfe Niospa meka sharaōnoa noko yoinifo nō afe ipaxanō anori Pedro nikayamaito ōikī yorafāfe ferotaifi ē Pedro yoikī iskafani: “Mī judeo. Akka a judeofoma fe mī imis, nāskax judeoma keskara mī imis. Akka, ¿afeskakī a nōko xinifāfe yoipaonifo keskara a judeofoma mī ato yoipaimē, judeofo keskara ixō?” ē Pedro fani.

**Judeofo a judeofoma feta Nios Ifofakanax Nios fe ipaxatirofo**

<sup>15</sup>Akka nō judeokōifo nō sharakōifo nō afaa chakafakī finakōimisma na yora fetsafāfe amisfo keskafakī.

<sup>16</sup>Askatamaroko mā nō tāpia a Moisés noko yoini keskaraōxō nōko chaka nō soatiroma Niospa noko omiskōimanōma. Akka nō Jesucristo Ifofaito nōko chaka noko soaxotiro, nō askainokai noko omiskōimaxima. A Moisés yoini keskara nō shināito nōko chaka noko soaxotiro. Akka Jesucristo fisti nō Ifofaito noko omiskōimaxima.

<sup>17</sup>Nōfi Cristoōxō nōko chaka nō soatiroki noko omiskōimanōma. Nāskara mā nō tāpifixō nō afara chakafamis. Akka nō afara chakafaito, ¿Cristo noko afara chakafamapaimē? Maa, askarama. Noko afaa chakafamatiroma. <sup>18</sup>A Moisés noko yoini keskara mā nō tāpia, aōnoaxkai Nios fe nō nipaxatiroma. Jesús fistichi nōko chaka noko soaxotiro nō afe nipaxanō. Nā nō chanīmara fai. Akka a Moisés kenenī keskara afianā nō nikapai nō fenotiro Nios fe nō ipaxatiroma.

<sup>19</sup>Akka a Moisés yoini keskara ayamakī mē tāpia ēkai aōnoax isharatiroma. Ē askaino Epa Nios ekeki inimatiroma. Nāskakē nāfoōxō mē tāpia Cristo fisti ē chanīmara faino Epa Nios ekeki inimatiro. Nāskax ē afe yora itiro. Akka

iskaratīa a Moisés yoini keskaraōnoa anā ē shināpakenakama, atokai ea īkipakexatiroma. Askara shināntamaroko Nios fisti fe ē rafei afe isharaxiki.

<sup>20</sup>Nōko Ifo Cristo ifi cruz ikaki mastafono nani keskai ēri ē afe naa keskarakōi ini. Nāskakē iskaratīa a ē ipaoni keskara anā ē ikima. A ē Jesús Ifofayamax ē ipaoni keskara anā ē shināima. Niospa Fake Cristo ea noikōi nā ipaiyai keskakī ea nāxoni. Nāskakē ē chanīmara faino iskaratīa Cristo efe ika a keskara shara ea imaxiki. <sup>21</sup>Akka Epa Niospa āfe Fakeōxō ēfe chaka ea soaxoni ē afe nipaxanō. Ēkai afaa fetsa shināmisma nisharapakexakī, Nios fisti ē shinākōimis Nios fe nipaikī. A Moisés kenenioxō nōko chaka nō xateax Nios fe nō nipaxafiatirono Cristo noko nāxokeranima. Āakōi Cristo noko nāxokerani.

**A Moisés yoini keskara nō nikayamakī nō Jesús chanīmara fakōinaito nōko chaka noko soaxotiro**

**3** <sup>1</sup>Efe yora mīshtichi Galacia anoafāfe, māfi oa yōra shināsharaima keskarafoki. Akka, ¿tsōa mato paraimē oa mato parakani afianā mā shināsharanōma? Akka nō xafakīakōi mato yoimis Jesucristo ifi cruz ikaki mastafono matoōnoax nani. Nō mato yoisharafimisno meka fetsa nikakī mā anorima shināmis. <sup>2</sup>Akka ē mato yōkapai mā ea yoinō a Moisés noko yoini keskara tāpixō mā Niospa Yōshi Shara fiamākī, askayamakī Jesucristoōnoa meka shara nikaxō mā fiamākī. <sup>3</sup>Niospa Yōshi Sharaōxō Jesús mato amapaiyai keskara mā ayopaoni. Akka iskaratīa mā shinākī iskafai: “A Moisés noko yoini keskara nikax nō isharatiro,” ixō mā shināmis. Ooa. ¿Afeskakī oa yorafāfe shināsharaifoma keskara mā shināimē? <sup>4</sup>Mā Jesús

Ifofaino mato omiskōimapoanifo, askafikī Niospa Yōshi Sharaōxō mā Jesús Ifofasharamis. Akka afianā mā Jesús Ifofayamai mākōi kaxpa mā Jesúsnoax omiskōipaoni. Mā askayamapainō. <sup>5</sup>A mā nikamis keskara mā mā chanīmara fakōina. Nāskakē āfe Yōshi Shara mato mēra naneyanā, tsōa atiroma keskafakī afama mīshti mato faxōfa. Moisés kenenioxokai mato askafaxōama.

<sup>6</sup>Shinākapo. Abraham Nios chanīmara faito Niospa yoyoini iskafakī: “Mī ea chanīmara faito mī chaka ē mia soaxoni mī efe ipaxanō,” ixō yoini. <sup>7</sup>Nāskakē tāpisharakāfe nā Abraham āfe fenafāfe nā Nios chanīmara faifāfe, nāfāfe chanīmara fakōinafoki. <sup>8</sup>Epa Niospa a inōpokoai keskaraōnoa tāpiyoni a nōko kaifofofāfemari Ifofaifono āto chaka ato soaxota ato imasharaxixakī. Askafono atokī inimakōini, akka Niospa Abraham yoyoini iskafakī: “Ē mīōxō keyokōi nā maifo tii anoafō ē ato sharafaxii,” ixō Niospa yoinino kenenifo. <sup>9</sup>Nāskakē Abraham chanīmara fani keskafakī, akairi chanīmara faifono Epa Niospa ato sharafaxōi, Abraham sharafaxoni keskafakī.

<sup>10</sup>Akka fētsa shinākī iskafai: “Moisés yoini keskara ē nikai ē isharakōi,” ixō shināi afi āfe chaka aō nepakenaka. Akka kirika kenekī yoikī iskafanifo: “Moisés yoikī kirika kenekī iskafakī yoinino: ‘A Moisés yoini keskara nikayamakani āto chaka āto nepakenaka,’” ixō yoinifo. <sup>11</sup>Akka fētsa Epa Nios chanīmara faino āfe chaka soaxota imasharakōitiro. Akka fētsa a Moisés yoinioxō āfe chaka soapaikī iskafakī shinātiro: “Moisés noko yoini keskara nō nikaito Epa Niospa noko imasharatiro,” ixō shināfiatonokai Epa Niospa a Moisés yoini keskaraōxō ato imasharatiroma. <sup>12</sup>Akka mā nō tāpia

Jesús fisti nõ chanĩmara faax Epa Nios fe nõ ipaxatiro. Akka a Moisés noko yoini keskaraõnoax nõ askatiroma. Akka Moisés noko yoini iskafakĩ: “Nã Niospa noko yoini keskafakĩ mēxotaima nõ nikayamax Nios fe nõ ipaxatiroma,” ixõ noko yoini.

<sup>13</sup>Akka a Moisés noko yoini keskara: “Nõ nikayamaito Epa Niospa noko omiskõimatama,” ixõ kenefinifono, noko omiskõimatama, áfe Fake omiskõimani. Niospa meka kenenifo iskafakĩ: “Fatora fetsa ifi cruz ikaki mastaifono, atori Epa Niospa omiskõimaxii akairi omiskõinõfo,” ixõ kenenifo. Akka nõ afara chakafamisno Cristo nokoõnoax ifi cruz ikakinoax nani. Noko nãxoyamanikē nõ omiskõipakexakerana. <sup>14</sup>Akka Epa Niospa Abraham sharafani keskafakĩ, judeofori Jesucristoõxõ ato sharafaxii. Nãskakē a chanĩmara faifo tii ato yoyoni keskafakĩ áfe Yõshi Shara atoya rafematiro. Akka Cristo nokoõnoax nani Apa Nios fe nõ ipaxanõ. Nãskatari Niospa Abraham yoyoni keskafakĩ chanĩmara faifono a judeofomari ato imasharaxii.

#### **Niospa Abraham yoyonino Moisésri ato yoini nikanõfo**

<sup>15</sup>Efe yora mĩstichi, iskaratĩa nã nõ amis keskaraõnoa ē mato yoi mã tãpinõ. Feronãfake mã afe feronãfake yoyioxõ anã shinãkĩ fetsafatiroma mãmãĩ áfe ane kenexõ. <sup>16</sup>Nãskarifiakĩ Epa Niospa Abraham yoyoni áfe fena fistiõnoa yoi. <sup>17</sup>Ē mato xafakã yoinõ Epa Niospa Abraham yoyoni keskara cuatro cientos treinta xinia finõta Epa Niospa Moisés yoiniki. Niospa Moisés yoinino akka Abraham yoini keskara anã fetsafatiroma. Nã yoyoni keskakõimis. Nãskaxõ Epa Niospa anã shinãkĩ fetsafanima, nã yoyoni keskara amiski.

<sup>18</sup>Epa Niospa Abraham yoyoni keskara Abraham chanĩmara faito, chipo Epa Niospa Abraham noikĩ áakõĩ axosharakõini.

<sup>19</sup>Akka, ¿afeskai a Moisés yoini keskara sharamē? Ē mato yoinõ, ea nikakapo. Niospa yoiaino Moisés keneni yorafáfe tãpinõfo afeskax isharatirofomãki, Niospa fichipaiyai keskai. Askatamaroko tsoa askamisma, nikayospakõimisfo. Nãskakē Epa Niospa áfe ájirifo yoini afãferi Moisés yoinõfo Moisésri yorafo yoinõ yorafáfe nikakõinõfo Abraham áfe fena Cristo oyoamano. <sup>20</sup>Akka Epa Niospa Abraham anori yoinima. Áfe ájiriõxõ yoyamata, yorafoõxori yoinima. Epa Niospa áakõĩ yoiyai keskafakĩ Abraham yoini.

#### **¿Afeskakĩ Epa Niospa Moisésxõ ato yoinimē?**

<sup>21</sup>Akka, ¿Epa Niospa a inõpokoai fo yoyoni keskara yafi a Moisés yoini keskarakõiri mã shinãimamē? Maa. Epa Niospa mekakai rafema. A Moisés yoini keskaraõxõ noko nimapakexatirokē Epa Niospa nãfoxõ nõko chaka noko soaxokerana nõ a keskara shara inõ. <sup>22</sup>Akka Niospa meka yoiĩ kirikaki kenekĩ iskafanifo: “Keyokõichi nõ afara chakafakatsaxakĩ nã nõ karaxa mēra ika keskarakõĩ,” ixõ kenenifo. “Akka Jesucristo nõ chanĩmara faito ares fisti noko kãimatiro afara chaka nõko ifo inõma.” Nãskarakõĩ yoiĩ kenenifo.

<sup>23</sup>Nãskakē nõ chanĩmara fayopaonima. Akka Cristo oyoamano a Moisés noko yoini keskaraõnoax oa karaxa mēra ika keskarafo nõ iyopaoni. Akka mã Cristo oano nõ chanĩmara faino noko kaimanano anãkai oa karaxa mēra ika keskara nõ itiroma. <sup>24</sup>Nãskakē nõ tãpitiro Epa Niospa apaiyai keskafakĩ Moisés noko yoini. Nãskakē nõko ifo keskara iyopaoni. Akka Cristo oaino nõ

chanīmara faino nōko chaka noko soaxota noko imasharaxiki. <sup>25</sup>Nō askafipaonixakī mā Cristokōi nokoano a Moisés yoini keskara afianā nōko ifo itiroma anākaī aato noko ikitiroma.

<sup>26</sup>Akka mā chanīmara faax Niospa fakekōifo mā iki māmāi Cristo Jesús Ifokōi faxō. <sup>27</sup>Keyokōi māfi mā mā Cristo fe rafekōiakī mā maotisameax keskarax Niospa Yōshi Shara matō mēra naneano. Nāskax oa rapatī fena shara safea keskarakōi mā. <sup>28</sup>Epa Niospa Cristoōxō keyokōi nā maifo tii anoafō keyokōi nāskarafos noko ōi. Judeofoya a judeofoma, a ato yonomatifoya a yonomatifoma, feronāfakefoya kērofo, nāskarafos noko ōi. Jesucristo nōko Ifo ikano aōnoax yora fisti keskara nō itiro. Akka keyokōichi nō Ifofaax nō afe yorafo. <sup>29</sup>Akka mā Cristo afe yorax Abraham āfe fenafori mā iki. Nāskakē nā keyokōi Epa Niospa Abraham yoiyoni keskara mātonāri iki.

**4** <sup>1-2</sup>Akka ē matō iskara yoipai. Apa naano āfe fāke āfe apanāfo fitiro. Nāskakē nā fake yomekē, fetsafāfe āfe afama mīshtifo kexesharaxoyokaxō, nā fake yome yonomayotirofo. Nāskakē āpa yoini keskafakī āa yosiyonō, yora fetsafāfe āfe afama mīshti kexexoyotirofo. <sup>3</sup>Nāskarifiakī nō Cristo Ifofayoamano nō oa fake yome keskarakē nōko xinifāfe noko yoipaiyai keskafakī noko yoipaonifo. Nāskakē ato yonoxomis keskara nō iyopaoni. Nā Cristo chanīmara faafāfema amisfo keskara noko amapaonifo nō ato yonoxomis keskara inō. <sup>4</sup>Akka Epa Niospa nā yoinitīa, āfe Fake nīchini, kēromā xakī mēranoax kāini judeokōi nā Moisés noko yoini keskara nikakōipaoni. <sup>5</sup>Akka nono mai ano oni, noko imasharaxii a Moisés yoini keskara nikapaimisfono, nāskax Niospa fakekōi keskara nō inō.

<sup>6</sup>Chanīma, māfi iskaratīa Niospa fakefoki. Nāskakē Epa Niospa āfe Yōshi Shara nō mēra naneano aōxō nō yoitiro iskafakī: “Epa Niosi, mīfi ēfe Epakōi,” ixō nō yoitiro. <sup>7</sup>Nāskakē iskaratīa mā Niospa fakefo, a Moisés yoini keskara nō anā nikaima nōko ifo inō. Nāskakē afe fakefo afara ināsharai keskafakī matori afara ināsharaxii Jesucristoōxō.

#### **Pablo a Jesús Ifofaafa ato shinākōini**

<sup>8</sup>Akka taeyoi mā Nios tāpiyoamax nā nioskōimafo mā ato nikaito matō yonomayopaonifo. <sup>9</sup>Mā mā askapaonixakī, akka iskaratīa mā mā Nios tāpikōia. Epa Niospari matō tāpikōia. Mā mā Nios tāpikōifiax, čafeskakī a mā apaoni keskafakī afianā mā ato yonoxopaimē? Afāfekai Epa Nios xanīfo ika ari matō iyotirofoma. <sup>10</sup>Nā mātō xinifāfe yoinifo keskai mā askakōimis. Nāskakē pena safaronō mā tenemis, askatari rama oxe kāiyaino mā fista amis, askatari rama xiniano mā fista amis, askatari seis xinia finōmata mātō tare mā fanamisma. Mā shinākī iskafamis: “Nā fīstatīa nō ato fe inimaino Epa Nios nokoki inimitiro, nāskaxō nōko chaka noko soaxotiro,” ixō mā anorima shināmis. <sup>11</sup>Ē matō shinākōimis ē matō yonoxopaoni. Ē matō Jesúsnoa yoikī kaxpa ē matō yoipaoni rakikīa mā shināyamafiaino.

<sup>12</sup>Efe yora mīshtichi, ē matō yoisharapai ē akai keskafakī anā mā Jesús Ifofanō. Mā Jesús Ifofai keskafakī ēri Ifofaakī. Ē matō fe ikano mā ea chakafapaonima, askatamaroko mā ea sharafapaoni. <sup>13</sup>Akka mā mā tāpia Epa Niospa ea nētefani taefakī Niospa meka sharaōnoa ē matō yoinō nō afe ipaxanō. Akka ē isinī iki ē anā katiroma ini. Nāskakē ē matō ano nēteni. <sup>14</sup>Ē isinī iki ē omiskōifaino mā ea iskafanima: “Pablo isinī iki mesekōi nō afe

ichanātiroma,” mā ea fanima. Askatamaroko mā ea ifisharakōini oa Niospa āfe ājiri keskara ōikī, askatari oa Jesucristo keskara ea ōikī mā ea ifisharakōini, askatari mā ea kexesharakōipaoni. <sup>15</sup>Ē mato yoiaino mā inimapaoni. Akka, ʔafeskai iskaratīa a mā ipaoni keskai anā mā inimaimamē? ʔMā shināimamē a mā ea noikōipaoni keskara? Ē afara yopaito mā ea ināpaoni ea noikōiyanā. Akka māto ferori tsekatiro pinikē mā ea inākerapaoni. <sup>16</sup>Akka, ʔmā shināimē na meka chanīmakōi yoikī ē mato noikaspai keskara?

<sup>17</sup>A Moisés yoikī keneni keskara yora fetsafāfe mato tāpimapaikani. Nāfāfe a shināifo keskara mato tāpimapaikani mā ato keskara inō. Akka a akaifo keskara mā ato feta aka a keskarakai sharama. Nāskaxō nāfāfe noko paxkanā fapaikani afianā mā ea nikatama afāfe mato yoiāifo keskara mā ato nikanō. <sup>18</sup>Akka fetsafāfe mato sharafaifono shara itiro. Ē mato fe iyamafiano mato sharafaifono, nāskarari sharakōi itiro. Jesucristoōxō mato sharafaifonori sharakōi itiro. <sup>19</sup>Ēfe fakefāfe, afianā ē matoōnoax omiskōikī ē pae meekōi. Nā kēromā fake kākī pae meetiro keskarakōi ē mei. Akka mā fake kāixō anā pae meetiroma. Nāskarifiakī mā Jesús Ifofayamaino ē matoōxō pae meekōitiro. Akka Cristo āfe Yōshi Shara māto ōiti mēra naneano afianā ē matoōxō pae meetiroma. <sup>20</sup>Ooa. Iskaratīa ē ano mato fe ipainō afianā ē mato yoisharaxiki. Akka ē tāpiama a mā shināi keskara mā anorima shināi. Akka ē ano mato fe ixō ē mato yoisharakōikerana.

**Agar fe Sara ipaonifo  
keskaraōnoa noko yoi**

<sup>21</sup>Niospa shināmanaino a Moisés kirika keneni keskaraōnoa mā anā nikapaimākai Nios Ifofakaspakī ea

yoikapo ē mato yoinō. Akka, ʔa Moisés yoini keskara mā nikamismamē?

<sup>22</sup>Iskafakī yoikī keneni: “Abraham fake rafeya ini. Fetsa āfe āfinī yonomati feta fake ani, fetsa āfe āfikōi feta ani. Nā āfe āfikōi tsōa yonomati inima,” ixō keneni. <sup>23</sup>Nā Abraham āfe āfinī yonomatinī fake fini, nā kērofāfe fake fimisfo keskarari fake fini. Akka Abraham āfe āfikōi yōxafokōi ini fake fitiroma. Nāskafekē Epa Niospa Abraham yoiyoni iskafakī: “Mī āfinī fake feronāfake fixii,” ixō yoinino, nāskakē Abraham āfinī fake feronāfake fini. <sup>24-25</sup>Nā xotofake rafeoxō Niospa afara fetsa noko shināmani. Niospa yoiyoni afeska faxō yorafo ifitiromākī. Nā kēro Agar nō shināino machi Sinai noko shināmani, Arabia anoa. Nā machi āfe ane fetsa Agar. Nā machi arixō Niospa Moisés yoini Moisésri nā israelifo ato yoinō nikakōinōfo. Askatari nā kēro Agar nō shināino noko Jerusalén shināmatiro. Nā Jerusalén ano ikafo nō shināino nā Agar āfe fakefo noko shināmatiro. Nāfāfe Moisés yoini keskara nikakanax nāfo āto yonomati keskarafo. <sup>26</sup>Akka nāno kēro fetsa Abraham āfe āfikōi. Āfe ane Sara, nā nōko efakōi keskara. Nō Sara shināino Jerusalén fetsa nai mēranoa noko shināmatiro Epa Nios ika aria. Nāskakē chipo nō ari ixii. Nōri Sara keskara nō āto yonomatima, āfe fakefori āto yonomatifoma. A Moisés yoini keskarakai nōko ifo itiroma. <sup>27</sup>Akka kirika kenekī iskafanifo:

Kēromā, mī fake fimismakī  
inimafe, askatari mī fakeyamakī  
inimayanā tai tai ife mī fake pae  
meemismaki. Akka nā kēro fenē  
eneyoa nāfi chipo āfe fena  
ichapayakōi ixii kiki, a kēro feneya  
finōmainifōfā,  
ixō yoikī kirika ano keneni.

<sup>28</sup>Efe yora mīstichi, nōfi Isaaca keskaraki. Epa Niospa Abraham yoiyoni keskai āfe fake Isaaca chipo kāini. Nāskarifiakī Epa Niospa yoiyoni keskai nōri āfe fakefo. <sup>29</sup>Nā āto yonomati Agar yōxafoxoma āfe fake fikī taefani āfe ane Ismael. Akka nā fake fimismato Sara chipo yōxafoxō fake fini Niospa Yōshi Sharaōxō. Nāskano Agar āfe fake Ismael iyoaxō āfe exto omiskōimapaoni. Nāskarifiakī Niospa Yōshi Sharaōnoax nō Niospa fake ikaino, fetsafāfe Nios Ifofakaxoma noko omiskōimatirofo. <sup>30</sup>Akka kirika kenekī, ¿afaa fanifomē? Kenekī iskafanifo: “Mī fake Isaaca ē ināxiai keskara, akka nā mātō yonomati Agar āfe fāke afaa fixiima. Nāskakē mato anoxō āfe fakeyafi ato nīchikāfe afianā mato fe inōfoma,” ixō Epa Niospa Abraham yoini. <sup>31</sup>Nāskakē ē mato yoi efe yora mīstichi, nōkai a āto yonomatinī fake keskarafoma. Askatamaroko nōfi Abraham āfe āfikōichi fake keskarafa. Nāskaxō nō Nios Ifofaax nō tsōa yonomati itiro, nō Niospa fakekōifo itiro.

**Cristoōnoax isharakāfe a mā ipaoni keskara chaka anā shinākakima**

**5** <sup>1</sup>Akka Cristo nokoōnoax nani a Moisés yoini keskara nō anā nikanōma, nāskax anā āto yonomati nō inōma. Cristo fistiōnoax nō isharatiro, nāskakē Cristo kachikiri fayamakāfe. Mā ipaoni keskara anā iyamakāfe, nōko xinifāfe yoinifo keskara afianā nikayamakāfe āto yonomatifō ixikakīma.

<sup>2</sup>Ē mato yoinō, ea nikasharakapo. Iskafakī shināyamakāfe: “Ē foshki repa xatekema Epa Niospa ēfe chaka ea soaxotiro, mā ixō shināyamakāfe. Anori mā shināito Jesús mātō chaka mato soaxotiro Epa Nios fe mā ipaxanō.

<sup>3</sup>Afianā xafakiakōi ē mato yoipai.

Fatora fētsa mā foshki repa xatepai Nios fe ipaikī, anori shināfikī nā Moisés yoini keskara nikakōiamax, anorima shināx Nios fe mā nipaxatiroma. <sup>4</sup>Moisés yoini keskara fisti mā nikaito mātō chaka mato soaxotiro. Nāskax mā Cristo fe rafeima, akka Epa Niospa mato noifiaino mā Cristo fe rafeima, akka Epa Niospa mato noifiaino mā Cristo kachikirifai. Nāskafekē mato afeska fatiro mātō chaka mato soaxona mā afe ipaxanō. <sup>5</sup>Akka Niospa Yōshi Sharaōxō mā nā tāpia, Cristoōxō nōko chaka noko xoaxotiro Niospamāi noko noikōikī. Nāskakē nō manasharai. <sup>6</sup>Nō foshki repa xateano, askayamākī nō xateamano, afāfekai nōko chaka noko soaxotiro. Akka nō Jesucristo Ifofakōinaino fetsafo noko ato noimasharakōitiro nō ato noisharakōinō. Nā fisti nō fichipai, chanīmara fasharakōixii.

<sup>7</sup>Mā Jesús Ifofasharayopaoni. Akka, ¿tsōa mato yoiamē, na meka sharakōi kachikirifayanā mā anā nikanōma? <sup>8</sup>Akka Niospakai anori mato yoiamā. Āfe Fake fisti mā chanīmara fanō mato yoia. <sup>9</sup>Akka mato mēraxō yora fistichi chaka shinākī, nā fistichi keyokōi mato afara chaka shināmatiro, aōxō chakakōi mā shināno. <sup>10</sup>Ē Nios kifīyanā nōko Ifo ē chanīmara fakōini, ē akai keskakāfi māri chanīmara fanō. Akka nā mato fanīrira chaka shināmanaifo Niospa ato omiskōimaxii.

<sup>11</sup>Efe yora mīstichi, akka eōnoa yoikī mā iskafamis: “Na Pablo yoisimis nō foshki repa xateamax nō Nios ari katiroma ixō yoisimis,” mā ea famis. Maa, ēkai anori yoisimisa, ē anori yoiaito ea omiskōimakeranafo. Akka ē yoisimis: “Jesucristo ifi cruz ikaki mastafono noko nāxonī, nōko chaka noko soaxoxii Epa Nios fe nō ipaxanō,” ixō ē yoisimis. Nānori ē yoiaito nikakī nā Jesúsnoa

nikakaspamisfāfe ea omiskōimamisfo. <sup>12</sup>Akka fetsafāfe mato yoimisfo iskafakakī: “Mā foshki repa xatexoma mā Nios chanīmara faima,” ixō fanīrira mato shināmamisfo. Nānori yoikakī mato fekaxtefamisfo, nāfo anā mato fe iyamapainōfo.

<sup>13</sup>Efe yora mīshtichi, Jesucristoōxō iskaratīa āfe meka fisti nikakōikāfe. Afaa fetsa mato yonomayamafiaino chakafayamakāfe. Jesucristo mato imasharakī iskaratīa nā nō apaiyai keskara nō atiro iyamakāfe. Akka fetsafo fe axō faatanākāfe noinākōiyanā. <sup>14</sup>Akka Niospa Moisés yoini iskafakī: “Nā mā noimeai keskariakī fetsafori noisharakāfe,” ixō yoini. Mā askafakī nā Niospa Moisés yoini keskara, keyokōi mā aki. Mā askafakī keyokōi a Niospa Moisés yoini keskara mā aki. <sup>15</sup>Akka mā chakafaatanax mā keyotiro, oa paxta rafe keyonākanax retenātirofo keskai. Nāskakē kexemesharakāfe askaxikakīma, a mato feta Nios nikamisfo anā mato fe ichanātirofomaki. Askatari Nios kachikiri fatirofoki.

**Nōko shinā mēraxō nō afara  
chakafapaimis keskara yafi a Niospa  
Yōshi Sharaōnoax nō isharatiro  
Pablo ato yoini**

<sup>16</sup>Akka ē mato yoi Niospa Yōshi Shara nikasharakāfe aōnoax isharaxikakī. Nāato mato yoitiro mā afeskaimākai. Nā nikakōixō afianā a mā apaoni keskara māto shinā mēraxō afara anā mā atiroma. <sup>17</sup>A nōko shinā mēraxō nō afara chakafapaiyai keskarakai Niospa Yōshi Sharapa shināima. Nāskaxō āfe Yōshi Sharapa noko amapaiyai keskara nōko shinā mēraxō nō shināfikī nōkai askafapaimisma. Nōko shinā mēraxō nō shināpaoni keskarakai Niospa Yōshi Sharapa anori shināmisma. Akka nā nō apaiyai keskafakī nō atiroma. A nō afara

chakafapaoni keskara nō anā ayamakī Niospa Yōshi Sharapa nōko shinā mēraxō noko yoiai keskara nō nikakōitiro. <sup>18</sup>Nāskakē Niospa Yōshi Shara nofe rafeaino a Moisés yoini keskara anā nōko ifo itiroma noko yonomaxiki.

<sup>19</sup>Fetsafāfe Nios nikakaspakakī afarafo chakafakani. Mā mā tāpia afe keskarafō ikafoamāki. Nāskakē feronāfakēfāfe āto āfimafo chotamisfo. Nāskakata afara fetsa fetsatapafo chakafamisfo.

<sup>20</sup>Nāskakaxō afara yora fakaxō na nōko niosra ixō kifimisfo. Askatari koshoiti tāpiafo, askatari ato noikaspamisfo, askatari isharakātama ōitifishkimisfo. Nāskakaxō atonā fisti afara apaimisfo, askatari noikaspā faatanāmismo nores fisti nō tāpikōia a nō tāpia keskara tsōa tāpiama ikanax. <sup>21</sup>Nāskaxō fetsafo afara fiapaimisfo, askatari pāemisfo, askatari pikīfinapaikōimisfo. Nāskakaxō afara fetsa fetsatapafo chakafamisfo. Ē mato yoimis a keskara chakafo Epa Niospa keyokōi ato ikinā ano tsoa katiroma afe ipaxakakī.

<sup>22</sup>Akka Niospa Yōshi Sharapa noko ikināno fetsafo nō noikōitiro inimakōiyanā, askatari nō isharakōita nō fekaxtetiro, askatari fena fenakīma nō manasharakōiyotiro, askatari nō fetsafo chakafamisma itiro, askatari nā nō yoimis keskara nō atiro isharakōita. <sup>23</sup>Askatari isharakōita, fetsafo fe feratenātama oi tsifaxō ato yoimis ita, askatari a Niospa fichikaspai atama nōa nō kexemetiro afaa chakafaxikīma. Nāskaxō Niospa āfe Yōshi Sharaōxō noko yoia keskara nō atiro isharaxiki. Nāskakē anā meka fetsa nō yoipaima Niospa Yōshi Sharaōnoax isharaxiki. Nāskakē anā noko tsōa yonomatiroma. <sup>24</sup>Nā Cristo chanīmara faifo tii afe yorakōifo. Jesús cruznoax noko nāxonī nōko chaka noko



soaxoxiki. Akka nõ naa keskaraxõ anã afaa nõ chakafatiroma a nõ apaoni keskara. Nãskakê nã noko Niospa amapaiyai keskara fisti nõ atiro.

<sup>25</sup>Nãskakê Niospa Yõshi Shara fe nõ rafekĩ nã noko yoiai keskara nõ nikakõitiro. Nãskaxõ nã noko amapaiyai keskara nõ atiro.

<sup>26</sup>Nãskakê Niospa Yõshi Shara fe nõ rafeax kakapaimis nõ itiro, fetsafãfe nokoõnoa yoisharanõfora ixõ ã mato finõkõiara iyamakãfe. Mã askakĩ fetsafo mã shinãchakamatiroki. Mã askara chakafo shinãkĩ mã shinãsharatiroma, askara chakakõiki.

#### Mã ranã axosharanõnã faatanãkãfe

**6** <sup>1</sup>Efe yora mĩstichi, fẽtsa afara chakafaito õikĩ, Niospa Yõshi Sharayaxõ aõ noikĩ oi tsii faxõ yoisharakãfe, afara chakafakĩ xatenõ. Meka mitsisipato yoiyamakãfe. Nãskakê mãri kexemesharakãfe afara chakafayamaxiki. <sup>2</sup>Nãskakê fetsafo fe afara axonõnã faatanãsharakãfe. Mã ranã Nios kĩfinõnã faatanãkãfe. Fetsa omiskõiaito aõ noikĩ inimamakãfe, nãskakê kexenõnã faatanãsharakãfe. Fetsa omiskõiaito Nios kifixokãfe Jesúsnoa shinãmasharayanã Ifo sharafanõ. Mã askakĩ nã Cristo yoini keskara keyokõi mã akikai.

<sup>3</sup>Akka fẽtsa shinãkĩ iskafai: “Ë sharakõi. Ëkai tsoa yopaima ea Nios kifixonõ,” ixõ shinãi. Nã keskara yorakai afama, ãakõi pãramei. <sup>4</sup>Akka nõ nõko shinã mēraxõ nõ shinãtiro nõ Jesús yonoxõsharaimãkai. Akka nõ yonoxõsharai mã nõ tãpiax nõ inimasharatiro. Nãskakĩ nõ shinãkĩ iskafatiroma: “Na fetsafãfe afara chakafaifo keskafakĩ ã afaa chakafamisma,” ixõ nõ shinãtiro.

<sup>5</sup>Akka keyokõichi nõ afara chakafamis. Nãskaxori keyokõichi nõko shinã

mēraxõ nõ shinãtiro a nõ afara chakafamis keskara. Tsõakai a Niospa noko amapaiyai keskara noko amatiroma, nõakõi nõ atiro.

<sup>6</sup>A Niospa meka mato yoimisto afara yopaito inãsharakãfe.

<sup>7</sup>Mãrifi anofi pãrameyamakãfe, tsoari Nioski kaxemetsamapaitiro. Akka akiki kaxemetsamapaiyaifono Niospa ato omiskõimatiro. Akka afara nõ fanaxõ mã fimiano ãfe fimi nõ fitiro. Nãskarifiakĩ Niospa meka nikayamata nõ afara chakafaax nõ omiskõitiro. Akka mã Niospa noko yoia keskara nõ akax nõ isharakõitiro. <sup>8</sup>Akka fẽtsa ãfe shinã mēraxõ afara shinãkĩ afara chakafaax omiskõifinakõitiro. Akka Niospa Yõshi Sharapa amapaiyai keskara fẽtsa afafãini, nãfi Niospa Yõshi Sharaõnoax nisharapakenakaki. <sup>9</sup>Nãskakê afara sharafakĩ eneyamakãfe. Nãskaxõ iskafakĩ shinãyamakãfe: “Mẽ fetsafo sharafayomiski iskaratĩ ã anã askaimakai, ã anã fetsafo sharafatiromaki. Nãskanõ,” ixõ anori shinãyamakãfe. Akka nõ askatama nõ inimakõikẽ nã noko inãpaiyai keskara shara Niospa noko inãsharaxii. <sup>10</sup>Nãskakê afeskaraiãfe õikĩ keyokõi ato axosharafafãikãfe. Nãskatari a Nios Ifofafo ato noisharayanã ato axosharafafãikãfe.

#### Pablo mã mekai xatekĩ ato yoisharani

<sup>11</sup>Akka iskaratĩ ãkõi mato kirika kenexoni. Ëfe kene efapakõikĩ õikapo.

<sup>12</sup>Akka fetsafãfe mato yoipaikani iskafakakĩ: “Mãto foshki repa xatekãfe nõri askaraki,” ixõ mato yoimisfo. Akka mato yoipaikanima a Jesucristo ifi cruz ikakinoax noko nãxoni nõko chaka noko soaxoxiki. Askara mato yoimisfoma, askara nõ ato yoiaito noko omiskõimatirofora ikaxõ. <sup>13</sup>Nãfãfe mã foshki repa xatefikaxokai a Moisés

keneni keskara tsōa nikakōimisma. Nāskakaxō matori yoipaikani mātō foshki repara mā xatenō. Māri nā imisfo keskai mā ato fe askaito, nāfāfe fetsafo yoitirofo iskafakakī: “Nafāfe noko nikakōimisfo,” ixō ato yoitirofo. <sup>14</sup>Akka ēkai anori shināpaima, nā meka shara fistiōnoa ē yoipaifafāini. Nā meka shara fistiōnoa ē yoipaikī ē iskafai: “Aicho, Jesucristo ifi cruz ikakinoax ea nāxoni, aōxō a ē chaka shināpaoni keskara anā ē shinātiroma. Jesús nā ea nāxofaitīa nā ē afarafo chakafapaonifo mā Jesús fe naa keskarakōi. Nāskakē anāikai ea afeska fatiroma,” ixō ē shinātiro. <sup>15</sup>Nō Jesucristo Ifofaxō nō foshki repa xatea askarakai sharama atokai nōko chaka

noko soaxotiroma. Akka nō Ifofaito Niospa nōko chaka noko soaxotiro fena keskara shara nō inō. <sup>16</sup>Niospa Yōshi Sharapa Jesúsnoa noko yoia keskara mā akē Epa Niospa mato inimamakōiyānā mato noikōi. Nāskax Niospa fakekōifo mā iki.

<sup>17</sup>Akka mē mekai xatekī ē mato yoinō. Ēfe Ifo Jesúsnoax ē omiskōimis, ēfe yora toafo ōikī mā tāpitiro ē Jesús yonosharaxonaito ea iskafamisfo. Nāskakē anā ea fekaxtefayamakāfe.

<sup>18</sup>Efe yora mīshtichi, nōko Ifo Jesucristo keyokōi mato noikī mato sharafa fafāini. Nāskapainō. Nā tii.

*Pablo*

# Pablo Efeso Anoafu Kirika

## Kenexō Fomani

---

### Pablo ato yoisharani, Efeso anoafu

**1** <sup>1</sup>Ēkīa Pablo ē mato kirika kenexō fomai. Ea Jesucristo nīchia ē aōxō āfe meka yoimis inō, Niospa fichipaiyai keskafakī. Ē na kirika mato fomai a Nios Ifofaafu, Jesucristo chanīmara faafu, Efeso anoafu. <sup>2</sup>Nōko Epa Nios feta nōko Ifo Jesucristo mato shināsharanō mato noikī māto shinā mēra mato shināmasharanō, māto ōiti fekaxtenōma.

### Nō Cristo chanīmara faito afara sharafo noko amatiro

<sup>3</sup>Nōko Ifo Jesucristo āfe Apa Niospa noko afara sharafo noko shara famai, nai mēraxō nō ōiamafiaito nōko ōiti mēra noko inimamasharai nōmāi āfe fakefokē. Nāskakē nō yoisharai nō inimasharakōi Epa Nioski. <sup>4</sup>Epa Niospa mai yafi nai onifayoxoma noko katoni nō afe ipaxanō āfe Fake Cristo keskara afaa chakafamisma keskara sharakōi nō inō. Niospa noko noikī, <sup>5</sup>āfe fakefo noko fani. Anori shināni Niospa a Jesucristo noko nāxoyoxiai. <sup>6</sup>Nāskakē Niospa āfe Fake noikōikī nokori nāskarifai noikī. Nāskaxō noko nimasharapakenaka. Nāskakē Nios sharafinakōikē nō aicho fai akiki inimakī nokomāi afama mīshti sharafo famaito Jesúsxō. <sup>7</sup>Niospa noko noikī finakōikī āfe Fake Jesús noko

nāmā nīchixononi nokoōnoax āfe imi foax ifi cruz ikakinoax noko nāxonō nō sharakōi afe inō, askatari nōko chaka nokoōnoa noko soxonō. <sup>8</sup>Nāskaxō Niospa noko ōimana noko noisharakōikī noko tāpimasharakōikī, askatari noko shināmākī finakōi. <sup>9-10</sup>Nāskakē Epa Niospa yoini afama mīshti onifayoxoma āfe Fake xanīfo imaxikī, keyokōi, nai mēranoafoya, nāmānoafoyari āto xanīfo finakōi inō. Tsoa pishta anori meka nikayomisma Niospa onāxō yoini a shināi keskafakī, anori noko tāpimani nō tāpisharanō aōxō. Nāskakē Niospa āa shinākī iskafani: “Nā ēfe Fake ē nīchipaiyaiā ē nāmā nīchixii keyokōi nai mēranoafoya, nāmānoafori āto xanīfokōi inō,” ixō Niospa shināni. Nāskaxō nānori iskaratīa noko tāpimana.

<sup>11</sup>Nōfi Cristo fakekōifokī. Nō afe yorakōifo ikaito, Epa Niospa noko katoni noko onifayoxoma āa shinākī taefani. Epa Niospa nonori iskafakī shināni: “Na ēfe Fake Jesús ē ināi keskari fakī nā ēfe Fake Jesús Ifofaifori ē ato ināira,” ixō Epa Niospa shināni. A Niospa shinākī yoini keskara, nāskarifakī iskaratīa mā askafaa. <sup>12</sup>Akka nō Cristo Ifofakī taefaxō nō yoikī iskafanō: “Epa Niosi, mī fāsi sharakōi. Mī noko sharafamis keskara sharakōi. Tsoa fetsakai mia keskara sharama,” ixō nō yoinō.

<sup>13-14</sup>Nāskakē ē mato yoi mā kai judeofoma. Nāskafixō Niospa meka shara Jesúsxō mā nikakī māri chanīmara fai. Mā askaito Niospa mato chaka soaxona mā afe nipaxanō. Nāskakē māri iskaratīa Cristo afe yorafokī. Anori Niospa yoikī taefani keskafakī, āfe Yōshi Shara nō mēra nanea noko ikinō. Noko askafaito nō tāpitiro āfe shara noko ināxii. Nāskaxfi nō Niosnoafoki. Nāskakē nō tāpiama afetiara nai mēra noko ifi. Taekōifaki anori noko yoini. Nāskakē nā chanīmara fakī nō yoipakenaka: “Nōko Nios fāsi sharakōi,” ixō nō yoipakenaka.

**Pablo Epa Nios yōkani iskafakī: “Epa Niosi, mī Fake chanīmara faafo ato tāpimasharafe,” fani**

<sup>15-16</sup>Nāskakē nirixō ē mato nikai mā Jesús Ifo sharafata, a fetsafo ferī a mato feta Nios Ifofamisfo fe mā rafesharakōiaito ē nikakī inimayanā ē nirixō ē mato Epa Nios kifixōfāfāini. Nāskakē ē iskafa fafafāini: “Epa Niosi, na Efeso anoxō mia noisharakata fetsafo ferī rafesharakōiafo,” ē fai yoikī.

<sup>17</sup>Niospa āfe Fakekōikī Jesucristo. Nāskax sharafinakōia. Nāskakē ē mato kifixokī iskafamis: “Epa Niosi, mī Yōshi Sharapa na Efeso ano ikafo ato tāpimasharakōife mia xafakiakōi tāpisharakōinōfo. <sup>18</sup>Oa xini peisharaino nō fomākīa foiski nō nai xafakiakōishara nō ōitiro keskara, mī Yōshi Sharapa ato ōimafe Epa Niosi, mia tāpisharakōinōfo āto ōiti mēraxō. Askatari ato tāpimafe a nō oniyamatai mī noko shināni nono nāmāxō mī Fake Jesús nō Ifofaax nō mefe ipaxanō nai mēra. Askatari a nō ōimismafo mī noko ināxiai ato ōimafe. <sup>19-20</sup>Epa Niosi, mī Yōshi Sharaōxō mī afama mishti famis. Nāskaxō mī Fake Cristo mī anā nimani mī Yōshi Sharaōxō mefe pataxamei niax

mefe xanīfokōi inō. Nāskax mī pōya kayakai aōri mefe tsoa. Afia mī Yōshi Shara nō mēra nanexō a nofeta mia chanīmara faafo tii afara fetsafo mī noko ispasharakī mī noko amasharakī.” <sup>21</sup>Āfe Yōshi Sharaōxō Cristo ato mānāo nīxō, nā nāmānoafo āto xanīfo tii finōkōia. Askatari nai mēranoafori āto xanīfofo Cristo ato finōkōia keyokōi. Nāskax āto xanīfo finakōia. Tsoa pishta finōtiro. <sup>22-23</sup>Akka Epa Niospa āfe Fake yoini keskafakī keyokōi mai anofoya nai mēranoafo ato ikinā. Nāskaxō āfe Fake katoni nā chanīmara faafo tii āto Ifo inō. Nā chanīmara faafofi āfe yorakōi keskarafokī. Cristo āto mapo keskara. Akka nōko māpo nō shinātiro. Nā fistichī nā chanīmara faifo yoitiroki, noko ikināno afeskaxō nō atiomāki. Akka nō mapomaisax nō nitiroma. Nāskarifiāi nōko Ifo Jesúsmaisax tsoa nitiroma. Keyokōi nā chanīmara faafo nofe ikafo. Nāskax nofe rafe kakāini nā noko amapaiyai keskara nō anō.

**Niospa noko noikī noko ifia nō afe ipaxanō**

**2** <sup>1</sup>Taeyoi mā iyopaoni oa naa keskara māto chaka soaxma. <sup>2</sup>Nāskakē mā afara chakafamis, a yora chakafāfe akai keskafakī. Askata a nai mēra ikafāfe a niafaka chakafāfe āto xanīfāfe Satanās mato amapaiyai keskafakī mā amis, Satanās ifofakī. <sup>3-4</sup>Nōri askafapaoni, nā nō afara chakafapaiyai keskara nō apaoni. Afara chaka shināmiskōifo nō ipaoni. Epa Niospa nā nikayospamisfo ato omiskōimanaitīa ato omiskōimakōixii. Nōri ato keskaraxō nō afara chakafaito nā ato akai keskafakī nokori omiskōimakerana. Akka nō afara chakafafiato noko omiskōimatama. Niospa noko fāsi noisharakōimis, noko

shinākōikī noko omiskōimapaima. Noko chakafapaimisma. <sup>5-6</sup>Nō Nios Ifofayoxoma nō shināyopaonima, chaka fistis nō shināyopaoni, nō chakafayopaoni. Niospa noko noikōifiaito, nō oniyamatai ares noko Niospa ōikī yoini: “Na ēfe Fake Jesús Ifofaifo ē ato nāmā nīchixonī mā reteafono, ē otifaxō, ato yafi ifixii niri nai mēra afe ipaxanōfo,” ixō Niospa yoini ares ōikī afe ikaifono ato omiskōimayamaxii. Nāskakē nō nāmānoax oa nō afe nai mēra ika keskara nō nono ika nāmā. <sup>7</sup>Epa Nios xanīfokōixō Jesús yafi noko otoani noko noikōikī nō afe nai mēra ipaxanō, nā chipo fakeaifāferi tāpinōfo Epa Niospa noko noikōiaito. <sup>8-9</sup>Nios sharafinakōia. Nō Jesús chanīmara fakē noko ifi nō afe ipaxanō. Akka nōa nō ifimetiroma, Nios fistichi noko ifitiro noko noisharakōikī. Akka nō afarafo shara fatokai noko ifitiro nō afe ipaxanō. Akka fetsafo āa chanīkani iskatirofoma: “Ē afama mīshti famis. Nāskakē ē tanaima sharakōi Nios ano kai,” ixō yoifiax askara yorakai Nios ano katiroma āamāi chanī Jesús Ifofoamax. <sup>10</sup>Nāskakē Epa Niospa taeyoi shināyoni Jesucristoōxō yorafetsafo nō axosharakōinō. Nāskakē aa fistichi noko onifani afara fetsafo nō sharafanō aōxō. Akka nores fisti nō afaa sharafatiroma. Cristo Jesús Ifofaxō nō afama mīshti sharafatiro. Nāskakē taeyokī Epa Niospa ares ōikī yoini.

**Jesucristoōnoax nō ōiti sharakōiya ipanaka anā nōko ōiti chaka neenōma**

<sup>11</sup>Nāskakē shināmakiyamakāfe. Mā chanīmara fayopaonima. Nā judeofāfe yora fetsafo ato yoikī iskafanifo: “Nā yora fetsafo nōko kaifoma. Akka nōfi Niospa yorafokī. Akka na yora fetsafokai Niospa yorafoma. A Niospa noko yoimis keskafakī keyokōi nōko

foshki repa nō xatepakemis na nō judeofāfe. Nāskakē nō ōimani afe yorakōifoxō. Akka a yora fetsafāfe āto foshki repa xatemisfoma. Nō ato tāpitiro afokai Niospa āfe yorafoma,” ixō judeofāfe mato yoimis mā judeofokēma. <sup>12</sup>Akka shinākapo. Taeyoi māakai Cristo fe iyopaonima. Epa Niospa israelifo ato katonī keskafakī matorikai katoyonima mā ato fe afe yorafo ipanā. Afe yorafo yoiyoni keskafakī matorikai yoiyonima. Mā shinākī iskafani: “Ooa. ĘNō afeskatiromē nōko chaka noko soaxonō nō Nios fe ipaxanō?” ixō mā shināpaoni. Nāskatari nā Nios chanīmara faafoma mēra mā iyopaoni. Mā Nios fe rafexoma mā tāpiyopaonima. <sup>13</sup>Nāskaxō mā Niosnoa shināyopaonima. Nāskafiano Cristo Jesús matoōnoax naino, āfe imi foni mā afe ipaxanō. <sup>14</sup>Nāskakē Jesucristoōnoax nō noinātiro, ēfe kaifo israelifo fe yora fetsafo. Nāskakē nāskarafos noko shināmasharatiro nō aōnoax noinā faatanāx afianā nō noikaspa faatanānōma. Nāskakē afanā noko anā afeska fatiroma. Iskaratīa nō Cristoōnoax yora fisti keskarafo. <sup>15</sup>Nāskakē Jesús nokoōnoax nani. A Moisés Niosxō keneni keskara anā noko tsōa yoitiro. Jesucristo keyokōi noko nāxonī nō afe yorafo inō. Nāskakē māri judeofoyamafekē, mato yafi noko ifini. Nāskax a yora fisti keskarafo nō inō. Mā nō fetsa keskarax ōitisharayakōifo nō inō noināsharakōi. <sup>16</sup>Nāskakē Jesús ifi cruz ikakinoax noko nāxonī. Na ēfe kaifo judeofo yafi a judeofomari Jesúsxō Niospa noko a yora fisti keskara noko fani. Noko noisharakōikī nō nikayospafo iyopaofinikē, Jesús nokoōnoax nani. Nāskakē Niospa noko yora fetsafoya rafema sharakōia afe yorafo nō inō. <sup>17</sup>Nāskakē Jesús nāmā fotoxō noko yoini āfe meka shara Niospa noko ifinō. Noko judeofo akai keskafakīri, matori

ifia mā judeofoyamafekē mā Nios shināyamafipaonino. Akka nō judeofāfe nō Nios shināyopaoni. Nāskakē iskaratīa nō anā noikasa faatanātama nō nōināsharakōi. <sup>18</sup>Jesús noko nāxoni nōko chaka noko soaxoxiki nō Nios fe rafesharakōinō afe ipaxakī. Nāskakē Niospa āfe Yōshi Shara nokoya rafemana na nōko kaifomafo fe nō rafesharakōinō. Nāskax Epa Nios fe nō ipaxanō.

<sup>19</sup>Nāskakē iskaratīa mā anā Nios chaifaama mā afe yorakōifo. Nāskakē iskaratīa a Jesús Ifofamisfo fe a rama Jesús Ifofaifo Niospa yorakōifo. <sup>20-22</sup>Nāskax mā oa pexe sharakōi keskarāfo. Oa tokiri nō pexe shara faa, afeskax paketiroma keskara. Taefakī nō mai pōkita a mēra tokiri nanexō, nō pexe fatiro pakeyamanō. Tokiri kexex sharakōiki nō atiro pexe fakī. Nāskarifiakī taefakī a Niospa mekaōnoa ato yoipaonifāfe ato yoipaonifo Niospa ato shināmanaino. Akka chipo mā Jesús nāmā fotoxō, aōxō tāpimisfo ato ifini aōxori a fetsafo tāpimanōfo, oa pexe fisti mēra nō imis keskaraxō, akairi ato tāpimanōfo Niospa meka sharaōnoa ato yoikakī, atoōxori yorafāfe chanīmara fanōfo. Askaxori a rama fakeaifāferi Jesús Ifofakanax, oa nō pexe mitsisipakōi faano, anā paketiroma keskarakōi inōfo Jesucristo Ifofakanax. Nāskakē nōri Ifokōi faax, nōri anā paketiroma nō keyokōichi Ifofaax. Oa pexe sharakōi mēra nō ika keskara, nō ixii, Niospa āfe Yōshi Shara nō mēra naneano.

### Niospa Pablo yoini a judeofoma Jesúsnoa yoinō

**3** <sup>1</sup>Nāskakē ē mato Epa Nios yoixonī. Ēfi judeokī mā ēfe kaifoyamafekē ē mato noi. Mato noixō, ē mato Jesucristoōnoa yoi. Nāskakē ea achixō

karaxa mēra nīchitifo. <sup>2-3</sup>Niospa ea nīchini ē aōnoa ē mato yoinō. Niospa keyokōi yorafo ato noi, judeofo fisti ato noima. Akka a iyopaonifāfekai tsōa tāpiyopaonima Niospa ares ato noifiaito. Nāskakē ē aōnoa ē mato kenexona, pishta fakī. <sup>4</sup>Na ē mato kenexona oixō, mā tāpitiro nā ē tāpia keskafakī Cristoōnoa. Akka a nōko xinifo iyopaonifāfekai tsōa tāpīpaonima. <sup>5</sup>Niospa taefakī tsoa tāpīmayonima. Mā iskaratīa Niospa āfe Yōshi Sharaōxō a aōnoa yoimisfo mā ato tāpimana. Askatari a āfe mekaōnoa yoimisfōri mā ato tāpimana. <sup>6</sup>Akka na meka sharakai tsōa Jesúsnoa tāpiyopaonima. Akka yora fetsafori Epa Niospa afe yorafo itirofo. Nāskakē iskaratīa matori Niospa tāpimani, judeofoya yora fetsafo Jesúsnoax Niospa fakefo mā inō. Nāskakē Epa Niospa āfe kaifo judeofo yoiyoni keskafakī Jesucristoōxō akairi fitirofo.

<sup>7</sup>Nāskakē a Jesús Ifofafo ē ato chakafafiaito, ea noisharakī Epa Niospa ea nīchini ē āfe meka shara ato yoinō āfe Yōshi Sharaōxō. <sup>8</sup>Ē fāsikōi Jesús chakafakī finakōipaoni, na fetsafāfe chakafakī finayamafiaifono. Ē askafafiaito, ares fisti Niospa ea noikī ea nīchini aōxō na yora fetsafo judeofoma ē āfe meka shara ato yoikī tāpimanō Niospa ato noisharakōiaito. Ato noikī ato shināmakōipai. Nios fisti tsoa keskaramakōi. Afe Fake Jesúsnoa keyokōi nō tāpitiroma. <sup>9</sup>Niospa keyokōi onifaxō, ea nīchini ē ato mēstesharakōi tāpimanō. Tsoa pishta tāpīamano ares fisti tāpini Jesús noko nāxoyoamatai ato tāpīmanima. <sup>10</sup>Nāskakē Niospa ea nīchini āfe meka sharaōnoa ē ato yoinō akairi Nios tāpinōfo. Tāpikanax oa ato fe yorakōifo keskara ixikakī Jesúsnoax. Mā askaito nai mēraxō a xanīfo tiito askara oikī tāpisharatirofo. “Chanīma,

Niospa täpikifinakõia,” fatirofo. <sup>11</sup>Afaa pishta onifaataima nānori shināni: “Na ěfe Fake Cristo Jesús Ifofaifo efe yorakõifo ixikani,” ixõ yoini keskara mā iskaratīa askakõia. <sup>12</sup>Jesúsmāi noko nāxonikē, nõ Ifofaax, nõ Nios fe rafesharatiro mesetama noko potayamanõ. <sup>13</sup>Ē mato yoinõ, ea nikakāfe. Ē mato yoiaito ea nikakakī ea karaxa mēra ikimatifo. Ē omiskõifiaino eõnoa shināchakayamakāfe. Ea karaxa mēra ikimanafoki ě Cristoõnoa mato yoiaino. Nāskafekē inimsharakāfe, mā Niospa yorafokī.

#### Cristo noko noi

<sup>14</sup>Nāskakē nāfo shinākī ě ratokonõ mai chachipakefofā ě Epa Nios kifimis. <sup>15</sup>Nāmāi nai mēranoafo feta nono mai anoxõ nā Ifofaafāfe āto Epakē, nāato ěfe fakefora noko famis. <sup>16</sup>Nānori ě mato Epa Nios kifixokī iskafamis: “Epa Niosi, mī fāsi sharakõi. Maitiofo yafī nai mēranoafo minākõifo. Mī afama mīshti fatiro. Mī Yõshi Sharaõxõ mia chanīmara faafo Efeso anoafo mī kerex shara ato ināfe. <sup>17-19</sup>Nā Jesús Ifofaafõ mī Yõshi Shara atoya rafemafe. Mia täpikī finakõinõfo. Askaxõ täpinõfo mī fāsi ato noiaito. Mī Fake Cristori fāsi ato noi. Cristo noko noiai keskara tsõa täpitiroma. Askafikē ato täpimafe, Epa. Akka täpikanax, mī ato fe rafekõiaito mia keskara inõfo,” ixõ ě matoõxõ Epa Nios kififafāini.

<sup>20</sup>Akka Epa Niospa afama mīshti fatiro a nõ yõkai tii noko axotama finõmata noko axotiro. Nāato āfe sharaõxõ noko axotiro afama mīshtifo. Noko axopaiyai keskafaito nõ täpitiroma. Finõmainifofāta noko shara fatiro. <sup>21</sup>Nāskakē nõ Epa Nios yoikī iskafatiro: “Epa Niosi, mī sharafinakõia. Mī Fake Jesucristoõxõ mī noko sharafamis,” ixõ mēxotaima nõ

yoifafāini. Keyokõichi nā chanīmara faafo feta a inõpokoiaifāferi yoisharapakenakafo. Nāskapakexapainõ.

#### Niospa Yõshi Sharaõnoax oa yora fistikõi keskara nõ itiro

**4** <sup>1</sup>Ē mato yoisharakõi. A Jesucristoõnoa ě mato yoisim. Ē ato yoiaito a Jesucristo nikakaspaiāfe ea karaxa mēra nīchiafo. Ē mato yoisharanõ, ea nikasharakõikāfe. Niospa mato katonī Jesucristo mā Ifosharakõī fanõ. A ě mato yoiāi keskai isharakõikāfe. <sup>2</sup>Nāskax, “Ē finakõia,” iyamakāfe, anori shinātama. Yora fetsafo noisharakāfe ato shinākī. A fetsa täpisharamato mato afeskarafaito, shināchakatama ato noisharakāfe, õitifishkitama, isharakõita. <sup>3</sup>Niospa Yõshi Sharaõnoax nõ isharakõinõ a yora fistikõiax itikini. Tanaimakõī ikāfe, õitifishkiki faatanākakīma. <sup>4</sup>Niospa noko yoisim keskai: “Isharakõikāfe, nõko Ifo ifofasharax, mā chaima anā fotoiyoi kiki,” shināi isharakāfe. A Nios Ifofaafõri oa nofe naneafõ keskarakõifoki. Nāskax isharakāfe. Niospa āfe Yõshi Shara askarakī. <sup>5</sup>Nõko Ifokõī Jesucristo. Nā fisti nõ chanīmara fai Epa Nios fe ipaxakī. Nāskakē āfe Yõshi Shara nõ mēra nanei. <sup>6</sup>Anā fato fetsa nõko Niosma. Nā fistikõī āfe Fake fe a chanīmara faafo tiito āto xanifokõī. Nāskaxõ keyokõī onifani. Nāskakē a Ifofaafõ āfenākõifo. Nāskaxõ afara sharafo noko amai nõko shinā mēraxõ āfe keskararafo noko amatiro. Āfe Yõshi Sharaõxõ keyokõī a fichipaiyai keskara nõ anõ āfe shinā noko ināi.

<sup>7</sup>Nõ Jesús Ifo sharafaito õikī āfe shara noko minia fisti rasi chanīmara faifo nõ ato axonõ Jesús Ifofasharakõinõfo. Keyokõī āfe sharaõxõ afara fetsa nā Jesús apaiyai keskara anõfo ato ināi. Nõ

fisti keskarafiakē nā noko imapaiyai keskara noko ima nō afara axonō.

<sup>8</sup>Nāskakē Niospa meka Cristoōnoa yoikī David kirika kenekī iskafani:

Nono mai anoax Apa Nios ari kaitīa nā Ifofaafō tii āto chaka ato soaxoni afianā Satanās āto ifo inōma, askatamaroko Ifo sharakōi fanōfo. Nāskatari keyokōi nā afe yorafo ato imapaiyai keska fakī ato imani aōnoax ishara faatanānofo, ixō keneni.

<sup>9</sup>Nāskaxō kenekī iskafani: “Nono mai anoax Cristo afianā Apa Nios ari kani,” ixō keneni. Nānori kenenino nō tāpitiro Apa Nios ari kayoamano na mai ano fotoyonino nai mēranoax noko keskara ixiki. <sup>10</sup>Niospa yoiaiino, fotoni. Mā reteafono āfe Apa Niospa otoani. Nāskaxō ifini afe nai mēra ixii. Nāskakē keyokōi nai mēranoafōfāfe nono nāmānoafāferi āto xanīfo ixii. <sup>11</sup>Nāato noko katoni noko imapaiyai keskai aōnoax nō shara faatanāno. Nāskaxō fetsafo afe rafemisfo ato imata, nokori nīchi aōnoa fetsafo nō ato yoisharanō. Fetsafori katoni nā meka shara aōnoa ato yoinōfo Jesús Ifofanōfo. Fetsafori katoni āfe meka shara chanīmara faifono ato tāpimayanā ato kexesharanōfo āfe meka nikasharakōinōfo. <sup>12</sup>Āfeskakī ato Niospa katonimē? Aōxō yoinōfo Niospa ato katoni a yora fetsafo ato yoisharanōfo, a Jesús chanīmara faafo aa yora fisti keskara inōfo Jesús tāpikōikanax. <sup>13</sup>Afāfe Niospa Fakeōnoa noko tāpimasharakōiaifono, aōxori fetsafori nō ato yoikī tāpimasharanō. Askax keyokōi oa yora fistikōiax itikini nō inō. Askaxori Jesús afe keskaramāki nō tāpisharakōinō. Askax oa Jesús ōiti keskara sharakōi ixiki. <sup>14</sup>Nāskax anā oa fakefo keskara nō itiro ma mā nōmēra Niospa meka yosiano. Oa nefe onori kai,

anā onori kai imis keskai, fakefo askatirofo afaa shināsharaima. Askaxō a Niospa meka tāpisharafāfema ato yoiaifāfe nikafōfāsa fatirofo. Askaxō tāpisharaxikakīma Niospa mekakōi. Askatari a yora āa chanīki fanīrira ato yoimis nō nikatiroma. <sup>15</sup>Fanīrira ato yoitama nō nōināsharakōixō Niospa meka mēstesharakōi nō ato tāpimasharakōitiro. Nō askai nōko Ifo Jesucristo āfe ōiti keskara sharakōi nō itiro. <sup>16</sup>Jesús nōko mapo keskaraxō noko shināmākī noko yonomanaino, oa afe yora keskara nō itiro. Akka nōko yora meemafīax nō mifimais ita, nō kishimais ita, nō pachomais ita, nō feromais ita, ixō nō afaa yonotiroma, afaakairoko shinākī. Akka nō mifi rafeyata, nō tae rafeyata, nō fero rafeyata, askai fetsexō nō meemasharakōixō nō yonosharakōitiro shināfāi, nōko yoramāi meemasharakōikē. Nāskafakīri keyokōichi nō Jesús Ifokōi faax nofe yorafo fe nō isharakōitiro noināsharakōikai, Jesúsnoax mā noko āfe Yōshi Shara ināno oa āfe yora keskara sharax.

**Cristo nōko ōiti noko fetsafaxōano a keskarakōi nō itiro, anā nō ipaoni keskara ixikima**

<sup>17</sup>Jesucristo ea īkinā aōxō ē mato yoinō. Ea nikasharakōikāfe a Jesús Ifofamisfāfema fanīrira chaka fisti yoimisfo fanīrira shinā kakī. Nāskakē tsōa shināsharaima. Nāskakē ato keskara iyamakāfe. <sup>18</sup>Tsōa shināima oa fakishifā mēra niafo keskarafō. Askatari oa feromais keskara ikafo chai ōima. Nāskakē tsōa tāpifāi shināmisma. A Niospa shināi anori shināmisfoma. Nāskakē tsōa Nios Ifofapaimisma. <sup>19</sup>Āto ōiti kerexkōi. Askakaxō afarafo chakafakani tsoa rāfitiroma.



Nikayospakōimisfo, nō finakōiara ikani nikayospakani. <sup>20</sup>A Jesús noiaifāfema shināifo anori mato Jesús tāpimamisma fanīrira chaka. <sup>21</sup>Jesús mato tāpimamis chanīkī mato yoimisma. <sup>22</sup>A Nios tāpīamax mā iyopaoni anori anā shināyamakāfe. Fanīrira mato Satanás shināmayopaoni mā chaka inō. <sup>23</sup>Anā anori shinātama, iskaratīa Niospa Yōshi Sharapa mato shināmapaiyai anori shinākāfe a mā iyopaoni shināmakikāta, isharakāfe. <sup>24</sup>Ōiti fenashara fichipaikāfe. Oa nō rapati chapokōi potaxō nō rapati fenasharakōi nō safemis keskafakī, ōiti fena sharaya ikāfe Niospa fichipaiyai keskai.

<sup>25</sup>Nāskax nō Cristo yorafo. Nāskakē anā fanīrira chanī yoyiamakāfe. Afara ōixō yoikōikāfe chanīmakōi.

<sup>26</sup>Mā ōitifishkikī anā afarafo chakafayamakāfe. Askata aa chai ōitifishkiyamakāfe. Ōitifishkipai samama raekāfe xini ikiyamano. <sup>27</sup>Mā ōitifishkiriatio koshikōi Satanás mato chakafamarisafai. Askayamakāfe Satanás nō mēra ikiyamanō.

<sup>28</sup>Mā yometsoyopaoni anā askayamakāfe. Iskaratīa yonokāfe a mā fichipaiyai fixikakī, a yora afaamaisfo ato ināxikakī afara sharafo.

<sup>29</sup>Askata anā fanīrira chaka yoyiamakāfe. Shināsharata yoisharakāfe. Mā askaito mato nikakanax āto ōiti mēra inimanōfo. Askatari Jesús Ifofasharanōfo. <sup>30</sup>Askata Niospa āfe Yōshi Shara nōko ōiti mēranōa omiskōimayamakāfe afara chakafakī. Askatamaroko nōko Ifāfe āfe Yōshi Shara nokoōnoa inimamasharakōikāfe. Āfe Yōshi Shara nō mēra naneakī, oa koxa marakka faa keskarafakī Niospa noko askafaa nā Jesús anā fotoaitīa.

<sup>31</sup>Māto yora mēraxō mato ōiti fishkimamis a chaka shināmakikāfe. Ato

noikaspai ōitifishkikī finakōimis iyamakāfe. Afaa shināima oa ōitimais keskara āakōi mekai keskara iyamakāfe. Fāsikōi yōachepemis ato ferateni iyamakāfe. Ato noikaspakī ato īchayamakāfe. Mā chakara ato fayamakāfe. Mākōi chakafakī ato noikaspayamakāfe. <sup>32</sup>Askatamaroko ato fe raenā faatanāsharakōikāfe, a mato Niospa aka keskafakīri Jesúsxō ato raefakāfe.

#### Afeskax Niospa fakefo itirofomē

**5** <sup>1</sup>Mā Niospa fakefokē mato noisharakōi. Nāskakē a keskara ikāfe, Ifofasharakōi. <sup>2</sup>Cristo noko shinākī finakōi nokoōnoax nani. Nōko chaka noko soaxoni. Nāskakē noko nāxoni, aakōi nanima. Nāskaito xafakīa Epa Niospa ōini nōko chakaōnoax nani, anā nōko chaka nokoō neenōma. Nāskakē mā ranāri nōināi finasharakōikāfe.

<sup>3</sup>Mā Niospa fakefokī ōisharata ikāfe. Isharakāi afarafo chaka shinātama. Māto āfimafo chotayamakāfe. Kēromāri māto fenemafo chotamayamakāfe. Askatari mares fisti afama mīshti a mā fichipaiyaifo fiyamakāfe. <sup>4</sup>Askatari fanīrira meka chaka yoyiamakāfe. Anori shinātama a Niospa fakefo isharakōikaxō, mēstekōi yoisharatirofo iskafakī: “Aicho Epa Niosi, mī noko ikisharakōiaki,” ixō mā yoimis. <sup>5</sup>Mā mā tāpimis yora fetsafāfe fanīrira shināmīsfō āto āfimafo chotamisfo ato fe oxakaxō, kēromāri āto fenemafo chotamamisfo, askara yorafo Nios ano fokanima. A afarafo noikakī fichipaimisfo, askara yorafāfe afama mīshtifo noikani Nios shinātama, askara yorafo a Nios xanīfo ano fokanima.

<sup>6</sup>Ōisharakakī yora fetsafāfe anorima mato yoipaikani fanīrira āa mato pāarakakī. Askara yorafāfe Nios

nikakaspakakī chakafakani. Askaito ōikī Niospa ato kopikiri chakafaxii atoki ōitifishkikī. <sup>7</sup>Nāskakē nā ikaifo keskara mā iyamakāfe. Afarafo ato feta chakafakī, anori shināyamakāfe.

<sup>8</sup>Mā fanīrira shināyopaoni māto ōiti oa fakish keskara ikax, akka iskaratīa mā Cristo fe rafeax a mā iyopaoni keskara anā mā shināima. Māto ōiti xafasharakōia mā ika. Nāskara shara. Mēxotaima isharakāfe. <sup>9</sup>Nāskax mā isharakōimis. Cristo mato ikināno māto ōiti xafasharakōi mā imis. Mā isharakōiax shara mā itiro. Māto ōiti mēraxō mēstesharakōi mā shinākōitiro. Mā anori shināxō anā fanīrira mā yoima. <sup>10</sup>A Niospa fichipaiyai keskafakī tāpisharakōikāfe. Nāskakōi fakāfe. <sup>11</sup>Nā Nios Ifofakaspamisāfe, afaa tāpiamafāfe afarafo chakafaifāfe ōiki māri ato feta chakafayamakāfe. Ato ōitamaroko ato yoisharakōikāfe: “Anā afaa chakafayamakāfe,” ixō ato yoikāfe. <sup>12</sup>Askatari a yora fetsafāfe one afama mīshti chakafafiakī onepaimisfo. Askarayakai nō mekaima nō yoi nō rāfitiro. <sup>13</sup>Akka mā fakishano nō rāpari otaxō, keyokōi nō ōisharakōitiro. Nāskarifiiai a yorafāfe afarafo chakafakaxō onepaifiaifāfe, Niospa meka ōikī tāpitirofo a chakafamisfo.

<sup>14</sup>Nāskakē Niospa yoisim iskafakī:

Afarafo mā chakafamiski

moinīfofākāfe oa mā naa keskara ikax fininīfofākāfe Cristo māto ōiti mēra oa fafeai keskara mato fasharanō, ixō yoisimiski.

<sup>15</sup>Nāskax isharakōikāfe. Oa Niospa meka tāpiama keskara iyamakāfe. A Niospa mekaōnoa yoikī kenenifo anori isharakōikāfe. <sup>16</sup>Nāskakē a Nios Ifoafaomafo iskaratīa chakafinakōiafo. Nāskakē māri isharakōikāfe ato keskara ikakīma. A Niospa apaiyai keskara akāfe mēxotaima. <sup>17</sup>Nāskakē fanīrira chaka

shināpaiyamakāfe a Niospa mato amapaiyai anori tāpisharakōikāfe.

<sup>18</sup>Askatari anā pāeyamakāfe. Mēxotaima pāeriai mā chakakōifo itiroki. Askaxō mā afaa shināsharaima. Askatamaroko Niospa Yōshi Shara mato mēra naneano afe rafesharakāfe mato yonomasharanō.

<sup>19</sup>Nāskakē mā ranā Niosnoa yoinōnākāfe isharakōikai. Nōko xini David mēxotaima fanāipaoni keskariai māri Nios Ifoafaax aōnoax fanāikāfe mā ranā māto ōiti mēraxō nōko Ifo shināi inimayanā. <sup>20</sup>Pena tii aichora fakāfe Epa Niospa noko afama mīshti faxōfaino, nōko Ifo Cristo shināyanā nō Ifo sharafanō.

#### Afe keskara nō itiomē Cristo yorafo

<sup>21</sup>Cristo nikasharapai, mā ranā nikanōnāsharakōikāfe.

<sup>22</sup>Kēromāri a māto Ifo Jesús mā nikasharai keskafakī, māto fenefo ato nikasharakōikāfe mato yoisharaifāfe, māto Ifo Jesús mā nikai keskafakī.

<sup>23</sup>Cristo nōko xanīfofinakōia nō nikasharai keskafakī, kērofāferi āto fenefo nikasharakani āto xanīfomāiyakē. Askatari Cristo noko ifimis nō nikasharakōitiro oa nō afe yorakōifo keskaraxō. <sup>24</sup>Nāskakē kēromā āfe fene nikasharatiro āfe xanīfomāiyakē a nōko Ifo Jesús chanīmara faafo tiito nikasharaifo keskafakī.

<sup>25</sup>Nō Cristo Ifoafaano noko noikōiax aakōi nokoōnoax nani. Nāskarifiakī feronāfakefāfe, māto āfiffo noisharakōikāfe.

<sup>26</sup>Mā āfe meka chanīmara faito, oa noko fāka choka keskara faxō noko katonī, oa nō afaa chakafamisma keskara noko imaxii. <sup>27</sup>Mā noko ifiax, nāskax nokoōnoax nani nōko chaka noko soaxoxiki nō isharanō. Nā anā nōko Ifo Jesús oaitīa a chanīmara faafo tii noko ifixō sharakōi noko ōixii, oa nō afaa chakafamisma keskara noko ōixii. <sup>28</sup>A feronāfakefo āa

noimesharaifo keskafakī, mātō āfīfo noisharakāfe. <sup>29-30</sup>Akka shinākapo. Tsōa pishtakai ato yora chakafamisma. Nōko yora nō mesefakī fonāikī nō pimis shara nixiki. Nāskafakīri Cristo a afe yorafo ato kexesharamis māmāi nō afe yorakōifokē. <sup>31</sup>A Niospa meka yoimisto keneni iskafakī: “Nāskakē feronāfāke kēro fiax anā apa fe afa ikano anā ano itiroma. Paxkatiro, āfi fe ixiki. Askax oa fisti keskara ixiki anā rafema,” ixō yoiikī keneni. <sup>32</sup>A Niospa meka yoimisto keneni anori taefakī tsōa tāpinima. Mā iskaratīa noko Niospa tāpimasharai a nōko Ifo Cristo Ifofafo tii afe yorafokanax, oa fisti keskara afe yorafo ixō keneni. <sup>33</sup>Ē mato yoi fisti rasichi mātō āfīfo noisharakōikāfe. Mēxotaima aa mā mā noimeai keskafakī mātō āfīfo noisharakāfe. Askatari kērofāferi āto fenefo noisharakōikaxō nikasharakōinōfo.

**6** <sup>1</sup>Fakefāfe, mātō epa nikasharakōikāfe mātō efa yafi, nōko Ifo Jesús noiikī. Nāskara sharakōi. <sup>2-3</sup>Epa Niospa Moisés shināmanaino kirika keneni iskafakī askara nō nikanō: “Mātō epa yafi mātō efa noisharakōiyanā ato nikasharakōikāfe. Mā askafakī nono mai anoxō xinia ranā mā aki inimayanā,” ixō Niospa shināmaino Moisés kirika keneni.

<sup>4</sup>Iskaratīa āto apafari ē yoisharai. Mātō fakefo ferateyamakāfe matoki ōitifishkiyamanōfo. Ato askafatamaroko a nōko Ifāfe noko noiai keskafakī, mātō fakefo tāpimasharakōikāfe. Fenāmāshta ato yoisharakōikāfe akairi Jesús tāpisharakōinōfo.

<sup>5</sup>Askatari ato yonoxomisfāferi mātō xanīfo tii ato nikasharakōikāfe, nono mai anoxō mato yonomanaiifāfe mātō xanīfo tiito. Nāskakē mato yoiāifāfe ato nikasharakōikāfe, nā nōko Ifo Jesús fichipaiyai keskafakī mā samama ato axorisa fai. Askatari mātō xanīfāfe mato yonomanaito mā axosharatiro. Nāskakē, “Ē Cristoxō yonosharai,” ixō nō

yonosharatiro. Nāskarifikā ēfe xanīfori ē yonosharaxotiro. <sup>6</sup>Mātō xanīfāfe mato ōiainos yonoxosharakakima, mato ōiayamafaiainori yonosharaxokāfe inimakōiyanā. Mā askaito ōi inimanō. Mā mātō xanīfo yonosharaxokī, nā nōko Ifo Cristo yonoxona keskara mā faikai. Akka nono mai anoxō mātō xanīfo mā inimama keskafakī, nōko Ifo Niospa mato amapaiyai keskara mā axikai. Nāskax nōko Ifo Jesús āfe yonomati ixikakī. <sup>7</sup>Nimasharakī yonosharaxokāfe. A mā nōko Ifo yonosharaxonai keskafakī mātō xanīfori yonosharaxokāfe inimayanā. <sup>8</sup>Mā mā tāpia yorafāfe yonosharaiifāfe ōikī, Cristo afara sharakōifo ato ināxii, a xanīfomais ināta a xanīfoyari ināxii.

<sup>9</sup>Nāskakē mā xanīfōfāferi, a mato yonoxomisfo ato shara fakāfe. Nō mato chakafaira ixō ato ferateki koshapaiyamakāfe. Shinākāfe, māri Ifoyakī a nai mēra ika. Nōko Ifo Cristo keyokōi nāskarafos noko ōi kiki.

**Afesxax nā nō chanīmara faafo tii nō mitsisipasharakōi itiomē fetsafāfe noko afara chakafamapaiyaifono nō afaa afeska fanōma**

<sup>10</sup>Ē mato yoisharanō, ea nikasharakōikāfe, efe yora mīshtichi. Nōko Ifo Niosnoxō nō mitsisipakōi itiro āfe Yōshi Shara no mēra naneano. <sup>11</sup>Ē afara fetsaōnoa mato yoinō mā tāpinō. Sorarofō āto xanīfāfe ato yoitiro itipinīsharanōfo fetsafāfe ato afeska fanōfoma. Nāskaxō a aō xorakomeaifo kerexkōi ato inātiro, maiti kerexkōiri ato inātiro, sitora kerexkōiri ato inātiro fetsafāfe ato retenōfoma. Nāskarifiakī Epa Niospa āfe Yōshi Shara mato ināpaiyaito fikāfe, Satanás chakata mato afara chakafamapaiyai keskara axikakīma. <sup>12</sup>Akka nōkai yorakōifo fe mēenāima. Askatamaroko nā niafaka yōshi chakafo fe nō iki, kerexkai noko afara

chakafamapaiyaifono. Nāfāfe nō ōiamafaiaino noko afara chakafamapaikani. Nā niafaka yōshi chakafo ichapakōifo. <sup>13</sup>Nāskakē Epa Niospa āfe kerex shara mato ināpaiyaito fikāfe aōnoax mitsisipakōi ixikakī, niafaka yōshi chakafo matoki nokoxō, mato afeska fanōfoma. Nāskaxō nā niafaka yōshi chakafāfe mato afara chakafamapaiyaito Niospa kerex sharaōxō mā finōtiro mato afaa chakafamanōfoma. Akka Niospa nā mato amapaiyai keskara mā akōinax mā isharakōitiro, niafaka chakafo mato makinoa potax. Nāskax Jesús fe rafexō mā afaa chakafaima.

<sup>14</sup>Ē mato yoiyai keskai sorarofa itipinī sharatirofo keskai. Māri itipinī sharakāfe niafaka yōshi chakafo matoki nokoxō mato afara chakafamapaiyaifo keskara axikakīma. Epa Niospa mato amapaiyai keskara fisti akāfe isharaxikakī. Sorarofāfe ĩkisi āto sītora kerexkōi itipinī fatirofo ayaxō āto rapati safexikakī. Nāskarifiiai mā isharakōiaino niafaka yōshi chakata mato afeska fatiroma. Askatari sorarofa āto safeti kerexkōichinī xorakometirofo, nā ato noikaspaifāfe āto ōitiki ato pīanōfoma. Māri Niosnoax isharakōikāfe, nikafaka yōshi chakafāfe māto ōiti mēraxō mato afaa chakafamanōfoma. <sup>15</sup>Oa sorarofāfe āto sapato shara safekanax ichotirofo keskariiai, māri nāskari akāfe. Nāskarifiiai mā ato Niospa meka yoisharaikai mā katiro a Niospa meka nikamisfoma mēra. Itipinī sharakāfe fetsafoki nokoxō Niospa meka sharaōnoa mā ato yoiaito nikai inimakōinōfo. <sup>16</sup>Akka sorarofāfe āto xītimati nā kerexkōi tsonatirofo a ato noikaspaifāfe ato pīanōfoma. Nāskarifiaki a mato xītixonai mā fenai. Mā nōko Ifo Jesús chanīmara faino nā niafaka chakafāfe mato afara chakafamapaiyaito mā atiroma. Nāskakē nō Jesús chanīmara fakōinaino nā nōko xītimati keskara itiro. <sup>17</sup>Sorarofāfe āto maiti kerexkōi safekaxō

āto mapo kexesharatirofo, a ato noikaspaifāfe ato mapoki afeskafanōfoma. Nāskarifiaki mā Jesús chanīmara fakōinax mā Epa Nios fe nipaxatiro. Mā askaito niafaka chakata mato afeska fatiroma. Sorarofāfe āto keno fitirofo a ato noikaspaifo fe aō ato fe retenāxikaki. Nāskarifiaki Niospa Yōshi Shara oa keno keskarakī fikāfe. Nā keno keskarakī Niospa meka shara nā mā fichipaikōi niafaka yōshi chaka matoki nokopaiyaito otimafaxikakī. <sup>18</sup>Shināmakiyamakāfe. Mēxotaima kifīkāfe Niospa āfe Yōshi Sharaōxō mato tāpimasharai. Shināmakixoma mato shinākōi. Nāskakē shināchakayamakāfe. Mēxotaima ato Nios kifīxokāfe a Ifofafo ato axosharanō. <sup>19</sup>Nāskaxō eari kifīxokāfe Niospa Yōshi Sharaōxō āfe meka shara mesetama ē ato yoinō. Nā āfe kaifomafoōnoaxri Jesús ato nāxonī ē yoinō tsōa tāpiyonifoma. <sup>20</sup>Ea Niospa nīchini anori ē ato yoinō āfe meka shara. Nāskakē ea karaxa mēra ikimanifo. Nāskakē ea kifīxokāfe ē Niosxō ato yoinō mesetama.

**Pablo mā mekai xatekī Efeso  
anoafo meka shara fomani**

<sup>21</sup>Nofe yora Tíquico ē aō noisharakōi. Efeta nōko Ifo Jesús yonoxomiskē. Ē Tíquico mato ari nīchixii, ē afe keskara ikamākī mato tāpimanō. <sup>22</sup>Nāskakē ē a mato ano nīchikai nō afe keskaramāki a Tíquico mato tāpimanō. Nāskakē māto ōitinī shināsharai mā inimanō mā mā tāpiax. <sup>23</sup>Nōko Epa Nios feta nōko Ifo Jesucristo māto ōiti mēra mato shināsharamanō mā fekaxteyamanō. Jesús chanīmara faax, keyokōi mā nōināi fetsenō. <sup>24</sup>Nā nōko Ifo Jesucristo noipakenakafo Nios sharakōi mato noikōipakenaka. Askapakexapainō. Nā tii.

Ēkīa Pablo ē mato kenexoni.

# Pablo Filipos Anoafu Kirika

## Kenexō Fomani

---

**Pablo karaxa mēraxō a Nios Ifofaafu  
Filipos anoafu ato kirika kenexō fomani**

**1** <sup>1</sup>Ēkīa Pablo, Timoteo feta nō Jesucristo yonoxomis. Nāskakē nā Epa Nios Ifofaafu nā mātō xanīfofoya a mato kexemisfo nō kirika kenexō fomai mā tāpinō. Nā peXe rasi Filipos anoafu nō fomai, nāfofi Jesucristo afe yorafoki. <sup>2</sup>Nōko Epa Nios feta nōko Ifo Jesucristo mato noikī mato sharafai kiki mato inimamakī mā anā fekaxteyamanō mā isharakōinō.

**A Nios Ifofaafu Pablo ato kīfixopaoni**

<sup>3</sup>Nā ē mato shināitīa, ē Epa Nios aichofa fafaāini. <sup>4</sup>Ē Epa Nios kīfikī mēxotaima inimakōikai keyokōi ē mato kīfixōfāāini. <sup>5</sup>Mā efeta Jesucristo chanīmara fakī taefanītīa, iskaratīari mā efeta Niospa meka shara Jesucristoōnoa mā ato yoimis. <sup>6</sup>Chanīmakōi ē yoi, nā Epa Niospa mātō ōiti mato shara faxoni keskafakī nē askakōifa fafaāini nā Jesucristo oaitīa. <sup>7</sup>Nāskakē nānori shinākī ēfe ōiti mēraxō ē matoōnoa shināfāāini, ēmāi mato noikōikī nā Epa Niospa ea sharafai keskafakī mārīmāi efeta meemiskē. Akka ea karaxa mēra ikimanifo. Nāskakaxō xanīfofofāfe ferotaifi ea iyomisfo anoxō ē ato yoisharanō Niospa meka sharaōnoa afe īpaxanōfo. Iskafakī ē ato yoimis: “Jesús

noko nāxonī nōko chaka noko soaxoxiki nō afe īpaxanō,” ixō ē ato yoimis. <sup>8</sup>Epa Niospa tāpia keyokōi ē mato noikōiatio a nōko Ifo Jesucristo noko noikōiai keskafakī. <sup>9</sup>Ē mato Nios kīfixokī iskafaxōfāāini, mā nōināi finakōinō, askatari mā tāpisharakōixō nikakōisharayanā mā tāpikōinō.

<sup>10</sup>Nāskaxō afara sharakōifo tāpīxō katonōfo. Nāskakanax isharakōitirofo, afaa chakakai matoō netiroma, matoōnoari afara chaka yoitirofoma mā Cristo oaino. <sup>11</sup>Nāskaxō nā Jesucristo mato sharafai keskafakī, māri askafatiro. Mā askaito mato ōikī fetsafāfe mato yoikī iskafatirofo: “Aicho, nafo isharakōiafo Epa Niosnoax. Nios fāsi sharakōi,” ixō yoixikani. Nānori matoōxō ē Epa Nios kīfifāāini.

**Ē shināi ē Cristo fe rafepakenaka**

<sup>12</sup>Efe yora mīstichi, mā tāpinō ē mato yoinō. Ea karaxa mēra ikimafafono, akka ē mēxotaima Niospa meka sharaōnoa ē ato yoifāāini afe nīpaxanōfo. <sup>13</sup>Nāskakē sorarofāfe xanīfāfe peXe anoxō fetsafu feta mā tāpiafo ē karaxa mēra ikē Cristo Ifofai. <sup>14</sup>Ē karaxa mēra ikano nā nōko Ifo Jesús Ifofaafāfe atirifāfe Niospa meka sharaōnoa ato yoikakī mesetamakōi inimakōikai nōko Ifoxō ato yoikani.

<sup>15-17</sup>Chanīma, fetsafāfe Cristoōnoa meka shara yoifkakī ea finōpaikani, ea

shināchakamapaikakī. Akka fetsafāfe ea noikakī eōnoa shināmisfo iskafakakī: “Pablo karaxa mēra ikimafiafono Epa Niospa meka yoiaito tsōa xatematiroma Jesúsnoa ato yoiaito nikakōinōfo,” ixō Jesúsnoa yoisharatirofo. Akka fetsafāfe Cristoōnoa yoikakī: “Noko nikakōinōfora,” ixō ato yoipaikani ea finōpaikakī ē karaxa mēra ikano. Akka fetsafāfe ato noikakī ato yoisharamisfo, māmāi tāpikaxō nonoxō ē Cristoōnoa meka shara yoimiskē afe nīpaxanōfo. <sup>18</sup>Akka nāskanō, nā yoipaiyai keskafaxō Cristoōnoa ato yoinōfo. Nāskafakī ato yoiaifono nikai ē inimakōini.

<sup>19</sup>Akka mē tāpia ē inimakōi, mā ea Epa Nios kifixonaito nikai Jesucristo āfe Yōshi Sharapari ea axōfaino. <sup>20</sup>Epa Niospa ea amapaiyai keskara akiki ē rāfitiroma. Ranotamakōi ē yoitiro. Ē askafakī yoiaito ōikakī fetsafāfe Cristoōnoa shinākōinōfo. Nāskakē ē nayoamax ē niyoa sharakī. <sup>21</sup>Akka Cristo fistiōnoax ē ipanaka, akka ē nairi sharafinakōia, ē inimakōi ēmāi Cristo fe nīpaxakī. <sup>22</sup>Akka ē niyoxō fetsafo Cristo ē ato chanīmara famatiro afe nīpaxanōfo. Akka ē fato katotiroma, nia rakikīa shara, askayamai naa rakikīa shara. Ēkai tāpiama. <sup>23</sup>Akka fekaxkōi. Nā rafe sharafīax fato ē katotiroma. Akka ē napai Cristo ari kaax afe ipaxakī, nā sharafinakōia ē mei. <sup>24</sup>Akka fetsari nā sharafinakōia ē shināi, mā ea yopai Niospa meka shara ē mato yoinō. <sup>25</sup>Mē tāpia māmāi ea yopakōiaito, askatari mē tāpia ē nayoamax ē mato fe iyoikai. Niospa meka shara ē mato yoiaino mā inimayanā chanīmara fakī mā finakōinō. <sup>26</sup>Nāskakē ē anā mato fe ikaino mā inimaifinakōixii Cristo Jesúsnoax. <sup>27</sup>Akka shināsharata isharakāfe. Nāskaxō na meka shara Jesucristoōnoa chanīmakōi yoixikakī. Mā askaito ē mato ōikanō, askayamai chai ixō ē

matoōnoa nikakī ē tāpitiro mā Jesús Ifofasharaino nāskara fisti shinākaxō. Nāskaxō keyokōi Niospa Yōshi Sharaōxō fetsafo mā ato Jesús chanīmara famaxikāki. <sup>28</sup>Mā askafakī yoiaito a mato noikaspaiāfe mato mekakī xatemapaiyaifono rateyamakāfe. Nāskakē mā atoki rateyamaito ōikakī tāpitirofo akka nāfo fenokōikani, akka mā fenotama Nios fe mā nīpanaka. <sup>29</sup>Epa Niospa mato sharafaxōa mā Cristo chanīmara fata aōnoa māri mā omiskōinō. <sup>30</sup>Ē ikai keskai mā efe omiskōimim. Mā mā ea ōipaoni ē omiskōiaito, iskaratiari mā mā ea nika Cristoōnoa ē omiskōiaito nāskafixō ē eneima Niospa meka ato yoikī.

**Cristo nono mai anoax afama  
iyopaofinixakī iskaratiā xanifo finakōia**

**2** <sup>1</sup>Nāskakē Cristo mato inimama mato noikī mato inimamashara āfe Yōshi Shara mato fe ika. Chanīma, Cristo mato noikī mato inimamashara mā mā meemis. <sup>2</sup>Nāskakē ea inimamakōikāfe. Isharakōita keyokōichi nānorifos shinākāfe. Mā ranā nōināsharakōikāfe. Nāskakē Jesús mato amapaiyai keskara fisti axikakī. <sup>3</sup>Akka fetsafo afara axotama a mā mā afara apaiyai keskara fisti shināyamakāfe, askatari fetsafāfe eōnoa yoisharakōinōfora ikax kakapaimis iyamakāfe. Askatamaroko isharakōita fetsafoōnoa yoikī iskafakāfe: “Nafāfe ea finōtirofoki. Akka ēkai afama. Jesús fistichi ē imasharatiro,” ixō fetsafo finōpaiyamakāfe. <sup>4</sup>Askatari a mā mā fichipaiyai keskara fisti shināyamakāfe, askatamaroko a fetsafāfe fichipaiyai fo keskarafori shinākāfe.

<sup>5</sup>Nāskaxō nōko Ifo Jesucristo shināi keskafakī māri nānori shinākāfe. <sup>6</sup>Nāfi Nioskōikī Apa Nios keskara ari onifafianino yoikī iskafapaonima: “Ēri ē

Nioskōi nā ēfe Epanāfori ēfenā. Nāskakē ēfe Epa nai mēra ika keskariai ē nono mai ano itiro. Ē askaito afanā ea afeska fatiroma,” ixokai anori Jesús shināpaonima. <sup>7</sup>Askatamaroko Jesús āfe sharafoya āfe afama mīstiffo potayoni, nono mai ano oax ato yonoxomis keskara ixiki. Nāri fake feronāfake kāitiro keskai, feronāfakekōi kāini. <sup>8</sup>Feronāfakekōi ixō isharakōixō Apa Niospa yoiiai keskara nikakōiax nani. Afara chakafamis keskarax ifi cruz ikakinoax omiskōikai nani. <sup>9</sup>Nāskakē Epa Niospa xanīfo finakōia imani, nāatofi keyokōi finōinīfofanakī. <sup>10</sup>Nāskakē Jesús keyokōi ato finōano āfe ane nikakakī keyokōichi akiki ratokonō mai chachikaxō yoikī iskafaxikani: “Jesús, mīfi xanīfo finakōiakī,” ixō yoixikani keyokōi nā nai mēranoafoyaxō nono mai anoafāfe. Askatari nā Ifofax namisfāferi askafaxikani, niafakafāferi askafaxikani. <sup>11</sup>Nāskafaifono keyokōichi tāpixikani, “Jesucristo nōko Ifora,” faifono. Askafakāki Apa Niosri inimamakōixikani.

**Jesús Ifoafaafē ato oimasharatiro afeskax isharatirofomāki, a Jesús Ifoafaoma**

<sup>12</sup>Nāskakē ēfe yora mīstichi, ē mato fe ixō ē mato yoiaito mēxotaima mā ea nikapaoni keskafakī, ea nikakī finakōikāfe iskaratīa ē chai ikakī nono karaxa mēra. Jesús māto chaka mato soaxonō isharakōita shināsharakōikāfe afe īpaxakakī kachikiri fakakīma. Nāskakē meseyanā nikakī finakōifafāikāfe Niospa māto chaka mato soaxonō. <sup>13</sup>Niospa māto shinā mēraxō mato shināmafafāini a mato amapaiyai keskara mā anō. Nā apaiyai keskafakī, nānori mato shināmapai.

<sup>14</sup>Nāskatari nā mato amapaiyai keskara akāfe, yōachēpekakima,

askatari feratenāyamakāfe, <sup>15</sup>mā isharakōiano tsōa matoōnoa afaa chaka yoiyamanō. Askatamaroko yora chakafo mēra ikax mā isharakōiaito mato oitirofo māmāi Niospa fakekōiax afaa chakafamisma. Akka mā ato mēra ixō ato oimasharakāfe, oa fakishi fishifāfe chai chaxatiro keskafakī. <sup>16</sup>Nāskaxō Niospa meka sharaōnoa ato yoifofāfofāikāfe afe īpaxanōfo. Nāskakē mā Cristo oaino ē matoōnoax inimaifinakōitiro, ēakairoko kaxpa Niospa meka ē mato tāpimanax, askatari ēa ē kaxpa yonomisma. <sup>17-18</sup>Ē mato yoisharamis mā Jesús chanīmara fakōinō. Akka Epa Nios ē yoitiro iskafakī: “Epa Niospa, ea mīa yoini keskafakī Filiposo anoafō mī Fake Jesúsnoa ē yoimis. Nā chanīmara fakōinōfo, a mī ato yoiiai keskara akōixikani. Ē mia ato chanīmara famaōxō ea retexikani rakikīa,” ixō ē Epa Nios yoitiro. Akka ea retefiafono eōxō mā Jesús Ifoafaano ē inimatiro. Nāskakē māri efe inimakāfe Niospa ea sharafaino matoōnoax ē natiro.

**Timoteo fe Ipafrodito**

<sup>19</sup>Nōko Ifo Jesucristo nīchipaiyaino ē matoki samamashta Timoteo nīchipai mato oikanō. Mā anā oxō matoōnoa ea yoiaito nikai ē inimakōixii. <sup>20</sup>Akka tsōakai efeta iskafakī shināima, Timoteo fistichi shināi ē shināi keskara. Chanīma, na Timoteo mato noikōikī matoōnoa tāpipai mā Jesús Ifo sharafaamāki. Akka tsoakai na Timoteo keskarama. Nāskaxō ē mato noiai keskafakī nāatori mato noikōi. <sup>21</sup>Akka fetsafāfe āakōi apaiyai fo keskara fisti shināmisfo. Cristo Jesús ato amapaiyai keskara amisfoma. <sup>22</sup>Akka mā mā tāpia na Timoteo isharakōixō mato oimamis efeta Niospa meka sharaōnoa ato yoimis. Nā fāke āfe apa feta yonotiro

keskafakī na Timoteo efeta yonosharamis. <sup>23</sup>Nāskakē Timoteo, ē mato ano nīchipai mato ōikanō. Mē tāpīxō ē afeskaimākai, akka mē tāpīxō mato ari ē Timoteo nīchi eōnoa mato tāpīmanō. <sup>24</sup>Akka ē nōko Ifo chanīmara fai, ea mato ari nīchiaino samamashta kaxō ē mato ōikai.

<sup>25</sup>Akka ē shinā nofe yora Ipfrodito mato ari nīchipaikī. Fekaxfiano nāto efeta yonokōimis na Ipfrodito mā ekeki nīchini, ē afara yopaito ea axonō. <sup>26</sup>Na Ipfrodito mato ōisharapaikōi, mato shinākōi māmāi nikamiskē isinī ikaito. <sup>27</sup>Chanīma, na Ipfrodito isinī ikōini, mā nakerati. Nāskaino akka Nios aō noikōikī mā sharafaita, eari noikōiyanā. Akka mā naano ē shināmitsaifinakōikeraita. <sup>28</sup>Nāskakē ē mato ari nīchipaikōi mā inimakōinō matoki anā nokoaino, ēri shināmitsakōiyamaxiki. <sup>29</sup>Nāskakē matoki nokoaito inimayanā ifisharakōikāfe nōko Ifoōxō. Nāskakē nā mā Ipfrodito noiai keskafakī nā keskarafori fetsafo noikōikāfe. <sup>30</sup>Akka na Ipfrodito Cristo yonoxoni mā nakeraita. Akka mā chai ikax ekeki oyamaino matoōnoa omiskōinixakī nā Ipfrodito ekeki oyamea ea axosharaxiki.

**Jesús chanīmara faafa a chanīmara faafoma mēra ikaxō ato ōimatiro afeskax ishariatirofomākī**

**3** <sup>1</sup>Efe yora mīshtichi, iskaratīa nōko Ifoōnoax inimakāfe. Mē mato kirika kenexokatsaxakī, anā ē mato yoi. Akka mā nikakōisharanō ē mato yoi. <sup>2</sup>Kexemesharakāfe, a yora chakafo fishtayamakāfe, nā paxta pōfe keskarafoki. Nāfāfe afara chakafamisfoki. Iskafakī mato yoipaikani kiki: “Mā foshki repa xateyamax mā Nios ari kaima,” ixō

mato yoipaikani kiki. <sup>3</sup>Akka nō foshki repa xatexokai nōko chaka nō soatiroma. Cristo Jesús noko nāxoni nōko chaka noko soaxoxiki. Niospa āfe Fakeōxō āfe fakefo noko imatiro. Āfe Yōshi Sharaōxō nō Nios yoitiro iskafakī: “Nō mia noi. Mī sharakōi,” ixō nō yoitiro. Nāskakē nō akiki inimakōi ares fisti noko nimatiro. Mā nō tāpia nō foshki repa xateōxokai noko afeska fatiroma. <sup>4</sup>Fetsafāfe yoikī iskafakani: “Ē shara famis. Nāskax ē Nios fe īpanaka,” ixō shināifono, ēri anori shināpaiki ē shinākī finapaoni. <sup>5</sup>Mē kāiax ocho nia ē oxano ea foshki repa xatenifo. Ēfi israelikōikī, ēkai osiama. Benjamín ēfe xini ipaoni, ēfi āfe fenaki. Ēfe epa feta ēfe ēfa hebreoxomāi ea fake fiafono, nāskakē ēri hebreo. Askatari fariseo ē iyopaoni, nāskaxō Niospa Moisés yoipaoni keskara ē nikakōipaoni ēmāi fariseoxō. <sup>6</sup>Askatari Niospa meka nikasharapaikōikī a Nios Ifoafafo ē ato chakafapaoni. Askatari ē isharaipaikōikī Moisés yoini keskara ē nikasharakōipaoni. Nāskakē eōnoa yoikī tsōa iskafatiroma: “Na Pablokai Moisés yoini keskara nikakōipaonima,” ixō tsōa yoitiro.

<sup>7</sup>Akka nāfo taeyoi ē ōia ēfenā sharafinakōia iyopaoni. Akka iskaratīa ē ōia afokai anā afama. Cristo Ifofakī afo ē anā shināima mē shināmakikōia. Cristo fisti Ifofakī afe īpaxakī. <sup>8</sup>Akka a ē ipaoni keskara anā ē shināima. Nāfo mē shināmakikōia, afo shināi ē finakōia ipaoni. Akka ē shināi afokai afama, nā afara chaka potamea keskarafa. Akka ēfe Ifo Jesucristo fisti ē tāpipaikōi, nāfi sharafinakōiaki. Ares fisti ea imasharatiro, a Moisés yoini keskarakai ē anā nikatiroma ea imasharanō. <sup>9</sup>Askatamaroko ē Cristo chanīmara faino Epa Niospa āfe Fakeoxō ea imasharatiro a keskara shara ē inō. Akka ē Nioski



nokoaino ekeki inimitiro, ē Cristo fisti chanīmara fakē ea imasharanō. <sup>10</sup>Ē Cristo tāpīpaikōi afe rafesharaxiki. Niospa āfe kerex sharayaxō Cristo anā otofani keskai, ēri āfe kerex shara mepai a keskara shara ea imanō. Jesucristo omiskōini keskai ēri aōnoax omiskōipai. Jesús naani keskai ēri askapai a keskara ixiki, afaa chakafaxikima, askatari afaa chaka shināxikima. <sup>11</sup>Nāskakē a chakafo kachikiri fata, nā Jesús keskara sharakōi ē ipai, oa yora naax anā otoa keskara shara.

**Ē Jesús Ifokōi fai nā ē akiki nokoaitia**

<sup>12</sup>Ē isharakōira ē ifiax ēkai isharakōiama. Askatari Jesús keskara ē ipaifi ē askakōima. Jesucristo ea Ifofamani ē a Ifofanō. Nāskakē ē Jesús Ifofakōini a keskara sharakōi ixiki. <sup>13</sup>Efe yora mīstichi, ē Jesús keskara iyamaifai a ē ipaoni keskara ē anā shināima. Akka ē Jesús fisti Ifofai. Nā feronāfakefo ichokani xonōnōnākī texkeakekafā ōitirofoma. Nā ifi nīchiti nia ari fisti ōiax ichotirofo keskariakī afara chaka shinākima Jesús fisti ē shināmis a keskara sharakōi ixiki. <sup>14</sup>Nāskaxō afaa fetsa ē shināima. Nā Cristo Jesús ē shināmis Ifofapaikōikī. Akka Niospa ea katoni ē afe ipaxanō, Cristo Jesúsōnoax Epa Nios ari ē nokotiro, ariax a keskara sharakōi ixiki.

<sup>15</sup>Mā Jesús Ifofakī nā ē mato yoimis keskafakī nānorikōi shinākāfe. Akka fetsafāfe a ē shināi keskara shināyamaifono, Niospa ato tāpimakī mēstekōi shara ato yoixii. <sup>16</sup>Akka nāfo nō tāpiax, shināsharakōita nō isharakōitiro, mā nōmāi Jesucristoōnoa tāpiax.

<sup>17</sup>Efe yora mīstichi, ē Jesús Ifofaa keskafakī māri Ifofakāfe. Mā nō mato ōimamiskī, nō ikai keskai māri askakāfe.

<sup>18</sup>Mē mato mēxotaima yoitaifamis,

nāskafekē afianā ē mato yoi oiayanā. Akka fetsafāfe na ē mato yoiai keskara nikakaspakani. Āto chaka xatekaspakakī Jesucristo ifi cruz ikakinoax noko nāxoni nikakaspakani. Nāskakanax Jesús noikaspayanā ikafo. <sup>19</sup>Jesús ato amapaiyai keskara shinātama āa apaiyaifo keskara fisti shināmisfo. Nā piyai fisti shinākata, a ayai fisti shināmisfo. Feronāfakefāferi kērofo shināmisfo, āto āfifoma. Kērofāferi feronāfake fetsafo shināmisfo āto fenefoma. Nāskara chakafos shinākī, nā keskara fisti tāpiafo. Akka nō chakama, nō isharakōimis imisfo. Nāskakanax rāfitirofoma, nā keskarafoma mā keyokani. Askatari nā omiskōipakenakafo mēra fokani. <sup>20</sup>Akka nōfi askaramakī, nō Niospa fakefokī nō afe nai mēra ipanaka. Akka nō manai a noko Ifimis nai mēranoax oxō noko ifiyonō, nōko Ifo Jesucristo. <sup>21</sup>Nāato nōko yora chakakē noko fetsafaxoxii afe yora keskara sharafinakōia nō inō. Nāskaxō āfe kerex sharaōxō nōko yora noko fenasharafaxoxii afara chakafo nō finōinīfofanō.

**Nōko Ifo Jesúsnoax mēxotaima inimafafāikāfe**

**4** <sup>1</sup>Nāskakē efe yora mīstichi, ē mato noikōikī ē mato ōisharapai. Nā ē mato shināitīa ē mea ē inimakōikakāini. Nāskakē ēfe fakefāfe, Jesús kachikiri fayamakāfe. Ifo sharakōi fakāfe.

<sup>2</sup>Akka a xotofake rafe Evodia yafi SintiQUI ē ato yoisharapai mēnāpaikakīma isharakōinōfo nā yora fisti keskarakanax nōko Ifoōnoax.

<sup>3</sup>Yamā, mī efeta Nios yonoxomiskī, ē mia yoinō nā kēro rafe ato yoisharafe isharanōfo. Nā rafeta efeta Niosnoa meka shara yoimisfoki afe ipaxanōfo. Clementeri nofeta yoimis. Fetsafāferi

efeta Niosnoa yoipaonifo. Nāskakē āto anefo Niospa mā kirikaki kenea afe ĩpaxanofo.

<sup>4</sup>Nāskakē Jesús māto Ifokī mēxotaima inimakāfe. Afianā ē mato yoi, inimaifinakōikāfe. <sup>5</sup>Nāskakē isharakōikāfe keyokōichi mato ōinōfo, isharakōiafora mato fanōfo. Mā chaima nōko Ifo oi kiki.

<sup>6</sup>Nāskakē afara afeskara afiaino shināchakayamakāfe, askatamaroko mēxotaima Epa Nios kīfiki. A mā fichipaiyai keskara yōkakāfe iskafakī kīfiki: “Aicho Epa Nios, mī ea nikasharakōimis. A ē yopai keskara tāpixō mī ea axosharamis,” ixō kīfikāfe. <sup>7</sup>Nāskakē mā ratepaiyaito Niospa mato inimamasharakōixii. Afara afeskara ifiaino Niospa nōko ōiti noko inimamaxotiro. Nāskakē nō tāpitiroma afeskaxora nōko ōiti noko inimamaxotiro. Askafiano Cristo Jesús nō chanīmara faino noko shināmasharatiro. Afara sharafoōnoa shinākāfe.

<sup>8</sup>Efe yora mīshtichi, ē kirika kenekī keyokerana. Afara nā chanīmākōi fisti shinākāfe, askatari afara sharafos shinākāfe, askatari nā noko mēstekōi shināmatiro shinākāfe, yorafāfe a afara sharafaifo keskarari shinākāfe, a Niospa noko axōai keskarafori shinākāfe. Askaxō nōko Ifo aicho fakāfe.

<sup>9</sup>Afara a ē mato yoiyai keskara yafi a ē mato tāpimana keskara akāfe. Nāskaxō afara fetsa ē akaito mā ōia keskafakī, māri askafakāfe. Mā askaito ōikī Niospa māto ōiti mēra mato inimamasharakōitiro. Nāskax mato fe isharapakenaka.

**Filipos anoafāfe kori  
ichanāfakaxō Pablo fomanifo**

<sup>10</sup>Ē nōko Ifoōnoax inimakōi, taeyoi mā ea kori manamayopaofinixakī anā

mā ea manamamisma. Akka iskaratīa ea shinākī mā mā ea manamana ē aō pinō. Akka ea shināmakiafora ē mato faima, ea manamatiroma meekī mā ea manamamisma. <sup>11</sup>Ē afaayayamafixō ea afaa ināfoma ē mato famisma. Ē shināchakaima, Niospa anori ea tāpimana. Ē afaamais fiax ē inimatiro, askatari afara ichapayax ē inimatiro. <sup>12</sup>Akka mē tāpia afaamaisax afeskax ē itiromākī. Askatari mē tāpia a afara ichapayax ē itiro. Askatari mē tāpia afara afeskara ifiaino ē inimatiro. Nāskakē ē shināchakaima. Askatari māyaxri ē inimatiro, fonāifiairi ē inimatiro. Afara mekefaxri ē inimatiro, afaa meke fayamafixri ē inimatiro. <sup>13</sup>Afara fetsafo ē atiro Cristo āfe kerex shara ea ināno.

<sup>14</sup>Nāskafekē mā ea shinākī mā ea sharafa ē omiskōiaito. <sup>15</sup>Akka Filipos anoxō mā mā tāpia, nā ē Jesúsnoa meka shara yoikī taefanitīa noko ifipakexanō. Akka ē Macedonia anoax kaino, mā Nios Ifokōifaxō, mā ea kori manamani, ēmāi Niosnoa mato tāpimanano. Akka fetsafāfe ea afaa manamanifoma. <sup>16</sup>Ē Tesalónica ano iyoano, ē kori yopaito mā ea femayopaoni. <sup>17</sup>Akka ē shināima a ē afara fiyai fisti. Askatamaroko ē shināi mā ea sharafaino Niospa mato sharafa fafāfainō, mato noikī. <sup>18</sup>Nāskakē iskaratīa ē anā afaa yopaima, mēmāi ayaxō. Ipaofredito ea fexoyamea a mā ea manamayamea tii. Nā ē fichipaiyai tiimaroko finōmainifofā mā ea femayamea. Nā mā Nios noiiai keskafakī eari noikī mā ea femayamea. Mā ea askafaito ōi matoki Nios inimakōixii. <sup>19</sup>Ēfe Niospa nā mā fichipaiyai tii mato ināxii. Epa Niosnā āfe afara sharakōifo nā ichapakōifo keyonakama, āfe Fake Cristo Jesúsxō mato ināsharaxii. <sup>20</sup>Akka nōko Epa Niosfi nōko Epakōikī nā fāsi sharakōi, tsoa keskarama. Ares fisti

sharakōi. Tsōakai a finōtiroma. Nã nõko Ifokōira nõ fapanaka. Askara ipainōra.

**Pablo mã mekai xatekĩ Filiposo anoafo  
meka shara ato fomani**

<sup>21</sup>Eõxõ keyokōi a Cristo Jesús Ifofaafo ea ato yoisharaxokãfe. Askatari na nono efe ikafãferi nã

Jesús Ifofaafãfe mato yoisharakani kiki. <sup>22</sup>Na nono ikafãfe Nios Ifofakanax, xanifo César ãfe pexe ano yonomisfãfe afãferi mato yoisharakani. <sup>23</sup>Nõko Ifo Jesucristo mato noikĩ mato sharafanõ. Nã tii ẽ mato yoi.

*Pablo*

# Pablo Colosas Anoafu Kirika

## Kenexō Fomani

**Pablo Jesús Ifofaafu kirika kenexō fomani,  
Colosas anoafu**

**1** <sup>1-2</sup>Ēkīa Pablo, Niospa ea nīchini, aato apaiyai keskafakī ē yorafo yoinō Jesucristoōnoa. Nofe yora Timoteo feta nō mato kirika kenexō fomai. Mā Cristo Ifofakōikē, pexe rasi Colosas anoxō Nios nikakōiyanā. Nōko Epa Niospa mato noikī mato shināfafāinō afanā mato fekaxtefanōma mā isharakōinō.

**Pablo a Jesús Ifofaafu ato kīfixōfafāini**

<sup>3-4</sup>Nā nōko Ifo Jesucristo āfe Apa Nios nō mato kīfixōfafāini. Nō mato kīfikī iskafaxokī aicho fakī māmāi nō nikax mā Cristo Jesús Ifofakōikē. Nāskaxō nā Jesús Ifofaa fetsafori mā ato noikōimiskē mā nō nikamis. <sup>5</sup>Na meka shara chanīmakōi Jesucristoōnoa mā mā nikamis. Jesucristo chanīmara faax Nios ika ari mā afe ipaxatiro ixō yoinifo mā mā nikamis. Na meka chanīmara fakōixō fetsafo mā ato noikōimis. <sup>6</sup>Na meka shara Jesucristoōnoa mā nikakī taefakī mā chanīmara fakī finakōini. Nāskaxō nikakī mā tāpini chanīmakōi, Niospa mato noikī Jesucristoōxō mātō chaka mato soaxoni mā chanīmara faino. Nāskakē na meka shara, nikakani maifo tii anoafori nāskarifiamisfo. <sup>7</sup>Nonori nofe yora Ipafras mato yoini.

Akka nā Ipafras nofeta Cristo yonosharaxomis, nāskakē nāato Jesucristoōnoa mato yoipaoni. <sup>8</sup>Nā Ipafras matoōnoa iskafakī noko yoiaito nō nikamis: “Na Colosas anoafu Niospa Yōshi Sharaōnoax isharakōikaxō fetsafo noikōikani,” ixō noko yoiaito nō nikamis.

<sup>9</sup>Nāskakē nā ē matoōnoa nikakī taefanitīa, ē mato Epa Nios kīfixokī xatemisma. Kīfikī ē iskafa fafafāini: “Epa Niospa, Colosas anoafu mā Yōshi Sharaōxō mī ato amapaiyai keskafakī ato tāpimafe, mī ato tāpimanai keskafakī āto ōiti mēraxō mia tāpikaxō mia Ifokōi fanōfo,” ixō ē mato kīfixōfafāini. <sup>10</sup>Nāskaxō nā mato amapaiyai keskara mā akaino ōi Nios matoki inimakōixii. Nāskax āfe Fake keskarakōi mā itiro. Nāskaxō mā fetsafo sharafa fafafāikī mā Nios tāpiki finakōitiro. <sup>11</sup>Akka Epa Niospa afama mīstifto shara fatiroki, āfe kerec shara mitsisipakōi mato inātiro afara afeskarafiaino aōxō mā tenekōinō. Nāskafikī mā tenetiro fena fenakīma inimasharakōikai. <sup>12</sup>Nāskakē mā inimakōi. “Aicho Epa Niospa,” mā fatiro nāatomāi noko imasharata afe yorafo ināpaiyai keskafakī nokorimāi ināito. Nōri afe yorafokē noko inimamaxii, a ika anokai fakishma penasharakōi. <sup>13</sup>Nāskakē noko imasharakōia anā

fakish mēra nō inōma. Akka nā Satanás ika ano fakishifākōi. Nānoa Epa Niospa noko ifia, āfe Fake fe nō ĩpaxanō. Nāato āfe Fake noikōi. <sup>14</sup>Āfe Fāke noko nāxonikē aōxō Epa Niospa noko ifia, nōko chaka noko soaxoyanā.

**Jesús noko nāxonioñoax Nios fe nō isharapakenaka**

<sup>15</sup>Akka nō Epa Nios ōiyamafitirono āfe Fake Jesús mai ano oni. Nāskaxō āfe Fāke noko tāpimani afe keskarāmākī Apa Nios. Nā āfe Fake Jesús Apa Nios keskarakōi, āfe ōiti keskarakōiri. Afaa oniataima Apa Nios fe nai mēra iyopaoni. <sup>16</sup>Āfe Fake Jesucristoōxō Niospa keyokōi onifani, nai mēranoafoya nono mai anoafo. Nā nō ōitiromafoya, a nō ōitirofo onifani. Askatari āfe ājirifo nā afe ikafo onifata, niarafakāferi āto xanīfori onifani. Epa Niospa āfe Fake Jesucristoōxō keyokōi onifani. <sup>17</sup>Afaa oniataima Cristo iyopaoni. Āfe kerex sharaōxō keyokōi kexesharakōimis. Nāskaxō fishifo kexeta, xini kexeta, oxe kexeta, nōko mai kexeta famis. Akka nāfo kexeyamaino, chakanai fetsekerana. Nai fe mairi chakanakerana. <sup>18</sup>Tsōakai Jesús finōtiroma, afaa oniataima keyokōi finōyopaonixakī, iskaratīari keyokōi finōa. Nāfi nā chanīmara faafāfe āto Ifokōiki. <sup>19</sup>Nāskaxō Epa Niospa yoikī iskafani: “Ē imis keskai ēfe Fakeri nāskakōimis, nāskax nāri efe Nioskōi, nō nāskara rafekōi,” ixō inimakai Epa Niospa yoini. <sup>20</sup>Jesús ifi cruz ikaki mastafono āfe imi foax noko nāxonī nōko chaka noko soaxoxiki. Nāskakē aōnoax Epa Nios fe nō anā isharatiro. Aōnoax keyokōi mai anoafoya nai mēranoafo afe isharatirofo.

<sup>21</sup>Māto ōiti mēraxō mā Nios noikaspayanā, mā chakakōi fapaoni. Nāskata mā Nios fe rafeyamata, afe

yorarikai mā ipaonima. <sup>22</sup>Nāskafikē āfe Fake Jesucristo nai mēraxō mai ano nīchini feronāfakekōi ikiyonō. Nāskax ifi cruz ikakinoax noko nāxonī, aōnoax Epa Nios mato fe rafexō māto chaka mato soaxotiro a keskara shara mā inō. Nāskax mā akiki nokoaito matoōnoa afaa chaka yoitiroma. Nāskaxori mā yoitiroma iskafakī: “Mī afara chakafamis,” ixō aōnoa mā afaa yoitiroma. <sup>23</sup>Nāskano na meka shara Jesucristoōnoa mā chanīmara faxō afara fetsa mā shināyamaino Epa Niospa matoōnoa yoipakenakama iskafakī: “Mī afara chakafamis,” ixō matoōnoa afaa yoipakenakama. Askatamaroko mā chanīmara faax mā inimakōiāito mato ifixii mā afe ĩpaxanō. Mā Jesucristo āfe meka shara nikakī taefani keskafakī nānorikōi keyokōi ē ato tāpimani. Ēkīa Pablo, ē Epa Niospa āfe meka yoifafāini Jesucristoōnoa ato yoikī.

**Niospa Pablo yoini a Jesús chanīmara faafo ato yonoxonō**

<sup>24</sup>Nāskakē ē imimai ē matoōnoax omiskōifi, māri afara afeskaraino mā Cristo Ifosharakōi faano. Cristo nokoōnoax omiskōini keskai, ēri nā afe rafemisfoōnoax nā Niospa fakefo atoōnoax ē omiskōimis. Ē matoōnoax omiskōita iskaratīari ē Cristoōnoax omiskōimis. <sup>25</sup>Akka Epa Niospa ea katoni, a mato yonoxomis keskara ē inō, āfe meka shara ē mato yoinō. Nāskaxō ea yoikī iskafani: “Na maniafo tii anoā ēfe meka shara Jesucristoōnoa ato yoifofāsafafe,” ixō ea yoini. Nāskaxō āfe kaifoma mēra ea nīchini. <sup>26</sup>Na meka shara Jesucristoōnoa nōko xinifāfe tāpiyopaonifoma. Niospa ato tāpimayopaonima. Akka iskaratīa Niospa noko tāpimani nō afe yorafokē. <sup>27</sup>Epa Niospa Cristoōnoa mato yoiyomis keskafakī keyokōi mato tāpimaxii, mato

fisti tãpimatama, nã yora fetsafori ato tãpimaxii. Iskafakĩ ato yoixii: “Èfe Fake Cristo mato fe rafekakãini, nãskakẽ mã chanĩmara fatiro a ã ika ano efe ipaxakĩ. Nã Cristo isharakõiai keskafakĩ ãri mato askafatiro mãri isharakõinõ,” ixõ mato yoini.

<sup>28</sup>Nõ Cristoõnoa yoimis, keyokõi nõ ato yoifofãsafamis keyokõi nõ ato yoimis nikakõinõfo. Mã isharakõiano nõ keyokõi Niospa ferotaifi nõ õimasharapai a keskara shara ixii.

<sup>29</sup>Nãskakẽ ã mato yonoxokĩ finakõifafãini, Cristo ãfe kerex shara ea inãno.

**2**<sup>1</sup>Akka ã mato yoipai mã tãpinõ, ã mato Epa Nios kifixõfafãini. Laodicea anoafõ yafi fetsafori a ea õimisfoma nãfori ã ato Epa Nios kifixõfafãini. <sup>2</sup>Nãskaxõ ã mato kifixõfafãini mãto õiti mẽranoax mã inimakõiyana, mã ranã mã nõinãkõinõ. Nãska faatanãxõ Epa Niosnoa xafakĩakõi mã tãpitiro, akka a iyopaonifãfe Cristoõnoa tsõa tãpiyopaonima. Nãskakẽ iskaratĩa xafakĩakõi mato tãpimapai aõnoa mã tãpisharakõinõ. <sup>3</sup>Nãato keyokõi tãpikõia, Apa Niospa tãpia keskafakĩ ãfe shinã mẽraxori tãpikõia. Akka Epa Nios afarafo sharafoyakẽ, Cristoõxõ mã tãpitiro. <sup>4</sup>Nãnori ã mato yoi, tsõa mato pãrayamanõ, meka fetsafaxõ fanĩrira mato yoipaikani kiki. <sup>5</sup>È mato fe iyamafaxõ pena tii ã mato shinã. Akka matoõnoa nikai ã inimakõi, mã chanĩmara fakõixõ mã Cristo nikakõiaito.

**Jesucristo nõko õiti fetsafaxõfaano a keskara shara nõ inõ**

<sup>6</sup>Nãskakẽ mã nõko Ifo Jesucristo chanĩmara fakõixõ, mã Ifofakõina. Nãskakẽ pena tii afe rafefafãikãfe. <sup>7</sup>Oa afara fanafono ãfe tapo mai mẽra

chaikõi kaax feroitiroma keskara, Jesúsri nãskarokõikĩ, afe rafefafãikãfe afaa chakafatama a keskara shara ixikakĩ. Ipafras mato yoini keskafakĩ pena tii nikakõikĩ Jesús chanĩmara fafafafãikãfe. Nãskaxõ pena tii Epa Nios aichofa fafafãikãfe.

<sup>8</sup>Nãskakẽ kexemesharakãfe, fetsafãfe mato pãrayamanõfo. Mã Jesús nikakõiai keskafakĩ anori mato yoipaikanima. Akka mã mato yoiãfo keskara mã ato nikakĩ kaxpakõi mã ato chanĩmara fatiro. Nãfãfe Cristoõnoa yoikõikanima, nãskaxõ mã imisfo keskakakĩ mato yoipaikani. Nã chanĩmara faafãfema shinãifo anori fisti mato shinãmapaikani.

<sup>9</sup>Akka Cristo fe Apa Nios nãskara rafe, Cristo noko keskara feronãfakẽkõifiax Apa Nios imis keskara mã nãskakõini.

<sup>10</sup>Nãfi keyokõichi ãto xanĩfokõiki, xanĩfo fetsafoya, a niafaka chakafãfe ãto xanĩfofo finõkõinifõfana. Nãskakẽ mã Jesús fe rafexõ mã afaa fetsa yopaima.

<sup>11</sup>Askatari mã Cristo Ifofai akka feronãfakẽfãfe ãto foshki repa xatepaonifo, nãskaramãi feyafakatsaxakakĩ. Akka mã foshki repa xatefiafono mãto chaka mato soaxotiroma. Cristo fistichi mãto õiti mato fetsafaxotiro, mãto chaka mato soaxotiro afianã a mã chaka apaoni keskara mã anã atama a keskara shara mã inõ. <sup>12</sup>Akka mã maotisai faka mẽra mã ikinitĩa, mã mã chakafapaonifo oa maia keskara, askatari mã Jesús maifanifotĩa a mã afara chakafapaonifo oa maia keskarafo. Mã faka mẽra iki maotisameax mã fininãkafãni oa Jesús fe fininãkafani shinãtsatiro mã a keskara sharakõi ixiki. Niospa ãfe kerex sharaõxõ afianã Jesús otofani mã nõ chanĩmara fai. Askatari mai mẽranoax Jesús otonitĩa, mãri afe otoni keskara itiro, a keskara sharakõi ixiki. <sup>13</sup>Mã

Jesús Ifo faamax nã yora naa keskara mã iyopaoni. Nãskaxõ mã afara chakafapaoni mãto chaka xatexoma. Nãskafikê Epa Niospa Cristo ofofani afe nipaxanõ. Nãskarifiakĩ matori aõxõ nimapakexatiro, nãskaxõ nõko chakafo mã noko soaxona. <sup>14</sup>Shinãkapo. Keyokõi nõ chakafamis keskara nõko chakafo Epa Niospa noko soaxoni, anã afoõnoa shinãyamaxii. Nãskano Niospa yoini keskara nõ nikatama afara fetsa nõ chakafapaoni. Nãfo keyokõi nõ chakafamisfo keskara kenepakea. Askafixõ ifi cruz ikakinoa Jesús mastanifoxõ nã nõko chaka noko soaxoni. <sup>15</sup>Akka Cristo ifi cruz ikakinoax noko nãxonixakĩ, Satanás yafi keyokõi niafaka chakafo finõkõia. Nãskakê noko anã afeskafatiroma, anã nõko ifo ixõ noko ìkitirofoma. Nãskakê Jesús ifi cruz ikakinoax naino Niospa keyokõi maifo tii anoafõ ato ispani na niafaka chakafo anã kerexfoma.

**Jesús ika ari nai mēra sharakõĩ nã fisti fichipaikãfe**

<sup>16</sup>Akka mãto xinifãfe ãto feyafati ipaoni xinia fena ikaino fista apaonifo. Askatari oxe rama kãiyaino fista apaonifo. Akka mato yoitirofo iskafakakĩ: “Afaa mã pitiroma askatari afaari mã ayatiroma. Askatari nõko pena tenetitĩ mãri tenetiro,” ixõ mato yoitirofo. Akka mã askayamaino fetsafãfe mato mekafakĩ ìchatirofo. Mato askafaifono ato nikayamakãfe. <sup>17</sup>Akka nã mãto xinifãfe ãto feyafati noko õimatirofo afe keskara iximãkai a Cristo oaino. Akka mã Cristo oano nã fisti nõ Ifofatiro. Nã nõ feyafamis keskara nõ anã atiroma. Cristo fisti nõ nikatiro a nõ ayopaoni keskara nõ anã axikima. <sup>18</sup>Õisharakãfe fetsafãfe mato pãrapaikani kiki iskafakakĩ: “Nõ afaa tãpiama. ãjirifo nõ kĩfitiro,” ixõ mato

pãrapaikani. Afãfe afaa õiyamafikatsaxakakĩ afama mĩshtifo yoipaimisfo. ãto shinãmã shinãkata kakapaikõimisfo, Niospa shinãi keskarakai shinãmisfoma. <sup>19</sup>Afokai Cristo fe rafepaikanima. Akka Cristo nõko mapo keskara askatari nõ ãfe yora keskara. Nãskaxõ nõko yora nõ kexesharax nõ mitsisipakõĩ itiro. Nãskatari nõko pono efapayafo, nõko pono mĩshti, nõko nami mēranoax ichanãtirofo. Afeskatama nõ isharakõinõ. Akka nõ Cristo fe rafekõiaito Epa Niospa ãfe Fãkeoxõ ãfe kerex shara noko inãtiro a keskara shara nõ inõ. Nãskarakõĩ noko axopai.

<sup>20</sup>Mã oa Cristo fe naa keskara mã ini. Nãskakê iskaratĩa a mã chakafapaoni keskara mã anã akima. Askatamaroko mã isharakõimis. Mã askaito nã chanĩmara faafãfema mato afaa yoitirofoma. Nãskafekê, ãafeskakĩ mã ato nikaimê, mã ato nikaxõ nã mato yoiaifo keskara ma apai? Nãskakê ato nikayamakãfe. <sup>21</sup>Nãskakê mato yoiki iskafapaikani: “Na afarafo meyamakãfe, afori piyamakãfe, mato inãifonori mãto mēkemã achiyamakãfe,” ixõ mato yoipaiikani. <sup>22</sup>Akka na mato yoipaiyaifo keskara Niospa anori ato yoiaima. ãa shinãkaxõ mato yoipaiikani. Akka nã mato yoipaiyaifo keskara nãfo mã keyoxii, anãkai afo inakama. Nãskakê ato nikayamakãfe. <sup>23</sup>Chanĩma, yora fetsafãfe shinãkĩ iskafakani. Na ato yoiaifo keskara shara, nafãfe tãpikõiafo, a Niospa noko yoini keskarari tãpikõiafo. Nãskakê Niospa ãfe ãjirifo kĩfifafãikani. Nãskakatari ato fanĩrira mekafamisfoma, askatari ãto yorari mese famisfoma ãa koshamemisfo. “Nafõ sharakõifo,” ixõ atoõnoa yoipaiikani. Akka afokai

isharakōimisfoma. A afarafo chakafaifo keskarakai xateafoma, chanīma nāfo kakapaikōimisfoki.

**3**<sup>1</sup>Akka Cristo naax anā otoiñakafani keskai māri nāskariai afe otoiñakafani keskara mā itiro mā isharakōiax afe ipaxakī. Cristo iskaratīa Apa Nios fe ika afeta keyokōi ikinā. Nāskakē aōnoa shināta nā mato amapaiyai keskara aōnoa shināfafāikāfe. <sup>2</sup>Nāskakē nā Niospa fichipaiyai keskara fisti shinākāfe, nāskakōixikakī. Akka nono mai anoxō yorafāfe afara chakafapaiyai keskafakī māri askafayamakāfe. <sup>3</sup>Anā ē mato yoi Cristo noko nāxoni. Akka mā oa Cristo fe naa keskara iyoni, nāskakē iskaratīa mā afe rafekakaini, Epa Nios feri mā askakakāini. Nāskariai Epa Niosri mato fe rafekakaini. Mā askaito tsōa mato tāpitiroma, a mā Cristo fe rafeai keskai ari askaxiki. <sup>4</sup>Cristo anā mai ano fotofaino māri afe ixii. Nāto noko ikipakenaka. Nāskakē a keskara sharakōi nōri afe ixii, keyokōichi yorafāfe noko ōixikani.

**Nō chaka iyopaonixakī iskaratīa nō ōiti fena sharayakōi**

<sup>5</sup>Nāskakē a mā afarafo chakafapaoni keskafakī anā askafayamakāfe. Askarafo anā shināyamakāfe. Askatari māto āfimafori chotayamakāfe, kērofāferi māto fenemafori chotamayamakāfe. Nāskaxō ato chaka shināmayamakāfe. Afarafori noiymakāfe feronāfakefāfe māto āfima fichipaiyamakāfe, kērofāferi māto fenemafo fichipaiyamakāfe. Afara chakafori fichipaiyamakāfe, nā mā fichipaiyai fisti fichipaiyamakāfe. Mā askakī Nios mā noima, nā afarafo fisti noikī. <sup>6</sup>Askara chakafo Niospa ōipaima, nāskakē ato omiskōimakī finakōixii nikayamaifono. <sup>7</sup>Nāskakē taeyoi chakakōi mā iyopaoni Nios nikamax.

<sup>8</sup>Mā mā askapaoniki. Akka iskaratīa a chakafo shināmakikāfe. Anā ōitifishkiyamakāfe, anā chaka shināyamakāfe, ato chakafayamakāfe, ato ichayamakāfe, askatari māto axfapa meka chaka yoiyamakāfe. <sup>9</sup>Nāskakē mā ranā pāranōnyamakāfe, mā taeyoi ipaoni keskara a chakafo mā mā potakōiakī. <sup>10</sup>A mā apaoni keskara anā atama iskaratīa, mā mā Jesucristo fe rafekōia a keskara shara ixiki. Akka Epa Niospa māto ōiti mēra fena sharakōi mato ōi. Nāskakē a keskara sharakōi mato imafafāini, aōnoa mā tāpisharakōinō. <sup>11</sup>Nō Cristo Ifofakē Niospa keyokōi nāskarafos noko ōi. Judeofo yafi a judeofoma, a kene tāpiafoya a kene tāpiafomari, yorafoya nafafa āto yonomatifoya a āto yonomatifomari Niospa nāskarafos noko ōi. Keyokōi nō afe yoraxō nō Jesucristo fisti yopakōi.

<sup>12</sup>Niospa mato noikī mato katonī afe yorafo mā inō. Aa keskara shara mato imaxiki. Nāskakē fetsafo noikī ato sharafa fafafaikāfe. Nāskakē fetsafo shināki nā mā apaiyai keskara fisti shinātama, fetsafāfe apaiyai keskara fisti shinākāfe, oi tsii faxō ato yoifafaikāfe. <sup>13</sup>Nāskakē fetsafo fe mēnāpaitama ato yoisharakāfe raenāsharaxikāki. Nōko Ifāfe mato raefa keskafakī fetsafo fe raenā faatanāsharakāfe. <sup>14</sup>Nāskakē nā ē mato yoiyai keskai, keyokōi noinākāfe, nō noināsharafinakōiakī. Nāskai nō noināx nō isharakōitiro, nā nōko Ifāfe noko yoini keskai nō noināsharakōiax nō nāskasharakōitiro. <sup>15</sup>Nāskakē Cristo nikasharakōikāfe māto ōiti sharanokai mā fochishpanā faatanātiro. Askatamaroko aōnoax isharakōiax nā yora fisti keskara shara mā itiro. Nāskakē Epa Niospa mato katonī aōnoax mā isharakōita fetsafo mā afeska fanōma. Nāskakē mā Epa Nios yoitiro



iskafakī: “Aicho Epa Niosi, ēfe ōiti mā sharafaxōa,” ixō mā yoitiro.

<sup>16</sup>Cristo noko tāpimani keskafakī mātō ōiti mēra nanekōikāfe. Nāato mato īkinākī āfe meka tāpisharakōixō fetsafori yoisharakāfe isharaxikakī. Mātō ōiti mēraxō Nios aicho fata David fanāini keskai māri fanāixota āfe mekaōnoari fanāixokāfe. <sup>17</sup>Nāskaxō nā mā apaiyai keskafakī yoikāfe iskafakī: “Aicho, Epa Niosi. Nōko Ifo Jesucristoōxō nā nō apaiyai keskafakī keyokōi mī noko axōfafāimis,” ixō yoifafāikāfe.

**Nō Jesús Ifofakōinax aōnoa nō afeskatiromākī**

<sup>18</sup>Kērofāfe, mātō fenefāfe mato yoiaifāfe ato nikasharakōikāfe. Nāskax mā isharakōikai nōko Ifāfe mato yoiai keskai. <sup>19</sup>Feronāfakēfāfe, mātō āfifō noikōikāfe ato fe feratenāyamakāfe.

<sup>20</sup>Fakēfāfe, mātō epa yafi mātō efa nikakōikāfe. Mā askaino nōko Ifo matoki inimakōi kiki. <sup>21</sup>Epafo feta efafāfe, mātō fakefo ferateyamakāfe, mātō fakefāfe shinākī iskafayamanōfo: “Ooa, ēfe epa feta ēfe efa ea feratenafo,” ixō shināyamanōfo.

<sup>22</sup>Āto yonomatifāfe, mātō ifofo ato nikakōikāfe nono mai anoxō. Akka mato ōiaifonos ato yonoxokākīma, mato ōiamaifonori ato yonoxokāfe. Nā mātō Ifo Jesucristo mā noiaino, matoki inimanō ato yonoxosharakāfe. <sup>23</sup>Afara yonokī inimayanā axosharakōikāfe. Nōko Ifo shinākī ato yonoxosharakāfe. <sup>24</sup>Nāskakē shināmakiyamakāfe mā mā tāpiaki nōko Ifo chipo afara sharafo mato ināxii kiki. Mā nōko Ifo Jesucristo yonoxosharamiski, nāfi mātō Ifokōikī. <sup>25</sup>Akka nā afara chakafamisfo, nāfo omiskōi finakōixikani afara chakafakatsaxakakī. Nāskakē Niospa fetsa keskarāfo noko ōima, nāskarafos noko ōi.

**4** <sup>1</sup>Ato yonomamisfāfe, mātō yonomatifo ato paraxō yonokākīma ato noisharayanā afara sharafo ato ināsharakāfe ato parakākīma. Mā mā tāpiakī māri Ifoyakī, mātō Ifāfe nai mēraxō mato ōifafaini kiki.

<sup>2</sup>Nāskakē Epa Nios kīfiki xateyamakāfe, kīfiki afara fetsa shinākākīma, Epa Nios fisti kīfiki iskafakāfe: “Aicho Epa Niosi, mī ea sharafa fafāfāini,” ixō kīfikāfe. <sup>3</sup>Nāskakē nokori kīfixokāfe, Epa Niospa fetsafo mēra noko nīchiano Cristoōnoa nō ato yoisharanō. Afāfe Cristoōnoa nikamisfomaki. Akka ē Cristoōnoa meka shara yoiaito yorafāfe ea karaxa mēra ikimanifo. <sup>4</sup>Ea Epa Nios kīfixōfafāikāfe xafakiakōi Jesucristoōnoa anā ē ato yoinō.

<sup>5</sup>Akka nā Jesús Ifofaafoma mēra mā ikaki ato ōimakāfe mā isharakōixō. Nāskaxō nā mā atoki nokoaitia Jesucristoōnoa ato yoisharakāfe. <sup>6</sup>ato fe mekakī meka shara fisti ato yoifafāikāfe, ato kaxemetsama fakākīma ato yoisharakōikāfe, āto ōiti mēraxō shināchakanōfoma. Mā askakī nā yorafo mā ato kexesharatiro.

**Pablo mā mekai xatekī Colosas anoafo ato meka shara fomani**

<sup>7</sup>Nofe yora Tíquico, ē aō noikōi. Nāato efeta nōko Ifo Jesús yonoxomis. Nāskakē aato eōnoa mato yoi kiki ē afeskax nono ikamākī. <sup>8</sup>Nāskakē ē mato ari nīchia, aato mato yoinō afeskax nono nō ikamākī, askatari mato inimamasharakōixiki. <sup>9</sup>Nā nofe yora Onīsimōri afe kai, nāri ē noikōi. Nā mato fe iyopaoni, nofeta nōko Ifo Jesúsnoa yoi inimakōimis. Nā rafeta matoki noko kaxō mato yoikani nono afe keskaramākī.

<sup>10</sup>Akka na efe karaxa mēra imisto Aristarcori mato meka shara fomai.

Marcosri mato meka shara fomai, nã Marcos Bernabé ãfe chai. Nãskakē nã Marcos matoki nokoaito ē mato yoia keskafakī ifisharakāfe kexesharayanã.

<sup>11</sup>Na feronãfake ãfe ane Jesús nãatori mato meka shara fomai, ãfe ane fetsa Justo. Nããfe judeofo mēraxō Nios Ifokōi fakaxō efeta Nios xanifoōnoa yoikī yonomisfo. Nãskafakakī ea inimamakōimisfo. Akka ēfe kaifāfe nonoxō efeta Nios yonoxomisfoma, nã ē mato yoiaifo feta ē Niosnoa yoimis.

<sup>12</sup>Na feronãfake Ipafrasri meka shara mato fomai, nãatori Cristo yonoxomis, nã mato mēra iyopaoni. Nãato mēxotaima matoōxō Epa Nios kifikī iskafa fafāfāini: “Epa Niosi, mī ato amapaiyai keskafakī ato amafe afaa fetsa shinānōfoma. Nãskakanax mī Fake Jesús ōiti keskara shara inōfo,” ixō mato kifixōfāfāini. <sup>13</sup>Akka mē ōia na Ipafras matoōxō shināchakakōiaito. Askatari nã pexe rasi Laodicea anoafo yafi

Hierápolis anoafo ato Epa Nios kifixōfāfāini. <sup>14</sup>Na Lucas ato sharafamis, ē aō noikōi. Nãato Demās feta mato meka fomakani.

<sup>15</sup>A Jesús Ifofafo Laodicea anoafo ea ato yoisharaxōfe. Nīnfasri ea yoisharaxōfe, a ãfe pexe anoax Nios Ifofakanax ichanāmisfori ea ato yoisharaxōfe. <sup>16</sup>Akka na kirika kene ē mato fomai mā mā ōixō, nã Nios Ifofafo Laodicea anoafori ato fomakāfe akairi ōinōfo. Māri na kirika kene ōikāfe Laodicea anoxō mato mana manafono.

<sup>17</sup>Nãskakē Arquipori ea yoikī iskafaxokāfe: “Epa Niospa mia yoia keskafakī axosharakōife,” ixō ea yoisharaxokāfe.

<sup>18</sup>Ēkīa Pablo, ē mato kirika kenexoni. Mato yoisharakī, ēfe mifikōichi ē kenei. Nãskakē ea shināmakiyamakāfe ē karaxa mēraxō ikakī. Niospa mato noikī matoōnoa shināfāfāinō. Nã tii.

# Pablo Tesalónica Anoafō Kirika

## Kenexō Fomani

---

**Pablo a afe rafeafo feta a Tesalónica  
anoxō Nios Ifofafo ato kirika  
kenexō fomani**

**1** <sup>1</sup>Ēkīa Pablo, nō mato kirika kenexō fomai, Silvano ikaino Timoteo ikaino nā tiito nō mato fomai. Nā pe xe rasi Tesalónica anoxō Nios Ifofafo nō fomai, anoxomāi Epa Nios yafi nōko Ifo Jesucristo mā Ifokōi faafono. Epa Nios feta nōko Ifo Jesucristo mato noikī mato sharafanō fekaxtetama mā isharakōinō.

**Tesalónica anoafāfe Jesús Ifokōi  
fakaxō ato ōimanifo**

<sup>2</sup>Mēxotaima nō matoōxō Epa Nios aicho fakī nō kifikī iskafa fafāfāini. <sup>3</sup>“Epa Niosi, na Tesalónica anoafāfe, mia noikakī mia yonoxosharamisfo, nāskakaxō fena fenakākima nōko Ifo Jesús manasharamisfo nokoki anā oi kiki,” ikaxō. Nānori pena tii ē mato kifixōfāfāini. <sup>4</sup>Efe yora mīshtichi, Niospa mato fāsi noikī mato katonī afe yorafo mā inō. <sup>5</sup>Nō mato Niospa meka sharaōnoa yoimis afeskax nō afe ipaxatiromākī. Akka nōko mekapas nō mato yoimisma, askatamaroko Niospa Yōshi Sharayaxō āfe kerex sharafofaxō nō mato Jesúsnoa nā meka chanīmakōi nō mato yoimis. Akka mā mā tāpia nō mato fe isharapaoni. Nō askaino mā Jesús Ifofakōini.

<sup>6</sup>Akka nō Jesús Ifofai keskafakī māri Ifofani. Nāskakē Niosnoa meka shara nō mato yoiaito inimakōiyānā mā nikakōini, Niospa Yōshi Sharapamāi mato inimamakōiaino fetsafāfe mato omiskōimafiaifono. <sup>7</sup>Nāskakē mā isharakōixō mā ato ōimakōia nā Nios Ifofafo Macedonia anoafō yafi Acaya anoafō. <sup>8</sup>Matoōxō nōko Ifāfe meka shara nikakī taefanifo Macedonia anoafō feta Acaya anoxō. Akka anoxos nikanifoma. Nā pe xe fetsafo anoxori nikanifo. Nāskaxō mā tāpiafo mā Nios Ifokōifakē. Nāskakē nō anā matoōnoa ato yoitiro ma, māmāi matoōnoa tāpikōiafono. <sup>9</sup>Askatamaroko fetsafāfe nokoōnoa ato yoimisfo iskafakāki: “Tesalónica anoafāfe nōko Ifo Nios Ifofakōinafo, nāskaxō Pablo yafi a afe rafeafo ato sharafayanā a yoiaifo keskara ato nikakōimisfo. Nāskakaxō afara fetsa onifakaxō, ‘Na nōko niosra,’ ikaxō anā kifimisfoma, Nioskōi Ifofakakī. Nāskakaxō nā nipanaka Nioskōi yonoxomisfo. <sup>10</sup>Akka nā Niospa Fake Jesús mā manakōi nai mēranoax anā oaitia. Akka Niospa āfe Fake ofofani. Nāato noko ifitiro a omiskōiaifo mēranoax nō omiskōinōma.”

**Pablo Tesalónica anoxō  
Jesúsnoa ato yoini**

**2** <sup>1</sup>Efe yora mīshtichi, mā mā tāpia kaxpa nō mato ōikai kanima. Jesúsnoa nō mato yoikai kani nikakī mā

Ifakōinō. <sup>2</sup>Mā mā tāpia nō matoki kayoamano na Filiposo anoafāfe noko īchayanā noko omiskōimapaonifo. Nāskaxō noko xatemapaiyafono, Epa Niospa āfe kerex shara noko ināno, nō ratetama na meka sharaōnoa Jesúsnoa nō mato yoimis keskara tsōa noko xatematiroma. <sup>3</sup>Akka nō mato yoiki fanīrira nō mato yoimisma, nō mato yoisharakōimis. Askatari nō mato chakafakī yoimisma, askatari nōa nō mato paramisma. <sup>4</sup>Askatamaroko Epa Niospa noko katonī āfe meka shara Jesúsnoa nō mato yoinō. Akka nōkai yorafo nokoōnoa shināmapaitiroma. Askatamaroko nokoōnoa Nios fisti nō inimamapai, nā fisticī nōko shinā mēraxō nō shināi keskara tāpikōia. <sup>5</sup>Mā mā tāpia nōkai matoōnoa meka shara yoimisma, māri nokoōnoa yoisharanō. Ēkai mato feparamisma, “Noko afara shara inānōfora,” ixō. Akka a ē mato yoimis keskara Epa Niospa tāpikōia, nāto ea ōifafaini. <sup>6</sup>Nōkai fetsafo nokoōnoa yoisharakāfe nō ato famisma. <sup>7</sup>Akka nō aōnoa yoinō noko nīchini āfe meka shara nō mato yoinō. “Akka noko afara afeskarafaxokāfe,” ixō nō mato yoikerapaoni. Akka āfa āfe fake yome kexesharamis keskafakī nō mato kexesharapaoni. <sup>8</sup>Nō mato noikōikī inimakāi nō mato Niospa meka shara yoianā nōa nō inānepaikōini, mā Nios tāpisharakōinō. Nāskaxō nō mato noipaoni keskafakī, iskaratīa nō mato noikī finasharakōimis. <sup>9</sup>Efe yora mīshtichi, mā mā tāpia nō mato mēraxō yonomiski omiskōikōiyanā, a nō fichipaiyai fixiki, penata yonota fakishchāiri nō yonomis. Akka nō mato afaa kaxpa fiapaimisma, Niospa meka sharaōnoa mato yoianā.

<sup>10</sup>Akka mā mā noko ōimis, Niospari tāpia nō tanaima isharakōimiskē mato fe a mā Nios Ifoafafo fe. Nāskakē

nokoōnoa tsōa afaa chaka yoitirofoma.

<sup>11</sup>Askatari mā mā tāpia nō mato inimamakōimis, mā shināmitsaitori nō mato askafamis inimamamis oa āpa āfe fake inimamatiro keskafakī. <sup>12</sup>Akka nō mato yoimis mā isharakōinō a Nios Ifoafafo imis keskai. Akka nāto mato katonī Jesús keskara shara mā īpaxanō.

<sup>13</sup>Nāskakē mēxotaima nō Epa Nios aicho fatitaifaa māmāi noko nikasharaito, nō mato Niospa meka sharaōnoa yoiaito. Nāskakē mā yoikī iskafani: “Na meka shara mā noko yoiā yōra mekama, Niospa meka shara,” ixō mā yoini. Chanīma, Niospa mekakōi nō mato yoimis. Nāskakē mā āfe meka nikakī mā chanīmara faino mato shināmasharai Jesús keskara shara mā inō. <sup>14</sup>Efe yora mīshtichi, māri omiskōini māto kaifāfe mato omiskōimanaifono. Nāskarīfai nā mā ikai keskai a Nios Ifoafafo Judea anoxō Cristo Jesús Ifofakanax omiskōikani āto kaifo judeofāfe ato omiskōimanaifono. <sup>15</sup>Nā judeofāfe nōko Ifo Jesús retenifo, taefakī a ato Niospa meka sharaōnoa yoimis ato retepaonifo, nāskaxori noko omiskōimayanā noko potanifo. Nāskaxori Nios aicho fayamata yorafo chakafakī mekafamisfo. <sup>16</sup>Askatari a judeofoma Nios fe īpaxanōfo nō ato yoisharapaiyaino, noko ato yoitima famisfo. Nāskakē afaa chakafakī finayamafikatsaxakakī mā afara chakafakī finakōimisfo. Akka iskaratīa anā tenetiromameki Niospa ato omiskōimaki finakōi.

**Pablo Tesalónica anoafō  
anā ato ōipai kapaini**

<sup>17</sup>Efe yora mīshtichi, mā nō mato fe paxkanāifinixakī, nōa nō shināki mato ōiamafikī mēxotaima nō mato shinātaifai nōko ōiti mēraxō. Akka nō kaxō nō mato ōisharapaikōi. <sup>18</sup>Akka mā

nō mato ari kapaitaiamis, nāskaifi ēroko mēxotaimakōi mato ari kapaikōimis. Nō askafiaino, akka Satanás noko katimafamis. <sup>19</sup>Nō mato yoimis Jesús keskara shara mā inō. Nāskakē Jesucristo oaino keyokōichi tāpitirofo Jesúsmaī Ifokōi fakaxō. Nāskakē Jesús ōiaino matoōnoax nō inimakōixii, nō mato yoipaoni keskaramāi mā nikakōimiskē. <sup>20</sup>Chanīma, nokoōxō mā Jesús Ifofakōinafono nō inimakōi. Nāskakē Epa Nios nokoki inimakōi.

**3** <sup>1-2</sup>Nāskakē nō anā tenetiroma meekī nō shināita nono Atenas ano nores nētexiki, nāskaxō nofe yora Timoteo nīchixiki mato ōikanō. Na Timoteori Nios yonoxomis, nāato nofeta yonomis Jesucristoōnoa meka sharaōnoa ato yoikī. Nāato mato yoikī mato inimamasharakōitiro. <sup>3</sup>Nāskakē ē matoki Timoteo nīchini: “Omiskōikāki anā Niospa meka nikatirofomara,” ixō. Akka mā mā tāpia na nō omiskōiai keskara. <sup>4</sup>Akka nō mato fe iyoxō, nō mato yoifafāiyamea, nō omiskōixiira fakī. Nō mato yoifafāiyamea keskai mā askakōia, nāskakē mā mā tāpia. <sup>5</sup>Nāskakē ē anā tenetiroma meekī, ē Timoteo nīchiyamea mato yōkatanō, a mā Jesús Ifofapaoni keskafakī ai mā Jesús Ifofamākī ē tāpipaikī. Akka ē ratekōiyamea, “Nīafaka chakata ato afara chakafamaira,” ikax. Akka nōakōi kaxpa Niospa mekaōnoa nō mato yoiyamea ikerana.

<sup>6</sup>Akka Timoteo mā Tesalónica anoax anā oa mato ōitani. Meka shara matoōnoa noko yoitoshia, mā Jesús Ifofasharayanā mā noināsharakōiaito. Noko yoia mā noko shināyanā mā noko noikōiaito, askatari mā noko ōisharapaikōiaito, nā nō mato ōipaiyai keskafakī mā noko ōisharapai. <sup>7</sup>Nāskakē efe yora mīshtichi, noko Jesúsxō omiskōimayanā noko fekaxtefaifono mā

Jesús Ifo sharafakī mā noko inimamakōimis. <sup>8</sup>Akka mā mā Jesús Ifofashara, mā anā afaa fetsa shināima. Mā nō tāpiax nō inimasharakōi nō isharakōitiro. Nāskakē afara afeskaraino nō tenetiro. <sup>9</sup>Nō matoōnoa shināki nō Epa Nios kifīkī, nōko ōiti mēranoax nō fāsi inimakōi. Nāskakē nō matoōxō Epa Nios kifīki nō aichofa fafafaīni. <sup>10</sup>Nāskakē penata yoita fakishi yoita nō Nios kififafaīni matoōxō, noko mato ari nīchiaino nō mato ōikanō a mā tāpiamafo nō mato yoixiki mā Jesús Ifofakōinō.

<sup>11</sup>Nāskakē Epa Nios feta nōko Ifo Jesucristo mato ari noko nīchipainō nō mato ōikanō. <sup>12</sup>Nōko Ifāfe mato shināmasharaino mā noināi finakōinō, fetsafori mā noisharanō, nō mato noiāi keskafakī māri keyokōi yorafo noisharakōinō. <sup>13</sup>Mā askaino Epa Niospa māto ōiti mēraxō mato shināmasharai, Jesús Ifo sharafayanā mā afaa chakafayamanō. Mā askaino nōko Ifo Jesús afe yorafoya oaitia māri a keskara shara ixii, Epa Niospa ōiaino.

#### Afeskax isharaxō nō Nios inimamatiromē nokoki inimanō

**4** <sup>1</sup>Efe yora mīshtichi, mē mekai xatekī ē mato yoinō. Nō mato yoipaoni afeskax mā itiomākī Nios matoki inimanō. Akka nā nō mato yoipaoni keskai mā mā askakōia. Nāskakē anā nō mato yoi noko nikakapo. Mā Nios Ifofaa keskafakī nōko Ifo Jesucristoōxō Ifofakī finakōikāfe.

<sup>2</sup>Akka mā mā tāpia nōko Ifo Jesús noko yoini keskara, nānorikōi nō mato yoimis. <sup>3</sup>Akka Niospa fichipai a keskara shara mā inō. Nāskakē tsōa āfe āfima chotatiroma. Kērofāferi āto fenemafo chotamatirofoma, <sup>4</sup>Askatamaroko āfiyatirofo āfe āfi noiyānā āfe āffes ixiki. <sup>5</sup>Nāskata afara

chakafapaimiskōi iyamaxikakī, a Nios tāpiamafāfe amisfo keskara axikakima. <sup>6</sup>Akka Epa Niospa yoini iskafakī: “Fētsa āfi fe ipaiyamakāfe. Tsoa fomāyamakāfe fetsa āfi fe ixiki,” ixō Niospa yoini. Akka nō mato yoini keskai, tsoa askayamakī afara chakafaifono Epa Niospa ato omiskōimaxii. <sup>7</sup>Epa Niospa noko katonima nō afara chakafanō. Askatamaroko noko katoni a keskara shara nō inō. <sup>8</sup>Nāskakē a ē mato yoimis keskara tsōa nikayamakī atokai yora fisti nikakaspaima. Niosri nikakaspai, nāato āfe Yōshi Shara mato ināfiano a mato amapaiyai keskara mā anō.

<sup>9</sup>Ēfe mekakai mā fichipaima mā ranā noināxiki. Epa Niospa mato tāpimani mā noinānō. <sup>10</sup>Mā nō tāpia nā Nios Ifofaafō Macedonia anoxō mā ato noikōiaito. Nāskakē nō mato yoisharapai, mā ato noiki finakōinō. <sup>11</sup>Nāskakē isharakāfe māto ōiti mēraxō afanā mato fekaxtefanōma. Fētsa afara afeskarafaino aōnoa shināchakayamakāfe. Nā Niospa mato amapaiyai keskara fisti akāfe. Askatari mā yonotiro xanikima. Nānori nō mato yoimiski. <sup>12</sup>Nāskafakī mā yonotiro a mā fichipaiyai fixiki. Kaxpa afaa ato yōkayamakāfe. Mā askaito a Nios Ifofaafāfema matoōnoa shinākōitirofo.

**Nōko Ifo Jesús anā oaino,  
¿afe keskara ixiiimē?**

<sup>13</sup>Efe yora mīshtichi, ē mato yoiai keskara nikasharakāfe. Jesús Ifofaafō nakanax afeskanimākai ē mato yoinō, akka a Ifofaafoma ato fe yorafo naafono, manomitsakani omiskōikani. Akka mā askaima māmāi Nios Ifofaax, māmāi anā ōinōnāxixakī. Akka a Nios Ifofaafoma anā ōinōnākanima. <sup>14</sup>Mā nō tāpia Jesús nafiax afianā otoni. Nāskarifiakī mā nō tāpia Niospa atori otofaxii. Jesús anā oaino, a Ifofakanax namisfo.

<sup>15</sup>Nāskakē nō mato yoimis nōko Ifo Jesús noko tāpimamis keskara. Akka nō

nayoamax nōko Ifo Jesús oaino nō rekē nai mēra kaima, nā naitaenifo rekē fokani. <sup>16</sup>Akka nōko Ifo nai mēranoax fotopakekafāni fāsikōi mekakeraxii xanīfo finakōimāiax. Askatari nā ājiri xanīfo finakōiafāfe āto mekari nō nikaxii. Askatari Niospa āfe maneti chāi chāisaito nō nikaxii. Nāskakē a Cristo Ifofakanax namisfo otoi taexikani. <sup>17</sup>Nāskata a nō namisfoma Niospa atoya noko iyoxii, nāskakē nai kōi mēranoax nō fichināxii. Nōko Ifori nofe ixii nai kōi mēra. Nāskakē nōko Ifo fe mēxotaima nō ipanaka. <sup>18</sup>Nāskakē mā ranā inima faatanāsharakāfe, na meka sharaōnoax.

**5** <sup>1</sup>Efe yora mīshtichi, nōko Ifo Jesucristo anā oaino anā nō mato yoitiroma.

<sup>2</sup>Akka mā mā tāpikōia nā oaitia tsōa manasharayamaino nōko Ifo nokotiro. Nā afaa shināima tanaima oxafono, fakishi oax yometso atoki yometsoitiro keskai. <sup>3</sup>Yorafo iskaifono: “Nōkai afaa chakafamisma nō isharakōia,” ikaifono Epa Niospa ato omiskōimanaino pae meexikani. Oa kēromā fake nanexō mā fake kākīkī pae meetiro keskara meexikani. Nāskakē nā omiskōiai nokoaino tsoa faki onetiroma.

<sup>4</sup>Akka efe yora mīshtichi, mākai oa fakish mēra nia keskarama, askatamaroko mā oa penata nia keskara. Nāskakē mā manasharaito nōko Ifāfe mato fichitoshitiro. Akka nā Ifofaafoma oa fakish mēra nia keskarafono, atoki yora yometso oax atoki yometsoaino tsōa tāpitiroma keskarafo. Nāskarifiakī nōko Ifo oaino afaa shinātirofoma, Ifokairoko fakaxō. <sup>5</sup>Akka māfi nā penata nia keskara sharakōifokī. Mākai oa fakish mēra nia keskarafoma. <sup>6</sup>Nāskakē nā Satanās ifofamisfo keskara nō imisma, afāfe afarafo chakafaifo fisti shināmisfo. A Jesús fotoaino tsōa shināmisma. Akka nō anā Jesús oaitia nō shināi, oa yora oxa keskara nō imisma. Oa yora moia keskara nō imis Jesús oaitia manai xafakīakōi isharaxō.

7Nā afaa shināifoma a Satanás ifofaafō nā fakishi oxafo keskarafō. Nāskarifiāi a Satanás ifofaafō a afaa shināifoma fakishi pāemisfo keskarafō. <sup>8</sup>Akka nōkai ato keskarama, nōfi oa penata nia keskara sharafoki. Nāskakē Jesús Ifokōi fata nō yorafo noikōita nā Jesús oaino nō manakōitiro, nō askaito Satanás noko afaa chakafamatiroma. Māraki sorarofāfe āto rapati kerexkōi safeafono tsōa ato retetiro, āto maiti kerexkōi safeafonori tsōa ato retetiroma. Nāskarifiakī nō Jesús Ifofaano, āfe Yōshi Shara nō mēra naneano Satanás noko afeska fatiroma. <sup>9</sup>Akka Niospa shinānima a omiskōipakenakafo mēranoax nō omiskōipakexanō. Askatamaroko noko ifini Jesucristoōxō nōko chaka noko soaxoxiki nō afe ipaxanō. <sup>10</sup>Akka Jesucristo nokoōnoax nani nō afe ipaxanō. Nayamafīax mā naaxri nō afe nīpanaka. <sup>11</sup>Nāskakē inimayanā fetsafo ato inimamasharakāfe. Mē tāpiaki mā ato askafaino. Nāskakē ato fe mēxotaima aska faatanākāfe.

#### **Pablo A Nios Ifofaafō ato yoisharani**

<sup>12</sup>Efe yora mīshtichi, ē mato yoisharapaikai, ea nikasharakāfe. Epa Niospa nā Ifofaafō katonī āfe meka shara mato yoinōfo. Nāfāfe nōko Ifoōnoa mato yoisharamisfo nōko Ifo mā Ifo sharafanō. Nāskakē ato noiyanā ato nikasharakāfe. <sup>13</sup>Nōko Ifoōxō mato yoisharamisfo, nāskakē ato nikasharakāfe, ato noisharayanā. Mato fe yorafo fe isharakāfe, mēenāpaitama isharakōikāfe.

<sup>14</sup>Askatari efe yora mīshtichi, nō mato yoisharamis iskafakī: A xanimisfori ato yoisharakāfe yonosharanōfo, askatari a shināmitsaifo ato inimamakāfe. Nāskaxō a Nios Ifofasharafoma ato yoisharakāfe chanīmara fakōinōfo. Nāskaxō ato noiyanā fenāmāshta mā ato yoisharatiro.

<sup>15</sup>Nāskakē kexemesharakāfe, fetsafāfe mato noikaspaifono ato kopiyaamakāfe. Askatamaroko noinā faatanāsharakāfe, keyokōi yorafo sharafakāfe.

<sup>16</sup>Mēxotaima inimaafāikāfe. <sup>17</sup>Pena tii Epa Nios kififafāikāfe. <sup>18</sup>Afara afeskara afiaino, Epa Nios aicho fakāfe. Nāskara Niospa matoōnoa fichipai kiki mā Cristo Jesús Ifo shara fakē.

<sup>19</sup>Niospa Yōshi Sharapa mato amapaiyai keskara xateyamakāfe. <sup>20</sup>Fetsafāfe Niosxō mato yoiāifono a yoiāifo keskara, “Na afamara,” ixō ato nikakaspakakīma, ato nikasharakōikāfe. <sup>21</sup>Akka fētsa mato yoipaiyaito Niospa Yōshi Sharaōxō yōkakāfe nā mato yoiāi keskara chanīmamakī askayamai chanī itiroki. Akka nā meka chanīmakōi nikafafāikāfe, a meka chanī nikakakima. <sup>22</sup>Afara chaka fishtayamakāfe.

<sup>23</sup>Niospa mātō yorafoya, mātō fero mēshofoya mātō yōshi sharafoya Niospa mato sharakōi fatiro mā fekaxtenōma. Nāato shara mato imatiro āfe ōiti keskara shara mā inō. Mato kexesharata mātō ōiti mēraxori mato shināmasharatiro. Askax mā sharakōi inō. Epa Niospa mato askafaino nōko Ifo Jesucristo afianā oaitīa mato shināmasharaxii. <sup>24</sup>Niospa mato katonī mā Ifofanō. A noko yoiāi keskara Niospa noko pāratiroma, noko axotiro.

#### **Mā mekai xatekī Pablo ato yoisharani**

<sup>25</sup>Efe yora mīshtichi, noko Epa Nios kifixokāfe.

<sup>26</sup>Keyokōi a nōko Ifo Jesús Ifofaafō fe yoinōnāsharakāfe.

<sup>27</sup>Nāskaxō Epa Niospa mato yoiāi keskara nikasharakāfe. Nā mā Ifofa tii ē mato kirika kenexō fomaikai ato nikamasharakāfe.

<sup>28</sup>Nōko Ifo Jesucristo mato noikī mato sharakōifanō. Nā tii ē mato yoi.

*Pablo*

# Pablo Tesalónica Anoafo Afianã

## Kirika Kenexõ Fomani

**Pablo afe rafeafo feta Tesalónica anoxõ Nios Ifoafaono ato kirika kenexõ fomani**

**1** <sup>1</sup>Èkĩa Pablo. Silvano ikaino Timoteo ikaino nõ mato kirika kenexõ fomai. Efe yora mĩshtichi, mã Epa Nios Ifoafaono pexe rasi Tesalónica anoxõ, mãfi nõko Epa Nios fe rafekõiakĩ nõko Ifo Jesucristo feri mã askakõia. <sup>2</sup>Nãskakẽ Epa Nios feta nõko Ifo Jesucristo mato noikĩ mato sharakõifanõ, askatari mato imasharakõinõ mãto õiti mẽranoax mã anã fekaxtenõma.

**Epa Niospa a yora chaka omiskõimaxii mã Cristo anã oaino**

<sup>3</sup>Efe yora mĩshtichi, mã taefakĩ mã Nios chanĩmara fani. Nãskakẽ iskaratĩa mã chanĩmara fakĩ finakõia. Askatari mã rama Nios Ifoafaax mã nõinãsharakõini. Nãskakẽ iskaratĩa mã nõinãifinakõi. Nãskakẽ nõ matoõxõ Nios kĩfikĩ iskafa fafafãini: “Aicho Epa Niosi, mefe yorafãfe Tesalónica anoafãfe mia Ifokõi faafoki,” ixõ ã mato kĩfixõfafãini. <sup>4</sup>Nãskakẽ Niospa mekaõnoa nõ ato yoifofãsafakĩ nã Nios Ifoafafo fe nõ ato fe ichanãitĩa nõ matoõnoa ato yoimis iskafakĩ: “Nã Nios Ifoafafo Tesalónica anoafõ ãto kaifo fetsafãfe ato omiskõimamisfo. Nãskakẽ afara chakafãfe ato afeskarafafiaino a shinãtamaroko Jesús Ifokõi fakaxõ tenekõimisfo,” ixõ nõ matoõnoa ato yoixomis. <sup>5</sup>Nãskakẽ mã Jesucristoõnoax omiskõifixõ mã tãpitiro

Niospa isharakõixõ mato yoikĩ iskafaino: “Nãfo isharakõiafo,” mato faino mã afe ipaxatiro. Nãskax mã mã omiskõifixax chipo mã afe isharapakenaka.

<sup>6</sup>Niospa mẽstekõi fisti shinãmis, a mato omiskõimamisfo kopikiri chipo Niospa ato omiskõimaxii. <sup>7</sup>Nãskakẽ nõko Ifãfe mato tenemasharaxii mã anã omiskõinõma a noko akai keskafakĩ mã nõko Ifo fotoxõ. Akka nõko Ifo nai mẽranoax fotoi oa chii xoisai itikikeraxii ãfe ãjiri finakõiafo fe oi. <sup>8</sup>Akka nõko Ifo oxii a Nios Ifofamisfoma ato omiskõimaniyoi, askatari ãfe meka sharaõnoari nikamisfomano ato omiskõimaxii. <sup>9</sup>Nãfo omiskõipakenakafo, anãkai nĩpanakafoma. Nõko Ifokai õipakenakafoma, askatari ãfe shara yafi ãfe kerex shara õipakenakafoma. <sup>10</sup>Akka nõko Ifo oaino, nã penata a Ifofamisfãfe aõnoa yoisharaxikani. Nãskafãifono nã Nios Ifofamisfãfe õiketsaxikani, akka mã mã nikamis nõ mato yoiaito.

<sup>11</sup>Nãskakẽ nõ matoõxõ Nios kĩfikĩ iskafa fafafãini: “Epa Niosi, mã ato imapaiyai keskafakĩ ato imasharafe mia Ifofakaxõ fetsafo sharafapaikani kiki mã kerex shara ato inãfe,” ixõ ã matoõxõ Epa Nios kĩfimis. <sup>12</sup>Nãnorĩ nõ mato Epa Nios kĩfixomis, fetsafãfe mato õikakĩ nõko Ifo Jesúsnoa yoisharanõfo iskafakakĩ: “Jesús afama mĩshti fatiro, nãskaxõ afe yorafo a keskara sharakõi ato ima,” ixõ aõnoa yoisharanõfo.



Nāskakē Epa Nios feta nōko Ifo Jesucristo mato noiyanā a keskara sharakōi mato imatiro.

**Nā feronāfake afara  
chakafamisnoa ato yoini**

**2**<sup>1-2</sup>Akka nōko Ifo Jesucristo anā fotofaino nā Ifofaafō tii akiki nokoxikani afe ipaxakakī. Nāskafekē fetsafāfe mato parapaikani iskafakakī: “Jesús mā oxō a inōpokoifo keskara ea tāpimana,” ixō mato yoikani. Nāskatari fetsafāferi mato yoikī iskafakani: “Mā nō nika Jesús mā oa,” ixō mato yoiiafono, fetsafāferi yoikī iskafakani: “Pablo noko kirika kenexō fema, ‘Jesús mā oa,’” ixō mato yoipaikani, āa chanīkakī. Nāskakē rateyamakāfe. Ē mato yoinō. Jesús oaino nā Ifofaafō afe ichanāxikani, nāskax afe ipanakafo. Akka mato yoisharapaiyaito nikasharakāfe. <sup>3</sup>Nā chanīmisfo ato nikayamakāfe. Jesús oyoamano keyokōichi Epa Niospa meka kachikiri fakani anā nikaxikakīma. Nāskakanax nikayospakōi ixikani. Nāskaifono a feronāfake chakafinakōia oxii. Nāato a Niospa yoini keskara nikakaspakōimis. Nāato Satanás ifofakōimis. Askafiax chipo a omiskōipakenakafo mēra kaxii. <sup>4</sup>Akka a feronāfake niyoxō iskafakī yoixii: “Ē keyokōi finōa. ‘Na nōko Niosra’ ixō mā kīfimis, nāri ē finōa. Akai Niosma,” ixō ato yoita, nā Nios kīfiti pexefā mēra ikikaixō ato yoixii iskafakī: “Afaa fetsa kīfiyamakāfe. Askatari afaa fetsari noiynamakāfe. Ēfi Nioski,” ixō ato pāraxii.

<sup>5</sup>Akka, ĩmā shināimamē a ē mato fe iyoxō a ē mato yoipaoni keskara? <sup>6</sup>Akka mā mā tāpia nā chaka finakōia Epa Niospa nētefayoa, fena oyoyamanō. Nāskafiax chipo oxii Epa Niospa anā nētefayamaino. <sup>7</sup>Nā noikaspamis Epa Niospa nētefayoano fena oyoima. Chipō

oxii Epa Niospa anā nētefayamaino. Akka oyoamano nā aōxō afara chakafamisfāfe fomāpaiyoxikani.

<sup>8</sup>Nāskakē nā chakafinakōia mā oano, nōko Ifo Jesús āfe axfapa xoō atakī retelē mapokōi fataxii. <sup>9</sup>Nōko Ifāfe reteyoamano nā yora chakafinakōiato Satanāōxō afama mīshtifo faxii afarafo afeskarafakī ato parayanā. <sup>10</sup>Nāskaxō afarafo afeskarafakī ato pāraxii a nikaifo, nāskakē nā nikakanax afe nā omiskōipakenakafo mēra foxikani. Nāfāfe Niospa mekakōi nikayamakāta, āfe meka sharari noimisfoma Nios fe ipaxakakīma. Nāskakē nā omiskōipakenakafo mēra foxikani.

<sup>11</sup>Nāskakē Niospa anā ato yoipaima āa ato paranōfo, a ato paramisfāfe ato yoiiafo keskara nikakōiaifono.

<sup>12</sup>Nāskakē nāfāfe Niospa mekakōi nikayamakāta, tsoarikai aō noimisma. Askatamaroko afara chaka fisti fichipaiyaifono Epa Niospa nā omiskōipakenakafo mēra ato potaxii nā ato paramisfo fe omiskōipakexanōfo.

**Niospa noko katoni nōko chaka noko  
soaxoxiki nō afe ipaxanō**

<sup>13</sup>Efe yora mīshtichi, taekōifakī Epa Niospa mato noikī mato katoni afe mā ipaxanō. Nāskakē āfe Yōshi Sharaōxō mato ifini afe yora mā inō, Jesúsnoa mā chanīmara faino. Nāskakē mēxotaima nō Nios aicho famis mato shinākī.

<sup>14</sup>Nāskakē āfe meka shara nōko Ifo Jesucristoōnoa nō mato yoiaino nokoōxō mā mā tāpikōia. Nāskaxō mā chanīmara faino āfe Fake Jesucristo otofani keskafakī matori ōtofaxii a ika ano mā afe ipaxanō.

<sup>15</sup>Nāskakē efe yora mīshtichi, nā nō mato yoimis anorikōi nikafafāikāfe. Akka anoriyamakē afo nikayamakāfe. Nā nō mato yoipaoni keskara nā fisti chanīmara fayanā, a nō mato kirika

kenexoki nõ mato yoini keskarari shināfafāikāfe. <sup>16</sup>Nõko Ifo Jesucristo feta nõko Epa Niospa noko noikī, nõko õiti mēraxõ noko inimamakõinõ. Nāskakē nõ tāpitiro noko potanakama nõ afe ipaxanõ. <sup>17</sup>Māto õiti inimamakõikāfe mato imasharakõiaino. Nāskaxõ afara afeskara afiaino ato yoisharakõita mā ato axosharafafāixikakī.

**“Noko Epa Nios kīfixokāfe,”  
ixõ Pablo ato yoini**

**3** <sup>1</sup>Akka efe yora mīshtichi, mē mekai xatekī ē mato yoi. Noko Epa Nios kīfixokāfe, nõko Ifāfe āfe meka shara mā nika keskafakī nõko Ifoõnoa keyokõichi nikanõfo. <sup>2</sup>Askatari noko Epa Nios kīfixokāfe na yora chakafo feta a shināsharaifāfema noko afeskafanõfoma. Nākakē Jesúsnoa nõ ato yoiatio noko nikakatama noko xatemapaimisfoki. <sup>3</sup>Akka nõko Ifo sharakõi, nã noko yoimis keskara noko axomis. Nãato mato imasharapakenaka, afara chakatari mato fekaxtefanõma. Askatari nãato mato kexesharapakenaka. <sup>4</sup>Nāskakē nõko Ifoõxõ nõ chanimara fai, nã nõ mato yoimis keskara mā akaito. Nāskakē mēxotaima mā askafa fafafaĩni a nõ mato yoimis keskafakī. <sup>5</sup>Epa Niospa mato noiai keskafakī nõko Ifāfe mato tāpimapainõ. Cristo omiskõifikī teneni keskafakī, aõxõ mări mā tesharakõifafaĩnõ.

#### **Keyokõichi nõ yonosharakõitiro**

<sup>6</sup>Efe yora mīshtichi, nõko Ifo Jesucristoõxõ nõ mato yoimis. A Epa Nios Ifofaa fetsafāfe yonokaspafono mā ato makinoax paxkanõ a nõ mato yoimis keskara nikakaspafono. <sup>7</sup>Akka mā mā tāpia a nõ imis keskara mā askapai mā isharakõitiro. Nõ mato mēra ixõ nõ

yonokaspapaonima. Askatamaroko nõ yonokõipaoni. <sup>8</sup>Askatari nõ tsoa afaa kaxpa pīapaonima. Askatamaroko nõ yonopaoni, penata yonota, fakishi yonota nõ fapaoni a nõ piiai fixõ pixii mares fisti māto kori ichapa mā potanõma. Nõ yonokī askafapaoni. <sup>9</sup>Niospa mekaõnoa yoinifo iskafakī: “Nã mato Niospa meka yoimisfāfe afara yopaiāfe ato inākāfe,” ixõ kenenifo Niospa ato shināmanaino. Nāskakē, “Noko afara inākāpe,” ixõ nõ mato yõkakerapaoni. Askatamaroko nõ yonopaoni nõ mato õimakī a nõ akai keskafakī mări mā yononõ. <sup>10</sup>Akka nõ mato mēra ixõ nõ mato yoipaoni iskafakī: “Akka nã yonoyamaito afaa pitiroma,” ixõ nõ mato yoini. <sup>11</sup>Akka matoõnoa noko yoiāfo iskafakakī: “Na ranārīto yonokaspata ikafo, nāskakanax afaa meekatama āa fofāsakakī ato parafofāsa famisfo,” ixõ noko yoiāfo. <sup>12</sup>Nāskakē nõ mato yoi iskafakī, nõko Ifo Jesucristoõxõ mā tanaima yonosharakõinõ anã xanikima a mā fichipaiyai keskara fixiki.

<sup>13</sup>Efe yora mīshtichi, a mā afarafo sharafamis keskafakī xateyamakāfe. <sup>14</sup>Akka na kirika kenexõ nõ mato yoiati keskara nikakaspai, aõnoa shinākāpo. Nāskakē afe rafepaiyamakāfe, mā askafaino rāfinõ. <sup>15</sup>Nāskafiatto noikaspayamakāfe. Askatamaroko yoisharakāfe mato fe yora keskara fakī.

#### **Mã mekai xatekī Pablo ato yoisharani**

<sup>16</sup>Nõko Ifāfe nõko õiti noko inimamaxotiro. Pena tii afara afeskara afiaino mato inimamatiro. Nõko Ifo keyokõi mato fe isharanõ.

<sup>17</sup>Ēkīa Pablo, ěkõi ěfe mēkemã kirika kenexõ ē mato fomai yoisharakõiyana. Akka nã ěfe kirika kenefo ē iskafamis kenekī. <sup>18</sup>Nõko Ifo Jesucristo mato noikī keyokõi mato sharafanõ. Nã tii ē mato yoi.

## Pablo Timoteo Kirika Kenexõ Fomani

### Pablo Timoteo yoisharani

**1** <sup>1</sup>Ēkĩa Pablo. Iskaratĩa ã mia kirika kenexõ fomai Timoteo, ã mia yoikĩ. Epa Niospa ea katonĩ ã ãfe meka Jesucristoõnoa ã ato tãpimanõ. Epa Nios noko ifimis, Jesucristo nõko Ifo feta ea yoini ã ato tãpimanõ. Jesucristo nokoõnoax nani ares noko Epa Nios ari iyoxii kiki. <sup>2</sup>Nãskaxõ ã mia Jesucristo chanĩmara famaxõ, ã mia fakekõĩ faa, Timoteo. Nãskaxõ ã mia yoixõ Epa Nios, Cristo Jesús nõko Ifo feta mia shinãsharanõ mĩno noikĩ, mĩ shinã mēra mia shinãmasharanõ, mĩ õiti fekaxtenõma.

**Pablo Timoteo yoini: “Õisharakõife, ato anorima tãpimapaikõikani kiki”**

<sup>3-4</sup>Ē Macedonia ano kayamea taefakĩ, ã mia yoifaini kati. Ē mia anã yoiaito nikasharafe. A Efeso anoax fena kayamafe. Nãno ixõ mĩ efesofo ato yoisharafe. Atiixori Niospa meka anorima yoimifokĩ. Niospa meka yoitamaroko ãto xinipao ipaoni fisti ato yoifafãikani. Askakani feratenãkani. Nãskakē ã mia yoi mĩ ato yoisharanõ iskafakĩ: “Niospa meka mẽstekõĩ yoisharakõikãfe. Mãto xinipaofãfe afeskax Epa Nios ari nõ nokotiromãki noko tãpimapaonifoma. Jesucristo noko nãxoni nõko chaka noko soaxoxiki. Epa Nios ano noko imaxiki nõ Jesús chanĩmara fakē. Nã fisti chanĩmara

fakãfe, a fisti ato yoikãfe. A mãto xinipao ipaoni anori mã anã shinãnoãma. Anorima chaka ato yoiyamakãfe. Niospa meka yoisharakãfe mẽstekõĩ,” ixõ ato yoife.

<sup>5</sup>Niospa meka ato yoisharafe noinãnofo. Mĩ ato yoiaito nikakĩ ãto õiti sharafanofo. Askatari ãto chakafo Jesús ato soaxonõ, anã afaa pishta chaka shinãifomano, askatari Jesús chanĩmara fakõinofo. Nãskax keyokõĩ shara faatanãkõinofo. <sup>6</sup>Mã askafiax atiri yorafãfe anã shinãsharakanima. Anã ato noisharakanima. Nãskakĩ mēxotaima ato mekafofãsa fakani. Nãskakĩ anã ato tãpimasharatiroma, fanĩrira yoitiro. <sup>7</sup>Nãskaxõ a Moisés yoikĩ kirika keneni keskara ato tãpimapaikakĩ nãfãfe yoimisfo iskafakĩ: “A Moisés yoini keskara nõ fãsi tãpikõia,” ixõ yoifikatsaxakakĩ a yoiaifo keskara tãpikõiafoma.

<sup>8</sup>Akka mã nõ tãpia nã Moisés yoini keskara shara. Mẽstekõĩ ato yoiaifono nikasharatirofo isharaxikakĩ. <sup>9</sup>Mã nõ tãpia a yora sharafoõnoa yoikĩ Moisés kenenima. Akka nã yora chakafoõnoa yoikĩ keneni. A nikayospafoõnoa yoikĩ, askatari a yora chakafoõnoa yoikĩ, askatari a Niospa meka nikamisfomaõnoa yoikĩ, askatari ãto apa yafi ãto afa retemisfoõnoa yoikĩ, askatari a ato retemisfoõnoa yoikĩ, <sup>10</sup>askatari a ãto ãfimafo chotamisfoõnoa yoikĩ, kērofãferi ato fenemafo

chotamamisfoōnoa yoikī, askatari feronāfakefori aa ranā chotanāmisfoōnoa yoikī, nāskakākī āto āfīfo anā tanamisfomaōnoa yoikī, askatari yora fetsafo achikaxō onemisfo ato yonomaxikakī, askatari āa chanīmisfo, Niospa meka fanīrira yoimisfo, askatari afarafo chakafamisfo, afāfe Niospa meka tāpiafoma, nāskara yorafoōnoa Moisés ato kenexoni tāpinōfo afeskax isharatirofomākī a Niospa noko imapaiyai anori. <sup>11</sup>Nāfāfe Niospa meka tāpisharafoma, nikakanima. Epa Niospa ea yoia ē āfe meka mēstesharakōi ato tāpimanō. Āfe Fake Jesucristo fāsi shara nokoōnoax nani nōko chaka noko soaxoxiki nō afe nīpaxanō. Aicho, Nios fāsi sharakōi.

**“Aicho, mī ea ōia mī ea shinākōia,” Pablo Nios fani yoikī**

<sup>12-14</sup>Ē anorima shināyopaoni Niospa Fake tāpiaxma. Ē fāsi anorima shināpaoni iskafakī: “Jesús Niospa Fakekēroko. Āa pārakaninō, yorakōifekē,” ixō ē chakafapaoni, ē anorima shinākī. Anori shinākī a Jesús Ifofamisfo ē fāsi ato chakafapaoni. Ē fāsi feronāfake mesekōi ipaoni ea omispaonifo ē tāpisharaxma. Anorima ē shinākī ē noikaspapaoni, ares ea shināfiatio Niospa ea noikī. Nāskaxō ea ifisharani. Ē fāsi chakafafiamiskē ea noisharai. Nāatofi ea shināmamiskī ē aō noinō. Ea askafaito ē nikasharakē nōko Ifo Cristo Jesús ea yora fetsafo fāsi noimasharai. Aicho, ē Jesúski inimasharakōi ea noisharaito. Jesucristo ea shināmani iskafakī: “Mī ea noikī, ea shināsharafe, mī ea tāpisharaxō eōxō mī yonoi ato tāpimakī,” ixō ea yoia.

<sup>15</sup>Timoteo, na ē mia yoiai chanīma.

Keyokōichi chanīmara fanōfo. Jesucristo nai mēraxō Apa Niospa nāmā nīchini nōko chakafoōnoax noko nāxoyonō nō

afe īpaxanōfo. Askafaiaino na fetsafāfe chakafakī finayamafiaifono ē fāsikōi chakafakī finakōipaoni. Jesús Ifofamisfo ē chakafayopaoni. <sup>16</sup>Nāskafaiato ōikī Jesús ēfe chaka ea soaxona. Ē chakafafafimiskē Jesucristo ea fāsi noi. Ea askafaito ōi kakī yora fetsafāfe iskatirofo: “Īōikapo! Na Pablo fāsi chakafafiamiskē mā Jesús aō fāsi noi,” shināito ōikī, “Nokori Jesús noikī noko ifitiro, na Pablo akai keskafakī, nō afe īpaxanō na Pablo ikai keskai Jesús fe nīpanaka, nōri afe nīpaxanō,” ikaxō anori shināitirofo.

<sup>17</sup>Anori shinākī nānori nō yoitiro iskafakī: “Aicho Epa Niospa, mī fāsi sharakōi. Meres mī xanīfokōi, tsōa mia finōtiroma. Mī nanakama, mī nīpanaka. Tsōa mia ōitiro. Meres mī keyokōi tāpikōia. Meres mī Nioskōi, anā fato fetsama.” Nāskafakī nō Nios yoipakenaka.

<sup>18</sup>Ēfe fake Timoteoshta, a Jesús Ifofanifāfe mia yoiaito mī nikamiski. Niospa ato shināmanaino anori mī kerekxkai ato yoisharanō mēstekōi, ēri mia yoi kerekxkai yoife mī Niospa meka nikasharakōixō Jesús Ifofaxō ato yoisharafe. <sup>19</sup>A yora fetsafāfe mā Niospa meka tāpifikaxō iskaratīa anā Nios shinākanima. Niospa meka nikakaspakakī Jesús anā chanīmara fakanima. Fanīrira shinākani mā na meka tāpifikatsaxakakī. <sup>20</sup>Akka a feronāfake rafe Himeneo feta Alejandro iskafamisfo. Nā rafeta Nios chakafamisfo noikaspakakī. Askaito ōikī ē ato yoia: “Mā mā Satanás nikakī, Nios chakafakī, afianā Niospa mato kexeima.” Mā askafaito Satanás mato omiskōimatiro. Mato omiskōimanaito mā tāpitiro mā anā Nios chakafanōma.

**Afeskakaxō nō Nios kīfitiromē**

**2** <sup>1</sup>Timoteo, a Nios Ifofamisfo ē mia yoiai anori ato fāsi yoife. Taefakī mī ato yoitiro iskafakī: “Keyokōi yorafo

ato yoixokāfe. Afara yopaifāfe Nios ato yoixokāfe. Mato Niospa axōfaiato aicho fakāfe akiki inimakī. <sup>2</sup>A xanīfokōi fe afe rafeafo keyokōi xanīfofo ato Nios yoixokāfe mato yonoxosharanōfo isharaxikākī. Nāskakē afanā mato fekaxtefayamanō, mā Nios shināsharanō, Nios Ifofasharaxiki.”

<sup>3</sup>Nāskakē Nios noko ifimisto noko ōikī noko iskafatiro: “Na ēfe fakefo isharafō. Iskara sharakōi. Na yorafoki ē inimakōira,” ixō Niospa yoitiro. <sup>4</sup>Niospa keyokōi yorafo ifisharapai, keyokōi yorafo Jesús ato nāxoni ato chaka soaxoxikī a tāpikōinōfo. <sup>5-6</sup>Nios fistikōi, anā fato Nios fetsama. Nā Nios fisti ares shara. Akka na yorafo chakakōifo. Afara chakaya shara nō ositiro. Akka yōra ato mēraxō afara chakafamisto Nios ōikaspai, nikakaspakī. Akka nā yora chaka askara Nios ari katiroma. Nāskakē Cristo Jesús nāmā na mai ano oni yorafo nāxoxiki nōko chaka noko soaxoxikī. Askafakī, yorafo chaka soaxonano isharanōfo, ato askafaano, Nios ari nokotirofo. Nāskakē nō tāpia Jesucristo fistichi noko Nios ari iyotiro. Nāskakē keyokōi yorafo ifipai. Nāskakē noko ōimani Jesucristo keyokōi yorafo ifipai. <sup>7</sup>Nāskakē Niospa ea katonī aōnoa judeofoma ē ato tāpimanō nāfāferi tāpinōfo. Yora fetsafoōnoaxri Jesús nani. “Eōxō yoixiki,” ixō Niospa ea yoini. Ē chanīma, ē mia paraima. Niospa ea yoini ē ato tāpimanō Jesús ato nāxoni chanīmara fanōfo.

<sup>8</sup>Akka feronāfakefo ichanāxaxō kifikanī inimakani, keyokōi mā raenā faatanāxaxō ato chaka Jesús soaxonano, āto mēke rafe Nioskiri mēshaxotirofo Niospa ōitiro. Askaifono Jesús ato chaka soaxonano, nā Nios kifiaifāfe ato Niospa nikatiro. Askapainōfora ixō ē yoi.

<sup>9</sup>Nāskarifiakī nō ichanāno xotofāke iskara shinātiroma: “Sama shara safeta,

teoti ichapa safeta, askata femānāki keneta, foaromesharata, irosharakōita, ē ikaino yorafāfe, ‘Na xotofake sharakōira’ ixō ea yoinōfo,” ixō anori shināyamakāfe. <sup>10</sup>Askafatamaroko, fetsafo axosharakāfe, Nios Ifofaxō Nios ōimaxikakī. “Na xotofake sharakōira,” ikaxō aōnoa yoitirofo. <sup>11</sup>Ano fisti ichanāxaxō xotofakefāfe ato nikakōisharatirofo. Akairi tāpisharaxikakī atoōxō. <sup>12</sup>Ē fichipaima xotofāke feronāfakefo Niospa meka ato tāpimanaino. Askatamaroko feronāfakefāfe xotofakefo Niospa meka sharaōnoa ato yoitirofo. Nāskakē xotofakefāfe feronāfakefo nikakōitirofo. <sup>13</sup>Akka Niospa Adán onifakī taefani. Nāskaxō chipo Evari onifani. <sup>14</sup>Nāskakē Satanás Eva pārani. Adán anima pārakī. Nāskakē xotofakefāfe nikakōisharatirofo. <sup>15</sup>Nāskaxō xotofāke fake fixō pekkosharatiro, Nios Ifo shara famaxiki. Nāskakē chanīmara fatirofo. Mā askafaito Niospa ato ifitiro. Āto ōiti inimasharanōfo a fetsafo noisharakanax ato fe isharanōfo. Isharakaxō, shināsharakōinōfo.

#### Afe keskara itiomē a Niospa meka ato yoimīs

**3** <sup>1</sup>Nā ē mia yoiā chanīmākōi. A feronāfāke Niospa meka yoimīs ipai askara sharakōi itiro. Askatari a Nios Ifofamisfo ato kexemis ipai askarari shara. <sup>2</sup>Nāskakē nā isharakōimīs ifife. Isharaito ōikakī fetsafāfe yoitirofoma iskafakī: “Nato afara mēxotaima chakafamis,” ixō yoitirofoma. Askatari āfi fistiya itiro. Kēro fetsa kaxefamisma ikāi, shināsharakōita isharakōimīs ikāi, fāsi yonosharamis xanimisma ikāi, fetsafo sharafamiskōi āfe pexe anoxō yora pimamis ikāi, fētsa pexe yopaito āfe pexe mēra yora ikimamis ikāi, ato tāpimasharamis ikāi, nāskara feronāfake

ifife. <sup>3</sup>Askatari pāemisma ikāi, setemitsamisma ikāi, yorafo noimiskōi ikāi, ato chakafamisma ikāi, kori noimisma ikāi, askara feronāfake shara katofe. <sup>4</sup>Āfe āfinō āfe fakefonō afe isharakōimisfo itirofokī. Āfe fakefāfe noikakī nikasharakōimisfo itirofo. <sup>5</sup>Akka askayamaito, afe yorafāfe a nikakaxoma askara yora Jesús Ifofamisfāferi a nikatirofoma. <sup>6</sup>Akka a rama Jesús Ifofaa a Niospa meka ato yoimis askara katoyamafe. Aato shināki iskafatiro: “Ē fāsi sharakōi, ē Niospa meka ato tāpimani. Tsoa fetsa ea keskarama,” ixō shināi Jesús shināyamafi āa shināi askatiro. Satanás anori mekani: “Ē Nios finōikai,” ini. Askaito Niospa nai mēraxō potani nāmā. Nāskari fakī a rama Jesús Ifofai, Satanás ani keskari fatiro. Nāskakē a ato Niospa meka yoimis askara katoyamafe a rama Jesús Ifofai. <sup>7</sup>Akka askaito ōikī a Nios Ifofamisfāfema yoitirofo isharakōiatio ōikakī. Akka isharayamaito, tsōa yoisharatiroma. Askara yōra fanīrira chaka shināi paketiro Satanás paraino.

#### Afe keskara itiomē a Nios Ifofamisfo ato kexemis

<sup>8</sup>Nā a Nios Ifofamisfo ato kexemis nā keskara feronāfake katoxō ifife. Nāskara yora sharakōifo itirofo, āto meka mēstekōi shara itirofo, askara yorafo pāemis itirofoma, nā kori fisti shināfāfinaifoma. Nāskara feronāfake isharamisfo ifife Nios Ifofamisfo ato kexesharanō. <sup>9</sup>Na Niospa meka nō tāpiyopaonima, iskaratīa rama nō Niospa meka tāpi. Nāskakē na feronāfāke Niospa meka nikasharakōimis ifife, askatari afara chakafayamaino āfe ōiti fekaxtemisma askara ifife. <sup>10</sup>Nā Nios Ifofaafo ato kexemis ikimākai mī ōiyotiro. Askarato afe keskara yonosharaimākai mī ōiyotiro asharaimākai. Askata asharakōiatio ōikī, askara yora mī ifitiro a

Nios Ifofaafo ato kexemis inō. <sup>11</sup>Mā askafono āto āfifori ato keskara sharafori itirofo. Nāskaxō anā ato mekakakī chakafatirofoma. Askatari pāemismafori itirofo. Askatari āa kakapaimisfo itirofoma. Askara yorafāfe shināsharamiskōifo itirofo. <sup>12</sup>Nāskax a Niospa meka yoimisfo fe rafekanax āfi fistiyafo itirofo. Nāskakanax ato pexe anoax isharakōitirofo, āto āfinō, āfe fakefori afe isharatirofo, askara nikakōisharatirofo. <sup>13</sup>Nāskaxō a Nios Ifofaafo ato kexemisto yonosharakōiatio ōikakī fetsafāfe ōikaxō yoisharakōitirofo aōnoa. Nāskaxō a feronāfake mesetama fetsafo yoisharatiro: “Cristo Jesús ea ifia,” ixō ato yoitiro.

#### Niospa meka chanīmakōi noko yoimis.

<sup>14</sup>Timoteo, iskaratīa ē mia kenexō foma, mia ari samama kapaikī. <sup>15</sup>Akka ē mia ari fena kayamaino ōikī na kene tāpixō mī tāpitiro afesax itirofomākai a Jesús Ifofaifo. Akka Nios nīpanaka. Nāskax a Ifofamisfo Niospa fakekōifo afe ipanakafo. Nāskaxō Niospa meka mēstekōi ato yoisharaifāfe fetsafāferi ato nikasharakōitirofo. <sup>16</sup>Fetsafāfe yoikī iskafatirofoma: “Niospa meka chanīra,” ixō yoitirofoma. Jesús Niospa Fake feronāfakekōi kāini. Niospa Yōshi Sharapa, “Jesús Niospa Fakekōi,” ixō yoini. Askatari Niospa ājirifāfe Jesús ōinifo Niospa Fakekōikē. Askatari yorafāferi ōinifo Jesús Niospa Fakekōikē. Nāskaxō yorafo tāpimakōinifo ato yoisharakōikakī, akairi tāpisharakōinōfo. Askaifāfe yora fetsafāfe mai fetsafo arixō nikakakī ato chanīmara fanifo akairi Jesús shinākakī. Nāskakē Jesús anā nai mēra kani Apa Nios ano.

#### Pablo yoini anā Nios shināyamaifono

**4** <sup>1</sup>Niospa Yōshi Sharapa noko mēstekōi yoikī iskafamis: “Jesús mā chaima oaitīa atiri yorafāfe Nios kachikiri fakani. ‘Ē Jesús Ifofaira’ ifiamisxakakī nā nīafaka ato pārafaiato

anorima ato yoimisfo. Askara anori yoimisfāfe nikakaxō niafaka fisti ifofamisfo,” ixō ato yoimis. <sup>2</sup>Askara yorafāfe yora fetsafo anorima yoikani āa ato pāarakāki, ōiti chakayafiakaxō. Anori fisti shināki feyafamisfo. Nāskakē afara chakafakani rāfikanima. <sup>3</sup>Askarafāfe fetsafo tāpimakī iskakani āa ato pāarakāki: “Niospa yoiki iskakamis: ‘Feronāfakēfo āfiyatirofoma. Askatari nami piyamakāfe,’ ixō yoimis,” ato fatirofo. Akka Niospa keyokōi onifani nō pinō. A Nios Ifofamisfāfe pixikakī Nios kifiyotirofo. Nāskaxō nō pitiro afama mīshti. <sup>4</sup>Keyokōi a nō piaifo Niospa onifakī sharakōi fani. Nāskakē nō inimakī yoitiro aicho fakī. Nāskakē nō pikaspakī chakafatiroma a nō piaifo Nioski inimakī. <sup>5</sup>Epa Niospa noko yoia: “Keyokōi shara,” ixō noko yoia. Nāskakē nō, “Aicho Epa Niosi, mī noko yoinā shara inā,” nō fai. Nāskaxō nō pitiro.

#### Afe keskara itiomē Jesús yonoxosharamis

<sup>6</sup>Timoteo, na ē mia yoiai anori mī chanīmara famis. Nāskakē Jesús Ifofamisfo ato tāpimasharafe, mī Cristo Jesús yonoxomis shara ixiki. Askatari Niospa meka mēxotaima ōife a mī pi ai keskafakī, fāsi shināsharakōixiki, shara nixiki. <sup>7</sup>A tāpiamafāfe yoimis anori nikayamafe. Mēxotaima Niospa meka shināfafāife. Askata ōiti kerexafāi Nios shināfafāife mī ōiti pachi fakīma. <sup>8</sup>Akka afaa meeyamai rakatsax nōko yora xokenātiro. Nō anā afaa yonopaitiroma. Akka nō mēxotaima yonoi nō mitsisipakōi itiro. Nāskara shara. Nāskafakiri nō mēxotaima Niospa meka nō ōirifakī, Nios kifirifai nō mitsisipakōi itiro nōmēra sharafinakōia. Nāskax nō shara itiro. Nāskatari nō naax, nai mēra kaax, ariaxri nō mitsisipakōi itiro sharafinakōimāi ni ax Nios anoax, nōmāi

Nios Ifofakatsaxakī. <sup>9</sup>Na ē mia yoiai chanīmakōi. Nāskaxō keyokōichi chanīmara fanōfo. <sup>10</sup>Nāskaxō mitsiskai nō Niospa meka yoifafāini. Nō askafaito fetsafāfe noko omiskōimatirofo a Niospa meka ōikaspafāfe. Askai omiskōifikī nō tāpikōimis Jesús iskaratīamāi nikē. Nāskaxō Jesūsmāi noko nāxonikē, keyokōi yorafoōnoax, nāskaxō a Ifofamisfo ato ifixii.

<sup>11</sup>Timoteo, na ē mia yoiai yonosharata ato tāpimafe. <sup>12</sup>Nios Ifofāi isharakōife. Mī isharakōiaito mia ōinōfo, ato ōimasharakōife. Askax mī isharakōixiki Nios Ifokōi faax, ato yoisharakōife mī meka pachi faxō, ato noikōisharata, nāskax isharaito ōikakī yorafāfe mia chakafakī yoinōfoma iskakakī: “Na naetapa Timoteo fanīrira noko yoi kiki nikayamakāfe,” ixō mia tsōa yoitiroma. <sup>13</sup>Nā ē kayamaichāi, ato ichanāfaxō Niospa meka ato anexō, ato nikamasharakī, ato yoisharakōife. <sup>14</sup>A Nios Ifofaafō ato kexemisfāfe mia māmākaxō mia Epa Nios kifixonafono Niospa mia amapaiyai keskara mia axoni a Nios Ifofaafō mī ato tāpimasharanō ato kexesharayanā. Akka Epa Niospa mia kaxpa tāpimanimakī fetsafori sharafaxōfafāini xateyamafe.

<sup>15</sup>Shināfāikōi isharafe nā ē mia yoiai keskafakī. Mī askafaito mia tāpisharakōinōfo mī yorafo Niospa meka yoiaito mia tāpisharakani. Askaxō, “Timoteo fāsi sharakōi,” ixō mia yoikani. <sup>16</sup>Nāskakē kexemesharafe. Niospa meka mēstesharakōi ato yoife, isharakōita. Mī askafai Epa Nios fe mī isharakōipakenakakī. A mia nikaifori askapakenakafoki.

#### Afesakax nō isharatiromē a nō Nios Ifofaa tii

**5** <sup>1</sup>Anifo fāsi mekafata yoiyamafe. Nā mī epa mī aka keskafakī, oitsifafāi yoisharafe. Askatari nā naetapafori mī

ochi yafi mī exto aka keskafakī ato shināmasharata ato yoisharafe.

<sup>2</sup>Yōxafofori nā mī efa mī aka keskafakīri shināsharafāi ato yoisharafe. Mī chiko yafi mī chipi mī aka keskafakī nā xomayafo sharafo feesyamafāi, askara shinātama ato yoisharafe.

<sup>3</sup>Nā kēro ifomafafo, askata fakemaisfo, askatari fafamaisfo, nāfo shināmakiyamafe nā Jesús Ifofamisfāfe kexesharanōfo. <sup>4</sup>Akka nā kēro ifomafa fakeyakē, askayamai fafafoyakē afāfe kexesharatirofo. Askarifakī nā yome pishtakē ato kexesharapaonifo keskafakīri kopikiri kexesharanōfo āfe fakefāferi. Nāskafai fāfe fetsafāfe ōi kakī, “Nā yorafāfe Nios nikasharakani,” ikaxō yoisharanōfo. Nāskaito ōi Nios atoki inimai. <sup>5</sup>Nā kēro ifomafa fakemais ita, fafamais ita, fenemais ita, nāskarafāfe Nios fisti shinākī: “Niospa ea kexei,” ixō shinākī iskafakī, nā pena tii kīfita fakish tii kīfita famisfo Epa Nios mēxotaima kifikakī. <sup>6</sup>Nāskafix nā ifomafa fetsa fenemaisax kafāsatiro. Aa inimasharakōi nā ipaiyai keskai. Niospa meka mā shināmakixō, kachikiri faax, nā mā naa keskara. Shināsharaima, chaka shināi. <sup>7</sup>Timoteo, keyokōi ē mia yoiyai na kēro ifomafa Jesús Ifofamisfo tāpimasharafe, askara tāpikaxō nikasharakōinōfo, fetsafāfe, “Mā chakara,” ikaxō yoitirofoma. <sup>8</sup>Akka fētsa afe yorafo kexesharama, āfe pexe mēra ikiāifāfe ato kexeima nāskafakī chakafai. Aa keskaratokai Niospa meka nikasharama. A Jesús Ifofamato askarato afara chakafai, akka a Jesús Ifofaafāfe afe yorafo kexesharakakīma fāsi chakafamisfo.

<sup>9</sup>A kēro ifomafa sesenta xini aka, āfe fene fisti fe iyopaoni nā keskaraki kirika kenefe nā Jesús Ifofamisfāfe ato kexenōfo. <sup>10</sup>Nāskata nā kēroōnoa yorafāfe yoisharamisfo; nāskata āfe

fakefo pexkosharakōini; askatari yora fetsa āfe pexe ano kaito atoki inimamis; fetsafo pimamis; omiskōiaito ato sharafamis; ato feta amis; kēro askara fisticchi āfe ane kenetiro Jesús Ifofamisfāfe a kexenōfo.

<sup>11-12</sup>Akka nā kēro ifomafa sesenta xinia akama, a keskaraki āfe ane mī kenetiroma. Nā kēromā āa shinākī iskafatiro: “Jesús, ē mia fisti shināpai. Mia fisti ē yopai. Ē anā feneyapaima,” ifiaxō anā fetsa anori shinātiro feneyapaikī, anā Jesús shinātiroma. Nā Niospa yoiyai anori shināima āa chanī mekatiro. Askafai āa chanāito ōikī, askara kēroki Nios inimatiroma. Nāskakē āfe ane kenetiroma. <sup>13</sup>Askara kēro fenemaisax xani itiro, pexe tii ōifofāsafakī, askai kafāsakī, ato pārafofāsafatiro āa chanīkī. Nāskakē ato fekaxtefatiro. <sup>14</sup>Askatamaroko kēro ifomafa yōxafo famatai feneyatiro. Mā feneyaxō fake fitiro. Fake fixō āfe pexe fisti anoxō kexesharatiro. Askafasharaito ōikī yorafāfe chakafakī mekafatirofoma. <sup>15</sup>Atiri kēro ifomafafāfe Nios kachikiri fakaxō Satanás ifofafo.

<sup>16</sup>Timoteo, a Jesús Ifofamisto afe yora ifomafakē, kexesharatiro. Askatari a ifomafafo kaifoyakēma, fenemais ita, fakemais ita, fafamaisfo askara a Nios Ifofamisfāfe ato kexetirofo.

<sup>17</sup>A Nios Ifofaafāfe xanīfōfōfāfe noko kexesharakaxō noko ikisharamisfo Niospa meka noko tāpimanaifono nō atoki inimakī nō aicho fatiro. Askatari nō ato ināsharatiro nā afara yopaifo keskara finōfo. <sup>18</sup>Moisés kenekī yoikī iskafani: “A ato yonomanaito ato yonomakī kopifatiro.” Askatari keneni yoikī fakkaki keparanākai. Moisés keneni yoikī iskafakī: “Oa fakka keskara nō yonomanaino trigo āfe xaka chona chona a fofāsafatiro nō renextiroma



piifofāsafanōfo. Askatari a noko tāpimasharamis nō kopifatiro afaa yopayamanō. Nāskafakī nō yoitiro akiki inimasharakī,” ixō yoikī keneni.

<sup>19</sup>A yora fistichi Nios Ifofamisto xanīfoōnoa mia yoiaito, chanīmara fayamafe. Akka feronāfake rafe iyamai trespa a afara chakafaito ōikaxō, mia yoiaifāfe mī ato nikatiro.

<sup>20</sup>Askaito nikakī a Jesús Ifofamisfāferi ichanāxō yoitirofo iskafakī: “A mī chakafaa keskafakī anā askafayamafe. Nā mī chaka shināi, Jesús yoife na afarafo mī chakafakī fetsai, mī yoiaito nikakī Jesús mia chaka soaxonō.” Mī askafaito ōikani fetsafo rāfitirofo. Askaxō afaa chakafapaitirofoma rāfikaspakakī.

<sup>21</sup>Epa Nios feta Jesucristo āfe ājirifāfe mia ōikani. Nāskakē na ē mia yoiai anori askafafe. A afara chakafamisfāfe āto ferotaifi yoife. Mī kaifofo yafi mī kaifofofoma ōikī, nāskarafāfe āto chaka xatenōfo ato yoife. <sup>22</sup>Ōisharata ato katofe Niospa meka ato yoimis. A kaa fisti ato katoyamafe. Ato ōisharayofe taefakī. Mī ōisharaxoma ato ifitiroma. Mī askara ifikē chipo afara chakafaira ixō, fetsafāfe mia mekafakī chakafatirofo. Nāskakē shināsharāfāi ife, Timoteo. Afaa chakafayamafe.

<sup>23</sup>Timoteo, mī xāki pāemiskī faka fisti ayakima uva ene pāepishta ayafe sharaxikī.

<sup>24</sup>Atiri yorafāfe afara chakafaito nō ōitiro xafakīakōi. Akka atirifāferi afara chakafaiāferi nō ōitiroma. Mā askafimisfono chipo nō tāpixii Niospa kāimanaino. <sup>25</sup>Nāskarīfakī atirifāfe shara faifāfe nō ōitiro xafakīakōi. Askatari fetsafāferi afara shara faifāfe nō ōitiroma. Mā askafamisfono chipo nō tāpixii Niospa xafakīakōi kāimakē afo.

**6** <sup>1</sup>A ato yonoxomisfāfe Jesús Ifofamisfāfe āto xanīfo shināfāi yonosharaxotirofo. Askakaxō tsōa

chakafakī mekafatiroma āto xanīfo. Akka āto xanīfo yonosharaxokima chakafakī mekafaiāfāfe fetsafāfe ato iskafatirofo: “Kee, na Nios Ifofamisto yonokī finasharaima.” Nāskarīfakī Niosri chakafakī yoi. Niospa mekari chakafakī yoi. <sup>2</sup>Āfe xanīfāfe Jesús Ifofamiskē a yonoxomistori Jesús Ifofaxō askarato āfe xanīfo noikī shināfāi yonosharaxotiro, akiki xanikima aō noisharakōita afe nanea ōitsakōi ixō shināsharakōitiro āfe xanīfo.

Timoteo, nā ē mia yoiai anori Jesús Ifofamisfo tāpimasharafe. <sup>3-4</sup>Nōko Ifo Jesucristo āfe meka fāshararakōi. Jesús meka nikax oa Nios keskara nō shara itiro. Akka a yora fētsa noko anorima yoitiro, āa shināxō. “Ēfi fāsi tāpifinakōiakī, ea keskarakai tsoama,” ixō āa yoi askara yōra afaa tāpiamafax. Āa chanī askamis. Askara yora ato fe feratenātiro. Askakī meka shara yoitiroma. Āa kakapaimis askara yōrari āa shinātiro: “Ea tsōa finōyamanōra,” ixō āa shinātiro. Askara feronāfākekai Niospa meka ato yoisharatiroma. Askaito ōi kakī feratetirofo, meepaitirofo, nikaspatirofo, īchatirofo, noikaspatirofo, “Noko chakafaira,” ixō shinātirofo. <sup>5</sup>Akka a feratenāmisfāfe anorima fisti shināmisfo. Mā Nios shināyopaofinixakakī anā shināsharatirofoma. Anā ato yoisharatirofoma mēstekōi. Afāfe shināfo: “Nō Nios Ifofakatsaxakī nō kori ichapaya itiro,” ixō shināmisfo anori Niospa yoiamafiano. Akka fētsa shināi iskatiro: “Ēri a keskara shara ipai,” ixō shinātiro. <sup>6</sup>Akka anori shinātamaroko nō afaamaisfixō nō Nios Ifofaax, nō inimasharakōitiro. <sup>7</sup>Na nō fake kāiyaitīa nō afaaya pakenima. Nāskairi a nō naitīa nōkai afaaya katiroma. <sup>8</sup>A nō pai

yafi a nõ rapatiyax nõ inimatiro, afaa anã ichapafo fichipaitama. <sup>9</sup>Akka atiri yorafo rapati ichapaya ipaimisfãfe nonori shinãkani iskamisfo: “Afaa ã fipaikĩ ã fitiro, nãskax ã inimatiro,” ixõ anori fisti shinãtiro. Fẽtsa kori fisti fichipai samama shinãchakatiro, afara chakafo fetsa fetsatapafo fichipaitiro. Kori ichapa fipaikĩ afeskaxoma askarato chaka shinãfafãini. Askara naax, a omiskõipakenakafo mẽra katiro. <sup>10</sup>Nãskakĩ kori fisti noi, Niospa meka shinãtama afara chakafofa fafafãini kori fixikĩ. Nãskafakĩ Nios kachikiri famisfo. Askara yorafo ãto shinã mẽraxõ shinãkani omiskõikanax anã inimasharatirofoma.

**Pablo yoini afe keskaramãki  
Nios Ifofoax nõ kerexkai ikai**

<sup>11</sup>Timoteo, Niospa mia katoa. Kori yafi rapati shinãyamafe. Nios Ifofasharafe a keskara ixiki, afaa chakafamisma ixiki, Jesús meka chanimara fakõixiki. Askaxõ mĩ yorafo noimiskõĩ ixiki, Niospa meka Ifofakĩ, akka mĩ yorafo yoikĩ oitsifafãi yoisharafe. <sup>12</sup>Mia yora ichapafãfe õiaifono mĩ ato yoimis: “Jesús ea nãxonni ãfe chaka ea soaxoxiki. Nã Jesús ãfe Ifo. ã fãsi inimai,” ixõ mĩ yoisharani. Akka anã shinãmakiyamafe. Jesús mia nãxoniki nõ afe nĩpaxanõ. Nã fistiõnoa shinãfe. Satanás mia chaka shinãmapaiyaito nikayamafe. <sup>13</sup>Ea nikasharafe Niospa keyokõĩ noko onifani noko nimaxiki. Jesucristo nã xanĩfo Poncio Pilato yoini: “Ëfi Niospa Fakekõĩ,” ixõ ratekima yoini. Iskaratĩa Nios feta Jesús mia õi. <sup>14</sup>Nãskakẽ Jesús meka nikasharafe. Afara ã mia yoiai keskara afe, mĩ askaito õikĩ fetsafãfe, “Timoteo chakafamisra,” ixõ yoinõfoma. Nãskara afe nõko Ifo Jesucristo nokoaitĩa. <sup>15</sup>Nios fistichi Jesús nokoaitĩa tãpiakĩ ãa nĩchixiki. Ares afara apaikĩ atiroki. Afi xanĩfo efapakõiki xanĩfo fẽtsa finõtiroma. Nã

nõko Ifo efapakõĩ fato xanĩfo fẽtsa finõtiroma. <sup>16</sup>Akka tsõa onifanima, aakõĩ ares ika. Nãskax nanakama. A chaxasharai mẽra ika tsoa akiki nokotiroma. Askatari tsõa õimisma, tsõa õitiroma. Nãskakẽ keyokõichi nõ aõnoa yoisharatiro: “Nios fisti sharafinakõia. Nã fistichi afara sharafo ares atiroki,” ixõ yoipakenakafo. Askapainõ.

<sup>17</sup>A kori ichapayafo ato yoife: “Ë kori ichapayakĩ tsoa ea keskarama,” ixõ anori shinãyamakãfe. Mãto koriõnoax inimamis iyamakãfe. Askatari mãto kori mato afeskafatiroma, keyotiro samama. Askatamaroko Nios fisti shinãkãfe. A nõ afara fipaiyai noko inãni noko fĩshkoima. <sup>18</sup>Nãskakẽ mãto korioxõ fetsafo aõ noisharakãfe. Fishkomĩsayamakãfe. Afaamaisfo ato inãkãfe. Fishkoyamakãfe. Inãkõikãfe. <sup>19</sup>Akka mã ato inãsharaito õi Nios matoki inimai. Mato afara fãsi shara faxõĩ mã Nios ari nokoaitĩa. Iskaratĩa mã fetsafo inãsharai keskari fakĩ, Niospari chipo mato inãsharaxii kiki. Nãskax mã Niosnoax isharapakexatiro,” ixõ ato yoife.

**Pablo mã mekai xatekĩ, “Timoteo, mĩ  
isharaxõ ato yoi sharafe,” ixõ kirika kene  
manamani**

<sup>20</sup>Nãskakẽ Timoteo, Niospa ãfe meka shara mia tãpimani fetsafori mĩ ato yoinõ. Nãskakẽ tãpisharayofe, ãfe meka tãpisharaxõ fetsafo mẽstekõĩ tãpimaxii. Akka fetsafãfe Niospa meka anorima yoimisfo. Aa ranã yoinõnãkakĩ kaxpakõĩ yoimisfo. Nãfãfe yoimisfo nõ tãpikõiara ifiakaxõ tãpiafoma. Nãskakẽ ato fe rafeyamafe. <sup>21</sup>Nãskakẽ nikayamafe. Fetsafãfe nãfo nikakanax ifofakaxõ Niospa meka kachikiri fakanax, nãfo fenoafo. Afianã chanimara faafoma.

Nõko Ifofãfe mato noikĩ mato kexesharanõ. Nã tii.

*Ëkĩa Pablo.*

# Pablo Timoteo Afianã Kirika

## Kenexõ Fomani

---

### Pablo Timoteo yoisharani

**1** <sup>1</sup>Èkĩa Pablo ã mia kirika kenexõ fomai. Epa Niospa fichipaiyai keskafakĩ Cristo Jesús ea katoni aõnoa ãfe meka shara ã yoifofãsafanõ. Ea yoini iskafakĩ: “Keyokõi yorafo yoife iskafakĩ: ‘Jesucristo matoõnoax nãxonĩ mãto chaka mato soaxoxiki nã chanĩmara faafo tii afe nĩpaxanõfo,’ ixõ ato yoife nã ã mia yoiã keskafafe,” ixõ Jesús ea yoini. <sup>2</sup>Timoteoshta, ã mĩno noikĩ ã mia kirika kenexõ fomai mĩ tãpinõ. Epa Nios nõko Ifo Cristo Jesús feta mia noikĩ mia shara famanõfo. Askatari mĩ shinã mēra mia shinãmasharakõinõfo mĩ õiti fekaxtenõma.

### Ato Jesúsnoa yoisharafe

<sup>3</sup>A ãfe xinifãfe Epa Nios yonoxosharpaonifo keskari fakĩ, ãri a yonoxosharai. ã mēraxõ ã afaa shinãchakayamafai ã yonoxosharai. Nãskakē ã mia Nios kĩfixõfafaĩni aicho fakĩ. Pena tii yafi fakish tii ã mia Nios kĩfixõfafaĩni. <sup>4</sup>Nãskakē mē oaino, mĩ ea shinãi oiãto ã mia õiferani. Nãskakē ã anã mia õisharapai, mia õi ã inimasharakõixiki. <sup>5</sup>Tafakikõi mĩ chichi Loida Jesús Ifofani. Askata mĩ efa Euniceri Jesús Ifofani. Afãfe Ifofasharakõimisfo keskafakĩ, mĩri Ifofasharai. Mē mia tãpia mĩ Ifofasharakõiaito nãskakē ã mia yoi.

<sup>6</sup>Anã shinãmakiyamafe ã mia mãmãxõ ã mia Nios kĩfixoni. Nãskakē Niospa mia katoni Jesús yoimis mĩ inõ. Mã chii nokakē nõ anã xofisa fatiro anã xofisanõ. Nãskarifiakĩ mĩ anã yorafo ato yoipaima mã mĩ xokenãifinaxõ askara meekĩ mĩ Nios kĩfitiro anã mia õiti fepeaxosharanõ, mĩ anã ato yoisharanõ inimayanã a mĩ tafakĩ ato yoini keskafakĩ. <sup>7</sup>Nãskakē Niospa Yõshi Sharapa noko yorafoki mesematama. Aõxõ afama mĩshti noko amatiro. Askatari noko ato noimasharai. Aõxori noko shinãmasharatiro anã nõ chakafanõma. <sup>8</sup>Askafai rãfiyamafe Jesúsnoa yorafo yoitaifãfe rãfikima. Askatari eõri rãfiyamafe. ã Jesucristo ato yoirifaito ea karaxa mēra ikimatifoki. Mĩri Jesús ato tãpimasharafe; mĩ askaito, miari omiskõimanaifono rateyamafe. Jesúsnoax mĩ omiskõiaito, Niospa mia axoxii. <sup>9</sup>Akka Niospa ãfe Fake Cristo Jesús noko nĩchixoni nokoõnoax nãxoyonõ nõko chaka noko soaxoxiki. Askaxõ noko shinãni afe yora nõ inõ. Nõ yora chakafofiakē Niospa noko noimis. Tafakikõi Niospa mai onifaxoma, a inõpokoai tãpixõ, noko shinãni noko ifixixakĩ Jesúsxõ. <sup>10</sup>Jesús noko ano oamatai Niospa noko ifipaiyai anori nõ tãpipaonima. Akka rama iskaratĩa mã nõ tãpia noko ifimis

Jesucristo noko nāxoni. Nāskax iskaratīari nō nai, nō rateima omiskōipakenakafo mēra nō kairoko. Nō Nios ari kaax anā nō naxima. Jesús noko chaka soaxonano nō Nios ari nīpanaka. Mā iskaratīa nō tāpia Jesús noko nāxoni nō chiifā mēra kanōma noko ifiano.

<sup>11</sup>Niospa ea katoni na meka shara Cristoōnoa yora fetsafo ē ato tāpimanō. <sup>12</sup>Nāskakē ē karaxa mēranoax Cristoōnoax omiskōifi ē rāfima. Ē Jesús tāpikōiax chanīmara fayana. Jesús ēfe chaka taefakī ea soaxonitīa ē Epa Nios iskafakī yoini: “Epa Niosi, ea kexesharapakexafe Jesús afianā oaitīa,” ixō ē yoini keskara ea axoxii ē chanīmara fakōini.

<sup>13</sup>Na ē Cristo Jesúsnoa mia chanīmakōi tāpimana shināmakiyamafe. Ē mia mēstekōi tāpimana keskafakī, nāskari fakī ato tāpimafe. Cristo Jesús chanīmara fakī afe rafekī aōxō yorafo noife mī afe rafeakī. <sup>14</sup>Nā ē mia yoia keskara mī mēraxō shināfe, shināmakixikima. Āfe Yōshi Shara mī mēra ikano mefeta aki. Ōifāi, Niospa mia yoia keskafakī kachikiri fayamafe.

<sup>15</sup>Mā mī tāpia keyokōichi chanīmara faafo Asia mai anoafāfe ea ōifaino. Askatari ato feta Figelo feta Hermógenesri ea ōifaino ato fe fokākī. <sup>16-17</sup>Akka Onesíforokai askanima, eō rāfinima ē karaxa mēra ikikē. Nāfi Roma ano nokoxō pena tii ea fenafafāikī ea karaxa mēranoa fichita, ea ōiyoi nā otitaiapaoni mēxotaima ea ōifaa ōifakī, ea pishta inimamani. Nāskakē nōko Ifāfe Onesíforo āfe āfinō āfe fakefono Efeso anoxō ato noikī ato kexesharaxonō. <sup>18</sup>Onesíforo Efeso anoxori ea yonosharaxopaoni, mīfi a ōixō tāpisharakī. Jesucristo anā fotoxō noko ichanāfaxō Onesíforoki inimakōiki noikī axosharaino ē askara fichipai.

**Nō Jesús Ifofakī oa soraronō āfe xanīfo  
nikakōiai keskafakī nōri Nios  
nikasharakōitiro**

**2** <sup>1</sup>Timoteoshta, Jesucristo āfe kerex sharaōnoax isharafe, afaa chakafaxima. <sup>2</sup>Ē yorafo Jesúsnoa yoiaito mīri ea nikafafāini. Nāskarifiāi mī ato chanīmara fasharatiro. Nāskaxō a feronāfakefāfe a shinā sharaifo ifife mī ato tāpimaxikī afāferi fetsafo tāpimanōfo.

<sup>3-4</sup>Akka soraro ōiti sharayato omiskōifikī tenetiro. Āfe pexe shināyamata āfe xanīfo fisti ifofaxō nikasharakōi. A afara yonoai keskara āfe xanīfāfe yonomanaino soraro sharapa yonosharatiro. Nāskarifikī Niospa mia yonomapaiyai keskari fakī yonosharaxōfe fanīrira fetsa shinākima. Jesúsnoax omiskōifi meseyamafe.

<sup>5</sup>Askatari fetsafo xonōnōnāxikakī ikisi itipinīsharatirofo xonōnōnāpaikani. Askatari mīri shināsharafai Niospa mia yoiaito nikasharakōife. Akka mī nikasharayamaito Niospa mia, “Aicho, mī fāsi sharakōi,” ixokai mia yoitiroma. <sup>6</sup>Askatari feronāfāke yonosharamiskōi āfe tare efapafaxō, ikisi āfe yono fitiro pixikī. Nāskarifikī mīri Jesúsnoa yonoxosharamis Jesús mikiki inimakōinō mia afara shara ināxii. <sup>7</sup>Ē mia yoiai keskara shināsharafe. Nōko Ifāfe mato tāpimasharai kiki.

<sup>8</sup>Nāskakē shināmakiyamafe Jesucristo naafiakē anā Niospa ofotani noko ifimis inō. Nā David āfe fena. Nānori nā meka shara ē yoifafāimis. <sup>9</sup>Nā ē yoifiāito, yorafāfe Jesús Ifoafaoma ōitifishkikakī. Ē Niospa mekasharaōnoa yoiaino ekeki ōitifishkikakī ea karaxa mēra ikimanafo. Ē afaa chakafayamafiakē ē feronāfake chaka keskarakē ea karaxa mēra ikimanafo. Ea ikimafianifono Niospa meka Jesucristoōnoa ē enetiroma.

<sup>10</sup>Nāskakē ē atoōnoax omiskōifikī ē tenekōi a Jesús Ifofaafō tii ē ato tāpimani chanīmara fanōfo, Nios fe īpaxakakī.

<sup>11</sup>Na meka sharakōi nikafe:

Nō Jesúsnoax nakī nō chanīmara faax nō afe īpanaka. <sup>12</sup>Askatari nō Jesúsnoax omiskōifikī nō tenei, nō Jesús fe Epa Nios ariax xanīfo īpanakakī. Akka nō Jesús potakī, “Niospa fakemara,” ixō nō askafaito Jesús noko yoitiro iskafakī: “Mā ea Niospa Fakemara faito ēri mato kopitiro iskafakī: Mī ēfe fakema,” fakī noko fatiro. <sup>13</sup>Askatari nō Jesús nikayamai nō isharayamafimisno, akka akai askarama, aroko isharakōimis. Aatokai afaa chanī yoimisma, āfe meka chanīmakōi. Aakai ōiti ranāyama.

**Afe keskara a Niospa meka yoimis shara itiomē Nios akiki inimanō**

<sup>14</sup>Na ē mia yoiai anori, mefe yorafo ichanāmiso ato shināma fafāife. Niospa mia xafakīa ōiaino ato yoife Niospa mekaōnoa feratenānōfoma, feratenākani aōnoax mekanōfoma. Akka fatotokai yoisharaimākai fatotori yoisharaimamākai ikaxō tsōa tāpitiroma tāpipai kakī. Anorima nika kakī tsōa tāpitiroma. Askakani fanīrira mekamiso āa chanīkani. <sup>15</sup>Timoteo, Niospa meka pena tii ōife. Askafaxō Niospa meka tāpisharaxō yorafo mēstekōi ato tāpimafafāife. Mī askaito Niospa mīōnoa yoitiro iskafakī: “Na ea yonoxsharamis, ē akiki inimasharakōi,” ixō mīōnoa yoixiki. Mia askafainokai mī aō rāfitiroma. <sup>16</sup>A feratenāmisfo āto meka nikayamafe. Nō āto meka nikaxō meka mēstekōi Jesúsnoa nō nikapaitiroma. Askaxō anā nō Nios Ifofapaitiroma. Chakakōi itiro. <sup>17</sup>Oa yora faraxiki finaxō, koofi

payokometiro keskafakī, a yōra anorima yoikī yorafo āto ōiti chakana fatiro. Himeneo feta Fileto askara chakakōi ato yoimisfo. <sup>18</sup>A Jesús oaitia a namisfo anā otokiaifo mā nō tāpifekē, a feronāfake rafeta Himeneo feta Fileto anorima mato yoimisfo. Akka nō tāpia mā Jesús anā fotoaino Epa Niospa nā namisfo otofaxii. Akka nā rafeta mato pāramisfo āa chanīkakī. Iskara mato yoimisfo: “Mā finōa a mato yoimisfo keskara. A Niospa namisfo mā ato otofaa,” ixō a rafeta yoimis. Afāfe nā meka nikaxō shinākī iskafatirofo: “Ooa. Mā nō nakē Niospa noko anā otofaima,” ixō anorima shinātirofo. Anori shinākani Jesús shināmakitirofo. <sup>19</sup>Akka Niospa meka chanīmakōi. Tokirinīfakai tsōa rafetiroma. Niospa meka nāskarari. Tsōakai āfe meka fetsafatiroma. A chanīma, nā yoimis keskara nāskarakōi. Tokirinīfakī yōra keneakai tsōa soatiroma. Nāskarifiakī Niospa meka kenenifo iskafakī: “Nōko Ifāfe afe yorafo tāpikōia.” Nāskakaxō, “Afe yorafāfe a afara chakafamisfo keskara potatirofo,” ixō kenenifo.

<sup>20</sup>Feronāfāke āfe pexe efapa sharakōi faxō a mēra kecho sharakōifo faa, askaxō a kecho sharafo mēra afara sharafo fatiro. Akka a kecho chakafo mēra afara chakafori fatiro. <sup>21</sup>Mā mī chaka mī xatekōiax, nā fēta xinikī afara chaka potatiro keskara itamaroko. Nā sapa choka keskara sharakōi mī itiro. Nāskax Jesús keskara shara mī ikaino Epa Niospa mia yonomapaiyai keskara mī aōxō afara sharafo faxotiro.

<sup>22</sup>A naetapafāfe afara chakafo shinākī nā apaiyai keskara faifono mīri askayamafe. Anori shinātamaroko Niospa fichipaiyai keskara shināfe, Jesús chanīmara fafāi, yorafo noikī, fetsafāferi shināsharakōiaifono, Jesús Ifofaifo ato fe mēstekōi isharakōife.

<sup>23</sup>Anā ē mia yoinō, ea nikasharafe. A feratenāifo ato nikayamafe. Ato fe feratenāpaiyamafe. Askara yorafo samama ōitifishkitirofoki. <sup>24</sup>Niospa meka yoimisto tsoa feratetiroma. Anori askatamaroko keyokōi yorafo ato noisharafāi, ato tāpimasharatiro, tenekōisharata ato yoitiro. <sup>25</sup>Fētsa Niospa mekakōi nikakaspakī meka anorima fisti shināito, fenāmāshita ato tāpimasharafe. Mī ato askafaino āto chaka xatetiromo Niospa mēfeta akaino. Askaxō Jesús chanīmara fakōinōfo. <sup>26</sup>Nāskafakī anā Niosnoa shināsharanōfo. Oa tarapa mēra ikia keskara Satanās ato fapai kiki. Nāskaxō ato amapaiyai keskafakī ato yonofafāini. Akka mia nikaxō Jesús ato ifitiro. Nāskaifono Satanās afianā ato afara yonomatiroma. Afianā tarapa mēra ikia keskara ikanima.

#### Afeskakanimākai yorafo na mai keyoaino

**3** <sup>1</sup>Timoteo, ōisharafe. Ē mia yoi Jesús chaima oaino fekaxkōi ixii kiki. <sup>2</sup>Fetsa noitama āakōi kexemei, askatari fētsa āfe kori fisti shināfāi, āakōi anofi inimamis ikāi, Niosnoa chaka yoimis ikāi, askaxō āto apa yafi āto afa nikakaspamisfo ikāi, yonoxofiaifāfe aichora ato famisfoma ikāi, ato noikaspamisfo, Niosnoa shinātama chakakōi fistic shināmisfo, <sup>3</sup>afe yorakōi noiyamafāi, fetsafo noiyamata axokaspaifāi, fetsafo āa pāramis ikāi, āa apaiyai keskafakī enemisma ikāi, mitsisipakōi ikāi, afara mīshiti sharafo noiyamafāi, <sup>4</sup>askata a afe rafeafo ato chakafafāi, samama ōitifishkimis ikāi, “Ēkai tsoa keskarama,” ixō yoifāi, Nios noitama afara chaka fisti fakī ato inimamapaimiskōi ipaikani. <sup>5</sup>Askata a Nios Ifofafo ichanāifono ato fe ichanākaxō Niospa meka nikafikaxō

shināsharakanima. “Nōri Nios Ifofai,” ixō āa mato pārakani. Askax āa chanīmisfo Nios Ifofayamafiakanax.

Askaiifāfe ōi ato fe rafeyamafe. <sup>6</sup>Askara yorafāfe a fofāsakakī ato pāratirofo a kēro tāpisharamisfoma fanīrira ato yoimisfo ato anorima yoiiaifāfe. Atirifāfe noko yoikōikanira ato famisfo. Nāskakē a xotofakefāfe noko yoikōikanira ikaxō a yoiiafo anori ato nikataifafo. Nāskakē a kērofāfe āa shinākani iskakakī: “Nō fāsi chakakakainaito, noko tāpimasharanōfo,” ixō shinākani anorima āto shinā mēraxō shinākaxō nāskai fekaxtetitiaifo. <sup>7</sup>Nāskaxō a ato yoimis fētsari ato yoiaito, nikatai fakaxō Niospa meka sharakōi tsōa mēstekōi tāpinakafoma. A rama ikai fētsari yoiaito, nikakākiri aōxō tāpisharapaifikakī, tsōa tāpinakama Niospa mekakōi. <sup>8-9</sup>ĬMā mī shināimē anori aakōi Egipto anoa xanifāfe Faraón israeliifo ato yonomapaoni, mesemaxō? Askaito ōikī Niospa Moisés nīchini afe yorafo israeliifo mai fetsa ari ato iyotanō. Ato askafaito Faraón ato nīchikaspani. Askaino a feronāfake rafe ano mokaya inifo; fētsa ane Janes ikaino fētsa aneri Jambres ini, nā rafe Faraón fe rafeafo ini. A rafe Moiséski ōitifishkinifo. Nāskaxō āto xanīfo Faraón āa pāranifo ato Moisés nikanōma. Askafaiifāfe ōikī chipo āto xanīfāfe tāpini Moisés a feronāfake mokaya rafe finōkōia ini. Mokayafiakaxō afaa tāpiama inifo. Nā rafeta Faraón yoinifo Moisés nikanōma. Nāskafakīri fetsafāfe Niospa meka mēstekōi ato nikamakaspakani. Nāskakaxō Niospa meka mēstekōi tsōa yoima āto shināmā anorima shinākani. Oa Janes feta Jambres āto xanīfo anorima yoiiaifono āto xanīfāfe ato tāpini keskafakī. Nāskafakīri na

iskaratīa na anorima yoimisfo āa chanīaifāfe nō ato tāpīxii afāfe afaa tāpiafoma.

**Mā Pablo mekai xatekī Timoteo  
yoisharani**

<sup>10</sup>Timoteo, mā mī ea ōisharakōimiskī ē ato afo tāpimanaito. Mā mī ea ōimiskī afesak ē isharaimākai, Nios fisti inimapaifāi, Jesús noikī chanīmara fafāi, afarafo chakafo nokoaito ē tenefāi, ē yorafo noifāi, <sup>11</sup>a yora chakafāfe ea Jesúsxō chakafaiifāfe ē tenefāi, askai ē omiskōimis. Mā mī tāpia ē afo tenemis. Askatari mā mī tāpia a Antioquía anoa ita, Iconio anoa ita, a Listra anoxō ea chakafafiaifāfe ē teneni. Nāskakē nā chakafoōxō nōko Ifo Nios ea kexesharamis ē tenesharakōimis inō. <sup>12</sup>Na ē mia yoiai anori chanīma. Nō Cristo Jesús fe rafesharapaiyaito a Jesús noikaspamisfāfe noko omiskōimaxii. <sup>13</sup>A yora chakafāfe āa ato pārakani. Askatari chipo ato pārakī finakōixikani. Nāskakē afara chakafakī ato pāraifāfe ōikī Satanāsri ato pāraxii.

<sup>14</sup>Nāskakē Timoteo, na meka Jesúsnoa mī tāpisharai. A mia tāpimanafo mā mī tāpikōia. Nāskakē mī tāpisharakōi. Anori meka chanīmara fafe, shināmakikima. <sup>15</sup>¿Mā mī shināimē yomepishtaxō mī Niospa meka tāpiakī? A mekaōnoa mī shināsharamiskī Cristo Jesús chanīmara faax nō afe isharapakenaka. <sup>16</sup>Niospa ato shināmanaino feronāfakefāfe kirika ato kenexonifo Niospa meka ato tāpimaxikakī. Fetsafāfe afara chakafafono, nō ato Niospa meka tāpimasharatiro anā askayamanōfo. Askatari nō isharapaikōikī nō Niospa meka ōikī nō tāpitiro afeska faxō nō Jesús Ifofasharatiromākī. <sup>17</sup>Akka Nios Ifofamisfāfe āfe meka nikasharakōikaxō, Nios yonoxosharakōitirofo.

**4** <sup>1</sup>Timoteo, ē mia kaxeta yoima, nikafe. Jesús oatīa nōko xanīfokōi ixii Apa Nios feta, keyokōi yorafo namisfo yafi niafori ato yoixii. Jesús chanīmara fakanax afe nai mēra nisharapakenakafo; akka a chanīmara famisfoma chiifā mēra Niospa ato potai omiskōipakexanōfo. Nāskakē āfe Fake Jesucristo feta Niospa noko ōiaino ē mia yoi iskafakī: <sup>2</sup>Niospa meka fena fenakima ato yoife fenāmāshta shara. A nikapaiyairo askatari a nikakaspaifori ato yoisharafe, mī ato yoisharaino āto chaka xatenōfo Jesús Ifofasharax isharanōfo. Shināsharata, Niospa meka mēstekōi yoife. <sup>3</sup>A yora chakafamai nokoaino yorafāfe Niospa mekakōi nikakaspatirofo. A nikatamaroko meka fetsafo shinātirofo, nā apaiyai keskafakakī. Anori fisti shinākani. Nāskakanax ano fisti ichanākaxō anorima a fetsafāferi yoiaito nikakakī. <sup>4</sup>A Niospa mekakōi nikakaspakani a āto xinifāfe shināpaonifo keskari fakakī. <sup>5</sup>Nāskakē Timoteo, ōisharafe. Afara afeskaraito Niospa mekakōi Ifofasharafe; mī shināfenotama anori tāpisharafe. Mia omiskōimanaifono tenefe. Kafākakaikī yorafo Jesúsnoa tāpimafe Ifofanōfo. Nā mia Niospa yoiai keskafafe shināfāi.

<sup>6</sup>Iskaratīa eōnoa ē mia yoi. Anā ē samarakaima mē chaima nai ea Jesúsxō retexikani. <sup>7</sup>Mē yonosharakōitiani ēfe Ifo Jesúsxō. Ē chanīmara fatitaifaa enekima. Keyokōi Niospa ea yoiai keskara mē aka. <sup>8</sup>Nōko Ifokōiichi ea ōimis ē Ifofasharakōiāito. Nāskakē ē akiki nokoaito ea afarafo ināsharaxii. Eres fisti ē fixiima. Nā nōko Xanifo finakōia oaitīa keyokōi nā Ifofafāferi fixikani. Aō noikī a manaifori ato ināsharaxii.

**Pablonō Timoteo fisti  
yoini kirika kenexokī**

<sup>9</sup>Timoteo, ea ano orisape. <sup>10</sup>Demās afarafo fichipaikī ea nonoa ōifaiti, Tesalónica ano kakī. Askatari

Crescenteri kati Galacia ano. Askatari Titori Dalmacia ano kati. <sup>11</sup>Akka na Lucas fisti efe ika. Nāskakē Marcos ea efexōfe ea axosharaiyonō Niospa meka ato yoi. <sup>12</sup>Akka ē Tíquico Efeso ano nīchiyamea ēa. <sup>13</sup>Mī oaitīa ea ēfe rakoti fexōfe a Troas ano ē faferati a Carpo pexe ano. Askata ēfe kirikari ea fēxota, askatari kirika fetsari ea fēxota a fakka fichisharakōi ē akiki kenemis, aari ea fexōfe. Ē afo fichipaikai.

<sup>14</sup>Na yami famis Alejandro ea fāsi mekafamis. Aato ea chakafaito ōikī Niospa kopikiri omiskōimaxii.

<sup>15</sup>Ōisharafe. Alejandro miari chakafatiroki na meka shara Jesúsnoa nō yoiato noko meka xatemapai kiki.

<sup>16</sup>Akka ea taefakī xanīfo ano iyonifo tsōakai eōnoa yoisharanimā. Akka keyokōichi ea ōifainifo fōkakī. Askafiaifono ē Nios iskafakī yoini: “Epa, na ea nonoa ōifainaifo ato chakafayamafe,” ixō ē Nios yoiyamea. <sup>17</sup>Ea askafiaifono ēfe Ifāfe Jesús ea potayameama, ea kexexō. Ea askafiaifono ē ratetima ēfe Ifāfe ea kexeano āfe kerex ea ināno ē ato yoinō. A judeofomafāfe ea yōkaifāfe keyokōi nikanōfo ē Niospa meka Jesúsnoa ato

yoiyamea. Ē askaito ea retepaikakī, oa poomānā noko pipaiyai keskara ea fatifo ea retepaikakī. Ea askafiaifono ea Niospa kexesharayamea ea tsōa retenōma. <sup>18</sup>Afara chakafo ekeki nokoaito ōikī ēfe Ifāfe ea kexetaifa a ē akiki nai mēra nokoaitīa. Fāsi nōko Nios sharakōi, tsoa fētsakai askafatiroma. Nāskakē tsōa nōko Nios finōtiroma. Ares fisti sharafinakōia. Nō aōnoa yoisharapakexanō. Nāskapakexapainō.

**Pablo mā mekai xatekī ato  
mekā shara fomani**

<sup>19</sup>Timoteoshta, ea Prisca yafi Aquila ea yoixōfe, keyokōi yorafo Onesiforo pexe ano ikafori ea yoixōfe. <sup>20</sup>Erasto Corinto ano nēteyamea. Trófimo isinī ikī rakakē ē Mileto ano rataferayamea. <sup>21</sup>Nā mechaka ikamano ekeki ofe. Eubulonō, Pudentenō, Linōnō, Claudianō, keyokōichi Jesús chanīmara faafāfe mato yoisharapaikani.

<sup>22</sup>Nōko Ifo Jesucristo mefe ipaxanō. Askatari Niospa mato noikōikī mato kexesharakōinō keyokōi. Nā tii ē mato yoi.

*Ēkīa Pablo*



## Pablo Tito Kirika Kenexõ Fomani

---

### Pablo Tito yoisharani

**1** <sup>1</sup>Tito, ã mia kirika kenexõ fomai. Ëfi Pabloki, Niosfi ãfe Ifokõiki. Nã ea yoiai keskamis ã. Jesucristo ea nãchia ã aõnoa yoimis inõ, nã Niospa katoa yorafo ã ato tãpimanõ afãfe Jesús chanãmara fanõfo. <sup>2</sup>Niospa mai onifatama shinãkĩ iskafani: “Na yorafo ã ato katoano efe rafeaifono ã ato ãkikõipakenaka efe ãpaxanõfo,” ixõ shinãni. Nãskakẽ nõ Nios Ifofapaikĩ nã yoiai keskara nõ chanãmara fatiro. Nios ramashara chanãmisma. <sup>3</sup>Aatofi noko tãpimapaiyaitã ãfe meka shara noko tãpimani. Nãskakẽ iskaratã ea nãchia ã ato ãfe meka shara yoinõ eõxõ tãpinõfo. Nã Nios noko ifimis nõ afe ãpaxanõ. <sup>4</sup>Tito, ã mia kirika kenexõ fomai. Mifi ãfe fake keskarakõikĩ, eõxomã mi Nios chanãmara fakẽ. Epa Nios mi Ifofakẽ mia imasharakõipakenaka mia noikĩ mia shinãsharamani. Nõko Ifo Jesucristori mia askafai.

### Pablo Tito Creta ano nãchiferani ato tãpimanõ

<sup>5</sup>Tito, ã mia nãchiferati Creta ano a nõ yonofai mitoxoma mi chipo mitonõ. Nãskakẽ ã mia yoiti iskafãkĩ: “Nã pexe rasi anoafõ kexemisfo katofe nã Nios Ifofaafõ ichanãfono ato kexenõ,” ixõ ã mia yoiferati. <sup>6</sup>A Nios Ifofaafõ kexemis katofe afaa chaka shinãmisma. Æfi fistiya inõ. Æfe fakefo Jesús tãpiafo

inõfo, ato kemamisma inõfo, afaa chakafamisfoma inõfo ãfe fakefo. <sup>7</sup>Nã Nios Ifofaafõ kexemis sharakõi itiro, afaa chaka shinãmisma nãmãi xanãfoax. Nã keskara yora mi katotiro nã Nios Ifofaafõ kexemis inõ. Nã Niospa shinãmmani keskara inõ aõnoa afaa chaka yoyamanõfo. Askatari kakapaimis itiroma. Askatari samama õitifishki imiskai itiroma. Askatari pãemis itiroma. Askatari setemitsamis itiroma. Askatari yora fetsa pãraxõ kori fãamis itiroma. <sup>8</sup>Askatamaroko isharakõixõ yorafo ãfe pexe nokoaito atoki inimayanã ato ifitiro. Askatari yorafo keyokõi ato afara shara axosharakõimis itiro. Askatari ãa kexemesharamis itiro mẽstekõi isharakõiyana. Niospa meka nikasharakõipai afara chakafapaifikĩ anã akima. Nãskaxõ a Niospa fichikaspai fo anã shinãima. <sup>9</sup>Niospa meka nikasharaxõ kachikiri fayamafãi, nã Niospa yoiai anori chanãmara faxõ fetsafori yoitiro. Xafakãkõi yoitiro. Nãskaito nikai yorafo Nioski inimanõfo. Askatari anorima yoimisfori ato tãpimatiro, akairi tãpinõfo.

<sup>10</sup>Akka nã fetsafo nikayospakõimisfo Niospa meka ato yoiaifono nikakaspakõimisfo. Nãskaxõ meka fetsafaxõ yoimisfo ãa fanãrira yoikakĩ nã Moisés yoini keskara fisti nõ nikanõra ikaxõ. Akka nã judeofo ranãri askamisfo ãa chanãkani. <sup>11</sup>Nãskakẽ ato xatemafe

ato pāranōfoma. Kori fisti fipaikakī anorima chakakōi ato tāpimapaikani kiki. Nāskakē ranārīto atoōxō Jesús kachikiri fayomisfoki.

<sup>12</sup>A feronāfake onāyato a inōpokoai keskaraōnoa Creta anoxō yoini: “Nono ikafo, Cretafofi chanīmisfokī, nikayospafo, pikī fisti tāpiafo, yoinā keskara pitsikōifo xanikōifo,” fani. <sup>13</sup>Nā tāpiato ato yoikōini ato pāranima. Creta anoafō chakakōi ikafo. Nāskafiafono ato yoisharafe Titopa, anā askanōfoma, Niospa yoiā keskara nikanōfo. Nāskaxō Niospa meka chanīmara fanōfo. <sup>14</sup>Akka judeofāfe āto xinifāfe ato yoipaonifoki anorima, āa chanīkakī. Nāskakē ato yoisharafe anā ato nikanōfoma. Askatari a Niospa meka anā nikaifāfema ato yoipaiyafono, ato yoisharafe anā ato nikanōfoma.

<sup>15</sup>Fetsafo ōiti sharayafo, māmāi Epa Niospa ato chaka xatexonano. Nāskakē afara sharafo atonā sharakōifo. Akka a ōiti chakayafāfe āto shinā mēraxō chakakōi shināmisfo. <sup>16</sup>Askafiax chanīmisfo, “Nō Nios tāpiara,” iki, tsōa Nios shināyamafi. Askara yōra Niospa meka nikakaspakī chakafai. Nāskakē nō tāpitiro askara yora Nios fe rafemisma. Askara yōra shara shināima, afaa pishta shara fatiroma, chakakōi shināi.

“Niospa meka ato mēstekōi tāpimasharafe,” Pablo Tito fani

**2** <sup>1</sup>Mīfi askaramakī, Titopa, mī ato yoisharafe. Niospa meka ato mēstekōi tāpimasharafe, mia nikasharanōfo. <sup>2</sup>Askata anifo tiiri ato yoisharafe isharanōfo. “Anā pāeyamakāfe,” ato fafe. Askafaxō ato yoisharafe: “Māri isharakāfe mā askaito ōikī fetsafāfe mato ōinōfo. Afara chakafapaikī anā ayamakāfe, kexemesharakāfe. Shara shināi ikāfe. Māto ōitini Nios shinākī kachikiri

fayamakāfe. Askata māri yorafo fe rafesharakāfe. Ato noikāfe. Māto afara afeskaraito shināchakayamakāfe, a finōmataroko Nios yoikāfe.” Nāskaxō anori ato tāpimasharafe, Titopa.

<sup>3</sup>Askatari a yōxafo tiiri ato yoisharafe iskafakī: “Isharakāfe a Niospa fichipaiyai keskai. Askatari mā ranā paranōnyamakāfe. Parakī ato chakafayamakāfe. Yōxafofiax pāeyamakāfe. Askatamaroko afara sharakōifo fetsafo ato tāpimakāfe,” ixō ato yoife. Askafafe ato yoikī, a ranā askanōfo. <sup>4</sup>Nāskafaxō anā ato yoisharafe, Titopa, yōxafo tiito a naetafafa ato yoisharanōfo a tiitori tāpinōfo, nāskaxō āto fene noisharakōinōfo, āto fakefori noikōinōfo, <sup>5</sup>afara chakafapaifikkakī anā anōfoma, kexemesharanōfo, askatari āto pexe anoxō āto fakefo kexesharakōinōfo faki fofāsapaiyamanōfo, askatari ato noisharakōinōfo, askatari āto fene nikakōinōfo. Nāskafāfe ōikī fetsafāfe Niospa meka chakara fatirofoma, nā kērofo shara niaifāfe ōikī, Nios Ifofakanax. Akka kērofāfe Nios Ifofafiakakī anorima shināifono fetsafāfe Niospa meka chakara fatirofo, nā kērofo ōikī, chaka niaifono, Nios Ifofafiakanax. Akka nā kērofo Nios Ifofaax shara ikaifono ōikī fetsafāfe Niospa meka chakara fatirofoma. Nāskara yōxafofōfāfe ato shara tāpimatirofo, naetafafa.

<sup>6</sup>Askatari naetapafori yoisharafe iskafakī: “Māri tāpikāfe, shināsharakāfe isharaxikākī. Afara chakafapaifikkī anā ayamakāfe, kexemesharakāfe,” ixō ato yoife, Titopa. <sup>7</sup>Askatari mīri isharafe. Keyokōi yorafo shara fafe. Afeskax isharatirofomākī ato ōimafe. Ato Niospa meka tāpimafe, mēstekōi ato yoisharafe, xafakiakōi. Niospa mekaki kakapaiyamafe. <sup>8</sup>Ato meka shara yoife.

Mī shara yoiaito, mia fetsafāfe iskafanōfoma: “Titopa noko meka chaka yoira,” inōfoma. Tsoa mefe feratenāyamanō. Mefe feratenāpaikani rāfitirofo. Mī afara chakafaino mia tsōa ōiyamanō.

<sup>9</sup>Askatari a ato yonomatifo ato yoife iskafakī: “Māto xanīfāfe mato yoiaito akiki inimayanā nikakōikāfe afe feratenākakima. <sup>10</sup>Nāskaxō māto xanīfo āfe afara onēyamakāfe. Shara yonoxokāfe, ramashara mā ato pāramismakī. Askara ōikī mato tāpisharanōfo mā ato yonoxosharakōiaito māmāi Niospa meka shara shinākī.” Nāskakē mātoōxō, “Niospa meka sharara,” fatirofo. Nā Nios noko ifimis nō afe ipaxanō.

<sup>11</sup>Epa Niospa āfe Fake Jesús nāmā nīchini nokoōnoax naiyonō nōko chaka noko soaxoyanā nō afe ipaxanō. Nāskakē nō tāpitiro Epa Niospa keyokōi noko noikōiaito. <sup>12</sup>Noko noikī noko tāpimani afara chakafakī nō xatenō. Noko afara chakafamapaiyāifāfe nō ato yoitiro iskafakī: “Maa, ē anā afaa chakafapaima. Ē shara nipai, ē anā chaka shināpaima,” nō ato fatiro. Nāskaxō nōko ōiti mēraxō a afara chaka nō fichipaiyai a Niospa fichipaiyaima, nōri anā fichipaitiroma. Askara fichipaitama a nō shināmakitiro. Nāskata nō isharakōitiro. Niospa noko shināmanai keskara fisti nō shinātiro. Nāskax nō shara nitiro. Yora fetsafāfe chaka shināifono nō askara shinātiroma, Nios Ifofaxō. <sup>13</sup>Iskaratīa nō Jesucristo manai anā oaito nō ōisharapai. Nāfi nōko Ifokōikī. Nāfi Nioski. Nō tāpia nokoki anā oxii. Nokoki nokoaito sharafinakōia nō ōixii. Nāato noko nāxoni nō omiskōipakexanōma nōko chaka noko soaxoxikī, nō afe nīpaxanō. <sup>14</sup>Nā nokoōnoax nani. Nōko chaka keyokōi noko soaxōfaini. Nāskaxō nōko

ōiti noko sharafaxōa. Nō afe yoraxō nō afara sharafapaikī nō anō.

<sup>15</sup>Nāskakē ē mia yoiai keskafakī keyokōi yorafo ato tāpimafe, mia Niospa shināmanaino. Afara chakafāifāfe ato yoisharafe, anā askanōfoma. Niospa yoiai keskafakī mīri ato yoisharafe, inimanōfo. Mī ato askafaito mia nikasharanōfo Niospa mia yoiai keskarafakī akairi nikasharanōfo.

### Nios Ifofafo shara nitirofo

**3** <sup>1</sup>Nāskaxō mefe yorafo ato yoisharafe, Titopa, iskafakī: “Māto xanīfofo feta nafa xanīfāfe yoiaito nikasharakāfe. Ato nikasharax a mato yoiaifo keskakāfe. Askatari afara afeskaraito ato axosharakāfe. Shara shinākāfe. <sup>2</sup>Askatari ato mekafakī chakafayamakāfe. Fētsa mato yoipaiyaito ferateyamakāfe. Akiki ōitifishkiyamakāfe. Ato shināsharakāfe. Fenāmāshta ato yoikāfe,” ixō ato yoisharafe, Titopa.

<sup>3</sup>Nāskakē nōri afaa shināyopaonima. Nōko ōiti mēra nō afaa pishta shinātiroma nō ipaoni. Nō nikayospakōi nō ipaoni. Nō chaka shināpaoni. A nā nō ipaiyai keskara nō ipaoni. “E shara shināi, nā ē ipaiyai keskara ē iki,” ikax nōa nō pāramepaoni. Nō yora fetsa āfe afara fichipaipaoni. Nō ato mekafakī chakafapaoni. Chakakōi nō ipaoni, afaa pishta nō mekeaima. Nāskax nō noikaspa faatanāpaonixakikai nō xatemisma. <sup>4</sup>Mā nō askapaonino, Epa Niospa noko noikī āfe Fake fisti nīchini nōko chaka noko soaxoniyonō, nō omiskōipakexanōfoma nokoōnoax naiyonō. Nāskaxō noko ōimani afesxaxō noko noimākai. <sup>5</sup>Akka nō chaka shināmiskē noko nāxoni nōko chaka noko soaxoxikī, nokomāi noikōikī. Akka nō afara shara faōxō noko ifima. Noko noikī nōko ōiti fetsafaxō noko

shināmasharai. Noko askafaano nō niax fena keskara shara nō itiro. Niospa Yōshi Sharapa noko askafatiro. Nōa nō niax nō askatiroma. Nōa nō chaka soametiroma. <sup>6</sup>Nōko Ifo Jesucristo noko nāxoni, nōko chaka noko soaxoxiki noko ikipakexakī. Nāskakē Niospa āfe Yōshi Shara noko inā nō mēra nanenō, fishkomītsatiroma. <sup>7</sup>Nāskaxō noko ōiti shara faano, nō afe rafekōitiro nokomāi noikōikī. afe rafeax nō afe nisharakōipakexatiro nā nō ipaiyai keskai.

<sup>8</sup>Titopa, ē mia xafakīakōi yoiaki. Nā ē mia yoiaki keskara chanīmaki. Nāskakē Nios Ifofafo yoisharakōife, shināsharata isharakōinōfo, yora fetsafo shara fanōfo. Askara shara ikax keyokōi nō isharatiro. <sup>9</sup>Nāskata fētsa mia feratenāito kemayamafe. Mia iskafaito: “Nōko xinifo mī tāpiama, mī ea keskarama,” mia faito kemayamafe. Askata oi mitsisipato mekaito kemayamafe. Moisés yoini keskafakī mia mekafainīfofānaito kemayamafe. Mī kemapanā sharamaki. A noko askafai yōra afaa tāpiamaki. Askara fe nō kemanātiromaki.

<sup>10</sup>Akka fētsa a Jesús Ifofafo ato yoisharakima āa ato pārakī ato paxkanāfaino kenaxō yoisharafe mia nikasharaimākai anā askanōma. Akka mā mī yoikī rafefafiano mia

nikayamaino anā afaa yoiyamafe. Askatari anā afe rafeyamafe, ares inō.

<sup>11</sup>Mā mī tāpia askara yōra Nios Ifofaama. Niospa meka nikaima, chaka shināi, ōiti chakaya. Askarato afashta shara faima. Mā āa tāpimekōia, yora chaka.

**Pablo mā mekai xatekī ato  
mekā shara fomani**

<sup>12</sup>Askata ē mikiki Artemas iyamakī Tíquico ē mia nīchixononi. Mikiki nokokē, ekeki ofe, Nicópolis ano. Na oi pakeaitīa ē shinā ē nono Nicópolis ano itiroki, mechakaino. <sup>13</sup>Apolos yafi Zenas kexesharafe. Nā Zenasmā noko ato yoixomiski, nōko xanīfo. A rafe mato makinoax foaifāfe ato kexesharafe. Nāskaxō afara fichipaiyaifāfe ato ināfe, aya fōtanōfo. <sup>14</sup>Askatari a Jesús Ifofafo ato yoife yonomisfo inōfo, yonosharakōi yononōfo, yonochakama. Askarafāferi afara yopakakī fitirofo, yonokaxō. Askarafafo ato yoife xanimisfoma inōfo, ato afara ināxikākai a omiskōiaifo, afaamaisfo.

<sup>15</sup>Na ēfe ikafāferi āto meka shara mia fomakani, Jesús Ifofaafāfe. A noko shināifori noko ato yoixōfe. Niospa āfe shinā shara mātō ōiti mēra nanemanō mato noikōikī. Nā tii ē mia kenexō fomai, Titopa.

*Pablo*

## Pablo Filemón Kirika Kenexō Fomani

---

### Pablo Filemón yoisharani

<sup>1-2</sup>Ēkĭa Pablo. Na karaxa mēraxō ē mia kirika kenexō fomai. Na nōko exto Timoteo feta nō mia kirika kenexō fomai. Ē Jesucristoōnoa ato yoiaito, ea nikakaspakakī ea achikaxō karaxa mēra ea ikimatifo. Nāskakē ē mia yoi, Filemón, mīfi noko keskarakī Niosnoa ato yoimis. Nāskakē nō mia noikōi. Nō mia kirika kenexō fomai, mia yafi a mefeta Jesús Ifofaafō a mī pexe anoax ichanāmisfori nō mato kirika kenexō fomai. Akka Apia nōko poi keskara, nāskakē Arquivo yafi nō ato kirika kenexō fomai. Akka nā Arquivo noko keskarari nāatori ato Niospa meka yoimis. <sup>3</sup>Niospa mato noikī māto shinā mēra mato shināmashara mā fekaxtenōma. Epa Nios feta nōko Ifo Jesucristo mato askafanō.

### Filemón Jesús Ifofaxō yorafo noipaoni

<sup>4-5</sup>Mē mia nika mī nōko Ifo Jesús noikōiaito, askatari mī chanīmara fakōinaito, askatari a Jesús Ifofaafō mī ato noisharakōia keyokōi. Mī askaito nikakī ē mia nirixō kīfixōfafāini iskafakī: “Aicho Epa Niosi, na Filemón mia Ifofasharakōia,” ixō ē mia Epa Nios kīfixomis. <sup>6</sup>Askatari mī Epa Nios Ifofasharakōiyanā mī ato afara axosharakōimis ato tāpimasharakōiyanā. Nāskakē ē Epa Nios mia kīfixomis mī tāpisharakōinō

nā Cristo Jesús nō Ifofaito noko inimamamis keskafakī. <sup>7</sup>Ē mikiki inimasharakōi mī ato noisharakōiaito nikai. Nāskakē ē mikiki inimai, efe yorashta, a Nios Ifofaa fetsafo mī ato noikī mī ato inimamasharakōiaino.

### Pablo Filemón iskafani: “Mī yonomati Onīsimō eōxō sharafafe,” ixō yoini

<sup>8</sup>Cristo ea ifini ē āfe meka yoimis inō. Nāskakē fāsi mekainīkafā ē mia yoifitiroxakī, akka ē mia askafapaima mīmāi fetsafo ato noiyanā mī ato inimamasharakōiano. <sup>9</sup>Ē mia askafatamaroko ē mia noikōiyanā ē mia yoipai. Ēkĭa Pablo mē anifokōia ē Cristo meka ato yoiaito ea nikakaspakakī karaxa mēra ea ikimatifo. <sup>10</sup>Nāskakē Onīsimōōnoa ē mia yoisharapai. Na Onīsimōfi ēfe fake keskaraki. Nono karaxa mēraxō ē Onīsimō Jesús chanīmara famati. Nāskakē Onīsimō ēfe fake keskara.

<sup>11</sup>Akka taeyoi Onīsimō mia yonoxosharapaonima. Mā askayopaofinixakī, iskaratīa mīo noikī mia axosharatiro, nā ea axōai keskafakī. <sup>12</sup>Ē mia anā Onīsimō nīchixonī ē aō noikōifikī. <sup>13</sup>Epa Niospa meka shara ē yoiaito ea karaxa mēra ikimanifono, oa nono efe ixō mī ea kexesharamis itikixō na Onīsimō ea kexenō ē fichipaikerana. <sup>14</sup>Akka ē mia yōkaxoma nonoxō ea kexenō, ē nētefapaima. Nāskakē, “Na ea Onīsimō anā nīchixōfe,” ē mia faima.

Nāskakē na Onīsimō mī efeta yonomapaikī ea kexenō mī yoitiro. <sup>15</sup>Ōitsai, Niospa anori fichipaiyaino askayameaki nāskax anā mī yonomati keskara ikima Nios chanīmara faax. Mī yonomatifiax mikiki onekeratiki afetiāma. Anā iskaratīa mia ano kaax, chaka ikima mefe rafesharakōi kiki. Anā mikikinoax faki kanakama. <sup>16</sup>Anā mī yonomati keskarama. Iskaratīa mā Jesús Ifofaa. Nāskax oa mefe nanea keskara mā Jesús Ifofaax. Nāskai ē aō noiai keskafakī, mī aō noifinakōitiro. Iskaratīa anā oa mī yonomati keskarama. Mā isharakōia oa mī exto keskara, anā oa yora fetsa keskarama.

<sup>17</sup>Nāskakē mī oa efe nanea keskaraxō mī efeta Jesús Ifofai, ē mikiki nokoaino mī ekeki inimayanā mī ea ifitiro keskafakī, na Onīsimōki inimayanā ifisharakōife. <sup>18</sup>Akka mia chakafaferatimākī, askayamākī mia nimiferatimākī ea yoife ē mia kopifanō. <sup>19</sup>Nānori ē mia yoi mia kirika kenexō fomayanā. A Onīsimō mia nimia ē mia kopifanō ea chanīmara fafe. Efe yorashta, mī ea nimia shināfe. Mī ea

kori nimiramafekē ē mia Jesús meka yoiyamano mī Jesús Ifofakeranama afe nīpaxakī. <sup>20</sup>Efe yorashta, ē mia yoi nōko Ifoōxō ea Onīsimō shara faxōfe. Efe ōiti inimamasharakōife.

<sup>21</sup>Mē tāpia a ē mia yoiai anori mī ea nikasharakōi. Askatari a ē mia kirika kenexona ōikī a finōmainīfofā mī ea axosharai. <sup>22</sup>Ē mia anā fetsari yoi. Mī ea Epa Nios kīfixotitaifanō. Mī askafaino ea karaxa mēranoa kāimanafono ē mikiki samama nokotiro. Nāskakē ea mī pexe kene ano mī ea itipinī faxotiro, Niospa ea kāimanano ē ano oxaxinō.

**Mā Pablo mekai xatekī ato  
meka shara fomani**

<sup>23</sup>Na Ipafras Cristo Jesúsnoa yoimis a yafi ea karaxa mēra ikimatifo, aatori mia yoisharai. <sup>24</sup>A efeta Jesucristo yoimis, fetsafori Marcos ikaino, Aristaroco ikaino, Demās ikaino, Lucas ikaino, nā tiito mia yoisharakōikani mikiki inimakākī.

<sup>25</sup>Nōko Ifo Jesucristo mato noikī mato kexesharakōipainōra. Nā tii ē mato yoi.

*Ēkīa Pablo.*

# Jesúsnoa Yoikĩ Fětsa Hebreofo Kirika Kenexõ Fomani

**Jesús afe Apaõxõ yoini. Nāskakē nõ  
tāpitiro afe keskaramāki**

**1** <sup>1</sup>Efe yora mīshtichi, ē mato kirika kenexõ fomai mā tāpinõ Jesúsnoa. Taeyoi Epa Niospa afe meka nõko xinifo israelifo yoipaoni mēxotaima. Afe ājiriõnoa ato yoipaoni. Askatari afe namapa ato yoipaoni. Askatari afe meka yoimisfoxõ ato yoipaoni. <sup>2</sup>Akka iskaratīa noko yoia afe Fakeoxõ. Nāskakē nõ tāpitiro Nios afe keskaramāki. Afe Fakeoxõ keyokõi nai mēranoafoya mai anoafoyari onifani. Nāskafata afe Fake katonī nai mēranoafoya mai anoafoyari nõko xanīfo finakõia inõ. <sup>3</sup>Nāfi sharafinakõiaiki Apa Nios keskarakõi. Apa Nios afe keskaramāki noko õimani. Nāato keyokõi kexesharamis afe mekasharaõxõ. Askatari nokoõnoax nani nõko chaka noko soaxoxiki a keskara shara noko õi. Nāskakē nõko chaka anā shināima. Nāskata mā otoax nai mēra kani Apa fe xanīfokõi ixiki.

**Niospa afe ājirifo Jesús ato finõkõia**

<sup>4</sup>Nāskakē nõ tāpitiro Niospa Fāke ājirifo ato finõkõia. Nāskax Niospa Fake xanīfokõi Jesús. <sup>5</sup>Akka Niospakai afe ājirifo yoikĩ iskafamisma:

Māfi ēfe Fakekõifokĩ. Ē mato Epaki, ato famisma. Akka afe Fake fisti yoikĩ iskafani:

Mī ēfe Fakekõi. Nāskakē mī fisti āto xanīfo finakõia ipanakaki, ixõ yoini. <sup>6</sup>Nāskaxõ afe Fakekõi mai ano nīchini. Nāskata afe ājirifo yoini iskafakĩ:

Keyokõichi ēfe Fake noikõikāfe. “Mī fāsi sharakõi,” ixõ yoikāfe. <sup>7</sup>Nāskata afe ājirifoõnoa yoikĩ iskafani:

Ēfe ājirifo oa nefe koshi katiro keskara ē fai, ēfe meka yoinõfo. Nāfori oa chii xoisai keskarafo. Nāskakē nā ē ato yoiai keskafakĩ afara arisafatirofo, ixõ Niospa yoini. <sup>8</sup>Akka afianā afe Fakeõnoa yoikĩ iskafani:

Mī ea keskarari. Mīri mī Nioskõi. Mī āto xanīfokõi ipanaka. Mī keyokõi ĩkikõisharapakenaka. <sup>9</sup>Mī afara sharafo noikõimis, nā afara chakafo noikaspayanā. Nāskakē ē mia katonī mī āto xanīfo inõ. Akka ājirifo ē ato inimamai. Akka ē mia inimamakõi, ixõ yoini. <sup>10</sup>Askata anā yoini,

Mīri ea keskarakõi. Mī āto xanīfokõi. Afaa oniyamatai mai yafi nai mī onifakĩ taefani. <sup>11</sup>Nāskakē nāfo keyokõi mitokomexii. Akka mī fisti keyonakama. Nā rapati mā chapoax keyotiro keskai mai fe nai keyoxii. <sup>12</sup>Rapati chapokē potatirofo fetsa fena shara fixikakĩ. Nāskarifiakĩ mai fe nai anā sharakēma mī anā mai yafi nai pāofakĩ keyotiro. Anā fenashara faxiki

fenashara inōfo. Akka mī fetsatiroma.  
Mī fisti ipanaka,  
ixō Epa Niospa āfe Fake yoini.  
<sup>13</sup>Niospakai āfe ājirifo yoikī  
iskafamisma:

Mā efe xanīfo ikikai efe  
ketaxamei. Tsaokāfe,  
ixokai yoimisma. Akka āfe Fake fisti  
yoini iskafakī:

Mī efe xanīfokōi ikano nā mia  
noikaspaifāfe anā mia afeska  
fatirofoma mīmāi keyokōi ato ikikē.  
Nā mia noikaspaifo mī ato ikixii, ē  
mia askafaino mī efe xanīfokōi ixii,  
ixō yoini. <sup>14</sup>Akka Epa Niospa āfe ājirifo  
yoini noko kexesharanōfo. Fatorafāferi  
Jesús Ifofaafomākī afe ipaxakakī.  
Nāskakē Niospa āfe ājirifo yoini a  
Ifofaafō kexesharanōfo.

Nāskakē nō tāpia ājirifo Jesús  
finōkōia.

**Jesús nokoōnoax nanixakī noko  
imapakenakakī. Nāskakē kachikiri  
fayamakāfe**

**2** <sup>1</sup>Akka Cristo ājirifo finōkōia.  
Nāskakē nā meka chanīmakōi  
Niospa Fakeōnoa nō nikasharakōitiro,  
na meka shara kachikiri fayamaxiki.  
<sup>2</sup>Niospa āfe ājirifo nīchini āfe meka  
yorafo yoitanōfo nōko xinifāfe  
nikasharanōfo. Akka  
nikasharayamaifono Niospa ato  
omiskōimani. <sup>3</sup>Akka taefakī Jesús  
yoiyoni nokoōnoax chipo naxiai, nōko  
chaka noko soaxoxiki nō afe ipaxanō.  
Nānori ato yoiaito nikakaxō a afe  
rafemisfāfe noko yoinifo. Akka nō Jesús  
Ifofaino, Niospa noko ifitiro. Akka nō  
nikayamaino Niospa noko ifitiro.  
<sup>4</sup>Askatari Niospa afara fetsa fetsatapafo  
tsōa atiroma keskara ato ispapaoni aōxō  
tāpinōfo āfe meka chanīmakōikē.  
Askatari āfe Yōshi Shara ato mēra  
naneni ato katoxō nāfāfe yonokī fetsa

fetsafakī yonoxonōfo. Nāskakē nō  
Niospa meka chanīmara fai.

**Jesucristo nono mai anoax yorakōi ikiyoi  
oni, feronāfakekōi askafiax Nioskōi**

<sup>5</sup>Akka Niospa āfe ājirifo yoikī  
iskafanima: “Na mai fena anoax mā  
xanīfo ixii,” ixō yoinima. (Nāskakē nō  
Jesúsnoa nō shināmakitiroma nāmāi  
xanīfofinakōikē.) <sup>6</sup>Akka na kirika  
kenekī David yoikī iskafani Niospa  
shināmanaino:

Epa Niosi, keyokōi mī onifani.

Akka nōkai afama. Nāskafekē mī noko  
noiyanā mī noko shināmis, noko  
kexesharayanā. <sup>7-8</sup>Akka mī ājirifāfe  
noko finōyonifo. Nāskafiano nono mai  
anoa mī noko xanīfo ima. Nāskakē nā  
mī onifanifāfe noko nikakōitirofo  
mīmāi noko xanīfo imasharakē,  
ixō keneni. Akka keyokōi nā Niospa  
onifanifo nō āto xanīfo itiro. Tsoa  
fetsakai xanīfo itiro. Askafiano  
keyokōichi noko nikakanima. <sup>9</sup>Akka mā  
nō tāpia Niospa noko noikī nono mai  
ano Jesús nīchini yorakōi inō. Nāskakē  
āfe ājirifāfe Jesús finōyonifo. Akka mā  
nokoōnoax nai omiskōixō noko chaka  
soaxokē. Epa Niospa xanīfo finakōi  
imani, nāskaramāi Niospa fichipaikī  
keyokōi noko noikī. <sup>10</sup>Epa Niospa  
keyokōi onifani aōnoax keyokōi inōfo.  
Nāskakē āfe fakefo afe  
isharapakenakafo. Nāskaxō āfe Fake  
Jesús nīchini nokoōnoax omiskōiyonō  
nō afe ipaxanō. Āfe Fake fisti  
nokoōnoax omiskōitiro nōko chaka  
noko soaxoxiki. Nāato Apa Nios ika ari  
noko iyoano nō afe ipaxatiro. <sup>11</sup>Akka  
Jesús āfe Apa Nios nāri nōko Epa.  
Nāskaxō noko chaka soaxona nō a  
keskara shara inō. Nāskaxō rāfikima  
noko yoikī iskafatiro: “Nafō ēfe fakefo,”  
ixō noko yoitiro. <sup>12</sup>Nā chanīmara  
faafoōnoa Jesús Apa Nios yoikī iskafani:



Epa Niosi, mĩõnoa efe yorafo ē  
yoisharaxii. Nāskakē ato fe mĩõnoax ē  
fanāixii,

ixō yoini. <sup>13</sup>Nāskaxō anā yoikī iskafani:

Epa Niosi, ē mia chanīmara faaki,  
ixō yoini. Nāskafata anā yoikī iskafani:

Epa Niosi, nā ea chanīmara faafo  
mā mī ea inā ēfe fakefo inōfo,  
ixō Jesús Apa Nios yoini. Nāskarakōi  
keneni David.

<sup>14</sup>Nā fakefo apa fistichi ato fake  
fafiano nā yora fistiyata nā imi fistiya  
ikafo tsoa osiama. Nāskarifiāi Jesúsri  
noko keskara yorakōi ipaoni. Yorakōi  
kānixakī noko nāxoni Satanás yōshi  
chaka nōko ifo iyamanō anā noko  
namapakenōma. Nokoõnoax Jesús  
naĩtia Satanás āfe kerex xateni anā noko  
afeska faxima. <sup>15</sup>Akka Jesús nokoõnoax  
nayoamano yorafo nō naira ikax  
ratekōipaonifo. Askafiano mā  
nokoõnoax Jesús naxō noko chaka  
soaxona afe ĩpaxanōfo. Nāskakē napai  
nō anā ratetiroma. <sup>16</sup>Akka mā nō tāpia  
Jesúskaĩ onima āfe ājirifo afara ato  
axoyoi. Askatamaroko Abraham āfe  
fenafo nā chanīmara faafo, Abraham  
chanīmara fapaoni keskafakī chanīmara  
faifono ato afara axosharayoi oni.

<sup>17</sup>Akka Jesús noko keskara yorakōi ini.  
Nāskakē nā nō meemis keskarari arifi  
meepaoni. Yorafāfe noikaspaifono  
meepaoni paekōi. Askatari mekafaifono,  
askatari chakafamapaiyaifono,  
meepaoni paekōi. Nāskakē nokoõnoa  
shināi. Noko potaxikima. Nāskakē Epa  
Nios noko kĩfixomis noko imasharanō.  
Akka nā Jesús nokoõnoax nani nōko  
chaka noko soaxoxiki. Nāskakē noko  
Apa Nios kĩfixotiro iskafakī: “Epa Niosi,  
ē ato nāxonikī ato chaka soaxōfe nā ea  
chanīmara faifo,” ixō Apa yoitiro.  
Nāskaxō noko Epa Nios kĩfixomis  
xanifokōi itiro. <sup>18</sup>Satanás Jesús  
chakafamapaini. Akka Jesús omiskōĩfikī

afaa chakafanima. Nāskakē nokori  
Satanás afara chakafamapaiyaito Jesús  
noko axosharatiro nō afaa  
chakafayamanō.

### Jesús Moisés finōkōia

**3** <sup>1</sup>Efe yora mĩstichi, Epa Niospa  
mato katoni āfe Fakekōifo mā inō,  
nāskaxri mā afe xanīfo inō. Niospa Jesús  
nĩchini nokoõnoax nanō. Akka nāatori  
Apa Nios noko kĩfixomis. Akka a ato  
Nios kĩfixomisfo Jesús ato finōkōia.  
Nāskakē Jesús shināsharakōikāfe. <sup>2</sup>Akka  
a Niospa Jesús yoini keskara, nāskara  
asharakōini. Nāskatari Niospa Moisés  
katoni israelifo Egipto mai anoa ato  
ifinō, askatari āfe meka shara ato yoinō.  
Nā Niospa yoini keskarari Moisés  
asharakōini. <sup>3</sup>Akka Moisésnoa  
yoisharafitirofono, askatamaroko  
Jesúsnoa yoisharakōitirofo. Nā pexe  
sharaõnoa yoisharatirofono,  
askatamaroko nā pexe famisnoa  
yoisharakōitirofo. Nāskarifiakī  
Moisésnoa yoisharafitirofono akka  
Jesúsnoaroko yoikī finasharakōitirofo.  
<sup>4</sup>Āa pexe itiroma. Akka nā pexe famisto  
atiro pexesharafakī. Nāskarifiakī Epa  
Niospa keyokōi onifani. <sup>5</sup>Akka Moisés  
Epa Niospa āfe yonomati ini. Niospa  
yoini keskafakī, nāskarakōi ani. Āfe  
kaifo israelifo ato yoipaoni Niospa  
mekā. Askatari ato kexesharapaoni.  
Askatari Egipto anoa ato ifixō ato iyoni.  
Nā Moisés apaoni keskafakī oĩkī  
keyokōichi tāpikōitirofo Epa Niospa āfe  
Fake nĩchiai afe yorafo ichapakōi ifinō  
nai mēra afe ĩpaxanōfo. <sup>6</sup>Akka Jesúskaĩ  
Epa Niospa āfe yonomatima. Āfe  
Fakekōi. Nāskakē afe yorafāfe āto  
Ifokōi. Akka tsoamāki afe yorafo ē mato  
yoinō. Nō Jesús Ifofaxō a noko yoiyoni  
keskafakī nō manasharai nā anā oaitīa,  
nō kachikiri fayamax nō afe yorakōi nō  
iki.

**Niospa fakefo aōnoax inimakōitirofo anā  
āto ōiti fekaxtenōma**

<sup>7-8</sup>Akka Niospa Yōshi Sharapa yoikī  
iskafani:

Epa Niospa mato yoiai keskafakī  
nikasharakāfe. Māto ōiti  
kerexfayamakāfe Niospa meka  
nikakaspakī. Māto xinifo keskara  
iyamakāfe. Māto xinifo ē ifini Egipto  
anoa. Ē ato ififinino tsōa istoma anoxō  
ea nikasharanifoma. Askakimaroko Jesús  
mato yoiai keskara nikasharakōikāfe.

<sup>9</sup>Nā tsōa istoma anoxō māto xinifāfe ea  
nikakaspapaonifo nā tsōa ōiyomisma ēfe  
yonoshara ē ato ispafiaino. Ano  
afaamano a piailfo ē ato ināpaoni.  
Askatari ano fakamano, ē ato ināpaoni.  
Ē ato xinia ranā askafafiaino ea  
nikakaspapaonifo. <sup>10</sup>Nāskakē ē atoki  
ōitifishkini. Nāskakē ē yoini iskafakī: “Ea  
nikatamaroko āto ōiti mēraxō afara  
chaka shināmismo. A ē ato shināmapaiyai  
keskarakai tsōa nikaforma.” <sup>11</sup>Nāskakē ē  
atoki ōitifishkikī ē atoōnoa yoini  
iskafakī: “Na israelifāfe ea  
nikakaspakani. Nāskakē a ē ato  
inimamapaiyai keskafakī ē ato  
axopakenakama,”

ixō Epa Niospa nōko xinifoōnoa yoini.

<sup>12</sup>Efe yora mīshtichi, ōisharakāfe.  
Nōko xinifo keskara iyamakāfe. Māto  
shinā mēraxō mā Jesús chanīmara  
fayamax chakakōi mā itiro. Mā askaikai  
nā Nios nīpanakāfe mā ipanakama.  
<sup>13</sup>Askatamaroko pena tii yoinōnāsharakī  
inimama faatanākāfe nōko Ifoxō  
shināsharakōixikakī. Afara chakafāfe  
noko pāratirofoki nō chakafanō. Akka  
nō nikaxō nō anā shināsharatiroma.  
Nōko ōiti chakakōi itiro. Nāskakē ato  
nikayamakāfe. <sup>14</sup>Akka nō taefakī Jesús  
chanīmara fakōini keskafakī eneyamax  
nō afe ipaxatiro. <sup>15</sup>Akka nā kirika  
keneano iskakī ē mato yoinō,

Epa Niospa mato yoiai keskara  
fisti nikasharafafāikāfe. Māto xinifāfe  
Epa Nios nikakaspakakī āto ōiti  
kerexkōi fapaonifo. Nāskakē ato  
keskara iyamakāfe. Māto ōiti kerex  
fayamakāfe. Nāskax nikayospa  
iyamakāfe,

ixō Niospa meka yoikī kenenifo.

<sup>16</sup>Akka, ūtsoafo Niospa tsekanimē  
Egipto mai anoa āfe meka  
nikakaspakakī kachikiri faifono? Akka  
keyokōi nōko xinifo Moisés Egipto mai  
anoa iyonī. Nāfāfe Nios  
nikakaspapaonifo. <sup>17</sup>Akka, ūtsoafoki Epa  
Nios ōitifishkinimē cuarenta xinia mā  
akax? Nā nikakaspayanā afara  
chakafai fokī ini. Nāskakē Epa Niospa  
tsōa istoma anoxō keyokōi ato  
namapakeni. <sup>18</sup>Akka, ūtsoafo Niospa  
yoinimē iskafakī? “A ē mato  
inimamapaiyai keskafakī ē anā  
askafapanakama,” ixō yoini. Akka nā  
nikayospafo ato yoikī askafani. <sup>19</sup>Akka  
Epa Nioskai tsōa chanīmara fanima.  
Nāskakanax a Niospa ato imapaiyai ano  
tsoa ikinima. Nāskakē tsōa anoxō  
tenenima inimayanā.

**4** <sup>1</sup>Akka Epa Niospa noko yoiyoni  
iskafakī: “Mā ea Ifofaino ē mato anā  
inimamatiro. Akka mā ea Ifofayamakē ē  
mato inimamatiroma,” ixō noko yoiniki.  
Nāskakē keyokōichi nō Ifofanōkāfe. <sup>2</sup>Epa  
Niospa noko yoia: “Ē mato ifipai,” noko  
fani. Nāskarifikī Epa Niospa nōko xinifo  
yoikī iskafani: “Ē mato ifipai mato  
inimamapai xikī anā mā fekaxtenōma,” ixō  
ato yoini. Ato askafafiaino tsōakai  
nikasharanima. Kaxpakōi Epa Niospa ato  
yoini. <sup>3</sup>Akka Niospa Moisés shināmanaino  
iskafakī kirikaki kenekī yoini:

Ea nikayamaifono ē atoki  
ōitifishkikī. Nāskakē ē ato fāsikōi yoia  
iskafakī: “Mā ea nikayamaino ē mato  
mai shara fetsa ano imapakenakama  
anoax mā isharanō,”

ixõ ato yoini. Akka Epa Niospa keyokõi onifani. Mā keyokõi askafakī fetsaxõ teneni. Nāskafakīri Niospa fichipai afe yorafo isharanõfo anā fekaxteyamanõfo. Iskaratīari afe yorafo isharamapai afe isharapakexanõfo. Akka nōa nō Nios chanīmara faino, Epa Niospa noko ifisharai nō inimapakexanõfo. <sup>4</sup>Akka kirikaki Moisés keneni pena tenetiõnoa yoikī. Iskafakī keneni:

Seis nia yonokī Epa Niospa keyokõi onifani. Nāskaxõ pena fisti teneni, ixõ keneni. <sup>5</sup>Askatari anā kirikaki keneni, iskafakī yoikī:

Efe isharapakenakafoma, ixõ kirikaki kenekī yoini.

<sup>6</sup>Askafiano ranāri afe isharapakenakafo. Akka nā Niospa meka nikakaspai fo afe ipanakafoma. <sup>7</sup>Nāskakē Niospa shināmanainori chipo David kirika kenekī yoini iskafakī:

Iskaratīa Niospa meka nikakī māto shināmā shināsharakāfe. Anorima shinākakima, ixõ David yoini.

<sup>8</sup>Mā Moisés naano, Josué israelifo iyoni Canaán mai ano isharanõfo. Nāskaifono Niospa iskafakī yoini: “Nā ea Ifofaafõ efe nai mēra isharapakenakafo,” ixõ yoini. <sup>9</sup>Nāskakē mā nō tāpia nō Ifofaax, nō afe isharapakenaka. Epa Niospa afe yorafo inimamasharapai isharapakexanõfo. <sup>10</sup>Epa Niospa keyokõi onifaxõ inimayanā teneni. Nāskarīfiai nō Epa Nios ano kaax a nō iyopaoni keskara nō anā itiro, Niospa noko inimamasharakōiaino. <sup>11</sup>Akka fekaxfiano nō Nios Ifofakōitiro afe isharapakexakī. Akka nōko xinifāfe nikayamaito Epa Niospa ato mai shara ināpaifikī ato inānima. Nāskakē nōri ato keskara ipaima.

<sup>12</sup>Epa Nios nipanaka. Nāskarīfiai āfe meka keyonakama, mitsisipakōi. Akka keno ikikōichi namī potexõ āfe xaki

mēra nō õitiro. Nāskarīfiai Epa Niospa meka fāsi finakōia. Āfe meka shara nō mēra ikano aõxõ nō tāpitiro nō shara ikamāki askayamai nō chakamāki.

<sup>13</sup>Epa Niospa keyokõi tāpia nō õtatiroma. A nō afara shināxõ nō amis keskara keyokõi tāpikōia. Akka nōri tāpia a nō amis keskara. Nāskakē nō Nios pāratiro.

#### A Nios ato kīfixomisfo Jesús ato finōkōia

<sup>14</sup>Akka Jesúsfi Niospa Fakekī. Askatari noko Nios kīfixomis. Nāatofi a Nios ato kīfixomisfo finōkōiaki. Nāskax nai mēra Nios ano kani. Nāskakē nō kachikiri fatiro, mekis a Satanás noko afara chakafamapaiyāi keskara. Nāskakē nāato tāpia a nō meemis keskara fekaxkōi. Akka Satanás Jesúsri afara chakafamapaini. Nāskafekē Jesús nikanima. Nāskakē nokori axotiro. <sup>15</sup>Nāatori yoipaiyai keskara nō yoitiro. Nō yoiaito Niospa noko noikī noko afara axosharatiro.

**5** <sup>1</sup>Ē mato yoinõ afeskax ato Nios kīfixomis xanifo itirofomāki. Nā Niospa ato katoato nāato noko kīfixonõ. Nā Niospa katoa noko keskara yorari itiro. Nāfi Nios noko kīfixomis xanifo itiro. Nāskakē yorafāfe Epa Nios aicho fakakī a Nios ato kīfixomisto āfe xanifo afara ināmis atori Nios inānõ. Askatari yorafāfe āto chaka soapakakī nā yoinā ina fexomisfo retexõ ato koofaxonõ Epa Niospa āto chaka ato soaxonõ. <sup>2</sup>Akka nāri noko keskarari nāatori afara chakafatiro. Nāskakē tsõa tāpisharayamakī, shināsharakima afara chakafaino, nā xanifāfe tanaima isharaxõ ato axosharatiro. <sup>3</sup>Nāskaxõ yorafāfe nā yoinā inafõ ināino nāato retexõ koofakī Epa Nios ato kīfixomis Epa Niospa āto chaka ato soaxonõ.

Nāskatari āri āfe yoinā ina retexō koofamis ari Epa Niospa chaka soaxonō, a noko axomis keskafakī. <sup>4</sup>Akka ākai tsoa katometiroma Nios ato kīfixomis xanīfo ixii. Nios fistichi ato katotiro Aarón ani keskafakī. <sup>5</sup>Nāskarifiāi Cristo aari katomenima Nios ato kīfixomis xanīfokōi ixiki. Akka Apa Nios fistichi yoini iskafakī:

Mī ēfe Fakekōi. Nāskakē mī fisti āto xanīfo finakōia ipanakaki, ixō yoini. <sup>6</sup>Askatari anā iskafakī yoini: Mīfi ato Nios kīfixomis xanīfo ipanakaki, nā xanīfo Melquisedec ipaoni keskara, ixō Apa yoini.

<sup>7</sup>Jesús nono mai ano ikax, mā chaima naxiki omiskōikōini. Nāskaxō fāsikōi mekayanā oiāyanā Apa kīfini iskafakī: “Epa, mī keyokōi tāpia. Ea mīa ifipaikī ea mīa ifitiro ē nanōma,” ixō yoini. Mēxotaima nā Āpa amapaiyāi keskara fisti shinākī Jesús āfe Apa nikakōini. Nāskakē āfe Āpa tenemakōini axosharakōiyanā omiskōiaino. <sup>8</sup>Akka Jesús Niospa Fakekōifiax omiskōini. Omiskōifikī Apa nikakōini. <sup>9</sup>Nokoōnoax omiskōifikī Apa Niospa yoiāi keskara nikakōini. Nāskaxō a nikaifo ato ifipakexakī. Nāskax noko ifimis sharakōi imis. <sup>10</sup>Epa Niospa āfe Fake Jesús katoxō yoikī iskafani: “Mīfi nā Melquisedec keskara ikikai. Nāskakē a ea ato kīfixomisfāfe āto xanīfokōi mī ipanakaki ato ikipakexakī. Nāskaxō a eōnoa ato kīfixomisfo xanīfofori mī ato finōkōinifofānakī,” ixō Āpa yoini.

**Ōisharakōikāfe. Mā Jesús kachikiri faa fāsi mesekōi itiroki**

<sup>11</sup>Ē mato yoiā Epa Niospa Jesús katoa a noko Nios kīfixomis afe xanīfo finakōia ixii. Akka nāōnoa ē mato fetsa yoisharapai. Nāskakē ē mato anā yoisharatiroma māmāi fenāmāšta

tāpiaino. <sup>12-13</sup>Akka mā Niospa meka nikakī mā mā xinia ranā aka. Nāskakē tāpikōixō mā ato yoikerana. Akka mākai tāpisharama. Akka a mā taefakī Niosnoa mā ato yoiyoni mā mā shināmakia. Nāskakē mato anā tāpimanōfo mā ato fenai. Nā fake yome chocho afiai yosiāima keskarakōifo, mā. Akka fake yomēkai afaa piyotiroma. Nāskarifiakī māri Niospa meka tāpisharaima. Nāskakē mā tāpiaa fato sharamākī fatofori chakamakī. <sup>14</sup>Akka nō pena tii Niospa meka ōifafāikī nō tāpikōiax isharakōitiro māmāi nō tāpiax fato sharamākī, fatofori chakamakī.

**6** <sup>1</sup>Akka nōkai fakefo keskarama. Fakefāfekai afaa tāpisharafoma. Akka nōroko tāpisharakōia. Akka fetsa ē mato yoipai a ē mato yoiyomis keskara anā ē mato yoima. Mā nō tāpia a nō afara chakafamis. Nāskakē nō rāfikōiyanā noko chaka shināmakitiro. Nāskaxō nō Nios Ifofaino noko chaka soaxotiro nō afe ipaxanō. <sup>2</sup>Mā nō tāpia noko fētsa maotisafaino keyokōi tāpitirofo mā nōmāi Nios Ifofaino. Askatari nō tāpia noko Nios kīfixoyanā āto mifi noko māmātirofo Niospa Yōshi Sharapa noko imasharanō. Nāskatari mā nō tāpia nō Jesús Ifofaax nō naax nō anā otoxiai. Akka a Jesús nikakaspamisfo Niospa a omiskōipakenakafo mēra ato potaxii. Nāskakē nāfo mā nō tāpikōia. <sup>3</sup>Nāskakē a Niospa fichipaiyaino afara fetsafori nō tāpitiro.

<sup>4</sup>Nāskakē nō Jesucristoōnoa meka shara nikaxō chanīmara faax mā naax Nios fe nō ipaxatiro. Nāskatari Niospa Yōshi Shara noko fe iki. <sup>5</sup>Nāskakē nō Niospa meka tāpisharakōiaino a Niospa afara shara noko yoiāi nō atiro. Askatari Niospa afara sharafo noko famapai afara sharafo nō atiro, āfe Yōshi Sharaōxō. <sup>6</sup>Nāskakē keyokōi nō afo

tāpifixō nō Niospa Fake kachikiri faxō chakafakī mekafaxō, nō anā Ifofatiroma mā nōmāi chakafaxō a noko Ifimis. Anā tsōa noko ifitiroma. <sup>7</sup>Akka ē mato yoinō nikakapo. Oi ikaino mai mechanatiro. Nāskakē tare anoax fanafo foaisharatiro. Nāskakē a tare yonomisfo inimatirofo fanafo foaisharaino Niospamāi imasharaino. <sup>8</sup>Akka nā tare fetsa chaka anori oi ikaino, fanasharafo foaitiroma. Moxa chakafo fisti foaitiro. Nāskakē koofatirofo nā fanachakafo kooi mitokomenō. Nāskarifiakī fētsa Niospa meka shara nikafafāifikī Nios chakafakī mekafeito nā keskarafō Niospa nā omiskōipakenakafo mēra potaxii. Nō tare shara keskarakē Epa Nios nokoki inimatiro. Akka nō tare chaka keskarakē Epa Nios nokoki inimatiro. Nāskakē noko omiskōimaxii.

**Akka mā nō tāpia nō Jesús chanīmara faax nō isharakōitiro**

<sup>9</sup>Efe yora mīshtichi, mē matoōnoa tāpisharakōia. Mākaī ato keskarama. Akka Jesús Ifofoax oa mā fāi kai keskara mā Nios ari kai. <sup>10</sup>Akka Epa Nios sharakōi. Afaa chaka shināmisma. A mā sharafamis Epa Niospa tāpia, shināmakima. Askatari mā Nios noikī a chanīmara famisfo mā ato axosharamis. Nāskakē Epa Nios shināmakima. <sup>11</sup>Akka Epa Nios kachikiri faxoma a mā akai keskararifakī, ato sharafakī mēxotaima Ifofasharakōikāfe, “Nioski nokoaitia nō afe isharapakexakī,” shinākōikī. <sup>12</sup>Akka Epa Niospa meka shināmakiyamakāfe. Epa Niospa fetsafo yoini iskafakī: “Mā ea Ifofakī mā ea manasharaito ē mato afara shara ināxii,” ixō ato yoini. Nāskarifiakī māri manasharakāfe, Jesús kachikiri faxoma. Māri afara shara fixikakī.

<sup>13-14</sup>Niospa nōko xini Abraham yoyioni iskafakī: “Ēkīa mī Nios. Ea tsōa

finōtiroma. Ramashara ē chanīmisma. Ē mia yoinō mī tāpisharakōinō. Ē mia axosharakōikai mī fenafo ichapakōi inōfo. Akka mīkaī ato tanātiroma mī fenafomāi ichapakōikē,” ixō Niospa Abraham yoyioni. <sup>15</sup>Nāskakē Abraham fena fenakima manakōipaoni. Nā Niospa yoyioni keskarakōi fakī Abraham āfinī fake fini. Āfe fake Isaaca. <sup>16</sup>Akka fētsa noko yoikī iskafatiro: “Ē mia pāraima ēfe xanīfāfe mā ea ōi. Nāskakē nā ē mia yoiai keskara ē mia axoxii,” ixō noko yoitiro. Nāskakē nō tāpitiro nokokairoko pāraitō. <sup>17</sup>Nāskarifiakī Niospa noko tāpimapai āfe meka chanīmakōi. A noko yoyioni keskara afeskaxō anā fetsafatiroma. Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Ē Nioskōi. Tsōakai ea finōtiroma. Nāskakē nā ē mato yoiai keskafakī mā ea chanīmara fatiro,” ixō ato yoini chanīmara fanōfo. <sup>18</sup>Chanīma Niospa a noko yoyioni keskara mā noko ōimasharakōia mā nō tāpia. Nāskakē noko pāratiro. Noko yoini iskafakī: “Ēfe Fake ē matoki nīchixii māto chaka mato soaxonō mā efe ĩpaxanō,” ixō noko yoini. Nāskakē nō chanīmara fai nā noko yoyioni keskara āfe Fakeōnoax Epa Nios ano nō afe ipaxatiro. <sup>19</sup>Nāskaxō anā afaa fetsa nō shinātiroma. Nios makinoakai tsōa noko potatiroma. Nāskakē Epa Nios fe nō ipanaka. <sup>20</sup>Jesús nai mēra kani nō aōnoax chipo kanō. Nārixō xanīfokōixō noko Apa Nios kīfixōfāini Melquisedec ipaoni keskaraxō.

**Nā Melquisedec yorafo Nios kīfixomis ipaoni**

**7** <sup>1</sup>Akka Melquisedecnoa ē mato yoinō afe keskara ipaonimāki. Melquisedec xanīfo ipaoni pexe rasi āfe ane Salem anoax. Askatari ato Nios kīfixomis ipaoni. Nā cuatro xanīfofo yometso chakafo ato ĩchoxō Abraham

āfe pia ifitani, afama mīshtifoya oaino, nā Melquisedec Abrahamki nokoni. Nāskata Melquisedec Abraham Nios kīfixoni axosharano. <sup>2</sup>Askafaito ōikī Abraham Melquisedec nā afama mīshti fitanai ranāri ināni. Nā Melquisedec āfe ane “Asharakōimis,” famisfo. Nā Salem pexe rasi anoax xanīfo ipaoni. Nā Salem āfe ane “Isharakōi,” fapaonifo. <sup>3</sup>Nā Melquisedec āfe epa yafi āfe efa nō tāpiama. Āfe xiniforikai nō tāpiama. Askatari nō tāpiama a fake kānitiā. A nanitiari nō tāpiama. Nāskakē nō Melquisedec shinākī Niospa Fakeri nō shinātiro. Nāato noko Niosnoa kīfixomis xanīfo ipanaka.

<sup>4</sup>Efe yora mīshtichi, shinākapo. Melquisedec xanīfokōi ipaoni tsoa keskarama. Akka Abraham israelifāfe taefenai āto xini iyopaoni. Abraham sharakōi ipaoni. Askafixō Abraham Melquisedec afama mīshti ināni āfe afaayamafekē. Akka Melquisedec xanīfo finakōia ini Abraham sharafiano. <sup>5</sup>Israeli xoko fetsafo Levī āfe fenafo Epa Niospa katoni. Nāfāfe āto kaifo Epa Nios kīfixopaonifo. Nāskakē Moisés yoini keskafakī nā ato Nios kīfixomisfo kori fisti rasi ato ināpaonifo. Askatari āto afama mīshtifori ato inānifo āto kaifāfe. <sup>6</sup>Akka Melquisedec Levī āfe fenayamafiano Abraham āfe afama mīshtifo fetsa fetsatapafo ināni. Nāskakē Melquisedec Abraham yoini iskafakī: “Abraham, mia Niospa axosharai,” ixō yoini. <sup>7</sup>Chanīma, keyokōi nō tāpikōia fētsa ato finōkōixō āfe mekapa ato shara fatiro. Nāskakē nō tāpia Melquisedec Abraham finōkōia. <sup>8</sup>Nāskakē nā israeli xoko fetsafāfe nā Levī fenafo afama mīshti ato ināfinifono nāfo mā nai keyonifo. Akka Melquisedec Abrahamnā afama mīshti fini. Akka Niospa meka yoikī kenenifo Melquisedec iskaratīa nia keskara. <sup>9-10</sup>Levī fenafāfe āto xini

Abraham ipaoni. Nāskaxō Abraham Melquisedec afarafo ināino Levīfāfe akairi ināi keskafanifo. Nō tāpiama afetiara nani. Nāskakē nia keskara nō famis. Nā Abraham Melquisedec afarafo ināitīa Abraham āfe fena Levī anokai fakeama ini. Chipo Levī fakeni. Nāskakē nō tāpitiro Melquisedec fistichi āto xini Abraham yafi ato finōkōia.

<sup>11</sup>Efe yora mīshtichi, shinākapo. Epa Niosxō Moisés noko yoini keskafakī Levī fenafāfe noko Nios kīfixomisfāfe noko ifitirofono Niospa āfe Fake nīchikeranima Apa Nios noko kīfixomis inō. Cristokai Levī āfe fena Aarón keskarama. Nā Cristo Melquisedec keskarakōi. <sup>12-14</sup>Akka tae fenai Levī āfe fena Aarón ini. Nā Aarón yorafo ato Nios kīfixomis ini fetsafāfe āto xanīfo. Akka nōko Ifo Jesús kai Levī āfe fenama, xoko fetsa ini. Nāskax Aarón keskarama. Akka nōko Ifo Jesús Judapa fena. Nā Levipa chipoko Judā. Akka, “Judapa yorafāfe yorafo ato Nios kīfixomisfo itirofora,” ixō Moisés yoinima. Askafiano Niospa āfe Fake Jesús nīchini yorafo ato Nios kīfixomis inō. Nāskatari a Moisés yoini keskara Epa Niospa fetsafani.

<sup>15</sup>Nāskakē anā ē mato mēstekōi yoisharapai. Iskaratīa xafakīakōi nō tāpishara Nios afara fetsa yoini keskara noko Nios kīfixomis āfe fena Jesús, Melquisedec keskara nokoki nokoni. <sup>16</sup>Akka Moisés yoini keskarakōi Levī āfe fenafo fisti ato Nios kīfixomisfo itirofoki. Jesús kai Levī fenaxoma a Moisés yoini keskaraōnoax noko Nios kīfixomis itirofoma. Askatamaroko Niospa Jesús katoni noko kīfixomis inō. Āfe sharaōxō Epa Niospa Jesús otofani. Anā nanakama. Nāskax noko Nios kīfixomis ipanaka Niospa sharaōxō. <sup>17</sup>Nānori Niospa yoiyoni David Jesucristoōnoa kenekī iskafani:

Mĩ Melquisedec keskara. Nāskaxō mĩ yorafo Nios kīfixomis ipanaka, ixō keneni. <sup>18-19</sup>Nāskakē a Moisés yoini keskarakai nō anā ifofaima. Nokokai imasharatiroma. Askatari nōko chaka noko soaxomisma nō Nios fe ipaxanō. Akka Jesús āfe meka askarama. Āfe meka sharafinakōia. Epa Niospa Fake nokoki nīchini aōnoax nō afe ipanaka. <sup>20-21</sup>Akka Epa Niospa āfe Fake yoini keskafakīkai Leví āfe fenafo anori yoinima. Niospa yora shināmanaino iskara keneni, Niospa āfe Fake Jesús yoikī iskafani:

Na meka ē mia yoiāi chanīmakōi.

Nāskakē ē anā fetsapakenakama. Ē yorafāfe āto Ifokōi. Nāskakē a ē mia yoiāi keskafakī yorafo mĩ ato ea kīfixomis ipanaka, ixō Epa Niospa āfe Fake yoini. <sup>22</sup>Akka Apa Niospa nānori yoinikē nō tāpitiro Jesúsnoax Nios fe nō ipaxatiro. Akka Moisés meka askarama. Aōnoax Niospa yorafo nō itiroma. Akka Epa Niospa Moisésxō Leví āfe fenafo yoini keskara sharafiano akka āfe Fake Jesús yoini keskara sharafinakōia.

<sup>23</sup>Akka a āto kaifo ato Nios kīfixomisfo ichapafofiax afo natirofo. Tsoa nīpaxatirofoma. Mā fetsa nano fetsari katotirofo atori āfe yorafo Epa Nios kīfixomis inō. <sup>24</sup>Akka Jesúskaī ato keskarama. Nāfi nīpanakakī nāato noko Epa Nios mēxotaima kīfixomis ipanaka. <sup>25</sup>Nāskakē Apa Niosxō noko ifitiro nō afe ipaiyaito nokoōxō Apa Nios yoifafāini iskafakī: “Epa Niosī, ē ato nāxonikī, ato chaka soaxōfe. Nāskaxō a mĩ ika ano ato imafe,” ixō nokoōxō Apa yoisimis. Nāskakē a nokoōnoa Apa yoiāi keskafakī noko nāskakōi faxoxii nō afe ipaxanō. Nāskaxkai nō fenopakenakama.

<sup>26</sup>Akka nā Jesúsfi noko Nios kīfixomis xanīfokōikī. Apa Nios keskara

sharafinakōia. Fetsafo finōkōia. Tsōakai aōnoa afaa chaka yoitiroma. Aatokai afaa chaka shināmisma yora chakafo keskarama. Nāskaxō Apa Nios ika anoafori ato finōkōia. Nāskaxō a nō yopaifo noko axosharatiro. <sup>27</sup>Akka a ato Nios kīfixomis xanīfo fetsafo keskarafoma. Taefakī afāfe pena tii yoinā ina retepaonifo Epa Nios inākakī ato chaka soaxonō. Nāskakē Niospa mā ato chaka soaxonano yora fetsafāferi ato yoinā inafō inānifo, atori Epa Niospa chaka soaxonō. Akka Jesúskaī ato keskarama. Jesús ato finōkōia. Nāskakē Jesús nai fistini noko chaka soaxonano Epa Nios fe nō ipaxatiro. <sup>28</sup>Akka Epa Niosxō Moisés yoini keskafakī yorafoōnoa Epa Nios ato kīfixomisfo inōfo āto xanīfofo katonifo. Akka nāfofi noko keskarafori nāfāferi afara chakafamisfo. Nāskakē Niospa yoiyoni keskafakī āfe Fake Jesús chipo katoni nokoōxō Nios kīfixomis ipaxanō. Aatokai afaa chakafamisma. Isharakōimimis.

**Epa Niospa meka fenasharakōi yoini Jesús noko nāxonō nōko chaka noko soaxoxii**

**8** <sup>1-2</sup>Akka nā sharafinakōia nō yoiāi nāfi Apa Nios xanīfokōi ika ari afe ikakī. Nāskakē nō afara yoipaiyaito nokoōxō Apa yoipakenaka. Nāatofi noko Apa Nios kīfixomis xanīfokōikī. Nāskakē a ika arikai tsōa afaa fetsa onifanima. Akka Nios fistichi onifani. Nāskakē ariax Apa fe nokoōnoax mekakakāini. Nā ika ari nai mēra anoa a anoxō Nios kīfiti pexefā keskarakōifiax finakōia. Nāskakē nā ē mato kenexona keskara xafakīakōi mā tāpitiro.

<sup>3</sup>Nā ato Nios kīfixomis xanīfokōi inōfo Niospa ato katoni afarafo yorafāfe Nios inākata finōfo. Askatari yoinā inafō fixō retexaxō koofaxō ato kīfixonōfo āto chaka

ato soaxonõ Niospa ato katoni. Nãskakê nã Jesús, noko Nios kífíxomisto, nãatori Nios inãni. Yoinã ina inãnima. Askatamaroko ãa noko nãxonni nõko chaka noko soaxoxiki. Æfe Æpa amapaiyai keskara ani. <sup>4</sup>Moisés yoini keskafakí Leví Æfe fenafof israelifãfe ato Nios kífíxomis itirofo yoinã retেকaxõ ato Nios inãxoxikakí Niospa ato chaka soaxonõ. Akka Jesúskaí Leví Æfe fenama. Nãskakê Jesús nono mai ano ixõ nokoõxõ Apa Nios kífímis ikeranama. Akka nai mēra ixõ noko kífíxomis, Niospa ato katoano. <sup>5</sup>Akka nono mai anoxõ nã Leví fenañafe a anoxõ Nios kífíti karapa pexe mēraxõ yonopaonifo. Nãnoxõ ãto kaifo israelifo tãpimapaikakí Nios ika ari afe keskaramãkí tãpinõfo. Askafixõ askarakõí tsõa tãpiyonima. Nãskakê Epa Niospa Moisés yoini iskafakí karapa pexe fayomano: “Ë mia yoiyai keskafakí a anoxõ ea kífíti karapa pexe fafe. ¿Mã mĩ shinãimē ã mia machi anoxõ tãpimana keskara nãskakõí fafe karapa pexe fakí? Nãskakê a yonomisfo tãpimafe nã ã mia yoiyai keskarakõí fanõfo,” ixõ Epa Niospa Moisés yoini. <sup>6</sup>Akka Niospa Æfe Fake Jesús yoini keskarato a Moisés yoini keskara finõkõia. Nãskakê Jesús Apa ika arixõ nokoõxõ Apa Nios kífifafãini. Akka Leví fenañafekai askafapaonifoma. Epa Niospa Æfe Fake Jesús yoiyoni keskarakõí ato yoimisma. Akka nã ato yoiyoni keskara sharafiano nã Æfe Fake Jesús yoini keskararoko sharafinakõia.

<sup>7</sup>Niospa Moisés yoini keskara nõ nikasharakõixõ nõ afara chaka nõ fakeranama. Akka nõ nikasharakõima. Nãskakê Epa Niospa aõxõ noko ifitiroma. Nãskakê noko fetsa yoini iskafakí: “Ëfe Fake ã níchixii mato nãxonõ mato chaka soaxonõ. Mã Jesús Ifofaino ã mato ifixii,” ixõ Epa Niospa yoini. <sup>8</sup>Akka Epa Niospa Moisésxõ yoini keskarakai tsõa askara nikasharakanamax nõko xinifo

nikayospakõí inifo. Nãskakê nõko Ifo Niospa yoini iskafakí:

Ë chipo na efe yorafo israelifo yafi Judapa Æfe fenafo meka fena shara ã ato yoixii. Nã ã ato sharakõí axõai keskara ã ato õimaxii. <sup>9</sup>Ë ãto xinifo Egipto anoa iyoni. Nãskaxõ ã ato yoisharani Æfe meka nikasharaifãfe ato kexesharafafãixiki. Ë ato yoisharafaiaino Æfe meka kachikiri fanifo. Nãskakê ã ato potani. Akka a ãto xinifo ã ato yoini keskarakai ãto fenafo askara ã yoixiima. Askatamaroko Æfe meka fena shara ã ato yoixii ea nikasharanõfo. <sup>10</sup>A ã israelifo yoixiai kene fistiõxõ ã ato tãpimaxima. Askatamaroko ãto shinã mēra Æfe meka shara ã nanexii ãto õiti mēraxõ a kirika kenea keskara sharaõxõ shinãsharanõfo. Nã ã ato yoiyai keskakõixii shinãsharaxikani. Nãskakê ãto Epa Nioskõí ixii. Akka afo efe yorafo ixikani. <sup>11</sup>Akka anã fisti rasichi ato tãpimaxikanima. Keyokõichi ea tãpixikani. Yorafo afamafãferi ea tãpiaifono, xanifofãferi ea tãpikõixikani. Nãskakê anã eõnoa tsõa ato tãpimaxima akõí keyokõichi mã ea tãpikõiafono. <sup>12</sup>Ë ato chaka soaxoxii afara chakafafiaifãfe. Nãskaxõ a afara chakafamisfo ã anã shinãpakenakama, ixõ Niospa yoini. <sup>13</sup>Nãskakê Niospa anã ato yoini iskafakí: “Meka fena shara ã mato yoinõ,” ixõ ato yoini. Akka a Moisés ato yoini keskarakai anã tsõa shinãtiroma. Nã Moisés ato yoini keskara meka xinikõí. A mekakai anã tsõa shinãpakenakama. Nãskakê nã meka shinãmakipakenakafo.

**Karapa pexe kene fetsa mēraxõ Epa Nios ato kífíxopaonifo. Akka iskaratía Jesús noko kífíxomis Apa Nios ika arixõ**

**9** <sup>1</sup>Ë mato yoinõ afe keskara yorafo ipaonifomakí. Akka Epa Niospa Moisés yoini afeskaxõ nono mai anoxõ afe yorafo ato Nios kífíxotirofomãkí Niospa ato chaka soaxonõ. Akka karapa



pexe fanifo a mēraxō Nios kīfinōfo.

<sup>2</sup>Akka a karapa pexe fanifo mēra kene rafe ini. Nā kene rekētana mēra siete rāpari oro otatia metax keskara ini.

Askatari mīsari a mēra ini. Nā mīsa kamaki mēxotaima doce pāa fapaonifo.

Nā kene rekētana anenifo iskafakakī:

“Nios chaimashta ika,” ixō anenifo.

<sup>3</sup>Akka karapa pexe fanifo mēra sama namikōi nakirafekōi potexō xītia ini. Nā kene chikaya anenifo iskafakakī: “Nono Nios ikōina,” ixō anenifo. <sup>4</sup>Nā kene rekētana ketaxamei mīsa kafāshara oroya taxta fanifo ini. A kamakixō nakas potoshara kooati ipaoni. Nāskatari kene chikaya fetsa mērari kafo oroya taxtafanifo ini. Nā kafo mēra pāa keskara āfe ane mānā kecho oro mēra nanea ini. Akka Aarón āfe chatiri nā kafo mēra naneyoamano Niospa nā Aarón āfe chati charofo onifayoni. Nāskata Aarón āfe chati chipo kafo mēra naneni. Nāskatari Niospa Moisés āfe meka makexki kenexō ināni nikanōfo. Nā makex para Niospa mekaya nā kafo mēra nanea ini.

<sup>5</sup>Nāskakē nā kafo māmākīa Niospa āfe ājiri keskara raferi nia ini. Āto peta rafeta kafo fepoafō keskara ini. Nāskakē nā Niospa āfe ājiri keskara rafeoxō nō tāpitiro Nios fāsi sharakōikē nōko chaka noko soaxomis. Askafiano akka nafoōnoakai ē mato iskaratīa yoitiroma.

<sup>6</sup>Nāskakē nā Nios kīfiti karapa pexe kene rekētana mēra a ato Nios kīfixomisfo mēxotaima ikipaonifo anoxō nakas potoshara koofaino ato Nios kīfixoxikaki. <sup>7</sup>Akka a kene fetsa mērari tsoa ikitiroma ipaoni. Nā ato Nios kīfixomis xanīfo finakōia fisti ikipaoni. Xinia fisti ata ikipaoni. Nāskatari imimais ikipaonima. Yoinā imiya ikipaoni nā imi Epa Nios ināxikī āfe chaka soaxonō, askatari āfe yorafori ato chaka soaxonō. <sup>8</sup>Nāskakē Niospa Yōshi

Sharapa xafakīa noko tāpimani. Akka nā karapa pexe iyoano āfe kene fetsa mēra tsoa ikipaonima. Nā ato Nios kīfixomis xanīfokōi fisti ikipaoni Nios fe mekaxiki. Yorafo Epa Nios fe mekayoxoma, Nios ato kīfixomis xanīfo fisti yoiyopaonifo.

<sup>9</sup>Nāskakē nā ipaonifoōnoa iskaratīa noko shināmatiro Moisés ato yoini keskafakī. Karapa pexe ano yoinā ina retexō ināpaonifo Niospa āto chaka ato soaxonō. Askafikanax isharapaonifoma afara chakafakaxō shinātaifapaonifo.

<sup>10</sup>Akka Moisés ato yoini keskafakī a ato Nios kīfixomisfāfe nāskakōi fanifo. Nāskaxō afara shara fetsafori ato tāpimani Moisés meka. Afara pita, afara ayata mā fatiro ato fani. Askatari afaari mā pitiro, afaari mā ayatiroma ato fani. Askatari ato tāpimani afeskax mechokometirofomāki Epa Niospa ato nikakōinō. Akka askafiaifono afāfekai ato chaka soaxokōitirofoma. Cristo oyoamano nānori Niospa ato yoiyoni. Nā Cristo naitīa aōxō keyokōi Niospa fetsafani. Nāskakē nō Jesús Ifofaino, Niospa nōko chaka noko soaxotiro. Nāskakē a Moisés yoini keskara anā tsōa ifofasharatiroma āfe chaka soapaikī.

<sup>11</sup>Akka Cristo mā anā nai mēra kaax, noko Nios kīfixomis xanīfokōi ini. A Niospa noko yoiyoni keskara noko ināmis. A karapa pexe anoxō a ato Nios kīfixomisfāfe ato Nios kīfixopaonifo yorafāfe anifo. Akka Jesús noko kīfixomis ano sharafinakōia Nios fistichimāi nai fanino. <sup>12</sup>Akka Cristokai karnīro imi fota fakka fakeshtari fonima. Askatamaroko nokoōnoax nakī āfe imi foax ikisi Apa Nios ari kani. Nāskaxkai anā Jesús nanakama. Nāskaxō nōko chaka noko soaxonano āfe Apa Nios ari nō katiro. <sup>13</sup>Akka chanīma, karnīro yafi fakka retexaxō āfe imi fikaxō nā karnīro koofakaxō āfe chii mapoya nā imi osikaxō saa saa anifo

Epa Niospa ato chaka soaxonō anā choshta keskara iyamanōfo. <sup>14</sup>Akka Cristokai afaa chakafamisma. Nāfi sharafinakōia. Niospa Yōshi Shara a nīpanakato Jesús shināmani. Nāskakē Apa yoini iskafakī: “Epa, ē atoōnoax naikai. Nāskakē ēfe imi foano eōxō mī āto chaka soaxotiro mefe yorafo inōfo,” ixō Apa yoini. Akka a nō Nios inimamapaikī nō shināpaoni keskara nō anā shināima. Akka iskaratīa nō Nios inimamapaikī nō nikasharakōitiro. Nā Nios nīpanaka sharafinakōia.

<sup>15</sup>Akka a Moisés ato yoini keskara sharafiano tsōa nikapaonima. Afara chakafapaonifo. Nāskakē nā afara chakafapaonifo keskara Cristo fistichi ato chaka soaxotiro. Akka a Moisés yoipaoni keskara anā ato yoitiro. Nāskakē Cristo oni nokoōnoax naiyoi nōko chaka noko soaxoxiki nō Nios fe ipaxanō. Nāskakē Niospa noko yoini iskafakī: “Ekeki fekāfe ēfe Fakeōnoax efe yorafo ixikakī,” ixō noko yoini. Nāskaxō a noko yoiyoni keskara noko ināxii. <sup>16-17</sup>Iskaratīa afara fetsa ē mato yoinō mā tāpinō. Nō nayoxoma nō yoitiro iskafakī ato yoikī: “Ē naano tsōa ēfe afarafo fiimākai ikisi ē mato tāpimayonō,” ixō nō yoitiro. Nāskakē nā nō yoiyomis keskafakī nō nayoxoma nōko afarafo fetsafo ināpaikī nō yoitiro. Akka nō nayoamano nōko afarafo tsōa fena fitiroma. <sup>18</sup>Nāskakē Niosxō Moisés afe yorafo yoini āto yoinā inafō reteaifono imi fonō. Akka a yoinā ināfāfe imi foyamaino a ato yoiyoni keskafakī Niospa ato chaka soaxotiro. <sup>19-20</sup>Taefakī Epa Niospa shināmanaino Moisés israelifo keyokōi ato yoini nikanōfo. Mā ato yoikī mitoxō, nā ifi hisopo āfe pōya pishta fini. Mā fixō fakka fake imi yafi oveja imi fakkaya osini. Nāskaxō ifi hisopo pōya pishta fixō oveja raniya texkeani.

Nāskata nā ifi hisopo pōya pishta texkeata fakka fake imiki momo momo axō nā Niospa meka kirikaki kenea a Niospa yoiyoni keskafakī fakka imi saa saa ani. Askatari yorafokiri fakka imi saani. Ato yoikī iskafayanā: “Na imioxō mā tāpitiro Epa Niospa noko yoiyoni keskara axii. Nāskax nō afe yorafo itiro,” ixō Moisés āfe kaifo yoini. <sup>21</sup>Nāskatari nā karapa pexe a mēraxō Nios kīfiti Moisés imi saa saa ani, askatari a mēranoafori keyokōi imi saa saa ani. <sup>22</sup>Chanīma, nā Epa Niospa Moisés yoini keskafakī Moisés imi saakano karapa pexe anoafō keyokōi ato chaka soaxona. Akka imi foyamaino noko chaka soaxotiro. Anā ano fato fetsama nōko chaka noko soaxotiro.

#### **Cristo nōkoōnoax nani noko chaka soaxoxiki**

<sup>23</sup>Nā anoxō Nios kīfiti karapa pexe mēranoa keskarakōifo Nios ika ari. Nāfoki ato Nios kīfixomisfāfe yoinā imi saanifo Niospa afo oisharanō. Akka a karapa pexe mēranoa imifo sharafiano afāfe nōko chaka noko soaxotiro. Askatamaroko nā Cristo nokoōnoax nai fistini nōko chaka noko soaxoxiki. Noko chaka soaxonano Nios ika ari nō katiro, a keskara shara afe ipaxakī. Askatari anokai a anoxō Nios kīfiti karapa pexe keskarama. A Nios ika ano sharafinakōia. <sup>24</sup>Akka yorafāfe karapa pexe fanifo anoxō Nios kīfinōfo. Nāskakē a mēra a Nios nai mēra ika keskarakōi ipaoni. Akka Cristo mā otoax a karapa pexe fanifo mēra ikinima. Askatamaroko Apa ari nai mēra kani. Nāskakē iskaratīa ari afe ika noko Apa Nios kīfixōfafaixiki. <sup>25</sup>Akka nā ato Nios kīfixomis xanīfo karapa pexe kene fetsa mēra ares fisti xinia fisti akax ikipaoni a mēraxō Nios kīfixiki. Āfe imikōiya a mēra ikitamaroko, yoinā imiya ikipaoni.

Akka Cristokai ato keskarama. Akai mēxotaima natiroma, nai fistini Apa Nios ari kaxiki. <sup>26</sup>Akka askakatsaxakī Cristo nokoōnoax nai ranā ranākerana nā Niospa mai onifanichāi. Akka askamisma. Jesús nai fistini ikisi noko keyokōi chaka soaxoxiki. <sup>27</sup>Akka keyokōi nō nai fetsexii. Nō naax keyokōi nō akiki nokoaito noko yoixii a nō niyoxō amis keskara. Nāskakē a nō amis keskara noko yoiaino nā Jesús Ifofaafō tii afe isharapakenakafo. Akka nā nikamisfoma omiskōipakenakafo mēra ato potaxii. <sup>28</sup>Cristo āari ināmeax noko naxōi fistini. Yora ichapafoōnoax omiskōixō noko nāxoni. Askafiax anā āfe yorafoki oxii, noko ikisharapakexakī. Nāskakē anā nokoōnoax nanakama noko chaka soaxoxiki. Askatamaroko aōnoax nō isharapakenaka.

**10** <sup>1</sup>Niospa Moisés yoini keskaraōxō nō tāpitiro Cristo noko afarasharakōi faxoxiai. Nāskakē nā Moisés ato yoini keskarakai tsoa imasharatiroma. Afia Moisés ato yoini keskafakī nā xinia tii a ato Nios kifixomisfāfe yoinā inafa retepaonifo Niospa ato chaka soaxonō. Askatari a Moisés yoini keskaratokai ato imasharamisma Nios fe ipaxanōfo.

<sup>2</sup>Akka a ato Nios kifixomisfāfe yoinā inaoxō ato chaka soaxonaifono, tsōa anā akeranama yoinā ina retēkī. Āfe chakaōxō anā shināchakakeranama. Nāskakē anā tsōa yoinā ina retēkeranama. <sup>3-4</sup>Akka askarama. Nā xinia tii cabra ato retexonaifotia nā afara chakafamis keskara ato shināmapaonifo. Akka yoinā ina imioxō āfe chaka ato soaxotiroma.

<sup>5</sup>Nāskakē Cristo mai ano fotoyoxoma Apa yoini iskafakī:

Epa, mīkai fichipaima yoinā ina imioxō āto chaka soanōfo. Askatamaroko yorakōi mīa ea onifani

ēfe yora ē mia inānō. Nāskaxō yorafoōnoax naxō ē ato chaka soaxoxiki. <sup>6</sup>Akka yorafāfekai mia inimamakanima yoinā ina retēkaxō kooakī mī ato chaka soaxonō, ixō yoini. <sup>7</sup>Akka anā mē mia yoia iskafakī:

Mē nono mai ano fotoa a mīa amapaiyai keskara ē axiki. Nānorikōi mī meka yoimisto eōnoa yoikī keneyoni, ixō Cristo Apa yoini. <sup>8</sup>Efe yora mīsttichi, shinākapo. Cristo Apa yoikī taefani iskafakī: “Epa, mīōxō Moisés ato yoini keskara sharafiano mī anā fichipaima. Akka nāato ato yoikī iskafani: ‘Yoinā inafa retēkāfe āfe imi foano aōxō Niospa mato chaka soaxonō,’ ixō ato yoini. Akka a yoinā retēxō koakaxō mia ināifāfekai afāfekai mia inimamaima,” ixō Apa yoini. <sup>9</sup>Nāskaxō anā yoikī iskafani: “Epa, ē nono mai ano ē fotoni a mīa amapaiyai keskara axiki,” ixō Apa yoini. Akka Cristo noko nāxoni noko chaka soaxoxiki. Nāskakē a Moisés ato yoini keskara nō anā nikatiroma nōko chaka Epa Niospa noko soaxonō. Nāfo mā Niospa fetsafaa. <sup>10</sup>Nāskakē a Apa amapaiyai keskai Jesucristo āari ināmeni noko nāxoxikī aōnoax nō a keskara shara inō. Nāskakē nō anā afaa fetsa fichipaima māmāi Jesús noko nai fistixonikē.

<sup>11</sup>Akka a atoōxō Nios kifixomisfāfe pena tii yoinā ina retepaonifo Epa Niospa keyokōi ato chaka soaxonō. Askafekēkai afāfe ato chaka soaxopaonifoma. <sup>12</sup>Akka Jesucristo mā noko nai fistixononi noko chaka soaxoxiki. Nāskakē nō anā afaa fetsa yopanakama noko chaka soaxonō. Nāskakē mā nokoōnoax naax Apa Nios ari kani ariax afe xanifokōi ikikai. <sup>13</sup>Akka mā Apa ari kanixakī iskaratīa arixō manai, a

noikaspamisfo Apa Niospa ato potaitia. Nāskakē Jesucristo Apa fe xanifofinakōia ixii. <sup>14</sup>Nāskakē āarifi ināmei fistixō noko nāxonī nōko chaka noko soaxoxiki. Nāskaxō nō Ifofaax a keskara shara nō ixii. Nāskakē Niospa anā afaa chaka nōkoōnoa ōipakenakama. Nāskakē nōri a keskara sharakōi ixii.

<sup>15-16</sup>Nānori Niospa Yōshi Sharapa noko yoiyoni iskafakī:

Efe yorafāfe, ea Ifofaifono āto shinā mēra ēfe meka ē nanexii āto ōiti mērari a ēfe meka kenea keskara ē faxii ea Ifofasharanōfo, ixō yoini. <sup>17</sup>Nāskaxō anā yoikī iskafani:

Mā ea Ifofaino ē anā shināpakenakama a mā chakafamisfo, ixō Niospa Yōshi Sharapa yoini. <sup>18</sup>Akka mā noko chaka soaxonano, nāskakē nō anā yoinā ina inātiroma noko chaka soaxonō.

#### Nios fe rafesharakōikāfe

<sup>19</sup>Efe yora mīstichi, nāskakē nō nai mēra ikitiro Nios ano ranotama Jesucristomāi nokoōnoax nai imi fonikē, noko chaka soaxoxiki. <sup>20</sup>A ato Nios kīfixomisfo kīfiti pexefā kene fetsa mēra xinia tii ikifistipaonifo ato Nios kīfixoxikakī. Anā iskaratīa nō yopatiroma askara. Anā askafapanakama. Akka iskaratīa afara fetsa fenasharakōi Jesús noko axonī. Nāskakē mā Jesús naino nā Nios kīfiti pexefā kene mēranoa sama nāmīfā faxtetani anā tsoa ikiyamanō. Nāskakē nākōi nā Nioskōi nō kīfiti. <sup>21</sup>Nōko Ifo Jesús nokoōxō Apa Nios kīfixomis xanifokōi. Nāskakē keyokōi Niospa fakefāfe āto Ifokōi. <sup>22</sup>Nāskakē nō Jesús chanīmara fakē nā noko nāxonioxō nōko ōiti fena sharakōi noko faxotiro. Nāskaxō a nō afafo chakafamis keskarafo anā nō shinātiroma nōko ōiti

inimakōitiro. Nāskaxō faka sharapa nashimana keskara noko fatiro anā afaa chaka nōko shinā mēraxō nō shinānōma. Nāskakē Nios fe rafekāfe. <sup>23</sup>Akka nō yoikī iskafamis: “Jesús nōko Ifokē Epa Niospa a noko yoiyoni keskara noko axoxii,” ixō nō yoimis. Nāskakē afaa fetsa shināyamakāfe. Nā nō shināi fisti shināfafāikāfe. <sup>24</sup>Akka Epa Niospa noko sharafamis. Nōri nō shināsharanō afeskaxō nō fetsafo shināmasharatiromākī nōinā faatanākaxō afara axoshara faatanānōfo. <sup>25</sup>Mā mā tāpia mā Jesús chaima oi. Akka fetsafo anā ichanāmisfoma. Nāskakē ato keskara iyamakāfe. Nāskakē ichanāi xateyamakāfe. Jesúsnoa mā shināi keskafakī fetsafori yoitaifakāfe māto ōiti inimasharakōinō.

<sup>26</sup>Fatora fētsa mā tāpia Jesús nokoōnoax nani nōko chaka noko soaxoxiki. Nāskara mā tāpifixō afara chakafakī nōko Ifo Jesús kachikiri fakī, askarakai Niospa āfe chaka soaxotiroma. <sup>27</sup>Nāskarafo Niospa ato omiskōimaxii. Akka Niospa ato ōiaino ratei finakōixikani. Nāskakē Niospa ato yoixii iskafakī: “Emakinoax omiskōipakenakafo mēra fotakāfe, chiifā mēra,” ixō ato yoixii. <sup>28</sup>Akka fētsa nā Moisés yoini keskara nikakaspakī afara chakafaito fētsa ōixō xanifo yoimis. Fistichi yoiyamakī rafeta yoitiro, askayamakī trespa yoitiro iskafakī: “Mā nō ōia nato afara chakafaito,” ixō yoitirofo. Nāskakē xanifāfe yoitiro: “Na feronāfāke afara chakafaa mā natiro,” ixō yoitiro. <sup>29</sup>Akka nā Moisés yoini keskara nikakaspaifo afo retepaonifo keskafakī fatorafāferi Jesús nikakaspamisfokē Niospa ato omiskōimakī finakōixii. Nāskakē nā yora chakafāfe shinākī iskafamisfo: “Mē nikamis Jesús ea nāxonī. Nā naino āfe imi foni. Nāskaxō ea katoni aōnoax ē

Niospa fake inō. Akka ē shināikai afama. Nāskakē ē Jesús Ifofapaima,” ixō anori shinākī nāato Niospa Fake nikakaspakōimis. Askara meka yoikī Niospa Yōshi Shara chakafakī mekafamis, Niospa Yōshi Sharapa sharafafiamisno noikī. <sup>30</sup>Akka mā nō tāpia Niospa yoikī iskafani: “Afara chakafaifāfe ē ato omiskōimaxii,” ixō yoini. Askatari yoikī iskafani a kirika keaneo: “A ea Ifofafāfe afara chakafaifono ē ato omiskōimaxii,” ixō yoini. <sup>31</sup>Akka fatorafāfe nōko Ifo Jesús kachikiri fakaxō afara chakafariafaifono atonā fāsi mesekōi ixii. Nāskakē askarafo nā Nios nīpanakato ato achixō ato omiskōimakī finakōixii.

<sup>32</sup>Shinākapo efe yora mishtichi. Mā taefakī Jesúsnoa tāpixō mā Ifofani keskafakī shināmakiyamakāfe. Fetsafāfe mato Jesús Ifofatimafaiyono ato nikatama mā nōko Ifo Jesús Ifofasharakōipaoni. <sup>33</sup>Nāskaxō mā Jesús Ifofasharaito oikakī fetsafāfe mato ichayanā mato omiskōimamisfo. Akka a Jesús Ifofamis fetsafori omiskōiaifono māri ato fe omiskōipaimis. <sup>34</sup>A Jesús Ifofaa fetsafo karaxa mēra ato ikimanifo. Nāskakē mā ato noiyānā ato inimamapai karaxa mēraano mā ato oikāi kani ato shināmasharata ato inimamaxiki. Nāskatari nā Jesús Ifofaafāfema māto afarafo mato fiakī keyokōinifo. Mato askafafiaifono a shināchakatamaroko mā tāpini Epa Niospa nā ika arixō mato afara mekexona afokai fenopakēnakama. Nāskara tāpiax mā inimakōini. <sup>35</sup>Nāskakē a mā Jesús chanīmara faa keskafakī kachikiri fayamakāfe. Mā kachikiri fayamakē Epa Niospa mato sharafaxii noko yoiyoni keskafakī. Nāskaxō afara shara mato ināxii. <sup>36-37</sup>Akka Niospa meka keneni iskai:

Cristo mā chaima matoki oi,  
samarakaima,

ixō kenenifo. Nāskakē mā Jesús Ifofasharai keskafakī omiskōifikī tenekāfe. Epa Niospa mato ināpaiyai keskara aōxō nā mato yoiyoni keskara mā fixii. <sup>38</sup>Nāskaxō anā Niospa meka kenenifo iskafakī yoikī:

Nā ea chanīmara fai ē  
imasharaito, nāato ea Ifofasharakōixii.  
Akka nā ea kachikiri faafoki ē  
inimaxima,

ixō Niospa yoini kirika keaneo. <sup>39</sup>Nāskarafāfe Jesús kachikiri fakanax omiskōipakenakofo mēra fokani. Akka nōkai askarama. Askatamaroko nō Jesús chanīmara fakōimis noko nimasharapakexanō nō afe ipaxakī.

#### Nios nikakōipaonifo

**11** <sup>1</sup>Akka nō Epa Nios chanīmara fakōixō a noko yoiyoni keskara noko axoyoamano nō chanīmara fai chipomāi noko axōfaito. Nāskarifiakī a noko yoiyoni keskara nō oiyamafixō āfe mekaōxō nō chanīmara fai. Nāskara nō shinākī nō Nios chanīmara fai. <sup>2</sup>Nāskakē nōko xinifāfe Niospa ato yoini keskara chanīmara fakōipaonifo. Nāskakē Epa Nios atoki inimakōikī atoōnoa meka shara yoini.

<sup>3</sup>Akka nō chanīmara faxō nō tāpitiro Niospa āfe mekapa mai yafī nai onifani. A nō oiyomisfoma afarafo Niospa onifani, akka iskaratīa mā nō oitiro. Nāskakē āfe mekapas keyokōi onifani.

<sup>4</sup>Ē mato yoinō nikakapo mā tāpinō a nōko xinifo ipaonifo afe keskaramākī. Nōko xini Abel Nios chanīmara faxō oveja fake ināni nā Niospa yoini keskafakī. Nāskakē Nios akiki inimakōini. Akka āfe ochi Caínkai askara inānima. Nā Caín Nios nikakaspayanā āfe afarafo ināpaiyaito Niospa fichikaspani. Akka āfe exto Abel Nios chanīmara fakōikē Niospa aōnoa yoikī iskafani: “Mī ea chanīmara

fakōina,” ixō yoini. Abel Nios chanīmara faax mā nafianikē nō Abel shinākī nō tāpitiro Nios chanīmara faxō nō nikasharakōitiro. Nō askafaino Nios nokoki inimasharakōi.

<sup>5</sup>Nōko xini Enoc aatori Nios chanīmara fakōinax afe rafekōipaoni. Nāskakē nayamafiakē a ika ari Niospa ifirisafatani. Aōnoa yoikī Niospa meka kenenifo iskafakī: “Ē Enoc yoiai keskakakī ea nikakōimis. Nāskakē ē akiki inimakōi,” ixō Niospa yoini. <sup>6</sup>Akka nō Nios nikayamakī nō Nios inimamatiroma. Akka nō Nios fe ipaikōikī nō nikakōitiro. Iskaratīa Nios nia. Nāskakē nō chanīmara fatiro Niosmāi nikē. Askatari nō nikapaikōikī chanīmara fayana akiki nokoaito Niospa noko afara shara faxoxii.

<sup>7</sup>Nōko xini Noéri Nios chanīmara fakōipaoni. Nāskakē Niospa Noé yoikī iskafani: “Ē oi kaya imai faka faipafanō āsai fetsenōfo. Nāskakē kanōanāfā pexeya fafe. Mī fakefo fe mī āfinō ano ikanax āsaxikanima. Nā ē mia yoiai keskakafe,” ixō Niospa Noé yoini. Akka tsōa askara ōiyomisma nāskakē Noé chanīmara fakī kanōanāfā fani āfe fakefo fe āsaxikakima. Nā Noé Nios chanīmara faax isharakōipaoni. Akka nā nikakaspaifo askapaonifoma, afāfe afara chakafapaonifo. Nāskakē Niospa ato omiskōimani āsanōfo. Nāskakē Nios fe Noé rafeaito akiki inimakōini.

<sup>8</sup>Nōko xini Abrahamri Nios chanīmara fakōipaoni. Nāskakē Niospa Abraham yoikī iskafani: “Nā ē mia nīchipaiyai ari mī katiro. Ē mia mai inānō mīnā inō,” ixō Epa Niospa yoini. Akka Abraham tāpia inima fakiri kaimākai. Askafiax nā Niospa yoia keskakōini. <sup>9</sup>Nāskakē nā Niospa yoiyoni keskara chanīmara faax, a Niospa nīchia mai ano nokoax Abraham yora fetsafo mēra kani. A keskarafa inima. Nānoax pexe keskara a

karapa pexe fofāsafapaoni a mēra oxaxikaki. Nāskakēri āfe fake Isaaca fe āfe fafa Jacobo nā keskara mēra ipaonifo. Epa Niospa Abraham yoini keskakakī nā raferi ato yoikī askafani: “Ē mato mātō mai ināxii,” ixō yoini.

<sup>10</sup>Nāskakē Abraham manapaoni. Akka Niospa yoini keskara nā mai ano ifiaxō tāpipaoni a Nios ika ari afe ipanaka. Nāno Niospa onifanifo keyokōi sharakōifo nāfōri āfenā ipanaka. Nāskakē Abraham manapaoni.

<sup>11</sup>Niospa Abraham yoini iskafakī: “Mī āfi Sarapa chipo fake fixii. Āfe fake feronāfake ixii. Nāskakē mī fenafo ichapakōi ixikani,” ixō yoini. Akka Abraham anifokōi ini āfe āfiri yōxafokōi ini fake fimisma. Nāskakē Abraham āfe shinā mēraxō shinākī iskafani: “Epa Niospa ea yoiyoni keskara ea axōi. Nāato nā yoiai keskarakōi famis,” ixō Abraham Nios chanīmara fani. Nāskakē Abraham āfinī fake fini, āfe fake feronāfake. Nāskakē Abraham fakeya ini. <sup>12</sup>Akka Abraham mā anifokōia ini. Nāskano āfe fenafo ichapakōifo ini. Tsōa ato tanātiroma. Nā fishifo tiikōi askatari nā mashi exe tiikōi inifo tsōa ato tanātiroma. Abraham āfe fenafo ichapakōi inifo.

<sup>13</sup>Nā ē yorafoōnoa mato rama yoia keskara atoōnoa ē mato yoinō. Nā yorafo nai mitokomenifo a Niospa ato yoiyoni keskara fikanaxma. Akka askafiaxō chanīmara fakakī ato shinā mēraxō oa ōiai keskara fanifo. Nāskakē inimakōinifo. Nāskakanax yoinānifo iskakani: “Nonokai na mai ano nō ipanakama, mai fetsa ano nō ixii,” ikax yoinānifo. <sup>14</sup>Akka nānori yoiaifāfe nō tāpitiro nāskara yorafo nono mai ano ipaitama Nios ika ari fopaikani afe ipaxakakī. <sup>15</sup>Akka a ipaonifo ano shinākani āto mai ano anā fopaikani fokeranifo. <sup>16</sup>Akka āto mai ari fopai

atama Nios ika ariroko shinānifo ari nokopaikakī. Nāfāfe tāpinifo Nios ika ari sharafinakōia. Nāskakē Epa Niospa a ika ari ato pexe shara faxoni afe ipaxanōfo. Nāskakē Niospa atoōnoax inimakī ato yoikī iskafani: “Ēfi māto Nioski,” ixō atoōnoa yoini inimayanā.

<sup>17-18</sup>Anā Abrahamnoa ē mato yoinō.

Epa Niospa tāpipaini Abraham chanīmara fakī nā yoia keskara akimākai. Nāskaxō yoikī iskafani: “Mī ina ea retexotamaroko mī fake fisti Isaaca ea retexōfe,” ixō yoini. Nāskatari Epa Niospa taefakī Abraham yoiyoni āfe fake fisti Isaacaōnoax āfe fenafo ichapakōi ixiaifo. Nā afara sharafo Niospa Abraham yoiyoni keskafakī āfe fake Isaacaōxō keyokōi axoxixakī tāpimayoni. Nānori Niospa Abraham yoiaino āfe fake fisti retexō Nios inākerani. Nāskaxō Nios chanīmara fakōixō nā yoini keskakōi fani.

<sup>19</sup>Nāskaxō Abraham āfe shinā mēraxō shinākī iskafani: “Epa Niospa ea yoia iskafakī: ‘Mī fake Isaaca ea retexōfe,’ ea faito ē shinā Niospa afama mīshti fatiro. Akka ēfe fake nafiakē Epa Niospa samama ea otifaxotiro,” ixō shināni. Chanīma, āfe fake nakerani. Nāskakē Abraham shināni āfe fake nafiakē Niospa otifaxotiro.

<sup>20</sup>Akka Isaaca nāatori Nios chanīmara fakōipaoni. Nāskakē āfe fake feronāfake rafe yoini a inōpokoai: “Jacobo yafi Esaú, chipo Epa Niospa afara shara mato faxoxii,” ato fani.

<sup>21</sup>Nāskarifiakī Jacobori Nios chanīmara fakōipaoni. Nāskakē mā chaima naito Niospa āfe shinā mēra shināmanai keskafakī āfe fafa rafe, José fake rafe, Niospa ato shara faxonōpokofai ato yoini. Ato yoita āfe chatiki mēstexō Epa Nios kifīyanā aicho fani.

<sup>22</sup>Nā Joséri Nios chanīmara fakōipaoni. Nāskaxō mā chaima nakī āfe

yorafo yoikī iskafani: “Chipo Epa Niospa nōko fenafo nā israelifo Ejipto anoa ato iyoxii kiki. Fokakī ēfe xaori foxikani kiki. Nā ikaifo ano ea maifafoxikakī,” ixō ato yoiyoni.

<sup>23</sup>Moisés āfe apa feta āfe afa Nios chanīmara fakōipaonifo. Nāskakē Moisés yomeax sharapishtakōikē āfe apa feta āfe afa ōini. Nāskaxori tāpinifo mā yosixō a Niospa yoiai keskara yonosharakōixiaito. Nāskakē Ejipto anoa xanīfāfe ato yoini a israelifāfe āto fake feronāfake yome mīshti keyokōi ato rētekī mitokakōinōfo. Askafiaifono Moisés āfe apa feta āfe afa Nios chanīmara fakaxō ratekakima tres oxe anifo āto fake onekakī xanīfāfe āto fake rēteyamanō.

<sup>24</sup>Moisés āfe chata keskara ini Faraón. Askafiaifono Moisés askara fichikaspani. Nāskaxō ato yoini iskafakī: “Xanīfo Faraónkai ēfe chatama. Āfe fakerikai ēfe efama,” ixō ato yoini, chanīmara fanōfo israelifo āto kaifo ini. Moisésri Nios chanīmara fakōipaoni. <sup>25</sup>Akka Moisés shināni iskakī: “Ē Ejipto anoax xanīfāfe pexe ano ikax ēri ato fe inimasharakai xini ranā ayanā ē afara chakafatiro Nios shināyamakī. Ē askapaima,” ixō shināni.

Askapaitamaroko iskafakī shināni: “Ēkai ejiptofo feta afara chakafapaima, askakimaroko ēfe kaifo fe nā Niospa inafa omiskōiaifo keskai ēri ato fe omiskōi. <sup>26</sup>Ē Egipto anoafato afara fiapaikī ē ato fiakerani. Ē fiaxoma, ea mekafafiaifono Egipto anoafāfe, nāskanō. Akka afarafayafax shara. Akka Cristo, a Niospa noko nīchixii noko ifinō, nā sharafinakōia. Ē Cristoōnoax omiskōifiano Epa Niospa a ika arixō ē nokoaito afara sharakōi ea ināxii ē afe ipaxanō,” ixō shināni.

<sup>27</sup>Akka Nios chanīmara fakōinax Ejipto anoax āfe kaifo fe Moisés kani.

Ejipto anoax āto xanīfo akiki  
 ōitifishkifiaino akiki mesetama nā  
 xanīfāfe mai anoax kani. Akka Nios tsōa  
 ōiyamafitirono Moisés fisti Nios fe  
 rafekōiax afe mekapaoni. Nāskakē nā  
 Niospa yoini keskakāfi enepaonima.  
<sup>28</sup>Akka Ejipto anoax israelifo  
 foyoafomano Niospa Moisés yoini  
 iskakāfi: “Mī kaifo yoife ovejanā fake  
 retenōfo. Nāskakaxō nā oveja imi āto  
 pexe fepotifo raish anōfo, askafafono  
 ōiki ēfe ājirinī āto fake iyoafo  
 rēteyamanō, nā Ejipto anoafo āto fake  
 iyoafo ato reteaitā,” ixō Niospa yoini.  
 Nāskakē Moisés nā Niospa yoia keskara  
 chanīmara faxō āfe kaifo israelifo yoini.  
 Nāskakē israelifāfe āto fake iyoafo  
 nanima.

<sup>29</sup>Nāskakē israelifāfe Nios chanīmara  
 fanifo. Nāskakaxō nā fakafā āfe ane  
 Ōshi pokefainifo. Epa Niospa nēxpakīa  
 fakafā shināfatanaino israelifāfe  
 pokefainaifono ato acho Ejipto anoafo  
 fonifo ato retepaikani. Mā fakafā  
 nēxpakīa kāiyaiifono Niospa atoki fakafā  
 yosifani. Nāskakē āsai mitokomenifo.

<sup>30</sup>Akka Niospa israelifo yoini: “Nā Jericó  
 pexe rasi kachiori siete nia foaketi  
 fayakenōfo,” ixō yoini. Nā pexe rasi  
 kachiori simīto kene keyakōi masoa ini.  
 Nāskakē israelifāfe a pexe rasi kachiori  
 foaketi fayakenaifono nā Niospa yoini  
 keskara nā pexe rasi maokomei fetseni.

<sup>31</sup>Akka keyokōi Jericó anoafo nai keyonifo.  
 Akka nā kēro chotaferoma āfe ane Rahab  
 nā fisti nanima nāatomāi mā Nios  
 chanīmara faax. Akka Jericó pexe rasi ano  
 foyoafomano israeli xanīfāfe feronāfake  
 rafē nīchini ato onāti fatanōfo. Mā foafono  
 nā rafe Rahab āfe pexe mēra ato ikimani  
 tsōa ato fichixō reteyamanō. Nāskakē nā  
 Rahab tsōa retenima āfe kaifo retetikakī.

<sup>32</sup>Akka, ¿anā afaa fetsa ē mato  
 yoitiromē? Nā yora ichapafāfe Epa Nios  
 chanīmara fapaonifoōnoa ē mato yoikī

keyotiroma. Nā Gedeón ikaino, Barac  
 ikaino, Sansón ikaino, Jefté ikaino,  
 David ikaino, Samuel ikaino nā Niospa  
 meka yoimis fetsafōonoari ē mato  
 yoipanā ēkai yoikī keyotiroma.

<sup>33</sup>Nāskakē afāfe Epa Nios chanīmara  
 fakaxō āto sorarofō yoinifo a ato  
 noikaspaifo ato retenōfo. Nāskakē a ato  
 noikaspaifo ato retepaifikakī  
 finōkōinifo. Akka atiri xanīfo ikaxō āfe  
 yorafo kexesharapaonifo isharanōfo.  
 Nāskakē a Niospa ato yoiyoni keskara  
 ato axosharani. Nāskatari atiri nā Nios  
 Ifofaafāfema poomā mēra ato potanifo.  
 Askafiaifono Epa Niospa ato  
 kexesharani poomānā ato pinōma.

<sup>34</sup>Akka atiri xanīfo chakafāfe ato yoinifo  
 chiifā mēra ato potanōfo. Chii mēra ato  
 potafiafono Niospa ato kexesharani  
 koonōfoma. Atiri kenofāfe ato  
 retepaifikakī tsōa ato retenima. A isinī  
 ikani ato yora pachikōifokē afori Niospa  
 ato mitsiskōi imani. Nāskakē nā ato  
 noikaspaifāfe āto sorarofāfe ato  
 retepaifiaifono nāfāferoko ato īchonifo  
 ato afeskafanōfoma. <sup>35</sup>Kērofāferi Nios  
 Ifofaino, fake naano Niospa ato  
 otifaxoni anā ninō.

Akka fetsafo Nios chanīmara  
 fakōinafono nā Nios Ifofaifāfema ato  
 omiskōimanifo ato retetikakī. Nāskaxō  
 ato yoikī iskakānifo: “Mā Nios  
 Ifofayamaito nō mato afeska faima mā  
 kasharatanō. Akka mā Ifofaito nō mato  
 retei,” ixō ato yoinifo. Ato  
 askafafiaifono tsoa Nios shināmakinima.  
 Nāskakē ato retenifo ato reteyoafomano  
 shinākī iskakānifo: “Noko retetiaifono  
 Epa Niospa samama noko ōtofatiro nō  
 afe īpaxanō,” ixō shinānifo. <sup>36</sup>Askatari a  
 Nios chanīmara faa fetsafori ato  
 kaxemetsamafayanā ato koshaketsayanā  
 ato cadenānā metexkere ata ato  
 otekere axō ato karaxa mēra ikimanifo.  
<sup>37</sup>Askatari ranāri tokirinī ato



tsakaketsakaxō ato retenifo, ranāri sirochonō nakirafe ato xatenifo nanōfo, ranāri kenopa ato retenifo, ato askafaifono. Nāskakē nā afaamaisfāfe ano rapatiamano oveja fichi iyamai cabra fichi rapati fakaxō safenifo. Ato retepaikakī ato ichorifaifono. Nāskakē omiskōikōinifo. <sup>38</sup>Nāskakē tsōa istoma anoax machi keya anoax a mafa kini mēra ikikata mai kini mērari ikinifo. Akka nā Nios chanīmara faafo a Nios Ifoafaifema ato shara fanifoma Niospa ato ōia sharafiafono, ato chakafapaonifo.

<sup>39</sup>Nāskakē nāfo omiskōi finafikakī Nios Ifokōi fapaonifo. Nāskakē Niospa atoōnoa yoikī iskafani: “Nafāfe ea nikakōikani. Nāskakē ē atoki inimakōi omiskōifikani isharakōimisfo,” ixō Niospa atoōnoa yoini. Askafikaxō a Niospa ato yoyoni keskara tsōa fiama ini. <sup>40</sup>Nāskakē Epa Niospa ato manamayopaoni. Akka nōri nō Nios chanīmara faax nō ato fe a Jesús ika ari nō nokoxii. Nāskakē yora fisti keskara nō ato fe ixii a keskara shara noko imaino. Nāskaxō ato feta anā afaa fetsa nō yopapakenakama. A Niospa yoyoni keskara keyokōi noko ināxii nai mēraxō.

#### Nō Jesúsnoa shināsharatiro

**12** <sup>1</sup>Akka nōko xinifāfe Nios chanīmara fapaonifo. Nāskakē nōri ato keskara nō itiro. Nāskaxō a afara chakata noko nētefapaiyai keskara nāfo nō kachikiri fakōini. Nāskaxori afara chakafāferi samamakōi noko afara chakafamapaitiro. Nāfo chakari nō kachikiri fakōini a Niospa noko amapaiyai keskara fisti axiki, fena fenakima a noko yoiyai keskara nō axosharakōi. <sup>2</sup>Akka nō Jesús fisti shināfafāinō. Nāfi nōko Ifokōikī noko tāpimamiskōi. Akka nāato noko ōimakī

taefanikī afara afeskara afiaino nō Nios chanīmara fakōinō. Nāskaxō a Apa yoiya keskara akōipaoni. Nāskakē nōri a keskara inōkāfe. Nāskaxō mā mastakakī yorafāfe ferotaifi rāfini fanifo. Askafafiaifono omiskōiyanā tenekōini māmāi tāpiax a chipo xanifo ixō Apa Nios feta noko ifixiai inimakōiyanā Apa Nios ika arixō.

<sup>3</sup>Yora chakafāfe chakafafiaifono tenekōini. Nāskaxō a nokoōnoax omiskōini keskara shinākī matori omiskōimanaifono, shināchakatama mātō ōiti fekaxtefayamakāfe. Nāskaxō a Niospa mato amapaiyai keskara mā enetiroma. <sup>4</sup>Akka yorafetsafāfe mato afara chakafamapaimisfo anā mā Jesús Ifofanōma, ato nikatama mā omiskōifi mā omiskōi sharamisma. Akka Jesúsroko omiskōi finakōini. <sup>5</sup>Mā mā shināmakia keskara ē anā mato yoinō. Mā āfe fakekē, Epa Niospa mato yoini keskara āfe meka kirikano kenea iskara fētsa keneni:

Ēfe fāke, ēfi mī Ifokōikī. Akka nā ē mia yoiyai keskara mī ayamaito ē mia omiskōimani mī ea nikanō, mī ea Ifofasharanō. Ē mia askafaino, akai afamara mī fatiroma. Askatari shināchakayamafe. Tāpisharafe. <sup>6</sup>Nā ē aō noiai tāpimasharai aō noikī. Ēfe fake keyokōi omiskōimani anā nikasharanō,

ixō keneni a Niospa shināmanaino. <sup>7</sup>Epa Niospa mato tāpimapaiyai keskara tāpikāfe. Nāskax omiskōifikī shināchakatamaroko tenesharakōikāfe. Nāskakē omiskōixō mā tāpitiro māmāi Niospa fakefoxō. Apafāfe āto fakefo tāpimatirofo keskafakī Epa Niospa mēstekōi nokori tāpimani. <sup>8</sup>Keyokōi Epa Niospa āfe fakefo ato tāpimanaito mā meemisfo. Akka Epa Niospa noko tāpimayamaino nō āfe fakekōifo itiro. Nāskax nōri āfe yorafo itiro.

<sup>9</sup>Akka nõ yomekē nõko epafāfe nono mai anoxõ noko tãpimapaonifo. Nãskakē nõ shinãkī nõ ato nikakõimis. Akka Epa Niospa noko tãpimanaino nõ tenekõitiro. Nãskaxõ nõ noko tãpimapaiyai keskai nõ inimayanã nõ isharakõitiro. <sup>10</sup>Nõko epafāfe ãa shinãkaxõ noko tãpimamisfo nõ shara inõ. Akka mã nõ yosiano anã noko askafamisfoma. Nãskarifikã Epa Niospa mēste shinãsharakõikī, nokori shara fapaikī noko tãpimamis a keskara shara nõ inõ. <sup>11</sup>Chanĩma, noko tãpimayanã noko omiskõimanaino nõ shara meetiroma. Paekõi mei nõ ichopaitiro. Askafixõ mã yosixõ chipo nõ shinãtiro Epa Niospa noko tãpimasharai, nõko õiti inimasharatiro shara noko imaino.

**Nõ Niospa meka nikakaspaino  
mesekõi ixii**

<sup>12</sup>Nãskakē afara afeskara afiaino shinãchakayamakāfe. Epa Niospa mato tãpimapaiyai keskara fisti akāfe. Nãskaxõ Nios Ifofakī kachikiri fatama nikasharafafãikāfe. Nãskatari ãfe meka shara nikakī enepaiyamakāfe. Yora pachi keskara iyamakāfe. <sup>13</sup>Nãskax isharakõikāfe Jesús Ifofasharaxikakī. Mã askaito õikani nõ Jesús Ifo sharafaafoma mato fe rafepaitirofo Jesús keskara shara ipaikani.

<sup>14</sup>Nãskakē mēenãpaitama keyokõi yorafo fe isharafafãikāfe. Nãskatari Jesús keskara shara ipaikāfe. Akka tsoa Jesús keskara shara iyamakani afãfekai nõko Ifo õinakafoma. <sup>15</sup>Epa Niospa noko noikõikī ãfe Fakeoxõ noko sharafa fafafãimis. Nãskakē a Niospa noko amapaiyai keskara akāfe fenoxikakima. Askatari mãto shinãmã afaa shinãyamakāfe. Akka mãto shinãmã mã afara shinãkī fetsafori mã ato afara chakafamatiro akairi askara anõfo.

<sup>16</sup>Nãskatari mãto ãfima fe iyamakāfe.

Kērofori mãto fenema fe iyamakāfe. Akka nõ naino, nõko fake iyoato nõko afama mĩshti fitiro. Akka Esaú shinãsharanima. Fonãikī ãfe exto yõkani ãfe ãto pimanõ. Nãskaxõ a ãfe apa inãpaiyai shinãkima ãfe exto yoini iskafakī: “Epa naano ãfe afama mĩshtifo ã fiai ã mia inãnõ kopifakī,” ixõ yoini. Nãskakē nõ Esaú keskara iyamakāfe. Atokai Niosnoa shinãpaonima. Akka a Niospa mato inãpaiyai keskara fikaspakĩma, fikāfe. <sup>17</sup>Mã mã tãpia ãpa afara shara inãpaiyai keskara fipaifikī finima. Nãskaxõ apa yõkakī iskafani: “Epa, a mã inãpai keskara ea inãfe, ã mĩ fake iyoakõi,” ixõ oiayanã yõkafiaito ãpa inãnima mãmãi chipokoto fiano. Nãskakē õisharakāfe. Mã Nios nikayamai mãri Esaú keskara itiro. Nãskakē Niospa mato inãpaiyai keskara mã fitiroma.

<sup>18</sup>Epa Niospa a nõko xinifo yoini keskara iskaratĩa noko yoimisma a keskara. Ato yoini machi ãfe ane Siõn tenãmã fotanõfo anoxõ afara fetsa ato yoixiki. Akka nõ machi anoax chiifã erepafãkõi, askatari kõi fakishifãkõi, askatari nēfefãkõiyana kana piishini. <sup>19-20</sup>Nai mēranoax maneti fãsikõi chãi chãisaito nikanifo. Nãskatari nai mēraxõ fãsikõi ato yoiaito nikanifo ato Niospa iskafaito: “Na machi ano tsõa mãpetiroma. Mãpeaifāfe tokirinĩ ato tsakakī retetekāfe. Askatari yoinãfãferi mãpeaito mã retetiro,” ixõ ato yoiaito nikanifo. Nãskakē ratekõikakī Moisés yoinifo iskafakakī: “Moisés, nõ anã Niospa meka nikapaima. Mãchi ari mãpei nõ narisatiro. Nãskakē Nios yoife noko anã yoiyamanõ,” ixõ israelifāfe Moisés yoinifo. <sup>21</sup>Akka Moisésri nõ õia keskara ato yoini iskafakī: “Èri fãsi ratekõi, tari tari iki,” ixõ ato yoini.

<sup>22</sup>Akka nõkai machi Siõn ano nõ kaima. Askatamaroko machi Siõn fetsa

ano nō kai, āfe ane fetsa nā Jerusalén Fena ano a Nios ika ari. Nāskakē nānoax āfe ājirifo ichanākaxō, “Nios sharara,” fafafaikani. Akka nā āfe ājiri ichapakōifo tsōa ato tanātiro.

<sup>23</sup>Nānori nō keyokōi a Jesús chanīmara faafo afe ixii. Akka nā Nios ika ari āto anefo kenea afe ĩpaxanōfo. Nāskakē nōri nō Nioski nokoa. Nāskakē noko yoixii fatōfāfe Ifofakanax afe ipanakafo māki. Nā Ifofaafos a keskara shara ato nai mēraxō imai afaa chakafamisfoma keskara inōfo. <sup>24</sup>Jesús noko nāxoyoamano tsōakai nokoōnoax nāxoyonima. Nāskakē iskaratīa Jesús noko nāxonikē nō Nios fe isharapakexatiro. Akka nōko xini Caín onefetsa Abel reteni. Nāskakē Epa Niospa Caín yoikī iskafani: “Caín, ¿afeskakī mī exto mī reteamē? Iskaratīa ē mia omiskōimani,” ixō yoini. Abel nafianixakī aato noko nimapaketiroma, Jesús keskarama. Akka Jesús nanixakī noko nimapakenaka.

<sup>25</sup>Nāskakē Niospa mato yoiai keskara nikakaspayamakāfe. Nā nono mai anoxō nōko xinifo Moisés ato yoini keskara nikayamaifāfe Epa Niospa ato omiskōimani. Akka Jesús Moisés keskarama. Nios ika ariax nokoki ftoni Niospa Fakekōiax. Nāskakē a Jesús noko yoiai keskara nō nikayamaito nokori omiskōimakī finakōixii. <sup>26</sup>Akka Epa Niospa Moisés yafi nōko xinifo machi Sión anoxō ato yoikī āfe mekapa mai naya naya ani. Nāskaxō anā ato yoini iskafakī: “Anā mai fisti ē naya naya axima. Nairi ē naya naya axii,” ixō ato yoini. <sup>27</sup>Nāskakē nā Epa Niospa noko yoini keskaraōxō nō tāpitiro nā afara nipatirofoma, Niospa nāfo yamafarisafataxii anā afaa inōfoma. Akka nā Niospa ato imapaiyai fisti itirofo. <sup>28</sup>Nāskatari a Nios ika ariax mai naya naya itiro. Nāskakē nāno nō afe

isharapakexatiro. Nāskakē aōnoa nō shināsharayanā nō kififafāinō. Nāskaxō a noko amapaiyai keskara nō axōaino nokoki Epa Nios inima sharakōixii.

<sup>29</sup>Akka mā nō tāpia nōko Ifo Nios nā chiifā erepafāi keskara. Akka nā āfe meka shara nikakaspakī kachikiri faifono Niospa chiifā erepafāi mēra ato potaxii anoax omiskōipakexanōfo. Nāskakē nō nikasharakōinō.

#### Afeskakō nō Nios inimamatiromē

**13** <sup>1</sup>Māfi Cristo afe yorafokī. Nāskakē mā ranā nōināi xateyamakāfe. <sup>2</sup>Yora fetsafori mai fetsa ariax oaito mātō pexe anoxō ifisharakāfe. Nāskakēri tāpixoma fetsafāfe yorayama fiano ājirifo fiano ifimisfo.

<sup>3</sup>Nā karaxa mēra ikafori ato shinākāfe. Nāskaxō ato ōiti inimamasharakāfe. Askatari ato axosharakāfe. Nā mā ato fe karaxa mēra ika keskara shinākōikāfe.

<sup>4</sup>Feronāfakefo, mātō āfiffo fe nōināsharakāfe. Nāskax isharakāfe. Askatari mātō āfima fe ipaiyamakāfe, mātō āfi fisti fe ikāfe. Kērofori mātō fenema fe ipaiyamakāfe, mātō fene fisti fe ikāfe. Akka nā āto āfima fe ikaifono, kērofori āto fenema fe ikaifono, nāskarafo Niospa ato omiskōimaxii.

<sup>5</sup>Akka kori ichapa noiyamakāfe. Askatamaroko inimakāfe afe tii mā ayamakī. Epa Niospa yoinikī iskafakī: “Ēkai mato makinoax paxkanakama. Askatari ē mato potanakama. Nāskakē a mā yopai ē mato ināxii,” ixō yoini.

<sup>6</sup>Nāskakē chanīmakōi nō yoitiro iskafakī:

Afara afeskara afiaito ēfe Ifāfe ea axomis. Nāskakē ē rateima, Epa Niospamāi ea kexesharaino yorafāfe ea afeskafanōfoma, ixō nō yoitiro.

<sup>7</sup>Niospa meka yoimisfāfe mato yoinifo keskara atoōnoa shināfafāikāfe. Nāfāfe

mato shara famisfo. Nāskakaxō nōko Ifo Jesús chanīmara famisfo. Nāskakē ato keskara ikāfe nō Jesús Ifofasharakōinō.

<sup>8</sup>Akka Jesucristo nā ipaoni keskara ĩpanaka. Anāikai iskaratĭa fetsatiroma.

<sup>9</sup>Akka fetsafāfe mato anorima yoipaikani, a tsōa nikamisma keskara. Nāskakē ato nikayamakāfe mato iskafakĭ yoipai ani kiki: “Nōko xinifāfe noko yoinifo keskara nō nami fetsa piaino nōko shinā mēra noko shināmasharatiro,” ixō mato yoipai ani kiki. Akka a nō piaitokai nōko shinā mēra noko shināmasharatiroma. Askatamaroko Niospa noko noixō noko imasharatiro a keskara shara nō inō.

<sup>10</sup>Nāskakē nō chanīmara famis Jesucristo ĩfi cruz ikakinoax noko nāxoni nōko chaka noko soaxoxiki. Akka Jesucristo chanīmara fatama nā Moisés ato yoini keskara fisti chanīmara famisfo. Nāskakē afāfekai ato chaka soaxotirofoma.

<sup>11</sup>Akka nā Moisés ato yoini keskaĭ a ato Nios kĭfixomis xanĭfo fisti, ares fisti pexe kene fetsa mēra ikipaoni, nā mēra yoinā ina imiya ikikē ōikĭ Epa Niospa ato chaka soaxonō. Akka nā yoināfāfe ato kaya pexe rasi pasotaixō koofapaonifo. <sup>12</sup>Nāskarĭfĭai Jesús Jerusalén pasotainoax noko omiskōixokĭ āfe imi foax noko nāxoni nōko chaka noko soaxoxiki a keskara shara nō inō. <sup>13</sup>Akka nōri Jesús ipaoni keskara inōkāfe a nō ipaoni keskara anā ixikima. Nāskaxō āfe kaifāfe potanĭfo keskafakĭ nokori nofe yorafāfe potatirofo. Nāskakaxō Jesús ĩchaketsanĭfo keskafakĭ nokori aōxō ĩchatirofo. Akka Jesúsnoa chaka shināmĭsfo keskafakĭ nokori aōxō chakafatirofo. <sup>14</sup>Nono mai anoax nō omiskōĭfĭkĭ nō shināchakaima, mā nōmāi tāpiax nono mai ano nō ĩpanakama. Askatari mā nō tāpia a Nios ika ari nokoax nō afe ĩpanaka. Nāskakē nā nō manasharamis.

<sup>15</sup>Jesús noko nāxonioxō nō Epa Nios aicho fai. Akka nō yoikĭ iskafatiro: “Aicho Epa Niosi, mĭ Fake Jesús ěfe Ifokōi. Aōxō ě mia aicho fai,” ixō nō yoitiro. <sup>16</sup>Askatari ato shināmakiyamakāfe mā afarayaxō a afaamaisfo ato ināsharakāfe. Mā ato askafaito ōikĭ Nios matoki inimasharakōi kiki.

<sup>17</sup>Akka nā ichanāti pexe anoxō Niospa meka mato yoimisfo ato nikasharakōĭfāfĭkĭkāfe. Nāskax nā mato yoiaĭfo keskakōĭkĭkāfe. Nāfāfe mato kexesharamisfo mā Jesús nikasharanō. Akka nāfāferi tāpiafo Nios ari nokoĭfāfe ato yōkaxii iskafakĭ: “ĭMā ěfe meka mā ato tāpimasharamismē?” ixō ato yōkaxii. Nāskakē ato nikasharakāfe inimakōinōfo. Akka mā ato nikayamaino inimatirofoma, shināchakatirofo. Nāskaxō mato axosharatiroma.

<sup>18</sup>Nokori Epa Nios kĭfixokāfe. Epa Niospa noko amapaiyai keskara mā nō apaimiski. Nāskaxō nōko shinā mēraxō nō afaa chaka shināima. Nō isharapaikōi. <sup>19</sup>Earĭ Nios kĭfixokāfe matoki ea samama nĭchinō ě anā mato fe inō.

#### Ato Nios kĭfixoyanā mā mekaĭ xatekĭ ato yoini

<sup>20-21</sup>Epa Niospa noko inimamakōĭmis nō afaa shināchakanōma. Nōko Ifo Jesús mā nokoōnoax nafiakē Apa Niospa otofani Jesús keyokōi finōax noko kexemis inō. Jesús noko nāxonĭnoax Epa Nios fe nō afe yora ĩpanaka. Nāskakē mā afara shara yopaito Epa Niospa mato inātiro a mato apaiyai keskara shara mā anō. Āfe Fake Jesucristoōxō nōko shinā mēra noko shināmasharax nokoki inimakōixii. Nāskakē keyokōichi Jesúsnoa nō yoisharapakenaka. Nāskara sharakōi ĩpanaka.

<sup>22</sup>Efe yora mīstichi, nā ē mato ichapama yoia keskara nikasharakāfe fena fenakākima. Nā ē mato kenexona keskai mātō shinā mēra mato shināmasharaxii kiki. <sup>23</sup>Ē mato yoipai mā nofe yorashta Timoteo iskaratīa karaxa mēranoax mā tsekea. Akka samamashta ekeki oano ē afe kai mato ari.

<sup>24</sup>Keyokōi ichanākaxō a mato Niospa meka yoixomisfo yafi a mato kexemisfori nō ato yoisharai. Akka nono Italia anoxori nā Nios Ifoafāferi mato yoisharakani.

<sup>25</sup>Epa Niospa keyokōi mato noikī mato shara faxōfafāinō. Nā tii.

# Santiago Jesús Chanĩmara Faafo Kirika Kenexõ Fomani

---

## Judeofo paxkanãifono Santiago ato kene fomani

**1** <sup>1</sup>Èkĩa Santiago ã mato kirika kenexõ fomai. Epa Nios yafi nõko Ifo Jesucristo ã ato yonoxomis. Mãfi Jesucristo mã Ifofamiskĩ nã maitiofo mã paxkanãĩ fetseni. È mato meka shara fomai.

## Niosxõ nõ tãpisharatiro

<sup>2</sup>Efe yora mĩshtichi, afara chakafo nokoaino, inimasharakãfe, shinãchakakakima. <sup>3</sup>Mã mã tãpiakĩ, ano afara chakafo nokoaino, mã Jesús nikakĩ finasharakõikĩ, afara chakafo nikakãkima mã tenesharakõitiro. Nãskaxõ afara chakafo mã finõinĩofãtiro. <sup>4</sup>Mã askaino Jesús mato imapaiyai keskara mã itiro mēxotaima mãmãĩ mã Jesús nikakõisharakĩ. Mã askakĩ afarafo Jesús mato amapaiyai keskara mã atiro afaa chaka shinãkima.

<sup>5</sup>Akka Niospa mato amapaiyai keskara mã tãpixoma, Nios yõkakãfe mato tãpimanõ. Mã yõkaito mato tãpimatiro. “Ea fekaxtefayamakãfe,” ixokai Niospa mato anori yoima. Inimayanã mato tãpimani. <sup>6-8</sup>Nãskata mã Nios yõkakĩ iskafakĩ shinãyamakãfe: “È Epa Nios yõkaito ea tãpimanimaraka,” ixõ anori shinãyamakãfe. Akka nã mã yõkapaiyai keskara shinãkãfe. Nãskaxõ, “Aicho, ã

Nios yõkaito mã ea tãpimasharaki. Nãskakẽ ea amapaiyai keskara ea tãpimaxii,” ixõ shinãkãfe. Askatari anã afaa shinãyamakãfe. Fekaxteyamakãfe. Nãskarari nẽfefakĩ ifi fokẽ fokẽ akaito nõ tãpitiroma fakiri kaimãkai. Nãskarifiakĩ Niospa mato tãpimafiaino mã anã afara fetsa shinãkĩ mã shinãsharatiroma. Nãskakẽ mã fekaxtexõ mã shinãsharatiroma. Nãskakẽ Niospa mato afaa tãpimatiroma mã fekaxteaito.

<sup>9</sup>Jesús chanĩmara fafiakani ranãri yorafo afaamaisfo. Nãskakẽ fetsafãfe ato tanakanima. “Nafokai afama,” ixõ shinãkani. Askatamaroko afaamaisfiatono Niospa ato iskafai: “Mãfi ãfe fakekõifokĩ. Keyokõĩ ãfenãfo mãtonãri,” ixõ Niospa ato yoini. Nãskakẽ inimatirofo. <sup>10-11</sup>Fetsafori Jesús chanĩmara faafo afama mĩshtiyafõ. Nãskakẽ feronãfake afama mĩshti ichapayato shinãkĩ iskafatiro: “È afama mĩshti ichapayafekẽ ãfe afama mĩshtifãfe ea inimamatiroma. Èfe afama mĩshtiõnoaxkai ã isharatiroma. Akka ãfi Niospa fakekõiax, ã afe rafepakenakakĩ. Nãskax ã inimakõĩ,” ixõ shinãtiro. Akka taeyoi charofo sharashta iyotiro. Askafiaino xinĩ tsofifaano, anã shara itiroma mãmãĩ xinĩ tsofifaano. Nãskarifiã feronãfake afama mĩshti ichapayato shinãtiro iskafakĩ: “Nã charo ikai keskariai fatora penata ã natiro. Mẽ

nāxō ēfe afama mīshti ē fotiroma. Askatari ēfe afama mīshtifāferikai ea afeska fatiroma,” ixō nā feronāfāke afama mīshtiyato shinātiro. Nāskakē mā āfe afama mīshtifoōnoax isharakōiax narisatiro.

**Santiago ato tāpimani afara  
chakafamisfoōnoa**

<sup>12</sup>Nōko Ifāfe yoikī iskafayoni: “Nā ea noiaifi efe īpanakakī,” ixō yoiyoni. Nāskakē afara chakafo nokoki nokoaino, nāskara teneyanā nōko Ifo Nios nō kachikiri fayamaito ōikī nokoki inimitiro. Nāskax a yoiyoni keskai nō afe nīpanaka. <sup>13</sup>Chanīma, keyokōichi nō Jesús Ifofaxō afara chakafapaikī nōa nō yoitiroma iskafakī: “Ea Niospa afara chakafamapai,” ixō nō yoitiroma. Akka Nios sharafinakōia. Afara chakafatiroma. Tsōarikai Nios afaa chakafamatiroma, Niosmāi sharafinakōikē. Nāskakēri Niospa ato afaa chakafamatiroma. <sup>14</sup>Nāskakē nō afara chakafapaiyaino afara chaka nō nea. Nāskatari nōko shinā mēraxō nō afara chakafapaikī nō atiro. <sup>15</sup>Ē mato yoinō, nikakapo. Kēro fistichi fake naneano fenāmāshta yositiro. Akka mā kāiax yositiro. Mā yosiax anifoax, natiro. Nāskarifiakī nōko shinā mēraxō nō afara chakafo fapai, akka afara chakafo nō shināmakiyamaxō, afara chakafo nō atiro. Nāskakē mēxotaima nō afara chakafatiro. Nāskax nō naa keskara nō itiro.

<sup>16</sup>Akka efe yora mīshtichi, anorima shināyamakāfe. Niospa afaa chakafatiromaki. <sup>17</sup>Akka Epa Niospa nai mēraxō mēxotaima noko kexesharafafāini. Nāskaxō noko afama mīshti onifaxoni. Xini onifata, fishifo onifata, oxe onifata, nāfo noko onifaxoni, afāfe noko chaxasharanō. Akka oxe ikiaito nō anā ōitiroma. Fishiri

nāskarari ikiaito nō ōitiroma. Chipo kāiyaito nō anā ōitiro noko chaxasharaito. Akka Epa Nioskai askarama. Akai fetsatiroma. Noko mēxotaima sharakōi faxomis. Nokokai chakafatiroma. <sup>18</sup>Niospa ares shināyoni iskakī: “Ēfe meka chanīmākōi nikaifono ē ato fetsafaxii ēfe fakekōi inōfo,” ixō Niospa shināyoni. Nāskakē noko katokī taefani. Nāskatari a rama chanīmara faifo āfe fakekōifo ixikani.

**Niospa meka mēstesharakōi nikax  
askakōikāfe. Nāskakē mā chanīmara  
fakōinikai**

<sup>19</sup>Efe yora mīshtichi, nikasharakāfe ē mato yoisharanō. Fētsa mato yoipaiyaito, nikakaspatama nikayokāfe. Māri chipo fenāmāshta yoisharaxikakī. Akka samamashta ōitifishkiyamakāfe. Nāskakē nō ōitifishkiki nō mekatiro. <sup>20</sup>Mā ōitifishkikikai Niospa mato afara sharafamapaiyai keskara mā atiro. <sup>21</sup>Nāskakē afara chakafo mā famis xatekāfe. Mā mā chaka xatexō mā Niospa meka nikakōisharatiro. Nāskaxō mā yoikī iskafatiro: “Epa, mī meka shara emēra nanefe ē mia Ifofasharapaikai. Ē mia nikapaisharakōikai,” ixō anori yoikāfe. Āfe meka shara mato mēra naneano, a mato yoiyoni keskai mā afe nīpanaka.

<sup>22</sup>Āfe meka fisti nikakākima nā Niospa yoini keskakōiri akāfe. Mā mā nikafi mā askayamai mā mā pāramei, “Nō Nios Ifofara,” ixō shinākī. <sup>23-24</sup>Nā keskarafofi iskamisfokī: Espejo fikaxō āto femānā choshtakē ōikanax fechokomepaikani shināmakitirofo. Nāskarifiakani Niospa meka nikafikakī, nāskakaxō afara chakafakakī xateafoma. <sup>25</sup>Akka fētsa Niospa meka shara nikafafāikī nā yoiyai keskara amis, shināmakitama. Nā keskara yōra Nios chanīmara faxō Niospa yoiyai keskara

amis, nāskax inimakōimis. Shinākī iskakamis: “Niospa meka sharakōi. Nā ea yoiai keskara ē aki,” ixō shināmis. Nā keskara yora isharakōitiro inimayanā.

<sup>26</sup>Akka fētsa shinākī iskafai: “Ē Jesús Ifofasharai,” ifiakī meka chaka fisti yoimis āa pārameyanā. Askara yōrakai Jesús Ifofasharama. Akikikai Nios inimaima. Nā keskara yōrakai tsoa ōimatiroma afeskax isharatiromāki. Atokairoko Nios Ifofaxō ato ōimaxiki. <sup>27</sup>Askatari nō Jesús Ifofasharaxō fakefo apamaisfoya, kēro ifomafatori nō ato kexesharatiro, omiskōiaifāfe. Nāskatari nō Jesús Ifofasharaxō a afara chakafaifo keskara nō atiroma. Nō aska sharaito noko ōi nokoki Jesús inimitiro. Nāskarāfo nōko Ifo Jesús keskara sharakōi ikani.

**Yora kori ichapaya fisti sharafatama a afaamaisfori ato sharafakāfe**

**2**<sup>1</sup>Efe yora mīshtichi, nōko Ifo Jesucristo xanīfofinakōia. Nāskakē noko noipakenaka. Yora afama mīshtifoya, afaamaisfoyarī keyokōi noko Jesús noi. Nāskatari māri Jesús chanīmara famis, noko Jesús noiai keskafakī, keyokōi noikāfe. Nā yora kori ichapaya fisti noikakīma, nā yora afaamaisfoyarī noikāfe. <sup>2-3</sup>Akka mā ichanāino feronāfake kori ichapaya oro anīcho efapa safefāi rapati sharakōi safeax mato fe ichanāiyoi oaito, mā shinākī iskatiro: “Nafi afama mīshtifoyaki, nāskakē nō ifisharai,” ixō mā shinātiro. Nāskaxō, “Nono tsaoyofe keyokōichi mia ōinōfo,” mā fatiro. Mā askafaino, feronāfake afaamais rapati chapokōi safeax mato fe ichanāpaiyaito mā iskatiro: “Onī nīxō ōife,” askafayamakī, “Onī nāmā tsoaxō ōife,” mā fatiro. <sup>4</sup>Mā askafakī mā chakafai. Nā kori ichapaya noikī nā feronāfake afaamaisya mā ifimisma. “Jesús shināi

keskara nōri nō shināi,” ixō mā yoimis. Anori yoifi mā askamisma. Feronāfake afaamaisya ifisharaxma Jesús shināi keskara mā shināima.

<sup>5</sup>Efe yora mīshtichi, ē mato noikōi. Akka ē mato yoiai keskara ea nikasharakāfe. Yorafāfe afaamaisfikaxō, Jesús chanīmara faifāfe ato noixō Niospa ato katoni afe yorakōifo inōfo. Ato yoiyoni iskakāfi: “Mā ea chanīmara fakī, mā ea noikōi. Nāskakē mā efe ipanaka ē xanīfo ika ano. Nāskatari nā ēfenāfo mātonāri ixii,” ixō Niospa ato yoiyoni. <sup>6-7</sup>Askafixō a afaamaisfoya mā ato ikisharakōima, mā ato chakafai ato ōikaspayanā. Akka shinākapo afe keskarafomākī kori ichapayafo. Nā kori ichapayafāfe mato omiskōimakani. Mā ato nimikē xanīfo ano mato iyokaxō mato karaxa mēra ikimapaikani.

Askarafāfe nōko Ifo chakafakī mekafamisfo. Akka a kori ichapayafāfe mato noikanima ato kori fisti noi kakī. Akka, čafeskakī a kori ichapayafo mā ato ifisharapaimē mato chakafafiaifono? Akka a afaamaisfo mā ato noikaspamis.

<sup>8</sup>Akka kirikaki Niospa meka kenekī iskafanifo: “Nā mā noimekōiai keskariakī fetsafori noikōikāfe,” ixō yoinifo. Nā Niospa yoini keskara mā nikakōiax mā isharakōikai. <sup>9</sup>Akka mā fetsafo noiamax mā shara ikima, chaka mā iki. A Niospa Moisés yoini keskara mā akima. Nāskakē, “Mā nikayospakōifo,” Niospa mato fatiro. <sup>10</sup>Niospa noko yoiyoni iskakāfi: “Keyokōi noikāfe,” noko fani. Akka keyokōi Niospa noko yoini keskara nō nikafikī afara fisti nō shināmakixoma nō chakafai. Nāskakē Epa Niospa noko ōi nā nō afaa nikama keskara.

<sup>11</sup>Shinākāpo. Niospa noko yoini iskakāfi: “Kēro fetsa fe oxayamakāfe. Xotofakeri feronāfake fetsa fe oxayamakāfe,” noko fani. Askatari,



“Yora reteyamakāfe,” Niospa noko fani. Akka kēro fetsa fe mā oxayamafikatsaxakī mā yora retekī Niospa noko yoini keskara keyokōi mā nikama.

<sup>12</sup>Akka Niospa noko noikī, āfe meka noko yoini nō afaa chakafanōma. Nāskakē noko yoini keskara, nō keyokōi nikasharaito noko omiskōimanima. Akka nāfo tāpikōixō, keyokōi nō nikakōixō nō ato yoisharatiro. Askatari fetsafo sharafakāfe, askara sharakōikī. <sup>13</sup>Mā askaxō Niospa noko yoini keskara, mā yorafo noiyānā ato shinākī mā ato sharafai. Mā askafaito Niospa mato omiskōimatiroma. Akka mā yora fetsafo mā noiyamaito Niospari mato noixoma mato omiskōimatiro.

**Nō Jesús chanīmara fakōixō nō fetsafori afara sharafaxotiro**

<sup>14</sup>Efe yora mīshtichi, ē mato yoisharapai. Akka fētsa yoikī iskafai: “Ē Jesús chanīmara fai,” ixō yoifixō yorafo sharafamisma, askarakai sharama. Nāskaxō mā noko ōimani mā kai Jesús chanīmara faama. Nāskakē mā Nios fe nīpanakama. <sup>15-16</sup>Akka a Jesús chanīmara faa fetsa omiskōi afaamaisyax matokī nokoaito, mā iskafatiro: “Mī rapati safesharata katāfe, matsi meymaxiki. Askatari pisharatāfe fonāiyamaxiki,” mā fafiakī mā kai afaa ināmissima, askarakai sharama. <sup>17</sup>Akka mā yōra nāxokai anā fetsafo afaa sharafaxotiroma. Nāskarifiakī fetsafāfe yoikī iskafatirofo: “Ē Jesús chanīmara fai,” ifiaxō fetsafo afaa sharafaxomisma atokai Jesús chanīmara fakōinama. Nā keskarafi yora naa keskarakī.

<sup>18</sup>Akka fētsa shinākī noko iskafatiro: “Ē Jesús chanīmara fai. Nāskakē Epa Nios ēfe Ifo,” ifiaxō fetsafokai sharafamisma. Akka ē iskafai: “Ēri Jesús chanīmara fai. Askatari ē fetsafo

sharafamis. Nāskakē mī ea tāpitiro Nios ēfe Ifokē.” Akka mī, “Ē Jesús chanīmara fai,” ifiaxō mī fetsafo sharafamisma. Akka, ėafeskafaxō mī ato ōimatiromē mī Jesús chanīmara faxō? Akka ē fetsafo sharafakī ē ato ōimatiro ē Jesús chanīmara fakī. <sup>19</sup>Akka mī yoimis iskafakī: “Nios fisti, anā ano Nios fetsama,” ixō mī yoimis. Nāskakē mī chanīmara fai keskara shara. Akka nā niafaka chakafāferi chanīmara fakani Nios fistikē. Akka chanīmara fafiakanax rateifinakōikani choakani māmāi tāpikanax a omiskōipakenakafo mēra Niospa ato potaxiaino. <sup>20</sup>Akka mī yoimis: “Ē Jesús chanīmara fai. Nāskakē ē Nios fe nīpanaka,” ixō mī shināfikī, mī afaa sharafamisma. Nāskakē mī shināsharaima. Akka ē mia yoisharapai. <sup>21</sup>Akka nōko xini Abrahamnoa shināfe. Niospa yoini iskafakī: “Mī fake Isaaca ea fīshkoyamafe,” fani. Askafaino Abraham āfe fakefishkomitsanima, āfe fakekōifiano. Nāskakē Niospa Abraham ōini sharakōi māmāi nikasharakōiaino. <sup>22</sup>Akka shināpo. Abraham Nios chanīmara faxō nā yoiai keskara ani. Akka Abraham yoikī iskafanima: “Epa Niospa, ē mia chanīmara fafiāxō mīa yoiai keskara ē akima,” ixō yoinima. Askafaino akiki Epa Nios inimakeranima. Abraham Nios chanīmara faxō, Niospa yoini keskara ani. Nāskakē Nios akiki inimakōini. <sup>23</sup>Taefakī kirika kenenifo Abraham Nios chanīmara fakōinaito. Nāskakē Abrahamki Nios inimani. Nāskaxō Niospa yoini: “Mīfi efe rafepakenakakī,” fani.

<sup>24</sup>Nāskaxō mā tāpitiro fetsa iskaito: “Ē Nios chanīmara fai,” ifiaxō Niospa yoia keskara akima, askara yorakai Nios fe nīpaxatiroma. Niospakai, “Ē mikiki inimai,” fatiroma. Akka fētsa chanīmara

fakī, Niospa yoia keskara aki, nāfi Nios fe nīpanakakī. <sup>25</sup>Nāskarifiakī nā xotofāke Rahab Nios chanīmara faxō nā israeli rafe ato oneni tsōa ato reteyamanō. Rahab taeyoi chota feromakōi iyopaoni. Mā askapaonixakī, chipo Nios Ifofaax sharakōi ipaoni. Nāskaxō nā israeli rafe Josué ato nīchini Jericó anoafa ato ōitanōfo onexō. Nā rafe Rahab ato oneni tsōa ato reteyamanō. Nāskaxō ato fai fētsa nīchini fotanōfo. Nāskakē nā xotofake Rahabki Nios inimani.

<sup>26</sup>Mā nō naano, nōko fero mēsho nomakinoax tsekeano, anā nōko yora shara itiroma. Nāskarifiakī nō Nios Ifofayamakī nō isharatiroma. Nāskaxō Niosxō nō fetsafo nō axosharatiroma. Nāskaxō nō tāpitiro nō Nios chanīmara faimākai.

#### Meka shara fisti yoikāfe

**3** <sup>1</sup>Efe yora mīshtichi, ē mato afara fetsa yoinō. Mā Niospa meka tāpifixō nikasharaxoma mā ato tāpimapaiyamakāfe. Akka nō Niospa meka nikasharaxoma nō ato yoiaito noko nikakaxō akairi afara chakafatirofo. Nāskakē Niospa ato omiskōimafiakī, ato omiskōimasharanima. Akka nokoroko omiskōimakī finai. Nāskakē Niospa meka nikasharaxoma nō ato yoitiroma. <sup>2</sup>Akka fake yome rama finipai paketiro kerex sharaxma. Nāskarifiakī nōko mekapa nō afara chakafatiro, Nios Ifofasharaxoma. Akka fētsa meka chaka yoikīma meka shara fisti yoifafāini nā keskaratokai afaa fetsa chakafaima āa kexemesharatiro. Akka shara ifiakani tsoa shara imisma, afara chakafamisfo.

<sup>3</sup>Akka shinākapo. Āfe ifāfe āfe kamayo renexti fatiro. Askatari afara pishta aostatiro. Nāskax a kamaki tsoax ifo kafāsatiro. Akka kamayo

efapafiano nā aostamea pishta āfe yora kexetiro nā kapaiyai ari kanō. <sup>4</sup>Askatari shinākapo. Kanōa efapanāfāfiano āfe fiti pishtafakeshta. Kanōa efapanāfāfiano āfe fiti āfe ifāfe chiataxō nā iyopaiyai ari iyotiro. Faka faipafāfekē, nā iyopaiyai ari iyotiro ifāfe chiataxō.

<sup>5</sup>Nāskarifiakī nōko anari efapayamafiano nō yoikī chakakōi nō yoitiro. Nāskarifiakī chii pishta nō kētefaano nefekī chii xoisafatiro. Nāskakī nōko afarafo noko kōatiro. <sup>6</sup>Nāskarari nōko ana pishtafiano, nō chakai mekaino, nōko meka efapatiro. Nāskakē nō yorafo chakana fatiro Satanás noko pāraino.

<sup>7</sup>Akka yoināfo fetsa fetsatapafoya, peyafoya, xōchixaraifori, faka mēra ikafoya nō ifofamatiro. <sup>8</sup>Akka nōko anakai tsōa ifofamatiroma noko nikanō. Nōko anā nō mekai chakakōi imis nō itiro. Nā rono pae keskarakōi. Rono paekapato noko chachiano nō omiskōitiro. Nāskarifikakī nōko anā yora fetsa mekafakī, chakafakī, nō omiskōimatiro. <sup>9-10</sup>Nā nōko ana fistichi nō afara chaka yoitiro. Nāskatari nā nōko ana fistichi nō Epa Nios yoitiro iskafakī: “Epa Niospa, mī sharakōi. Mī nōko Ifo,” ixō nō yoitiro. Epa Niospa keyokōi yorafo onifani āfe ōiti keskara inōfo. Askafixō nō fetsa mekafakī chakafatiro, askafayamakī Niosnoa meka shara nō yoitiro. Efe yora mīshtichi, meka sharafekai meka chaka osia shara itiroma. <sup>11</sup>Mai mēranoax faka tsekeai shara itiro, askayamai faka pota tseketiro. Nāskax nōko faka fiti anoax faka pota fe faka shara tseketiroma. <sup>12</sup>Shīko fanax xopaya foaitiroma. Askatari sātera fanax fāraya foaitiroma. Askatari faka fiti anoax faka pota tsekeaino, faka shara tseketiroma, nō mea shara itiroma. Nāskarifikakī yōra āfe shinā mēraxō Jesús shinākī fena afaa chaka shināyotiroma.

### Nios fistichi noko shināsharamatiro

<sup>13</sup>Akka fētsa mato mēraxō Niospa meka tāpisharax āfe ōiti keskara shara ikī, nā keskara yōra shara ixō mato axosharafafāitiro. Nā keskara yōra āfe shinā mēra shinākī iskafatiro: “Ē afaayamafixō ē Jesucristoōnoax isharaxō, ē yorafo sharafai,” ixō shinātiro. Askaxō mā noko ōimani Jesús Ifosharafakī. <sup>14</sup>Akka mā isharaxoma, mā fetsafāfe fi ai keskara mā fipaimis, askatari mā finakōia ipaimis, ato finōpaiyanā mā askaino māto ōiti fekaxtetiro. Nāskax mā isharatiroma. Nā afara chaka fisti mā shinātaifa, askarafo shināi, inimayamakāfe. Anori shināi iskayamakāfe: “Ē Niospa meka tāpishara, ē āfe ōiti keskarakōi,” iyamakāfe. Anori shinākī mā yoisharaima. <sup>15</sup>Mā askara chaka shināito Niospa mato shināmanima. Mā chaka shināi keskara nā Jesús Ifofaafāfema nāskarari shinākani, Satanās ato shināmanaino. <sup>16</sup>Fetsafāfe fi ai keskarari mā fipaimis, askatari mā ato finōpaimis, askafakī nā Jesús chanīmara faafo fe mā feratenāmis. Askaxori mā ato fekaxtefapaimis. Askatari afara chaka fetsa fetsatapafo mā ato amamis.

<sup>17</sup>Akka Niospa noko mēstesharakōi noko shināmasharakōitiro. Nō shara inō, askatari nō fetsafo fe nō mēnāpaiyamanō, tanaimakōi isharakōixō fetsafo nō noisharakōitiro afara axosharayanā, askatari fetsafāfe noko yoipaiyai keskara nō nikakōitiro, askatari fetsafo omiskōiaino nō noiyānā nō axosharatiro. <sup>18</sup>Nō afara fanaxō, āfe fimi nō fitiro mā fimiyo. Nāskarifiakī nō isharakōixō a Niospa apaiyai keskara nō shināsharaxō, nō fetsafo shināmasharatiro, tanaima isharakōinōfo.

### Niospa fichipaiyaima fichipaiyamakāfe

**4** <sup>1</sup>Āfes kai mā raenā faatanāsharakōimamē? Akka māto shinā mēraxō afarafo mā chakafapai. Nāskax mā feratenā faatanāpai, ōitifishkiyanā. <sup>2-3</sup>Mā afarafo fipaikī fiamax mā ōitifishkikī finakōikī mā fetsafo meepaiyanā mā retepaitiro. Akka a Niospa mato ināpaiyai mā yōkama. Nāskakē Niospa a mato ināpaiyai mato inātiro ma mā yōkayamaino. Nā afama mīstifto mā apaiyai nā fisti mā shināi, fetsafo shinākima. Askaxō mā afara yōkafaiito Niospa mato ināima, mākōimāi mā afarafo fipaiyaito fetsafo inākima.

<sup>4</sup>Akka kēro feneyafix feronāfake fetsafo fe imis keskarakōi māri nāskarakōi. “Jesús ēfe Ifoki,” ifiaxō mā Jesús Ifofakōinama. Nā mā shināi keskara chakakōi. Ā mā tāpiamamē mā fetsafo feta afara chakafakī, mā Nios noima? A Niospa fichipaiyaima, mā fichipaiax mā Nios fe rafetiroma māmāi noikaspakī.

<sup>5</sup>Niospa āfe Yōshi Shara nō mēra naneano nō afe rafepakenaka. Akka shinākapo. Nō afara fetsa noikōikī nō Nios noisharaimano āfe Yōshi Shara shināmītsatiro. Akka Niospa meka kirikaki kenenifo iskafakakī: “Epa Niospa āfe Yōshi Shara nō mēra naneni. Aōxō noko noikī finakōi. Akka nō Epa Nios noisharayamakī nō afara fetsa noikōiaino āfe Yōshi Shara shināmītsatiro,” ixō kirikaki kenenifo. Nāskakē kaxpa noko kenexonifoma. <sup>6</sup>Askatari Niospa meka kirikaki kenekī iskafanifo: “Fētsa Epa Nios nikakaspakī āa apaiyai keskara fisti aki āa kakapaiyanā, aa keskara fekai, Epa Nios afe rafetiroma, akiki inimaima. Akka fētsa Epa Nios nikapaiikī Epa Nios fenai afe isharapakexakī. Nāskakē Epa Nios

akiki inimatiro, askara fe Epa Nios rafesharatiro,” ixõ kirikaki kenenifo. Nāskakē Epa Niospa āfe Yōshi Shara nõ mēra naneano nā fisti nõ noikōiaino Epa Niospa noko axosharai nõ Ifofasharanõ.

<sup>7</sup>Nāskaxõ yoikī iskafakāfe: “Epa Niospa, mīa amapaiyai keskara ea amafe,” ixõ yoikāfe. Akka Satanás mato afara amapaiyaito yoikī iskafakāfe: “Satanás, Jesucristo ēfe Ifokī ea fekaxtefakima, emakinoax katāfe,” ixõ yoikāfe. Mā askafaino mato makinoax ichotanõ. <sup>8</sup>Nios Ifofasharakāfe. Mā Nios Ifofasharaino mato fe rafei. Nāskakē māto chaka xatekāfe afaa chakafapaikakima. Akka fētsa Nios Ifofasharapaifikī, Satanásri ifofapai, askatamaroko, Nios fisti Ifofasharakāfe. <sup>9</sup>Afara chakafaxõ shināchakakōikāfe inimakakima. “Ē afara chakafaax ē rāfikōiaino meei,” ixõ shinākāfe. <sup>10</sup>Nāskakī Jesús yoikāfe iskafakakī: “Jesús mī ēfe Ifofekē ē mia chakafaki. Ea anā chaka soaxōfe,” ixõ yoikāfe. Mā askafaito Niospa mato inimamai. Nāskakē noko yoixii iskafakī: “Ē mia noi. Ē mia anā chaka soaxonõ, mikiki inimayanā,” ixõ noko yoixii.

#### Fetsaōnoa yoikī chakafayamakāfe

<sup>11</sup>Niospa meka noko yoikī iskafakī Moisés kirikaki kenenī, Niospa shināmanaino, “Nōinā faatanākāfe,” ixõ noko yoini. Nāskakē fetsafo pārayamakāfe, ato chakafakī mekafayamakāfe. Mā ato chakafakī Niospa noko yoini keskara mā akima ato noikīma. Akka, “Niospa meka chakara,” nõ fatiroma nikakaspakī. Askatamaroko nõ nikakōisharatiro. <sup>12</sup>Nios fistichi noko yoini afeskax nõ isharatiromākī, ares fistimāi xanifokōixõ. Ares fistichi tāpikōia nõ afe keskara ikamākī, shara iyamai chaka nõ

ikamākī. Ares noko ifitiro. Akka noko ifiyamakī omiskōipakenakafo mēra noko potatiro. Nāskakē fetsafo pārayamakāfe.

#### Mākai tāpiama a inōpokoai afe keskara iximākai

<sup>13</sup>Meka fetsari ē mato yoipai. Ea nikakapo. Mākai afaa tāpiama fatora penata afara afeskara ifiaito mā yoimis iskafakī: “Na penata nõ kayamai, penama nõ kai pexe rasi ano. Anoxõ nõ xinia fisti akikai. Anoxõ nõ kori ichapa fixii nõko afarafo minixõ,” ixõ mā yoimis. <sup>14</sup>Nāskakē anorima mā shinākōimis. Mākai afaa tāpiama fatora penata afara afeskara afiaino. Akka fakishpari nai nifi keyopakatiro. Nāskax yamarisatiro. Nāskarīfiai nõ nīpanakama. Fatora penata nõ narisatani. <sup>15</sup>Nāskakē mā yoitiro iskafakī: “Niospa fichipaiyai keskara ē iki. Nāskakē nā apaiyai keskara ē aki,” ixõ yoikāfe. <sup>16</sup>Askatamaroko mā kakapaikōimis. “Ē afara ichapa fii,” ixõ mā yoifafāini. Niospa mato amapaiyai keskara mā shināima. Nā mā shināi keskara chakakōifo. <sup>17</sup>Niospa mato amapaiyai keskara mā tāpifixõ mā askara atama mā afarafo chakafamis.

#### Nā afama mīshti ichapayafo Santiago ato yoini

**5** <sup>1</sup>Nikakapo kori ichapayafāfe, mato Niospa omiskōimaxii. Nāskakē oiakāfe mā mā omiskōixikai. <sup>2</sup>Māto afama mīshtifo mā payokomea. Māto rapati sharakōifo mā nakaxfāfe pikī keyoa. <sup>3</sup>Māto kori mā mekemis mātonā fisti mā fapaikī. Mā mekeaino mā xinina. Nāskakē fetsafāfe tāpitirofo māto kori mā mekea mā xininaano, tsoa pishta ināxoma, mātonā fisti mā fapaikī. Mā askafaito Niospa mato ōi. Akka mato yoikī iskafaxii: “Māfi afara

fishkomĩtsamiskĩ. Mā kai tsoa noimisma. Nāskakē ē mato omiskōimaxii,” ixō yoixii. <sup>4</sup>Shinākapo. A mato yonoxomisfo mā ato afaa ināsharamisma, mā ato feparamis finōmafāi fifiakĩ. Nāskakē Epa Nios yoimisfo iskafakakĩ: “Epa Niospa, noko axōfe nōko patoronō noko kopifamismakĩ,” ixō yoimisfo. Askafaifono Niospa ato nikamis. Akka a mato yonoxomisfo mā ato omiskōimanai keskara Niospa mā tāpikōia. <sup>5</sup>Askatari mā afama mĩshtifoyax mā isharakōia, afaa yopatama. Afama mĩshti ichapayata, ichapa pifāi, rapati ichapayata, nā afarafo mā fipaiyai fo mā fifixō fetsafo mā noimisma. Fetsafo keskarama mā isharakōikē, Niospa mato omiskōimakĩ finakōixii mā fetsafo noiyamaito. <sup>6</sup>Fetsafāfe afaa chakafayamafiakē mā ato pāramis xanīfo yoikĩ, xanīfāfe ato retemanō. Nāskatari āakai afeskax ifimetirofoma a yorafo.

#### Omiskōifikĩ tenekāfe, Nios kīfikāfe

<sup>7</sup>Efe yora mĩshtichi, mā omiskōifi fena fenayamakāfe. Nōko Ifo kachikiri fayamakāfe. Akka nō tarepa xiki fanano fenāmāshta foaitiro. Nāskakē nō fena fenakima. Nō oi manayotiro. Akka mā choshiano nō fisharakōitiro foaisharano. <sup>8</sup>Nāskarifikĩ manasharayokāfe nā nōko Ifo Jesús chaima nokoaitīa. Nāskakē āfe meka kachikiri fakākima, nikasharakāfe shināchakakākima.

<sup>9</sup>Efe yora mĩshtichi, feratenāyamakāfe Niospa mato omiskōimayamanō. Nā nōko Ifo Jesús chaima nokoaitīa nā yora chakafo ato omiskōimaniyo. <sup>10</sup>Efe yora mĩshtichi, ē mato yoisharapai, shinākapo. Niospa meka yoimisfo Niospa meka yoikani omiskōipaonifo. Omiskōifikani fena fenapaonifoma. Nōko Ifo nikakĩ finakōipaonifo. Āfe meka yoikĩ enepaonifoma. <sup>11</sup>Nāskakē

Nios atoki inimani. Askatari nōko xini Job omiskōifikĩ teneni. Omiskōifikĩ Nios potanima. Nāskakē Nios Jobki inimani. Nāskakē Niospa Job sharafarisafatani. Nāskatari Niospa Job āfe fake fetsafoya āfe ina fetsafori ichapa anā ināni. Nāskakē nōri nō Job shinākĩ nō tāpisharatiro Niospa noko noisharakōiaito.

<sup>12</sup>Efe yora mĩshtichi, ea nikasharakapo ē mato yoinō. Afara chanīma fisti yoifafāikāfe. Nāskakē, “Ēje, ē mia axōi,” ixō axosharakāfe. Akka mā yoikĩ iskafakĩ: “Maa. Ē mia axōima,” ixō anori yoita ayamakāfe. Mā askafamiskē keyokōichi tāpitirofo mā chanīkima yoimiskē. Nāskakē iskayamakāfe: “Ē mia pāraitō, Epa Niospa ea omiskōimatiroki,” ixō yoiyamakāfe Epa Niospa mato omiskōimayamanō.

<sup>13</sup>Fetsa omiskōikĩ Epa Nios kīfitiro kexesharanō. Askatari fetsari inimai fanāitiro. “Aicho Epa Nios, mĩ fāsi sharakōi,” ikax fanāitiro. <sup>14-16</sup>Askatari nā isinĩ ikaito Jesús chanīmara faafo āto kexemisfo kenatiro Nios kīfixonōfo. Nāskakē ichanākaxō a isinĩ ikai Nios kīfixoxikakĩ. Taefakĩ a mā afarafo chakafamis kāimakāfe. Nāskax mā ranā Epa Nios kīfinōnākāfe mato chaka soaxonō, askatari a isinĩ ikairi sharafanō. Nāskakē a isinĩ ikai xiniyaxō femākāfe, Epa Nios kīfixoyanā. Mā nōko Ifo chanīmara fakōixō nōko Ifo mā kīfixonaino, nōko Ifāfe a isinĩ ikai sharafatiro. Askatari afara chakafaino Niospa āfe chaka soaxotiro. Nō Epa Nios chanīmara fakōita nōko chakafori keyokōi kachikiri faxō nō kīfiaito noko nikakōitiro. Nō yōkai keskara noko afama mĩshti axotiro.

<sup>17</sup>Nā Nios yoimis āfe ane Elías feronāfake noko keskarari ini. Nāskaxō Epa Nios fāsikōi kīfaino oi inima. Kīfikĩ

iskafani: “Epa Niosi, efe yorafāfe mia kachikiri faafokī, fena oi imayamafe, efe yorafāfe anā mia Ifofayonōfo,” ixō yoini. Askafaino xinia tres ata mā xinia fistiri keyoaino oi inima. <sup>18</sup>Askata anā Elías Epa Nios kīfini oi inō. Nāskakē oi ranā ikaino fanafo foaisharani.

<sup>19-20</sup>Efe yora mīshitchi, fētsa Niospa meka kachikiri fakī anā Jesús Ifofaimano, nā Jesús chanīmara faato yoikī iskafatiro: “A mī afara chakafamis

xatefe, anā Jesús Ifofaxii,” ixō yoiaino anā Jesús Ifofatiro. Nāskaxō fētsa mā āfe chakafo xatemanano, Niospa āfe chaka soaxoxii. Nāskakē nā feronāfāke afara chakafapaoni Niospa āfe chaka soaxō, anā Niospa shināchakaima fētsamāi taefakī āfe chaka xatemanano. Nāskakē a omiskōipakenakafo mēra kaima. Nāskakēri mā ato yoisharatiro anā Jesús Ifofanōfo. Nā tii.

*Santiago*

# Pedro Jesús Chanimara Faafu

## Kirika Kenexō Fomani

---

**Pedro Jesús Ifoafafo paxkanānifono ato kirika kenexō fomani**

**1** <sup>1</sup>Ēkīa Pedro. Jesucristo ea nīchini aōnoa ē ato yoimis inō. Niospa mato katonī afe yorafo mā inō. Akka mato potaifono mā Jesúsnoax paxkanānino ē mato kirika kenexō fomai mā tāpinō. Ponto anoafu fomata, Galacia anoafu fomata, Capadocia anoafu fomata, Asia anoafu fomata, Bitinia anoafu fomata, ē mato fomai. <sup>2</sup>Epa Niospa taefakī mato katonī mā afe yorafo inō, āfe Yōshi Sharaōxō nā mato amapaiyai keskara mā anō, mā Jesucristo nikasharakōinō. Akka āfe Fāke Jesús mato nāxonī āfe imiōxō māto chaka mato soaxoxikī. Niospa mato noikī māto ōiti mato sharafaxonō ixō ē matoōnoa shināi.

**Jesucristoōnoax nō Nios fe ipaxatiro**

<sup>3</sup>Nāskakē nōko Ifo Jesucristo āfe Apa Nios nō aicho fatiro: “Mī fāsi sharakōi,” ixō nokomāi noikōiaino āfe Fake Jesucristomāi nōkoōnoax naax anā otonikē. Nāskaxō fake yome rama kāia keskara shara noko imai ōiti fenasharayakōi. Nāskakē nō afe isharakōipakenaka. <sup>4</sup>Nāskaxō noko ikisharakōipakenaka nō afe ipaxanō. Akka nō āfe fakekē nā nai mēraxō noko mekexona nōkonāri ixii. Nā Niospa

noko mekexona afanā afeskafatiroma, chakanari atiroma, askatari keyotiro. Charofo keskarama. Charofo sharashtafix chipo otsi fetsetiro. Nāskakē nāfo Niospa noko mekexona nōkonā inō. <sup>5</sup>Akka mā Nios chanimara fakē, Epa Niospa āfe sharaōxō mato kexesharafāini nā Jesús oaitia mā omiskōinōma, nā oaitia afe isharapakexakī a mato itipinīshara faxonī ano.

<sup>6</sup>Nāskakē mā inimai finakōikakaini, omiskōifi nono mai anoax. Mā omiskōifix chipo Jesús fe mā isharakōipakenaka. <sup>7</sup>Akka mā Jesucristo chanimara fakōini mā oa oro keskara. Akka kooaito mā ōitiro orokōimāki, chakaya osiyamaito. Nāskarifiakī Niospa noko tāpitiro nō chanimara faimākai, akka oro sharafiano nōroko finōinīfofana. Akka nā oro sharafix keyotiro. Akka mā Epa Nios chanimara fasharakōiyanā mā Jesús potayamaino Jesús anā nāmā matoki fotoax inimasharakōixii. Iskafakī mato yoixii: “Aicho, mī ea chanimara fakōimis. Mī efe isharakōipakenaka,” ixō mato yoixii.

<sup>8</sup>Mā Jesucristo noisharakōi ōiyamafikatsaxakī. Askatari iskaratīa mā chanimara fakōini ōiyamafikatsaxakī. Nāskakēri mā inimai finasharakōiyanā mā tsoa yoisharatiroma. <sup>9</sup>Nōmāi chanimara

fasharakōiax, nāskax nō afe  
isharakōipakenaka.

<sup>10-11</sup>Nā Niospa meka yoimisfāfe a  
inōpokoai yoikakī Cristoōnoa meka  
shara yoipaonifo, Niospa Yōshi Sharapa  
ato shināmanaino. Iskafakī yoinifo: “A  
noko noikī noko ifimis nokoki oxii,  
mato omiskōixoxiki mā aōnoax  
isharanō,” ixō kenenifo. Ato  
askafafiaino tsōa tāpisharapaonima  
afeskaxoma tāpisharapaonifo.  
¿Tsoamē noko ifimis ixiai afetiari  
oximē? ixō shināpaipaonifo. <sup>12</sup>Akka  
Niospa Yōshi Sharapa ato tāpimani a  
inōpokoai yoiaifo keskara, akka afāfe  
niyokaxō ōiyonifoma. Akka afāfe  
ōiyamafiaifono māroko mā mā ōia.  
Akka na meka shara Jesucristoōnoa  
keyokōichi mā nō nikamis. Noko  
yoiaifāfe Epa Niospa āfe Yōshi Shara  
atoki nīchini nai mēraxō Jesucristoōnoa  
noko yoinifo. Nā mā nikamis keskarari  
Niospa ājirifāferi tāpiipaikōikani.

**Epa Niospa noko yoini Jesucristo  
keskara shara nō inō**

<sup>13</sup>Nāskakē itipinīsharakāfe  
shināsharakōiyanā. Nā Niospa noko  
noikī noko afara shara ināxiaitīa  
Jesucristo oaino. Nāskakē  
manasharakōikāfe. <sup>14</sup>Māfi Niospa  
fakefoki. Nāskakē Epa Nios  
nikasharakōikāfe. Mato amapaiyai  
keskara mā tāpiyopaonima. Mā afara  
chakafapaoni keskara anā ayamakāfe.  
<sup>15</sup>Askatamaroko afaa fetsa shinātama  
isharakōikāfe. Akka Nioskai afaa  
chakaya osiama. Niospa mato katoni a  
keskara shara mā inō. <sup>16</sup>Akka Niospa  
mekā kenekī iskafanifo Niospa ato  
shināmanaino: “Ē isharakōimiski.  
Nāskakē isharakōikāfe,” ixō Niospa ato  
shināmanaino kenenifo.

<sup>17</sup>Shinākapo. Mā Epa Nios kīfikī Epa  
mā famis. Nāskax nō āfe fakefokē noko

ōi. Akka a āfe meka nikamisfo Niospa  
ato shara fai. Akka a nikamisfoma ato  
omiskōimatiro. Ares fisti Epa Niospa  
noko ōimis mēstekōi. Nāskakē  
isharakōikāfe nono nāmānoax. Nāskaxō  
Nios shināsharakāfe meseyanā. <sup>18</sup>Akka  
māto xinifāfe mato tāpimapaonifo  
keskarato mato nimapakexatiroma.  
Māto xinifo Nioski mesepaonifoma.  
Āakōi ipaonifo. Nāskakē māri ato  
keskara ipaoni chaka shināi. Mā askaito  
Niospa mato ifini mā anā chaka  
shināyamanō a mā ipaoni keskara Nios  
shināmax. Akka shinākapo. Mā mā tāpia  
a oro sharakōi mā Nios ināx mā aōnoax  
nīpaxatiroma. Askatari kori exe mā ināx  
aōnoaxri mā nīpaxatiroma. <sup>19</sup>Akka  
Cristo fistichi noko nimatiro. Atokai  
afaa chakafamisma, nā oveja fake  
meema keskara sharakōi. Jesús noko  
nāxoni āfe imi foni noko  
imasharapakexakī nō anā chaka inōma.  
<sup>20</sup>Epa Niospa mai onifatama āfe Fake  
Jesús katoni noko nimapakexanō.  
Nāskafekē fetsafāfe tāpiyopaonifoma,  
akka iskaratīa Epa Niospa mā mato  
tāpimana. <sup>21</sup>Jesucristoōxō mā Epa Nios  
chanīmara fai, Epa Niospa Jesucristo  
otoax akiki inimakōini. Nāskakē mā  
iskaratīa chanīmara fakōini, Nios  
manakōiyanā afe ipaxakī.

<sup>22</sup>Akka mā mā Jesucristoōnoa meka  
shara nikakōixō anā afaa chaka  
shināyamakī. Mā mā isharakōixō mā  
fetsafo noikōi. Nāskakē mā ranā nōinā  
faatanāsharakōikāfe māto shinā  
sharafoyaxō shināsharakōiita. <sup>23</sup>Nāskakē  
nā mā rama fake kāia keskara shara mā.  
Akka māto epa feta māto ēfa mato fake  
fifiakanax chipo natirofo. Akka Niospa  
āfe meka sharaōxō fena keskara shara  
noko ima, nā keyonakama. <sup>24</sup>Akka  
kirika ano kenekī iskafanifo:

Keyokōi yorafo fana keskarāfo,  
sharakōifikanax nā charofo keskarāfo.



Akka nã fanafo naino afe charofo keyopaketiro. Nãskarifiiai keyokõi yorafo nĩpaxatirofoma, keyokõi natirofo. <sup>25</sup>Akka nõko Ifãfe afe mekakai keyonakama, ixõ kenenifo. Nã mekaõnoa Jesucristoõnoa fetsafãfe mato yoimisfo mã afe ipaxanõ.

**2** <sup>1</sup>Nãskakẽ nã mã afara chakafamisfo xatekãfe. A mã ato pãramisfo, askatari a mã ato fepãramisfo: “Noko sharara fanõfora,” ixõ nãfori xatekãfe. Nãskatari a fẽtsa fiai tii fipai fekaxtemis iyamakãfe. Askatari fetsafo ato chakafapai chanĩmis iyamakãfe. <sup>2-3</sup>Askatamaroko nã fake rama kãiato yosixiki chocho apaiyai keskafakĩ, mãri Niospa meka shara fichipaikãfe, oa fake yomẽ chocho aki yositiro keska shara ixikakĩ. Mã mã tãpiaki nõko Ifãfe mato shara faxõaito. Nãskakẽ nã Epa Niospa mato amapaiyai keskara fisti akãfe.

#### **Cristo nã tokiri mitsisipa keskaraki**

<sup>4</sup>Nõ pexe fakĩ tokiri mitsisipasharakõi nõ fenatiro, pexe mitsisipa sharakõi inõ. Akka tokiri mitsisipakima nõ pexe faano pexe shara itiroma. Nõko Ifo Jesucristofi nãskarakĩ oa tokiri mitsisipakõi keskara shara. Nãskaxõ afama mĩshti fatiro. Nãskafekẽ tsõa chanĩmara famisma, nõko Ifo fichipaimisfoma. Nãskaxõ yoimisfo iskafakakĩ: “Afeskakĩkai nõ fichipaitiroma,” ixõ yoimisfo. Akka Epa Niospa Jesús katoni noikõikĩ nõko Ifo inõ. Nãskakẽ akiki fekãfe Ifofaxikakĩ. <sup>5</sup>Nãskarifiakĩ Niospa mato tokiri pexefã keskara faxii mã afe yorafokẽ. Askatari mã ato Epa Nios kĩfixomis inõ mato imaxii afaaya osiama sharakõi mã inõ Jesúsnoax, Jesúsmãi noko nãxonikẽ. Nãskakẽ Nios aicho fakãfe akiki inimakõikãfe, “Epa Niosi, mĩ fasi sharakõi,” fayana. <sup>6</sup>Akka kirika ano kenekĩ iskafanifo, Niospa ato shinãmanaino:

Õikapo, ã Cristo õia ares fisti sharakõi. Nãskakẽ ã katoni efe yorafo afe yora inõfo. Nã tokiri mitsisipa keskarakõiki. Nãskakẽ afe yorafo afe isharakõipakenakafo. Nãskakaxõ Cristo chanĩmara fakaxõ anã afaa chaka shinãpakenakafoma. Askatamaroko afe inimakõipakenakafo, ixõ Niospa yoini.

<sup>7</sup>Nãskakẽ nõ Jesús Ifofaxõ nõ shinãkĩ iskafatiro: “Jesúsfi nã tokiri kerex keskarakõikĩ, nãskax sharafinakõiaki,” ixõ nõ shinãtiro. Akka a Jesús Ifofaifãfema askara shinãkanima: “Oa tokiri shara nõ potatiro,” keskafakani. Akka aõnoa yoikĩ kirika kenekĩ iskafanifo Niospa ato shinãmanaino:

Oa tokiri pexe famisfãfe tokiri efapa shara potafono, pexe ifãfe ato yoitiro iskafakĩ: “¿Afeskakĩ na tokiri efapa mã potaimẽ? Potayamakãfe, efapa sharaki. Ë fichipaikai ã akiki pexe fanõ,” ixõ pexe ifãfe yoitiro, ixõ yoinifo Jesúsnoa yoikakĩ. <sup>8</sup>Askatari kirika kenenifo iskafakakĩ Niospa Yõshi Sharapa ato shinãmanaino:

Tokiri efapafai nẽxpakĩa rakano tsõa õiamax akiki otisikaini paketirofo keskakani. Nãskarifiakani tsõa nõko Ifo chanĩmara fakanaxma, oa pakeai keskarakanax fenokanax Epa Nios ika ari fopaifikani nã omiskõipakenakafo mẽra fokani, ixõ kenenifo. Niospa anori yoifinino Cristoõnoa nikayamakanax fenopakenakafo. Nãnori kirika kenenifo, Niospa ato shinãmanaino.

<sup>9</sup>Akka mãfi askaramakĩ. Niospa mato katoni afe yorafo mã inõ. Nãfi nõko Xanĩfokõikĩ mã yonoxotiro, fetsafori mã ato kifixotiro Jesúsnoa ato tãpimaxiki. Noko aa keskara shara imaino mã afe yorakõi itiro. Nãskaxõ aõnoa fetsafo mã yoisharatiro iskafakĩ: “Epa Nios

sharafinakōia afara noko sharafaxomis,” ixō nō ato yoitiro. Epa Niospa mato katonī afe yorakōifo ikax xafakīakōi shara mā afe ipaxanō, anā fakish mēra ika keskara mā inōma. <sup>10</sup>Akka mākai Nios shināyopaonima, afe yorakai mā iyopaonima. Akka iskaratīa mā afe yorafo, taeyoi Niospa mato noifiaino mā tāpiyopaonima. Akka iskaratīa mato noikōiaito mā mā tāpia.

#### **Nō Niospa yorafo ikax nō shara itiro**

<sup>11</sup>Efe yora mīshtichi, ē mato yoisharapai ea nikasharakāfe. A Nios Ifofaafomafo fe nō ato fe ikax oa yora fetsa keskara nō iki. Askafīax nōkai ato fe ipanakama. Akka nōroko Epa Nios fe ipanaka. Nāskakē nā Epa Nios Ifofaafoma keskara iyamakāfe. A mato shināmapaiyaifo keskara shināyamakāfe. Mā ato keskara itiroki, Satanās mato chakafamapai kiki. <sup>12</sup>Nāskakē ato mēranoax Jesús Ifofaax isharakōikāfe. Akka afāfe mato yoiki chakafamisfo fanīrira mato mekafakakī. Nāskakē ato kopiyamakāfe. Tanaimakōi ato mēra ikāfe. Mā askaito mato ōinōfo mā afaa chakafatama mā isharakōikē a Niospa keyokōi noko ichanāfaitīa mā mai keyoaino. Nāskakē mato iskakakani: “Aicho, na yorafo fāsi sharakōifo, nō ato chakafafiaino noko kopikanima, Niosxō noko shara famisfo. Fāsi Nios sharakōi,” ixō yoinōfo.

<sup>13-14</sup>Nōko Ifo Jesús fichipaiyai keskafakī, xanīfofo nikasharakōikāfe. Askatari a noko ikinā nōko xanīfo finakōia nikasharakōikāfe. A xanīfo fetsafori ato nikakāfe. Nā xanīfo finakōiato ato xanīfo imakī, afāfe nā afara chakafaiifo ato omiskōimanōfo, askatari a afara shara famisfo ato yoisharanōfo. <sup>15</sup>Nāskakē Niospa fichipaiyai keskafakī mā fetsafo afara shara faxōfāfāikāfe. Nā afaa tāpiamafāfe

shara shināmisfomakī, askatari Niospa meka tāpiafomakī ōikaxō anā mato mekafatirofoma māmāi ato shara faxōaito a Niospa fichipaiyai keskafakī.

<sup>16</sup>Jesús fisti mātō Ifokōi, akka afaa fetsa shinātama isharakōikāfe. Niospa mato amapaiyai keskara fisti shinākāfe. Mā askax afaa fetsa mātō ifo itiroma. Afaa chakafatama Nios yonosharaxōfāfāikāfe. <sup>17</sup>Nāskakē keyokōi yorafo shināfāfāikāfe. Nā Jesús Ifofaafori ato noikōikāfe. Niosnoa shinākōikāfe iskakakī: “Ē Nios noikōi nā ea yoiāi keskara ē nikakōi. Ēkai nikayospapaima ea omiskōimanōma,” ixō Niosnoa shinākāfe. Nāskaxō mātō xanīfofo nikakaspayamakāfe, ato nikasharakāfe.

#### **Cristo noko omiskōixoni keskai nōri nō aōnoax omiskōitiro**

<sup>18</sup>Ato yonoxomisfāfe mātō xanīfofo ato nikasharakōikāfe. Nā mato sharafafos shinākakīma. Nā yora chakafāferi mato yonomamisfoki ato nikakāfe. <sup>19</sup>Mā afaa chakafayamafiakē mātō xanīfāfe mato omiskōimanaino Nios shināki tenekāfe. Mā askaito Epa Niospa matoōnoa yoisharai kiki. <sup>20</sup>Akka mā afara chakafakē mātō xanīfāfe mato omiskōimanaino, Niospa mato iskakakī yoitiroma mā teneaito: “Mī afara sharakōifaa,” ixō mato yoitiroma māmāi afara chakafakē. Akka mā afara sharafaino mato omiskōimanaifono mā omiskōifinafikī mā tenekē, nōko Ifo Niospa matoōnoa yoiki: “Sharakōifo,” mato fatiro. <sup>21</sup>Cristo nokoōnoax omiskōikōini, nāskakē nōri aōnoax nō omiskōitiro. Nāskax nō aa keskara shara itiro. <sup>22</sup>Cristokai afaa pishta chakafamisma, askatarikai tsoa pishta pāramisma. <sup>23</sup>Fetsafāfe mekafakakī īchafiaifono, atorikai kopikī tsoa īchamisma. Askatari omiskōimanaifono,

“Ēri mato kopixii,” ixō ato yoinima. Askatamaroko Apaōnoa shinākī iskafani: “Epa, mī eōnoa tāpiaki. Nāskarifikāki mī ato tāpikōia. Nāskakē a mī ato chipo omiskōimaxiai chanīmakōi,” ixō Apa shināni, Apamāi mēstekōi ikē. <sup>24</sup>Cristo cruznoax noko nāxoni, nōko chaka noko soaxoxiki. Nāskakē nō anā fanīrira shinātiro oa yora naa keskara nō itiro mā noko chaka soaxonano nō afe isharapakexanō. Māraki yora naato afaa shinātiro. Nāskax mēstekōi nō isharakōitiro. Nā noko omiskōixoniōnoax nō isharakōipakexanō. <sup>25</sup>Akka mā taeyoi oa oveja fenoa keskara mā iyopaoni afara chaka shināi. Akka iskaratīa mā Cristo Ifofasharakōi, mato kexesharano oa oveja kexemisto āfe oveja kexetiro keskafakī. Nāskaxō mato kexesharakōiaino mā afe yora iki.

**Afeskax fene fe kēro isharatirofomāki  
Pedro ato yoini**

**3** <sup>1</sup>Nāskarifikāki māri kērofāfe, māto fenefo nikasharakōikāfe. Nā Niospa meka shara chanīmara faifāfema mā isharaito mato ōikakī Niospa meka shara chanīmara fanōfo, mā afaa yoyamata mā isharakōiaino ōikakī. <sup>2</sup>Māto fenefāfe mato yoiāfono ato nikakaspakāima ato nikasharakāfe. Mā Jesús keskara shara ikaito ōikakī nōko Ifo chanīmara fanōfo. <sup>3</sup>Akka mā samasharakōi safexō, foarome sharakōita, teoti sharakōi safeta, parotameti sharakōi mā safekē, mato tsōa tāpitiro ma mā ōiti sharaya iyamai mā ōiti chakayakē. <sup>4</sup>Akka mā Cristo Ifofasharakōixō mā ato ōimasharakōitiro. Māto ōiti mēraxō shināsharakōita, meka mitsisipato mā ato yoitiro ma, tanaima sharakōi mā itiro. Fetsafo ōikī ato yoiasharakāfe, ato

fe isharakāfe. Mā askaito ōikī Niospa mato iskafatiro: “Na kērofo sharakōifo ē ōi,” ixō Niospa mato yoitiro matoki inimayanā. <sup>5</sup>Nāskakanax kērofo ranāri Nios Ifofasharakanax isharakōipaonifo. Nāskakaxō āto fenefo nikakōisharapaonifo. <sup>6</sup>Akka nā Sara āfe fene Abraham nikakōisharapaoni, “Ēfe ifora,” fayanā. Nāskax mā isharakōiax, askatari mā meseyamax Sara āfe fenafo keskara mā itiro.

<sup>7</sup>Akka māri feronāfakēfāfe, māto āfiffo ikisharakōikāfe. Nā kērofokai mitsisipafomakī mato keskara. Nāskakē ato kexesharakāfe, mato feta Nios Ifofaafokī Niospa ato noikī atori ifiakī afe ipaxanōfo. Nāskakē mato āfiffo ato noisharakāfe. Mā ato noiamax ato kexesharaxoma mā kifiaito Niospa mato nikasharatiroma.

**Afara ato sharafaxōkani omiskōitirofo**

<sup>8</sup>Nāskakē isharakōixō keyokōichi nānori fisti shināsharakāfe. Oa mato fe yora mā noiāi keskafakī ato fe nōinā faatanāsharakōikāfe. Ato shinākī ato axosharafafāikāfe. Askatari, “Nā yora afaa tāpiamafo ē finakōia,” ikaifo keskaī askayamakāfe. <sup>9</sup>Fētsa mato chakafaito kopiyamakāfe. Askatari mato ichaito kopikiri ichayamakāfe. Askatamaroko ato noisharakāfe, akka Niospa noko katonikī noko sharafakī. <sup>10</sup>Niospa meka yōra kenekī iskafani, Niospa Yōshi Sharapa shināmanaino:

Mā isharapaikī afara chakafo yoyiamakāfe, fetsafo pārāyamakāfe. <sup>11</sup>Afara chakafo fishtayamakāfe, ato makinoax fotakāfe. Askatamaroko afara sharafos akāfe. Afeskax mā isharatiromākī nāskax isharakōikāfe fetsafo fe. <sup>12</sup>A Niospa meka nikasharakōipaiyāfono Niospa ato kexesharakōifāfāini, kifiaifāferi ato nikakōimis. Akka a afara

chakafamisfo Niospa ato nikatama ato tãpimatiro ato chakafakĩ, ixõ yorafãfe Niospa mekaõnoa kenenifo.

<sup>13</sup>¿Mã afara ato axosharaino, akka tsõa mato chakafatiromê? <sup>14</sup>Akka mã askafiaino mato omiskõimanaifono inimai finasharakõikãfe. Nãskakê atoki meseyamakãfe, askatari shinãchakayamakãfe. <sup>15</sup>Askatamaroko nõko õiti mëraxõ nõko Ifo kifiki iskafakãfe: “Cristo, mifi êfe Ifokõiki. Mĩkai afaa chakafamisma, mĩ sharakõi,” ixõ yoikãfe. Askatari fetsafãfe mato iskafaiãfe: “¿Afesakxõ mĩ tãpiamê mĩ Nios fe ipanaka?” ixõ mato yoiaifãfe ato yoixikakĩ ikisi itipinĩsharakãfe ato tãpimasharakikakĩ. <sup>16</sup>Akka mãroko isharakõita ato nikasharakõikãfe, mato õinõfo mã shara ikaito. Mãto õiti fekaxtefayamakãfe. Akka mato chakafakĩ mekafaiãfe iskafakĩ mato yoikanax: “Na Jesús Ifofamisfãfe afara chakafamisfo,” ixõ mato yoifikanax ráfitirofo mãmã isharakõikê. <sup>17</sup>Akka nõ afara shara faino fetsafãfe noko omiskõimanaifono nõ teneaino Epa Nios nokoki inimatiro. Akka nõ afara chakafaax nõ omiskõiaino nokoki inimatiro.

<sup>18</sup>Akka Cristo nokoõnoax omiskõiax nani nõko chaka noko soaxoxiki. Anãkai nanakama nai fistini. Sharakõifiano retenifo. Akka nõ chakakõifokê noko nãxoni. Apa Nios ano noko imapakexakĩ. Akka mã nafiax ãfe fero mësho nanima, anã otoni Ápa Yõshi Sharaõnoax. <sup>19</sup>Akka mã naax ãfe fero mësho Niospa Yõshi Sharaõnoax a namisfo mēra kayoni a tsoa tseketiroma ano, anoxõ yoikai. <sup>20</sup>Akka nãfo nayokanaxma taeyoi nikayospakõi iyopaonifo. Nãskaifono Noéri nãno ato fe iyopaoni. Nãskakê Epa Niospa Noé manayopaoni kanõanãfã fayofaino, Noémã Epa Nios Ifofakê. Æfe fakefori

afe inifo, ãto ãfiffo fe. Ocho inifo. Nãskakê ato fãka ãsanima Epa Niospamã ato kexesharakê. Akka nã nikayospafo ato fakafãnê ãsakĩ mitoni. <sup>21</sup>Faka faipafãino kanõanãfã mēra ikiax Noé ãfe ãfi fe ãsanima. Æfe fakefori ãto ãfiffo fe afe ikikanax ãsanifoma. Ocho inifo. Nãskarifiakĩ fētsa noko maotisafakĩ faka mēra noko ikimaxõ, noko fininifofanaino nõ yorafo ispai nõ Jesús Ifofakĩ nõko chaka noko soaxonõ nõ afe ipaxanõ. Akka nã noko maotisafafoõxokai nõko choshta nõ soatiroma. Askatamaroko nõ Nios yõkai nõko chaka noko soaxonõ noko ikipakexanõ Jesúsmã mã naax anã otonikê. Nãskaxõ nõ anã shinãchakatama Jesucristoõxõ nõ shinãsharakõi Nios fe ipaxakĩ. <sup>22</sup>Jesús Apa ari nai mēra kani Apa Nios fe xanĩfokõi ixiki. Nãskakê ãjirifãfe ãto xanĩfofofãfe Jesús finõtiroma nã yõshifãferi. Askatari nã yõshifãferi xanĩfofiakaxõ Jesús finõtirofoma Jesúsmã finakõikê.

#### Epa Niospa noko ãfe shara inãi keskafakĩ fetsafori nõ sharafaxotiro

**4** <sup>1</sup>Nãskakê nã Cristo ãfe yora omiskõinoi keskai, mãri nãskai omiskõixikai itipinĩsharakãfe. Akka nã omiskõiato anã afaa chaka shinãtiroma mãmã ãfe chaka xatexõ. <sup>2</sup>Isharakõixõ nã mã apaiyai keskara mã atiro, nã Niospa mato amapaiyai keskara mã atiro. <sup>3</sup>Mã xini ichapa finõa, nã Jesús Ifofaafãfema aponifo keskara mã ayopaoni. Nã mã afara chakafapaiyai keskara fisti mã ayopaoni. Mãto ãfimafo mã fichipaipaoni. Kērofori askapaonifo. Askatari mēxotaima mã pãepaoni, ato fe ichanãx afarafo chakafayanã ayakĩ finakõiyana. Askatari afara fetsafo mã noikõipaoni nã Nioskõi noitama. <sup>4</sup>Akka mã anã ato fe rafeyamaxõ mã anã ato

feta afaa chakafayamaito òikakī. Nāskaxō mato yoikī iskafatirofo: “Òikapo. Na yorafāfe anā nofeta afaa akanima,” ikaxō mato chakafakī mekafatirofo. <sup>5</sup>Akka ato askafaifāfe Niospa ato yoixii iskafaki: “¿Afeskakī māto chaka mā xatekaspakī na fetsafo mā ato chakafamismē?” ixō ato yōkaxii. Ato askafata ato omiskōimaxii. A niyoafoya a namisfo Niospa ato omiskōimaxii, tsōa Ifofatama āto chaka xateyamafono. <sup>6</sup>Nāskakē Epa Niospa āfe meka yoimisfo nīchini yorafāfe nayokaxoma Jesucristoōnoa meka shara nikanōfo. Nā namisfāfe niyokaxō nikayopaonifo. Akka mā keyokōi nanifo. Nāskafikē fatora fetsafāfe Jesús chanīmara fakē Epa Niospa nā nia keskara ato imapakenaka afe ipaxanōfo.

<sup>7</sup>Nāskakē meka fetsari ē mato yoinō. Nikakapo. Mā chaima mai keyoi kiki. Nāskakē shināsharakāfe, afaa chaka shinātama. Epa Niospa mato shināmapaiyai keskara fisti shinākāfe. Nāskaxō Epa Nios fisti kififafāikāfe. <sup>8</sup>Nāskax noinā faatanākōikāfe nō noinākōia sharaki. Fetsa noikōixō nō rae fatiro, a noko chakafai keskara anā shinānōma. <sup>9</sup>Fetsafo māto pexe ano nokoaito akiki inimayanā māto pexe anoxō ifikāfe, ato mekafakī chakafaxoma. <sup>10</sup>A Niospa āfe Yōshi Sharapa noko tāpimanai keskafakī nōri fetsafo axosharatiro fetsafāferi Nios Ifofanōfo. Nāskaxō fetsafo afara shara faxokī xateyamakāfe. A Niospa afe yorafo noikōiai keskafakī māri ato noikōikāfe. <sup>11</sup>Mā Niospa meka yoi, nā Nioskōi mekai keskaraōxō ato yoikāfe. Māto shināmā shināxō ato yoikakīma. Askatari mā Niospa Yōshi Sharaōxō mā afarafo ato shara faxōfaito òikakī yorafāfe iskafakī yoitirofo: “Aicho, Epa Nios sharakōi. Āfe Fake Jesucristoōxō afama mīstiffo fatiro,” ixō yoitirofo.

“Epa Niospa ares fisti afarafo shara famis, atokai afaa chakafapanakama. Ares fisti āfe Yōshi Sharaōxō afama mīsthi fapanaka,” ixō yoinōfo.

#### **Nō omiskōifikī nō tenetiro nōmāi Jesucristo chanīmara fakī**

<sup>12</sup>Efe yora mīstichi, omiskōifikī rateyanā shināchakayamakāfe. Mā askaito Epa Niospa tāpitiro mā Jesús Ifokōi fakē. Nāskakī shinākī iskafayamakāfe: “¿Afeskai ē omiskōimē?” ixō anori shināyamakāfe. <sup>13</sup>Askatamaroko inimakōikāfe Jesucristo omiskōiai keskai māri omiskōifikī. Askatari chipo mā inimasharakōixii Jesucristo anā nai mēranoax fotoaino. Nāskakē keyokōichi òixikani āfe sharafoya nai mēranoax fotokē, nōko xanīfo finakōi ixiki. <sup>14</sup>Akka mā Cristo Ifo shara faino Cristoōxō mato īchafono inimakōikāfe. Nāskakē Epa Niospa āfe sharafoya āfe Yōshi Shara matoya rafemani kiki. <sup>15</sup>Akka fatora mā fētsa mā afaa chakafamiskēma mato omiskōimanaifono tenekāfe inimayanā. Askatari yometsoyamata, askatari afara chakafakī finata iyamata, askatari fetsafāfe afara yoipaiyai fo keskara ato feta ayamakāfe omiskōixikākima. Ato keskara iyamakāfe. <sup>16</sup>Akka nō omiskōi Nios Ifofaax, nāskakē rāfiyamakāfe. Askatamaroko Epa Nios yoikāfe iskafakī: “Aicho Epa Niosi, ē mī Fāke Jesús afe yora. Nāskakē nā chanīmara faafāfema ea omiskōimanaifono ē Jesúsnoax omiskōi. Aicho,” ixō yoikāfe.

<sup>17</sup>Akka Epa Niospa yorafo keyokōi tāpimaniyoi afe keskara ikafomākī. Taefakī noko òikī taefaiyoi nōmāi afe yorafokē. Akka chipo nā Jesús chanīmara faafomafori ato yoixii afe keskara ikafomākī. Akka iskaratīa nō omiskōiyoi, anākai nō omiskōinakama nō isharakōipakenaka, Epa Nios fe nai

mëra. Akka chipo nã Niospa meka nikakaspamisfo omiskõi finakõixikani, afokai anã nïpanakafoma. <sup>18</sup>Niospa meka yoikĩ iskafakĩ kenenifo: “Nã Nios chanĩmara faifo isharakõimisfo, Nios ari foyokanaxma omiskõiyoti-rofo. Nãskafikanax mã Nios ari nokokanax anã omiskõinakafoma. Akka nã Nios chanĩmara faafãfema afara chakafamisfo nãfo omiskõĩ finakõipakenakafoma,” ixõ kenenifo. <sup>19</sup>Nãskakẽ nã Niospa mato yoiai keskai mã omiskõifiki shinãchakayamakãfe. Nãato mato onifaniki. Nãskakẽ yoikĩ iskafakãfe: “Epa Niosi, mĩ ea amapaiyai keskara fisti ã apai. Meres fisti mĩ ea yoitiro,” ixõ yoikãfe. Nãskax isharakõikãfe nã mato yoiai keskara amiski.

**Afeskax isharatirofomãki a  
Nios Ifofafo Pedro ato yoini**

**5** <sup>1</sup>Akka nã Niospa meka nikakani ichanãfono ato kexemisfo, ã mato yoisharapai ea nikasharanõfo. Nãskaxõ mãto shinã mëra ãfe meka nanesharakãfe. Ëri nã Jesús chanĩmara faafo ã ato kexemiski. Nõko Ifo Cristo omiskõiaito ã õini. Anã oaino ãri afe isharapakenaka. Tsõa a keskara õimisma sharakõĩ keyokõichi õixikani. Ëri õixii a keskara sharafinakõia. <sup>2</sup>Nãskakẽ ã mato yoi nã Jesús chanĩmara faafo ichanãifono Niospa mato yoini keskafakĩ ato kexesharakãfe. Ato Niospa meka yoisharakãfe isharanõfo. Nãskaxõ shinãkĩ iskafayamakãfe: “Ooa, ã afara fetsafapaifikĩ ã Niosxõ ato kexei,” ixõ shinãyamakãfe. Askatamaroko a Niospa fichipaiyai keskafakĩ ato kexesharakãfe ato noiyanã. Nãskakẽ, “Ea Niospa ato yoimanaino ã ato yoikaspai,” ixõ yoyiyamakãfe. Anori shinãtamaroko inimasharayanã Niospa meka ato yoisharakãfe. “Ë ato yoiaito ea kori

inãkani kiki,” ixõ shinãyamakãfe. Anori shinãtamaroko ato Niospa meka yoisharakãfe inimayanã. <sup>3</sup>Nãskata ãto xanĩfo ipaikakĩma ato õimasharakãfe afeskaxõ Jesús Ifofasharax isharatirofomãki. <sup>4</sup>Mã askaito a noko kexemis, nõko Ifo Jesucristo anã nãmã fotoxõ mato õisharaxii. Nãskaxõ mato afara shara inãxii a keyonakama. Nãskakẽ mã afe ipanaka.

<sup>5</sup>Nãskarifiakĩ mãri naetapafãfe anifofo yafi a mato Niospa meka yoimisfo nikakõisharakãfe. Naetapafãfe anifofo fe isharakõikãfe. Nãskata mã ranã axoshara faatanãkãfe. “Ë xanĩfoki,” iyamakãfe. Akka, “A xanĩfo nipaikani kakapaimisfoki Nios atoki inimaima. Akka a kakapaimisfomaki Nios atoki inimayanã ato afara axosharai ato noikĩ,” ixõ kenenifo Niospa meka yoikakĩ. <sup>6</sup>Epa Nios finakõixõ afama mĩshti famis. Nãskakẽ kakapaimis iyamakãfe. Anori shinãtamaroko iskafakãfe: “Epa Nios finakõia. Ë afaa tãpiama,” ixõ yoikãfe kakapaimis ikakĩma. Mã askaito Niospa ato mãnãõ mato nĩchixii xanĩfo keskara mã inõ. <sup>7</sup>Askatarĩ afaa shinãchakayamakãfe. Afaa shinãtamaroko Nios yoikãfe mato kexesharanõ. Niospa mato noikĩ mato kexesharaino anã mãto õiti fekaxtefayamakãfe.

<sup>8</sup>Shinãsharata mẽste shinãkãfe. Satanás noko noikaspakĩ noko chakafapai kiki, oa poomã fonãiki kafãsakĩ yoinã fenai keskaraxõ. Satanás chakata noko afara chakafamapaimiski Niosnoa tsõa shinãnõma, Satanás ato chakafamaino afe yora inõfo. <sup>9</sup>Nã mã omiskõiai keskariai nã nõko Ifo chanĩmara faa fetsafori maitio anoax omiskõikani. Nãskakẽ Satanás mato afara chakafamapaiyaito nikayamakãfe. Mãto Ifo fistiroko chanĩmara fakãfe. Afara chakafayamakãfe. <sup>10</sup>Niospa mato

noikōikī mato katonī, Cristo ika ari mā afe isharakōipakexanō nā sharafinakōia ano. Nono mai ano mā iyoax mā aōnoax omiskōiyoi. Mā askaino Epa Niospa mātō ōiti mato kerex faxōi. Nāskaxō afara afeskara afiaino mā tenekōixō mā Jesucristo Ifofasharakōixii. <sup>11</sup>Nāatofi afama mīstifo fapanakaki. Nā fistichi atiro keskafakī tsōa askafatiroma. Nā fistichi askafāpanaka.

**Mā mekai xatekī Pedro  
ato meka shara yoini**

<sup>12</sup>Ēfi Silvano shinākōimis. Ē tāpia nā Niospa amapaiyai keskara amiskē. Akka nā ē mato yoipaiyai anori ea kirika

kenexoni. Na kirika ichapama ē mato kenexoni mātō ōiti mato inimamasharakōixonō mā shināsharakōinō. Ē mato yoi chanīmākōi Niospa noko noikōi. Nāskakē nānori fisti shinākāfe fanīrira shinākakima.

<sup>13</sup>Jesús chanīmara faafo ichanāmisfo mēraxō Babilonia anoafāfe mato yoisharakani. Ēfe fake Marcosri mato yoisharapai. Nāfori Niospa katonī afe yora inōfo, noko akai keskafakī. <sup>14</sup>Māri mā nōinā faatanāi yoinōnāsharakāfe. Mā Cristo yorakōifokī, nāskakē inimasharakōikāfe. Nā tii.

*Pedro*

# Pedro Jesús Chanĩmara

## Faafu Afianã Kirika Kenexõ Fomani

**Pedro Jesús Ifofaafu ato  
kirika kenexõ fomani**

**1** <sup>1</sup>Ēkĩa Simón Pedro, Jesucristo ẽ yonoxomis. Aõnoa yorafo ẽfe meka shara ẽ ato yoinõ ea nĩchini. Nãskakẽ ẽ mato kirika kenexõ fomai, mã mã nõko Ifo Jesús mã chanĩmara fakĩ finakõiano ẽ akai keskafakĩ. Nã nõko Ifo Nios feta Jesucristo noko ifimis nã ẽ chanĩmara famis nãmãisharakõimiskẽ.

<sup>2</sup>Akka Epa Nios yafi nõko Ifo Jesús mã tãpikõikẽ matoõnoa shinãkĩ mato inimamakõikĩ mato õiti mato inimamaxotiro tanaĩma sharakõĩ mã inõ.

**A Nios Ifofaafu afeskax isharatirofomãki**

<sup>3</sup>Niospa noko katoni a keskara shara ikax nõ afe ipaxanõ. Nãatofi afama mĩshti fatiroki. Nõ Nios tãpikõikẽ afara nõ yopaito ẽfe kerex sharaõxõ noko inãxii. Nãskaxõ noko amapaiyai keskara nõ anõ. <sup>4</sup>Nãskakẽ noko yoiyoni keskafakĩ ẽfe kerex sharaõxõ afara sharakõifo noko axoxii a keskara sharakõĩ nõ inõ. Akka a nikakaspaifãfe nã afara chakafapaiyaiifo keskara fisti amĩsfo. Nãskaifono Niospa noko imasharai nõ ato keskara inõma. <sup>5</sup>Nãskakẽ nã mato imapaiyai keskakãfe, chanĩmara faax a keskara sharakõĩ ikãfe. A keskara sharakõĩ mã ikaino, Niosxõ mato amapaiyai keskara fisti

tãpikãfe. <sup>6</sup>Akka nã mã apaiyai keskara fisti shinãkakĩma, kexemesharax aõnoax isharakõita afara afeskaraino tenekõita Niosnoa fisti shinãfafãikãfe. <sup>7</sup>Askatari keyokõĩ yorafo sharafata oitsifaxõ ato noifafãikãfe.

<sup>8</sup>Mã askafakĩ nõko Ifo Jesucristo mã tãpikõitiro. Nãskaxõ nã mato amapaiyai keskafakĩ mã yonoxosharakõitiro. <sup>9</sup>Akka mã askafayamai oa fẽxo keskara mã itiro, õisharaima. Nãskakẽ mãto chaka mã mato soaxofiano mã anã shinãima, mã mã shinãmakiãx. <sup>10</sup>Nãskakẽ efe yora mĩshtichi, Niospa mato ifikĩ mato shinãmami mã afe yorakõifo mã inõ. Nãskakẽ afe yorakõĩ isharapaikõikãfe. Shinãsharata isharakõikãfe. Askafaax mã anã afara chakafo ifofaima. <sup>11</sup>Mã askaito õikĩ mato ifisharakõixii a ika ano mã afe ipaxanõ nõko Ifo fe. Nõko Ifo Jesucristo noko ifimis.

<sup>12</sup>Nãskakẽ ẽ mato shinãmafafãini, mã mã tãpifekẽ, nãskakẽ iskaratĩa na meka shara mã mã tãpixõ nã fisti mã shinãkõimis. <sup>13</sup>Akka ẽ nayoxoma ẽ mato yoisharafafãini, <sup>14</sup>mãmãĩ nõko Ifo Jesucristo ea tãpimanano ẽ chaima naino. <sup>15</sup>Nãskakẽ mẽxotaima ẽ mato yoirifai mẽ naano nã ẽ mato yoisim keskara mẽxotaima mã shinãfafãinõ.

**“Cristo Niospa Fake chaxapakekafanaito ẽ õini,” ixõ Pedro ato yoini**

<sup>16</sup>Nõ mato yoisim nõko Ifo Jesucristo ẽfe kerex sharaõxõ afama mĩshti fatiro.



“Anā nokoki oxii,” ixō nō mato yoimis. A yorafāfe yoipaonifo anori nō mato yoimisma. Akka nōko ferokōichi nō ōini, nōko Ifāfe chaxapakefōfānaito. <sup>17</sup>Askatari āfe Apa Niospa iskafakī yoini: “Nafi ēfe Fakekōikī ē aō noisharakōi, ē akiki inimakōi,” ixō yoini. <sup>18</sup>Nōkōi nikani nai mēranoax mekai askaito. Nā māchifā ano nōko Ifo fe nō ini, nā māchifā anoxō nō nikani anoax Nios mekaito.

<sup>19</sup>Akka a Niospa meka yoipaonifāfe a inōpokoai keskara yoikakī Jesúsnoa kenenifo keskara nō chanīmara fakōitiro. Nāskakē mārī mā na meka mā chanīmara fakōitiro. Oa rāparinī fakish mēraxō chaxatiro keskafakī, akka mā penano xafasharakōitiro. Nāskarifikī mā Niospa meka nikasharaino Epa Niospa mātō ōiti mēra oa pena keskara mato fatiro. <sup>20</sup>Akka taefakī iskara tāpikāfe. A Niospa meka yoipaonifāfe āa āto ōiti mēraxō shinākaxō kenepaonifoma. <sup>21</sup>Askatari āa āto shināmā shināxō yoipaonifoma. Askatamaroko Niospa Yōshi Sharapa ato shināmanaino nānorikōi ato yoipaonifo. Nāskakaxō a Niospa Yōshi Sharapa ato shināmanai keskara kenepaonifo.

#### Fetsafāfe chanī fisti ato yoipaonifo

(Ju. 4-13)

**2** <sup>1</sup>Akka, “Nō Niospa meka mato yoinōra,” ixō āa nōko xinifo ato pārapaonifo. Nāskarifiakī mato mēraxō mato pāramisfo, “Nō Niospa meka mato yoinōra,” ikaxō. Afāfe mato pārakani fanīrira mato yoikani mā anā shināsharanōma. Akka nōko Ifo Jesús ato nāxoni afara chaka āto ifo inōma. Nāskakē a nōko Ifāfe noko tāpimapaoni keskara chanīmara faafoma. Nāskakē nāfo Epa Niospa ato omiskōimarīsafaxii omiskōipakexanōfo. <sup>2</sup>Nāfāfe afara chakakōifo ato tāpimanaifo keskafakī

yora ichapafāfe ato nikamisfo. Nāskakaxō atoōxō Niospa mekaōnoa chakakōi fatirofo. Nāskakē a Niospa ato shināmapaiyai keskara shinākanima mā fenoafo. <sup>3</sup>Nāskakaxō kori fisti noikōimisfo, “Nō mato yoinōra,” ixō mato pārakani. Akka a afara chakafaifo keskara mā Niospa tāpia fatora penata ato tāpimani omiskōipakexanōfo. Afetiāma Niospa shināyoni a yora chakafo ato omiskōimapakexakī.

<sup>4</sup>Epa Niospa āfe ājirifo āto chaka ato soaxonima afara chakafaifāfe. Askatamaroko chiiā mēra ato potani, anoax fakishifā mēra īpaxanōfo kaninānā ato metexkere axō. Nā ato ichanāfaitiā ato yoixō ato omiskōimaxii. <sup>5</sup>Nāskatari nā yorafo Noé niyoatīa Niospa meka nikakaspafono Niospa āto chaka ato soaxonima. Askatamaroko oi kaya imani faka faipafaxō a yora chakafo ato āsakī mitonō. Akka Noé fisti āsanima. Nā Noé ato yoiyopaoni iskafakī: “Nios sharakōikī mātō chaka xatekāfe a keskara shara ixikakī,” ixō ato yoipaoni. Nāskakē Noé āsanima afe yora sietefo fe Niospa ato kexesharano. <sup>6</sup>Nāskatari Niospa pexe rasi Sodoma yafi Gomorra pāoakī fetsaxō kooakī mitoni, mapokōifakī. Nāskakē nā rama chipo ixiaifāfe tāpinōfo yora chakafo keyokōi Niospa ato omiskōimaxiai. <sup>7-8</sup>Akka Lot fisti nanima Niospa nimasharakōini. Nā feronāfakemāi sharakōikē, nāto ōipaoni yorafāfe anoxō chaka shināifāfe. Nā Lot fekaxtekōini, nā yora chakafo askaifāfe ōi. <sup>9</sup>Nāskakē nōko Ifāfe afe yorafo kexesharatiro afarafo ato chakafamapaiyai keskara anōfoma. Nāskaxō nā afara chakafamisfo ato omiskōimakī nā omiskōipakenakafo mēra ato potaxii anoax omiskōipakexanōfo.

<sup>10</sup>Nāskakē Niospa ato omiskōimaxii āa shinākaxō afara chakakōi famisfono, nōko Ifāfe āfe meka sharari nikakaspamisfono. Afāfekai afaa

tāpiafoma. Mesetamakōi ato īchamisfo a nō ōimisma nai mēranoa xanīfo finakōiafo. <sup>11</sup>Akka nā ājirifo xanīfōfikanax afokai askamisfoma. Afāfe tsoa īchamisfoma nōko Ifāfe ferotaifi. Askatamaroko yoikī iskafamisfo: “Āa Niospa ato tāpimanō omiskōimakī,” ixō shināmisfo āfe ājirifāfe a yora chakafāfe chakafafiaifono ato afeska fapaimisfoma.

<sup>12</sup>Akka na yorafo yoinā keskarāfo, afaa tāpiafoma. Afaa shināima ikafo. Nāskakē achixō retetirofo. Afāfe afara chaka yoimisfo ōiyamafikakī, nāskakē afori naxikani na yoināfo natirofo keskakani. <sup>13</sup>Fetsafo omiskōimakatsaxakakī afori omiskōixikani. Afāfe afarafo chakakōifo fakakī sharakōimeyokani. Akka nā mato pāramisfo mato fe ichanāfo Jesús nikayamafikatsaxakakī. Anoxō mato feta piyanā mato pārapaikani. Akka māfi askaramakī mā noināsharakōita ano fisti ichanāxō mā piisharamis. Mā askafiaito a ato pāramisfo mato fe ichanāpaikani mato fanīrira chakafo yoipaikani mā anā shināsharanōma. Inimakōiyanā nā mato pārapaiyai fisti yoipaikani. <sup>14</sup>Askatari kēro fetsa ōikakī akiki nokofenepaikakī chotapaimisfo, chaka fisti shināmisfo. Akka kēromā Jesús Ifofayamaxō ato fichipai ato fe ixiki. Askatari a chanīmisfāfe Jesús Ifofasharamisfoma ato chakafamapai ato feta afarafo chakafanōfo ato ōikakī. Askatari ato afama mīshiti ato fichipaimisfo mā askara feyafamisfo. Niospa nā keskara yorafo ato omiskōimani omiskōipakexanōfo, yora chakafomāiano. <sup>15</sup>Nāfo fofāsakani mā fenoafo, Niospa meka shara kachikiri fakanax nā Balaam ipaoni keskarāfo. Nā Balaam Niospa meka yoimis iyopaoni, Beorpa fake. Mā Niospa meka yoipaofinixakī kori kaya fichipaini,

afara chaka shinākī. <sup>16</sup>Niospa yoiaino Balaam āfe burro nā yora mekai keskani. Nāskaxō āfe ifo iskafakī yoini: “ĪAfeskakī mī ea koshaimē?” ixō nā burropa yoini. Askafaito nikai Balaam oa yōra shināsharaima keskarakōi ini.

<sup>17</sup>Na feronāfakefo faka fiti anoa faka netsoa keskarāfo. Afaakai tāpiafoma, nāskaxō Niospa meka shara noko tāpimatirofoma. Askatari mā oi fei kiki ixō, nai kōi choshta nō ōifaiino, nēfe nai kōi potatiro keskarāfo. Nāskarakaxō noko pāratirofo: “Niosnoa nō mato yoirā,” ikaxō āa shināi imisfo Niosnoa yoikōimisfoma. Nāskakē Epa Niospa ato potaxii fakishifā mēra ipaxanōfo. <sup>18</sup>Nāfo chanīkani kakapaimisfo. Nāskaxō yoimisfo iskakani: “Nō tāpia keskakakī tsōa tāpiama. Nā tsōa atiroma keskakakī nō tāpikōia,” ixō āa yoikani chanīfinamisfo. Nāskakaxō a rama Nios Ifofapaikakī āto chaka xatepaiyai fo ato yoitirofo iskafakakī: “Mī fētsa āfe āfi fe ika sharakī, nāskax mī afe inimakōitiroki, nō anō kafe,” ixō fētsa iyotiro afara chakafamaxiki. <sup>19</sup>Afāfe iskafakī yoimisfo: “Mā afara shara faōnoaxkai Nios fe mā īpaxatiroma. Akka nā mā afarafo apaiyai keskakafāfe. Nā mā apaiyai keskafaino tsōa mato xatematiroma inimayanā akāfe,” ixō ato yoikakī anorima ato yoikani. Afori isharamisfoma, āa pāramemisfo. Afara chakafo āto ifo, nāfo Satanās ināfo. Nāskakē shināsharakanima. Chaka fisti shināmisfo. <sup>20</sup>Akka nōko Ifo Jesucristo nā noko ifimis, nō nikakōixō nā nikaifāfema afara chakafaifo keskakakī, anā afaa chakafakanima. Nā afara chakafo makinoax paxkatirofo anā āto ifo inōma. Akka anā afara chakafaifono afara chakakōi ato mēra nanetiro a ipaonifo keskara chakafinākoia inōfo. <sup>21</sup>Akka afo shara ikeranafo Jesús nikayamakatsaxakakī. Akka a meka

shara mā nikafikatsaxakakī chipo anā kachikiri faifono ato omiskōimaki finakōixii. <sup>22</sup>Akka nōko xinifāfe Niospa mekaōnoa kenekī yoikōinifo iskafakī: “Paxta nā imis keskai ori kafāsayotiro. Chipo anā a anāpakea ano otiro. Nāskariai kochiri mīfamā raish iyotiro, nāskax fakanaki kaax choki sharata, mā choki sharafax anā chipo mīfamā raish itiro.” Nāskari akani Niospa Yōshi Sharaōxō āto chaka potakanamax Satanās āto ifo iki. Āto chaka xatepaifikanax afianā afara chaka mēra paketirofo.

### Nōko Ifo Jesús anā fotoxii

**3** <sup>1</sup>Efe yora mīshtichi, anā ē mato kirika kenexō fomai. Taeyoi ē mato manamayonixakī, nā kirika kene rafeoxō ē mato shināmasharapai mā shināsharakōinō. <sup>2</sup>Shinākāfe, a Niospa meka yois sharafāfe afetīama mato yoipaonifo anori. Askatari a noko ifimisto nōko Ifo Jesús ato yoiaito a aōnoa yoisifāfe nikakatsaxakakī nānori mato yoipaonifo keskara shinākāfe.

<sup>3</sup>Nāskakē ē mato yoinō shinākōikāfe. Mā chaima Jesús oaino nā yora chakafo matoki fekanax nāfo matoki kaxemetsamapaixikani kiki āakōi askara chakafo shinākanax. <sup>4</sup>Nāskaxō mato yōkaxikani iskafakakī: “A Niospa yoini keskai, ¿afeskai Cristo oimamē? Akka nōko xinifo nanifo chāikai afaa afeskaito nō ōimisma, keyokōi nāskara. Nā Niospa mai onifani chāi afaa afeskaito nō ōimisma,” ixō yoixii. <sup>5</sup>Akka nā yorafāfe mā tāpifikaxō shinākanima, afetīama Niospa nai onifianino Niospa yoiaino fakafā nēxpakīa mai onifani, taeyoi fakafā iyopaoni. Nāskakē Niospa āfe mekapa fakafā nēxpakīa mai onifarifatani. <sup>6</sup>Askatari fakafaipafakī mai maiyaino keyokōi yorafo āsai

mitokomeni. <sup>7</sup>Akka mai yafi nai iskaratīa ato mekeyoa, chipo ato koofakī mitokōixii. Niospa yoiaino askai fetsexii. Nā Niospa ato ichanāfātīa na chiifānē ato koofakī mitoxii nā yora chakafo ato omiskōimanaitīa.

<sup>8</sup>Nāskakē efe yora mīshtichi, shināmakiyamakāfe. Nō ōimiski xiniachāikōi. Akka nōko Ifāfe ōia pena fisti xini ichapa keskara, askatari xini ichapa pena fisti keskara ōi. <sup>9</sup>Nāskakē shinākī iskafamisfo: “Nōko Ifāfe yoiyoni keskara ikamano, akka mā yoini keskara mā finōkōia,” ixō shināmisfo. Askatamaroko Niospa noko noikōikī a omiskōipakenakafo mēra ato potapaima. Fena fenakima ato manasharamis keyokōichi āto chaka xateyonōfo āfe meka shara nikaxikakī omiskōipakexakakīma.

<sup>10</sup>Akka nōko Ifo nokoki nokorisai tsōa manasharayamaino nā yometso nōko pexe uno oaito nō tāpitiroma keskai. Nāskarifiakī tsōa tāpiama afetiara nōko Ifo nokorisai, itipinīsharafomano. Mā nōko Ifo nokoaino chāa itakōixii. Nāskaino nai mēranoafo koofi keyokōixii, nāskatari nono mai anoafori koofi keyokōixikani.

<sup>11</sup>Nā ē mato yoiai keskai keyokōi keyoxii. Nāskakē tāpisharakōixō nōko Ifo nikasharakōikāfe. Mā mā itipinīsharakōixō a mā apaoni keskara anā mā akimakai. A mato amapaiyai keskara fisti mā akikai. Epa Nios shinākī finakōiax sharakōi ikāfe. <sup>12</sup>Fatora penata Jesús nokoi kiki manashara fafāikāfe. Nāskakē fetsafo Jesúsnoa yoisharakāfe tāpisharakōinōfo, āto chaka xatekaxō mā chaima Jesús oi kiki. Mā Jesús oaino nai mēranoafo koofi mēsho mēshokōixikani. <sup>13</sup>Akka nai fenashara nō manai, mai fena yafi a Niospa yoiyoni keskafakī afo sharafai. Akka afara chakafo ano itiroma, nā sharafos ano itirofo.

<sup>14</sup>Nāskakē efe yora mīshtichi, mā Jesús manakī manasharafafāikāfe. Mā askaito Niospa mato ōi kiki āfe Fākeōnoax mā isharakōikē. Nioski mesekīma iskafakī shināfafāikāfe: “Epa Niospa āfe Fakeōxō ea noi. Ēri Epa Nios noi afe rafepakexakī,” ixō anori shināfafāikāfe. <sup>15</sup>Nāskakē māri fekaxtekākīma. Shināsharata isharakōikāfe. Ōikapo. Nōko Ifo samarakamis fena omisma yorafāfe ea Ifofanōfora ixō shināmis Epa Niospa. Nāskarifikī nofe yora Pablo mato kirika kenexoni Epa Niospa shināmasharaino. <sup>16</sup>Nā kirika keinei tii nōko Ifo anā oxii kiki ixō aōnoa yoikī mato kirika kenexoni Pablo. Akka a atiri yoikī keneni afokai nō tāpisharatiroma. Akka a Niospa meka tāpīamafāfe āa fanīrira yoimisfo a Pablo yoikī keneni anori tsōa yoimisma. Nāskarifikī Niospa

mekakōi yoitama, fanīrira yoimisfo. Nāskakanax omiskōipakenakafo.

<sup>17</sup>Efe yora mīshtichi, a ē mato yoiai keskara mā mā tāpiaki. Nāskakē ōisharakāfe, a chanīmīsfāfe mato yoipaiyai anori mā ato nikaxikima. Mā Jesús nikakōiaito mato kexesharakōitiro. Akka a fanīrira yoimisfo mā ato nikaxō anā mā shināsharatiroma. Nāskaxō fanīrira mā shinātiro. <sup>18</sup>Akka a noko ifimis nōko Ifo Jesucristo nikasharakōifafāikāfe tāpisharakōixikakī. Mato sharafapaiyai keskara a keskara shara ixikakī. Māto ōiti mēraxō a mato tāpīmapaiyai keskara tāpisharakōikāfe. Nā fisti nō yoikī iskafatiro: “Mī nōko Ifo, mīōxō afara shara nō atiro, meres fisti mī sharakōi,” ixō iskaratīa yoita a inōpokoai keskara nō yoipakenaka. Nāskakōipakexanō. Nā tii.

*Pedro*

# Juan Jesús Chanĩmara Faafo

## Kirika Kenexõ Fomani

---

**Jesús noko nimasharaino nõ afe ipaxanõ**

**1** <sup>1</sup>Èkĩa Juan, ã mato kirika kenexõ fomai mã täpinõ. Jesucristo ã õimixaki ã mato yoi mãri mã täpisharanõ. Nã Jesucristo nõko Ifokõĩ tae fenakõĩ Nios fe iyopaonixakĩ. Akka Niospa afama mishti onifamatai afe iyopaonixakĩ, chipo nãmã fotoxõ noko yoiaito nõ nikamis. Oa yorakõĩ keskara nõ õimis. Mã õikĩ feyafaxõ nõ ramãti nõko mĩfi. Nãskakẽ noko yoiaito nikayamexakĩ ã mato yoi, noko imasharanõ nõ afe ipaxanõ. <sup>2</sup>Apa Nios ariax nokoki Jesús ftoni. Fotokẽ nõ õikĩ feyafani. Nãfi afeskapishta nakama, nãfi nĩpanakakĩ. Apa Nios fe ikatsaxakĩ nokoki ftoni. Nãskakẽ nã nõ õia keskara nõ mato yoi. <sup>3</sup>Nõ õipaonixakĩ nõ mato yoi noko yoiaito ãfe meka. Nãskakẽ nofe rafexõ nã nõ shinãĩ keskarari mãri mã shinãtiro. Nios feta ãfe Fake Jesucristo shinãĩ keskafakĩ nõri anori nõ shinãĩ, nõ ato fe rafekõitiro. <sup>4</sup>Nãskakẽ ã mato kirika kenexõ fomai nã kirika kene õiax mã inimakõinõ.

**Nios xafakĩakõĩ ika oa luz keskara**

<sup>5</sup>Akka noko Cristo yoiyai, anori ã mato yoinõ. “Oa xinĩ chai chaxaino fakishtroma keskara, xafakĩakõĩ Nios ika. Afaa chaka afe rafemisma,” ixõ Cristo noko yoimis. <sup>6</sup>Akka anorima shinãĩ yora fetsafo iskakani: “È Nios fe rafea,” ifiaxõ a Niospa yoiyai anori

shinãima ãa chanĩ anorima yoi. Æfe õiti sharama xafakĩakõĩ ikama, fakish keskara a Niospa yoiyai anori shinãiyamafi. <sup>7</sup>Nios xafakĩakõĩ ikakĩ, afaa pishta chakafamisma. Æfe õiti mẽra oa fakish keskarama, xafakĩa sharakõĩ ika. Akka nõri afe rafekõixõ, nõ ãfe meka nõ mẽra nanekõixõ, Niospa shinãĩ keskafakĩ nõri nõ shinãtiro. Nõ askara shinãx, nã Ifofaafo fe nõ ato fe rafetiro. Nãskax nõ xafakĩakõĩ nitiro, Niospa Fake Jesúmãĩ noko nãxonikẽ. Æfe imĩ nõko chaka noko soaxõfafãini keyokõĩ.

<sup>8</sup>Akka nõ yoikĩ iskafamis: “È afaa chakafamisma,” ifiax nõa nõ pãramemis. Nãskax nõa nõ chanĩkõimis. Nõko õiti mẽra Niospa meka naneama. <sup>9</sup>Akka nõ afara chakafaxõ nõko chaka nõ soapaikĩ, nõ Nios yoiaito nõko chaka noko soaxotiro. Keyokõĩ noko soaxotiro noko raefakĩ, Niosmãĩ mẽstekõĩ isharakõixõ. <sup>10</sup>Niospa yoimis: “Keyokõĩ yorafãfe chakafamisfo,” noko famis yoikõikĩ. Noko askafafiaino, “Èkai afaa pishta chakafamisma, ã chaka shinãima,” ixõ yoikĩ nõ Nios chanĩmara faima, “Åa chanĩra,” nõ Nios fai. Nãskakẽ ãfe meka nõko õiti mẽra naneima.

**Jesús Apa Nios noko yoixoni**

**2** <sup>1</sup>Efe yora mĩstichi, ã mato shinãĩ. Mẽ mato Jesús Ifofamaxõ ã mato fakefai. Mato fakefaxõ ã mato kirika kene fomai, mã anã afarafo

chakafanōma, shināsharata mā inō.  
Askara Niospa fichipai. Akka nō  
chakafaino Niospa fichipaima. Nāskakē  
nō anā afara chakafaxō nō nōko Ifo  
Jesucristo nō yoitiro anā nōko chaka nō  
soapaiķī, nokomāi nikaito. Noko nikaxō  
Apa Nios noko yoixononi iskafakī: “Epa, ē  
ato nāxononi. Eōxō ato chaka soaxōfe, āto  
chaka soapaikani kiki,” Apa fatiro. Nā  
fistimāi mēstekōi ixō, afaa  
chakafamisma. Nāskaxō Apa Nios noko  
yoixotiro. <sup>2</sup>Noko nāxononi nōko chaka  
noko soaxoxiki. Noko fistima,  
keyokōiōnoax noko nāxononi. Nōko Ifo  
Jesucristo noko nāxononi. Nōko chaka  
noko soaxōfaini nani.

<sup>3</sup>Nāskakē Cristo noko yoiai keskafakī  
nō nikakōixō nō tāpisharakōitiro nōmāi  
afe rafexō. <sup>4</sup>Yora fetsafo iskai: “Ē Cristo  
fe rafea,” ifiaxō āfe meka nikama, āa  
akikiri kētapamis, mēstekōi ikama.  
<sup>5</sup>Akka nō Niospa meka nikakōiķī nō aō  
noikōi. Nāskafaxō nō tāpitiro nō afe  
rafekōia, Nios fe. <sup>6</sup>“Mē Nios fe  
rafekōiaki,” ixō yoi, a Jesús imis  
keskara ikāfe.

**Noko meka shara yoini nō  
nōināsharakōinō**

<sup>7</sup>Efe yora mīshtichi, ē mato yoisharakī  
ē mato kirika kenexoni. Na ē mato yoiai  
keskafakī taefakī mā mā nikamiskī.  
Jesús noko yoia keskafakī ē mato  
kenexonō. <sup>8</sup>Mā mā nikafimiskē, ē mato  
anā fenafakī yoinō chanīma. Jesucristo  
noko noikōi. Nāskari fakī nō fetsafo  
noikōi. Fetsafo noikī, nōko ōiti mēra  
xafakīakōi iki. Anā fakish keskara ikima.  
<sup>9</sup>Akka, “Ē Nios fe rafea ē xafakīakōi  
ika,” ixō nō yoifixō nofe yorafo nō  
noikaspamis, nōkai xafakīakōi ikama.  
<sup>10</sup>Akka nōroko nofe yorafo noi, nō  
xafakīakōi iki. Nō shināsharata nō ikax,  
nō anā fenotiro. Nāskakē nō  
xafakīakōi iki, afaa pishta chaka

shinātama. <sup>11</sup>Akka a afe yorafo  
noikaspaifo, afokai sharama. Fakish  
mēra niafo keskara. Afaakai  
shinākanima. Āto chaka xatekaspakani.  
Askafikaxō afaa tāpiafoma, fenokōiafo.

<sup>12</sup>Efe fakefāfe, māto chakafo Jesúsxō  
Epa Niospa mato soaxonano, nāskakē ē  
mato shinākī ē mato kirika kenexoni.  
<sup>13</sup>Afaa oniataima Epa Nios fisti  
iyopaoni. Efe anifo tiito, ē mato kirika  
kenexoni, afe keskaramāki mā mā Epa  
Nios tāpiakī. Mā mā tāpixō mā  
chanīmara famiski. Naetapafāfe, matori  
ē kirika kenexoni, Satanás chakata mato  
afara chakafamapaiyaito mā mā  
finōfakī. Nāskakēri naetapa tiito ē mato  
kenexō fomai, mā Satanás chaka  
finōano. Efe fakefāfe, ē mato yoikī  
kenexona māmāi Epa Nios tāpikē.

<sup>14</sup>Efe anifo tiito, matori ē kirika  
kenexona, mā mā tāpiakī, afaa  
oniyataima Epa Nios fisti iyopaoni.  
Naetapafāfe, matori ē kirika kenexona,  
māto ōiti kerexkōifafāi Epa Nios āfe  
meka shara nikakōiyanā mā mā Satanás  
chaka finōfakī.

<sup>15</sup>Akka a Niospa fichipaiyamai, nōri  
fichipaitiroma. Afo fichipaiķī nō Nios  
shinātiroma. Afarafo na yora chakafāfe  
āto shinā mēraxō shināifo keskara afo  
fichipaiyamakāfe. Afo fichipaiķī mā  
Nios shinātiroma. <sup>16</sup>Akka a Nios  
shināifoma nono nāmā ikafo āa  
shinākani iskamisfo: “Ēa ē shināxō nā ē  
apaiyai keskara ē atiro. Afara ōikī ē  
fichipaiķī ē fitiro. Ē tsoa keskarama. Ē  
afama mīshti shināi. Ea keskara  
tsoama,” ixō fētsa yoitiro āa chanīķī.  
Aato Niospa meka shināima, āa shināx  
askatiro. <sup>17</sup>Akka na afe keskararāfo  
Niospa ōikaspaifo mā afo mitokomei.  
Nāskatari a yora chakafāfe fichipaiyaifo  
mā afori mitokomei. Akka nā Niospa  
yoiai keskara nikakōiax nō Nios fe  
nīpanaka.

### A yora chaniaifo nō nikatiroma

<sup>18</sup>Efe fakefāfe, mā chaima Jesucristo anā nāmā fotoiyoi mā nō nika. Nāskakē Jesús nāmā fotoyoamano, akka nā yora chakafāfe Cristo shināmisfoma āto xanīfo finakōia oi taei. Nāato, “Ē Cristora,” ixō noko pārapaixii. Mā mā tāpia nāato Jesús noikaspamis. Akka iskaratīa, “Ē Cristora,” ikanaifo yora ichapakōifo. Nāskakē mā nōri tāpia nā Cristo kayakōi samama fotoi. <sup>19</sup>Nā Cristo noikaspaifo nofe iyoafo, mā noikaspakani nomakinoax tsekeafō. Afokai noko keskarafoma. Cristo anā shinākanima, mā kachikiri faafo. Nāskax nomakinoax tsekeafono nō tāpitiro afāfekai Cristo Ifoafaoma. Akka a Cristo āto Ifokōikē nomakinoax tsekekeranafoma.

<sup>20</sup>Akka Cristo āfe Yōshi Shara mātō ōiti mēra nanea. Nāskakē keyokōichi mā mā tāpia Niospa Yōshi Sharapa mato tāpimapaiyai keskara. <sup>21</sup>Nāskata Jesucristo mā tāpikī finakōiakī. Tāpixō mā mā chanīmara fakī. Nāskakē ē mato kenexoni. Nāskaxō afara mato pārāifāfe mā chanīmara faima. Mā tāpia Jesucristo ramashara anorima ato yoimisma, nāfi chanīmakōikī. <sup>22</sup>Yora fetsafo iskamisfo: “Cristokai Niospa nai mēraxō nīchinikeroko, akai Niospa Fakekēroko,” ixō yoimisfo. Askafakaxō Epa Nios yafi āfe Fake Jesús chanīmara fakanima. Afāfe Cristo noikaspakōikani. <sup>23</sup>Akka nā Cristo noikaspaiifāfe iskafakani: “Jesús Niospa Fakema,” fakanax Epa Nios fe rafemisfoma. Afokai Niospa yorafoma. Akka a yoikī iskafaifo: “Jesús Niospa Fakekōi,” fakanax nāfo Nios fe rafekani.

<sup>24</sup>Nāskakē Jesúsnoa mā nikakī taefani keskafakī, āfe meka shara shināmakiyamakāfe. Nā mā nikakī taefani keskafakī, mā shināmakiyamax

mā nikakōisharaino Epa Nios fe āfe Fake Jesús mato fe rafekōipakenaka.

<sup>25</sup>Nāskakē Jesús noko iskafakī yoiyoni: “Ea yafi ēfe Epa mā Ifofaax, mā nofe nīpanaka, anā mā nanakama,” ixō noko yoini.

<sup>26</sup>Akka na yorafāfe Cristo noikaspaifo afāfe mato pārapaikani. Mato anorima yoipaikani. Nāskakē ē mato yoisharakī kirika kenexoni mā tāpikōinō tsōa mato pārāyamanō anorima yoikī. <sup>27</sup>Akka Epa Niospa āfe Yōshi Shara mato ināni noko fe rafekōinō. Nāskakē aōxō mā mā tāpikōia. Mā anā tsoa yopaima mato tāpimanō, āfe Yōshi Sharapamāi keyokōi mato tāpimakē. A mato tāpimanai keskara chanīmakōi, mato pāratiroma. Nāskakē nikakōiyanā Cristo fe rafesharakōikāfe, a Niospa Yōshi Sharapa mato yoiai keskai. A Niospa Yōshi Sharapa mato yoini keskai shināmakiyakīma Cristo fe rafesharakāfe enekakīma.

<sup>28</sup>Ēfe fakefāfe, iskaratīa Cristo nikakōiyanā afe rafekōikāfe, mā nāmā fotofaino nō akiki meseimakai nōmāi isharakōiax. Askatari nō akiki rāfimakai.

<sup>29</sup>Mā mā tāpiakī Nios isharakōimiskī afaa chakafatama. Nā isharakōimisfo nāfo Epa Niospa imasharapakenaka āfe fakefo inō. Nafofi Epa Niospa fakekōifokī.

### Niospa fakefo

**3** <sup>1</sup>Epa Niospa noko noikōi. Shināfāi ikāfe. “Ēfe fakefora,” noko famis. Akka nō āfe fakekōifo. Akka nā yora fetsafāfe Jesucristo shināifoma Nios tāpiafoma. Nāskafakīri nokori tāpiafoma, nō Niospa fakefōfiano. <sup>2</sup>Efe yora mīshtichi, ea nikakāfe. Nōfi iskaratīa Niospa fakekōifokī. Nāskakē afe keskarara chipo noko Niospa imai nō tāpiana. Cristo fotoaito nō ōiax nā

keskarakōi nō iki, āfe ōiti keskarakōi.  
<sup>3</sup>Niospa fakekē nonori nō yoi: “Ē  
 Jesucristo fe ipanaka. Ē Jesús fe ikaino  
 āfe ōiti keskarakōi ē ixii,” ixō shinākī nō  
 anā chaka shināpaima. Jesucristo shināi  
 keskarari nō shinātiro, anā chaka  
 shināyamakī.

<sup>4</sup>Akka yora fetsafāfe ato chakafakakī,  
 āto chaka potakaspakani, a Niospa yoiai  
 keskara shinākanima, afara chaka fisti  
 shināmisfo. <sup>5</sup>Jesucristo nai ariax nokoki  
 ftoni nōko chaka noko soaxoxiki. Akka  
 nāatofi afaa chakafamismakī. Nā fistifi  
 finakōiakī. Ē mato yoiai keskara mā mā  
 tāpiakī. <sup>6</sup>Nāskakē a afe rafeafāfe chaka  
 shināmisfoma. Akka a ōiti chakayafāfe  
 Jesús tāpiafoma, Jesús shinākanima.  
 Jesús fe rafeafoma. <sup>7</sup>Ea nikasharakāfe, ē  
 mato yoinō. Fetsa iskatiro: “Ē Niospa  
 meka mato yoinō,” ixō mato  
 yoisharaima. Mato anorima tāpimapai,  
 akka aa nikax mā chaka nitiro. Akka a  
 isharakōixō shināsharamis. Aa keskarafi  
 yora sharakōikī. A Cristo ika keskarari  
 ari isharakōia shināsharakōita. <sup>8</sup>Akka nā  
 afara chakafamisfo Satanás fe rafeafo.  
 Nā Satanásmāi taeyoi ōiti chakaya  
 inino, iskaratīari nāskara. Nāskaxō  
 Satanás keyokōi yorafo afara  
 chakafamapai. Nāskakē Niospa āfe Fake  
 nokoki nīchini. Noko nāxoxiki nokoki  
 ftoni, nōko chaka noko soaxoxiki.  
 Nomakinoa Satanás potatiro noko afara  
 chakafamapayaito. Nāskakē Jesucristo  
 Satanás finōinīfofana.

<sup>9</sup>Akka Niospa āfe Yōshi Shara nōmēra  
 naneano nō Niospa fake itiro. Nō  
 Niospa fakexō nō anā afaa  
 chakafapaima. Nā Niospa Yōshi Shara  
 nōko ōiti mēra ikē nō anā afaa  
 chakafatiroma, nōko ōiti noko  
 fetsafaano. Nōko ōiti noko fetsafaxō, mā  
 Niospa noko fakefa. <sup>10</sup>Fetsafāfe afara  
 chakafamisfo, afokai Niospa fakefoma.  
 Afofi aa ranā noinākanima. Askarafo

Niospa fakefoma. Afofi Satanás fakefoki.  
 Nāskakē Satanás fakefo nō tāpitiro.  
 Nāskafakīri Niospa fakefo nō tāpitiro.

### Nōa ranā nō noinātiro

<sup>11</sup>Nāskakē taefakī mā Nios Ifofaxō mā mā  
 nikamiskī mato yoiaito: “Nōa ranā nō  
 noināsharanō,” ixō mato yoiaito mā mā  
 nikamis. <sup>12</sup>Akka nā Caín onefetsa noikaspakī  
 reteni keskara iyamakāfe. Askara Satanás  
 chaka fe rafea. Nāskaxō onefetsa reteni  
 noikaspakī, ē mato yoinō nikakapo. A Niospa  
 yoia keskafakī onefetsa Nios shināni. Akka  
 Caín askanima. Āfe onefetsaki ōitifishkilī  
 reteni. A onefetsa Nios Ifofaito ōikī  
 noikaspakī reteni, Niosri noikaspayanā.  
<sup>13</sup>Akka māri Jesús Ifofaito, matorī  
 noikaspatirofo. “Ē Jesús Ifofaito ea tsōa  
 noikaspaima kiki,” ixō shināyamakāfe. A mā  
 Jesús Ifofaito a Jesús Ifofaafāfema mato  
 noikaspatirofo. <sup>14</sup>Nō yorafo noikōixō nō  
 tāpitiro nōmāi Niospa fakefoxō. Nāskakē a  
 omiskōipakenakafa mēra katama, afe nō  
 ipanaka. Akka a yora fetsafo noikaspai,  
 afokai Niospa fakema. Nios fe rafeamax afe  
 ipanakama. <sup>15</sup>Akka a yorafo noikaspaifo  
 afofi retemitsamis keskarafoki. Afo  
 chakakōifo. Askarafo mā mā tāpia Niospa  
 fakefoma. Askarafo Nios fe rafeafoma. Nios  
 fe nīpanakafoma, yorafo noikaspakanax.  
<sup>16</sup>Akka Jesús noko noikōikī, noko nāxonī.  
 Āakōi nokoōnoax nani. Nāskarīfiakī nō  
 fetsafo noikōiax nō atoōnoax natiro. <sup>17</sup>Akka  
 afama mīshiti ichapayafixō, fetsafāfe afara  
 yopaito nō ato afaa ināmā, askara sharama.  
 Epa Niospa noko noiai keskafakī, nō ato  
 noima. <sup>18</sup>Efe yorafāfe, ea nikakōikāfe, ē mato  
 yoinō. Fetsafo iskakani, āa chanīkani: “Ēfi  
 yorafo noikai,” ifiaxō ato chakafakani, atokai  
 noikanima. Akka nōfi askaramakī. Nō yorafo  
 noisharakōixō nō ato shara fatiro.

### Nō Nios nikasharax nō akiki ranotiroma

<sup>19</sup>Akka nō ato noisharakī nō tāpitiro  
 nō fanīrira chaka shinākīma, Jesús nōko



Ifoköimāiyakē. Anori shināi nō akiki meseima. <sup>20</sup>Nāskafixō nōko ōiti mēraxō nō shinākī iskafatiro: “Ē afara chakafaa,” ixō nō shināito Niospa noko ōi. Noko ōikī tāpia a nō shināi keskara. Nāskakē nōko chaka nō soapaiyaito nōko chaka noko soaxotiro. Nios nōko ōiti keskarama. Aato keyokōi tāpia. <sup>21</sup>Efe yora mīshtichi, ea nikasharakāfe. Nōko ōitinī nō shināi iskatiro: “Ē Nios Ifofaito ēfe chaka mā ea soaxona, mā ea shināsharamana,” ixō shināi, nō Nios fe rafetiro, nō akiki nō ranotiroma. <sup>22</sup>Nō askaino Epa Nios nokoki inimitiro. Nāskakē nā nō yōkai keskara noko inātiro, a noko yoiyai keskaramāi nō nikasharaito, askatarimāi nō inimamasharaito. <sup>23</sup>Iskafakī noko yoini: “Ēfe Fake Jesucristo nikasharakōikāfe,” ixō noko yoini. Nāskatari a noko yoini keskai nōa ranā nō noināsharai. <sup>24</sup>Akka a Niospa noko yoini keskafakī nō nikasharakōiax Nios fe nō rafekōitiro. Askatari Niosri nofe rafekōitiro. Epa Niospa āfe Yōshi Shara nokoki nīchini. Aōxō nō tāpitiro Epa Nios nofe ikaito.

**Niafaka chakata Niospa Yōshi Shara noikaspai. Askatari Cristo noikaspai**

**4** <sup>1</sup>Efe yora mīshtichi, fetsafāfe mato anorima yoiāifāfe ato nikayamakāfe. Iskafakī mato yoipaikani: “Nō mato Niospa meka yoi Niospa noko shināmanaino,” ifiakaxō anorima mato yoimisfo. Askaifono Niospa meka ōikī mā tāpitiro a yoiāifo keskara chanīmamākī. Niospa Yōshi Sharaōxō mato yoikanimākī. Akka afokai Niospa ato afaa yoiama. <sup>2</sup>Nāskakē ē mato yoisharai, ea nikakāfe. Fetsafāfe a Niospa meka mato tāpimasharaito mā tāpitiro. Niospa Yōshi Shara a mēra naneano yoiāito mā tāpitiro. Iskara mato yoiāito: “Jesucristo fotonī Apa ariax nai mēranoax. Nāfi yora keskara

kāiniki. Aafi yorakōiki,” mato faito mā tāpitiro Niospa shināmanaino mato askafakī yoiāito. <sup>3</sup>Akka yora fetsafāfe anori yoiyamaifāfe nō tāpitiro afāfe Jesucristo noikaspamisfo, Niospa Yōshi Shara āto mēra naneama. Satanās ato shināmamis. Akka a Cristo noikaspaifo noko ano fexikani mā mā nikamis. Akka iskaratīa mā noko ano feafo, afāfe Cristo noikaspamisfo.

<sup>4</sup>Akka māroko askaramakī efe yorafāfe, Niosfi mātō Ifokōikī, māfi Niospa yorakōifokī. Āfe Yōshi Shara mā mātō ōiti mēra nanea. Akka a anorima shināifo askarafoma, Satanās yōshi āto ōiti mēra nanea. Akka Niospa Yōshi Shara mato mēra naneano mā Satanās finōkōia. <sup>5</sup>Akka fetsafāfe Nios tāpiafomano, nāskakē anorima ato yoimisfo, Satanās ato shināmanaino. Nāskakē Satanās ifofaafāfe ato nikamis Satanāsmāi āto ifokē. <sup>6</sup>Akka nōfi Niospa yorafokī. Nāskakē a Nios tāpiafāfe noko nikakōitirofo nō yoiāi anori. Akka a Nios Ifofaafāfema a nō yoiāi anori nikatirofoma. Akka nō tāpitiro ato mēra Niospa Yōshi Shara naneano noko nikasharaifono. Ato mēra nanexō fanīrira ato shināmanima. Akka a noko nikaifoma ato mēra Satanās nanea. Satanās ato mēra nanexō fanīrira ato shināmani. Satanās chanī finakōia. Nāskax ōiti chakaya.

**Niospa noko noikōi**

<sup>7</sup>Efe yora mīshtichi, nō noinākōinō, Niospa noko ato noimanō. Nios fistichi noko shināmatiro nō ato noinō, a fistichimāi noko noikī finakōixō. Nāskakē nō ato noikōikī nō Nios tāpia nō afe yora, nōko ōiti mā noko fetsafaano. <sup>8</sup>Niospa yorafo noikōia. Nāskaxō ato noikī noko tāpimatiro. Akka a yorafo noiaifāfema, Nios tāpiafoma. <sup>9</sup>Niospa āfe Fake fisti nāmā

nīchini, nāmānoax noko nāxoyonō. Nāskakē nō afe nīpaxatiro, nāatomāi nōko chaka noko soaxomiskē. Nāskakē Niospa noko ōimani afeskaxō noko noimākai. <sup>10</sup>Nāskakē nō Nios noi. Akka nō Nios keskarama, nō ato noikī finamisma. Nios fistichi noko noikōimis. Noko noikōikī āfe Fake Jesús nāmā nīchini noko nāxoyonō nōko chaka noko soaxoxikī.

<sup>11</sup>Akka efe yora mīstichi, Epa Niospa noko noikōi. Nāskakē nōa ranā nōri nō noināsharakōikāfe. <sup>12</sup>Akka tsoa pishta Nios ōimisma. Nāskafix nō noināino, Nios nōmēra ika. Nofe ixō yorafo noko noimasharatiro. <sup>13</sup>Niospa āfe Yōshi Shara nōmēra ikimakē nō tāpitiro nō Nios fe rafea, Nios nofe ikano. <sup>14</sup>Epa Niospa nai arixō āfe Fake noko nāmā nīchixonī. Āfe Fake nāmānoa nō ōipaoni. Ōipaonixakī nō ato yoimis iskafakī: “Epa Niospa āfe Fake noko nāmā nīchixonī, keyokōi nokoōnoax nanō nōko chaka noko soaxoxiki noko ifiano nō afe ipaxanō.” <sup>15</sup>Fetsa iskai: “Jesúsfi Niospa Fakeki,” ixō shināi. Aafi Nios fe rafeakī Nios afe ikano.

<sup>16</sup>Niospa noko noikōia mā nō tāpia, nō chanīmara faiyanā, Niospamāi noko noimiskē. Nō Nios chanīmara faito nofe rafexō noko yorafo noimatiro. Akka nō ato noikōiaino Nios nofe ika, afe nō rafekōia. <sup>17</sup>Nō Nios noi. Nō Nios noikī finakōiax nō inimatiro Jesús anā nāmā fotoano. Anā fotoxō noko iskafatiro: “Nā ea Ifofafo tii ēfe Epa Nios ari fokani. Akka nā ea Ifofaafoma tii ēfe Epa ari fokanima, nā omiskōipakenakafo mēra fokani,” ato fatiro. Ato askafaino nōkai Nioski meseima. Nō ranoima nō afe rafekōi. Afe rafei nō Jesús keskara iki, āfe ōiti keskara nō iki. Nāskakē Jesús oaitia nō akiki meseima. <sup>18</sup>Nō Nios noikōiax nō akiki mesetiroma. Nōko shinā mēraxō

nō Nios noikī finakōiax nō rate potatiro. Akka fētsa mesekī iskafai: “Niospa ea omiskōimani,” ixō shināi aatokai noikī finakōiama. Ato noikōiamax Nioski mesetiro.

<sup>19</sup>Nō Nios noiyamatai noko noikī taefani. Akka noko taefakī noinikē iskaratīari nōri nō aō noi. <sup>20</sup>Akka fetsafo iskakani: “Ē Nios noi,” ifiaxō a Nios Ifofafo noima, anorima yoimisfo. Mā afe yorafo ōifikī atokairoko noikatsaxakakī, Niosri noisharakanima askara ōiroko fakatsaxakakī. <sup>21</sup>Niospa noko yoimis: “Ea noixō nā ea Ifofafori noikāfe,” noko famis.

#### Nō Nios Ifofakē tsōa noko afaa chakafamatiroma

**5** <sup>1</sup>Jesucristo Niospa Fakekōi. Nokoki nīchini noko nimapakexanō, nōko Ifō inō. Akka nō a chanīmara fai nō Niospa fakefo itiro. Nāskaxō āfe Apa Nios nō noixō, āfe Fakeri nō noikōitiro. <sup>2</sup>Nō Nios noikōikī noko yoiai keskara nō nikai. Nāskaxō mā nō tāpia nō Niospa fakefori noikōi. <sup>3</sup>Nō Nios noikōiax āfe meka nō nikakōikī a noko yoiai keskara nō nikai nō fekaxteima. <sup>4</sup>Nāskakē nō Epa Niospa fakexō afara chakafāfe noko amapaiyai keskarakai nō atiroma. Niospa Fake Jesucristo chanīmara faxō afarafāfe noko afara chakafamapaiyai keskara nō finōtiro. <sup>5</sup>Afara chakafo noko amapaiyaifo keskara Niospa noko amatiroma nō anōma. Nāskaxō Jesucristo Niospa Fake nō chanīmara faxō aōxō nā chakafo nō finōtiro anā afaa chakafaxikima. Nā chanīmara faafāfe finōtirofo.

#### Niospa āfe Fakekōi noko ōimani

<sup>6</sup>Mā nō tāpia Niospa āfe Fake feronāfakekōi ini. Nā Jesús mā maotisata faka mēra ikipakekafāta kainākfananino, Epa Niospa yoini iskafakī: “Nafi ēfe Fakeki,” ixō

yoini. Jesús naino áfe imi foaino Apa Niospa noko tãpimani áfe Fakemãiakê. Áfe Yõshi Shara chanímisma nõmëra nanexõ noko yoimis Jesús Niospa Fakekõi. <sup>7</sup>Nã trespatõ yoimisfo Jesús Niospa Fakekõi. <sup>8</sup>Jesús faka mëra maotisani shinãta, askatari naino áfe imi foni shinãta, askatari Niospa Yõshi Sharapa noko yoiaino, nõnorifos nã trespa shinãmisfo. <sup>9</sup>Akka yorafãfe noko afara yoiaito ato chanímara fata a Niospa noko yoiari nõ chanímara fakí finakõitiro. Akai yora keskarama, afi Nioskõikí. Akka áfe Fakeõnoa noko yoiaito nõ chanímara fakõitiro. <sup>10</sup>Akka Niospa Fake chanímara faxõ Apa Niospa aõnoa yoini keskara áfe õiti mëraxõ chanímara fatirofo. Nãskafekê áfe Fakeõnoa yoimis keskara tsõa chanímara fayamaxõ, “Nios chaníra,” fakaxõ yorafo fanírira shinãmapaikani. <sup>11</sup>Nãskakê Nios iskamis: “Ë mato nimasharapaketiro êfe Fake Jesúsxõ,” ixõ noko iskafamis. Nãskakê nõ Jesús Ifofaax nõ afe nípaxatiro. <sup>12</sup>A Niospa Fake Ifofaifo afe nípaxatirofo. Akka a Ifofaíma afe nípaxatirofoma.

#### Mã mekai xatekí ato yoisharani

<sup>13</sup>Mã Niospa Fake chanímara faaki. Nãskakê ã mato kirika kenexoni, mã tãpinõ mã afe nípanaka.

<sup>14</sup>Nõ afara sharafo nõ fichipaikí, a Niospa noko shinãmanaino, nõ Nios yoitiro kífikí, a Niospa fichipayai keskafakí. Nõ askakí nõ tãpitiro Niospamãi noko nikasharamiskê. <sup>15</sup>Nãskakê nõ tãpitiro a nõ Nios yoiaito noko nikaito noko nikaxõ noko afara inãtiro nõ yõkaito.

<sup>16</sup>Akka a Nios Ifofaa fëtsa afara chakafaito õikí, a Nios Ifofaa fëtsa Nios

kífixotiro áfe chaka xatenõ. Akka Epa Niospa ato nimatiro isharapakexanõfo. Askafikanax fetsafãfe oa Nios Ifofaifo keskara iyokanax mã potakaxõ chaka shinãfafãikakí Nios kachikiri fakõinafo. Askarafokai tsõa ato nimatiroma nípaxanõfo. Naax omiskõipakenakafo mëra fokani. Atoõnoa Epa Nios kífixokãfe ixõ ã mato yoiama. <sup>17</sup>A Niospa noko yoiái keskara nõ nikayamaxõ nõ chaka shinãi. Askafixõ anã nõ chaka xatepayaito õikí nõko õiti noko fetsafaxotiro, nõ anã chaka shinãpayamanõ.

<sup>18</sup>Mã nõ Nios Ifofaano, noko fakefai. Nõ áfe fake ixõ nõ tãpia nõ anã chaka shinãpaima, mãmãi noko Niospa õiti fetsafaano. Mã nõ askano Satanás afara anã noko chakafamapayaito, Niospa Fakekõichi Jesús noko ifixõ noko kexesharatiro. Noko askafakê Satanás noko afeska fatiroma. <sup>19</sup>Mã nõ tãpia nõ Niospa fake. Akka fetsafãfe Nios nikakaspafono, afo Satanás ato shinãmani ato ifo inõfo. <sup>20</sup>Niospa Fake nokoki oni. Noko tãpimaniyoi áfe Apa nõ tãpisharakõinõ. Áfe Apafi mëstekõi ikaki. Akka nõ Jesús fe rafeax áfe Apa feri nõ rafetiro. Nã Jesucristo Niospa Fake. Nãri Nioskõi. Nãskakê noko nimapakexatiro. <sup>21</sup>Efe yora mishtichi, Nios fisti Ifofakãfe. Satanás mato afara chakafamapayaito afe rafeyamakãfe. Askatari afara chakafo mã ifofapaikí nõ shinãyamakãfe. Nios fisti shinãkãfe.

Nã tii ã mato kirika kenexõ fomai, efe yora mishtichi.

*Ëkã Juan*

# Juan Jesús Chanīmara Faafo

## Afianā Kirika Kenexō Fomani

---

### Juan a Nios Ifofafo ato kirika kenexō ato fomani

<sup>1</sup>Ēkīa Juan, ē Jesús Ifofafo ē ato kexemis ē mato kirika kenexō fomai mā tāpinō. Mā mā tāpia Niospa mato katonī afe yorafo mā inō. Chanīma, ē mato noikōi, eres fistima, a Jesús Ifofafo feta ē mato noikōi. <sup>2</sup>Nō mato noikōi Jesúsmāi nofe rafeano. Akka nā Jesús nofe rafepakenaka. <sup>3</sup>Efe yorafāfe, ē mato yoisharanō. Nōko Epa Nios feta āfe Fake Jesús noko noikōi. Nāskakē noko noikōiyanā nōko ōiti mēra noko inimamasharai, nōko ōiti mēra nō inimasharakōinō.

<sup>4</sup>Mē tāpia ē inimaifinakōi ranāri mā isharakōiaino a Epa Niospa noko yoini kaskai. Nāskakē ē matoki inimakōini. <sup>5</sup>Ea nikakāfe ē mato yoisharanō, mā ranā noinākāfe. Mā mā nikamiskī nā mā Jesús Ifofakī taefanitia. Akka ēa shināxō ē mato meka fena kenexonima, mā mā nikamis. Nāskakē mā ranā noināsharakāfe. <sup>6</sup>Nō Nios noikī a noko yoiai keskara nō aki. Niospa taefakī noko yoiaito mā mā nikamiskī isfafakī yoiaito: “Māa ranā noinākāfe,” ixō noko yoiaito mā mā nikamis.

### Āa anorima yoikī ato pāramisfo

<sup>7</sup>A āa ato pāramisfo ato mēra fofāsamisfo. Afāfe, “Na Jesucristo Niospa Fake Apa Nios ariax oni feronāfakekōi ixikī,” ixō yoimisfoma.

Afāfe ato pārapaimisfo Cristo noikaspakata imisfo. <sup>8</sup>Māri ato keskara iyamakāfe. Shināfai ikāfe ato keskarama. Mā askakī mā ato Nios yoisharaimano tāpitirofoma, fenotirofo. Akka ato Niospa meka mēstekōi ato yoisharakōikāfe Nios tāpisharakōinōfo. Nāskakē māri afara shara a Niospa mato mekexona mā fitiro, mā Nios yonoxosharakī.

<sup>9</sup>Akka fetsafāfe a Cristo noko yoiai keskara nikayamakaxō anā shinākanima, āa fanīrira shinākani. Afokai Nios fe rafeafoma. Akka fetsafāfe a Cristo yoiai anori nikakanax Apa Nios fe rafekōikata āfe Fake Cristo ferī rafekani. <sup>10</sup>Akka yora fetsa matoki oxō Cristoōnoa yoisharaima fanīrira yoi, askara fe rafeyamakāfe. “Noko Niospa meka yoife,” fayamakāfe. <sup>11</sup>Nāskakē askara yora mā chanīmara fakī afe rafexō afeta mā anorima yoitiro chaka shinākī.

### Mā Juan mekai xatekī ato yoisharani

<sup>12</sup>Ē mato kirika kenexō ichapa fomapaifikī askatamaroko ē matoki nokopai mato fe yoināxiki. Ē matoki nokoano nō inima faatanāsharanō.

<sup>13</sup>Nā efe yora mīshtichi, Nios Ifofafo nonoax ichanāmisfo afāferi. Nā tii ē mato yoi kirika kenexō.

*Ēkīa Juan*

## Juan Gayo Kirika Kenexõ Fomani

---

### Juan feronãfake yoisharani, âfe ane Gayo

<sup>1</sup>Efe yorashta Gayo, êkĩa Juan. Ê xini ichapa amis a Nios chanĩmara faafo ã ato kexekĩ. Ê mia kirika kenexõ fomai mĩ tâpinõ. Ê mia noikõ.

<sup>2</sup>Yamã, ã mia noikĩ Nios kĩfixõfafãini mĩ yonayamanõ. Mẽ tâpia mĩ õiti sharakõi mã mĩ Nios Ifofasharai. Nãskakẽ ã mia kĩfixõfafãini mia kexesharanõ mĩ afeskanõma shara mĩ inõ. <sup>3</sup>Mẽ mia nikamis mĩ Nios potakaspakõiaito. Nãskaxõ a Ifofafo mĩ ika anoax ekeki nokokaxõ ea iskafamisfo: “Nã Gayopa Niospa meka nikasharai,” ixõ ea yoimisfo. Nã nikai ã mikiki inimai finakõi. <sup>4</sup>Êfe fakefãfe Jesús Ifokõifãifãfe nikai ã inimakõimim. Afara fẽtsakai ea inimamakĩ iskafatiroma.

<sup>5</sup>Yamã, ã mia noisharai. Mẽ nika a Nios Ifofafo yora fetsafo mĩ ato kexemis mia ano nokoifãfe, mĩ ato ikisharakõia, ato õiyamafikatsaxakĩ. <sup>6</sup>Nãskakẽ na mĩ ato kexeafãfe noko yoitafo mia yoikakĩ. Nãskakẽ na Nios yoiti pexe mẽranoax ichanãkanax fanãikani mã nõ nika mĩ ato noikĩ, mĩ ato ikisharakõia. Nãskata ã mia yoikĩ iskafai: Afara ato inãfe Niospa meka ato yoinõfo pexe tii, Niospa meka ato yoifofãsafanõfo. Mĩ askafaino Nios mikiki inimai. <sup>7</sup>Nãfo fofãsamisfo Jesúsnoa meka shara ato yoifofãsafakani. Afara yopafikãki a

Jesús chanĩmara faafoma ato afaa yõkamisfoma. <sup>8</sup>Nãskakẽ a Nios Ifofafo nõ ato kexesharatiro afara fichipaiyaifãfe nõ ato inãtiro. Nõ ato askafakĩ nõri ato feta Nios yonoxomis itiro.

### Yora fetsa ãfe ane Diótrerefes chaka ini

<sup>9</sup>A Niospa meka nikapaikani ichanãmisfo ã ato kirika kenexõ fomayamea õinõfo. Akka Diótrerefes ea nikakaspamis, “Ê ãto xanĩfo finakõia inõra,” ixõ. Nãskaxõ ea õikaspai, efe rafepaima. <sup>10</sup>Ea mekafakĩ chakafamis, ea yafi a Niospa meka yoimisfori noko chakafai. Askatari a Nios Ifofafo fetsafo ato ifikaspamis Niospa meka ato yoiyamanõfo. Fetsafãfe ato ifipãifãifõno a Diótrerefes ato ifimakaspamis. “Mã anã nofe ichanãtiroma nono ikiãx,” ixõ ato chakafamis. Nãskakẽ ã matoki nokoxõ ã mato xafakĩakõi yoi kaikai mã tâpisharakõinõ, afeskakĩ ato chakafaimãkai. <sup>11</sup>Yamã, õiti chakayafo keskara mĩri iyamafe. Akka a õiti sharayafo keskara mĩri ife. A ato sharafamisfo Niospa fakefokĩ. Akka a ato chakafamisfo Nios tâpimisfoma afe keskaramãki.

### Na yora fetsari ãfe ane Demetrio shara ini

<sup>12</sup>Keyokõichi a yoisharakani Demetrioõnoa iskafakakĩ: “Na Demetrio feronãfake sharafinakõia,” ixõ yoikani. Nõri anori yoimis. Nõ anori yoiaito mĩri

chanĩmara fatiro, mã mĩmãĩ noko  
tãpixõ.

**Mã mekai xatekĩ Juan  
ato meka shara fomani**

<sup>13</sup>Ë mia ichapa yoipaifiki ã anã mia  
kirika ichapa kenexonima. Kaxõ ã mia  
yoisharaxiki. <sup>14</sup>Akka ã mikiki koshi

nokosharapai. Ë mikiki nokoax mefe  
yoinõnãsharaxiki.

<sup>15</sup>Mĩri isharafe, õiti fekaxteyamaxiki.  
Na efe ikafãferi mia meka shara  
fomapaikani. Mĩri a mefe ikafo noko ato  
yoixosharafe. Nãskakẽ nã tii ã mia yoi  
kirika kenexõ mia fomai.

*Ëkã Juan*

# Judaspa Jesús Chanĩmara Faafo

## Kirika Kenexõ Fomani

### Judaspa ato kirika kenexoni a Nios Ifofafo

<sup>1</sup>Èkĩa Judas, Santiago áfe exto. Nõko Ifo Jesucristo ã yonoxomis. È mato kirika kenexoni a Epa Niospa mato noikĩ mato ifini tii áfenãkõi faxiki. Akka Epa Niospa nõko Ifo Jesucristoõxõ mato kexesharafafãini. <sup>2</sup>Epa Niospa mato noikĩ, mato inimamasharakõinõ mãto õiti fekaxteyamanõ, askatari mato noikĩfinakõinõ.

### Fetsafãfe chanĩ fisti ato yoipaonifo

(2 Pe. 2.1-17)

<sup>3</sup>Efe yora mĩshtichi, nõko Ifãfe noko nãxoni keskara ã yoi, a noko imapaiyai keskai nõ chipo afe ixiai keskaraõnoa ã mato kenexopaiifikĩ mẽ nika mã meka fetsa yopaito. Nãskakẽ iskaratĩã ã mato kirika kenexoni mã Jesucristo nikakõiyanaã mã shinãfafãinõ. Nãnori Epa Niospa áfe Fakeõxõ noko tãpimani. Nã áfe Fakeõnoa noko tãpimani keskafakĩ nã fisti nõ yopai Ifo sharafaxiki. Akka meka fetsa mato fanĩrira yoipaiyaifãfe ato nikatamaroko nã mato yoini keskara nã fisti nikakõikãfe. <sup>4</sup>Yora chakafo mato mẽra fõkaxõ anorima mato pãrakani chaka tãpimapaikakĩ. Afokai Niospa yorafoma. Akka nõ afara chakafamisxakĩ nõ Epa Nios yoiaito nõko chaka noko soaxonano nõ afe ipaxatiro. Nãskafekẽ

nãfãfe fanĩrira chakakõi mato yoipaikani, iskafakĩ mato yoipaikakĩ: “Mã Jesús Ifofaxõ nã mã apaiyai keskara mã atiro, mãto áfima fe mã ikaino, kẽrofori áfe fenema fe itirofo. Nãskaxõ nã afara chaka fetsafo mã apaikĩ mã atiro. Mã askafaito Niospa mato omiskõimatiroma,” ikaxõ fanĩrira mato yoipaikani. Nõko Ifo Jesucristo fisti nikakaspamisfo. Nã keskarafoõnoa Niospa shinãmanaino keneyonifo Niospa ato omiskõimakĩ finakõixii.

<sup>5</sup>Akka mã mã tãpifekẽ anaã ã mato yoipai nõko Ifãfe Ejpto anoa israelifo ato ifini anaã omiskõinõfoma. Akka ato ififinixakĩ chipo a chanĩmara faafoma ato keyokõi reteni. <sup>6</sup>Nãskatari Niospa áfe ájirifo taeyoi Nios fe isharayopaonifo. Nãfãferi Epa Nios yonosharaxoyopaonifo. Nios fe isharafiakatsaxakĩ atirifãfe afara chaka shinãkakĩ anaã Nios Ifofapainifoma. Askaifãfe õikĩ Niospa kaninãã metexkereaxõ fakishifã mẽra ato nĩchiyoni. Nãskaxõ nã nikamisfoma ato omiskõimanaitĩã ato ichanãfaxõ nã omiskõipakenakafo mẽra ato potaxii. <sup>7</sup>Nã Niospa ájirifãfe afara chakafapaonifo keskafakĩ Sodoma anoafõ feta Gomorra anoafãfe a pexe rasi ano chaima ikafãferi nãskafapaonifo afara chakafakakĩ. Feronãfakefãfe áto áfimafo chotaifono,

kērofāferi āto fenemafo  
 chotamapaonifo. Askatari feronāfakefo  
 āa ranā chotanāpaonifo, kērofori  
 askapaonifo āa ranā chotanākani.  
 Nāskarafa oīkī Niospa ato omiskōimani,  
 chiifā tokiriya nai mēraxō atoki potani.  
 Nā askafanioxō Niospa noko tāpimani.  
 Nā tāpixō nō tāpitiro fatorafāfe āto  
 chaka xateyamakanax nāskarifiakani,  
 chiifā mēranoax omiskōipakenakafo.

<sup>8</sup>Nāskarifiakī nā chanīmisfāfe afara  
 chaka fisti shināfāikani. Nāskakaxō  
 afia āto namapa ōia keskakafakī,  
 nāskakōi fakani, āto yora  
 chakanafakakī. Askatari Nios  
 nikakaspakani. Nāskakaxori Niospa  
 ājirifori ichamisfo. <sup>9</sup>Akka Niospa āfe  
 ājiri Miguel xanīfokōifixō atokai Satanás  
 ichanima. Mā Moisés naano Satanás  
 Miguel fe feratenāni. Miguel Moisés āfe  
 yora maifapaifiaino, akka Satanás  
 Moisés āfe yora chakafapaixikī fipaini.  
 Askafaito oīkī Miguel afe feratenāfikī  
 ichanima. Yoikī iskafani: “Satanás, ē  
 mia afeskafatiroma. Akka ēfe Ifo Niospa  
 mia yoinō mī omiskōinō,” ixō yoini.  
<sup>10</sup>Akka nā feronāfakefāfe mato mēra  
 fōkaxō nā afaa tāpīamafikaxō meka  
 chaka yoimisfo. Askatari nā apaiyai  
 keskara fisti famisfo, nā yoināto  
 shināsharatiroma keskarafa. Nāskakaxō  
 āa afarafo chakafakanax  
 omiskōipakenakafo.

<sup>11</sup>Ooa. Nā Caín ini keskarato. Caín āfe  
 onefetsa noikaspapaoni. Nāskakē reteni.  
 Askatari nā Balaam kori fisti fichipaikī  
 Nios kachikiri fani. Na yorafori  
 nāskarafori. Nāfori nā Coré keskarafa.  
 Nā Coré āfe xanīfo Moisés  
 nikakaspapaoni. Nāskakē nikakaspaito  
 Niospa reteni, nāskarifikī nā ato  
 pāramisfo Niospa askari faxii  
 omiskōimakī. <sup>12</sup>Akka mā noinākī  
 ayayanā mā pimis nōko Ifo shināyanā.  
 Akka nā yora chakafori rāfitama mato

fe ichanākaxō nōko Ifo shināmisfoma.  
 Fetsafo noitama āakōi noimemisfo. “Nō  
 mato yoi mato kexesharaxikī,” ifiakaxō  
 tsōa afaa yoisharamisma. Nāfo nā nai  
 kōi oimais keskarafa. Nō nai kōi fakish  
 oīkī mā oi feira nō fatiro inimayanā.  
 Akka oi iyamaino nēfe nai kōi potano  
 nō shināchakatiro. Nā ato kexemisfo  
 keskarafofikanax afāfe nōko Ifoōnoa  
 tsōa tāpiama. Nāskatari nā yorafo nā ifi  
 fimimistīa fimiyamai keskarafa. Nā ifi  
 mā nai rafea keskarafa, mā nakē āfe  
 tapo tsekatirofo. Nāskarifiakī nā ato  
 pāramisfāfe tsōa ato Jesús  
 Ifofamatiroma afe nīpaxanōfo. <sup>13</sup>Nāfo  
 oa fakafā poo ikī fākox potatiro  
 keskarafa. Nāskakaxō afāfe afaa shara  
 yoitirofoma, mēxotaima afara chaka  
 yoikani rāfimisfoma. Nāfo nā fishi  
 keskarafa. Mā fishi nāmā pakexō, anā  
 chaxatiroma. Nāskarifiakī nā mato  
 pāramisfo Nios kachikiri fakanax  
 fakishifā mēra fokani, Niospa nā  
 keskarafa ato tāpīmakī ato  
 omiskōimakōixii anoax  
 omiskōipakexanōfo.

<sup>14</sup>Nāskatari Enoc chipo fakani, mā  
 Adán afetīama Epa Niospa onifanino.  
 Akka Enoc āfe xini ini Adán. Nā Enoc  
 nā chanīmisfāfe ato  
 pāranōpokoxiaifoōnoa yoini. Nāskata  
 aato ato yoikī iskafani: “Nikakapo, ē ōia  
 nōko Ifo oi, afe nai mēra ikafo fe  
 ichapakōifo tsōa ato tanatiroma afe  
 fexikani. <sup>15</sup>Nāskaxō ato yoipakexii nā  
 niyoxō amisfo keskara. Keyokōi maitio  
 anoafa nōko Ifoki fexikani, fatofomāki  
 afe yorafo a afe ipanakafo ato ōinō,  
 askayamai fatoforimākai a chanīmara  
 fayamakanax omiskōipakenakafo mēra  
 foaifo. Akka nā nikamisfoma afe  
 yorafoma. Akka nā chakafamisfo tii ato  
 yoita, niyokaxō Nios  
 nikakaspapaonifoōnoa yoita, keyokōichi  
 mekakafakī chakafamisfoōnoari ato



yoixii,” ixō Enoc ato yoini. <sup>16</sup>Nāfāfe yōachepeyanā ato mekafamisfo. Nā chakafapaiyai keskara fisti shināfafāimisfo. Askaxori fetsafo pārakaxō afara fiapaimisfo ea ināsharakanira ixō shināfafāimisfo.

#### **Nā Nios Ifoafao ato yoisharani isharanōfo**

<sup>17</sup>Efe yora mīshtichi, nā nōko Ifo Jesucristoōnoa mato yoimisfāfe mato yoinifo keskara shināmakiyamakāfe. <sup>18</sup>Iskafakī mato yoinifo: “Nōko Ifo mā chaima oaino nā Jesús Ifoafafāfema mato kaxemetsama faxikani, Niospa meka nikakaspakakī. Nāfāfe afaa shinātama nā chakafapaiyai fo fisti shināfafāikani,” ixō mato yoinifo. <sup>19</sup>Nā keskarafāfe mato paxkanā fatirofo, afarafo chakafo shināfafāikani. Askarafo Niospa Yōshi Shara ato mēra nanema.

<sup>20</sup>Akka efe yora mīshtichi, kexemesharata isharakōikāfe Niospa āfe meka shara nikakōiyanā. Nāskakē kifikāfe āfe Yōshi Sharaōxō mato imapaiyai keskara mato tāpimanō.

<sup>21</sup>Nāskakē Jesús Ifosharakōifakāfe, Epa Niospa mato noikōiāito mā mā meemiski. Nōko Ifo Jesucristo noko noikōikī nō nafiakē noko nimapakenaka nō afe ipaxanō.

<sup>22</sup>Fetsafāfe iskafakī shināifono: “Ētsa, chanīma rakikīa,” ixō shināifono, fenāmāshta ato yoisharakāfe nikasharakōinōfo. <sup>23</sup>Oa afara chiifā mēra pakeax koofaito, nō koshi firisafatiro keskafakī nāskarifiakī fetsafāfe afara chakafaifono ato noikī yoisharakāfe Jesús chanīmara fanōfo, chiifā mēra foyamanōfo. Akka yora chakafinakōiafori mā ato noikī ato yoisharakāfe xatenōfo, chiifā mēranoax omiskōiyamanōfo. Nāskatari nō kooyoxō rapati chakana faxō nō anā fichipaitiroma. Nāskatari āto chakafo noikaspaifo keskara iyamakāfe. Ato noikōita nā afara chakafaifo keskafakī ato feta ayamakāfe.

#### **Mā mekai xatekī Niosnoa ato yoisharani**

<sup>24-25</sup>Nōko Ifo Nios fisti finakōia, nāato keyokōi tāpiakōia. Askatari nāato noko ifimis. Āfe kerex sharaōxō noko kexesharatiro nō fenonōma. Nāato noko inimamasharakōi nō nai mēra kai, afaa chakafamisma keskarax. Nā sharafinakōia, efapakōi, afama mīshti fatiro, tsōa atiroma keskafakī nōko Ifo Jesucristoōxō atiro. Nāskarakōi mēxotaima ipanaka. Nā tii.

*Ēkīa Judas*

# Jesucristo Juan Ōimani Keskara

## Afara afeskara ixiai anori Jesucristo Juan tāpimani

**1** <sup>1-2</sup>Efe yora mīstichi, iskaratīa ē mato kirika kenexō fomai mā tāpinō. Ēkīa Juan ē mato kirika kenexō fomai. Nai mēraxō Epa Niospa Jesucristo yoini afe keskara a inōpokoaifo nāmānoafo a yonoxomisfo tāpimaximākai. Askafaito nikakī Jesús āfe ājiri ekeki nīchia. Anoxori ea ājirinī yoinō afe keskara ikimākai nāmānoafo. Ea ōimanaito mē ōia a inōpokoaifo xafakīakōi. Askaito ōikī ē kirika kenea a inōpokoaifo anori a Niospa Jesús yoia anorikōi mā tāpisharakōinō.

<sup>3</sup>Na ē mato yoiai ikataima. A inōpokoai ē mato yoiai na kirika ano. Nā ōikani fetsafori inimanōfo. Askatari a nikaifori chanīmara fakanax, afori inimaxikani. Nā ē mato yoiai keskai mā samamashta iki. Ea nikasharakāfe.

## Juan a ichanāmismo anoafo siete Nios yoiti pexe ano a to kirika kenexō fomani tāpinōfo

<sup>4-5</sup>Nā Asia mai anoafo a Nios Ifofaafō tii siete pexefo anoafo ē mato kirika kenexō fomai. A ē mato yoiai anori ōisharakōikāfe. Afetīama Epa Nios niyopaofinixakī iskaratīa nia. Epa Nios nīpanaka. Āfe Yōshi Sharari afe itiani. Nāskakē Epa Nios feta āfe Yōshi Sharapa, āfe Fake Jesucristo mato noikī mātō ōiti mēra mato shināmasharapainō

afanā mātō ōiti fekaxtefanōma. Nāskakē nōko Ifo Jesucristo Niospa meka noko yoimis chanīmakōi. Jesúsfi Niospa Fakekōifekē retenifo. Mā retexō maifafiafono Apa Niospa anā otofani anā nanakama. Fato fetsa askayomisma. Nāskaxō Apa Nios fe rafexō a xanīfofo maitio anoafo ato īkixii xanīfokōi ixō. Aatofi noko noikōiakī, āfe imi foax noko nāxonī Satanás chaka nōko ifo inōma. <sup>6</sup>Nō aōnoax nō Epa Nios afe yorakōi ixō noko yonomapaiyai keskafakī nō anō. Nō askai afe yorakōifo ixō nōri yora fetsafo nō kīfixotiro Epa Niospa noko nikai. Nāskarafoskōi nōko Ifo Jesucristo noko imai. Nāskakē keyokōi yorafāfe aōxō iskafakakī yoipakenakafo: “Aicho, tsoa fetsakai na Jesús keskarama. Nā fisti sharafinakōia. Ares fisti nōko Ifo nīpanaka. Ares fisti keyokōi yorafo ato īkipakenaka,” ixō yoipakenakafo. Askapakexapainō.

<sup>7</sup>Ōikapo. Oa nai kōi keskara sharakōi nōko Ifo Jesús oaito keyokōi yorafāfe ōixikani. Askatari a retenifāferi ōikani, akiki rāfixikani. Oaito ōikani keyokōi yorafo a Ifofamismofafo, “¿Afeskakī nō Jesús Ifofamismamē?” ikanax oiaxikani, shināmitsakōixikani.

<sup>8</sup>Epa Niospa yoia: “Afara onifataima ē iyopaoni. Ēfi nīpanakakī. Afetīara na nōko mai keyoai eres fisti ē ato yoitiro. Nāskaxō ē afama mīshti famis. Akka ē niyopaoni. Nāskatari ē nīpanaka,” ixō nōko Ifo Niospa yoia.

**Nōko Ifo Jesucristo āakōi oa namakē ōiai  
keskara Juan ōimani**

9Ēkīa Juan, ē māto ochikōi. Nāskax māri Jesús Ifofaax mā efe yorakī. Askax mā aōnoax omiskōifikī, mā tenemis. Nāskariai ēri aōnoax omiskōifikī ē tenei. Ē Niospa meka ato yoita Jesúsnoari ē ato yoimis. Ea nikakaspakakī, āto xanīfāfe sorarofa ea achimaxō, fakafā nakirafe ea ato nīchimana āfe nāsīmā, āfe ane Patmos ano. 10Ē mato yoinō, ea nikakāfe. Anoxō iskafani. A Jesús otoni penata, nomīkonō, Niospa Yōshi Sharapa ea īkixō a ea tāpimapaiyai ea ōimana. Oa namakē nō ōimis keskara xafakīakōi ea ōimana. Askata ea kachiorixori fāsikōi oa xāaiti keskarato ea yoiaito ē nika. 11“Nā mī ōiaifo fetsafo kenexōfe. A kirika kenexō Jesús Ifofamisfo tii ato fomafe. A siete Nios yoiti pexe anoafō Asia anoafō ato fomafe, afāfe ōinōfo. A Nios Ifofamisfo a pexe tii Efeso anoafō fomata, Esmīrnā anoafō fomata, Pērgamo anoafō fomata, Tiatira anoafō fomata, Sardis anoafō fomata, Filadelfia anoafō fomata, Laodicea anoafōi nā mī ōiaifo ato kirika kenexō ato fomafe,” ea faa.

12Ea askafaito ē fesoakekafā ē ōia tsōa ea yoimākai ixō. Ē ōia siete oa rāpari efapa ōta keskara oro ē ōia. 13Nāskai rāpari nakirafe feronāfake xanīfo finakōia nia keskara ē ōia. Āfe tari āfe tae fepokōia, āfe sītorari orokōi aō nonexemea ika. 14Askata āfe foo oxokōi. Askatari āfe fero oa chii keskara xafakīakōi. (Nāskarifiakī xafakīakōi Jesús noko ōitiro a nō shināi keskara.) 15Askatari āfe taeri chaxasharakōia ika. Āfe mekari oa oi kaya feaito nō nikamis keskarakōi. 16Āfe pōya kayakai aōri āfe mifi kamaki siete fishi keskara ika. Āfe ana keno chainipa keskara aostamea ika. Askatari āfe femānā fafekōi oa xini nō ōimis keskara ika.

17Nāskara ōi ē pakea, oa nai keskara. Ē askaito ōikī ea ramā āfe mifi kayakai aōxori. Ē askaito ea yoia iskafakī: “Rateyamafe. Ē Jesúski. Afara onifataima ē iyopaoniki. Ēfi anā nanakamaki. 18Iskaratīari ē nia. Mē nafianixakī, iskaratīa ē nia. Ē anā nanakama. Ē anā afeska pishta nakama. Eres fisti ē ato namata, chiiāfā mēra ē ato potatiro a ea nikakaspamisfo. 19Nāskakē a mī taefakī ōiafo kirikaki kenefe. Askatari na mī iskaratīa ōiaifori kirikaki kenefe. Askatari a chipo ixiaifori kenefe. 20Ē mia yoinō afeskai siete fishimē ēfe mēke kayakai aōri; askatari afeskai siete rāpari oro keskara otamāki. Na siete fishi mī ōiai nāato noko shināmamis siete Niospa meka yoimisfo Nios yoiti pexe mēranoa ichanāmamisfo. Askatari nā siete rāpari keskara mī ōiai nāatori noko shināmamis siete Nios yoiti pexe mēranoax ichanāmamisfo Nios Ifofakanax,” ixō ea faa.

**Jesús a Ifofafo Efeso  
anoafō ato yoini taekōifakī**

**2** 1Jesús ea yoia iskafakī: “Efeso anoxō a ea Ifofafo a ato Niospa meka yoimisto na kirika ato anexonaito nikanōfo, iskafakī kenexōfe: ‘Ēkīa māto Ifo Jesús keyokōi yorafo ēfe Epa Niospa meka yoimisfo ē ato kexetaifaa. A ē mato yoiai anori ea nikasharakōikāfe. 2A mā ikai keskara mē tāpia, mē mato ōi. Māfi eōxō fāsi yonosharakōimiskī. Afara fetsa afeskara afaito mā tenekōimis. A yorāfāfe afarafo chakafamisfo anorikai mā tāpipaimisma. Akiki mā inimapaimisma afara chakafaifono, nāskax mā ato fe rafekaspamis. Yora fetsafāferi mato yoikī iskafakani: “Cristo ea nīchia ē mato yoinō,” ixō mato yoiaifāfe, “Nō ato nikayonō,” ixō mā ato nikataifaa. Fanīrira mato yoiaito anā chanīki

yoimara mā faima mē mato ōia mā askafaito. Anorima yoi āa chanīmisfo mā mā tāpia. <sup>3</sup>Nāskax mā eōnoax omiskōikī mā tenemis ea potakaspakī. <sup>4</sup>Mā anori shara shināfīmiskē ē anā meka fetsari yoinō. Taefakī mā ea noiyopaonixakī anā iskaratīa mā ea anā noisharaima. Mā mā ea shināmaki fetsea. <sup>5</sup>Shināsharakāfe a mā taefakī shināyopaoni anori. A ea noikī mā taefani keskafakī anā ea noikāfe. Askatari mā ranā mā nōināyopaoni keskakōikāfe. Akka mā ea tanaima, oa chii nokaito nō anā kēfefatiro keskafakāfe ea shinākī. Mā ea Ifofasharayamainokai chipo tsōa anā mato tanaima. Mā ichanāi ano anā tsoakai mato fe ichanāima. <sup>6</sup>Mā askafixō afara fetsa mā shara famis. A feronāfakē āfe ane Nīkoraita fanīrira yoiaito nikakakī atirifāfe mato anoxō nikakaxō, afāferi chakafamisfo keskafakī ēri ato noikaspai. A ē noikaspai keskafakī māri efeta noikaspai. <sup>7</sup>Mā pachoyakī ea nikakōikāfe. Niospa Yōshi Sharapa mato yoiaito nikasharakōikāfe. Satanās mato fanīrira shināmapaimiskī. A Satanās finōinifōfā ea kachikiri fatama ea Ifofasharakōiaito, aafi Epa Nios ano ē ikimaxii efe isharapakexanō,” ixō Jesús ea yoia anori Efeso anoafō a chanīmara faafo ato ē kenexonō.

#### **Jesús Ifofafo Esmīrnā anoafō ato yoini**

<sup>8</sup>Anā Jesús ea yoia iskafakī: “A ea Ifofamisfo Esmīrnā anoafō a ato Niospa meka yoimis ē yoinō ea kirika kenexōfe iskafakī: ‘Ēkīa mato Ifo Jesús ē mato yoi mā tāpinō. Ea nikasharakāfe. Nā afama mīshiti onifataima ē iyopaoni. Iskaratīa ē nīpanaka. Mē nayofinixakī ē anā nanakama. Ē mato nonori yoi iskafakī: <sup>9</sup>Mā omiskōiaito mē ōi. Askatari mā afaayafoma. Mā askafiaino ē mato fe ikano, ea keskarari mā shara itiro. Mē

tāpia matoōnoa yora fetsafāfe meka chakayoiaifāfe. “Nō judeofo, nō Nios Ifofamis,” ikaxō yoiaifo afokai efe yorafoma. Afofi Satanās yorafoki. <sup>10</sup>Akka a inōpokoai ē mato yoinō. Satanās ifofaafāfe fatora fetsa fisti mato karaxa mēra ikimaxikani mā ea shināmakimākai ōixikakī. A mato mesenifaifono rateyamakāfe. Ea shināmakitama nonori shinākāfe iskafakī: “Ea retefiaifono ē meseima, ē Nios ari kai. Ēfe Ifāfe ea potanakama. Ē ēfe Ifo noikī finakōifafāini,” ixō yoikāfe. Mā askax, nakē, ē mato īkipakenaka mā efe īpaxanō. <sup>11</sup>Mā pachoyakī nikasharakōikāfe Niospa Yōshi Sharapa mato yoiaito mā Jesús Ifofakī. Fetsa omiskōifikī ea shināmakiyamaito Satanās afeskafatiroma. Nāskax naax a omiskōipakenakafo mēra katiroma,” ixō anori Jesús ea yoia a Ifofafo Esmīrnā anoafō ē ato kenexonō.

#### **Jesús Pérgamo anoafō a chanīmara faafo ato yoini**

<sup>12</sup>Anā Jesús ea yoia iskafakī: “A ea Ifofamisfo Pérgamo anoafō a ato Niospa meka yoimis a ē yoipaiyai anori ē yoinō ea kirika kenexōfe tāpinōfo. Iskafakī kenefe: ‘Ēkīa mato Ifo Jesús ē mato yoi mā tāpinō. Ēfe meka oa keno chainipa takairafe ikikōiai keskaraxō, ēfe mekapas a ea noikaspaifo tii ē ato chakafatiro kopikī. <sup>13</sup>Mē tāpia a pexe rasi Pérgamo ano mā ika. A Pérgamo anoafāfe Satanās nikakōikani. Askaito ōi mā mesemisma, ea Ifosharafai. “Jesús nōko Ifokōi,” ixō mā ato yoimis. A ea Ifofamis fetsa āfe ane Antipas eōnoa ato yoimis ōikī mā reteafō noikaspakakī. Mā reteiaifāfe ōifiax mā atoki meseima, mā ea chai faama. Māto ōiti mēra mā shināsharakōi. “Noko retefiaifonokai nōko Ifo Jesús nō chai faima,” ixō mā yoimis. Anori mā shināi sharakōi.

<sup>14-15</sup>Akka nāno afara fetsa a sharama ē mato yoipai. Fatora mā fetsa a Balaam afara chaka yoini keskara mā shināmakikaspai. Akka taeyoi xanīfo Balac israelifo chakana famapaini. Nāskaxō Balaam yōkani: “¿Afeskaḡō mī kaifo ē ato chakana famatiromē?” faito, Balaam kemani iskafakī: “Mī ato yoitiro mī fista mēra ato ikikixiki. Nā mā akai keskari akairi anōfo. Nā nōko niosra ixō afara onifaxō a mā piāi mā ināmis. Nā israelifāfe pikanax chakananōfo mātō fista mēranoax. Askatari āto āfima fe ikanax chakananōfo,” fani. Iskaratīari nāskarāfori mā fisti rasi chakanāfo nā Nicolaitafāfe ato afara chaka tāpimanaifo keskara ikafo. <sup>16</sup>Nāskakē anā iskaratīa askafayamakāfe. Nios Ifofakāfe, anā shinākāfe. Mātō chaka xatekāfe shināmitsayanā. Akka mā chaka xateyamaito, ē matoki samamashta nokoxō ēfe mekapa ē mato kopikī chakafatiro mā omiskōinō. Ēfe mekafi oa keno ikiai keskarakōikī. <sup>17</sup>Mā pachoyaki ea nikakāfe. Niospa Yōshi Sharapa eōnoa mato yoiāito, nikasharakāfe. Satanās mato chakafamapai. Fētsa Satanās nikayamaxō ea kachikiri faamano, nā ē kexesharaxii nā ēfe Epa israelifo kexesharani keskafakī. Shinākapo. Epa Niospa israelifāfe āto xinifo a piāifo ato ināni fonāikaifāfe afaa piamaifāfe Epa Niospa nai mēraxō ato pōtani oa misi keskarafo āfe ane mēnā nā pinōfo ato pōtapaoni pena tii ato noikī. Nāskafakīri nā ea chanīmara faafo ea Ifo sharakōi faifo ē ato ināxii ēfe Yōshi Shara isharapakexanōfo. Ea ōiyamafiaifono pena tii ē āto ōiti xafasharakōi faxotiro. Askatari mā ea Ifo sharafaifono isharakōiyanā mā ea chanīmara faino, akka ē mato ane fetsafaxōi tsōa tāpimisma, nā fiāi fisticchi tāpitiro. Tokiri oxosharakōikī nā tokiriki mā

mātō ane kenea mātō ane fena ē mato ināxii. Nāskakē ea tāpisharakōixikani. Mā ōitisharayakōi ixii,” ixō Jesús anori ea yoia a chanīmara faafo Pérgamo anoāfo ē ato kenexonō.

### Jesús a Tiatira anoāfo a Ifofamisfo ato yoini

<sup>18</sup>Anā Jesús ea yoikī iskafaa: “Ea Ifofaāfo Tiatira anoāfo Niospa meka ato yoimis a ē yoipaiyai anori ē yoinō ea kirika kenexōfe iskafakī: ‘Ēkīa ē mātō Ifo Jesús ē mato yoisharapai mā tāpinō. Ēfe fero oa chii xoisai keskara. Nāskakē ē mato tāpikōia. Ēfe taeri nā keno fakka fakka ikai keskara. Nāskakē ē mato yoikī iskafai: <sup>19</sup>“Mē mato tāpia, nā mā afara shara famis. Mā nōinākōi. Askatari mā ea chanīmara faxō mā ea Ifokōi famis. Nāskakē fetsāfori mā noisharakōimis ato kexesharayanā. Mā omiskōifikī eōxō mā tenekōimis. Mā ea chanīmara fakī taefanitīa mā fetsafo sharafamis. Nāskakē iskaratīari mā ato noisharataifaa. <sup>20</sup>Mā mā askafimisno afara fetsa ē mato yoinō a ē fichipaiyaima mā anā fichipainōma. Akka kēro fisti mato fe ichanāxō, ‘Ē Niospa meka ē mato yoinō, ea nikakāfe,’ ixō mato yoipaikī, ēfe mekakōi mato yoima. Nā kēro Jezabel fanīrira mato yoikī āa mato pāramis. Mā Jesús Ifofafiamiskē mato pāramis iskafakī: ‘Mātō āfimafo chotakāfe; kērofāferi mātō fenemafo chotamakāfe,’ mato famis. Askatari mato yoimis iskafakī: ‘Afaa fetsa yora fakaxō, nā nōko niosra ixō, a mā piāi ispaxō nōko nios nō ināira ixō, ano fisti ichanāxō, mā pitiro,’ ixō na kēro Jezabel mato yoikī mato pāramis. <sup>21</sup>A kēromā fanīrira mato yoimis mē yoitaifamis anā chakafanōma. Ē yoifiaitokai āfe chaka xatepaima. <sup>22</sup>Ē yoifiaino ea nikayamaito ōikī ē isinī imaxii rakatsax omiskōinō.

Askata a fetsafori a keskara a sharashināifoma āto chaka xateyamaifāfe ē ato omiskōimani. <sup>23</sup>A kēromā shināi keskarari shināifo ē ato retexi. Ē askafaito, ōikani a ea Ifofamisfo mai fetsafo arixō tāpitirofo ē keyokōi yorafo ē tāpisharakōia. Māto ōitini a mā shināi anori mē tāpikōia. Tsōakai afaa pishta ekeki onetiroma. Ē keyokōi tāpikōia. Nāskakē mā afafo shara famis ē mato shara faxii kopifakī. Akka a afafo chakafamisfo ē ato omiskōimaxii kopikiri. <sup>24</sup>Efe yora mīstichi Tiatira anoafāfe, mā atiri nā kēromā mato fanīra yoipaiyai anori mā nikamisma. Satanās ato tāpimamis keskara mā anori shināpaima. Askara shara. Nāskakē ē anā mato afaa fetsa yoima. <sup>25</sup>Nāskakē ē anā fistiri mato yoi. Na eōnoa mā tāpimis anori shināmakiyamakāfe. Ē mato ifiyoai mā eōnoa tāpimis anori shināmakiyamakāfe. <sup>26-28</sup>Fētsa Satanās finōkōixō, ea fisti Ifokōifaax mā naax nā efe nīpanaka. Ē ato xanīfo imaxii. Epa Niospa ea xanīfokōi ima keyokōi ē ato ikinō. Nāskarifikī ē ato xanīfo imatiro efeta na maitio anoafō ato ikinōfo, mitsisipakōixō. Akka a fetsafāfe ēfe meka shara nikakaspaiifāfe nō ato omiskōimaxii. Oa nō kesho kerexkai nō yamī moshaino moshitiro keskara afesaxō nō anā shara fatiroma. Nāskarifikī nā nikayospamisfo nō ato omiskōimanaitīa tsoa pishta ato timamatiroma nanōfoma. Mā penaino, fishifā fisti fafeaito, keyokōichi yorafāfe ōitirofo. Aa keskara ē anā oxii ea ōisharanōfo. Ē anā nokoxō, ē ato yoixii nā ea Ifofamisfo efe isharpakexanōfo. <sup>29</sup>Mā pachoyakī ea nikasharakāfe. Niospa Yōshi Sharapa mato yoiai keskara nikasharakāfe, ” ” ixō Jesús anori ea yoia a Ifofafo Tiatira anoafō ē ato kenexonō.

**Jesús Sardis anoafō a chanīmara faafō yoini**

**3** <sup>1</sup>Askata anā Jesús ea yoia iskafakī: “A ea Ifofamisfo Sardis anoafō a ato Niospa meka yoimis a ē yoipaiyai anori ē yoinō ea kirika kenexōfe iskafakī: ‘Ēkīa māto Ifo Jesús ē mato yoi mā tāpinō. Niospa Yōshi Shara efe ika. Ēfi Nios yoimisfāfe āto xanīfokōiki. Ē mato yoi iskafakī: Mā ika keskara mē tāpimis. Yorafāfe matoōnoa iskafakī yoimisfo: “Nafō shara ikafo. Na Sardis anoafāfe mā Jesús Ifofakōinafo,” ixō matoōnoa yoimisfo. Mā isharamis keskara ōikani. Māri shināmis iskafakī: “Nō shara ikara” ifiax mā shara ikama. Mā ea Ifofasharakōiama. <sup>2</sup>Akka mā mā ea shināmakia. Askakakīma, anā a mā shināyopaoni anori shinākāfe. Mē tāpia Epa Niospa mato imapaiyai keskara mā isharakōiama. Ē mato yoiai keskara mā akama. Mā eōxō asharayopaoni anā iskaratīa mā anā askafaima. Mā ea shināmakipai. Nāskakē afianā ea shināsharainīfofākāfe. <sup>3</sup>Nā mā ēfe meka māto ōiti mēra mā shināyopaoni keskafakī anā shinākāfe. A mā chakafamis keskara shinākakima; ea Ifo shara fakāfe. Akka mā ea shināyamaito ē matoki samama nokorisatiro mato omiskōimaxiki. Oa yometso tsōa tāpimano āto pexe mēra ikirisatiro keskai, ē matoki nokorisataxii mato omiskōimaxiki. <sup>4</sup>Askafiax a mato fe ichanāmisfo fisti rasi a Sardis ano ikafāfe chakafamisfoma. Nōko rapati choshtakōi nō pekaxō fatiro fetsa fena shara safexiki. Nāskafakīri atirito mā chaka shināpaoni keskara mā anā shināima, mā mā pota. Nāskaxō mēstekōi mā eōnoa shināi. Nāskaxō rapati fenasharakōi keskara ē mato ōitiro. Mā askano, mā ea ano nokoaito ē mato rapati oxokōi sharakōi ināxii mā

eŋe iŋpaxanō. Mā iŋsharakōimixakī mā eŋe rafepakenaka. Nā ē keskara shara ixikākī. <sup>5</sup>Tsoa eŋe meka shināmakitama ea Ifofakaxō, eōxō Satanás finōkanax afo eŋe iŋsharakōipakenakafo. Afori ē ato rapati oxokōi sharakōi ināxii.

Askaiŋāferi eŋe Epa Niospa a ea Ifofaafō tii āto ane tii kirikaki kenea. Nāskaxō āto ane kenea kirikaki a ea Ifofaiŋāfe tāpinōfo eŋe nīpaxakākī. Askaiŋāfe ē āto ane soanakama. Epa Nios feta āfe ājirifāfe ōiaifono ē ato yoixii iskafakī: “Nafofi eŋe yorafokī,” ixō ē ato yoixii. <sup>6</sup>Mā pachoyakī ea nikasharakāfe. Niospa Yōshi Sharaōxō eōnoa a ea Ifofaafāfe yoiaito nikasharakōikāfe,” ixō anori ea Jesús yoiā a Ifofaafō Sardis anoafō ē ato kenexonō.

#### Jesús Filadelfia anoafō a chanīmara faafō yoini

<sup>7</sup>Askata anā Jesús ea yoiā iskafakī: “A ea Ifofaafō Filadelfia anoafō a ato Niospa meka yoimis a ē yoinō ea kirika kenexōfe iskafakī: ‘Ēkīā māto Ifo Jesús ē mato yoi mā tāpinō. Ē afaa pishta chakafamisma. Ē sharafinakōia. Ēfe meka chanīmakōi. Nā fichipaiyai afama mīshti sharafo āfe peŋe ano fapaoni, xanīfo David. Akka āfe peŋe feŋepoti chamisyano tsoa ikitiroma ipaoni, chamismaisax. Akka ato ikimanaino ikitirofo. Akka ato ikimayamaino tsoa ikitiroma. Nāskarari mā Nios ano ikipai mā ikitiroma ē mato ikimayamaino ēmāi chamis keskaraxō. Akka ē mato ikimanaino mā ikitiro Nios ano. Akka fetsafāfe ikikāfe mato faifono mā Nios ano ikitiroma. Eres fistichi ē mato ikimatiro. <sup>8</sup>A mā imis keskara mē tāpia. Mā yora ichapayamafīaxō mā shināsharakōimis. A ē yoimis keskara mā ato tāpimatiro a mā amis keskara eōnoa. A ē yoimis anori tsōa mato xītitiroma. Yora fetsafāfe mato yoiāifo

mā metsanima. Mato askafafiaifono eŋe meka mā shināmakimisma. “Na Jesús nōko Ifo,” mā ea famis. <sup>9</sup>Fetsafāfe chanīkakī mato yoimisfo iskafakī: “Nō judeofo,” ixō mato yoimisfo. Afokai Niospa afe yorafoma, Epa Nios chanīmara faxoma. Afāfe Satanás ifofamisfo. Nāskakē eŋe Epa fe nō āto kaifoma. Afofi āa chanīmisfo. Shinākāfe. Nā yorafo ē ato yoimaxii iskafakī yoinōfo: “Nōkai shara shināima. Nō afama. Chanīma, Niospa āfe Fake mato noisharakōimis,” ratokonō mai chachikaxō iskafakī mato yoixikani. <sup>10</sup>A ē mato yoimis anori mā iŋsharakōia omiskōifikī mā tenekōimis eŋe meka nikakatsaxakī. Mā eōnoax omiskōifikī mā tenekōimis. Nāskakē mā ea shināmakimismano ē mato kexesharaxii a omiskōiai nokoaino nā maitio. Keyokōi omiskōixikani ea Ifofayamakanax. <sup>11</sup>Ē anā samama oxii matoki. Ea shināmakiyamakāfe. Mā ea Ifofakī ea chaifayamakāfe. Mā ea chaifayamaino eōxō Epa Niospa mato ināpaiyai keskara mato ināi fetsafāfe finōfoma. <sup>12</sup>Fetsa omiskōikī eŋe meka shināmakitama tenekōifai ea Ifo sharakōi faxō ato Satanás finōkōia. Nāskakē a eŋe Epa Nios ika ano, ē ato imasharapakenaka. Anoax anā faki fonakafoma. Nāskakē ē afo tāpimaxii afomāi Epa Niospa yorafokē. Askaxō ē ato yoixii iskafakī: “Nono Epa Nios ikano, nofe mā ipanaka,” ē ato faxii. A Niospa yorafo, judeofo, Jerusalén ano ipaonifo. Akka iskaratīa Epa Nios ika ari Jerusalén fena. Jerusalén fena nai mēra. Nai mēra ifīax, chipo nāmā fotoxii. Akka fetsafo ea shināmakikanaxma afo ano ipanakafo. Nāskakē fotoxō eŋe Epa ane ē atokī nētaxii. Askatari Jerusalén eŋe ane fenari tsōa nikayomisma ē atokī nētaxii keyokōichi tāpinōfo ē āto Ifokē.

<sup>13</sup>Mā pachoyakī ea nikasharakōikāfe. A Niospa Yōshi Sharapa ato shināmanaino yoiaifo anori nikasharakōikāfe,” ixō Jesús ea anori yoia a Ifofafo Filadelfia anofo ē ato kenexonō.

**Jesús Laodicea anofo a  
chanimara fafo ato yoini**

<sup>14</sup>Askata anā Jesús ea yoia iskafakī: “A ea Ifofafo Laodicea anofo a ato Niospa meka yoimis a ē yoipaiyai anori ē yoinō ea kirika kenexōfe iskafakī: ‘Ēkīa mātō Ifo Jesús ē mato yoi mā tāpinō. Epa Niospa ea amapaiyai keskara ē fakatsaxakī āfe meka yoinō. Epa Niospa yoipaiyai keskara ē keyokōi yoimis. Ē chanikima yoimis. Epa Niospa onifani tii keyokōi ēfi āto xanifokōikī. Ē mato iskafakī yoi: <sup>15-16</sup>Mā amis keskara mē tāpia. Ea kachikiri fayamakaxō akka askafixō ē mato amapaiyai keskara mā fichipaikōiama. Askara sharama. Afara matsishara nō nīskakī nō inimayanā nō ayatiro. Askatari afara xana shara mā matsikē nō inimayanā ayatiro. Askafixokai afara katsa nō inimayanā ayatiroma. Katsa meei nō anāpaketiro. Nāskarifiāi ranāri yorafo afara xana keskarafo. Ea Ifo sharakōi fafo. Akka ranāri afara matsi keskarafo. Ēfe meka tāpisharafoma. Ē atoōnoax rafañā ikōini. Askafixkai mā kai xana yafi matsi keskarama. Mā katsa keskara. Afara katsa meekī nō anāpaketiro keskara ēri mato askafai. Nāskakē ē mato potaxii oa ē anāpakeai keskafakī. <sup>17</sup>Akka mā yoimis iskafakī: “Ē afara ichapaya. Ē afaa yopaima. Ē Niospa mekari tāpifinakōia,” ixō, anori mā yoifix mā tāpiama mā chaka imis. Ooa. Ea mā yopafikī mā kakapaimis. Niospa āfe Yōshi Sharapa mato imapaiyai keskara mā ikama. Mā katsa keskarakī. Mā imis keskara mē tāpia. Akka ēkai askara fichipaima. Askafixō ē matoōnoa

shināi keskara mā kai tāpiama. Mā nā fēxo keskarafo. Fēxo afara ōitiroma. Nāskarifiāi māri ēfe mekakōi nikasharamisma. Mā yora chitoria keskarafo. Akka mā tāpiama mā chitoria keskara. Yora chitoriato rapati yopai chitoria ixikima. Nāskarifiakī mā ea yopaima keskara ea yopafikī. <sup>18</sup>Akka ē mato yoisharapai mā afara chakafamis keskara mā anā anōma. Ea yōkakāfe ē mato tāpimanō afesxax mā ea keskara itiomākī. Eres fisti ē mato imasharatiro. Akka mā chitoria keskara. Akka ē mato rapati safemasharatiro mā anā rāfinōma. Akka rapati ē mato yoitamaroko mā afara chakafamis ē mato yoi. Akka ē mātō ōiti fetsafaxotiro ea keskara shara mā inō. Akka a afara mā chakafamis ē xafakīa ōia. Mā fēxo keskarakōi imis. Nāskakē ea yōkakāfe ē mato shara fanō, ēfe meka ē mato tāpimasharanō. <sup>19</sup>Akka ē mato noiyamakī ē anori mato yoikeranama. Askatamaroko ē mato keyokōi noikōi. Nāskakē ē mato omiskōimatiro tāpimakī mā chaka xatenō. Nāskaxō nāfori ē ato yoisharapai ea Ifo shara fanōfo. Akka a mā chaka shināmis keskara anā shināyamakāfe. Iskaratīa ēfe meka nikakōikāfe ē mato yoia keskara axikakī mātō chaka xatekāfe. <sup>20</sup>Shinākapo efe yora mīstichi. Akka a yora pexe mēra ikipaiikī ikisi pexe ifo kenatoshitiro pexe ifāfe ikimanō. Nāskarifiāi ē mato ano nokoxō mato yoikī iskafaxii: “Ē mefe rafepai,” ixō ē mato yoimis. Fētsa āfe shinā mēraxō ea nikaxō ea yoi: “Ifo, emēra ikife. Ē mia fichipai,” ixō anori yoiaito ē a mēra ikiax ē afe rafai. Ari efe rafai. <sup>21</sup>Fētsa afara chakafakī xatexō ea Ifosharafai nā ēfe Epa Nios ika ano efe ipasharatiro. Nāato Satanás finōa. Ēfi xanifokōikī ari efe xanifo itiro. Ē Satanás yafi niáfaka chakafo finōkōia. Ēfe Epa Nios ika ano



afe xanīfokōi ē ika. Nāskarifiāi fētsa āfe chaka kachikiri fakī, ea Ifosharafaxii ē ika anoax ari efe xanīfo ipaxatiro. <sup>22</sup>Mā pachoyakī ea nikakāfe. Niospa Yōshi Sharapa ea yoiai keskara nikasharakāfe, ’ixō ea anori Jesús yoia a Ifoafafo Laodicea anoafō ē ato kenexonō.

**4** <sup>1</sup>Akka nā ea taefakī yoia, mē kenekī mitoano, ea anā yoiaito ē nika. Ea iskafaito ē anā ōia nai mēraxō oa pexe fepoti fepekemea keskaraxō. Ē nika afia ē nika keskara xāaiti āfe oi efapa keskarato ea yoia anā ea iskafakī: “Niri ekeki māpeferafe,” ea faa. Oa namakē ōia keskara ē ōia ea iskafaito: “Nafō ē mia ispanō nafō afarafo chipo ixiaifo ē mia ispanō,” ea faa.

<sup>2</sup>Ea askafaito samama Niospa Yōshi Sharapa ea ōimana āfe tsaoti efapa sharakōi ea ōimana a xanīfāfe tsaoti ano tsaokē ē ōia. <sup>3</sup>A ē ōimismafo ē ōia sharakōifo. Nāskakē ē tāpia. Nioskōiromē ē faa. Askaito ē ōia fafesharakōiaito. Iskara ē ōia. Tokiri rafe āto ane jaspe fe cornālinā nā rafesharakōi fakka fakka sakōini. Nāskara āfe femānā ē ōia. A āfe tsaoti ano oa nāfa fai nana keskara ē ōia fafesharakōiaito. <sup>4</sup>Nā nōko Ifo tsoa ano a kematai veinticuatro tsaotifo ē ōia. A tsaoti kamaki feronāfakefo tsoafo ikafo. Nā feronāfakefo Jesús Ifofamisfo ikafo. Afāfe nā ato chanīmara faifo ato kexemisfo ipaonifo. Āto rapati oxo sharakōifo māmāi ato Niospa āfe chaka soaxonikē. Askatari xanīfāfe maiti keskara oro sharakōi safeafo ika. <sup>5</sup>A āfe tsaoti anoax kana peeitaitani oa kana piishikai keskara a mēranōa ē nika. A fesoa anori siete rāpari xofisaito ē ōia. A ē ōiaino Epa Niospa ea shināmana iskafakī: “A Epa Nios tsoano rāpari otaito ē ōia keskara, nāskarifikī Epa Niospa āfe Yōshi Shara nokoki nīchiarokomē nofe rafenō,” ixō ē shinā.

<sup>6</sup>Askatari a fesoa anori oa fakafā keskara fakka fakka ikaito ē ōia, oke mēra xafakīakōi ika. Askatari a nōko Ifāfe āfe tsaoti ano a onifanifo cuatro ano niafo ika. Askai fero ichapayafo. Takairafe fero neeafo. <sup>7</sup>Oa poomā femānā keskara fetsa ita, fetsari oa fakka fene femānā keskara ita, fetsari oa yōra femānā keskara ita, fetsari oa tete yoyai keskara ika. <sup>8</sup>Askakani āto pei ichapa seis ika, fisti rasi pei ichapayafo. Askai āto fero rasi ato neei fetsea ika. Penachāi fanāita, fakishchāiri fanāiki xatepakenakafoma. Fanāiyanā iskafakani:

Sharafinakōia, sharafinakōia, sharafinakōia, nōko Nios sharafinakōi. Nōko Niospa afama mīshti famis nā apaiyaifo. Epa Nios niyopaoфинixakī, nāskakē iskaratīa nia. Askatari Epa Nios afeska pishta nakama, ikax fanāikaifo.

<sup>9-10</sup>Nāskakē aōnoax fanāikafo iskakani: “Epa Niosi, mī fisti nōko Ifo. Fato fetsakai na mī ikai keskarama. Mīfi nīsharapakenakaki. Mī sharakōi. Mī afaa pishta chakafamisma. Mī askaito nō mia Ifofasharakōi. Aicho Epa Niosi. Fato fetsakai mia keskarama,” ixō Nios fanākafo. Mā askafono nā Jesús Ifofamisfo veinticuatro xanīfofo nōko Ifo Nios āfe tsaotiki tsoano a nāmā feopakefofānafo. Feopakefofākata, āto maiti tsekakata feofafo Nios nāmā māmāi askafakatsaxakakī. Nāskaxō yoiafo iskafakakī: “Nōko Ifo Nios mī noko maiti inā keskari fakī nōri miari mini. Mī noko ināfikē nō mia fāsi noikī na maitifo nō mia mini. Meres fisti mī noko ikitiro. Mī noko ifimis. Akka mī nōko Ifokōi itiro. <sup>11</sup>Mī afaa chakafatamaroko mī sharakōifamis. Akka mīōnoa fisti nō yoitiro iskafakī: Mī nōko Ifokōi. Mī nōko Nios.

Tsoa fetsakai mia keskarama shara.

Mī isharapakenaka. Mīkai afaa chakafamisma. Nāskakē nō mia fāsi noi. Mī shināmās mī afama mīshti fatiro. Mī keyokōi onifani. Mī apaiyai keskara mī keyokōi onifani ato nimapakexakī,”

ixō nā Jesús Ifofamisfāfe veinticuatro xanīfofofāfe yoisifso.

**Jesús kirika kataramea tsomaxō ato yoiyoni afeskaximākai chipo**

**5** <sup>1</sup>Askata ē anā ōia oa ēfe namapa ōia keskara nā ē mato yoinō. Nā mifi kayakai aōri nōko Ifo Nios tsaono ē ōia kirika kataramea takai rafe kenea ē ōia, siete taxtati aō neekē. <sup>2</sup>Niospa ājiri finasharakōia ē ōia. Fāsikōi mekayanā iskafakī yoia: “Na kirika taxtatini taxta afeskaxō tsōa ōitiroma. Nā xanīfo afaa chakafamisma fistichi fēpetiro ōixii. ¿Fato xanīfāfe afaa chakafamismato fēpetiromē nō ōinō?” ixō yoia.

<sup>3</sup>Askafixō tsōa fēpetiroma nai mēranoa ikafāferi fēpetirofoma. Askatari a nāmā ikafāferi, Niospa ājirifāferi fēpetirofoma a mēra ōixikakī.

<sup>4</sup>Nāskakē ē oiai finakōiyanā iskafakī yoia: “iOoa! Xanīfo afaa chakafamisma tsōa fichiama na kirika noko fēpexopanā a mēra nō ōipanā,” ixō ē shinā. <sup>5</sup>Askata nā veinticuatro xanīfofofāfe Jesús Ifofamis fētsa ea iskafaa: “Oiyamafe. Ōipo. Nōko Ifo oa ono nia. Cristo fisti nōko xanīfo finakōi. Afama mīshti atiro. Tsoa a keskarakōima. Nōko xinifāfe āto xanīfo ipaoni David āfe fena Jesús. David xanīfo finakōia ipaofinikē, Jesús finōkōia. Keyokōi ato finōa. Satanás finōta, a xanīfo fetsafori ato finōkōia Jesús. Iskaratīa nono Epa Nios fe ika. Nāskakē na siete taxtati Jesús noko fēpexotiro nā kirika nō ōinō. Nāskakē anā oiyamafe,” ea faa.

<sup>6</sup>Nāskakē nānoa ovejanā fake ē ōia āfe māxo sieteya, āfe ferori nāskara ika. Reteafo keskarafīax Niospa tsaoti ano nia ika. Nānoa nā Niospa onifani cuatrofo feta a veinticuatro Nios Ifofafo xanīfofofāfe foaketefayakenafo ika. Tsoa fetsakai a keskarama. Nāto afama mīshti fatiro. Nā fero sietefāfe noko shināmāni Niospa āfe Yōshi Shara nīchiano keyokōi nā maitio ano inō. <sup>7</sup>Akka Epa Niospa nā kirika āfe mifi kayakai aōri tsoamakē Jesús fia. <sup>8</sup>Fixō tsomano nā cuatro Niospa onifanifo fe nā veinticuatro xanīfofo Jesús Ifofamisfo a nāmā feopakefofānafo. Nāfāfe maneti yafi kechofo tsoafo. Nā kechofo oro fakka fakka ikai keskara mēranoax otano āfe kōi nofe nakas shara nai mēra foai keskara. Nāskarīfīai nā Nios Ifofamisfāfe kīfīafono Epa Niospa nikamis. <sup>9-10</sup>Akka nā fanāikaifo tsōa nikayomisma fanāikani, iskanani.

Mī afaa chakafayamafiamiskē mia retenifo. Mī noko nāxoni, mī imi foni Satanás anā nōko ifo inōma Epa Nios āfe fakefo nō inō. Nāskakē mī fistichi fitiro kirika kenea fēpexiki noko tāpimaxiki. Mīōnoax nā mia chanīmara faafo tii maifo tii anoafo Niospa yora itirofo meka fetsa fetsatapafāfe mekakani. Nāskakē nāfāferi fetsafo mī meka shara ato tāpimanano, mī ato amapaiyai keskara anōfo. Askatari nā maifo tii anoafo xanīfo mefe ixikani, ikax fanāikafo.

<sup>11</sup>Askatari ē ōia Niospa ājirifō ichapakōifo tsōa ato tanatiroma ichapakōi fanāikaifāfe ē ato nika. Nios xanīfo tsaoti ano nā Niospa onifaa cuatrofo fe nā xanīfofo veinticuatrofo feta nakifayakenafo. <sup>12</sup>Fāsikōi fanāikani iskafo:

Niospa Fake Jesús oveja fake keskara yorafo nāxōa āto chaka

soaxoxikī. Akka keyokōi nā maitio anoafō ato īkitiro, keyokōi nai mēranoafori ato īkitiro, nōko mai anoafori āfenā, keyokōi tāpikōiakī, afama mīshti atiro, keyokōichi mī sharakōira fapanakafo. Mī fisti nōko Ifo itiro. Aicho, mī nōko Ifo mī isharakatsaxakī mī nīpanakara, ikah fanāikafo.

<sup>13</sup>Askata ē nika keyokōi nai mēranoafō tii fanāikaifono, mai anoafori fanāikaifono ē nika. Mai mēranoafori ē nika. Fakafā anoafori fanāikaifono iskakani:

Epa Nios āfe tsaoti ano tsaofa, āfe Fake Jesús oveja fake keskara, nā rafe nōko Ifo isharakōimisfo. Keyokōichi mā sharakōira ato fapanakafo. Mares fisti mā nōko Ifo itiro. Mā afama mīshti atiro. Nāskara mā īpanaka, ikanax fanāikafo.

<sup>14</sup>Askatari nā cuatro Niospa onifafāfe yoiafo iskafakakī: “iAicho! Askapainōra,” fata, nā veinticuatro xanīfofo Nios nāmā feopakefōfānafo. Afāferi Epa Nios yafi Jesús yoisharakani.

#### Nā siete taxtati

**6** <sup>1</sup>Nāskata ē namakē ōiai keskara ē anā ōia. Jesús oveja fake keskara nāato noko nāxoni nāato nā kirika āfe taxtati fisti fēpeaito ē ōia. Fēpeaino ē nika nā cuatro Nios onifaa fetsa fāsikōi mekaito nai tiri ikai keskara: “Niri ofe,” ikaito.

<sup>2</sup>Askaino kamayo oxo chaima nia ē ōia. Nā kamayo kamaki fētsa kati tsofax tsaofano xanīfāfe maiti Niospa maimana. Nānoax kamayonō kaa fetsafo īkipai xanīfo ixiki. Tsoa pishtakai nētefatiroma.

<sup>3</sup>Askata Jesús anā kirika taxtati fetsa fēpea. Fēpeaino nā cuatro Niospa onifani fetsa ē nika iskaito: “Niri ofe,” ikaito.

<sup>4</sup>Nāskafaino kamayo fetsari ōshi nokotoshia. Nā kamayo kamaki tsaofa fetsari ē ōia. Keno chainipa Niospa inā aya katanō maifo tii anoafō ato shināmatanō anā isharanōfoma noikaspa faatanākanax retenānōfo.

<sup>5</sup>Askatafata Jesús anā kirika taxtati fetsa fēpea. Fēpeaino nā cuatro Nios onifaa fetsa ē nika iskafakī yoiaito: “Niri ofe,” ikaito. Anori yoaino kamayo fetsa fisokōi nokotoshiaito ē ōia. A kamaki tsaofa aō kilo tanati tsofax. <sup>6</sup>Nā cuatro Niospa onifani anoax mekaito ē āfe meka nika iskaito: “Kori texe fayamanō, feronāfāke pena fisti yonoxō kori fixō trigo kilo fisti fikī kopifatiro. Askayamakī tres kilo xiki fitiro. Kori texefayamaxō afaa fetsa fitiroma. Nāskakē xini yafi nā uva fimi ene chakanafayamafe. Akka mā texefayamax mā fonāiki omiskōixii,” ixō yoia.

<sup>7</sup>Askata Jesús anā kirika āfe taxtati fetsa fēpea. Fēpeaino ē nika na cuatro Nios onifani fetsa, “Niri ofe,” ikaito.

<sup>8</sup>Anori askafaino kamayo fetsa pāshikōi nokotoshiaito ē ōia. Nā kamayo kamaki fetsa tsaofa ika āfe ane Ato Namamis. Nāato yorafo namatiro. “Ē yorafo namapaira,” faito, “Ēje. Mī ato namatiro,” Niospa faa. Askafaito nā ato namamisto yora fetsafoya ato retenāmai. Akka atiri ato fonī namai, atiri pae fetsa fetsatapafāfe ato namaxii, atiri yoinā pōfefāfe ato yokakani. Akka yora kayakōi ato namaxiai ē ōia tsōa ato tanātiroma.

<sup>9-10</sup>Nāskata Jesús āfe kirika taxtamea anā fēpea. Fēpeaino nā Niospa meka ato yoiofāsafaifono fetsafāfe ato retedefinifono mā otoafō ē ōia. Epa Nios kīfiti mīsa ano nā Jesúsnoax nanifo āto fero mēshofo ichanākanax fāsikōi mekaito ē nika iskai mekaifono: “Nōko Ifo Nios, mī keyokōi tāpikōia. Mī afama

mīshiti fatiro. Mī shara famis. Mīkai afaa chakafayomisma. Mī chanīmakōi. Nā mia chanīmara faafāfema mai anoafāfe noko retemisfo. Nāskakē, ĵafetīa mī ato kopimē omiskōimaki?” ixō yoiaifāfe ē nika. <sup>11</sup>Nāskakē nōko Ifāfe yoia isfaki: “Manayokāfe. Fena fena kakīma. Fetsafori mato keskarafori eōxō yonomisfo ixikani. Nāfori eōxō nā yora chakafāfe ato retexikani. Akka mā ato retekī mitoafono mā nakanax mato ano nokoxikani keyokōi. Nāskakē nā ato retemisfo ē ato kopixii ato omiskōimaki omiskōipakenakafo mēra ē ato potaxii afaramāi chakafamisfokē,” ixō nōko Ifo ato yoia. Ato yoita rapati oxosharakōi chainipa ato inā, nāfāfemāi taeyoi nikanifono nā Epa Nios Ifofasharamisfo tii ato inā.

<sup>12</sup>Askata Jesús anā kirika āfe taxtati fetsa fēpeaito ē ōia. Fēpeaino fāsikōi mai naya naya ika. Xini anā pee iyamaino, rapati fisokōichi fepoa keskara ika, fakishkōi. Oxi ē ōshikōi imi keskara ika. <sup>13</sup>Oa nefe kerexepato nokoki nefekī fana fimi yome mīshiti niriatiro keskara. Nāskarīfai fishifo nai mēranoax mai ano pakei fetsea.

<sup>14</sup>Askatari nai kataramēake kafākē ē anā ōiama. Māchifā fe mai toomāfā mai naya naya ikaino, anā ano ikama.

<sup>15</sup>Nāskakē keyokōi mai anoafo ratekōiafo. Yorafāfe āto xanīforori sorarofāfe āto xanīforori ratekōiafo; afama mīshitiyafori, yora mitsisipafori, āto yonomatīfori, fetsafori ifomaisfori keyokōi nāfo ratekōiafo. A tiiri mafa kini mēra ikiafo. A tiiri māchi keya ano ichoafō tokirinīfā nāmā oneafo.

<sup>16-17</sup>Askata fiisikafo iskayanā: “iOoa! Epa Nios nai mēra ikato āfe Fake Jesús fe iskaratīa nokoki ōitīfishkikōina. ĵNō afeskatiromē omiskōiyamaxiki? Tsōakai Nios timamatiroma noko omiskōimayamanō. Nā māchi keya anoa

tokirinīfā nokoki pakepainō Niospa noko fichinōma nō omiskōinōma,” ixō nā nikakaspamisfāfe yoiafo.

### Niospa ciento cuarenta y cuatro mil afe yorafo kexexii

**7** <sup>1</sup>Nāskata ē anā ōia oa ēfe namapa ōia keskara nā ē mato yoinō. Niospa āfe ājiri cuatro afe nai mēra imisfo ē ōia. Fetsa xini oaikiri nia, fetsa xini kaikiri nia, fetsa xini oaima anori nia, fetsa xini kaima anori nia. Askano nefe nishpapakekafana. Nefe nishpapakekafanaino keyokōi maifo tii anoa nii peifo takka takka ikama. Fakafāri anā poo ikama. <sup>2</sup>Nā cuatro Niospa ato yoiaito mai yafi fakafā chakafatirofo. Askata Epa Nios nipanakato āfe ājiri fetsa ē ōia xini oaikirinoax oaito, nōko Epa Nios āfe marakka fati feaito, a afe yorafo aō marakka faxii keyokōichi tāpinōfo Niospa afe yorafokē. Nā Niospa ājiri okī nā cuatro Niospa ājiri fetsafori fāsikōi ato yoia iskafaki: <sup>3</sup>“Manayokāfe, nā Nios Ifofamisfo ikisi āto femānāki āfe anefo keneyonō nāfāfe Nios yonoxomisfoki keyokōichi tāpinōfo. Nāskakē fena ato chakana fayamakāfe. Mai anoafo fakafā anoafori, ififo ato chakana fayamakāfe. Chipō ato axikakī,” ixō ato yoia.

<sup>4</sup>Akka ē nika mā Niospa ājirinī mā ato marakka faano ciento cuarenta y cuatro mil judeofāfe femānāki. <sup>5-8</sup>Nōko xini Israel āfe fakefo feronāfakefos doce inifo. Ato iyoakōichi āfe ane Judā. Judā āfe pefeta Rubén. Rubén āfe pefeta Gad. Gad āfe pefeta Aser. Aser āfe pefeta Neftalí. Neftalí āfe pefeta Manasés. Manasés āfe pefeta Simeón. Simeón āfe pefeta Leví. Leví āfe pefeta Isacar. Isacar āfe pefeta Zabulón. Zabulón āfe pefeta José. José āfe pefeta ato chipo fakekōi Benjamín. Nā doce feronāfake

fisti rasi paxkakanax mā kaiafono nā doce feronāfake anoa Niospa ato katonī. Fetsa anoa doce mil faxō ifita, fetsa anoari doce mil faxō ifini. Nāato askafakī fetsa doce mil faxō ato ifiketsani. Nāskakē mā afo yosikanax ciento cuarenta y cuatro mil inifo.

#### Yorafā rasikōichi rapati oxokōi safeafo

<sup>9</sup>Askata Epa Nios fe āfe Fake Jesús nā oveja fake keskara nā tsoafo ano yorafā rasi niafo tsōa ato tanatiroma. Nā maitio anoafo fisti rasi anoafo, xoko fetsafo, meka fetsayafo ikafo, rapati oxokōi chainipa safeafo ē ōia fisti rasichi epe pei tsomafāfe. <sup>10</sup>Nāfāfe fāsikōi yoiāfo iskafakakī:

Nōko Epa Nios feta āfe Fake Jesús noko ifimis nōko Ifo Jesús oveja fake keskara nokoŋoax nani nōko chaka noko soaxoxikī nō afe nīpaxanō, ixō yoiāfo. <sup>11-12</sup>Nāskata nōko Ifo xanīfāfe tsaoti ano tsoano āfe ājirifāfe foaketi fayakenafo ikafo. Nāskakē nā veinticuatro xanīfofo fe nā Niospa onifanifo cuatrofo nōko Ifo tsoano tsoafo ikafo. Nāskafono nā ājirifo nā nōko Ifo tsoano ratokonō mai chachipakefōfākanax feopakefōfānafo Nios yoisharakakī iskafakakī:

¡Aicho! Chanīmakōi, meres fisti mī isharpakemis. Meres fisti nokori mī imasharatiro. Mī keyokōi tāpia. ¡Aicho! Nā nō yopai keskara mī noko axomis. Keyokōichi sharakōi mia fapanakafo. Mī afama mīshti fatiro. Mī nāskapakenaka. Nāskaroko anōkī, ixō yoiāfo.

<sup>13</sup>Nāskata nānoa xanīfo fētsa ea yōka: “¿Na yorafo rapati oxo chainipa safeafo tsoamē? ¿Fakiax feafomē, mī tāpiamē?” ixō ea yōka. <sup>14</sup>“Maa. Ēkai tāpiana. Mī tāpia. Mī ea yoitiro,” ē faito ea yoiā iskafakakī: “Yorafo omiskōiaifono na yorafori fāsi omiskōinifo. Akka

omiskōiaifono Niospa āfe Fāke Jesús ato nāxoni āto chaka ato soaxoxiki. Ato chaka soaxō mā ato imasharakōia. Nāskakē ato rapati oxo shara safemana. <sup>15</sup>Nāskakē Epa Nios ano iskaratīa afe ikafo. Epa Niospa ato yonomana keskara axopakenakafo. Nāskakē ato kexefafāini afara chaka atoki nokoyamanō. <sup>16-17</sup>Niospa āfe Fake Jesús Epa Nios fe imis. Nāato ato kexepakenaka. Nāskakē anā fonāitama, anā nomipakenakafoma. Xinīri anā ato pipanakama. Jesús ato kexeaino inimapakenakafo. Epa Niospa āto ōiti ato fepeaxoxii anā oianōfoma,” ixō ea yoiā.

#### Nā taxtati mā keyoaino Jesús fēpea

**8** <sup>1</sup>Mā kirika āfe taxtati keyoaino Jesús fēpeaito ē ōia namakē ōiai keskara. Nā seis taxtati taefakī fēpeyōa. Akka iskaratīari fetsari fēpea mā keyoaino. Fēpeano Nios ika ano nai mēranoax keyokōi nishparakafo. Media hora nishparakayofo. <sup>2</sup>Nishparakaifono ē ōia Niospa āfe ājirifo siete a ketaxamei niafāfe, nāfāfe Niospa ato yoimis keskara anōfo. Niospa ato tii maneti inā nā ato yoiāitīa āto maneti chāi chāisafanōfo. <sup>3</sup>Askata Niospa ājiri fētsa sapa oro fakka fakka ikai keskara tsomax Epa Nios kīfiti ano nia ē ōia. Akka fētsa sapa kamaki nakas otaxō naneaito ē ōia. Nāskaxō Nios kīfiti mīsa ano oro kamaki sapa faa. <sup>4</sup>Askano āfe kōi nakas shara nai mēra foa āfe mifi kamaki sapa tsoano. Nāskarīfiai Niospa yorafāfe kīfiaifono Epa Nios ika ari nokoaito nikatiro. <sup>5</sup>Akka ē anā ōia Epa Niospa āfe ājiri yoiaino, mīsa kamakinoa chii fixō āfe sapa kamaki chii fospi faa. Fospi fata nai mēraxō mai ano pota. Askaino mai anoax nai fāsikōi tiiri ika pachakōi ika, kanari piishika mairi naya naya ika. Nāskakē nā

chanīmara faafoma tii ato omiskōimaxii.

### Ājirifāfe maneti chāi chāisafafo

<sup>6</sup>Askata Niospa āfe ājirifāfe siete nā manetifo Niospa ato tii inā itipinīsharafafo chāi chāisafaxikāki.

<sup>7</sup>Askata fētsa āfe maneti chāi chāisafaino faka matsi tokoro efapafo imia osia nai mēranoax keyopakea. Chiiri imiya osia nai mēranoax mai ano pakea. Māifā kaxke fetsa koofi keyoa ififoya. Akka ranāri texea. Akka fasifo kooi keyokōia.

<sup>8</sup>Askata Niospa ājiri fētsa āfe manetiri chāi chāisafaino machi efapa chii xoisai keskara Niospa nai mēraxō nāmā pota. Fakafā mēra pakea. Askaino fakafā kaxke fetsa imi keskara ika. <sup>9</sup>Nāskakē fakafā mēranoax fafiffo ranāri naafo. Askatari kanōanāfāfori ranāri kooafo.

<sup>10</sup>Askata Niospa ājiri fētsa atori āfe maneti chāi chāisafaino fishi efapakōi xofisai chii keskara nai mēranoax pakea fakafa mēra. Akka faka fetsafo mērari pakeama. Askatari faka poyo poyo ikai ano pakea. <sup>11</sup>Nā fishifā āfe ane Mokara famisfo. Nā fishi faka mēra pakeano, faka moka paekōi ika. Nāskakē nā faka ayakanax yorafo ranāri nai fetseafō.

<sup>12</sup>Askatari Niospa ājiri fētsa āfe manetiri chāi chāisafaino xinī anā chaxasharama. Ōxeri anā chaxasharama. Askatari fishifāferi anā ranārito chaxasharama. Nāskakē penafekē tsōa anā ōisharatiroma. Fakish finakōia ika. Tsōa askara fakish ōiyomisma.

<sup>13</sup>Ē nāfo ōiaino tetepafā keskara keya yoyaito ē nika. Fāsikōi mekayanā yoa iskafakī: “iOoa! Yorafāfe Nios nikakaspakanax omiskōikani finakōixikani. Niospa ājiri tres fetsafāfe āto maneti chāi chāisafaifono mai ano ikafo omiskōifinaxikani,” ixō tetepafā keskarato yoa.

**9** <sup>1</sup>Askatari Niospa ājiri fētsa āfe maneti chāi chāisafaino nai mēranoax oa fishi keskara nāmā pakeaito ē ōia. Nāskata nā niafaka chakafo kinifā fakishifā mēra ikafo ano kaa. Nā kinifā fepotiya. A mēranoaxkai kāitirofoma. Akka nā nai mēranoax nāmā pakea Niospa chavis inā aato kinifā fakishifā mēranoa ato kāimanō. <sup>2</sup>Fēpeaino mafa kinifā mēranoax kōinifā nai mēra foa. Nāskakē xinī chaxasharama. Nai fakishkōi ika. <sup>3</sup>Askata nā kōinifā mēranoax kōketsere keskara ichapa rasi mai ano fotoa. Niospa ato pōfekōi ima nifo keskara inōfo. <sup>4-5</sup>Ē nika iskaito: “Mai anoa fasifo fanafo ififo chakana fayamakāfe. Akka nā Niospa yorafo femānāki keneafō, ato tekayamakāfe. Akka nā keneamafo mā ato tekatiro. Akka ato reteyamakāfe. Ato retetamaroko cinco oxe ato amakāfe ato omiskōimakī,” ixō ato yoa. Nāskakē kōketserefāfe ato tekafo nā chanīmara faafoma nifo keskara paekōi meafō omiskōiafo. <sup>6</sup>Nāskakē kōketserefāfe cinco oxe ato omiskōimana nā chanīmara faafomafo napaixikani, tenetirofoma mekani. Askafikanax nakanima.

<sup>7</sup>Iskaratīa nā kōketserefo afe keskaramākī ē mato yoinō mā tāpinō. Kamayofō itipinī faax a kamaki tsaoux katiro fetsafo reteikai. Nāskarifiāi nā kōketserefo nā kamayo keskarafō. Kamayo kamaki tsaoux fetsafo reteikai keskara īta, xanifāfe āfe oro maiti maia keskara īta, āto fēso feronāfāke fēso keskara īta, <sup>8</sup>āto foo kērofāfe foo keskara īta, āto piti poomānā piti keskara īta, <sup>9</sup>āto xochi ano rapati kerexkōi keskara safemanano ato tsakapaiyafono a mēra ikitiroma īta, āto petafo pei pei ikī kamayonō karo keskara ninaiino pachakōi īta, fetsafo retenāifo keskara īta, <sup>10</sup>keyokōi

tsitsisyafa. Āto tsitsisi yora chachitiro nifo pae keskara. Āto tsitsisi yorafo omiskōimatiro. Mā oxe cinco finōano anā ato omiskōimatirofoma. <sup>11</sup>Nā kinifā fakishifā mēra niafaka chakafo ikafo anoa āto xanifāfe ane israelifāfe mekapā Abadón famisfo. Griego mekapari Apolión famisfo. Nōko mekapari, “Yorafo Retemis,” nō famis.

<sup>12</sup>Akka taeyoi a omiskōiaifo mā finōfiano, akka nāno raferi a finakōia finōama.

<sup>13</sup>Askata Niospa ājiri fētsa āfe maneti chāi chāisafaino, Epa Nios kīfiti oro mīsa shara ano fakka māxo cuatro nia ika. Nā mīsa nakirafenoax mekaito ē nika iskafakī āfe ājirinī yoiaino āfe maneti tsofaxō nika. <sup>14</sup>“Nā cuatro niafaka chakafo menexemexō nā faka efapa Eufrates anoxō manaifo ato mēpetāfe fotanōfo,” ixō āfe ājirinī yoia.

<sup>15</sup>Nā tsekeafō penata Niospa ato yoiaino ichapakōi ato retenōfo. Nāskakē nā niafaka chaka cuatro Niospa itipinīfani mai kaxke fetsa ano ikafo ato retexinōfo. <sup>16</sup>Ē nika dos cientos millones sorarofō kamayo kamaki tsoafāfe fetsafo retexikakī.

<sup>17</sup>Askata Epa Niospa oa namakē ōia keskara ea ōimana nā sorarofō yafi āto kamayofō ē ōia iskara. Āto xochi ano oa chii ereai keskara kerexkōi āto xochi ano safeafō ikafo. Askatari nanakōiri ika, chaxtari ika a aō xorakomeafō. Akka a kamayofāfe āto mapo poomā mapo keskarafō. Āto āxfa mēranoax kōi fe chii ereai keskara. <sup>18</sup>Chii fe kōi xofisakī āto āxfa mēranoax kāifaikī ato retepakeafō yorafo ichapakōi ranāri naafō. <sup>19</sup>Āfe āxfa feta āfe tenēri yorafo retetiro. Āfe tene rono pae keskara. Āfe tene mapoya ika. Nāo yorafo omiskōimana nanōfo.

<sup>20</sup>Tsoa nayamafiaxō āto chaka xateafoma Epa Nios Ifofaxikakīma. A

niafaka chakafo ifofamisfo xateafoma. Nāskakē oro nimofō fakāta, a kerexkōi fakkai fakkaisai nimofō fakāta, keno āfe ane bronze nimofō fakāta, ifi nimofō fakāta, tokiri nimofō fakāta; nāfo askafaxō, “Nāfo nōko nios. Nō aō noi,” ixō yoimisfo. Afāfe ōiyamafiaifono, askatari mekayamafiaifono, askatari kafāsayamafiaifono, nāskakē afo kīfimisfo. Epa Niospa nā āto kaifo yafi yora fetsafo omiskōimafiaito ōifikanax āto chaka xateafoma Epa Nios Ifofapaikanima. <sup>21</sup>Ato retetakī xatemisfoma, askatari koshoiki xatemisfoma, askatari āto āfima chotamisfo, kērofāferi āto fenema chotamamisfo, yometsoriai xatemisfoma nāfo xateafoma. Tsoa āto chaka xateama. Nōko Ifo Jesús Ifofaxikakīma. Nāfo chakakōifikaxō āto chaka xateafoma nōko Ifo Jesucristo Ifofasharaxikakīma.

#### Epa Niospa āfe ājirinī kirika tsoa

**10** <sup>1</sup>Askata ē ōia Niospa āfe ājiri fetsa mitsisipakōi nai mēranoax fotoaito, nai kōiya. Āfe maiti nāfa fai keskara maia. Āfe femānā xinī chaxai keskara. Āfe kishi rafe chii keskara. <sup>2</sup>Kirika fepekemea tsofax nia ika. Āfe tae kayakai aōri fakafā femākīa paia. Akka āfe tae oshkiori mai ano paia ika. <sup>3</sup>Askata āfe meka poomā efapato meka keskara ē nika. Askatari ē nika naitiriki fetseaito. <sup>4</sup>Mē nikaxō nā yoiafo keskara ē kenekerana. Akka nai mēranoax Nios ika anoa meka fetsa ē nika ea yoiaito iskafakī: “Nā mī nika keskara āto meka keneyamafe. Mī tsoa tāpimatiroma,” ixō ea yoia.

<sup>5-7</sup>Askata nā Niospa āfe ājirinī takai fetsa fakafā aōri paita takai fetsari mai ano paixō anā yoia. Epa Nios nā nipanakato nai onifaa. Askatari nai mēra ikafo onifaa. Askatari mai onifaa.

Mai ano ikafori onifaa. Askatari fakafā onifaa. Fakafā mēra ikafori onifaa. Nā Nioskōichi āfe ājiri yoia iskafakī: “Epa Niospa ea ōiaino chanīmakōi ē mato yoi. Epa Niospa anā manaima. Āfe ājiri fētsa āfe maneti manekī chāi chāisafaino Epa Niospa axiai keskara āfe meka yoimisfāfe yoiaifo keskara yorafāfe tāpinifoma. Iskaratīa a Nios yoimisfāfe yoinifō keskara mā askakōia,” ixō Niospa ājirinī ea yoia.

<sup>8</sup>Askata anā nai mēranoax mekaito ē nika ea yoia iskafakī: “Oa Niospa ājiri fakafāki paita mai ano paiax nia ano katāfe. Nā kirika kataramea fēpexō tsoma fiātāfe,” ea faa.

<sup>9</sup>Askata ē Niospa ājiri ano kaxō ē yoia iskafakī: “Nā kirika pishta ea ināfe,” ē faito, “Nakīa, fife. Ōixō tāpikōife. Mā tāpikōixō mī tāpitiro nā meka chanīmakōi. Niospa meka shara. Askatari mī tāpitiro na meka yoiaifo keskara yorafo omiskōikani. Mīri tāpixō mī fāsi shinātiro,” ea faa.

<sup>10</sup>Nāskaxō ē kirika pishta fita ē ōia. Ea yoia keskara chanīmakōi mē tāpikōia. Nā Niospa meka sharafinakōia. Nāskakē nā inōpokoai yoia keskara yorafo omiskōixikani. Nā ōiax ē shināmitsakōia. <sup>11</sup>Ē askano, anā ea yoia: “Niospa afe yorafo yoipaiyai keskara anā ato yoife. Afarafo ixiai yorafoōnoa yoife, manifetsafoōnoari yoife, xanīfofoōnoari ato yoife,” ea faa.

**Nōko Ifo Jesús yorafo yoipaiyai anori feronāfake rafeta ato yoixikani**

**11** <sup>1</sup>Askata na tanati metro keskara ea ināyanā ea yoia iskafakī: “Nāo Nios kīfiti pexefā anoā āfe chainipa yafi āfe xāki tanatāfe. Anoxō Nios kīfiti mīsari tanafe. Askatari a mēranoax fanā ikanaifo ato tanasharafe afe tiito Epa Nios fanā ixokanimākai, askatari afe tiixori kīfikanimākai ato

tanasharafe. <sup>2</sup>Akka a ketokonō mapoāfo a israelifoma ato tanayamafe; afāfe na Jerusalén anoāfo ato chakafakani oa fākka nō afara faanano fākka peamanaino kāitiro ma keskafakani ato. Cuarenta y dos oxe amaxō ato askafaxikani. <sup>3</sup>Nāskakē nā feronāfake rafe ē ato nīchixii. Nā rafeta nā ē ato yoipaiyai anori ato yoixikani. Un mil dos cientos sesenta pena ato yoixikani ēfe meka. A rafeta āto rapati chapokōi safexō ato ōimaxikani. A ato chakafamisfāfe, ato ōikakī a afara chakafamisfo shināxikani,” ixō ea yoia.

<sup>4</sup>Nāskakē Niospa afe yorafo yoipaiyai keskara nā rafeta yoimisfo. A rafe oa ifi olivo keskara. Āfe xini fospia keskariai, a feronāfake rafe Niospa Yōshi Shara ato mēra nanekōiafo. Askatari afia rafe oa rāpari ōtai keskara. Mā fakishkē rāpari otakē nō ōisharakōitiro. Nāskarīfakī nā rafeta Niospa Yōshi Sharaōxō ato tāpimaxikani Niospa meka. Mā isharakōikaxō āto Ifāfe meka ato fe yorafo yoixikani. <sup>5</sup>Na Niospa meka yoimis rafe fetsafāfe ato chakafapaiyaifono, āto axfa mēranoax chii kāitiro ato koofaxii nanōfo. Nāskakē nā rafe tsōa ato chakafatiroma. <sup>6</sup>Epa Niospa ato yoiaino, nā rafeta āto mekapa oi nese fatirofo anā fena oi iyamanō nā ato yoiaifotīa. Askatari faka yafi īa āto mekapa fetsafatirofo oa imi keskara inō. Askatari afara afeskarafapaikakī āto mekapas afara meseni fetseifo fatirofo pae fetsa fetsatapafori fatirofo.

<sup>7</sup>A feronāfake rafeta mā ato yoikī senēfaafono, a chakakōi mai kinīfā mēranoax Satanás shināmanaino, tsekeinākafā a feronāfake rafe retexii. <sup>8</sup>Mā reteafono, fāi nēxpakīa pakeax rakaxikani nā Jesús mastanifo ano, a Jerusalén ano. Nā Jerusalén anoāfāfe nōko Ifo Jesús āfe meka shināmisfoma.



Nāskakē nō aōnoa yoitiro iskafakī: “Na Sodomā ano ikafo feta Egipto ano ikafāferi, afaa shināpaonifoma. Nāskakē chakakōi ipaonifo anoafo. Nāskarākōi Jerusalén anoafori.” Nāskax nā feronāfake rafe Jerusalén anoax nakanax āto yora fai nēxpakīa rakaxii. <sup>9</sup>Nāskakē yora fetsafo a mai fetsa ari ikafāfe, xoko fetsafāferi, meka fetsayafāferi, a feronāfake rafe rakafāfe ato ōixikani. Nāskafono āto xanifofofāfe, “Ato fena maifayamakāfe,” ixō ato yoixikani ato noikaspakōikakī. Nāskakē tres nia ato ōixikani. <sup>10</sup>Askaito ōikani a mai ano ikafo atoki inimaxikani. Askakanax atoki inimakakī fista axikani. Aa ranā kaxpa afarafo inānōnāxikani. Yoikani iskaxikani: “Anā na rafeta noko fekaxtefakanima kiki,” ikanax inimasharakōikani. “Anā nōko chaka noko yoikanima,” ikanax yoināxikani.

<sup>11</sup>Askafiaifono mā tres nia oxata nayoafono anā chipo Niospa ato ofofaxii a feronāfake rafe. Askaito ōikani a ato mānāo nikaxō ato ōiaifo, afo mesexikani, ratekōixikani, askaifāfe ato ōikani. <sup>12</sup>Askata nā feronāfake rafe otokāta nai mēranoax mekaito nikakani ato iskafaito: “Niri ekeki māpeferakāfe,” ato faito nikakani a rafe āto ferotaifi ronoinifōfākani nai kōi mēra māpefainifokani. Askaifāfe a ato noikaspaiifāfe ato ōikani. <sup>13</sup>Askata samama atoya mai naya naya iki finakōia. Pexefā rasi fisti rasi potaito ē ōia. Askaino siete mil yorafo naafo. A naamafāferi ratekakī Nios yoiafo, “Nios mīfi afama mīshti fatirokī,” faafo.

<sup>14</sup>Mā afo askayoa anā chipo finakōixii.

**Niospa ājiri fētsa āfe  
maneti chāi chāisa faa**

<sup>15</sup>Akka Niospa ājirinī chipokōitakī nā sietepa āfe maneti chāi chāisafaino, nai

mēra Epa Nios ika ariax fāsikōi mekaifāfe ē nika iskaik mekaifāfe:

Iskaratīa na nōko Ifo Cristo xanifokōi iki nāmānoax nai mēra ika keskarari ixii nāatixō xanifo ipanaka, ixō yoiafo. <sup>16-17</sup>Akka nā Jesús chanīmara faafo ato kexemisfo nā veinticuatro feronāfakefo tsaokanax a Nios nāmā feopakefofā nafo Nioski inimayanā iskafafo:

Iaicho, mī fāsi sharakōiki! Mī afama mīshti famiski. Mī Yōshi Sharapa ato ikinā. Afama mīshti onifaaxma mī iyopaonixakī. Iskaratīari mī nia. <sup>18</sup>A mai fetsa anoafāfe mia noikaspamisfo mikiki ōitifishkikōikakī mefe ikaspakakī. Afama mīshti chakafamisfo. Askaifāfe ōikī, mīri ato kopikī ato omiskōimaxii atoki ōitifishkikōixō. Akka a mia Ifofamisfo mī ato ināsharakōixii afara sharakōifo. Akka a mia yonoxoyanā mī meka mēxotaima yoimisfo afo mī ato ināsharakōiketsaxii, a mia chanīmara famisfo tii; keyokōi afaamaisfo ita, a xanifori a afama mīshti ichapayafori mī ato ināsharakōixii a mia Ifofamisfo tii. Akka nā yorafo chakafamisfo, mī ato omiskōimaxii, a amēranoax, omiskōimisfo mēra mī ato potaxii, ixō yoiafo.

<sup>19</sup>Askata a Nios kīfiti pexefā nai mēranoax fepekemeaito ē ōia. Nānoa Niospa kafo ē ōia, nā kafo mēra a Niospa israelifo yoini kirika kenea nanea ika. Askatari ē ōia kana pee ikaito nairi tiri ikaito ē nika, mīamāfanēri mai naya naya akaito ē ōia, nai mēranoaxri oi kaya ikaino, oi nami keyopakeaito ē ōia.

**Kēro yafi kapetafā keskara  
nai mēranoa Juan ōini**

**12** <sup>1</sup>Askata ē afianā ēfe namapa ōia keskara ē mato yoinō a ea Niospa ispaito ē ōiafo nā inōpokoaiho ōikī ē tāpinō a tsōa ōimismafo. Ē kēro

ōia āfe rapati oa xini pee ikai keskara safea ika nai mēranoax. Oxe kamaki paiya keskara. Askatari āfe maiti ano fishi doce aō neafo. <sup>2</sup>Askata nā kēro mā chaima fake kākī, fāke pāefai. <sup>3</sup>Askainori fetsari ē ōia a tsōa ōiyomisma keskara nai mēranoax. Nā Satanás oa ronofā keskara efanāfakōi ōshimāfa, askai mapo ichapayakōi siete mapoya, askai a āto xanīfokōichi maiti sharakōi keskara maiya siete faxō, askatari āfe māxofori diez ika. <sup>4</sup>Askata āfe tene fininīfōfā nai mēshanānaino nai mēranoax fishi rasi pakea. (Naskarifakī Epa Niospa ājirifo Satanás atiri ato chakana fama ato īkipaikī, “Ea ifofakāfe,” ixō ato feparapaikī. Nāskakē a keskara niafaka chakafo ato īkinō Niospa nāmā potani nāmāxō ato īkinō.) Nāskakē mā kēro chaima fake kāiyaino, a ronofānē kexei āfe fake pīpaikī kāiyaito. <sup>5</sup>Askata a kēro fake kāi feronāfake mitsisipakōi. Nāskakē yorafo manifo tii, ato kexesharakōixii āto xanīfo finakōia ixii. Mēstekōi ato yoisharakōixii nikasharakōinōfo. Askafiaito a fake yome rama afa kāiyaito ronōfānē pipaiyaino Niospa ifirisafaa nai mēranoax afe xanīfokōi inō. <sup>6</sup>Askaito ōifaini afa ichoachāi tsōa istoma ano a Niospa afetiama itipinī faxoni ano Satanás afeskafanōma arixō Niospa kexenō cuarenta y dos oxe akaino Niospa kexesharanō. <sup>7</sup>Askatari ē anā ōia Satanás āfe inafo fe nā ājiri Miguel āfe inafo nai mēranoax retenāpaiyaifono Satanás ato finōpaiyaino. Nāskaxō Satanás Niosri finōpaini. <sup>8-9</sup>Akka Satanás ato finōpaifikī ato finōnima. Nāskakē fanī itirokēma Niospa nāmā potani āfe inafoya. Taeyoi ājiri iyopaoni. Nāskaxō nāato keyokōi yorafo maifo tii anoafo ato pāramis anorima ato yoikī chaka shinānōfo, chaka nīpaxakakī.

<sup>10</sup>Askaito ē anā nika meka efapato mekai iskaito: “iAicho! Epa Niospa mā Satanás nirixō nāmā potakī, mēxotaima āakōi noko fanīrira pārarifaito. Nāskakē Epa Niospa Satanás finōinīfōfana. Nāskakē Satanás anā nōko ifo ikima, anā fanīrira noko shināmanima, Epa Nios fisti nōko Ifokōi iki. Askatari āfe Fake Jesucristori nōko Ifokōiri iki. Nā rafe nōko Ifokōi. <sup>11</sup>Nāskakē Jesús Ifofaxō mēxotaima nō yoimis niri nai mēra oyoxoma nō yoiyopaoni nāmāxō iskafakī: ‘Nōko Ifo Jesús, Niospa Fakekōi, oa oveja fake keskaraxō noko nāxoni nōko chaka noko soaxoxiki,’ ixō nō yoimis mēxotaima. Askatari nō Niospa meka ato yoimis. Nāskai nō meseima, ‘Noko retēfiaifono, nō inimasharai,’ ixō anori mēxotaima nō yoimis. Askaxō nō Satanás finōinīfōfana. <sup>12</sup>Nāskakē māri nono nai mēranoax inimakāfe Niosnoax. Nā chanīmara faafāfe Jesúsxō mā Satanás finōkōiafo. Akka Satanás Niospa nāmā potani nai mēraxō. Askafaino ōitifishkiki nāmā fotoxō yorafo chakafapaikōi. iOoa! Yorafo ono mai anoax fe fakafā mēranoaxri omiskōikani. Satanás mā tāpia afetiara Jesús mai ano fotoai tsōa anā afaa chakafanōma. Nāskara mā tāpiax Satanás ōitifishkikōikī keyokōi maifo anoafo ato chakafamapai omiskōinōfo Jesús fe īpaxanōfoma,” ixō nai mēranoax mekaito ē nika. <sup>13</sup>Mā afo nikakī ē anā ōia afia ē ōiyoa keskara. Mā Niospa Satanás nāmā potano, Satanás shinākī iskafai: “Na kēro ē akiki nokoxō omiskōimanikai,” ixō shināki Satanás chīfafaina. <sup>14</sup>Nāskakē Niospa nā kēro tetepafā pei keskara inā aō katanō tsōa istoma ano. Nā afetiama Epa Niospa itipinī faxoni ano mā kaxō anoxō piinō cuarenta y dos oxe akī, nā niafaka chakata ronofā keskarato afeskafanōma. <sup>15</sup>A kēro ari

ikano chakafapaikai Satanás ari kai. Mā kaxō chaima nikaxō āfe axfapa faka siiakī faka faipafānē iyotanō āsapaikī. <sup>16</sup>Askafaito ōikī Niospa mai kaxkexoni a mēra faka faipafā ikikaitanō a kēro afeskafanōma. <sup>17</sup>Nāskaito ōi Satanás a kēroki ōitifishkikōina. Nāskax nā kēromā āfe fakefoki kaa ato retepai, nāfāfemāi Niospa meka nikakōisharaifono isharakōiyanā Jesús Ifosharakōiyanā. <sup>18</sup>Askata ē anā ōia Satanás fakafā kesemē nia.

**Fakafā mēranoax yoinā keskara  
mesekōi kāinākafana**

**13** <sup>1</sup>Askata ēfe namapa ē ōia keskara afianā ē mato yoi. Ē ōiaino fakafā mēranoax yoinā keskara mesekōi kāinākafanaito ē ōia. Nā yoinā pōfe keskaraōnoa ē mato yoinō. Ea nikasharakāfe. Nā fistifiax mapo ichapaya, siete mapoya. Askatari āfe māxo rasi diezya. A āfe māxo rasi xanīfāfe maiti maimakī fetsa. Nāskaxō Epa Nios mekafakī chakakōi faa. Āfe femānāfoki ane fetsafo chakakōifo nēta. <sup>2</sup>Askai oa poomā keskara āfe yora. Askatari āfe tae oa osopa tae keskara. Askatari oa poomā axfa keskara. Nāskara Niospa ea ōimana ē tāpinō a feronāfāke Satanāōxō tāpikifinakōia, oa xanīfo finakōia keskara ixii nāmānoax. Satanás āfe yōshi ināno ato yoisim ixii, afama mīshti fakī fetsaki ato ōimaxii. <sup>3</sup>Āfe mapo fetsa ano mā māpeafiafono anā otoax afianā nia. Nā mai tio anoxō yora rasichi ōikani askaito: “Kee, áfeskax otoamē mā nākōina nō ōia?” ixō yoikani. Nāskaito ōikī ifofaxikani. <sup>4</sup>Nāskakē ifofakaxō yoikani Satanás iskafakī: “Mī fāsi sharakōi. Mī afama mīshti famis,” fakaxō ifofakani. “Nāskaxō nā yora pōfekōi inō mī yōshi mī inā nōko xanīfokōi inō. Nāskaxō nō mia chai faima,” fakaxō yoikani.

Askatari oa yoinā keskara akiki inimakakī fanāixokani iskafakakī: “Mia keskarakai tsoama. Mī fāsi sharakōi. Miakai tsōa chakafatiroma. Mī fistichi ato finōkōia,” fakaxō yoikani fanāikakī.

<sup>5</sup>Askatari anā Nios chakakōifakī yoia iskafakī: “Fato fetsakai ea keskarama. Ē Nios finōkōia,” ikax, āa chanī Nios chakafakī finakōimis. Nāskafekē Niospa yoixii: “Cuarenta y dos oxe finōta mī anā afaa fatiroma xanīfokōixō afara fetsafo sharafakī.” <sup>6</sup>Nios noikaspakī mekafakī fetsaito ē nika iskafaito: “Fato Nioskai nai mēra ikama. Anā ano Niosma. Mā kaxpakōi mā Nios Ifofai,” ixō yoia. “A yora namisfāfekai fato Nios Ifofamisma,” ato fakī fetsai. <sup>7</sup>Askatari Satanás ifofakaxō ato afara shināmānaino yorafāfe a Jesús Ifofamisfo ato finōpaikī ato retepaikani āto xanīfo ipaikakī. Askatari maitio anoafō, xoko fetsafo, meka fetsafoya keyokōi āto xanīfo ikani a feronāfāke xanīfo chakakōi a Satanás yōshi a mēra nanea. <sup>8</sup>Askafaxō yoisharaxikani akiki inimakakī: “Mī fāsi finakōia, mī nōko nioskōi,” ixō yoixikani akiki inimakakī. Askai fāfe tāpīxō nōko Ifo Niospa atoki kirika keneama a Ifofaafāfema ōikī. Mai onifataima mā tāpīxō Niospa āto anefo āfe kirikaki kenenī fatofāfe Jesús Ifofaimākai. Akka nā Jesús ovejanā fake keskara noko nāxoni noko ikipakexakī.

<sup>9</sup>Mā pachoyakī ea nikasharakāfe. <sup>10</sup>“Nā Satanás ifofaafāfe mato karaxa mēra ikimakakī mato ikimaxikani. Askatari mato kenopa retetakī mato retexikani.” Nāskakē efe yora mīshtichi, shināchakayamakāfe. Nā nō Jesús chanīmara faafo tii nō omiskōifīkī, nō tenekōixii nōko Ifo Jesús shināmakitama.

<sup>11</sup>Askatari ē anā ōia oa namakē ōia keskara. Mai mēranoax kāinākafanaito ē ōia yoinā pōfe fetsa keskara. Āfe māxo

tii xo pishta rafe oveja fakenā keskara. Askai fāsikōi mekai oa poomā keskara āfe meka mēxakōi chai potai. Askaito ē ōia. <sup>12</sup>Akka nā yoinā pōfe taeyoi fakafā mēranoax kāiyaito afama mīshiti atiroxakī nāato yoiaino nā rama oatori afama mīshiti atiro nā fētsa aka keskafakīri nāskaxō yorafo tii īkitiro. Keyokōi maifo tii anoafo ato yoiā iskafakī: “A yoinā keskara mā mapoki rerafo mā nayofiax afianā mā otoa nā fisti ifofakāfe. ‘Na nōko ifora,’ fakāfe,” ixō ato yoiā. <sup>13</sup>Afama mīshiti tsōa atiro ma keskara ato ispa yorafāfe chanīmara fanōfo. Nāskata yorafāfe āto ferotaifi nai mēranoa chii fotomana. <sup>14</sup>Satanāōxō nāskarifikī yorafo pāra niosra fanōfo. Askafata ato yoiā: “Nā yoinā pōfe keskara retēfiafono mā otoa nā nimofonōfā faxō inākāfe a keskara faxō,” ixō ato yoiā. <sup>15</sup>Nānori ato yoiaino mā nimofonōfā māpeakano xākaitiroma. Askafiano Satanāōxō xākaima mekanō, askatari a siete mapoya mekayamaifo ato retenō. <sup>16</sup>Askata anā ato yoiā iskafakī: “Maitio ikafāfe āto mēke kayakai aōri kenenōfo askayamakī āto femānāki kenenōfo.” Nā yoinā pōfe keskara fakafā mēranoax kāiato āfe ane keneyamakī āfe número ato kenemana. Keyokōi ato kenemana. Fakefo kenemata, xinifori kenemata, afama mīshitifoyari kenemata, afaamaisfori kenemata, inafomari kenemata, inafori kenemana. Tsoa pishta finōmanama. Keyokōi nā yoinā pōfe keskarato āfe ane atoki kenemana. <sup>17</sup>Tsōa nā ane keneyamaxō afaa fitiroma. Askatari afaa ināmītsatiroma a piaifori tsōa fitiroma, a rapati yopaifori tsōa fitirofoma.

<sup>18</sup>Nāskakē Niosxō shināsharatirofo nā yoinā pōfe keskara āfe número tāpitirofo. Āfe número tāpixō āfe aneri tāpitirofo. Nā yoinā pōfe keskarafīax feronāfakēkōi, āfe número seiscientos sesenta y seis.

### Jesús chanīmara faafo ciento cuarenta y cuatro mil akiki fanāikani

**14** <sup>1</sup>Askata ēfe namapa ē ōia keskara afianā ē mato yoinō. Nā Jesús ovejanā fake keskara māchifā āfe ane Sión ano nia ē ōia. Askatari ciento cuarenta y cuatro mil afe yorafo afe niafo ika. Āfe ane Jesús yafi Epa Nios āto ane femānāki kenea ē ōia. <sup>2</sup>Nāskatari nai mēranoa meka efapakōi ē nika. Faka pōoitifā keskara ē nika, nai tiri ikai keskarari pachakōi ē nika. Meka efapari ē nika yora ichapa fanāikanaifono āto manetiya ichapa rasi fanāikanaifāfe ē nika. Nā manetinī āfe ane arpa. <sup>3</sup>Fana fena tsōa nikayomisma Epa Nios ferotaifi fanāixōafo. Nānoxori nā cuatro Niospa onifanifāfe nikakani. Askatari nā veinticuatrofāfe nikakani. Nā ciento cuarenta y cuatro mil nono mai anoa Jesús ato ifini, nāfāfe na fana fena tāpitirofo. Tsoa fētsakai tāpitirofoma. <sup>4</sup>Nā ciento cuarenta y cuatro mil yorafāfe nōko Ifo Jesús Ifokōi famisfo. Afara chaka shinātamaroko Jesúsnoa shināfafāikani. Aato ato ifimis ato nāxonixakī Epa Nios yafi āfe Fake Jesús Ifokōi fakanax āfe yora inōfo. Ato iyopaiyai ari afe fomisfo. Ato katoa afe yorakaxō ato yoiā keskara anōfo. <sup>5</sup>“Nāfāfe chanīki yoimisra,” ixōkai tsōa atoōnoa yoitiroma. Jesúsnoax isharamisfo. Aōxō afaa chakafamisfoma.

### Niospa āfe ājiri trespa yoiāfo

<sup>6</sup>Askata ē ōia Niospa ājiri fētsa nai mēra ika fāsi keyakōi yoyakī keyokōi yorafo maifo tii anoafo ato meka shara yoiā. Yorafo keyokōi yoita, xoko fetsafo tii yoita, nā meka fetsa fetsatapāfāfe meka yoimisfori yoita, nā mani fetsafo tiiri ato meka shara yoiā. Epa Nios nipanakaōnoa ato yoiā. <sup>7</sup>Mekakī fāsikōi ato yoiā iskafakī: “Nios shinākāfe.

Nikakōikāfe. A noikōikāfe. ‘Mī sharakōi, mī afama mīshti mī atirora,’ fakāfe. Iskaratīa Niospa nā keyokōi chakafamisfo ato omiskōimani. Nāato nai onifani, mairi onifani, fakafāri onifani, faka sharari onifani. Nāskakē a noikāfe: ‘Mī nōko Ifo Nios sharakōi,’ fakāfe,” ato faa.

<sup>8</sup>Askata Niospa ājiri fētsa mā mekai keyoano fetsari nokotoshixō iskafakī yoia: “Babilonia ano pexe rasi iyopaoni. Iskaratīa anā ano tsoa ikama. Nānoxō yorafāfe afara chaka shināpaonifo. Fetsafori afara chaka ato famapaonifo ato keskara inōfo. Askaifāfe Epa Niospa ato omiskōimani anā ano inōfoma. Nāskakē Babilonia anā anoma,” ixō Niospa ājirinī nai mēra ikato yoia.

<sup>9-11</sup>Askata afianā Niospa ājiri fetsari nai mēranoax nokotoshixō meka fāsikōi yoia iskafakī: “Fētsa nā yoinā pōfe keskara yafi āfe nimofa keskara nikakōikī yoimis iskafakī: ‘Nā ēfe nioskōi,’ ixō anori yoikī āto mēkeki kenenifo, askayamakī āto femānāki na yoinā pōfe keskarato āfe ane keneafāfe Epa Nios atoki ōitifishkikōixii. Nāfo Niospa ato fāsi kerexkai omiskōimaxii. Chii mēra ato potafianokai keyonakafoma. Jesús āfe ājirifo sharakōifo feta ōiaino a omiskōipakenakafo mēra Niospa ato potaxii chakamāi famisfono, Nios nikakaspakakī. Pae meekakī xatenakafoma. Tsōa ato ifitiroma, nā yoinā pōfe keskarato āfe ane āto mēkeki keneafono, askayamakī ato femānāki keneafono. Nāskakē pena tii ita, fakishchāi ita, omiskōixikani tenepakenakafoma,” ixō Epa Niospa āfe ājirinī yoia.

<sup>12</sup>Nāskakē efe yora mīshtichi, māto ōiti inimamasharakāfe. Omiskōifikī tenekāfe. Niospa noko yoini keskara akāfe. Nōko Ifo Jesús kachikiri fayamakāfe.

<sup>13</sup>Askata ē meka nika nai mēraxō ea yoiaito: “Ē mia yoiai keskara kenefe. Fatorafo nōko Ifo Jesúsnoax nai, inimakōixikani,” ixō ea yoia. “Chanīmakōi. Mā nakanax anā omiskōitirofoma. Epa Niospa ato ama keskara akōikanax, nāskakē inimakōixikani. Nāfāfe fetsafo shara faxomisfono Nios atoki inimasharaxii. Akka Epaki nokoafono ato ināsharaxii,” ixō Niospa Yōshi Sharapa yoia.

**Nā chakafamisfoki Nios ōitifishkikōikī maifo tii anoafono ato ichanāfai ato omiskōimaxii**

<sup>14</sup>Akka ēfe namapa ōia keskara afianā ē mato yoinō. Ē afara fetsa ōia nai kōi oxokōi kamaki feronāfake tsaokē ē ōia. Ē ōikī iskafaa: Xanīfāfe maiti orokōi maiya, askatari keno extea ikikōi tsoma ika. <sup>15</sup>Akka āfe ājiri fetsa Nios kīfiti pexefā anoax kaxō fāsikōi yoia iskafakī: “Nā maifo tii ano mā fanafo ōshia. Nāskakē iskaratīa mā fanafo chetekani. Akka mī keno exteato taxtexō ichafafe,” faa. Nānori yoifikī fanakōifoōnoa yoiama. Niospa yorafoōnoa yoia iskafakī: “Iskaratīa keyokōi Jesús chanīmara faafo tii ifife Epa Nios fe ika anoax ichanākanax afe ipaxanōfo,” ixō yoia.

<sup>16</sup>Askata nā nai kōi kamaki tsaotoato āfe kenopa fanafo taxtea keskafakī āfe sharaōxō a chanīmara faafo tii ifia afe ipaxanōfo.

<sup>17</sup>Askata ē ōia nai mēranoa ājiri fetsari Nios kīfiti pexefā anoax kaito, aatori keno extea ikiai tsomax. <sup>18</sup>Afianā ājiri fetsari Nios kīfiti mīsa anoax kaa. Nāato Niospa maifo tii ano koatiro. Nāatori keno extea ikiai tsomax fāsikōi mekayanā yoia: “Nā uva fimi mā pachiki. Mextexō ichafafe,” ixō yoia. Nāskarifikī Epa Niospa āfe ājiriōxō a nikakaspamisfo ichanāfaxii. <sup>19</sup>Nāskata

nā Niospa ājirinī āfe keno extea ikiai tsoanaxō uva xatexō āfe tsinīti mēra nanea āfe ene fonō. Nāskarifikā Niospa ājirifāfe nā Niospa meka nikakaspamisfo ato ichanāfai. Akka Nios atoki ōitifishkikōixō ato omiskōimani. <sup>20</sup>Nios ika anoxō ato omiskōimanama. Iskafakī ēfe namapa ē ōiai keskara ea ōimana. Fetsafāfe ato retexikani āto imi ichapa foxii. Askara tsōa ōiyomisma. Āto imifo kamayoto tesanākōixii. Āto imi chaikōi trescientos kilometros foxii. Ato imi noakōi un metro ixii, nakirafekōi. Nāskarifikā nā Epa Nios nikakaspamisfo omiskōixikani ato omiskōimanaitia.

**Epa Nios āfe ājiri siete afianā ato yoia mai anoafō ato omiskōimanō**

**15** <sup>1</sup>Askata anā ēfe namapa ē ōia keskara ē mato yoinō. Afara fetsa tsōa ōiyomisma nai mēranoa ē ōia. Ē ratekōia. Akka Nios nā yora nikayospafoki ōitifishkiki. Nāskakē āfe ājiri siete ato yoia keyokōi mai anoafō ato omiskōimanōfo. Mā askafafono Epa Niospari ato omiskōimani. Akka anā tsoaki ōitifishkixō, Niospa ato omiskōimatiroma.

<sup>2</sup>Askata ē ōia fakafā feroikima raka chiiya osia keskara. Nāno yorafā rasi niafo ika. Nā yorafāfekai yoinā pōfe keskara ifofaafoma; āfe nimofori ifofaafoma; āfe numerori āto yoraki keneafoma. Nāfāfe ato finōkōiafo. Nā fakafā feroikima raka chiiya osia keskara a kesemē maniafo. Epa Nios ato tii maneti ināpakea. Nā maneti āfe ane arpa. <sup>3</sup>Taeyoi Nios yonoxomiskōi Moisés ipaoni. Nā Moisés āfe rāfiffo finōkōiax fanāini keskara nāskarifikai āto arpa tsoamakaxō Jesús shinākakī fanāikani a Moisés fanāini keskara iskafakakī:

Ifo, mīfi Nioskī. Mī afama mīshti atiro. Mī amis keskara sharakōi. Tsoa fētsakai atiro. Mī mai fetsa

anoafori keyokōiōnoax mī āto xanifokōi ipanaka. Mī shināmisa keskara mēstekōi ikōina. <sup>4</sup>Ifo, keyokōi mikiki mesekakī mia nikasharapainōfo. Mī afama mīshti tsōa ōiyomisma mī atiro. Keyokōi maitio anoafāfe anori yoipakexanōfo. Mī fistichikai afaa chakafamisma. Mī shara fisti famis. Afetiara mī ato apaiyaitia mī ato omiskōimaxii a chakafamisfo. Chanīmākōi mī ato askafaxii. Keyokōichi mā fēkaxō mia shinākani inimayanā fanāikani, ixō yoiaifāfe ē nika.

<sup>5</sup>Askata afianā ē ōia nai mēranoa Nios ika anoa. Ea fēpexona Nios ika ano ē ōinō. <sup>6</sup>Nios ika mēranoax āfe ājiri siete ichanāfo. Rapati oxokōi chainipa choshtama fafeai safeafo, oro ōshi keskarato xonexemeafo. Nāfāfe mai anoafō ato omiskōimakani omiskōinōfo. <sup>7</sup>Nāskakē nā cuatro Niospa onifaa fētsa Niospa āfe ājiri sietefo ato oro kecho ināakea. Nios nā nipanakato nā Ifofaafoma mai anoafoki ōitifishkikōikī nā kechofo mēra afara chakafo fospi faa nāskaxō chipo atoki ājirifāfe nachiakeafono omiskōinōfo. <sup>8</sup>Nios ika mēra kōinifā nashfiai keskara. Niospa āfe kerex shara a mēra fospi. Nāskatari a mēraxō chaxasharai. Akka mai anoxō nā Nios nikakaspamisfo Niospa ājirifāfe ato omiskōimakani omiskōinōfo. Nāskakē a ato omiskōimanai xateamano tosa Nios ika ano ikitirofoma.

**Nikayospafo Niospa ato omiskōimani omiskōinōfo**

**16** <sup>1</sup>Askata Nios ika ariax fāsi mekaito ē nika. Niospa ājirifo siete ato yoia iskafakī: “Niospa a nikakaspamisfo mai ano ikafo atoki ōitifishkikī nā kechofo mēra afara chakafo fospi faa atoki nachitakāfe,” ixō ato yoia.

<sup>2</sup>Nikakaxō Niospa ājiri fētsa taefakī āfe kecho mērañoa nai mēraxō mai ano nachia. Nāskatari nā yoinā pōfe keskarato āfe ane āto mēkeki keneyamākī āto femānāki keneāfo, āfe nimofō keskarari ifofaāfo nāfo kooyoi fetsekaxō paekōi meexikani.

<sup>3</sup>Askata afianā Niospa ājiri fētsa āfe kecho mērañoa nai mēraxō fakafānaki nachia. Mā nachiano fakafā ōsinātana nā yora reteafono āfe imi foa keskara. Nāskakē keyokōi nā fakafā mērañoax nai fetseāfo.

<sup>4</sup>Askata afianā Niospa ājiri fētsa āfe kecho mērañoa nai mēraxō fakafoki nachia, askatari mai mērañoax faka tsekeāifokiri nachia. Nachiaino fakafo fe mai mērañoax faka tsekeāifo fe imi keskara osiafo. <sup>5-6</sup>Askatari Niospa āfe ājiri fetsa mekaito ē nika. Nā faka kexemisto iskafakī yoia: “Epa Niosi, mī tsoa onifataima mī iyopaoni. Nāskakē nā mī iyopaoni keskarari iskaratīari mī nīpanaka. Mī shara fisti amis. Aicho, iskaratīa nā mia nikakaspamisfo mī ato omiskōimani chanīmakōi. Āto chaka xatekaxō mī Fake Jesús Ifokōi fanōfo, mī meka ato yoimisfori nā Jesús Ifofaafāfema ato reteāfo. Nāskakē nā mia Ifofaafoma mī kopikiri ato namai chanīma. Mefe yorafo omiskōimamisfo. Nāskakē ato kopikiri nā mia Ifofaafoma mī ato omiskōimani omiskōinōfo. Chanīmakōi ato omiskōimani,” ixō Niospa ājirinī yoia.

<sup>7</sup>Askatari Nios nai mēra ika ano nā kifiti ano fistixō Epa Nios kifimisfo ano ē fetsa nika yoikī iskafaito: “Nōko Ifo Nios, mī ājirinī yoia keskara chanīmakōi. A mia nikakaspamisfo mī ato omiskōimatiro. Chanīma, mī mēstekōi ixō mī ato omiskōimani,” ixō yoia.

<sup>8</sup>Askata Niospa ājiri fētsa Nios ika arixō āfe kecho mērañoa afara chaka

xiniki nachia. Akiki nachiano xini chii keskara ikano yorafo koofafo. <sup>9</sup>Xini xanakōiaino yorafo koofafo. Kookani omiskōiafo. Mā tāpiyomisfo Niospa ato omiskōimafaiaino āto chaka xateafoma. Nios Ifofatamaroko. Iskafakī yoimisfo: “Niospa noko chakafai. Nios chakakōi,” ixō yoiafo. “Nios shara. Afama mīshti fatiro,” ixōkai tsōa anori yoipaikanima.

<sup>10</sup>Askatari Niospa āfe ājiri fētsa Nios ika arixō āfe kecho mērañoa nā yoinā pōfe keskara chakakōikī afe ikafokiri atoki nachia. Nachiano nā yoinā pōfe keskara ifofaāfo ika ano fakishkōi ika. Nāskakē keyokōichi paekōi meāfo, aripe iyanā. <sup>11</sup>Nāskai omiskōifikakī āto chaka xateafoma. “Niospa noko iskafai. Nios chakakōi,” ikaxō āto chaka xateafoma.

<sup>12</sup>Askatari anā Niospa ājiri fētsari nai mēraxō āfe kecho mērañoa faka efapa āfe ane Eufrates kamaki nachia. Mā nachiano nā Eufrates netsorisatana. Nāskakē xanīfofo xini oaikirinoax fekani, mā Eufrates netsokōiano, āto sorarofō feta pokeferakani.

<sup>13</sup>Askatari ē niafaka chakakōifo tres fexko keskara ē ōia. Fetsa ronōfā keskara nā Satanás āfe āxfā mērañoax kāikaina, fetsari nā yoinā pōfe keskarato āfe āxfā mērañoax kāikaina, fetsari: “Ē Niospa meka ē mato yoimisra,” iki, a chanīmisto āfe āxfā mērañoax kāikaina. <sup>14</sup>Nā tres niafaka chakafāfe tsōa afaa ōiyomisma keskara afama mīshti yorafo ispafo. Keyokōi xanīfofo a ano fokani ato ichanāfanō nōko Ifo Jesús afe yorafo retenōfo. Nāskatari nōko Niospa afama mīshti famisto afe yorafo ispaxii.

<sup>15</sup>Askatari nōko Ifo Jesús ato yoiaito ē nika iskafakī ato yoia: “Ea nikakāfe. Yometso tsōa yoiyamano koshikōi pexe mēra ikirisatiro afara onexikī. Nāskarīfakī ē tsoa tāpimanima nā ē matoki nokoaitīa. Ē matoki samamashta nokorisai. Mā itipinīsharakaxō ea

manasharakanax inimasharaxikani. Akka tsoa itipinisharayamano ē matoki nokoaitia keyokōi yorafāfe ea ōikani afāfekai ea lfofasharama. Nāskakē rāfikōitirofo,” ixō yoia.

<sup>16</sup>Nānori nōko Ifo Jesús yoifiano nā tres niafaka chakafāfe keyokōi xanīfofo maifo tii anoafō ichanāfaa Niospa yorafo retepaikī. Ato ichanāfai nā mai āfe ane israelifāfe mekapa Armagedón famisfo anoxō.

<sup>17</sup>Askata Niospa ājiri fētsa anā nai mēraxō āfe kecho mēranoa nachia. Mā nachiano Epa Nios meka fāsikōi iskai: “Mē keyokōi aka,” ixō yoiaito ē nika.

<sup>18</sup>Askatari fāsikōi kana piishikai ita, afarafo pachakōifo ita, nai tiri iki ikai ita, mai naya naya ita, askarafokai tsōa ōiyomisma. Nā feronāfake onifakī taefanitia tsōa mai naya naya iki finakōiaito askara tsōa ōiyomisma.

<sup>19</sup>Akka nā Babilonia anoax mai naya naya ikaino mai tres kaxketani. Maifo tii anoari āto pexe rasi nā mai naya naya ikaino maokomea. Nā Babilonia anoafō anā Niospa shināni afara chakafamisfono. Nāskakē atoki ōitifishkikōikī ato omiskōimani omiskōinōfo. <sup>20</sup>Nāskatari nā mai toomāfā anoafō yamarisatana. Keyokōi māchifāfori yamarisatana. <sup>21</sup>Nāskatari oi nami matsi tokorofo efapakōi āfe efe cincuenta kilo nai mēranoax yorafoki pakea. Askafiaito ōikakī āto chaka xateafoma. “Nios chakakōi. Na oi nami efapakōi nokoki potai,” ixō yoiaifāfe ē nika.

**Mai fetsa anoafō kēro feroma keskarafō**

**17** <sup>1</sup>Askata anā ēfe namapa ē ōia. Afara afeskara ixiai keskara anā ea ōimana. Nā Niospa ājiri sietepa kecho tsomafo ikafo akka fistichi ea yoia: “Niri ofe. Na pexe ichapa rasi fakafāfo chainashta anoafō chakakōifo.

Kēro feromakōi keskarafō Nios nikakaspakani. <sup>2</sup>Akka keyokōi xanīfofo maifo tii anoafō ato fe chaka imisfo. Nāskakē atoōnoax afori chakakōifo ikafo. Nā kēro feromakōi keskara ikafo chakafakani. Akka nā Niospa ato omiskōimaxiai keskara ē mia ōimanō,” ixō ea yoia.

<sup>3</sup>Ea askafaino ē anā namakē ōia keskara ē ōia. Epa Niospa Yōshi Sharaōxō ājirinī ea iyoa tsōa istoma no ea iyoa. Nānoa kēro ē ōia yoinā pōfe ōshikōi kamaki tsaokē. Nā yoinā pōfekōi āfe yora tiixō ane ichapato kenea ika. Keyokōi nā anefo kenekī Nios mekafakī chakafaa. Nā yoinā pōfe āfe mapo sieteya. Āfe māxo diezya. <sup>4</sup>Nā kēromā sama chainipa yafi nana ōshi safea ika. Oro fakka fakka ikai keskara safea.

Askatari makex keskara fakka fakka ikai sharashta yafi fetsa āfe ane perla oxoshara, nāri safea ika. Nā kēromā kecho oro tsoma a mēra afara chakakōi naneato, a mēra nanea keskara yorafo afara chakakōi fetsa fetsatapafo chakafama. Āto mēra nanexō ato afara chaka shināmana. Ato pāemata, chanīmis ato imata, āto āfima chotamisfo ato imata, āto fenema chotamamisfo ato imata, nāskara chakakōifos ato imamis. <sup>5</sup>Āfe femānāki kenea keskara tsōa tāpimisma. Iskara kenea: “Babilonia anoafō tsoa keskarafoma. Nā kēro feromakōichi Nios nikakaspai keskarafō. Nāskakē fetsa fetsatapafo chakafakī finakōimisfo,” ixō kenea. <sup>6</sup>Nā kēro feroma keskarato Jesús chanīmara faifo ichapakōi ato retea inimayanā. Nāskaito ōikī tāpia. “Choo, na kēromātsi ato retemiski,” ixō ē shinā. <sup>7</sup>Ē askaito Niospa ājirinī ea iskafaa: “Āfeskaī mī ratemetsamaimē? Ē mia yoinō, ea nikapo. Na kēro yafi nā yoinā keskaraōnoa ē mia yoinō. Na yoinā pōfe



keskara siete mapoya askatari diez mǎxoya tsōakai askara tāpiyomisima. Akka iskaratīa ē mia tāpimani. <sup>8</sup>Nā yoinā pōfe mī ōiai yoinākōima. Nāfi xanīfo efa pa chakakōi. Nāato Nios nikakaspamis. Taeyoi niyopaoni. Anā iskaratīa niama. Askafīax chipo nā niafaka chakafo kinīfā mēra ika anoax kaixii. Nānoax kāifekē Epa Niospa a omiskōipakenakafo mēra potaxii anā anoax faki kanakama. Akka nā taefakī mai onifakī taefanītīa yorafāfe āto anefo Niospa āfe kirika kenenī, nāfo afe ipanakafo. Akka a āfe kirikaki āto anefo keneama, afo Nios fe ipanakafo. Nāfāfe yoixikani iskafakakī: ‘iKee, ōikapo! Mā nafianixakī afianā mā otoa,’ ixō yoixikani.

<sup>9</sup>“Akka fētsa Niosxō mēstekōi shinākī nāato nā ē rama kenea keskara tāpitiro. Nā yoinā pōfeōnoa ē mato yoinō, ea nikasharakāfe. Āfe mapo siete mapokōima. Nā siete mapoxō xanīfoōnoa noko tāpimai. Nā ikafo siete māchifā. Nānori nā kēro feroma ika.

<sup>10</sup>Cinco xanīfofo anā anoma. Mā nanifo. Fisti iskaratīa nia. Fetsari chipo ixii xanīfoi. A chipokōi xanīfoixiai xanīfoi chaima. <sup>11</sup>Nā yoinā pōfe keskara ōshi ē mia yoia, ari yoinākōima, xanīfo chaka fetsa. Nā xanīfo siete ipaonifo keskara nāri chakakōi. A iyopaonikai iskaratīa anā xanīfoma. Nāskakē nāri fetsafo fe omiskōipakenakafo mēra kai anoax anā kāinakafoma.

<sup>12</sup>“Askatari nā mǎxo diez mī ōiai mǎxokōima. Nāōxō diez xanīfofo noko tāpimani. Nāfo xanīfofo iyoafoma. Chipo mani fetsafo anoax nā diez āto xanīfofo itirofo. Na yoinā pōfe keskara fe xanīfo ixikani. Askafikanax xanīfoi chai samaraka kanima. <sup>13</sup>Nāskakē nā diez xanīfofofāfe shināmīso: ‘Na yoinā pōfe keskara nōko xanīfo iki kiki,’ ixō shinākani. Nāskakē, ‘Mī noko yoiai

keskara nō atiro,’ ixō nā diez xanīfofofāfe nā feronāfake yoinā pōfe keskara yoikani. <sup>14</sup>Nāskaxō nā feronāfake yoinā pōfe keskarato nōko Ifo Jesús afe yorafoya noikaspai, xanīfofo fetsafāferi ato noikaspaixikani. Nā yoinā pōfe keskarato nā diez xanīfofo feta Jesús yafi afe yorafo retepaikani. Retemapaiifiaifono Jesús ato kanāxii. Niospa ato katoa afe yorafo kena a Ifofamīso. Nāfāfe afara afeskarafiaito nōko Ifo kachikiri famīsofoma. Nōko Ifo Jesús xanīfo fetsafori ato ikitiro. Nōko Ifo finakōixō keyokōi ato ikitiro. Akka tsōakai nōko Ifo Jesús finōtiroma,” ixō nā Niospa ājirinī ea yoia.

<sup>15</sup>Askano afianā ea yoia iskafakī: “Na mī ōiai nā kēro feromakōi keskara, fakafā femākīa tsoa nā fakafākai fakafākōima, askatari yorafo mai fetsa anoafō, meka fetsayafo. <sup>16</sup>Nā diez xanīfofo feta nā xanīfo yoinā pōfe keskarato nā kēro feroma keskarakaxō noikaspakōixikani. Keyokōichi āfe afara fīaxikani anā aya inōma. Nāskakē anā tsoa nā kēro feroma keskara fe ipaikanima. Poomānā retexō koshi pikī keyotiro. Nāskafakīri nā diez xanīfofo feta nā xanīfo yoinā pōfe keskarato nā kēro feromakōi keskara chakafaxikani omiskōimayanā. Askafaxō chīi koofaxikani anā ninōma. <sup>17</sup>‘Mī noko yoiai keskara nō atiro,’ ixō nā diez xanīfofofāfe xanīfo yoinā pōfe keskara yoikani. Akka Niospa anori ato shināmāna a apaiyai keskara fanōfo. Askata taeyoi Niospa yoiyoni nā inōpokoai keskara nāskarakōi ixii. <sup>18</sup>Na kēro feromakōi keskara mā ōiai kērokōima, akka nā pexefā rasi Babilonia keskara. Babilonia anoax yorafo chakakōifo. Nāfāfe manifo tii

anoa ato ikināno ato chakafakani ato keskara ikaxō,” ixō Niospa ājirinī ea yoia.

Ājiri fētsa yoia iskafakī: “Iskaratīa Babilonia pexe rasi mā keyoa,” ixō yoia

**18** <sup>1</sup>Askata anā ājiri fetsa nai mēranoax mai ano fotoaito ē ōia. Epa Niospa yoia nā xanīfo fētsari afama mīshti atiro. Nāato chaxaito maifo tii anoxō ōikani. <sup>2</sup>Fāsikōi yoia iskafakī:

Pexefā rasi Babilonia anoafō mā keyoa, anā anoma. Iskaratīa anā ano tsoa ikama, askatamaroko niafaka yōshi chakakōifo ano ika, askatari peya yōshi chakakōifori ano ika. <sup>3</sup>Nā kēro chakapa yorafo ato māmā pae ayamatiro keskafakī, nāskarifiakī nā Babilonia anoafāfe yora fetsafo mai fetsa anoafō ato afara chakafamafo ato keskara inōfo. Āto xanīfofori ato askafamafo. Askatari afara sharafos fichipaimisfo. Nāskakē a afama mīshtifo ato minimisfo, afara ichapayakōifo,

ixō yoiaito ē nika. Niospa inapa askara ato yoia a Niospa keyoxiai a Babilonia anoafō.

<sup>4-8</sup>Yoikī askafatanaino nai mēranoax mekaito ē meka fetsa nika iskai mekaito:

Babilonia ano ikafāfe fāsi afara chakafakī finakōiafo. Nā afara chakafamisfo Epa Niospa ato ōia chakakōifaifāfe. Nāskakē ato omiskōimaxii. Nā Babilonia anoafāfe fetsafo afara chakafamamisfo afori. Epa Niospa ato omiskōimakī finakōixii omiskōinōfo. Nā Babilonia ano ikafāfe āto shinā mēraxō mā shināfo iskafakakī: “Nō Nios yopaima. Afara fetsafori nō yopaima. Nō isharakōimis. Oa xanīfokōi isharamis keskara nōri nāskamis, xanīfo keskara.

Nōkai oa kēro ifomafa keskarama. Nō omiskōitiroma. Askatamaroko nō isharapakenaka,” ixō kakapaimisfāfe yoimisfo. Akka Epa Niospa ato fāsi omiskōimani omiskōikakī tenēnōfoma. Akka nā ea chanīmara faafāfe, ea nikasharakāfe. Epa Niospa mā ato samamashta omiskōimani anā isharayamanōfo. Atiri ē ato namai, atiri ē ato omiskōimani, a piaifori ato kēyoi. Nāskakē fonāikani. Nāskatari atiri ē ato koofaxii kooi fetsenōfo. Tsōa atiroma keskara Epa Niospa afama mīshti atiro. Nāskakē Epa Niospa mato yoi iskafakī: “Efe yora mīshtichi, Babilonia anoafō keskara iyamakāfe. Ato fe rafeyamakāfe. Ato feta chakafayamakāfe ē ato omiskōimanai keskafakī, matori ē omiskōimanōma,” ixō Epa Niospa ato yoixii kiki,

ājirinī faito ē nika.

<sup>9</sup>Askano Babilonia kooaino mai fetsa anoafāfe āto xanīfofāfe ōikakī manoxikani. Nāfāferi Babilonia anoxō afara chakafakī tāpinifo. Nāskakē ato feta Epa Nios chakafakakī potakani afara chakafaxikakī. Nā Babilonia anoafō keskarafori afāfe afama mīshti ichapa fimisfo. <sup>10</sup>Babilonia kooaino nā xanīfofo ratekōixikani chai inoaxri fetsafo mesexikani.

iOoa! Babilonia anoafō fato yora fetsafo keskarafori. Mā tāpikōisharifakē samamashta Epa Niospa mato omiskōimani mā kooi fetsenō. iKeexto! Koshikōi Babilonia mā kooi keyoa. Nōri iskayamapainō, ixō shināikani xanīfofāfe ratekōiyanā.

<sup>11</sup>Nāskatari maifo tii anoafō āto afama mīshtifo minimisfo oiaxikani shināmitsakani. “iOoa! Mā Babilonia kooi keyoa. Iskaratīa anā nōko afama mīshtifo noko tsōa fiatiroma. <sup>12</sup>Nōko oro ōshishara fiayamata, a kerekōi

fakkai fakkaisai fiayamata, nōko tokirinī fakeshta fakkai fakkaisai fiayamata, nōko tokiri fetsa āfe ane perla fiayamata, nōko sama sharafinakōia fiayamata, nōko sama nana shara fiayamata, sama fetsa fetsatapafo fiayamata, nōko ifi nakas sharakōi fetsa fetsatapafo fiayamata, tokiri keskara kerexkōi oxosharakōi āfe ane mārfil nāato afarafo onifaa fiayamata, afe keskarara ifi sharakōifo fiayamata, firo shara āfe ane bronçe fiayamata, keno fetsa āfe ane firo fiayamata, tokiri āfe ane märmölo fiayamata, nāfo kopikōifo noko anā fiakanima. <sup>13</sup>Akka nō pīchamis afama mīsh.tifoya osixō, nā itsa sharafoya fetsa fetsatapafoya osixō, afo noko tsōa fiatiroma. Askatari a nakas shara āfe ane incienso, fetsari mīrra, fetsari pirofomā, fetsari vinō, fetsari xini, fetsari arinā, fetsari trigo, askatari nōko yoinā inafori ovejari, kamayori, nōko karori, yonomatifori, nāfo noko anā tsōa fiatiroma. <sup>14</sup>iOoa! Babilonia anofāfe nā afara fetsa fetsatapafo fichipaikakī anā fitirofoma. Keyokōi afara sharafo fichipaikakī mā fimis anā anoma mā fenokōia anā mā fipanā. Mā afaa yopakima mā fimis. Mākai anā fitiroma. Keyokōi nā mātonā mā keyoa,” ixō nā ināmitsamisfāfe yoixikani.

<sup>15</sup>Nā mai fetsa anoa fēkaxō afama mīshiti minikaxō kori ichapa fimisfāfe mā noko kaxō chaima nīxō ato ōikani, ratekōiyanā, oiakani, askatari shināmitsakōikani. <sup>16</sup>Yoikī iskafaxikani: “iOoa! Fato fetsakai Babilonia anoafō keskarama. Ato fe yorafāfe rapati sharakōifo safeafo. Rapati ōshi sharafo, askatari oro teoti safeafo, tokiri fakkai fakkaisai keskarari menexemeafo, perlari askari faafo. <sup>17-19</sup>Koshikōi na afama mīsh.tisharafo mā keyokōia,” ixō yoixikani.

Nāskarifiāi nā kanōanāfā āfe ifofāfe shinākani, a kanōanāfā mēra fomisfāferi shinākani, a kanōanāfā nexa yonomisfāferi shinākani, a kanōanāfā mēra fokaxō, ato afama mīshiti minikaxō kori fimisfāferi shinākōikani. Babilonia kooaito chai ixō ōikani manokakī shināxikani. “iOoa! Fato pexe fetsakai Babilonia keskarama. Na Babilonia fistiōxō kanōanāfānē āfe ifofāfe kori ichapa fimisfo. Akka a aya imisfo koshikōi mā keyoa,” ixō a kanōanāfāō yonomisfāfe yoixikani.

<sup>20</sup>Askaifono keyokōi Epa Nios ika anoafō inimakāfe. Babilonia anoafāfe a Jesús chanīmara faafo ato omiskōimamisfo, Epa Niospa ato kopikī omiskōimaxii. Nāskakē keyokōi a Jesús chanīmara faafo fe, Jesúsxō āfe meka yoipaonifo fe, a Niospa meka inōpokoai yoimisfori inimakāfe.

<sup>21</sup>Akka Epa Niospa āfe ājiri fetsa mitsisipakōichi tokiri efaapakōi fininifōfāta fakafā mēra potaxō yoia iskafakī: “Na tokiri kerexkai ē potai keskafakī, nāskafakīri Epa Niospa na pexe rasi anoafō Babilonia kerexkai omiskōimana kooi keyonō. Mā keyokōikanax anā ano tsoa ikima. <sup>22</sup>Nāskakē anā Babilonia anoax manetifo, xāitifo, maneti fetsafori, afo anā tooxikama. Askatari anā tsoa fanāikama. Tsōakai anā ato nikatirofoma. Askatari a yonomisfo anā ano ikafoma. Askatari a aō xiki reneaifo nō anā nikatiroma. <sup>23</sup>Anā luzri ōtapakenakama. Feronāfāke kéro fiaino inimaifāfe mā nikamis keskara anā tsoa askara mā nikapakenakama. Babilonia anoa a ināmitsamisfāfe tāpikōikani. Nāfāfe ichapakōi fimisfo. Askatari koshoiiti tāpixō yora fetsafo pāramisfo. Askafikanax mā keyoafo.

<sup>24</sup>“Babilonia anoafāfe a Niospa meka yoimisfo, fetsafori a Jesús chanīmara

faafo, fetsafori mai fetsa anoafo ato retemisfo Jesús oikaspakakī. Niospa meka mato yoipaifiaifono mā ato nikakaspamiskē, Niospa mato omiskōimana,” ixō Niospa ājirinī yoia.

**Nios ika anoax fanāiki iskakani: “iAicho! Nōko Ifo Nios sharakōi,” ikaxō Niosnoa afara sharafo fanāikani**

**19**<sup>1-2</sup>Askata nai mēra ikafo ichapakōi āto meka ē nika, fāsikōi iskaifāfe:

A fetsafāfe chakafamisfo Epa

Niospa ato omiskōimani. Chanīmakōi, ato omiskōimani. iAicho! Nōko Ifo Nios fāsi sharakōi. Nāato nōko chaka noko soaxona nō afe nīpaxanō. Aōnoa fisti nō yoitiro iskafakī: “Mī nōko Ifokōi. Fato fetsakai mia keskarama afara sharafamis. Mī sharaōxō mī afama mīshti fatiro,” ixō keyokōichi yoipakenakafo. Epa Niospa Babilonia anoafo atoōnoa iskafakī yoia: “Nā Babilonia anoafo nā kēro feromakōi keskarafo. Nā chakafamisfoōxō maifo tii ano ikafori ato chakafama. Nāskakē Babilonia anoafāfe ea fāsi chakakōi famisfo. Efe yorafori ato omiskōimakani nanōfo. Nāskakē ē ato kopia omiskōimakī,” ixō Epa Niospa yoi,

ixō yoiaifāfe ē nika. <sup>3</sup>Afianā meka fetsari ē nika nai mēranoafāfe yoiaifāfe iskafakakī:

iAicho! Nōko Ifo fāsi sharakōi.

Afaa chakafamisfa. A chakafamisfo chanīmakōi ato omiskōimani. Ato chiifā mēra potano afo kooi nishpapakenakafoma,

ixō yoiaifāfe ē nika.

<sup>4</sup>Askanori Epa Nios tsaao ano nā veinticuatro xanīfori nā Nios onifani cuatro a nāmā feopakekafakī iskafakī yoiafo: “Askapainō. iAicho! iNōko Ifo fāsi sharakōi!” ixō yoiaifāfe ē nika.

<sup>5</sup>Askata Epa Nios tsaao anoā ē meka fetsa nika iskafakī yoiaito:

Epa Nios yonoxomisfāfe xanīfofōfāfe askatari afamafōfāfe mato Niospa yoia keskara mā apaikōimis. Māri Epa Nios yoikāfe iskafakī: “iAicho! iEpa Niosi, mī sharafinakōia!”

ixō yoiaito ē nika.

**Feronāfake āfiyakī fista atiro inimakī. Nāskarīfakī Jesús nai mēraxō noko fista axoxii nokoki inimakī**

<sup>6</sup>Askatari ē anā nika yōrafā rasi mekaifāfe nā fakafā poo ikai keskara, askatari fāsikōi nai tiri ikai keskarari ē nika āto meka:

iAleluya! Nōko Ifo Nios tsōa atiroma keskara afama mīshti fatiro. Nā nōko Xanīfo finakōia. Maifo tii anoafo noko ikitiro. iAicho! iNōko Ifo Nios sharafinakōia! <sup>7-8</sup>Akka feronāfāke kēro fiaino nā kēro inimakōi itipinīsharatiro āfe fene fe fianāxiki. Nāskarīfaii nōko Ifo Jesús fe iskaratīa afe yorafo afe ipanakafo. Akka afe yorafo mā itipinīsharafo afe ipaxakakī. Akka āfinī āfe fene inimamapai itipinīsharatiro. Sama fena sharakōi patsaxō safetiro afe fianāxiki. Nāskarīfakī nā Jesús Ifofamisfāfe itipinīshara fatirofo. Epa Niospa ato shara fapaikī, ato chaka soaxoni Jesús fe ipaxanōfo. Nāskakē nō inimai. Tsoa fetsakai mia keskarama afara shara famis, ixō yoiafo. Niospa yorafāfe Jesúsxō fetsafo sharafamis. Nāskakē Niospa ato rapati sharafinakōi safemana Jesús fe ipasharanōfo.

<sup>9</sup>Askatari ājirinī ea yoia: “Ē mia yoiai keskara kenefe iskafakī: ‘Ēfe Fake Jesús iskaratīa keyokōi afe yorafo ichanāfai afe ipaxanōfo. “Niri fekāfe,” ato faino, nikakanax inimakōikani. Nāskakaxō ēfe

Fāke feta pikani afe ipaxakakī, ixō Epa Niospa yoia. Nāskakē Epa Nios āfe meka mā chanīmara fatiro,” ixō ea yoia.

<sup>10</sup>Ea yoiaino ē a nāmā feopakekafana, “Mī fāsi sharakōi,” ixō yoixiki. Ē askafaino ea yoia iskafakī: “Ea askafayamafe. Ēri Nios yonoxomiski mī axomis keskafakī, a Nios Ifofaa fetsafāferi askafamisfokī. Jesús mato yoiari keskara mā kachikiri famisma. Nāskakē Nios fisti nāmā nō feopakekafā yoitiro: ‘Mī fāsi sharakōi. Mī ēfe Ifokōi,’ ixō anori fisti nō yoitiro. Nā Niospa meka yoimisfāfe yoimiso keskari fakī ěri Jesúsnoa yoimis Epa Niospa ea shināmanaino,” ixō ājirinī ea yoia.

#### Jesús mai ano afianā oxiai keskara yoi

<sup>11</sup>Akka ē anā ēfe namapa ōia keskara anā ē mato yoinō mā tāpinō. Epa Nios ika anoa nai mēranoa ē ōia. Fepoti fepekemea keskara ē a mēra ōia.

Nāskara Epa Nios ika ari xafakīakōi ē ōia. Nāno kamayo oxokōi ē ōia. Nā kamayo kamakī Jesucristo nōko Ifo tsaoa. Āfe ane ichapa. Āfe ane rafeōnoa ē mato yoinō. Fētsa, “Nā Yoia Keskara Akōimis.” Akka āfe ane fetsari, “Chanīmisma.” Nāato chanīmakōi yora chakafo omiskōimani. Niospa meka nikakaspamisfono a omiskōipakenakafo mēra ato potaxii. <sup>12</sup>Āfe fero rafe chii xofisai keskara. Fakishi chii xofisaino yōra ōisharatiro. Nāskarī fakī nōko Ifāfe yorafāfe āto ōiti mēraxō shināifo keskara tāpia. Xanīfāfe maiti sharakōifo ichapakōi maiafo ika. Āfe femānāki āfe ane kenea. Ares fisti nā ane tāpia.

<sup>13</sup>Rapati chainipa safea. Nā rapati imiki momoa. Nāskara ōikī ea shināmana Jesús noko nāxonī. Āfe ane fetsari, “Niospa Meka,” famisfo. <sup>14</sup>Afe yorafo nai ariax kamayofo oxokōi kamakī āto Ifo kachiori fokani. Āto rapatifo oxokōi chainipa safeafo. Nā rapati oxokōi rama

pātsaxona keskarafo. <sup>15</sup>Āfe axfa mēranoa keno chainipa ikiaikōi ē ōia. Akka āfe kenoma, āfe meka. Āfe mekapas maifo tii anoafō nikayospamisfo omiskōimani. Maifo tii ato ikinā, fetsafo nikayospamisfo ato kerexkai omiskōimakōi. Āfe meka nikakaspamisfono Nios ōitīfishkikōini. Akka Jesúsxō ato omiskōimani, omiskōipakenakafo mēra ato potaxii. <sup>16</sup>Jesús āfe ane fetsa āfe rapati chainipaki kenea mānākiri keneta maikiriri kenea iskafakī: “Xanīfo maifo tii anoa āto Xanīfo finakōia, askatari āto Ifo finakōia,” ixō kenea.

<sup>17-18</sup>Askatari ē ōia ājiri fetsa xini ano nīxō fāsikōi yoia iskafakī: “Xanīfofo ikaino, sorarofō āto xanīfofo ikaino, āto xanīfofo fe rafea ikaino, feronāfakefo mitsisipafo ikaino, kamayofo ikaino, a kamayofo kamakī tsaoafo ikaino, keyokōi Niospa meka nikakaspamisfo ikaino, ato yonomatīfoma ikaino, a āto yonomatīfo ikaino, yora afamafori ikaino, a yora finakōiafo ikaino, keyokōi Niospa ato namaxii,” ixō yoia. Nāskakē ishpifo ato yoia: “Fekāfe āto nami pixikakī,” ixō nā ājirinī ishpifo kena.

<sup>19</sup>Askatari afianā ē ōia a nōko Ifo Jesús noikaspai nā yoinā pōfe keskara yafi maifo tii anoa xanīfofo āfe sorarofoya ēfe namapa ōia keskara ē ōia. Mā ichanāfo Jesús āfe kamayo kamakī tsaokē afe yorafoya retepaikani. <sup>20</sup>Akka ato retetamaroko Jesús ato achia chiifā mēra ato potaxiki. Nā ato pāramisto, “Ē Niospa meka mato yoimis,” ifiax āa chanīmis. Nāato na yoinā pōfe keskaraōxō tsōa atiroma keskara famis Satanás yōshixō. Nāskaxō keyokōi yorafoki kenea nā marakkaōxō yoinā pōfe keskara tāpixikani. Nāfāfe yoimisfo iskafakakī: “Mī ēfe nios. Ē mia noi,” ixō anori yoinā pōfe keskara yoimisfo. Akka nā ato pāramisto yōra

atiroma keskafakī afama mīshti faito nāfāfe ōiafo. Nāskakē ato pārakōia. Nā yoinā pōfe keskara fe nā ato pāramis naafomano iriyafī Jesús ato chiifā mēra pota. <sup>21</sup>Nā rafeta āto ināfo Jesús āfe kamayo kamaki tsoaxō āfe mekapa ato reteaino nai fetseāfo. Mā naafono ishphifo atoki ichanākaxō āto nami pikani māyakōiafo.

**Jesús Satanás achixō nexaxii mil xinia**

**20** <sup>1</sup>Askata Niospa ājiri Nios ika ariax fotoaito ē ōia, chamis keskara tsoma. Nā niafaka chakafo kinīfā fakishifā mēra ikafoki atoki fepoti fepoa keskara ē ōia. Nā Niospa āfe ājirinī fepotinī āfe chamis yafī kaninā efapa tsoma ika. <sup>2</sup>Tsoaxō nā ronōfā keskara achia. Nā ronōfā keskara nā niafaka chakakōi Satanás. Nā achixō nexa. <sup>3</sup>Nāskaxō kinīfā fakishifā mēra pota. Potata akiki fepokōia mil xinia a mēra inō anā yorafo pāranōma. Mā mil xinia finōano afianā kāimayoxii samarakatama chaimashta anā mai ano kafāsayonō.

<sup>4</sup>Askata xanīfāfe tsaotifo Epa Nios ika anoa ē ōia. Jesús afe yorafo yoia nā tsaoti kamaki tsoafono, “Mā yoitiro fatofomākī omiskōipakenakafo mēra foaifoma, akka fatoforimākī a omiskōipakenakafo mēra foaifo.” Askano nānoari ē ōia nā Jesús chanīmara faafo yamī ato textenifo. Ato texteyoafomano yoiyopaonifo: “Jesús nōko Ifo,” fayopaonifo. Niospa meka ifofamisfono, nāskakē ato textenifo. Akka nāfāfekai nā yoinā pōfe keskara yafī āfe nimofa yoimisfoma iskafakakī: “Mī nōko ifo nios. Nō mia noi,” ixōkai anori yoimisfoma. Askatari aō ato tāpinōfo āto mēke yafī āto femānā kenemisfoma. Nāskakē nā yoinā pōfe keskara atoki ōitifishkikī ato textemani. Mā nai fetsefiafono Jesús ato otoani. Mā

otokaxō Jesús feta maifo tii anoāfo mil xinia yorafo tii ato ikināfo. <sup>5</sup>Nāfo mā otoafono mā mil xinia keyoano fetsafori Epa Niospa ato otoaxii. <sup>6</sup>Shinākapo efe yora mīshtichi, mato yoiai keskara. Noko Epa Niospa otofakī taefaxii. Noko katonī afe yorafo nō inō. Epa Nios feta Cristo noko yoiai keskara nō fetsafo Epa Nios kīfixomis. Nō omiskōifikatsaxakī Jesúsnoax omiskōifikatsaxakī naax nō omiskōipakenafo mēra kanakama. Askatamaroko Cristo ika anoxō a feta fetsafo nō ikixii. Nāskakē Jesús keskara shara ikax nō fāsi inimaxii.

**Satanás kinīfā chaikōi mēranoa kāimayoi anā yorafo pāranō. Ato askafaino kosihikōi anā kinīfā mēra potaxii anā kāipakexanōma**

<sup>7-8</sup>Askata mā mil xinia finōano Satanás kinīfā fakishifā mēranoa anā kāimayoxii anā maifo tii anoāfo ato pārayonō. Askata mā kāixō nā Nios nikakaspaifo maifo tii anoa ato ichanāfai nā Niospa yorafo ato retemaxii. Ichanākani ichapakōifo. Nā Nios nīkakaspamisfo tsōa ato tanātiroma. Gog anoax fekāta, Magog anoax fekāta, ikanax ichanāfo Nios nikakaspamisfo. <sup>9</sup>Maifo tii anoāfo ato ichanāfaxii Niospa yorafo ikafo anoa ato cheteakenōfo ato retexikakī. Ato askafaifono Epa Niospa afe yorafo noikī ato ifixii. Nā yorafo Satanás ichanāfaa no nai mēraxō atoki chiifā potano nai fetsekani anā tsoa pishta ninakama. <sup>10</sup>Akka nā Satanás niafaka chakata yorafo feparamiskōikē Epa Niospa chiifā mēra pota. Nā taefakī nā yoinā pōfe yafī nā ē mato Niosnoa mato yoimisra iki a chanīmis ato mērarī Satanás niafaka chaka Epa Niospa pota. Nā tii chiifā mēranoax omiskōikani xatenakafoma.

**Jesús chanīmara faafoma ato omiskōimaxii**

<sup>11</sup>Askata xanīfāfe tsaoti oxokōi efapakōi ē ōia. Nāno Epa Nios tsoa.

Akka mai fe nai anā ano ikama.

<sup>12</sup>Askata ē ōia nā xanīfofo fe nā yora afamafori nakanax Epa Nios tsaao ano niafo. Nāno niafono Epa Niospa āfe kirikafo fēpea. Kirika fetsari fēpea. Nā kirikaki nā Ifofamisfo atoki kenea. Akka a Ifofamisfoma atoki keneama. Akka nā kirikanā āfe ane Nīpamisfo. Nā nayoxoma apaonifo keskara kirikafo mēra keyokōi Epa Niospa mā keni. Nāskakē nā afara chakafapaonifo keskara atoki kenexō ato ispai tāpinōfo chanīmakōi ato omiskōimaxii. <sup>13</sup>Nā āsamisfo fe mai anoax namisfori askatari fetsafori nafiakanax otoyokanima keyokōi namisfo Epa Nios āfe ferotaifi feafo. Nā chakafamisfo tii Epa Niospa ato omiskōimapakea.

<sup>14</sup>Keyokōi nā Niospa meka nikakaspamisfo Epa Niospa ato chiifā mēra pota. Mā nafianifono iskaratīa afianā ato chiifā mēra potaito ē ōia. Nānoax omiskōikani xatepakenakafoma. <sup>15</sup>Akka nā kirika āfe ane “Nīpamisfo” a mēra Epa Niospa āto ane kenemisma, nāfo chiifā mēra pota. Nāskara ē ōia Epa Niospa ea ōimanaino a ixiai keskara mai keyoaino.

**Nai yafi mai fenakōi Epa Niospa onifaxii**

**21** <sup>1</sup>Akka nā ēfe namapa ōia keskara Epa Niospa anā ea ōimana. Ē ōia nai yafi mai fenakōi Niospa onifaa. Nā nai yafi mai taefakī onifani yamarisatana. Fakafāri yamarisatana. <sup>2</sup>Askano ē ōia Niospa yorafo nāfāfe Jesús Ifo shara famisfo nai mēranoafo Epa Nios ika ariax fotokani. Nāfo ikafo Jerusalén fena ano. Nā Jerusalén fena Nios ika ariax nāmā fotoa nāno ikafo. Fotoaifono ē ōia fāsi sharakōi. Akka kēromā āfe sama sharakōi safetiro itipinīsharaxikī fene fe fianāxiki. Nāskari fakī Epa Niospa nā Jerusalén fena itipinīshara faa sharakōi

inō afe yorafo nāno afe nīpaxanōfo.

<sup>3</sup>Askano Epa Nios tsaao ano meka achakōi ē nika. Yoia iskafakī: “iAicho! Iskaratīa Epa Nios yorafo fe ixikiki. Ato mēra ixii nāfo afe yorafo inō, nā yora fisti keskara. <sup>4</sup>Ato kexesharaxii anā tsoakai omiskōitiroma. Ato noikī oiaifono Epa Niospa ato shināmasharaxii āto fēo tereaxoxii anā shināchakakakima tanaima inimanōfo. Ato kexeaino tsoakai anā natiroma, anārikai manomitsai oiakanima, anārikai paemekanima. Afara chakafo iyopaoni keskarakai anā askanakama,” ixō yoia.

<sup>5</sup>Askata Niospa āfe tsaoti kamaki tsoaxō yoikī iskafaa: “Ē keyokōi fenafai,” ixō Niospa yoia. “Ēfe meka chanīmakōi. Nāskakē nā mī nikai keskara kenefe,” ixō ea yoia.

<sup>6</sup>Askaxō anā Niospa ea yoia iskafakī: “Mē aka. Iskaratīa ē yoiyoni keskara mē keyoa. Afara onifataima ē iyopaoni. Afetīara maifo tii keyoai eres fisti ē yoitiro. Ē keyokōi ikinā. Ēfi nīpamiski. Fetsa nōamāikī yoitiro iskafakī: ‘Ē faka fenakōi naxikima,’ ixō yoitiro. Nāskarīfai fetsa ipaisharapaikōikī yoitiro iskafakī: ‘Ēa ē isharatiroma. Ē Nios yopakōi,’ ixō anori yoiaito ē inimakī ifitiro, efe īpaxanō. <sup>7</sup>Fētsa ea kachikiri fatamaroko nā naitīa ea Ifofasharaxō nāato keyokōi nā ē mia yoia keskara fixii. Ē kaxpa ināxii. Ē āfe Nios ixii. Akka ēfe fake ixii. <sup>8</sup>Akka fetsa ratei eōnoax omiskōikaspakī ea kachikiri faa, askatari fētsa ēfe meka nikakaspamis, fētsari afara chakafo fetsa fetsatapafo xatekaspai, askatari fetsari retemitsamis, fetsari āto āfima chotamis, askatari kēromāri āto fenema chotamamis, fētsari koshōiti tāpiax nā niafaka chakafo fe rafemis, askatari fētsari ea noitamarofo afara fetsa noikī, ‘Na ēfe nioski,’ famis. Nāskakē askarafo

fe nā chanīmisfo afokai efe nīpanakafoma. Chiifā mēra nā omiskōipakenakafo mēra ipanakafo. Anoaxkai faki fonakafoma,” ixō Epa Niospa ea yoia.

### Jerusalén Fena

<sup>9</sup>Askata Niospa ājirinī siete kecho keskara mēra afara chakakōi fospia maifo tii ano nachixii ato omiskōimanō fētsa ekeki oxō yoikī iskafaa: “¡Ofe! Ē mia afara sharakōi ōimanō. Akka feronāfāke mā āfiyaxō kexesharatiro. Nāskarifikā Jesús chanīmara faafo afe yorafo ifia. Ofe. Ē mia ōimanō,” ea faa. <sup>10-11</sup>Askano Niospa Yōshi Sharapa ea īkināino Niospa ājirinī ea machi efapa keyakōi ano ea iyoa keyokōi ē ōinō. Jesús chanīmara faafo nā Nios ika anoafo ato chaka soaxona nāfo nai mēraano Epa Nios ika ariax fotoaifāfe ea ōimana. Na māchifā keyakōi anoxō ea ōimana. Nāfo ika ano āfe ane Jerusalén Fena. A mēra ikafo Jesús Ifo shara famisfo. Epa Niosri ato fe ika. A ato fe ika ano fakkai fakkais isharai. Tokiri fakkai fakkais ikai keskara sharafinakōia. Nā tokiri āfe ane jaspe fēxta shara, tokiri fetsa āfe ane cristal. Shara fakkai fakkais ikai keskara. <sup>12</sup>Nā tokiri kenea efapa Jerusalén foake tii fayakena. Nā kene keyakōi doce fepotiya. Nā doce fepoti ano Niospa ājiri niafo kexesharaxikakī. Israel iyopaonito āfe fake doce ipaoni. Nā docefāfe āto fakefo paxkanifo. Nāskakē fepoti tii āto anefo doce kenea. <sup>13</sup>Nā kene keya āfe fepoti ichapaya. Xini oaikiri tres ikaino, xini kaikiri tres ikaino, xini kaima anori tres ikaino, xini oaima anori tres ika fepoti ichapaya. <sup>14</sup>Nā kene keyakōi tokiri doce efapanāfā kamaki kenea. Jesúsnoa yoimifāfe āto anefo nā tokiri doceki kenea.

<sup>15</sup>Niospa ājirinī nā ea taefakī yoiato, nāato tanati oro tsoma, Jerusalén Fena tanaxii, āfe kene yafi āfe fepoti tanaxiki.

Nā tanati tafa chainipa keskarafiax oro ōshi keskara sharakōi. <sup>16</sup>Nā Jerusalén Fena āfe kene keya senēsharakōi. Āfe chainipa fe āfe xākī nātixō rafe. Āfe keyari nātixori. Niospa inapa tana dos mil dos cientos kilometro āfe chainipa fe, āfe xākī, āfe keyari. <sup>17</sup>Āfe kenefo keyakōi a akiki kenea sesenta y cuatro metros. Nā Niospa ājiri yorafāfe tanamis keskari fakī nāatori metropa tana.

<sup>18</sup>Nā Jerusalén Fena sharakōi. Nā manishomo fēxta nō ōimis keskara sharafiax ōshi keskara. Nāōxō Epa Niospa Jerusalén Fena onifaa. Askatari a kenea keyakōi nā tokirinī āfe ane jaspe Niospa onifaa. <sup>19</sup>Tokiri sharakōifo fetsa fetsatapafo Epa Niospa onifaa, nā doce tokiri kamaki nā kene keya tsaao. Taeyoi jaspeki iyoa. Āfe pefeta zafiroki ika. Āfe pefetari agataki ika, āfe pefetari esmeraldaki ika, <sup>20</sup>āfe pefetari onīceki ika, āfe pefetari cornālināki ika, āfe pefetari crisolitoki ika, āfe pefetari beriloki ika, āfe pefetari topacioki ika, āfe pefetari crisoprasaki ika, āfe pefetari jacintoki ika, āfe pefetari amātistiki ika; nāfo sharakōifoki nā kene Epa Niospa nimainīfofāni. <sup>21</sup>Nā kene keyapa āfe fepotifo perla oxo efapa Niospa onifaa. Nā perla tokiri keskara oxo sharakōi. Nā perla fistiōxō fepoti fisti onifaa. Nāskakē doce fepoti onifaa nā perlaoxō. Nā Jerusalén Fena āfe fai manishomo fēxta sharakōi keskara oke rafe nō ōitiro. Manishomo fēxta keskara sharafiax oro ōshi keskara shara.

<sup>22</sup>Akka Epa Nios kifiti pexefā anoma. Epa Niospa nā afama mishti fatiroxakī nōko Ifo Jesús noko fe Jerusalén Fena mēra imisfo. Askatari yorafāfe Epa Nios kifiti pexefā nā anā yopanakafoma.

<sup>23</sup>Nāskarifikā anā xini yafi oxe yopakanima Epa Nios fe Jesús ato fe ikano. Epa Nios nāno ato fe ixō ato chaxaxoni. Jesúsri ato askafaxōi



õisharakõinõfo. Anã afaa yopakanima. <sup>24</sup>Mai fetsa anoaxri fofãsatirofo Epa Niospa ato chãxano. Xanĩfofori Jerusalén Fena mēra ikikaxõ a aya imisfo afara sharafo inãxikani. <sup>25</sup>Nãno fakishri anã ikima. Fakishpakenakama. Akka anã Jerusalén Fena ãfe fepotifo fepopakenakama. <sup>26</sup>Akka fetsafori maifo tii anoax Jerusalén Fena mēra ikikakĩ a aya imisfo ato afara sharafo inãxikani. <sup>27</sup>Akka afara chaka nã Jerusalén Fena mēra ikitiroma. Nã chaka shinãmisfo fe a afara chakafamisfo, a ato pãramisfori afo ikitirofoma. Akka Jesús ãfe kirika mēra ãto ane keneano afe ipaxatirofo. Nãfo fisti Jerusalén Fena mēra ikitirofo Jesús fe ipasharaxikakĩ.

**22** <sup>1-2</sup>Askano ěfe namapa õiai keskara Niospa ajiri fētsa ea õimana afe keskaramãki Nios ika ano. Nios fe Jesús tsaõa anoax faka shara fakkai fakkaisai keskara kafani, fai nēxpakĩa. Afara choshta a mēra ikitiroma. Nãno ikafãfe nã faka shara ayapaiyaitĩa ayatirofo, nãskakē nomipakenakafoma. (Nãskarifiakĩ nãno Niospa noko potapakenakama noko ikipakenaka.) Nãnori fai nēxpakĩa ifi nia ika. Faka takai raferi nii xokoa ika. Nãno ikafãfe nã nii fimi pipaiyaitĩa pitirofo. Nãskakē fonãipanakafoma. Nãskarifiiai Nios nofe ikano nō aõnoax omiskõitiroma nō nisharapakenaka. Nã ifi oxe tii fimimis. ãfe pei tsasimisma xachoko fena shara ipanaka. Nãskarifiiai nã chanĩmara faafo tii maifo tii anoax Niosnoax meema sharakõi ipanakafo. <sup>3</sup>Nã Jerusalén Fena ano Epa Nios fe Jesús nofe ixii. Nō ato fe yorakõixõ nō ato noikõixii. Nō ãto yonoxomiskõi nō ixii. Atoki fanãisharayanã nō ato yoisharapakenaka. Akka nōko mai xini ano afara chaka fetsa fetsatapafo imis. Akka iskaratĩa nã Jerusalén Fena ano afara chaka a mēra itiroma. <sup>4</sup>Nãnoax

nōko Ifo fe ãfe femãnãki õinõnãfãfãixikani. ãto femãnãki ãfe ane ato nētamana. <sup>5</sup>Nōko Ifo Nios ari ikafo ato penafaxõa. Nãskakē anã rãpari yafi xini yopatirofoma. Anokai anã fakishima. Nãskax afe xanĩfo ipanakafo.

### Jesús chaima oi

<sup>6</sup>Askata Niospa ajirinĩ anã ea yoia: “Nōko Ifo Niospa ãfe Yõshi Sharaõxõ a ãfe meka yoimisfo ãto õiti mēraxõ ato tãpimamis a afara afeskara ixiai keskara afe yorafori ato tãpimanõfo. Nãskarifiakĩ iskaratĩa ãfe ajiri fetsa nĩchia afara afeskara ixiai keskara a yonoxomisfo tii ato tãpimanõ. Nã ě mia yoiai keskara chanĩmakõi. Keyokõi ěfe meka mã chanĩmara fatiro,” ixõ ea yoia.

<sup>7</sup>Akka yoikĩ iskafaa nōko Ifo Jesús yoia iskafakĩ: “Ě nai mēranoax mai ano matoki nokorisai. Nã mĩ õia a inõpokoai a mĩ nikafori, nãfo mĩ kenetiro. Akka nãfo chanĩmara fakakĩ kachikiri fayamakanax inimakõixikani,” ixõ Jesús ea yoia.

<sup>8</sup>Ěkia Juan ě nika, askatari ě õia ea Niospa ajirinĩ õimanaino. Nãskakē ě a nãmã feopakekafana ěfe Ifo keskara shinã. Nãskaxõ, “Mĩ fãsi sharakõi,” ě fakerana. <sup>9</sup>Ě askafaito ea yoia iskafakĩ: “Ea askafayamafe. Ěri mia keskaraki. Mĩ ikaino, Jesús chanĩmara faafo ikaino, ãfe meka yoimisfo ikaino, keyokõi nã mĩ rama kenea keskara chanĩmara faafo fe, ěri mato keskara nōko Ifo Nios ě yonoxomis. Akka Epa Nios fisti mĩ Ifofatiro. Nã fisti nãmã mĩ feopakekafatiro,” ea faa.

<sup>10</sup>Askata afianã ea yoia iskafakĩ: “Nã mĩ kenea oneyamafe. Nã mĩ kenea keskara samama askakõi. Nãskakē a mĩ kenea keskara keyokõi yorafãfe tãpinõfo. <sup>11</sup>Akka mã Jesús nokoaino nã nikakaspamisfãfe chakafakĩ finakõixikani. Yora chakafamisfãferi

nāskari faxikani chakakōi fakakī. Akka nā Niospa yoiai keskara amisfāfe nāskarakōi fakakī mimakōi faxikani Niospa yoiai keskara akakī. Nā Jesús keskara shara imisfo nāfori isharakōixikani āto Ifo ifosharakōifakani,” ixō Niospa ājirinī ea yoia.

<sup>12</sup>Nāskaxō Jesús anā yoia iskafakī: “Ea nikasharakāfe. Ē matoki samama nokorisai. Nokoxō ē mato yoiyoa keskara ē mato ināsharaxii. Nā afara shara famisfo ē ato shara fata nā afara chakafamisfo ē ato omiskōimaxii. <sup>13</sup>Afarafo onifataima ē iyopaoni. Ēfi nīpamiskī. Ē niixatepakenakama. Nā māto mai keyoai eres fisti ē yoitiro,” ixō ea yoia.

<sup>14</sup>Anā Jesús yoia iskafakī: “Nō Jerusalén Fena mēra ikixō, nā ifi āfe fimi pipaiyaitīa nō pitiro. Nāskarīfiai nō Epa Nios fe ikaino ares fisti noko nimapakexatiro. Nā Jesús chanīmara faafo ato chaka soaxona nāfo fisti Epa Niospa ato ikimatiro afe ipaxanōfo.

<sup>15</sup>Nāskakē nā yora chakakōi paxta pōfe keskarafo fe, a koshoiti tāpiafo, nā koshoiti chanīmara faifori, feronāfāke āfe āfima chotamis, kērofāferi āto fenema chotamamisfo, retemitsamisfori, Nioskōima noikī ifofamisfori, chanīmisfori, nā chanī noimisfori, askara yorafokai Jerusalén Fena mēra ikitirofoma.

<sup>16</sup>“Ēkīa Jesús, ēfe ājiri matoki nīchia ē mia yoia keskara nā ea Ifofafo tii ichanāfo anoxō ato tāpimanō. Ēkīa David āfe fena. Ēfi nā fishi efapa penaino ōimisfo keskarakī. Nā fishi ōikī nō tāpitiro mā penaino. Nāskarīfiai mē chaima oaino tāpikanax itipinīsharatirofo Jerusalén

Fena mēra efe ipaxakakī,” ixō Jesús ea yoia.

<sup>17</sup>Askano Niospa Yōshi Shara feta Jesús afe yorafāferi yoikakī iskafatirofo: “Jesúsiki fekāfe,” ato faifono, fetsafāferi nikakaxō ato yoitirofo: “Jesúsiki fekāfe,” ato fatirofo. Fētsa nōamā ikī faka yopai, faka ano katiro mā ayax anā nōamā itiroma. Nāskarīfiai fētsa āfe chaka xatepai, Jesúsiki otiro Epa Nios fe ipaxakī. Afaa inātama Jesús chanīmara faax, afe ipaxatiro.

#### Juan mā mekai xatekī Jesús yoiai keskara keneni

<sup>18</sup>Ēkīa Juan, afara ixiai keskara ē mato kenexona. Ē mato kenexonai keskara chanīmakōi. Nā meka ē mato yoiai nikasharakāfe. Ē mato kenexona keskara akka fētsa afianā meka fetsa shinākī keneax, na kirika mēra kenea mā ōiai keskara omiskōipakenakafo chanīmakōi Epa Niospa keyokōi nāfo omiskōimaxii. <sup>19</sup>Askatarī a afara afeskara ixiai keskara ē kenea fētsa na meka atiri soakē Epa Niospari āfe ane soaxii āfe kirika mēranoa. Nāskakanax nā Jerusalén Fena shara mēra ikitirofoma. Ē kenea keskara soakanax nā Epa Nios afara shara yoiyoni keskara, aya ipanakafoma.

<sup>20</sup>Jesús yoia keskara nānori ē mato kenexona. Nāato yoikī iskafaa: “Chanīma, ē matoki samama nokorisai,” ixō yoia. Askapainō. Nōko Ifo Jesús orisapainō.

<sup>21</sup>Mā Niospa yorafo. Afara afeskara afiaino nōko Ifo Jesús mato noixō mato ōiti mato fēpeaxosharpainō. Askapainōra. Ēri mato fāsi shināi. Nā tii.

*Ēkīa Juan*